D. AUGUSTINI
BARBOSÆ,
J. U. D. LUSITANI,
REPERTORIUM
JURIS CIVILIS ET CANONICI.

D. AUGUSTINI BARBOSÆ J.V.D. LUSITANI,

PROTONOTARII APOSTOLICI,

OLIM IN ROMANA CURIA CONGREGATIONIS INDICIS Conſultoris, & inſignis Eccleſiæ Vimaranenſis Theſaurarii Majoris; poſteà in Regno Neapolitano digniſſimi Epiſcopi Ugentini,

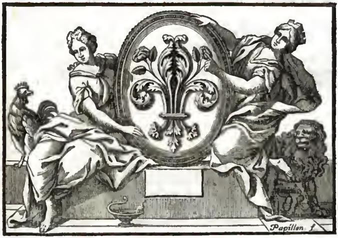
REPERTORIUM
JURIS CIVILIS ET CANONICI,

IN QUO ALPHABETICO ORDINE PRINCIPALIORES, & Practicæ utriuſque Juris Concluſiones collectæ indicantur, & magnâ Doctorum copiâ exornantur.

OPUS POSTHUMUM,

Judicibus & Advocatis utiliſſimum, ſtudio & induſtriâ D. SIMONIS VAZ BARBOSÆ J.V.D. *Authoris fratris, ejuſdemque inſignis Eccleſiæ Vimaranenſis Canonici apprimè digeſtum.*

Editio noviſſima, à mendis quæ prioribus irrepſerant, expurgata.

LUGDUNI,
Sumptibus ANISSON & JOANNIS POSUEL.

Anno M. DCCXIII.
CUM PRIVILEGIO REGIS.

Digitized by Google

AD SACRATISSIMAM
ET VENERABILEM DEIPARAM
VIRGINEM MARIAM
DA OLIVEIRA,
ANGELORUM REGINAM,
ET DOMINAM NOSTRAM,

Atque inſignis Regaliſque Collegiatæ Eccleſiæ valdè notabilis Oppidi antiqui Vimaranenſis Patronam;

DEDICATORIA ORATIO.

ERRAREM ſanè (VIRGO TER MAXIMA) niſi Te quærerem in Patronam, cujus patrocinium omnes qui officiosè ambiunt, feliciter ſentiunt. Cùm in omnibus meis Operibus ſemper patrocinium tuum implorem, in hoc præſertim implorandum exiſtimavi. Nam qui ingentium beneficiorum, quæ pro exiguis officiis Tibi ſacratis confers; largitatem fuerit expertus (VIRGO SANCTISSIMA) facilè audaciæ meæ veniam donabit, quod hunc Tibi Librum dicaverim, ſub Regioque tuo patrocinio & præſidio munitus in lucem ediderim; cujus peculiari invocatione ab Oliva, & tutela, ac protectione, tot tantiſque fœcundioribus miraculis noſtra Regia, & inſignis Eccleſia ornatur, atque pluribus prærogativis, exemptionibus, privilegiis, & libertatibus illuſtratur eidem Eccleſiæ à Regibus Luſitanis conceſſis, qui felicis Olivæ ramis in ſigna victoriæ, & pacis ſua etiam ſuſpendebant ſpolia, atque vexilla. Sed ut munus hoc exiguum eleganter offeram, multiloquio mihi coram Te opus non eſt; quia etſi laudum tuarum tota die præconia cantem, ac linguis hominum loquar, & Angelorum, non erit mihi poſſibile exhaurire ampliſſimum mare tuarum virtutum. Igitur (VIRGO BEATISSIMA) quia cordis magis, quàm Operis dedicatio Tibi accepta eſt, cùm acceptione tua dignum non ſit hoc Opus, ſuſcipe offerentis animum, & pro benignitate, atque clementia tua votis annue Supplicantis.

¶ 3 AD

AD LECTOREM.

HAS Utriuſque Juris Concluſiones ex pluribus Doctorum libris depromptas, variiſque ſcriptis perilluſtris ac Reverendiſſimi Domini Epiſcopi Don Auguſtini Barboſæ fratris mei collectas,& alphaberico ordine diſpoſitas Typis mandare in Studioſorum gratiam operæ pretium duxi. Opus non minùs utile, quàm neceſſarium in Forenſibus Controverſiis,vel Academicis Agonibus verſantibus ; ubi quæ alibi ſparſim magno cum labore quæruntur, luculentiſſimè collecta invenientur. His tutò utere, BENEVOLE LECTOR, & vale.

PRIVILÈGE DU ROY.

LOUIS par la grace de Dieu Roy de France & de Navarre : A nos Amez & Feaux Conſeillers les gens renans nos Cours de Parlemens, Maîtres des Requêtes ordinaires de nôtre Hôtel, grand Conſeil, Prevôt, Baillifs, Sénéchaux, leurs Lieurenans, & rous autres nos Juges & Officiers qu'il appartiendra. SALUT : Nôtre bien amé JACQUES ANISSON Libraire à Lyon, Nous a fait remontrer qu'ayant acquis à grands frais une portion conſiderable d'un fonds de Librairie, dans lequel étoient les Ouvrages d'*Auguſtini Barboſa opera omnia, fol. vingt volumes*, leſquels il deſireroit faire reimprimer, les anciens Privileges en étant échûs ; & comme la dépenſe à laquelle il s'engage pour ce ſujet eſt très-forte, & qu'il eſt raiſonnable d'empêcher qu'aucun autre n'entreprenne l'impreſſion des mêmes Ouvrages à ſon préjudice, il Nous a très-humblement fait ſupplier de lui accorder nos Lettres de Privilege général ſur ce neceſſaires. A ces cauſes voulant favorablement traiter l'Expoſant, Nous lui avons permis & accordé, permettons & accordons par ces preſentes, de faire reimprimer ledit Livre, intitulé *Auguſtini Barboſa opera omnia, fol. vingt Volumes*, en telles marges & caracteres, en tant de Volumes, & autant de fois que bon lui ſemblera, l'eſpace de dix-huit années conſecutives, à compter du jour & datte des preſentes, vendre, & debiter dans tous les lieux de nôtre obéïſſance, & de choiſir tel Imprimeur qu'il lui plaira ; défendons à tous Imprimeurs, Libraires, & autres perſonnes de quelque qualité & condition qu'elles ſoient, d'imprimer, faire imprimer, ou contrefaire, vendre, ni debiter ledit Livre, & d'en faire aucuns extraits, ſous quelque pretexte que ce puiſſe être, même d'impreſſion étrangere, ſans le conſentement par écrit de l'Expoſant, ou de ſes ayans cauſe, ſous peine de *quinze cens livres* d'amande contre chacun des contrevenans, applicable un tiers à Nous, un tiers à l'Hôtel-Dieu de Paris, & l'autre tiers à l'Expoſant, de confiſcation des exemplaires contrefaits, & de tous depens, dommages & interêts, à condition de faire enregiſtrer ces preſentes dans trois mois du jour de leur datte, ſur le Regiſtre de la Communauté des Imprimeurs & Libraires de Paris. Que l'impreſſion dudit Livre ſera faite en beaux caracteres, ſur de beau & bon papier, dans nôtre Royaume & non ailleurs, conformément aux Reglemens de la Librairie : Et qu'avant de l'expoſer en vente, il en ſera mis deux exemplaires dans nôtre Bibliotheque publique, un dans le Cabinet des livres en nôtre Château du Louvre, & un dans la Bibliotheque de nôtre très-cher & feal Chevalier Chancelier & Garde des Sceaux de France le ſieur Phelypeaux, Comte de Pontchartrain, Commandeur de nos Ordres, le tout à peine de nullité des preſentes. Du contenu deſquelles, vous mandons & enjoignons, de faire joüir l'Expoſant, ou ſes ayans cauſe, pleinement & paiſiblement, ſans ſouffrir qu'il lui ſoit fait aucun trouble ou empêchement. Voulons que la copie des preſentes, qui ſera imprimée au commencement ou à la fin dudit Livre, ſoit tenuë pour dûëment ſignifiée, & qu'aux copies collationnées par l'un de nos Amez & Feaux Conſeillers Secretaires, foy ſoit ajoûtée comme à l'original. Commandons au premier nôtre Huiſſier ou Sergent, de faire pour l'execution d'icelles, tous Actes requis & neceſſaires, ſans qu'il ſoit beſoin d'autre permiſſion, & nonobſtant clameur de Haro, Chartre Normande, & autres Lettres à ce contraires. Car tel eſt nôtre plaiſir. DONNÉ à Fontainebleau le vingt-uniéme jour d'Aouſt, l'an de grace mil ſept cens douze, & de nôtre regne le ſoixante-dixiéme. Par le Roy en ſon Conſeil. LAUTHIER.

Regiſtré ſur le Regiſtre, N°. 366. *de la Communauté des Imprimeurs & Libraires de Paris, page* 497. N°. 667. *conformément aux Reglemens, & notamment à l'Arreſt du* 13. *Aouſt* 1703. *A Paris ce vingt-huitiéme jour du mois d'Aouſt* 1712. L. JOSSE, Syndic.

Regiſtré ſur le Livre des Libraires & Imprimeurs de Lyon, fol. 55. le 14. Septembre 1712.

L. PLAIGNARD, Syndic.

VOCABU

VOCABULARIUM,

Sive Elenchus Verborum, ex quibus totum hoc Repertorium conflatur.

A

ABBAS, Abbatia, Abbatiſſa. pag. 1
Abſolvere, Abſolutio, Abſolutus. ibid.
Acta, Actio. p. 2
Actor, Actus p. 3
Accuſare, Accuſatio, Accuſator. p. 4
Addictio. ibid.
Adulter, Adulterium. ibid.
Advocatus, Advocare. ibid.
Ædificium, Ædificare. p. 5
Æſtimatio. ibid.
Ætas. p. 6.
Ager, Agricultura. ibid.
Alapa. ibid.
Alienare, Alienatio. ibid.
Alere, Alimenta. p. 7.
Alternativa, Alternativè. p. 9
Amicitia, Amor. p. 10
Annata, Animal, Antiqua. ibid.
Appellare, Appellatio. ibid.
Aqua, Arbiter, Arbitrium. p. 13.
Arbor, Archiepiſcopus. ibid.
Arma. ibid.
Articuli. p. 14
Aſſecuratio, Aſſecurator. ibid.
Attentare, Attentata. ibid.
Auditor Cameræ Apoſtolicæ, & Rotæ. p. 15

B

BAnnitus. p. 15.
Baptizare, Baptiſmus. p16.
Baſtardus, Bellum. ibid.
Beneficium, Beneficiatus. ibid.
Bigamia, Bigamus. p. 20
Bona, Bonus. p. 21
Bulla. p. 22

C

CAmbium. p. 23
Canonicus, Canonicatus. ibid.
Capella, Capellania, Capellanus. p. 25
Capitularis, Capitulum. p. 26
Captura. p. 27
Carcer, Carceratus, Carceratio. ibid.
Cardinalis. p. 28
Caſus, Cauſa. p. 29
Cautio, Cenſura. p. 30
Cenſualis, Cenſuarius, Cenſus. ibid.
Ceſſatio à Divinis. p. 32
Citare, Citatio, Citatus. ibid.
Civis. p. 33
Clericus. ibid.
Coadjutor, Coadjutoria. p. 38
Collatio Beneficiorum, & Bonorum. p. 38 & 40
Collecta. p. 40
Colonia, Colonus. ibid.
Commenda, Commendatarius. p. 42
Compenſatio. ibid.
Concubinarius, Concubinatus. ibid.
Conditio, Conditionalis. p. 43
Conductor. p. 44
Confeſſio, Confeſſus. ibid.
Confines. p. 46
Confirmationis Sacramentum. ibid.
Confirmatio actus. ibid.
Conjunctus. ibid.
Conſervator. ibid.
Conſtitutio. ibid.
Conſuetudo. p. 47
Contractus, Contrahens, Contrahere. p. 49
Contumacia. p. 50
Creditor, Culpa, Curia. ibid.

D

DAmnum. p. 51
Datio in ſolutum. ibid.
Debitor, Debitum. ibid.
Decima, Deciſio, Decretum. p. 52
Decurio. ibid.
Defunctus. p. 53
Delegans, Delegatio, Delegatus. ibid.
Delictum delinquens. p. 54
Deportatio, Deportatus. p. 56
Denuntiare, Denuntiatio. ibid.
Depoſitarius, Depoſitum. ibid.
Dignitas. ibid.
Diſpenſare, Diſpenſatio. p. 57
Diſpoſitio, Diſpoſitum. ibid.
Diſtributiones. p. 58
Diviſio. p. 59
Doctor, Doctoratus. ibid.
Dolus, Domicilium. p. 60
Dominium, Dominus. p. 61
Domus. p. 62
Donatio, Donare, Donatarius. ibid.
Dos, Dotale, Dotare. p. 64

E

ECcleſia, Eccleſiaſticus. p. 66
Electio, Elector, Eligere. p. 68
Eleemoſyna. p. 69
Emphyteuſis, Emphyteuta. p. 70
Emere, Emptor, Emptio. p. 79
Epiſcopus. ibid.
Errans, Error, Exceptio. p. 81
Excommunicatio, Excommunicatus. p. 82
Executio, Executor. p. 86
Exemptus. p. 88
Expenſa. p. 89

F

FActum. p. 89
Falſitas, Falſum, Fama. ibid.
Familia, Familiares, Famulus. p. 90
Fideicommiſſarius, Fideicommiſſum. p. 91
Fidejuſſor, Fidejuſſio. ibid.
Filiatio, Filius. p. 92
Fiſcus, Fœmina, Forma. p. 96
Frater, Fraus. p. 97
Fructus, Fructificatio. ibid.
Frumentum. p. 98
Fuga, Fundus, Funus. p. 99
Furor, Furioſus. ibid.
Fur, Furari, Furtum. p. 100

G

GAbella. Gabellarius. p. 100
Generare, Generatio. p. 103
Gerundium. Gratia. ibid.

H

HÆres, Hæreditas. p. 104
Hæreticus. p. 107
Hypotheca, hypothecarius. ibid.
Homicidium. ibid.
Honor. p. 108
Hoſpitale. ibid.

I

IGnorans, Ignorantia. p. 109
Immunitas. ibid.
Incendiarius, Incendium. ibid.
Indulgentia. p. 110
Infamia, Infamie ibid.
Inimicitia, Inimicus. ibid.
Injuria, Injurioſus. p. 111
Inſtrumentum. ibid.
Interdictum, Interdictus. p. 114
Intereſſe. p. 115
Inventarium. p. 116
Irregularis, Irregularitas. ibid.
Judex, Judicium. p. 118
Juramentum, Jurans. p. 121
Juriſdictio, Jus. p. 122
Juſpatronatus. p. 124

L

LAudemium. p. 126
Legatum, Legatarius. ibid.
Legitima. p. 128
Legitimatio, Legitimatus, Legitimus. p. 129
Legitimatio judicialis. p. 130
Læſio. p. 131
Lex. p. 132
Libellus. p. 134

Liber

REPERTORIUM LOCORUM COMMUNIUM UTRIUSQUE JURIS Alphabetico ordine diſpoſitum.

LITERA A.

Verbo Abbas, Abbatia, & Abbatissa.

ABBAS eſt potius nomen ſollicitudinis quàm honoris, *cap. tuam, de ætate & qualit.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 170. *num.* 26.

Abbas, vel Prælatus poteſt eſſe teſtis pro ſuo monaſterio, Farin. *in praxi crimin. p.2.tit 6. de opoſit.contra perſonas teſtium, quæſt.*61. *n.* 544. *cum ſequentibus.*

Abbates ſoli Regulares ſunt in dignitate conſtituti, ita Sebaſtian. Cæſar *in ſua hierarchia Eccleſiaſt. p. 3.diſput.*13.§ 1.*n.*4.

Abbates in ſuis Monaſteriis juriſdictione utuntur ordinaria, Auguſtin.Barboſa *ad c. quanto* 7 *n.*6. *de offic. Ordin.*

Abbates Ordinum expedit eſſe perpetuos, non temporales, Fr.Emman.Roderic.*tom.*1.*qq.Regular. quæſt.*16.*art.*1.Navar.*comment.*3.*de Regular.num.*3. Azor.*inſtit moral.p.*1.*lib.*12. *c.*20.*col.*1250.

Abbatia & Epiſcopatus æquiparantur, Flamin. *de reſignat. lib.*8. *quæſt.*11. *n.* 8. & *quæſt.* 15. *n.* 6. De Abbate exempto habente juriſdictionem Epiſcopalem, vide plures caſus apud Flor. *Var.quæſt.*24. *per tot.*

Abbatiſſa, vel *Prioriſſa* non poteſt eſſe illegitima abſque Papæ diſpenſatione, ſeclusis Religionum privilegiis, Barboſa *in collect. ad Concil. Trident.ſeſſ.*25.*de Regular.c.*7.*n.*2. & 3.

Abbatiſſæ poſſunt eſſe moniales, etiamſi habeant impedimentum ex genere maculato, Fr.Emman.Roderic.*tom.*1. *quæſt.Regular.quæſt.*15.*art.*13.

Abbatiſſa, ſeu Præpoſita eſſe non poteſt monialis, ſi fuerit minor quadraginta annorum, & non habuerit octo annos poſt ſuam profeſſionem, Cardoſ.*in praxi Judicum, & Advocatorum*, verbo *Regulares, n.* 31.

Abbatiſſæ poſſunt habere juriſdictionem Eccleſiaſticam, Barb. *in addit. ad collect. c. dilecta* 12. *de majorit. & obedient. pag.*25. Non poſſunt tamen excommunicare, nec benedicere, nec ſacra vaſa tangere, nec velare Moniales, nec abſolvere, nec judicare, niſi aliqua eorum habeant de conſuetudine; poſſunt verò inſtituere & ſuſpendere ſuos ſubditos, ut ex Alex. *in cap. nova*, ubi Gloſſ. *fin.* & Doct. *de renuntiat.* & *c. dilecta*, ubi Gloſſ. *de majorit.& obedient.*probat Cardoſ.*in praxi Judicum & Advocator.tit A*, verbo *Abbas,n.*9.*de cognoſcentibus Moniales tertii Ordinis.* Vide Farin. *in praxi, p.* 5. *quæſt.*146.*n.*19.

Verbo Absolvere, Absolutio, & Absolutus.

ABSOLUTIO excommunicationis probat excommunicationem præceſſiſſe, & petens abſolutionem videtur fateri ſe eſſe excommunicatum, Barboſ. *in cap. per venerabilem* 34. *de elect. n.* 24. quamvis contrarium notet *ad cap. exhibita* 12. *n.* 5. *de homicidio.*

Abſolutionem excommunicationis poteſt petere ad cautelam, qui allegat nullam fuiſſe, quia lata poſt appellationem, aut errorem manifeſtum habere. Cardoſ.*in praxi Judicum & Advocator.* verbo *abſolutio, n.* 3. Barboſ. *ad cap. perpetuas* 40.*n.*3. *de ſentent. excommunicat.* ubi *n.* 1. quod Judex appellationis ſtatim abſolvere poteſt à cenſura lata per Judicem à quo appellatur, ſi conſtiterit ſententiam excommunicationis eſſe injuſtam; limita niſi ſit excommunicatus pro manifeſta Clerici percuſſione, Cardoſ. *ubi proximè.*

Abſolutio ab excommunicatione poteſt fieri abſenti, *ex text.in capit quanto* 2. *quæſt.* 5. Ledeſm. *p.*1. *ſum. c.* 8. *de la deſcomunion*, verſ. *la tercera duda es.*

Abſolutio ab excommunicatione probatur unico teſte, Maſcard. *de probat. concl.* 12.*n.*4.

Abſolutio ab excommunicatione poteſt fieri per procuratorem, Perez *lib.*8 *Ordin.tit.*5 *pag.*181.

Abſolutio una non prodeſt duabus excommunicationibus, Suar. *de cenſ. tom.* 5. *diſp.* 7. *ſect.* 9. *n.*4. & 6.

Abſolutio à peccatis non poteſt fieri per ſcriptum Quarant.*in ſum. Bull.* verbo *confeſſio Sacramentalis fol.*102. *verſo.* Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.*1.*q.*161. Barboſ.*in coll.ad Concil.Trident.ſeſſ.*15.

de Sacramento pœnitentiæ, cap. 2. num. 2. & de poteſtate Parochi, cap. 15. num. 44. ubi refert decretum Summi Pont. Clementis VIII. hoc prohibent.

Abſolutio non valet, niſi prius ſatisfiat parti offenſæ, Garcia *de benefic. p. 2. cap. 5. num.* 55. *cum ſequentibus*, Sanch. *de matrim. lib. 3. diſput.* 33. *num.* 1. Quomodo intelligatur? Vide Barboſ. *in addit. ad cap. ex parte 51. de verb. ſignificat. pag.* 175. *col.* 1. & 2. Sayr. *de cenſur. lib. 2. cap.* 18. *a num.* 1. & *num.* 6. & 7. *lib.* 5. *cap.* 15. *in fine*.

Abſolvendi facultas per Jubilæum aut Bullas à quibuſcumque caſibus, cenſuris, pœnis & ſententiis conceſſa, non tribuit facultatem diſpenſandi in irregularitatibus Papæ reſervatis ex delicto. Sayr. *de cenſ. lib.* 7. *cap.* 14. *a num.* 1. Garc. *de benefic. p.* 7. *cap.* 11 *num.* 57 Gotler. *canonicar. cap.* 3.

Abſolutus à peccatis reſervatis virtute Jubilæi, licet poſtea opera Jubilæi non perficiat, abſolutus remanet, nec reſolvitur abſolutio ſemel præſtita, quia nullam recipere potuit conditionem vel ſuſpenſivam, vel reſolutivam, tradunt Navar. *in man. cap. 26. n. 12. & de orat. miſcel.* 93. Pat. Suar. *de pœnit. diſput. 31. ſect. 4. a. 3.* Henriq. *in ſum. lib. 7. de indulg. c. 11. §. 4.* Bellarm. *eod. tract. cap. 10. verſ.* 1. poſt alios Sanch. *de matrim. lib. 8. diſp. 15. n.* 10. Illuſtriſſ. Dom. Roderic à Cunha *in inſtruct. Jubilæi, cap.* 9. *num.* 6. Quid in abſolutione a cenſura & commutatione votorum ſimiliter impertita à Confeſſario virtute Jubilæi illi, qui poſtea opera non implevit. Vide Henriq. *ad cap. 11. §. 4. & lib. 13. de excommunicat. cap. 19. §. 3. lit. V, in fine*, Pat. Suar. *de Religione, tom. 2. lib. 6. de voto cap.* 26. Sanch. *in præcepta Decalogi, lib. 4. cap. 54. a.* 43. ubi reſolvunt quod manet verè abſolutus, & reſervatio non reviviſcit.

Abſolutio neceſſaria eſt ab excommunicatione quæ lata fuit ad tempus tacitum vel expreſſum, & abſque ea ſolemni abſolutione minimè tollitur excommunicatio, ut per Cov. *in cap. Alma mater, p.* 1. *§. 11. n. 5. de ſent. excommunicat. lib.* 6. Anton. Ricciul. *de jure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtentium, lib. 4. cap. 65. n.* 7. ubi *cum ſequentibus*, ampliat etiamſi excommunicator vel excommunicatus ſint mortui, & etiamſi excommunicator velit excommunicatum haberi pro abſoluto. Idem eſt dicendum quando excommunicatio fuerit lata ſub hoc modo (donec & quouſque ſatisfecerit,) adhuc enim in hoc caſu ſequuta ſatisfactione requiri abſolutionem, aliàs remanere excommunicationem, tenent Gloſſ. verbo *donec*, *in Clem.* 1. *de decimis*, Gloſſa eodem verbo, *in Clement. præſenti, de cenſibus*, & plures Doctores quos referunt & ſequuntur Suar. *tom. 5. diſp 7. ſect. 1. n.* 11. Mar. Alter. *de cenſur. lib. 4. diſp. 1. pag.* 381. Ricciul. *d. cap. 65. n.* 25.

Abſolvere non poteſt Ordinarius excommunicatum a delegato Summi Pontificis, *cap. Paſtoralis 11. § præterea, de offic. Ord.* Mol. *de juſtitia, tom. 6. tract. 5. diſput. 26. num.* 1. Quia delegatus major eſt Ordinario quoad illam cauſam, in qua eſt delegatus, *cap. ſane* 11. *de offic. deleg.* ubi Barb. plures citat, *cap. 2. eod. tit. c. cùm contingat, de reſcriptis*, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 3. n.* 67. Gabr. Pereira, *deciſ. 91. num.* 35.

Abſolutus ab excommunicatione in foro interiori non cenſetur abſolutus in foro exteriori, Roderic. *tom. 1. Regular. quæſt. 20. artic. 6. & in explicat. Bullæ fol. 103. verſo*, Salacd. *in pract. canon. cap.* 26. *lit. F. verſ. ſexto*, Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib. 6. quæſtione* 6. Garc. *de benefic. p. 2. cap. 5. numero* 551 *cum ſequentibus*, Cov. *libro ſecundo Var. cap. 10. n.* 2. Barboſ. *in leg. 1. p. 4. num. 46. ff. ſoluto matrim.* Gom. *de delict. cap. 1. num.* 40. Sanch. *de matrim. libro tertio, diſput. 33. num. 1. & lib. 8. diſput. 34. num.* 29. Sayr. *de cenſur. lib. 2. cap. 20. num.* 31. Tuſch. *tom. 4. lit. E, concluſ.* 443. Pat. Suar. *de legibus, libro 8. cap. 6. à num.* 11. Cened *ad Decretal. Collect. 113. n.* 2. Put. *p. 1. deciſ.* 95. Gut. *Canon. quæſt. cap.* 2. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p. 2. deciſ.* 230. ubi num. 6. ait quod poſt abſolutionem in foro conſcientiæ obtentam ab excommunicatione, plures non celebraverunt ad evitandam irregularitatem, ſuper qua in hoc caſu ſolus Papa diſpenſat, ſecundùm Navar. *in cap. 27. num.* 241.

Verbo ACTA & ACTIO.

ACTA facta coram Judice ſæculari non probant coram Eccleſiaſtico. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p. 2. deciſ.* 219. *num.* 1. Mart. *de juriſdict. p. 4. cent. 1. caſ. 169. n.* 11. Probant inter eaſdem perſonas, Maſcard. *de probat. concl.* 33. *num.* 24.

Acta non poſſunt probari per teſtes, *cap. quoniam contra de probat.* Maſcard. *de probat. concl.* 1231. *numero tertio*.

Acta facta coram uno judice faciunt fidem coram alio inter eaſdem partes, Menoch. *conſil.* 366. *n. 14. & conſil. 367. num.* 21. Farin. *p. 7. fragmentorum crimin. num.* 19.

Acta facta in judicio civili faciunt fidem in criminali, Clar. *lib. 5. §. final. quæſt. 54. num. 3. &* 5. Bonacoſ. *p.* 1. verbo *Acta, fol.* 6. & verbo *teſtis fol.* 172. *& p. 2. fol. 17. num.* 60. Maſcard. *de probat. concluſ.* 34. Farinac. *de delictis, p. 7. fragment. crimin. num. 17. cum ſequentibus*. Mart. *de juriſdict. p. 4. cent. 2. caſu* 169.

Acta facta in judicio poſſeſſorio faciunt fidem in petitorio. Put. *p. 1. deciſ.* 171. Mart. *d. caſ.* 169. *numero quarto*.

Acta facta in judicio ſummario faciunt fidem in plenario *cap. veniens 2. de teſtibus*, Surd. *de alim. tital. 1. quæſt. 126. numero quarto*, Farinac. ubi ſupra, *num.* 24. Bernar. Græv. *ad pract. Cam. Imper. libro primo, concl.* 103. Caid. *in leg. unic. Cod. ex delictis defunctorum, p. 2. n.* 10. Et probationes factæ in judicio ſummario non faciunt fidem in plenario, Cotta *in memorabilibus*, verbo *probatio, p.* 707. alios citat Barboſ. *in d. cap. veniens de teſtibus, a.* 5. Et teſtes examinati & publicati in judicio ſummario fidem faciunt in plenario inter eaſdem partes; Menoch. *conſ. 366. num. 14. & conſ. 367. num.* 22. Farin. *num. 23. d. loco* 54. Et ubi cauſa fuit planè diſcuſſa in judicio ſummario, probatio facta in eo plenè probat in plenario Innocent. *in cap. ſuborta, de re jud.* & eſt recepta traditio ex Surd. *d. q. 126. num. 10. &* 11.

Acta facta contra unum non nocent tertio, qui non fuit citatus, Surd. *deciſ. 156. num.* 5. Ubi idem aſſerit locum quoque habere in probationibus.

Actiones quando competunt ex diverſis cauſis, electione unius remedii non tollitur alterum, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 529. a.* 28.

Actio quando variatur, requiritur nova citatio, Bart. *in l. aut qui aliter, in princip. ff. quod vi aut clam*.

Actione & reconventione appellatio interpoſita, ſi reconventio ſit majoris quantitatis, & actio minoris, non conceditur gravamen ad judicium ſuperius ita Speculat. *in pract. tit. de reconvent. §. videndum, num.* 7.

Actiones omnes tranſeunt ad hæredes, text. *in l. 1. Cod. ut actiones ab hæred. l. pacto ſucceſſorum, Cod. de pactis, l. 1. Cod. Si cert. pet.* Surd. *de alim. titul. 9. quæſt. 8. num. 104. & tit. 6. quæſt.* 22.

Actio

Actio perſonalis non datur contra tertium ſucceſſorem, *l. fin. §. fin. ff. de contrah. empt. l. cum cui* 13. *Cod. de action. & obligat.* Surd. *deciſ.* 52. *num.* 3. & *dec.* 90. *num.* 3. & *deciſ.* 173. *n.* 9. & *deciſ.* 304. *num. ult.* Sanch. *de matrim. lib.* 9. *diſp.* 4. *num.* 29. Gabr. Pereira *deciſ.* 15. *n.* 2. Idem procedit ſi actio debetur intuitu alicujus fundi, Surd. *deciſ.* 264. *num.* 2. ubi *num.* 6. ait quod ſi acceptavit fundum ſciens eſſe debitum, videtur acceptare cum omnibus ſuis qualitatibus: & *num.* 22. 24. & 26. quod excipiendi jus quæritur conductori ex pacto venditoris, quando intereſt domini ſervari pactum, & tranſit in ſingularem ſucceſſorem quando exceptio competit occaſione rei, vel ſi rem detineat. Quid in actione familiæ erciſcund. Vide Valaſc. *de partit. cap.* 2. *num.* 34. Ubi ait quod datur etiam contra tertios rei poſſeſſores, quia tales actiones mixtæ ſunt, tam in rem, quàm in perſonam.

Actio perſonalis perpetua non poteſt præſcribi, quâ præſcribens habet poſſeſſionem injuſtam, & ita malam fidem, Duen. *reg.* 6. Menchac. *de ſucceſſ. creat.* §. 10. *n.* 26. & *illuſtr. cap.* 76. *num.* 5. Tiraquel. *de præſcript. gloſſ.* 2. *in princip.* Perez *l.* 3. *num.* 13. *lib.* 3. *Ordinam.* Cald. *in l. ſi curatorem,* verbo *ſua facilitate, num.* 75.

Actionibus realibus forum competens eſt ubi res ſita, ſuper qua litigatur, exiſtit, *l.* 1. *Cod. ubi in rem actio, cap.* 3. & *cap. ult.* ubi notant omnes, *de foro compet.*

Actio judicati non datur contra procuratorem, ſed adverſus dominum, *l.* 4. *ff. de re judicata, l. Plautius* 61. *ff. de procurator.*

Actio civilis & criminalis non poteſt intentari principaliter ex eadem cauſa antequam alterum judicium abſolvatur, ex Sanch. *de matrim. lib.* 10. *diſp.* 8. *n.* 18. *cum ſequentibus.* Barboſ. *in l.* 1. *in principio, p.* 1. *n.* 158. *ff. ſoluto matrim.* Quod poſſit ſimul intentari, probat Cardoſo *in praxi judicum & advocator.* verbo *actio, num.* 14.

Actiones pœnales non tranſeunt ad ſucceſſores, etiam ſi ſint hæredes, ut probat cum pluribus quos refert Gom. *lib.* 3. *var. cap.* 1. *num.* 85. Regulariter finiuntur ſpatio 30. annorum, prætoriæ verò per lapſum anni, Cardoſo verbo *actio, num.* 28.

Verbo ACTOR, & ACTUS.

ACtor quod aſſeverat, probare debet, *l. Actor, Cod. de probat.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.* 1. *deciſ.* 21. *numero* 1. & *p.* 2. *deciſ.* 80. *num.* 1. *cum ſequent.* & *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1677.

Actor non poteſt trahere reum per reſcriptum Papæ ſeu Principis ultra unam dietam à fine diœceſis numeratam, *cap. ſtatutum, §. cum verò,* & §. *ſeq. de reſcrip. lib.* 6. *Clem.* 1. *eod. tit.* & *Clem. unica de foro compet.* Cardoſo verbo *actor, num.* 5. ubi addit quod hoc non eſt intelligendum in cauſa appellationis, nec quando reus originarius appellavit ab aliqua ſententia.

Actuum pluralitas in dubio non eſt præſumenda, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 540. *n.* 26. & *cap.* 657. *n.* 41. & *cap.* 790. *n.* 4. *cum ſequent.* cum aliis citatis per Barboſ. *in collect. ad cap. in præſentia* 8. *de probat. num.* 16.

Actus duo eodem die & loco, & coram eiſdem teſtibus geſti, unus videtur contemplatione alterius factus, & ſunt correſpectivi. Surd. *de alim. tit.* 1. *quæſt.* 42. *n.* 46. Bernard. Græv. *in pram. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 12. *num.* 7.

Actus qui debet præcedere, ſi reperitur ſimul cum alio factus, præſumitur præceſſiſſe, Vant. *de nullit. ſentent. tit. quid ſit nullitas, n.* 26. *p.* 15. Et prioritas licet præſumatur ſecundùm ordinem litteræ, ſecus tamen eſt quando actus aliàs redderetur nullus. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapol. p.* 2. *deciſ.* 159. *num.* 7. Et qui poſſidet, videtur poſſidere ex titulo præcedenti, Cald. *de empt. cap.* 23. *num.* 29. *cum ſequentibus,* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 175. *num.* 8. Ricc. *d. p.* 2. *deciſ.* 116. *num.* 7. *cum ſequentibus.*

Actus qui fit ex duplici capite, ſuſtinetur ex altero, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 557. *numero* 41.

Actus geſtus ſine ſolemnitate in favorem ejus cujus favore introductus eſt, valet. Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 56. *num.* 63. *cum ſequentibus.*

Actus qui confertur in tempus mortis, poteſt revocari uſque ad mortem. Ordinat. *lib.* 4. *tit.* 37. *l.* 4. *ff. de donat. inter virum & uxorem,* Gom. *l.* 17. *Tauri, num.* 6.

Actus duo ubi reperiuntur facti, ſemper videtur factus qui præcedere debuit, Maſcard. *de probat. concl.* 244. *n.* 4. Flamin. *de reſignat. lib.* 4. *quæſt.* 2. *n.* 36. *cum ſequentibus,* Cotta *in memorabilib.* verbo *actus,* Surd. *deciſ.* 288. *num.* 33. Et actus qui ſequitur, videtur factus in executionem actus præcedentis, idem *deciſ.* 325. *num.* 7.

Actua diſpoſitio ita interpretari debet, ut videatur proviſum cauſæ magis neceſſariæ & utili, Bart. *in l. triticum, ff. de verbor. obligat.* & *in l. ult. Cod. de alim. pupillo præſt.* Menoch. *conſ.* 195. *n.* 5. & *conſ.* 81. *num.* 36.

Actus cenſetur perpetuus, qui certo temporis ſpatio non concluditur, *l. juris peritos, in princip.* & ibi Bart. *ff. de excuſat. tutor. l. de pupill, §. Si quis ipſe prætor. ff. de novi operis nuntiat. l. Servus, Cod. de pœnis, cap. Si gratioſa, de reſcriptis, lib.* 6. Flamin. *de reſignat. lib.* 11. *quæſt.* 5. *num.* 41.

Actus in dubio videtur factus nomine proprio, non alieno, *l. & magis, ff. de ſolut. l. Papinianus, ff. mandati, l. ſi ita ſtipulatus fuero, §. Chryſogonus, ff. de verbor. obligat. l. pro hærede. ff. de acquir. hæredit.* Tiraquel. *de retract. lig.* §. 10. *gloſſ.* 1. *n.* 3. Guter. *de tutel. p.* 1. *cap.* 10. *num.* 1. Et procurator præſumitur actum facere procuratorio nomine, Surd. *de alim. tit.* 6. *q.* 14. *n.* 8. Ubi *n.* 9. quod actus ſi pertinet ad dominum, præſumitur factus tanquam à procuratore.

Actus omnis juſtificatur propter ſcientiam & patientiam ſuperiorum, *l. Si quis ſit fugitivus* 17. §. *Ego puto, l. quod ſi nolis* 31. §. *qui aſſidua, ff. de Ædilit. edicto, cap. niſi eſſent, de præbendis,* Gunzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 9. §. 8. *num.* 88.

Actus præſumitur geſtus ut omninò valeat, & non pereat, *l.* 3. *ff. de militari teſtam.* Ricc. *deciſ. Curiæ Archiepiſcop. Neapol. p.* 2. *deciſ.* 129. *n.* 3.

Actus prohibitus à lege non videtur per talem legem annullatus, Gam. *deciſ.* 40. *n.* 3.

Actus cenſetur factus ob cauſam præcedentem, & præceſſiſſe, qui præcedere debuiſſet, licèt præpoſterus ſit ordo ſcripturæ, Cyn. Bald. & Imol. *in l. cùm in teſtamento, §. hæc verba, ff. de hæred. inſtit.* Jaſ. *in l. hac conſultiſſima, n.* 2. *eod. qui teſtam. facere poſſunt,* Cotta *in memorab.* verbo *Actus.*

Actus qui poteſt trahi ad bonum & malum, in dubio debet trahi ad bonum. Aym. *conſ.* 205. *n.* 5.

Actus annullatus eſt pœna, *cap. diſpendia, §. fin. de reſcriptis, lib.* 6. Menchac. *controverſ. illuſtr. cap.* 28. *num.* 3. & *num.* 5. B... *deciſ.* 1. *num.* 16. Sanch. *de matrim. lib.* 3. *diſput.* 4. *num.* 8. Gunzal. *ad reg.* 8. *Cancel. de menſibus alternat. ad declarationem literæ, num.* 10. Vant. *de nullit. ſentent. in principio, quid ſit nullitas, n.* 15. *p.* 10. Cald. *de empt. cap.* 1. *num.* 15. Garc. *de beneſic.*

Auguſt. Barboſa Repertor.

neſic. p.8. cap. 1. n.98. Phœb.*deciſ.*101.*num.*27.*p.*2.

Actus annullatio facta in favorem alicujus, intelligitur ſi ille in cujus favorem fuit facta, ea annullatione uti velit, Menoch. *conſ.*153. *num.*28 *cum ſequent.* Surd.*deciſ.*179.*n.*17. & 18. Flamin. *de reſig. lib.*3.*quæſt.*4.*n.*3.*cum ſequentibus*, Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.*109. *num.*7.

Actus celebratus noctis tempore, præſumitur ſuſpectus, Gloſſ. Verbo *tenebras*, ubi notatur *in cap. conſuluit, de offic. delegati*, Maſcard. *de probat. concluſ.*531. Menoch. *de præſumpt. lib.*3. *præſumpt.* 126. *num.*10. & *lib.*4.*præſumpt.* 12.*num.*5.*cum ſequentibus.* Phœb.*arreſt.*29.*p.*2. Idem ſi quis contrahat in domo aliena, Menoch.*lib.*5.*præſumpt.*3.*num.*109.

Verbo ACCUSARE, ACCUSATIO, & ACCUSATOR.

ACCUSARE non poteſt filius patrem, Vincent. de Franchis *dec.*162. *n.*8. Cardoſ. *in praxi Judicum & Advocatorum*, verbo *accuſatio*, *n.*15.

Accuſatio criminalis intentata contra filium fam. non requirit patris citationem, quia ex ea patri nullum datur præjudicium, Bart. *in l. fin.* §. *neceſſitate, n.* 2. *Cod.de bonis quæ liberis*, Barbol.*in l.*2.§. *quod ſi in patris*, *n.*19.*ff.ſoluto matrim.* Sed ſi accuſatus fuerit minor, erit ei dandus curator ad litem: Vide Ordinat.*lib.*3.*tit.*41.§.8.& *tit.*63.§.1. Valaſc.*de partit. cap.*7. *n.*42. Gom. *tom.*3. *Variar.cap.*1.*num.*64. Azeved.*ad l.*10.*num.*6.*cum ſequentibus*, *tit.*17. *lib.*4. *novæ recopilat.* Si tamen minor fuerit reus, & non comparet, non dabitur ei curator ad litem, nec nomine ejus audietur, ut reſolvit Cald. *in l. ſi curatorem, in princip.* *n.*10. & verbo *Læſis*, *n.*5. *Cod.de in integrum reſtitut.minor.* intellige in minore excedente 14. annum, & in fœmina 12.

Accuſationes criminales poteſt filiusfam. major 14. annorum proſequi ſine patre, Gloſſ. *in l. cum non ſolùm*, §.*neceſſitate Cod.de bonis quæ liberis*, ubi Bart. *n.*13. Perez *ad leg.Ordinam. lib.*4. *col.*891.*verſ. dubitari*, Clar.*in pract.crimin.*§.*ult.quæſt.*14.*n.*5.

Accuſationes criminales extinguuntur ſpatio 20. annorum, Cardoſ. verbo *accuſatio*, *n.*25.

Accuſatore mortuo accuſatio non tranſit ad hæredes, juxta *tit.Cod.ſi reus vel accuſator mortuus fuerit*, reſolvit Clar. *in pract. crim. lib.*5.§.*fin.q.*51.*n.*9.

Ubi declarat quod non habet locum quando hæres proſequitur damnum datum. Si verò agat ad vindictam, poteſt intra triginta dies proſequi accuſationem cœptam, *l.libellorum*, §. *fin.* & ibi Bart. *ff. de accuſat.* Gom. *tom.*3. *variar.cap.*1.*n.*36.& 85. Clar. *d. quæſt.*51.*n.*10. Barboſ. *in l.*2.*in princ.n.*127. *ff.ſoluto matrim.* Anton. Cutrea *ad lib.*5.*Ordin.n.*48. *cum ſequentibus p.*20.

Verbo ADDICTIO.

ADDICTIO eſt facienda ab eo in cujus commodum tendit, *l. ſi ob cauſam, Cod. de evict.* Cald. *de emp. cap.* 31. *num* 20.

Addictio facta in haſta publica præſumitur ſemper juſto pretio facta, Barb. *in l.ſi mora,n.*55.& 60. *ff.ſoluto matrim.* Et venditiones ſic factæ ex ſolo læſionis prætextu rarò diſſolvuntur, Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ.cap.*7.*num.*12. ex quibus ita reſolvit Phœb.*deciſ.*201.*n.*18. & 19.*p.*2.

Addictione dominium acquiritur, *l.*3. *ad finem, ff. de Publicana in rem act.* Menoch.*conſ.*312.*à n.*20. Fachin. *controv. lib.* 1.*cap.*62. Morla *in empor. tit.*4. *de tranſact. quæſt.*1. *n.*5.& 6. Cabed. *p.*1.*deciſ.*160.

Et traditione perficitur, juxta text. *in l. traditionibus, Cod.de pactis.* & notata *ad l.nunquam nuda, ff. de acquir. rerum domin.* Cald. *de empt. cap.* 12.*num.*56. Cavalc.*p.*2.*deciſ.*35.*num.*28.

Verbo ADULTERI, & ADULTERIUM.

MARITI ſolent irrideri à Judicibus, cùm accuſant uxores de adulterio, Paul. *conſ.* 275. *col.pen. lib.*2. Soc. junior *conſ.*74. *n.*9.*lib.*4. Men.*de arb.lib.*2.*cent.*4.*num.*26. Baiard.*ad Jul.Clar.*§.*adulterium*, *n.* 59. Et ideò juſtam habent mariti excuſationem ſi ad judicium non habent recurſum, ſed propria authoritate ſe diſponant ad vindictam violati tori, Boër. *deciſ.*298. *num.* 1. Baiard. *ubi proximè.* *Ægyptii pœnam caſtrationis imponebant adulteris*, Tiraq. *ad leg. connubial.gloſ.*15. *n.*7. Pined. *tom.* 1.*in Job, cap.*31. *verſ.*22. *p.*329. & eſt exemplum Petri Portugaliæ Regis, prout refert Eduardus Nonius *in vita ejuſdem Regis*, *fol.*179.*verſo.*

De *Adulterio* vide alia per Cardoſ. verbo *adulterium*, *num.* 1. *cum ſequentibus.*

Verbo ADVOCARE, & ADVOCATUS.

ADVOCATUS poteſt cogi advocare, Avil. *ad c.* 28. *Prætor.* verb. *acogidos*, *n.* 1. Judex poteſt punire illos qui minis vel terroribus inducunt Advocatos & Procuratores à deſiſtendo, Farin. *in praxi crimin.p.*5.*quæſt.* 124.*num.* 61.

Advocatus conſultus in cauſa poterit contra conſulentem advocare, Guter. *lib.* 1.*pract. quæſt.*30. *num.*6. quem vide per totam quæſtionem.

Advocatus qui habet ſalarium pro duobus clientulis, ſi ambo litigent, cui primò promiſit, tenetur patrocinium ferre, Azeved.*l.* 18.*num.*2. *tit.* 16.*lib.*2. *p.*195. Bertachin. verbo *Advocatus*, *n.* 128. Roland. *conſ.*44. *num.*24. *vol.*2.

Advocatus poteſt ſequi aliorum opinionem probabilem contra ſuam. Azor. *inſtitut. moral. p.* 1. *lib.*2.*cap.*17.*p.*134.

Advocatus poteſt conſulere die feſto, Azeved. *l.*4. *tit.* 1.*num.*2. *nov. recopilat.* Rebuff.*de privileg. ſcholar.privil.* 1.*num.* 13.*p.*473. Azor.*inſtitut. moral. p.*2. *lib.* 1. *cap.*27. *col.* 113. Sayr. *in clavi regia*, *lib.*7. *cap.*3.*num.* 13. Cened.*ad decretal.collect.* 142.*num.*7. ubi etiam agit an liceat ſtudere, legere, vel ſcribere pro pretio, de quo idem Rebuff. *de privil.* 1.*p. quæſt.*71. & Sayr. *ubi proximè.* Ubi aſſerit hæc licita eſſe ſi ex neceſſitate fiant, aut alia ex cauſa juſta; ſecus autem ſi fiant principaliter ob lucrum, etiam audita Miſſa.

Advocatus tenetur læſo de ignorantia ſua, Perez *l.*12. *tit.* 19. *lib.*2. *Ordinam.p.* 310. Et ſi Advocatus fovet cauſam injuſtam, mortaliter peccat, & ad reſtitutionem tenetur, ut reſolvit Paz *in praxi*, *fol.* 15. *num.*38. Cened.*ad decretum, collect.*28.*n.* 16.*cum ſeq.* Azeved. *l.* 6.*n.*16.*lib.*2.*nov.recopilat. p.*18. Parlad. *lib.*1. *rer.quotid.cap.*2. Guter.*lib.*1.*pract. quæſt.*29.*n.*1. Sayr.*clavis Regiæ lib.* 1.*cap.*11.*n.*17.& *lib.* 12.*cap.*23. *num.*13.*cum ſequent.* Menchac. *Uſufrequent. cap.* 10. *num.*49. Et qui cauſam ſuper poſſeſſorio defendit ſciens clientulum ſuum in proprietate jus non habere, peccat mortaliter, teneturque ad damna. Guter. *conſ.* 6. *num.* 12.

Advocatus non tenetur defendere clientulum extra locum ubi advocationis non exercet officium, *l. ſancimus*, §. 1. *Cod.de advocat. diverſ.judic.*

gloſ.

Digitized by Google

gloſ.verbo *renitentem,in c.Paſtoralis,de offic.delegati*, Bart. *in l. Sed hæc,§. non ſolùm,n.2.ff.de procurator.* ubi gloſ.verbo *tribunal,ad finem.*

Advocatus vel quælibet alia perſona quæ facit litigantes ire ad ſe vel alium, relicto advocato, tenentur reſarcire damnum, Azeved. *l. 12. num.* 18.& *ſeq. tit.* 23.*lib.*4. *nova recopilat.*

Advocati verboſi aliqua vide per text. *in l. quiſquis,Cod. de poſtul.l.Si manumiſerit* 4. *Cod. de obſequiis patrono præſtandis, ibi, ſine atrocitate verborum, l.ampliorem,§.in refutatoriis,Cod. de appellat.* Rebuf. *in l.* 1.*§.quoties,ff.de offic.præfecti urbis,n.*2.& *in l.ex ea cauſa,ff.de poſtul.*Et de advocatis qui malè contra alios loquuntur,vide Bernard.Græv. *in pract. Cam. Imper.lib.*1.*concl.*151.*conſiderat.*1.*n.*5.

Advocatus invitus cogitur patrocinium ſuſcipere,Bernard.Græv.*ad pract.Cam.Imper. lib.* 1.*concluſ.* 43.*conſiderat.*2.*à.n.*4. ubi *n.* 17. ſecus aſſerit in procuratore, qui non tenetur invitus acceptare mandatum, de quo etiam Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.*56. *n.*22.23.& 32. De advocatis extorquentibus à clientulis immoderata ſalaria, vide Perez *ad l.*2.*tit.*19. *lib.*2.*p.*404.*col.*2. Et de utentibus cavillatione,vide Gratian.*dicto tract. cap.* 186. *num.* 54.*cum ſequentibus.*

Advocatus non poteſt eſſe infamis, & quid in procuratoribus ad negotia? Vide Barboſ. *in l.cùm prætor, §.ult. ff.de judic.n.*126.*cum ſeq.* Et advocati quibus patrocinari prohibitum eſt, poſſunt in domo ſua privatim conſulere,Bart.*in l.* 1.*§.* 1.*ff. de poſtul.*& vide Cabed. *p.* 1. *deciſ.* 214. *n.* 14.

Advocati inimici non poſſunt recuſari, & idem in procuratore Regio, Cabed. *deciſ. ult. n.*9.& 10. *p.* 1. Gardoſ. *in praxi judicum & advocator.* verbo *procurator, num.* 108.

Advocare prohibitus non prohibetur advocare in una cauſa,Innocent.*in cap.* 1. *de obligat. ad ratiocinia,& in cap.Sed nec, per text.* ibi.*nec Clerici vel Monachi,* Præpoſit. *in cap.per venerabilem,in princ. num.* 8. *qui filii ſint legitimi.*

Advocati militibus comparantur, *l. advocati* 4. *Cod. de advocat. diverſ. judic.* Tiraquel. *de nobilit. cap.*29. *à num.* 11. Garc.*eod.tract.gloſſ.* 34.*num.* 10. optimè Baëza *de inope debitore,cap.* 16.*à num.*48. Et ſunt nobiliores Medicis, juxta reſoluta per Bernard. Græv.*ad pract. Cam. Imper.lib.*1.*concl.*43.*n.*6. Cened.*ad Decretal.collect.* 163.*n.*9.Mallara *cent.* 10. *reſp.à num.*63.

Advocati excuſantur ab onere hoſpitandi milites,quia advocati non minus militant in Republica quàm ipſi milites,*l.advocati. Cod.de advocat. diverſ.judic.* Et advocationis officium requirit animi quietem, unde propter hoc malleatores poſſunt expelli à ſua vicinia, ut notant Doct. *in l.* 1. *ff. ſoluto matrim.*& ibi Bart.*n.*30.Menoch.*de arbitr.caſ.*237. *n.*4. & *n.* 6. reſolvit immunitatem conceſſam profeſſoribus eſſe etiam conceſſam advocatis,magiſtri autem literarum pro neceſſariis artibus vel liberalibus diſciplinis excuſantur ab hoc onere, *l.archiatros,Cod.de metatis & epidemitatis,lib.*12.Et de Doctoribus idem reſolvunt Perez *tit.* 1. *lib.* 4. *p.* 772. Azeved. *l.ſat. num.* 61. *tit.*21. *lib.*4.*nova recop.*Rol.à Valle *conſ.*66. *num.*36.*cum ſequentibus, vol.* 1. Ubi *num.*38.*agit de procuratoribus.*

Advocati impedimentum, vel alterius procuratoris ſufficiens eſt ad petendam reſtitutionem ex clauſula generali,ut in notabili caſu probat. *l.Præſes,Cod.de appellat.*& *in l.cùm à matribus, Cod.Ubi petantur curatores,*Oldrad.*conſ.* 208. *ad finem,* Gregor.Lopez *l.*24.*tit.*23.*gloſſ.*3.*part.*3.

Advocatus non punitur ſi fecit petitionem injurioſam cum proteſtatione quod non intendit injuriare, ut per Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap* 81. *num.* 58.

Advocati non poſſunt patrocinari in propria cauſa, Valaſc. *conſ.* 25. *ad finem, tom.* 1.

Advocati juvenes & mendici ſolent gratis ſervire, ut plures acquirant, qui ad eos confugiant, Bart. *in l. quod Nerva,num.*32.*ff.depoſiti,* Rebuff. *in l.*1.*ff. de poſtul.num.*3.

Advocatus qui extra provinciam exit pro clientulo, ultra conventum honorarium debet habere expenſas,victus & alia,Surd.*de alim. tit* 1.*quæſt.*68.

Advocatus ſeu procurator accuſatoris non dicitur inimicus accuſati, Farin. *in praxi crimin. p.* 1. *quæſt.* 49. *num.* 73.

Advocatus poteſt ſua manu conſtituere procuratorem, refert judicatum Phœb. *deciſ.* 62. *num.* 10. *p.* 2.

Advocare an poſſit Clericus vel Monachus? Vide Illuſtriſſ. Dom.D. Roderic.à Cunha *ad cap. perlatum* 4. *diſt.*88.*n.*2.*cum ſequentibus, pag.*700.

Verbo ÆDIFICARE, & ÆDIFICIUM.

ÆDIFICANS ſcienter in re aliena præſumitur donare, & amittit meliorationes, §. *diverſo, inſtit.de rerum diviſ.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapol.p.*2.*deciſ.* 176. *num.* 8.

Ædificium dicitur pars rei cui adhæret, *l.*1.*§.it autem,ff.de ſuperficieb.* Cald. *de reſolut.emphyt.c.*16. *n.*8.Surd.*dec.*78.*n.*10.*cum ſeq.*Et augmentum rei ad dominum cum re ipſa pertinet.Cald. *ubi proximè, n.*9.Surd. *d.deciſ.*78.*n.*11. Et cedit ſolo, idem *dicta deciſ.* 78. *n.* 10. & *deciſ.*168.*n.*2. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.*42. *n.* 28.*cum ſequentibus.*

Ædificia ut non deſtruantur,intereſt Reipublicæ, cùm hoc pertineat ad decus urbis,Gratian.*Diſcept. forenſ. cap.* 32. *num.* 19.

Ædificio non poteſt quis adumbrare aream vicini ad triturandum panem, ita ut ſolem & ventum impediat, Duen. *reg.*33. *verſ.ſextò fallit,* Boër.*deciſ.*322.*n.*12.Si quis habeat aream vacuam ante domum, non poteſt prohibere vicino, ne ibi paſcat pecora ſua, Surd.*deciſ.* 236. *n.* 12.

Ædificatum corruit fundamento deſtructo,*l.nam origo,ff.quod vi aut clam, l.egi tecum, ff. de excep.rei judic. cap.cùm Paulus* 1.*quæſt.* 1.*cap.veniens,de presbytero non baptizato,*Flamin. *de reſignat. lib.*9. *q.*25. *num* 36. Anton. Monach. *Lucen. deciſ.*13.*num.*24. & Florent.*deciſ.*48 *num.*3.& Bonon. *deciſ.*18.*n.*45. Gonzal.*ad reg.*8.*Cancel.gloſ.*31.*n.*30.*cum ſeq.*Guter. *lib.*3.*pract.quæſt.*65.*ad finem,*& *quæſt.*43. *n.*34. facit text.*in l.cùm tale,§.falſam cauſam.ff.de condit.*& *demonſt.*junctis traditis per Cabed. *deciſ.* 30. *n.* 5.*p.*1. Ubi ait quod impedito qui potuit impedimentum removere, tempus currit.

Verbo ÆSTIMATIO.

ÆSTIMATIO & intereſſe reputatur idem cum ipſa re,Bart.*in l.* 1.*ff.de action.empti, n.*6. Surd.*dec.*35.*n.*10.ubi *n.* 11.quod facit emptionem.

Æſtimatio ſuccedit loco rei, Surd. *deciſ.* 81.*n.*5.

Æſtimatio rerum facit emptionem & venditionem,*l.quoties, Cod.de jure dotium,*Cov.*pract.c.*28.

Æſtimatio rei diminuitur propter onus quod habet annexum,*l.*1.*§ hæres, ff. ad Trebel.* Tiraquel. *in præfat.retract.lig.n.*27. Pinel. *in l.*2. *Cod.de reſcind. vendit p.*3.*cap.ult.n.*18. Cov.*lib.*1.*var.cap.*3.*num.*4. *verſ.*5. Menoch. *conſ.*358. *n.*26. Gam.*deciſ.*37.*n.*3. & *deciſ.*138.*n.*1.& *deciſ.*256. Valaſc. *conſult.*43.&

 *conſ.*70.

Digitized by Google

conſ.74.num.4.Cald.conſ.33.n.30. & de extinct.emphyt.cap.4.n.2.& in l.Si curatorem,verbo ſua facilitate,n.81.ad finem, Cod. de in integrum reſtitut. min. Surd. deciſ.155.n.10. Steph. Grat. diſceptat.forenſ. cap.545.n.19.Gem. de uſuris comment.2 §.5. n.128. Et commodum ab onere regulatur. Gloſſ. & Doct. in l.ſi duobus,§.fin.ff.de leg.1.Gratian.cap.141.n.26. & cap.461.n.9.dicto loco.

Æſtimatio rei diminuitor ex eo qood ſit vendita cum pacto de retro,Pinel.in l.2. Cod. de reſcind. vend.p.3.cap.ult.num.19.Nav.in man.cap.17.n.240. Tiraquel.in præfat. retract.lig. num.27. & in præfat. retract.convent.num.20.Gam.deciſ.178.n.8.cum ſeq. Cald.in l.ſi curatorem , verbo ſua facilitate,num.81. & 83.Cod.de in integrum reſtitut.min.Joſeph Ludoviſ.dec. Peruſ.97.n.6.Gemin.dicto loco,Valaſc. conſult.70.n.4. & 10.Menoch.conſ.358.n.26.Maſc. de probat.concl.447.n.10.& 13.& concl.960.n.13.

Æſtimatio debet fieri de toto, & non de ſingulis rebus in particolari,Bald. in l. fin.§ præterea,n.6. in fine,Cod.de jure dotium,l. Mævius § fin. ubi gloſ. verbo partes,ff famil.herciſc.gloſ.in l.1. verbo parte, Cod.eod.tit.& Pinel.in l.2.Cod.de reſcind.vendit.p.3. cap.4.n.36.Rol.à Valle conſ 71.n.16.vol.3.Garc.de expenſis,cap.24.n.6.Surd. deciſ.155.n.4.cum ſeq.ubi n. 7. aſſerit quod in judicanda læſione totus contractus eſt conſiderandus, etiam quando agitur remedio l.2.Cod.de reſcind.vendit.Et res minùs valet cùm non tota , ſed pars venditur , & prædia unita ſunt majoris valoris,Menoch.conſ.358. n.29.Tiraquel. de retract. lig.§.23.gloſſ.1.num.17.

Æſtimationem non poſſunt partes annullare ſententia lata , Cabed.deciſ.21.n.15. & 16. p. 1.

Æſtimationem non recipit libertas , Cabed. arreſt.75.p.1.& arreſt.87.p.2. Valaſc. tom.1. alleg.99. n.6.cum ſeq.ubi refert res quæ non recipiunt æſtimationem, & juriſdictio cum ſit honor,nullo pretio comparari valet, Gonzal. ad reg.8. Cancel. § 4. proæm.n.29. Et vulnus in facie ex quo remanet cicatrix, nullam admittit æſtimationem, Valaſc. ubi proximè,n.9.Farin.in praxi crimin. p.1.quæſt.8.n.98.

Verbo ÆTAS.

ÆTATES hominum ſunt ſeptem,infantia durat uſque ad ſeptimum annum, ætas pupillaris uſque ad 14. annum in maſculo, & in fœmina uſque ad 12.pueritia uſque ad 18. adoleſcentia uſque ad 25. juventus uſque ad 50.in robuſtis tamen uſque ad 60.ſenectus uſque ad 80.decrepita uſque ad 100.refert Cardoſ. in praxi judicum & advocatorum , verbo Ætas , num. 1.

Ætas probatur ex libris baptiſmi, & parochi, & patris,Menoch. præſump.5. n.53. cum ſequent. Maſcard.de probat.concl.672.& concl. 1059. num.22. & concl.1082.n.7.Farin.de delict p.7.in fragment lit. A, num.56.cum ſequentibus,& n.141. Garc. de beneſic. p.6.cap.2.num.284.cum ſeq.Barboſ.de offic.& poteſt. Epiſcopi,allegat.32.n.175.cum ſeq.Cald.in l.ſi curatorem verbo minoribus, num.38. Cod. de in integrum reſtitut.min.Flamin.de reſig.lib.10. quæſt.3. num. 38. Juſt.Lipſ.in addit.ad Cornel.Tacit. lib.3.p.160. cum ſequentib.Stephan.Gratian.diſcept. forenſ. cap. 155. n.32.cum ſequentibus,& cap.555.n.20.Gabr.Pereira deciſ.10.n.7. Et ex Curat.libro , in quo baptizatorum nomina profiteri ſolent , probatur quis originarius,Maſcard.concl.1141.n. 25. Rebuſ. ad l. 147. de Verborum ſignificat. pag.513.

Ætas 25. an.requiritur in illo qui collocatur in aliqua dignitate, aut ſimplici beneficio curam animarum annexam habente ; ſufficit tamen ætatem illam attingere, & tenetur intra duos menſes à die poſſeſſionis adeptæ facere profeſſionem fidei , & ordinari presbyter intra annum, cap.unic.ubi Doct. de ætate & qualit.lib.6.Concil.Trident.ſeſſ.24.c.12. de reformat. Cardoſ. de verbo ætas n. 10.

Verbo AGER, & AGRICULTURA.

AGRI limitati limitatum quoque habent dominium,l.in agris ff.de acquir.rer.dom.ac proinde eorum poſſeſſores ſuis limitibus debent eſſe contenti,Brun de augmento,q.6.Corn.conſ.322.lib.1. & conſ.288.lib.3. facit quod tradit Valaſc. de jure emphyt.q.16.n.10.Et hæc limitatio agrorum excludit jus accreſcendi,Bald.in l.1.col.fin.Cod.de ſecundis nuptiis.per l.Lucius,§.quæ habebat ff.ad Trebel.& ibi gloſſ.& in l.Dominus, §.1.ff.de uſufructu. Curt. Senior conſ.56.n.2.verſ.eandem ſententiam,Montalaris ad leges fori, lib.3.tit.4.l.14.

Agro in alieno nemo poteſt lapides frangere contra Domini voluntatem, l. venditor,§.ſi conſtat, ff.commun.præd Gregor.l.27: verbo pondera, tit.11. part.4.Cov.pract.c.37.n.3.col.3.Surd.dec.236.n.21. Intellige quando fundi Dominus neceſſe habet pro uſu,Surd.ubi proximè.Cab.dec.74.n.6.Farin.tom.3: de variis ac div.quæſtionibus,quæſt.104.n.51.pag.442.

Agrum vel fundum ſuum poteſt unuſquiſque pariete vel vallo cingere, l.per Provincias, Cod. de ædificiis privatis , Menoch. de præſump. lib.6. præſump.29.num. 11.cum ſequentibus.

Agricultura non derogat nobilitati , quam quis habet à majoribus ſuis, Tiraquel.de nobilit.cap.31. & alii relati per Vargas de nobilit.diſcurſu 15.n. 2. propè finem.

Verbo ALAPA.

ALAPA reputatur gravis injuria , l. 20. & ibi Gregor.verbo en el ojo , tit. 9. part.7. Fr. Emman.Roderic. tom.2. quæſt. Regul.q.15.art.3.verſ.9. Et eſſe atrociſſimam injuriam ex Bald. & aliis tradit Bobadil. in ſua Polit.tom.1.lib.12.cap.14.n.43. de quo vide Farin.in tract. de variis & diverſ. crimin. p.1.q.97.n.157.& q.105.n.207.cum ſeq.Aloyſ. Riccius in collect.dec.p.3. collect.170. Et dicitur gravis vel levis ex facti & perſonarum qualitate , Maſc. de probat.concl.1131. n. 4. Et in hoc communis opinio hominum attendi debet , Perez lib.8.Ordinam. p.380.An ſit caſus elogii,vulgo de vaſſa,vel querelæ alapa in vultu ; vide Phœb.arreſto 93.p.2. Ubi etiam quod ex alapa poſt intervallum unius diei non fuit adjudicata pœna ordinaria mortis uni , qui alium cecidit,& ibidem diſputat an licitè quis poſſit occidere percutientem ejus maxillam manu vacua ; ad quod citat text.in l.prætor edixit,§.fin.ad finem,ff.de injur.Maſcard.de prob.concl.451. n.7. & Farin.quæſt.45.num.207.

Alapam dans judici tenetur pœna mortis, Avil. ad c.1. Prætor.n.12.fol.42. Coſta in memorab. verbo poteſtas,p.986.Fr.Emman.Roder.to.2. quæſt. Regul. q.22. art.1.Quid ſi ſit in ſindicatu ? vide Tiraquel. tr. ceſſante cauſa, limitat.15.n.10.Avil.ad dict. cap.1. Prætor.num.9.fol.73.verſo.

Verbo ALIENARE, ALIENATIO.

ALIENATIONIS appellatione quæ contineantur ? vide Barboſ. tract.de appellat.verbor. utriuſque juris ſignificat. verbo alienatio , 14. num.1. cum ſeq.

Alienationis appellatione venit emphyteuſis,l.ult. Cod.

Cod. de rebus alien, non alien. c. nulli, de rebus Eccleſ. non alien. Molin. de primogen. lib. 1. cap. 21. num. 31. Cald. de extinct. emphyt. c. 5. n. 33.

Alienare prohibitus quæ prohibeatur facere? Vide Barboſ. ad cap. nulla 5. de reb. Eccleſ. non alien. n. 10. cum ſequentibus.

Alienatione prohibita, prohibetur & omnis actus per quem pervenitur ad illum, Surd. dec. 278. n. 2. Et prohibetur etiam conceſſio emphyteuſis, Barboſ. ad d. cap. nulli, n. 17.

Alienare prohibitus extra familiam poteſt uni de cognatione dare etiam in gradu remotiori, Menoch. conſ. 327. num. 104. etiam fœminæ. Maſcard. de probat. concl. 1236. n. 42.

Alienare videtur qui non acquirit cum poteſt, Surd. de alim. tit. 7. q. 15. n. 20.

Alienare qui non poteſt, nec poterit compromiſſum facere, ut eſſe receptum tradit Jaſ. l. fin. n. 119. Cod. de jure emphyt. Dec. conſ. 39. Capic. deciſ. 93. n. 3. Socin. jun. conſ. 77. lib. 1. Blanc de compromiſſ. p. 4. num. 28. Tiraquel. de jure mariti gloſſ. 5. n. 202. Et de compromiſſo neceſſario, vide Cald. in l. ſi curatorem, Verbo læſis, n. 5. col. 4. Sicut nec tranſigere poterit, l. non ſolùm, Cod de prædiis min. c. cum tempore, de arbitr. Dec. conſ. 44. n. 5. Pinel. in l. 1. Cod. de bonis maternis, p. 3. n. 44. Molin. de primogen. lib. 4. cap. 9. n. 10. Ut etiam nec videre bona, Valaſc. conſult. 53. n. 4. Gam. deciſ. 300. n. 4. Alia vide per Barboſ. in remiſſ. ad Ordinat. lib. 5. tit. 12. num. 2. cum ſequentibus.

Alienare poteſt Epiſcopus rem immobilem parvam abſque ſolemnitatibus. Barboſ. ad cap. terrulas 12. quæſt. 2. & de Offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 3. allegat. 95. num. 50.

Alienatio neceſſaria poteſt fieri lite pendente, Surd. de alim. tit. 9. q. 32. num. 68.

Alienatione rei Eccleſiaſticæ ſolemnitates præſumuntur interveniſſe ex antiquitate temporis. Rebuf. in compend. alienat. num. 12. Valaſc. conſult. 89. n. 2. Tiraquel. de præſcript. pag. 107. verſ. 36. Maſcard. de probat. concl. 75. n. 14. & 15. concl. 487. & concl. 1316. n. 3. Næv. conſ. 3. de cenſibus, num. 7. Menchac. illuſtr. cap. 6. num. 3. & 4. Gam. deciſ. 49. & 83. & deciſ. 325. num. 3. ubi quod alienatio rei Eccleſiaſticæ valida eſt non obſtante allegatione defectus ſolemnitatis, ſi tempus longiſſimum tranſactum ſit, quia ſolemnitas extrinſeca præſumitur interveniſſe ex diuturnitate temporis, quamvis notarius nullam fecerit mentionem in ſcriptura de prædicta ſolemnitate, quæ eſt tractatus, utilitatis diſcuſſio, ſuperioris conſenſus, & hujuſmodi.

Verbo ALERE, ALIMENTA, & ALIMENTARE.

ALIMENTA & litis ſumptus an dives pendente lite teneatur inopi litiganti ſubminiſtrare, vide Mendoz. in praxi ſæculari, lib. 1. c. 4. n. 1. ubi pro affirmativa parte refert in Senatu deciſũ quando lis eſt inter eos quibus aliàs de jure naturæ alimenta debentur, & pro eo adſit aliqua præſumptio juſtitiæ. Et lite pendente ſuper præbenda Eccleſiæ poterit ſe interim poſſeſſor ex ejus fructibus alere, Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p. 1. deciſ. 191. n. 3. ubi etiam quod quando omnibus ſequeſtratis, nihil ſupereſſet unde poſſit litigans vitam ducere, litemque ſuſtinere, ſunt nihilominus præſtanda alimenta litis expenſis. Et Monacho accuſanti Abbatem debẽtur expenſæ litis de bonis monaſterii, juxta qualitatem ſuæ perſonæ, & redditum monaſterii: ſic etiam filio & uxori litiganti tenetur pater & maritus alimenta præſtare; Ricc. d. p. 2. dec. 191. n. 3. & deciſ. 251. num. 18. p. 2. Barboſ. in cap. Olim 16. de accuſat. numer. 2. ubi numer. 3. quod hujuſmodi ſumptus & expenſæ non poſſunt repeti, etiamſi quis ſuccumbat, & idem de alimentis lite pendente præſtitis.

Alimenta poteſt filius à patre percipere pendente cauſa filiationis ex ſummaria cognitione mandato judicis, Ricc. dicta deciſ. 191. num. 3. Cov. pract. c. 6. n. 8. ubi etiam quod non repetuntur poſtea, etiamſi filius ſuccumbat. Et circa alimenta, filiis debita, vide Barb. in addit. ad Collect. p. 1. 4. col. 2. ubi quod pater poſt trienuium tenetur filium ſuum alere, quæ obligatio ipſi, & non matri incumbit, & hoc etiam juxta ſtatum ſeu dignitatem perſonæ, & ibidem limitat ſi mater ſit dives, & pater pauper.

Alimentorum materiam vide per Menoch. conſ. 8. n. 20. cum ſequentibus, & conſ. 62. Cordob. in l. ſi quis à liberis, ff. de liberis agnoſcendis, & Surd. tract. de alimentis.

Alimenta tam debentur filiis legitimis, quàm naturalibus, quia quando tractatur de alimentis, æqualis eſt omnium filiorum conditio, Surd. de alim. tit. 7. quæſt. 9. n. 5. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. c. 567. num. 26. ita & parentes à filiis aluntur. l. ſi quis à liberis, §. ſed ſi parens, ff. de liber. agnoſc. Gom. l. 9. Tauri, num. 46.

Alimenta præſtanda ſunt juxta parentum facultates, & perſpecta filiorum qualitate, gloſ. in l. nepos Proculoff. de verbor. ſignificat. Cov. de ſponſal. p. c. 8. §. 6. n. 7. Perez tit. 1. l. 3. Ordin. p. 454. Farin. dec. 431. in noviſſ. n. 5. Cardoſ. in praxi judicum, verbo alimenta, n. 17. Et regulariter præſtantur & ſunt ſolvenda ſecundùm dignitatem, & qualitatem perſonæ cui debentur. Surd. de alim. tit. 4. q. 18. à n. 1. Et ſolvuntur ex redditibus & fructibus patrimonii. Idem q. 9. à n. 1. Ex fructibus, redditibuſque parentum ali debent filii, nec proprietates vendi debent, Gom. l. 9. Tauri, n. 40. Surd. d. tit. 4. quæſt. 9. & tit. 8. quæſt. 6. num. 22. Et ſunt præſtanda intra domum, Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. c. 552. n. 41. cum ſequentibus. Item extra domum præſtari debent ab illo, qui tenebatur præſtare domi, quando ſunt ortæ inimicitiæ, Cabed deciſ. 178. p. 1. Cald. de poteſt. nomin. cap. 1. num. 38. Et ſi filius nolit alimenta à patre recipere, & velit ad Indos proficiſci, non poteſt pater abſque juſta cauſa eum compellere ut ſibi inſerviat, Sanch. de matrim. lib. 6. diſputat. 39. num. 6.

Alimenta præſtanda ſunt in domo patris, Cordub. l. ſi quis à liberis, in princip. num. 8. ff. de liberis agnoſcend. Et ſi filius habeat unde ſe alat, nil à patre conſequi debet, Menoch. conſ. 321. num. 26. Idem eſt ſi ſit robuſtus, qui poſſit ſe alere ex operibus corporalibus, Barboſ. in l. 1. ff. ſoluto matr. p. 4. n. 62. Et ſocer debet præſtare alimenta nurui, Menoch. de arbitr. caſu 348. n. 14. Et idẽ in genero, Menoch. conſ. 22. num. 3. Et quod debeant præſtari in domo hæredis, tradit Menoch. conſ. 62. n. 2. Si filius ſpiritualis eget, tenetur eum alere pater ſpiritualis, Cened. ad decretum, collect. 38. num. 1.

Alere tenetur mater filios triennio, Barboſ. ad cap. ult. de converſ. infidelium, num. 8. poſt triennium tenetur pater alimentare filium, niſi vivere poſſit ex ſuis bonis vel officio, Cardoſo verbo alimenta, num. 13.

Alimenta non tenetur præſtare pater filio, qui habet bona propria, ſecus ſi habet proprietatem ſine uſufructu. Barboſ. in l. maritum, n. 13. ff. ſoluto matrim.

Alimenta pater tenetur præſtare ſpurio, cap. cum haberet, de eo qui duxit in matrim. ubi Barboſa n. 4. cum ſeq. l. 2. tit. 19. p. 4. & ibi Gregor. verbo padre, Beja reſpon. caſuum conſcient. p. 2. caſu 12. Non tamen ſi habeat unde ſe alat, Stephan. Gratian. diſcepat.

*forenſ.cap.*586.*num.*16. *cum ſequentibus*, cum aliis citatis per Barboſ. *ad dictum cap. cum haberet num.* 11.

Alimenta ſpurio præſtantur ſecundùm neceſſitatem, non ſecundùm dignitatem, Surd.*de alim.tit.*4.*q.*18.*n.*49. Molin *de primogen.lib.*2.*c.*15.*n.*55. Bernard.Græv.*ad pract.Cam.Imper.lib.*2.*concl.*38. Stephan.Gratian.*diſceptat.forenſ.c.*112.*& c.*586.*n.*29. *& c.*613.*à n.*6. Cald.*forenſ.quaſt.*18.*n.*12. Cordub. *in l.ſi quis à liberis,§.idem reſcripſit,num.* 48. *cum ſequentibus ff.de lib.agnoſcend.* Barboſ.*in l.* 1.*ff. ſoluto matrim.p.*4.*n.*61. *&* 65. Quod ſi pater habet filios legitimos, an poſſit relinquere ſpurio ultra tertiam ad alimenta, quando tertia non ſufficit? Vide Guter. *lib.* 2.*pract.q.*109. ubi pro parte negativa reſolvit. Et pater poteſt ſtipulari emphyteuſim filio ſpurio pauperi ad alimenta. Sued.*tit.* 2. *q.* 13. *n.*2.

Alimenta ſpurio debita ſunt petenda coram judice Eccleſiaſtico, Surd.*de alim.tit.*8.*privil.*9.*n.* 6. Cordub.*in l.ſi quis à liberis,§.idem reſcripſit,n.*78.*ff de liber.agnoſc.* Molin.*de primoge. lib.*2.*c.*15.*n.* 75. Barboſ.*in l.* 1. *ff. ſoluto matrim. p.* 4. *n.* 82.

Alimenta debent dari illi, qui fuit bonis privatus, ſi pauper ſit, Surd.*de alim.tit.*1.*quaſt.* 10. *n.* 22. *& q.* 123. *&* 129. *n.* 2.

Alimentare tenetur creditor debitorem pauperem pro debito civili incarceratum, dum lis pendet, Cardoſ.*in praxi judicum*, verbo alimenta, *n.*8. ubi limitationes aliquas adducit, Ricc. *p.* 2. *deciſ.*291. *num.*17. Et alimenta tenetur præſtare creditor carcerato in domo eo modo quo tenetur illa ſubminiſtrare carcerato in vinculis publicis, Phœb. *deciſ.* 3. *p.* 1.

Alimentorum appellatione quæ contineantur? vide Barboſ.*tract.de appellat verbor.utriuſque juris ſignificat.* verbo *alimenta* 15.*num.*1.*cum ſequentibus*, ubi plures citat, quibus adde Cald. *forenſ. lib.* 1. *quaſt.*18. *num.*13. Stephan.Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 610. *n.* 10. 11. *&* 12.

Alimentorum obligatio tranſit ad hæredes in filiis illegitimis & ſpuriis, mortuo patre, ex citatis per Barboſ. *in cap. cum haberet, numero* 5. *de eo qui duxit in matrim.*

Alimenta de ſui natura ſunt executiva, & cauſa eorum ſummaria, & non poſſunt dilatari, nec ſuſpendi, cùm venter non patiatur dilationem, Caſſad.*deciſ.unic.n.*1. *de mutuis petit.* Surd.*de alim.tit.*8. *privil.*60.*num.*5.8.10.*&* 11. Lotter. *de benefic.lib.* 1. *q.*38.*n.*3. Ricc.*deciſ.Cur.Archiepiſcop.Neapolit.p.*2. *deciſ.*272. Cardoſ.*in praxi judicum*, verbo *alimenta, num.* 5.

Alimentorum cauſa dicitur pia & favorabilis, Surd.*de alim.tit.*8.*privil.*1.*num.*1.*cum ſeq.* in quibus appellatio non poteſt ſuſpendere executionem cùm agitur de alimentis futuris, ex citatis per Barboſ. *in remiſſ.ad Ordinat.lib.* 3. *tit.* 70.*in princip.num.*8. quibus adde Phœb.*arreſt.*72.*p.*2. Cabed.*dec.*56.*p.*2. Cordub.*in l.ſi quis à liberis,§.ſi vel parens,n.*32.*ff de lib.agnoſc.* Tiraquel.*de priv.pia cauſa,privil.*153. ubi etiam idem reſolvit in pia cauſa, Aloyſ. Ricc. *deciſ.Cur. Archiepiſcop.Neapolit.p.*2.*dec.*131.*n.*3.9. *&* 10. Steph.Gratian.*diſceptat.forenſ. cap.* 665. *n.*1. *& cap.*726.*n.*18.*cum ſeqq.* Et in alimentis præteritis ſi petantur, erit locus appellationi, Surd. *d. privil.*60.*n.*15. Nec auditur appellans niſi priùs ſolvat alimenta, idem *d.tit.*8.*privil.*96. Nec in cauſa pauperis admittitur appellatio, ut per eundem *deciſ.* 60. *num.* 23.

Alere patrem potius tenetur filia quàm maritum. Surd *de alim.tit.* 1 *q.* 13 *n.* 33. & quàm filium, Azor. *inſtit.moral.p* 2.*lib.*2.*cap.*2.*col.* 130. Et filia excluſa à maſculo, debet ali ab eo & dotari, Cov. *de ſponſal.p.*2.*cap.*8.§.6.*n.*4. Et extra caſum neceſſitatis vir potius tenetur alere uxorem quàm parentes, Sanch.*de matrim.lib.*9.*diſp.*4.*n.*26. Et extra caſum extremæ neceſſitatis potius quis filium, quàm patrem. Sayr.*clavis Reg.lib.*7.*q.*5.*n.*16. Et primogenitus ſucceſſor alicujus majoratus & dignitatis tenetur aliis fratribus providere de alimentis. Cord. *in l. ſi quis à liberis §.idem ſcripſit,num.*138. *&* 139.*ff.de lib.agnoſc.* Surd.*de alim.tit.*1.*q.*27. Mol. *de primog.lib.*2.*c.*15.*n.*57.*cum ſeq.* ubi *n.* 67. quid in nepotibus ex fratre, ubi quod frater majoratus poſſeſſor non tenebitur alere, vel dotare fratrum vel ſororum filios, etiam eorum parentibus mortuis, niſi eis legitima à primo inſtitutore debeatur, quæ obligatio in fratribus atque ſororibus finitur.

Alimenta lite pendente præſtanda ſunt uxori & filio etiam divitibus, Valaſc. *conſul.* [illegible] *n.* 2. Barboſ. *in rub. ff. ſoluto matrim.* 1. *n.* 18. Cordub. *in l.ſi quis à liberis,§ ſi vel parens,n.*64.*ff.de liber.agnoſcend* Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.*567.*num.*23. *cum ſequentibus*, Aloyſ.Ricc.*deciſ.Cur. Archiep.Neapolit.p.*1.*deciſ.*191. Et ſumptus ad litigandum, Gonzal. *reg.*8.*Cancel.gloſ.* 2.*n.*45. Et non poſſunt repeti, etiamſi quis ſuccumbat. Gratian. *diſc.forenſ.c.*33.*n.*27. *&* 28.*cum ſequentibus, & cap.*236.*n.*34. *cum ſequentibus*, Ricc. *p.*2 *deciſ.* 251.*n.*19. Et de alimentis præſtandis filio hæreditatem patris petenti, vide Ricc. *dict. dec.*251. ubi refert alia plura. Et de alimentis agi non poteſt niſi poſtquam conſtiterit illa eſſe præſtanda, Cald.*quaſt.forenſ.quaſt.*[illegible]*num.*70. Gratian.*diſc.forenſ.cap.*552.*num.*4.*cum ſequentibus*, & faciunt quæ *c.*559.*n.*4. Fallit in ſervo proclamante ad libertatem, qui petit alimenta ſibi à domino præſtari, Phœb. *arreſto* 44. *tom.*1. Onde diſe que el Señor nueſtro tien obligacion de dar donze in al ſu eſcravo cativo pera quaſtar no demanda que lheguer mover ſobre ſe fortar, e que auſſi ſe julgen no Senado.

Alimenta pendente accuſatione debentur accuſato, Farin.*de delict p.* 5. *quaſt.*143.*num.*42. Ricc.*d. deciſ.*251.*n.*7. Quid ſi uxor recedat à viro propter concubinas? Vide Farin. *dicta quaſt.* 143. *num.* 46.

Alimenta debent ſubminiſtrari filio & filiæ pendente lite ſuper hæreditate paterna, Ricc.*d.dec.*251. *num.* 1.*&* 6. ubi *num.* 2. idem in pronepote & quolibet deſcendente à teſtatore, & *num.*3.*&* 4 etiam quod lis pendeat de alimentis præſtandis, idem procedit in ſorore, & *n.*5. quod frater litigans petens ſucceſſionem fratris debet habere alimenta, & *n.*8. quod clerico beneficio ſuſpenſo, niſi habeat alia bona, debentur alimenta, & *num.* 11. quod pupillo litiganti contra patruum de inofficioſo teſtamento alimenta debentur, & *n.* 12. quod alimenta debentur etiam pendente lite, & proceſſu ipſorum alimentorum, & *n.*13.*&* 15. quod uxori accuſatæ de adulterio lite pendente ſunt ſubminiſtranda alimenta.

Alimenta debentur ei cujus bona ſunt ſequeſtrata, & alia ſibi non remanent ex quibus alatur, Valaſc. *conſult.*1.*n.*1. *ubi n* 7. quod danda eſt cautio de reſtituendis præſtatis alimentis vel computandis in fine litis, & *num.*9.*verſ.nec exiſtimo*, conſulit quod adeat Regem quiſquis hoc deſideraverit, qui tanquam viva lex poteſt præſumptionibus, quæ ſibi ſufficientes videbuntur, & præhabita informatione judicum alimenta, & litis ſumptus decernere, ut aliquando impetratum vidiſſe teſtatur, & plura in hac materia vide per Mol.*de primog.lib.* 2. *cap. ult.* Cald. *quaſt. forenſ. lib.* 1. *q.*21.*n.* 38.

Alimenta debentur in principio, non autem in fine anni, Farin. *deciſ. Rot.Rom.*244. *n.* 10.

Alimenta taxantur arbitrio boni viri. Gloſ. *in §. conſideremus*, verbo *legitima*, *in Auth.de triente & ſemiſſe*,

Digitized by Google

fermiſſe, Surd. *de alim. tit.* 4. *q.* 2 3. *num.* 4. Steph. Grat. *diſceptat. forenſ. c.* 613. *num.* 4. ubi *num. ſequent.* quo pacto ſint taxanda? de quo etiam Menoch. *de arbitr. caſu* 169.

Alimenta recipiens non tenetur dare fidejuſſorem. Phœb. *p.* 2. *arreſto* 89. Mendez *in praxi, lib.* 1. *cap.* 4. *n.* 1. quamvis contrarium ſequatur Barb. *in cap. Odoardus, n.* 25. *de ſolution.*

Alimenta petens filius interim dum lis pendet debet probare ſummariè ſaltem per unum teſtem filiationem, vel per famam, & non tenetur poſtea reſtituere alimenta data, Cov. *pract. cap.* 6. *ad finem*, Cordub. *in l. ſi quis à liber. §. ſi vel parens, num.* 39. & *c.* 54. *ff. de lib. agnoſcend.* Menoch. *de præſumpt lib.* 1. *præſumpt.* 35. *num.* 32. & 36. Vincent. de Franch. *deciſ.* 336. Gam. *deciſ.* 52. *num.* 1. & *deciſ.* 225. *n* 2. & 3. Barb. *p.* 1. *rub. ff. ſoluto matrim. num.* 18. Et non poſſunt repeti ſi ſuccubuit. Surd. *de alim. tit.* 6. *q.* 20. Aloyſ. Rice. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 251. *n.* 19. Et admittitur repulſatio teſtium, Menoch. *de arbitr. quæſt.* 32. *num.* 10. Barbo. *in l.* 1. *ff. ſoluto matrim. p.* 4. *num.* 74. ubi *num.* 60. agit de cautione.

Alimenta prætèrita non poteſt filius petere à patre, *l. ſi quis à liberis, ff. de liber. agnoſcend. juncta l. cum poſtulaſſem, ff. de damno infecto*, Dec. *in l. de alimentis, n.* 6. *Cod. de tranſact.* Afflict. *deciſ.* 10. *in fine*, Garc. *de expenſis, cap.* 4. *n.* 22. *verſ. de alimentis*, Tiraquel. *de jure primogen. quæſt.* 75. *n.* 4. Chaſſan. *in conſuetud. Burgund. pag.* 217. *verſa, num.* 7. Quia debentur per officium judicis, & ſunt alimenta debita jure ſanguinis, non autem jure actionis, Burſat. *conſ.* 120. *num.* 42. *lib. primo*, Surd. *de alim. tit.* 5. *quæſt.* 1. 40. & 43. Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 104. *num.* 57.

Alimenta poſſunt denegari ei, qui ex quacumque cauſa poteſt exhæredari, Gloſ. 1. *in l. fin. Cod. de alend. liberis, l.* 6. *tit.* 19. *p.* 4. Tiraq. *de prim. q.* 62. *n.* 19. Gom. *var. tom.* 1. *cap.* 11. *num.* 13. Cord. *in l. ſi quis à liberis, §. idem judex, a principio, ff. de liber. agnoſcend.* Pereg. *de jure fiſci, p.* 178. *num.* 82. Vald. *ad Soar. p.* 2. *p.* 54. & 57. Surd. *de alim. tit.* 7. *q.* 1. Phœb. *deciſ.* 45. *num.* 2. *tit.* 1. Gab. Perei. *deciſ.* 10. *n.* 8. Cald. *forenſ. lib.* 1. *quæſt.* 18. *n.* 9. & *n.* 26.

Alimenta filiis datā non conferentur, nec imputantur in legitimam, quia ex neceſſitate legis debētur, *l. quapater, ff. famil. herciſc.* Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 57. & *tit.* 9. *q.* 34. *in princip.* Valaſc. *de partit. cap.* 13. *num.* 34. & *n.* 83. alter Valaſc. *tit.* 1. *alleg.* 59. *n.* 10. *cum ſequent.* Gam. *deciſ.* 140. & *deciſ.* 164. Bart. *de offic. & poteſt. Epiſc. p.* 2. *alleg.* 19. *n.* 65. Nec pater imputat filio alimenta quæ præſtitit, Surd. *d. tit.* 9. *quæſt.* 2. *n.* 6. Et de veſtibus quotidiano uſui ſervientibus, quod non debeant conferri, reſolvit Gam. *deciſ.* 310. *num.* 13. Et quod conferri debent illa omnia quæ ultra dotem monialis ſolent inſimul dari monaſterio, puta valor veſtium, cum quibus ingreſſa eſt, lectum, culcitra, & linteamina, & alia ſimilia, tradit Valaſ. *d. c.* 13. *n.* 36. & 37.

Alimenta quæ mater, tutrix, vel curatrix filiæ ei præſtiti, poteſt repetere, ut probat tex. *in l. Neſennius*, ubi Bart. *ff. de negot. geſtis*, Maſc. *de probat. concl.* 76. *n.* 5. Surd. *de alim. tit.* 6. *quæſt.* 8. *num.* 46. *cum ſequentibus*. Quid ſi filia fecit aliquod ſervitium matri? Vide Gam. *deciſ.* 216. *num.* 2. & *deciſ.* 362. *incip. Judex in cauſa*, ubi quod ſervitium ſunt alimentis compenſandum, quando locari ſolet, & mercedem meretur.

Alimenta tenetur præſtare frater dives fratri vel ſorori pauperibus, Guter. *de tutel. p.* 2. *cap.* 3. *à num.* 19.

Alimenta priùs reſervantur aviæ, quàm neptibus, Surd. *de alim. tit.* 7. *quæſt.* 15. *ad fin.* Steph. Grat. *diſceptat. forenſ. cap.* 552. *num.* 2. Et avia ardentiùs amat nepotes, quam mater, *l. liberorum, in fin. ff. de verbor. ſignificat.* Surd. *de alim. tit.* 4. *quæſt.* 13. *numero* 26.

Alere nepotes & neptes non tenetur avus maternus, quando pater nunc eger & eſt ſuperſtes. Surd. *de alim. tit.* 6. *quæſt.* 7. *num.* 13. Cordub. *in l. ſi quis a liberis, §. non tantùm, num.* 69. *ff. de liberis agnoſcendis.*

Alimenta poteſt præſtare judex ſecularis mulieri lata ſententia contra eam ab Eccleſiaſtico judice, Barboſ. *in l.* 1. *ff. ſoluto matrim. p.* 1. *num.* 58. Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 10. *num.* 4. & 5. Rice. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 103. *num.* 3. Mart. *de juriſdict. p.* 2. *cap.* 8. *num.* 35. *cum ſequentibus*, & durante lite intentata ad divortium, cogendus eſt vir in foro externo alimenta & litis expenſas miniſtrare uxori ad condemnationem, Sanch. *de matrim. lib.* 10. *diſp.* 8. *n.* 28. Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 17. *conſiderat.* 3. *n.* 8.

Alimenta cum vita extinguuntur, Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 104. *n.* 38.

Verbo ALTERNATIVA, ALTERNATIVÈ.

ALTERNATIVA Apoſtolicæ Sedis conceſſa pro Epiſcopis reſidentibus prodeſt Capitulo in beneficiis pertinentibus ad collationem utriuſque, Pui. *p.* 3. *deciſ.* 88. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 24. *num.* 48. *cum ſeq.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 115. *num.* 11. Hæc alternativa conceditur Epiſcopis reſidentibus, Flamir. *de reſignat. lib.* 1. *q.* 10. *num.* 45. *cum ſeq.* ubi *num.* 57. quod hujuſmodi poteſtas videtur data accumulativè, non privativè. Et præſcriptione acquiri poteſt alternativa. Maſcard. *de probat. concl.* 1214. *num.* 47. Et potiuntur eâ Epiſcopi abſentes cauſa Reipublicæ, ita Flamir. *de reſignat. lib.* 1. *q.* 10. *n.* 58. *cum ſequentibus*, Gratian. *c.* 166. *n.* 13. Et Prælati inferiores Epiſcopo, ut eſt Prior Vimaranenſis, non potiuntur alternativa. Flor. *var. quæſt.* 4. *n.* 50. Garc. *de benefic. p.* 5. *cap.* 1. *num.* 418. Et vacante Sede Apoſtolica ceſſat alternativa, Flor. *d. quæſt.* 4. *n.* 5. *cap.* 1. Garc. *d. cap.* 1. *n.* 645.

Alternativæ natura eſt ut verba poſita in una ejus parte interpretentur, & declarent verba alterius partis, Menoch. *conſ.* 122. *num.* 3.

Alternativis ſufficit alteram partem eſſe veram, *l. ſi is qui ducenta, l. utrum, ff. de rebus dubiis, l. ſi quis ita ſtipulatus fuerit, ff. de verbor. oblig. &. cap. in alternativis, de regul. jur. lib.* 6. Cald. *de nominat. quæſt.* 11. *n.* 51. *cum ſequentibus*, & *de renovat. quæſt.* 18. *n.* 14. Cotta *in memorabilibus*, verbo *alternativarum*, Spin. *de teſtam. gloſſ.* 8. *n.* 34. Reinoſo *in ſuis obſervat. pract. obſervat.* 14. *n.* 2. ubi *n.* 3. aſſerit, quod ejus eſt electio, in cujus favorem verba alia naturâ proferuntur, & quando agitur cui danda ſit electio, attēnditur perſona ad quam verba diriguntur.

Alternativè ubi aliquid promittitur, ſufficit unum adimpleri, Valaſc. *conſ.* 10. *n.* 29. Cald. *de poteſtate eligendi, cap.* 4. *n.* 39. Flor. *Var. quæſt.* 21. *n.* 29.

Alternativa remedia conceduntur *l.* 3. *§. Scævola, ff. eo quod certo loco*, Gom. *tom.* 2. *var. cap.* 11. *n.* 4. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 199. *num.* 1. Et actoris eſt electio, *l. quod in hæredem, §. eligere, ff. de tributor. act.* Gom. *ad l.* 50. *Tauri, n.* 31. *col.* 4. Et electio eſt debitoris, *reg. in alternativis, de reg. jur. lib.* 6. *l.* 3. *ff. de eo quod certo loco, l. plerumque, ff. de jure dot.*

Alternativè pœnis impoſitis quando electio detur reo; Vide barboſ. *ad cap. ſicut Iudæi* 9. *num.* 6. *de Iudæis*, ubi ait quod ſi verba legis pœnas alternativè irrogantes

irrogantes ad judicium referuntur, ipſius erit electio, ſi verò reum reſpiciunt, veluti ſolvat centum vel recedat à civitate, ad illum electio ſpectabit.

Verbo AMICITIA, & AMOR.

AMICITIA ſimilis eſt conſanguinitati, notatum eſt *in libello de privil. utriuſque juris, lit. A, n.* 84. Et amicus arctiſſimus præfertur conſanguineo, Surd. *de alim. tit.* 1. *q.* 88. *n.* 1. Plura de amicitia vide per Rebuff. *de privil. ſcholar. privil.* 104. Tiraquel *de pœnis cauſa* 21. *per totam*, ubi latiſſimè, & *in l. ſi unquam*, verbo *libertis*, *num.* 92. *Cod. de revocandis donationibus*. Ubi quod nulla amicitia major fraternitate.

Amor conjugalis vincit omnem amorem, Cald. *de nominat. quaſt.* 3. *num.* 13. Tiraquel, *in l. ſi unquam, in præfat. n.* 12. & verbo *libertis, n.* 117. *cum ſequentibus*. Et nullus amor vincit paternum. Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 1. *deciſ.* 186. *n.* 2. & *p.* 2. *deciſ.* 21. *num.* 5. *cum ſequentibus*.

Amore captos æquiparatur ebrio, Barboſ. *ad cap. cùm in juventute, de præſumpt. num.* 5. & *ad cap. veniens* 10. *de ſponſal.*

Verbo ANNATÆ.

ANNATÆ fuerunt introductæ à Bonifacio IX. *anno* 390. ut probatur *in ſupplem*, 1. *Chronicor. fol.* 355. de quo etiam vide Illeſc. *in Chronic. Pontific. lib.* 9. *cap.* 9. *pag.* 37. Et de annatis atque quindenniis, vide Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 7. *cap.* 12. & 13. *col.* 855. *cum ſequentibus*. Et annata non ſolvitur de canonicatibus, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel*, 1. 7. *proœm. n.* 166. *cum ſequentibus*, nec de Vicariis perpetuis, ubi computantur emolumenta & obventiones, idem *gloſſ.* 5. §. 3. *num.* 8. Et ſunt introducta quinquennia, quia redditus quindecim annorum conſtituit juſtum pretium, *l. ſi quis argentum, §. ſin autem, Cod. de donat.* Flamin. *de reſignat. lib.* 4. *quaſt.* 10. *num.* 4.

Verbo ANIMAL.

ANIMAL captum alieno laqueo eſt capientis Paul. Comitol. *reſpon ſ. moral. lib.* 4. *q.* 25. Steph Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 13. *n.* 19.

Animalia mea poſſum immittere in terram vacuam, quam quis habet juxta domum meam, Surd. *deciſ.* 136. *num.* 12. ubi cum aliis hoc probat per regulam, quod alii prodeſt, & mihi non nocet, concedere teneor, juxta textum *in l.* 2. §. 1. *ff. de aqua pluvia arcenda*.

Animalis reperti in ſegetibus & vineis retentio licita eſt donec damnum emendetur, Menoch. cum aliis quos citat *de interdict. remed.* 9. *recuper. poſſeſſ. num.* 281. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 8. *num.* 2. & 3. & *deciſ.* 57. *n.* 12. Chaſſan. *in conſuetud. Burgund. rub.* 1. §. 5. *in princip.* verbo *en meſuſage*, *pag.* 28. & *pag.* 71. *verſu*, & 72. *num.* 11. & 13. Ubi cum Bart. quem citat, reſolvit ſatius eſſe reponere in manibus juſtitiæ, & ſi animal pereat poſt incluſionem, peribit periculo domini, ſi captura fuit juſta, & conſtet de conſuetudine includendi, & ignoretur dominus animalis, de quo vide etiam Gregor. *ad l.* 24. *tit.* 15. *part.* 7. verbò *conferre*, & *deciſ.* 45. Avend. *de exequend. mandat. cap.* 13. *n.* 2. *p.* 1. Cardoſ. *in praxi judicum*, verbo *animal*, *num.* 6. Barboſ. *in rem. ad Ordinat. lib.* 5. *tit.* 87. *in rub. num.* 3. at ſi dum retinuit fecit expenſas cum animali, non tenetur probare. Surd. *de alim. tit.* 6. *quaſt.* 23. *n.* 18. & *tit.* 8. *privil.* 1. *n.* 3. Gratian. *deciſ. cap.* 80. *n.* 11. & 12.

Verbo ANTIQUA, ANTIQUUS.

ANTIQUA quando probentur? Vide multos caſus apud Ricc. *in collect. dec. p.* 2. *coll.* 383.

Antiquior ſine ius præſumitur ſcire veritatem, Alciat. *de præſumpt. reg.* 2. *præſ.* 45. & ibi additio lata.

Antiquum quid dicatur? Vide Tiraquel. *in l. ſi unquam*, verbo *omnia*, *n.* 31. *pag.* 175. *Cod. de revocand. donat.* Menoch. *de arbitr. caſu* 3. Gutet. *conſ.* 1. *n.* 5. Garc. *de beneſic. p.* 12. *c.* 20. *n.* 261. *cum ſequentibus*, ubi quod requiritur tempus centum annorum.

Verbo APPELLARE, & APPELLATIO.

APPELLATIO ſummè eſt neceſſaria; ita ut dicat D. Bernard. *lib.* 3. *de conſiderat. ad Eugenium. col.* 1029. Fateor grande & generale mundo bonum eſſe appellationes, idque tam neceſſarium quàm ſolem ipſum mortalibus. Et dicit Put. *de ſyndicatu*, verbo *appellatio*, *cap.* 4. *n.* 3. *in fine*, eſſe juris divini, & vide alia per Azeved. *tit.* 18. *lib.* 2. *in princ.* qui ibidem *in l.* 1. dicit quod appellatur Theriaca contra judicum venenum, probant etiam Bald. *in l. unic. Cod. ſi de moment. poſſeſſ.* Cur. *conſ.* 63. *num.* 8. Surd. *de alim. tit.* 8. *privileg.* 60. *n.* 5. & *tit.* 9. *quaſt.* 32. *num.* 63. *cum ſequentibus*, Bobadil. *in ſua polit. lib.* 2. *cap.* 21. *num.* 219. Næv. *ad l.* 1. *ff. a quibus appell. non licet*, *num.* 115. Azeved. *ad Cur. Piſan. lib.* 4. *cap.* 6. *num.* 47. *cum ſequentibus*. Ubi etiam ait mortaliter peccare eos qui appellant à ſententia juſta, & teneri ad reſtitutionem damnorum ac expenſarum. Et appellationi favendum, Surd. *deciſ.* 36. *num.* 4. Et regulariter appellatio magis favorabilis eſt quàm ſententia, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 9. §. 1. *in annotat. num.* 205. Et an conſuetudine vel ſtatuto poſſit tolli appellatio ad Principem, vide Næv. *ubi proximè*, *n.* 17. *cum ſequentibus*.

Appellatio interponenda eſt infra decem dies, ex citatis per Barboſ. *in cap. quoad conſultationem* 15. *num.* 3. *cum ſequentibus, de re jud.* Ubi declarat, quibus adde Seſſe *de inhibit. cap.* 8. §. 4. *à num.* 70. Et debet quis probare intra decendium appellaſſe, Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *quaſt.* 95. *num.* 2. Maſcard. *de probat. concl.* 114. *num.* 14. Tiraquel. *de retract. lig.* §. 1. *gloſſ.* 11. *num.* 21. & *gloſſ.* 16. *num.* 8. Et paria ſunt non appellare, vel non proſequi appellationem intra tempus datum ad appellandum, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 704. *n.* 43. Et non appellando videtur quis ſententiæ acquieſcere, idem *cap.* 572. *n.* 12. & *num.* 46. Et appellari poteſt extra decendium ſi ſententiam habet gravamen ſucceſſivum, *c. ex parte, de appellat.* Gabr. Pereira *de manu Regia*, *p.* 1. *cap.* 22. *num.* 19.

Appellationis proſequendæ tempus non currit agenti de nullitate, Cald. *de renovat. quaſt.* 7. *n.* 14. cum aliis citatis per Barboſ. *in cap. quoad conſultationem* 15. *n.* 6. *de re jud.*

Appellari poteſt coram probis viris, ſi conſtet de abſentia judicis à quo, *cap. fin. de appellat.* ubi Barboſ. *num.* 18.

Appellationi non poteſt renuntiare procurator cum libera in præjudicium domini, Bald. *in l. fin.* §. *ſin autem*, *n.* 4. *Cod. de tempor. appellat.* Jaſ. *num.* 1. & Padil. *num.* 14. *in l. Præſes, Cod. de tranſact.* Maſcard. *de probat. concl.* 1308. *num.* 14.

Appellatione deſerta ſententia tranſit in judicatum

tum

tum, *l. ult. §. illud, Cod. de tempor. appellat. Clem. ſicut, de appellat.* Caveler. *deciſ.* 282. *a princip.* Et requiritur ſententia ſuper deſertione appellationis, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p. 2. deciſ.* 83. In pronuntiatione deſertionis appellationis citari debet pars ad effectum tantùm, ut judex à quo exequatur ſententiam, ex quo lapſum eſt tempus proſequendi, & non apparet de proſequutione: ita Surd. *conſ.* 139. *n.* 14. & vide Ord. *lib.* 3. *tit.* 70. §. 5. Primus annus ad proſequendam appellationem conceditur ſimpliciter & integer ipſo jure à lege, ſine miniſterio judicis, & ſine alia conſideratione. Secundus verò conceditur etiam integer & ipſo jure à lege, ſed tamen ex cauſa, ut de uno & altero loquitur text. *in cap. cùm ſit Romana* 5. *de appellat.* Tertius verò datur non ipſo jure, ſed à judice, per viam reſtitutionis in integrum ex clauſula *ſi qua mihi juſta cauſa*, tradit Scac. *de appellat. quæſt.* 15. *n.* 28. *in fin.* ubi *n.* 32. advertit quod hic tertius annus qui concedi poteſt via reſtitutionis in integrum propter impedimentum quod fuit in ſecundo anno non debet eſſe integer, ſed ſolum ad tantum tempus quantum fuit impedimentum.

Appellatio à ſententia deſertæ appellationis non habet effectum ſuſpenſivum executionis, ut probat Curia Philip. *p.* 1. §. 3. *num.* 8. Quæ ſententia eſt interlocutoria, habens vim deffinitivæ, & ab ea datur appellatio, ex citatis per Barboſ. *ad Ordinat. l.* 3. *tit.* 70. §. 3. *num.* 6.

Appellatione pendente nihil eſt innovandum, ut probatur *in tit. ff. nil novari appellat. pend.* & per text. *in l. appellatione, Cod. de appellat. Ordin. lib.* 3. *tit.* 73. *in princip.* Duen. *reg.* 42. Bernard. *reg.* 37. Guid. Papæ *deciſ.* 213. *num.* 6. & *deciſ.* 406. *num.* 21. Cov. *pract. cap.* 23. *à princip.* Neguzant. *de pignor. p.* 3. *memb.* 2. *num.* 6. *verſ.* 4. *Fallit*, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolis. p.* 1. *deciſ.* 535. *num.* 22. Cardoſ. *in praxi judicum*, verbo *appellatio n.* 7. & 17. Brunor. à Sole *in locis commun.* eod. verbo 31. Marant. *de ord. judic. p.* 4. 6. *princip. num.* 171. *cum ſequentibus*, Donat. à Fin. *tom.* 2. *commun. opin. lib.* 7. *tit.* 21. *n.* 80. *pag.* 306. Cor. *in memorab.* verbo *appellatione pendente vel interpoſita*, Menchac. *uſufrequent. cap.* 40. *n.* 21. Surd. *de alim. tit.* 8. *privileg.* 10. *n.* 2. & *privil.* 60. *n.* 18. Celd. *in l. ſi curatorem*, verbo *per quod, n.* 35. *Cod. de in integrum reſtitut. minor.* & *de nominat. q.* 5. *num.* 23. Mendez *in praxi, lib.* 2. *cap.* 11. Maſcard. *de probat. concl.* 148. Procedit quantumcumque notorium ſit, frivolè & injuſtè appellatum fuiſſe, Barboſ. *in l. ſi de vi, num.* 144 *ff. de judic.* Limita ſi res ſit tempore peritura, Hipol. *ſing.* 258. Limita etiam in alimentis futuris. Duen. *reg.* 363. *verſ. ſeptimò fallit*, Gom. *ad l.* 50. *Tauri, n.* 14. Cordub. *in l. ſi quis à liberis, §. ſi vel parens, n.* 32. *ff. de liber. agnoſc.* Tiraquel. *de pia cauſa privil.* 155. & vide Barboſ. *in l.* 1. *ff. ſolmo matrimon. p.* 1. *n.* 56.

Appellatione pendente fieri poſſunt omnes actus qui tendunt ad faciliorem exitum cauſæ, *c. cùm teneamur, de appellat.* Surd. *de alim. tit.* 9. *quæſt.* 32. *n.* 69. Et poteſt judex à quo innovare quando tendit ad faciliorem exitum appellationis, Stephen. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 155. *n.* 41.

Appellatione pendente poteſt judex declarare ſuam ſententiam, Rot. ult. *de appellat.* Joan. Andr. *in cap. ſollicitudinem, eod. tit.* Guid. Papæ *in tit. de appellat. q.* 116. Anton. Gabr. *tit. de jurejur. q.* 2. Robert. *de attentat. p.* 2. *cap.* 4 *limit.* 25. *n.* 3. Bar. *in l. ſi quis intentione ambigua, n.* 106. *ff. de judic.*

Appellatione pendente innovatio facta non ſolù retractatur & revocatur quoad poſſeſſionem, ſed etiam quoad fructus interim perceptos, *cap. bona* 5. *de appellat.* Viv. *tom.* 2. *commun. opin. lib.* 7. *tit.* 21. *n.* 81 *verſ.* & *hinc eſt*, Lancelot. *de attent. p.* 3. *c.* 31. *de pœnis attentat. n.* 251 *cum ſequentibus.*

Appellatione pendente ſi appellans diſſipaverit fructus, poſſunt ſequeſtrari, *cap. ult. de ſequeſtrat. poſſeſſ.* Ordinat. *lib.* 3. *tit.* 73. §. 2. ubi Barboſa.

Appellatione pendente non poſſunt cenſuræ fulminari, & fulminatæ ſunt nullæ, & attentatæ, *cap. per tuas* 40. *de ſentent. excom. cap. ſolet* 2. *eod. tit. in* 6. Rotæ *deciſ.* 20. *de appell. in nov.* Garc. *de beneſic. p.* 6. *c.* 2. *num.* 31.

Appellatio præcedens excommunicationem eam annullat, Barboſ. *ad c. cùm dilectus* 8. *n.* 2. *de religioſ. domibus.*

Appellari poteſt judicialiter & extrajudicialiter à præcepto facto ſub pœna excommunicationis, & appellatio ſuſpendit intentum, quod ſi judex excommunicaret, excommunicatio eſſet nulla, Barb. *in cap. Paſtoralis* 53. §. *verùm, num.* 5. & *ad cap. dilecti* 51. *num.* 4. *de appellat.*

Appellatio non admittitur ſuper alimentis non ſolùm parvulis præſtandis, ſed etiam majoribus, pauperrimis tamen, impeditiſque laborare, ſecus eſt in alimentis præteritis, Cabed. *p. deciſ.* 66.

Appellatio recipitur quoad effectum devolutivum, non autem quoad ſuſpenſivum, in ſententia, quæ fertur ſuper dote ab uxore vel viro petita, & in alimentis in futurum præſtandis, Menoch. *de interdict. remed.* 4. *adipiſc. n.* 829.

Appellatio in cauſis poſſeſſoriis non habet effectum ſuſpenſivum, Bart. *in l.* 2. *num.* 6. *ff. de appellat. recipiend.* cum quo eſt recepta ſcribentium ſententia ut per Pariſ. *conſ.* 188. *n.* 20. *vol.* 1. Cov. *pract. c.* 23. *n.* 8. & in praxi ſervari teſtatur Afflict. *deciſ.* 269. Sed de jure Regni non procedit, quia appellare licet, & appellatio habet effectum ſuſpenſivum. Valaſc. *conſult.* 51. *n.* 48. & vide Vincent. de Franch. *deciſ.* 288. Azeved. *l.* 6. *n.* 6. *tit.* 18. *lib.* 4. *nov. recopilat.*

Appellari non poteſt ab arbitrio vel officio judicis, Innocent. *in cap. fin. de feriis, num.* 5. Felin. *in cap. exceptionem, num.* 3. *de except.* & *in cap. per tuas, numer.* 6. *de teſtibus*, Gom. *tom.* 3. *Var. c.* 13. *n.* 20. *col.* 9. Menoch. *de arbitr. lib.* 1. *quæſt.* 70. *n.* 13.

Appellatio ubi prohibetur à ſententia lata in cauſa principali, prohibita etiam cenſetur in acceſſoriis, & articulis dependentibus, Bart. *in l. ſolent, n.* 16. *ff. de alim.* & *cibar. legat.* Menoch. *de interdict. remed.* 4. *adipiſ. poſſeſſ. n.* 807. *cum ſequentibus*, Surd. *deciſ.* 27. *n.* 2. Cabed. *arreſto* 43. *p.* 1. Quid in executione ſententiarum? Vide Capic. *deciſ.* 1. *num.* 23. Si tamen ſententia feratur ſuper incompetentia, poteſt intimari gravamen in quacumque quantitate, Cabed. *dec.* 48. *num.* 2. *p.* 1. quem vide *arreſto* 87. *p.* 2. & Ordinat. *lib.* 3. *tit.* 20. §. 9. & *tit.* 70. §. 6.

Appellari non poteſt omiſſo medio, niſi ad ſummum Pontificem, *c. dilecti, de appellat. c. antiqua, de privil.* cum aliis, de quibus Card. *in praxi judic.* verbo *appellat. n.* 41. Mend. *in praxi, lib.* 2. *c.* 11. *n.* 11.

Appellare non licet à lege, *l. ult. §. ult. ff. quibus appellare non lic.* Nec ab executore legis, *l. ab executore, Cod. quorum appel. non recip.* Gonz. *ad reg.* 8. *Cancel.* §. 7. *proœm. n.* 85. *cum ſeqq.* Nec à pœna legis, vel canonis, ibid. *n.* 87. Nec ab executivis & decreto de exequendo, ut per Steph. Grat. *diſcept. for. cap.* 507. *n.* 17. Guter. *conſ.* 29. *n.* 6. Gonzal. *in de reg.* 8 *gloſ.* 9. *in annotat. à n.* 220. Garc. *de beneſic. p.* 6. *c.* 2. *num.* 140. Nec ab executore aut executione ſententiæ, *c. novit* 43. *de appellat.*

Appellationis ſublato remedio non videtur ſublatum remedium nullitatis, *l. ſi expreſſim, ff. de appellat. c. inter cæteras, de re jud.* Octavian. *de ſtilo Curiæ lib.* 8. *c.* 1. *n.* 6. Et ibi Grevat. *n.* 24.

Appellatio ſuſpendit pronunciatum, & ſententia

pendente

pendente appellatione nihil operatur, *l. 1. §. fin. ad Turpil. l. 2. in fin. ff. de pœnis*, Farin. *de delict. p. 4. conſ. 55. num. 118* Garc. *de benefic. p. 11. c. 3. n. 91. & 92.* Barboſ. *ad cap. venientes 19. n. 7. de jurejur.*

Appellatio datur à non admiſſione articulorum, & probationis aut exceptionis partis appellantis, Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 6. n. 22. & gloſſ. 9. § 1. in annotat. n. 190 & 191.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c. 74. n. 15. & c. 77. n. 12. cum ſequentibus*, Scac. *de appellat. q. 17. limit. 6. n. 7. & n. 45. & limit. 47. n. 130.* Surd. *deciſ. 36.* Et appellatio admittitur à ſententia quâ judex pronuntiavit aliquem non eſſe minorem, vel non habere reſtitutionem, Gam. *deciſ. 259. n. 2.* Et de ſententia ſuper habilitatione perſonæ, vide Mendez *in praxi lib. 3. c. 21. n. 3.* Ubi aſſerit quod ab ea ſupplicari poteſt potius per petitionem, & refert deciſum in Senatu Zam. *artigos do habilitacan de pois de contrariedad ha de aver replica e treplica*, ita Phœb. *arreſt. 9. p. 2.* & ſuper attentatis, vide *arreſto 22.* Onde tamben decide que e perteiro de Concello nas pede facer citaciens pera a alma. Et ſententia ſuper receptione impedimentorum, vulgo embarquos, habet vim definitivæ, Marant. *de ordine judic. part. 6. act. 1 à n. 42.*

Appellationi deferens cenſetur a ſe omnem juriſdictionem abdicare, & cauſam transferre in ſuperiorem, Gam. Var. *tom. 3. c. 13. n. 32.* Surd. *conſ. 424. n. 53.* An poſſit judex qui non detulit appellationi præfigere terminum appellanti ad proſequendam appellationem? Vide Scac. *de appellat. q. 14. n. 15.* & ibi *n. 16.* agit, an eo ipſo quod judex præfigit terminum ad proſequendam appellationem, cenſeatur illam admittere, ſi à principio non fuerit recepta.

Appellari poteſt à non condemnatione expenſarum in quacumque quantitate, Gam. *dec. 65.* Cabed. *arreſto 78 p. 1.* & vide Barboſ. *in l. eum qui temerè, ff. de judiciis, n. 180. cum ſequentibus.*

Appellatio non datur ab interlocutoria quando non affert damnum irreparabile, nec habet vim diffinitivæ, *l. ante ſententiam, Cod. quorum appellat. non recipiantur, c. non ſolum*, ubi gloſ. verbo *diffinitiva, de appellat. n. 6.* Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reformat. c. 20. in princip.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 9. §. in annotat. n. 173. cum ſeqq.* Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imperialis, lib. 1. concl. 129. n. 4. & ſeqq.* Quarant. *in ſum. Bullar.* verbo *Archiepiſcopi auctoritas, n. 20. verſ. poſt Conc. Lateran.* Cardoſ. *in praxi judicum*, verbo *appellatio, n. 36.*

Appellationis inſtantia non licet denuò articulos formare, niſi de his, quæ in prima inſtantia non fuerunt allegata, & ſic novi debent eſſe articuli, *l. per hanc, Cod. de tempor. appellat. cum traditis per gloſſ.* Bald. Bart. & Salicet. ibi, *c. fraternitatis*, ubi notant Abb. & alii *de teſtibus, probat Ord. lib. 3. tit. 53. in princip.* reſolvunt Azeved. *l. 4. n. 6. & 7. tit. 9. lib. 4. nov. recopilat.* Mend. *in praxi ſeculari lib. 5. c. 19. n. 12.* Et ita non poſſunt admitti articuli allegati in prima inſtantia, ut per Auth. *at qui ſemel, Cod. de probat.* Clem. 2. *de teſtibus*, Scac. *allegat. 3. n. 4. & 5.*

Appellatio non datur à mero executore literarum Apoſt. *c. novit, de appell.* & refert in Rota deciſum Flamin. *de reſign. l. 1. q. 6. n. 64.* Et à collatione vel immiſſione facta vigore literarum Apoſt. non datur regulariter appellatio ſuſpenſiva, quia literæ Apoſtolicæ habent paratam executionem, & reverenter eſt illis parendum per executorem in eis nominatum, Garc. *de benefic. p. 6. c. 2. n. 140.* Appellari tamen poteſt ab executore ſi excedat modum commiſſionis, ut per citatos à Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. l. 3. tit. 76. in princip. & § 1.* quibus adde Auguſt. Barboſ. *ad c. novit 43. de appell. n. 7.* Cur. Philip. *p. 2. §. 8. n. 17.* Gratian. *diſceptat. for. c. 507. n. 17.* Flor. *var. lib. 1. §. de juriſdict. executor. n. 47.* Cardoſ. *in praxi judicum*, verbo *appellatio, n. 31.*

Appellatio denegatur a mandato, ſeu præcepto de exequendo, ex pluribus citatis per Gabr. Pereira *de manu Regia, p. 1. cap. 9. n. 6. & 7.*

Appellationes ſunt interponendæ gradatim ab inferioribus ad ſuperiores Judices, *c. ad reprimendum, de Offic. Ordin. c. ſacro, de ſentent. excom. c. antiqua de priv.* Fr. Anton. Souza *in relect. de cenſur. Bullæ Cœnæ, diſp. 78. c. 15. n. 3.* Mendez *in praxi, lib. 2. c. 18. n. 10.*

Appellatio nunquam prohibetur in materia juriſdictionis incompetentiæ, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c. 154. n. 9.*

Appellatio competit ab interlocutoria, in qua Judex ſe pronuntiat competentem, aut incompetentem; Gonzal. *ad reg. 8 Cancel. gloſſ. 9 §. 1. in annotat. n. 196.* Barboſ. *in cap. cum ceſſante 60. n. 8. & in cap. ex parte 67. n. 6. de appellat.* de quo vide Gam. *dec. 159.* Azeved *l. 3. n. 10. & ſeqq. tit. 18. lib. 4. nov. recop.* & ita cognoſcit an ſua ſit juriſdictio. Cabed. *p. 1. dec. 41.*

Appellationis judex ſuccedit tanquam confirmator vel infirmator, Surd. *dec. 147. n. 2.* Et poteſt abſolvere à cenſura lata ab inferiore, *c. per tuas, de ſentent. excom.* Suar. *tom. 3. de cenſur. diſp. 7 ſect. 2. n. 32.*

Appellatio debet inferere veram cauſam gravaminis, ex Maſcard. *de probat. concl. 114. n. 10.*

Appellans facit tranſire ſententiam in rem judicatam, ſi ſpoliat adverſarium poſt appellationem, ex citatis per Barboſ. *in c. an ſit 42. n. 2. de appellat.*

Appellatio non admittitur in cauſa penſionis aſſignatæ loco alimentorum, Surd. *de alim. tit. 8. privileg. 6. n. 10.* Gig. *de penſion. q. 95. n. 3.* ubi *n. 5.* idem aſſerit quando executione proceditur.

Appellatio extrajudicialis non ſuſpendit executionem, nec cauſat attentatum, Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 9. §. 1. in annotat. ſuper nullit. 29.*

Appellatio frivola & calumnioſa non eſt admittenda, & poteſt regulariter à Judice rejici, & ea non obſtante, ad ulteriora procedi abſque vitio attentatorum: ita Barboſ. cum ab eo citatis *ad cap. cùm appellationibus 5. de appellat. lib. 6. num. 3. juncto num. 2.* Ubi etiam oſtenditur quæ dicatur frivola appellatio.

Appellatio ubi prohibita eſt, ceſſat ad Regem recurſus, Gabr. Pereira *de manu Regia p. 1. c. 7. n. 17.*

Appellari non poteſt à futuro gravamine, Cardoſ. *in praxi judicum*, verbo *appellatio, n. 26.* cum aliis citatis per Barboſ. *ad cap. 2. n. 2 & ad cap. conſuluit 18. n. 2. de appellat.* Ubi limitat quando gravamen eſſet irreparabile per appellationem ſubſequentem, vel quando futurum gravamen eſſet communicatum per judicem, & idem denique limitat ut non procedat in appellatione extrajudiciali.

Appellatio non datur à reprobatione examinatorum in beneficiis curatis, datur tamen à mala Ordinarii electione, Garc. *de benefic. p. 9. c. 2. à n. 239. cum ſeq.* ubi declarat.

Appellatio non datur à viſitatione facta ab Epiſcopo, præſertim à correctione morum, niſi procedat in exemptos, ſeu alios privilegiatos, Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ. 12. de reformat. c. 1. n. 5. & de offic. & poteſt. Epiſc. allegat. 73. à n. 34.* Ubi n. 38. docet quod Epiſcopus viſitans, tanquam ſuſpectus recuſari non poteſt, niſi modum exceſſerit in viſitando: idem etiam probat *in cap. ad noſtram 3. n. 2. de appellat.* Cardoſ. *in praxi judicum*, verbo *appellatio, n. 31.*

Appellans qui non petit ſibi de apoſtolis reſponderi intra terminum juris, ſcilicet 30. dierum ſpatium, præſumitur appellationi renunciare. *Clem. 2. de appellat.* ubi Barboſ. *n. 3.* quem vide *num. ſequentibus*

Digitized by Google

quentibus, & Mendez *in praxi, lib.* 2. *cap.* 11. *n.* 8. *&* 9.

Appellatio quando per negligentiam appellantis eſt deſerta, ut ſi appellans non petit apoſtolos, vel non comparuit in termino aſſignato, vel non introduxit ſuam appellationem intra terminum, non quod appellationem ſic deſertam proſequatur, ſententia lata tranſit in rem judicatam, ac ſi non fuiſſet appellatum, *Clem. ſi appellationem* 6. *de appellat.* ubi Barb. *n.* 1. *&* 2. qui *num.* 3. cum pluribus notat, quod terminus ad appellationem interponendam de conſenſu partium prorogari non poteſt.

Verbo AQUA.

A*QUA* poteſt diverti ne abeat in fundum alienum etiamſi vicinus ſit in poſſeſſione, *l.* 1. *§. deniqne Marcellus*, *l. ſi in meo fundo*, *ff. de aqua pluvia arcenda*, Menoch. *de arbitr. caſu* 160. *n.* 7.

Aquam ſputcare fontium & fluviorum eſt prohibitum, Ripa *de peſte, fol.* 57. *n.* 29. Chaſſan. *in catalogo gloria mundi, p.* 12. *conſid.* 18. *col.* 13. Næv. *ad l.* 11 *qui in puteum* 11. *ff. quod vi aut clam.* Et prohibetur quis toxicare aquam fontanam. Farin. *de delict. p.* 5. *q.* 121. *n.* 12.

Aqua propria alicujus probatur ex eo quod oſcatur in ſuo prædio, *l.* 1. *§. illud Labeo*, *ff. de aqua quotid. & æſtiva*, ibi, & ſemel fundum tuum Gloſ. ult. *ad ſinem, in l. cum eſſent* 33. *§ fin.* & ibi Bart. *ff. de ſervit ruſtic. prædior.* Dec. *conſ.* 244. *n.* 3. *& conſ.* 377. *n.* 3. Rover *dec.* 332. *ex n.* 4. Maſcard. *de probat. concl.* 123. *n.* 1.

Aqua currens naturaliter, & quæ guttatim fluit, nullam tribuit poſſeſſionem, juxta doctrinam Baldi *in c.* 1. *§ Si quis n.* 14. *de controverſ. inveſtit.* quem ſequuntur Cepol. *de ſervit. urban. præd. c.* 22. *n.* 4. Parif. *conſ.* 112. *n.* 29. *&* 30. *cum ſequentibus, vol.* 1. Greg. *ad l.* 15 *tit.* 31. *part.* 3. verbo *nequando*, Maſc. *de prob. concl.* 113. *n.* 14. *& concl.* 1214. *n.* 3. Menoch. *conſ.* 136. *n.* 14. *& de arbitr. caſu* 160. *n.* 7. Aym. *de antiq. temp. p.* 4. *n.* 39. Seſſe *dec. Arag.* 135. *n.* 3. Anton. Theſaur. *dec. Pedem.* 145 *n.* 1. *&* 2. Cabed. *p.* 1. *dec.* 519 Et etiã tempore immemoriali nulla poteſt prætendi præſcriptio, & ideò dominus aquæ ad libitum ejus curſum mutare poteſt, *l. ſi tibi*, *& l. aquam*, *Cod. de ſerv.*

Aquarum poſſeſſio acquiri poteſt quando vi, clam vel precario non ſumuntur, *l.* 1. *in prin. ff. de aqua quotidiana & æſtiva.*

Aqua quæ oritur in proprio fundo & tranſit per illum, eſt domini fundi, & illa uti poteſt, Bald. *in l. Pupilli, n.* 2. *ff. de rerum diviſ.* quem ſequuntur Alex. *conſ.* 194. *n.* 3. *lib.* 2. Maſc. *de prob. concl.* 113. *n.* 3. Barb. *in l.* 1. *ff. ſoluto matrim, in prin. p.* 2. *n.* 41. Surd. *dec.* 9. *n.* 11. Et poteſt impedire curſum aquarum, juxta Bald. *in l. aquam, in prin. Cod de ſervit.* & ubi Paul. *n.* 2. ſequuntur Joſ. *conſ.* 150. *col. fin. lib.* 2. Parif. *conſ.* 112. *n.* 5. *cum ſequentibus*, *vol.* 1. Menoch. *de interdict. remed.* 6. *retin. poſſeſſ. n.* 76. *cum ſequentibus*, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 480.

Aquæ ducendæ cauſa an liceat facere arcum, ſpecum, vel pontem? vide eundem *q.* 66.

Verbo ARBITER, & ARBITRIUM.

A*RBITRI* non poſſunt deſtruere partitiones factas ab aliis arbitris, *l. non diſtinguemus*, *§. quæſitum, ad finem, ff. de receptis arbitris*, Menoch. *conſ* 123. *n.* 43. *&* 44.

Arbitrio alicujus quando aliquid committitur, eo non arbitrante, recurritur ad judicem tanquam ad virum bonum, Menoch. *de arbitr. caſu* 68. *n.* 51. *& conſ.* 93. *n.* 18. Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 11. *n.* 11. Phœb. *dec.* 109. *n.* 8. *p.* 2. & Barboſ. *ad c. nimis* 20. *de exceſſ. Prælator. n.* 3.

Auguſt. Barboſæ Repertor.

Arbitrium Judicis debet eſſe regulatum ſecundùm canones juris, rationis & æquitatis, Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. c.* 550. *n.* 23. Et non extenditur niſi ad ea de quibus expreſſum eſt in arbitramento, idem *c.* 162. *n.* 10. Card. *in praxi judicum*, verbo *arbitramentum*, *n.* 3.

Verbo ARBOR.

A*RBOR* eſt pars fundi, *l. Quintus*, *ff. de action. empti*, Rebuſ. *in l. pratum* 31. *ff. de verb. ſignific. p.* 192. Et ſolus dominus poteſt arbores cædere, *l. divortio*, *§ ſi fundum*, *ff. ſoluto matrim.* Quod arbores cædi poſſunt ab uſufructuario, vel emphyteuta, vide Quarant. *in ſum. Bull.* verbo *alienatio*, *p.* 25. *n.* 33. Stephan. Grat. *diſcept. for. c.* 20. *n.* 19. *cum ſequent.* Cald. *forenſ. lib.* 1. *q.* 11. *n.* 10. Et arbores cædi non poſſunt quando ſunt multùm antiquæ, Greg. *l.* 28. *tit.* 15. *part.* 7. verbo *Aroſi dizimos*, Rebuſ. *in l. Sylva cædua*, *ff. de verbor. ſignificat. p.* 177. *ad finem.*

Arbores & vineas excidens quando dicatur rem deteriorem facere, arbitrio judicis relinquitur, Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 78. Valaſc. *de jure emphyt. q.* 18. *n.* 24. Gam. *dec.* 17. *n.* 1. & ibi Flor. *in addit.*

Arbores plantatæ cedunt ſolo, *§ cum in ſuo*, *Inſtit de rer. diviſ.* Gregor. *l.* 42. *tit.* 28 *part.* 3. *n.* 1. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 441. *n.* 18. Card. *in praxi judicum & advocat.* verbo *arbor*, *n.* 13.

Arboribus legatis ratione fructuum venit arbor, & ſolum, & via ad arbores. Jaſ. *in l. ſi fundum § qui fundum*, *ff. de leg.* 1. Secus ſi arbores legatæ ſunt ad ſcindenda ligna, vide eundem ibi, *n.* 16. *&* 17.

Verbo ARCHIEPISCOPUS.

A*RCHIEPISCOPUS* vocatur Metropolitanus à menſura civitatum, quas ſub ſua juriſdictione habere debet; nam præponitur decem vel undecim civitatibus, *c. ſcitote* 6. *q.* 3. vel à matre civitatum, quia civitas Archiepiſcopalis eſt mater aliarum civitatum provinciæ, *c. de his*, 12. *diſt.* An ſit idem Metropolitanus & Archiepiſcopus, vide Rebuſ. *in concor. p.* 522. Azor. *inſtit. moral p.* 2. *l.* 3. *c.* 33. *col.* 328. Borrel. *de præſtantia Regis Catholici c.* 76. Barbo. *de jure Eccleſiaſt. c.* 7. *de Archiepiſcopis ſeu Metropolitanis*, *n.* 2. *&* 3.

Archiepiſcopus eſt caput Concilii ſolùm quoad convocationem, & de Concilio provinciali? vide Quarant. *in ſum. Bullar. p.* 170. *cum ſequentibus*, ubi *p.* 186. *cum ſequentibus*, refert quæ in illo ſunt decernenda.

Archiepiſcopus Bracharenſis ratione Primatiæ citari ſolet per literas Senatus, Cabed. *dec.* 279. *n.* 3. *p.* 1. Et formam literarum Camералium adducit. Barb. *in remiſ. ad Ordinat. lib.* 3. *tit.* 1. *§.* 19. *n.* 2.

Verbo ARMA.

A*RMORUM* appellatione non veniunt parvi cultelli, Barb. *in collect. ad c. lator.* 9. *n.* 4. *de homicidio*. Nec archibuſorum abſque ſilice, ſive fuſili, vel cane arretato, quod non prohibetur, Ricc. *deciſ. Cur Archiep. Neapolit. p.* 1. *dec.* 93.

Armorum ingens ſtrepitus in caſtris non permittit leges audiri, ut dicebat C. Marius relatus à Menoch. *de arbitr. caſu* 93. *n.* 28. & ut dicit Seneca *in Hercule Furente*, Vis eſt in armis, opprimit leges timor. Et Cic. *in orat. pro Milone*, Silent inter arma leges, nec ipſæ ſe expectare jubent, & Ovid. *l.* 5. *de*

*triſtibus eleg.*8. Non metuunt leges, ſed cedit viribus æquum, victaque pugnaci jura ſub enſe jacent. Et Valer. Maxim. *lib.* 5. *cap.* 2. Inter armorum namque ſtrepitum verba juris civilia exaudiri non poſſunt; & vide Maſcard. *de probat. concluſ.* 659. *num.* 15. Menchac. *controverſ. illuſt. cap.* 10. *num.* 8. *& in præfat. num.* 42. Bobadil. *in ſua Polit. p.* 1. *lib.* 4. *cap.* 1. *num.* 14. Baltaſ. Ayala *de jure & officio belli*, *lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 7. Roland. *conſ.* 66. *n.* 61. Ceval. *commun. quæſt.* 906. *n.* 4.

Armorum delatio, præſertim quando ſunt inſolita, faciunt præſumi eum qui defert, fuiſſe aggreſſorem. Farin. *conſ.* 61. *n.* 3. *& n.* 17.

Arma deferem noctu accenſo lumine, ea non amittit, Phœb. *arreſto* 166. *p.* 1. *conſtit.* 13. Onde acieeento, indo a cavalo haa conſtituicas Conimbricem, *tit.* 16. *conſtit.* 16. Vindo ape de caminho. Cum armia viſus vel inventus, non incidit in pœnam ſi non fuerit captus, *l. ſi Barſatorem*, *Cod. de fidejuſſor.* & vide Max. *in tract. taxa panis*, *concl.* 1. *n.* 31. Cened. *ad Decretal. collect.* 7. *n.* 9.

Armorum jus, uſus & militum congregatio ad ſolius Regis authoritatem & poteſtatem ſpectat, & eſt apud ſolum Principem, Menoch. *conſ.* 302. *n.* 25. Cald. *de renovat. emphyt. quæſt.* 13. *n.* 37.

Arma affixa in parietibus capellæ, & ſepulchro tibi extructo faciunt com. etere jus ſepulturæ in eo loco, & prohibent ne alius ſepeliatur, Gabr. Pereira *deciſ.* 24. Et affixio armorum, ſive inſignium familiæ arguit dominium illorum, quibus reperiuntur affixa, & arma ſeu inſignia apponuntur ab eo qui habet juriſdictionem civilem, ex Rice. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1608.

Verbo ARTICULI.

ARTICULI novi admittuntur in cauſa appellationis, etiamſi fuerint facti in prima inſtantia, quando in eis deducitur aliqua qualitas, quæ non fuit deducta in primis articulis, Suar. *allegat.* 3. *n.* 9. Mendez *in praxi*, *lib.* 3. *cap.* 19. *n.* 12.

Articuli impertinentes non debent admitti, nec probationes factæ ſuper eiſdem, Azeved. *l.* 1. *n.* 41. *tit.* 7. *lib.* 4. *nova Recopilat.* Bernard Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 81. *num.* 5. Mendez *d. lib.* 3. *cap.* 9. *num.* 4. Borrel. *in ſum. deciſ. tit.* 46. *de libello*, *num.* 7.

Verbo ASSECURATIO, ASSECURATOR.

ASSECURATIONIS contractus eſt licitus quando quis ſuſcipit in ſe periculum mercium, & non promittitur in ſocietate quod capitale ſit ſalvum, de quo notabili vide Gemin. *tract. de uſur. comment.* 3. *§.* 1. *p.* 98. Azor. *inſtit. moral. p.* 3. *lib.* 9. *c.* 3. *col.* 602. *& cap.* 4. *col.* 607. *cum ſequentibus*, *& col.* 609. P. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 3. *quæſt.* 12. *n.* 3. Gam. *deciſ.* 153. *in princip.* Beja *caſuum conſcient. p.* 3. *caſu* 28. Farin. *conſ.* 34. Stephan Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 589. *num.* 11. Cur. Philip *tom.* 2. *lib.* 2. *c.* 2. *n.* 19. *& n.* 44. Quarant. *in ſum. Bullar. p.* 207. verbo *contractus ad caput ſalvum*, ubi refertur Bulla Sixti V. reprobantis certos contractus ſocietatis, in quibus capitale ſemper manet ſalvum, & fuit edita prædicta Bulla *anno* 1586. de quo puncto & dicta Bulla agit lattiſſimè Leonard. Leſſ. *de juſtitia*, *lib.* 2. *cap.* 26. *dub.* 3. *n.* 22. quod contractus aſſecurationis ſit reprobatus motu proprio Gregorii XIII. refertur *in conſtitut. Conimbric. tit.* 36. *conſtit. unica*, *§.* 2. intellige tamen ſi eo pacto dedit pecuniam ſocio, ut ſecum contractum faceret aſſecurationis: vide Toler. *in inſtruct. Sacerdot. lib.* 5. *cap.* 41. *num.* 36. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 24. Farin. *p.* 4. *ad finem*, *dec.* 136.

Aſſecuratores licitè poſſunt lucrum capere cauſa aſſecurationis factæ, Gemin. *d. §.* 1. *num.* 17. Valaſc. *conſultat.* 18. *& conſultat.* 64. *num.* 2 *&* 3. & vide Avend. *de exequend. mandat. p.* 2. *cap.* 12. *num.* 12. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 589. *n.* 1. *cum ſequentibus*. Cur. Philip. *tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 14. Gabr. Pereira *dec.* 56. *num.* 1. ubi reſolvunt quod dicitur contractus innominatus, licet aſſimiletur emptioni & venditioni, propter pretium quod datur ratione periculi, & eorum naturam aſſumit. Et Beja *reſponſ. caſuum conſcientiæ*, *caſu* 34. *p.* 3. reſolvit quod licita eſt aſſecuratio vitæ.

Aſſecurationum alia vide per Gam. *dec.* 181. Valaſc. *deciſ. conſult.* 18. *&* 64. Rot. Genuenſ. *dec.* 25. *n.* 2. *& dec.* 40. *n.* 1. *& dec.* 56. *n.* 42. *&* 55.

Verbo ATTENTARE, ATTENTATORIUM, & ATTENTATUM.

ATTENTATA non puniuntur, niſi ſequatur effectus, ex Menoch. *de arbitr. caſu* 260. Maſcard. *de probat. concl.* 158. *num.* 9. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 36. *n.* 54. *cum ſequentibus*. Farin. *in praxi crimin. p.* 1. *lib.* 1. *tit.* 4. *quæſt.* 17. *n.* 49. *& p.* 4. *conſil.* 60. *num.* 5. *& ibi* Additio, *lit.* A. *&* B. *& p.* 5. *quæſt.* 124. *per totam*. Limitatur in delictis per Carduſ. *in praxi*, verbo *delictum*, *num.* 55. ubi diſtinguit.

Attentati revocatio ceſſat ubi notorie conſtat ſpoliatum non habere jus, Menoch. *de interdict. remed.* 17. *recuper. poſſeſſ. num.* 12. Covar. *pract. cap.* 23. *num.* 4. *verſ. quintò*, Cabed. *dec.* 120. *n.* 4. *p.* 1. *& deciſ.* 15. *n.* 18. *p.* 2.

Attentare non dicitur qui capit poſſeſſionem beneficii reſignati pendente appellatione à reſignante, cui fuit reſervata penſio in beneficio. Flamin. *de reſignat. lib.* 10. *quæſt.* 6. *n.* 63.

Attentatorum remedium excludit concluſio in cauſa, Octavian. *de ſtylo Curiæ*, *lib.* 8. *pag.* 54. Herculan. *de attentat. cap.* 11. *num.* 2. Valaſc. *conſult.* 156. *num.* 17. Rota *dec.* 518. *in antiq.* Vital. *in tract. clauſularum*, *tit. nihil novari*, *num.* 15. Lancelot. *de attentat. p.* 3. *cap.* 23. *à num.* 41. Et per rem judicatam non eſt locus attentatorum purgationi, Rota apud Farin. *deciſ.* 682. *num.* 3. *part.* 1. *recent.* Nam ſententia lata in cauſa proprietatis abſorbet poſſeſſorium, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 731. *num.* 1.

Attentare non dicitur continuans ſuam poſſeſſionem, ex citatis per Barboſ. *in remiſ. ad Ordinat. lib.* 3. *tit.* 73. *in rub. n.* 6. quibus adde eundem Surd. *deciſ.* 653. *num.* 2. *& de alimentis tit.* 9. *quæſt.* 32. *num.* 66. Rebuff. *tract. nominat.* 17. *num.* 28. Et attentare non dicitur ille, qui utitur poſſeſſione, qua antea utebatur, Barboſ. *deciſ. n.* 6.

Attentatum dicitum non revocatur, Valaſc. *conſ.* 156. *n.* 11. Cabed. *dec.* 15. *n.* 19. *p.* 2.

Attentata non dicuntur niſi lite, vel appellatione pendente, ex citatis per Barboſ. *dec. tit.* 75. *in rub. n.* 4. ubi etiam aſſerit quod tertius non dicitur attentare, nec poteſt contra eum remedio attentatorum uti, & Flamin. ibi citatus *d. quæſt.* 16. *n.* 39. *cum ſequentibus*, ait quod datur contra reſignatarium.

Attentatum ceſſat ubi appellatio non ſuſpendit executionem, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 665. *n.* 3.

Attentatum

Attentatum non dicitur niſi præceſſerit inhibitio judicis ad quem, Aloyſ. Rice. *in collect. dec. p. 4. collect.* 1469. *& p. 5. collect.* 1745. Et ſola attentata poſt evocationem intimatam revocantur, Rebuff. *tom. 1. ad leges Galliæ tract. de evocat. n.* 103.

Attentata non revocantur ſi objiciatur notorius defectus juris, ſeu proprietatis agentis, Menoch. *remed.* 17. *recuper. poſſeſſ. n.* 32. Dov. *pract. c.* 53. *n.* 4. *verſ.* 5. Cabed. *p.* 1. *dec.* 550. *n.* 4. *& p. 2. dec.* 51. *num.* 18.

Attentare non dicitur ille, qui acquirit novum titulum, quia requiritur quod quis ſpolietur aliqua poſſeſſione, vel turbetur, vel amoveatur, Gab. Pereira *deciſ.* 56. *n.* 14.

Attentatum dicitur committi quando jus impetratum aut ſuperveniens lite pendente tenderet in præjudicium juris vel poſſeſſionis alterius partis, & cadit ſub edicto, ne lite pendente aliquid innovetur, ut expreſsè declarat Innocent. *in c. dudum, n.* 13. *verſ. ſicut enim pendente lite, de elect.* Maſcard. *de probat. concl.* 148. Cabed. *dec.* 120. *p.* 1. Valaſc. *tom.* 1. *allegat.* 74. *n.* 2.

Attentatum non datur ante litem, Aloyſ. Rice. *in collect. dec. p.* 5. *collect.* 1815. Et attentari objectio eſt de ſpolio, & debet opponi ante litem conteſtatam, Menoch. *de interdict. remed.* 15. *recuper. poſſeſſ. n.* 382. Menchac. *quæſt. illuſt. c.* 87. *n.* 27. Valaſc. *tom.* 1. *conſultatione* 91. *in princip.* Et poſt rem judicatam non poſſunt opponi attentata, Cavalet. *dec.* 57. *n.* 1.

Attentatum reſtitutionis in integrum auxilio pendente revocatur, Maſcard. *de probat. conſultatione* 1574. *n.* 18.

Attentati cauſa magis privilegiata eſt quàm cauſa ſpolii, Rot. *dec.* 1. *de appellat. in nov.* Valaſc. *dict. conſult.* 91. Mart. *de juriſd. p.* 4. *cent.* 5. *caſu* 157. *n.* 3. Maſc. *de probat. concl.* 146. *n.* 5. Cabed. *dec.* 15. *n.* 1. *p.* 2. Phœb. *p.* 5. *arreſto* 50. Cald. *forenſ. l.* 1. *q.* 15. *n.* 40. Et attentatorum remedium eſt fortius & favorabilius, quàm interdictum, *unde vi*, Barb. *in l. ſi de vi, n.* 202. *ff. de judic.* Quia in attentatis plus offenditur Judex quàm pars, & attentare eſt delinquere, Aloyſ. Rice. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.* 2. *dec.* 27. *n.* 4. *cum ſeq.* Et offenditur jus, judex & pars, Menoch. *de interdictis, remed.* 17. *recuper. poſſeſſ. n.* 55. Mar. *d. caſu* 157. *n.* 2.

A tentatis renuntiare videtur qui paſſus fuit pronuntiari ſuper juſtitia ſententiæ, Rota apud Farin. *dec.* 586. *n.* 4. *p.* 5. *recent.* qui intelligit procedere ubi quis priùs oppoſuit de attentatis, & poſtea paſſus fuit cognoſci de bono jure.

Attentatorum judicium ordinarium proceſſum non requirit, & in caſu attentatorum ſummariè & de plano proceditur, ex citatis per Barb. *in remiſſ. ad Ordinat. lib.* 3. *tit.* 73. *in rub. n.* 3.

Attentatorum in cauſa ſententia lata, ubi quis condemnatur quod reſtituat, eſt definitiva, & ab ea poteſt appellari, ex Valaſc. *conſult.* 156. *n.* 32. ſapit enim naturam veri poſſeſſorii, ex traditis per Rot. *dec.* 113. *de re jud. in antiq.* Aym. *conſ.* 185. *lib.* 5. Veſtr. *ad pract. Rom. Curiæ, lib.* 8. *cap.* 4. *n.* 51. quos & alios refert Lancelot. *de attentat. p.* 3. *c.* 18. *a n.* 33. Manfred. *de attent. concl.* 12. Franciſcus Herculan. *de attentatis, c.* 19.

Attentata poſt appellationem à ſententia deſertionis revocantur, Barb. *d. l.* 3. *tit.* 70. *§.* 3. *n.* 6. *in fin.*

Attentata non revocantur in his, quæ procedunt ſummariè, Steph. Grat. *Marchiæ dec.* 179. *n.* 16.

Attentatorum remedio quando agitur, non eſt neceſſarium juſtificare poſſeſſionem ex titulo colorato, Menoch. *de interdictis, remed.* 17. *recuper. poſſeſſ. n.* 32.

Alia de attentatorum materia vide apud Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. lib.* 3. *tit.* 73. *in rub. & in princip. & §.* 1.

Verbo AUDITOR, CAMERÆ APOSTOLICÆ, & ROTÆ.

AUDITOR *Cameræ Apoſtolicæ* habet juriſdictionem quam per duos Vicarios exercet, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 374. *n.* 26. Eſt generalis executor omnium gratiarum beneficialium, quæ expediuntur in Curia Romana, & in earum executione poteſt prævenire Ordinarios, quibus diriguntur, Flor. *var. lib.* 7. *q.* 4. *n.* 5. Et judex delegatus, Gloſ. 1. *in Clem. Auditor, de reſcript.* Staphil. *de ſignatura juſtitiæ, prælud.* 1. *n.* 6. Gonzal. Loaz. de Das *in praxi, tom.* 2. *prælud.* 2. *n.* 22. Cauſas obligatione Camerali firmatas in partibus exiſtentes avocare poſſunt, etiamſi extra Curiam contractum ſit, & licèt pendeant coram Ordinariis, Lancelot. *de attentat. lite pendente, limit.* 15. *num.* 8. *& cap.* 20. *limit.* 26. Flor. *var. lib.* 1. *q.* 15. *n.* 48. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 158. *n.* 59. Aloyſ. Rice. *in praxi aurea, reſolut.* 345. Et ſubexecutor ab eo nominatus eſt nudus miniſter, & in totum merus executor, Flor. *d. l.* 1. *quæſt.* 4. *n.* 4. *juncto n.* 42. *& dict. quæſt* 1. *num.* 23. 25. *&* 25. De modo procedendi per Auditorem Cameræ in ſolutione penſionis? vide Flor. *dec. l.* 1. *quæſt.* 12. *à num.* 54. Rebuf. *de pacificis poſſeſſor. a n.* 92. Et auditor Cameræ, nec ejus ſubexecutor, non poſſunt declarare debitorem excommunicatum, niſi eis intimentur literæ originales penſionis, ita Flor. *quæſt.* 12. *n.* 27. ubi *n.* 45. quod ab ejus mandatis non admittitur appellatio, nec recurſus ad Regem.

Rotæ Auditores Apoſtolici, Sacri palatii ſunt Ordinarii, & habent poteſtatem ordinariam. ita probat Reinoſo *obſervat.* 67.

LITERA B.

Verbo BANNITUS.

BANNITI quæ ſmittant, & quibus comparentur, & quando occidi poſſint? vide Ordinat. *lib.* 5. *tit.* 566. *§.* 7. Tiraquel. *de retract. lig. §.* 1. *gloſſ.* 9. *numero* 57. *cum ſequentibus*, Brunor. *in locis communibus*, verbo *Bannitus* 1. *&* 12. *numero* 4. 5. Auguſt. Barboſæ Repertor. *&* 10. Quod retinent jura ſanguinis & cognationis, reſolvit cum ab eo citatis Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. d. §.* 7. *numero* 2. ubi etiam an Bannitus æquiparetur deportatis? Item an bannitus cum pœna capitis bona poſſideat, & alia? vide Farin. *in noviſſ. Rota deciſ.* 404. *numero* 2. *cum ſequentibus*. Et an poſſit teſtari, vel acquirere ex teſtamento? vide eundem *in praxi crimin. p.* 3. *quæſt.* 105. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 461. ubi *num.* 20. *cum duobus ſequentibus*, agit de aliis ad

eos pertinentibus, & *n.*3. docet quod patris poteſtas perditur quando bannitus poteſt impunè offendi,& *n.*4. intelligit in bannitis pro crimine læſæ maieſtatis, & rebellibus, & transfugis, qui ad hoſtes ſe convertunt, & *n.* 5. ſecus pro alio crimine capitali, quamvis poſſint impunè offendi, quod etiam *n.*6. ampliat ſtantibus conſtitutionibus Summorum Pontificum contra bannitos & homicidas, & vide Phœbo *deciſ.*114.*n.*23.*p.*2. Ubi aſſerit quod promiſſiones factæ bannito tanquam hoſti à privato homine, ſervandæ non ſunt. Et quod Clericus bannitus non poſſit occidi, tradit Marta *de juriſd. p.*3.*cent.*1.*caſu* 67. ubi alia adducit.

Verbo BAPTIZARE, & BAPTISMUS.

De BAPTISMO, & materia ac forma illius, cum variis caſibus ad eum pertinentibus vide Barboſ. *in collect. ad totum tit. de baptiſmo.*

Baptiſmus non tollit delicta, nec accuſationem criminis in foro exteriori, Surd. *de alim. tit.*7. *q.*1. *n.*45. Sanch. *de matrim. lib.* 10. *diſp.*3. *n.* 5. Farin. *de delict. p.*3. *quæſt.*98. *n.*145. *cum ſequentibus*, Cened. *ad decretal. collect.*23. *n.*3.

Ad baptiſmum non ſunt compellendi Judæi, ex citatis per Barb. *ad cap. ſicut Judæi* 9. *de Judæis*, *n.*2.

Baptizari non poſſunt parvuli Judæorum invitis parentibus, imò nec poſt mortem patris, reluctante matre & tutore: ita reſolvunt plures citati per Barb. *ubi proximè*, *n.*3. *& in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.*5. *in decreto de peccato originali*, *n.*6. quibus adde Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c.*658. *n.*31. *n.*32. *&* 33. intelligit dummodo parvulus non ſit pubertati proximus, & doli capax, nam tunc non attenditur contradictio parentum: & quod dicatur pubertati proximus, quando habet uſum rationis, & annum decimum, de quo etiam cum aliis, quos remiſſivè adducit idem Barb. *d. decreto*, *n.*7. agit, ubi ex recentiori ſententia affirmat infantem baptizandum eſſe invitis parentibus, ſi jam complevit ſeptennium.

Verbo BASTARDUS.

BASTARDI etſi de jure non contineantur ſub nomine familiæ & cognationis, nec liceat eis arma ſuorum prædeceſſorum portare, aliud tamen eſt attenta conſuetudine, ſeu lege particulari, juxta quam naturales ſeu baſtardi nobilium & illuſtrium, maximè Magnatum, gaudent nobilitate parentum, Guter. *pract. lib.*2. *q.* 185. *n.* 2. *& lib.* 3. *quæſt.*81. *n.*7. Garc. *de beneſic. p.*7. *c.* 15. *n.* 49. ubi *n.* 50. *cum ſeq.* limitat niſi ſubjecta materia aliud importet, ut ſucceſſio majoratus, ſeu juriſpatronatus. Et quod nobilitas parentum iis non proſit, tradunt Henriq. *in ſum. p.*2. *lib.*14. *c.*8. *lit. S. pag.*1289. Cald. *de nominat. quæſt.* 91. *n.* 19. *& conſ.* 9. *n.* 75. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.*554. *n.* 51. *cum ſeq.* Guter. *conſ.*3. *n.*11. Plura alia de baſtardis, & illegitimè natis vide apud Chaſſan. *in catalogo gloriæ mundi*, *p.*11. *conſiderat.*15. & Cutiam *in memorabilibus*, verbo *baſtardi.*

Verbo BELLUM.

BELLI timor dicitur caſus fortuitus, Aym. *conſ.*68. *n.*2. Surd. *deciſ.*183. *n.*2. ſicut bellum, Flamin. *de reſignat. lib.*11. *q.*13. *n.*55.

Belli tempore an cives urbem debeant munire ſuis ſumptibus aut Principis? vide Valaſc. *de jure emphyt. q.*26. *in fine*, ubi remittit Menchac. *lib.* 1. *Illuſtr. quæſt. c.*6.

Belli tempore multa conceduntur quæ non permittuntur pacis tempore, Roland. *conſ.* 80. *n.* 17. *vol.*3. unde illi qui habent immunitatem non excuſantur à collectis, quæ imponuntur propter bellum, *l.*1. *Cod. ut nemini liceat ab empt. ſpec. ſe excuſare*, *lib.* 10. ubi Gloſſ. verbo *neceſſitate* Menchac. *de ſucceſſ. lib.*3. §.11. *n.* 18. Et privilegia collectis immunitatem conferentia non liberant tempore belli, Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 2. *conſid.*1. *n.*2.

Bello juſto capta efficiuntur capientium, *l.* 1. *ff. de acquir. poſſeſſ.* Victor. *in relect. de jure belli*, *n.* 51. Perez *l.*3. *tit.*12. *lib.*1 *p.*187. Menoch. *præſumpt.* 96. Farin. *de delict. p.*4. *ad calcem libri*, *deciſ.*120. Phœb. *deciſ.*114.31. *& deciſ.*196. *p.* 2. Chaſſan. *in catalogo gloriæ mundi*, *p.*11. *conſiderat.*4. *verſ. ulteriùs*, Sayr. *in clavi Regia*, *lib.*10. *c.*1. *tract.*2. *n.*31. Cur. Philip. *tom.*2. *lib.*3. *c.*3. *n.*20. *cum ſequentibus*, Cabed. *deciſ.*88. *p.* 2. quem vide *dec.*26. *n.* 1. *&* 2. *deciſ. p.*2. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.*5. *collect.*1614. ubi multipliciter limitat. Quod ſi res mobiles ſtatim recuperentur, id eſt antequam ad fines hoſtium perducantur, & in tuto collocentur, reſtituuntur antiquis dominis, ſed ſi ex intervallo recuperentur, efficiuntur capientium, *l. poſtliminium*, §. *poſtliminio*, *ff. de captivis*, ibi, quia jura intra præſidia eſſe debent, Vincent. de Franch. *d. deciſ.*268. Farin. *d. deciſ.*120. Cabed. *d. deciſ.* 88. *n.*1. *cum ſeqq.* Balthaſar Aya a *tract. de jure & officio belli lib.*1. *c.*5. *n.*37. *cum ſeqq.* Et an tunc dicantur bona patrimonialia, ut antea? vide Tiraquel. *de retract. lig.* §.32. *gloſſ.*16. *n.*87.

Bello capti Chriſtiani ab aliis Chriſtianis non efficiuntur Chriſtianorum ſervi, Cened. *ad decretum*, *collect.*61. *in fine*, Perez *lib.*3. *tit.* 12. *pag.* 187. Boër. *deciſ.*178. *n.*2. Valaſc. *conſult.*30. Cabed. *deciſ.* 88. *n.*11. *cum ſeqq. p.*2. Phœb. *deciſ.*190. *n.*21. *p.*2.

Bello capta redimens poteſt petere pretium quo illa redemit, ex tex. *in l. mulier*, *l. in bello*, §. *ſi ſervum*, *&* §. *deportatam*, *ff. de captivis*, *l. fin. Cod. eod. tit.* Jaſ. *in l. ſi præſidium*, *n.*2. *verſ. ita poteſt*, *Cod. de procurator.* Hoſtienſ. *in ſum. de pœnit. & remiſſ.* §. *fin. verſ. quid ſi emit rem prædatam*, Alciat. *de præſumpt. reg.* 2. *præſumpt.*19. *n.*3. Cepol. *cautela* 10. *ad fin.* Rota Bonon. *deciſ.*34. Cov. *in reg. peccatum p.*2. §.11.

Bellum quando dicatur juſtum? vide Fr. Emman. Roderic. *tom.*1. *quæſt. Regular. quæſt.*24. *art.*8. Cabed. *deciſ.* 44. *n.* 14. *&* 15. *& deciſ.* 88. *à n.*2. *p.*2. ubi ait quod bellum contra Turcas, Mauros, & reliquos nominis Chriſtiani hoſtes juſtum eſt, & capta in bello juſto fiunt capientium.

Verbo BENEFICIALIA, BENEFICIARIUS, BENEFICIATUS, & BENEFICIUM.

BENEFICII definitionem vide apud Soar. *lib.*4. *de ſimonia*, *c.*24. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.*5. *à principio*, Garc. *de beneſic. p.*1. *cap.*2.

Beneficii appellatione in materia ſtricta non veniunt omnia beneficia, nec dignitates, *cap. fin. de præbend. cap. cùm in illis*, *eod. tit. in ſexto*, Garc. *de beneſic. p.*1. *cap.*6. *n.*49. *&* 50. ubi *num.* 51. quod neque præbenda Canonialis Eccleſiæ Cathedralis continetur, & *n.*56. idem aſſerit in præbenda Eccleſiæ Collegiatæ. Qui ſimpliciter diſpenſatus fuit ad beneficium, utique ad aliud quàm ad ſimplex non dicitur habilitatus, Barboſ. *de offic. & poteſtate Epiſcopi*, *p.*2. *allegat.*45. *n.*7.

Beneficii appellatione, largè ſumpto vocabulo, ſeu in generali ſignificatione omnia comprehendun-

tur

tur beneficia, tam majora quàm minora, tam curata quàm ſimplicia, dignitates & præbendæ, & tam regularia quam ſæcularia, ſed ſtrictè & in odioſis, prout in diſpenſationibus venit ſolum beneficium ſimplex, & ideo quando Papa diſpenſat cum illegitimo, ut poſſit obtinere beneficium, non cenſetur cum illo diſpenſaſe, niſi ad ſimplex tantùm, ut cum pluribus a ſe citatis reſolvit Barboſ. *tract. 2. de appellat. verbor. utriuſque juris ſignificat. n. 1.* inter tradiziones varias, verbo *beneficium* 32. *n.* 1. quibus adde Cald. *in praxi judicum*, verbo *beneficium*, *n.* 2.

Beneficii appellatione non veniunt diſtributiones quotidianæ, ut per Barboſ. *d. tract. 2. n. 9.* verbo *beneficium, juncto n. 11. & 12.* ubi *n.* 8. quod beneficii appellatione in conceſſionibus non venit curatum beneficium.

Beneficii appellatione veniunt etiam dignitates, ſi non ſit materia ambitioſa, at verò in materia odioſa & pœnali non venit dignitas, Barboſ. *d. tract. 2. n.* 10. ubi etiam curatus non cenſetur diſpenſatus ad obtinendam dignitatem: & quod diſpenſatus ad dignitates non dicatur diſpenſatus ad majorem dignitatem poſt Pontificalem. Et in mandato ſimplici ad providendum de beneficio non veniunt Præbendæ, Canonicatus, & alia majora beneficia, *c. ult. de præbend. c. quamvis 4. verſ. quanquam, eod. tit. in 7.* refert Cæſar *p. 3. relect. de Eccleſiaſt. Hierarchia, diſput. 12. §. 6. n.* 39. Et cum Canonia ac præbenda Canonialis ſit quocunque alio beneficio præſtantior, ideò in materia odioſa non venit appellatione beneficii, ut per Barboſam *de canonicis c. 12. n. 25.*

Beneficii appellatione veniunt præceptoriæ, Flamin. *de reſignat. lib. 12. quæſt. 3. n.* 8. Non continetur tamen penſio, Barboſa d. verbo *beneficium*, *n.* 2.

Beneficiatus ut officium devotè recitet, requiritur attentio, ſive illa ſit ad verba, ſive ad ſenſum verborum, ſive ad Deum, vel ad Chriſti paſſionem, vel ad rem quam petit, vel ad Sanctos aliquos orationem dirigit, & hæc conditio neceſſaria eſt ut præceptum impleatur: ita cum pluribus Doctoribus reſolvit Barb. *in collect. ad c. dolentes 9. de celebrat. Miſſarum, n.* 19. ubi *n.* 20. infert beneficiarium teneri ad reſtitutionem, qui divinum Officium recitavit abſque attentione, e.i concordat Bonac. *de iis quæ ad privatam divini officii recitationem pertinent, diſp. 1. quæſt. 5. puncto 2. propoſit. 1. n.* 17. & idem Barb. *ibidem n.* 21. ait eum ſatisfacere præcepto Miſſæ, qui inter Miſſarum ſolemnia recitat horas Canonicas, quas tenetur ex præcepto recitare, de quo etiam *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ. 24. c. 8. n.* 5. ubi etiam reddit rationem differentiæ in jejunio.

Beneficia omnia de jure præſumuntur libera, *c. omnes baſilicæ 16. quæſt. 7.* Maſc. *de probat. concl.* 585. *à n.* 1. Rice. *collect.* 1643. *p.* 5. cum aliis citatis per Garc. *de benefic. p. 5. c. 5. n. 95.*

Beneficiarius ad divinum officium recitandum obligatur ſolùm poſt captam beneficii pacificam poſſeſſionem. Bonacina *de Horis Canonic. diſput. 1. quæſt. 2. puncto 5. in prima propoſit. à n.* ubi *num.* 8. aſſerit quod elapſis ſex menſibus poſt poſſeſſionem tenetur ad reſtitutionem fructuum: idem reſolvit Barboſ. *ad d. c. dolentes*, *n.* 3. Villalobos *p. 1. ſumma Theologiæ moral. tract. 24. de officio divino*, *difficultate 7. n. 1. cum ſequentibus*, *& tract. 29. de bulla compoſition. n.* 20.

Beneficiarii ſunt ſuorum beneficiorum domini, & de his teſtari poſſunt, Gabr. Pereira *de manu Regia, p. 2. c. 24. n. 31. & c. 6. à n. 27. & c. 62. n. 5. & 6.* Barb. *de offic. & poteſtate Epiſcop. allegat.* 114. *num.* 6. Garc. *de benefic. p. 2. c. 21. n. 1. cum ſequentibus.*

August. Barboſæ Repertor.

Beneficiis conferendis, non ſanguinis, ſed meritorum habenda ratio, Barb. *ad cap. unic. Ut Eccleſiaſtica beneficia, num.* 7. Et in Concilio Tridentino *ſeſſ. 25. de reform. cap.* 1. expreſsè conſulitur Epiſcopis & Prælatis, ut ex fructibus Eccleſiæ non ditent cognatos, neque ipſi vivant cum nimio ſplendore, ſed contenti ſint modeſta ſupellectili, & frugali menſa. Idem reſolvit Molin *de juſtit. tract. 2. diſp. 46. per totam.*

Beneficium curatum quod dicatur? vide Gonzal *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 6. n. 54. cum ſequentib.* Flamin. *de reſignat. lib. 2. quæſt. 1. n. 17. cum ſequentibus.* Rebuf. *in tract. nominat. quæſt. 9. num. 47. & quæſt. 16. num. 6. cum ſequentibus*, Maſc. *de probat. concl.* 468. *num.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 153. *num. 26. cum ſequentibus*, Barboſ. *in cap. dudum*, *de elect. num. 12. & in cap. de multa, de præbend. num. 4. & de offic. & poteſt. Epiſcopi, allegat. 57. numer.* 165. ubi aſſerit quod beneficium curatum dicitur habens curam juriſdictionalem, quem vide *ad cap. cum in cunctis 7. §. inferiora, n. 34. de elect. & de parochis cap. 5. n.* 2. *& 5.* circa ætatem proviſi & promotionis ad ſacerdotium.

Beneficia duo ſimplicia poſſunt obtineri ſine diſpenſatione, ex recepta generatim conſuetudine, quando unum ad vitam Clerici non ſufficit, Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib. 1. q.* 72. Cartuzatio *de vita Chriſti, p. 2. cap. 68. §. 5. p.* 13. Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 6. cap. 10. quæſt. 3. col. 677. & cap. 1. col.* 701. *cum ſequentibus*, ubi *quæſt.* licens alienè ſi unum Clericum honeſtè ſuſtentando ſufficiat.

Beneficium ſimplex habens ſufficiens ad commodam ſuſtentationem, ſi conſequatur aliud, eſt incompatibile cum primo, & peccat mortaliter. Barboſ. *ad cap. dudum 54. de elect. n. 12. & in collect. ad Concil. Tridem. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 17. n. 3. cum ſequentibus*, ubi diſtinguit per varios caſus, & *n.* 17. declarat quod ut dicatur beneficium ſufficiens ad congruam ſuſtentationem, arbitrio judicis relinquitur paulò plus, vel minùs æſtimandum, conſideratis conſiderandis, qualitate ſcilicet perſonarum, locorum, & temporum, ubi plures citat. Et congruens beneficiarii cujuſque ſuſtentatio, quæ judicanda ſit, vide Molin. *de juſtit. tract. 2. diſp. 145. per totam.* Et attenditur qualitas beneficiarii, habito reſpectu ad nobilitatem, gradum, literaturam, vel dignitatem ipſius, Tiraq. *de nobilit. cap. 20. n. 142. & 143.* Cordub. *in l. ſi quis à libertis*, *§. ſed ſi filius, n. 5. ff. de liber. agnoſcend.* Et an beneficium ſufficiens dicatur, ex perſonæ qualitate, & locorum diverſitate unuſquiſque ſibi judex erit, Barboſ. *ad cap. eam te 4. de ætate & qualit. n.* 8. & vide ad propoſitum eundem *ad cap. gratia 7. n. 6. de reſcriptis.* Quarant. *in ſum. Bullar.* verbo *beneficiorum reſignationes, fol.* 107. Salzed. *in pract. crimin. canon. cap. 47. p. 161. cum ſequentibus.*

Beneficium unitum non facit incompatibilitatem, Flamin. *de reſignat. lib. 3. quæſt. 1. n. 119. cum ſeq.*

Beneficiarii utrum lethaliter peccent, reſtituereque teneantur, ſi quid ultra ſuam competentem ſuſtentationem in uſus non pios de redditibus ſuorum beneficiorum inſumant? vide Molin. *de juſtit. tract. 1. diſput.* 144. ubi reſolvit quod quantitatem notabilem in uſus prophanos inſumentes peccant lethaliter, non tamen tenentur reſtituere.

Beneficiis non acquiritur jus per poſſeſſionem, ut in bonis prophanis, ſed per titulum canonicum, quia per ſolam collationem acquiritur jus plenum in beneficio, *cap. ult. in fine, de conceſſ. præbendæ lib. 6. cap. ſi tibi abſenti 17. de præbend. eod. lib.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 15. §. 1. n. 15. & n.* 33. Flamin. *de reſignat. lib. 2. quæſt. 26. num. 2. & lib. 12. quæſt. 9. n. 2.*

Garc. *de benefic. p. 4. c. 2. n. 1.* Cov. *lib. 3. var. c. 16. n. 1.* Molin. *de juſtit. tract. 2. diſput. 2. verſ. dixi ſuperius.* Et beneficii collatio acceptata ante adeptam poſſeſſionem facit acquirere jus in re in illo, Barb. *de offic. & poteſtate Epiſcopi, p. 3. alleg. 69. n. 17.* Et jus conſiſtit in litteris, ac titulus per litteras probatur, c. *executor, de conceſſ. prabend. in l.* Flamin. *d. lib. 2. quaſt. 26. n. 4.*

Beneficio proviſus proviſione in forma dignum non acquirit jus in re, ſed ad rem, Garc. *de benefic. p. 4. c. 2. n. 55. & c. 3. n. 60.* Flamin. *de reſignat. lib. 3. quaſt. 1. n. 149. & 150.*

Beneficii ex electione ſeu præſentatione acquiritur tantùm jus ad rem, Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 3. allegat. 57. n. 97.*

Beneficii longa detentio non juſtificat titulum aliàs invalidum, c. *dilecto, de prabend. c. 3. de regul. juris lib. 6.* Flamin. *de re reſignat. lib. 3. quaſt. 1. n. 43. juncto n. 45.* Cald. *de renovat. quaſt. 15. n. 22.* ubi quod præſcriptione non acquiruntur beneficiorum tituli, Barboſ. *de allegat. 57. n. 225.*

Beneficialibus præſumitur titulus ſpatio decem annorum, Gig. *de penſion. quaſt. 47. n. 4.* Tiraquel. *de præſcrip. gloſſ. 4.* Anton. Gabr. *de probat. concl. 8. n. 23.* Garc. *de benefic. p. 1. c. 5. n. 483. p. 5. c. 4. n. 299.*

Beneficiarius quando poſſit cogi oſtendere titulum ſui beneficii? vide remiſſivè Quarant. *in ſum. Bull. verbo beneficiorum poſſeſſio, p. 96.* Et beneficii poſſeſſor pacificus tenetur oſtendere titulum cum Superior ex officio inquirit, Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ. de ſacram. Confirmat. c. 5. n. 3.*

Beneficium vacat ipſo jure per non oſtenſionem tituli, poſtquam beneficiatus monitus fuerit, c. *Ordinarii §. quod ſi fortè,* ubi Gloſ. verbo *ipſo jure, de offic. Ordinar.* & innovatur à Concil. Trident. *dicto c. 5.* ubi Barboſ. *n. 5.*

Beneficii poſſeſſio nullius eſt momenti, ſi non fuit capitulariter capta, id eſt à majori parte Capituli Gonz. *ad reg. 8. Canc. §. proœm. n. 81.* Et requiritur legitimi Superioris auctoritas ad capiendam beneficii poſſeſſionem, & fructus illius percipiendos, Barb. *ad cap. paſtoralis 19. n. 3. de priv.* Et beneficii poſſeſſione denegata à Capitulo, tenebitur ad damna & fructus parti reſtituendos, Garc. *de benefic. p. 6. c. 3. n. 128.* Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reformat. c. 12. n. 124.*

Beneficiali marte a ultimus ſtatus beneficii conſideratur, Barboſ. *de principiis utriuſque juris, lit. V, n. 62.* ubi plures citat, quibus adde Garc. *de benefic. p. 5. c. 5. num. 63. cum ſequentibus,* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 574. n. 8.* Ricc. *dec. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p. 2. deciſ. 238. n. 3.* Auctori *in collect. ad c. conſultationibus 19. n. 7. de jurepatronat.*

Beneficialia ultimis voluntatibus comparantur, Flamin. *de reſignat. lib. 3. q. 5. n. 39.*

Beneficiis attenditur capacitas tempore datæ, ſeu præſentationis, Gloſ. pen. *in c. de beneficio, de prab. in ſexto,* cum aliis citatis per Barb. *de offic. & poteſt. Epiſcop. p. 3. allegat. 72. n. 78. & n. 104. & in collect. ad cap. ex litteris 6. n. 8. de tranſact. & ad cap. ſi eo tempore 9. à n. 4. de reſcriptis lib. ſexto,* quibus adde Garc. *de benefic. p. 7. c. 4. n. 52.*

Beneficiarii ubi duo concurrunt ſuper uno beneficio ad cognoſcendum, cui priùs jus quæſitum eſt, attenditur tempus datæ, non tempus ſignatæ ſupplicationis, ut in terminis tradit latè Mand. *conſ. 16. n. 1. & 2. juncto n. 6. in fine, verſ. ſi verò accepimus, cum tribus ſeq.* & vide multa per Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. §. 3. proœm.* facit optimè Rota *diverſ. dec. 170. n. 6. cum ſeq. & n. 14. & dec. 791. n. 15. p. 1.* & probatur per text. expreſſum *in cap. ſi à fide, de prabend. lib. 6.* ubi præfertur proviſus ab Ordinario habens horam, vel poſſeſſionem proviſo Apoſtolico concurrenti in data, non obſtante quod proviſiones Apoſtolicæ ſignari ſoleant ad minus per diem ante datam, ut eſt notiſſimum, & ad hoc ut quis poſſit fructus facere ſuos, attenditur tempus datæ, non tempus quo litteræ per Cancellariam expediuntur, Cabed. *dec. 39. n. 4. p. 2.*

Beneficiis data parva quæ ſit, & illius effectus? vide per Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 191.*

Beneficialis cauſa ſummariè cognoſci debet, ut probat text. *in Clem. diſpendioſam, de jud. Clem. ſæpè, de verb. ſignificat.* & tradit Marant. *de ord. judic. p. 4. c. de judicio ordinario & ſummario, n. 42.*

Beneficiali cauſa licet reus non doceat de jure ſuo, adhuc vincere debet ex non jure actoris, ut ex Rota & Doctor. probat Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 11. n. 29. & 30.* ubi etiam aſſerit, quod regula, Actore non probante reus abſolvitur, procedit in cauſis beneficialibus.

Beneficiarius fructus jam perceptos tranſmittit ad hæredes, & pendentes ad Eccleſiam vel ſucceſſorem in beneficio pertinent, Barboſ. *in collect. ad fin. lib. 2. Decretalium, p. 694. cum ſeq.* & vide *conſtit. Conimbric. tit. 28. conſtit. 7.* ubi quod ſi obtinens beneficia ſimplicia moriatur ab inteſtato, habeant omnia ejus hæredes integrè, & ſi filios non habuerit, habeat dicta bona Eccleſia.

Beneficiorum ultimi anni fructus debent reſpectivè dividi pro rata temporis inter hæredes beneficiati defuncti, & ſucceſſorem in beneficio, quod contra communem veriùs eſſe tradit Gutier. *canon. quaſt. c. 33. num. 9. cum ſequent.* ubi *num. 1.* ultra alios citat Molin. *de primogen. lib. 3. c. 11. n. 41.* qui hanc opinionem exiſtimat veriorem, illamque frequentiſſimè in forenſibus controverſiis receptam vidiſſe teſtatur, & quod ita ſit diſpoſitum per aliquas conſtitutiones aliquorum Epiſcopatuum hujus regni, tradit Valaſc. *de partit. c. 36. num. 9. & 10.* & Cov. *lib. 1. var. c. 15. num. 12.* aſſerit quod fructus collecti pertinent ad hæredes, & in fine quod ſit conveniens rationi, dividi fructus pro rata temporis inter defuncti hæredes, & ſucceſſorem, & ibi teſtatur hanc opinionem eſſe veriorem, & æquitati magis conſonam, & vide Barboſ. *in c. ſi propter 15. num. 6. de reſcriptis, qui de offic. & poteſtate Epiſcopi,* in aliquibus addition. omiſſis poſt tractatum *in fine, pag. 463.* adducit dubitationem Rotæ, utrum fructus beneficii induſtriales & civiles ſpectent ad hæredem beneficiarii, vel ad ſucceſſorem in beneficio.

Beneficii efficitur dominus quoad Deum & homines, poſſeſſor pacificus triennalis, tam bona, quam etiam mala fide poſſidens, ita ex Rota Rom. Navar. *conſ. 3. n. 2. de renuntiat.* Et per hujuſmodi poſſeſſionem acquiri titulum, aſſerit idem Navar. *conſ. 14. n. 14. de offic. Ordin. in fragm.* & tradit Galer. *in margarita caſuum conſcientia,* verbo *poſſeſſio,* Sà verbo *beneficium, n. 14.* ubi etiam quod declaravit Concilii Trident. Congregatio, ut non teneatur oſtendere titulum.

Beneficia conferri debent magis incolis quàm exteris, ex citatis per Barboſ. *ad c. bona memoria 4. à n. 7. de poſtulat. Prælator. & in Clem. unica, de offic. judic. deleg. n. 7.* quibus adde Gabr. Pereira *deciſ. 1. n. 16.* Garc. *de benefic. p. 7. c. 19. à n. 1.* Et honeſtum ac fructuoſum eſt, ut unuſquiſque in ſua patria beneficietur, Abb. *in cap. ad decorem 5. de inſtitut.* Unde ſanctiſſimum eſſet, & Reipublicæ utiliſſimum, quod Summus Eccleſiæ Pontifex ſanciret, ut omnia beneficia cujuſcunque diœceſis, ſaltem curam animarum habentia, patrimonialia efficerentur,

ut

Digitized by Google

ut ex Cov. & Acev. tradit Ceval. *commun. contra commun. quæſt.* 897. *n.* 428. *cum ſeq.* Flamin. *de reſignat. lib.* 12. *quæſt.* 3. *n.* 13. Et valet ſtatutum, quod exteris non conferantur beneficia, factum à Principe ex conceſſione Summi Pontificis, Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 5. *c.* 13. *col.* 417. *& c.* 14. *col.* 421. Mart. *de juriſdict. p.* 4. *cent.* 1. *caſu* 46. *n.* 14. *&* 15. & vide plures alios citatos per Barboſ. *in d. cap. ad decorem*, *num.* 2. Unde in præſentationibus beneficiorum, concurrentibus duobus, incola & extero, præfertur incola, ex citatis per Valaſ. *no libro da juſta acclamacion del Rey Dom Joan IV.* 2. *p.* 1. *ponto*, §. 9. *n.* 21.

Beneficium Eccleſiaſticum non poteſt conferri laico, *cap. ex litteris* 6. ubi Barboſ. *n.* 4. *de tranſact. & in cap. cùm adeo* 17. *n.* 10. *&* 11. *de reſcriptis*, *& in cap.* 1. *n.* 2. *de inſtitut.*

Beneficii collatio facta illiterato non valet, latè Barboſa cum ab eo citatis *in cap. ult. num.* 3. *&* 4. *de ætate & qualit.* ubi *num.* 5. ait quod illiteratus dicitur qui prima Grammaticæ rudimenta non didicit. De ſcientia ſeu literatura ab beneficia, vide Garc. *de benefic. p.* 7. *cap.* 7. ubi *cap. ſequentibus*, agit de moribus, & vita, & naturalitate. Literatura poteſt probari non ſolùm per examen & literas graduatorum, ſed etiam per teſtes in illa ſcientia peritos, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 4. *n.* 106. Unde illiterato non poteſt beneficium reſignari, Flamin. *de reſignat. lib.* 4. *quæſt.* 4. *à num.* 2.

Beneficiatus ob beneficium requirens reſidentiam, acquirit domicilium in loco ubi illud poſſidet, Innocent. *in capit. ex ore*, *poſt n.* 2. *verſ. item in caſibus*, *de privileg.* ubi Butr. *num.* 10. Rebuff. *in praxi benefic. tit. de diſpenſat. de non reſidendo*, *n.* 74. *verſ. ad hæc Clericus*, Maſcard. *de probat. concl.* 534. *n.* 5. Cardin. Tuſch. *pract. concl.* verbo *domicilium*, *concl.* 596. *à num.* 1. Farin. *de delict. p.* 1. *tit. D*, *n.* 226. Salzed. *in pract. crim. Canon. cap.* 10. Et beneficii nomine reſidentiam requirentis ſortitur quis forum, licèt alibi ſit ortus, juxta reſoluta per Salzed. *d. c.* 10. Maſcard. *concl.* 1271. Cald. *de renovat. quæſt.* 6. *n.* 12. & de loco originis vide plura apud eundem Salzed. *c.* 8.

Beneficiati Prælati vel majoratus ſucceſſor non tenetur ſtare locationi prædeceſſoris nomine proprio, Gloſſ. & ibi Doct. *in cap. fin. ne Prælati vices ſuas*, ubi Barboſ. *n.* 6. plures citat, quibus adde Guter. *canon. c.* 36. Menchac. *uſufrequent. c.* 53. *n.* 7. Flamin. *de reſignat. lib.* 1 *quæſt.* 16. *n.* 47.

Beneficii ſucceſſor tenetur pro ſubſidio præterito, Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 9. *c.* 14. *col.* 1044.

Beneficiorum collatio reputatur inter fructus, Garc. *de benefic. p.* 5. *c.* 1. *n.* 690. *& c.* 5. *n.* 2. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 1. *deciſ.* 201. *n.* 1.

Beneficium impetrans, ſuppoſito examine excommunicatur, & illo privatur, Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *allegat.* 57. *n.* 56. *& n.* 146.

Beneficii in impetratione exprimi debet nomen Sancti, in cujus honorem eſt Eccleſia fundata. Rebuff. *de ſignatura gratiæ in forma ſignaturæ*, verbo *ſanctorum*, *p.* 67. Flam. *de reſignat. lib.* 8. *q.* 7. *n.* 50. *& quæſt.* 9. *n.* 53. *& lib.* 9. *quæſt.* 7. *n.* 20. *& lib.* 10. *quæſt.* 2. *n.* 22. Et quod eſt facienda mentio de penſione quæ reſervatur ex cauſa lucrativa, ſecus in ea quæ reſervatur ex cauſa reſignationis, ſeu ceſſionis & onerosa. Garc. *de benefic. p.* 1. *c.* 3. *n.* 75. *&* 84.

Beneficium pingue quando permutatur cum tenui, præſumitur fraus, *c. fin. de renunciat. in* 6. Abb. *in cap.* 1. *de Clericis non reſideat. n.* 5. Joan. Andr. *in cap.* 1. *eod. tit. de renunciat. lib.* 6. ubi etiam Franc. *n.* 22. Selv. *de benefic. p.* 3. *quæſt.* 28. *num.* 2. Maſcard. *de probat. concl.* 178. *& concl.* 1175. Menoch. *de præſumpt. lib.* 5. *præſumpt.* 35. *n.* 6. Garc. *de benefic. p.* 2. *c.* 4. *n.* 101. Flamin. *de reſignation. lib.* 12. *quæſt.* 5. *n.* 26. Mantic. *de tacitis & ambiguis convention. lib.* 23. *tit.* 10. Rebuff. *reſponſ. var. reſponſo* 22. *in principio*, Jacob. de Graff. *de arbitr. confeſſor. lib.* 2. *c.* 55. *n.* 3.

Beneficium dum acceptant ſucceſſores, dicuntur quaſi contrahere & conſentire oneribus ac vinculis quæ illi ſunt adjecta, *l. hæres quoque*, *Inſtit. de obligat. quæ ex quaſi contractu naſcuntur*, & ſic optimè contra eos agi actione perſonali, ſæpe Rota cenſuit apud Veral. *deciſ.* 302. *n.* 1. *p.* 2. *& in recentior. deciſ.* 176. *n.* 1. *&* 3. *p.* 2.

Beneficii poſſeſſionem propria authoritate & vi occupans, eo ipſo perdit jus quod ad illud habebat, & vacat ipſo facto, ex citatis per Barboſ. *in c. cum qui* 18. *de præbend. n.* 3. *& de offic. & poteſt. Epiſcopi p.* 3. *allegat.* 57. *n.* 220. quibus adde Garc. *de benefic. p.* 11. *c.* 10. *n.* 108. *cum ſequentibus*, de quo etiam idem reſolvit Barboſ. *ad c. Paſtoralis* 19. *de privileg. n.* 6. Secus eſt ſi ſe intrudat in poſſeſſione alicujus prædii ipſius beneficii, cùm ſint diverſa, Barboſ. *in d. c. cum qui*, *n.* 4.

Beneficium dicitur ſpectare ad collationem Epiſcopi, in quo ferendo Epiſcopus eſt in poſſeſſione, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapol. p.* 1. *deciſ.* 201 Latè Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi*, *p.* 3. *allegat.* 57.

Beneficio conferendo in menſibus Ordinariorum eſt locus præventioni in collatione facta à Papa, Flamin. *de reſignat. lib.* 8. *c.* 11. *n.* 7. *cum ſeqq.*

Beneficium reſervatum Papæ ſi viveret, ſi eo mortuo conferatur ab Epiſcopo ignorante obitum Papæ, valet collatio, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 18. *n.* 52. Et Ordinarius remanet ſuſpenſus conferendo beneficium reſervatum. Flamin. *de reſignat. lib.* 11. *quæſt.* 7. *n.* 39. & de aliis graviſſimis pœnis agit Gonzal. §. 7. *procem. n. ult.*

Beneficiarius poteſt agere interdicto, *unde vi*, contra negantem ſolvere penſionem, quam ſolvebat ſuo prædeceſſori, Gig. *de penſion. q.* 47 *n.* 10. Maſcard. *de prob. concl.* 1323. *n.* 19. Amplia in tertio vel ſucceſſore negante ſolvere penſionem, Valaſc. *de jure emphyt. q.* 32. *n.* 24. Chaſſ. *in conſuetud. Burgund. rub.* 11. § 2. *n.* 8. Menoch. *de interdict. remed.* 1. *recuper. poſſeſſ. n.* 89. *& n.* 160. Peregrin. *de fideicommiſſ. ſol.* 423. *n.* 19. Hieronym. à Laurentiis *deciſ. Avenionenſi* 83. Etiamſi allegetur titulus nullus: Gig. *quæſt.* 35. *n.* 9. Staphil. *de ſignatura juſtitiæ*, *fol.* 282. *n.* 4. Gom. *in compendio utriuſque ſignaturæ, prope finem*, Caſſador. *de reſtitut. deciſ.* 10. *n.* 2. Nam poſſeſſio bonorum Prælati continuatur in Eccleſiam, Innocent. *in c. cùm ſuper, de cauſa poſſeſſ. & proprietat.* Flamin. *de reſignat. lib.* 14. *quæſt.* 7. *n.* 50. Cabed. *de patronat. Regiæ coronæ*, *c.* 9. *n.* 5. Bernard. Græv. *in practica Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 129. *n.* 8. Cald. *de emp. c.* 12. *n.* 17. Et poſſeſſio rerum Eccleſiæ nunquam dicitur vacare, etiam mortuo Prælato, Marta *de juriſdict. p.* 4. *centuria* 1. *caſu* 71. *n.* 10. *& caſu* 76. *n.* 2. *cum ſequentibus.*

Beneficii ſucceſſor tenebitur ad penſiones decurſas tempore prædeceſſoris, Flamin. *de reſignat. lib.* 1. *q.* 8. *n.* 40. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 94. *num.* 56. *cum ſequentibus*, Gig. *de penſion. quæſt.* 43. *&* 44. *& quæſt.* 77. *n.* 22. Cald. *de extinct. emphyt. c.* 4. *num.* 4. Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 17. *n.* 18. *cum ſeq.* Barboſ. *in addit. ad collect. p.* 9. *col.* 1. *& ad c. ult. de offic. Ordin. lib.* 6. *n.* 6. Et penſionarius non admittitur ad agendum contra ſucceſſorem in beneficio, niſi factis diligentiis contra prædeceſſorem, Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1652.

Barboſ. *in collect. ad cap. de ſolut. num. 6. & in addit. ubi proxime*, Garc. *de benefic. p. . cap. 5. à num.* 191. Ubi etiam quod debet probare eſſe in poſſeſſione recipiendi penſionem, Loter. *de benefic. lib. . q. 39. num.* 58. ubi *num.* 117. quod penſionario imputatur negligentia in exigendo à prædeceſſore, cùm ille paulatim decoqueret, & mora ac negligentia ſua ſibi imputari debet, *ex reg. mora, de regul. juris in Sexto*. Et ſucceſſori debent intimari Bullæ reſervationis penſionis, & ſi de eis non appareat, non datur manutentio, quamvis fuerit ſæpius ſoluta penſio. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 417. n. 27.* Et conceditur manutentio, etiamſi per triginta annos penſio non petatur, idem *cap. 113. num. 22.* Et quaſi poſſeſſio exigendi penſionem acquiritur per unicum actum. Ricc. *d. p. 5. collect.* 1604. Flor. *var. lib. 1. quæſt. 2. num. 25.* Garc. *d. cap. 5. n.* 30. ubi *num.* 36. quod penſionarius præferendus eſt in fructibus beneficii gravati quibuſvis creditoribus etiam antenorioribus, de quo etiam Gratian. *d. cap. 94. n. 52. cum ſequentibus*, Marcheſan. *de commiſſ. p. 2. cap. 4. de commiſſione appellat. num.* 58. Rodoric. *de concurſu creditorum, p. . art. 5. à n.* 27. Et beneficium ex quo penſio ſolvitur, cenſetur tacitè hypothecatum pro ſolutione penſionis, argum. *l. 2. ad fin. ff. de alim. & cibar. legat.* Surd. *de alim. tit. 8. privil. 51. cum ſequentibus*, Azor. *inſtitut. moral. p. 2. lib. 8. cap. 8. col. 981. & cap. 13. col. 996.* Farin. *p. 4. deciſ. n. 2. num.* 18.

Beneficio privatus ob non ſolutionem penſionis non tenetur ſolvere penſiones decurſas. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 617. num. 34.* ubi *n.* 35. quod regreſſus quem penſionarius habet ad beneficium ob non ſolutionem penſionis, eſt præjudicialis, & abſorbet cauſam reductionis penſionis.

Beneficii qui non eſt capax, eſt incapax penſionis, vide Garc. *de benefic. p. 1. cap. 5. num. 121. cum ſequentibus, & p. 11. cap. 3. num.* 38.

Beneficio ſtatuti qui uti vult, etiam contra ſe pati debet, Marta *de juriſdict. p. 4. cent. 1. caſu 5. n. 4.*

Beneficiatus poſt admiſſam reſignationem amittit titulum, & omne jus & poſſeſſionem quam habet in beneficio, Cald. Pereira *de empt. & vendit. cap. 15. n. 34.* Flamin. *de reſignat. lib. 1. quæſt. 4. 5. & 6. & lib. 11. quæſt. 1. num. 6. cum ſequentibus*, Garc. *de benefic. p. 11. cap. 3. num. 5 & à n. 3.* Unde reſignans beneficium in favorem alterius in forma dignum, ſi ille non fuerit repertus idoneus, non poteſt reſignans redire ad beneficium, ſed remanebit vacans per reſignationem, Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 1. deciſ. 207. num.* 4.

Beneficium reſignans, ad cujus titulum ordinatus fuit, tenetur facere mentionem ſe ad titulum illius fuiſſe promotum, aliàs reſignatio eſt nulla, Barboſ. *in collect. ad Concil. Tridem. ſeſſ. 21. de reformat. cap. 2. n. 23. juncto n. 27. & 28.*

Beneficium poteſt renuntiari ab homicida ante privationem, vel poſt accuſationem ante ſententiam, vel poſt appellationem à ſententia interpoſitam, Flamin. *de reſignat. lib. 3. quæſt. 16. num.* 4. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapol. p. 2. deciſ. 95. n. 9. & deciſ. 114.* Rebuff. *de pacificis poſſeſſor. n. 262. cum ſequentibus*, Azor. *inſtit. moral. p. lib. 7. cap. 20. col. 881.* Farin. *de delict. p. 5. quæſt. 11. num. 69. cum ſequentibus*. Ubi quando faciat fructus ſuos.

Beneficium litigioſum non poteſt renuntiari, nec permutari. Flamin. *de reſignat. lib. 2. quæſt. 3. à num. 1.* Lancelot. *de attentat. lib. 2. cap. 2. num.* 254. Put. *deciſ. 354. lib.* 3. Azor. *moral. p. 2. lib. 7. cap. 29. quæſt. 5.* Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. deciſ.* 256. Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 3. allegat. 57 num. 19. & 49. & ad cap. 2. de confirmat. utili à n. 28.* Et renunciatio ac permutatio facta lite pendente præſumitur fraudulenta, Flamin. *d. quæſt. 3. n. 5. & lib. 3. quæſt. 4. num.* 9. Ex quibus præſumatur fraus in permutatione beneficiorum, vide Ricc. *in praxi aurea, reſol. 46. & 465.* Et reſignatio non expreſſa lite eſt nulla, Flamin. *tract. de reſignat. lib. 8. q. 6. num.* 163. Item beneficia litigioſa ſunt reſervata diſpoſitioni Summi Pontificis, Gonzal. *de menſibus, gloſſ. 11. n.* 1. Barboſ. *d. allegat. 57. n.* 49. Et non poſſunt ab Epiſcopo conferri idem Barboſ. *d. p. 3. allegat. 65. num.* 19. Quando dicatur beneficium litigioſum? Vide Ricc. *in collect. deciſ. p. 5. collect.* 1674. Et beneficia poſſunt reſignari appellatione pendente, Ricc. *d. p. 2. deciſ. 214. n. 1. & 15.*

Beneficiorum varius vacationis modos vide per Garc. *de benefic. p. 11. cap. 1. à principio.*

Beneficium vacat per reſignationem, per quam amittitur jus, proprietas, titulus & poſſeſſio, Flamin. *de reſignat. lib. 1. q. 5. à n. 15. & q. 6. n. 51. & 12. & q. 15. n. 2.* Gonza. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 15. n.* 8. Garc. *de benefic. p. 11. cap. . à n.* . Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 3. allegat. 57. num. 200. & ad cap. inter cætera 17. de præbendis, & in cap. unic. de rerum permutat. lib. ſexto.*

Beneficium primum non cenſetur vacare per aſſecutionem ſecundi, niſi poſſeſſio hujus pacifica habita fuerit per duos menſes, Garc. *de benefic. p. 11. c. 5. n. 55. & à n.* 100. Barboſ. *de offic. & poteſt Epiſc. p. 3. allegat. 57. n.* 201.

Beneficium vacat per matrimonium, & ſecuta profeſſione in Religione, Garc. *de benefic. p. 11. c. 9.*

Beneficium vacans in Curia pertinet ad Papam, non ad Ordinarium, Barboſ. *ad cap. 2. de præbend. in ſexto, à num.* 10.

Beneficia vacantia ſede Epiſcopali vacante reſervantur Summo Pontifici, ex citatis per Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſc. p. 3. allegat. 57. num.* 35. quibus adde Quarant. *in ſum. Bullar.* verbo *Capitulum Sede vacante, verſ. nono quæro.*

Beneficia in Curia vacare dicuntur per reſignationem in illa, Flamin. *de reſignat. libro 1. quæſt. 4. num. 54. 56. & 63. lib. 2. quæſt. 9. num. 11. & quæſt. 20. num.* . Barboſ. *de offic. & poteſtate Epiſcopi. p. 3. allegat. 57. num.* 22.

Beneficia in quibus reſervatus eſt regreſſus, dicuntur vacare in Curia, Flamin. *de reſignat. lib. 2. quæſt. 20. num.* 11.

Beneficia vacantia ob non publicationem tempore debito ſunt reſervata, & vacant ipſo jure. Barboſ. *de offic. & poteſtate Epiſcopi, p. 3. allegat. 57 num 46. & num.* 244.

Beneficia promoti in Epiſcopum quomodo vacent? Vide Garc. *de benefic. p. 11. c.* 6. Barboſ. *ad cap. cum in cunctis 7. §. cum verò, num. 2. de elect. & de offic. & poteſtate Epiſc. d. 3. allegat. 57. num.* 67. Ubi *num.* 71. ampliat ad beneficia ſimplicia, & quod penſio extinguatur per promotionem in Epiſcopum, niſi habeat retentionem à Summo Pontifice, tradit Cardoſ. *in praxi judicum & advocator.* verbo *penſio, num.* 19.

Beneficia vacantia debent provideri infra ſex menſes à die notitiæ vacationis, Garc. *de benef. p. 11. cap.* 2. Et beneficia non proviſa intra ſex menſes, devolvuntur ad immediatum ſuperiorem, idem, *c. 5. & p. 5. c. 4. n. 35. & n. 222. cum duobus ſequentibus*, Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcop. p. 3. allegat. 58. n.* 10.

Verbo, BIGAMIA, BIGAMUS.

BIGAMIA eſt irregularitas proveniens ex defectu ſacramenti, quæ triplex dicitur, ſcilicet bigamia vera, qualis datur in illo qui verè cum duabus

bus contraxit de qua *in cap. 1. de bigam.* alia interpretativa, ut in eo qui unicam corruptam tantum accepit, de qua *in c. 5. eod. tit.* ultima dicitur ſimilitudinaria, quam incurrit is qui in ſacris conſtitutus, vel profeſſus aliquam religionem matrimonium contrahit, *c. ult. de bigam.* Flamin. *de reſignat. lib. 5. q. 3. n. 187. cum ſeqq.* Sanch. *de matrim. lib. 7. diſp.* 83. 84. & 85. Thom. Valaſc. *allegat. 41. n. 9. cum ſeqq. tom. 1.* Hinc colligitur quod accipiens uxorem quæ fuit ab alio corrupta, efficitur bigamus interpretative, quaſi interpretatione factus una caro cum uxore, diviſerit carnem in plures, ſicut & illa, atque ita careat ſignificatione ſacramenti, *d. c. ult. de bigam. c. præcipimus, & c. ſi laici, 34. diſt. c. ſi quis viduam, 50. diſt.* Gregor. *l. 4. tit. 1. p. 3.* verbo *que ſea*, Flamin. *d. q. 3. n. 192.* Rebuff. *de pacif. poſſeſſor. n. 194. verſ. quintus*, Sanch. *d. diſp.* 83. Infertur etiam illum qui cognovit uxorem poſt adulterium ab illa commiſſum, etiam interpretativè fieri bigamum, quamvis ipſe maritus ignoret adulterium, *c. ſi cujus, cum ſeq. 34. diſt.* Cened. *ad Decretal. collect. 137. n. 2.* Flamin. *dicta q. 3. n. 189.* Rebuff. *d. n. 194. verſ. ſextus*, Sanch. *d. diſp. 84. n. 15.* Valaſc. *d. alleg. 41. n. 13. cum ſeqq. & n. 26.* & vide Paul. Comitol. *lib. 1. reſp. moral. quæſt. 107. n. 3.* Ubi etiam quid ſi ignoravit adulterium; & de triplici diviſione bigamiæ agit etiam Garc. *de benefic. p. 7. c. 6. n. 15. cum ſeqq.* Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſc. alleg. 49. n. 2. cum ſeqq.*

Bigamus non efficitur ſi quis eam accipiat quam priùs extra matrimonium corruperat, quia carnem ſuam non diviſit in plures, Sanch. *de matrim. lib. 7. diſput. 84. n. 13.* Valaſc. *alleg. 41. n. 5. tom. 1.* Et accipiens deſponſatam alii, ſed non cognitam, non efficitur bigamus, *c. debitum, de bigam. c. ult. 34. diſt.* Valaſc. *ubi proximè, n. 6.* Et cur magis corruptio uxoris efficiat virum bigamum, non ita tamen corruptio ejuſdem viri? vide Gloſſ verbo *cognitam, in d. c. debitum, & gloſſ. 2. in c. 1. de cleric. conjug. lib. 6.* Sanch. *dicta diſput. 84. n. 9.* Cened. *ad Decretal. collect. 166. verſ. item.*

Bigamia inducitur ex matrimonio nullo, Sanch. *dicta diſput. 84. n. 10.* Valaſc. *dicta allegat. 41. num. 29.*

Bigamus non debet admitti ad Ordines & beneficia, Flamin. *de reſignat. lib. 5. q. 3. n. 192.*

Bigamus non potitur privilegiis Clericorum, & reputatur laicus, *c. unic. de cleric. conjug.* Flamin. *de reſignat. lib. 4. q. 4. n. 18.*

Bigamia ſolus Papa diſpenſat, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 1. deciſ. 39.* Et cum bigamo non poteſt Romanus Pontifex diſpenſare de poteſtate ordinaria, ſed tantum de abſoluta, Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 6. c. 4. col. 669.* Sanch. *de matrim. lib. 7. diſput. 86. n. 5.* Valaſc. *allegat. 41. n. 18. tom. 1.* Farin. *in praxi crimin. p. 7. lit. B, n. 115.* Flamin. *de reſignat. lib. 5. quæſt. 3. n. 197.* Et ut Cardinalis fiat non poteſt Papa diſpenſare, Cotta *in memorab.* verbo *bigamus*.

Bigamia non poteſt Epiſcopus diſpenſare, Flamin. *de reſignat. lib. 5. q. 3. n. 196.* Azor. *inſtitut. moral. p. 2. lib. 3. c. 30. col. 386. & lib. 6. c. 4. col. 670. cum ſeq.* Nec poteſt diſpenſare in vera, vel interpretativa bigamia, *c. 3. de bigam.* Sanch. *d. diſput. 86. n. 9. cum ſequentibus.* Farin. *dicto loco*, Sà verbo *irregularitas ex bigamia, n. 6.* Paul. Comitol. *reſponſor. moral. lib. 1. quæſt. 106. n. 5. & 6.* Garc. *de benefic. p. 7. cap. 6. n. 3. cum ſequentibus*, & Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi, alleg. 49. n. 22. cum ſeqq.*

Verbo BONA, BONUS.

BONA, quæ maritus aut uxor per contractum dotalem matrimonio conjuncti acquiſiverunt per viam hæreditatis, aut legati ab aliquo parente, non dicuntur acquiſita conſtante matrimonio, ut ſi ſint propria uxoris communicentur marito, ſeu ejus hæredibus; cùm ex illis contrahatur ſocietas particularis. Barboſ. *in l. 1. ff. ſoluto matrim. p. 1. n. 34. cum ſequentibus*, ubi quod non communicantur viro, ſed præcipua ſunt uxoris.

Bona ad quorum titulum quis ordinatus eſt non ſunt Eccleſiaſtica, Phœb. *p. 1. dec. 19.* Mendez *in praxi lib. 2. c. 4. n. 12. cum ſequentibus.* Prohibentur tamen ſine licentia Epiſcopi alienari, Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ. 21. de refor. c. 2. à n. 64.*

Bonis conceſſum privilegium an extendatur ad bona poſteà acquiſita? Vide text. *in c. quia circa 22. de privileg.* Chaſſan. *in conſuet. Burgundiæ, fol. 304. verſo, n. 1.*

Bonorum appellatione ſimpliciter continentur mobilia & immobilia, nomina debitorum, ſive jura & actiones, Barboſ. *de appellat. verbor. utriuſque juris ſignificat*, verbo *bona 35. n. 2. & 3.* ubi *n. 4.* quod bonorum mobilium & immobilium appellatione non comprehenduntur jura & actiones: & *n. 15.* Quod bonorum ſuorum appellatione ſolùm veniunt præſentia, & non poſtea quæſita: & *n. 16.* Quod bonorum appellatione continetur omne ultra æs alienum, quia bona non dicuntur niſi deducto ære alieno. Et naves ſunt bona mobilia, Cur. Philip. *tom. 2. lib. 3. c. 2. n. 30.*

Bonorum immobilium pretium juſtum illud eſt, quod viginti annis reddunt ea bona, deductis expenſis, Cov. *lib. 3. var. c. 9. n. 5.* Pincl. *in l. 2. p. 3. c. 4. n. 29. Cod. de reſcind. vendit.* Surd. *conſ. 151. n. 6.* Garc. *de expenſis, c. 9. n. 78.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c. 545. n. 13. & ult. & c. 752. n. 47.* Cardoſ. *in praxi judicum & advocator.* verbo *cenſus, n. 18.* & verbo *emptio, n. 53. cum ſeq.* & verbo *pretium, n. 4.* & verbo *uſura, n. 10.* Et ita taxatur hujuſmodi pretium pro cenſuum venditionibus in regno Portugaliæ per quaſdam literas Philippi III. *anni* 1615. quas refert Phœb. *deciſ. 211. tom. 2.*

Bonorum appellatione veniunt bona emphyteutica, Barb. *de appellat. verbor. utriuſque juris ſignificat.* verbo *bona 33. num. 14.* Ubi etiam quod in generali obligatione bonorum venit emphyteuſis.

Bona Eccleſiæ vocantur patrimonium Chriſti, & bona pauperum, *cap. cum ſecundum 16 de prabend.* Monet. *de diſtribut. quotid. p. 3. quæſt. 1. n. 15. & 16.* Azor. *inſtitut. moral. p. 2. lib. 6. c. 11. quæſt. 4.* quia propter Chriſtum, & ejus obſequium & gloriam donata ſunt; ita Gisbert Schevich. *de Eccleſiaſticorum vita, lib. 3. c. 20. propè fin. pag. 566.* Barboſ. *de offic. Parochi, c. 2. n. 5.*

Bona extra territorium poſita non ligantur ſtatuto, Phœb. *deciſ. 102. n. 29. p. 2.* ubi *n. 33.* idem reſolvit, licèt dirigantur in perſonam.

Bona minoris debent vendi in publica ſubhaſtatione, Ordinat. *lib. 1. tit. 87. §. 25. l. 4. tit. 5. part. 5. & l. 18. tit. 16. part. 6.* Roland. *conſ. 33. n. 2. 13. & 14. vol. 1. & conſ. 60. vol. 4.* Molin. *de primog. lib. 4. c. 3. n. 46.* Aloyſ. Ricc *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p. 1. dec. 226. a princip. & dec. 227. n. 4.* Menoch. *de interdict. remed. 15. recuper. poſſeſſ. n. 146. cum ſequentibus, & de arbitr. caſu 171. n. 28.* Guter. *conſ. 18. n. 64.* Surd. *deciſ. 77. n. 3.* & vide Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 479. n. 9. cum ſequentibus.* Et debent urgere creditores, Maſcard. *de probat. concl. 1236. n. 44.*

ubi

ubi *n.*120.quod debet dari neceſſitas ac utilitas,& aſſerenti utilitatem ſubeſſe incumbit probatio. Et poſt mortem patris alienantis poteſt filius revocare alienationem à patre factam de bonis ſuis, Avend. *conſ.* 13. *n.*1. Et ubicumque in aliqua alienatione bonorum judicis decretum requiritur,debet etiam intervenire ſubhaſtatio, Molin. *d. c.* 3.*n.*45.

Bona Regiæ coronæ non poſſunt relinqui Eccleſiæ,Ordinat.*lib.*2.*tit.*16.Nec in capellam vinculatam,Bald.*in cap Clerici,n.*3.*de judic.& in l.voluntat, col.*1.*Cod.de fideicommiſſ.& in cap.*1.*col.*3.*verſ.quare ergo de prohibita feudi alienat.per Federic.* Gloſſ. & ſcribentes *in cap Eccleſia,de conſtitut.*Quod etiam procedit in feudo perpetuo,Imol.*in cap.*2.*col.*1. *de feudis*,Franciſc.Curt. *conſ.*50.*col.*1. Gam. *deciſ.* 70. *n.*1.*& dec.*218.*n.*10.Deferuntur jure ſanguinis juxta legem mentalem,& non ſicut hæreditas ultimi poſſeſſoris defertur *in allegat.pro D.Catharina,n.*57.

Bona hæreditaria per aditionem confunduntur cum bonis hæredis,& dicuntur ſuum patrimonium, *l.ſi tibi homo,§.cùm fundus, ff.de legat.* 1. Perez qui alia refert *lib.*5.*tit.*2.*p.*75.Barboſ.*p.*4.*rub.n.*19. *cum ſeq.& in l.poſt dotem, n.* 76. *ff. ſoluto matrim.* Cald. *de poteſt. elig. c.* 16. *n.*88. *& conſ.*7.*n.*36. Gom. *ad l.*21.*Tauri,n.*13.*cum ſeq.& deciſ.*322.*n.*6.

Bona non dicuntur niſi deducto ære alieno,*l.mulier bona,ff.de jure dotium,l.ſubſignatum, §.bona,ff.de verborum ſignificat.l.fin §. ſin autem æs alienum,Cod. de bonis quæ liberis*,Rebuff.*in comment.ad tit.ff.eo tit. de verborum ſignificat.ad l. bonorum appellatio* 49. *verſ.& ſic infertur,cum verſ.ſeq.p.*260.*& ad l.veniſſe* 165.*p.*566.Mexia *in tract.taxa panis,concl.*2. *n.* 94. Surd.*conſ.*122.*n.*22.*& n.*81.*& conſ.*216.*n.*11.Gut. *pract.lib.*3.*q.*43.*n.*17.*cum ſequentibus*, Cald. Pereira *de empt.c.*10. *n.*7. Cardoſo *in praxi judicum & advocat.*verbo *bona, n.* 4. Pichard.*ad § cùm autem* 3. *n.*2.*Inſtit.de lege Falcidia*, Azeved.*ad l.*3.*tit.*4.*lib.*8. *nova recopilat. n.* 14. *cum ſequentibus* , & Reinoſo *obſervat.*42.*n.*15. Et debitum extenuat bona , per Burg.*conſ.*4.*n.*7.

Bona regulariter præſumuntur libera , non verò vinculata,aut reſtitutioni ſubjecta , *c.* 2. ubi Bald. *Si de feudo fuerit controverſia*, Alexand. *conſ.* 129. *vol.*1.Dec.*conſ.*368.*col.*2.Reinoſo *obſervat.*68.*n.*11.

Bona quæ filius acquiſivit cum pecunia patris , cenſentur profectitia , Ordinat.*lib.*4.*tit.*97.§.16.& probat *l.* 5. *tit.* 17. *part.*4. Gloſſ. verbo *ex ejus ſubſtantia.in l.cùm oportet,Cod.de bonis quæ liberis*,Cald. *de in integrum reſtitut. min.* & dicit communem Mendez *in d.l.cùm oportet,p.*1.*n.*19. & quando filius ſuſceperit alimenta cum facultate patris , acquirit patri.Ordinat.*ubi proximè*, poteſt tamen petere ſatisfactionem ex ſuo labore,Molin.*de juſtit.tract.*2. *diſp.*234. Et hæc ſatisfactio erit dividendo lucrum pro dimidia parte, quæ attribuetur peculiæ patris, juxta doctrinam Bart.*in l.*1. *§.nec caſtrenſe, n.* 5. *de collat.bonorum*, Gom. *l.*23.*Tauri,n.* 24. Mendez *ubi proximè, n.*20.*&* 26.

Bonis Eccleſiæ quinque tempora ſunt conſideranda, Valaſc.*conſult.*179. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.*12.*c.*11.*col.*1272. Beja *reſponſ.caſuum conſcient. p.*2.*caſu* 25.*fol.*241.*verſo.*

Bonus quis præſumitur natus ex bonis parentibus, quia ſæpè ſolet filius ſimilis eſſe patri,& arbor mala bonum fructum facere non poteſt,& ait Philoſophus, ex melioribus meliores procreari probabile eſt.Et Fabius *lib.* 5. pariter dicit ſimiles parentibus ac majoribus ſuis filii plerumque creduntur,& nonnunquam ad honeſtè turpiterque vivendum inde cauſæ fluunt;nam cùm filii parentes ſuos ament, & ab eis omnia ferè diſcere ſoleant,quæcumque in eis vident , bona , honeſta & licita eſſe putant , & Plutarc.*in exordio libri de liberis educandis*,ait:Pulcher theſaurus eſt bonis procreatum eſſe parentibus : refert Farin.*in praxi crimin.tom.*1.*tit.* 5. *de indiciis & tortura* , *q.*47.*n.* 279.ubi *n.* 282.Quod multo magis bonus præſumitur is qui bene educatus eſt; ex bona enim vel mala educatione bonus , vel malus homo præſumi poteſt , cùm educatio ipſa mores faciat,nam ut inquit Plato *lib.*4.*de Republica*, quale cujuſque fuerit pueri educationis initium, talia etiam erunt quæ ſequuntur.Et Cicero *lib.*1.*offic.* ſcripſit plerumque parentum præceptis imbuti filii ad eorum conſuetudinem moremque deducuntur , & Juven. *ſatyra* 14.Sic natura jubet,velocius & citius nos corrumpunt vitiorum exempla domeſtica. Et quod bonus quilibet præſumatur , niſi contrarium probetur , vide per citatos à Barb. *ad c. fin. de præſ. n.* 3.

Verbo BULLA.

BULLA Cœnæ Domini dum punit impedientes executionem mandati Apoſtolici, agit de ſententiis Papæ vel Rotæ, non verò de proceſſibus judicum inferiorum in partibus , ut teſtatur Gabr.Pereira *de manu Regia,p.*1.*c.*22. *n.* 26.

Bullæ Apoſtolicæ nunquam expediuntur ſine conſenſu, Mart.*de clauſul.p.*1.*clauſula* 22.*n.*22. Flamin.*de reſignat.lib.*8.*q.*8.*n* 55. Et Notarii non recipiunt ſupplicationes , ut ex illis bullæ expediantur , niſi conſtet de ſufficienti mandato procuræ , Flamin. *lib.*9.*quæſt.ſexta,n.*8.*& quæſt.*22.*n.*5.

Bulla Apoſtolica ubi ſemel fuerit publicata, ſi ſit amiſſa,poterit probari ejus tenor,ut argum. *c. cùm olim* 12.*de privil.*tradit Azeved.3.1.*n.*126.*tit.*5.*lib.*8. *nov.recopilat.tom.*5,Et Brevis Apoſtolici effectus reſolvitur in ſimplicem citationem,*l.de pupillo, ff.de novi operis nuntiat.*Garc.*de benefic.p.*6.*c.*3.*n.* 41.

Bullæ Apoſtolicæ habent executionem paratam, & reverenter eſt illis parendum per executorem in eis nominatum,*l.*1.*ff.de conſtitut. Principum* , *c. ſi quando,c.ſuper literis,de reſcriptis*, Garc. *de benefic. p.*6.*c.*2.*n.*140.Gonzal.*ad reg.*8.*Cancel. gloſſ.* 9. §.1. *in annotat. a n.* 220. *cum tribus ſequentibus*, Farin. *deciſ.*366.*n.*1.*in ultimis Rotæ deciſ.* Et lite via executiva introducta poteſt agi abſque attentati crimine Lancellut.*de attentat.p.*2.*c.*4.*limitat.*30.

Bullam Cruciatæ ante vel poſt ſuſcipere non eſt neceſſarium in volentibus conſequi indulgentias Jubilæi , quæ à ſummis Pontificibus pro tempore concedi conſueverunt, Barboſa *in collect. ad Concil. Trident.ſeſſ.*25.*de indulgent.n.*4.

LITERA

LITERA C

Verbo CAMBIUM.

CAMBII literas ſcribens & firmans per hæc verba, *E porreis dinheiro à noſſa conta*, licèt procurator alterius illas ſcribat, tenetur tamen, ut refert judicatum Phœb. *p. 2. dec iſ.* 206. ubi adducit Scacc. *tract. de cambiis* §. 1. *gloſſ.* 9.

Cambii literæ ſi effectum non habeant, vel non acceptentur ab eo, cui diriguntur, ſcribens adhuc remanet obligatus, Stracch. *de aſſecurat. gloſſ.* 21. *n.* 21. Maſcard. *de probat. concl.* 630. *per totam*, Scacc. *d. tract.* §. 29. *à n.* 6. Gabr. Pereira *deciſ.* 126. *n.* 4. quos refert Phœb. *d. p. 2. deciſ.* 207. *n.* 5. ubi ita aſſerit judicatum, & *n.* 6. ait quod eſt in uſu quod ſi literæ redeant cum proteſtu, aget recipiens adverſus ſcribentem ad repetitionem ſummæ in eis contentæ, & ad intereſſe, quia licet creditor literas recepiſſet, non prius tamen ſcribens liberatur, quàm literæ plenum effectum ſortiantur, ex text. *in l. ſi literarum Cod. de ſolution.* & Azor. *inſtitut. moral. p. 3. lib.* 10. *c.* 1. *cum ſeq. tit. de cambiis*, tradit Phœb. *d. loco.*

Cambii literas ſcribens, eis acceptatis, non poteſt amplius mandatum in eis contentum revocare: ſi è converſo literas acceptans uſque adeo obligatur præſentanti, ut non poſſit amplius domino ſcribenti ſolvere, mandatum efficitur irrevocabile: ita tradit & refert judicatum Phœb. *deciſ.* 208. *p.* 2.

Cambii literas acceptans, ſi decoxit, damnum erit præſentantis. Afflict. *deciſ.* 313. Marant. *de ord. judic. p. 6. tit. de teſtibus n.* 40. & 50. etiamſi ſcribens decoxit, Vincent. de Franch. *p. 2. deciſ.* 204. *incip. Bene..., Scacc. d. tract.* 9. II. *gloſſ.* 5. *à n.* 312. Menoch. *de præſumpt. l.* 5. *præſumpt.* 3. *n.* 11. quos citat, & aſſerit judicatum Phœb. *deciſ.* 209. *p.* 2.

Cambii literæ ſi ſint amiſſæ poteſt recipiens adverſus ſcribentem agere, domino lo ceſſet fraus, Gam. *dec.* 336. *alias* 338. *n.* 1. recipiens tamen liberabit ſcribentem per inſtrumentum publicum, Marant. *ubi ſuprà, n.* 48. Gam. *ubi proximè*, & ita eſſe judicatum tradit Phœb. *deciſ.* 210. *p.* 2.

Cambii literas ſcribens alteri mercatori, ut ſolvat Titio centum pro totidem quæ recepit ab eodem per hujuſmodi literas cambii, probatur receptio illorum centum adverſus ſcribentem, Menoch. *de arbitr. caſu* 94. *n.* 24. & alii per Maſcard. *de probat. lib.* 1. *concl.* 160. *ex n.* 3. refert Phœb. *dec.* 211. *tom.* 1. An autem agi poſſit ex epiſtola quæ dicitur credentialis? vide Maſcard. *conc.* 628. quem refert idem Phœb.

Cambii literas qui remiſit ad illum, qui ſtatim decoxit, præſumitur dolo feciſſe, Menoch. *de præſumpt. lib.* 5. *q.* 3. *n.* 111. Et non poſſunt literæ hujuſmodi revocari antequam ſolvatur quod ſcriptum fuit, Maſcard. *de probat. concl* 987. *n.* 2. ubi *n.* 1. quod literæ cambii ſi amiſſæ ſint ante pecuniariam exactionem, eſt locus repetitioni à priori nummulario, præſtita tamen prius ſibi cautione reſpectu illarum literarum, idem etiam reſolvitur Coſta *in memorabil.* verbo *mercator, pag.* 578. Maran. *de ord. judic. p.* 6. *actu* 6. *n.* 48. Et de literis Cambii acceptatis vide Maſcard. *ubi proximè, n.* 8. Stephan Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 509. *n.* 16.

Cambii literis acceptatis non datur actio contra illum qui eas fecit, ſed contra acceptantem, etiamſi acceptans poſtea decoxit, ex Bald. *in l. pro debito, Cod. de bonis autoritate judicis poſſid.* quem referunt & ſequuntur Jaſ. *in l. admonendi, num.* 18. *Cod. de jurejur.* Hyppolit. *in rub. Cod. de probat. num.* 307. Afflict. *deciſ.* 353. Maſcard. *concl.* 630. *n.* 9. & *concl.* 987. *n.* 8. & vide Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 64. *n.* 6. *cum ſeqq.* & *c.* 569. *n.* 6. Phœb. *arreſto* 73. *tom.* 1. Cor. Philip *tom.* 2. ... 50. Gabr. Pereira *dec.* 27. *n.* 3. & *dec.* 126. Adverte tamen quod qui literas cambii ſcripſit, ſemper remanet obligatus, deficiente vel rumpente eo, qui eas acceptavit, & contra illum agi poterit, ex Bart. & Doct. ubi lat Jaſ. *num.* 34. *in l. ſingularia ff. ſi cert.* per Hyppolit. *in rub. de probat. n.* 285. Rota Genuæ 1. *n.* 3. & 2. *n.* 4. & facit text. *in l. ſi literarum* 23. *Cod de ſolution.*

Cambii literas qui acceptat alterius mercatoris, fateri videtur vera eſſe in literis contenta, *l. ſi filius fam.* 2. *ff. ad Maced.* Maſcard. *de prob. concl.* 27. Menoch. *de præſumpt. l.* ..., *quæſt.* 65. & *de arbitr. cent.* 1. *caſu* 21. Gam. *deciſ.* 358. *n.* 3. *cum ſequentib.* Cald. *qq. forenſ. quæſt.* 31. *n.* 9. Mendez *in praxi, l.* 3. *c.* 2. *n.* 16. Idem *in confeſſione facta in epiſtola, l. Publia, ff. depoſiti*, Cald. *de emp. c.* 15. *n.* 43.

Cambii literis acceptatis, ſi is qui miſit eas, decoxit poſt acceptationem, tenetur acceptans, Vincent de Franch. *deciſ.* 303. Folier. *in addit ad Marant. in ſpeculo, p.* 6. *actu* 6. *num.* 49. *pag.* 355. Quid in delegatione? vide Surd. *deciſ.* 23. *num.* 7. Ubi quod delegatus ſi fiat non ſolvendo, delegans non poterit moleſtari, & *num.* 18. quod delegans ipſo jure liberatur. Et literis cambii acceptatis ab illo ad quem diriguntur, qui poſtea decoxit, periculum eſt illius cui ſolvenda eſt pecunia, Maſcard. *de probat. concl.* 630. *num.* 9. & *concl.* 987. *num.* 8. Plura de literis Cambii vide apud eundem. *concl.* 630. Phœb. *p.* 1. *arreſto* 73. & *p.* 2. *dec.* 206. *cum ſeq.* Farin. *deciſ. Rota* 445. *in noviſſ.* Bonacin. *tom.* 2. *diſp.* 3. *de contract. quæſt.* 5.

Verbo CANONICALIS, CANONICUS, & CANONICATUS.

CANONICATUS venit appellatione dignitatis, ſed largè: ita Barboſ. *tract. de appellat. verborum utriuſque juris ſignificat.* verbo *dignitas, n.* 10. Flamin. *de reſignat. lib.* 1. *quæſt.* 1. *n.* 103.

Canonicus eccleſiæ Cathedralis judex & conſervator eligi poteſt, ex citatis per Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 10. *n.* 7. Quamvis quod non ſit propriè dignitas, nec poſſit fieri conſervator Apoſtolicus, aſſerat Cæſar *p.* 3. *ſelect. diſp.* 2. §. 6. *à num.* 25. Et eſt honor ac præeminentia, digniuſque beneficium parochiali, Staphil. *de gratiis & expectativis, fol.* 6. *verſo, à n.* 1. De quo etiam vide Ricc. *in collect. deciſ. p.* 2. *collect.* 364. Et Canonici Cathedralis dicuntur Clerici primi gradus, Innocent. *in cap. fraternitatem, verſ. & major, de ſepultur.* Rota *in Cæſaraugustana Synodi*, 22. *Junii* 1626. *coram Reverend. Domino Coccino Decano.* Non poteſt tamen eſſe delegatus Papæ Canonicus regularis Eccleſiæ Cathedralis, Barboſ. *d. c.* 10 *n.* 8.

Canonicus Eccleſiæ Collegiatæ, etiam Doctor peritiſſimus, non poteſt eſſe delegatus Papæ, nec judex ſynodalis. Barboſ. *de canonic. c.* 19. *n.* 20. & *in collect.*

collect. ad Conc. Trident, dicto c. 10. n. 9. ubi n. 16. quod prioribus, Guardianis, & aliis Ordinum mendicantium præfectis poſſunt a Papa cauſæ delegari.

Canonicis Eccleſiæ Collegiatæ non eſt neceſſaria profeſſio fidei requiſita a Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reform. c. 12. ubi Barb. in collect. n. 37. & 38. & de offic. & poteſt. Epiſc. p. 3. allegat. 61. n. 15. & de canonic. c. 17. n. 14.

Canonici non comprehenduntur Clericorum appellatione in odioſis, & in materia ſtricta, Barb. ad c. bona 3. de poſtulat. Prælator. n. 2. & de appellat. verb. utriuſque juris ſignificat. verbo clerici, n. 3.

Canonicatibus Eccleſiæ Collegiatæ ſufficit ætas 14. annorum, Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 5. n. 92. Barboſ. in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ. 24. de refor. cap. 12. n. 60. & de offic. & poteſt Epiſc. p. 3. alleg. 60. n. 71. cum ſeq. & de Canon. c. 13. a n. 14. Ubi n. 21. cum ſeq. agit de dignitatibus, quod requirant 22. annos completos, Garc. de benefic. p. 7. c. 4. n. 39. Ubi quod ad Canonicatus Eccleſiæ Collegiatæ etiam inſignis requiritur & ſufficit prima tonſura, & quod quis attingat 14. ætatis annum. & n. 40. idem aſſerit in dimidiis portionibus Eccleſiæ Cathedralis, n. 41. quod promovendus ad beneficia curata debet attigiſſe 25. ſuæ ætatis annum.

Canonici Collegiatarum Eccleſiarum omnibus aliis Clericis præcedunt poſt Cathedralem, quia Collegiata eſt dignior quaecunque alia inferiori Eccl. etiam parochiali, Barb. de Canon. c. 18. n. 65.

Canonicatus poſſeſſio eget capitulari traditione, Famin. de reſignat. lib. 6. q. 5. n. 32. & lib. 10. q. 6. n. 42 cum aliis citatis per Barboſ. de Canon. c. 5. per totum idest à majori parte Capituli, Gonzal. ad reg. 8. Cancel. §. 3. proœm. num. 81.

Canonici debent ſedere in ſuo ſtallo, nec aſcendere ad ſedes Decani & Archidiaconi, ſi fortè abſint, Barb. de Canon. c. 18. n. 41. ubi n. 42. & 43. quod Canonici digniores debent ſedere in ſedibus quæ ſunt viciniores Sedi Epiſcopali, & celebrantes non debent ſedere coram Epiſcopo in ſede compoſtergali, ſed in aliquo ſcamno oblongo, tapete, vel panno coöperto in latere epiſt. Reſolvit tamen Monet. de diſtribut. quotid. p. 2. q. 19. n. 40. quod Canonici debent percipere diſtributiones quotidianas licèt nec proprio in loco, neque in proprio habitu Canonicali ſedeant, vel incedant.

Canonicorum monitiones & documenta ſancti Caroli Borromæi, vide apud Barb. de offic. & poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 53. in fine, & de Canon. c. 40. in fine.

Canonicale officium in duobus potiſſimum conſiſtit, Stallo ſcilicet in choro cum participatione divinorum, & loco in Capitulo, de quo vide latè Sebaſtian. Cæſar. cum ab eo citatis p. 3. relect. de Eccl. Hierarch. diſp. 12. n. 6. juncto n. 19. Barb. de canonic. c. 31. num. 1.

Canonici ex ſua inſtitutione & jure communi tenentur canere in choro ſub peccato mortali, ſi in hoc eſſent notabiliter negligentes, aſſiſtentes in choro non recitando, nec cantando tenentur reſtituere diſtributiones quaſi totas, quemadmodum etiam tenentur qui frequenter confabulantur in choro, ex citatis per Barboſ. in remiſſ. ad Concil. Trident ſeſſ. 14. de reformat. c. 11. n. 63. & de canonic. c. 34 n. 13. & in collect. ad Conc. Trident. n. 57. Et Canonici tenentur divinum officium canendo, & alta voce recitando perſolvere juxta Eccl. uſum, Bonacin. de iis quæ ad divinum offic. in choro publicè recitandum pertinent, diſp. 2. q. 1. puncto 3. propoſit. unica. Et cogendi ſunt Canonici ad perſonaliter canendum Miſſam illis diebus quibus ſunt obligati ex inſtitutione Eccleſiæ, ut lucrentur diſtributiones quotidianas, idem Barb. de canoni. c. 34. n. 1. & refert ita cenſuiſſe Sacr. Card. Congreg. Garc. de benefic. p. 2. c. 2. n. 495. cum ſeq. Et catholicorum officium per ſe, & non per ſubſtitutos eſt adimplendum, Concil. Trid d. cap. 12. verſ. omnes verò, ubi Barboſ. n. 59. & n. 125 cum ſeq. & de Canonic. c. 31. & 34. n. 9. Bonacin. d. quæſt. 1 puncto 4. propoſit. unica n. 2.

Canonicatus Magiſtrales & Doctorales quomodo provideantur? Vide Concil. Trident. ſeſſ. 5. de refor. c. 1. verſ. in Eccleſiis &c. & Concil. Bracharen. act. 3. c. 17. & 18. Ceval. commun. contr. comm. q. 897. a n. 486. uſque ad n. 503. Gonz. ad reg. 8. Can gloſſ. 9. §. 2. a 25. juncto n. 80. cum ſeq. Garc. de benef. p. 5. c. 4. n. 162. & ſeq. juncto n. 169. Cov. pract. c. 369. n. 10. verſ. quintò illud, Joan. Anton. Maſſobr. in praxi habendi conc. Barb. de offic. Epiſ. p. 3. alleg. 56. & de Canonic. atque dignitatibus, c. 27.

Canonicis vel Capitulo Eccleſiæ aliquid relictum quomodo ſit diſtribuendum? vide Stephan. Grat. diſcept. forenſ. c. 533. n. 13. & 16. ubi quod non dividitur æqualiter inter ipſos Canonicos, ſed adhibetur diſtinctio qualitatum.

Canonicus quis vocem in Capitulo habeat? vide Barboſ. de Canonic. c. 37. quem vide n. 1. & 2. Et quæ dicatur major pars capituli? vide c. 38. Et qui Canonici voce in Capitulo priventur? vide c. 41. canonicus qui non eſt Subdiaconus, non habet vocem in Capitulo, Concil. Trident. ſeſſ. 22. de reform. cap. 4. Barboſ. ad Clem. 2. de ætate & qualit. n. 4. Habere vocem & locum in Capitulo competit ratione Canoniæ; exercitium verò non competit niſi Subdiacono, ex Moneta de diſtribut. quotid. p. 2. q. 20 d n. 1. Et in Capitulo vocem habent dignitates, ſi Canonicali præbenda potiantur. Barb. d. tr. de canonic. c. 37. num. 14. & de offic. & poteſt. Epiſc. p. 1. tit. 1. c. 3. n. 18 Sebaſt. Cæſar in relect. de Eccl. Hierarchia p. 3. diſp. 12. §. 6. n. 19. Et Canonici qui habent dimidiam præbendam non habent vocem in Capitulo. Stephan Gratian. diſcept. forenſ. c. 397. n. 57. cum ſequentibus, Cæſar. d. §. 6. n. 21.

Canonici ut in Capitulo ſecreta vota ſua ferant, an ſit expediens? vide Barb. de Canonicis, c. 37. n. 23. ubi n. 24. quod Canonici ſecreta Capituli ſui revelantes pœnas incurrunt, de quibus ibidem agit.

Canonico non licet ordinariè & frequenter abeſſe à Capitulis, ſeu congregationibus Capitularibus, Garc. de benefic. p. 3. c. 1. a n. 529. cum ſequentibus Cæſar p. 3. relect. de Eccleſiaſt. Hierarchia, diſput. 12. n. 24. Et an Canonici poſſint abeſſe à Capitulis abſque peccato? Vide Barb. de canonicis, cap. 40. & Bonacin. de Horis Canon. diſp. 2. q. 1. puncto 2. in unica propoſit. n. 4. & 5. Qui reſolvunt non poſſe licitè ordinariè abeſſe à congregationibus Capitularibus, & ibidem limitant in certis caſibus. Et de Capitulo agit Garc. d. c. 2. n. 571. cum ſequentibus, ubi ad propoſitum plura notatu digna adducit.

Canonici excommunicati aut interdicti non habent vocem in Capitulo, Barboſ. ad Can. c. 41. n. 3. & 7. juncto n. 15. Mon. de diſtrib. quot. p. 2. q. 20. n. 10.

Canonici abſentes à Choro quibus caſibus lucrentur diſtributiones quotidianas? vide Barboſ. d. tract. de Canonicis, cap. 23. & 24.

Canonici ſolum gaudent privilegiis de percipiendis fructibus præbendarum ſuarum in abſentia, ſi in ſcholis generalibus, ſeu publica Univerſitate doceant, aut ſtudeant? ita Barboſ. ubi proximè, cap. 27. à num. 46.

Canonici ceſſatione à divinis durante non recipiunt diſtributiones. Bar. d. tract. de Canonic. c. 22. num. 11. & cap. 44. n. 50. & de offic. & poteſt. Epiſcop. p. 3. alleg. 53. num. 177.

Canonicus ex gremio Capituli in Vicarium, Sede Vacante electus, dum tempore divinorum officiorum ſuo muneri, & officio incumbit, diſtributiones quotidianas non percipit, Barboſ. d. tract.

tract. de Canonic. cap. 42. numero 39.

Canonici an & quando optare poſſint? vide Barboſ. *de Canonic. cap. 30.* Et Canonicus coadjutorem perpetuum cum futura ſucceſſione habens, an poſſit optare novam & majorem præbendam? vide Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 34. quæſt. 8. n. 97. cum duobus ſequentibus.*

Canonici quibus infirmitatibus in abſentia vincant diſtributiones? vide Barb. *d. tract. de Canonicis, cap. 24 à n. 27.* ubi *n. 30.* agit de cæco, & *n. 33.* de eo qui ſanitatis cauſa ad balnea, vel alium locum iret. Et diſtributiones tunc demùm conſequi debet infirmus, quando præſens eſt in loco, ubi eſt Eccleſia, vel ſi extra illam abſens ex legitima cauſa infirmus ſit, Guter. *Canon. lib. 1. cap. 1. n. 139.* Monet. *de diſtribut. quotid. p. 1. q. 6. à n. 19.* Sayr. *de cenſur. lib. 2. c. 5. n. 27.* ubi etiam quod Canonicus recuperat diſtributiones, ſi declaretur excommunicationem fuiſſe injuſtam, dummodo officiis divinis intereſſe cóſueverit.

Canonicorum intereſſentia ut probetur, eſt libris Capituli ſtandum, Barboſ. *de Canonic. c. 34. n. 21.*

Canonici debent citari in Capitulo capitulariter congregato, Navar. *conſ. 21. num. 1. de ſentent. excommunicat.* Paz *in praxi, fol. 135. num 45.* Azeved. *ad Curiam Piſanam, lib. 2. cap. 25.* Cita *in memorabilibus,* verbo *univerſitas, pag. 923.* Rebuff. *tract. nominat. quæſt. 14. num. 74.* Cavaler. *deciſ. 435. num. 5.* Barb. *ad cap. ſi capitulo 5. num. 7. de conceſſ. præbenda, lib. ſexto,* Farin. *deciſ. 56. n. 4. in princip. collect. noviſſ.* quamvis Cald. *conſ. 11.* aſſerat quod citatio rectè fieri poſſit in Eccleſia Canonicis in choro exiſtentibus, & ſimul congregatis extra Capitulum.

Canonici in conſtitutione procuratoris debent ſua nomina exprimere, Maſcard. *de probat. concl. 1299. num. 14. & concl. 1367. num. 7.*

Canonicus judex cenſetur de jure ſuſpectus in cauſa ſui Canonici propter fraternitatem, ſocietatem & familiaritatem, ut per text. expreſſum *in cap. cùm R. Canonicus 35. de offic. delegati,* reſolvunt Marant. *de ord. judic. p. 6. tit. & quandoque appellatur, num. 36.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 1. deciſ. 179.*

Canonici in teſtes induci poſſunt ad favorem ſui Capituli, Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. lib. 3. tit. 55. in ſeptima concl. num. 14.* & vide *ad d. cap. cùm R. num. 4. & ad cap. 14. quæſt. 2. num. 6.* Ricc. *p. 2. deciſ. 296. num. 11.* Farin. *in praxi crimin. p. 2. tit. 6. de oppoſit. contra perſonas teſtium, quæſt. 60. n. 460.* ubi *n. 461.* ampliat ut canonicus poſſit eſſe teſtis in cauſa Concanonici, ſecus quando Canonici inſimul habitarent, & *num. 462.* limitat in cauſa præbendæ ipſius Canonici, in qua cùm agatur de proprio, & ſingulari commodo ejuſdem Canonici, ideo non eſt idoneus. Amplia in alio quocunque teſtimonium perhibente in cauſa ſuæ communitatis, qui admittitur, Barboſ. *in addit. ad collect. p. 44. col. 2. & p. 47. col. 1.* Mench. *uſufrequent. c. 33. n. 16.* Fr. Emman. Roderic. *tom. 2. Regul. q. 10. art. 1.* Maſcard. *de probat. concl. 318. & concl. 395. n. 9.* Gregor. *lib. 18. tit. 16. part. 3.* verbo *los del conſejo,* Farin. *d. q. 60. n. 450. cum ſequentibus,* qui ſecus reſolvunt quando agitur de utilitate ſingulorum. Et prælatus teſtimonium ferre non poteſt pro Eccleſia ſua in his, quæ ſibi aliquod commodum concernunt, Maſcard. *concl. 1358. n. 34.*

Canonici non poſſunt prorogare ſuam juriſdictionem ſine conſenſu ſuperioris, ex text. *in c. ſignificaſti 17. de foro compet.* ubi Gloſſ. Abb. Socin. & Felin. cum quibus Cov. *pract. cap. 10. n. 5. verſic. octavò.*

Canonico defuncto invalida eſt conſuetudo, quod diſtributiones primi anni dentur ejus hæredibus, Barboſ. *in c. unic. de clericis non reſident lib. Sexto.* Sed Cened. *pract. quæſt. 5. num. 41.* agit de conſuetudine,

Auguſt. Barboſa Repertor.

ut mortuo Canonico ejus hæredibus dentur fructus, & diſtributiones primi anni: & *num. 76.* quod obſervatur in Eccleſia Beatæ Mariæ de Pilari Civitatis Cæſarauguſtanæ, poſſe percipere diſtributiones quotidianas qui abſunt à choro ad aſſociandum Dominicum corpus, dum ducitur ad infirmos, dum tamen ad minus decem aut duodecim Clerici remaneant, ut deſerviant choro, & divina officia pſallant, ne Eccleſia miniſtrorum & choro inſervientium defectum patiatur.

Canonicus Regularis qui non reſignavit proprium in mortis articulo, non debet ſepeliri in Eccleſia, nec in cæmeterio illius, ex ſext. *in c. ſuper quodam 4. de ſtatu Monachorum,* Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *Canonicus* § 17. & verbo *ſepultura,* § 12.

Canonicus junior debet publicare feſta mobilia in feſto Epiphaniæ juxta formam libri cæremonialis, niſi alius ex conſuetudine Eccleſiæ ſit aſſignatus: ita cenſuiſſe Sacram Rituum Congregat. *in una Aſculana, 26. Ianuarii* 1607. refert Barboſ. *de canonicis, cap. 18. num. 23.*

Canonicis electionibus ad validitatem ipſarum non ſufficit habere majorem partem ſuffragiorum reſpectu minorum, ſed ulteriùs neceſſariò requiritur habere majorem partem reſpectu totius Capituli; Barboſ. *ad cap. Eccleſia 48. n. 5. de elect.*

Verbo CAPELLA, CAPELLANIA, & CAPELLANUS.

CAPELLARUM ſeu majoratuum ſucceſſores ſunt univerſales ſucceſſores, Oldrad. *conſ. 94. num. 3.* Soar. *alleg. 10.* Gom. *l. 40. Tauri, n. 72.* Peralta *in rub. num. 101. ff. de hæred. inſtit.* Molin. *de primogen. lib. 2. cap. 8. num. 1. & num. 10.*

Capellæ adminiſtrationem Rex eligere poteſt ad vitam electi tantummodò, extinctis conſanguineis inſtituentis, Gam. *deciſ. 193. & 288.* quia deficiente legitima prole, vel non invento domino, bona pertinent ad Regem, Ordinat. *lib. 2. tit. 88. §. 1. & lib. 2. tit. 26. §. 17.* ubi Barboſ. *l. 1. Cod. de bonis vacant. lib. 10. cap. 1.* quæ ſint Regalia, & ibi Afflict. verbo *bona vacantia, num. 21. & 22. fol. 175.* Peregrin. *de jure fiſci, lib. 4. tit. 13.* Cabed. *deciſ. 51. num. 3. p. 2.* Farin. *de delict. p. 7. in fragmentis, lit. F. num. 111. cum ſequentibus,* Valaſc. *tom. 1. allegat. 37.* Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib. 2. concl. 150. conſiderat. 1.* Quod ſi majoratus inſtitutus ſit in perſona Titii & deſcendentium, non erit locus deciſioni dictæ Ordinat. deficientibus prædictis deſcendentibus, ſi ſuperſunt alii conſanguinei inſtituentis, Molin. *de primogen. lib. 1. cap. 4. num. 31. cum ſequentibus, & cap. 5. num. 37. & cap. 8. num. 24.* Cabed. *d. deciſ. 51. num. 3. cum ſeqq.* Garc. *de benefic. p. 5. cap. 9. num. 66.*

Ad *Capellaniam* an requiratur ordo ſacer? vide Gonzal. *de menſibus, gloſſ. 5. in princ. num. 90. cum ſequenti, juncto num. 88. & 89.* ubi reſolvit quod ſi fundatio Capellæ eſſet ſub verbis teſtatoris, nempe ut Capellanus debeat celebrare divina officia diu noctuque, ſicut cæteri Capellani faciunt; non requiritur aliquis ordo ſacer, nec ætas ad illos requiſita, ſed ſufficit prima tonſura cum attingentia ætatis quatuordecim annorum, prout ſufficit ad beneficia ſimplicia.

Capellania fundata à teſtatore cum redditibus ad alendum Clericum & Capellanum, & ut ex redditibus tot Miſſæ dicantur, computatur inter bona temporalia, & talis capellania conferri poteſt. Valaſc. *conſ. 60. num. 12. & 13.* & vide Spin. *de teſtam. gloſſ. 42 principali, num. 37.* Quando verò ab inſtituente fuit appoſita obligatio Miſſarum, patronus debet præ-

ſentare Clericum in ſacerdotali ordine conſtitutum, Spin. *dicta gloſſ.* 4. *n.* 68. Gutier. *conſ.* 1. *n.* 11. Sanch. *de matrim. l.* 7. *diſp.* 45. *n.* 15.

Capellæ, quæ inſtituuntur cum onere miſſarum, conſtituendo perpetuos redditus Clericis ſervientibus, ſunt beneficia eccleſiaſtica propter onus ſpiritualibus annexum, quando auctoritas epiſcopi intervenit, Gloſſ. 1. *in fine, in Clem ult. de decimis*, Rota antiqua *de jurepatronat. dec.* 155. Guido *dec.* 187. Reboff. *de pacific. poſſeſſ. n.* 286. Spin. *d. gloſſ.* 4. *n.* 37.

Capellania amovibilis non dicitur beneficium, quia non eſt perpetua, Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſc. Neapolit. p.* 2. *dec.* 190. *n.* 2. *&* 3.

Capellaniæ fundatione ſi dicatur quod præſentetur Clericus de familia, domo, ſeu genere, agnatione, cognatione, ſanguine vel parentela, ſeu conſanguinitate, non comprehenduntur, nec cenſentur vocati ſpurii & illegitimi, ſeu deſcendentes ex eis, etiam legitimi, niſi aliud conſtet ex communi uſu loquendi, aut mente fundatoris, & ſic etiam deficientibus legitimis non habebunt jus ad capellaniam, ut neceſſariò debeant præſentari, magis quàm alii externi, ex quo non habent vocationem, cùm non veniant ſub illis verbis, bene tamen comprehenderentur, ſi eſſent legitimati authoritate Apoſtolica vel Regia, ea traditis per citatos à Garc. *de benefic. p.* 7. *c.* 15. *n.* 46.

Capella tranſactis triginta annis præſumitur interveniſſe conſenſum adminiſtratoris. Gloſſ. magna *in l.* 2. *in fine, Cod. de jure emph. & arg. c. pervenit, in fine, de empt.* Gam. *dec.* 51. *n.* 9. *& dec.* 270. *n.* 2.

Capellam ſi quis facit ad ſepulturam, non poteſt eam pro debito vendere, Mari. *de juriſdict. p.* 2. *c.* 41 *num.* 23. *cum ſeq.* de quo vide Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 277. Molin. *de primogen. lib.* 1. *c.* 24. *n.* 40. Soar. *tom.* 1. *de relig. tract.* 3. *lib.* 4. *de ſimonia, c.* 54. *n.* 18. *& n.* 22. *& c.* 28. *n.* 23. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 110. *& dec.* 26. Garc. *de benefic. p.* 5. *c.* 9. *à n.* 137. Mendez *in praxi, l.* 3. *c.* 21. *n.* 20.

Capellani Regiæ capellæ Ulyſſiponenſis ſunt exempti exemptione conceſſa à ſummis Pontificibus, Cabed. *de patronatibus Regiæ coronæ, c.* 43.

Verbo CAPITULARIS, CAPITULUM.

CAPITULUM Canonicorum quam habeat authoritatem, tam ipſo vivente Epiſcop. quàm Sede Epiſcopali vacante? Vide Barboſ. *de canonic. c.* 42.

Capituli appellatione ſoli Canonici continentur Barb. *de canonic. c.* 37. *n.* 15.

Capitulo præſidens, etiamſi non ſit in ſacris, in eo proponere, ac reſolutiones accipere poteſt, cùm ſit actus juriſdictionis, & non ordinis. Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.* 22. *de reformat. c.* 4. *n.* 8.

Capitulum propriè non dicitur eſſe Prælatus, Sà *in Aphoriſm.* verbo *Prælatus*, *n.* 2. Barb. *de appell. verbor. utriuſque juris ſignific.* verbo *Capitulum*, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 45. *n.* 54. *cum ſequentibus.*

Capitulo non habet vocem Epiſcopus, Barboſ. *in collect. ad Conc. Trident. ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 6. *n.* 47.

Capitularia negotia, vel quæ pertinent ad Eccleſiæ commodum, non poſſunt à Decano, prima dignitate, vel aliquibus tantùm Canonicis, cæteris inſciis, & non legitimè vocatis, & extra locum capitularem decerni; Barb. *de Canonicis, c.* 35. *n.* 3.

Capitulares non ſunt Capitulum, ſi differant inter ſe, *c. Epiſcopus, §. qui manumittitur* 12. *quæſt.* 2. *c. fin.* ubi Doct. *de præbend. l. ſexto*, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 37. *n.* 24. *&* 28. Monet. *de diſtribut. quotid. p.* 3. *quæſt.* 8. *n.* 18. Et ſingulares Canonici de Capitulo ſunt majores Capitulo, & ſic Capitulum eſt majus & ſuperius ſingularibus Canonicis, Gloſſ. verbo *per Capitulum, in c. irrefragabili* 13. *de offic. Ordin.*

Capitularis litigans cum Capitulo debet contribuere in expenſis, Put. *p.* 1. *dec.* 271. Garc. *de nobilit. gloſſ.* 22. *n.* 5. Flor. *var. quæſt.* 21. *n.* 172. Ranchin. *de poteſt. Capituli, p.* 3. *concl.* 395.

Capitula, dum celebrantur divina officia, fieri non debent, Barb. *de Canonicis, c.* 35. *n.* 14. *&* 15.

Capitulum habens menſam ſeparatam ab Epiſcopo ſuo, poteſt edere quæ poſſunt alii Doctores & beneficiati: ita Federic. de Senis *conſ.* 293. Cardin. Tuſch. *pract. concl. t.* 1. *lit. C. concl.* 52. *n.* 1.

Capitula Collegiatarum ſunt vocanda ad Synodum provincialem. Bar. *in c. ult. n.* 2. *de his quæ fiunt à Prælatis ſine conſenſu Capituli.*

Capituli libri cenſuales probant ſolutiones, *c. ad audientiam, §. nos igitur. de præſcript.* Burſat. *conſ.* 23. *n.* 27.

Capitulum non poteſt ſtatuere ſuper his quæ tangunt ſtatum generalem Eccleſiæ, vel jura Epiſcopi, ſine conſenſu ejuſdem. Barboſa *de canonic. cap.* 42. *n.* 16. ubi *n.* 7. quod non poteſt ſtatuere contra jus commune, etiam interveniente conſenſu Epiſcopi, *& ad c. cum conſuetudinis* 9. *n.* 3. *de conſuetud. & ad c. cùm omnes* 6. *n.* 8. *&* 9. *de conſtitut.* ubi *n.* 6. *&* 7. quod factum à majori parte in his quæ ſunt communia pluribus ut ſingulis, etiamſi eſſent mille, non valet, niſi omnes conſentiant, cùm principaliter agitur de præjudicio ſingulorum, & in ſimili eſt neceſſaria citatio ejus cujus principaliter intereſt.

Capitulum Cathedralis Eccleſiæ Sede vacante poteſt condere ſtatuta quæ ad ſtatum Eccleſiæ pertineant, quæque durare debeant, etiam tempore Epiſcoporum ſuccedentium, idem Barb. *d. c.* 42. *n.* 73. ubi *n.* 136. ſecus aſſerit in Eccleſiis Collegiatis.

Capitulum ſine Epiſcopo non poteſt facere nova ſtatuta, nec antiqua pertinentia ad Epiſcopum & Capitulum mutare, *c.* 1. ubi Doct. *ne ſede vacante, d. c. cùm conſuetudinis, de conſuetud.* Cardoſ. *in praxi judicum & advoc.* verbo *Capitulum, n.* 9.

Capitulum tenetur reddere rationem Epiſcopo novo de negotiis, ſeu inſtrumentis, & ſcriptis ad Eccleſiam pertinentibus, ſi ad Capitulum pervenerunt, ſive de omnibus quæ geſſit Sede vacante. Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *c.* 16. *de reform.* Cardoſ. verbo *capitulum, n.* 15

Capitulum poteſt revocare ſtatuta jurata, confirmata à Superiore, Menchac. *illuſt. c.* 35. *n.* 12. Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſc. Neapolit. p.* 2. *dec.* 157. Cald. *de renov. quæſt.* 11. *n.* 28. *&* 29. Ubi etiam aſſerit quod Capitula & Collegia non poſſunt facere ſtatuta contra bonos mores.

Capituli conſenſus requiritur in diſtractu, Tiraquel. *de jure mariti, gloſſ.* 5. *n.* 13.

Capitulum non poteſt remittere aut donare amiſſas diſtributiones ob non reſidentiam, ut prohibet Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. c.* 12. *verſ. diſtributiones*, ibi, *remiſſione excluſa*, ubi Barb. *n.* 125. *cum ſeq.* & probatur *in c. unic. de cleric. non reſident. l. ſexto, cum eodem Auctore in collect. ad eundem text. n.* 26. *&* 27. *& de Canonic. c.* 22. *à n.* 20. & ab eo citatis adde Quarant. *in ſum Bullar.* verbo *reſidentia, verſ. item propoſitionem, p.* 445. Garc. *de benefic. p.* 3. *c.* 2. *n.* 431. *cum ſ.* Diſtributiones tamen præteritas non poteſt remittere Capitul. quamvis abſit omnis fraus &

conventio

conventio, ut reſolvunt relati per Barboſ. *in collect. ad d.c.12. Concilii Trid. n.17.* ubi *n.91. cum ſeqq.* limitat in multis caſibus. Et ad propoſitum notabis, quod tranſactio, conventio & remiſſio de futuro circa quotidianas diſtributiones malè perceptas retinendas, licèt omnino prohibita ſit, neque tutum reddat earum retentorem, tamen probabile eſt, non eſſe prohibitam remiſſionem de præterito, modò nulla præceſſerit conventio, nullaque fraus ſubſit, Monet. *de diſtrib. quotid. p. 3. q. 5. n. 8. cum ſeqq.* quem vide *n.14.15.17. & 18. juncto n.21.22. & 26.* de quo etiam eſt videndus Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c.166. n.31. cum ſeqq.* ubi *n.32. & 33.* docet quod dolus præteritus poteſt remitti, non autem futurus, ne quis invitetur ad delinquendum.

Capitulum Sede vacante fungitur vice Epiſcopi, & ſuccedit in omnibus quæ ſunt jurisdictionis ordinariæ, exceptis caſibus in jure expreſſis, Garc. *de benefic. p.5. c.7. n. n.4.* Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſc. p. 2. alleg. 36. n.6. & ad cap. unic. de majorit. & obed. in Sexto, n.4. & de Canon. c.42. n.61.* Non ſuccedit tamen in juriſdictione delegata Epiſcopo, idē Barboſ. *d. alleg. 36. n.10. & p.3. alleg. 92. n.17. & d. cap. 42. n. 104. & ad cap. illa 2. n. 26. ne ſede vac.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſc. Neapolit. p.1. dec.* 38. Et habet privilegium cognoſcendi cauſas in prima inſtantia. Barboſ. *d. p.3. alleg. 81. n.6.*

Capitulum Sede Vacante poteſt facere uniones, Soar. *na pratica de viſitadores, cap.6. n.9.*

Capitulum Sede Vacante poteſt conſtituere œconomum pro adminiſtrandis, & locandis bonis Eccleſiæ, juxta Concil. Trid. *ſeſſ. 14. de reform. c. 16.*

Verbo CAPTURA.

CAPTURA eſt meri imperii, Valaſc. *conſult. 173. n.19. tom.1.*

Captura perſonæ inducit citationem realem, *l. plerique*, & ibi Bart. *ff. de in jus voc. l. neminem, ff. de exhibendis reis, l. conſentaneum,* & ibi Gloſſ. verbo *cogendum, Cod. quomodo & quando judex,* Bald. *in l. Senatus, in fin. Cod. qui accuſare non poſſunt,* Perez *ad leg. Ordinam. l.1. tit.1. lib. 3. pag. 86.* Azeved. *ad lib. 4. recopil. tit. 3. n.1.* Boſſ. *in pract. crim. tit. de foro compet. n.97.* Gregor. Lopez *l.11. tit.7. part.7.* verbo *emplazado, in fine,* Paz *in ſua pract. tom.1. p.1. temp. 3. n. 15.* ubi dicit eſſe fortiorem citatione verbali.

Captura affert damnum irreparabile, Barboſ. *in l.2. ff. ſoluto matrim. in princ. p.2. n.33.* & vide Phœb. *arreſto* 101. Et infert injuriā quæ non poteſt aboleri, Rebuff. *tom.1. ad leg. Gallia, tract. de ſent. executor. art. ult. pag. 257. n. 16.* Et caſus damni irreparabilis vide per Quarant. *in ſum. Bull.* verbo *Archiepiſcopi authoritas, p.64.* Et circa appellationem ab interlocutoria, quando affert damnum irreparabile & alia, vide Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 9. §.1. in annot. n. 376. cum ſequentibus,* Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib.1. conc. 129. n.4. cum ſequentibus.*

Verbo CARCER, CARCERARE, CARCERATIO, & CARCERATOS.

CARCER eſt mala manſio, torturæ ſpecies, mortique æquiparatur, ſi perpetuus ſit, Farin. *in praxi crimin. tom.1. tit.4. de carceribus & carceratis, quæſt. 27. num.1.* ubi *n.2.* aſſerit quod carcer eſt locus horribilis, tum propter privationem converſationis hominum, tum etiam propter immunditiam, qui in carceribus reperitur. Et teſtatur quod audivit à pluribus carceratis, & experientia quæ eſt optima rerum magiſtra, quotidie nos docet. Carcer eſt ſepultura vivorum, conſolatio inimicorum, & experientia amicorum. Quod carcer ſit mala manſio, & plura alia de eo, vide per Bobadil. *in polit. lib.3. c. 15. num.133.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſc. Neapolit. p.2. deciſ.45.*

Angnſt. Barboſn Repertor.

Carcer perpetuus eſt mors civilis, Fr. Emman. Roderic. *tom.2. qq. Regular. quæſt.1. art. 4. & 5.* Damnati ad remos in perpetuum ſiunt pluſquam civiliter mortui. Cald. *de nominat. q.5. n.23.* Vincent. de Franch. *deciſ. 140. n.8.* Peregrin. *de jure fiſci, lib. 5. tit.1. n.69.* Farin. *de delict. p.1. lib.1. tit.3. q.19. n.14.*

Carcer facit diminuere pœnam, *l. ſi quis diutino 25. ff. de pœnis.*

Carceratio dicitur afferre damnum & gravamen irreparabile, Ricc. *d. p.2. deciſ.176. n. n.3.*

Carceratus qui ſua ſponte ſe carceri mancipavit, habet præſumptionem innocentiæ pro ſe. Hyppoli. *in pract. crimin. §. diligenter, n.2.4. & conſ. 117. n. 4.* Maſcard. *de probat. concl.904. n.2. & concl.153.* Menoch *de præſumpt. lib.5. præſumpt. 48. n. 2. & 14.* Bobadil. *in polit. lib. 3. c. 15. n. 109.* faciunt quæ Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c. 192. n. 10.* & Farin. *conſ. 99. ad finem.*

Carceris cuſtos æquiparatur depoſitario, Joſeph Ludoviſ. *deciſ. Peruſ. 70. n.6.*

Carceratus dicitur cui aſſignatur palatium vel civitas pro carcere, ſi ſit nobilis. Cota *in memorabilibus,* verbo *carcer,* Guter. *de juram. confirmat. p.1. p.16. n.3.* Azeved. *ad l. 15. tit.6. lib.3. n.13. pag. 255.* Tiraquel. *de nobilit. c.20. n.29.* Avil. *ad cap. 18. Prætor.*

Carceratus exiens à carcere de licentia cuſtodis excuſatur, & non videtur fugere. Maſcard. *de probat. concl.820. n.19.* Et carceris fractor non dicitur qui animo redeundi recedit, Menoch. *de arb. caſu 301. n.12.* Cordub. *in l. ſi quis à liberis, § ſi quis ex his, n.191. ff. de liber. agnoſcend.* Gonzal. *ad reg 8. Cancel. gloſſ. 43. n.7.* Cardoſ. *in praxi judic. & advocat.* verbo *carcer. n.15.*

Carceratus non ſolùm dicitur ille, qui in vinculis detinetur, ſed etiam ille qui libera cuſtodia, id eſt *emmanaje,* juxta doctrinam Angeli *in l. pen. ff. de eo quod metus cauſa,* quam commendant relati per Cot. *in memorabilibus,* verbo *carcer,* Guter. *de juram. confirm. p.1. c.16. n. 3.* Azeved. *ad l.15. n.13. tit.6. lib.3. recopil pag. 255.* Et qui certo loco ſtare tenetur, cenſetur ibidem carceratus. Burg. *conſ.12. n.7.*

Carceratum qui eximit carcere per vim, committit crimen læſæ majeſtatis, *l.4. §. item qui confeſſum, ff. ad l. Jul. de vi publica,* Bobadil. *in ſua polit. lib. 3. c.15. n.132.*

Carcerari non poteſt fœmina pro debito civili, Ordin. *lib.3. tit.31. §.4. & lib.4. tit.76. §.6.* ubi Barboſ. plures citat. Fallit ſi mulier ſit meretrix, juxta Ord. *d. §.6.* Gam. *tract. de ſacram. præſtand. ultimo ſupplicio damnatis, q.4. n.8.* Hypp. *in pract. crim. §. attingam, n. 66. & 67.* Duen. *reg. 312.* Cot. *in memor.* verbo *meretrix,* Azeved. *ad l 2. tit.13. lib.8. nov. recopil. n.114. cum ſeqq.* Item in muliere nupta inhoneſt. Hyppol. *ſing.* 279. Et mater tutrix filiorum habet privilegium quo non valet conveniri ultra quam facere poſſit, Cov. *lib.2. var. c.1. n.3.* & vide Perez *ad leg. Ordinam. lib.8. pag.274. & pag.336.* ubi *p.* 346. an fidejuſſor. poſſit ſe juvare hoc privilegio.

Carcerari non poteſt mulier pro collectis, imò nec pro tributis aut gabellis, Flor. *var. lib.2. q.21. n.152.* Et fœminæ non carcerantur pro debito fiſcali, ex citatis per Barboſ. *in remiſſ. ad Ordi. d. lib 4. tit.76. §.6.* quibus adde Valaſc. *tom.1. alleg.13. n. 22. cum ſeqq.* Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib. 1. concl. 26. n.7.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.306. n.7.*

Carcerari non poteſt pro debito minor 45. annorum, Chaſſan. *ad conſuetud. Burgundiæ, pag.* 106. *n.* 15. Græv. *n.* 14. *dicto loco*, Valdeſ. ad Soar. *pag.* 120. *&* 148. Parlad. *lib. 2. rerum quotid. p.* 5. §. 6. *c. ult. n.* 15. Et Clerico in minoribus, quod non poſſit pro debito incarcerari, vide Valaſc. *allegat.* 25. *tom.* 1. ubi limitat. Quid in judicibus pro debito, vide Avil. *ad c.* 1. *Prætor. fol.* 73. *verſo, n.* 10.

Carcerari non poſſunt pro debito civili Nobiles, & Doctor, & Clericus, Azeved. *ad l. ult. n.* 56. *cum ſequentibus, tit.* 11. *lib.* 4. *nova recopilat.* Parlad. *lib.* 2. *rerum quotid. c. ult. p.* 5. §. 6. *n.* 9. Menchac. *de ſucceſſ. creat. lib.* 3. §. 22. *num.* 74. *cum ſequentibus, & illuſtr. c.* 97. *n.* 7. Molin. *de juſtit. tract.* 2. *diſp.* 571. *n.* 10. Phœb. *deciſ.* 3. *p.* 1. Gam. *dec.* 112. Bobad. *in polit. lib.* 3. *cap.* 15. *n.* 20. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 16. *n.* 10. Valaſc. *allegat.* 13. *n.* 213. *cum ſeq. tom.* 1. Scobar *de ratioc. c.* 35. *per totum*, Matienzo *ad l.* 6. *tit.* 17. *lib.* 5. *gloſſ.* 1. *n.* 6. *nova recopilat.* ubi agit de nobili & de Clerico in ſacris, aut beneficiato: idem aſſerit Card. *in praxi judicum & advocator.* verbo *carcer. n.* 7. Et vide aliquos caſus in quibus nobilis poteſt pro debito incarcerari, per Cur. Philipic. *p.* 2. §. 17. *n.* 7. Et nobiles poſſunt huic privilegio renunciare, & pro civili debito in carcerem detrudi, Garc. *de nobilit. gloſſ.* 6. *n.* 18. Barboſ. *in l. alia*, §. *eleganter*, *n.* 1. *ff. ſoluto matrim.* Græv. *d. n.* 10. Ayala *de jure & officio belli*, *lib.* 3. *c.* 5. *n.* 1. *&* 2. Scobar, *ubi proxime, n.* 16 *&* 17. Ceval. *comm. q.* 688. Parlador. *ubi ſupra, n.* 11 Molin. *d. diſp.* 571. *n.* 16. Phœb. *deciſ.* 48. *p.* 1. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 211. *n.* 4. Cur. Philipp. *d.* §. 17. *n.* 14. Cald. *for. lib.* 1. *quæſt.* 15. *n.* 18. Varg. *no trat. da nobreza, diſcurſo* 12. *n.* 11. *&* 12. Qui ſe obligat ad carceres non ſolvendo debitum tempore promiſſo, valet conventio, etiamſi non adſit citatio, nec liquidatio ejus debiti, Phœb. *deciſ.* 15. *p.* 1.

Carcerati juſtè non fruuntur diſtributionibus quotidianis. Cald. *forenſ. lib.* 1. *quæſt.* 5. *n.* 14. juncto *n.* 16. Secus in carcerato injuſtè qui lucratur diſtributiones, Sà *in Aphoriſm.* verbo *beneficium, n.* 48. Quintan. *in ſum Bullar.* verbo *diſtributiones quotidianæ, pag.* 215. Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c.* 591. *à n.* 34. *tom.* 3. Suar. *de cenſur. diſput.* 14. *ſect.* . *à n.* 12. Barboſ. *ad cap. unic. de clericis non reſident. lib. ſexto*, *n.* 17. *cum duobus ſequentibus, & de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *allegat.* 53. *n.* 178. *& in collect. ad Concil. Trid. ſeſſ.* 24 *de reformat. c.* 12. *n.* 119. *& de Canonicis, c.* 24. *n.* 42 *cum ſeq.* ubi *in ſequentibus* agit de excommunicato & ſuſpenſo injuſtè, quod non amittunt diſtributiones quotidianas. Et Garc. *de benefic. p.* 3. *c.* 2. *n.* 362. teſtatur quod Congregatio cenſuit diſtributiones quotidianas lucrari eum qui debitè conjectus in carcerem fuit, & alia declaratio decidit eum non privari diſtributionibus uſque ad primam ſententiam, quod ſi condemnatus appellet, interim non percipiet, ſed in ſecunda inſtantia obtinuerit, omnia recuperabit, de quo etiam Moner. *de diſtribut. quotid. p.* 2. *quæſt.* 5. *n.* 80. *cum duobus ſequentibus.*

Verbo CARDINALIS.

CARDINALIS idem eſt quod principalis, & ſucceſſerunt loco Apoſtolorum Chriſto aſſiſtentium, & inſerviunt Apoſtolicæ ſedi, quæ axis & velut cardo aliarum Eccleſiarum eſt, & dicuntur fratres, ac coadjutores Papæ, cum quibus ipſe totum judicat orbem, filii primi gradus, & Regibus æquiparantur. Ita Zecch. *de Republica Eccleſiaſt. tit. de ſtatu illuſtriſſ. Cardinalium, n.* 1. ubi *n.* 4. quod ſunt in ſtatu perfectionis, & dum Cardinalis ad Conſiſtorium accedens mantelletum deponit, indicatur eum omnes privatos affectus debere exuere, purpura verò eum Papæ aſſiſtere debere, & Eccleſiam uſque ad ſanguinis effuſionem defendere teneri deſignat, ut & ſacer pileus galeruſque fidem, religionem, juſtitiam, & zelum quæ illi ineſſe debent demonſtrant: & *n.* 5. quod aliqui eorum tituli dicuntur Epiſcopales, ut Hoſtienſis, Veliternſis, Portuenſis, Sabinenſis, Tuſculanenſis, Prænеſtinenſis, & Albanenſis. Et tituli Preſbyterorum ſunt 28. Diaconorum 17. & inter Cardinalium titulos eminet Hoſtienſis, & primam Sedem poſt Papam tenet, & Papam conſecrat, & Imperatorem in conſecratione ejus inungit, & cæremoniis illis intereſt, & *n.* 9. quod in Eccleſiis ſuorum titulorum habent juriſdictionem Epiſcopalem, licèt Epiſcopi non ſint, & poſſunt uti inſigniis Pontificiis, & more Epiſcoporum ſolemniter benedicere, ac minores Ordines conferre, corrigere ſubditos, & excommunicare, atque beneficia in iis ſita conferre, & in Epiſcopatibus habent indultum, ut beneficia conferre poſſint in menſibus Papæ. Et Scaccia *de appellat. q.* 2. *n.* 30. ait, quod licet habeant æqualem dignitatem cum Epiſcopis, tamen habent majorem adminiſtrationem, & ſunt digniores. Et quando inceperint Cardinales? vide Illeſc. *in chronica Pont. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 30. Et de titulis illis competentibus agit etiam Maria *de juriſdict. p.* 1. *c.* 34. *n.* 45. *cum tribus ſequentibus.* Et de Cardinalium origine, poteſtate, & hodierna excellentia, ac præeminentia inter omnes Eccleſiæ Prælatos, vide Barboſ. *in collect. ad cap. per venerabilem, qui filii ſint legitimi, n.* 47. qui *de jure Eccleſiaſt. lib.* 1. *c.* 4. *per totum*, agit de dignitate, privilegiis, & officio Cardinalium.

Cardinales quoad ſuam primordialem originem ſunt inſtituti jure divino, de quo vide Doctores citatos per Barboſ. *dict. lib.* 1. *de jure Eccleſiaſt. c.* 3. *de Cardinalibus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, n.* 5. Quod D. Hieronymus fuerit Cardinalis, referunt Fr. Joſeph. de Sigüenza *in vita hujus S. lib.* 3. *c.* 6. Cæſar Baron. *annalium Eccleſiæ tom.* 4. *anno Chriſti* 382. *p.* 342. Sebaſtian. Cæſar *in relect. de Eccleſiaſt. Hierarchia, p.* 1. *diſp.* 2. §. 2. *n.* 7. Eliazo *lib. antiquit. c.* 16. *n.* 5.

Cardinales repræſentant Eccleſiam. Flamin. *de reſignat. lib.* 7. *quæſt.* 5. *n.* 13. & aſſiſtunt Papæ in conſtitutionibus condendis, & eis comprehenduntur, Azor. *inſtitut. moral. p.* 1. *lib.* 5. *c.* 11. *col.* 401. Et de Cardinalibus ex mente Summi Pont. Farin. *de delict. p.* 4. *conſ.* 60. *n.* 118.

Cardinalium Collegium Sede Apoſt. vacante an Pontificis juriſdictione gaudeat, ſicut Capitulum Epiſcopali Sede vacante? vide citatos per Barb. *ad cap. unicum de Schiſmaticis, libro ſexto*, *n.* 6. *& in Clem.* 2. *de elect. n.* 1. *&* 2. ubi quod ſolùm poſſunt agere de electione ſummi Pontificis.

Cardinalis poteſt liberare à pœna mortis eum qui ducitur ad ſupplicium, ſi obvius fuerit illi. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 4. *c.* 11. *col.* 420. Cened. *ad decretal. collect* 115. *n.* 4. Clar. *lib.* 5. §. *fin. q.* 98. *n.* 5. Paz *in praxi*, *fol.* 143. *n.* 48. Cota *in memorabilib.* verbo *Cardinales*, Zech. *n.* 9. *dicto loco*, ubi etiam aſſerit, quod Cardinales habere poſſunt carcerem privatum in eorum domibus. Secus eſt ſi ducatur ad ſupplicium ratione falſitatis, & reos ſit falſi crimini obnoxius, Tiraquel. *de nobilitat. c.* 20. *n.* 122. Cota *in memorab.* verbo *rationis*, *pag* 755. Cened. *ad decretal. collect.* 26. *n.* 3. *& collect.* 139. *n.* 10.

Cardinalis ſi ſit Religioni aſtrictus, quidquid acquirit, videtur in rem ipſius Eccleſiæ tranſire, & ob id teſtari jure non poteſt: poterit tamen Ro-

mani

mani Pontificis conſenſu : ſi verò ſolutus ſit ab omni Religionis profeſſione, & regula, teſtari poteſt de bonis patrimonialibus, aut de induſtria acquiſitis, non autem de his bonis acquiſitis ratione dignitatis, vel Eccleſiæ, ſine Romani Pont. aſſenſu, & in teſtamento ſufficiunt jure Canonico duo aut tres teſtes, refert Azor. *inſtitut. moral. p. 2. l. 4. c. 3. quæſt. 6. & 7. col. 427.* ubi *quæſt. 10. col. 418.* aſſerit, quod facultas teſtandi per primum teſtamentum non deſinit. Plura alia de Cardinalibus vide per Garc. *de nobilit. gloſſ. 40. §. 3. num. 26. cum ſequentibus.* Cou. *in memorab.* verbo *Cardinales*, Cened. *ad Decretal. collect. 115.* Flamin. *de reſignat. l. 1. quæſt. 10. n. 25. cum ſequentibus, & l. 2. quæſt. 1. n. 32. & l. 3. quæſt. 1. n. 69. cum ſequentibus, & l. 7. quæſt. 12. & l. 8. quæſt. 12. n. 14. cum ſequentibus*, Franc. Marc. *deciſ. 1296.* Fr. Hieronym. Rom. *p. 1. de Republica Chriſtian. l. 3. c. 1. & 2.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 14. à principio*, Monet. *de decimis, c. 9. quæſt. 3. n. 114.* Cardin. Tuſch. *tom. 1. lit. C. concluſione 55. cum ſequentibus.*

Verbo CASUS.

CASUS fortuitus eſt inopinatus eventus, qui nullo modo poteſt prævideri, *l. 2. § ſi eo tempore, ff. de adminiſtr. rerum ad civitatem pertinentium, c. ult. de homicidio.* Et fortuitos caſus nullum conſilium præcavere poteſt, Neviz. *ad d. l. 2. n. 17.*

Caſus fortuitus dicitur factum Principis non ſperatum, Cabed. *deciſ. 114. n. 5. p. 2.*

Caſus fortuitus dicitur incendium, & peſtis, & quandoque injuria judicis. Barboſ. *ad c. unic. de commodato, n. 8. & 9.* Et incurſis latronum inter caſus numeratur, *l. 1. Cod. depoſiti.*

Caſu fortuito quando dicatur commiſſum furtum? Vide Menoch. *conſ. 353. n. 8. cum ſequentibus, & de præſumpt. lib. 6. q. 61. n. 34. cum ſequentibus.* Et furtum dicitur caſus fortuitus, ſi à diligentiſſimo nequeat prævideri, ut contingit in furto domeſticorum, alioquin leviſſima culpa ſemper præſumitur, vel quando res fuit recondita in loco forti, aliàs bene tuto, in quo conſuevit ille reponere propria pretioſiora, ex citatis per Barboſ. *in d. c. unicò, de commodato, num. 10.*

Verbo CAUSA.

CAUSA quælibet excuſat à dolo, *l. igitur §. fin. ff. de liberali cauſa, l. 1. ff. de plagiar. l. 3. §. fin. ff. de abigeis*, Menoch. *de interdict. remed. 5. recuper. poſſeſſ. n. 51. cum ſequentibus, & conſ. 18. à n. 16. & conſ. 31. n. 51. cum ſequentibus, & conſ. 28. à n. 16. & conſ. 31. n. 8. & n. 32.* Hypolit. *conſ. 2. n. 14. & conſ. 51. n. 18. & conſ. 62. n. 3. & conſ. 77. n. 21. & conſ. 124. n. 13. & conſ. 128. n. 31.* Surd. *dec. 89. n. 22.* Farin. *de delict. p. 1. l. 1. tit. 2. q. 16. n. 64.* Ricc. *dec. Cur. Archiepiſc. Neapol. p. 1. dec. 137. n. 1. & p. 2. dec. 17. n. 12. & dec. 167. n. 4.* Greg. *de penſion. q. 75. n. 2.* Cauſa juſta non excuſat à dolo vero, excuſat tamen à præſumpto, Menoch. *de præſumpt. l. 5. præſumpt. 3. n. 12.*

Cauſa quælibet excuſat à pœna, *l. igitur, § poteſt, ff. de liberali cauſa*, Clar. *l. 5. §. fin. q. 60. n. 21.* Hyppol. *conſ. 2. n. 14. & conſ. 11. n. 10. & in l. 1. Cod. de ſicariis, p. 25.* Guter. *practic. l. 1. q. 81. n. 3. cum ſeqq.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 17. n. 10. & c. 202. n. 22.* Flor. *var. q. 21. n. 28.* Gam. *dec. 292. n. 1. & deciſ. 268. n. 1.* Farin. *de delict. p. 3. q. 90.* Phœb. *deciſ. 110. n. 3. p. 2.* Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p. 2. deciſ. 167. n. 4.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 56. n. 133.* Et bona fides ac juſta credulitas excuſat à pœna ſuſpenſionis & irregularitatis, Flor. *var. q. 24. ad finem.* Et cauſa injuſta non excuſat à pœna non ſolutionis Gabellæ Farin. *p. 3. tract. de pœnis temp. q. 90. n. 15. p. 145.*

Cauſa quælibet juſta excuſat à perjurio, Bonacoſ. *p. 2.* verbo *perjurus, fol. 90.* Perez *ad l. 3. l. 8. Ordin. tit. 6. p. 191.* Menoch *de præſumpt. l. 5. q. 3. n. 2.* Surd. *dec. 58. n. 6.* Camil. Borr. *in ſum. omnium dec. tit. 62. num. 55.*

Cauſa quælibet excuſat à mora, & contumacia, Stephan Gratian. *diſcept. forenſ. c. 639. n. 16.*

Cauſa civilis ardua æquiparatur criminali, Hyppol. *conſ. 101. n. 20.* Surd. *deciſ. 59. n. 4.*

Cauſa civilis & criminalis quando poſſint agitari & concurrere? Vide Aloyſ. Ricc. *in coll. p. 2. coll. 4.9*

Cauſa criminalis cùm à civili pendet, tunc civilis eſt prius diſcutienda, & in criminali ſuperſedetur, Grat. *diſcept. forenſ. c. 394. à n. 23. uſque ad n. 27.*

Cauſæ capitales ſunt periculoſæ ad conſulendum ut ex Baldo, & Angelo tradit Bœr. *dec. 168. n. 1.*

Cauſa in dubio præſumitur impulſiva, Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c. 568. n. 11. cum ſeq.*

Cauſæ curſu tria debent concurrere, identitas rei, identitas perſonarum, identitas cauſæ agendæ, & actionis, *l. cùm quæritur, ff. de except. rei jud.* & deficiente aliquo ex his conditionibus non obſtat exceptio, Rebuff. *tract. exceptionum, n. 507. cum ſeq.* Bar. *in l. divortio, §. fin. p. 2. n. 62. ff. ſoluto matrim.* Gratian. *diſcept. forenſ. c. 445. n. 11.*

Cauſæ cognitio tunc dicitur adhiberi quando pars adverſa citatur, & ipſarum partium jura examinantur, & ſervatur ordo judiciarius, ſicque feſtinanter & ex abrupto non proceditur, & demum quando termini ſtatuuntur, Menoch. *conſ. 343. n. 54.*

Cauſis ſummariis debent partes citari, Barb. *ad c. 1. de cauſa poſſeſſ. n. 18. & in Clem. ult. n. 6. de verborum ſignificat.* Et in illis non datur replicatio, & triplicatio, Mendez *in praxi. l. 3. c. 11. n. 1.*

Cauſarum avocatio eſt odioſa, & præjudicat ordinariæ juriſdictioni, Azeved. *l. 45. tit. 4. l. 3. novæ recopilat.*

Cauſa quæ ſemel fuit facta ordinaria, ſemper remanet ordinaria, & appellabilis, Lancellot. *de attent. p. 2. c. 4. in præfat. n. 5. 2. & c. 12. limit. 24. n. 18.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 6. n. 191.* Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. c. 103.*

Cauſa commiſſa in Curia Romana, vel extra Curiam judici delegato, eo mortuo non revertitur ad Ordinarium, nec poteſt exire Curiam, ſed ibi debet terminari, *c. Paſtoralis 11. verſ. præterea, de offic. Ordin.* Bald. *in l. ſi ut proponis, à n. 15. verſ. quæro Papa Cod. quomodo & quando judex*, Innocent. *in c. cum M. 9. de conſtit.* Gregor. *ad l. 47. tit. 18. part. 3.* verbo *otro ninguno*, Menoch. *conſ. 301. n. 44. & conſ. 340. n. 49.* Hyppolit. *conſ. 80. n. 40.* Marant. *in pract. p. 4. diſt. 16. n. 55. p. 204.* Valaſc. *conſ. 105. n. 63.* Cabed. *deciſ. 85. n. 4. p. 2.* Phœb. *deciſ. 80. n. 3. & arreſto 163. in fine, p. 1.* Seſſe *Aragon. deciſ. 77. n. 25. cum ſequentibus, tom. 1. ad leges Galliæ, tract. de evocat. n. 99. p. 270.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 40. num. 33.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat Neapol. p. 3. deciſ. 188. & in collect. deciſ. p. 5. collect. 1763. & collect. 1805.* ubi quando cauſa videatur devoluta ad curiam, cum aliis citatis per Barboſ. *ad d. c. Paſtoralis, §. præterea, n. 2.* ubi etiam ex aliis aſſerit quod manus appoſitio Papæ facit quod cauſa ſemel effecta Curialis ſemper remaneat Curialis, Et debet judici intimari avocatio cauſæ, alias valent interim geſta, Cur. Philippic. *p. 1. §. 9. n. 9.*

Cauſa non debet committi ultra duas dietas, *cap. nonnulli 28. de reſcriptis*, & vide *c. ſtatutū 11. §. cum verò, & §. cum autem, eod. tit. 1. ſexto*, ubi gloſſ. quod dieta in actionibus realibus debet numerari ab ulti-

mis finibus, ubi res eſt ſita, & de computatione leucarum vide latiſſimè Phœb. *deciſ.* 138.

Cauſam malam fovere dicitur, qui diſtulit movere judicium, argum. text. *in c.* 1. *de frigid. & maleſic.* ubi, ſi provocare voluit, cur tamdiu tacuit notatur Hyppol. *conſ.* 84. *n.* 47. Flor. ad Gam. *deciſ.* 243. cum aliis citatis per Barboſ. *ad c. cauſam quæ* 7. *n.* 7. qui filii ſunt legitimi; & dolum præſumi reſolvunt Menoch. *lib.* 2. *præſumpt.* 91. *num.* 4. Farin. *in praxi, p.* 1. *tit.* 5. *quæſt.* 64. *n.* 103. Ubi etiam agit de illis, qui litem muvent poſt mortem debitoris, quia hæredes non ſunt inſtructi.

Cauſa pia quot privilegia habeat? vide Gom. *l.* 36. *Tauri*, *num.* 2.

Cauſa pia dicitur relictum pro anima Phœb. *deciſ.* 56. *n.* 2. *tom.* 1.

Cauſa pia dicitur relictum pauperi. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 565. *n.* 8. Surd. *de alim. tit.* 1. *q.* 93. *n.* 3. & 4. & *tit.* 8. *privil.* 1. *n.* 3. & 9. Guter. *pract. lib.* 1. *q.* 44. *n.* 8. Barboſ. *in l.* 1. *ff. ſoluto matrim. p.* 1. *n.* 45. & *p.* 3. *num.* 18. Menoch. *conſ.* 72. *n.* 13. & *de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.* 115. *n.* 16. Cordub. *in l. ſi quis a liberis, §. verùm, nu.* 1. *cum ſeq. ff. de lib. agnoſcendis*, Boër. *deciſ.* 54. Farin. *deciſ.* 264. *Rotæ Rom. n.* 6.

Cauſa dotis eſt pia, & poteſt agitari coram judice Eccleſiaſtico, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſc. Neapol. p.* 2. *deciſ.* 217. *n.* 3.

Cauſa dotis, & ſtudii æquiparantur, Gloſſ. ult. *in l. unic. Cod. de ſtudiis liberalibus urbis Romæ*, *lib.* 11. communiter recepta ex citatis per Barboſ. *p.* 7. *lib.* 1. *num.* 73. *ff. ſoluto matrim.*

Verbo CAUTIO.

CAUTIO idonea requirit fidejuſſores, vel pignora, Cota *in memorabilib.* verbo *cautio idonea* Sanch. *de matrim. lib.* 10. *diſp.* 18. *n.* 35. Et ſufficiens cautio eſt ſi pignora, vel fidejuſſores dentur, Barb. *in cap. ex parte* 23. *n.* 4. *de verbor. ſignificat.* Et caſus in quibus non admittitur cautio in recuſatione, vide per Mendez *in praxi, lib.* 3. *cap.* 19. *n.* 24. ubi ait, quod cautionem non admittit ille qui in lite recuſationis judicatus fuit pro non parte, vel quando durante dilatione mortuus fuit Senator, qui fuerat recuſatus, vel ſi fuerit abſens extra Regnum.

Cautione præſtita non habet locum inhibitio, Azev. *l.* 1. *tit.* 12. *n.* 4. & *tit.* 21. *n.* 197. *l.* 4. *nova recop.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Canc. §.* 7. *proœm. n.* 96. Bern. Græv. *ad pract. Cam. Imper. l.* 1. *concl.* 148. *conſider.* 1.

Verbo CENSURA.

CENSURÆ in non ſubditos relaxatæ non ligant. Marta *de juriſdict. p.* 3. *cap.* 1. *num.* 7. & 8. Et latæ in exemptos ſunt nullæ, *cap. quanto* 26. ubi Barb. *num.* 3. *de privilegiis.*

Cenſurarum pœnis raro eſt utendum, ne ex frequentia contemnantur & in vilipendium ducantur Conc. Trident. *ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 3. Quarant. *in ſumma Bullarii*, verbo *Conc. provinciale, n.* 13.

Cenſuras non incurrit frangens januam Eccleſiæ, Ricc. *dec. Cur. Archiep. Neapolit. p.* 2. *dec.* 35.

Cenſurarum cedulones lacerantes poſſunt ab Inquiſitoribus puniri, Marta *de juriſd. p.* 2. *c.* 38. *n.* 16.

Cenſura ut incurratur requiritur admonitio & citatio, Bonacin. *de cenſuris in communi*, *diſp.* 1. *q.* 1. *puncto* 9. *propoſit.* 1. & quando admonitio non præceſſit, cenſura eſt injuſta, non tamen nulla, Soar. *de cenſur. tom.* 5. *diſp.* 3. *ſect.* 12. ubi *diſp.* 4. *ſect.* 5. quod non eſt valida cenſura pro peccato, niſi intercedat prius contumacia in tali peccato.

Cenſura lata interpoſita legitima appellatione eſt ipſo jure nulla, *c. ad præſentiam* 16. *de appell.* ubi Barboſ. *n.* 2. & 3. Filliuc. *tract.* 11. *cap.* 8. *n.* 220.

Cenſura Eccleſiaſtica, ut excommunicatio, ſuſpenſio & interdictum, dicitur gravamen irreparabile, & ſi fuit appellatum à futuro gravamine, & ſic à cenſura futura, excommunicatio poſtea lata eſt ipſo jure nulla, Quarant. *in ſum Bullar.* verbo *Archiepiſcopi authoritas*, *p.* 64. & vide ad propoſitum Barboſ. *ad cap.* 2. *de appell. n.* 2.

Cenſura Bullæ Cœnæ Domini fertur ad defenſionem Eccleſiaſticæ immunitatis contra imponentes aut recipientes decimas, aut alia onera à perſonis, aut bonis Eccleſiaſticis abſque Pontificis licentia, refert Suar. *de cenſur. diſp.* 21. *ſect.* 2. *n.* 99.

Cenſuris à canone ipſo jure prolatis, quemadmodum in illis Bullæ Cœnæ Domini non eſt neceſſaria ſpecialis monitio, ſed ſufficit generalis. Barb. *in addit, ad c. ſacro* 48. *n.* 6. *de ſent. excommunic. p.* 172. *col.* 2 Nam lex ſemper clamat & monet. *l. Arriani, Cod. de hæreticis.* De cenſuris Papæ reſervatis in Bulla Cœnæ Domini, vide Soar. *de cenſuris, diſp.* 21. Bonacin. *tom.* 2. *operum de morali Theologia in ſpec. tract. de cenſuris in Bulla Cœnæ contentis.*

Verbo CENSUALIS, CENSUARIUS, CENSUS.

CENSUS perpetuus valet ad rationem 20. per unum, cenſus ad vitam ad rationem 7. aut 8. Valaſc. de Avend. *de cenſibus Hiſp. cap.* 20. *num. ult.* De cenſu conſtitutivo, & aliis, vide Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 420. Garc. *de benefic. p.* 2. *c.* 3. *n.* 95. Surd. *conſil.* 511. Gabr. Pereira *de manu Regia*, *c.* 14. *n.* 13. Bonacin. *tom.* 2. *operum de morali Theologia, diſp.* 3. *de contractibus, quæſt.* 4. Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *cenſus.*

Cenſus pro ſolutione poteſt quilibet poſſeſſor partis fundi pro toto cenſu conveniri, Grat. *Diſc. forenſ. cap.* 16. *num.* 16. & *c.* 41. *num.* 3. Cald. *de reſol. emphyt. c.* 3. *num.* 35. Pro cenſu, vulgò foro, fit executio captis pignoribus, non ſolùm contra ipſum debitorem, ſed & adverſùs ejus hæredem, Mendez *in praxi, lib.* 3. *cap.* 21. *num.* 56.

Cenſus extinguitur domo extincta, Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c.* 654. *num.* 8.

Cenſus impoſitus ſuper molendino, deſtructo molendino extinguitur, quamvis illud reædificetur etiam ex eiſdem tabulis, fiſtulis, canalibus & molis, Gratian. *d. c.* 654. *num.* 6. & 7. ubi etiam intelligit quando per caſum hoc contingeret, ſecus ſi facto & culpa deſtruentis, quia tunc remanet actio ad favorem emptoris cenſus. vide Bonacin. *tom.* 2. *de contractibus, diſp.* 2. *quæſt.* 4. *puncto unico, n.* 29.

Cenſum conſtituens ſuper aliqua re, quæ non poteſt ſupportare illud onus, tenetur dare aliam rē, *l. Lucius Titius, ff. de alim. & cibar. legat.* Joan Faber. *in l. ſi quis argentum in princ. Cod. de donat.* Chaſſan. *in conſ. Burgund. rub.* 11. *§.* 2. *n.* 1. Guido Papæ *d.* 8.

Cenſus qui ſolvitur ex fundo, ex quo jubentur dici quotannis certæ Miſſæ, fit indiviſibilis inter hæredes, *l. cui fundus, ff. de condit. & demon.* Gam *deciſ.* 286. *n.* 1. Valaſc. *conſ.* 82. *n.* 8. Et ſi detur clauſula, *Que andena geraça*, poteſt poſſeſſor eligere unum ex filiis, & non eſt locus primogenito, per text. *in l. pater filium, ff ad leg. Falc.* Gam. *d. dec.* 286. *n.* 2.

Cenſui res ſubjecta alienatur ſine ſolutione laudemii. Cardoſ. *in praxi judicum & advocator.* verbo *cenſus*, *n.* 6.

Cenſualis in dubio debet res præſumi potiùs, quàm emphyteutica, juxta *text. in l. ultim. Cod. de ſervit.*

Aym.

Aym.*conſ.*204.*n.*20. Aleiat.*de præſumpt. reg.*2. *præſumpt.*3. Valaſc.*de jure emphyt q.*32. *n.* 35. *&* *q.*51. *a princip.* *&* *conſul.*82.*n.*26. Rebuf. *tom.* 2. *ad leges Gallic.gloſſ.*17.*artic.*1.*pag.*420. Cov.*lib.*3.*var.cap.*7. *n.* 1. Mascard. *de probat.concl.*181.*&* 601.*n.*5. *&* 8. Menoch. *conſ.*372.*n.*10. *&* *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.*106.*n.*3. Seſſe *Aragon.dec.*23. Aloyſ. Ricc. *in collect.dec.p.*5.*collect.*1854. Stephan. Gratian, *diſcept. for.cap.*188.*n.* 28. *&* *cap.*566.*n.*9. 10. *&* 17. Gabr. Pereira *dec.*37.*n.*10.*verſ.illud.* Mendez *in praxi, lib.*3. *cap.*2.*n.*56. Cabed.*dec.*153.*p.* 1. Clar. *in §. emphyteuſis, quæſt.*1.*n.*3. *&* 5. Pariſ.*conſ.* 84. *num.* 9. *vol* 4. Quarant. *in ſumma Bullarii*, verbo *alienatio rerum Eccleſiæ,p.*17.*n.* 16. Cald.*forenſ.quæſt.*12.*n.*8. Farin. *Rota Rom. dec.* 40. *&* *dec.* 721.

Cenſuaria res poteſt dimitti, ſecus eſt in emphyteutica, Gabr. Pereira *dec.* 92.

Cenſualis proprietas debet deſcribi in libro cenſuali, vulgo *Tomo*, Cald. *in lege ſi curatorem*, verbo *læſis, num.* 136. *Cod. de in integrum reſtitut. minorum.*

Cenſus formam contrahendi, vide in Motu proprio Pii V. qui eſt 30. in ordine, *in vol. Motuum, p.* 595. quem adducit Cald. *in praxi judicum, & advocat.* verbo *cenſu,n.*2. pro cujus declaratione plura ſcribunt Fr. Emm. Rod. *ſuper. explicat. Bullæ Sanctæ Cruciatæ,p.*214.*cum ſequentibus*, Valaſc. *conſult.*133. Navar. *in comment de uſuris,n.* 84. *cum ſequentibus, & ad tit. de empt.conſ.*1. Salz. *in practicam Bernardi Diaz,cap.*88. Gaſpar Rodric. *de annuis redditibus, lib.*1.*quæſt.*4.*n.*28. Beja *reſponſ.caſuum conſcient.p.* 3. *caſu* 31. 32. *&* 33. Stephan. Gratian. *diſcept for.c.*141. *n.*10. *&* 14. *cum ſequentib. & cap.* 175. *& cap.* 238. *n.*17. *cum ſeqq. & c.*652.*n.*12. *cum ſeqq. & cap.*679. *n.*30. *cum ſeq. & c.*757.*n.*1. *cum ſeqq. & Marchia deciſ.*224. Phœb. *dec.*58. *& dec.*12 *.n.*34 *p.*1. *& arreſto* 48 *p.*2. *Onde diſſe vulgouque Motu non avia lugar nos cenſos perpetuos.* Fas. *in praxi crimin.p.*4 *d.*10. *& in deciſ.noviſſ.Rotæ Rom.*285.*cum ſeq. & dec.* 290. 296. 313. 316. 324. *cum ſequentibus*, 343. *num.* 1. *& dec.* 344. Quas conditiones, & cautiones requirat Summus Pontifex in motu? Vide Paul. Comitol. *reſp.moral.lib.*3.*quæſt.* 86. *cum ſequentibus.* Et an ſit licita annuorum reddituum emptio, & cum quibus conditionibus? Vide Cened. *ad Sextum collect.* 24. *num.*1. ubi *num.*2. de juſto pretio reddituum annuorum: & *n.*3. an ſi non ſolvantur annui cenſus, res ſuper qua conſtituti ſunt cadat in commiſſum? & *n.* 4. an annui cenſus inter bona mobilia connumerentur? & *n.* 5. an contractus cenſualis conſtitutus ad rationem 14. pro millenario, juſtè ematur pro 10. vel 12. pro millenario, ubi remiſſivè. Prædicta Bulla Pii V. quod obliget ubique & omnes, reſolvit Comitol. *dict.lib.*3. *quæſt.* 27. Et quod Motus hic non ſit in Hiſpania receptus, referunt Guter. *lib.* 2. *pract. quæſt.* 177. *in fine*, Bobadil. *in Polit. lib.* 2. *cap.* 17. *numero* 41. Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper., lib.* 2. *concl.* 7. *in coron.* de quo etiam vide P. Henriq. *p.* 1. *ſum. lib.* 7. *de indulgent. c.* 20. *num.* 1. *lit. I.* Gonzal. Soar. de Paz *in pract. tom.* 1. *p.* 4. *cap.* 1. *numero* 49.*fol.*98.*verſo.* Et quod non obſervetur in regno Siciliæ, tradit Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 587. *à num.* 12. Et non fuiſſe receptum in Belgio, refert Leſſi *de juſtit. lib.* 2. *c.* 25. *dub.* 3. *numero* 33. Nec apud Germanos, reſolvit Græv. *ubi proximè.* Ad judicem Eccleſiaſticum ſpectat cognoſcere, utrum contractus ſit uſurarius, quia non eſſent obſervatæ qualitates requiſitæ per hunc Motum Barboſ. *in leg. Titia, ff. ſoluto matrimon. num.* 48. & per declarationem Regis Hiſpaniæ prohibitam eſſe cognitionem Eccleſiaſticis, aſſerit Bobad. *dict. c.* 17. *num.* 41. poſſe tamen cognoſcere judicem Eccleſiaſticum, fuit conſtitutione, & decreto ſancitum, ut teſtatur Gabr. Pereira *in declarat. in principio libri de manu Regia, & cap.*10.*ad finem.* Quæ conſtitutio Pii V. cùm concernat peccatum, vel ſalutem animarum, ſervanda eſt in utroque foro, ex Ordinat. *lib.*3.*tit.*64.*in principio*, Surd. *conſil.* 282. *num.* 13. Non ligat tamen ſubditos temporalibus Principibus in iis, quæ non concernunt animam, Surd. *ibidem, à num.* 1. Quod conſenſus inter immobilia connumeretur, docet Farin. *in noviſſ. Rota deciſ.* 328. *n.* 9.

Cenſualis redditus ſuper re fructuoſa conſtitui debet, Bernard. Græv. cum aliis quos citat, *ad pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.*7. *conſiderat.* 1.*n.* 5. ubi *num.* 8. quod cenſus conſtitutio vera eſt emptio, & venditio, ideoque juſtum pretium numeratum intervenire requirit: & *num.* 14. quod annua penſio emptitia habetur legitima quando 20. annis pretium ipſum æquat, & cenſus ſuper re certa fructifera abſque veri valoris inquiſitione poni poteſt, Navar. *conſil.*9. *de cenſibus*, *n.* 1. ubi *n.* 3. quod cenſus venditor dare poteſt fidejuſſorem pro ejus juſta impoſitione: & *n.* 5. quod fidejuſſor ad ſolvendum cenſum dari non poteſt, *que ſe poſſant vender mendidas de panos outros frutos ſobre terras fructiferas*, ex Extravag. Martini V. *de empt. & vendit. inter communes*, cum citatis per Phœb. *arreſto* 48. *p.* 2.

Cenſus annuus conſtitui non poteſt ſuper re aliqua fructifera, quæ non valet tantum fructum quotannis præſtare, deductis laboribus, & expenſis, quanta eſt penſio à cenſuario ſolvenda, Guter. *lib.* 2. *pract. q.* 177.

Cenſus creatus pretio debito ob merces venditas, quibus conditionibus ſit licitus? vide Bai. *reſponſ.caſuum conſcient. p.* 3. *caſu* 31.*pag.* 368. *verſo.* Si in inſtrumento cenſuali adeſſet aliquod pactum, quod ſaperet uſurariam pravitatem, inſtrumentum non vitiatur in totum, ſed tantùm in illa parte, dummodo creditor non velit uti inſtrumento in totum, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.*141.*num.* 13. ubi *num. ſequenti*, adducit unam declarationem, & *num.* 21. *cum duobus ſequentibus* agit de aliis pactis. *Por eſpaço de* 30. *annos ſe preſcreve à autos para ſe poderem annullar è caſſar como Uſurarios, es moios de foro*, Ita Judicatum refert Phœb. *arreſto* 48. *p.* 2.

Cenſus eſt invalidus, quando illius reſolutio ponitur in voluntate emptoris, ut per Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*587. *& cap.* 588. *à principio*, aſſerit quod cenſus eſt nullus non ſervata forma Bullæ Pii V. quæ eſt inducta favore animarum, & ob publicam utilitatem. In cenſu juſtum pretium dicitur illud quod excedit æſtimationem rei, & fructus ſolitos ex ea percipi, ad quod cognoſcendum attenditur conſuetodo regionis, & cùm paſſim fiat cenſus ad decem pro centum, iſta conſuetudo eſt attendenda. Grat. *cap.* 141. *num.* 25. *cum duobus ſequentibus.*

Cenſus ſemper poteſt redimi, neque dominus amittit dominium, & poſſeſſionem prædii cenſuati Navar. *comment. de uſur. n.*116. Gratian. *Marchia dec.*20. *n.*8. Et contractus cenſus redimibilis ſervatis ſervandis ſunt liciti, Guter. *lib.*2.*pract.quæſt.*168. *n.*8. De natura & eſſentia contractus cenſus redimibilis hodie eſt ut pretium numeretur, quo deficiente, aut non probato per teſtes, contractus in totum corruit, & redditus decurſi ſoluti in ſortem principalem computandi ſunt, ex eodem Guter. *dict.lib.*2.*quæſt.*176.*n.*6. Pactum communiter apponi ſolitum in conſtitutione cenſus, ut quoties do-

Digitized by Google

minus fundi, ſuper quo cenſus conſtituitur, voluerit vendere prædictum fundum, teneatur id denuntiare domino cenſus, & ipſe dare pro eodem pretio potiùs quam alii, valet, & tenet, Gut. *dict. l. 2. q.* 67. *n.* 1. Et dominus cenſus præfertur aliis in venditione fundi cenſuati, Surd. *conſ.* 282. *n.* 19. *&* 2.

Cenſus annuus centum pro mille in vita accipientis valet, Navar. *conſ. 6. de cenſibus, n.* 4. Et per diploma Regium latum *die* 13. *Januarii, ann.* 1615. quod refert Phœb. *p. 2. dec.* 211. ſtatutum eſt ne cenſus ematur cum pacto de retro, & viliori pretio, quàm 20. pro milliario, ubi etiam alia.

Cenſus in bonis emphyteuticis non valet ſine Domini directi licentia, & tantum in vita emphyteutæ, Cald. *de extinct. emphyteuſis, cap.* 5. *n.* 26. quamvis Valaſc. de Avend. *de cenſibus Hiſpan. c.* 67. *n.* 3. reſolvat quod valet donec tempus emphyteuſis extinguatur, & idem aſſerit Borell. *in ſum. dec. tit.* 33. *n.* 170. ubi *n.* 172. declarat quod quando redit emphyteuſis ad dominum, reſoluta dicuntur omnia jura emphyteutæ, & ceſſabit jus cenſus ſuper emphyteutica re conſtituti.

Cenſus perpetui conſtitui poſſunt ſine circunſtantiis a Pio V. requiſitis, Navar. *conſ. 8. de cenſibus*, & ideo Motum non habere locum in cenſibus perpetuis refert judicatum Phœb. *arreſto* 48. *p.* 2. ubi etiam aſſerit, quod ſicut cenſus non augetur auctis redditibus, ita non diminuitur illis diminutis, ſecus eſt in penſione conductionis. Si res cenſuata pereat, cenſus quoque extinguitur, Surd. *de alim. tit. 7. q.* 33. *n.* 2. ubi *à n.* 54. quod cẽſus comitatur rem in quemcunque transeat ſucceſſorem, ideo re perempta, extinguitur quoque jus reale, quod ſuper re competit de quo vide Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 7. *conſid.* 1. Facultas extinguendi cenſum ſolum permittitur venditori, non ementi. Stephan. Grat. *diſceptat. forenſ. c.* 14. *n.* 1. *&* 2. *& cap.* 258. *à num.* 17.

Verbo CESSATIO à divinis.

CESSATIO à divinis nunquam fertur directè in perſonas, ſed in loca tantum, in quo differt ab interdicto. Suar. *de cenſur. diſp.* 39. *ſect.* 1. *n.* 4. ubi *n.* 8. quod celebrans in loco interdicto fit irregularis, ſecus in ceſſatione à divinis, & *ſect.* 2. *n.* 18. quod ceſſatio non prohibet baptiſmum parvulorum, nec Euchariſtiam per modum viatici, & *n.* 24. quod nec Confirmationem, & *num.* 26. idem in pœnitentia, quamvis in rigore verius cenſeat oppoſitum, & à *n* 28. quod privat Eccleſiaſtica ſepultura, & *n.* 27. aſſerit, quod ceſſatione durante, prohibetur Ordo Extrema-unctio, Euchariſtia extra Viaticum, & Matrimonii ſolemnitas.

Ceſſatione durante Canonici non recipiunt diſtributiones quotidianas, ex citatis per Barb. *de offic. & poteſtate Epiſcop. p.* 3. *alleg.* 53. *n.* 177. ubi contrarium refert deciſum per Sacram Congregat. Conc. Trid. Alia de ceſſatione à Divinis, vide per Sayr. *de cenſ. lib.* 5. *c.* 17. *cum ſequentibus*, Monet. *de diſtribut. quotid. p.* 1. *q.* 16. Suar. *d. diſp.* 49. Bonac. *diſp.* 6. *de ceſſat. a Divinis.* ubi *puncto* 4. *in ſecunda, & tertia propoſit.* agit de illis prohibitionibus.

Verbo CITANDUS, CITARE, CITATIO & CITATUS.

CITATIO eſt baſis, & fundamentum Ordinis judiciarii, Vant. *de nullit. ſent. tit. de null. proceſſ.* *n.* 27. Et eſt omnium actionum inſtituendarum principium, § *ult. inſt. de pœna temerè litig.* Tiraq. *tract. Res inter alios acta in princip.* Barb. *in l. ſi quis poſtea, n.* 26. *ff. de jud.* Et non ſolùm acta ſunt nulla quando deficit citatio, ſed etiam quando pars non fuit legitimè citata, gloſ. fin. recepta *in l. ſi accuſationibus, Cod. de accu.* Et de citationibus vide alia per Ber. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 48.

Citatio ut valeat debet decerni per eum qui juriſdictionem habet, *l. fin. ff. de juriſdict. omn. jud.* Marant. *de Ord. judic. tit. quemadmod. citat. concip. n.* 39. Vant. *de nullit. ex defectu citat. à n.* 52. And. Gail. *l.* 1. *obſervat.* 48. *n.* 6.

Citatio emiſſa à judice incompetente non eſt valida, *l.* 2. ubi gloſſ. 1. *ff. de judic. c. ultim. de conſtit. lib. ſexto*, Barb. *in l. ſi quis in aliena, n.* 11. *ff. de judic.*

Citatio ad domum quibus caſibus non ſufficiat? Vide Seſſ. *Aragon. dec.* 59. *n.* 5. *cum ſequentibus, p.* 1.

Citandi ſunt quos negotium tangit principaliter non ſecundariò, Phœb. *dec.* 2. *ad finem.*

Citatio monialium debet fieri collegialiter, Barboſ. *ad c. ſi capitulo* 5. *n.* 7. *de conceſſ. præbendæ, l. ſexto* Farin. *dec.* 389. *in noviſſ.*

Citatio ad ſententiam eſt neceſſaria, & omiſſio illius inducit nullitatem ſententiæ ipſo jure, Barb. *ad Clem. ult. de verbor. ſignificat. n.* 12. 24. *&* 23. Gonz. *ad reg. 8. Canc. gloſſ.* 9. §. *in annotat. n.* 117. *cum ſequentibus, juncto n.* 151. 155. *&* 166.

Citatio exequenda eſt in propria perſona, quando agitur ad privationem beneficii, & de incurrendis cenſuris, Gonzal. *ad reg. 8. Canc. gloſſ.* 9. §. 1. *in annotat. n.* 254. *cum ſeq.*

Citatio quando non eſt accuſata remanet circunducta, non facta diligentia poſt ſex menſes, *l. properandum, §. & ſi quidem, ibi, abſentiam accuſante, Cod. de jud.* Ordin. *l.* 1. *tit.* 83. §. 28. *& l.* 3. *tit.* 1. §. 15.

Citatio partis ſufficit, ut res deſinat eſſe integra Barb. *ad c. fin. de offic. legati, n.* 41.

Citatus ad locum non tutum non tenetur comparere, Barb. *ad c. ex parte* 47. *n.* 2. *de appell.* ubi *n.* 5. quod appellatio quæ habet tractum ſucceſſivum, quocunque tempore interponi poteſt.

Citandus non eſt ille quo invito actus fieri poteſt, Dec. *in reg. qui poteſt invitis, n.* 2. *ff. de reg. jur.* Surd. *conſil.* 1. *n.* 94. Cald. *de poteſt. elig. c.* 7. *n.* 18. Et ille cui actus non præjudicat, non eſt citandus, Hypolit. *conſ.* 113. *n.* 58. Maſcard. *de probat. concl.* 470. *n.* 13. *&* 14. Et quando conſtat notoriè illi non competere jus, Menoch. *de interdict. remed.* 1. *recuper. poſſeſſ. n.* 122. idem cùm cauſæ cognitio non exigitur, Sanch. *de matrim. lib.* 8. *diſput.* 4. *num.* 20.

Citatio illegitima ſuſtinetur ex comparitione partis, Pinel. *in l.* 1. *Cod. de bonis matern. p.* 2. *n.* 67. *ad finem*, Cota *in memorabilib.* verbo *citatio* 3. *verſ. fallit tertiò*, Guter. *libro primo pract. quæſt.* 33. *n.* 12. Gam. *dec.* 326. *num.* 1. Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ.* 9. §. 5. *in annot. n.* 158. *&* §. 7. *proœm. n.* 146. *cum ſeq.* Anton. Gabr. *lib.* 5. *de citat. concl.* 1. *num.* 396. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. libro primo, concl.* 51. *conſiderat.* 2. *& concl.* 58. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 60. *n.* 4. *& c.* 156. *à n.* 1. Farin. *p.* 4. *deciſ.* 99. *n.* 7. *& ibi additio.* Quia præſens præſumitur citatus, Menoch. *de præſumpt. lib.* 2. *præſumpt.* 22. *n.* 2. *& præſumpt.* 24. *n.* 13. Maſc. *de probat. concl.* 290. *n.* 4. ubi *n.* 5. idem ſi fuit præſens publicationi ſententiæ. Et citationis vim habet præſentia, Barboſ. *in Clem. cauſam* 3. *de elect. num.* 3. Et idem ſi miſit procuratorem, Bern. *reg.* 553. *in fine*, Vant. *de null. ſentent. tit. quibus modis ſententia nullitas, n.* 223. Burſ. *conſ.* 74. *à n.* 72. Boër. *deciſ.* 234. *num.* 3. Et conſtituendo procuratorem cum mandato ſpeciali ad illam cauſam, præſumitur citatus,

Gloſſ.

Gloſſ. verbo *ſententia, verſ. vel dicit, in l. 1. ff. de feriis* Vant. *de nullit. ex defectu proceſſus, n. 112. cum ſeq.* Maſcard. *concl. 292. n. 2.* Gratian. *d. c. 156. n. 4.* Mendez *in praxi lib. 2. c. 5. n. 2.* Gonzal. *d. §. 7. proœm. n. 148. cum ſeq.* ubi ea Rota & aliis tradit quod citationis defectus ſuppletur, quando citatus conſtituit mandatum ſpeciale ad cauſam, ea quo colligatur citatio præſumpta.

Citatio omitti poteſt ſi certum ſit quod citatus non debeat comparere, Menoch. *conſ. 100. num. 76.* ubi *n. 179. cum ſequentibus*, quod citatus debet comparere in loco conſueto. Et an teneatur comparere allegaturus privilegium? Vide Cabed. *d. c. 21. n. 6.* ubi ait quod ſi juriſdictio eſt prorogabilis, & quis eſt citatus corà non ſuo judice, ſi comparet, & non petiit declinatoriam, videtur in judicem conſentire & quod ſcholaris, vel alius qui habet privilegium declinandi forum, tenetur comparere ad illud allegandum, licèt ſentiat ſe non eſſe de illius juriſdictione: & *n. 7.* quod citatus à non ſuo judice debet comparere ſaltem ad allegandum ſuum privilegium vel ſuam declinatoriam, ubi dubitatur de juriſdictione, ſecus ubi notoriè conſtat non eſſe ejus ſubditum. Unde citato clerico ad judicium ſæculare, ſi non compareat, non valet proceſſus factus, Ber. Gr. *in pract. Cam. Imper. l. 1. concl. 48. conſider. 2.* Perez *ad l. 2. tit. 1. l. 3. p. 490.* ubi plura de citationibus, & Fr. Emm. Rod. *tom. 1. quæſt. Regul. quæſt. 62 art. 17.* Et idem in Regulari notoriè exemplo, qui fuit citatus ab Ordinario, ut per eundem Rod. *q. 63. art. 7 verſ. ſecundò infertur.*

Citatio non expreſſo die, neque hora, nec loco facta valet, Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c. 60. n. 9. cum ſeq.* Et quando citatio reſpicit horam præciſam, ſi actus fiat extra illam horam, dicitur fieri, ſine citatione, & non valet, idem *c. 333. n. 18.* & vide Afflict. *dec. 387. n. quinto.*

Citatio ſi fiat ut aliquis compareat tali die, vel inſra tot dies, ſi ultimus ſit feriatus, de conſuetudine valet citatio, & tranſit in diem ſequentem non feriatum, ex citatis per Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. l. 3. tit. 1. §. 5. n. 15.*

Citatio ſi eſt nulla, ſuppletur ſi notitia citationis ad citatum perveniat, Farin. *p. 4. dec. 99. n. 4.* & ibi additio.

Citatus à nuntio non poteſt dicere, quod non fuit citatus, Tiraq. *de retract. l. § 8. gloſſ. 9. n. 4.* Bern. Græv. *in pract. Cam. Imper. l. 1. concl. 34. conſiderat. 1.*

Citari debet pars in illa domo in qua habitat tempore citationis, licèt antea ſolitus fuiſſet habitare alibi, ex citatis per Barb. *in remiſſ. ad ord. l. 3. tit. 1. §. 9. n. 2.* quibus adde Aloyſ. Ricc. *in collect. dec. p. 5. collect. 1753. ampliat. 5.* & Seſſe *Aragon. dec. 59. n. 6.* Quid ſi locus ſit, non intus, & detur culpa citati? vide Hyppolit. *in l. 1. §. præterea, n. 68. cum ſequentibus, ff. de quæſt.* Et ubi agitur de præjudicio certæ perſonæ, illa eſt citanda, Duen. *reg. 335. verſ. amplia primò*: idem ſi ſit Bannitus, Tiraq. *de jure mariti, gloſſ. 8. n. 39.*

Citatio neceſſaria non eſt in his in quibus ex officio proceditur. Alexand. *conſ. 147. in princip. vol. 6.* Dec. *conſ. 159. n. 8.* Roland *conſ. 8. n. ,c. vo. 4.* Ant. Gabr. *tom. 3. commun. opin. l. 1. concl. 2. de citat. n. 332. & 347.* Gabr. Pereira *dec. 68. n. 11. & de manu Regia, p. 1. c. 7. n. 5.* De citatione per edictum vide citatos à Barb. *in remiſſ. ad Ord. d. tit. 1. §. 8 n. 1.* quibus adde Phœb. *dec. 158 n. 7. cum ſequentibus, p. 2.* & vide alium caſum per eundem Barb. *d. § 8. n. 20.* Cui adde Garc. *de benefic. p. 1. c. 5. n. 543.* & Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſc. Neapolit. 130. n. 6. p. 2.*

Citatio non poteſt tolli a Principe, *Clem. Paſtoralis. §. verùm, de re jud.* ubi Bar. *n. 10.* Pinel *in rub. Cod. de reſcind. vendit. p. 1. c. 2. n. 21.* Menoch. *de arbitr. lib. 1. quæſt. 57. n. 6.* Flamin. *de reſignat. l. 11. q. 50. n. 20.*

Citationem impediens habetur pro citato, ex citatis per Barb. *in remiſſ. ad Ord. d. tit. 1. § 9. n. 4.* quibus adde Bern. Græv. *in pract. Cam Imper. lib. 2. concl. 55. n. 1.*

Citatio neceſſaria eſt in his in quibus requiritur cauſæ cognitio, Gloſſ. *in l. A Divo Pio, § in venditione*, verbo *benè eſt ff. de re jud.* Rebuf. *ad leges Galliæ tom. 1. tract. de literis obligat. art. 1 gloſſ. 9. n. 7. cum ſequentibus.* Soar. *inl. poſt rem judicatum, notab. 2. n. 18. p. 144.* Valdeſ. *ad eundem, in d. l. poſt rem judicatum, §. quartò limita p. 525.* ubi plures citat.

Citatio realis fortior eſt verbali, *l. 1. Cod. qui bonis cedere poſſunt*, Seſſe *Arag. dec. 209. n. 34.* ubi *n. 36.* quod citatio partis non requiritur, ubi agitur de probanda conſuetudine circa ordinem litis.

Citatio debet habere inſertam cauſam propter quam fit, ex Greg. *l. 1. tit. 7. p. 3.* verbo *fazer*, Menoch. *uſufrequent. c. 24. n. 12. & 13.* Perez *l. 2. tit. 2. l. 3. Ord. p. 494* Bar. *in l. ſi quis ex aliena, n. 10. ff. de jud.* Bern. Græv. *ad pract. Cam. Imp. l. 1. concl. 51.* ubi *concl. 49.* quod debet habere nomen citandi.

Citatio uxoris requiritur quando agitur de ſpolio contra virum, qui ſine uxore aliquem ſua poſſeſſione ſpoliavit, ut refert judicatum Cabed. *dec. 187. p. 1.* quamvis contrarium ſequatur Cardoſ. *in prax. judicum, & advocat.* verbo *citatio, n. 54.*

Verbo Civis.

CIVIS præſumitur illius loci in quo reperitur, vel in quo fuit educatus, Menoch. *de præſumpt. l. 6. præſumpt. 30.*

Cives ex privilegio gaudent privilegio civibus conceſſo, Steph. Grat. *diſcep. forenſ. c. 186. n. 84. cum ſeq.*

Civis qui deſerit civitatem periclitantem tempore belli, amittit privilegium civis, Greg. *l. 4. tit. 19. p. 2.* verbo *Saber*, Roland. *conſ. 79. n. 53. vol. 3.*

Cives Ulyſſiponenſes & Portuenſes qui Officio decurionis, aut præſidis, vel ædilis functi ſunt, non poſſunt torqueri, nec alia pati ad ignominiam, niſi in caſibus in quibus nobiles & milites torqueri poſſunt, quoniam habent æqualem nobili areon, pro ut deſcendentes à nepotibus Regum, ut notat Gam. *dec. 322. n. 7.* & habetur in ſuis privilegiis, quod tamen non eſt conceſſum civibus aliarum civitatum, ex Gam. *ubi proximè.* ita docet Cardoſ. *in praxi judic. & advoc.* verbo *privileg. n. 47.*

Verbo Clericus.

CLERICORUM appellatione qui veniant? Vide Barb. *de appell. verbor. utriuſque Juris ſignificat.* verbo *Clerici 5.*

Clericorum appellatione veniunt Canonici in favorabilibus, ſecus in materia ſtricta, Barb. *ad c. bonæ memoriæ 3. n. 2. de poſtul. Prælat. & ad c. irrefragabili 13. n. 4. de Offic. Ord. & d.* verbo *Clerici, n. 3.* ubi *n. 10.* verbo *Dignitas 72.* quod Canonicatus venit largè appellatione dignitatis.

Clerici non dicuntur forenſes, Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c. 134. n. 16.* Farin. *conſ. 83. n. 34.*

Clericus in ſuſceptione Sacri Ordinis, ſaltem tacitè votum caſtitatis emittit, *c. nullum, 48 diſt. c. preſbyteri, 77. diſt.* Gloſ. *in c. cùm olim*, verbo *votum, de Cler. conj. & in c. unico*, verbo *ſacri, de Voto, l. ſexto*,

Cald.

Cald. de nomin. q. 55. n. cum ſeq. Fr. Emman, Rod. t. 3. 99. Regul. q. 1. art. 5. Paul Comitol. reſponſ. moral. l. 1. q. 55. n. 4. Far. de delict. p. 5. q. 146. n. 30.

Clericus an peccet mortaliter ſi cantet Epiſtolam vel Evangelium, vel aliquod miniſterium ſuo Ordini annexum exerceat in peccato mortali? vide Cened. ad decret. coll. 93. n. . ubi remiſſivè

Clerici perſonis illuſtribus æquiparantur, Farin. de delictis. p. 3. q. 99. n. 118.

Clerici literati ſunt ſtellæ, & ſplendor Eccleſiæ, c. ult. de magiſtratibus. Et Eccleſia indiget viris literatis, quia litera in Eccleſia dicitur ſtellæ, & fulgent veluti ſplendor firmamenti. Gonz. ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 4. n. 4. cum ſeq. junctis ad propoſitum n. tribus ſequentibus.

Clericorum genus avariſſimum eſt. Boër. dec. 235. n. 5. Maſcard. de probat. concl. 150. n. 2. Nam Eccleſiaſtici non debent inhiare lucris, Cald. conſil. 32. n. 3. Et Eccleſia dicitur mater pauperum, c. ad Romanam Eccleſiam 2. q. 6. & alia vide per Surd. de aliment. tit. 1. q. 54. n. 3. cum ſequentib. Ricc. dec. Cur. Archiepiſc. Neapol. p. 2. dec. 55. à n. 3. Molin. de juſtit. tract. 2. diſp. 145. n. 9.

Clericus beneficiatus non recitans officium divinum poſt ſex menſes, tenetur fructus perceptos erogare vel in fabricas beneficiorum, vel pauperum eleemoſynas, Salzed. in pract. crim. Canon. c. 54. Cardoſ. in praxi judicum & advoc. verbo Cleric. n. 6. ubi etiam ait quod qui primis ſex menſibus officium divinum non recitaverit, peccabit mortaliter, non tamen tenebitur ad reſtitutionem.

Clericus non beneficiatus poteſt locare operas aliis non parochianis pro divinis celebrandis, Clar. lib. 5. §. Simonia, n. 2. Surd. de alim. tit. . q. 60. n. 15. Pro labore concionandi eſt illicita pactio ſeu collatio, conſtituto pretio, quamvis honeſta ſuſtentatio gratis poſſit acceptari, Sot. l. 9. de juſtit. quæſt. 5. articul. 1. & q. 6. art. 2. in 6. col. Cajet. 2. 2. q. 100. art. 3. ad finem, & verbo Simonia fol. 518. cum ſeq. Armil. verbo Simonia, §. 2. Frater Emman. Roderic. in ſum. c. 58. n. 11. fol. 108. Ludovic. Lopez in inſtruct. conſc. p. 1. c. 30. p. 921.

Clericus coram proprio Epiſcopo ſui domicilii debet conveniri, c. 1. de foro compet. Barboſ. ad c. quanto 7. c. 6. de offic. Ordin. Et non poteſt prorogare juriſdictionem Eccleſiaſticam ſine conſenſu proprii Epiſcopi, cap. ſignificaſti 18. eod. tit. de foro compet. Limitatur cùm coram Delegato Papæ prorogatur juriſdictio, quia tunc non eſt neceſſarius conſenſus Epiſcopi, Barboſ. in d. cap. ſignificaſti, n. 13.

Clericus non excuſatur à reſidentia, ſi eſt in ſervitio Epiſcopi, etſi ſervitium perſonale, niſi urgente cauſa, ſed in ſervitio Eccleſiæ, aut pro communi utilitate, tunc enim habebit fructus in abſentia, præter diſtributiones quotidianas, Cardoſ. in praxi jud. & advoc. verbo Clericus, n. 57. ubi n. 58. quod qui eſt in ſervitio Papæ, aut eſt familiaris illius, excuſatur à reſidentia, & n. 59 quod excuſatur à reſidentia ille qui eſt in ſervitio Inquiſitionis hæreticæ pravitatis, & eſt officialis Inquiſitionis, quia tunc habetur pro reſidente, tanquam præſens eſſet & facit omnes fructus ſuos, & etiam diſtributiones quotidianas.

Clericus poteſt cogi ad oſtendendum titulum beneficii c. unic. ut Eccl. beneficia ſine diminut. conferans Palat. in repetit. rub. not. 2. §. 1. n. 46. verſ. infertur, Cov. in reg. poſſeſſor, p. 2. §. 10. n. 9. col. 4.

Clericus non liberatur à patria poteſtate nec pater amittit uſumfructum in bonis filius adventitiis, Bart. & Doct. communiter in l. Sacroſancta, Cod. de Epiſc. & Cleric. Gom. l. 45. Tauri, n. 7.

Clericorum bona patrimonialia gaudent privilegio bonorum Eccleſiæ, Barb. in c. Eccl. ſancta Maria 10. de conſtitut. n. 34.

Clericorum ſpolia in hoc regno non pertinent ad Sedem Apoſtolicam, Gabr. Pereira dec. 95. ubi n. 10. ait quod conſtitutio ſuper ſpoliis non fuit recepta, ibidem, & n. 11. quod nunquam collectores ſpolia habuere, & ita fuit executum per epiſtolam, Regis cujus tenorem adducit d. dec. 95. in fine.

Clerico nobili inferioris gradus beneficium ſufficiens, eſt cujus redditus ſufficiunt ad eum alendum cum duobus ſervitoribus qui ipſum comitentur, & unam equitaturam, ac unam coquum focarium, & ad conducendam habitationem hujus familiæ capacem, & digniorem illa, qua Clericus ſimplex eget. Beja reſp. caſuum conſc. p. 4. caſ. 26. & vide Azor. inſtit. moral. p. 2. l. 6. c. 10. q. 9. col. 679. ubi alio modo taxat beneficia.

Clericus ſuſpenſus debet tantum habere de fructibus ſui beneficii, quod ſufficiat ſibi pro alimentis, quando non habet unde ſuſtentetur; ſecus eſt quando clericus habet aliunde, vel quando poteſt vivere de propria induſtria, Barboſ. in c. cum Vuintonien. 25. n. 5. de elect. ubi quare hoc idem non ſit in excommunicato, & n. 6. quod ſuſpenſo ob contumaciam minimè debentur alimenta, de quo etiã vide eundem ad c. Paſtoralis 53. §. verum, de appell. n. 10. & 13. Garc. de benefic. p. 7. c. 13. n. 8. cum ſeq. qui rationem differentiæ conſiderat in excommunicato, etiamſi egeat, cum poſſit à contumacia reſipiſcens abſolutionem conſequi, & ſic ab excommunicatione liberari.

Clericus homicida non eſt incapax retentionis penſionis, Aloyſ. Ricc. in collect. dec. p. 5. collect. 1653. & deciſ. Curiæ Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. dec. 75. n. . Suar. de cenſur. t. 5. diſp. 44. ſect. 3. num. 39. Garc. de benefic. p. 1. c. 5. n. 135. & 136. qui aſſerit quod ſacra Congregat. Concil. Trident. ſuper c. 7. ſeſſ. 14. de reformat. in una Cremonen. cenſuit hoc decretum quod loquitur de incapacitate beneficiorum, in qua ſunt homicidæ, non extendi ad penſiones. Et eſt alendus de fructibus beneficii, Ricc. p. 1. dec. 185. n. 1. Et quod dicitur homicidium voluntarium ad effectum, ut quis privetur beneficio vide Sayr. de cenſur. l. 7. c. 7. à num. 5. & quod privandus eſt per ſententiam, tradit Ricc. d. p. 2. dec 112.

Clerici qui Religioſi non ſunt, hodie dominium comparant redditLUM ſuorum beneficiorum, Molin. de juſtit. tract. 2. diſput. 143. Barb. de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 3. allegat. 114. num. 4. Quod domini non ſunt, ſed procuratores, adminiſtratores, ac diſpenſatores fructuum Eccleſiaſticorum, eſt tex. in c. t. de donat. cum citatis per Barboſ. in collect. ad eundem text. Et quod non habent verum & proprium dominium fructuum Eccleſiaſticorum, tradit Moneta de diſtrib. quotid. p. 3. q. 1. à n. 14. Et de fructibus beneficiorum non poſſunt liberè teſtari, idem d. p. 3. q. 2. à n. 3.

Clerici ſunt veri domini quotidianarum diſtributionum quas juſtè acquiſiverunt. c. unic. §. qui verò, de Clericis non reſident. l. ſexto, Moneta de diſtribut. quotid. p. 3. q. 5. n. 18.

Clerici ex conſuetudine poſſunt teſtari de acquiſitis intuitu Eccleſiæ, ut per citatos à Barb. de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 3. allegat. 114. n. 6. Et Clericus liberè teſtari poteſt de his quæ acquiſivit ex induſtria ſua, Valaſc. de partit. c. 35. Bich. in l. divortio, p. 3. n. 66. ff. ſoluto matrim. Et poteſt teſtari de diſtributionibus quotidianis, Fr. Emm. Roderic. tom. 3. quæſt. Regul. q. 74. art. 4. verſ. 5 Monet. d. p. 3. q. 2. à n. 7. Barboſ. ad cap. cum in officiis 7. à n. 4. de teſtam.

teſtam. & de Canonic. c. 21. *n.* 32. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.* §. 7. *proœm. n.* 105. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 381. *num.* 11. Mart. *de juriſdict. p.* 4. *cent.* 2. *caſu* 157. *num.* 46. Azor. *inſtitut. moral. p.* 2. *lib.* . . . *col.* 847. *cum ſeq.* ubi idem aſſerit *de penſione*. *& de beneficiariis quonſque teſtari poſſunt*, vide Molin. *de juſtit. tract.* 2. *diſp.* 147.

Clericus ſi alia bona non habet, poteſt fieri executio in diſtributionibus ſui beneficii, Duen. *reg.* 275. *verſ. limita undecimò*, Barb. *ad cap. olim* 16. *de reſtitut. ſpoliat. n.* 3. ubi etiam addit dummodo ei alimenta ſerventur ex fructibus beneficii cum ſervis neceſſariis juxta qualitatem ſuam.

Clericus turpiter conſumens fructus ſuorum beneficiorum peccat graviter, non tamen tenetur ad reſtitutionem faciendam Eccleſiæ vel pauperibus, Molin. *de primog. lib.* 2. *c.* 10. *n.* 46. *& n.* 52. Victorel. *in addit. ad man.* Nav. *ad cap.* 17. *n.* 94. Paul. Comitol. *lib.* 1. *reſponſ. moral. q.* 71.

Clericis ab inteſtato decedentibus non ſuccedunt conſanguinei in fructibus beneficiorum, ſed Eccleſia vel ſucceſſor, ſecus verò eſt in quotidianis diſtributionibus, Moneta *de diſtribut. quotid. p.* 3. *quæſt.* 3. *n.* 1. *cum ſeqq.*

Clericus tenetur ex redditibus beneficii ſororem inopem alere & dotare, ut per citatos a Barboſa *ad cap. pervenit* 3. *de arbitr. à n.* 2. *& ad cap.* 1. *de cohabitat. Clericorum, n.* 5.

Clerici filius eſt infamis, Menoch. *conſil.* 345. *n.* 21. Valaſc. *conſil.* 17. Cald. *conſil.* 26. *n.* 25.

Clericus non poteſt ſua donare concubinæ, Perez *titul.* 1. *lib.* 4. *pag.* 765. Ob ſervitia tamen impenſa poteſt eidem fieri donatio Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 31. *n.* 28. ubi *n.* 27. quod debent prohiberi.

Clerici non poſſunt aliquid relinquere filiis ſpuriis legitimatis, nec ab inteſtato ſuccedere etiam in bonis patrimonialibus, juxta votum Sixti V. relatum à Nav. *de ſpoliis Clericorum* §. 19. *pag.* 145. Menoch. *de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.* 96. *n.* 4. Barboſ. *in l.* 1. *p.* 4. *n.* 65. *ff. ſoluto matrim.* Poſſunt tamen relinquere eis ad alimenta, Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 7. *cap.* 10. *q.* 10. *col.* 853. *cum ſeq.* Quarant. *in ſum. Bullar.* verbo *illegitimi*, pag. 288. *cum ſeq.* & vide Surd. *conſil.* 509.

Clerico abſenti à ſervitio Eccleſiæ pro defenſione ſui beneficii debentur fructus & diſtributiones. Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *allegat.* 53. *n.* 172.

Clerici quoad forum ſunt exempti à juriſdictione ſæculari jure divino; vide Fr. Emman. Roderic. *tom.* 1. *quæſt. Regular. q.* 62. *art.* 2. Fr. Anton. à Souſa *in explicat. Bulla cœna, cap.* 91. *diſp.* 91. *n.* 2. *cum ſequentibus*, Cened. *ad Decretum, collect.* 37. Clar. *lib.* 5. §. *fin. q.* 36. *n.* 2. Valaſc. *conſ.* 100. *n.* 8. Perez *l.* 1. *tit.* 3. *lib.* 1. *pag.* 55. Sayr. *in clavi Regia, lib.* 12. *c.* 8. *n.* 6. *cum ſequentibus*, Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 1. *q.* 92. *cum ſeq.* Gabr. Pereira *dec.* 43. *n.* 9. Mart. *de juriſdict. p.* 2. *c.* 6.

Clericus recurrens ad judices ſæculares pro juſtitia adminiſtranda contra judices Eccleſiaſticos, incidit in caſum Bullæ Cœnæ Domini, Aloyſ. Ricc. *in collect. dec. p.* 5. *collect.* 1945. Barb. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *allegat.* 79. *n.* 4. *& ad cap. Eccleſia ſanctæ Mariæ* 10. *de conſtitut. à n.* 7. Et excommunicati ſunt qui impediunt ſuper cauſis quæ ad forum Eccleſiaſticum de jure, vel de conſuetudine pertinent, literas à Sede Apoſtolica impetrari, vel ſuper ipſis coram Ordinariis, vel delegatis Eccleſiaſticis litigari, Barboſa *ad cap. quoniam* 4. *de immunit. Eccleſiarum, lib. ſexto, n.* 1. *&* 2.

Clericos an Papa poſſit ſubjicere laïcæ juriſdictioni vide Chaſſan. *in conſuetud. Burgundiæ, rub.* 1. *num.* 48. *fol.* 49. Menoch. *de interdict. remed.* 3. *retin. num.* 400. Guillelm. *in cap. Raynuntius*, verbo *& uxorem*, *dec.* 2. *num.* 136. Surd. *dec.* 119. *n.* 5. ubi quod univerſaliter diſponendo non poteſt, & vide aliquos caſus per Sayr. *clavis Regia libro* 12. *c.* 8. *n.* 8. *cum ſequentibus*, ubi quod Papa non poteſt in aliquibus caſibus concedere Principibus ſæcularibus poteſtatem puniendi Clericos, & Clericorum exemptionem à juriſdictione ſæculari, quoad quoſdam Clericos, vel quoad quaſdam cauſas, Cov. *pract. c.* 3. *n.* 4. Valaſc. *d. tom.* 1. *allegat.* 10. *n.* 5. *&* 6. Cened. *in collect. p.* 1. *collect.* 24. *n.* 1. Et mero laico poteſt committere cauſas criminales Clericorum, Clar. *lib.* 5. §. *fin. q.* 41. *n.* 8.

Clericus turbans Regiam juriſdictionem & pacem publicam directè aut indirectè, poteſt à judice laico & à Regno expelli, Garc. *de nobilit. gloſſ.* 9. *n.* 32. Farin. *de delict. p.* 5. *q.* 114. *n.* 78. Cened. *ad Decretum, collect.* 37. *n.* 9. Seſſe *Aragon. dec.* 114. *n.* 14. *& de inhibit. c.* 8. §. 4. *n.* 100. *in fine, & numero* 197. *cum ſequentibus*, Avil. *ad cap. Prætor. c.* 2. *n.* 9. ubi quod poteſt puniri in bonis, & non in perſona, de quo etiam Azeved. *lib.* 3. *n.* 5. *tit.* 1. *lib.* 4. *nova recopilat.* Cur. Philipp. *p.* 3. §. 2. *n.* 1. *&* §. 3. *n.* 2. Et Clerici qui nolunt deſiſtere a violentiis quas inferunt Regis vaſſallo, poſſunt à regno jure originis expelli & privari, ut tradunt Avend. *de exequend. mandat. p.* 2. *c.* 6. *n.* 12. Avil. *ubi proximè*, Azeved. *l.* 4. *n.* 12. *tit.* 1. *lib.* 4. *nov. recopilat.* ubi etiam aſſerit quod cùm bona eorum ſint ſub Regis territorio, ſecundùm Regis ipſius conſtitutiones judicatur, & quod Clerici ſunt coërcendi per Principes ſæculares, non juriſdictione contentioſa, ſed coërcitione & ditione œconomica ac politica, de quo etiam Avend. *dicto loco*.

Clericos comprehendunt leges Regni, quia ſunt vaſſalli ratione originis & domicilii, id eſt ſunt vaſſalli illius Regis in cujus Regno degunt, & cives illius oppidi ſeu civitatis in qua nati fuerunt. Cabed. *de patronat. Regiæ coronæ, c.* 36. *n.* 1. ubi *n.* 4. quod poſſunt privari per Regem & judices ſæculares amiſſione rerum temporalium & jure originis, ut exeant à Regno.

Clerici tenentur ad collectas publicas impoſitas propter famem & peſtem pro liberanda civitate, Garc. *de nobilit. gloſſ.* 9. *n.* 53. Surd. *de alim. tit.* 8. *privileg.* 46. *n.* 4. Valaſc. *tom.* 1. *allegat.* 47. *n.* 18. Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. libro ſecundo, concl.* 32. *n.* 3.

Clerici poſſunt collectari, quando collecta imponitur pro reparatione pontis, fontis, & viarum, aut alterius rei ſimilis, ita Avend. *de exequend. mandat. p.* 2. *c.* 3. *n.* 8. Guter. *lib.* 1. *pract. quæſtione* 3. Roderic. *p.* 2. *Bulla Cruciatæ, fol.* 136. Menchac. *uſufrequent. c.* 6. *n.* 4. Perea *l.* 1. *tit.* 3. *lib.* 1. *pag.* 68. Mexia *in tract. taxa panis, concl.* 1. *n.* 61. *& concluſ.* 5. *n.* 3. Flor. *var. q.* 21. *n.* 213. *cum ſequentibus*, Valaſc. *q. allegat.* 47. *n.* 59. ubi *allegat.* 50. quod poſſunt cogi per judices ſæculares reparare ædes. Et Clerici quando tenentur aliquid ſolvere pro reparatione pontium, itinerum, vel aliarum rerum reſpicientium bonum commune, executio poteſt fieri per judicem ſæcularem in bonis ipſius Clerici, non tamen in perſona, & nulla hoc caſo excommunicatio incurritur, Cened. *ad decretum, collect.* 37. *& ad decretal. collect.* 153. *n.* 3.

Clericos non attingit pragmatica ob penuriam annonæ, vel victualium. Azor. *moral. p.* 1. *lib.* 5. *c.* 12. *colum.* 414. Sayr. *clavis Regia libro* 3. *capite* 4. *numero* 63. Cened. *practicar. quæſtione* 33. *numero* 3. Cur. Philipp. *p.* 3. §. 3. *numero* 10. Martha *de juriſdict. p.* 4.

cent.1.caſu 1.n.31.& 32. cum ſequentibus,& caſu 2.

Clericus ſi per Regem fuerit admiſſus ad aliquod officium ſæculare,& regium,& in ipſo officio commiſerit delictum,poteſt puniri ab ipſo Rege, Garc. *de nobilit. gloſſ.9.n.15.* Addit. ad Bernard. Diaz *in pract.cap.56.* Thom. Valaſc. *tom.1. allegat.21.n.17.* Gabr.Pereira *de manu Regia, in concordiis, num.44. fol.222.*Cened *ad decretum,collect.37.n.16.& ad Decretales collect.61.num.6.* Et ratione officii conveniatur coram ſæculari,Bernard.Græv.*in pract.Cam.Imper.lib.1. concl.37. conſiderat.9.* Cur. Philip. *p.3.§.3. num.5. cum ſequentibus*, licèt contrarium reſolvat Marta *de juriſdict. p.4.cent.2. caſu* 127. Et ſi Clericus efficiatur miles, privilegium clericale amittit, Valaſc.*d.tom.1.allegat.45.n.27.* Et ſi acceptet officium Tabellionis,idem *n.28.& allegat.47.n.8.* Et de Clerico artifice delinquente in officio,vide Mer. *in tract. taxa panis, concl.5. num.28. & 32.* Marta *d. caſu* 127. ubi quod non poteſt conveniri coram judicibus laicis. Et de Clerico falſificante literas Regis,quod puniatur pœna depoſitionis, tradit Perez *ad leges Ordinam.l.1.tit.8.lib.1.pag.*28. Et Clericus falſis ponderibus & menſuris aliquid vendens punitur à judice ſæculari, Cened.*ad decretum,collect.37. num.*18. Et Clericus tutor laici convenitur coram judice ſæculari, Guillelm.*in cap. Raynuntius*, verbo *& uxorem,dec.2.n.128.* Thom. Valaſc. *d.alleg.27. num.ultim.* Idem in Clerico Gabellarum conductore,Mexia ubi ſuprà, *num.24.* & vide plura alia per Garc. ubi ſuprà, *n.29. cum ſequentibus.* Et de Clerico collega in collegio mercatorum, vide Azeved. *ad tit.13.n.8.lib.3. nov.recopilat.pag.372.* Et plures caſus in quibus Clerici conveniuntur apud judices ſæculares,vide per Cened.*d.collect.37.* Et Clerici tenentur ſervare jus Regium,Barb.*in c.ad noſtram 12. de probat. n.3. juncto n.2.*

Clericos ligant ſtatuta pœnalia, ſi concernant publicam utilitatem,ac bonum commune, cùm directè non ſint contraria libertati Eccleſiaſticæ, vide Ignat. del Vilar.*in ſylva reſponſ.p.3. lib.1.reſponſ.3. à n.6. cum ſequentibus*, ubi *à n.20.* agit de ſubſidio Eccleſiaſtico,quod Princeps poteſt exigere tempore neceſſitatis,belli,& obſidionis, conſenſu Summi Pontificis accedente.

Clericus poteſt cogi per judicem laïcum reddere depoſitum, Afflict. *dec.24.num.3.* Gregor. *l.3.tit.3. p.5.* verbo *Clerico*, Perez *ad leg. Ordinam. titul.10. lib.3.pag.663.*Guillelm.*in cap.Raynuntius*, verbo *& uxorem, dec.2. num.* 127. *de teſtamentis.* Quamvis contrarium ſequatur Marta *de juriſdictione p.4.cent. 2.caſu* 104.ubi reſolvit Clericum depoſitarium laïcorum debere cogi à judice Eccleſiaſtico ad reſtituendum depoſitum vigore ordinis judicis laici. Et Clerici non debent recipere ſequeſtrum,vel depoſitum laïcorum ſine licentia Epiſcopi,Marta *ubi proximè, caſu 124. n.4.*

Clericus poteſt cogi à ſæculari judice quoad onera realia,Avil.*ad cap.Prætor.cap.23.*verbo *deu orden, n.11. fol.216.*

Et ratione cenſus poteſt conveniri coram judice ſæculari, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſium cap.16. num.19. cum ſequentibus, & cap.141.num.6. & 9.* Ceval.*commun. contra commun.p.4. quæſt.899. num.80. cum ſequentibus*, Cur. Philip. *p.1. §.5.numero* 22. Et de adminiſtratione publica tenetur reddere rationem coram judice ſæculari, ſecus erit de privata. Cur. Philip. *tomo ſecundo, libro ſecundo, cap.9. num.17.* quem vide *c.15. num.27.* ubi ait quod ſi fuerit mercator, poteſt conveniri coram Conſulatu.

Clericus in minoribus conjugatus poteſt eſſe tutor, Valaſc. *tom.1.allegat.47. numero 27. & 30.* Attamen Clericus Sacerdos non poteſt dari tutor in teſtamento, Stephanus Gratian. *diſceptat forenſium cap.57. numero* 32. Calvacan. *de tutore & curatore,numero* 288. Montan. *de tutel. capit.33 regula 1.num.195.* Valaſc. *d. allegat.47.num* 28. Guter. *eod. tract.de tutel. cap.1.num.26.* ubi ſecus aſſerunt in tutore legitimo, ſi voluerit, de quo etiam Valaſc. *n.29. d. loco.*

Clerici poſſunt citari ſuper confectione inventarii coram judice laïco,Mart.*de juriſdict.p.4.cent.2. caſu* 122. Farin.*de delict.p.1.q.7.à n.87. & p.4.dec.* 81. ubi additio.

Clericus ſacris ordinibus inſignitus, licèt advocati officio fungi non poſſit, poteſt tamen in una cauſa advocare, ex Abb.*in cap. per venerabilem,numero 6.qui filii ſint legitimi*, & Valaſc. *allegat 27. ad finem*, Stephan. Gratian.*diſceptat.forenſium capite 57. n. 35.* Farin. *in praxi delict. capit. 7. n. 55. p.77.* ubi plures caſus refert,in quibus Clericus in ſacris conſtitutus poteſt eſſe advocatus etiam ſæcularis, de quibus etiam Cened. *ad Decretal. collect. 39. numero 4.* Et Clericus non poteſt in judicio ſæculari eſſe procurator & advocatus, Savr. *in clavi Regia, lib.12. capit.22. numero 3.cum ſeq.* ubi etiam de Monachis. Limita ſi ſit pauper, Gonzal. *ad reg.8. Cancel. gloſſ.2. num.28. cum ſeq.* ubi *n.33.* idem ait in Monacho pro ſuſtentatione Monaſterii.

Clericus an poſſit armis ſpoliari per ſæcularem? vide Barboſ. *in collect.ad cap. in audientia 23. n.4. de ſentent. excom.* ubi plures citat, & ſequitur partem negativam, ut veriorem. Et Clericus ſuſpectus de fuga poteſt capi à judice laïco, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.2. concl.44. n.17.* Item Clericus ſuſpectus de fuga poteſt capi à creditore ſine metu excommunicationis, dummodo intra terminum 24.horarum debitor captus ſuo judici competenti producatur,Guter.*lib.1. pract.q.82. n.2. & 3.* Valaſc. *tom.1. allegat. 25. n. 4.* Barboſ. *in l. ſi longius, §. ſi filius, n.56.ff.de judiciis.* Et Clericus in fragranti delicto repertus poteſt capi & incarcerari à judice ſæculari abſque metu excommunicationis. Barboſ.*ad cap.cum non ab homine 10. de judiciis, n.11.* Deinde Clericum retinens non ligatum,ſed intra parietes incluſum injuſtè,licèt corpus non tangat, pœnam excommunicationis incurrit, Barboſ.*ad cap. nuper 29.de ſentent. excommun. num 2.*

Clerici non poſſunt pro cauſa civili carcerari,& gaudent Beneficio *c.Odoardus,de ſolut.* Aloyſ.Ricc. *dec.Cur. Archiepiſcop.Neapolit.p.2o.dec.20.* Valaſc. *tom.1. allegat.25.* ubi limitat.

Clericus in minoribus qui non fuit condignè punitus per judicem Eccleſiaſticum, poterit ſæcularis judex contra eum procedere.Barboſ.*in l.ſi quis poſteà, n.254.cum ſequentibus,ff.de judic.* Marta *de juriſdict. p.3. c.9. n.8. cum ſequentibus.*

Clericus conjugatus in tantum eſt de foro Eccleſiaſtico, in quantum contraxerit matrimonium cum unica & virgine, atque detulerit habitum & tonſuram, Marta *de juriſd.p.4. cent.2.caſu 153.n.15.* De requiſitis, ut Clericus in minoribus, & conjugatus gaudeat fori privilegio, vide Barboſ.*de offic. & poteſtat. Epiſcopi, p.2. allegat. 12. à n. 12. cum ſequentibus.*

Clerici conjugati gaudent fori privilegio in criminalibus, Barboſ.*in collect. ad Conſil. Trident. ſeſſ. 23. de reformat. cap.6. n.49.*

Clericus ordinatus poſt delictum commiſſum abſque ulla fraude gaudet fori privilegio,ſecus verò cum fraude & dolo, ex citatis per Barboſ.*in cap. propoſuiſti,pen.n.7.de foro compet.*quibus adde Soar.

receptar.

recept.r. ſentent. verbo *Clericus*, Cabed.*dec.*58. *t.*4. *p.*1. Fr. Emman. Roderic. *tom.* 3. *Regular.quaſi.*14. *artic.*3.*in princip.* Et Cle icus, ſeu Mona.hus effe-ctus poſt commiſſum delictum, qui ad evitandam ſæcularem juriſdictionem, & ad effugiendum pœnas à ſæcularibus judicibus imponi ſolitas, & ſic cum fraude ſacros ordines aſſumpſerint, adhuc tamen a ſæculari judice puniri poſſunt in bonis, non in perſona, ſecus ſi ſine fraude, Farin.*in praxi crimin.* *tom.*1. *tit.de inquiſit. quaſt.*.. *n.*104. *cum ſequentibus.* Et ſi Clericus in minoribus poſt delictum uxorem ducat, ad Eccleſiaſticum judicem eſt remittendus, Barboſa *d. allegat.*12. *n.*6. *in fine.*

Clericus nemo præſumitur niſi probetur, Menoch. *de praſumpt. lib.*6. *q.*76. *n.*1. Valaſc.*tom.*1.*allegat.*37.*n.*16. Azeved.*ad l.*10.*n.*1.*tit.*1. *lib.*4. *nov. recopilat.* Barboſ.*in l. Titia* 33.*n.*27. & 31. *ff. ſoluto matrim.* Et quomodo probetur? vide Flamin. *de reſignat. tom.*1.*lib.*10.*quaſt.*3.*n.*10. *cum ſequentibus.* Et non requiritur citatio partis ad probandum Clericatum, Tiraquel. *tract. res inter alios acta, fol.*38. *verſo, limit.*38. Et quando Clericus excipit coram judice ſæculari, ut remittatur ad Eccleſiaſticum, cognitio habitus & tonſuræ pertinet ad judicem Eccleſiaſticum, Guid.Papæ *q.* 138. Maſcard. *de probat. concl* 689. *n.*9. Gam. *de Sacram. praſtand. ultimo ſupplicio damnatis, quaſt.*5.*n.*29. Burg.*conſ.*21. *num.*5. Barboſ.*d. allegat.*12. *n.*16. Valaſc. *tom.*1.*allegat.* 11.*à n.*.. & remiſſive Sanch.*de matrim. lib.*7. *diſput.*46. *num.*7. Licèt contrarium, nempe quod de habitu clericali & tonſura debeat cognoſcere judex ſæcularis, reſolvant Barboſ. *in d. l. Titia, n.*34.& 36. Farin. *in praxi crimin. p.*1. *q.*8.*num.*4. Avend. *de exequend. mandat. p.*1.*cap* 22. *n.*16. De caſibus in quibus Eccleſiaſticorum remiſſio fieri non debet, vide Marant.*de juriſdict.p.*2.*cap.*32.*n.*55. *cum ſequentibus.*

Clerici qui dimiſſo habitu clericali ſæcularibus negotiis ſe immiſcent, privilegio fori non potiuntur, ne à ſæculari valeant judicari, Salzed. *in addit. ad Bernard. cap.*53. *in princ.* Roland. *conſ.*4. *n* 28. *lib.*1. Cov. *pract. cap.*32.*n.*2. *verſ.*1. Clar. *in §. ult. q.*36. *n n.*23. Gregor. Lopez *l.*5. *tit.*7. *part.*5. verbo *las franqueſas*, Sanch.*de matrim. lib.*7. *diſput.*46. *n.*18. *ad finem*, Fachin. *controverſ. lib.*9. *cap.* .8. *per totum*, Barboſ. *in d. l. Titia, n.*34.*verſ.unde in hac materia plures*, ut per Farin. *d. q.*8. *n.*60. & 93. Et ſi Clericus conjugatus non abſtineat a negotiationibus & armis, non gaudebit hoc privilegio fori, Aluyſ. Ricc.*in collect.dec.p.*5. *collect.*1864.*verſ. qua ratione.* Sed quia Clerici conjugati in habitu & tonſura incedentes, & alicui Eccleſiæ ſervientes, ſæcularibus negotiis & armis immiſcere ſe non debent, quid ſi in occaſione talium negotiorum caperentur à judice laico, an remitti debent ad Eccleſiaſticum judicem? Diſtinguendum eſt cum Maria *de juriſdict.p.*2. *cap.*32.*à n.*31. Vide tamen Cened. *ad decretum collect.*37.*n.*2. ubi ait quod Clerici negotiis ſæcularibus ſe immiſcentes conveniuntur coram judice ſæculari.

Clericus poteſt conveniri coram judice laico, Clar. *lib.*5. §. *fin.q.*36. *n.*6. Menchac. *uſufrequent. cap.*5. *num.*18. Cened.*ad Decretum, collect.*37.*n.*6. Maria *de juriſdict. p.*4.*cent.*2.*caſu* 107.*à numero* 1. Et quando ſcilicet ipſe Clericus eſt actor in cauſa merè civili contra laicum, idem reſolvit Barboſ. *lib.*1. *de jure Eccleſiaſt.c.*39 *de privileg. Clericorum*, §.2. *num.*137. ubi *num. ſequentibus* ampliat & limitat. Et contra Clericum lata ſententia à judice ſæculari poteſt jubere fieri executionem in ejus bonis temporalibus, Barboſ. *in l.qui prior* 19.*n.*98. *ff.de judic.* Et Clericus ſi laicum conveniat coram eodem judice ſæculari, non prohibetur laicus clericum ipſum coram eodem judice reconvenire, Farinac.*in praxi crimin.p.*1.*tit.*1.*de inquiſit.q.*8.*n.*99.ubi *n.*100. limitat in cauſa criminali.

Clericus in cauſis poſſeſſoriis rerum ſpiritualium non potitur privilegio fori, & apud ſæculares judices valet conveniri, Guillelm.*in c. Raynuntius*, verbo *& uxorem, deciſ. num.*30. Selv.*de benefic. p.*1.*q.*7. Ruland. *conſ.*23. *num.*10.*lib.*2. Avend. *ad cap. Prator.lib.*1.*cap.*1.*n.*32. Afflict.*dec.*.4. Menoch. *de interdict.remed* 15.*recuper.poſſeſſ.n n.*210. & *de retine remed.* . *n.*356. Azeved.*ad l.*2. *tit.*6.*lib.*1. *nov.recopilat.* Valaſc.*tom.*1.*conſult.*11.& *conſult.*93. Cabed. *dec.*82. *p.*1. Surd. *conſ.*328.*n.*22. Gail.*lib.*1. *obſervat.*37. *n.*5. Ceval. *tom. q.*504. *in princip.* plures ut per Cov.*pract. cap.*35.*n.*1. Gut. 1.*pract.lib.*1.*q.*120. *à princip.* & *canon cap.*14 *n n.*..2. Fachin.*controv.lib* 8. *c.*15.*in verſ.venio ad alteram*, remiſſive Farinac. *in praxi, lib.*1. *tit. de Inquiſit. q.*9. *n.*152.

Clericus hæres laici cœpta jam lite cum defuncto tenetur coram ſæculari judice eam proſequi, Paul.*in l. hares abſens, in princip. n.*4. ubi Angel. *n.*5. *ff. de judic.* Guillelm. *in cap. Raynuntius*, verbo *uxorem, n.*1.4. Buër. *dec.*69. *n.*32. Cov. *pract. cap.*8. *n n.*2. Mrant.4.*p. diſt.*11.*n.*79 Menchac. *de ſucceſſ.*§. .2. *n.*72.*limit.*17. Perez *lib.*3.*tit.*1.*l.*4 *ad finem*, Vivian. *tom.*2.*opin.*48. Barboſ.*in l ſi conſtante*, §.*ult. à n.*27. *ff. ſoluto matrim.* Ceval. *commun. q.*46. *n n.*1. late Surd.*conſ.*222. *n n.*16. & *dec.*1.*à num.*2. Cened. *ad decretum, collect.*37.*numer.*7. cum aliis citatis per Barb.*lib.*1.*de jure Eccleſiaſt cap.*39. *de privilegiis Clericorum*, §.1.*n.*112. His antequam adeat hæreditatem, inventarii confectio pertinet ad forum ſæculare, Gabr. Pereira *de manu Regia, p.*1. *cap.*16. *num.*22, & 23.& *num.*24. quod adita hæreditate pertinet ad forum Eccleſiæ: & *num.*25.& 28.*cum ſequentibus*, idem aſſerit, ſi Clericus ſit hæres alterius Clerici, vel decedat ab inteſtato.

Clericus & laicus ſimul delinquentes in criminibus ſua natura merè ſæcularibus, quilibet debet conveniri coram ſuo proprio judice, ut per citatus à Barboſ.*d.*§.2.*n.*94. & 95. Declara quod laicus ſimul delinquens cum Clerico in dividuis, punitur Clericus a judice Eccleſiaſtico, & laicus à ſæculari, in individuis autem uterque ab Eccleſiaſtico eſt puniendus, Farin. *in praxi crimin tom.*1. *tit.*1.*de Inquiſit. q.*8.*n.*151. Cardon.*in praxi judicum & advocat.* verbo *Clericus*, *n.*45.

Clericus utrum poſſit per miniſtros Eccleſiæ extrahi à loco ſacro in illis caſibus in quibus laicus extrahi non poteſt? Latiſſimè diſputat Barboſ.*in c. inter alia, de immunit. Eccleſia, n.*14. *cum ſequentibus*, ubi ſententiæ negativæ tanquam probabiliori adhæret.

Clerico ſimplici nudum miniſterium poteſt mandari, Put.*p.*3.*dec.*192. Rebuſ.*in praxi, tit. forma mandati executor.pag.*741. Navar.*in cap. cum contingat, ſecunda cauſa nullitatis, n.*23. nempe examinatio teſtium, *clem.unic.de offic.delegati*, Azeved.*lib.*3.*tit.*9. *in ſummar. n.*14.

Clerici ad favorem ſuæ Eccleſiæ admittuntur ad teſtificandum, Farin.*in praxi crimin.p.*2.*tit.*6.*de oppoſit. contra perſonas teſtium*, *q.*6.. *n.*455.

Clerici non poſſunt eſſe teſtes in judicio ſæculari ſine licentia Ordinarii, Conſtit. Brachar. *tit.*10.*conſtit.* 11. Barb. *ad c. teſtimonium* 11. *q.* 1. & ſi ferant teſtimonium abſque licentia Epiſcopi, non eſt nullum, Maſcard. *de probat. concl.*261. *n.*1.. *cum ſeq.* & *concl.*1358.*n.*32. Et conſtitutio ſolùm pœnam imponit deponenti abſque licentia, Barboſ.*in cap. nuper* 51.*de teſtibus, num.*2. Et Clericus ut juſtè poſſit teſtimonium proferre, neceſſaria eſt ſui Prælati facultas,

cultas, idem Barboſ. *in cap. 1. de juram. calumnia n. 5.* ubi *n. 6.* quod regulares & Monachi ſine Superiorum licentia teſtimonium perhibere non poſſunt.

Clericus in cauſa criminali contra laicum, in qua agatur de pœna ſanguinis, non poteſt cogi ad ferendum teſtimonium, 11. *q.* 1. Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. lib. 3. tit. 55. in ſeptima concl. num. 28.* & ab eo citatis adde Clar. *lib. 5. § fin. quæſt. 24. n. 8. cum ſeq. & n. 2.* Hyppolit. *conſ. 45. n. 5. & conſ. 122. num. 6.* Mart. *de juriſdict. p. 4. cent. 1. caſu 117. n. 1.* Farin. *in praxi crimin. p. 2. tit. 6. de oppoſit. contra perſonas teſtium, q. 61. n. 59. & n. 9. & lib. 3. tit. 8. de oppoſit. contra examen teſtium, quæſt. 78. n. 74.* ubi *n. 78.* ait quod in caſu quo Clerici ad teſtificandum compelluntur, fiat compulſio, non per judicem ſæcularem, ſed per Eccleſiaſticum, & in manibus judicis Eccleſiaſtici jurabunt. Et *in c. fin.* ubi Doct. *de juram. calumnia*, citati per Barboſ. *n. 3.* probatur quod Clerici in ferendo teſtimonium non tenentur juramentum per contactum ſcripturæ proferre, ſed ſat eſt ſi ſacrum Evangelium coram iis propoſitum ſit, vel manum pectori in ſignum fidei admoveant, quod etiam cum aliis repetit *in cap. laudabilem 5. de frigidis & maleficiatis, n. 2.*

Clericus falſum teſtimonium dicens coram judice ſæculari, ab eodem puniri non poteſt, Bernard. *in pract. cap. 93. n. 2.* Perez *tit. 6. lib. 8. Ordinam.* Guilielm. *in c. Raynuntius, verbo & uxorem, dec. 2. n. 142.* Suel. *conſ. 196. num. 27.* Azeved. *ad l. 1. tit. 16. lib. 8. nova recopilat. n. 97.* Azor. *inſtitut. moral. p. 1. lib. 5. cap. 13. col. 415. q. 2.* Cald. *de empt. cap. 81. 88. & 97.* Mex. *in tract. taxæ panis, concl. 5. n. 34.* remiſſivè Cabel. *p. 1. dec. 77. n. ult.* Farin. *in praxi, tom. 1. p. 1. titul. de inquiſit. q. 8. n. 26.* Guter. *lib. 1. pract. q. 24. num. 1.* Plures refert Cened. *ad Decretum, collect. 37. n. 10. & ad Decretal. collect. 139. n. 2.* Padilla *p. 1. de todos los delictos, cap. 22. in fine.*

Clericus Miſſam celebrans poteſt ſe defendendo occidere aggreſſorem, & Miſſam poſtea perficere, Bern. *in pract. Cam. Imper. lib. 1. concl. 110. conſiderat. 1. n. 2.* Cened. *pract. q. 24. n. 4.* Farin. *in praxi delict. p. 5. q. 125. tit. 14. n. 29.*

Clericum percutiens excommunicationem incurrit, *c. ſi quis ſuadente 17. q. 4.* reſolvunt Cened. *ibidem*, Aloy. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſc. Neapolit. p. 1. dec. 16. à n. 1.* de qua materia vide Sylv. *in ſum.* verbo *excommunicatio 6.* Navar. *in man. cap. 27.* ubi *num. 17. & 18.* limitat, ſi Clericum percutiens vim vi repellat cum moderamine inculpatæ tutelæ, Tolet. *in inſtruct. Sacerdot. libro primo, capite 31.* Sà verbo *excommunicatio*, Sayr. *de cenſur. lib. . cap. 26. cum ſequentibus*, Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi. p. 2. allegat. 41. & in collect. ad d. cap. ſi quis ſuadente*, Suar. *de cenſur. diſputatione 22. ſect. 1.* ubi *num. 71.* aſſerit quod Clerici ejuſdem collegii ſe invicem non enormiter percutientes, non coguntur adire Pontificem, ſed à ſuo Epiſcopo abſolvi poſſunt, per text. *in cap. quoniam, de vita & honeſtate clericor. c. pervenit 17. de ſentent. excommunicat.* Et idem aſſerit de Religioſis & Canonicis Regularibus, per text. *in c. Monachi, de ſentent. excom.* ibi, quocunque modo ſeſe in clauſtro percuſſerint, cum limitatione *cap. Canonica, in fine, eod. tit.* Et non ſolùm incurrit excommunicationem percutiens in actum, ut refert Anton. Fernandez de Moure *p. 2. do compendio da doutrina moral, c. 6 § 25.* quem etiam vide *p. 1. c. 13.* & Barboſ. *in d. cap. ſi quis ſuadente, num. 47.* Et excommunicatus ob levem Clerici percuſſionem, ab Epiſcopo abſolvi poteſt, *d. cap. pervenit*, Garc. *de nobilit. gloſſ. 9. n. 40. cum ſequentibus*, Gutier. *canon. lib. 1. cap. 3. n. 11. cum ſequentibus*, Bellet. *diſquiſit. clerical. p. 1. tit. de favore clericor. canon. § 3. n. 23.* optimè Sayr. *de cenſur. lib. 3. cap. 28. à principio*, Bonacin. *eod. tract. diſput. 2. q. 4. puncto 5. n. 2.* Carol. de Graſſ. *de effect. clericat. effectu 9. num. 73.* Levis injuria judicanda eſt arbitrio Epiſcopi, qui ex circonſtantiis perſonarum, locorum, temporum, modi percuſſionis & læſionis arbitrari poterit, ut advertunt Bellet. *d. § 5. n. 34.* Sayr. *d. c. 28. n. 5.* addens communiter levem cenſeri percuſſionem, quæ fit à magiſtro, Prælato, patre, domino, in diſcipulum, Clericum, filium, aut ſervum. Unde Bonacin. *d. puncto 5. n. 4.* levem percuſſionem regulariter credit eſſe illam, quæ fit pugno, palma, manu, pede, digito, baculo, vel lapide, quæ nullam carnium maculam reliquit, vel quæ fit abſque ſciſſione membri, ſine fractione dentis, ſine evulſione multorum capillorum, & ſine effuſione multi ſanguinis, niſi ratione loci, vel perſonæ poſſit hæc levis percuſſio cenſeri graviter injurioſa, veluti ſi quis manum injiciat in faciem alicujus gravis perſonæ impingẽdo àlapam, aut ſit in platea, vel coram populi frequentia percutiat. Et quæ ſit in Clerico levis, vel enormis percuſſio, vide Fratrẽ Emman. Roderic. *in ſum. c. 83. n. 7.*

Clericum percutiens majori pœna dignus eſt, gloſ. *in c. ſicut, 17. q. 4.* Farin. *de delict. p. 1. lib. tit. 3. q. 18. n. 81.* Et plura in commendationem ſtatus clericalis vide per Barboſam *de offic. & poteſtate Epiſcopi, p. 1. tit. 2. gloſſ. 1. n. 2. cum ſequentibus.*

Clericus ſeu quælibet perſona Eccleſiaſtica à laicis percuſſus, vel verbis injurioſis moleſtatus poterit agere actione injuriarum, vel coram judice Eccleſiaſtico, vel coram laico, Ordinat. *lib. 1. tit. 9. § 3.* ubi Barboſ. *n. 1.* plures citat, quibus adde Mart. *de juriſdict. p. 2. cap. 7. n. 6. cum ſequentibus.* Secus eſt ſi de caſu fuerit latum elogium, vel ò *devaſſa*, per judices laicos, quia tunc Eccleſiaſtici coram eis jus ſuum requirent, cùm in eodem judicio ſit præventa juriſdictio, Rebuſ. *in tract. except. n. 239. & in declarat. arboris, num. 6.* Valaſc. *tom 1. allegat. 55.* Bobadil. *in Polit lib. 2. cap. 17. num. 132.* Mart. *d. p. 2. cap. 3.* Barboſ. *ubi proximè n. 2.* ubi *n. 4.* quod judex Eccleſiaſticus aget ad condemnationem pœnæ impoſitæ pro ſacrilegio cum excommunicatione. Si verò agatur actione injuriarum civiliter, non poteſt Clericus conjugatus declinare judicium ſæculare, licet non poſſit pro illa cauſa à judice laico capi, vel carcerari, ut cum Cov. & Navarr. refert idem Mart. *d. p. 2. c. 42. n. 30.* Et Clericus poteſt accuſare laicum de crimine aut injuria ſibi illata, non tamen de aliena, etiamſi civiliter agat præſtando quod judex ad pœnam ſanguinis non intendat, ut liberetur ab irregularitate: ita reſolvit Barboſ. *ad cap. poſtulaſti 21. de homicidio.*

Verbo COADJUTOR, & COADJUTORIA.

COADJUTORES cum futura ſucceſſione non ſunt beneficiarii interim dum vivunt coadjuti, nec habent jus in re, ſed ad rem, Put. *dec. 108. p. 2.* cum aliis citatis per Barb. *tract. de Canonicis & dignitatibus, c. 29. à num. 3.* Ubi *num. 7. & 8.* quod per obitum coadjuti dicitur beneficium vacare, & coadjutoria poſt mortem coadjuti continet gratiam coadjutoris, & idem Put. *d. dec. 108. p. 2.* tradit quod coadjutoria non operatur reſignationem, niſi poſt obitum coadjuti, & *dec. 98. d. p. 2.* quod ſunt duæ gratiæ, una coadjutoriæ, & altera proviſionis, & una deficiente non expirat altera.

Coadjutoriis cum futura ſucceſſione locum habere non poteſt conſtitutio Gregoriana, mandans publicari reſignationes & jurium ceſſationes, Gonzal. *de menſibus, gloſſ. 5. § 9. num. 5. cum ſeq.* addit quod coadjutoria cum futura ſucceſſione continet duplicem

cem gratiam, unam coadjutoriæ, & alteram futuræ ſucceſſionis, quæ reſpicit favorem coadjutoris: & *n.15.* quod ſi decedat coadjutus priuſquam coadjutoria habeat effectum, ſuſtinetur gratia concernens favorem coadjutoris: & *n.56.* aſſerit exprimi hodie in literis quod ſit locus futuræ ſucceſſioni, etiamſi beneficium actualiter vacet de tempore datæ, & ibidem de aliis clauſulis agit.

Coadjutores debent eſſe conſtituti in illa ætate, quæ ad obtinendum beneficium requiritur, Barb. ſ. *d. cap. 29. num. 47. & 48.* Et ſufficit quod coadjutor tempore gratiæ ſit in ætate legitima, ut promoveri valeat ad Ordinem requiſitum a tali beneficio, ad quod conceditur coadjutoria, quamvis tunc ordinatus non ſit, ex Gonzal. *d. §. 9. n. 90.* Barboſ. *in collect. ad Concilium Trident. ſeſſ. 25. de reformat. c. 7. n. 28. & 29. & d. cap. 29. n. 36.*

Coadjutor non poteſt ordinari ad titulum coadjutoriæ; poteſt tamen promoveri ad titulum coadjutoriæ perpetuæ cum futura ſucceſſione, dummodo ratione illius habeat congruam ſuſtentationem, tanquam ad titulum beneficii. Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ. 21. de reformat. cap 2. n. 17. & ad c. 25. n. 39.* ubi *num. 12.* ait quod quando coadjutor habet aliunde unde ſe decenter valeat ſuſtentare, diſponitur quod nihil prorſus percipere debeat de fructibus, nec diſtributionibus.

Coadjutoria quando conceditur propter ingraveſcentem ætatem coadjuti, verificanda eſt ætate 60. annorum, ex Gonzal. *d. §. 9 n. 84.* ubi *n. 85.* quod ſi fuerit narrata ætas ingraveſcens cum aliis infirmitatibus conjuncta, tunc ſufficit verificari ætatem quinquaginta & quinque annorum, nam infirmitates, labores, & alii exceſſus minuunt ætatem, & *n. 86.* quod quando conceditur propter ſenectutem narratam, tunc eſt probanda ætas 70. annorum: & *n. 87.* quod valet judicis arbitrium, ut cognoſcatur quis verè dicatur ſenex, ad hunc effectum conſideratis omnibus circumſtantiis.

Coadjutor non tenetur ad reſidentiam præciſam, ſed cauſativam, id eſt ut de bonis ſuis ſatisfaciat pro intereſſentia non ſoluta. Barboſ. *d. cap. 29. n. 15. & d. cap. 7. n. 14.* Gonzal. *de menſibus, gloſſ. 5. 9. 9. n. 112.*

Coadjutor cum futura ſucceſſione non tenetur ad Fidei profeſſionem, niſi cùm fuerit ſucceſſioni locus, Barboſ. *dicto cap. 29. n. 14.* ubi *cap. 17. n. 14.* quod in Canonicis Eccleſiæ Collegiatæ non eſt neceſſaria profeſſio Fidei, requiſita à Concil. Trid. *ſeſſ. 14. de reformat. cap. 12.*

Coadjutor eget nova poſſeſſione tituli & beneficii, mortuo coadjuto, & ceſſat illa profeſſio ſervitii, quam habebat coadjutor, neque eam poteſt continuare ut in terminis eſſe in Rota decisum refert Put. *dec. 226. n. 15. lib. 3. in antiqua impreſſ.* Barboſ. *d. c. 229 n. 19. & 20.* ubi *n. ſequentibus*, quod coadjutor debet habere locum captæ poſſeſſionis poſt mortem coadjuti, & quod poſſeſſio ab obitu coadjuti eſt numeranda, quamvis prior poſſeſſio accederet ad annos 20. & quod antiquitas coadjutoriæ non à die eorum admiſſionis, ſed à ceſſationis coadjutoriæ die adipiſcitur.

Coadjutor cum futura ſucceſſione in abſentia coadjuti Canonici debet ſedere in ultimo loco poſt omnes Canonicos, nec ei aſſignatur eadem ſedes principalis coadjuti, cùm ſit Canonicus fictus, neque debet præferri veris Canonicis, & quia non debet tantum honorari, quantum coadjutus, quaſi non fulgeat ſua, ſed aliena authoritate, Barboſ. *d. cap. 29. n. 22. & 24.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 106. n. 39.* Garc. *de benefic. p. 4. c. 5. n. 66. cum ſeqq.* Et quod non ſit inconveniens, poſſe ſimul in habitu Canonicali intereſſe coadjutum & coadjutorem in proceſſionibus & Miſſarum ſolemniis principalis in loco ſibi debito juxta antiquitatem ſuam, & coadjutor poſt omnes Canonicos, tradit Barb. *d. c. 29. n. 54.* ubi citat Garc *d. c. 5. n. 107.* contrarium reſolventem, qui *n. 108.* aſſerit quod nihil impedit, unum eſſe tanquam perſonam privatam ſine habitu Eccleſiæ etiam in choro.

Coadjutoriis ſolent apponi clauſulæ, quod coadjutor habere debeat omnes & ſingulas prærogativas, præeminentias, & honores in choro, Altari, & Capitulo, & proceſſionibus, nec non in actis Capitularibus, tam intra quàm extra Eccleſiam, quas & quos prædictus Fr. ratione Canonicatus & præbendæ habet, & ſi præſens eſſet haberet, Gonzal. *d. §. 9. n. 97.* Barboſ. *d. c. 29. n. 2.*

Coadjutor gaudet menſibus datis cauſa recreationis, & dies conſumpti per unum, remanent conſumpti per alium, ex Gratian. *forenſ. diſceptat. c. 166. n. 12.* Barboſ. *d. cap. 29. n. 44.* ubi *n 45.* quod coadjutor ægrotans, aut alias legitimè impeditus, haberi debet pro præſenti, & lucratur diſtributiones, ſicut lucraretur principalis, quando ipſe coadjutor erat actu ſerviens tempore ſupervenientis infirmitatis, ſeu impedimenti; & *n. 46.* quod poteſt inſervire & reſidere in Eccleſia, excommunicato exiſtente principali: & *n. 16.* quod non lucratur diſtributiones excommunicato coadjutu, poterit tamen lucrari aſſignatum pro congrua, ſeu ſervitio, non obſtante excommunicatione principalis.

Coadjutor quando aliunde habet unde ſe valet decenter ſuſtentare, diſponitur nonnunquam, quod nihil prorſus percipere debeat de fructibus aut diſtributionibus, & quod interdum & aliquando mandatur dari centum ducatos, & plus, vel minus, prout partes ſe conveniunt ante porrectam ſupplicationem, ne coadjutor egeat, quia aliàs coadjutor poſſet petere à coadjuto congruam ſuſtentationem, ſi deſerviat uti coadjutor, niſi aliud caveatur in coadjutoria hujuſmodi, in qua hodie conſuetum eſt poni clauſulam, quia partes ita conveniunt, quod coadjutor non poſſit petere congruam, nec quicquam exigere quovis titulo, ratione coadjutoriæ, Barboſ. *d. c. 29 n. 12.* An Canonicus coadjutorem perpetuum cum futura ſucceſſione habens poſſit optare novam & majorem præbendam, prout alii Canonici dicta coadjutoria carentes? vide Gonzal. *ad reg 8. Cancel. gloſſ. 34. n. 97. cum ſequentibus.* Ubi reſpondet cum diſtinctione.

Verbo Collatio, Conferendum.

COLLATIO Ordinariorum eſt favorabilis, *c. nullus, 56. q. 7.* Flamin. *de reſig. lib. 12. q. 70. n. 16.* Eſt locus præventioni in collatione facta a Papa in beneficio conferendo in menſibus Ordinariorum, idem Flamin. *lib. 8. c. 11. n. 7. cum ſeqq.*

Collatio beneficii pertinet ad Epiſcopum, qui id conſuevit conferre, Maſcard. *de probat. concl. 171.* ubi *n. 8.* quod ex unico actu acquiritur quaſi poſſeſſio præſentandi.

Collationibus ſimultaneis Epiſcopi & Capituli tantam poteſtatem habet Epiſcopus ſolus per ſe, quantam habet totum Capitulum, & è contra. Barboſ. *de Canonicis, cap. 14. num. 7.* ubi alios citat. Et ubicunque collatio ſpectat ad Epiſcopum atque Capitulum ſimul, conſiderantur ut duo corpora, Panorm. *in cap. Paſtoralis, n. 6. de reſcriptis*, Flamin. *de reſignat. lib. 7. q. 2. n. 39.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 45. n. 51. cum ſequentibus*, Farin. *dec. 2. n. 1. tom. 8. in noviſſ.* Barboſ. *d. cap. 14. n. 4.*

Collatio quando ad ſolum Capitulum ſpectat,

tunc ſæpè ſulet Epiſcopus votare tanquam unus de Capitulo,& unicum dumtaxat votum habere, Gonzal. *d. gloſſ.*45. *num.*73. Et de jure communi proviſio præbendarum in Cathedralibus eſt ſimultanea Epiſcopi ac Capituli, & In Collegiatis inferioribus præſentatio ſeu electio ſpectat ad Prælatum & Capitulum ipſius Collegiatæ, & inſtitutio, ſeu confirmatio ad Epiſcopum, Gonzal *d.gloſſ.*45. *à num.*46. *juncto num.*50. Garc. *de benefic. p.*5. *cap.*4. *num* 64. *cum ſequentibus.* Unde in collatione præbendarum Eccleſiæ Collegiatæ Vimaranenſis, quæ ſpectat ad Priorem & Capitulum,non ſufficit cum voto Prioris vota duorum Canonicorum concurrere, ſed debet concurrere major Capituli pars, Aeved.*ad l.*14. *num.*13. *tit.*6.*lib.*3.*nova recopilat.* Selv. *de benefic.p.*2. *quæſt.*17. Put. *p.*3. *dec.*117.

Collatio beneficii acceptata ante adeptam poſſeſſionem,facit acquirere jus in re in illo,ea citatis per Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi* , *p.*2.*allegat.*99.*n.*57.quibus adde Garc.*de benefic.p* 4.*cap.*2.*num.*1.ubi plures alios adducit.

Collatio non poteſt probari teſtibus , Flamin.*de reſignat lib.*10.*q.*1.*num.*33.qui *lib.*8.*quæſt.*2.*num.*11. limitat in collatione inferiorum , quando literæ eſſent amiſſæ.

Collatio quando eſt ſimultanea Epiſcopi & Capituli,ſi Epiſcopus confert uni , & Capitulum alteri , neutra collatio valet, quia ad invicem ſe impediunt,Garc.*d.cap.*4.*num.*19.Gonzal.*d.gloſſ.*45.*n.*58. ubi *num.*62. teſtatur quod ratione dictæ diſcordiæ vidit ſæpe provideri à Sede Apoſtolica de tali beneficio jure præventionis,& proviſiones Apoſtolicæ effectum habuere,quem etiam vide *num. ſeqq.* & idem jus præventionis Summi Pontificis probat. Garc. *d. c.*4. *n.*35.

Conferendum eſt donatum ad Ingrediendam Religionem, Molin.*de juſtit.tract.*2. *diſp* 258.*num.*14. Ubi *n.*15. ait quod filius conferre non tenetur redditus uſque ad mortē parentum ex patrimonio perceptos,ſed ſolùm conferre tenetur patrimonium ipſum,quale tunc extiterit,vel æſtimationem temporis quo receptum fuit, ſi quid periit, aut alienatum ex eo eſt. Utrum autem teneatur filius conferre ea quæ in ſtudio expenſit,& libros? Vide Menoch.*de arbitr.lib* 2.*caſu* 131. Gregor.Lopez.*l.* .*tit.*4.*part.*5. verbo *Valdria*, *& l.*5. verbo *los libres*,*tit.*15. *part.*6. Perez *l.*8.*tit.*2.*lib.*1.*Ordinam.p.*46.Valaſc.*de partit. cap.*13.*à n.*59. Steph. Grat.*diſcept. forenſ.c.*50 *n.*24. *&* 25. qui reſolvunt quod filius non confert libros emptos, & cauſa ſtudiorum à patre ſibi traditos: & idem eſt ſi ſint empti & traditi filio Doctori , & cæteri donatos libros à patre filiò,ut in ſtudiis proficiat,niſi magna inter fratres oriretur inæqualitas: & officia computantur in legitima quoad æſtimationem, & idem Grat. *num.*26.*d. loco*,addit , quod quamvis libri ſint communes omnium filiorum fratres erunt contenti æſtimatione , cùm non debeant auferri Doctori,ſicut arma militi,& de hac materia vide Cald.*in l.ſi curatorem.*verbo *læſis*,*n.*101.*&* 105. *Cod. de in integrum reſtitut. min.* Cardoſ. *in praxi judic.& advoc.*verbo *collatio*,*n.*33.*cum ſeqq.* Molin. *diſput.*259. qui reſolvit quod ſumptus quos pater cum filio in ſtudio fecit,aut in re alia addiſcenda,& libri ab eo illi dati,non ſunt conferendi in partitione cum aliis fratribus , dummodo ſint traditi filio Doctori aut licentiato poſt abſoluta ſtudia,& idem *diſp.* 41.agit de militia,officiis, gradibus Doctoratus,& aliis literariis beneficiis eccleſiaſticis , commen iis militaribus,atque ſacris Ordinibus, & diſputat ibi , an ſint conferenda? Videndus eſt etiam Barboſ.*in l.*1.*ff.ſoluta matrim.p.*7.*num.*33.Ubi aſſerit quod donatio facta filiofam.exiſtenti in ſtudio valet, & non poterit pater eam amplius revocare , & *n.*34.quod ſi hæc donatio fiat filio Doctori,vel qui poſtea Doctor efficiatur,non ſit donatio per filium conferenda,quia tranſivit in peculium caſtrenſe,ex tex.*in l.jubemus,Cod.de ſilentiar.lib.*12.& peculium caſtrenſe non confertur, *l.*1.*§. neque caſtrenſe*, *ff. de collat. bonorum* , quod procedit etiam quando filius efficitur Licentiatus .

Verbo Collecta.

COLLECTA non debet ſolvi de alimentis, Surd.*de alim.tit.*8.*privileg.*91.*n.*4. Et collectari non tenentur pauperes, Bert.*in l.etiam,in fin.Cod.de execut. rei jud.* Roland. *conſ.*66. *n.*20. *vol.*1.

Collecta augetur auctis fructibus, & diminuitur etiam, Aym.*conſ.*195.*n.*6.Pro collectis ſunt bona tacitè hypothecata,Surd.*dec.*311.*n.*2. Cald.*de reſolut. emphyt.c.*5.*n.*25. et qui paſſus est deſcribi in collectis, amittit privilegium , Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper.lib.*2. *concl.*60. *conſiderat.*6.*num.*2. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*559. *n.*19.

Collectam poſt impoſitam mutans incolatum tenetur ſolvere,text.& ibi Bart.*in l.incola,ff.ad municipal.*Flor.*var.q.*21.*num.*78.An forenſis poſſit collectari propter bona quæ habet in alieno territorio? vide Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.*5. *collect.*1876.

Collectam meliùs ſolvunt plures quàm unus , *l. actores* , & ibi gloſſ. *Cod.de exactor. tributor. lib.*10. Perez *l.*2. *tit.*4. *lib.*4. *Ordinam. pag.*818. Roland. à Valle *conſ.*66.*num.*12.*cum ſeqq.vol.*1. & vide Boër. *dec.*213.*num.*3. Quid ſi unus ſe excuſet , an reliqui teneantur ſolvere id quod alius ſolvere debebat? vide Rebuſ.*de privileg. ſcholar. privileg.*149.*ad finem.* Alia de collectis vide per Bernard. græv. *d. lib.*2. *concl.*52.

Verbo Colonia, Colonus.

COLONUS rem deteriorare dicitur,ſi fundum non colat,ita ut inde ſequatur magna deterioratio , juxta text.*in l.quæro,§.inter locatorem*, verbo *& ut oporteret colere, ff.locati*, Cam.*dec.*330. *incipit duo in proceſſu*, *num.*2. & Barboſ. *in l. ſi mora*, *n.*92. *ff. ſoluto matrim.* Ubi ſecus reſolvit in emphyteuta durante emphyteuſi,quia ſibi, & non domino præjudicat,& allegat Bald. receptum *in Auth.qui rem*, *num.*9. *Cod. de ſacroſanct. Eccleſiis.* et idem erit ſi fundum ita exfructuat , ut ſequenti anno non reſpondeat cum fructibus ſolitis, Surd. *dec.*131.*n.*6 & tex.*in l. & hac diſtinctio*, *§.cùm fundum*, & ibi Bart. *num.*3. *ff.locati*, ubi dicit : item nota diligenter caſum hujus §.contra conductores,qui in fine anni ita fundum exfructuant , quod fructus anni ſequentis corrumpuntur, dignum eſt ut notetur,& menti teneatur : Hæc ſunt Bartoli , quem referunt & ſequuntur Jaſ.*in l.ſi quis nec cauſa*, *§.res n.*2.*ff.ſi certum petat.* Gregor.*ad l.*74. *tit.*18. *part.*3. verbo *Empeorar*, Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.*62.*num.*1. Vincent. de Franch. *dec.*96. *num.*1. Cabed. *d. dec.*187. *num.*..*p.*1. com.*tom.*2.*var.cap.*3. *num.*21. Tiraquel. *de retract.tit.*2.*§* 5. *gloſſ.*4.*num.*18. Menoch.*conſ.*13. *num.*1. ubi reſolvit debere tradere finita locatione prædia in eo ſtatu, in quo reperit tempore conductionis , per tex.*in l. ſi merces*,*§.conductor. l. hac diſtinctio*,*§.ult.ff.locati*, *& d.§.cum fundum & in l.cum conductorem*,*Cod.eod.tit.*& probat *l.*7.*tit.*8.*part.*5.& ibi Gregor. Lopez verbo *Labraſe*, Surd. *d.dec.*133. *num.*4. Joſeph. Ludoviſ. *d.dec.*62. *num.*5. Quid in

arboribus

arboribus ab emphyteuta plantatis, & ab eo evulſis ? vide Surd. *dec.* 300: *n.* 10.

Colonus qui male colit fundum & vineas,expelli poteſt,Gam.*dec.* 330.*n.*2.Barboſ.*in l.ſi mora,n.*91. *ff.ſoluto matrim.*Stephan.Grat.*diſceptat forenſ.c.*546. *n.*22. Ioſeph. Ludoviſ.*Peruſ.dec.* 22.*n.*24. idem *in medica deterioratione*, Surd. *de alim.tit.*8. *privil.*61. *n.*27.*& dec.* 198.*n.*15.ubi etiam quod tenetur de levi culpa in deterioratione.

Colonus non poteſt excidere arbores, Barboſ. *in l. divortio, §. ſi fundum,n.*9. *&* 22. *ff.ſoluto matrim.* Garc.*de expenſis,cap.*14.*num.*24. Nec poteſt incidere ille qui emit eum pacto de retro,durante tempore,Cened.*ad Decretal.collect.*28.*n.*2.Et debet domino refarcire damnum,& ſtabitur juramento domini, Maſcard.*de probat.concl.*471.*n.*17.Et agere poteſt dominus actione furtiva,Garc.*ubi proximè*,Joſeph. Ludoviſ. *dec. Peruſ.*62. *n.*4. *p.* 2.

Colonus privans dominum ſua poſſeſſione poteſt conveniri interdicto uti poſſidetis, Gam.*d.*45.*Tamvi.n.*172.Maſcard.*de probat.concl.*1134.*n.*33.*&* 34.*& concl.*1390. *n.*77. Et vim committit, *l.vim facit, ff. de vi & vi arm.*Menoch.*remed.*3.*retin.poſſeſſ.n.*468. Maſcard. *concl.*1329.*n.*11. Gam. *dec.*54.*num.*3. Imò committit furtum,ex Farin. *de delictis, p.*6.*q.*168.*n.* 10.quid in emphyteuta,finita emphyteuſi?vide Barb. *in l. ſi alienam,n.*31. *ff. ſoluto matr.*ubi aſſerit quod remedium *l.ſi quis conductionis, Cod. de locato*,habet locum in emphyteuta denegante rei emphyteuticæ reſtitutionem,& ſi finita emphyteuſis revertatur ad proprietarium,& emphyteuta requiſitus nolit reſtituere , videtur ſpoliare dominum directum civili poſſeſſione, quæ ſemper apud eum videtur remanſiſſe , *l.clam poſſidere,§.fin. ff.de acquir. poſſeſſ.*

Colonus qui manſit in poſſeſſione quam alii tradidit domino,præjudicium inferre non poteſt,Rota Bonon. *dec.*93. *num.*2. & vide Farin *p.*4.*dec.*67. & ibi additio *lit.*A.Faciunt quæ Maſcard *de probat. concl.* 1180.*n.*14.*& concl.* 1183.*n.*1. Barb.*in l.ſi alienam* , *n.*81. *ff. ſoluto matrim.*

Colonus ſi vendat rem meam,ſi tamen mihi ſolvat penſionem , ut ſolvebat antea , non tollit jus meum,nec ille qui emit mihi præjudicat, nec præſcribit contra me , Boër. *dec.*105. *n.*15. Menchac. *illuſtr. cap.*60. *n.*16. Soar. *in l. poſt rem judicatam , ſuper declarat. legum regni* , *limit.*2. *n.*4. *pag.* 196. quia poſſeſſio non tollitur ignorantiâ cauſæ ,*ia leg. quamvis* 1. *in ordine* 32.*§.*1. *ff. de acquirenda poſſeſſione.* Et coloni emphyteutæ non poſſunt pro penſione conveniri à dominis directis , *l.*3. & ibi notant Bald. & Saliect. *Cod. de act. & obligat.*

Colonus recuſans ſolvere penſionem domino dicitur ſpoliare , Menoch. *de interdict.remed.recuper. poſſeſſ.n.*89. Maſcard. *de probat. concl.*1329.*n.*12. Et dicitur ſpoliare etiam denegans reſtituere rem quam habet à domino , ibidem *n.*11. *& concl.*1290. *n.*77. Surd. *de alim.tit.*9. *q.*26. *n.*55. *&* 56. ubi etiam de emphyteuta,& de emotore emphyteuſis,quod contra eum agi poſſit actione unde vi , ſi nolit ſolvere penſionem:& vide Cald.*de extinct.emphyt.c.*3.*n.*37. Et eo ipſo quod colonus vocatus ad judicium non venit,videtur ſpoliare,Menoch.*remed.*9.*recuper.poſſeſſ.n.*137.Gam.*dec.*54. Et furtum committit,Farin. *de delict.p.*6.*q.*168.*n.*10.Et non poteſt dominus propria authoritate eum expellere, Cald.*de reſolut.emphyt. c.*17.*n.*20. *& n.*26. *& conſ.*2. *n.*7.

Colonus non eſt audiendus prætendens titulum præſumptum, quando conſtat de titulo, ſeu initio poſſeſſionis , *l. malè agitur, cum notiſſimis, § in his etiam , Cod.de praſcript.*30. *an.* Gam.*dec.*244. *alias* 245.*n.*10. Aym.*conſ.*107. *vol.* 1. ubi plura eleganter tradit adverſus colonum.

Auguſt. Barboſa Repertor.

Coloni allegantes præſcriptionem & titulum præſumptum contra dominum directum regulantur jure tertia vitæ,Menoch.*de præſumpt.lib.*3.*q.*109. Gam.*dec.*245.*n.*3. *& dec.*276.297.*&* 331. Cald.*de renov.q.*15.*n.*23. *cum ſeqq.*Flor.*var.q.*23.*n.*27. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ.c.*188.*n.*46. *cum ſeq.* Gabr. Pereira *dec.*37. *n.* 1.

Colonus longiſſimo tempore ſolvens uniformem penſionem,præſcribit jus coloniæ perpetuæ ne jam ampliùs à domino expelli , aut penſio augeri poſſit Cald. *d.q.*15.*n.*23. *cum ſeqq.& n.*34.*cum ſeqq.* Valaſc. *conſult.*192.*n.*10. Molin *.de juſtitia, tract.*2.*diſput.*449.*n.*10. *verſ. quamvis alibi.*Et adverte quod Valaſc. *ubi proximè* tenet jus coloniæ non excedere poſſe tempus decem annorum,& in ea ſententia videtur reſidere Cald. *ubi proxime*,*n.*46. quia ut ipſe dicit *n.*47. contractus coloniæ perpetuæ, ſeu coloniarum,non eſt in uſu in his regnis ; & idem tenet Molin. *ubi proximè*. In materia coloniæ perpetuæ magna eſt in jure altercatio,juxta reſoluta per Gam. *dec.*244. *incip. Gonçalus Damorio,& d. dec.*197. *incip.In cauſa Pauli Machado , & dec.* 329. *incip. Sæpiſſimè in Senatu , & d. dec.*245. *n.*10. & Cald. *d. q.*15.*n.*13.Valaſc.*d.conſult.*192. Stephan. Gratian. *diſceptat forenſ. cap.*151.*n.*6. Gabr.Pereira *d.dec.*37. ubi aſſerit decitum fuiſſe in Senatu, quod cùm coloniæ jus non tranſeat ad hæredes præſcribentis,& penſio quæ ſolvebatur non conveniebat colono , ſed emphyteutæ , reducenda fuit emphyteuſis perpetua ad vitas , ut poſſeſſor ultima vita cenſeretur: Quæ non habent locum in colono paſſalium, quæ quis habet emphyteutica auctoritate Summi Pontificis.Fundamentum pro colono eſt,quod quamvis videatur quod dominium nõ poteſt eſſe penes duos, nec poſſunt dari in eadem re duo emphyteutæ:conciliantur hæc omnia ſi dicatur, quod colonus ex vi coloniæ præſcriptæ jus habet in ipſo fundo,emphyteota autem in exactione penſionis,juxta tradita per Gam. *d. dec.*297. *n.*4. Cald. *d.q.*15. *n.*4. In colono paſſalium non ſic,quia emphyteuticari non poſſunt abſque auctoritate Summi Pontificis , attenta prohibitione *Extravag.*1. *de rebus Eccleſiæ non alienandis* ; & ideò non poteſt in illis sequi titulus præſumptus, ut optimè expendit Cald.*d.q.*15.*n.*15. Et emphyteutæ ſunt æquiparati colonis perpetuis , ut reſolvit Gam.*d.dec.*329.*alias* 331.*n.*2. Et auctoritas Papæ præſumi non poteſt in actibus factis extra Curiam,ut per Cald. *d.q.*15.*n.*15. & Gabr. Pereira filius *dec.*22.*n.*8.

Coloniæ jus præſcribitur quadraginta annis, Afflict. *dec.*365. *n.*13. Gozadin. *conſ.*9. *n.*8. Gam. *dec.*26. *n.*3. Valaſc. *conſult.* 192. *n.*5. *&* 7. ubi *n.*8. quod ut præſcribatur coloniæ jus , non eſt neceſſarium quod probentur ſolutiones uniformiter ſemper factæ,nec inſuper quod fuerint ſactæ ex cauſa coloniæ,ſed ſufficiet probari ſolutionem 30. vel 40.an. factam ſine expulſione coloni:& *n.*10. quod coloniæ præſcriptio non extenditur ultra decennium: & *num.*11. quod coloniæ præſcriptio ſolùm habet locum in colonis fundorum ruſticorum , non verò in inquilinis , nec in conductoribus domuum : & *num.*11. quod colonus non tenetur expenſas facere, nec melioramenta , ſed dominus: & *num.*14. quod colonus non poteſt expelli,etiamſi non probet tempus 30.vel 40.an.ſi ipſe,vel anteceſſores ſui fundum ſterilem ad culturam redegerunt ; & ſi emphyteuta novus vult illum expellere , poterit propter talem iniquitatẽ emphyteuſi privari. Et jus coloniæ perpetuæ quando non poſſit præſcribi?vide Gam. *deciſ.*244.*alias* 245.*n.*10.ubi reſolvit,procedere quando origo poſſeſſionis fuit ex cauſa conductionis, & quod poterit præſcribi,quando non conſtat de poſ-

ſeſſione vigore locationis, & datur fruitio rei cum ſolutione certæ & uniformis penſionis.

Coloniæ jus dari non poteſt in prædiis urbanis, Gabr. Pereira *dec. 37. in fine*. De coloniis partiariis, vide ordinat. *lib. 4. tit. 45.* ubi Barboſa *in rub.*

Colonus non poteſt cogi ſolvere pro prædio domini, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c. 16. n. 25.* ubi *c. 557. n. 9.* quod colonus eſt procurator Domini ad denuntiandum.

Colonus duobus de dominio rei contendentibus neutri tenetur ſolvere penſionem, donec quæſtio dominii decidatur, Gloſſ. verbo *reſtituatur, in l. Litibus, Cod de agricol. & cenſit. lib. 11.* Boër. *dec. 106. à principio*, Cald. *de renovat. q. 7. n. 11.* Gam. *dec. 16. num. 1.*

Colono nec tenetur ſucceſſor majoratus ſtare, Caldas Pereira *de emptione, c. 16. n. 49. cum ſeq.*

Colonus Eccleſiæ tenetur ad Gabellas. Cota *in memorabilibus*, verbo *colonus Eccleſiæ*, Valaſc. *conſ. 13. à n. 14.* & ad jugationes. Cabed. *dec 64. n. 8. p. 1.* & ad collectas, Fiñe. *var. q. 11. n. 62. & 65.* Maria *de juriſdict. p. 4. cent. 1. caſu 13.*

Verbo COMMENDA, & COMMENDATARII.

COMMENDÆ verum beneficii titulum ferunt, & ſunt beneficia Eccleſiaſtica, Sebaſtian. Cæſar. *p. 4. relect. de Hierarchia Eccleſiaſt. diſp. 14. §. 7.* cum aliis, quos citat Barboſ. *lib. 3. de jure Eccleſiaſt. c. 7. de præceptoriis & commendis Ordinum militarium, n. 7. & 8.* ubi *num. 4.* contrarium defendit.

Commendatarii Ordinum Militarium ſunt veri Religioſi, Reynoſ. *obſervat. 1.* Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 2. allegat. 12. n. 46.* de quo vide eundem *d. lib. 3. de jure Eccleſiaſt. d. c. 7. n. 25. cum ſequentibus*. Et ſicut tales ſunt immunes à collectis, & Gabellis, idem *obſervat. 2.* ubi *obſervat. 3.* ait quod privilegia quæ competunt ratione nobilitatis, tranſeunt ad uxores, non verò quæ competunt ratione officii, & dignitatis illi annexæ.

Commendatarii quibus eſt permiſſum contrahere matrimonium, poſſunt liberè teſtari, Barboſ. *ad cap. 2 de teſtamentis, n. 6.*

Commendatarii, id eſt Milites Cruce ſignati, de quibus *in l. Regia, lib. 1. tit. 12.* fori privilegio gaudent, ex citatis per Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſc. p. 2. allegat. 11. n. 45.* ubi ampliat etiamſi preteliſſi ſint, aliis citatis contrarium reſolventibus. Et commendatarii, ſi ſint Officiarii Regis, vel habeant aliquod officium ſæculare, poſſunt conveniri coram judice ſæculari, quod etiam locum habet ſi committant peccatum nefandum, ut per Fr. Emman. Roderic. *qq. Regular. tom. 2. q. 61. art. 13.* ubi *art. 15.* idem aſſerit ſi occidant clericum: & *art. 16.* quod tranſgredientes taxam pœnis in pragmatica contentam, non poſſunt à judice ſæculari pœnis pecuniariis mulctari, & judex Eccleſiaſticus contra clericum, atque judex conſervator contra commendatarios Ordinum militarium, tenentur dictam pœnam legalem à pragmatica impoſitam exequi. Et Rex eſt perpetuus adminiſtrator ac gubernator Ordinum Militarium Hiſpaniæ, & Portugaliæ Authoritate Apoſtolica, Fr. Emman. *d. tom. 2. quæſt. 122. art. 3.* Cabed. *dec. 61. n. 6. p. 1.* Alia plura de commendatariis vide *infra, lit. M.* verbo *Milites.*

Verbo COMPENSATIO.

COMPENSATIO eſt ſolutio, *l. amplius non peti, ff. rem ratam haberi, l. 1. ff. de compenſat. l. ſi debitor, ff. qui potiores in pignore habeant*. Surd. *de alim. tit. 6. q. 4. n. 4. & tit. 8. q. 53. & dec. 117. & dec. 191. n. 5.* Et compenſatio eſt ficta ſolutio, atque extinguit obligationem ipſo jure, *§. in bonæ fidei*, ubi Jaſ. *n. 77.* qui dicit communem, *Inſtitut. de action.* cum aliis citatis per Surd. *dec. 117. n. 5. & tit. 7. q. 11. n. 14. & 15. juncto n. 20. cum ſequentibus*. Et in dubio compenſatio præſumitur potiùs quàm donatio, Cabed. *dec. 117. p. 1.* Et compenſatio extinguit debitum. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c. 728. n. 6. cum ſequentibus*, ubi aliqua refert in debito jurato, & obligatione Camerali, & vide Gabr. Pereira *de manu Regia, c. 22. n. 8.* Et quod poſſit opponi, tenent Perez *ad l. 4. tit. 8. lib. 3. Ordin. col. 1683. verſ. quæro*, Gregor. *l. 20. tit. 14. part. 5.* verbo *baſta diez dias*, Salazar. *de conſuetud. c. 1. n. 71.* Rebuf. *de Literis obligat. art. 3. glоſſ. 5. n. 19.* Avend. *de las exceptiones, n. 29. verſ. item compenſatio*, Gutier. *de juram. confirmator. p. 3. c. 6. n. 2.* Azeved. *l. 3. tit. 21. lib. 4. nova recopil. n. 128.* Parladur. *lib. 1. rer. quotid. p. 3. c. fin. § 11. n. 30.* Gregor. *de penſion. quæſt. 92.* Fario. *dec. 818. in noviſſ. n. 4.* Et compenſatio non eſt exceptio, & qui allegat compenſationem, videtur fateri debitum, Surd. *dec. 24. n. 6. cum ſeq.* Barboſ. *in l. divortio, §. ob donationes, n. 14. ff. ſoluto matrim.*

Verbo CONCUBINARII, & CONCUBINATUS.

CONCUBINARII clerici quomodo puniantur ab Ordinariis? Vide Barboſ. *in collect. ad Concil. Trid. ſeſſ. 25. de reformat. c. 14.* Clericus concubinarius quis proprie dicatur? Vide Salzed. *in pract. crimin. c. ſicut 4. n. 3. de cohabitat. clericor.* ubi *n. 3.* qualiter puniatur, & *n. 2.* ait quod à clerico publico & manifeſto concubinario Miſſarum ſolemnia audienda non ſunt, quia etiam ſine monitione eſt ſuſpenſus ab officio, & beneficio, & celebrans efficitur irregularis, quamvis Sayr. *de cenſ. lib. 7. c. 2. n. 20. & 21.* contrarium ſequatur cum pluribus aliis, nempe quod canones antiqui in uſu amplius non ſunt, cùm ſint abrogati per contrariam conſuetudinem, itaut tales clerici concubinarii, niſi poſt monitionem, & judicis ſententiam, ſeu ſuſpenſionem, virtute illorum canonum ex celebratione irregulares non ſint, & tandem concludit quod concubinarii notorii irregulares verè ſunt ratione enormitatis & notorietatis delicti, ſed celebrantes non efficientur nova ratione irregulares, de quo etiam vide Barboſ. *c. ult. n. 4. & 5. de cohabitat. clericor.* ubi *n. 3.* aſſerit quod licèt antiquo jure hujus tex. *teneremur vitare clericos concubinantes, ſeu fornicarios notorios per ſententiam, aut confeſſionem in judicio factam, aut per operis evidentiam, aut notorietatem facti:* hodie tamen ſecluſa conſuetudine non tenemur eos etiam in ſacris vitare, niſi per judicem fuerint publicati & denuntiati, *per Extravag. Ad evitanda ſcandala*. Et quod concubinarii publici Miſſa poteſt audiri, ſi nondum ſit denuntiatus excommunicatus, docet Emman. Sà *in Aphoriſm. Confeſſar.* verbo *Miſſa auditio, pag. 461.*

Unde ad pœnam excommunicationis incurrendā in crimine concubinatus à clerico commiſſo requiritur trina monitio, & abſque ea beneficiis privari non poteſt, Barb. *ad cap. ſi quiſquam 2. n. 2. & ad d. c. ſicut, n. 6. de cohabitat. clericor.* Gabr. Pereira

de

de manu Regia,*p.2.r.34.*ubi per totum cap. explicat Ordinat. *lib.2. tit.1.* §. 13. *& n.* 15.addit quod durantibus tribus monitionibua Prælati nullas pœnas laicis infligere poſſunt,cùm ipſi ſolum ad correctionem agant, finitiſque monitionibus poſſunt excommunicare,& ſi per anoum in cenſuris inſordeſcant,poſſunt capere, & in exilium mittere concubinarios, novo judicio ſuper bis inſtituto, infligentes ibi pœnas arbitrarias pecuniarias,& ad propoſitum addncit decretum Palatii Regii: & *n.*16. quod concubinarii poſſunt puniri pœna pecuniaria ante trinam monitionem, poſt Concil. Trid.quod ſolùm poſuit illum ordinem quoad excommunicationem ferendam pro contumacia ex crimine concubinatus; per hoc autem non abſtulit aliaa pœnas contra adulteros,& concubinarios inflictas:& *n.*20. quod laici non poſſunt compelli, ut fateantur culpam,ſed ut monitionem accipiant, ad quod ibi refert ſententiam Senatus:& *n.*22. quod hoc crimen in ſæculari punitur inter ſolos conjugatos, & defertur ad Eccleſiam quoad correctionem, ut à peccato exeat concubinarius, de quo etiam vide *in addit, ad cap.*28.*man. Navar.fol.*63.*verſo,&* 66.

Concubinatus crimen eſt mixti fori,quia in ſæculari de eo cognoſcitur ad vindictam,in Eccleſiaſtico ad correctionem,ut ex Ordinat.*lib.*5.*tit.*30. & aliis probat Gabr.Pereira *d.c.*33. *n.* 11. ubi *n.* 12. quod Laici in cauſis viſitationum debent prius moneri in forma Concilii;& caſu quo negent, debent inſtituto judicio convinci per ſententiam, & tunc primò moneri,ut à peccato reſipiſcant per tres monitiones diſtinctas,ex quibus vera contumacia eliciatur non reſurgentis à peccato,& ſolùm in eventum contumaciæ pœnis exilii & pecuniariis ſubjiciuntur, non ante, cùm illæ ad vindictam eo caſu ſpectent, non verò ad correctionem.

Verbo CONDITIO, & CONDITIONALIS.

CONDITIO inducit formam, qua omiſſa diſpoſitio non ſortitur effectum,*l. Mævius, l. qui heredi,ff.de condit.& demonſtrat* Girond. *de privilegiorum ſeu exemption.explicat. n.*66. Cal. Pereira *de poteſt.eligendi, c.*4. *n.*30. Rota Rom. apud Farin,*decif.*515. *n.*3. *tom.* 2. *p.* 1. Et non levem ſolemnitatem ac formam inducit. Tiraquel. *de retract. tit.*2.§.2.*gloſſ.*1. *n.* 3. *&* 4. Cor. *in memorabilib.*verbo *conditio* quæ apponitur. Menoch. *conſ.*60. *n.*48.*& conſ.*69.*n.*72. Gutier *pract.lib.*1.*quaſt.*17.*n.*11. Cald. *ubi proximè*, *c.* 2. *n.* 16. Sanch. *de matrim. lib.* 3.*diſp.*5.*n.*2.

Conditio nihil ponit ineſſe,& ideo actus conditionalis non valet,niſi exiſtente conditione,*l.ſi quis ſub conditione, ff.ſi quis omiſſa cauſa teſtam.l. cedere diem, ff.de verbor. ſignificat. l. ſi quis fundum,ff.de contrah.empt.l. ex facto,ff.de hæred.inſtituend.* Afflict. *decif.*355.*n.*4. Meneh.*quaſt.illuſtr. c.* 55. *n.* 6. Surd. *de alim.tit.*9.*quaſt.*29.*a n.*13.*& decif.* 209. *n.* 1. *& conſ.*38. *n.* 24. *& conſ.* 298. *n.* 1. *conſ.* 322. *n.* 26. *& conſ.*423. *n.* 18.Franciſc.Molin. *de brachio ſæculari*, *c.* 18. *n.* 14. Cardin. Tuſch. *tom.* 2. *lit. C*, *concl.*593.Mar.Antonin.*variar.lib.*1.*reſol.* 56. *n.* 8. *& reſol.*88. *n.* 4. In conditione poſitum non eſt in diſpoſitione,*d.l.ſi quis ſub conditione*, Brunor. à Sole *in locis communibus*, verbo *Conditio* 4.

Conditio debet impleri in forma ſpecifica, nec ſufficit impleri pro parte, aliàs corruit actus, *d. l. qui hæredi, & l.Mævius,ff.de condit.& demonſt.*Menoch.*conſ.*1.*n.*410.*& conſ.*15.*n.*14.*& conſ.*35. *n.* 4. *cum ſequentibus,& conſ.*60. *n.* 48.*& conſ.*63. *n* 28. *cum ſequentibus*, Brunor. à Sole *in locis commun.*verbo *conditio* 5. Phœb.*decif.*139. *num.*4.*p.*2. Cardoſo *in praxi judicum,& advocator.*eodem verbo *conditio, num.* 3. Surd.*decif.*209.*n.*2.*&* 3. Valaſc.*conſult.*82. *n.*11.*verſ.præterea*, Flamin.*de reſignat.lib.*1.*q.*3.*n.*15. Mar.Antonin. *var.lib.*1.*reſol.*56.*num.*1. Ceval.*commun.contra commun. tom.*4 *quaſt.*900.*n.*56. Cardin. Tuſch. *tom.*2.*lit. C,concl.*595.*num.*4. Et debet impleri antequam emolumentum quæratur, Surd. *de alim. tit.*9.*quaſt.*16.*n.*55. Et non debet impleri per æquipollens,idem *tit.*5.*quaſt.*3. *num.*15.*&* 16. Et ſi in minimo deficiat, non dicitur illi ſatisfactum,ut per Flamin.*d.quaſt* 3 *n.*17.Et facit quod res non ſit eadem.Surd.*d.tit.*9.*quaſt.*29 *n.*15. Et actus habetur ac ſi non eſſet factus,non purificata conditione.Flamin.*d.lib.*1.*q.*14 *n.*9.Et conditionem ſufficit eſſe ſemel impletam, Brunor. à Sole d. verbo *conditio,n.*4. Et habetur pro impleta quando ſtetit pro illo cujus intereſt adimpleri, Cardoſ.d.verbo *conditio n.*74. Rota Rom.apud Farin,*decif.*493.*num.*3.*&* 6.*tom.*2. *p.*1.Et qui dicit conditionem impletam, debet probare, Menoch.*de præſumpt. lib* 4.*quaſt.*181. Flamin. *d.quaſt.*3.*num.*40.*& lib.*10.*quaſt.*3.*n.*17.Et impleta conditione non datur actio, niſi hoc priùs judici conſtet, Surd. *de alim. tit.*8. *privileg.*77. *n.*4.

Conditione eſt individua,*d.l.qui hæredi,ff.de condit. & demonſt.* Phœb. *dec* 139. *num.*4. *p.*2.

Conditio impedita per totum legitimè habetur pro impleta, *l. ſi Titius* 14.ubi Doctor. *ff.de condit. & demonſtrat. & l. Nepos Proculo* 125. *in fine, ff.de verbor. ſignificat.*

Conditio fruſtra expectatur, cujus eventus nihil debet operari,*l.ſi quis ita ſcripſerit.ff.de hæred.inſtituend. l. cùm heres,§.fin. ff de acquir.hæredit.* Gom. *var. tom.*1. *cap.*2. *num.*12. *prope finem*, *& cap.*10. *num.*17. *in fine.*

Conditione deficiente contractus celebratus cenſetur reſolutus ab ipſo initio, *l. neceſſariò*, §.1. *ff.de periculo & commodo rei vend. l.pecuniam*, ubi Alex. *num.*4.*ff.ſi cert.pet.* Menoch.*conſ.*134.*num.*30.*&* 31. *& conſ.*139.*cum ſeq. & conſ.*322.*n* 34. Surd.*de alim. tit.*9.*quaſt.*4.*num.*23. Flamin.*de reſignat.tom.*1.*lib.*1. *quaſt.*3.*n.*27. ubi *n.*39. quod purificata conditione fingitur omnia à principio interveniſſe. Et defectus conditionis habet oculos retro ad tempus diſpoſitionis, Tiraquel. *in l ſi unquam*, verbo *revertatur, num.*277. *Cod. de revocandis donat.*

Conditio ſemel extincta non reviviſcit, Ceval. *communium contra commun. q.*905.*n.*70. *tom.*4.

Conditio non extenditur de una perſona ad aliam, Surd. *conſ.*554. *num.*20.

Conditione pendente actus non dicitur perfectus,ſuſpendit enim conditio actum in effectum,vel eventum conditionis,*l.cedere diem,ff.de verbor. ſignificat.l. ſub conditione,ff.de condict.indebiti, l ſi quis ſub conditione dandorum decem ff.ſi quis omiſſa cauſa teſtam.*Menoch.*conſilio* 63.*num.*18.*cum ſeq.* Flamin. *d.quaſt.*3.*n.*20.Gregor.*ad l.*1.verbo *Que ſe cumplen, tit.*4.*part.*4. Et de poſſeſſione tradita ſub conditione, vide Valaſc. *conſult.*55. *num.*4. Surd.*decif.*157. *num.*4. ubi quod poſſeſſione dominium poteſt ſub conditione transferri.Et de confeſſione,vide Farin. *decif.*231. *Rota Rom.num.*5. Et impleta conditione non datur actio,niſi hoc priùs judici conſtet.Surd. *de alim. tit.*8: *privil.*77.*num.*4.

Conditionalis contractus non eſt propriè contractus,Cald.*conſ.*18.*num.*26.*&* 27.Flamin.*de reſignat. lib.*1.*quaſt.*3.*num.*22.Menoch.*conſ.*322.*num.*17.ubi *num.*39. quod quando deficit conditio, relictum quoque deficere dicitur. Et gratia conditionalis eſt imperfecta, Gloſſ. *in cap. ſi pro te*, *de reſcript. lib.ſexto,per illum text.*Flamin.*ubi proximè num.*13. & venditio conditionalis eſt imperfecta interim

dum pendet conditio, *l. hac venditio, in princ. ff. de contrahenda empt.* cum aliis juribus citatis per Cald. *de poteſt. nomin. cap. 2. n. 32.* ubi limitat, Steph. Grat. *diſceptat. forenſ. cap. 549. n. 14.* Tiraquel. *de retractu lignag. §. 1. gloſ. 2. num. 21.* ubi *n. 24.* quod creditor conditionalis non eſt propriè creditor. Et corruit inveſtitura cùm conditio impleta non fuerit. Menochius *conſ.* *num. 410. cum ſequent.* Et in quacumque proviſione, vel diſpoſitione conditionali, pendente conditione, nulla oritur actio, vel obligatio, ſed ipſius ſubſtantia & effectus eſt in pendenti, donec impleatur conditio. Guttierrez *libro 1. practic. quæſt. 17. num. 11.*

Conditionalis in dubio non præſumitur contractus, ſed modalis. Bart. *in l. cùm mota, C. de tranſact.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 44. num. 17.* qui *cap. 549. n. 13.* docet quod quis debet probare conditionem eſſe adimpletam.

Conditionalibus in contractibus conditio retrotrahitur ad tempus celebrati contractus, per textum *in l. potior, verſ. videamur, l. qui balneum, verſ. ampliùs, ff. qui potior. in pignor. habeant.* Bart. *in l. ſi is qui pro emptore, n. 46.* ubi Crot. *à num. 135. cum ſequentibus,* Alciat. *à num. 146. ff. de uſucapion.* Gomez *var. tom.* *cap. 11. n. 30. verſ. item adde,* Galganet. *de condit. p. 1. cap. 1. quæſt. 99.*

Conditio quæ tacitè ineſt à jure, ſi exprimatur, non facit actum conditionalem, *l. in conditionalibus, §. 1. ff. de condit. & demonſtrat. l. hac verba, ff. de legat. 1.* Molin. *de primogen. lib. 1. cap. 15. num. 31.* Et actus in dubio præſumitur purus, & non conditionalis. Menochius *de præſumpt. lib. 5. præſ. 175. num. 2.* Bernard. Græv *in pract. Cam. Imper. lib. 2. concl. 131. in conſider. num. 3.* Et conditio ablativi abſoluti majorem vim habet, Menoch. *conſil. 152. n. 10.*

Conditio ab inſtituto non cenſetur repetita in ſubſtitutum, *l. ſub conditione, ff. de hæred. inſtituend. l. ab omnibus §. cùm quidam, ff. de legat. 1.* Menoch. *conſ. 328. num. 69.* De conditionibus in ultimis diſpoſitionibus, ſi non nupſerit, ſi caſtè vixerit, ſi contraxerit matrimonium, aut ſi ingrediatur monaſterium, vide Molin. *de juſtit. tract. 2. diſp. 207.*

Verbo CONDUCTOR.

CONDUCTOR qui cultura ſua fundos ſteriles fecit fertiles, non poteſt per dominum à cultura removeri, nec ei penſio augeri, Menoch. *conſil. 16. num. 12.* de quo vide Valaſc. *de jure emphyt. quæſt. 20. n. 12.* Cald. *de nominat. quæſt. 23. num. 34.* ne lugeant ab aliis poſſideri labores ſuos contra æquitatem, *l. fin. Cod. de alluvion.* De perſonis prohibitis, quibus non poteſt fieri conductio, ſeu emphyteuſis, vide Cald. *de renovat. quæſt. 19. n. 15. & n. 20.* Valaſc. *conſult. 101. ad finem.*

Conductor negando reſtituere rem conductam locatori, dicitur illum ſpoliare, Stephan. Gratian. *deciſ. 221. à num. 1.* Et furtum committit, Farin. *in praxi crimin. p. 6. quæſt. 168. n. 10.* Et incidit in pœnas *l. conductoris, Cod. locati,* Gabr. Pereira *deciſ. 18. num. 3. verſ. igitur.*

Conductor tenetur etiam de levi culpa, *l. in judicio,* & ibi Gloſſa, *Cod. locati.* Surd. *deciſ. 198. n. 14.*

Conductor non facit fructus ſuos, niſi ſoluta penſione, *l. ſi ſervus, §. locavi, ff. de furtis,* Paz *in praxi, tom. 3. cap. 2. §. 4. num. 9.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 25. n. 8. cum ſequentibus,* Cald. *de empt. c. 23. n. 13.* ubi de colono, & emphyteuta, quod non faciunt fructus ſuos, penſione non ſoluta, de quo etiam vide Farin. *deciſ. 783. ad fin. in noviſſ.* Et poteſt dominus fundi fructus retinere pro penſione, & prohibere ne colonus exportet, Mendez *in praxi lib. 4. cap. 4. num. 9.*

Conductores fructuum Eccleſiaſticorum non poſſunt recurrere ad judicium ſæculare. Gabr. Pereira *de manu Regia, p. 2. cap. 31. per totum, præcipuè, n. 8. & 9.* ubi quod poſſunt trahi ad judicium Eccleſiæ à penſionariis, quibus penſio debita tempore ſtatuto ſoluta non fuit.

Conductor primus ſi prætendat relocationem, debet eam probare per ſcripturam, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 1. deciſ. 181.* Et conductio unius anni non poteſt extendi, niſi ad ſecundum per tacitam reconductionem. *l. item quæritur, §. qui impleto, verſ. quod autem ff. locati,* & vide Gom. *var. tom. 2. cap. 3. num. 18.*

Verbo CONFESSIO, CONFESSUS.

CONFESSIO Sacramentalis non poteſt fieri in ſcriptis, Barboſ. *in collect. ad cap. 2. qui matrimonium accuſare poſſunt, n. 2.* Et de pœnis contra ſollicitantes mulieres in confeſſione agit *de offic. & poteſt. Epiſcopi, part. 3. alleg. 105. num. 60.*

Confeſſionem omittentes, & ſacram communionem ſemel in anno, ſunt ſuſpecti de hæreſi, Barb. *ad cap. omnis utriuſque ſexus 12. de pœnit. n. 13.* Et approbatio Epiſcopi illius loci in quo fit confeſſio, eſt neceſſaria, idem *de offic. Epiſcopi, allegat. 15. num. 26. cum ſequentibus, & in collect. ad Concil. Trid. ſeſſ. 23. de reformat. cap. 15. à n. 31.* ubi *n. 43.* quod licentia delegati audiendi confeſſiones non expirat mortuo, vel amoto delegante.

Confeſſio qualificata non poteſt pro parte acceptari, Aym. *conſ. 101. num. 1.*

Confeſſionem in criminalibus poteſt judex acceptare, & rejicere qualitatem, Bernard. *reg. 122.* Farin. *de reo confeſſo, quæſt 81.* Menoch. *de interdict. remed. 9. recuper. poſſeſſ. n. 47. & de arbit. caſu 93. n. 37. & caſu 279. num. 61.* Sarm. *lib. 1. ſelect. cap. 1. num. 12.* Cla. *§ fin. quæſt. 55.* eleganter Fulv. *de probat. cap. 25. per totum.*

Confeſſio non acceptata non probat. Flamin. *de reſignat. lib. 10. quæſt. 8. n. 3.* Menoch. *conſ. 474. n. 54.* debet fieri coram judice, Thom. Valaſc. *allegat. 98. num. 7.* Et confeſſio facta coram tabellione, abſente judice, non dicitur facta in judicio, Tiraquel. *de retract. lig. §. 36. gloſſ. 2. n. 54.* Et fieri debet parte præſente, Brunor. *in locis commun.* verbo *confeſſio 3.* Quid in aliis cauſis, ſi non fuit acceptata, vide Maſcard. *de probat. concluſ. 346. & concluſ. 1142. num. 38.* ubi quod confeſſio pacti de retrovendendo tunc probat, quando à parte fuerit acceptata, & non aliter. Et acceptata non poteſt revocari. Brunor. *d.* verbo *confeſſio 2.* Cald. *de empt. cap. 19. num. 43.* Et ſi fiat à procuratore non legitimo, nec de cauſa benè informato, nec à parte ratificata, revocatur. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 491. n. 17.*

Confeſſio non acceptata non nocet, Menoch. *conſ. 374. num. 54.* Flamin. *de reſignat. lib. 10. quæſt. 8. num. 1.* Cald. *qq. forenſ. quæſt. 31. num. 1. cum ſequentibus, & num. 10.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. deciſ. 140.* ubi etiam quod poteſt revocari, etiamſi facta ſit in judicio, & vide Barboſ. *in cap. ult. de confeſſ. num. 11.* ubi plura tradit de confeſſione.

Confeſſio partis eſt fortior eâ quæ fit per teſtes, vel inſtrumenta: Maſcard. *de probat. q. 7. num. 5.* Roland. *conſ. 71. num. 41. & conſ. 75. n. 24. vol. 2.* per text. *in l. ſed etſi poſſeſſori, §. pen. ff. de jurejur.* quem ſequitur Crav. *conſ. 61. num. 3. & conſ. 171. num. 4.* probant etiam Bald. *conſ. 192. col. 2. ad finem, vol. 2.*

Cardoſ.

Caldoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *confeſſio, num.* 13. Nulla enim major & excellentior probatio, quàm ea quæ fit per confeſſionem partis, *l. generaliter, in fine, Cod. de non num. pecun. cap. per tuas, de probat.* Menoch. *de interdictis, remed.* 1. *recuper. poſſeſſ. num.* 217. *cum ſeqq. & conſil.* 21. *num.* 14. Maſcard. *concl.* 326. *num.* 4. Surd. *deciſ.* 10. *num.* 2. Gam. *deciſ.* 165. *num.* 2. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 1. *deciſ.* 173. *num.* 1. *cum ſequentibus*, Cald. *forenſ. quæſt.* 31. *num.* 1. Bald. *conſ.* 334. *col.* 1. *vol.* 3. qui aſſerit quod ubi eſt confeſſio, ibi eſt relaxatio omnis probationis, & adeo ea efficax eſt, quod non poteſt judex eam nullam pronuntiare, Crav. *d. conſil.* 61. *num.* 3. *& conſ.* 171. *num.* 4. comprobat Maſcard. *dicta quæſt.* 7. *num.* 4. *&* 5. cum pluribus aliis citatis, & notatis per Barboſ. *in libello de principiis, & locis comm. utriuſque juris*, verbo *confeſſio* 40.

Confeſſio partis habet vim publicæ ſcripturæ, *l. cum te, Cod. de tranſact.* Pariſ. *conſ.* 99. *n.* 14. *lib.* 3. Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 7. *n.* 27. Gam. *deciſ.* 43. *n.* 1. Roland. *conſ.* 6. *n.* 16. *lib.* 4. Flamin. *de reſignat. tom.* 2. *lib.* 11. 14. *num.* 73. *junctis num. præcedent.* Gabr. Pereira *deciſ.* 32. *num.* 12. *verſ. ſatisfit & patri ejus*, Cald. *forenſ. q.* 31. *& de poteſt. eligendi, cap.* 7. *n.* 21. ubi *num. ſequentibus*, plura refert de confeſſione.

Confeſſio partis in judicio ut ſit valida, quæ requirantur? Vide Mendez *in praxi, lib.* 3. *cap.* 12. *n.* 11. *cum ſequentibus*, Cald. *forenſ. lib.* 2. *quæſt.* 31. *num.* 1. at talis confeſſio plenè probat & præjudicat, Barboſ. *in cap. ult. de confeſſis, à num.* 7. ubi *num.* 11. quod valet ſine cauſæ expreſſione, ſi confeſſio facta ſit in judicio: & ut inducat plenam probationem, requiritur quod ſit facta non ſolùm parte præſente, ſed etiam acceptante.

Confeſſio extrajudicialis non probat niſi ſemiplenè, Barb. *in d. cap. ult. de confeſſis, num.* 10. ubi limitat.

Confeſſio quæ fit in charta ſecuritatis præjudicat, Gom. *de delict. cap.* 3. *num.* 26. Rebuff. *tract. except. n.* 14. *cum ſequentibus*, Guter. *lib.* 1. *pract. quæſt.* 19. *num.* 33. Surd. *deciſ.* 158. *num.* 4 *cum ſequentibus*, Cald. *de empt. cap.* 19. *n.* 31. *cum ſequentibus & n.* 38. Farin. *de delict. p.* 5. *quæſt.* 25. *n.* 419. Gabr. Pereira *deciſ.* 68. *n.* 1. Mendez *in praxi lib.* 3. *c.* 12. *n.* 24. Barb. *in d. c. ult. de confeſſis n.* 9. Phœb. *arreſto* 126. *tom.* 1. *Onde dis que o confeſſao extra judicia, nao he baſtante para condenaçao.* Et qui confeſſus fuit in charta ſecuritatis poteſt negare in contrarie aic, Cabed. *arreſt.* 59. *p.* 1. licèt contrarium teneat Thom. Valaſ. *tom.* 1. *alleg.* 67. *n.* 37. *cum ſequentibus*, cujus opinio recipitur *in Extravag. nova reformat. juſtitiæ.*

Confeſſio delicti facta in ſupplicatione nocet, Farin. *p.* 4. *deciſ.* 8. & ibi additio.

Confeſſio plenè probat in his quæ pendent à voluntate confitentis. Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 30. *n.* 11.

Confeſſio præjudicat confitenti. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 80. *n.* 5.

Confeſſio non præjudicat tertio, *l. Seia in principio ff. ad Velleian.* Pariſ. *conſ.* 19. *n.* 6. *lib.* 3. Maſcard. *de probat. concl.* 186. Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 15. *n.* 9. Cov. *pract. c.* 22. *n.* 5. Avend. *de exequend. mandat. p.* 2. *c.* 3. *n.* 4. & vide Azeved. *ad l.* 5. *n.* 1. *tit.* 2. *lib.* 4. *nova recopil.* Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 48. *n.* 9. *& dec.* 53. *n.* 2. *& deciſ.* 218. *n.* 11. *& deciſ.* 325. *n.* 3. Et pactum ac renuntiatio onius non nocet tertio, Surd. *d. tract. de alim. tit.* 9. *quæſt.* 32. *n.* 13. *&* 16. *& conſ.* 3. *n.* 39. Et de renuntiatione videe undem Surd. *deciſ.* 163. *n.* 10. Cald. *de empt. c.* 24. *n.* 52. Farin. *de delict. p.* 4. *conſ.* 40. *n.* 44. *cum ſeq.* Et quod confitendo nemo præjudicat tertio, tradit idem Surd. *d. quæſt.* 42. *n.* 25. *cum ſequentibus.* Et confeſſio præjudicat tertio, qui à confitente cauſam habet, vel ſucceſſori, Surd. *deciſ.* 10. *n.* 9. Et confeſſio cedentis nocet ceſſionario, quando eſt facta ante renunciationem, Flamin. *de reſignat. lib.* 14. *q.* 16. *num.* 20. Cald. *conſ.* 53. *num.* 15. Surd. *deciſ.* 2 8. *num.* 5. *juncte n.* 4. *&* 6. Tiraquel. *de retract. lig.* §. 2. *gloſſ.* 2. *n.* 14. Et ceſſionario in quem erat tranſlatum jus ante confeſſionem non nocet cedentis confeſſio, Surd. *deciſ.* 256. *num* 9. Et confeſſio cedentis poſt confeſſionem non præjudicat ceſſionario, idem *conſ.* 75. *n* 4. Phœb. *deciſ.* 20. *n.* 6. *p.* 1. Et ſcriptura privata per confeſſionem partis non habet prælationem, Mendez *in praxi, lib.* 3. *cap.* 21. *n.* 84. ubi etiam quod dos confeſſata à marito non habet jus prælationis.

Confeſſio facta per procuratorem non habentem ſpeciale mandatum non nocet domino, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 468. *n.* 81.

Confeſſio ſi fiat à procuratore non legitimo, nec de cauſa bene informato, nec à parte ratificata ſit, revocatur, idem Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 491. *n.* 17.

Confeſſio facta in articulis nocet confitenti, *l. cum precum, Cod. de liberali cauſa*, Menoch. *conſ.* 395. *n.* 61. Maſcard. *de probat. concl.* 347. *num.* 16. *& concl.* 368. *num.* 4. Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 79. *à num.* 8. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 654. *à num.* 12. Cald. *de empt. cap.* 19. *num.* 43. Et ſi fiat cum qualitate nocet, idem *conſ.* 23. *n.* 14. Secus ſi fiat in allegationibus juris, Joſeph Ludoviſ. *dec. Peruſ.* 115. *num.* 16.

Confeſſio facta in libello vel in poſitionibus nocet confitenti, Barboſ. *ad cap. ult. de confeſſis. n.* 9.

Confeſſio facta in contractu inutili, vel in judicio invalido, non probat contra confitentem, Tiraquel. *de jure conſtit. p.* 3. *limit.* 7. *n.* 19.

Confeſſio non veriſimilis non nocet, Surd. *deciſ.* 291. *num.* 28.

Confeſſio facta in uno judicio non præjudicat in alio, Mendez *in praxi, lib.* 3. *cap.* 12. *n.* 14. Farin. & ibi additio *p.* 4. *deciſ.* 36.

Confeſſio in una cauſa non nocet in alia inter alias perſonas. Surd. *deciſ.* 309. *num.* 4. Idem in confeſſione judiciali, Surd. *deciſ.* 523. *n.* 12. Idem inter eaſdem perſonas, Farin. *Rota Rom. deciſ.* 266. *n.* 6. ubi citat Valaſc. *conſult.* 33.

Confeſſio non nocet quando pro ſubſtantia actus ſolemnitas requiritur. Cald. *de empt. cap.* 19. *n.* 27.

Confeſſio ad unum finem lata, ad alium non debet operari, Mendez *in praxi, lib.* 3. *c.* 12. *n.* 14. Farin. *in deciſ. Rota noviſſ. deciſ.* 228. *n.* 8.

Confeſſio incerta non eſt confeſſio, *l. certum, in princip.* & ibi gloſſ. *ff. de confeſſis*, & paria ſunt nihil fateri, vel incertè & obſcurè fateri, *l. de ætate*, § *nihil ff. de interrogator. action.* Farin. *p.* 4. *conſ.* 60. *n.* 111. Et confeſſio dubia interpretatur in bonam partem, addit. ad Farin. *p.* 4. *deciſ.* 35. *lit. B*, ubi etiam de dubia confeſſione, *lit. C.*

Confeſſio tutoris, curatoris, executoris, aut alterius adminiſtratoris non facit fidem de recepto in præjudicium pupilli, minoris, hæredum, & aliorum, niſi de numeratione aliter appareat, Cald. *conſ.* 53. *num.* 25. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 677. *num.* 41. *cum ſequentibus.*

Confeſſio facta in actu nullo ex defectu juriſdictionis non valet, Mart. *de juriſdict. p.* 4. *cent.* 2. *caſu* 139. *num.* 10.

Confeſſio partis etiam poſt concluſum in cauſa admittitur, Azeved. *ad Cur. Piſan. lib.* 4. *cap.* 6. *num.* 151.

Confeſſus habetur pro judicato, Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1774. Cald. *quæſt. forenſ. quæſt.* 11. *num.* 12.

Confeſſus crimen metu tormentorum, quod non commiſit, tenetur ſub pœna peccati mortalis revocare confeſſionem, Gloſſ. *in c.* 1. verbo *erroris* 15. *q.* 6.

Farin.

Felin. *in cap.1. num.7. de teſtibus cogend.* Nava. *in man. cap.*18. *num.*18. Fr. Emman. Roderic. *tom.*2. *quæſt. Regular.q.*19. *art.*10. Cov.*lib.*1.*var.cap.*1.*n.*8. Direct. Inquiſitor.*p.*3. *pag.*527. Sayr. *clavis Regia lib.*11.*cap.*3.*n.*29.*cum ſequentibus*, Farin.*de delict.p.*5. *q.*128. *n.*27. Quid ſi confiteatur in foro pœnitentiali id quod non commiſit, an peccet? Vide Nav. *in cap.fratres,n.*16.*&* 27.*de pœnit.diſt.*5. Et confeſſio facta in tormentis, non præcedentibus legitimis indiciis, eſt nulla, Farin.*de delict.p.*3.*quæſt.*38.*juncto num.*44.*cum ſequentibus*. Et indicia indubitata ſufficiunt ad condemnationem, Maſcard. *de probat.concluſ.*1,85. *num.*13.

Verbo CONFINES.

CONFINES terminorum quando probentur? Vide Cened.*ad Decretum collect.*9.*num.*2.cum aliis citatis per Barboſ. *in collect. ad cap. cum cauſam* 13.*de probat.n.*1.*cum ſequentibus, & ad cap.cum olim* 19.*de cenſibus, n.*2. ubi aſſerit quod probantur per libros antiquos, famam, aſpectum, lapides ac literas in lapidibus terminorum ſcriptas, & teſtes de auditu, quamvis ſint ſingulares.

Confines probantur per probationes minùs perfectas, per teſtes, quamvis ſint vaſſali, & non præſumantur mutati, Cald. *de empt. cap.*21.*à n.*13. *uſque ad num.*16.

Confinium diœceſum probatio poteſt fieri per libros antiquos & teſtes, ſeu famam, & alia adminicula, *d.cap.cùm cauſam*, ubi Gloſſ. & Doct.*de prob.* cum aliis per Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *probatio, num.*2.

Verbo CONFIRMATIO.

CONFIRMATIONIS ſacramento patrini debent eſſe confirmati, Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.*14. *de reformat. cap.*2.*num.*1. Non confirmatus ſuſcipiens Ordines non peccat mortaliter, Ægid.de Coninch. *de ſacram. quæſt.*7. *art.*8.*dub.unico, num.*90.*cum ſeq.& diſp.*20. *dub.*10. *n.*102. Suſcipiens confirmandum non tenetur hunc erudire, niſi fortè in caſu neceſſitatis, idem *d.q.*72. *art.*10. *num* 93. ubi *num.ſeq.* quod ad officium patrini non poteſt admitti, niſi unus vel una, & quod non confirmatus non poteſt tenere confirmandum, & de confirmatione vide Balduin *in opera Bellarm. p.*2.*lib.*1.

Confirmatio in forma communi nullum obſtaculum tollit, ex Gonzal *ad reg* 8.*Cancel.gloſ.*45.§.1. *num.*75. *&* 76.

Confirmatio Regis cum cauſæ cognitione, de actu invalido facit validum, *cap. cùm venerabilis*, ubi Abb. & Dec. *num.*1.*de confirmatione utili*, Felin. *in cap. inter dilectos. num.*6.*de fide inſtrument.* Xuar. *allegat.*12.*num.*34. *& alleg.*14. *in principio*. Molin. *de primogen. lib.*1.*cap.*7. *num.*7. Put. *deciſ.*448. Et proviſio Principis facta cum cauſæ cognitione non poteſt impugnari, Cota *in memorabilibus*, verbo *Confirmatio*. Et Princeps per confirmationem non intendit juri alterius tertii derogare, Barboſ.*in cap.dudum* 31.*num.*7. *de decimis*.

Verbo CONJUNCTUS.

CONJUNCTUS licèt admittatur pro conjuncto cum cautione de rato, *l. ſed & hæ perſonæ, ff.de procurator.* admitti tamen non poteſt per procuratorem, *l.ſtipulationem* 3.*verſ.ſed ſi fortè, ff.judicatum ſolvi*, tradit Specul.*in tit.de conjuncta perſona, col.*1. ibi, licèt enim: & ſequuntur plures, ut per Felin.*in cap. cùm terra num.*8. *verſ.declara, de ſent. & re judic.* Tiraquel. *de retract. lign.*§.10. *gloſ.*1. *n.*24. Chaſſan.*ad conſuet.Burgund.rub.*4.§.5. *gloſ.*2. *num.*11. quod procedit etiam poſt litem conteſtatam, Tiraquel. *ubi proximè, num.*7. Et conjunctus quando admittatur pro conjuncto abſque mandato? vide Aloyſ. Ricc.*in collect. deciſ.p.*3. *collect.*736. Et conjunctus pro conjuncto abſque mandato ad agendum admittitur, Auguſt. Barb.*ad c. dilectus* 29. *à n.*17.*de reſcriptis*. Secus in ſpiritualibus: idem *ad cap. coram* 34. *de officio delegati, num.*7.

Conjunctus, conſanguineus, vel vicinus præſumitur ſcire facta conjuncti, conſanguinei, vel vicini. Barboſ. *ad cap. quoſdam* 7. *de præſumpt. n* 2.

Verbo CONSERVATOR.

CONSERVATORES ſunt judices delegati, & habent juriſdictionem limitatam ſuper injuriis, & violentiis manifeſtis, *c.*1. *& ult. de officio delegati, lib.*6. Card.*in praxi judicum, & advoc.* verbo *conſervator, num.*3. Aloyſ. Ricc.*deciſ.Cur. Archiepiſ. Neapolit.p.*2.*deciſ.*258. Themudo *deciſ.*260.*n.*18.*& deciſ.*270.*num.*4.*p.*3. cum aliis relatis per Barboſ.*in collect.ad d. cap.*1.*n.*1. *cum ſeqq.* Alia de conſervatoribus vide per eundem Barboſ.*in d.c.ult.& in collect. ad Concil Trident.ſeſſ.*13.*de reform.c.*5. Gabr. Pereira *deciſ.*118.*num.*15.*&* 16.*& de manu Regia p.*1.*cap.*7. Sylv. verbo *Conſervator*, Salzed *in pract.crimin canon.cap.*5.*lit. A.* Valaſ. *conſult.*152.*n.*8.*&* 5. Et qui poſſint eſſe conſervatores, vide Barboſ. *d. loco*.

Conſervatores Equitum Melitenſium ſunt judices Ordinarii, quia ſunt judices commiſſarii dati in Capitulo ad cognoſcendum de cauſis pertinentibus ad commendatarios, ideoque non eſt locus Ordinat. *lib.*2. *tit.*1. *in principio*, cùm Commendatarii non ſint exempti à juriſdictione Ordinaria, & hoc jure utimur, & ita ſervatur in Senatu ſupplicationis, vide Valaſc. *d.conſult.*152.*num.*10 *&* 11. Gabr. Pereira *de manu Regia, cap.*10. *n.*7. *cum ſeqq.*

Verbo CONSTITUTIO.

CONSTITUTIO laicorum etiam generaliter loquens non ligat Clericos. Tiraq. *in l. ſi unquam*, verbo *donatione largitus, n.*354 *Cod.de revocand.donat.& de primogen.q.*43. *à princ.& in præfat.retract.lign.n.*14. Valaſc.*de jure emphyt.quæſt.*20. *n.*6.*col.*4. Menoch.*de interdict remed.*14.*recuper.poſſeſſ.n.*54.*cum ſequentibus*, Cald.*de nominat.q.*7.*n.*14. *& de renov. q.*17. *n.*11. Mexia *in tract. taxa panis, concl.*5 *n.*13.*&* 17. Meneh.*controverſ.uſufrequent.c.*5. *n.*5. Perez *lib.*8. *pag.*32.*cum ſeq.* Barboſ.*in l.Titia, n.*32.*ff.ſoluto matrim.* Vald. *ad Soar.p.*2 *pag.*59. Molin.*de primogen.lib.*2. *cap.*10.*n.*78.*verſ.quod*, Azor. *moral.p.*1.*lib.*5.*c.*12.*col.*413. Bernard. Græv.*in pract. Cam. Imper. lib.*2.*concl.*32.

Conſtitutio pœnalis regulariter reſtringitur, *cap. ſtatutum, de elect.lib.*6. Farin. *conſ.*65. *n.*132.

Conſtitutiones Synodales Canones judicantur, ita ut contra illas prolata ſententia nullius ſit momenti, & ſit ipſo jure nulla, Barb.*in addit.ad collect. tit.*27.*de ſentent.& re judicata, verſ.amplia* 4.*& verſ. ibidem, pag.*78.*col.*1.*&* 2. Et ſtantibus conſtitutionibus Synodalibus, potiùs ad illas, quàm ad jus commune recurrendum erit, Gonzal. *ad reg.*8. *Cancel. gloſſ.*9. §.1. *num.*8.

Verba

Digitized by Google

Verbo CONSUETUDO.

CONSVETVDO eſt optima legum interpres, Maſcard. de probat. concl. 415. num. 1. Menoch. conſ. 390. num. 21. Cald. in l. ſi curatorem, verbo contractum num. 24. Cod. de in integrum reſtitut. min. Cened. pract. quaeſt. 3. n. 11. Aloyſ. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p. 2. deciſ. 254. n. 8. Et pro loco obſervatur, §. ex non ſcripto, Inſtit. de jure naturali, Ricc. ubi proximè, n. 5. Et quod in conſuetudine permittente, rectè fieri dicitur, l. quis ſit fugitivus, §. apud Labeonem, ibi, quia id facit, ff. de Ædilitio edicto. Et optima contractuum interpres dicitur, Ricc. n. 9. d. loco. Et eſt lex, Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 1. concl. 36. Et parem vim habet cum lege, Valaſc. alleg. 56. n. 3. tom. 1. cum aliis ad propoſitum notatis per Barboſ. de principiis, & locis commun. utriuſque juris, verbo conſuetudo, num. 53.

Conſuetudo eſt omnium juriſdictionum origo, forma, & principium, & ei tanquam matri, & honor, & reverentia debetur. Aloyſ. Ricc. deciſ. Curæ Archiepiſc. Neapolit. p. 2. deciſ. 217. num. 7.

Conſuetudo attenditur, Joſeph Ludoviſ. deciſ. Peruſ. 14. num. 3. ubi num. 11. quod ſecunda conſuetudo tollit primam.

Conſuetudo locorum eſt attendenda, l. quod ſi nolit, §. qui aſſidua, ff. de Ædilit. edicto, Surd. de alim. tit. 4. quaeſt. 19. num. 12. Ricc. deciſ. 1. Cur. Archiepiſc. p. 2. deciſ. 254. num. 6. Roland. conſ. 69. num. 34. lib. 3. & conſ. 4. num. 20. eod. lib. ubi n. 21. aſſerit quod eſt domina omnium rerum.

Conſuetudo Regni, ſeu loci vicini attenditur, Valaſc. conſult. 51. num. 48. col. 3. & conſult. 70. num. 5. Maſcard. de probat. concl. 1415. n. 12. Boer. deciſ. 236. ad fin. Bernard. Græv. ad pract. Cam. Imper. lib. 1. concl. 36. num. 15. Gabr. Pereira deciſ. 97. num. 1. Gam. deciſ. 16. num. 6. & deciſ. 174. num. 10. Molin. de primogen. lib. 1. cap. 1. num. 18. Menoch. conſ. 312. num 13. & conſ. 360. num. 21. & conſ. 395. num. 9. & 10. ubi quod prædium præſumitur allodiale, ſi prædia vicina ſunt allodialia, & de conſuetudine regionis vide Cald. de poteſt. eligendi cap. 13. ad fin. Et conſuetudo unius loci extenditur ad loca vicina, Barb. de officio & poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 61. num. 27. Et conſuetudo unius provinciæ non extenditur ad loca particularia, Garc. de benefic. p. 5. cap. 4. n. 92. Et conſuetudo debet probari in ſpecie, Surd. deciſ. 87. num. 13. Et lex municipalis dubia interpretationem accipit à lege clara illius civitatis, cui ſubeſt, gloſſ. in l. ex ea, ff. de poſtul. Menoch. conſ. 126. n. 22. Molin. d. lib. 1. cap. 3. n. 2. Cald. de poteſt. elig. cap. 6. num. 3. Et quod conſuetudo regionis eſt attendenda, vide text. in cap. cùm olim, de conſuetud. l. ſi fundus, ff. de evict.

Conſuetudo patriæ in judicando ſervanda eſt, juxta reg. l. quod ſi nolit, §. qui aſſidua, ff. de Ædilitio edicto, gloſſ. & omnes in l. excepto, C. locati, l. ſi fundus, ff. de evict. Molin. de primogen. lib. 1. cap. 11. num. 1. Cald. de renovat. q. 15. num 47.

Conſuetudo in ſolvendis decimis attendi debet, c. cùm ſint homines, ibi, ad conſuetudinem, de decimis, Rebuff. de decimis, quaeſt. 13. num. 47. Perez ad leg. Ordinam. tit. 5. lib. 1. pag. 133. Gutier. pract. lib 1. q. 19. num. 1. Azeved. l. 1. num. 12. & l. 6. n. 4. tit. 5. lib. 1. nova recopilat. cum aliis citatis per Barboſ. ad d. cap. cùm ſint 18. de decim. num. 3. & ad cap. in aliquibus 32. eod. tit. num. 5. 6. & 7.

Conſuetudo in locationibus ſervanda eſt, l. excepto, Cod. de locato, Pinel. in rub. Cod. de reſcind. vendit. p. 2. cap. 3. n. 2. Valaſc. conſult. 146. num. 10. Surd. deciſ. 131. num. 2. & deciſ. 165. num. 57. Et idem eſt in bonis emphyteuticis, Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 447. n. 82. & cap. 875. n. 15. Cald. de poteſt. elig. cap. 6. n. 2. Joſeph. Ludoviſ. deciſ. Peruſ. 62. à n. 7. Cald. d. cap. 6. n. 3. Et ubi contractus emphyteuticus celebratur, Farin. deciſ. 518. in noviſſ. num. 1.

Conſuetudo in ſolvendis gabellis attendi debet, Menoch. conſ. 9. num. 7. & conſ. 2. num. 15.

Conſuetudo verba privilegii poteſt interpretari, Burgoſ. conſilio 32. num. 5. Et poteſt declarare legem, Fr. Emman. Roderic. tom. 1. qq. Regular. quaeſt. 11. art. 8.

Conſuetudo eſt altera natura, ſecundùm Philoſoph. & Surd. de alim. tract. 1. tit. 1. n. 7. & vide Aym. conſ. 238. num. 8. cum ſequentibus.

Conſuetudo mutari non debet, leg. minimè, ff. de legibus.

Conſuetudo non excuſat à pœna & peccato, Mexia in tract. taxa panis, concl. 3. n. 13.

Conſuetudo maris tanquam lex ſervanda eſt, l. deprecatio, ff. ad leg. Rhodiam de jactu, Auth. de uſu navium § fin. collat. 6. Bald. conſ. 57. n. 2. vol. 2. Alexand. in l. 1. num. 51. & 52. ff. ſoluto matrim.

Conſuetudo eſt quid facti, & debet probari, Joſeph. Lodov. Peruſ. deciſ. 62. num. 25. cum ſequentibus, Maſcard. de probat. concl. 528. n. 2. Menoch. de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 8. n. 7. & conſ. 8. num. 16. Surd. conſ. 371. num. 2. Valaſc. conſ. 192. num. 9. Et probatur per famam, Duen. reg. 299. verſ. 21. limita. Et conſuetudo notoria eſt probanda, Challan in conſuetudin. Burgundiæ, in proœm. num. 23. Et probatur per duos teſtes, Rota Bononien. deciſ. 65. num. 15. Valdeſ. ad Soar. p. 2. pag 6. Et de hoc notabili vide Barboſ. in cap. cùm dilectus 8. num. 16. de conſuetudin. ubi n. 17. quod Doctori aſſerenti conſuetudinem vigere in loco in quo verſatur, credendum eſt, & n. 18. quod eſt ſequenda opinio Doctorum, quæ habet conſuetudinem pro ſe.

Conſuetudo antiqua, & diuturna quæ dicatur? vide Tiraquel. in l. ſi unquam, verbo omnia, num. 31. C. de revoc. donat.

Conſuetudo quæ dicatur immemorialis? vide Duen. reg. 9. verſ. fallit primò.

Conſuetudo immemorialis qualiter articuletur & probetur? vide Gibr. commun. tit. de præſcr. conc. 1. per totam, Cov. in reg. poſſeſſor, p. 2. §. 3. n. 6. & 7. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 6. per totum, Balb. de præſcript. 2. p. 3. partis, quaeſt. 6. num. 12. cum ſeqq. Gonzal. ad regul. 8. Cancel. gloſ. 18. num. 47.

Conſuetudo immemorialis habet vim privilegii, Stephan. Gratian. diſceptat forenſ. c. 577. n. 10. & 11. Et potentior eſt privilegio, Molin. de primogen. lib. 2. cap. 2. n. 21. Et differt à privilegio, quia conſuetudo non poteſt reddere incapacem, cap quanto de conſuetud. privilegium autem poteſt, l. quidam, ff. de re jud. Rebuff. de decim. q. 13. num. 61.

Conſuetudo immemorialis nunquam cenſetur ſublata, niſi de ea fiat expreſſa mentio in lege, vel conſtitutione, Flor. lib. 2. var. quaeſt. 10. num. 44. Fr. Emman. Roderic. qq. Regular. tom. 2. quaeſt. 3. art. 5. ad fin. Gonzal. ad regul. 8. Cancel. gloſ. 33. num. 2. Garc. de benefic. p. 3. cap. 2. n. 160.

Conſuetudine ſublata ſimpliciter, vel etiam ſigno univerſali, omni, ſeu quacunque conſuetudine non obſtante, cenſetur ſublata etiam immemorialis, Aym. de antiquit. temporum, p. 4. n. 41. Covar. lib. 3. var. cap. 12. n. 5. Avend. de exequend. man. p. 1. cap. 6. & p. 2. c. 14. n. 5. plures ut per Azeved. ad l. 1. n. 21. tit. 1. lib. 2. novæ recopilat. Gutier. pract. lib. 3. q. 31 n. 4. Duen. regul. 144. ampliat. 3. Ceval. commun. contra commun. p. 102. num. 14. Valaſc. conſult. 141. n. 13. alter Valaſc. alleg. 56 num. 11. & 12. tom. 1. Flor. var. q. 11. n. 16. cum ſequentibus, Quarant in ſum. Bullar. verbo alienatio,

p. 40.

Digitized by Google

Felin. *in cap.1. num.7. de teſtibus cogend.* Nav. *in man. cap.18. num.18.* Fr. Emman. Roderic. *tom.2. quaſt. Regular.q.19. art.10.* Cov.*lib.1.var.cap.1.n.8.* Direct. Inquiſitor.*p.3. pag.527.* Sayr. *clavis Regia lib.11.cap.3.n.29.cum ſequentibus*, Farin.*de delict.p.5. q.128. n.27.* Quid ſi confiteatur in foro pœnitentiali id quod non commiſit, an peccet? Vide Nav. *in cap.fratres,n.26.& 27.de pœnit.diſt.5.* Et confeſſio facta in tormentis, non præcedentibus legitimis indiciis, eſt nulla, Farin.*de delict.p.3.quaſt.38.juncto num.44.cum ſequentibus.* Et indicia indubitata ſufficiunt ad condemnationem, Maſcard. *de probat.concluſ.1385. num.13.*

Verbo CONFINES.

CONFINES terminorum quando probentur? Vide Cenedi.*ad Decretum collect.9.num.2.*cum aliis citatis per Barboſ. *in collect. ad cap. cum cauſam 13.de probat.n.3. cum ſequentibus, & ad cap.cum olim 19.de cenſibus, n.2.* ubi aſſerit quod probantur per libros antiquos, famam, aſpectum, lapides ac literas in lapidibus terminorum ſcriptas, & teſtes de auditu, quamvis ſint ſingulares.

Confines probantur per probationes minùs perfectas, per teſtes, quamvis ſint vaſſalli, & non præſumantur mutati, Cald. *de empt.cap.21.a n.13. uſque ad num.16.*

Confinium diœceſum probatio poteſt fieri per libros antiquos & teſtes, ſeu famam, & alia adminicula, *d.cap.cùm cauſam*, ubi Gloſſ. & Doct.*de prob.* cum aliis per Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *probatio, num.2.*

Verbo CONFIRMATIO.

CONFIRMATIONIS ſacramento patrini debent eſſe confirmati, Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.24. de reformat. cap.2.num.1.* Non confirmatus ſuſcipiens Ordines non peccat mortaliter, Ægid.de Coninck. *de ſacram. quaſt.72. art.8.dub.unico, num.90.cum ſeq.& diſp.20. dub.10. n.102.* Suſcipiens confirmandum non tenetur hunc erudire, niſi forte in caſu neceſſitatis, idem *d.q.72. art.10. num 93.* ubi *num.ſeq.* quod ad officium patrini non poteſt admitti, niſi unus vel una, & quod non confirmatus non poteſt tenere confirmandum, & de confirmatione vide Balduin *in opera Bellarm. p.2. lib.2.*

Confirmatio in forma communi nullum obſtaculum tollit, ex Gonzal *ad reg 8.Cancel.gloſ.45.§.1. num.75. & 76.*

Confirmatio Regis cum cauſæ cognitione, de actu invalido facit validum, *cap. cùm venerabilis*, ubi Abb. & Dec. *num.1.de confirmatione utili*, Felin. *in cap. inter dilectos. num.6.de fide inſtrumen.* Xuar. *allegat.12.num.34. & allegat.14. in principio.* Molin. *de primogen. lib.2.cap.7. num 7.* Pat. *decif.448.* Et proviſio Principis facta cum cauſæ cognitione non poteſt impugnari, Cota *in memorabilibus*, verbo *Confirmatio.* Et Princeps per confirmationem non intendit juri alterius tertii derogare, Baboſ.*in cap.dudum 31. num.7. de decimis.*

Verbo CONJUNCTUS.

CONJUNCTUS licèt admittatur pro conjuncto cum cautione de rato, *l. ſed & hæ perſonæ, ff.de procurator.* admitti tamen non poteſt per procuratorem, *l.ſtipulationem 3.verſ.ſed ſi fortè. ff.judicatum ſolvi*, tradit Speculat.*in tit.de conjuncta perſona, col.1.* ibi, licèt enim: & ſequuntur plures, ut per Felin.*in cap. cùm terra num.8. verſ.declara, de ſent. & re judic.* Tiraquel. *de retract. lign.§.10. gloſ.1. n.24.* Chaſſan.*ad conſuet.Burgund.rub.4 §.5. gloſ.1. num.11.* quod procedit etiam poſt litem conteſtatam, Tiraquel. *ubi proximè,num.7.* Et conjunctus quando admittatur pro conjuncto abſque mandato? vide Aloyſ. Ricc.*in collect. decif.p.3. collect.736.* Et conjunctus pro conjuncto abſque mandato ad agendum admittitur. Auguſt. Barb.*ad c.dilectus 29. a n.17.de reſcriptis.* Secus in ſpiritualibus: idem *ad cap. coram 34. de officio delegati, num.7.*

Conjunctus, conſanguineus, vel vicinus præſumitur ſcire facta conjuncti, conſanguinei, vel vicini. Barboſ. *ad cap. quoſdam 7. de præſumpt. n 2.*

Verbo CONSERVATOR.

CONSERVATORES ſunt judices delegati, & habent juriſdictionem limitatam ſuper injuriis, & violentiis manifeſtis, *c.1. & ult. de officio delegati,lib.6.*Card.*in praxi judicum,& advoc.*verbo *conſervator,num.3.* Aloyſ.Ricc.*decif.Cur. Archiepiſ. Neapolit.p.2.decif.258.*Themudo *decif.260.n.18.& decif.270.num.4.p.3.* cum aliis relatis per Barboſ.*in collect.ad d. cap.1.n.3. cum ſeqq.* Alia de conſervatoribus vide per eundem Barboſ.*in d.c.ult.& in collect. ad Concil. Trident.ſeſſ.13.de reform.c.8.* Gabr.Pereira *decif.118.num.15.& 16.& de manu Regia p.1.cap.7.* Sylv. verbo *Conſervator*, Salaced *in pract.crimin canon.cap.3.lit. A.* Valaſc.*conſult.152.n.8.& 9.* Et qui poſſint eſſe conſervatores, vide Barboſ. *d. loco.*

Conſervatores Equitum Melitenſium ſunt judices Ordinarii, quia ſunt judices commiſſarii dati in Capitulo ad cognoſcendum de cauſis pertinentibus ad commendatarios, ideoque non eſt locus Ordinat. *lib.2. tit.1. in principio*, cùm Commendatarii non ſint exempti à juriſdictione Ordinaria, & hoc jure utimur, & ita ſervatur in Senatu ſupplicationis, vide Valaſc. *d.conſult.152.num.10 & 11.* Gabr. Pereira *de manu Regia, cap.50. n.7. cum ſeqq.*

Verbo CONSTITUTIO.

CONSTITUTIO laicorum etiam generaliter loquens non ligat Clericos. Tiraq. *in l. ſi unquam, verbo donatione largiens,n.354. Cod.de revocand.donat.& de primogen.q.43. à princ.& in præfat.retract.lign.n.14.* Valaſc. *de jure emphyt.quaſt.20. n.6.col.4.* Menoch.*de interdict remed.14.recuper.poſſeſſ.n.54.cum ſequentibus*, Cald.*de nominat.q.7.n.14. & de renov. q.17. n.11.* Mexia *in tract. taxa panis, concl.5.n.13.& 17.* Mench.*controverſ.uſufrequent.c.5. n.5.* Perez *lib.8. pag.31.cum ſeq.* Barboſ.*in l.Titia, n.32.ff.ſoluto matrim.* Vald. *ad Soar.p.2 pag.39.* Molin.*de primogen.lib.2. cap.10.n.78.verſ.quod*, Azor. *moral.p.1.lib.5.c.12.col.413.* Bernard. Græv.*in pract. Cam. Imper. lib.2. concl.32.*

Conſtitutio pœnalis regulariter reſtringitur, *cap. ſtatutum, de elect.lib.6.* Farin. *conſ.65. n.132.*

Conſtitutiones Synodales Canones judicantur, ita ut contra illas prolata ſententia nullius ſit momenti, & ſit ipſo jure nulla, Barb.*in addit.ad collect. tit.27.de ſentent.& re judicata,verſ.amplia 4.& verſ. ibidem,pag.78.col.1.& 2.* Et ſtantibus conſtitutionibus Synodalibus, potiùs ad illas, quàm ad jus commune recurrendum erit, Gonzal. *ad reg.8. Cancel. gloſſ.9. §.1. num.18.*

Verbo

Verbo CONSUETUDO.

CONSVETVDO eſt optima legum interpres, Maſcard. *de probat. concl.* 413. *num.* 1. Menoch. *conſ.* 590. *num.* 21. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbu *contractum num* 24. *Cod. de in integrum reſtitut. min.* Ceved. *pract. quæſt.* 3. *n.* 11. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 254. *n.* 8. Et pro loco obſervatur. §. *ex non ſcripto, Inſtit. de jure naturali*, Ricc. *ubi proximè*, *n.* 5. Et quod fit conſuetudine permittente, rectè fieri dicitur, *l. quis ſit fugitivus*, §. *apud Labeonem*, ibi, *quia id facit, ff. de Ædilitio edicto*. Et optima contractuum interpres dicitur, Ricc. *n.* 9. *d. loco*. Et eſt lex, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 36. Et parem vim habet cum lege, Valaſc. *alleg.* 56. *n.* 3. *tom.* 1. cum aliis ad propoſitum notatis per Barboſ. *de principiis, & locis commun. utriuſque juris*, verbo *conſuetudo*, *num.* 53.

Conſuetudo eſt omnium juriſdictionum origo, forma, & principium, & ei tanquam matri, & honor, & reverentia debetur. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſc. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 217. *num.* 7.

Conſuetudo attenditur, Joſeph Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 14. *num.* 3. ubi *num.* 11. quod ſecunda conſuetudo tollit primam.

Conſuetudo locorum eſt attendenda, *l. quod ſi nolit*, §. *qui aſſidua, ff. de Ædilit. edicto*, Surd. *de alim. tit.* 4. *quæſt.* 19. *num.* 12. Ricc. *deciſ.* 1. *Cur. Archiepiſc. p.* 2. *deciſ.* 254 *num.* 6. Roland. *conſ.* 69. *num.* 34. *lib.* 3. *& conſ.* 4. *num.* 20. *eod. lib.* ubi *n.* 21. aſſerit quod eſt domina omnium rerum.

Conſuetudo Regni, ſeu loci vicini attenditur, Valaſc. *conſult.* 51. *num.* 48. *col.* 3. *& conſult.* 70. *num.* 3. Maſcard. *de probat. concl.* 1415. *n.* 12. Boër. *deciſ.* 236. *ad fin.* Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 36. *num.* 13. Gabr. Pereira *deciſ.* 97. *num.* 1. Gam. *deciſ.* 16. *num.* 6. *& deciſ.* 174. *num.* 10. Molin. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 18. Menoch. *conſ.* 311. *num* 13. *& conſ.* 360. *num.* 21. *& conſ.* 395. *num.* 9. *&* 10. ubi quod prædium præſumitur allodiale, ſi prædia vicina ſunt allodialia, & de conſuetudine regionis vide Cald. *de poteſt. eligendi cap.* 13. *ad fin.* Et conſuetudo unius loci extenditur ad loca vicina, Barb. *de officio & poteſt. Epiſc. p.* 3. *alleg.* 61. *num.* 27. Et conſuetudo unius provinciæ non extenditur ad loca particularia, Garc. *de benefic. p.* 5. *cap.* 4. *n.* 92. Et conſuetudo debet probari in ſpecie, Surd. *deciſ.* 87. *num.* 12. Et lex municipalis dubia interpretationem accipit à lege clara illius civitatis, cui ſubeſt, gloſſ. *in l. ex ea, ff. de poſtul.* Menoch. *conſ.* 126. *n.* 22. Molin. *d. lib.* 1. *cap.* 3. *n.* 2. Cald. *de poteſt. elig. cap.* 6. *num.* 3. Et quod conſuetudo regionis eſt attendenda, vide text. *in cap. cùm olim, de conſuetud. l. ſi fundus, ff. de evict.*

Conſuetudo patriæ in judicando ſervanda eſt, *juxta reg. l. quod ſi nolit*, §. *qui aſſidua ff. de Ædilitio edicto*, gloſſ. & omnes *in l. excepto, C. locati l. ſi fundus, ff. de evict.* Molin. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 1. Cald. *de renovat. q.* 15. *num* 47.

Conſuetudo in ſolvendis decimis attendi debet, *c. cùm ſint homines*, ibi, *ad conſuetudinem, de decimis*, Rebuff. *de decimis*, *quæſt.* 13. *num.* 47. Perez *ad leg. Ordinam. tit.* 5. *lib.* 1. *pag.* 133. Guter. *pract. lib* 1. *q.* 19. *num.* 1. Azeved. *l.* 1. *num.* 12. *& l.* 6. *n.* 4. *tit.* 5. *lib.* 1. *nova recopilat.* cum aliis citatis per Barboſ. *ad d. cap. cùm ſint* 18 *de decim. num.* 3. *& ad cap. in aliquibus* 32. *eod. tit. num.* 5. 6. *&* 7.

Conſuetudo in locationibus ſervanda eſt, *l. excepto, Cod. de locato*, Pinel. *in rub. Cod. de reſcind. vendit. p.* 2 *cap.* 3. *n.* 2. Valaſc. *conſult.* 146. *num.* 10. Surd. *deciſ.* 131. *num.* 2. *& deciſ.* 165. *num.* 57. Et idem eſt in bonis emphyteuticis, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 447. *n.* 82. *& cap.* 875. *n.* 15. Cald. *de poteſt. elig. cap.* 6. *n.* 2. Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 62. *à n.* 7. Cald. *d. cap.* 6. *n.* 3. Et ubi contractus emphyteuticus celebratur, Farin. *deciſ.* 518. *in noviſſ. num.* 1.

Conſuetudo in ſolvendis gabellis attendi debet, Menoch. *conſ.* 9. *num.* 7. *& conſ.* 21. *num.* 15.

Conſuetudo verba privilegii poteſt interpretari, Burgoſ. *conſilio* 32. *num.* 5. Et poteſt declarare legem, Fr. Emman. Roderic. *tom.* 1. *qq. Regular. quæſt.* 11. *art.* 8.

Conſuetudo eſt altera natura, ſecundùm Philoſoph. & Surd. *de alim. tract.* 1. *tit.* 1. *n.* 7. & vide Aym. *conſ.* 238. *num.* 8. *cum ſequentibus.*

Conſuetudo mutari non debet, *leg. minimè, ff. de legibus.*

Conſuetudo non excuſat à pœna & peccato, Meaia *in tract. taxa panis*, *concl.* 3. *n.* 14.

Conſuetudo maris tanquam lex ſervanda eſt, *l. deprecatio, ff. ad leg. Rhodiam de jactu, Auth. de uſu navium § fin. collat.* 6. Bald. *conſ.* 57. *n.* 2. *vol.* 2. Alexand. *in l.* 1. *num.* 31. *&* 32. *ff. ſoluto matrim.*

Conſuetudo eſt quid facti, & debet probari, Joſeph. Ludov. *Peruſ. deciſ.* 62. *num.* 25. *cum ſequentibus*, Maſcard. *de probat. concl.* 528. *n.* 2. Menoch. *de præſumpt. lib.* 2. *præſumpt* 8. *n.* 7. *& conſ.* 8. *num.* 16. Surd. *conſ.* 371. *num.* 1. Valaſc. *conſ.* 192. *num.* 9. Et probatur per famam, Duen. *reg.* 299. *verſ.* 21. *limita.* Et conſuetudo notoria eſt probanda, Chaſſan *in conſuetudin. Burgundiæ, in proœm. num.* 23. Et probatur per duos teſtes, Rota Bononien. *deciſ.* 65 *num.* 15. Valdeſ. ad Soar. *p.* 2. *pag* 6. Et de hoc notabili vide Barboſ. *in cap. cùm dilectus* 8. *num.* 16. *de conſuetudin.* ubi *n.* 17. quod Doctori aſſerenti conſuetudinem vigere in loco in quo verſatur, credendum eſt, & *n.* 18. quod eſt ſequenda opinio Doctorum, quæ habet conſuetudinem pro ſe.

Conſuetudo antiqua, & diuturna quæ dicatur? vide Tiraquel. *in l. ſi unquam*, verbo *omnia*, *num.* 31. *C. de revoc. donat.*

Conſuetudo quæ dicatur immemorialis? vide Duen. *reg.* 97. *verſ. fallit primò.*

Conſuetudo immemorialis qualiter articuletur & probetur? vide Gibr. *commun tit. de præſcr. conc.* 1. *per totam*, Cov. *in reg. poſſeſſor, p.* 2. § 3. *n.* 6. *&* 7. Molin. *de primogen. lib.* 2. *cap.* 6. *per totum*, Balb. *de præſcript.* 2. *p.* 3. *partis*, *quæſt.* 6. *num.* 12. *cum ſeqq.* Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancel. gloſ.* 18. *num.* 47.

Conſuetudo immemorialis habet vim privilegii, Stephan. Gratian. *diſceptat forenſ. c.* 577. *n.* 10. *&* 11. Et potentior eſt privilegio, Molin. *de primogen. lib.* 2. *cap.* 2. *n.* 21. Et differt à privilegio, quia conſuetudo non poteſt reddere incapacem, *cap quanto de conſuetud.* privilegium autem poteſt, *l. quidam, ff. de re jud.* Rebuff. *de decim. q.* 13. *num.* 61.

Conſuetudo immemorialis nunquam cenſetur ſublata, niſi de ea fiat expreſſa mentio in lege, vel conſtitutione, Flor. *lib.* 2. *var. quæſt.* 10. *num.* 44. Fr. Emman. Roderic. *qq. Regular. tom.* 2. *quæſt.* 3. *art.* 5. *ad fin.* Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancel. gloſ.* 33. *num.* 2. Garc. *de benefic. p.* 3. *cap.* 2. *n.* 160.

Conſuetudine ſublata ſimpliciter, vel etiam ſigno univerſali, omni, ſeu quacunque conſuetudine non obſtante, cenſetur ſublata etiam immemorialis, Aym. *de antiquit. temporum. p.* 4. *n.* 41. Covar. *lib.* 3. *var. cap.* 12. *n.* 5. Avend. *de exequend. man. p.* 1. *cap.* 6. *& p.* 2. *c.* 14. *n.* 5. plures ut per Azeved. *ad l.* 1. *n.* 21. *tit.* 1. *lib.* 2. *nova recopilat.* Guter. *pract. lib.* 3. *q.* 31 *n.* 4. Duen. *regul.* 144. *ampliat.* 3. Ceval. *commun. contra commun. p.* 104. *num.* 14. Valaſc. *conſult.* 141. *n.* 13. alter Valaſc. *alleg.* 56 *num.* 11. *&* 12. *tom.* 1. Flor. *var. q.* 21. *n.* 16. *cum ſequentibus*, Quarant *in ſum. Bullar.* verbo *alienatio*,

p. 40.

Digitized by Google

*p.*40. Sayr. *in clavi Regia, lib.*3. *cap.*11. *n.*10. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancel. gloſſ.*53. *n.*8. *cum ſequentibus*, Farin. *in praxi crimin. tom.*1. *p.*1. *quaſt.*8. *num.*3. *& p.*7. *in fragm. lit. C, num.*722. *cum ſeq.*

Conſuetudo & obſervantia ad hoc ut conſtet, quæ requirantur? vide Menoch. *conſ.*187. *n.*57. Roland. *conſ.*15. *lib.*1. Maſcard. *concl.*424. Valaſc. *conſult.*162. *num.*9. *cum ſequentibus*, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.*2. *concl.*31. Stephan Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*79. *n.*5. *cum ſequentibus*, *& cap.*147. *n.*29.

Conſuetudo ex quibus actibus inducatur? vide Menoch. *de arbitr. caſu* 81. *num.*1. Garc. *de expenſis, cap.*5. *n.*44. Molin. *de primogen. lib.*2. *cap.*6. *n.*24. 25. *&* 27. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.*2. *concl.*31. *n.*11. *cum ſequentibus*, Farin. *deciſ.*518. *n.*2. *in noviſſ.* Cavalcan. *de tutore, n.*44. Guter. *lib.*2. *pract. quaſt.*75. Aloy. Ricc. *deciſ Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.*2. *deciſ.*161. Ubi multa de probatione conſuetudinis. Et bonus actus etſi ad conſuetudinem inducendam requiratur, unicus tamen habens tractum ſucceſſivum, per tempus ad eam requiſitum ſufficit, Guter. *d. q.*73. *n.*2. Et conſuetudo non inducitur ex actibus differentibus, Bartol. *in l.*2. *n.*22. *ff. ſoluto matrim.* Garc. *de benefic p.*6. *cap.*2. *n.*87. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*561. *a num.*26.

Conſuetudo an reſolvatur per illud tempus, quod neceſſarium eſt ad eam inducendam? vide Tiraquel. *de jure mariti, gloſſ.*5. *num.*13.

Conſuetudo non extenditur de uno caſu ad alium, *l.*1. *verſ. neque ad præſens tempus refertur uſus ff. de itinere actuque privato*, Tiraq. *de primogen. q.*16. *n.*10. Et non extenditur de loco ad locum, nec de perſona ad perſonam, Menoch. *de interdict. remed.*5. *retin. poſſeſſ. n.*62. *cum ſeq. & remed.*15. *recuper. poſſeſſ. n.*563. *conſ.*1. *n.*132. *& conſ.*153. *n.*8. *cum ſequentib. & conſ.*390. *n.*23. Valdeſ. *in addit. ad Soar. pag.*47. Maſcard. *de probat. concl.*423. *n.*12. *&* 13. Anton. Gabr. *lib.*5. *commun. opin. ſub tit. de præſcript. concl.*2. *num.*12. *cum ſequentibus*, Surd. *deciſ.*131. *num.*9. *& de alim. tit.*2. *quaſt.*15. *num.*87. Cald. *de reſolut. emphyt. cap.*7. *num.*17. Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi p.*3. *allegat.*62. *num.*27. Et conſuetudo extenditur ad caſus ſimiles, Surd. *d. quaſt.*15 *num.*88. ibi *num.*87. quod non extenditur ad ſimiles perſonas. Et conſuetudo eſt ſtricti juris, Tiraquel. *de retract. lig.* §.35. *gloſſ.*1. *num.*2. Imò etiam ſi poſſit tanquam favorabilis, reſolvit Molin. *de primogen. lib.*2. *cap.*6. *num.*11. ubi ſecus aſſerit in præſcriptione, quem vide *num.*16. *cum ſequentibus*, *& num.*20. *cum ſeq.*

Conſuetudo in quo differat à præſcriptione? vide Felin. *in cap. cum ex injuncto, num.*20. *de heretic.* Tiraquel. *de primogen. quaſt.*90. *n.*3. Cov. *lib.*1. *var. cap.*17. *num.*8. *verſ. decimò*, Garc. *de expenſis, cap.*9. *num.*42. Molin. *de primogen. lib.*2. *cap.*6. *n.*10. Garc. *de benefic. p.*5. *cap.*4. *num.*73. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.*56. *n.*2. *cum ſequentibus*, *& cap.*679. *n.*12.

Conſuetudo an introducatur per errorem? Vide Tiraq. *de primog. quaſt.*92.

Conſuetudo contrahentis attenditur, & declarat contractum, *l. univerſorum, ff. de pignorat. act.* cum aliis, de quibus per Surd. *de alim. tit.*4. *quaſt.*16. *n.*24. *& q.*19. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *ſua facilitate, n.*6. *verſ. & quod minor, Cod. de in integrum reſtitut. minor.* Et ſecundùm conſuetudinem videtur quis contrahere, *l. quod ſi nolit, §. qui aſſidua, ff. de Ædilit. edicto*, Surd. *deciſ.*80. *n.*5. *& deciſ.*223. *n.*11. ubi *num. ſeq.* alia addit de conſuetudine.

Conſuetudo poteſt introduci ab una familia, vel perſona, Tiraq. *de primogen. quaſt.*16. Menoch. *conſ.*2. *num.*282. *& conſ.*104. *n.*22. Valdeſ. *in addit. ad Soar. p.*47. Molin. *de primog. lib.*2. *cap.*6. *n.*1. Anton. Gabr. *commun. lib.*6. *tit. de conſuetud. conc.*5. Cotta *in memorabilib.* verbo *progenies, pag.*715. Valaſc. *conſult.*132. *n.*16. Et conſuetudo patrisfam. attenditur, Rebuff. *in tract. exceptionum*, *num.*788.

Conſuetudo communis excuſat à culpa, *l. pignus*, & ibi Bald. *Cod. de pignorat. act.* Farin. *de delict. p.*3. *quaſt.*110. *n.*85. Et conſuetum relevat allegantem ab onere probandi, *l. fin. in principio, ff. de eo quod metus cauſa.* Surd. *de alim. tit.*4. *quaſt.*15. *n.*27.

Conſuetudo mercatorum eſt ſervanda, & ſecundùm eam judicandum, Put. *deciſ.*19. *p.*1. Strach. *de mercatura, tit. quomodo in cauſis mercat. proced. ſit, §. ult. n.*12. *p.*477. Item diſponit Ordinat. in eo quod ſervatur inter mercatores, *lib.*4. *tit.*2. §.2.

Conſuetudo in præcedentiis & prælationibus eſt attendenda, Menoch. *conſ.*126. *num.*3. *& conſ.*301. *num.*43. *cum ſeq.* Garc. *de nobilit. gloſſ.*48. §.3. *num.*12. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.*106. *num.*8. *& cap.*492. *num.*9. *& cap.*590. *n.*23. Farin. *deciſ.*595. *num.*1. *& deciſ.*867. *num.*1. *in noviſſ.* Et in ſucceſſione majoratus, Fr. Emman Roderic. *tom.*1. *qq. Regular. quaſt.*78. *art.*14. *ad fin.*

Conſuetudo, & rei natura dant interpretationem diſpoſitioni ſimplici & genericæ, Molin. *de primog. lib.*1. *cap.*3. *num.*3. Et quælibet diſpoſitio recipit interpretationem à conſuetudine, Innocent. *in c. olim, de verbor. ſignif.* refert plures Surd. *de alim. tit.*1. *q.*66. *num.*4. Cald. *forenſ. q.*18. *n.*14.

Conſuetudo correctoria juris non extenditur ultra caſum in quo loquitur, Barb. *in l. poſt dotem n.*29. *ff. ſol. matr.* Seſſe *Aragon. deciſ.*212. *num. ult.*

Conſuetudo ut vacatio non acquiritur, quod ſic fit obtentum in contradictorio judicio, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.*2. *concl.*31. *num.*17. *cum ſequentibus*, Maſcard. *de probat. concl.*427. Molin. *de primogen. lib.*2. *cap.*6. *n.*27. Flor. *var. quaſt.*1. *num.*64. Flamin. *de reſignat. lib.*3. *quaſt.*6. *num.*28. *cum ſeq.* contrarium tradit Menoch. *conſil.* 187. *num.*57. & vide Tiraq. *de primogen. quaſt.*91. ubi *quaſt.*94. quid ſi ſæpius judicatum ſit pro aliquo caſu, an ſi populus conſentiat, & non contradicat ſententiis nullis, inducatur conſuetudo.

Conſuetudo reprobata à lege excuſat à pœna. Farin. *de delict. p.*4. *conſ.*54. *num.*19. & ibi addit. *lit. A*, Garc. *de benefic. p.*5. *cap.*2. *num.*27.

Conſuetudo juriſdictionem dare poteſt. Barboſ. *ad cap. quantò* 7. *de offic. judicis ordin. num.*7.

Conſuetudo an veniat appellatione juris? vide Menchac. *controverſ. uſufreq. cap.*3. *n.*2.

Conſuetudo in titulis eſt attendenda, & facit unum altero majorem, Menoch. *conſ.*302. *n.*43. *cum ſeq.* Et Doctori atteſtanti de conſuetudine credendum eſt. Hyppolit. *conſ.*82. *n.*41. *cum ſeqq.* Menoch. *conſ.*34. *n.*9. *& n.*20. *cum ſeq.*

Conſuetudinem non poteſt introducere una perſona, ex Tiraquel. *de primogen. q.*16.

Conſuetudo, & ſtatutum à pari procedunt, Menoch. *de arbitr. lib.*1. *q.*71. *n.*3. ubi *num. ſeqq.* varia de conſuetudine adducit.

Conſuetudo rationabilis quæ dicatur, relinquitur judicis arbitrio, Menoch. *de arbitr. lib.*2. *caſu* 82. *num.*2.

Conſuetudo rationabilis valet etiam contra legem derogantem conſuetudini. Duen. *reg.* 244. *n.* 106. *verſ. limita* 5. Cov. *lib.*3. *var. c.*13. *n.*4. Menchac. *quaſt. uſufrequent. cap.*3. Fr. Emman. Roderic. *tom.*1. *qq. Regular. quaſt.*9 *art.*5. Navar. *de ſpoliis clericor.* §.14. *num.*2 Guter. *lib.*3. *practic. quaſt.*31. Valaſc. *conſult.*104. *num.*26. An requiratur ſcientia Principis? vide Duen. *reg.*141. *verſ. Secundò limita*, Menchac. *d. cap.*3. *num.*3.

Conſuetudo immemorialis præſcripta, quantùm temporis requiratur? vide Roch. *in cap. ult. ſect.*3. *n.*35.

de

de conſuetnd. Vaſq.1.2.q.97.art.2.diſp.177.cap.5.Valentia tom.2.diſput.7.q.5.puncto 8. Azor.inſtitut.moral.lib.5.cap.17.quæſt.6.P.Soar.tom.1.de Relig lib.1.de cultu divino neceſſario ex præcepto,cap.13.& de legib. lib.7.cap.5.& cap.18. num.11. Menoch. de arbitr.lib. 2.caſu 83.Gregor.l.1.tit.2.part.1.verbo diez.Et conſuetudo interpretativa quanto tempore præſcribatur ? vide Put.deciſ.83 p.1.

Verbo CONTRACTUS, CONTRAHENTES, CONTRAHERE.

CONTRAHENS cum alio,tanquam hærede, tanquam procuratore, & tanquam minore,fatetur illum eſſe hæredem,procuratorem , & minorem. Surd.deciſ.100. n.ult. & deciſ.133.n.16. cum ſeqq. Stephanus Gratianus diſceptat.forenſ.cap. 524.num.4.

Contrahentes videntur ſe conformare cum juris diſpoſitione , l.hæredes mei,§.cùm ita,ff.ad Trebel.l. quæro,§.inter locatorem,ff.locati. Menoch.conſil.111. num.17. Maſcard. de probation. concluſ.1415. à n.2. Surd.deciſ.1.num.11.Valaſc.conſult.134.num.11.Cald. Pereira de empt.cap.9.num.10. Gam. deciſ.19.num.4. Guter. pract. lib.3. quæſt.70. n.29.& conſil.18.n.7. cum ſequentibus,Ceval. commun.contra commun.p.4. quæſt. 905.n.27. Et de fundatore majoratus , vide Gonzal.ad reg.8. Cancel. gloſſ.5. num.81. ubi etiam agit de conſuetudine cum qua videntur ſe conformare. Et contrahentes videntur contrahere ſecundùm naturam contractus,quoad ſcripturam faciendam,Cald.d.tract.de empt.c.19.num.14. Et contractus cenſetur celebrari ſecundùm diſpoſitionem juris,& ſtatutorum,d.l.quæro.§.inter locatorem , Surd. conſil.2.n.11.& conſil.198.n.13.Menoch. conſil.98.n. 77.& conſil.131.n.17.& conſil.128. n.6. & de præſumpt.lib.3.præſumpt.38.& vide Mantic.de tacitis,& ambiguis convent. lib.14. tit.39.n.24. Valaſc. de jure emphyt.q.7.n.24.Phœb.deciſ.102.n.7.p.2.Gabr. Pereira deciſ.2. num.8. Et partes in dubio cenſentur voluntatem ſuam accommodare ſecundùm leges , Surd.deciſ.3.n.11.Et contrahentes ſemper & ubique ſe aſtringunt ad eas leges , quæ ſunt ſuper eo contractu,quem volunt celebrare, neque cenſentur eas velle evitare,niſi id expreſſe agant,ut ex Dec.conſil. 111. n.6.refert Phœb.deciſ.16.n.38.p.2.

Contrahens in regno extraneo ligatur ſtatutis illius regni,in quo contraxit,Ordin. lib.3.tit.6.§.2. Borrel.in ſum.deciſ. tom.1. tit.41. de foro compet. n. 107.Brunor.a Sole in locis commun.verbo forenſis,n. 5. Barboſ.in l.hæres abſens,§.1.n.47.ff. de judic. ubi num.7.tradit rationem.

Contractus ad eorum perfectionem , & ſubſtantiam requiritur acceptatio tacita,vel expreſſa,Gonzal. de menſibus. gloſſ.26.n.6. cum ſequentibus,ubi n. 24. aſſerit quod acceptatio nihil eſt aliud quàm mentis & voluntatis declaratio: & à n.25.agit quomodo probetur acceptatio.

Contractus ubi fieri debet in ſcriptis , locus eſt pœnitentiæ,donec ſcriptura ſit facta,& ante ſcripturam contractus eſt imperfectus,& licet partibus recedere , & nullum jus ex eo acquiritur , quouſque ſcriptura ſit completa , & habita pro abſoluta,argum.text.in l.contractus 16. Cod.de fide inſtrum. ubi Gloſſ.verbo in ſcriptis, & notant in terminis Surd. conſil.84.num.2.Menchac.illuſtr.cap.18.n.2. Guter. lib.3.pract.quæſt.94.num.22.

Contractus talis cenſetur, qualem partes appellarunt,ex Surd. deciſ.322. num. 13. Et talis præſumitur qualis à partibus denominatur,Addit. ad Farin. p.4.deciſ.118.lit.B.

Contractus verba poſita in inſtrumento, cenſentur verba partium,& Notarius organum, Bald.in l. mater,n.6.Cod.de rei vendicat.Menoch.de præſumpt. lib.2.quæſt.68.num.15. & de arbitr. lib.2.caſu 144.n. 10. Maſcard.de probat.concl.1099.n.5.Et in Contractibus potiùs mens , quàm verba ſunt attendenda , Menoch.conſil.372.num.1. Molin.de primog.lib.1.c. 4.n.20.Reynoſo obſervat.41.n.23.

Contractus aut totus acceptandus , aut totus repudiandus, ideo eſt individuus, l. ſi quis aliam,ff.de ſolut. l. quod ſi uno pretio,ff. de in diem addict. Tiraquel. de retract.tit.2.ad fin.n.4.cum ſequentibus, Stephan. Grat. diſcept. forenſ.c.301.n.52. Cald. forenſ. conſ.39. Et ſcriptura publica in parte poteſt acceptari,& in parte non,quando eſt de re ſeparata,Menoch.de arbitr.lib.2.caſu.63.num.28.Et contractum in parte approbans,in totum cenſetur approbare : quod procedit in eo contractu , cujus confecta eſt cauſa;& reſpectu alterius partis,videlicet qui ſolvit penſionem,cenſetur ratificaſſe contractum emphyteuſis , cùm penſio ſit conſtituta cauſa , & reſpectu ipſius, ut reſolvit idem Menoch.conſil.162.n.9. cum ſequentibus , juncto num.38. cum ſeq. & vide Surd. deciſ.33.num.6.& deciſ.290.num.9.

Contractus claudicare non debet , l.2.Cod.de reſcind.vend.l.ſi cùm dies,§.pen.ff.de arbitr.l. Iulianus, § ſi quis,ff.de action.empti,Menoch. conſil.122.num. 39. Cald.in l.ſi curatorem,verbo hunc contractum,n. 4.Cald.de in integrum reſtit.min. Surd.deciſ.52.n.9. Stephan. Gratian. diſcept.forenſ.cap.442.num.10. Et eſt obſervandus in forma ſpecifica ipſius contractus , Cardoſ. in praxi judicum & advocator. verbo contractus,num.17.& 22.

Contractus , ſeu conventio facta cum uno non prodeſt aliis,l.ſi unus,§.ante omnia,de pactis , Surd. conſil.5.num.39. & deciſ.209.num 9.& 11. & deciſ. 266.num.10.

Contractus meticuloſus non præſumitur,l.2.Cod. de eo quod metus cauſa , cum aliis , de quibus per Maſcard.de prob.concl.1051. Menoch. de præſumpt. lib.3.præſumpt.126.Surd. deciſ.194.n.12. Flamin. de reſignat.lib.13.quæſt.1.num.71.

Contractus omnis , ſeu quælibet diſpoſitio, promiſſio,vel pactum,etiam juramento firmata,intelliguntur rebus ſic ſtantibus , ex pluribus citatis per Barboſ.de clauſulis uſufrequent.clauſula 129.à num.1. & alterum Barboſ. ejus fratrem de principiis & locis commun.utriuſque juris,lit.C.verbo contractus , n.59. quem vide n.54.cum ſequentibus,ubi plura alia principia juris ſub hoc verbo Contractus, adducit.

Contractus ubi eſt nullus , etiam pœna in eo poſita eſt nulla,Barboſ.in cap.ſignificantibus,de offic.delegati,num.10.cum ſequentibus.

Contractus in teſtamento facti,Irrito teſtamento non revocantur, Clar.§.donatio , quæſt.5.n.3. Gam. deciſ.341.num.1.cum ſequentibus,& deciſ.383.num.5. Menchac.uſufrequent.cap.51. & Surd.deciſ.149.n.2. cum ſequentibus.

Contractus locationis eſt ultro citroque obligatorius , & non eſt æquum quod ex eodem inſtrumento unus poſſit conveniri, alter verò non,l.ſi id certò , §.nunc videndum,ff. commodati,Roland conſ. 69.n.9.lib.4.poſt quem ita reſolvunt Stephan.Gratian.diſceptat.forenſ.cap.376.num.25.

Contractus cum pacto de retrovendendo an & quando præſumatur uſurarius ? vide Grammat. deciſ.76.n.27.Stephan.Gratian.diſcept.forenſ.cap.600. Cald.in l.ſi curatorem,verbo ſua facilitate,n.38.cum ſequentibus,Cod.de in integrum reſtitut. minor. & de reſolut.emphyt.cap.13.num.26. Menoch. conſil.343. n.20.& de præſ.lib.3.q.122.n.30.& Maſcard.de probat.concl.447.Cottam in memorabilib.verbo pactum,

pag.637. Addit.ad Farin.*p.4.deciſ.118.lit.C*, Valaſc. *conſult.70.n.3 & 9.* ubi quod ut venditio ſit reproba, & fœneratitius contractus, ſufficit concurrere modicitatem pretii, & pactum de retro, ſive perpetuum, ſive ad tempus. Cened. *ad Decretal. collect.* 28. *n.* 1. ubi *n.* 4. quod propter pactum de revendendo adjectum venditioni res non eſt tanti æſtimanda, in ò talis conditio & pactum facit eam eſſe minoris pretii quàm fuiſſet, ſi libera vendita fuiſſet.

Contractus bonæ fidei, & ſtricti juris, an de jure Canonico differant inter ſe, vide Cald. *de empt.c.23. n. 56.*

Contractus juſtitia eſt metienda ab eventu. Steph. Gratian. *diſcept.c.679.n.44.*

Contractus omnis præſumitur licitus, Perez *lib.8. Ordinam.p.41.* Farin. *de delict.p.4.conſ.53.n.26.*

Contractus non erit uſurarius, ſi promittatur intereſſe ad rationem de jure. Gabr. Pereira *deciſ.84. n.3.* Phœb. *deciſ.205. & arreſto 70. p.2.* Mendez *in praxi, lib.3.cap.22.n.29.col.3.*

Contractui qui juravit non contravenire, per ſolam libelli oblationem dicitur perjurus, & non per citationem Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur Archiepiſc. Neapolit.p.1.deciſ.78.*

Contractus ſunt de jure gentium, & non ſubjiciuntur Regl. *l. ex hoc jure, ff. de juſt. & jure, §. ex hoc jure, Inſt. de jure natur. gent. & civili, l.1. in fine, ff. de contrah. empt.* Surd. *deciſ.45.n.11.* Gonzal. *ad reg.8. gloſ.28.n.13. & ſeqq.* Ignat. del Villar *in ſylva reſp. p.3.lib.1.num.8. reſponſo 9.*

Contractus ex partium voluntate legem accipiunt, *cap. contractus, de regul. juris, lib.6.* cum aliis, de quibus Cardoſ. *in praxi judicum & advocator.* verbo *Contractus, num.* 12.

Contractui nullo à patre, vel matre facto filius ſtare non poteſt, juxta reſoluta per Cald. *de renovat. emphyt.q.16. à n.29. & de poteſt. elig. cap.12.n.6.* Valaſc. *conſult.90.n.6.* Barb. *in l. Lucius, n.20. ff. ſol. matr.*

Contractus, aut teſtamenti verba interpretantur ſecundùm conſuetudinem regionis. Gam. *deciſ.174. num.12.*

Contractus emptionis eſt ultro citroque obligatorius, nec debet claudicare, Perez *tit.7.lib.5. Ordinam pag.177. & 184.* Vincent. de Franch. *deciſ.35.n. 4.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.606.num.14.* Et qui non implet, ex ſua parte non poteſt agere, *l. Julianus, §. offerri, ff. de action. empt.* Surd. *conſil.300. n.6. cum ſequentibus*, Farin. *deciſ.364.n.1. & deciſ. 369.num.1. in ultimis deciſ.*

Contractus novus non eſt receſſus à venditione certum, Surd. *deciſ.305.num.10.* Cald. *de reſolut. emphyt. cap.16.num.46.*

Contrahere non poteſt ebrius, Rebuff. *tract. except.n.635.* & ebriis vide Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.2.concl.110. conſiderat.2. in coronide, num.4. cum ſeq.* Ricc. *in collect. deciſ. p.5. collect.1840. in fine.*

Verbo CONTUMACIA.

CONTUMACIA eſt delictum, *l. contumacia, ff. de re jud. l. omne delictum, in princip. ff. de re militari*, cum citatis per Barboſ. *in remiſſ. ad Ordin. lib.3.tit.15. in rub.n.1.* quibus adde Perez *ad l.1. tit.3.lib.3. Ordinam. pag.519.* Mart. *de juriſdict. num. 8.* Et contumacia creſcente debet creſcere & pœna, *l. relegati, ff. de pœn.* Et contumax pro confeſſo habetur, Bald. *in l. licet, Cod. de procurator.* Menoch. *conſil.68. num.16.* Et contumacia non datur ſine citatione, & monitione antecedente, Marant. *de Ord. judic. p.6. tit. de contumacia, num.1.*

Verbo CREDITOR.

CREDITORES recta via agere poſſunt contra eum, cui aliquis fundus datus fuit eo pacto, ut debita donatoris ſolvat, Tiraquel. *de retract. lig. §. 1. gloſſ. 14. num.116.* Strach. *de mercatura, tit. de decoct. p.5. num.9.* Vincent. de Franch. *deciſ.273.* Guido Papæ *quæſt.260. num.11. in fine.* Gom. *tom.2. var. cap.2. n.5.* Et donatarius omnium bonorum tenetur reſpondeo creditoribus donantis, Guter. *pract. lib.2. quæſt.58. num.6. cum ſequentibus.*

Creditores anteriores habentes ſolam actionem perſonalem præferuntur creditoribus mercium ante traditionem, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.25. num.4. cum ſequentibus.*

Creditor invitus non cogitur reddere quitationem generalem, Cald. *de empt. cap.23. n.8.*

Creditor ſuccedens debitori actionem confundit, niſi fecerit inventarium, Farin. *p.4. deciſ.27.* & ibi addit. *lit. C. & in deciſ. Rota noviſſ. deciſ.280. n.3. cum ſequentibus.*

Verbo CULPA.

CULPA lata æquiparatur dolo, Farin. *de delict. p.4. conſil.30. n.52.* & ibi additio *lit. K*, in criminalibus non æquiparatur dolo. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.1. deciſ.15. n.3.*

Culpam non dicitur committere qui bono viro credit, Farin. *de delictis, p.4. conſil.60. n.117.*

Verbo CURIA.

CURIA Romana non dicitur eſſe ubi eſt Papa, Gonzal. *ad reg.8. Cancel. gloſſ.13. §.1. à principio*, Cened. *ad ſextum, collect.21. num.4.* Et Curia Romana tanquam mater & magiſtra eſt ab omnibus ſequenda, idem Gonzal. *gloſſ.6. num.211.* ubi *gloſſ.4. à num.147.* plura adducit de laboribus Curialium, eorumque favore.

Curia ibi eſt ubi eſt Rex, Roman *ſing.147.* Gonzal. *d. §. num.10.* Cald. *in reſponſo 2. pro Duce de Paſtrana, num.5.* Vide Barbol. *in l.2. §. Legatis, n. 37. cum ſequentibus, ff. de judic.* Cabed. *p.1. deciſ.13. n.3.* ubi *num.8.* quod Curia etiam dicitur ubi eſt Senatus ſupplicationis: & idem aſſerit de Senatu Portugalenſi.

Curia ſuprema poteſt judicare extra allegata & probata, Maſcard. *de probat. concl.948. n.7. & 8.* Azeved. *l.10. tit.17. lib.4. nova recopilat. pag.129. cum ſequentibus.* Et poteſt judicare ſecundùm æquitatem, Menoch. *de præſumpt. lib.4. quæſt.55. n.9.*

Curia ſuprema admittit filium minorem ſine patre, & ſine curatore, Azeved. *l.10. num.29. tit.17. lib.4. nova recopilat.*

Curia majorem honorem conſequitur ex abſolutione reorum, quàm ex condemnatione: Dec. *conſil.189. col. pen.* Paz *in pract. fol.173. verſo*, Avil. *ad cap.1. Prætor. fol.40. num.8.*

LITERA

LITERA D.

Verbo DAMNUM.

DAMNVM nocet ei, qui ſe conjecit in neceſſitatem, Surd. de alim. tit. 9 q. 43. n. 48. & 49.

Damnum qui committit mandato domini, an teneatur reſtituere, vide Gom. tom. 3. var. c. 3 n. 42. Clar. in pract. crimin. §. ult. quaeſt. 60. n. 16. Cardoſ. in praxi judicum & advocator. verbo damnum, n. 9. Et ad damna & intereſſe tenetur conſulens, Farin. p. 4. conſ. 104. & de delict. p. 5. q. 129. n. 23. cum ſequentibus, & p. 6. quaeſt. 168. n. 32. cum ſequentibus.

Verbo DATIO in ſolutum.

DATIO in ſolutum habet vicem venditionis, utpote ſi fundus ſolvendi cauſa datur, l. vel ſolvendo, ff. de public. in rem act. l. ſi praedium, in fine, ibi, vicem venditionis obtinet, Cod. de evict. l. vetuſtiſſimam, Cod. de jure domin. impetr. Tiraquel de retract. lig. §. 1 gloſ. 14. num. 2. cum ſequentibus, Surd. deciſ. 248. num. 3. Menoch. de arbitr. lib. 2. caſu 171. num. 51. & conſil. 34. num. 3. Barboſ. in l. aeſtimatis, num. 7. ff. ſoluto matrim.

Alia de datione in ſolutum vide per Reynoſ. obſervat. 34.

Verbo DEBITOR, DEBITUM.

DEBITOR ex pluribus cauſis, ſolvens unum debitum videtur ſolvere ex cauſa magis certa, Menoch. conſil. 121. n. 40. & 43. & de arbitr. lib. 2. caſu 493. & de praeſumpt. lib. 3. praeſumpt. 136. n. 12. cum ſequentibus, Cald. Pereira de empt. cap. 7. num. 6. ut ſolutio praeſumitur facta ex cauſa praecedenti, Maſcard. de probat. concl. 1319.

Debitor condemnatus per ſententiam, ſi in executione non reperiantur bona ex quibus ſolvat, poteſt in carcerem conjici, & interim dum reperiuntur bona, non eſt deveniendum ad capturam, ut reſolvunt Cov. var. c. 1. n. 2. Capic. deciſ. 169. Azeved. ad leg. fin. tit. 21. lib. 4. nova recopil. n. 75. Bernard. Graev in pract. Cam. Imper. lib. 1. concl. 26. Azeved. ad l. fin. tit. 21. lib. 4. nova recopilat. n. 75. Barboſa in l. alia, §. eleganter, n. 44. ff. ſoluto matrim. Et ſi habeat fidejuſſorem qui bona poſſideat, non eſt incarcerandus principalis, Valaſc. conſult. 13. Barboſa in l. ſi conſtante, in princip. n. 1. 8. ff. ſoluto matrim. Quid ſi conveniatur ut haeres? vide eundem ibi, n. 45. Parlador. lib. 2. rer. quotid. c. fin §. 4. n. 7. Valdeſ. ad Soar. pag. 119. com. ad l. Tauri 64. n. 5. Graev. ubi ſuprà, n. 5. Et ſi nobilis ſit hujuſmodi condemnatus, & carceri ſit mancipandus, debet ei dari palatium, vel domus pro cuſtodia, quam dicunt liberam, id eſt ſobre menare, Bald. in l. 1. ad finem, Cod. qui bonis cedere poſſunt, Alexand. in l. centurio, n. 25. ff. de vulgari, Jaſ. in l. miles, col. 1. ff. de re judic. Valaſc. allegat. 13. n. 213. cum ſeq. Balthaſ. Ayala de jure & officio belli, lib. 3. c. 7. n. 2. Scobar de ratiocin. c. 35. per totum, & idem procedit in Doctore, Graev. ubi ſuprà, n. 10. facit Ordinatio lib. 5. tit. 86. §. 18. Et an nobilis poſſit renuntiare huic privilegio? vide Scobar d. c. 36. n. 16. & 17. Ceval. commun. contra commun. quaeſt. 688. Phoeb. p. 1. deciſ. 48. ubi Auguſt. Barboſa Repertor. reſolvit quod debitor nobilis non poteſt renuntiare nobilitati, ut propter debitum in carcerem detrudatur.

Debitor moram faciens in ſolvendo pecuniam creditori ſuo, tenetur ad intereſſe etiam in foro conſcientiae, Ordinat. lib. 4. tit. 70. §. 1. Surd. de alim. titul. 1. quaeſt. 42 num 4. & quaeſt. 45. n. 28. cum ſequentibus, Menoch. conſil. 118. num. 28. Barboſa in l. 2 in princip. ff. ſol. matrim. p. 1. n. 47. Gam. deciſ. 110. n. 3. & deciſ. 218. n. 7. cum ſequentibus. Et de mora circa ſolutionem vide Barboſ. in l. ex diviſione, n. 28. cum ſequentibus, ff. ſoluto matrim. Et de intereſſe damni ob retardatam ſolutionem, vide Cald. de empt. c. 28. n. 45. cum ſequentibus.

Debitor in diem poteſt ſolvere ante tempus, leg. eum, ff. de annuis legat. l. patrem, ff. de his quae in fraudem creditor. l. poſt mortem, Cod. de fideicommiſſ. facit text. in l. quod in diem, ff. de ſolut. Et quando tempus eſt appoſitum favore creditoris, poteſt petere ante tempus, Surd. de alim. tit. 1. quaeſt. 44. n. 55. & 56. Et ſi debitum conſiſtat in frumento, vel vino, creditor non tenetur accipere ante tempus, idem n 61. & tit. 9. quaeſt. 4 . n. 25. cum ſequentibus. Et licèt poſſit ſolvere partem debiti, creditor non tenetur eam acceptare, l. tutor, §. Lucius, ff. de uſur. Naev. in l. intereſt 21. n. 2. Cod. de ſolut. Cov. lib. 1. var. c. 2. n. 5. verſ. ad textum.

Debitor in diem, ſi ex nova cauſa ſit ſuſpectus de fuga, poteſt incarcerari, Surd. de alim. tit. 8 privil. 26. n. 9. & privil. 77. n. 8. ubi quod etiamſi labatur facultatibus, & ſit debitor in diem, cogetur fidejuſſorem praeſtare, vel in carcerem conjicietur. Et ſuſpectus de fuga quando poſſit incarcerari pro debito civili, vide Phoeb. p. 1. deciſ. 54.

Debitor fiſci quando exigitur ante diem, deducit interuſurium medii temporis, Surd. d. privil. 77. n. 9. cum ſequentibus. Nam interuſurium medii temporis eſt in conſideratione, & deducitur, l. ſi cui, ff. de verbor. ſignificat. Surd. ubi proximè, Tiraquel. de retract. lig. §. 1. gloſ. 18. n. 34. & 35. Gemin. de uſur. commento 3. §. 5. n. 100. Soar. in tit. de las arras, num. 9. Cald. de poteſt. elig. c. 17. n. 8. & in §. Sed haec, Inſtit. de inoffic. teſtam. p. 2. n. 81. & de empt. c. 23. n. 41. & num. 38. Phoeb. deciſ. 7. n. 9. & 12. tom. 1.

Debitor captus qui non habet unde ſe alat, à creditore alendus eſt interim dum illum in carceribus detinet, Cabed. deciſ. 85. p. 1. Valaſc. conſult. 1.

Debitor relaxatur à carceribus praeſtita cautione, Bernard. Graev. ad pract. Cam. Imper. lib. 1. concl. 26. conſiderat. 1. Farin. de delict. p. 1 lib. 1. titul. 4. q. 34. n. 26.

Debitor nullo tempore praeſcribit, etiam adverſus actiones perſonales, Pet. Barboſ. ad l. ſicut 3. Cod. de praeſcript. 30. vel 40. an. n. 37. cum ſequentibus.

Debitor an peccet toties quoties cogitat in debito? vide Perez l. 4. tit. 8. lib. 3. Ordinam. pag. 623. Beja caſuum conſcient. p. 1. caſu 36. Sayr. in clavi Regia, lib. 10. tract. 5. cap. 5. qui reſolvunt quod ceſſante impotentia non excuſatur.

Debitor decedit cum peccato, qui cùm poſſit in vita debitum reſtituere, non reſtituit, ſed teſtamento haeredibus reſtituendi obligationem injunxit, Mex. tract. taxa panis, concl. 6. n. 45. Guter. canon. quaeſt. c. 40. Sayr. ubi proximè, c. 2. n. 6. & dicto c. 5. n. 30. cum ſeq. Et differens reſtitutionem eſt in peccato, cap. ſi res aliena 14. quaeſt. 6. D. Thom. 2. 2. quaeſt. 62. art. 8.

Debitor cui creditor petiit partem debiti, non cenſetur liberatus ab alia parte, Surd. conſil. 454. n. 37.

Drbiti remiſſionem non arguit diſſimulare petitionem illius, *l. liberis quos, §. manumiſſis, ff. de alim. & cibar. leg.* Et ſolùm id fallit inter conjunctas perſonas, concurrentibus illis tribus, de quibus Gloſſ. *in d. §. manumiſſis,* verbo *ſi eodem, l. Procula, ff. de probat.* Aleaand. *conſil. 56. n. 14. vol. 4* Et eſt receptum quod ſola diuturnitas temporis non inducit remiſſionem debiti, niſi debitum ſit odioſum, *l. cùm quidam, §. Divus, ff. de uſuris.*

Debitum non videtur remiſſum per traditionem pignoris, Maſcard. *de probat. concl. 476. n. 6.*

Debitor ſpeciei, perempta ſpecie liberatur, Surd. *de alim. tit. 4. quæſt. 16 n. 19. & tit. 7. quæſt. 33. n. 21. & 22.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 62. n. 11, cum ſequentibus.*

Debiti apocha ſine expreſſione cauſæ eſt nulla, & non operatur vim actionis, Azeved. *l. tit. 21. lib. 4. nova recop. n. 170.* Guter. *de juram. confirm. p. 1. c. 47. n. 5.* Mendez *in praxi, lib. 3. c. 22. n. 12. 13. & 14.* Et fidejuſſor non manet obligatus, Hyppolit. *in rub. de fidejuſſor. n. 573.* Et ſententia in debito ſine cauſa non habet executionem, Perea *ad leg. Ordinam. lib. 3. pag. 645.* Valdeſ. ad Soar. *p. 105. & 150.*

Debitum præſumitur indebitum, & malitiosè petitum, quando aliquis per multum tempus diſtulit movere judicium, argum. *c. 1. de frigidis, & malefic. ibi,* Si proclamare valuit, cur tamdiu tacuit: notant Hyppolit. *conſ. 84. n. 47.* Flor. ad Gam. *decif. 243.* Et dolum præſumi reſolvunt Menoch. *de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 91. n. 7.* Farin. *in prax. crimin. p. 1. tit. 5. q. 46. n. 163.* ubi etiam agit de illis qui litem movent poſt mortem debitoris, quia hæredes non ſunt inſtituti, de quo etiam vide Menoch. *lib. 3. præſumpt. 135. n. 19.* Maſcard. *de prob. concl. 1318. n. 27.* Cald. Pereira *de empt. cap. 31. num. 64.*

Debitum donec ſolvatur, an cadaver debitoris poſſit inſepultum detineri? vide Ceoed. *ad Decretal. collect. 40. n. 3.*

Verbo DECIMA.

DECIMARUM fraudatores quibus pœnis à Deo puniantur? vide Rebuff. *de decimis, quæſt. ult.* Martam *de juriſdict. p. 2. cap. 43. n. 10. & cum ſequentibus.*

Decimas non ſolventes poſſunt excommunicari, Barboſ. *in collect. ad Conc. Trident. ſeſſ. 25. de reformat. c. 12. n. 4.* An pro decimis poſſit laicus conveniri coram judice ſeculari? vide Cov. *pract. c. 35. n. 2.* Perez *tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 130. & 131.* Navar. *conſ. 1. ſub tit. de conſtit. n. 80.* Bub. *in l. 211. ff ſoluto matrim. n. 16. & n. 48.* Gutrr. *lib. 3. pract. quæſt. 26.* Cabed. *decif. 63. n. 4. p. 2.* Rebuff. *in tract. de exception. n. 213. cum ſequent. & n. 219.* Thom. Valaſc. *allegat. 75. n. 12. tom. 1.* In qua quæſtione reſolutio certa eſt, quod ſi agatur de jure decimarum, & quando pro illis decimandis, vel ſolvendis, aut non ſolvendis lites moventur, cognitio pertinet ad judices Eccleſiaſticos; generalis regula eſt & certa, decimales cauſas Eccleſiaſticas eſſe, & in foro Eccleſiaſtico tractandas quoties de jure decimarum, vel de difficultatibus, aut dubiis circa earum ſolutionem lites occurrunt, ut probant text. *in cap. prohibemus, & c. ſua. 1. de decimis,* & patet *ex clem. ult. de judic. cum gloſſ. ibi, verſ. decimas.* Gloſſ. *in cap. ex tenore, de foro compet. verſ. Eccleſiaſticum,* & docet Soar. *tom. 1. de Religione, lib. 1. de Divino cultu, c. 36. n. 15.* & Rebuff. cum multis quos citat, *tract. de decimis, q. 12. n. 2.* Si autem de facto agatur, id eſt, ſi fructus decimarum jam ſoluti ſint Eccleſiis, & poſtea furentur, vel diſtrahantur, aut in alios uſus temporales convertantur: item ſi ab aliquo furentur fructus antequam decimati ſint, tunc quidem in judicio ſæculari recuperandi ſunt, quia jam amiſerunt illam annexionem quam habent cum ſpirituali titulo, & nullo modo Eccleſiaſtica bona ſunt, & ideo ad forum ſæcolare pertinent, item pro ſolutione debiti & executione capi poterunt, & dari executioni, mandante judice ſæculari, niſi alioquin perſonæ inter quas tractantur hæ lites, ad forum Eccleſiaſticum pertineant, ita Suar. & Rebuff. citatus *n. 3.* & vide Azor. *inſtit. moral. lib. 7. c. 36. quæſt. 3. cum ſequentibus,* Cur. Philipp. *p. 1. §. 5.* verbo *fuero, n. 5. & 6.*

Decimas de manu laici ſine Epiſcopi conſenſu non poſſunt Religioſæ perſonæ accipere, *c. cùm & plantare, de privileg.* Rebuff. *de decim. quæſt. 10. n. 31.* Menchac. *illuſtr. c. 89. d. n. 2.* Guter. *pract. lib. 1. c. 14. cum ſeq.* Barboſ. *in l. Titia, n. 45. ff. ſoluto matrim.* & alii, de quibus Fachin. *controverſ. lib. 7. c. 72.* Azor. *tom. 1. moral. lib. 7. c. 36. quæſt. 13.* P. Soar. *tom. 1. de religione, tract. de decimis, l. 1. c. 16. à n. 7.* Plura alia circa materiam de decimis & primitiis, vide apud Moner. *in ſpeciali tract. de decimis,* Reynoſ. *obſerv. 50.* Cardoſ. *in praxi judic. & advoc.* verbo *Decima,* Barboſ. *in collect. Decretalium, lib. 3. tit. de Decimis, & in libro de Parochis, c. 28.*

Verbo DECISIO.

DECISIONES Rotæ vim & authoritatem habent, de quo vide apud Cald. *in l. unic. Cod. ex delict. def. p. 1. n. 76. verſ. ſola itaque,* Surd. *conſ. 43. in fine,* Cened. *pract. quæſt. 8. n. 17. cum ſeq. & q. 45. n. 50. cum ſeq.* Maſcard. *de probat. concl. 484.*

Deciſiones Rotæ faciunt jus, Garc. *de benefic. p. 5. c. 4. n. 77.* Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. in proœm. n. 67.* Cald. *n. 76. & forenſ. lib. 1. quæſt. 22. n. 50.*

Deciſiones Rotæ Romanæ magiſtrales adinſtar particularium deciſionum ſunt, ex citatis per Barboſam *in remiſſ. ad Ordinat. lib. 3. tit. 64. in princip. n. 7.* quibus adde Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 604. n. 14.* Unde perſiſtit verum, Rotam Romanam quandoque rotare, ut notat Barboſ. *d. tit. 64. in principio. n. 7.*

Deciſiones Neapolitanæ habent vim legis in ſuo Regno, Vincent. de Franch. *decif. 238. n. 3.* Menoch. *conſil. 53. n. 28.*

Verbo DECRETUM.

DECRETUM Judicis præſumitur juſtè interpoſitum, ex Menoch. *conſ. 321. n. 36.* Maſcard. *de probat. concl. 486.* Surd. *decif. 106. n. 9. & decif. 231. n. 20.* ubi *n. 22.* quod decretum habet vim ſententiæ. Et judex tenetur de decreto injuſto, Farin. *de delict. p. 3. quæſt. 11. n. 560.*

Decretum obreptitium nullum eſt Menoch. *conſil. 49. & conſ. 314. n. 27. cum ſequentibus.*

Decretum in alienatione rerum minoris poteſt interponi, tam à judice domicilii, quàm ab illo ubi res ſita eſt, Rebuff. *in compendio alienat. rerum Eccleſiæ, n. 22.* Gom. *var. tom. 2. c. 14. n. 17.*

Verbo DECURSO.

DECURIONES poſſunt taxare ſalaria Legatis ſuis, *l. Legatus, § ſi quis, ff. de leg.* Bart. *in l. ſi quibus, Cod. de leg. lib. 10. & in l. à tutoribus, § fin. ff. de admin. tutor.* Salicet. *in l. 2. & in l. ſalarium, Cod. mandati,* Avend. *de exequend. mandat. c. 2. n. 8.* Nec enim

tenentur

ſenentui profi. ſci ſuo ſumptu, *l.*1.*§.fin.ff.de tutel.& ration.diſtrahend.* Paul. *conſil.*301. *num.*7.*lib.*1. Nec eſt neceſſaria authoritas Regia, cùm grave & laborioſum ſit regem adire pro ſingulis ſalariis d. portandis, Alberic. *in l. ambitioſa, num.fin.ff.de decretis ab ordin.faciendis*, Avend. *ubi proximè, num.*8.*in fine*, Mexia *in tract.taxa panis, concluſ.*1.*num.*70.*&* 71. vide tamen Ordinat.*lib.*1.*tit.*66.§ 21.

Decuriones quando judicant cum judice, ſi à ſententia judicis non poteſt appellari, propter decuriones appellari poteſt. Azeved. *ad l.*1.*n.*15.*tit.*9.*lib.*3. *nova recopil.n.p.*314.

Decuriones non poſſunt expendere bona civitatis ultra modum ejus taxatum, ut tradit Ripa *de peſte, tit.de remediis præſervativis, num.*186. Nec poſſunt ſalarium alicui dare, *l. unica, Cod.de prabendo ſalario*, Menoch. *de arbitr.lib.*1. *q.*46.

Decuriones revelantes ſecreta Conſilii puniuntur, Farin. *de delictis, p.*5.*q.*153.*inſpect.*6.*n.*208.

Verbo DEFUNCTUS.

DEFUNCTUS qui reſtitutionem hæredibus faciendam reliquit, interim quod hæredes non reſtituunt, utrum detineatur ob hanc cauſam in Purgatorio? vide Cened. *practic.quæſt.*31. ubi veriorem cenſet opinionem, quæ ait, quod anima defuncti non patitur detrimentum, ſi reſtitutio differatur, quam quis fieri mandavit, licèt tardè in morte, ſi tunc fecit quod potuit: idem probatur *in addit.ad cap.*28.*man.Nav.fol.*27.*verſo, &* 28. & ad propoſitum vide Bonac. *tom.*3.*diſp.*3. *de contractibus, quæſt.*17.*puncto* 8. §.6.*propoſit.*1.*n.*4. ubi docet quod anima defuncti exiſtentis in Purgatorio non patitur ob dilatam ſolutionem legatorum, & graviter peccant, & ſunt reprehendendi executores legatorum in hoc caſu.

Defunctorum officium ſuper cadaveribus in Eccleſiis Regularium ſepeliendis, faciunt ipſi Regulares, Barboſ. *in collect.ad Concil. Trid.ſeſſ.*25.*de reform.cap.*13. *à num.*32. *& de Parochis, cap.*27.*num.*81.*cum ſeq.* Alia de defunctis, & quarta funerali vide apud eundem *d.cap.*13.*num.*1.*cum ſeqq.*

Verbo DELEGANS, DELEGATIO, & DELEGATUS.

DELEGATIO debiti habet vim ſolutionis, *l.inter cauſas, §.abeſſe ff.mandati*, cum aliis, de quibus per Surd. *deciſ.*25.*n.*1.*& deciſ.*74.*n.*1. Mendez *in praxi, lib.*3.*cap.*21.*n.*46. Et de natura delegationis eſt ut ſtatim inducatur liberatio, Stephan. Gratian. *diſcept.forenſ.cap.*64.*n.*2. Gabr. Pereira *deciſ.*38.*n.*5.

Delegatio ut habeat locum, non eſt neceſſarium quod delegatus ſit debitor delegantis, ut teſtatur Aretin. *conſ.*5.*n.*1. & dicit magis communem Alciat. *in l.ſingularia, col.*6.*ff.ſi certum pet.* Afflict. *deciſ.*353. *num.*4. Menoch. *de præſumpt.lib.*3. *præſumpt.*134.*n.*38. & dicit communem Gaſer. *de juram.confirm.p.*1. *cap.*63.*num.*5. & vide Gabr. Pereira *deciſ.*104. *& deciſ.*126.*num.*1. Quæ requirantur in delegatione? vide Surd. *deciſ.*25.*num.*5.*cum ſeq.* Stephan. Gratian. *diſceptat forenſ.cap.*64. *num.*16. ubi aſſerit quod ut ſit locus delegationi requiruntur illa tria, quod delegatus ſit debitor delegantis, quod per ſtipulationem promittat creditori ſolvere mandante creditore, & quod promittat tanquam debitor. Per delegationem inducitur novatio, Gloſſ. *in l.*3. *Cod.de novat.* Surd. *d.deciſ.*25.*num* 5.*&* 6. Viv. *tom.*2.*commun.opin.lib.*8. *tit.*27.*num.*18.*pag.*390. Mendez *in praxi Luſit.lib.*3. *cap.*21.*num.*46.

Auguſt. Barboſæ Repertor.

Deleganti creditori exceptio obſtans non obſtat ei cui delegatum eſt, *l.doli mali* 19. *ff.de novat.* ibi, doli mali exceptio, &c. idemque eſt in cæteris ſimilibus exceptionibus, *l.apud Celſum* 4.§.*item quæritur, ff.de doli mali except.l.Neſennius* 41.*ff.de re judic.l.ſi non debitorem* 13.*ff.de novat.* Delegans non poteſt moleſtari, ſi delegatus efficitur non ſolvendo, Surd. *deciſ.*25.*num* 4.*&* 7.

Delegati judicis ut prorogetur juriſdictio, requiritur conſenſus expreſſus, & non tacitus, *cap.ſi natum, §.in nullo, de reſcr.lib.*6. Paz *in praxi, tom.*2.*prælud.*2.*num.*23.

Delegatus inferioris non poteſt ſubdelegare, ſecus ſi ſit delegatus ad univerſitatem cauſarum, *l.à judice.Cod.de judic.cap. cùm cauſam* 61. *de appellat.* ubi Barboſ. *n.*4. Avend. *de exequend.mandat.p.*1.*cap.*1.*n.*26. Soar. *in praxi, tom.*1.*p.*1.*temp.*6.*num.*17. Surd. *de alim.tit.*4.*quæſt.*25.*num.*15. Farin. *de delict.p.*7.*in fragm.lit.D, num.*72. Sanch. *de matrim.lib.*3. *diſput.*31.*num.*2. ubi *num.*4. quando dicatur delegari univerſitas cauſarum. & *num.*9. quod ſubdelegatus non poteſt ſubdelegare.

Delegatus regulariter non poteſt ſubdelegare quando eſſet electa induſtria perſonæ. Aloyſ. Ricc. *deciſ.Cur. Archiepiſc. Neapolit.p.*1.*deciſ.*270. *à num.*5. ubi *num.ult.* quod per clauſulam, Conſcientiam tuam oneramus, non impediatur ſubdelegatio.

Delegatus accipit juriſdictionem à tempore latæ, ſed exercitium à tempore præſentationis, Molin. *de primogen.lib.*2.*cap.*7.*n.*58.

Delegatus non recipitur, niſi priùs literas ſuæ delegationis oſtenderit, Mart. *de juriſdict.p.*2.*c.*15.*n.*4. *&* 5. Bobadil. *lib.*2.*politic.c.*28.*n.*207. Farin. *p.*1.*fragment.crimin.lit.D, num.*9. Azeved. *l.*10.*n.*9.*tit.*5.*lib.*3. *nov.recep.* Garc. *de benefic.p.*1.*cap.*5.*n.*532. Barboſ. *in cap.cùm in jure* 31. *num.*2.3. *&* 4. *& de offic. judicis delegati*, Themudo *p.*3.*deciſ.*264.266.*&* 268.

Delegatus nullus cauſæ habet poteſtatem aut exercitium ante literarum præſentationem, Menoch. *de interdict. remed.*4. *adipiſcendæ poſſeſſ. num.*410. Et non poteſt juriſdictionem exercere ante expeditionem literarum, & illarum exhibitionem, Flamin. *de reſignat.lib.*6.*quæſt.*4.*num.*37. Et juriſdictio non datur in actu ante expeditionem, *cap. ſuper eo* 12.*de appell.* Flamin. *lib.*7.*quæſt.*25.*n.*13. Et proceſſus judicis delegati ante præſentationē reſcripti non valet, Cald. *de poteſt.eligendi, cap.*21.*num.*15. Nec quis tenetur comparere in judicio, ſi reſcriptum commiſſionis non appareat, Marant. *de ord. judic.p.*4.*diſt.*5. *n.*61. Barboſ. *in l.ſi quis ex aliena, n.*9.*ff.de judic.*

Delegatus in cauſa ſibi commiſſa major eſt Ordinario, *cap.ſanè, il* 2.*de offic.delegati, c. Paſtoralis* 11. §.*præterea, de offic.Ord.* ubi Barboſa, Bobadil. *in ſua Polit.lib.*1.*cap* 21.*num.*59. alter Barboſa *in l cùm prætor, §* 1.*ff.de judiciis, n.*389.*cum ſequentibus.*

Delegata juriſdictio eſt odioſa, & improrogabilis, & ſolùm conceditur quod eſt expreſſe commiſſum, *c.P.& G.*40.*de offic.delegati, cap. prudentiam* 21.*eod.tit.* Gloſſ. *in cap.ſolet, de ſentent.excom.* Aloyſ. Ricc. *deciſ.Cur. Archiepiſc. Neapolit.p.*2.*deciſ.*155. Et forma reſcripti eſt omnino obſervanda, *c.Rodolphus* 35. *de reſcriptis.* Et delegatio eſt ſtricti juris, *cap.licèt in corrigendis* 12.*de offic.Ordin.* & ibi Barboſ. *num.*3. *& in c. cùm olim Abbas* 12.*de offic.delegati, num.*2.*& in d.cap.P.& G. n.*5.*&* 6. Et ſi judex excedat tenorem commiſſionis, totus proceſſus fit nullus, *l.diligenter, ff.mandati.cap.cùm dilecta* 22.*de reſcriptis.*

Delegati excommunicatio, qui copiam ſuæ commiſſionis petenti non dedit, eſt nulla. Navar. *lib.*5. *conſil.*9.*de ſentent,excommunicat.in antiq.* Mart. *de juriſdict.p.*2.*cap.*35.*num.*3.

Delegatus Papæ debet eſſe in dignitate conſtitu-

tus, vel habere Canonicatum in Cathedrali, cap. ſtatutum 11. de reſcriptis, lib. 6. ubi Barboſ. plures citat, quibus adde Cardoſ. in praxi judicum & advocator. verbo cauſa, num. 18. Themudo deciſ. 264. num. 4. p. 3. Priores mendicantium, & Guardiani Minorum poſſunt eſſe delegati Papæ, Gloſſ. in cap. nullus, de elect. lib. ſexto, niſi habeant Superiorem, ut Priores qui ſunt ſub Abbate, Cæſar de Eccleſiaſt. Hierarch. p. 3. diſp. 13. §. 1. num. 3. Barboſ. in collect. ad Concil. Tridem. ſeſſ. 25. de reformat. cap. 10. num. 16.

Delegatio & commiſſio ſub nomine dignitatis eſt realis, & tranſit in ſucceſſorem, etiam re integra, cap. quoniam Abbas, de offic. delegati, Menoch. de arbitr. lib. 1. quæſt. 68. n. 21. cum ſequentibus, Flamin. de reſignat. lib. 1. quæſt. 11. num. 16. Et commiſſio à judice incompetenti facta eſt nulla, ex Bernard. Græv. ad pract. Cam. Imper. lib. 1. concl. 93.

Delegatus poteſt implorare Brachium ſæculare. Menoch. de interdict. remed. 3. retin. poſſeſſ. num. 360. Mart. de juriſdict. p. 1. cap. 50. n. 27. Quod ſolis Ordinariis hoc jus petendi auxilii eſt indultum, & non judicibus Apoſtolicis, per Ord. lib. 2 tit. 8. §. 6: probat & refert judicatum in Senatu Gabr. Pereira p. 2. de manu Regia, cap. 52. num. 13. juncto n. 14. cum ſequentibus. Et judex ſæcularis poteſt cogi ad concedendum auxilium brachii ſæcularis ſub pœna excommunicationis, cap. 1. de offic. judicis Ordin. reſolvunt plures quos citat Barboſ. in remiſſ. ad Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reformat. matrim. cap. 8. num. 6. & in cap. fin. n. 8. de maledicis, & de poteſt. Epiſcopi, p. 3. allegat. 107. n. 21. & 26. Card. in praxi judicum, & advocat. verbo judex, num. 59. cum aliis citatis in remiſſ. ad Ordin. d. tit. 8. §. 1. num. 2. Et in conceſſione brachii ſecularis debet citari pars, Gabr. Pereira dicta p. 2. cap. 58. n. 18. juncto num. 3. & 35. Farin. de delict. lib. 3. quæſt. 97. à num. 70. Cabed. deciſ. 9. n. 7. p. 1.

Delegatus poteſt ſententiam exequi etiam in laico. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 66. num. 6. cum ſequentibus. Et executio in bonis, & in perſonis laicorum debet fieri per laicos, l. 15. tit. 1. lib. 4. nov. recop. Cov. pract. cap. 10. n. 2. Azeved. l. 4. tit. 1. lib. 4. nova recopilat.

Delegatus Principis dicitur Ordinarius, Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 738. num. 8. & poteſt ſubdelegare, Barboſ. in cap. Paſtoralis 28. num. 2. de offic. delegati.

Delegatus principis delinquens poteſt à judice Ordinario puniri, Cur. Philip. p. 3. §. 6. num. 4. Cald. conſil. 23. num. 4.

Delegatus poteſt per ſe ſuam ſententiam mandare executioni uſque ad annum integrum, c. quærenti 26. & ibi Barboſ. de offic. delegati, Ordinario non exequente, ubi verò victus paruit ſententiæ, ceſſat ejus juriſdictio, niſi turbetur poſſeſſio, quia uſque ad annum poteſt conſervare executionem ſententiæ, & etiam juriſdictio delegati durat poſt annum, ſi non tulit ſententiam; ſi verò ſententiam tulit, quæ non eſt executioni data, durat ejus juriſdictio uſque ad annum: ſi verò eſt executus, ceſſat, niſi turbetur poſſeſſio, & tunc Ordinarius eam exequitur. Unde excommunicatus à delegato Papæ poſt annum, à ſolo Papa abſolvi poteſt, Id. cap. quærenti, de offic. delegati, Sayr. de cenſur. lib. 3. cap. 29. n. 1.

Verbo DELICTUM, DELINQUENS.

DELICTUM non præſumitur, Maſcard. de probat. concluſ. 495. num. 1. Flamin. de reſignat. tom. 2. lib. 13. quæſtione 1. num. 72. Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ. 114. num. 25. & deciſ. 128. num. 4. Et delictum minùs præſumitur, leg. Prætor, §. decere, ff. de vi bonor. raptor. Maſcard. de probat. concluſ. 1418. n. 2. Farin. in praxi crimin. p. 3. quæſt. 85. num. 26. & p. 4. conſil. 61. num. 12. & conſil. 62. num. 6. & deciſ. 56. & ibi additio, & p. 5. quæſt. 126. num. 106. Anton. Gab. commun. titul. de clauſulis, concluſ. 2. num. 6. Cardin. Tuſch. tom. 1. lit. D, concl. 165. Et ubi alia conjectura ſumi poteſt, non eſt delictum præſumendum, Menoch. de arbitr. caſu 472. num. 23. & de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 2. num. 2. Flamin. d. tom. 2. lib. 14. quæſt. 7. num. 55. cum ſequentibus Et interpretatio eſt facienda excluſiva delicti, Abb. in cap. cùm tu, de teſtibus, latè Farin. d. quæſt. 85. n. 1. cum ſequentibus, Maſcard. concl. 496. Menoch. d. lib. 5. quæſt. 161. num. 26. Et delictum in dubio non præſumitur, l. meritò, ff. pro ſocio, cap. eſtote, de regul. juris in antiq. Brunor. à Sole in locis communib. verbo delictum, num. 20.

Delictum continuatum graviùs punitur, Hyppolit. in l. 1. num. 47. cum ſequentibus, Cod. de Sicar. Menchac. quæſtion. frequent, cap. 10. num. 47. Perez titul. 1. lib. 5. Ordinam. pag. 49. Sebaſtian. Næv. ad l. Capitalium, num. 6. ff. de pœnis, Chaſſan. in conſuetud. Burgund. rub. 1. §. 5. fol. 45. verſo, & 46. Farin. in praxi crimin. 4. conſil. 30. num. 67. & ibi additio lit. R, & num. 129. Aloyſ. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapol. p. 2. deciſ. 121. num. 1. Mendez in praxi, lib. 5. cap. 5. num. 56. Et delictum ſæpius reiteratum fit majus, & ſolitus delinquere graviùs peccat, Anton. Monach. Lucenſi deciſ. 54. num. 8. & 9. & delictum clam commiſſum graviùs punitur, quam quod palam patratum fuit, Bernard. Græv. ad pract. Cam. Imper. lib. 2. concl. 110. conſiderat. 1. num. 18. Farin. in praxi crimin. p. 1. quæſt. 18. à num. 67.

Delictum probat fuga, Barboſa ad cap. nullus 4. de præſumpt. num. 3. Et ſi laqueus frangatur, eſt præſumptio innocentiæ, Tiraquel. de pœnis, quæſt. ult. Bobad. in Politica, lib. 3. cap. 15. num. 157.

Delictum extinguitur morte delinquentis, l. defuncto, ff. de public. judic. Azeved. l. 3. tit. 10. num. 162. cum ſequentibus, lib. 4. nova recopilat. Peregrin. de jure fiſci, num. 34. pag. 213. Cur Philippic. p. 3. §. 8. num. 12. Limitatur in pœna pecuniaria, l. 7. tit. 1. p. 7. & ibi Gregor. Menoch. de interdict. remed. 1. recuper. poſſeſſ. num. 159. Azeved. d. tit. 16. num. 170. lib. 4. nov. recopilat. Cald. in l. unic. Cod. ex delict. defunct. in princip. num. 36. & p. 3. num. 4.

Delictum commiſſum mandato alicujus non præſumitur, cap. Petrus, de homicidio, Gloſſ. in cap. quia præſulatus 1. q. 1. Gom. tom. 3. var. c. 3. n. 47. Menoch. de præſump. lib 5. præſumpt. 27. Maſc. de prob. concl. 866. Secus ſi delinquens ſit conſanguineus, vel famulus illius, in cujus favorem tendit delictum. Farin. de delict. p. 5. quæſt. 134. n. 67. cum ſeq.

Delictum præſumitur commiſſum ab eo cujus commodo cedit, ut in furto tradit Bart. in l. fin. n. 5. verſ. item quod illa res ſubtracta, ff. de quæſt. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſ. 31. num. 15. Maſcard. de probat. concl. 835. n. 12. Burd. de aliment. titul. 9. quæſt. 26. n. 119. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. §. 7. proœm. Farin. de delict. p. 4. conſ. 60. num. 18. & ibi additio lit. Z, & deciſ. 122. & ibi additio, & p. 6. quæſt. 176. num. 89. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 5. num. 45. Et in hoc plurimùm verſatur officium judicis, Bart. in leg. 5. Tiraquel. in l. ſi unquam, verbo omnia, num. 32. Cod. de revocandis donat. Clar. lib. 5. receptar. ſent. quæſt. 64. num. 13. Maſcard. concl. 1385. num. 17.

Delictis quando excuſetur excellens in aliqua arte, vel inſignis peritiæ vir? Vide per citatos à Barboſa in collect. ad cap. ſicut dignum 6. num. 8. de homicidio, ubi remiſſivè.

Delictum in omittendo levius eſt quàm in committendo, l. Metrodorū, ff. de pœnis, Tiraquel. de pœnis temper. cauſa 44. Cov. de ſponſal. p. 2. cap. 6. §. 8. n. 13.

Hyppo

Hyppolit. in l. infans, num. 6. Cod. de ſicar. Mar. Antonin. var. lib. 3. reſolut. 28. num. 1. & reſolut. 39. n. 25. Barboſ. in l. ſi mora, num. 29. ff. ſoluto matrim. Brunor. à Sole in locis communib. verbo delictum, num. 3. Nam in committente dolus, in omittente culpa præſumitur, l. utrum, ff. ad leg. Pompei. de parricid. l. pen. Cod. de paganis. Dolus autem graviorem exigit pœnam quam culpa, leg. Iulianus, in princip. juncta lege Si ſterilis, §. cum per venditorem, ff. de action. empti.

Delictum non imputatur ubi dolus non eſt, Joſeph de Seſſe Aragon. dec. 192. n. 65. Et lex pœnalis ſubaudit dolum debere intervenire in eo, qui delinquit, contra diſpoſita per eam, Cephal. conſil. 110. n. 10. vol. 1. Alexand. conſil. 109. n. 9. vol. 1. Armendar. in proœm. addit. ad recopilat. legum Navarra, numero 58.

Delicti ratificatio æquiparatur mandato, Farin. in praxi crimin. p. 4. tit. 15. de conſultor. quæſt. 135. à num. 42.

Delicta puniri publicè intereſt, & expedit Reipublicæ ne maneant impunita, Ordin. lib. 5. tit. 126. in princip. cum pluribus aliis relatis per Barb. in libello de locis communib. utriuſque juris, lit. D. n. 10. Et delicta non tam expedit punire, quàm delinquendi occaſionem removere, Cod. in quibus cauſis in integrum reſtitutio non eſt neceſſaria, cap. nolo, 12. q. 1. Navarr. de ſpoliis Clericor. §. 19. num. 3. Perez tit. 3. lib. 5. Ordin. pag. 150. Menchac. quæſt. forenſ. cap. 47. n. 8. Et acerbiùs puniri debent illa delicta quæ in occulto committuntur ſpe impunitatis, Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. lib 2. concl. 110. conſider. 1. n. 18. Et bonis nocet quicunque parcit improbis, Ord. lib. 2. tit. 3. ad finem principii, ibi, Porque onde os malfectores.

Delictis eventus attendi non debet, ſed animus, addit ad conſil. 65. Farin. p. 4. lit. K. Et animus delinquendi ex conjecturis & præſumptionibus probatur, Aloyſ. Riec. deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p. 1. dec. 173. n. 8. Et in delictis initium inſpicitur, Surd. dec. 102. n. 10.

Delictis mandans, conſulens, & auxilium præſtans punitur eadē pœna qua ipſe delinquens, Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 51. n. 13. cū ſeqq.

Delicta tam publica quàm privata ſpatio viginti annorum præſcribuntur, l. querela. Cod. ad l. Cornel. de falſis, ubi notatur, l. ait prætor, ff. ad leg. Aquil. Farin. in praxi crimin. tom. 1. tit. 1. de inquiſit. q. 10. n. 1. cum ſequentibus, ubi multipliciter ampliat, & limitat.

Delictum dicitur commiſſum deliberato animo, & ex propoſito, quando nullis verbis præcedentibus quis alium offendit, ex Barboſ. in l. reſpiciendum, §. delinquunt, ff. de pœnis, & in l. aut facta, §. cauſa, ff. eod. tit. Clar. receptat. ſentent. §. homicidium, n. 9. Perez l. 1. tit. 3. lib. 5. Ordinam. pag. 146. & lib. 8. tit. 7. & vide Farin. in praxi delict. p. 3. q. 107. n. 43. cum ſequentibus, & conſil. 30. n. 45. & ibi additio lit. H. p. 5. q. 126. n. 92. cum ſeq. & n. 172. Gom. l. 45. Tauri, n. 119. Menchac. illuſt. cap. 18. n. 21. Et deliberatio animi probatur ex minis præcedentibus, Mend. in praxi ſæculari, lib. 5. cap. 1. num. 55. poſt alios citatos per Farin. p. 4. conſil. 102. n. 7. & probat Ord. lib. 5. tit. 135. §. 1. ubi Barboſa. Et quibus modis præſumatur & probetur animus deliberatus? vide Menoch. de arbitrar. lib. 2. caſu 361. Maſc. de probat. concl. 98. Et præſumitur commiſſum homicidium deliberate, & cum dolo, & ex propoſito. Aloyſ. Riec. dec. Cur. Archiepiſ. Neapol. p. 1. dec. 173. n. 1. & in collect. dec. p. 5. collect. 1833. Et in dubio præſumitur offenſio ex nova rixa, Cot. in memorabilib. verbo offenſio, pag. 623. Et in dubio potiùs præſumitur fortuitò quàm ex propoſito rixam interfuiſſe, Maſcard. concl. 283. Farin. d. p. 4. conſ. 61. n. 7. & 16. & p. 5. quæſt. 126. n. 106. Quid ſi præceſſerit inimicitia? vide eundem d. conſ. 61. num. 2. & conſ. 62. num. 11.

Delicti mala præſumptio & judicium oritur ex converſatione cum malis hominibus; nam ex converſatione mala bonus efficitur malus & vitioſus, l. Ædiles, §. Pedius, ff. de Ædilitio edicto, & ſimilis ſimilem ſibi quærit, c. recolentes, de ſtatu Monachorum, & mores ſumuntur à converſantibus, Tiraquel. ad leg. 5. connubial. gloſſ. 1. n. 29. et ſecundùm Philoſoph. talis qualis quiſque eſt, talium conſortio delectatur, & ut dicit text. in c. ſæpe 28. q. 1. malorum conſortia ſæpè etiam bonos corrumpunt, & in c. innotuit, de elect. Societas cum qua quis verſatur, indicat hominem: & ait Salom. Prov. c. 13. qui cum ſapientibus graditur ſapiens erit, amicus ſtultorum ſimilis efficitur: & idem c. 22. noli eſſe amicus homini iracundo, neque ambules cum furioſo, ne fortè diſcas ſemitas ejus, & ſumas ſcandalum animæ tuæ, & demum Propheta Pſal. 17. cum ſancto ſanctus eris, & cum viro innocente innocens eris, & cum electo electus eris, & cum perverſo perverteris, refert Farin. de delict. tom. 1. lib. 1. tit. 5. quæſt. 52. n. 85. cum ſequentibus, ubi q. 47. num. 282. ait quod educatio bona facit præſumi quod quis ſit bonus. Et oritur indicium contra dominum domus, quando in ejus domo reperitur aliquis mortuus; tunc enim præſumptio eſt contra ipſum dominum, quod illum occiderit, Farin. d. quæſt. 52. n. 98. ubi n. 120. quod ſumitur indicium quando mortuus reperitur in via, & prope domum alicujus; dominus enim illius domus penes quam mortuus reperitur poteſt torqueri, non aliter ac ſi in ejus domo repertus fuiſſet: & n. 121. intelligit procedere dummodo dominus illius domus ſit homo malæ famæ, vel ſolitus ſimilia committere, aliàs ſecus, de quo etiam num. ſequentib. & à n. 127. quod homicidium, damnum, furtum, & generaliter delictum, ſi neſcitur à quo commiſſum fuerit, præſumitur commiſſum à vicinis: & num. 131. intelligit procedere quando vicinus erat homo malæ famæ, nam ex hoc ſolo indicio, niſi alia concurrant, torqueri non poteſt: & num. 155. quod indicium ad torturam ſufficiens oritur contra eum in cujus aſpectu occiſi cadaver ſanguinem emittit, ubi per plures caſus ita vidiſſe ſe teſtatur: & num. 165. & 166. quod oritur indicium ex mala phyſionomia & malo nomine, & faciunt præſumere quem delinquentem in genere, ſed non faciunt indicium ſuper delicto, de quo quis ſpecialiter inquiritur, niſi concurrente aliquo alio indicio in ſpecie illius delicti.

Delicto auxilium præſtans punitur eadem pœna qua ipſe delinquens, leg. 1. §. incidit, ff. ad Turpilian. §. interdum, verſ. ope, Inſtit. de obligat. quæ ex delicto naſcuntur, cap. ſicut dignum 6. §. illa etiam, de homicidio, Menoch. de arbitr. caſu 355. n. 9. Menchac. illuſtr. cap. 16. num. 1. Plaz. de delict. cap. 22. num. 17. Clar. §. fin. quæſt. 76. Cabed. deciſ. 82. num. 14. p. 2. Flor. var. quæſt. 18. numero 32. Farinac. conſil. 104. poſt num. 23.

Delinquens in hoc regno, an poſſit accuſari in regno Caſtellæ? vide Barboſ. in leg. 1. legatis, n. 46. cum ſeq. ff. de judiciis, ubi reſolvit negativè, ſi ibi non habet domicilium.

Delinquentes obligantur ad pœnam ex conſenſu ſuo, ut per Menchac. illuſtr. cap. 28. num. 12. Azeved. leg. 1. num. 76. tit. 21. lib. 4. nova recopil. Rebuf. ad leg. 131. ff. de verborum ſignificat. pag. 495. Clar. lib. 5. §. fin. quæſt. 80. num. ult. Surd. deciſ. 254. numero 28. Gregor. leg. 15. tit. 13. part. 2. verbo el miſmo, Cordub. in leg. ſi quis à liberis, §. ſed utrum, num. 18.

cum ſequentibus, *ff. de liber. agnoſcendis*, Sanch. *de matrim. libro 9. diſp. 32. n. 12.* Call. *in leg. unic. Cod. ex delict. defunct. p. 3. n. 9. & in leg. ſi curatorem*, verbo *cùm non abſimilis, n. 44. Cod. de in integrum reſtitut. minor.*

Delinquentem excuſat à pœna communis reputatio, quod non deliquerit, *leg. inter eos, §. rectè. ff. de furtis*, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 638. n. 9.*

Delinquentes ſi plures ſimul concurrant, quorum aliquis ſit Clericus, non propter ejus perſonam laici ad judicem Eccleſiaſticum remittentur, ſed quilibet in ſuo foro accuſabitur, Menoch. *de arbitr. lib. 2. caſu 371. num. 13.* Clar. *libr. 5. §. fin. q. 36. n. 44.* Cald. *de nominat. q. 19. numero 56. & de empt. cap. 16. num. 45. cum ſequentibus*, Perez *tit. 3. libro 1. Ordinam. pag. 436.* Mex. *in tract. taxa panis, concl. 5. num. 74.* Guier. *pract. libr. 1. q. 6.* Cened. *ad Decretal. collect. 176. num. 2.* Fr. Emmar. Roderic. *quaſt. Regular. tom 2. q. 2. art. 4.* Rebuf. *de privileg. ſcholar. privileg. 106. verſ. 4. & in tract. excep. numero 326.* Thom. Valaſc. *tom. 1. alleg. 18.* Bobadil. *in polit. lib. 2. cap. 17. num. 90. cum ſequentibus*, Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. libr. 1. concl. 37. conſider. 3.* Marta *de juriſdict. p. 4. cent. 2. caſu* 119. Secus eſt in cauſa individua, in qua ſocius gaudet privilegio ſocii, Suid. *de alim. tit. 9. q. 14. n. 3.*

Verbo DEPORTATIO, DEPORTATUS.

DEPORTATIO mors civilis appellatur, *l. 1. §. ult. ff. de bonorum poſſeſſ. contra tabulas. l. ſi necem, §. ſi deportatus, ff. de bonis libert.* Avend. *ad l. 4. Tauri, gloſſ. 3.* Per relegationem autem licèt perpetua ſit, nemo civiliter mori dicitur, *leg. 3. ff. de public. judic.* Gloſſ. *in l. 2. ff. de pœnis*, & quando cum exilio amittuntur bona, tunc exul dicitur deportatus, *l. 1. l. relegati, l. relegatorum, ff. de interdictis & relegat.* Gloſſ. *ult. magiſtralis in §. cùm autem, Inſtit. quibus modis jus patria poteſt. ſolvit.*

Deportatus non poteſt eligere, ſeu nominare, Gam. *de ſacram. praſt. q. 6. n. 20.* Cald. *de nominat. q. 5. n. 4.* & an amittat jus adeundi? vide Bonacoſ. *p. 2.* verbo *deportatus*. Et in quo differat deportatus à relegato? vide Menoch. *de arbitr. libr. 2. caſu* 330. Et de morte civili, atque deportatis & damnatis in metallum, vide *l. 2. tit. 18. p. 4.* & ibi Gregor. Et differentiam inter deportationem ac exilium vide per Gloſſ. *in l. exul, ff. de interdictis & relegat.* Vincent. de Franch. *dec. 116.* Peregrin. *de jure fiſci, pag. 115. n. 11.* Farin. *de delict. p. 1. libr. 1. tit. 3. q. 9. n. 15. & 16.* Et Ovid. *libr. 2. de Triſtibus, eleg. 5. n. 7.* Quippe relegatus, non exul dicor ab illo.

Verbo DENUNTIARE, & DENUNTIATIO.

DENUNTIARE vel querelare poteſt aliquis per procuratorem de crimine publico, ad hoc ut judex inquirat, nec in hoc caſu locus eſt *l. pen. §. ad crimen, ff. de public. judic.* ita docet Innoc. *in cap. ex parte, in princip.* verbo *per interpoſitam, de teſtibus*, & ſequuntur eum aliis Socin. *reg. 395. verſ. primò fallit.* Felin. *in cap. meminimus, numero 18. de accuſat.* Anton. Gabr. *lib. 7. de criminalibus, concl. 9. num. 4.*

Denuntiatio extrajudicialis ne quis emat, conſtituit aliquem in mala fide, Pinel. *in Auth. niſi tricennale, Cod. de bonis maternis, n. 16.*

Denuntiationes non ſunt de ſubſtantia matrimonii, Barboſ. *in collect. ad Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reformat. matrimonii, cap. 1. num. 21. juncto num. 13. & 23.* ubi *à n. 70.* quæ ſint cauſæ juſtæ ad diſpenſandum in denuntiationibus.

Verbo DEPOSITARIUS, DEPOSITIO, & DEPOSITUM

DEPOSITIO judicialis & pecuniæ conſignatio ſolutionis vim habet, *l. 1. Cod. qui pot. in pign. habeant. l. nec creditores 10. Cod. de pignorat. act.* Barboſ. *in l. ſi mora, à n. 82. ff. ſoluto matrim.* Caſtil. *lib. 3. quotid. cap. 16. à n. 33.* Neguzant. *de pignor. 3. p. 5. princip. memb. 31. n. 8.*

Depoſitum cum conſignatione operatur, ut dicatur totalis, & plena liberatio, & pro tali habeatur, *leg. cùm heres 4. in princip. ff. de ſtatuliber. leg. obſignatione 9. Cod. de ſolut. l. acceptam 19. Cod. de uſur, l. debitor 7. ff. eod. tit.* Tiraq. *de retract. lign. §. 2. gloſſ. 3. n. 6.* Neguzant. *ubi proximè*, Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *creditor*, *n. 48.* Barboſ. *in d. l. ſi mora, n. 49. 55. & 83.* & operatur, ut dominium transferatur in creditorem, itaut ſi depoſitarius utatur pecunia depoſita, furti teneatur, *l. ſi ſaccum 79. ff. de furtis*, Farin. *de delictis, p. 6. q. 168. n. 6. & q. 169. n. 2. & p. 4. conſil. 99 n. 42.* cum aliis citatis per Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. libro 5. tit. 66. q. 8. n. 5.* quibus adde alterum Barboſ. *in d. l. ſi mora, n. 86.*

Depoſitum, quod fit per juramentum partis ante liquidationem, ad effectum ut deponens habeat rem melioratam, fit de eo quod obſcurius eſt, *l. ſtatu liber. ff. de ſtatu liber.* ubi probatur quod id quod certum eſt ſolvitur, & de eo quod obſcurum eſt ſatiſdatur, cujus ſatiſdationis loco practica admiſit depoſitum per juramentum partis, Gam. *dec. 4. n. 2. ad fin.* & explicat poſt alios Alciat. *conſ. 450. n. 27. verſic. ſed quid ſi non appareat liquidò de expenſis*, recenſet latè alios Tiraq. *libro primo retract. §. 1. gloſſ. 19. n. 2.*

Depoſitum minùs integrum non relevat deponentem, Farin. *dec. 266. n. 2. in noviſſ.*

Depoſitarius nulla poteſt uti compenſatione, & in depoſito non admittitur compenſatio, Barboſ. *in l. divortio, §. ob donationes, n. 6. ff. ſoluto matrim.* & refert judicatum Phœb. *p. 1. dec. 89. à n. 1.* ubi *n. 4.* reſolvit quod nec uti poteſt retentione pro expenſis factis in re depoſita.

Depoſitarius qui lucratus eſt cum pecunia apud ſe depoſita, tenetur reſtituere lucrum deponenti, Bald. *in l. 1. Cod. pro ſocio, num. 31.* Suid. *conſil. 391. num. 18.* Cur. Philipp. *tom. 2. libro 2. cap. 2. n. 22.* Flor. *var. quaſt. p. 1 libro 2. q. 21. §. 1. n. 163.* Contrarium reſolvunt Sayr. *Clavis Regia lib. 10. tract. 5. cap. 1. n. 5.* Leſſ. *de juſtit. lib. 2. cap. 27. dub. 2. num. 8.* Et qui lucratus eſt cum pecunia furto ſubtracta, non tenetur reſtituere lucrum, Beja *caſuum conſcient. p. 1. caſu 42.* Sayr. *d. lib. 10. tract. 3. cap. 1. n. 3.* Et expendendo pecuniam depoſitam committit furtum, Farin. *p. 4. conſil. 96. n. 42.*

Verbo DIGNITAS.

DIGNITAS quælibet habet ſua inſignia, nam Papæ imponitur Phrygium, Imperatori Diadema, ſeu infula, Regi Corona, Epiſcopo Mitra, Archiepiſcopo Pallium, Doctori Biretum, Chaſſan. *in catalogo gloria mundi, p. 1. conſiderat. 38.*

Dignitas duplicata plus tribuit, quàm una ſola, Menoch. *conſil. 302. n. 45.*

Dignitatis appellatione venit Canonicatus, largè vocabulo ſumpto, Barboſ. *de appellat. verb. utriuſque juris ſignificat.* verbo *Dignitas 72. n. 10.*

Dignitates

Dignitates in Eccleſia Collegiata poſſunt provideri minoribus 22.annis, Barb.*in collect.ad Concil. Tridem.ſeſſ.24.de matrim.c.12.n.16.*

Verbo Dispensare, Dispensatio, Dispensatus.

DISPENSATIO eſt juris communis relaxatio cum cauſæ cognitione ab eo qui poteſtatem habet diſpenſandi, Gloſſ.*in cap. requiritis,§. niſi rigor.1.q.7.*Rebuſ.*in praxi, tit.de diſpenſat.n.12 pag.179.*

Diſpenſatio ſine cauſa facta non valet, & in ea requiritur, citatio eorum quorum intereſt, Menoch.*conſil.181.n.29.*Tiraquel.*in tract.res inter alios,* p.16.Molin.*de primog.lib.2.cap.7.n.43.* Cald.*forenſ. lib.1.quaſt.38. num.16. & conſ.4. numero 24. & numero* 48. Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ. c.673. num.1.*

Diſpenſatio quæcunque inferioris in lege Superioris abſque cauſa legitima facta eſt irrita, Barboſ. *in collect.ad Concil.Trident.ſeſſ.25.de reformat.c.18. num.4.*

Diſpenſare non poteſt Epiſcopus in irregularitate, vel ſuſpenſione proveniente ex delicto ad forum contentioſum deducto, Barboſ. *in collect.ad Concil. Tridem.ſeſſ.24.de reformat.c.6.n.43.cum ſequentibus.*

Diſpenſare non poteſt Epiſcopus ſuper Concilium.Guter.*Canon,quaſt.cap.5.n.10.& de juram.confirmat p.1.c.51.n.24.*Et diſpenſando Romanus Pontifex ſuper Concilio Univerſali, neceſſe eſt ut de illo faciat mentionem, aliàs gratia erit ſubreptitia, & nulla, quia jus conciliare videtur habere generalem clauſulam prohibitionis, per id quod habetur *in c. pende capellis monachor. & in c. cum dilecti, de elect.* reſolvunt Benedict. Capra *conſ.157. n.10.* Fr. Emman. Roderic.*queſtion.Regular.tom.1.q.8.art.10.*

Diſpenſatus ad Ordines non cenſetur diſpenſatus ad beneficia. Aloyſ.Ricc.*deciſ.Cur. Archiepiſc. Neapolit.p.1.dec.95.*

Diſpenſari debet cum literatis viris circa beneficiorum pluralitatem, Barboſ.*ad cap.de multa 28.de prabendis, num.15.* ubi *n.16.* quod Eccleſia favet literatis, & amat ſapientes, quibus regitur, & ſuſtinetur.

Diſpenſatio vitiatur tacita copula occulta, Paul. Comitol.*reſponſ.moral.lib.1.q.104.*

Diſpenſationes faciliùs concedi ſolent, ubi unicum obſtat impedimentum, Aloyſ.Ricc.*deciſ. Cur. Archiepiſcop.Neapolit.p.1.dec.187.n.3.*

Verbo Dispositio, Dispositum.

DISPOSITIO omnis intelligitur rebus ſic ſtantibus, & in eodem ſtatu permanentibus, *l. quod Servius ff.de condict.ob cauſam,* Aloyſ. Ricc.*d. Cur. Archiepiſc. Neapolit. p.2. dec.250. in allegat. num.1.*Mar. Antonin. *var. lib.1. reſolut.56. num.2.* Cardin. Tuſch. *tom.2. lit. D. concl.502.* Ioſeph de Seſſe *Aragon.dec.187.n.23.* Cardin.Seraphin.*Rota Rom.dec.187.n.1. & 3.* Ubi ſecus aſſerit in his quæ recipiunt augmentum & diminutionem. Et mutatione conditionis atque ſtatus variatur diſpoſitio, *l.quare,§.inter locatorem,ff.locati,l. continuus, §.cum quis,ff. de verb.oblig.l.ſi quis,ff.de ſolut.c.quemadmodum,de jurejur.* Reynoſo *obſervat.7. num.20. & obſervat. 49. num.8,* & ſpeciatim in juramento conſtat ex Rota Rom. apud Farin.*dec.51.cum.5.tom.1. p.1.*De clauſula, *rebus ſic ſtantibus,* vide latè Barb. cum ab eo citatis, *de clauſul.uſufrequent.clauſul.129. n.2.*ubi docet quod hæc clauſula regulariter intelligitur in quacunque diſpoſitione, obligatione, & promiſſione, vel pacto etiam juramento firmatis, & ibi citatis adde Mantam *de clauſulis, p.1. clauſula 127.n.1.& 2.& p.3.clauſula 73.*

Diſpoſitio omnis intelligitur ut conveniat naturæ actus qui celebratur, Suid.*de alim.tit.5.q.1.n.4.* Cardin. Tuſch. *tom.2.lit.D.concl.503.*

Diſpoſitio non habet locum, ubi verba non conveniunt diſpoſitioni, *l.4.§.toties,ff. de damno infecto, l.quod conſtitutum, ff.de milit.teſtam.* Cardin. Tuſch. *tom.2.lit.D.concl.493.*Brunor. à Sole *in locis comm.* verbo *diſpoſitio 16.*Reynoſo *obſervat.7.n.26.*

Diſpoſitio regulatur ſecundùm jus vigens tempore diſpoſitionis, Avend.*l.40.Tauri,gloſſ.1.n.28.*

Diſpoſitione principali nulla exiſtente, quæcunque ſibi acceſſoria vitiantur, Brunor. à Sole *in locis commun.* verbo *diſpoſitio,n.21.*

Diſpoſitio non debet eſſe eluſoria, *l.ſi prætor ff.de judic.l.fin.ff.ne quid in loco publico.*

Diſpoſitio ne reddatur ſuperflua, interpretatio eſt ſumenda, Crav. *conſil.35.n.15.*Suid.*conſ.29.n.13.& conſ.71.n.3.* quos adducit Mar. Antonin. *var. lib.1. reſolut.18.n.13.*

Diſpoſitio aliquid ſupponens non verificatur, niſi in caſu in quo verificatur præſuppoſitum, Joſeph.de Seſſe *Aragon.dec.160.num.24.*diſponens & diſpoſitum ſub eodem genere non compatiuntur, *l. fin.ff.de fundo inſtructo.*

Diſpoſitio loquens in caſu vero, extenditur etiam ad caſum fictum, *l.Gallus.§. & quid ſi tantum,ff. de liber.& poſth.l.1.§.lex falcidia,ff.ad leg.Falcid.*quando caſus verus & fictus æquiparantur, Seraphin. *de privileg.juram.privil.74.n.115.*

Diſpoſitio una & eadem non debet diverſo jure cenſeri, Joſeph.de Seſſe *Aragon.dec.187.n.24.*

Diſpoſitio omnis inſpicitur, & interpretatur prout verba diriguntur, Card.Tuſch.*t.2.lit.D.concl. 497.*

Depoſitio omnis intelligitur de prima, & unica vice *l.boves,§. hoc ſermone,* & ibi Doct. præſertim Tiraquel.*ff.de verbor. ſignificat.* Surd. *conſil.18.n.9.* Azor.*inſtit.moral.lib.5.c.25 quæſt.5.* Cardin.Tuſch. *tom.2.lit.D.concl.499.*Gabr. *lib.6.commun. opin.tit. de legibus, concl.2.* Amendariz *in proœm.ad lib.recopilat.legum Navarra,n.169.* Mar. Antonin.*var.lib.1. reſolut.74.n.4.* Rota Rom.apud Fario. *dec.423.n.4. tom.1.p.1.*

Diſpoſitio omnis ſimpliciter prolata intelligitur, & ampliatur, ac reſtringitur ſecundùm jus commune, ut per Cardin. Tuſch. *tom.2.lit. D.concluſ.561.* Tiraquel.*in tract.le mort, p.2. declarat.2. numero 2.* Valaſc *conſult.42.n.7.* Barboſ.*in l.1.ff. ſoluto matrim. p.1.n.61.*

Diſpoſitio omnis ſemper intelligi debet de actu valido, *l.1.§.hac verba, ff. quod quiſque juris,l.4.§. docere,ff.ne quis eum qui,l.cognitionis,ff.de pœnis,l.4. §.condemnatum, ff.de re jud.l.fin.ff.de adulter.cap.fin. de ſponſ.c.perpetua,de elect.lib.ſexto,* Cardin. Tuſch. *tom.2.lit.D.concl.504.*

Diſpoſitio omnis intelligi debet de habili, *leg.1. ubi gloſſ.Cod.de Sacroſanct.Eccleſ.*Seraphin. *de privileg.juram.privil.77. n.68.* Cardin. Tuſch. *tom.2. lit.D. concl.505.* & recipit reſtrictionem de habilitate, Bart.*in Auth.de nuptiis,n.2.collat.4.*Amendariz *in proœm.addit. ad recopilat. legum Navarra.n. 38.* Mar. Antonin.*var.libro 2.reſol.40.num. quinto,* ubi ſecus aſſerit in contractibus.

Diſpoſitio redigitur ſemper ad actum poſſibilem, & licitum. Brunor. à Sole *in locis commun.*verbo *diſpoſitio,n.20.*Seraphin.*de privil.juram. privil.177.n.9.* & non refertur ad caſum impoſſibilem, *l.ſi quis ſub conditione,ff.de condit.inſtit.*Et diſpoſitio ſimpliciter

facta

facta, intelligitur facta eo caſu, quo de jure fieri poteſt, *l. Gallus, §. quidam recte*, & ibi Jaſ. *in 1. notab. ff. de liber. & poſthum.*

Diſpoſitio generalis generaliter eſt intelligenda, Card. Tuſch. *tom. 2. lit. D. concl.* 458 Et comprehendit omnes caſus, etiam quod in uno ſit major ratio quàm in alio, *l. 1. §. quod autem, ff. de aleator.* *in fraudem, in fin.* & ibi Bald. *ff. de teſt. milit.* Aym. *conſ.* 92. *n.* 4. Non extenditur ad incogitata, *l. cùm Aquiliana, ff. de tranſact. l. Paulus §. Pomponius ff. de leg.* 3. Roman. *conſ.* 294. *incip. hæc confeſſio, circa finem.*

Diſpoſitio generalis reſtringitur ex ratione particulari, *l. cùm pater, §. dulciſſimis, ff. de legat. 2. l. ſi de certa re, Cod. de tranſact.* Gironda *de privilegiorum, ſeu exempt. explicat. n.* 277. Et non comprehendit caſum ſpecialiter diffinitum, *l. doli clauſula, ff. de verbor. obligat. l. cùm inteſtamento, §. fin. de hered. inſtit. l. ſervo manumiſſo, ff. de peculio legato.*

Diſpoſitio generalis non comprehendit id, de quo in ſpecie diſponi non poteſt, *l. Lucius, §. pen. ff. ad municipal.* Marta *de juriſdict. p. 4. cent. 1. caſu 6. num.* 21.

Diſpoſitio generalis non comprehendit caſus in ſpecie privilegiatos, & privilegiati non comprehenduntur ſub lege generali, *l. ult. Cod. de jure dotium, l. unic. §. ſi qua vero Cod. de Inſtit. Cod. confirm. l. 3. Cod. de ſilentiariis, lib.* 12. & ibi notat gloſſ. 1. Tiraquel. *de praſcript. gloſſ.* 11. *pag.* 124. Menchac. *illuſtr. c. 45. n. ſecundo. & cap. 84. n. 24. & cap. 103. numero quinto*, Menoch. *conſil.* 183. *n.* 1. Cened. *ad Sextum collect.* 14. *n.* 5. Surd. *dec.* 160. *n.* 4. *& dec.* 323. *n.* 6. Marta *de juriſdict. p. 4. cent. 1. caſu 6. n.* 17.

Diſpoſitio limitata limitatum parit effectum, Cardin. Seraphin. *Rota Rom. dec.* 911. *n.* 2. Et diſpoſitio limitata non extenditur, Cardin. Tuſch. *tom. 2. lit. D. concl.* 494. Extenditur tamen ſecundùm limites adjectæ rationis, *l. nomen, §. fin. ff. de legat. 3. l. regula, §. fin. ff. de juris, & facti ignorantia.*

Diſpoſitio ſpecialis derogat generali, *l. Titia 1. §. pen. ff. de legat* 2.

Diſpoſitio legis & hominis æquiparantur, *l. ſi in teſtamento, in fine, ff. de vulgari.* Diſpoſitio hominis non æquè facilè extenditur, ac diſpoſitio legis, *cap. ſuſcepimus. de reſcriptis in ſexto, cap. cùm illis, de prob. eod. lib.* 1. Diſpoſitio legis faciliùs tollitur, quam hominis, Joſeph. de Seſſe *Aragon. dec.* 74. *n.* 51.

Diſpoſitio extenditur ad id quod eſt ſequens, *l. quicumque, §. non tamen & §. uſque adeo ff. commodati, l. nomen, in princip. ff. de legat.* 3.

Diſpoſitio non operatur ultra intentionem diſponentis, *l. non omnis ff. ſi cert. pet.* Reynoſ. *obſervat.* 68. *num.* 24.

Diſpoſitio omnis judicatur ab intentione, qua motus eſt diſponens, *l. ſi quis nec cauſam, in princip.* ubi Bald. *ff. ſi cert. pet.* Reynoſ. *obſervat. 72. numero* 18.

Diſpoſitio quælibet reſtringitur ſecundùm ſuam cauſam, *l. cùm pater, §. dulciſſimis, ff. de legat.* 2. Surd. *de alim. tit. 9. q. 43. n. 9. cum ſequentibus*, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap* 658. *n.* 39.

Diſpoſitio quælibet reſtringitur ad terminos rationis, Surd. *de alim. tit. 4. q. 17. n. 12. & dec. 19. n.* 5.

Diſpoſitio includit ea quæ ſunt ejuſdem rationis, tanquam expreſſa propriè, Reynoſ. *obſervat.* 31. *n.* 17.

Diſpoſitio quælibet intelligitur de præſentibus, non autem de futuris, *l. ſi ita legat. ff. de auro & argento legato.* Reynoſo *obſervat.* 41. *n.* 17. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. dec.* 250. *n.* 1. Et futura non veniunt in diſpoſitione hominis, *l. ſi in lege, ff. de contrah. empt. l. ſi ſtipulatus fuerim, §. ult. ff. de verbor. obligat. l. verbum oportere, ff. de verbor. ſignificat.* Reynoſo *obſervat.* 41. *n.* 22.

Diſpoſitione in omni voluntas, & poteſtas requiritur. Stephan. Gratian. *diſceptat. for. cap.* 531. *n.* 93.

Diſpoſitione in omni ſemper videtur excepta perſona loquentis, *l. inquiſitio, Cod. de ſolution.*

Diſpoſitionem non mutant quæ ſecundariò, & in conſequentiam veniunt, *leg. 1. ff. de auctorit. tutor.*

Diſpoſitio facta per nomina propria non extenditur ad alias perſonas, Surd. *de alim. tit. 9. quæſt.* 13. *num.* 25.

Diſpoſitum in principali cenſetur etiam diſpoſitum in dependentibus. Seraphin. *de privileg. juram. privil.* 74. *n.* 184.

Diſpoſitum in uno ex æquiparatis, etiam in altero militat, quamvis materia ſit exorbitans, Gloſſ. *pen. in cap. ſi poſtquam. §. ult. de elect. libro ſexto*, Reynoſo *obſervat. 44. n. 3. & obſervat. 70. n.* 51.

Verbo DISTRIBUTIONES.

DISTRIBUTIONES quotidianæ non computantur in valore beneficii, nec augent corpus præbendæ, nec ſunt de corpore beneficii, nec ſunt fructus, ex quo dantur ratione operæ perſonalis, Pariſ. *conſ. 33. num. 4. vol.* 4. Cald. *conſil. 14. n. 2. verſ. ſic etiam*, Rebuſ. *in tract. congrua portionis, n. 86. & de nominat. quæſt. 9. num. 38. & 39.* Put. *p. 1. dec. 239. & p. 2. dec. 464. & p. 3. dec.* 211. Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. §. 7. proœm. num. 153. cum ſequentibus, & num.* 162. Barboſ. *in collect. ad cap. licet 32. num. 3. de prebend. & de Canonic. cap. 21. num.* 6. Fr. Emman. Roderic. *tom. 3. qq. Regular. quæſt. 74. art.* 4. Cov. *libro 3. var. cap. 13. numero* 1. Valdeſ. ad Soar. *p. 2. q.* 28. Guter. *conſil. 5. num.* 2. Flamin. *de reſignat. lib. 6. quæſt. 2. numero* 30. Et in univerſariis tradit Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 399. numero* 22. Et redditus, proventus & emolumenta in literis Apoſt. apponi ſolita quid ſignificent? Vide Gonzal. *d. §. 7. proœm. n. 189. cum ſequentibus.* De ſtylo Curiæ fructus Canonicatus exprimuntur 24. licèt reſerventur penſiones longè majoris valoris, & etiamſi ſi valor centum. Rebuſ. *in reg. de union. gloſſ.* 7. Gom. *de exprimendo valore benefic. q.* 3. prout de ſtylo atteſtatur Aragon. *dec. 38. Calaguriſ.* tradit Flamin. *d. lib. 6. q. 1. n.* 51. ubi *n.* 52. quod Canonicatus Toletani exprimuntur 24. & in eis imponitur penſio 300. & 400. & plus, & idem obſervatur in Canonicatibus Sancti Petri in urbe, quia quando exprimitur pluſquam 24. ſolvitur annata, ſecus verò non. Idem etiam reſolvit Gonzal. *d. §. 7. proœm. à n.* 166. Literæ Apoſtolicæ plerumque faciunt mentionem de communi valore, & æſtimatione, qui eſt attendendus, *l. pretia rerum, §. fin. ff. ad leg. Falcid.* Rebuſ. *d. quæſt. 9. n.* 37. Et ſi non exprimatur, gratia eſt ſubreptitia, Cald. *conſil. 26. n.* 9. In valore exprimendo fructus non intelliguntur deducta penſione, quæ eſt onus temporale, ſed deductis oneribus perpetuis, Put. *p. 3. dec.* 202. Et fructus intelliguntur in loco beneficii, & non deductis cambiis pro tranſmittenda pecunia in alium locum, idem *d. p. 3. deciſ.* 211. Rebuſ. *d. q. 9. n.* 42. Materia expreſſionis veri valoris eſt difficilis probationis, in quo probando plures deficiunt, Gom. *ad reg. de valore exprimendo in impetratione beneficii, q.* 11. ubi etiam aſſerit, quod in ſupplicationibus ponitur illa clauſula, *Augendi, & minuendi uſque ad verum valorem, propter magnam difficultatem purificandi incontinenti verum valorem.* Et valor attendendus eſt, ac probandus per decem annos ante gratiam, ut pluries deciſiſſe Rotam refert Garc. *de benef. p. 5. c. 3. n. 228. cum ſequent.* Aloyſ. Ricc. *in collect. d. p. 3. collect.* 1669.

Diſtributiones quotidianæ ſunt quodam modo loco alimentorum, unde & victualis dicuntur *in c.*

de

de cætero, de clericis non reſident. & *c. unic. eod. tit. libro ſexto*, quaſi ad victum quotidianum dentur, Monet. *de diſtribut. quotid. p. 1. q. 2. n. 4.* & 5.

Diſtributiones ut lucrari poſſint, requiritur reſidentia, & aſſiſtentia in choro, *c. unic. de cleric. non reſident. in ſexto*, Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reformat. c. 12.* Et non ſatis eſt præſentes in choro ſolùm adeſſe, ſed requiritur aliqualis attentio, ſaltem ad verba, ſcilicet quod attentione quadam ſaltem externa corporis ſint aſſiſtentes, Cened. *pract. quæſt. 2. num. 10.*

Diſtributiones quotidianas ut lucrentur Canonici, tenentur ad cantandam Miſſam conventualem, Barboſ. *de Canonicis*, *c. 34. n. 1.* ubi *cap. 31. num. 4.* aſſerit ſtatutum, quod Canonici poſſint inſervire per ſubſtitutos, vel alternatim unus pro alio, non eſſe attendendum.

Diſtributiones quotidianæ debentur ex conſtitutione aliquarum eccleſiarum Clericis, ſi ob celebrandam Miſſam, vel audiendam confeſſionem, vel ad aſſociandum Corpus domini, dum ad infirmos ducitur, fuerunt occupati, Cened. *pract. quæſt. 1. num. 76.* ubi *num. ſeq.* quod debentur abſenti, ſi per alium inſerviat eccleſiæ, & aſſiſtat horis canonicis, ſi de hoc ſit conſuetudo immemorialis: & *num. 78.* quod non debentur clericis peregrinantibus, ſive ex devotione, ſive ex voto.

Diſtributiones quotidianæ debentur Lectori Theologo ex gratia pro tota die quâ legit, Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ. 5. de reformat. cap. 1. n. 34.* & *de Canonic. c. 24. n. 7.*

Diſtributiones quotidianas lucratur in abſentia, qui privilegium habet à Summo Pontifice, Cened. *d. quæſt. 1. n. 26.* ubi *num. 41.* agit de conſuetudine, ut mortuo Canonico ejus hæredibus dentur fructus, & diſtributiones primi anni.

Diſtributiones quotidianæ, aliique redditus eccleſiaſtici obligari non poſſunt pro debito, Monet. *de diſtribut. quotid. p. 1. quæſt. 9. num. 61.* ubi *num. 62. cum ſequentibus*, quod diſtributionum ſequeſtratio, & adjudicatio creditori ita fieri debet, ne clericus egeat.

Diſtributiones tunc demùm conſequi debet infirmus, quando præſens eſt in loco, ubi eſt eccleſia, vel ſi extra illam abſens ex legitima cauſa infirmus ſit, vide Guter. *Canon. lib. 1. c. 1. num. 134.* Sayr. *de cenſur. lib. 2. cap. 5. numero 27.* Monet. *de diſtribut. quotidian. p. 2. q. 6. à n. 1. juncto n. 19.* ubi indiſtinctè reſolvit, quod infirmus etiam dum abeſt à civitate, percipere debet diſtributiones quotidianas, de quibus & aliis cauſis etiam agit Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 3. allegat. 53. n. 166. cum ſequentibus*, & *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 12. n. 105. cum ſequentibus*, & *de Canonicis, c. 24. n. 27. cum ſequentibus.*

Diſtributiones quotidianas amittunt juſtè excommunicati, ſuſpenſi, & interdicti. Barboſ. *de Canonicis, cap. 12. à n. 2.*

Diſtributiones debentur etiam detento in carceribus, non tamen ob propriam culpam, uſque ad primam ſententiam: quod ſi condemnatus appellet, interim eas non percipiet, ſed ſi in ſecunda inſtantia obtinuerit, omnia recuperat. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 391. à num. 34. tom. 3.* Barboſ. *d. allegat. 53. n. 178.* & *d. ſeſſ. 24. de reformat. c. 12. n. 119.* Suar. *de cenſur. diſp. 13. ſect. 2. à n. 12.* Monet. *d. p. 2. quæſt. 5. n. 80.* Garc. *de benefic. p. 3. cap. 2. n. 362.* Et carceratus injuſtè lucratur diſtributiones, ſi veniat abſolvendus, idem Barboſ. *dicto tract. de Canonicis, c. 24. n. 42.*

Verbo DIVISIO.

DIVISIO habet vicem emptionis, & venditionis, *l. 1. Cod. communia utriuſque judiciis*, Dec. *conſil. 88. num. 4.* Alexand. *conſil. 46. vol. 1.* Gam. *deciſ. 241. num. 6.* eſt enim alienatio, *l. 1. ff. de fundo dotali*, *l. cùm pater*, *§. hæreditatem*, *ff. de legat. 2.* Dyn. Bald. & Alberic. *in l. ſi pupillorum*, *ff. de rebus eorum*, Cephal. *conſil. 152. n. 72.* & *conſ. 196. n. 26. lib. 2.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. caſu 171. n. 35.*

Diviſio habet vim permutationis, Tiraquell. *de retract. lig. §. 32. gloſſ. 1. n. 88.*

Diviſio fundi non poteſt præjudicare creditori in ſuo jure reali, *l. ſi conſenſi*, *§. fin. ff. quibus mod. pign.* Surd. *dec. 321. n. 7.* Cald. *de extinct. emphyt. cap. 5. n. 55.* Cut. Philipp. *p. 2. §. 10. n. 4. ad finem.*

Diviſione habet locum evictio, Valdeſ. ad Soart *pag. 91.* Rebuf. *in tract. except. n. 955.* Surd. *conſil. 311. num. 26.* Valaſc. *de partit. cap. 37.* Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib. 2. concl. 139. conſiderat. 1.* Cald. *de empt. c. 31. n. 9.*

Diviſione facta inter hæredes, ſi in partitionibus dantur aliqua prædia alicui hæredi, qui ſcit conditionem illorum, ſi ita acceptat, non tenentur cæteri fratres de evictione, *leg. ſi fratres*, *Cod. communia utriuſque jud.* & ita intelligunt omnes ſcribentes ibi, Bart. & latè notavit Bald. Salicet. Paul. & omnes, *in l. ſi familia*, *Cod. familiæ hercisc.* ubi Gloſſ. verbo *pro parte*, *poſt medium*: quæ reſolvit quod nec ad pretium rei habebit hæres, cui fuit ablata, actionem aliquam contra cohæredes, faciendo in hoc differentiam inter diviſionem, & venditionem, de qua loquitur text. *in l. emptorem, ad finem, ff. de action. empti.* Cæterùm tex. *in d. l. ſi fratres*, *verſ. tantùm*, ait non procedere quando extitit promiſſio de evictione, quia tunc tenentur cohæredes, quamvis hæres ſciret obligatam eſſe rem, quæ illi fuit adjudicata, & videndus eſt text. *in d. l. ſi fratres, verſ. nam ſi fundi*, Tiraq. *lib. 1. retract. §. 12. gloſſ. 1. n. 7.* Et ad tex. *in l. emptorem*, *§. fin. ff. de action. empt.* reſpondet Gloſſ. *d. l. ſi familia*, quæ facit differentiam inter judicium familiæ herciſcundæ, ubi uterque hæres ſuſcipit rei eventum, & caſum emptionis & venditionis, ubi ſolus emptor, & eſt communis ex Ripa *in l. qui Romæ*, *§. duo fratres*, *n. 100. ff. de verbor obligat.* Padill. *in l. ſi pro fundo*, *n. 5. Cod. de tranſact.* & ſicut poteſt auferri facultas, ita etiam remanere poteſt, & multùm lucrari; ſiquidem cùm pariter ſuccedere poſſit commodum & damnum, debet ceſſare querimonia, juxta notata *in l. fideicommiſſo*, *Cod. de tranſact.* Et de re quæ manet indiviſibilis, debet habere hæres ſuam portionem cum fructibus, & redditibus à tempore mortis defuncti, de cujus bonis agitur, ut ſingulatem probat *l. familiæ*, *ff. familiæ hercisc.* *l. 2. Cod. quando, & quibus quarta pars debeatur, lib. 10. l. item veniunt*, *§. fructus*, *ff. de petit. hæredit.* Afflict. *dec. 240.*

Verbo DOCTOR, DOCTORARI, DOCTORATUS.

DOCTORUM laudes refert Guillelm. *in cap. Raynutius 16.* verbo *matrem*, *num. 8. de teſtam.* Rebuf. *in Auth. habita*, *Cod. ne filius pro patre*, *pag. 588.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 186.* Quid in Doctore creato à Rege vel Imperatore, vide eundem Rebuf. *in tract. nominat. quæſt. 11. n. 19.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. §. 3. proœm. n. 115.* Et de Doctore creato à Principe vel à Papa, vide Gratian. *dicto c. 186. n. 75.* ubi omnes reſolvunt, quod ſunt præferendi creatis ab inferioribus.

Doctor

Doctor dicitur in dignitate conſtitutus,& doctoratus eſt dignitas,*cap.quanto 3.de magiſtris*,ubi Barboſ. *num.2.* Menoch. *conſ.126.n.7.* Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *dignitas* , *n.6.*

Doctores poſſunt ferre annulos, Barb.*ad cap.Clerici 15.n.14.de vita & honeſt.clericor.*

Doctorari poteſt minor 25. annorum, Menoch. *de arbitr.lib.2.caſu 427. num.18.*

Doctores debent connumerari inter nobiles,Ordinat.*lib.3.tit.29.& tit.59 §.15.*Guid. Pap.*deciſ.88.* Gom.*l.83. Tauri,a num.16.* latè Garc. *de nobilitat. gloſſ.48 §.3.num.72.* Duen.*reg.55.limit.7.* Garc.Falcon.*reg.145.*Aloyſ.Ricc.*deciſ.Cur.Archiepiſc. Neapolit.p.1.deciſ.216.num.11. & in praxi rerum fori Eccleſiaſt. deciſ.588. num.5.* ubi quod idem procedit in filiis , & *p.2. deciſ.93. num.5. & 6.*

Doctores quaſi radii ſolis appellantur, *c.ſi quis 1. quæſt.7.* & ſicut luminaria ſplendere dicuntur,*cap.2. de reliquiis, & venerat.ſanctorum.*Barboſ.*ad cap.fin. de magiſtris*, Gonzal.*ad reg.8. Cancel. gloſſ.4.n.5.*

Doctorari qui juravit nullibi,quàm Conimbricæ, intelligitur rebus ſic ſtantibus, Jaſ.*in l.quod Servius, n.10. ff.de condict.ob cauſam*, Hyppolit. *in l.1.§ ult. num.28.ff.de quæſt.* Menoch.*de arbitr.lib.2.caſu 371. num.17.* Maſcard.*de probat. concl.416.n.26.* Alciat. *de præſumpt. reg.2. præſumpt.16. num.7.* Rebuff. *de privilegiis ſcholar.privil.76.*

Doctor creatus examine rigoroſo, præfertur illi, qui ſine examine fuit creatus,Næv.*ad l.1.ff.de creatis ab ordine faciendis,n.2. & in l.adminiſtrantes 42. n.3.ff.de excuſat.tutor.* Menoch.*conſ.126.n.18.*

Doctoratus poſteriùs, qui prior fuerat licentiatus, non eſt præferendus Doctori facto priùs. Gonzal. *ad reg.8. Cancel. §.3. proœm. num.34.*

Doctor utriuſque juris præfertur Doctori in uno jure,ex Menoch. *conſ.126. num.11.* & conſequitur maximam dignitatem.Ricc.*in praxi rerum fori Eccleſiaſt. deciſ.588. n.6.* Et doctor Theologus præfertur doctori juris Canonici,Rebuff.*in tract.nominat.q.21.n.40. cum ſequentibus.* Et doctor præfertur militi, Næv.*in l.1. Cod.de profeſſor.qui in urbe Conſtantinop.lib.12.n.10.*Bobadil.*in Polit.lib.1.c.10.n.41.* Stephan.Gratian.*diſceptat.forenſ.cap.111.num.84.* Et miles atque doctor præfertur doctori tantùm & militi , Menoch. *d.conſ.126. num.12.*

Doctor in collatione beneficii, vel in receptione Ordinum examinandus non eſt,ex quo notus promoveri poteſt abſque examine , Barboſ. *ad cap. de Petro , n.1.diſt.47.* ubi *num.2.* limitat in collatione parochialium : quam limitationem etiam probat idem *in collect.ad Concil. Trident. ſeſſ.7.de Sacram. Confirm. c.13. n.28.*

Doctor in lectus non gaudet privilegiis doctorum,Rebuff.*in tract.nominat.q.11.num.12.* Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. c.186. n.19.*

Doctorum appellatione continentur Magiſtri Artium , & illorum privilegiis gaudent , ut per Joan. Martin. à Cotta *in addit. ad tract.libellor. annot.54. n.7. cum multis ſeqq.* ubi hoc latè juribus, & exemplis confirmat , de quibus vide Barboſ. *in collect.ad Clem.2. de magiſtris.*

Doctorum appellatione veniunt licentiati in favorabilibus , & gaudent eorum privilegio, text. *in l.ven.ff.de militari teſtam.* Felin.*in proœmio Decretalium,num.18.*Tiraq.*poſt leges connubial.gloſ.2.a n.2.* Garc.*de nobilit. gloſ.48.§.3.n.73.* Sanch.*de matrim. lib.8. diſput.34. n.8.*

Doctorum privilegio gaudent advocati conſiſtoriales Curiæ,& domus ſupplicationis.Joan.Martin. à Cotta *in addit.ad tract. libellor.annot.54.n.1.* Idem procedit in advocatis Curiæ Portugalēſis,quia eo jure utūtur, ut habetur in regimine dictæ Curiæ,§.6.

Doctor pro debito civili minimè poteſt carcerari,Farin. *in praxi crimin. tom.1.tit.4.de carceribus & carceratis,q.27.a n.77.*ubi *a num.84.* quod non poteſt renuntiare huic privilegio etiam cùm juramento,cùm inductum ſit favore publico,& ut doctoratus dignitas præſervetur.

Doctorum auctoritas multùm poteſt , etſi non adſit lex,Surd.*de alim. tit.1.q.44. n.14.& deciſ.56. n.8. & deciſ.229. n.35.* Et non eſt curandum de eo quod doctores perfunctoriè dicunt,ut per eundem *deciſ.258.n.9.* Gonzal.*ad reg.8. Cancel. gloſ.5.§.8. num.56.*

Doctoris opinio facit habere juſtam cauſam litigandi,ut quis excuſetur à condemnatione expenſarum, Menoch.*de arbitr.lib.2.caſu 177. à num.4.* Et de viro bono,& integræ opinionis,vide Cor.*in memorab.*verbo *legalitas,pag.513.*Et de communi opinione vide Surd. *deciſ.58.n.9.* Reb. *in Authent.habita , Cod. ne filius pro patre ,* verbo *examinatione, verſ.ſextum,pag.579.*Et opinionem communem faciunt ſeptem doctores,Gratian.*diſcept. forenſ.c.140. num.15.*

Doctori multùm prodeſt in practica invenire deciſionem in terminis,& eſt doctiſſimi doctoris : & reſpondere per regulas generales eſt doctoris poſitivi, & pauperis. Coſm.*in pragm.tit. de pacif.poſſeſſ. §.Ordinaris,fol.83.verſo,in fine.*Vide tamen Valaſc. *tom.1.alleg.12.num.17.*Gonzal.*ad reg.8. Cancel.§.4. proœm. num.40.cum ſeqq.*Bernard. Græv. *in proœm. pract.Cam. Imper. num.142.cum ſeqq.* Grat.*diſcept. forenſ.cap.335. num.20.* Mantic.*de tacit. & ambig. convent. tom.1.lib.4. tit.1.n.2.*

Doctori aliquid aſſerenti in conſiliis , magis eſt credendum in lecturis. Flamin. *de reſignat. tom.2. lib.11.q.10.num.21.*Et quæ dicatur opinio probabilis,vide Garc. *de benefic.p.11.c.5.n.363.* Et illa opinio eſt ſequenda quæ favet animæ , Phœb. *deciſ.1. ad fin.* Item opiniones Doctorum faciunt rem ambiguam Soar.*allegat.25.n.6.*

Verbo DOLUS.

DOLUS eſt delictum, *l.1.§.nunc tractemus,ff.de tutel.* Flamin. *de reſignat.lib.13.q.3.n.5.*

Dolus ubi non adeſt,ibi non eſt delictum pœnâ dignum,Menoch.*conſ.28.n.13.*Hinc falſum ſine dolo non committitur,Cotta *in memorab.*verbo *perjurium,pag.683.*Menoch.*de arbitr.lib.2.caſu 194.n.58. & caſu 309.*Maſc.*de probat.concl.739.n.12.* Decian. *tract. crimin.lib.6.cap.11.n.14.* Cened.*ad Decretum, collect.139.n.6.*Campan.*in diverſ.Iuris Canon.rub.11. c.28.n.5.* ubi aſſerit, quod non ſufficit quilibet dolus,ſed ille tantùm qui ſit in lege expreſſus,per Menoch.*conſ.221.n.15.* & quod nec præſumptos ſatis erit,ſed veros dumtaxat,per *l.nec exemplum, Cod.de falſis*, Hier. Gab. *conſ.169. n.16. cum ſeqq.*

Dolus ſuus nemini patrocinari debet , Farin. *de delict. p.1.lib.1. tit.4.q.13.n.155.*

Dolus non præſumitur niſi probetur , *l. quoties, §.qui dolo , ff. de probat.* Surd.*de alim.tit.4.quæſt.15. n.51.* cum aliis apud Barb. *in addit. ad cap. ſuper literis 20.n.19. de reſcr.* Et de dolo & fraude , vide multa per Flamin. *de reſignat: lib.13. quæſt.3. & 4.* ubi *n.22.*quod ex actu qui non prodeſt facienti,oritur conjectura fraudis : & *n.23.* quod ex minis arguitur fraus, & *num.24.* quod actus factos clam arguit fraudem , & *n.25.* quod actus vicini arguunt fraudem, & *num.27.* quod in fraude judicanda eſt inſpicienda qualitas perſonæ , & *n.28.* quod fraus ex veroſimili colligitur.

Dolus præſumitur ex brevitate tēporis. Maſcard. *de*

Digitized by Google

*de probat.concl.*531.*n.*123. Flamin.*d.q.*4.*n.*26. Farin. *de delictis*, *p.*7. *in fragment. lit.* D, *n.*58.

Dolus præſumitur in eo qui facit quod tenetur non facere, *l.ſi procuratorem,§.dolo, ff.mandati*, Menoch.*de præſumpt.lib.*3.*q.*55.*n.*19.Et in faciente rem prohibitam à lege ſemper præſumitur dolus,& malus animus,*l.*1.*Cod.de ſicar.*Pariſ.*conſ.*52.*num.*33. & *conſ.*78.*n.*16.*cum ſeq.vol.*4. latè Maſcard. *de probat. concl.*495. *numero* 4.& *concl.*531.*numero* 50. & 102. Farin. *de delict. quæſt.*18.*n.*71. & *p.*3. *quæſt.*89.*n.*77. *cum ſeqq.*

Dolo facere præſumitur qui fecit quod facere non debuit,*l.tutor qui repertorium, ff.de adminiſtrat. tutor.l.dolo, ff. ad leg. Falcid.* Menoch.*conſ.*98.*n.*30. Surd. *conſ.*12. *n.*71. Farin. *dicta q.*89. *n.*92. & *p.*4. *conſ.*60. *n.*18. ubi additio *lit. I.*

Dolus prætetitus aut futurus quando videatur remiſſus? vide latè Farin. *de delict. p.*7. *fragment. crimin. lit.* D, *n.*147.

Dolum dolo repellere licet, Næv. *ad l.*1.*Cod.de navibus non excuſandis*, *lib.*11.

Dolo facit qui petit quod reſtituere tenetur,*cap. dolo facit* 59.*de regul.juris,lib.ſexto*, Cardoſ.*in praxi judicum & advocator.* verbo *dolus*, *n.*8. Duen. *reg.* 290. Menoch. *de præſumpt.lib.*5.*q.*3.*n.*88. Maſcard. *de probat. concl.*531. *n.*81. Limita in remedio recuperandæ poſſeſſionis, Petr. Barboſ. *ad l.*2.*n.*292. *Cod. de præſcript.* 30. *vel* 40. *an.*

Dolus præponderat culpæ, *l. item ſi obſtetrix*, §. *fin. ff. ad leg. Aquil.* Card. Tuſch.*tom.*2.*lit.D,concl.* 379. ubi *n.*2. declarat procedere in civilibus, ſecus in criminalibus, quia dolus unius non tollit dolum, vel culpam alterius, & *n.*3. reſtringit, quia dolus & culpa unius circa unum factum nunquam tollit, vel præponderat dolum, vel factum alterior circa diverſum factum.

Dolus in muliere levior ſufficit,propter ſexus fragilitatem, Auth.*ut immobilia ante nuptias donat.* ibi: Mulier quippe mariti ſeductionibus facilè decepta propria negligit jura, *collat.*5. Dec.*conſ.*60. *n.*7. & *conſ.*205.*n.*5. Molin.*de primogen. c.*3.*n.*17. *in fine.*

Verbo DOMICILIUM.

DOMICILIUM quomodo definiatur, & quot ſint ejus ſpecies? vide Abb. *in c.ult.n.*9. *de paroch.*plures ut per Tiraq. *de retract. tit.*1.§.36. *gloſ.*3.*n.*6. Roland. *conſ.*79.*n.*53.*lib.*3. Viv. *tom.*1. *opin.*89. Rebuf.*tom.*3. *ad leges Galliæ, tract.de domicilii elect.n* 6. & *in l.pupillus*, §.*incola, ff.de verbor. ſignificat.* Menoch. *de arbitr.lib.*2.*caſu* 86.*a num.*1. & *de præſumpt. lib.*6. *præſumpt.*42.*n.*2. Maſcard. *de probat. concl.*335.*n.*13. Decian. *in tract. crimin. lib.*4. *cap.*16.*n.*8. Sanch. *de matrim.lib.*3.*diſp* 23.*à principio*, Surd.*conſ.*313.*n.*71. Farin. *lib.*1. *conſ.*85.*n.* 168. Valaſc. *conſ.*175.*n.*17.*tom.*2. ubi quod domicilium poteſt pro libitu mutari & conſtitui.

Domicilium ex ſola decennii habitatione an præſumatur contrahi? vide Pariſ. *conſ.*12. *à n.*20. *lib.*3. & alios ſupracitatos, qui reſolvunt non eſſe opus ad domicilium contrahendum decennio habitaſſe, ſed ſtatim ac quis incipit habitare animo perpetuò ibi manendi, acquirit domicilium, quod non ſolùm animo, ſed & facto conſtituitur.

Domicilium originis eſt immutabile, *l. aſſumptio, ff.ad municipal.* Navar. *comment.*2.*de Regular.n.*34. Sanch. *de matrim. lib.*3.*diſp.*23.*n.*4. ubi *n.*2. quod re & facto transfertur, per *l.domicilium,ff.ad municipal.* Et qui natus eſt per tranſitum in aliqua civitate, dicitur civis originarius illius loci, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 75.

Auguſt. Barboſæ Repertor.

Verbo DOMINIUM, DOMINUS.

DOMINIUM quo pacto probetur? Vide Boër.*dec.*42.*num.*29. Cald. *de empt.c.*21.*n.*24. Stephan.Gratian.*diſceptat. forenſ.c.*293. *à n.*11. & *c.* 526.*n.*22.*cum ſequentibus*,& *cap.*678.*n.*7.Surd.*dec.* 22.*num.*5.Maſcard.*de probat.concl.*535.Menoch. *de arbitr.lib.*2.*caſu* 42.& *conſ.*361.*num.*12. *cum ſequentibus*,ubi etiam aſſerunt, quod eſt difficilis probationis.Et in antiquis probatur per famam, Gloſſ.*in l.atqui natura*,§.*cum me abſente*,verbo *committat, ff. de negotiis geſtis*,Boër.*ubi proximè*,*n.*3.Menoch.*conſil.*191.*n.*73.& *conſ.*395.*n.*36.Maſcard.*concl.*396.*n.*3. & *concl.*546.Gam.*deciſ.*88.& *deciſ.*290.*n.*1.Barboſ. *in l. alienam*, *n.*86.*ff. ſoluto matrim.* Seſſe *Aragon. dec.*191.*num.*24.*cum ſequentibus*, Gratian.*c.*78.*n.*35. *cum ſequentibus*,Farin.*de delict.p.*1.*tit.*5. *quæſt.*47.*n.* 108.

Dominium probatur ex profeſſione, & recognitione,*l.Cenſualis*,& ibi Bald.*Cod.de donat.*Menoch. *d.caſu* 42.*num.*5. Guid. Papæ *dec.*172.*incip. utrum dominium*, ubi ait ex iterata recognitione poſſeſſoris probari dominium adversùs recognoſcentem, etiam adverſus tertium poſſeſſorem,ſequitur Alciat. *conſ.*9.*col.fin.* Valaſc.*de jure emphyt.q.*8. *numero* 18. ubi aſſerit ita practicari, & ultra cum Guillelm.Benedictus *in cap. Raynutius* 16.verbo & *uxorem nomine Adelaſiam*,*deciſ.*5.*n.*445.& vide Seſſe *Aragon. dec.*190.*n.*31.*cum ſequentibus*, Gratian.*d.cap.*293. *n.* 11.*cum ſequentibus*,& ſola confeſſio,ſeu recognitio, junctis aliis adminiculis,facit plenam probationem, idem *c.*588.*n.*5.*cum ſequentibus.*

Dominium probatur per ſolutionem penſionis, Maſcard.*de probat concl.*544.

Dominium probatur per inſtrumenta antiqua, Maſcard.*concl.*541.*numero* 14.Rot.Rom.per Farin. *dec.*91.

Dominium & poſſeſſio in corporalibus non acquiritur ſine traditione, ſecus in incorporalibus, Cald.*de empt.c.*12.*n.*15.

Dominium vel poſſeſſionem importat genitivus, Surd *dec.*129.*n.*8.& 9.Et pronomina, meum,tuum, ſuum,reſtringunt diſpoſitionem ad tempus præſens, idem *dec.*233.*n.*11.

Dominium an poſſit quæri ex pluribus cauſis? vide text.*in l.ſuæ rei* 16.*ff. de contrah. empt.c.inter dilectos,de fide inſtrum.*Gom. *ad l.*45. *Tauri*, *num.*98. ubi multa jura allegat, Gonzal.*ad reg.*8. *Cancel.gl.* 13.*n.*70.ubi quod dominium ex uno titulo acquiſitum non poteſt amplius ex alio titulo acquiri de novo,& *n.*71.quod ſecundus titulus nullius eſt momenti. Et plures caſus,in quibus dominium confertur ſine traditione, vide per Reynoſo *obſervat.* 6. *n.*36.*cum ſequentibus.*

Dominos plures habere otioſum eſt, Menoch. *conſ.*377.*n.*10.

Dominium probans allegando emptionem,debet etiam probare quod ille qui vendidit, erat dominus.Afflict.*dec.*23.*n.*4.& *dec.*40.*n.*3.

Dominii quæſtionem non poteſt movere ille, qui habet cauſam à me,gloſſ.*in l.cum res*,verbo *vacuam.Cod.de probat.*Menoc.*de præſumpt.lib.*6. *q.*63. *n.*6.*cum ſequentibus.* Fallit ſi dominium fuit quæſitum ex nova cauſa,ut per reſoluta à Valaſco *conſult.* 42.*n.*3.

Domino ſi res auferatur per Principem, tenetur pretium reſarcire,Peregr.*de jure fiſci,l.*5.*tit.*2.*n.*52.

Dominii appellatione propriè venit directum,lato verò modo tam utile,quàm directum, Surd.*deciſ.*288.*n.*15. *cum ſequentibus*, Barboſa *de appellat.*

verbor. utriuſque juris ſignificat. verbo *dominium* 79. *in num.* 1.

Dominium utile emphyteutæ Eccleſiæ merè laicum, & profanum eſt, atque ſubjectum ſtatutis & legibus Principum ſæcularium, ex citatis per Barb. *in remiſſ. ad Ordinat. lib.* 2. *tit.* 1. §. 6. *num.* 2. & *lib.* 4. *tit.* 36. §. 2. *num.* 2. quibus adde Gabr. Pereira *deciſ.* 31. *n.* 5. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 447. *num.* 18. *cum ſequentibus*, & Auctor. *in c. ſi Clericus laicum* 5. *de foro competenti*, *n.* 6.

Dominium directum acquiritur curſu immemorialis temporis, Menoch. *de præſumpt præſ.* 131. *n.* 41.

Domini directi intereſt habere plures Vaſſallos, *c.* 1. §. *omnes filii*, ſi de feudo fuerit controv. inter dominum, & agn. Menoch. *conſ.* 161. *n.* 22.

Domini Vaſſallorum non poſſunt collectam imponere, nec dare licentiam collectandi, Flor. *var. q.* 21 *n.* 50. Gut. *lib.* 3: *pract. q.* 16. *n.* 20. nec remittere exillum, Azeved. *l.* 15. *tit.* 3. *lib.* 2. *nova recopil. pag.* 169. Nec imponere confiſcationem bonorum. Fr. Emman. Roderic. *tom.* 2. *qq. Regular. q.* 62. *art.* 8. Et non poſſunt habere Senatum, vulgò *Relacaõ*, Cabed. *dec.* 85. p. 2. *num.* 1. ubi *num.* 2. quod domini terrarum solùm poſſint habere auditores, qui ſint perſonæ ſæculares, & de juriſdictione Regis, & non Eccleſiaſticæ, per Ordinat. *lib.* 2. *tit.* 45. §. 44. Et non poſſunt creare officia nova, Auth. *de defenſor. Civit.* §. *nulla*, *verſ. ſed nec.*

Verbo DOMUS.

D*OMUS* appellatione, quæ veniant? Vide Steph. Grat. *diſceptat. forenſ. cap.* 657. *n.* 18. *cum ſequentibus.* Non venit hortus, Cald. *de empt. c.* 22. *n.* 16. Et non venit tugurium, nec apothecæ, Gratian. *c.* 775. *num.* 3. Barboſ. *ad cap. ſi quis domum*, *de injur. n.* 2. & 3.

Domus quæ reficitur mea pecunia, tunc demùm erit mihi tacitè hypothecata, quando refectio eſſet neceſſaria, itaut ſine illa ædificium corrueret, & probatum fuerit, quod pecunia fuit expenſa in iſta refectione, ita per text. *in l. interdum*, & *l. ſeq. juncta gloſſ. ff. qui potior. in pign. habeam* & *in l.* 2. *ff. in quibus cauſis pignus*, *vel hypotheca tacitè contrahatur*, Reſolvunt Neguzant. *de pignor.* 2. *p. memb.* 4. *num.* 163. & *p.* 3. *memb.* 2. *num.* 13. Strach. *de mercatura*, *tit. de nautis*, *p.* 5. §. & *illud*, *num.* 1. Molin. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 10. *numero* 23. Gregor. Lopez *ad leg.* 16. *tit.* 13. *part.* 5. verbo *para fazer*, Guter. *pract. lib.* 1. *quæſt.* 98. *num.* 2.

Domus mobilia relinquens non videtur legare omnia mobilia, licèt ſint extra domum habitationis. Menoch. *conſ.* 329. Et ſi dicat quod relinquit omnia, quæ ſunt intra domum, non veniunt actiones, etiamſi inſtrumenta earum eò loci ſint: ita Bald. *in l.* 1. *in princip. ff. de ſtatu hominum*, *numero* 4. quem ſequitur Tiraquel. *de retract. lig.* §. 1. *gloſſ.* 7. *num.* 11. idem etiam reſolvit *in l. ſi unquam*, verbo *bona*, *numero* 13. *Cod. de revocand. donat.* & vide Valaſc. *conſult.* 59. *num. ult.* ubi quod legata apotheca pannorum, non veniunt debita & credita, niſi adjiciatur, cum debitis & creditis, vel ſi utatur verbo univerſali juris, ut ſunt verba, *menſa*, *mercantia*, & *ſimilia.*

Verbo DONANS, DONARE, DONATARIUS, DONATIO, DONATUM.

D*ONATIO* filio legitimo facta à clerico, in vita conferri non debet, Gam. *deciſ.* 134. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *ſine curatore*, *n.* 35. *Cod. de in integrum reſtitut. min.* Valaſc. *de partit. c.* 12. *n.* 39. *cum ſequentibus.*

Donatio dotis facta per avum nepoti, non confertur, nec computatur in legitimam filiæ, Gam. *dec.* 34.

Donatum monialibus pro ingreſſu monaſterii, non eſt conferibile, quia ſuccedit in locum epularum, & convivii, quod non confertur, Bart. *in l.* 1. §. *nec caſtrenſe*, *ff. de collat. bonorum*, communis ex Gom. *in l.* 29. *Tauri*, *n.* 15. Valaſc. *de partit. c.* 13. *n.* 37.

Donatarius certæ rei non tenetur ad debita defuncti, ſed debet conveniri hæres univerſalis, *l. Æris alieni* 15. & ibi Næv. *Cod. de donat.*

Donans in principio contractus poteſt ponere conditiones quas velit, antequam ſit quæſitum jus donatario, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 22. *num.* 33.

Donationis titulus præſumitur in viro nobili, & divite aliquid concedente, Menoch. *conſ.* 191. *n.* 24. & 25. Cald. *conſ.* 28. *n.* 22.

Donatio præſumitur inter affines, & conjunctos certis in caſibus, Surd. *de alim. tit.* 1. *q.* 42. *n.* 90. & 91. & *tit.* 6. *q.* 1. *n.* 12. & *q.* 5. *num.* 11. & *q.* 6. *num.* 23. Cald. *de renovat. q.* 16. *num.* 50. Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 33. *num.* 5. Et præſumitur ex conjecturis, idem *d. lib.* 3. *q.* 31. & 33.

Donatio tertiæ inter vivos non valet, *l. hæreditas*, *Cod. de pact. convent. l. cùm donationis*, *Cod. de tranſact.* & vide Cov. *var. lib.* 3. *cap.* 12. *ad finem*, Gom. *l.* 17. *Tauri*, *numero* 10. Valaſc. *de partit. c.* 20. Gab. Pereira *dec.* 67.

Donatio inofficioſa non revocatur in totum, ſed reſpectu legitimæ tantùm, Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 26. *num.* 9. Steph. Grat. *diſceptat. forenſ. c.* 472. *n.* 25. & *c.* 729. *n.* 1.

Donatio venit appellatione contractus, Surd. *de alim. tit.* 2. *q.* 1. *n.* 22. Clar. §. *donatio*, *q.* 1.

Donatio facta præſenti & tacenti valet, Cald. *de poteſt. eligend. cap.* 6. *num.* 6. Clar. *d.* §. *donatio*, *q.* 14. *num.* 5.

Donatio ſi per mulierem fiat, decepta præſumitur, ex Maſcard. *de probat. concl.* 1076. *num.* 31. quia mulier eſt genus avarum, & non præſumitur donare, idem *concl.* 150. *n.* 3. & *concl.* 554. *n.* 4. & *d. concl.* 1076. *n.* 29. & 30.

Donatio an videatur facta hæredibus, ſi de illis non fuit facta mentio? vide Gregor. *l.* 7. *tit.* 4. *part.* 5. & *l.* 67. verbo *herederos*, *tit.* 18. *part.* 3.

Donatione neceſſarium eſt quod ſit præſens pars, cui fit donatio, & ſi ſit abſens, ſcriba debet illi ſtipulari ut poteſt, juxta Gloſſ. & Bart. *in l. ſtipulatio iſta*, §. *ſi ſtipuler*, ubi omnes Doct. *ff. de verbor. obligat.* Et per ſtipulationem ante ratihabitionem non acquiritur jus, juxta communem reſolutionem doctorum, de qua per Cagnol. *in l. ult. num.* 272. *Cod. de pactis*, Cov. *lib.* 1. *var. cap.* 14. *n.* 11. Tiraquel. *de jure conſtit. limit.* 30. *n.* 50.

Donatio facta abſenti, acceptata per notarium per clauſulam conſtituti, non valet, nec illi eſt perfectè jus quæſitum ante ratihabitionem abſentis, & revocari poteſt, Cov. *in rub. de teſtam. p.* 3. *num.* 13. Tiraquel. *de jure conſtituti*, *limit.* 30. *num.* 9. *cum ſequentibus*, & *num.* 16. Menoch. *conſ.* 92. *num.* 65. *cum ſequentibus*, Gam. *dec.* 383. *num.* 2. Et ſequuta ratihabitione

oc acquiſitur jus abſenti. Vinc. de Franch. *dec.* 339. Pereg. *de privileg. fiſci*, *lib.* 6. *tit.* 1. *n.* 23. Valaſc. ad Soar. *pag.* 97. Maſcard. *de probation. concl.* 1157. *n.* 112. Avend. *ad l.* 22. *Tauri*, *gloſſ.* 1. *n.* 13. Et eſt neceſſaria abſentis ratificatio, Surd. *dec.* 11. Sanch. *de matrim. lib.* 1. *diſp.* 7. *n.* 15. Cald. *de poteſt. elig. cap.* 6. *n.* 9. *& de empt. cap.* 34. *per totum*, Farin. *de delict. p.* 4. *dec.* 48. *n.* 3. & ibi addit. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 531. *n.* 43. *& cap.* 575. *n.* 14. *&* 15. Et an ſit neceſſaria ceſſio? vide Cald. *in reſponſo pro Societate IESU*, *n.* 18. ubi quod ea notarii acceptatione non acquiſitur utilis actio ſine ceſſione in extrajudicialibus ſtipulationibus, ſed tantùm in judicialibus.

Donare prohibitus non poteſt in teſtamento relinquere, Surd. *dec.* 249. *n.* 13. Et maritus de bonis communibus poteſt moderatè atque ex juſta cauſa donare ſine uxore, Molin. *de primog. lib.* 2. *c.* 10. *n.* 66. *& n.* 67. ait quod primogenium non comprehenditur ſub qualitate harum donationum.

Donatio tranſit ad quoſcunque hæredes, & ſucceſſores etiam ſingulares, Surd. *dec.* 322. *num.* 39. & ſi donatus dixerit quod donat pro donatario, & filiis ſuis maſculis, non redit ad donantem, deficientibus filiis, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 568.

Donationis in ſolutum aliqua vide per Tiraquel. *de retract. lig.* §. 1. *gloſſ.* 14. *num.* 2. *cum ſequentibus*, *& in præfat. retract. convent. numer.* 27. *cum ſequentibus*, Gom. *l.* 70. *Tauri*, *n.* 20. Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 171. *num.* 31. Hyppolit. *conſ.* 99. *n.* 10. Ioſeph. Ludovic. *deciſ. Peruſ.* 60. Maſcard. *de probat. concl.* 1142. *n.* 14. Guter. *pract. lib.* 1. *q.* 157. & ſi filii emant per interpoſitam perſonam, ea interpoſitione perſonæ præſumitur major fraus, argumentorum quæ tradit Gregor. *l.* 5. verbo *en otro*, *tit.* 5. *p.* 5. Menoch. *lib.* 2. *caſu* 439. Maſcard *concl.* 815. *num.* 43. *& concl.* 1236. *n.* 10. Et emiſſe præſumitur per interpoſitam perſonam qui reperitur poſſidere, & fructus percipere, Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *præſump.* 35. *num.* 24. Et ex interpoſitione perſonæ dolus præſumitur, Farin. *de delict. p.* 3. *q.* 89. *n.* 128.

Donans uni cum pacto, quod poſt illius mortem tranſeat ad tertium, poteſt conſentiente donatario revocare, ſecus eſt ſtipulante notario, quia tunc non poteſt revocari, Surd. *de aliment. tit.* 2. *q.* 7. *n.* 11. *cum ſequentibus*, *& dec.* 209. *n.* 13. Flor. ad Gam. *dec.* 8. *n.* 2. Cald. *in reſponſo pro Societate JESU*, *n.* 9. *& forenſ. lib.* 1. *q.* 10. *n.* 16. *& n.* 69. *cum ſequentibus*, Stephan. Grat. *diſceptat. forenſ. cap.* 575. *n.* 7. *cum ſequentibus.*

Donatio non præſumitur, ſed potiùs error, *l. cum de indebito*, *ff. de probat.* Bald. *conſ.* 182. *in fin. lib.* 2. Dec *conſ.* 350. *n.* 4. Maſcard. *de probat. concl.* 554. *n.* 5. *& concl.* 639. *n.* 10. *& concl.* 1173. *n.* 4. Burg. *conſ.* 3. *n.* 6. Tiraq. *in l. ſi unquam*, verbo *donatione largitus*, *n.* 209. *Cod. de revocandis donat.* Flamin. *de reſignat. lib.* 9. *q.* 7. *num.* 11. *& q.* 19. *n.* 5. etiamſi eſſet in facto proprio, *l. ſed etſi me putem*, *in princip. cum gloſſ. ff. de condict. indebiti*, Cuit. jun. *conſ.* 50. *n.* 5. Cravet. *conſ.* 77. *n.* 14. *& conſ.* 132. *num.* 26. Menoch. *conſ.* 1. *num.* 215. Maſcard. *d. concl.* 354. *n.* 6. *& concl.* 1263. *n.* 6. *&* 7. Et quando præſumatur donatio? vide Surd. *de alim. tom.* 6. *q.* 1. *n.* 23. *cum ſequentibus.* Et donatio potiùs præſumitur, quàm delictum, Menoch. *de præſumpt. lib.* 5. *præſumpt.* 2. *num.* 23. & vide Farin. *in addit. ad conſ.* 60. *lit. G. p.* 4. Et donatio in dubio non præſumitur, Flor. *var. q.* 23. *num.* 9. Farin. *p.* 4. *deciſ.* 136. Et donatio quibus caſibus præſumatur? vide Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 33. ubi *præſumpt.* 31. quando præſumatur donare is qui ſolvit, & præſtat quod non debet. Et renuntiatio non præſumitur, Maſcard. *concl.* 1262. *n.* 3. *&* 4. Flamin. *de reſignat. l.* 8. *q.* 1. *à n.* 1. *cum ſequent. & quæſt. ult. n.* 56. *&* 57. Et *Auguſt. Barboſa Repertor.*

remiſſio eſt donatio, & non præſumitur, niſi probetur, idem *dicta q.* 1. *n.* 6. *&* 7.

Donatio omnium bonorum eſt dilapidatio, & actus prodigalitatis. Reynoſ. *obſervat.* 41. *n.* 3. Et inducit fraudem ſimulationis, *l. omnes* §. *Lucius*, *ff. de his quæ in fraudem creditor.* Reynoſo *ubi proximè.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 255. *n.* 1. *cum ſeq. tom.* 2. *qui ibidem*, *& n.* 20. ait quod veriſimile non eſt quod velit quis ſe bonis omnibus privare, & ſpoliare, & ſe in egeſtate conſtituere. Et dementia præſumitur quando quis omnia ſua bona donat: Maſcard. *de probat. concl.* 502. *n.* 12.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum inter vivos non valet, Bart. *in l. ſtipulatio hoc modo concepta*, *ff. de verbor. oblig. & in l. ult. Cod. de pact.* communiter receptus ex Ripa *lib.* 3. *reſponſor. c.* 24. Cov. *in rub. de teſtam.* 2. *p. n.* 4. Duen. *reg.* 219. Gutes. *de juram. confirm. p.* 1. *c.* 11. Valaſc. *de partit. c.* 20. *n.* 4. Gabr. Pereira *dec.* 67. *n.* 2. Bonac. *tom.* 2. *diſp.* 3. *de contractibus*, *q.* 13. *puncto* 5. etiam reſervato uſufructu, ſecundùm magis communem opinionem, de qua per Gam *dec.* 166. *n.* 5. *& dec.* 253. *& dec.* 330. *n.* 3. *&* 6. Menoch. *conſ.* 184. *n.* 3. Menchac. *uſufrequent. c.* 62. *n.* 2. Valaſc. *d. c.* 20. *n.* 16. Roland. *conſ.* 65. *vol.* 1. Cald. *conſ.* 22. *n.* 15. *& conſ.* 24. *n.* 3. Stephan. Grat. *diſceptat. forenſ. c.* 120. *n.* 4. *&* 5. *& c.* 479. *n.* 66. & vide Surd. *dec.* 233. *n.* 8. ubi quid ſi dicat, dono omnia bona mea poſt mortem? Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 10. *n.* 10. *cum ſequentibus*, ubi limitat & donatio irrita eſt etiam quoad bona præſentia, Cald. *de empt. c.* 32. *n.* 32. poteſt firmari juramento ſecundùm aliquos, Valaſc. *dicto c.* 20. *n.* 9. Et de donatione omnium bonorum, vide plura apud Reynoſ. *obſervat.* 41. qui *obſervat.* 42. diſputat an donatarius univerſalis omnium bonorum poſſit à creditoribus conveniri actione perſonali, tanquam hæres.

Donatio omnium bonorum præſentium & futurorum facta Eccleſiæ valet, Gam. *deciſ.* 185. *num.* 2. Guter. *de juram. confirm. p.* 1. *c.* 11. *num.* 7. Vincent de Franch. *deciſ.* 168. *n.* 2. Guter. *de juram. confirm. p.* 1. *c.* 51. *num.* 7. Vincent. de Franch. *deciſ.* 168. *n.* 2. Fr. Emman. Roderic. *tom.* 2. *quæſt. Regular. n.* 47. *art.* 2. Valaſc. *d. cap.* 20. *num.* 6. Cardoſ. *in praxi judicum*, *& advocat.* verbo *donatio*, *n.* 12. Bonacin. *d. loco*, Cald. *de empt. c.* 30. *n.* 9. ubi *n.* 6. *& cap.* 3. *numero* 8. idem reſolvit appoſito juramento, vel pacto de non revocando. Quid in dote? vide Soc. *reg.* 145. *fallent.* 1. Guter. *ubi proximè*, *n.* 9. *&* 10. Valaſc. *dicto c.* 20. *n.* 5. qui reſolvunt valere, ſi dat pauperi, quia tunc dos eſt cauſa pia.

Donatio facta Eccleſiæ à Conſtantino fuit valida, Cened. *ad Decret. collect.* 109. *n.* 4. Azeved. *ad l.* 5. *in princip. tit.* 2. *lib.* 5. *novæ recopilat.* Cov. *lib.* 4. *var. c.* 16. *n.* 8. *verſ. ſecundo loco*, Bellarm. *tom.* 1. *de tranſlat. Imperii*, *lib.* 2. *cap.* 3. *pag.* 1654. Ceval. *commun. contra commun. q.* 345. Molin. *de juſtitia*, *diſp.* 25.

Donatio facta Eccleſiæ non revocatur ob ingratitudinem Prælati, Menoch. *de interdict. remed.* 9. *recuper. poſſeſſ. n.* 102. *&* 131. Clar. §. *donatio*, *q.* 21. *n.* 3. Et donata ad certum pium uſum non poſſunt in alium mutari, Tiraquel. *de pia cauſa*, *privil.* 155. & vide Gabr. Pereira *de manu Regia*, *cap.* 6. *n.* 8.

Donatio ob ſervitia revocari non poteſt, Gam. *deciſ.* 163. & perfecta eſt, *l. perfecta*, *Cod. de donat. quæ ſub modo*, Gom. *l.* 29. *Tauri*, *n.* 27. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 197. *n.* 19.

Donatio ob benemerita præſumitur in dubio facta filio, Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *quæſt.* 29. *num.* 42. Maſcard. *de probation. concl.* 539. De donatione ob benemerita, vide Barboſ. *in addit. ad collect. pag.* 104. *col.* 2. ubi probat quod Prælatus donare poteſt res Eccleſiæ ex cauſa remunerationis, & pariter tutor

Digitized by Google

donare poteſt propter benemerita, & Regulares donare poſſunt ex cauſa meritorum, & Cald. de poteſt. elig. cap. 3. n. 11. ait, quod donatio facta ob benemerita revocari non poteſt.

Donatio remuneratoria non videtur facta motu proprio, Burg. conſ. 44. n. 20. Hæc donatio revocari non poteſt, l. Attilius Regulus. ff. de donat. & poſt Molin. & Clar. quos ſequitur Filliuc. 2. p. tract. 34. cap. 6. num. 131. Leſſ. de juſtit. lib. 2. c. 18. n. 105. qui hoc extendit ad donationes factas Eccleſiæ, vel monaſterio. Alia de donationibus remuneratoriis, vide per Reynoſ. obſervat. 31.

Donatio & nominatio facta in teſtamento valet, Surd. deciſ. 149. numero 2. cum ſequentibus, & poteſt revocari cum teſtamento, Cald. de poteſt. elig. cap. 8. numero 1.

Donatio emphyteuſis poteſt ſuſtineri ſine conſenſu uxoris, quando fit reſervatis fructibus, Gabr. Pereira deciſ. 123. n. 10. & Cald. de nominat. quæſt. 18. num. 10.

Donatio ob cauſam eſt ubi quis dat aliquid, dummodo portet arma ſua. Guid. q. 151. Chaſſan. in catal. p. 1. conſiderat. 46. Gregor. lege 3. verbo con honeſtedad tit. 4. part. 6. Card. in l. ſi curatorem, verbo vel adverſarii dolo, n. 70. Et idem ſi dicat quod portet nomen ſuum, Tiraquel. ad l. 5. connub. n. 27.

Donatio revocatur per filios ſecundi matrimonii, juxta tradita per Surd. de alimentis, tit. 9. quæſt. 13. num. 8.

Donatio ob cauſam non revocatur propter ingratitudinem, Menoch. conſ. 59. num. 6. Gam. deciſ. 161. n. 3. nec revocatur cùm appoſitum eſt pactum, vel juramentum de non revocando, Menoch. conſ. 153. num. 4. cum ſequentibus, quamvis Surd. de alim. tit. 1. q. 55. num. 21. dicat quod futuræ ingratitudini nemo poteſt renuntiare.

Donatio facta filio ſoluto non valet, l. donationes quas parentes, Cod. de donat. l. 1. ſi pater filio, l. ſi pater filia, ff. pro donato, Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 29. Bernard. Græv. pract. concl. lib. 2. concl. 38.

Donatio facta ab ægroto, ſi mortis non fiat mentio, inter vivos præſumitur, l. Seja 42. §. fin. de donat. cauſa mortis, Clar. §. donatio, quæſt. 4. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 36. n. 3. Maſcard. de probat. concluſ. 561. num. 14. Guter. de juram. confirm. p. 1. cap. 12. num. 18. Molin. de primogenitis, lib. 2. cap. 10. num. 41. Barboſa in l. quæ dotis, ff. ſoluto matrim. num. 85. cum ſequentibus, & n. 93. Et ſi donator convaleſcat, cenſetur revocata donatio, Maſcard. ubi proximè, n. 15. Et ſi hæredum donatarii mentionem fecerit, ex hoc judicatur donatio inter vivos, licèt in ea mortis mentio facta reperiatur, Cald. de poteſt. elig. cap. 3. n. 8. ubi num. 10. quod donatio mortis cauſa habere debet quinque teſtes.

Donatio cauſa mortis cenſetur, ubi in ea fit mentio mortis, l. Seja 55. in fine, ff. de doto prælег. Menoch. præſumpt. lib. 3. q. 35. Maſcard. de probat. concl. 361. Barboſ. dicto loco.

Donatio cauſa mortis, adjecto pacto de non revocando & juramento, efficitur irrevocabilis, Guter. de juram. confirm. p. 1. c. 12. n. 7. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 586. num. 1. ubi num. ſeq. ponit alias limitationes.

Donationes ſeu privilegia à Rege conceſſa in noſtra Luſitania, ſunt confirmanda à Regibus poſtea advenientibus, & aliter non valent, quia non excedunt vitam concedentis, quoniam bona regni non ſunt propria ipſius Regis, ſed Regalis dignitatis, c. intellecto, de jurejur. non prohibentur tamen donatarii uti illis donationibus, dum non fuerint revocatæ, ſi autem donatio vel privilegium Regis fuerit conceſſum per aliquem contractum, non indiget confirmatione: ita Cardoſ. in praxi judicum & advocatorum, verbo donatio, n. 38.

Verbo DOS, DOTALE, & DOTARE.

DOS eſt proprium patrimonium filiæ, lege 3. §. ſed utrum, & ibi Gloſſ. ff. de minor. Menoch. conſil. 161. num. 21.

Dotis titulus eſt oneroſus, ut probat text. in l. ex promiſſione. ff. de action. & obligat. gloſſ. pen. in lege ſi donaturus, ff. de condict. ob cauſam, cum aliis de quibus Tiraquel. in lege ſi unquam, verbo donatione largitus, n. 217. Cod. de revocand. donat. & de retract. tit. 2. ad fin. n. 33. Menoch. conſ. 4. n. 42. Cald. de poteſtate nomin. c. 2. n. 33.

Dotis promiſſioni non poteſt imponi onus, Tiraquel. in l. ſi unquam, verbo ſuſceperit liberos, num. 117. Cod. de revocand. donat. Surd. de alim. tit. 9. quæſt. 21. num. 9.

Dotis privilegia vide per Tiraquel. de pia cauſa, privil. 158. Cot. in memorabilib. verbo dos 1.

Dotis cauſam non comprehendit diſpoſitio generalis, nec cauſam piam, Cald. de empt. cap. 12. n. 33. Et ſtatuti prohibitio non includit cauſam dotis, quando eſt ſpecialiter privilegiata, Stephan. Grat. diſceptat. forenſ. cap. 27. num. 25. Mendez in praxi, lib. 3. cap. 21. num. 66. Et dotis cauſa eſt privilegiata, ut non contineatur ſub ſtatuto de ea non loquente, Farin. dec. 274. num. 5.

Dos dicitur cauſa pia, quando relinquitur pauperi, Boër. dec. 94. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 115. num. 16. Valdeſ. ad Soar. pag. 97. Barboſ. in l. 2. ff. ſoluto matrim. p. 1. num. 55. & p. 3. numero 18. Guter. pract. lib. 2. quæſt. 44. numer. 8. & de juram. confirm. p. 1. cap. 11. n. 9. & 10. Aloyſ. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. deciſ. 217. n. 3. Farin. Rotæ Rom. deciſ. 264. n. 6.

Dotis cauſa an ſufficiant leviores probationes? vide Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 753. n. 18. cum ſequentibus.

Dos non debetur, niſi ſequuto matrimonio, l. 3. ff. de jure dotium, Barboſ. p. 1. in rub. n. 63. ad fin. & l. 1. n. 4. ad finem, ff. ſoluto matrim.

Dotis appellatione venit promiſſa tantùm, gloſſ. in l. de diviſione, ff. ſoluto matrim. Stephan. Gratian. diſcepat. forenſ. c. 666. n. 22.

Dos ac donatio propter nuptias pari paſſu ambulant, & æqualem continent favorem, cap. & ſi neceſſe 5. de donat. inter virum & uxorem, Vincent. de Franch. dec. 182. n. 2. cum ſequentibus, p. 1. Surd. de alim. tit. 1. q. 41. à num. 77. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 15. n. 10.

Dotis pro ſolutione manet tertia tacitè obligata, ex Ordinat. lib. 4. tit. 97. §. 3. in fine, ubi Barboſa cum ab eo citatis, niſi alii filii conſenſum ſuum tempore promiſſæ dotis dederint, ut per Steph. Grat. diſceptat. forenſ. 471. n. 18.

Dotare tenetur pater filiam, tam in poteſtate, quàm emancipatam, ex citatis per Barboſam in remiſſ. ad Ordinat. lib. 4. tit. 99. §. 1. n. 15. qui ad propoſitum notat alios caſus in quatuor num. ſequentibus.

Dotare filiam cogitur pater, quam ſine dote matrimonio collocavit, Surd. de alim. tit. 1. q. 32. n. 15. & tit. 7. q. 6. n. 4.

Dotare tenetur pater filiam, quantumcunque nupſerit ſine ejus conſenſu. Surd. dicto tit. 1. q. 6. n. 17. & 24. Cald. forenſ. lib. 1. quæſt. 18. num. 7. Barboſa in l. 1. p. 4. num. 32. & 33. cum ſequentibus, ff. ſoluto matrim. Et ſi filia nupſerit viro digno ſine patria conſenſu ante vigeſimumquintum annum, non poterit exhæredari, Sanch. de matrim. lib. 4. diſputat. 26. n. 16.

cum

cum ſequentibus, & vide Gabr. Pereira *deciſ.* 10. qui contrarium fuiſſe deciſum in Senatu reſolvit, per Ordinat. *lib.* 4. *tit.* 88. §. 1. qui *p.* 2. *de manu Regia*, *c.* 73. diſputat an valida ſit lex, de qua per Ordinat. *d.* §. 1.

Dotare iterum pater non cogitur filiam, ſi primam dotem conſumpſit culpa ſua, Stephan. Grat. *diſceptat. forenſ. cap.* 65. *n.* 25. *cum ſequentibus*, Cald. *forenſ. lib.* 1. *quæſt.* 18. *num.* 31. Et pater tenetur ſecundam dotem filiæ conferre, priori amiſſa, ſi ſecundò nubat; nam conſtante primo matrimonio non obligatur pater ad novam dotem refundendam, etiamſi ſine culpa filiæ prima ſit amiſſa, ut ex Patre Rebello *de obligat. juſtit. p.* 2. *lib.* 5. *quæſt.* 4. *n.* 21. *&* 22. tradit Barboſa *in remiſſ. ad Ordinat. d. tit.* 99. §. 1. *num.* 19.

Dos an poſſit revocari propter ingratitudinem? vide Pinel. *in l.* 1. *Cod. de bonis maternis*, *p.* 5. *num.* 62. Et ſi ſit appoſitum pactum vel juramentum de non revocando, eſt implendum, Menoch. *conſil.* 155. *num.* 54. *cum ſequentibus*. Et ingratam filiam non tenetur pater dotare, nec hæreticam, Barboſa *in remiſſ. ad Ordin. tit.* 99. §. 1. *n.* 17.

Dos annullari poteſt per quemcunque dolum, *l. jure ſuccurſum*, §. *ſi in dote danda*, *ff. de jure dotium*, Barboſa *in rub. ff. ſoluto matrim. p.* 4. *num.* 25. *& in l. ſi æſtimatis*, *cod. tit. n.* 21. *cum ſeqq.*

Dos confeſſata à marito non habet jus prælationis, Mendez *in praxi*, *lib.* 3. *cap.* 21. *n.* 64.

Dotalia bona data marito æſtimata efficiuntur ipſius mariti, & tenetur reſtituere in pecunia, Surd. *conſ.* 1. *num.* 102.

Dotis fructus tenetur pater ſolvere à tempore dotis promiſſæ, Farin. *deciſ.* 144. *Rota Rom. n.* 1.

Dotata filia à patre ſecundùm ſtatutum quod jubet, ut dote ſibi data contenta ſit, poteſt filia data enormiſſima læſione, quia pater parvam dotem dedit, cùm multa bona habeat, venire contra dotem, Farin. *deciſ.* 268. *num.* 7.

Dotis fructus augent dotem, Surd. *de alim. tit.* 9. *q.* 21. *num.* 116.

Dotare an poſſit maritus filiam alterius matrimonii ſine uxore de bonis communibus? Reſpondetur quod maritus poteſt dotare filiam ſuam prioris matrimonii ex bonis conſtante ſecundo matrimonio acquiſitis, quod ſi id faciat, mulier recipiet tantumdem ex eiſdem bonis, quibus deficientibus ex bonis propriis mariti mulieri ſupplendum eſt, & vide Valaſc. *conſult.* 118. Guter. *lib.* 2. *pract. q.* 128. *ad fin.*

Dotaſſe pater videtur filiam congruenter. Maſcard. *de probat. concluſ.* 570. Tiraquel. *in l ſi unquam*, *in princ. num.* 36. *Cod. de revocandis donat.* Cut. *in memorabilib.* verbo *dos quintò*, Burg. *conſult.* 1. *num.* 11. Et poteſt agere poſtea ut congruè dotetur, Barboſ. *in l.* 1. *ff. ſoluto matrim. p.* 4. *n.* 24. Et tenetur natu grandiorem priùs dotare, Tiraquel. *in præfat. de primogenitis*, *num.* 139. *&* 140.

Dos congrua quæ dicatur, relinquitur judicis arbitrio, Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 149. *num.* 34. *cum ſequentibus*. Grammat. *deciſ.* 101. *num.* 14. *cum ſequentibus*, Frater Emman. Roderic. *tom.* 2. *qq. Regular. quæſt.* 48. *art.* 4. Gregor. *l.* 5. verbo *Segun*, *tit.* 7. *part.* 6. Rot. Rom. per Farin. *deciſ.* 130. *n.* 12. *cum ſequentibus*. Dos congrua non debet eſſe legitima, Menoch. *conſil.* 1. *num.* 469. *& conſil.* 6. *num.* 22. *& conſil.* 8. *num.* 2. *&* 4. *cum ſequentibus*, *& conſil.* 198. *num.* 7. *& num.* 11. *cum ſequentibus*, *& conſil.* 371. *num.* 11. Surd. *de alim. tit.* 3. *q.* 1. *n.* 60. Et ſi poſtea auctum ſit patrimonium, augeri etiam debet ipſa dos, Menoch. *conſil.* 71. *num.* 30. *& d. conſ.* 371. *num.* 10.

Dos major eſt conſtituenda propter nobilitatem viri, Chaſſan. *in catalogo gloriæ mundi*, *p.* 8. *conſid.* 40. Et ad taxandam dotem conſideranda eſt dignitas filiæ & mariti, quantitas facultatum patris, & numerus liberorum, Sanch. *de matrimon. lib.* 4. *diſputatione* 26. *num.* 8. Et ſcholaris doctus debet habere majorem dotem quàm mercator, Rebuff. *de privileg. ſcholar. privil.* 52.

Dotem poteſt uxor repetere à viro, quando ſeorſum habitat, propter ſævitiam, vel aliam cauſam, Surd. *de alim. tit.* 1. *quæſt.* 52. *n.* 21. *cum ſeq.*

Dotis incommoda vide per Menand. relatum à Cabedo *deciſ.* 31. *p.* 2. *num.* 18. ubi dicit: Ter eſt infelix, qui uxorem ſine dote accipit, & regulariter matrimonium non ſolet contrahi ſine dote, Surd. *deciſ.* 62. *n.* 14. Et vir tenetur alere uxorem quam ſine dote duxit, Sanch. *de matrim. lib.* 9. *diſput.* 15. *num.* 8. Et de alimentis præſtandis interim dum dos non ſolvitur, agit Menoch. *conſult.* 81. *n.* 57. *cum ſequentibus*, Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *alimenta*, *n.* 14. *&* 15. Gabr. Pereira *deciſ.* 10. *n.* 9. *&* 10. Et propter dotem mulier meliùs tractabitur à viro, & faciliùs virum inveniet, Surd. *deciſ.* 278. *n.* 7. Et onera matrimonii non extinguuntur, quando ſuperſunt liberi marito mortua uxore, Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. in appendice ad cap.* 427. *ad calcem libri*. Et ad quid dos datur uxori? vide Cordub. *in l. ſi quis à liberis*, §. *ſed ſi filius*, *n.* 4. *ff. de liber. agnoſcend.*

Dote non ſoluta matrimonio ſoluto per mortem viri, habet uxor retentionem pro dote in bonis relictis per obitum mariti, Bart. *in l. filiofam. in princip. n.* 1. *ff. ſoluto matrim.*Neguzant. *de pignor. p.* 5. *membro* 4. *num.* 5. Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 18. *num.* 18. *& deciſ.* 109. & dicit notabiliter Bald. *in l. pen. Cod. de pignorat. act.* quod mortuo marito poteſt uxor ſua propria authoritate abſque licentia alicujus judicis remanere in detentatione domus, quam cum marito vivente habitabat, & eam poteſt propria authoritate pro dote ſua poſſidere, quod etiam refert aliis in locis relatis ſimul cum Jaſ. ab Hyppolit. *conſult.* 40. *n.* 11. & idem reſolvunt Surd. *de alim. tit.* 1. *quæſt.* 34. *n.* 9. Valaſc. *de partit. c.* 6. *n.* 38. *cum ſequentibus*, ubi *n.* 36. *&* 37. quod conjuges poſſunt altero mortuo retinere bona empta conſtante matrimonio, vel quæ ſibi fuerunt obligata, vel in quibus melioramenta facta fuerint: & declaratur Ordinat. *lib.* 4. *tit.* 95. *in principio*, ubi Barboſa. Et debet conſtare de receptione dotis per inſtrumentum, ut maritus poſſit conveniri, Seſſe *Aragon. deciſ.* 85. *num.* 1. *cum ſequentibus*, *tom.* 1.

Dotare quando teneatur avus paternus, & maternus nepotem & neptem? vide Barboſam *in remiſſ. ad Ordin. lib.* 4. *tit.* 99. §. 1. *n.* 20. 21. *&* 22. ubi *n.* 23. tradit quando teneatur frater dotare ſororem.

Dotans frater ſororem non poteſt ſtipulari, ut ſoluto matrimonio morte ſororis dos ei reſtituatur. Surd. *de aliment. tit.* 1. *quæſt.* 25. *n.* 10. Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 56. *n.* 5.

Dotare & alere tenetur Clericus ſororem inopem ex redditibus beneficii, Barboſ. cum ab eo citatis *in remiſſ. ad Ordin. dicto tit.* 99. §. 1. *n.* 24. & aliis per Auctorem allegatis *ad c. pervenit* 3. *de arbitris*, *n.* 2. *& ad cap.* 1. *de cohabitat. Clericorum*, *n.* 5.

Donare fructus ſacerdotii non poteſt Clericus genero ſuo, & talis conſtitutio dotis non valet, ut ex Dec. *conſult.* 204. *lib.* 5. reſolvit Cordub. *in lege ſi quis à liberis*, §. *idem reſcripſit*, *n.* 27. *ff. de liber. agnoſcend.* Et promiſſio fructuum beneficii pro dote ſororis non eſt Simoniaca, Flamin. *de reſignat. tom.* 2. *lib.* 14. *quæſt.* 7. *num.* 68.

August. Barboſa Repertor.

LITERA E.

Verbo ECCLESIA, ECCLESIASTICUS.

ECCLESIA dicitur congregatio & collectio fidelium Catholicorum, *cap. Eccleſia. de conſecr. diſt. 1. gloſ. in cap. fin.* verbo *Eccleſia, ne prælati vices ſuas*, Azor. *inſtitut. moral. p. 2. l. 5. c. 20. col. 392.* Perez *ad l. 1. tit. 1. lib. 5. Ordinam, p: 35.* Sanch. *de matrim. lib. 3. diſp. 15. n. 20.* Eccleſia pro populo ſumitur, & appellatione ejus non venit Clericus, *c. 1.* & ibi ſcribentes, *de præbendis.*

Eccleſia indiget viris literatis, Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloß. 4. n. 4.* & favet literatis, Barboſ. *ad cap. de multa 28. de præbend. n. 16. cum ſequentibus*, idem hortatur Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reformat. c. 12.*

Eccleſia æquiparatur minori, civitati, ac Reipublicæ, *c. 2. & c. auditis, de in integrum reſtitut.* Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *Eccleſia*, *n. 33.* Stephan. Grat. *diſceptat. forenſ. cap. 601. n. 4. &* 14.

Eccleſia Romana eſt caput omnium Eccleſiarum, Rebuſ. *in concord. p. 522.* & illarum, omniumque fidelium mater & magiſtra, atque ſuper omnes primatum obtinet, Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 1. tit. 3. c. 2. n. 14.* qui *d. tit. 3. c. 1. n. 14.* rationes adducit, quare Romana Eccleſia Primatum obtineat, *& d. cap. 2. n. 12. &* 13. *qui filii ſint legitimi, n. 41. &* 42. aſſerit quod Sedes Apoſtolica & univerſalis Eccleſiæ Primatur ex neceſſitate divini præcepti debet Romæ reſidere, ac proinde in alium locum transferri non poteſt, & ad propoſitum vide eundem *lib. 1. de jure Eccleſiaſt. univerſo, c. 1. de Summo Pontifice, n. 33. &* 34.

Eccleſia Bracharenſis primatum obtinet in tota Hiſpania, de quo & ejus mirabili erectione agit Barboſa *d. tit. 3. cap. 8. per totum*, Sebaſtian. Cæſar *in relect. de Eccleſiaſt. Hierarchia, p. 1. diſput. 4. de Patriarchis & Primatibus, §. 5. à n. 5.* Eſtazo *lib. de variai antiguedades de Portugal, c.* 37. 58. 59. 64 & 68. & illuſtriſ. Dom. Roderic. à Cunha *in ſpeciali lib. de primatu hujus ſanctæ Eccleſiæ Bracharenſis*, Themudo *deciſ. 318. p. 3.* ubi addit quod Curia Bracharenſis cognoſcit de appellationibus Eccleſiæ Ulißiponenſis. Et nullus dubitat deberi Primatiæ jus antiquiori Eccleſiæ, fuit enim hæc Bracharenſis civitas caput Provinciæ juridico conventu ornata, qui multis civitatibus jura dabat, habens Archiepiſcopalem dignitatem cum titulo primæ Sedis, quæ omnia tunc temporis poſſidebat, quo Toletana civitas Carthaginenſi ſubjecta cum Bacharenſi contendere non poterat, prout latè tradit Fr. Bernard. de Brito *in Monachia Luſit. p. 1. lib. 6. cap. 5.* Barboſ. *d. cap. 8. num.* 47. Et quod jus primatiæ debeatur Eccleſiæ Bracharenſi potius quàm aliis Eccleſiis Hiſpaniæ, latè tuetur Anton. à Souſa *nas Flores de Eſpanha excellencias de Portugal, cap. 9. excellentia 13. per totam.* Et Bracharenſem civitatem Alphonſus hujus nominis primus cognomento Catholicus, & magnus Hiſpaniarum Rex primam ante omnes Hiſpaniæ Metropolitanas urbes ex Saracenorum tyrannide in priſtinam libertatem vindicavit anno 888. ut refert Pat. Ioan. de Mariana *p. 1. hiſtor. Hiſpan. l. 7. c. 19.* Barb. *dicto c. 8. n. 30.* Et in ea conſtituta fuit prima Eccleſia Cathedralis, & prima ſancti Evangelii prædicatio, & primus univerſi orbis Antiſtes: ita tradunt Fr. Hier. Roman. *p. 1. Reipubl. Chriſt. l. 2. c. 4. p. 86. col. 2. in fine*, Barb. *ubi proximè n.* 37. 38. & 39. Souſa *dicto cap. 9. excellentia 5.* Moral. *p. 1. Chron. lib. 9. c. 8.* Et Bracharenſis Eccleſia extructa fuit à Divo Jacobo, refert Cæſar *d. §. 3. n. 17.* qui *n. 13. 14. &* 13. ait quod ſanctus Jacobus Europæ protomartyrem D. Petrum præfecit Epiſcopum Bracharenſi Eccleſiæ anno Domini 42. & palmam martyrii adeptus eſt in villa Ratenſi anno Domini 43. vel 44. & quod ſemper conſtat priùs electum fuiſſe Bracharæ Epiſcopum, quàm D. Petri Apoſtolorum Principis Cathedra ex Antiochia Romam fuiſſet tranſlata. Non obſtat privilegium Primatiæ ab Urbano II. Summo Pontifice circa annum 1088. conceſſum Toletanæ Eccleſiæ, cujus mentionem faciunt Mariana *dicta p. 1. lib. 9. cap. 19.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. c. 36.* Hieron. Zurita *na p. 2. dos Annales de Aragao, l. 6. c. 37.* cujus tenorem refert Franciſc. de Piſa *in hiſt. Tolet. l. 3. c. 23. & lib. 4. c. 17. trata que Dom Rodrigo Arçobiſpo de Toledo defendeo eſte dereito da Primacia.* Quia reſpondetur cum notatis per Barboſ. *dicto c. 8. n. 8. cum ſequent.* Souſa *dicta excellentia 13. n. 17.* Cæſar. *dicto §. 5. n. 37. cum ſequentibus*, Eſtazo *dicto c. 64. Onde diz que o Papa Urbano fes a Toledo Primaz por privilegio eo Apoſtolo Satiago à Braga ſegundo a Ordem dos Apoſtolos.* Et Zurita *na p. 3. dos Annales de Aragao, lib. 14. cap. 8. Trata tamben de outra duvida, que ouve entre o Arçobiſpo de Toledo como de Tarragona ſobre Primacia.*

Eccleſia Collegiata quæ dicatur, & quæ ſigna & requiſita habere debeat? vide Garc. *de benefic. p. 5. c. 4. n. 70.* Et quæ dicatur Collegiata inſignis, & de oppido inſigni, vide Barboſ. *de Canonicis, c. 2. n. 18. cum duobus ſequent. & ad c. fin. de verbor. ſignificat. n. 3.* Et de inſigni & Regia Collegiata Eccleſia ſanctæ Mariæ da Oliveira in oppido Vimaranenſi, vide eundem *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 3. allegat. 66. n. 7. cum ſequentibus.*

Eccleſiæ Collegiatæ præbendarum collatio ad quem ſpectet? vide Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 45. num. 46. cum ſequentibus*, ubi aſſerit quod de jure communi electio ſeu præſentatio ad prælatum, Collegiumque ipſius Eccleſiæ pertinet, ſed Epiſcopi tanquam ſuperioris eſt inſtitutio, ſeu confirmatio: & ad propoſitum in his terminis vox Prælati computatur pro una voce, Gonzal. *ibidem, n. 73.* Barboſ. *de canonicis, c. 14. n. 7. &* 8.

Eccleſiæ Collegiatæ Vimaranenſis collatio præbendarum ſpectat ad Priorem & Capitulum, & non ſufficit cum voto Prioris vota duorum Canonicorum concurrere, ſed debet concurrere major pars Capituli, Azeved. *ad l. 14. n. 13. tit. 6. lib. 3. novæ recopilat.* Selva *de benefic. p. 2. q. 17.* Pur. *p. 3. dec. 117.* Adverte tamen, quod quoties collatio ſpectat ad Epiſcopum & Capitulum ſimul, conſiderantur ut duo corpora, Panormit. *in cap. Paſtoralis, numero 6. de reſcriptis*, Flamin. *de reſignat. tom. 1. lib. 7. q. 23. num.* 39. Gonzal. *dicta gloſſ. 45. n. 51. cum ſequentibus*, Barboſ. *d. cap. 14. n. 4.* Farin. *dec. 2. n. 1. tom. 8. in noviſſ.* Et in his terminis ſi Epiſcopus confert uni, & Capitulum alteri, neutra collatio valet, quia ad invicem ſe impediunt, Garc. *dict. cap. 4. num. 29.* Gonzal. *dicta gloſſ. 45. num. 58.* ubi *num. 62.* teſtatur quod ratione dictæ diſcordiæ vidit ſæpe provideri à Sede Apoſtolica de tali beneficio jure præventionis, & proviſiones Apoſt. effectum habuere, quem etiam vide *n. ſequentibus*, & idem jus præventionis Summi Pontificis probat Garc. *dicto cap. 4. num 33. cum ſequentibus.*

Eccleſiæ

Eccleſiæ Parochialis Rector dicitur in ea Prælatus, *c. in apibus 7. quæſt. 1.* cum aliis apud Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 6. n. 100. cum ſequentibus.* Barboſ. *de officio & poteſt. Parochi, c. 5. n. .*

Eccleſia Parochialis habet omnes oblationes etiam Capellæ, quæ eſt infra Parochiam, & Oratorii, vel Sacelli, quod vulgo appellamus *Hermida*, Fr. Emman. Roderic. *quæſt. Regular. tom. 1. quæſt. 36. art. 7.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c. 395. n. 14. & 15.* ubi addit quod Eccleſia Parochialis habet fundatam intentionem de jure communi ſuper omnibus obventionibus ſpiritualibus contingentibus infrà ſuam Parochiam, & ſi Capella eſt intra Parochiam alicujus Eccleſiæ, oblationes non cedunt Capellæ; ſed Eccleſiæ Parochiali.

Eccleſia in his quæ ſunt fidei, non poteſt errare, *cap. hæc eſt fides 24. q. 1. c. majores, de Baptiſmo*, Nav. *comment. 4. de Regular. n. 20.*

Eccleſia dicitur mater pauperum, *cap. ad Romanam Eccleſiam 2. quæſt. 6.* Surd. *de alim. tit. 1. q. 54. n. 3. cum ſequent.* Et Eccleſiaſtici non debent inhiare lucris, Cal. *conſ. 12. n. 3.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. deciſ. 55. n. 3, cum ſequentibus.* Et in pœnis exigendis non decet eſſe tenaces, *c. ſuam, de pœnis*, Cald. *de reſolut. emphyt. cap. 7. n. 1.* Et Eccleſiæ maximè convenit æquitatem obſervare, Menoch. *conſ. 322. n. 52.* Sed Clericorum genus eſt avariſſimum, Boër. *deciſ. 236. n. 5.* Maſcard. *de probat. concl. 150. n. 2.*

Eccleſia læſa ob negligentiam Prælati, contra quem eſt lapſum quadrſennium, non poteſt petere reſtitutionem in integrum, etiam poſt quadriennium, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c. 601. n. 28. 29. 30. & 33.* ubi *à n. 45.* quod in enormiſſima læſione adversùs ſententiam conceditur reſtitutio etiam poſt quadriennium.

Eccleſiæ in utilitatem, vel civitatis & pupilli, quando verſum eſt mutuum, valet eorum obligatio etiam ſine ſolemnitatibus, Surd. *deciſ. 55. n. 6. cum. ſeqq.* Gratian. *d. tract. c. 564. n. 33.* & emptori incumbit onus probandi, Valaſc. *conſ. 83. n. 7.*

Eccleſia una poteſt præſcribere aliam tanquam unitam cum titulo per quadraginta annos, & ſine titulo per tempus immemoriale, *cap. cùm de beneficio, de præbend. lib. ſexto*, Clem. unic. *de exceſſ. Prælat.* Maſcard. *de probat. concl. 1411. n. 9.* Gratian. *diſcept. forenſ. c. 614.*

Eccleſia vacante ceſſat præſcriptio contra illam, ex Barboſ. *ad cap. 1. de præſcript. n. 4.*

Eccleſia ſemper poſſidere & jus habere dicitur, & ideo Eccleſiaſtica poſſeſſio numquam dicitur vacua, *l. raptores, §. ſin autem, Cod. de Epiſcopis, & cleric.* Bart. *in l. 1. §. fin. n. 4. ff. de acquir. poſſeſſ.* Guido Papæ *quæſt. 355. n. 4.* Gig. *de penſionibus, quæſt. 47. num. 9.* Flamin. *de reſignat. tom. 2. lib. 14. quæſt. 7. n. 50.* Et poſſeſſio ſemper manet penes Eccleſiam, licet moriatur Prælatus, quia Eccleſia nunquam moritur, *cap. liberti, 12. quæſt. 2.* Innocent. *in cap. cùm ſuper, de cauſa poſſeſſ. & in cap. cùm in officiis, de teſtam.* Guido Papæ *quæſt. 629. & conſ. 188. n. 1.* Gratian. *reg. 222. n. 9.* Tiraquel. *de jure conſtit. p. 3. limit. 16. n. 3.* Avend. *l. 45. Tauri, gloſſ. 6. n. 8.* Marta *de juriſd. p. 4. cent. 1. caſu 57. n. 50.*

Eccleſiæ operarius non debet fieri laicus, Rebuff. *tract. nominat. quæſt. 35. n. 19.* Mart. *de juriſdict. p. 4. cent. 2. caſu 358. n. 2. cum ſequentibus*, ubi *n. 10.* ait quod laicus poteſt fieri operarius in temporalibus, ſaltem in aliis locis in quibus adeſt conſuetudo, quando Clericus non reperitur idoneus: & *n. 11.* addit quod laicus operarius Eccleſiæ ſemper conveniendus eſt coram judice Eccleſiaſtico pro reddendis rationibus.

Eccleſia dives debet alere patronum, deductis primò alimentis Rectoris, & impenſis reparationum, Surd. *de alim. tit. 4. quæſt. 23. n. 14. & tit. 7. quæſt. 32. n. 2.*

Eccleſiis ſedilia, ac loci honorabiliores quæ quis habet, ſi ab illis deturbetur, poteſt agere actione injuriarum, Cordubenſ. *in l. ſi quis à liberis, in princip. n. 25. de liber. agnoſcend.* Ceval. *commun. contra commun. p. 4. quæſt. 897. n. 237.* Chaſſan. *in catal. gloriæ mundi, p. 1. conſiderat. 38. concl. 29.* Garc. *de nobilit. gloſſ. 35. n. 59. & de expenſis, c. 8. ad finem*, Flor. *in addit. ad Gam. deciſ. 54.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c. 10. n. 14.* ubi *n. ſequent.* agit de quaſi poſſeſſione ſedendi. Et pro honore competit judicium poſſeſſorium, & antiquiori ac nobiliori competit locus honorabilior, & ſi ab eo deturbetur, fit illi injuria, quam de facto poteſt propellere. Barboſa *ad cap. 1. ut lite pendent. n. 2.* Et injuriarum actio datur contra amoventem ſcamnum de loco, in quo quis jus ſedendi habebat, Riccius *dec. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p. 1. deciſ. 68.* Et an poſſit Eccleſiaſticus prohibere ſcamna in Eccleſia, quando impediunt divinorum Officiorum celebrationem? vide Rebuff. *tract. quando ſæculares cognoſc. de poſſ. Eccleſ. n. 35. p. 341.* Et ab Eccleſiaſticis non poſſunt vendi ſedimina in Eccleſia, ſpectata natura loci ſacri, & uſu ejus ut talis eſt, onus autem & obligatio accidentaria Clericorum vendi poteſt, Pat. Suar. *de relig. lib. 4. de ſimonia, c. 28. n. 23.* Et acquiritur jus Molin. *de primog. lib. 1. c. 24. n. 34.* Gabr. Pereira *deciſ. 24. n. 3.* Et poteſt reſiſtere manu armata, Menchac. *quæſt. illuſtr. c. 18. n. 18.* Et quis dicatur locus dignior? vide Perez *tit. 6. lib. 1. Ordin. pag. 135.* Azeved. *ad Cur. Piſan. lib. 2. c. 2. n. 1. cum ſequentibus*, Staphil. *de litteris gratia, tit. de prærogat. expect. n. 38. fol. 100.* Bobadil. *in Polit. lib. 1. c. 12. n. 36.* Gam. *deciſ. 1. n. 8.* ubi quod in ſæcularibus officiis illud dignius reputatur, & cæteris præferendum, quod in loco proximiori reliquiis, vel imaginibus Sanctorum exiſtit in publicis proceſſionibus. Et digniores altiori loco ſedere debent. Fr. Emman. Roderic. *tom. 3. quæſt. Regular. quæſt. 37. art. 2.* Et laici poſſunt acquirere jus ſepeliendi in Eccleſia, retinendi arma & inſignia domus, ſedendi & præſtandi offertum Sacerdoti, Gratian. *dicto c. 110. n. 13.*

Eccleſiæ portam manu apprehendens, aut veſtem, non eſt avellendus. Sà *in aphoriſm.* verbo *Eccleſiæ immunitas. n. 6.*

Eccleſia in dubio præſumitur libera ab onere juriſpatronatus, Barboſa *ad cap. ſignificavit 41. de teſtibus, n. 3.*

Eccleſia tenetur ſolvere onus reale, ſi res erant illo affectæ antequam ad Eccleſiam pervenirent, *c. 1. de cenſib.* Fr. Emman. Roderic. *tom. 2. quæſt. Regular. quæſt. 65. art. 2. in fine*, Surd. *deciſ. 20. num. 18.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 5. c. 33. col. 415.* Menchac. *uſufrequent. c. 6.* Pat. Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib. 1. quæſt. 94.* Cald. *de empt. c. 8. num. 34.* Cabed. *deciſ. 64. n. 7. p. 2.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 5. collect. 1852. verſ. limita ſecundò*, Marta *de juriſdict. p. 4. cent. 1. caſu 11. n. 28.* Avend. *de exequend. mandat. p. 2. c. 14. n. 19.* Guter. *pract. lib. 1. quæſt. 3. n. 17.* Flor. *var. quæſt. 21. n. 96. & n. 234.* Surd. *de alim. tit. 1. quæſt. 29. n. 8.* Cald. *de reſolut. emphyt. c. 3. n. 23.* Et emphyteutæ ac coloni Eccleſiæ, ratione utilis dominii à laicis collectâ gravari poſſunt, Gregor. *l. 51. tit. 6. part. 1.* verbo *per razon*, Menchac. *d. c. 6.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. caſu 180. n. 8. & conſ. 75. n. 62. cum ſeq.*

Eccleſia quando polluatur ſanguinis, vel ſeminis effuſione, & reconciliatione indigeat? vide Jacob. de Graff. *de arbitr. confeſſor. lib. 2. c. 38.* De viola-

Digitized by Google

tione eccleſiæ, & quibus caſibus fiat? Vide Sayr. *de cenſur. lib.5. cap.16.*

Eccleſia ſi eſt conſecrata & violetur, debet reconciliari ab epiſcopo proprio, vel ab alio epiſcopo de licentia proprii epiſcopi, vel ſaltem epiſcopus diſpenſare debet, ut interim in ea celebretur, vide text. *in cap. conſuluiſti, cap. aqua, & cap. fin. de conſecrat. Eccleſia vel altaris*, cum notatis per Barboſ. *ibidem*, Cened. *quæſt.1.n.60.& 61.& ad Decretal. collect.155. num.5.* Bonacin. *de his quæ pertinent ad uſum matrimonii, quæſt.4. puncto ult. n.26.* ubi etiam quod non incurrit ſuſpenſionem, vel irregularitatem celebrando Miſſas, vel ſepeliendo aliquem, vel perſolvendo divina officia in Eccleſia polluta, licet peccet mortaliter: & ad propoſitum vide Cardoſ. *in praxi judicum*, verbo *Eccleſia, n.67.* Barboſa *de offic. Epiſcopi, p.2. allegat.28. per totam.* Et Canonici percipiunt diſtributiones dum Eccleſia in qua celebrare conſueverunt, polluta eſt & violata, Bonacin. *de horis Canon. diſp.2. quæſt.5. puncto 2. §.6. in unica propoſit.*

Eccleſiam an deceat habere juriſdictionem temporalem? Vide Sot. *de juſtit. lib.10.q.4.n.5. cum ſeqq.*

Eccleſia habens temporalem juriſdictionem venit appellatione dominii temporalis, & judex ab ea conſtitutus appellatur judex ſæcularis, & ligatur edictis & conſtitutionibus Regis, Senatuſconſ. & Arreſtis, Cald *conſ.5. num.18.* Cabed. *deciſ.11. num.3. & arreſto 4.p.2.* Guillelmus *in cap. Raynuntius*, verbo *& uxorem, deciſ.2. num.26. de teſtam.* Fr. Emmar. Roderic. *tom.2. quæſt. Regular. q.61. art.8.* faciunt quæ Perez *l.2. tit.1. lib.3. Ordinam. pag.466.* Avil. *ad cap. Prætor. tit.19. ad finem. fol.205.* Azeved. *ad l.5. num.6. tit.1. lib.2. fol.156. & ad l.4. num.3. tit.7. lib.3. nova recopil. pag.287.* Et appellandum ad Principem Caldas *conſ.28. n.52. & n.58.* Perez *in proœm. Ordinam. in 4. quæſt.* Guillelm. *dicta deciſ.24. cum ſeq.* Et appellatio eſt interpretanda à Prælatis juriſdictionem ſæcularem habentibus ad Regem, & ejus tribunalia ſuprema, & non ad Archiepiſcopos ſeu Papam, Paz *in praxi, tom.2. p.5. cap. unic. n.4. ad fin.* Bobadil. *in Polit. lib.2. cap.17. num.196.* remiſſivè Cened. *ad Decretal. collect.61. num.7.* Et cùm jus appellandi pertineat ad Principis ſuperioritatem, non poterit Princeps ita terras concedere, ne ad eum appelletur, Cabed. *d. p.1. deciſ.40. num.13.*

Eccleſiaſticus poteſt eſſe Conſiliarius Regis, & conſulere etiam in cauſis criminalibus, & leges ac ſtatuta facere, quæ pœnam mortis irrogent, nec ex hoc incurrit irregularitatem, Marta *de juriſdict. p.4. cent.2. caſu 174. n.5. cum ſeq.* Et an ſit approbatum miniſterium ſæculare per Eccleſiaſticos? Videndus eſt latiſſimè Doctor Joan. Salgado de Araujo *p.1. da Ley Regia Portugal, diſcurſo 1. n.103. cum multis ſequentibus uſque ad num.176.*

Eccleſiaſticus judex non poteſt laicos extra caſum hæreſis, vel ſortilegii incarcerare, ut videre eſt per Joan. Andr. & Anchar. *in reg. ea quæ, de regul. juris lib. ſexto*, refert multos Palat. *in repetit. c. per veſtras, de donat. inter virum & uxorem, §.48. à num.1.* qui communem eſſe affirmat, Boër. *deciſ.227. num.11.* Aufrer. *de poteſt. Eccleſiæ, fallent.1.* Clar. *in pract. q.37. num.8.* Perez *ad leg. Ordin. lib.8. tit.19. l.48. gloſſ. ult.* Avend. *ad cap.1. Prætor. c.1. à n.22.* Avil. *eod. lib. c.20.* verbo *uſurpat. num.11. cum ſequentibus*, Azeved. *l.14. num.3. tit.1. lib.1. nova recopil.* Et judex Eccleſiaſticus non poteſt allegare conſuetudinem, quia ad eam inducendam neceſſaria eſt ſcientia & patientia principis, aut ad minus ſuorum Officialium, ut cum communi reſolvit Balb. *de præſcript. 2. p. quinta principalis, quæſt.4. n.4.* Burg. de Pace *in l.1. Tauri, num.233.* Padil. *in l. Actiones, num.56. Cod. de ſervit.* Palat. *ubi proximè, extravag. in lib.13. §.6. tit.2. p.2.*

Eccleſiaſticæ perſonæ non debent cogi ſolvere exactiones, vulgò *ſiſas*, ſine præciſa & urgenti neceſſitate, *l.3. & 11. tit.12. lib.1. novæ recop.* Guter. *lib.1. pract. quæſt.3. num.15.* ſequitur Bobadil. *in Polit. lib.2. cap.18. n.314.* Optimum eſſet habere conceſſionem Apoſtolicam, ut Franciæ conceſſit Papa Bonifacius, Chaſſan. *in conſuetud. Burgund. rub.1. §.4. gloſſ.5.* & Regibus Hiſpaniæ Papa Sixtus anno 1483. Illeſc. *p.2. hiſtor. Pontific. lib.6. in vita Innocentii VIII. fol. 139.* Barboſ. *in l. Titia, ff. ſoluto matrim. n.41.*

Eccleſiaſtici quando poſſint compelli ad contribuendum pro ſumptibus belli? Vide Mart. *de juriſd. p.4. cent.1. caſu 10.*

Verbo ELECTIO, ELECTOR, ELIGENS, ELIGERE.

ELECTIO ubi committitur arbitrio alicujus, & is nolit arbitrari, evaneſcit compromiſſum, ſi factum ſit circa ſubſtantialia actus, *l. ſi quis arbitratu, ff. de verb. obligat. l. fin. Cod. de contrah. empt.* & ibi Doct. Menoch. *conſ.93. num.1.* faciunt quæ Cald. *de reſolut. emphyt. cap.12. num.11.* Ubi quod conſenſus uxoris in bonis immobilibus eſt voluntarius, & vide Molin. *de primogen. lib.2. cap.4. num.41.* Ubi aſſerit quod electore eligere nolente, ſuccedent in fideicommiſſo omnes qui ex familia teſtantis procedunt: Si verò arbitrium ſit circa appendicea & accidentalia actus, tunc ſi ille, in cujus arbitrium collata fuerit electio, noluerit arbitrari, recurrendum eſt ad arbitrium boni viri, Menoch. *ubi proximè, num.19.* Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.11. num.11.* ubi ait recurrendum eſſe ad judicem, tanquam ad virum bonum, & faciunt tradita per Tiraquel. *de pia cauſa, privil.45.*

Eligens dignum ad beneficium, omiſſo digniori, peccat mortaliter, & tenetur illi ad reſtitutionem in beneficiis proviſis per concurſum, & in Epiſcopatibus, Garc. *de benefic. p.7. cap.16. num.1. cum ſeqq.* de quo etiam agunt Perez *l.2. tit.6. lib.1. Ordinam. pag.150.* Cened. *ad Decretal. collect.36. num.6.* Bobadil. *in Polit. lib.1. cap.3. num.76.* Azor. *inſtitut. moral. p.2. lib.6. cap.15. col.179.* Cald. *de poteſt. elig. cap.11. num.8.* Jacob. de Graffiis *de arbitr. confeſſar. lib.2. cap.19.* Paul. Comitol. *lib.1. reſponſ. moral. quæſt.77.* Bona *caſuum conſcient. p.3. caſu 38.* Molin. *de primogen. lib.2. cap.5. num.50.* Fr. Emman. Roderic. *tom.2. qq. Regular. quæſt.53. artic.5.* Flamin. *de reſignat. lib.4. quæſt.11. num.33. & num.39. & num.46. & lib.8. quæſt.9. num.39.* Gonzal. *ad regulam 8. Cancellariæ, gloſſa 4. num.128. cum ſeq.* qui duo affirmant, quod peccat mortaliter, valet tamen electio. Barboſ. *ad cap. cùm nobis 16. num.4. & 5. de elect.* Ubi aſſerit quod peccat mortaliter, & non tenetur ad reſtitutionem, ſecus ſi ei fuerit acquiſitum jus. Et tenetur quis in rigore eligere digniorē: quoad praxis, verò obſervationem ſufficit eligere dignum, omiſſo digniori, Phœb. *part.2. deciſione 109. à num.16. juncto numero 50.* ubi *num.24. cum ſequentibus, & num.26.* quod electio indigni eſt ipſo jure nulla, & pro ea vice privatur eligens facultate eligendi. Et electio in concurſu parochialis facta de digno, omiſſo digniore, eſt nulla. Barboſ. *in collect. ad Concilium Trident. ſeſſ.24. de reformat. cap.18. à num.136.* Et ſi reperiantur duo æquè idonei, patronus Eccleſiaſticus poteſt gratificare & præſentare unum ex illis quem maluerit, Garc. *de benefic. p.9. cap.2. num.265. cum ſeq.*

Electio ubi eſt facta, quæſitum eſt jus electo, & eligentes electionem revocare non poſſunt, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolis. part.2.*

deciſ.

*deciſ.*280.*num.*2.ubi *a num.*3.quod variatio in jure reprobatur in præjudicium partis. Ex electione vel præſentatione acquiritur tantùm jus ad rem, Flamin. *de reſignat.lib.*.. *quæſt.*23.*& lib.*7. *quæſt.*1.*à n.*78.Garc.*de beneſic.p.*4.*cap.*3.*n.*61. & 69.Barbosa *de clauſulis.clauſula* 44.*num.*9.*& de offic.& poteſt.Epiſc. copi,p.*2.*alleg.*57.*num.*197.

Electores ſi ſint excommunicati vitandi privantur poteſtate eligendi, Barbosa *de canonicis,cap.*41.*n.*4: *& in c.unic.ne ſede vacante,lib.ſexto,num.*6. Bonac. *de excommunicat.diſp.*2. *quæſt.*2.*puncto* 5. *in ſecunda propoſit.n.*6.Suar.*de cenſur. diſputat.*14. *ſect.*2.*a n.*7: Cabed.*deciſ.*84.*num.*13.*tom.*2. Marta *de juriſdict.p.*3.*cap.*9. *num.*43. ubi *num.*43. quod electio excommunicati non valet; & vide text. *in cap. cùm inter* 1.*de elect.* ubi Barboſa *num.*4.*&* 5. *cap. cùm dilectus* 8.*de conſuetud.* ubi etiam idem Barboſ. *num.*12. *& cap. conſtitutus* 46.*de appellat.*quibus probatur quod electio electoris excommunicati vitandi eſt illicita & nulla. Excipitur ab hac regula electio Summi Pontificis, quæ valida eſt, etiamſi Cardinales electores ſint excommunicati,*Clem.ne Romani,§.cæterùm,de elect.*

Electionem non ritè factam de aliquo Officiali ad Inſerviendum Reipublicæ, poteſt quilibet de populo impugnare,quia intereſt Reipublicæ habere plures,à quibus defendatur,*l.nam & intereſt,ff.de novi operis nuntiat.* Gloſſ.*in l.Reus delatus,ff.de muner.& honor.*Aven.*l.de exeq. mand.lib.*1.*c.*19. *n.*27: Azeved. *ad legem* 1. *num.* 6. *tit.* 14. *lib.*5. *nova recopilat.*Burg.*conſ.*10.*num.*20.Cabed.*deciſ.*112.*parte* 1. *& deciſ.*84.*num.*16.*cum ſeq.parte* 2.Mathienſ.*ad l.*1.*tit.*14.*gloſ.*8.*lib.*5.*nova recopilat.*Bobadil.*in Polit.lib.*3.*cap.*8.*num.*17.Et quando impeditur poſſeſſio,non eſt quis mittendus in poſſeſſionem, Ordinat.*lib.*4.*tit.*58.§.3.ibi ;*Nao achando quem lha contradiga.*Et probat textus *in l.fin. Cod. de edicto divi Adriani toll.& l.fin.Cod. quibus ad libertatem proclamare non licet.*Avend.*d.cap.*19.*n.*25:Cepol. *cautela* 234. Vincent.de Franch.*deciſ.*419.*n.*1.Azeved.*ad Curiam Piſanam,lib.*1.*cap.*14.*num.*14.Phœb.*deciſ.*63. *tom.*1. Cabedus *ubi proximè.* Et ſi eſt in poſſeſſione, non debet eâ privari ante ſententiam. Aloyſius Riccius *deciſ.Curiæ Archiepiſcopatus Neapolis. parte* 1.*deciſ.*132.Et quid ſi Princeps conceſſit officium inhabili,quem probat eſſe habilem? Vide Rebuff.*in l.Barbarius,num.*18.*ff.de officio Prætoris.* Et ſi quis opponat contra electum aliqua crimina,vel defectus, & non probat,tenetur actione injuriarum. Farinac. *de delictis. parte* 1. *lib.*1.*tit.*2.*quæſt.*16. *num.*69: *& p.*3: *praxis crimin. tit. de variis, & diverſis criminibus, quæſt.*105.*num.*233.*& p.*4.*conſ.*30.

Eligere nemo poteſt ſeipſum,*cap.cùm in jure peritus,*& ibi Gloſſ. *de elect. cap. Cumana*, ubi Gloſſ. verbo *ad majorem,eod.tit.cap. per noſtras, de jurepatron. cap.fin.de inſtitut.*Mat. Antonin.*var.lib.*1.*reſolut.*51.*num.*1.Put.*deciſ.*253. *num.*2.*p.*13. Lambertin. *de jurepatron. lib.*2.*p.*1.*quæſt.*5. *princip.art.*5. *num.*2. Joan.Maria Bellet.*diſquiſit.clerical. p.*1. *tit. de bonis clericor.* §.11. *num.*23.*pag.*527. Azeved. *ad Curiam Piſanam,lib.*2.*cap.*11.*num.*7. Cardin. Tuſch. *tom.*3. *lit.E,concl.*72.Cened.*ad Decretal.collect.*99.*num.* ... Amplia in præſentatione, ex text. *in dicto cap.per noſtras*, Campanil. *in diverſor. juris Canon.rub.*11. *cap.*13. *num.*398. Limita quando electio fit à pluribus, tunc enim poteſt unus ſeipſum eligere cum aliis,ut ex textu *in dicto cap.cùm in jure*; & ab eo citatis notat Mat.Anton.*d.reſol.*51.*num.*5.Et de nominatione, quod non poteſt quis nominare ſeipſum,tradit. Valaſc.*conſult.*193.*num.*8.

Verbo ELEEMOSYNA.

ELEEMOSYNÆ plura circa ejus obligationem, virtutem, fructus, effectus & hoſpitalitatem, vide per Pat. Joan. Lorin. Societatis Jeſu *in Act. Apoſtolorum, cap.*9. *verſ.*36.*ad fin.*Tolet. *in ſum.lib.*8.*cap.*27.*cum ſequent.* Paul. Fuſch. *de viſit. lib.*1.*cap.*3.Stephan.Gratian.*diſceptat. forenſ.c.*176. Mart.*de juriſdict.p.*4.*cent.*12.*caſu* 163.*num.*12.*&* 13. Azor. *inſtit.moral.p.*2.*lib.*12. *cap.*7. *col.*1262.*cum ſequentibus, & cap.*13. *col.*1277. Atraez *dial.*8.*cap.*4. Spin.*de teſtam.gloſſ.*6. *princip. num.*1. *&* 6. Surd.*de alim.tit.*1.*quæſt.*90.*& tit.* 3.*quæſt.*3. *num.*27. Cened. *ad Decretum,collect.*27.*&* 36.*& ad Decretal. collect.*118. *num.*1. Chaſſan. *in catalogo gloriæ mundi, p.*11. *conſiderat.*46.Menoch. *de arbitr.lib.*2.*caſu* 182.*n.*43. Cordub.*in l.ſi quis à liberis,§.etſi impubes, num.*37. *ff.de liber.agnoſc.*Tiraquel.*de pœnis,caſu* 44.*num.*10. Mex.*in tract. taxa panis, concl.*1. *num.*5.Gonzal. *ad reg.*8.*Cancel.gloſſ.*2.*num.*21. *&* 22. Pinel. *tom.*2. *in Job,cap.*30.*verſ.*25.*p.*490. *& cap.* 31. *verſ.*20. *ad fin.* Sanch.*de matrim.lib.*6. *diſp.*36. *num.*5. Beja *caſuum conſcient.p.*2.*caſu* 25.Cald.*in princip.inſtit. de inoffic. teſtam. num.*15. Barboſ. *ad cap. quieſcamus, diſt.*42. Næv. *comment.*1.*de Regular.n.*40. Guter.*lib.*3.*practic. quæſt.*61.*num.*1. Et Clerici beneficiati arctiùs tenentur ad eleemoſynas,quàm laici,Azor.*d.lib.*12.*cap.*11. *col.*1271. Et Epiſcopi poſſunt compellere ſubditos ad eleemoſynam,Fr.Gabr. de Toro *in lib. intitulado theſouro da miſericordia, cap.*50. Et pauper poteſt implorare judicis officium, quo ei ſuccurratur per eleemoſynam à divite, ut ultra ſuprà citatos tradit Menoch.*dicto caſu* 182.*num.*43.

Eleemoſyna in extrema neceſſitate eſt de præcepto,*cap.paſce fame,*86. *diſt.* Nav.*in man.c.*24.*n.*3. *&* 4.D.Anton.*p.*2. *tit.*1.*c.*24. Cov. *lib.*3. *var.c.*14. Mart.*de juriſdict.p.*4.*cent.*2.*caſu* 163.*n.*13.

Eleemoſyna potius eſt danda conſanguineis indigentibus,quàm externis, *cap. eſt probanda,*86. *diſt.* D. Thom. 2.2.*quæſt.*31. *art.*3. Surd. *de alim, tit.*1. *quæſt.*92.*&* 93.Menoch.*conſ.*321. *num.*3. *& de præſumpt.lib.*4.*quæſt.*125.*num.*13.Et pauper nobilis præfertur ignobili, Surd. *dicta quæſt.*93.*n.*30. *cum ſeq.* ubi alia adducit circa prælationem eleemoſynarum: An uxor poſſit facere eleemoſynam ſine marito? Vide Azor. *inſtit.moral.p.*2.*l.*12.*c.*10.*col.*1270. Paul.Comitol. *reſponſor.moral. lib.*4. *quæſt.*24 *num.* 2. Valdeſ.Soar.*p.*2. *pag.* 39. Barboſ. *in l.*1.*ff. ſoluto matrim. p.*1. *num.*39. *&* 40. Spin. *de teſtam. gloſſ.*6. *num.*23.Cabed.*deciſ.*106. Et an eleemoſynæ minutim datæ à marito ſint deducendæ de tertio dantis, & filiis afferant præjudicium in legitima? Vide Sanch. *de matrim. lib.*6. *diſput.*36. *à num.*8. ubi negat ſi ſint donationes non immodicæ factæ prudenter pro modo ſubſtantiæ? Et an uxor poſſit furari marito notabilem quantitatem, & peccet? vide de Sayr.*clavis Regiæ lib.*9.*cap.*16.*num.*1.*cum ſequentibus*, ubi quod peccat mortaliter ſi conſumpſit in eleemoſynis: & *num.*52. quid in conſumptis à marito in operibus piis; an uxori ſit reſtituenda ſua dimidia pars: & de conſumptis ludendo & meretricando, ultra eundem vide Valaſc. *de partit. cap.*24.*n.*15.*cum ſequentibus*,Matienſ.*ad l.*5.*tit.*9.*gloſſ.*6. *num.*7.*lib.*5.*nova recopilat.*Guter.*pract.lib.*2.*quæſt.*121 *num. ult.* ubi aſſerunt quod maritus in conſcientia non tenetur reſtituere uxori malè conſumpta, quamvis peccet malè conſumendo.

Verbo

Verbo EMPHYTEUSIS, EMPHYTEUTA, EMPHYTEUTICARE, EMPHYTEUTICUS.

EMPHYTEUTA & colonus in multis differunt, nam colonus poteſt allegare ſterilitatem, *c.propter ſterilitatem,de locato.*ſecus eſt in emphyteuta,qui tenetur ſolvere penſionem integram, etiamſi fructus pereant,ut probat text.*in l.1.Cod.de jure emphyt.& in §.adeò,Inſtit.de locato.*cum aliis,de quibus per Valaſc.*de jure emphyt.quæſt.27.à num.1. juncto num.7.* Clar. *in §.emphyteuſis,quæſt.8.num.7.* Quando verò emphyteuta ſolvit magnam penſionem fructibus reſpondentem, tunc fiet remiſſio,ſicut in locatione,ex Valaſc.*ubi proximè,num.7.quæſt.29.n.24.*Maſcard.*de probat.concl.1333.num.*10.Barboſ.*in l.divortio,§.fin.p.1. num.70.ff.ſoluto matrim.* Et in locatione, quando res pro parte perit, poteſt conductor petere remiſſionem penſionis, *l. ex conduct.,§.1.ff.locati,*minimè verò emphyteuta qui tenetur ſolvere integram penſionem, etiamſi res in emphyteuſim conceſſa pro parte perierit, juxta illud:Si pereat tota,liberabitur emphyteuta.& ſi pro parte,nulla liberabitur arte;& eſt recepta traditio,ut per Tiraquel.*de retr.lign.§.34.gloſ.1.num.4.& 5.& ad fin.tit. num.75.* Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.4. num.4.& quæſt.26.num.8.& quæſt.27.num.2.* Clar. *d.quæſt.8.num.8.*Gregor.*ad l.28.tit.8.part.5.*Cened.*ad Decretal.collect.144.num.74.*Colonus non amittit melioramenta, quæ dominus directus tenetur ei ſolvere,juxta text. *in l.penult.ff.locati* , & habet jus retentionis,donec ſibi ſoluta ſint , *l.ſi in area, ff.de condict.indebiti* , quod non habet locum in emphyteuta qui tenetur rem meliorare , & ſi incidit in commiſſum,amittit meliorationes , *Auth.qui rem , Cod.de ſacroſ. Eccl.* reſolvunt Menoch. *de interd. remedio 15.recup.poſſeſſ.num.503.*Barboſ. *ubi proximè,*Cened.*d.collect.144.n.29.*Valaſc.*de jure emphyt. quæſt.25.n.2.*Colonus non ſolvit laudemium , quemadmodum emphyteuta tenetur , quando vendit fundum ſibi in emphyteuſim conceſſum,juxta text. *in l.fin.Cod.de jure emphyt.*

Emphyteuticus contractus requirit ſcripturam , *l.1.Cod.de jure emphyt.* Ordinat.*lib.4. tit.19. in princ.* ubi Barboſ.*n.2.*Clar.*in §.emphyteuſis,quæſt.4.*Valaſ. *de jure emphyt. quæſt.7.n.5.* Cald. *de renovat.emphyteuſis,quæſt.2.n.2. ad fin.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ.cap.188.à num.1.& cap.447.n.5. & 8.* Ceval. *commun.contra commun.quæſt.356.* Intellige de probatione contractus , non verò quoad ſubſtantiam ſcripturæ,Valaſc.*d.q.7.n.7.& conſ.34.n.4.tom.1.*

Emphyteuſis præſumitur conceſſa , licèt inſtrumentum emphyteuticum non oſtendatur , ſi quis ad titulum emphyteuſis ſolvat alteri unicam & uniformem penſionem quotannis per decem annos , *l. cùm de in rem verſo,ff.de uſur.* Valaſc.*de jure emphyt.quæſt.7.n.33.*

Emphyteuta naturaliter poſſidet, Surd.*conſ.307. num.53.*

Emphyteuſi bonorum Eccleſiæ pro ingreſſu prohibetur quis ſolvere aliquid,*ex conſtit.Bracar.3.tit.19.* de quo vide Valaſc.*de jure emphyt.q.10.n.1.2.3.& 4.* ubi citat Ordinat. *lib.4. in antiq. tit.66. nunc tit.41.*Si tamen ingreſſus ſit lucroſus,& penſio conſtituta ſit modica , poterit annullari emphyteuſis facta per dominum directum cum pecunia recepta pro ingreſſu, quaſi in fraudem ſucceſſorum , idem Valaſc.*n.5.*ubi *n.6.*cum aliis tradit,quod non manebit tutus in conſcientia,qui ultra juſtam penſionem receperit aliquid pro ingreſſu, quia peccat contractus in æquilibrio juſtitiæ, ſicuti non eſt tutus,qui decepit in pretio,licèt non ultra dimidiam.

Emphyteuta nominatus,etiamſi poſſeſſionem non apprehendat,& abſens ſit,ſtatim acquirit jus,Ordinat.*lib.4.tit.37.§.2.* Cald. *de poteſt.elig.cap.6.præſertim.n.20.* facit tex.*in l.cùm pater §.ſurdo,ff.de legat.2.l.à Titio,ff.de verb.obligat.c.ſi tibi abſenti , de præbend. lib.6.* Bart. & Bald. *in l.unum ex familia.§.1. ff.de legat.2.*Tiraquel.*in l.boves , §.hoc ſermone, in prima limit.à n.1.ff. de verbor.ſignificat.* Moliu. *de primogen.lib.2.cap.4.n.37.*

Emphyteuticus contractus, non ſequuta traditione non transfert dominium , *l. ſi ager 30.ff. de rei vendicat.l.traditionibus, Cod.de pactis,l.cùm ſponſus, §.in vectigalium , ff.de public. in rem act.* Imol.*conſ.106.n.6.*Alciat.*in d.l.traditionib.ad fin.& conſ.589.num.1.*Valaſc.*de jure emphyt.q.14.n.3.& 7.*ubi *n.6,* quod ex ſolo emphyteutico contractu non quæritur dominium utile , nec in rem actio,niſi demùm traditione ſequuta.& vide Gabr.Pereira *deciſ.123.n.11.*Et hoc procedit etiamſi aliquis acquirat ſibi & aliis,quos nominabit,quia etiamſi aliquis acquirens poſſideat , reliquis non acquiritur actio realis ante traditionem,ſed perſonalis,ut probat text.*in l. quoties,Cod.de donat.quæ ſub modo* , Cov.*l.1.var.c.14.n.3.*Alciat.*in c.cùm contingat,n.122. de jurejur.* Alex. *in l.ex facto,§.ſi quis rogatus 2.num.21.ff.ad Trebell.* & iſti primo dominium non acquiritur ſine traditione,vide Valaſc. *dicta quæſt.14.n.7.& quæſt.18.n.36.*ubi quod ſi dominus rem uni emphyteuticavit, nec tradidit,deinde emphyteuticavit alteri,& illum vult in poſſeſſionem mittere , quod primus poterit ſe opponere,ne ſecundus mittatur in poſſeſſionem; vide etiam Cald.*de poteſt.elig.c.6.n.22.*ubi quod nominatus primo loco præcedit,licet ſecundo emphyteuſis ſit tradita]: contrarium reſolvit Barboſa *in l.divortio,in princ.2.p.num.21.juncto n.10.ff.ſoluto matrim.*Et nominatus ad emphyteuſim acquirit dominium ſine traditione, Cald.*de poteſt.elig.cap.9.n.13.* Et emphyteuſis traditio atque conceſſio primo facta , videtur facta nomine omnium nominatorum ſequentium,& ſi traditio in continenti primo facta fuerit,mortuo poſſeſſore, operabitur dominii tranſlationem in ſequentes. Valaſc. *de partit.c.31.n.10.* quem vide *conſult.157.n.32.* ubi quod emphyteuſi facta duobus,primus cum potius jus habeat , poteſt ſe opponere traditioni , quam dominus vult facere ſecundo,& poſtulare ut cogatur ſibi tradere.

Emphyteuticus contractus eſt ſtricti juris.Steph. Gratian.*diſcept.forenſ.cap.447.n.16.*

Emphyteuſi quod ſolitum eſt attendi debet.Cald. *de poteſt.elig.cap.6 n.2.*

Emphyteuſis eſt ſervitus,*l.ſi tibi homo.§.fin.in fin. ff. de legat.1.* Maſcard. *de probat. concluſ.209. n.4.* Cald.*de renovat.quæſt.13.n.56.*Et ſervitus non præſumitur,ſed libertas,*l.altiùs, Cod.de ſervit. & aqua;* & ideò qui dicit rem debere aliquam ſervitutem , illud debet probare , & non allegare ſolùm,ut probat Maſcard. *concl.1215.n.68.* & in terminis in fendo Rol.*conſ.32.à num.19.lib.4.*

Emphyteutam eo ipſo quod dominus conſtituit, videtur conſtituere procuratorem in rem ſuam,*l.1. § fin.ff.de novi operis nuntiat.*& notant ibi Alex.Jaſ. & alii,& tradit Bald.*in l.ea lege,ad fin.num.14.Cod. de uſur.* & in emphyteuta ita nominatim reſolvunt Socin.*conſ.111.num.14.lib.2.* Alciat.*reſp.116.in fine,* Cald.*de renovat.quæſt.17.num.26.& de empt.cap.24. num. 24.* Gabr.Pereira *deciſ.15.n.2. ad fin. & deciſ.31.num.24.*

Emphyteuſis in dubio præſumitur antiqua.Cald. *de reſolut.& extract.emphyt.cap.20.num.50.*

Emphyteuſis ſimpliciter accepta,videtur accepta

ſecundùm

ſecundum ejus naturam, & conſuetudinem, Molin. *de primogen. lib. .cap. 3. num. 5.*

Emphyteuta non poteſt recedere à tenore contractus emphyteutici, *l. 1. & 2. Cod de jure emphyt.* Gam. *deciſ.* 234. incipit, *Accepta emphyteuſi. num. 13.*

Emphyteuſis tenor primæ inveſtituræ eſt ſervandus, Floe. ad Gam. *deciſ. 36. num. 1.* Molin. *de primogen. l. 1. cap. 2. n. 24.* Menoch. *conſ. 111. n. 64. cum ſeq. & conſ. 148. num. 10. & de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 92.* Phœb. *deciſ. 29. n. 6.* Cald. *conſ. 49. n. 8. & de nominat. q. 7. n. 7. cum ſeq. & de poteſt. elig. cap. 3. n. 15. & cap. 11. n. 4. & in reſponſo pro Societate JESU, n. 8.* Guter. *conſ. 12. n. 1.* Cabed. *deciſ.* 140. Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. cap. 88. num. 1. & 27. cum ſeqq.* Bernard. Græv. *ad practi. Cam. Imper. lib. 2. concl. 50. conſiderat.* 1. Farin. *deciſ. Rotæ Rom. 218. cum ſeqq. & deciſ. 231. num. 1.* Et inveſtituræ antiqua forma in alterius præjudicium mutari non poteſt, Marta *de juriſdict. p. 4. cent. 1. caſu 20. num. 40.* Et quando eſt receſſum ab antiqua forma conceſſionis, dicitur novum, & non antiquum feudum, Avend. *ad l. 42. Tauri, gloſ. 1. num. 2.*

Emphyteuſis non poteſt donari, vel legari ei qui non eſt vocatus ex forma inveſtituræ, Bart. *in l. ſi domus, §. fin. ff. de legat.* 1. Surd. *deciſ. 93. num. 21.*

Emphyteuta non poteſt mutare rei formam, & deteriorem facere ſine domini conſenſu, Surd. *deciſ.* 300. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 21. n. 33. & cap. 654. à princ.* Borreli. *in ſumma deciſ. tit. 33. num.* 208. Menoch. *conſ. 13. num. 17. & conſ. 372. n. 31.* Barboſ. *in l. divortio, §. ſi fundum, num. 20. & §. ſi vir, n. 32. & 34. ff. ſoluto matrim.* Cald. *de reſolut. emphyt. cap. 7. num. 47. & forenſ. lib. 1. q. 11. num. 10.* Cened. *ad Decretal. collect. 144. num. 41.*

Emphyteuſi non habet locum jus accreſcendi, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 272. n. 36.*

Emphyteutica conceſſio non eſt donatio, nec requirit inſinuationem, Valaſc. *conſult. 95. n. 3. &* 10. Et ex conceſſione emphyteutica utile dominium emphyteutæ acquiritur, *l. 1. ff. ſi ager vectig.* ubi gloſſa communiter recepta. Cald. *de renov. emphyt. q. 10. n. 25. & q. 16. n. 6.*

Emphyteuta tenetur recognoſcere novum dominum ſuccedentem in jure directi dominii, Sud. *alim. tit. 8. privil. 52. n. 3. cum ſeqq.* & illi oſtendere titulum, Barboſ. *in cap. conſtitutus 47. de elect. num. 3. cum 2. ſeqq.*

Emphyteutica nominatio revocatur per nativitatem filiorum, & in ea habet locum text. *l. ſi unquam, Cod. de revocandis donat.* Valaſc. *conſult. 61. n. 8.* Flor. *in addit. ad Gam. deciſ.* 173.

Emphyteuſi habet locum remedium *l. 2. Cod. de reſcind. vendit.* Valaſc. *de jure emphyt. q. 11. n. 19. cum ſequentibus,* Menoch. *conſ. 358. n. 15.* Maſcard. *de probat. concl. 1396. n. 34.* Fl. *ad Gam. deciſ.* 258. Quaeant. *in ſumma Bullar.* verbo *alienatio, pag.* 13. Et judicata læſione non reſcindetur omninò emphyteuſis, ſed ad arbitrium boni viri reducetur penſio, Cald. *in l. ſi curatorem,* verbo *implorare, num. 51. Cod. de in integr. reſtitut. minor.* Garc. *de nobilit. gloſ. 6. §. 1. ex n. 56.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 242. n. 25.*

Emphyteuſis datur ad meliorandum, Surd. *deciſ. 78. n. 17. & deciſ. 198. num. 3. & deciſ. 300. num. 21. cum ſeqq.* Cald *forenſ. lib. 1. cap. 11. num. 6. & in §. ſed hæc, Inſtit. de inoffic. teſtam. p. 2. n.* 82. Et quæ acquirit emphyteuta ultra emphyteuſim, an ea acquirat domino directo? vide Tiraquel. *de retract. lign. §. 32. gloſ. 1. num. 76.*

Emphyteuſi conceſſa pro tribus perſonis, ſunt tres conceſſiones, Bart. *in l. mortis causâ, ff. de donat. causâ mortis,* Cald. *de empt. cap. 32. n. 47.*

Emphyteuſi maritus & uxor non reputatur pro una vita & perſona, Concil. Brachar. IV. *act. 5. c. 27. pag.* 107. Conſtit. Portugal. *tit. 12. conſtit. 2. §. 10.* Ordinat. *lib. 1 tit. 62. §. 46.* Et emphyteuſis facta in quatuor vitis, non valet niſi in tribus, juxta reſoluta per Tiraquel. *de retr. lign. tit. 1. gloſ. 2. n. 38.* Cald. *de reſolut. emphyt. cap. 1. n. 41. & de nominat. q. 19. n. 81.* Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *emphyteuſis, n. 22.* Et emphyteuſis Eccleſiaſtica, ſi conceditur ultra tres vitas, ad tres tantummodo reducitur, Gam. *deciſ. 72. num. 2.*

Emphyteuſis jus primæ perſonæ durat in vita ipſius, etiamſi per alienationem transferat dominium & poſſeſſionem in alium, Ordinat. *lib. 4. tit. 38. §. 3.* Cald. *de renovat. q. 7. n. 7. & de reſolut. emphyt. cap. 21. n. 4.* Barboſ. *in l. uſufructu, num. 29. ff. ſol. matr.* Gam. *deciſ. 283. incip. Accepta emphyteuſi.*

Emphyteuſis quando tranſit ad comprehenſos in inveſtitura, non requiritur Domini directi conſenſus, nec ſolvitur laudemium, Gam. *deciſ. 116. num. 5.* Cald. *de nominat. q. 10. n. 30.* Valaſc. *conſult. 71. n. 16. & de jure emphyt. q. 18. num. 28.* Barboſ. *in l. uſufructu, num. 25. 26. & 28. ff. ſoluto matrim.* Cabed. *deciſ. 103. in fine, p. 1.* Epiſcopus Barboſa *ad cap. potuit, fin. de locato, num. 79.*

Emphyteuſis conceſſione quando emphyteuta alterum non nominat, devolvitur domino directo, ut nominet quem voluerit, ita per citatos à Barboſ. *in remiſ. ad Ordinat. lib. 4. titul 36. §. 2. n. 4.* quibus adde Cald. *de poteſt. eligendi, cap. 12. n. 5. & forenſ. lib. 1. quæſt. 38. n. 19.* Phœb. *deciſ. 29. p. 1.* Idem procedit ſi nominatio fuerit nulla, ſeu revocata, Cald. *de nom. quæſt. 10. n. 37.* faciunt quæ idem *conſ. 13. n. 8. verſ. cæterùm,* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. deciſ. 207. n. 1.* Et electio perſonarum in nominatione pertinet ad dominum directum, Cald. *de renovat. quæſt. 17. propè finem.*

Emphyteuta ſi non exhibeat inſtrumentum conceſſionis, expelli poteſt, quia præſumuntur vitæ finitæ, Petrus Barb. *ad l. 5. n. 230. Cod. de præſcript. 30. vel 40. an.*

Emphyteuta juris ſi eſt Eccleſiæ, nec conſtat an ſit ſecunda, vel tertia perſona, judicabitur in dubio quod ſit tertia, Menoch. *de præſumpt. lib. 5. præſ.* 109. Cald. *de renovat. q. 13. n. 23. cum ſeqq.* Gam. *deciſ. 244. aliàs 245. num. 7. & deciſ. 276. ad finem & deciſ. 297. num. 3.* Gabr. Pereira *deciſ. 57. num. 11.* concordat Archiepiſcop. Bracharenſ. *tit. 19. conſtitut.* 2. & Portugalenſ. *tit. 21. conſtit.* 3. & Conimbric. *tit. 15. conſtit.* 10. Nam emphyteuſis Eccleſiaſtica non poteſt concedi ultra tertiam generationem. Cardoſo *in praxi judicum & advocat.* verbo *emphyteuſis, n. 12.*

Emphyteuta qui acquiſivit emphyteuſim, cum poteſtate nominandi alium, ita quod altero mortuo, in alium veniat, adveniente caſu, qui ſupervivit, habet jus reivendicationis. Specolat. *tit. de locato, §. nunc aliqua, verſic. Septimò,* Chaſſan. *conſ. 57. n. 53.* Ozaſc. *deciſ. 85. num. 10.*

Emphyteuta, qui emphyteuſim pignori dedit in perſona creditoris, non durabit plus pignus, quàm duret emphyteuſis in perſona debitoris, Cabed. *deciſ. 134. num. 1. p. 1.* Valaſc. *conſult. 186. p. 2.* Et executio fieri non poteſt in emphyteuſi nominationis, niſi vivente domino: quod ſi ante finitam executionem moriatur victor, non poterit illam proſequi, Gam. *deciſ. 5. num. 9.* Cald. *forenſ. quæſt. 20. num. 35.* Cabed. *ubi proximè.*

Emphyteuſis conceſſa pro eo quem nominabis, cùm ſit Eccleſiaſtica, an ſi inſtituatur ab emphyteuta hæres aliquod collegium, vel fratria, poſſit hujuſmodi collegium ſic conſtitutum ſuccedere in iſta emphyteuſi, attenta diſpoſitione Ordin. *lib. 2. tit. 18. in princ. & §. 1.* & teneatur intra annum vendere alicui privato? vide Cald. *de poteſt. elig. c. 1. n. 13. cum ſequentibus,*

ſequentibus, & de extinct. emphyt. cap. 10. n. 21. Aloyſ. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p. 1. deciſ. 136. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 481. n. 64. cum ſequentibus, Valaſc. conſult. 101. num. ult. Azor. inſtit. moral. p. 1. lib. 12. cap. 8. col. 1196. ubi aſſerunt quod intra annum poſſunt vendere, & ita praxis obſervat.

Emphyteuſis dote vel donatione facta à patre filiæ, conſenſus domini non exigitur, nec ex his debetur laudemium, niſi dos detur per æſtimationem, quæ facit emptionem, Gam. deciſ. 127. num. 2. Cald. de reſol. emphyt. cap. 10. num. 25. & cap. 16. n. 42. & 44. Valaſc. de jure emphyt. q. 14. num. 10. cum aliis citatis per Barboſ. ad cap. potuit, de locato, n. 57. Et non poteſt donatarius, vel gener dotatus, aut filia in poſſeſſionem mitti, niſi prævia domini directi notificatione, Ordinat. lib. 4. tit. 38. in princip. ibi, & Odavia lho fara faber, &c. Valaſc. dicto n. 10. Intellige ſi filia ſit de comprehenſis in inveſtitura, aliàs non, ex Barboſ. in l. uſufructu, ff. ſoluto matrim. num. 25. 26. & 28. Cald. forenſ. lib. 1. quæſt. 23. n. 90. Et quamvia ad nominandum, donandum, & dotandum res emphyteuticas non ſit neceſſaria domini directi licentia, ſecus eſt in transferenda poſſeſſione & traditione emphyteuſis, Phœb. deciſ. 105. n. 23. p. 2. Et Ordinat. dicto loco, ibi, ou dotar, quæ prohibet donationem, & dotis dationem fieri ſine conſenſu directi domini, ſolùm intelligi debet in caſibus, in quibus dos extraneis datur, non filiis. Gam. deciſ. 245. n. 6. & deciſ. 283. n. 2. Cald. dicto cap. 10. n. 27. & n. 31.

Emphyteuta qui habet poteſtatem nominandi in vita, vel in morte, an poſſit variare, etiamſi transferat jus quod habet, vel det in dotem? quæſtio eſt multùm ventilata, de qua vide Ord. lib. 4. tit. 37. in princip. Valaſc. conſult. 102. Gom. ad l. 40. Tauri, n. 50. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 4. num. 24. Gom. deciſ. 173. num. 6. Eſt tamen advertendum, quod ſi titulus emphyteuticus dicat in vita, vel in morte, tunc ſi in vita eligit, non poteſt variare, quia videtur alteri renuntiare, argum. l. poſt diem, ff. de leg. commiſſ. & l. ſi quis ita ſtipulatus 129. ff. de verbor. oblig. reſolvunt expreſsè Valaſc. dicto conſ. 102. n. 14. 18. & 29. Cald. de poteſt. elig. cap. 4. n. 39. cum ſequentibus, Gabr. Pereira dec. 9. Et nominatio ac donatio etiam in vita facta ab illo qui uſque ad mortem eligere tenebatur, revocabilis dicitur, Phœb. deciſ. 105. n. 50. p. 2. cum quo concordant Valaſc. Molin. & Gam. dictis locis. Quod actus favore dotis faciat donationem irrevocabilem, probat text. in l. ſi ego, §. res, ff. de jure dotium, Avend. ad l. 44. Tauri, gloſſ. 16. Flor. var. quæſt. 22. num. 18. cum ſequentibus, Cald. de poteſt. elig. cap. 4. num. 35.

Emphyteuſis non communicatur inter maritum & uxorem, Ordinat. lib. 4. tit. 95. §. 1. in princip. Cald. de empt. cap. 27. n. 36. cum ſeq. & deciſ. 123. n. 2. Ideo emphyteuſis uxoris non poteſt vendi pro delicto mariti, Valaſc. de Partit. cap. 24. Palat. in repetit. rub. §. 66. num. 24. & 30. Quod uxor non poſſit nominare ad emphyteuſim, inconſulto marito, per actus inter vivos, probat Benedict. Ægid. in l. ex hoc jure, ff. de juſtitia & jure, cap. 7.

Emphyteuſi conceſſa ſibi & filio, deficiente filio non poteſt nominari extraneus. Menoch. conſ. 129. n. 27. Cabed. deciſ. 140. p. 1. Flor. ad Gam. deciſ. 2. n. 7. Et ſi filius nolit acceptare, an locus ſit ſequenti? vide Surd. deciſ. 230. num. 4. ubi aſſerit, quod filio repudiante ſuccedit nepos, excluſo domino, licèt conceptus ſit poſt mortem avi.

Emphyteuſis perpetua, vulgò Pera avos egeratao, non poteſt dividi per æſtimationem, Valaſc. de partit. c. 26. n. 11. & 12. & de jure emphyt. q. 43. n. 7. & 9. Sed Ordinat. lib. 4. tit. 96. §. 23. diſponit quod bona emphyteutica perpetua debent vinculari in uno ex hæredibus, qui ſolvet æſtimationem pro rata alteris hæredibus, & penſionem domino directo.

Emphyteuſi accepta pro ſe & uxore, & uno ex liberis, utrum decedente uxore fructus pertineant ad ejus hæredes, an ad dominum, vel ad filium ipſius emphyteuſis ſucceſſorem? vide Reynoſo obſerv. 19.

Emphyteuſis filiis conceſſa non comprehendit filias, juxta doctrinam Archid. in cap. ſi quis ſuadente, 17. quæſt. 4. quæ communiter recipitur, ut teſtantur Gam. deciſ. 260. num. 1. Cald. in l. ſi curatorem, verbo ſine curatore, num. 47. Cod. de in integrum reſtitut. min. & de poteſt. elig. cap. 15. num. 16. & de nominat. quæſt. 17. num. 30. & de renovat. quæſt. 18. num. 2. Et de eo qui facultatem habet nominandi filium, aut filiam ad emphyteuſim, an exiſtente filio maſculo poſſit nominare, vel eligere filiam? Vide Phœb. deciſ. 96. p. 1. Reynoſo obſervat. 55.

Emphyteuſis poteſt concedi alicui in remunerationem ſervitii de aliqua terrula Eccleſiæ cum parva penſione, Tiraquel. in l. ſi unquam, verbo donatione largitus, num. 28. Cod. de revocandis donat. Sord. deciſ. 290. Rebuff. in compendio alienat. n. 62. Flor. var. quæſt. 7. §. 1. n. 21. Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 3. allegat. 95. num. 62. & in cap. conſenſus 3. de rebus Eccleſiæ non alien. num. 4. Emphyteuſis autem ſic conceſſa videtur empta, Cald. in reſponſo pro Societate JESU, num. 16. Et faciunt de benemeritis, quæ Pinel. in l. 1. Cod. de bonis maternis, p. 3. n. 62. pag. 442. Cald. conſ. 49. num. 16.

Emphyteuſis non poteſt fieri de manſo, ſeu paſſalibus Eccleſiæ ſine licentia Papæ, nec præſcriptio admitti poteſt, Extravag. Ambitioſæ, de rebus Eccleſiæ non alien. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 508. n. 9. & conſ. 143. num. 22. Maſcard. de probat. concluſ. 1371. num. 108. Cald. de renovat. quæſt. 15. n. 15. Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 3. allegat. 95. num. 28. Gabr. Pereira deciſ. 22. num. 8. ubi addit, quod poteſt fieri de paſſalibus Eccleſiarum annexarum, & idem reſolvit p. 2. de manu Regia, cap. 27. num. 36. quod item Synodali Conſtit. Conimbricenſi cavetur, tit. 25. conſtit. 7. verſ. E outroſi. Facit quod ubi conſtat de initio tituli nullus, nulla datur præſcriptio, etiam immemorialis, Aym. de antiquit. temporum, p. 4. §. abſolutis, num. 59. Mex. tract. taxæ panis, concl. 1. num. 131. Mol. de primogen. lib. 2. cap. 6. n. 65. cum ſeq. Mart. de juriſdict. p. 4. cent. 1. caſu 94. n. 12. 25. & 31. Phœb. deciſ. 82. num. 18. p. 1. Barboſa ubi proximè.

Emphyteuticari res ſolita poteſt iterum concedi in emphyteuſim ſine ſolemnitate, ex pluribus citatis per Barboſ. ad cap. ult. de feudis, num. 3. quem vide num. ſeq. Et inſtrumentum in quo ſolemnitates enuntiantur, pro ſe juris præſumptionem habet. Cald. de empt. cap. 34. num. 41.

Emphyteuticari an poſſint bona Eccleſiaſtica beneficii juriſpatronatus abſque conſenſu patroni? Dic de honeſtate non poſſe, ex Anchar. conſ. 121. & dicit communem Roch. de jurepatron. verbo honorificum, num. 512. quem refert & ſequitur Flamin. de reſignat. lib. 2. quæſt. 4. num. 12.

Emphyteuſis non poteſt vinculari in majoratu, l. fin. Cod. de jure emphyt. Cald. conſ. 21. & forenſ. lib. 1. quæſt. 23. n. 72. Phœb. deciſ. 5. p. 1. Gam. deciſ. 70. & 214. n. 5. & deciſ. 218. n. 3. & 50. allegat. juris pro majoratu de Belas, 2. part. 3. & 4. n. 60. cum ſequentibus, Gabr. Pereira deciſ. 26. n. 2. & 17. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 10. n. 71. Cabed. deciſ. 130. p. 1. faciunt quæ idem Mol. lib. 1. cap. 16. num. 8.

Emphyteuſis poſſeſſio accepta in prædio principali, cenſetur accepta in aliis pertinentibus ad illud. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 113. n. 27.

Emphyteuſi non admittuntur conditiones, & gra-

vamina, ut notatur *in l. unum ex familia, § ſi de falcidia, ff. de legat. 2.* Valaſc. *conſult.* 286. *n.* 9. Cald. *de poteſt. elig. c.* 17. *n.* 12. cum pluribus aliis infra relatis, *lit. N.* verbo *nominatio.*

Emphyteuſis vacans per mortem ſolùm conceditur proximioribus, Cald. *de renovat. q.* 5. *n.* 1.

Emphyteuſis non poteſt alienari in potentiorem, ut notatur *in l. Cod. de jure emphyt.* & probant Clar. §. *emphyteuſis, q.* 22. Menoch. *conſ.* 38. *n.* 9. *&* 10. *& n.* 43. *cum ſequentibus,* Surd. *decis.* 154. *n.* 42. *&* 43. Giter. *conſ.* 12. *n.* 4. Valaſc. *conſult.* 195. *n.* 6. Cald. *in l. ſi curatorem,* verbo *ſua facilitate, n.* 5. *Cod. de in integrum reſtitut. min. & de renovat. q.* 19. *n.* 14. *cum ſeq.* ubi *n.* 15. agit de milite Sancti Ioannis & Ducibus, & *n.* 20. de clericis, religioſo, & ſcholari, *& de poteſt. nomin. c.* 1. ubi *n.* 11. etiam agit de potentioribus ratione fori, ſi forte ſit ſcholaris, clericus, aut religioſus: & *n.* 13. *cum ſequentibus,* agit de Eccleſia, & an poſſit alienari in alium potentiorem? vide *ibid. n.* 12. Tiraquel. *in l. ſi unquam, in princip. n.* 18. & verbo *ſuſceperit liberos, n.* 9. *C. de revocand. donat.* ubi quod poteſt nominari filius legitimus, ſecus eſt in adoptivo.

Emphyteuſi non poteſt nominari Eccleſia, Cald. *de poteſt. nomin. c.* 1. *n.* 13. *cum ſequentibus, & de reſol. emphyt. c.* 10. *n.* 21 *& de renovat. q.* 19. *n.* 17. Aloyſ. Ricc. *decis. Cur Archiepiſc. Neapolit. p.* 5. *decis.* 136. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 48. *n.* 64. *cum ſequentibus,* Valaſc. *conſult.* 101. *n. ult.* Et de emphyteuſi monachi profitentis, quod acquiratur monaſterio, vide Cened. *ad Decretal. collect.* 144. *n.* 86. Valaſc. *dicta conſult.* 101. *n.* 6. *cum ſequentibus,* Cald. *de renovat dicta q.* 19. *n.* 14. *cum ſequentibus,* Navar. *comment.* 2. *de Regular. n.* 55. Fr. Emman. Roderic. *t.* 1. *q. Regular. q.* 38. *art.* 2. *&* 3.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica ſi perveniat ad fiſcum, licitum eſt Eccleſiæ illam revocare intra biennium Clar. § *emphyteuſis, q.* 29. *n.* 2. Cald. *de nomin. q.* 10. *n.* 16. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *l.* 8. *c.* 12. *col.* 769. Et non tranſibit in fiſcum, ſi ſuccedat in bonis vacantibus, Peregrin. *de jure fiſci, p* 199. *n.* 28.

Emphyteuta prædiorum fiſcalium poteſt ſine domini conſenſu alienare prædia, ſalvo canone fiſco debito, Valaſc. *de jure emphyt. l.* 1. *q.* 13. *n.* 1. *col.* 4. Peregrin. *de jure fiſci, l.* 6. *tit.* 5. *n.* 40. Cald. *de extinct. emphyt. c.* 2. *n.* 9. *&* 10. *& c.* 4. *n.* 36. Stephan Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 36. *n.* 33. Secus eſt in emphyteuta fiſci & Reipublicæ, qui non poteſt alienare irrequiſito domino, Cald. *dicto c.* 4. *n.* 35. ubi *d. c.* 2. *n.* 11. quod emphyteuta Reipublicæ, & fiſci vendens cadit in commiſſum.

Emphyteuta primus non poteſt alienare, niſi in vita ſua, Menoch. *con.* 155. *n.* 39. Nec in manibus domini poterit renuntiare, Palat. *in repetit. rub.* §. 30. *n.* 6. Cald. *de nominat. q.* 14. *n.* 42. *& q.* 18. *n.* 52. *cum ſeqq. & de reſol. emphyt. c.* 19. *n.* 7. *& in reſponſo pro Societate JESU, n.* 5. *&* 9.

Emphyteuſi finita finitur etiam ſubemphyteuſis facta ad illius faciem, ut ita loquar, nam reſoluto jure dantis, reſolvitur jus accipientis, ex text. *in l. lex vectigali, ff. de pignor.* finita enim conceſſione prioris emphyteutici contractus, finitur quoque conceſſio ſubalternata emphyteuſis, quoniam ſubemphyteuſis regulatur tanquam exemplum, vel effigiatum ad effigiem, & umbra ſeu ſimilitudo ad imaginem: & proinde reſoluta una, reſolvitur & alia, ut per dictum text. tradit Bart. *in l. ſi conſtante, n.* 73. *ff. ſoluto matrim.* Burſ. *conſ.* 32. *n.* 2. *vol.* 1. Quamobrem ſubemphyteuticatio cenſetur facta modo & forma, & ſub eiſdem pactis & conditionibus, quibus prior conceſſio, ad cujus imaginem fit, ut expreſsè tradit Socin. ſenior *conſ.* 56. *n.* 13. *vol.* 3. Paul. Caſtrenſ. *conſ.* 164. *vol.* 2. Dec. *conſ.* 389. *n.* 7. Finita igitur generatione primi emphyteutæ, finitur quoque emphyteuſis ſubalterna, & reſolvitur generatio ſubemphyteutæ, quæ à priori movetur, & dependet, & eſt emphyteuta ſubalternus. Remanens igitur in emphyteuſi, finita generatione jam amplius emphyteuta non dicitur, argum. text. *in l. item quæritur, §. qui impleto, ff. locati.* Et ſubemphyteuticatio videtur facta ſub eiſdem pactis, quibus fuit facta emphyteuticatio, Surd. *decis.* 326. *n.* 13.

Emphyteuta non tenetur renovare ſubemphyteuſim, Cald. *de renovat. q.* 13. *n.* 21. Et ſolum hoc ex æquitate conceditur emphyteutæ contra directum dominum, Bart. *in l.* 1. *§ permittitur, ff. de aqua quotidi. & æſtiva,* Anton. Gabr. *de jure emphyt. concl.* 1. ubi latiſſimè.

Emphyteuſis novatio poteſt legari in teſtamento Gom. *t.* 1. *var. c.* 12. *n.* 15. Rota Bonon. *decis.* 87. Valaſc. *conſult.* 157. *n.* 11. Gam. *decis.* 41. *n.* 3. *cum ſequentibus.* Et jus renovationis, quod habet dominus, non poteſt cedi, Tiraquel. *de retract. lig.* §. 26. *gloſſ.* 1. *num.* 43. Cald. *de renovat. quæſt.* 18. *n.* 21. *& conſ.* 30. *n.* 47. *cum ſeqq.* Cened. *ad Decretal. collect.* 144. *n.* 50.

Emphyteuſim poteſt renovare uſufructuarius. Menoch. *conſ.* 86. *n.* 28. *vol.* 1.

Emphyteuſis renovata cenſetur eadem, & non nova emphyteuſis. Valaſc. *de partit. c.* 13. *n.* 107.

Emphyteuſis renovatio videtur facta ſine alterius præjudicio. Far. *dec.* 231. *Rotæ Rom. n.* 2.

Emphyteuſis quando eſt extincta, locus eſt gratificationi, & ſatisfacit dominus renovando uni ex parentibus, quamvis ſint in inæquali gradu, *l. unus ex familia, §. ſi de falcidia, ff. de leg.* 2. Cald. *de renov. q.* 17. *n.* 21. 22. *&* 23. *q.* 18. *n.* 32. Gabr. Pereira *dec.* 31. *n.* 1. Si tamen unus ex deſcendentibus priùs contra dominum egit, tunc non eſt gratificationi locus, & occupantis melior eſt conditio, *l. ſi Titius* 9, *ff. de verbor. obligat.* & vide Cald. *de renovat. q.* 17. *n.* 19.

Emphyteuta ſi renuntiat emphyteuſi in manibus domini, ut ſibi de novo emphyteuticatur, non extinguitur per hoc jus ſubemphyteutæ, quia potuit evitare illam renuntiationem. Surd. *de alim. tit.* 9. *q.* 42. *n.* 11. *cum ſeqq.* faciunt tradita per Ozaſ. *dec.* 156. *n.* 10.

Emphyteuſim ſibi renovari poteſt petere agnatus ultimi poſſeſſoris intra triginta annos, quando renovatio fuit facta extraneo, & ad hoc compellere dominum directum, Gloſſ. *in c.* 1. §. *Titius,* Si de feudo fuerit contentio. Gam. *dec.* 117. *n.* 2. Cald. *de renovat. q.* 6. *in princip.* Valaſc. *conſult.* 101. *n.* 3. qui ita judicatum fuiſſe aſſerunt, & vide Cald. *de renovat. quæſt.* 10. *n.* 18. ubi quod ſententia lata contra dominum directum ſuper renovatione emphyteuſis nocet poſſeſſoribus, quibus poſt acceptum renovationis judicium bona aliqua ejuſdem emphyteuſis ſunt conceſſa: & ſententia lata contra dominum directum, à quo emphyteuta cauſam habet, nocet emphyteutæ habenti notitiam litis motæ contra dominum.

Emphyteuta ſubemphyteuticans, ubi aliquid ſibi reſervavit ſolvi à ſubemphyteuta in ſignum recognitionis dominii, non habuit animum abdicandi à ſe dominium utile, nec poſſeſſionem naturalem, quam habebat: ita Socin. *conſ.* 256. *in princip. vol.* 3. Aleiat. *in l. ſi quis vi, § differentia, n.* 10. *ff. de acquir. poſſeſſ.* qua in re neminem diſſentire teſtatur Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 13. *n.* 53. & vide Surd. *decis.* 288. *n.* 12. *cum ſequentibus, & n.* 25. In alienationibus, & venditionibus ſecundi emphyteutæ re-

quirendus eſt conſenſus domini directi, & non primi emphyteutæ, juxta Gloſſ. verbo *aliis*, *in l. fin Cod. de jure emphyt.* & probant Clar. §. *emphyteuſis, quæſt.* 20. Gam. *deciſ.* 147. *n.* 2. & *dec.* 245. *n.* 7. & *deciſ.* 325. *n.* 5. & *deciſ.* 331. *n.* 5. Flor. *ad eundem, deciſ.* 26. *n.* 2. & *deciſ.* 146. Valaſ. *dicta q.* 13. *n.* 11. & 12. & *q.* 38. *n.* 25. Cald. *de renovat. q.* 13. *à n.* 10. & *n.* 14. *cum ſequentibus, juncto n.* 18. & *d. reſolut. emphyt. c.* 7. *n.* 43. & 44. & *c.* 16. *n.* 34. diſtinguit Barboſ. *in remiſſ. ad Ordin. l.* 4. *tit.* 38. *in princip. n.* 36. vide etiam Menoch. *conſ.* 338. *n.* 16. & *de præſumpt. l.* 3. *præſumpt.* 104. Molin. *de juſtit. tom.* 2. *diſp.* 471. *n.* 5. Et concurrentibus in recognitione rei emphyteuticæ domino directo, & domino ſubalterno, jura dominicalia remanent penes primum concedentem, & debentur primo domino laudemia. Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſcop. Neapol. p.* 2. *dec.* 58. *prope finem,* & *in coll. deciſ. p.* 5. *coll.* 1537. *ampliat.* 1. Burrel. *in ſum. dec. tit.* 35. *n.* 100. Cald. *d. c.* 16. *n.* 34.

Emphyteuta vagante poteſt dominus directus rem alteri concedere, Jaſ. *in l.* 2. *n.* 88 *Cod. de jure emphyt.* Greg. *l.* 14. *tit.* 14. *part.* 3. verbo *abonda*, Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 17. *n.* 14. Boër. *dec.* 28. *n. ult. juncto n.* 3. Quis dicatur vagabundus? Vide Salzed. *in pract. c.* 9. *in fine.*

Emphyteuſis Eccleſiaſticæ alicujus Ordinis, ſeu perſonæ exemptæ lite mota ſuper renovatione, cognoſcere debet prætor curialis, ut refert pluries judicatum Caſtro *in praxi, p.* 1. *l.* 2. *c.* 1. *n.* 12. Sed in eodem caſu lata fuit ſententia in judicio coronæ in favorem monaſterii, remiſſa cauſa ad judicium Eccleſiæ, *die* 15. *Martii* 1646. notario Olmirante, Judicibus Doct. Chriſtovao Moſinho, Sebaſtiano de Carvaho, & Dom Alphonſo de Faro, Procuratore Gaſpare Rodriguez, refert Themudo *dec.* 261. *n.* 14. & 15.

Emphyteuſi finita deferendum eſt juramentum domino directo, an eam ſibi velit, vel aliis concedere? nam. *dec.* 41. *ad fin.* Valaſc. *conſult.* 157. *n.* 20. ubi etiam quod non cogitur quis bis & iterum emphyteuticare.

Emphyteuſis finita ultima vita an poſſit dominus directus poſſeſſionem propria authoritate caperet? Vide Themudo *dec.* 316. *p.* 3.

Emphyteutico titulo finito, dominium utile conſolidatur cum directo, Barb. *in l. divortio, in princip. p.* 1. *n.* 19. *ff. ſoluto matrim.* & *in l. ſi de vi, n.* 313. *ff. de judic.* Themudo *p.* 3. *dec.* 330. Cald. *conſ.* 33. *n.* 35. & *de reſolut. emphyt. c.* 17. *n.* 17. ubi etiam tradit non poſſe hæredem emphyteutæ, qui fuit ultima vita, expellere colonum, vel detentorem, nec eſſe audiendum contra eum; & quod poſſeſſio naturalis conſolidatur cum civili, & vide eundem *de renovat. q.* 7. *n.* 33. *juncto n.* 26. Et hypotheca evaneſcit, Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 733. *n.* 20. Phœb. *deciſ.* 118 *p.* 2. De dominio directo, & utili, vide Surd. *dec.* 288.

Emphyteuta præſcribit utile dominium contra alium emphyteutam ſpatio ordinario, decem annorum inter præſentes, & viginti inter abſentes, Bart. *in l. cum ſponſus*, §. *in vectigalibus, ff. de publicanis*, Valaſc. *de jure emphyt, q.* 17. *n.* 13. & *conſult.* 132. *n.* 33. Azor. *inſtitut. moral. p.* 3. *l.* 1. *c.* 23. *col.* 69. Cald. *de nominat. q.* 14. *n.* 2. & *conſ.* 39. *n.* 27. Et emphyteuta poteſt præſcribere utile dominium adverſus ſæculares ſpatio 30. an. & contra Eccleſiam 40. an. ſi rem tanquam emphyteuticam poſſederit dicto tempore, ita Barboſa *ad l.* 2. *n.* 167. & *n.* 208. *Cod. de præſcript.* 30. *vel.* 40. *an.* Cald. *de renov. q.* 15 *per totam*, Themudo *deciſ.* 330. *n.* 18. *p.* 3. Quod dominium utile merè laicum, & profanum ſit, atque ſubjectum ſtatutis, & legibus Principum ſæcularium, notatur cum citatis per Barb. *in rem. ad Ord. l.* 2. *tit.* 1. §. 6. & *l.* 4. *tit.* 36. §. 2. *n.* 2. Et contra dominum poteſt emphyteuta aliquid circa penſionem inducere ſpatio 30. vel 40. an. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 675. *n.* 14. Et emphyteuſis Eccleſiaſtica præſcribitur adverſus privatum emphyteutam ſpatio ordinario, Barb. *in cap. ad audientiam, de præſcript. n.* 6. Et dominus directus non poteſt rem ſic præſcriptam avocare à præſcribente, Barb. *in l. ſi alienam, n.* 60. *ff. ſoluto matrim.* Et qui patitur alium inveſtiri in ſua emphyteuſi, amittit jus ſuum, gloſſ. notabilis *in c.* 1. §. *præterea*, verbo *regreſſum, quibus mod. feud amittat.* Gratian. *forenſ. c.* 557. *n.* 54. *cum ſequentibus.* Sequitur Albert. Brun. *conſ.* 40. & *conſ.* 80. ubi idem aſſerit in empyteuſi, ot puta ſi per annum taceat, Cald. *de renovat. q.* 15. *n.* 26. & *de reſol. emphyteuſis, c.* 15. *n.* 5.

Emphyteutico titulo nondum finito non poteſt res in emphyteuſim concedi, argum. text. *in c. ne captanda, de conceſſ. præbenda, lib. ſexto*, Conſtit. Conimbricen. *tit.* 25. *conſtit.* 3. & Portugalen. *tit.* 21. *conſtit.* 2. Alexand. *conſ.* 71. *vol.* 1. & *conſ.* 81. *vol.* 3. & *conſ.* 118. *vol.* 5. Surd. *deciſ.* 230. *n.* 11. Gam. *deciſ.* 31. *n.* 1. Cabed. *dec.* 138. *p.* 1. Cald. *de nominat. quæſt.* 15. *n.* 20. & *de renovat. quæſt.* 5. *num.* 1. & *q.* 20. *n.* 4. & *de empt. c.* 10. *n.* 8. & *forenſ. quæſt.* 59. *n.* 16. & *conſ.* 31. *num.* 10. & 17.

Emphyteuſi empta ab emphyteuta, quam ei vendidit Dominus directus, fit conſolidatio cum proprietate, Tiraquel. *de retract. lig* §. 1. *gloſſ.* 7. *n.* 60. & §. 32. *n.* 72. *cum ſequentibus*, Gregor. *l.* 18. *tit.* 11. *part.* 4. verbo *eſtimada*. faciunt quæ Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 13. *n.* 8. ubi quod dominium utile formale non poteſt in eadem perſona concurrere cũ directo & vide Cald. *de reſolut. emphyt. c.* 14. *ad finem*, Rota Rom. ea Farin. *dec.* 183. *n.* 12.

Emphyteuſim non poteſt dominus directus requiſitus ſibi capere, ut eam alii det quando emptor ei denuntiavit, utrum velit pro pretio retinere, in terminis Ordinat. *l.* 4. *tit.* 38. *in princip.* & *c. potuit, de locato.* Vincent. de Franch. *deciſ.* 226. Cald. *de reſolut. emphyt. c.* 13. *n.* 33. Tiraquel. *de retract. lig.* §. 26. *gloſſ.* 1. *n.* 45. Et dabitur proximioribus repetitio, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 88. *n.* 13.

Emphyteuſi parentes non poſſunt filiis præjudicare, etiam per venditionem in ſua tertia vita, *l.* 1. *Cod. de bonis maternis*, Alexand. *conſ.* 106. *n.* 8. *l.* 4 & ita intelligenda ſunt tradita per Valaſc. *de jure emphyt. q.* 49. *n.* 6. *ad finem*, cui adde Cald. *in reſponſo pro fratribus Societatis JESV, n.* 23. & *de reſol. emph. c.* 20. *à n.* 4. & *forenſ. l.* 1. *q.* 20. *à n.* 6. Gabr. Pereira *dec.* 1. *n.* 10. *ad finem*, Flor. ad Gam. *dec.* 5. *in fine.*

Emphyteuticus titulus præſumitur contra emphyteutam ſolventem, & dominium recipientem ex ſolutione decennali, Maſcard. *de probat. concl.* 337. *n.* 2. & *concl.* 602. *n.* 15. & *concl.* 603. Flor. *var. q.* 2. *n.* 39. & *quæſt.* 23. *n.* 26. Cald. *de renov. q.* 15. *n.* 7. & 12. *forenſ. l.* 1. *q.* 11. *n.* 7. Et titulus non probatur ex ſola præſtatione decem annorum, ſed allegari debet titulus, & probari poſſeſſio. Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 22. *n.* 2.

Emphyteuticus contractus præſumptus requirit quadragenariam poſſeſſionem, & quod poſſederit tanquam emphyteuta, ſolvendo unicam penſionem & alleget titulum expreſſum inveſtituræ, & dicat quod fuit amiſſus, ut per text. *in c.* 1. §. *Si quis per triginta*, ſi de feudo fuerit controverſia, ubi Bald. & alii Gloſſ. verbo *repellere, ad fin. in l.* 2. *Cod. de jure emp.* ubi Jaſ. *n.* 155. Dec. *conſ.* 144. *n.* 3. Bald. *de præſcript.* 2. *part.* 3.

p.3.quæſt.10. n.22.Menchac. illuſtr.c. 62.Menoch. de præſumpt.lib.3.præſumpt.108. & 109. Maſcard. de probat.concl. 78. num.35. & concl.337.& concl.603. n. 6. & 59. & concl.1316. n. 6. & concl.1319.n. 8. & concl.1371.n.115. cum ſequentibus,Gam.deciſ. 127. & deciſ.276.Cald. de renovat.quæſt.15. à n. 2.& 11. & forenſ. lib.1. quæſt. 5.n.63.& q.11. n. 7.Gabr.Pereira deciſ. 37. n. 7. Nam emphyteuſis præſumpta regularia eſt ab expreſſa, Cald. de poteſt. eligendi. cap. 6. n. 27. Titulus præſumptus induci non poteſt, ubi conſtat de initio tituli, quod fuit ea locatione & ſimplici colonia,Clar.§.emphyteuſis,quæſt.1. verſ.ſed pone,Pariſ.conſ. 23. n. 11. lib. 4. Menoch. dicta præſumpt.108.n.10.Gam.deciſ.244.alias 245. n. 10.& deciſ. 297. n. 4. Cald. dicta quæſt.13.n.46. & vide Gabr.Pereira dicta dec.37.Et quando tempus concurrit cum titulo, non attendimus niſi ad vires tituli,Paul.conſ.424. n. 2. lib. 2. Aym. de antiquit. temporum, §. materia iſta, n. 3. Molin. de primog. lib. 2. cap. 6. num. 65. Mex. in tract. taxa panis, quæſt. 1.n.137.Formam articulandi pro titulo præſumpto tradit Cald. dicta quæſt. 15.n. 11.ubi quod non ſufficit ſola poſſeſſionis quadragenariæ allegatio,niſi etiam allegetur titulus expreſſus inveſtituræ, & dicta poſſeſſio non ſufficit ad allegandum titulum præſumptum,niſi ſimul fuerit allegatum & probatum,quod per tempus 40.an. tanquam emphyteuta ſolvit certam & uniformem penſionem, & quod ab eo tanquam emphyteuta dominus directus eam penſionem receperit.

Emphyteuſi citatus defendi poteſt allegando quod prædium eſt emphyteuticatum tertio jus in ea habenti,Gloſſ.verbo cum re,ad fin.in l.indebiti 15. § fin.ff.de condict.indebiti, recepta communiter per Cald.forenſ.q. 14.n.7. & de renovat. quæſt. 4.n.16. cum ſeq. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. c. 272. n. 14. cum ſequentibus. Et contra dominium directum non admittitur præſcriptio in alienatione bonorum emphyteuſis,quia ignorans non amittit poſſeſſionem,l.quamvis ſaltus,in fine,ff. de acquir. poſſeſſ.cum traditis per Flor.var.quæſt.l.1. quæſt.10.n. 59. cum ſeq.Menchac. illuſt.c. 60. n. 16. Soar. in l. poſt rem judicatam,ſuper declarat.legum Regni,limit. 1. n. 4. pag. 196.Gabr. Pereira de manu Regia, c. 15. n. 4.

Emphyteuſi ſæculari poſſunt ſuccedere ſpurii à Principe legitimati,quemadmodum in Eccleſiaſtica legitimati à Papa expreſſè, Valaſc.conſ.134.§.8.t. 2. & vide ad propoſitum Ordin.l.4.tit.36.§. 4. & de emphyteuſi Eccleſiaſtica idem notant Phœb.p. 1. dec. 30.Reynoſo obſervat 53.n. 19.

Emphyteuſi conceſſa primò ſpuriis, admittuntur ſpurii, etiam quando fuit conceſſa poteſtas nominandi,Cald.forenſ.q. 38. n.35.& conſ.39.n.8.& de poteſt eligendi,c.13.n.6.& n.17.& c.15.n.14. Valaſci conſ. 134. n. 20.

Emphyteuſi Eccleſiaſtica poteſt ſuccedere filius naturalis,Reynoſo obſerv.53.n.22.Phœb.dec.161.p. 2.Gam.deciſ.2.n.6.& deciſ.149.n.6.Et etiam fœmina Cardoſ.in praxi judicum, & advocat. verbo emphyteuſis, n. 28.

Emphyteuſi profana non ſuccedit legitimatus à Papa,Menoch.conſ.16.n.23. Et legitimatus à Rege emphyteuſim Eccleſiaſticam non conſequitur, ſed tantùm à Papa, Cald. de nomin.q.21.n. 49.

Emphyteuſis Eccleſiæ bonis non poteſt ſuccedere filius Sacerdotis,nec ei proderit legitimatio Regis,ſed requiritur Apoſtolica legitimatio,& auctoritas,cum clauſula tamen expreſſa,ut in illis ſuccedere poſſit,Gam.dec.72.n.6.Garc.de nobilit.gloſſ.21 n.49.Valaſc.conſ.134.n.8.Cald.de poteſt.elig.c.13.n. 1.Card.in praxi judicum & advoc.verbo filius,n.62.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica poteſt tranſire ad extraneos hæredes,Peregrin.de fidei commiſſ.art. 32.n. 52.Maſcard.de probat.concl.1152. n.ult. Ceval. commun.contra commun. q.194.Cald.conſ.21. n. 8. & 9. & forenſ. q. 38. & de nominat. quæſt.13. n. 25. Valaſc. de jure emphyt. q. 44.n. 6.& 7.Et poteſt tranſire ad extraneas perſonas, ut per multos quos refert Peregrin. ubi proximè, n. 53. Surd. deciſ.11. n. 8. & deciſ.198.n. 2. cum ſeq. & deciſ. 154. n. 1. Cald. forenſ.lib.2.quæſt.23. n. 52.& quæſt.38. n. 8. Valaſc.de jure emphyt.quæſt.39.n.11.Gam. deciſ. 50. n. ult. Flor. ad Gam.deciſ.2. n. 7. & dec. 72. n. 11. Cened.ad Decretal.collect.144. n. 84. Et quod non ſoleat pertinere ad extraneos hæredes,tradit Molin de primog. l. 2. c.10. n. 71.Et accepta pro eo quem emphyteuta nominaverit, tranſit ad extraneos hæredes,Pariſ.conſ.85. n. 14. l. 4. Cov. lib. 2. variar. c.17. à n. 5. Roland. conſ. 42. n. 10. vol. 1. Clar. l. 4. verbo emphyteuſis, quæſt. 28. n. 15. Menoch. conſ. 41. n. 26. Peregrin. dicto art. 32. n. 54. Valaſc. de jure emphyt. q. 38. n. 23. Cald. de nominat. quæſt. 7. n. 46. & quæſt. 10. n. 14. cum ſequentibus,& de poteſt eligendi,c. 13. n.28.& vide Phœb. dec. 96. n. 4. Gabr. Pereira deciſ. 26. n. 4. Et de conſuetudine regionis quæ attendi debet, agunt text. in l. quod ſi nolit,§.qui aſſidua, ff. de Ædilit. edicto. Gram. deciſ. 103. Pariſ. conſ.23.n.38.vol.1. Flor.ad Gam.d.dec.72.n.1.Et emphyteuſis conceſſa pro ſe,filiis,& nepotibus,non eſt hæreditaria,Men. conſ. 200. n. 61.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica non venit in confiſcatione bonorum, Menoch.de interdict.remed.9.recuper.poſſeſſ.n.82. & 83.Clar.§.emphyteuſis, quæſt. 29. Farin. de delict. p. 1. lib. 1. tit. 3. q.25.n. 50. cum ſequentibus,Sanch.in præcepta Decalogi, l. 1. c.19.n. 19. cum ſequentibus,Cened. ad Decretal.collect. 144. n. 25. Et de jure patronatus idem reſolvunt Clar. §.fin. l.5.quæſt.78.n.8.Perez l.1.tit. 6. l. 1.pag. 138. Peregrinus de privileg. fiſci, l. 5. tit. 1. n.72.& n. 106. & 121. Et de feudo conceſſo pro ſe, filiis, & deſcendentibus, vide Menoch. conſ. 304. n. 12. & 13. ubi ait filios & deſcendentes eo non privari ob delictum patrum,& anteceſſorum. Si verò prædicta emphyteuſis poteſt tranſire ad extraneos hæredes, venit in confiſcatione,Peregrin.dicto tit. 1.n. 70. & n. 120.

Emphyteuſi pater nominans in teſtamento unum ex filiis,iſte ſolus habebit emphyteuſim,& alii tantùm poterunt agere ad æſtimationem,argum. text. in l.parentibus,Cod.de inoffic.teſtam.l.filii,& l.quoties Cod.famil.herciſ.& vide Menoch.conſ.129.n. 28. & conſ.161.n. 26. Cald. de nominat. q. 15. n. 22. cum ſequentibus,& q. 24. n. 18. & de reſolut. emphyt. c. 19.num. 29.& n.41.& 42. c. 20.n.31.Valaſc.conſult. 53. num. 7. & de partit. cap. 25. num. 21. cum ſequentibus.

Emphyteuſis poteſt capi à filio hæreditate repudiata,Menoch.de præſumpt. l. 3. præſumpt.48.n.12. Cald. de nominat.quæſt.7.n. 41.& q.10.n. 28. & forenſ.q.20.n.35.cum ſequentibus,Gam.dec.5. n. 4. & dec.8.n.5.& dec.229.n.1. Quod ſi filius in emphyteuſi ſuccedens, ſit hæres patris, non poteſt impugnare ejus factum,Cov.l.2.var.c.18.n.2.Pariſ. conſ. 2. n.30.l.2.Pinel.in l.1.Cod.de bonis maternis,p.3.n. 82.Tiraquel.de retract.l.§.1.gloſſ.9.n.53.Cald.de nominat. q. 12. n. 47.

Emphyteuſis accepta pro ſe,uxore,& filiis utriuſque,an poſſit devenire ad filios ſecundi matrimonii? Bald. tenet quod ſic, quando conceditur pro eorum filiis,in Anth.qui rem, n. 5. C. de ſacroſanct. Eccl.quem ſequitur Menoch.con.40.n.25.& de præſumpt.l.4.præſum.21.n.8.Gam.dec. 353. Sed quando

qnirendus eſt conſcuſus domini directi, & non primi emphyteutæ, juxta Gloſſ. verbo *aliis*, *in l. fin Cod. de jure emphyt.* & probant Clar. §. *emphyteuſis*, *quæſt.* ac. Gam. *deciſ.* 147. *n.* 2. & *dec.* 245. *n.* 7. & *deciſ.* 315. *n.* 5. & *deciſ.* 331. *n.* 5. Flor. *ad eundem, deciſ.* 26. *n.* 1. & *deciſ.* 246. Valat. *diſta q.* 13. *n.* 11. & 12. & *q.* 38. *n.* 25. Cald. *de renovat. q.* 13. *à n.* 10. & *n.* 14. *cum ſequentibus, juncto n.* 18. & *d. reſolut. emphyt. c.* 7. *n.* 43. & 44. & *c.* 16. *n.* 34. diſtinguit Barboſ. *in remiſſ. ad Ordin. l.* 4. *tit.* 38. *in princip. n.* 36. vide etiam Menoch. *conſ.* 338. *n.* 16. & *de præſumpt. l.* 3. *præſumpt.* 104. Molin. *de juſtit. tom.* 2. *diſp.* 471. *n.* 5. Et concurrentibus in recognitione rei emphyteuticæ domino directo, & domino ſubalterno, jura dominicalia remanent penes primum concedentem, & debentur primo domino laudemia. Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſcop. Neapol. p.* 2. *dec.* 58. *prope finem, & in coll. deciſ. p.* 5. *coll.* 1537. *ampliat.* 1. Bonel. *in ſum. dec. tit.* 35. *n.* 100. Cald. *d. c.* 16. *n.* 34.

Emphyteuta vagante poteſt dominus directus rem alteri concedere, Jaſ. *in l.* 2. *n.* 88 *Cod. de jure emphyt.* Greg. *l.* 14. *tit.* 14. *part.* 3. verbo *abonda*, Joſeph. Ludovil. *deciſ. Peruſ.* 17. *n.* 14. Boër. *dec.* 18. *n. ult. juncto n.* 3. Quis dicatur vagabundus? Vide Salaed. *in pract. c.* 9. *in fine.*

Emphyteuſi Eccleſiaſticæ alicujus Ordinis, ſeu perſonæ exemptæ lite mota ſuper renovatione, cognoſcere debet prætor crimialis, ut refert pluries judicatum Caſtro *in praxi, p.* 1. *l.* 2. *c.* 1. *n.* 12. Sed in eodem caſu lata fuit ſententia in judicio coronæ in favorem monaſterii, remiſſa cauſa ad judicium Eccleſiæ, *die* 15. *Martii* 1646. notario Olmirante, Judicibus Doct. Chriſtovao Moſinho, Sebaſtiano de Carvaho, & Dom Alphonſo de Faro, Procuratore Gaſpare Rodriguez, refert Themudo *dec.* 561. *n.* 14. & 15.

Emphyteuſi finita deferendum eſt juramentum domino directo, an eam ſibi velit, vel aliis concedere? Gam. *dec.* 41. *ad fin.* Valaſc. *conſult.* 157. *n.* 20. ubi etiam quod non cogitur quis bis & iterum emphyteuticare.

Emphyteuſis finita ultima vita an poſſit dominus directus poſſeſſionem propria authoritate capere? Vide Themudo *dec.* 316. *p.* 3.

Emphyteutico titulo finito, dominium utile conſolidatur cum directo, Barb. *in l. divortio, in princip. p.* 2. *n.* 19. *ff. ſoluto matrim.* & *in l. ſi de vi, n.* 313. *ff. de judic.* Themudo p. 3. *dec.* 330. Cald. *conſ.* 33. *n.* 35. & *de reſolut. emphyt. c.* 17. *n.* 17. ubi etiam tradit non poſſe hæredem emphyteutæ, qui fuit ultima vita, expellere colonum, vel detentorem, nec eſſe audiendum contra eum; & quod poſſeſſio naturalis conſolidatur cum civili, & vide eundem *de renovat. q.* 7. *n.* 33. *juncto n.* 26. Et hypotheca evaneſcit, Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 733. *n.* 20. Phœb. *deciſ.* 118 *p.* 2. De dominio directo, & utili, vide Surd. *dec.* 288.

Emphyteuta præſcribit utile dominium contra alium emphyteutam ſpatio ordinario, decem annorum inter præſentes, & viginti inter abſentes, Bart. *in l. cùm ſponſus, §. in vectigalibus, ff. de publicanis*, Valaſc. *de jure emphyt. q.* 17. *n.* 13. & *conſult.* 132. *n.* 33. Azor. *inſtitut. moral. p.* 3. *l.* 1. *c.* 23. *col.* 69. Cald. *de nominat. q.* 14. *n.* 2. & *conſ.* 39. *n.* 27. Et emphyteuta poteſt præſcribere utile dominium adverſus ſæculares ſpatio 30. an. & contra Eccleſiam 40. an. ſi rem tanquam emphyteuticam poſſederit dicto tempore, ita Barboſa *ad l.* 2. *n.* 167. & *n.* 208. *Cod. de preſcript.* 30. *vel* 40. *an.* Cald. *de renov. q.* 15 *per totam*, Themudo *deciſ.* 330. *n.* 18. p. 3. Quod dominium utile merè laicum, & profanum ſit, atque ſubjectum ſtatutis, & legibus Principum ſæcolarium, notatur cum citatis per Barb. *in rem. ad Ord. l.* 2. *tit.* 1. §. 6. & *l.* 4. *tit.* 36. §. 5. *n.* 2. Et contra dominum poteſt emphyteuta aliquid circa penſionem inducere ſpatio 30. vel 40. an. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 675. *n.* 14. Et emphyteuſis Eccleſiaſtica præſcribitur adverſus privatum emphyteutam ſpatio ordinario, Barb. *in cap. ad audientiam, de præſcript. n.* 6. Et dominus directus non poteſt rem ſic præſcriptam avocare à præſcribente, Barb. *in l. ſi alienam, n.* 60. *ff. ſoluto matrim.* Et qui patitur alium inveſtiri in ſua emphyteuſi, amittit jus ſuum, gloſſ. notabilis *in c.* 1. §. *præterea*, verbo *regreſſum, quibus mod. feud amittat.* Gratian. *forenſ. c.* 357. *n.* 54. *cum ſequentibus*. Sequitur Albert. Brun. *conſ.* 40. & *conſ.* 80. ubi idem aſſerit in empyteuſi, utputa ſi per annum taceat, Cald. *de renovat. q.* 15. *n.* 26. & *de reſol. emphyteuſis, c.* 15. *n.* 5.

Emphyteutico titulo nondum finito non poteſt res in emphyteuſim concedi, argum. text. *in c. ne captanda, de conceſſ. præbendæ, lib. ſexto*, Conſtit. Conimbricen. *tit.* 15. *conſtit.* 3. & Portugalen. *tit.* 21. *conſtit.* 2. Alexand. *conſ.* 71. *vol.* 1. & *conſ.* 81. *vol.* 3. & *conſ.* 118. *vol.* 5. Surd. *deciſ.* 230. *n.* 11. Gam. *deciſ.* 31. *n.* 1. Cabed. *dec.* 138. *p.* 1. Cald. *de nominat. quæſt.* 15. *n.* 10. & *de renovat. quæſt.* 5. *num.* 5. & *q.* 20. *n.* 4. & *de empt. c.* 10. *n.* 8. & *forenſ. quæſt.* 59. *n.* 16. & *conſ.* 31. *num.* 10. & 17.

Emphyteuſi empta ab emphyteuta, quam ei vendidit Dominus directus, fit conſolidatio cum proprietate, Tiraquel. *de retract. lig.* §. 1. *gloſſ.* 7. *n.* 60. & §. 32. *n.* 72. *cum ſequentibus*, Gregor. *l.* 18. *tit.* 11. *part.* 4. verbo *eſtimada*. faciunt quæ Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 13. *n.* 8. ubi quod dominium utile formale non poteſt in eadem perſona concurrere cū directo & vide Cald. *de reſolut. emphyt. c.* 14. *ad finem*, Rota Rom. ex Farin. *dec.* 183. *n.* 12.

Emphyteuſim non poteſt dominus directus requiſitus ſibi capere, ut eam alii det quando emptor ei denuntiavit, utrum velit pro pretio retinere, in terminis Ordinat. *l.* 4. *tit.* 38. *in princip.* & *c. potuit, de locato.* Vincent. de Franch. *deciſ.* 226. Cald. *de reſolut. emphyt. c.* 13. *n.* 33. Tiraquel. *de retract. lig.* §. 26. *gloſſ.* 1. *n.* 43. Et dabitur proximioribus repetitio, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 88. *n.* 13.

Emphyteuſi parentes non poſſunt filiis præjudicare, etiam per venditionem in ſua tertia vita, *l.* 1. *Cod. de bonis maternis*, Alexand. *conſ.* 106. *n.* 8. *l.* 4 & ita intelligenda ſunt tradita per Valaſc. *de jure emphyt. q.* 49. *n.* 6. *ad finem*, cui adde Cald. *in reſponſo pro fratribus Societatis JESU, n.* 23. & *de reſol. emph. c.* 20. *à n.* 4. & *forenſ. l.* 1. *q.* 20. *à n.* 6. Gabr. Pereira *dec.* 1. *n.* 10. *ad finem*, Flor. ad Gam. *dec.* 5. *in fine.*

Emphyteuticus titulus præſumitur contra emphyteutam ſolventem, & dominium recipientem ex ſolutione decennali, Maſcard. *de probat. concl.* 337. *n.* 2. & *concl.* 602. *n.* 15. & *concl.* 603. Flor. *var. q.* 1. *n.* 39. & *quæſt.* 23. *n.* 26. Cald. *de renov. q.* 15. *n.* 7. & 12. *forenſ. l.* 1. *q.* 11. *n.* 7. Et titulus non probatur ex ſola præſtatione decem annorum, ſed allegari debet titulus, & probari poſſeſſio. Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 22. *n.* 2.

Emphyteuticus contractus præſumptus requirit quadragenariam poſſeſſionem, & quod poſſederit tanquam emphyteuta, ſolvendo unicam penſionem & alleget titulum expreſſum inveſtituræ, & dicat quod fuit amiſſus, ut per text. *in c.* 1. §. *Si quis per triginta*, ſi de feudo fuerit controverſia, ubi Bal. & alii gloſſ. verbo *repellere, ad fin. in l.* 2. *Cod. de jure emp.* ubi Jaſ. *n.* 155. Dec. *conſ.* 144. *n.* 3. Bald. *de præſcript.* 1. *part.* 3.

Digitized by Google

p.3.quæſt.10. n.22.Menchac. illuſtr.c. 62.Menoch, de præſumpt.lib.3.præſumpt.108. & 109. Maſcard. de probat.concl. 78. num.35. & concl.337.& concl.603. n. 6. & 29. & concl.1316. n. 6. & concl.1319.n. 8. & concl.1371.n.115. cum ſequentibus,Gam.deciſ. 127. & deciſ.176.Cald. de renovat.quæſt.15. à n. 2.& 11. & forenſ. lib.1. quæſt. 5.n.63.& q.1. n. 7.Gabr.Pereira deciſ. 37. n.7. Nam emphyteuſis præſumpta regularita eſt ab expreſſa, Cald. de poteſt.eligendi, cap. 6. n. 27. Titulus præſumptus induci non poteſt, ubi conſtat de initio tituli, quod fuit ex locatione & ſimplici colonia,Clar.§.emphyteuſis,quæſt.1. verſ.ſed pone,Pariſ.conſ. 23. n. 11. lib. 4. Menoch. dicta præſumpt.108.n.10.Gam.deciſ.244.alias 245. n. 10.& deciſ. 297. n. 4. Cald. dicta quæſt.13.n.46. & vide Gabr.Pereira dicta dec.37.Et quando tempus concurrerit cum titulo, non attendimus niſi ad vires tituli,Paul.conſ.424. n. 2. lib. 2. Aym. de antiquit. temporum, §. materia iſta, n. 3. Molin. de primog. lib. 2. cap. 6. num. 65. Mex. in tract. taxa panis, quæſt. 1. n.137.Formam articulandi pro titulo præſumpto tradit Cald. dicta quæſt. 15.n. 51. ubi quod non ſufficit ſola poſſeſſionis quadragenariæ allegatio,niſi etiam allegetur titulus expreſſus inveſtituræ, & dicta poſſeſſio non ſufficit ad allegandum titulum præſumptum,niſi ſimul fuerit allegatum & probatum,quod per tempus 40.an. tanquam emphyteuta ſolvit certam & uniformem penſionem, & quod ab eo tanquam emphyteuta dominus directus eam penſionem receperit.

Emphyteuſi citatus defendi poteſt allegando quod prædium eſt emphyteuticatum tertio jus in ea habenti,Gloſſ.verbo cum re,ad fin.in l.indebiti 15. §.fin.ff.de condict.indebiti, recepta communiter per Cald.forenſ.q. 14.n.7. & de renovat. quæſt. 4. n. 16. cum ſeq. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. c. 271. n. 14. cum ſequentibus. Et contra dominum directum non admittitur præſcriptio in alienatione bonorum emphyteuſis,quia ignorans non amittit poſſeſſionem,l.quamvis ſaltus,in fine,ff. de acquir. poſſeſſ.cum traditis per Flor.var.quæſt.l.1. quæſt.10.n. 59. cum ſeq.Menchac. illuſt.c. 60. n. 16. Soar. in l. poſt rem judicatam,ſuper declarat.legum Regni,limit. 1. n. 4. pag. 296.Gabr. Pereira de manu Regia, c. 15. n. 4.

Emphyteuſi ſæculari poſſunt ſuccedere ſpurii à Principe legitimati,quemadmodum in Eccleſiaſtica legitimati a Papa expreſsè. Valaſc.conſ.134.§.8. t. 2. & vide ad propoſitum Ordin.l.4.tit.36.§. 4. & de emphyteuſi Eccleſiaſtica idem notant Phœb.p. 1. dec. 30.Reynoſo obſervat. 53.n. 19.

Emphyteuſi conceſſa primò ſpuriis, admittuntur ſpurii, etiam quando fuit conceſſa poteſtas nominandi,Cald.forenſ.q. 38. n.35.& conſ.39.n.8.& de poteſt eligendi,c.13.n.6.& n.17.& c.15.n.14. Valaſc. conſ. 134. n. 20.

Emphyteuſi Eccleſiaſtica poteſt ſuccedere filius naturalis,Reynoſo obſerv.53.n.22.Phœb.dec.161.p. 2.Gam.deciſ.2.n.6.& deciſ.149.n.6.Et etiam fœmina Cardoſ.in praxi judicum, & advocat. verbo emphyteuſis, n. 28.

Emphyteuſi profana non ſuccedit legitimatus à Papa,Menoch.conſ.16.n.23. Et legitimatus à Rege emphyteuſim Eccleſiaſticam non conſequitur, ſed tantùm à Papa, Cald. de nomin.q.21.n. 49.

Emphyteuſis Eccleſiæ bonis non poteſt ſuccedere filius Sacerdotis,nec ei proderit legitimatio Regis,ſed requiritur Apoſtolica legitimatio,& auctoritas,cum clauſula tamen expreſſa,ut in illis ſuccedere poſſit,Gam.dec.72.n.6.Garc.de nobilit.gloſſ.21 n.49.Valaſc.conſ.134.n.8.Cald.de poteſt.elig.c.13.n. 1.Card.in praxi judicum & advoc.verbo filius,n.62

Emphyteuſis Eccleſiaſtica poteſt tranſire ad extraneos hæredes,Peregrin.de fidei commiſſ.art. 32.n. 52.Maſcard.de probat.concl.1152. n.ult. Ceval. commun.contra commun. q.194.Cald.conſ.21.n. 8. & 9. & forenſ. q. 38. & de nominat. quæſt.13. n. 25. Valaſc. de jure emphyt. q. 44.n. 6.& 7.Et poteſt tranſire ad extraneas perſonas, ut per multos quos refert Peregrin. ubi proximè, n. 53. Surd. deciſ.11. n. 8. & deciſ.198.n. 2. cum ſeq. & deciſ. 254. n. 1. Cald. forenſ.lib.2.quæſt.23. n. 52.& quæſt.38. n. 8. Valaſc.de jure emphyt.quæſt.39.n.11.Gam. deciſ. 50. n. ult. Flor. ad Gam.deciſ.2. n. 7. & dec. 72. n.11. Cened.ad Decretal.collect.144. n. 84. Et quod non ſoleat pertinere ad extraneos hæredes,tradit Molin de primog. l. 2. c.10. n. 71.Et accepta pro eo quem emphyteuta nominaverit, tranſit ad extraneos hæredes,Pariſ.conſ.85. n. 54. l. 4. Cov. lib. 2. variar. c.17. à n. 5. Roland. conſ. 42. n. 10. vol. 1. Clar. l. 4. verbo emphyteuſis, quæſt. 28. n. 15. Menoch. conſ. 41. n. 26. Peregrin. dicto art. 32. n. 54. Valaſc. de jure emphyt. q. 38. n. 23. Cald. de nominat. quæſt. 7. n. 46. & quæſt. 10. n. 14. cum ſequentibus,& de poteſt eligendi,c. 13. n.28.& vide Phœb. dec. 96. n. 4. Gabr. Pereira deciſ. 26. n. 4. Et de conſuetudine regionis quæ attendi debet, agunt text. in l. quod ſi nolit,§.qui aſſidua, ff. de Ædilit. edicto. Gram. deciſ. 103. Pariſ. conſ.23.n.38.vol.1. Flor.ad Gam.d.dec.72.n.1.Et emphyteuſis conceſſa pro ſe,filiis,& nepotibus,non eſt hæreditaria,Men. conſ. 200. n. 61.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica non venit in confiſcatione bonorum, Menoch.de interdict.remed.9.recuper.poſſeſſ.n.82. & 83.Clar.§.emphyteuſis, quæſt. 29. Farin. de delict. p.1. lib. 1. tit. 3. q.25. n. 50. cum ſequentibus,Sanch.in præcepta Decalogi, l. 2. c.19.n. 19. cum ſequentibus,Cened. ad Decretal.collect. 144. n. 25. Et de jure patronatus idem reſolvunt Clar. §.fin. l.5.quæſt.78.n.8.Perez l.1.tit. 6. l. 1. pag. 138. Peregrinus de privileg. fiſci, l. 5. tit. 1. n.72.& n. 106. & 121. Et de feudo conceſſo pro ſe, filiis, & deſcendentibus, vide Menoch. conſ. 304. n. 12. & 13. ubi ait filios & deſcendentes eo non privari ob delictum patrum,& anteceſſorum. Si verò prædicta emphyteuſis poteſt tranſire ad extraneos hæredes, venit in confiſcatione,Peregrin.dicto tit. 1.n. 70. & n. 120.

Emphyteuſi pater nominans in teſtamento unum ex filiis,iſte ſolus habebit emphyteuſim,& alii tantùm poterunt agere ad æſtimationem,argum. text. in l.parentibus,Cod.de inoffic.teſtam.l.filii,& l.quoties Cod.famil.herciſ.& vide Menoch.conſ.129.n. 28. & conſ.161.n. 26. Cald. de nominat. q. 15. n. 22. cum ſequentibus,& q. 24. n. 18. & de reſolut. emphyt. c. 19.num. 29.& n.41.& 42. c. 20.n.31.Valaſc.conſult. 53. num. 7. & de partit. cap. 25. num. 21. cum ſequentibus.

Emphyteuſis poteſt capi à filio hæreditate repudiata,Menoch.de præſumpt. l. 3. præſumpt.48.n.12. Cald. de nominat.quæſt.7.n. 41.& q.10.n. 28. & forenſ.q.20.n.35.cum ſequentibus,Gam.dec.5. n. 4. & dec.8.n.5.& dec.229.n.1. Quod ſi filius in emphyteuſi ſuccedens, ſit hæres patris, non poteſt impugnare ejus factum,Cov.l.2.var.c.18.n.2.Pariſ. conſ. 2. n.30.l.2.Pinel.in l.1.Cod.de bonis maternis,p.3.n. 82.Tiraquel.de retract.l.§.1.gloſſ.9.n.53.Cald.de nominat. q. 12. n. 47.

Emphyteuſis accepta pro ſe,uxore,& filiis utriuſque,an poſſit devenire ad filios ſecundi matrimonii? Bald. tenet quod ſic, quando conceditur pro eorum filiis,in Auth.qui rem, n. 5. C. de ſacroſanct. Eccl.quem ſequitus Menoch.con.40.n.25.& de præſumpt.l.4.præſum.21.n.8.Gam.dec. 353. Sed quando

conceditue pro filiis ortiuſque, vulgò *dontre anbos*, reſolvit contrarium Gam. *deciſ.*234.*n.*2.*&* 13.Cald. *de nominat.quæſt.*15.*n.*25.*cum ſeqq.& de poteſt.elig. c.* 13. *n.* 33. *&* 38. Quid ſi habeat nepotem ex filio primi matrimonii, an poſſit nominari filius ex ſecundo matrimonio peocreatus? Vide Cabed. *arreſto* 91. *p.* 1. licèt ſe non expediat. Sed videtur quod poſſit nominari filius ex ſecundo matrimonio, & nepos non habet actionem: ſed obſtant quæ Cald. *de poteſt.elig.c.*1.*n.*51.ſed conceſſio pro filiis utriuſque excludit filium adoptivum legitimatum, & deportatum; idem Cald.*c.*13. *n.* 22. *cum ſeqq.* ubi proximè.

Emphyteuſim de pacto, & providentia ſi pater vendat,in dubio videtur vendere jus ſuum,non jus filiorum.Alciat.*reſp.*13.*n.*1.Roland.*conſ.*2.*n.*146.*lib.* 1.Surd.*dec.*172.*n.*7.Cald. *de renovat.q.*16.*n.*38.*& de poteſt.elig.c.*3.*n.*38. *& c.* 19. *n.*22. & faciunt notata per eundem *de extinct.emphyt.c.*4.*n.*32. Surd.*deciſ.* 265.*n.*54.Poteſt alienari cum conſenſu domini directi,Pinel.*in l.*1.*C.de bonis matern.n.*98. Valaſc. *de jure emphyt.q.*49.*n.*5.*ad fin.*contrarium judicatur ſecundùm Gam. *deciſ.* 8. Et alienatio durabit in vita alienantis, Flamin. *de reſignat.lib.*6.*q.*2.*n.*90.*&* 91. Et an poſſit renunciare in manibus domini? Vide Cald.*conſ.*12.*n.*11.Et ſpurius legitimatus non poteſt nominari, ut per Cald.*qq.forenſ.q.*38.*n.*32.

Emphyteuſim de pacto & providentia babens emphyteuta,ſi eadit in commiſſum,præjudicat ſucceſſoribus,Bart. *in l. cum qui,col.*1.*in fin.verſ.per hoc dico,ff.de interd.& releg.*Valaſc.*de jure emphyt.q.*49. *n.*2.Ant. Gabr. *de jure emphyt. concl.* 1. *n.* 16. *& n.* 57.contrarium tradit Cald.*de reſolut.emphyt.c.*19.*n.* 23.faciunt quæ adducit Maria *de juriſd.p.*2.*c.*35.*n.* 18.*cum ſeqq.* Et pater qui uſus eſt colluſione, non præjudicat filio,Valaſc.*ubi prox.*Gare.*de nobilit.gloſ.* 40.*n.*9.Cald.*d.c.*19.*n.*80. ubi quod patee quando in fraudem filiarum alienavit,aut neglexit penſionem ſolvere, noo nocet filiis.

Emphyteuſim hæreditariam poteſt patee uni ex filiis prælegare, nec tunc locus erit incapitationi, Ord.*l.*4.*tit.*96.§.23.de quo vide Clar.§.*emphyteuſis, q.*16.Valdeſ.*ad Soar.p.*1.*q.*38.Cald.*de nominat.q.*15. *n.*22.*cum ſeq.& q.*24.*n.*18.*& conſ.*49.*n.*15. Valaſc. *conſult.*53.*n.*7.*& de jure emphyt.q.*45.*col.*2.qui alios referunt. Et quando dicatur emphyteuſis hæreditaria, & an filius debeat eſſe hæres patris? vide Cald.*conſ.*30.*n.*54.

Emphyteuſis acceptata pro ſe & filio,poteſt alienari in præjudicium filii, quando pater primus acquirens acquiſivit propriâ pecuniâ cum conſenſu domini,aliàs non.Aym.Crav. *conſ.*135. *n.* 8. Alex. *conſ.*28.*n.*2.*vol.*5.Menoch.*conſ.*158.*n.*69.*cum ſeq.& conſ.*161.*n.*6.*& ſeq.& n.*11.*&* 12.Valaſc. *de jure emphyt.q.*49.*n.*6.*ad fin.in ult.edit.& in tract. pro majoratu de Belas,p.*2.*art.*5.*n.*146.Gam.*deciſ.*8. *n.*4. ubi Floe.*n.*1.idem *in addit.ad eundem Gam. deciſ.* 4. *ad fin.*Molin.*de primogen.lib.*2.*c.*10.*n.*71.Peregr. *de fideic.art.*6.*n.*50.*&* 51.*& de jure fiſci,lib.*5.*tit.*1.*n.*53. Gare.*de nobilit.gloſ.*6.*n.*38.*&* 40.Tiraq.*de retr.lign.* §.32.*gl.un.n.*2.Gabr.Pereira *deciſ.*1. *n.* 50. *in fine,* Gare.*de benefic.p.*5.*c.*9.*n.*69. *cum ſeqq.* Ceval. *commun.contra commun quæſt.*326.Cald. *in reſponſo edito pro Patribus Societatis JESU,ad calcem tract.de poteſt.elig.pag.*220.*n.*13.*& de poteſt.elig.c.*15.*per tot.& de reſolut.emphyt.c.*20.*n.*4.*&* 55.*& quæſt.forenſ.lib.* 1.*quæſt.*20.*n.*6.*cum ſeqq.& conſ.*48.*n.*9.53.*cum ſeq. & n.*16.Steph.Grat.*diſcept.forenſ. c.* 405. *n.* 5. *cum ſeqq.& c.*447.*n.*15.*& c.*511.*n.*1. *cum ſeqq. & c.* 554. *n.*20.*&* 21.*& c.*663.*n.*2.*cum ſeqq.* Piocl.*in l.* 1. *Cod. de bonis maternis, n.*98.

Emphyteuſis conceſſa pro hæredibus, & deſcendentibus,cùm ſit mixta,non comprehendit filios & deſcendentes, qui etiam hæredes non ſint, nec hæredes,qui etiam deſcendentes non ſint. Valaſc. *de jure emphyt.q.*44.*n.*18.*& q.*48.*n.*4.Cald.*de nominat. q.*22.*&* 33.& in reſponſo edito pro ſocietate JESU, quod eſt in calce libri *de poteſt.elig. pag.*219. *n.* 12. *& conſ.*49.*n.*13. Et hujuſmodi emphyteuſes mixtæ poſſunt alienari in præjudicium filiorum, *Alleg. pro majoratu de Belas, p.*2.*n.*126. *cum ſequentibus.*

Emphyteuſis moleodinum qui accipit, obligans ſe ad molendum domino directo frumentum familiæ ſuæ,eo mortuo tenetur molere ejus hæredibus, Afflict.*in cap.omnes,n.*64. ſi de feudo fuerit controverſia inter dominum,*lib.*3.& à ſimili vide *in cap.*1. qualiter vaſſallus jurare debeat fidelitatem, *n.* 37. *lib.*1.& Abb.*in cap.quanto.n.*11.*de cenſibus*,Tiraq. *de retract.lig.*§.34.*gloſſ.*1.*n.*5. & de ſervitute in ſimili vide eundem *de primog.q.*40. *n.* 104. Et ſi aucta ſit familia,non augetur ſalarium,Menoch.*conſ.*156. *n.* 10.*& n.*34.*de arbitr.lib.*2.*caſu* 223.*n.*10.Valaſc.*conſult.*58.*n.*4. Et ſi obliget ſe ad molendum duobus, uno decedente non accreſcit pars ſua alteri,Jaſ. *in l.Re conjuncti,n.*258.*ff.de legat.*3.

Emphyteuſi ut bona concedi ſolita dicantur,ſufficit unica conceſſio,& eſſe elapſos 40.annos,gloſſ. *in l.*2.verbo *repellere,C.de jur.emphyt.*Conſtit. Brachat.*tit.*19.*conſtit.*2. cum citatis per Barboſ. *ad cap. ult.de feudis,n.*4.*& de offic.& poteſt.Epiſcopi,p.*3.*alleg.*95.*n.*36.Emphyteuſis dividi non debet ſine conſenſu domini, *l. communi dividendo* 7. *cum gloſſ. ff. communi divid.*Rota Bonon.*deciſ.*4.*n.*3.Cald.*de reſol.emphyt.c.*7.*n.*7.*& n.*14.Gabr.Pereira *deciſ.*31.*n.*4. De generali conſuetudine,quod fundi emphyteutici poſſint dividi in regione Interamnenſi, tradunt Valaſc.*de jure emph.q.*13.*n.*1.*verſ.eos autem,* Gam. *deciſ.*78. Steph.Grat. *diſcept.forenſ.c.*425.*n.*28. Sed contrarium judicatum fuit in Senatu Portugalen. *anno* 1593. Et licèt in conceſſione emphyteuſis attendatur conſuetudo,Anton.Gabr.*de conſuet.concl.* 1.*n.*9.Et Doctori atteſtanti de conſuetudine ſit adhibenda fides,ex Bart.*recepto in l.de quibus,n.*21. *ff. de legib.*Menoch.*conſ.*1.*n.*164.*& de arbitr.lib.*2.*caſu* 360.*n.*94.Surd.*conſ.*311.*n.*15.Farin.*de delict.p.*1.*lib.*1 *tit.*3.*q.*21.*n.*92.*& q.*28.*n.*59.Valaſc.*q.*7.*n.*2.*ubi proximè.*Non procedit quando teſtâtur de conſuetudine alterius loci, ubi non verſantur, ut reſolvit Rebuff.*in leg. Anniculus* 132.*ff.de verb.ſignific.p.*502. & dicti Doctores nunquam in Duriminia regione incolatum habuerunt, & de ea conſuetudine iterum agit Valaſc.*de partit.c.*25.*n.*31.Cald.*de reſol. emph. c.*8.*n.*18.*&* 19.Et conſuetudo de dividendis bonis in emphyteuſim datis,de qua Gam.& Valaſc.*dictis locis*, debet ſufficienter probari, & cum requiſitis de quibus per eundem Valaſc. *conſult.* 162. *à n.* 9. *p.* 2. Menoch. *conſ.* 187.*num.* 57. Cùm conſuetudo ſit ſtricti juris,Tiraq.*de retract.lig.*§.35.*gloſſ.*1. *n.*2.Barb.*de offic.& poteſt.Epiſc.p.*3.*alleg.*62. *n.* 27. ubi etiam quod non extenditur de loco ad locum, quemadmodum nec de perſona ad perſonam.Quod diviſio fiat per ſepes,& foſſata gratiâ uberioris culturæ, & ideo ſuſtineatur in regione Duriminia, referunt Cald.*de reſol.emph.c.*5.*n.*34.Molin.*de contract.*2.*diſp.*483.*n.*4.Imò diviſio multa affert incommoda,teſte Bald.*in l.*1.§.*in primo, col.* 3.*verſ. etiam quæro,Cod.de caduc.tollend.*per text.*in l.ſi non ſortem,* §.*Si certum,ff.de condict.indebiti,l.*2.*Cod.quando, & quibus quarta pars,lib.*10.Valaſc.*conſult.*3.*n.*2.

Emphyteuta non poteſt tranſigere ſine domini conſenſu, Gom.*ad l.* 40.*Tauri*, *n.* 86. Menoch. *de arbitr. libro* 2. *caſu* 171. *n.* 40. Joſeph. Ludoviſ. *deciſ.Peruſ.*35. *n.* 7. Cald. *de reſolut. emphyt. c.* 9. *n.* 34. Nec compromittere, Menoch. *ubi proximè*,

me, num 45. Tiraquel. *de jure mariti; gloſſ.5.n.*204. Cald. *dicto cap.9. num.19. cum ſequentibus, & cap.5. n.*44. Quarant. *in ſum. Bullar.* verbo *alienatio, p.*20. *num.*20.

Emphyteuta alienans emphyteuſim irrequiſito domino, & poſſeſſionem tradens, non amittit jus ſuum, ſi ante litis conteſtationem ab emptore rem recuperet, facto diſtractu prioris contractus. Villalob. verbo *emphyteuta, n.*71. Menoch. *conſ.*321.*n.*51. *& remed.*13.*recuper.poſſeſſ. n.*88.89.*&* 90. Guter. *conſ.* 12.*n.*30. Gam. *deciſ.*274. Cened. *ad Decretal. collect.* 144.*n.*39. & facit tradita per eundem Gam. *deciſ.* 111. *ad fin.* & ibi Flor. Cald. *de reſolut. emphyt. cap.*7. Et emphyteuta nulliter alienans non incidit in commiſſum, Surd. *de aliment. titul.9. quæſt.16. num.*69. *& deciſ.51. num.18. & deciſ.220. num.*4. Cald. *cap.*3. *num.*3. ubi proximè Cened. *dicto collect.*144 *num.*20. Et emphyteuta alienans ſub pacto legis commiſſoriæ, ſi contractus reſolvitur, liberatur à caducitate, Gam. *deciſ.*12. *num.*1. & ibi Flor. *in addit.* Tiraquel. *de retract. titul.*1. §.1. *gloſſ.2. num.*23. *&* 32. qui loquitur de venditione conditionali, Cald. *dicto loco, cap.6. n.*37. *& cap.7. num.*9. ubi quod pactum legis commiſſoriæ excuſat à commiſſo: & *cap.*16. *num.*55. ubi quod venditio ex pacto de retro dicitur novus contractus, & gabella debetur ex retrovenditione.

Emphyteuſim alienans, addita clauſula, *ſi domino placuerit, vel ſalvo jure domini*, & non aliter, nec alio modo, etiamſi emphyteuta tractat poſſeſſionem, non incidit in commiſſum, Menoch. *conſ.*28. *num.*10. *& num.*36. *cum ſeq. & conſ.*38.*n.*21. *&* 22. Pariſ. *conſ.6. num.*24. *vol.*4. cum aliis citatis per Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. lib.4. tit.38. in princip. n.*29. quibus adde Camil. Borrel. *in ſum. deciſ. titul.33. n.* 88. *cum ſequentibus*, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.633. n.27. &* 29. *cum ſequentibus*. Intellige ſequuta traditione, ut per Menoch. *conſ.*38. *num.*28. Marc. *de clauſula. p.1. clauſul.*134. *num.*3. et non ſufficit proteſtatio, ſi emptor poſſeſſionem apprehendat ſine domini conſenſu, ut refert judicatum Phœb. *deciſ.*148. *num.*15. *p.*2.

Emphyteuſim emens colonus eo ipſo cadit in commiſſum, ſi domini conſenſus deſit, Cald. *de reſolut. emphyt. cap.6. num.*22.

Emphyteuta excuſatur à pœna cõmiſſi, ſi tertius ſolvat pro eo, Joſeph. de Seſſe *Aragon. dec.*104. *à n.*1.

Emphyteuta poteſt donare jus ſuum ſine conſenſu domini, & abſque incurſu caducitatis, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.633. n.*23. ubi *n.27. cum ſequentibus*, quod alienans ſalvo & reſervato conſenſu domini, & non alias, &c. non cadit à jure ſuo etiam ſequuta traditione, & ibidem item agit de intellectu eorum verborum.

Emphyteuſim accipiens colonus de manu alterius domini, committit ſpolium contra dominum, ex traditis per Felin. *conſ.32. n.*13. et ſi lis pendeat ſuper re, & fiat inveſtitura lite pendente, nulla eſt, per text. *in Auth. In medio litis ſacras juſſiones non fieri*, §. ibi, vacantibus, & nullam vim habentibus, & toto tit. *ut lite pend. & in terminis* Paul. de Caſtro *conſ.*72. *volum.2. incip. In Chriſti nomine*, Menoch. *conſ.2. num.*290. *cum ſeq. & conſ.79. n.*51. Robert. Lancelot. *de attentat. p.2. cap.4. limit.20. n.*22. contrarium reſolvit Cabed. *deciſ.120. num.6. cum ſequentibus*, ubi plura citat, faciunt quæ Menoch. *conſ.79. n.*5. Flamin. *de reſign. lib.2. quæſt.3. n.*35. ubi quod lite pendente poteſt quis jus ſuum corroborare.

Emphyteuta poteſt conſtituere uſufructuarium domino irrequiſito, juxta Baldi doctrinam per text. ibi, *in l.1. §. item in feudo, ff. quibus mod. uſufruct. amit.* & eſt receptum, ut per Tiraquel. *de retract. lig.* §.1.

*gloſſ.7. n.*48. Pinel. *in l.1. Cod. de bonis maternis, p.3. num* 70. *concl.*2. Barboſ. *in l. uſufructu, n.14. ff. ſoluto matrim. allegat. juris pro majoratu de Belas, p.2. n.*1. Gam. *deciſ.*249. Cald. *de reſolut. emphyt. cap.1. num.*15. *& cap.5. num.13. & cap.7. n.46. & num.50. & cap.*11. *num.*44. Surd. *de alim. tit.8. privil.43. num.*6. Valaſc. *de partit. cap.16. num.*73. et non tenetur ex venditione uſusfructus ſolvere laudemia, Rebuff. *ad l.25. ff. de verbor. ſignificat. pag.*151. Avend. *reſponſo* 13. *num.*2. Valaſc. *ubi proximè*, Cald. *de reſolut. emphyt. cap.16. num.*73. ubi aſſerit quod laudemium non debetur, quando emphyteuta ſalvo rei utili dominio fructus ſolùm diſtrahit.

Emphyteuta non ſolvens penſionem domino directo in rebus patrimonialibus profanis per triennium, & in Eccleſiaſticis per biennium, cadit in commiſſum, juxta Ordinat. *lib.4. tit.39. in princip. &* §.1. *&* 2. excuſatur autem multis de cauſis, utpote ſi ſit hæres, & per ignorantiam non ſolvit, Grammat. *deciſ.*52. Clar. *in* §. *emphyteuſis, quæſt.8. n.*9. Hyppol. *conſ.87. n.*14. Gozadin. *conſ.56. n.*10. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *ſua facilitate, n.9. Cod. de in integrum reſtit. min. & de renovat. emphyt. q.5. n.15. & 29. & de reſolut. emphyt. c.7. n.*18. Flor. *var. q.3. n.*3. Cened. *ad Decretal. coll.144. n.*13. et de ignorante, vide Aym. *conſ.204. num.21. cum ſequentibus*. Valaſc. *conſult.*71. *num.*14. et minor excuſatur à commiſſo. Grammat. *ubi proximè*, Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.54. num.*6. Gregor. *l.28. titul.8. part.*5. verbo *por dos años, & l.*9. verbo *no correr, tit.10. part.*6. Cened. *dicto collect.*144. *num.*5. et idem in minore habente rem communem cum majore, Rota Bononien. *deciſ.*4. et ſi debeat ſolvi frumentum, & ſit judicatum, nõ poteſt in executione petere æſtimationem, Cabed. *deciſ.69. p.*1. Impeditus non ſolvens canonem excuſatur, Flamin. *de reſignat. lib.11. quæſt.13. n.*15. et detentus in carceribus excuſatur, Grammat. *dicta deciſ.*52. *ad finem*, Tiraquel. *de retract. tit.2. §.1. gloſſ.2. n.*50. Miles non excuſatur, Cald. *dicto cap.7. n.*19. idem eſt in ruſtico, Menoch. *de arbitr. lib.2. caſu* 194. *n.*21. Valaſc. *de jure emphyt. q.38. n.*15. Pauper qui propter paupertatem nõ potuit ſolvere, excuſatur. Surd. *de alim. tit.1. q.*48. *n.*37. Si maritus non ſolvit, & emphyteuſis erat uxoris, non præjudicat uxori. Surd. *deciſ.102. num.6. & num.*20. Menoch. *conſ.88. n.*42. Cabed. *deciſ.154. p.*1. ubi etiam quod pater non poteſt præjudicare filio non ſolvendo, niſi pater ſit primus acquirens. Et quid ſi pater nominet filiũ, & reſervet uſumfructũ, an filius incidens in commiſſum præjudicet patri in uſufructu? Vide Menoch. *conſ.182. n.*13. ubi quod bona nec incidũt in commiſſum, ne pater uſumfructum ſuum perdat. at ſi res fuit data in emphyteuſim, ut plantet vineam, cadit in commiſſum, ſi non plantavit, Cota *in memorabilibus*, verbo *locavi vineam, pag.*555. Caducitas non tranſit ad hæredes domini in vita non declarantis, Barboſ. *in l.2. ff. ſoluto matrimon. in princip. p.1. num.136. cum ſeq.* Surd. *dicta quæſt.48. num* 45. Si dominus obierit & hæreditas jaceat, excuſatur non ſolvendo, Tiraquel. *de retract. lig.§.9. gloſſ.3. num. ultim.* at ſi penſio ſit ſolvenda Bracharæ, & fundus ex quo ſolvi debet frumentum, ſit Vimarinis, ubi decuriones ſtatuto prohibent extrahi frumentum, emphyteuta non ſolvens excuſatur à commiſſo, Gam. *deciſ.285. num.*3. Quælibet cauſa juſta excuſat à commiſſo, Dec. *conſ.* 650. Surd. *deciſ.221. num.*7. Gam. *deciſ.*292. Durante cauſa an res ſit cenſuaria, vel emphyteutica, non ſolvens canonem excuſatur à commiſſo: idem *deciſ.38. num.*4. Quæ cauſa ſit ſufficiens, arbitrio judicis relinquitur, Surd. *dicta deciſ.*221. ad finem. et pœna commiſſi eſt odioſa. Guter. *de juramento confirmat. p.1. cap.*31. Et quid ſi res à principio fuit

emphyteutica à clerico, & poſteà ſucceſſit ei clericus, an procedat triennium, vel purgare poſſit moram emphyteuta? Vide Gam. *deciſ.* 147. *à num.* 1. ubi quod non debet Reo obeſſe ceſſatio ſolutionis canonis, quandoquidem ſtatim ante litem conteſtatam obtulit ſe ſoluturum: quod debet intelligi in re eccleſiæ emphyteuticata à clerico alicui laico, non in rebus patrimonialibus clerici, quæ non ſunt eccleſiaſticæ, nec ſortiuntur earum naturam. Navar. *conſ.* 12. *num.* 1. *de cenſib.*

Emphyteuſis juſta penſio quæ ſit? Vide Molin. *de juſtit. tom.* 2. *diſput.* 45 2. *num.* 2. ubi reſolvit quod arbitrio prudentum id ſtatuendum eſt, attentis circumſtantiis concurrentibus, & conſuetudine loci in tradendis ſimilibus in emphyteuſim.

Emphyteuta an teneatur ſolvere tributa jam decurſa antequam ipſe rem poſſideret? Affirmat Valaſc. *de jure emphyt. q.* 17. *n.* 17. quem ſequitur Molin. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 27 *num.* 8. *in fine*, quamvis contrarium ſequitur Cald. *de extinct. emphyt. p.* 4. *cap.* 4. *num.* 4.

Emphyteuta per tertium dejecto, poterit dominus adversùs dejectorem directò agere interdicto *Uti poſſidetis*, quaſi eum perturbet in ſua poſſeſſione. per. Barboſa *ad lib.* 2. *n.* 270. *C. de praſcr.* 30. *vel* 40. *annor.*

Emphyteuſim tertius poſſidens convenitur pro canone præterito, etiamſi ſit Clericus. Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 36. *à n.* 34. & vide Surd. *deciſ.* 32. *num.* 3. Gam. *deciſ.* 145. at obligatio tributi ſequitur fundi poſſeſſorem, & hypothecata res dicitur pro penſione fiſcali, non pro privata. Cald. *de reſolut. emphyt. cap.* 2. *n.* 31.

Emphyteuta alienans per clauſulam conſtituti, non incidit in commiſſum, ut per plures quos refert Cald. *de extinct. emphyt. p.* 4. *cap.* 6. *à n.* 28. & latiſſimè Cened. *ad Decretal. p.* 2. *collect.* 144. *n.* 10. Mantic. *de conject. lib.* 22. *tit.* 28. *num.* 33. Gom. *ad l.* 45. *Tauri, n.* 95. at emphyteuſis poſſeſſio non transfertur etiam per clauſulam conſtituti ſine conſenſu domini, Valaſc. *de jure emphyt. q.* 14. *n.* 10. Phœb. *p.* 2. *deciſ.* 105. *n.* 19. *cum ſequentibus*, Cald. *de extinct. emphyt. cap.* 10. *n.* 34. licet idem Valaſc. *quaſt.* 18. *num.* 28. alleget, quod hoc praxis non obſervat, nec ſolet dominus requiri, ut in poſſeſſionem mittat perſonam nominatam, aut aliam in quam liberè res transfertur, quòd iſtæ duæ clauſulæ conſtituti, & conſervationis uſusfructus ſunt contrariæ, & mutuo concurſu ſe impediunt, nec ſtare poſſunt in eodem contractu, Cald. *d. cap.* 10. *num.* 43. *&* 44.

Emphyteuta vendens inconſulto domino cum clauſula conſtituti, non cadit in commiſſum, niſi emptor fuerit præſens in appoſitione clauſulæ, vel abſens eam ratam habuerit, quia interim dicta clauſula nihil operatur, neque poſſeſſionem transfert, Gloſſ. *in l. quod meo, ff. de acquir poſſeſſ.* Gom. *l.* 45. *Tauri, num.* 8. Valaſc. *conſult.* 55. *num.* 2. de quo vide Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *emphyteuſis*, *num.* 6. *&* 7.

Emphyteutæ aſſerenti ſe ſolviſſe incumbit onus probandi ſolutionem, Gloſſ. *in l.* 2. verbo *repellere*, *C. de jure emphyt.* Valaſc. *de jure emphyt. q.* 21. *num.* 9. Clar. §. *emphyteuſis, quaſt.* 10. *n.* 4. Maſcard. *de probat. concluſ.* 601. *n.* 4. *& concluſ.* 603. *n.* 32. *& concluſ.* 1318. *n.* 3. facit text. *in l.* 1. *Cod. de probat.*

Emphyteuta præſumitur ſolviſſe toto tempore, ſi ſolvat pro tribus annis proximè præteritis, Gig. *de penſionibus*, *q.* 81. *n.* 1. *&* 2.

Emphyteuta cadit in commiſſum ob non ſervata pacta, Surd. *deciſ.* 180. *num.* 1. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 188. *n.* 20. Idem ſi rem deterioravit, tenetur de levi culpa commiſſa, Barboſa *ad cap. unic. de commod. n.* 4.

Emphyteuta alienans partem emphyteuſis amittit tantùm illam partem, Pariſ. *conſ.* 6. *num.* 19. *vol.* 4. Tiraquel. *de retract. lig.* §. 23. *gloſſ.* 1. *n.* 28. Grammat. *deciſ.* 49. Cephal. *conſ.* 139. *à num.* 9. *lib.* 1. Dec. *in cap. majoribus, num.* 5. *de prabendis*, & probant etiam hoc notabile Menoch. *conſ.* 525. *n.* 76. Barboſ. *in l. divortio*, §. *fin. p.* 2. *num.* 41. *ff. ſoluto matrim.* Cened. *ad Decretal. collect.* 144. *num.* 36. & vide Surd. *de alim. tit.* 9. *quaſt* 25. *num.* 68. Cald. *de reſolut. emphyt. cap.* 5. *n.* 58. *& cap.* 9. *num.* 17. 18. *&* 19.

Emphyteuta amittit emphyteuſim deficiens in ſolutione unius nummi, Maſcard. *de probat. concluſ.* 251. *num.* 5. Clar. *in* §. *emphyteuſis, quaſt.* 8. Gam. *deciſ.* 41. *&* 119. Tiraquel *de judic. in rebus exiguis, verſ.* 51. *pag.* 91. Cald. *de reſolut. emphyt. cap* 9. *num.* 6. *&* 21. Surd. *de aliment. tit.* 7. *quaſt.* 17. *num.* 23. *&* 24. *& tit.* 8. *privil.* 61. *num.* 19. 22. *&* 23. Valaſc. *conſult.* 35. *& de partition. cap.* 39. *num.* 39. Cened. *ad Decretal. collect.* 144. *num.* 2.

Emphyteuſi pro ſolutione penſionis poteſt quilibet poſſeſſor partis fundi emphyteutici conveniri, Peregrin. *de jure fiſci, lib.* 6. *tit.* 5. *n.* 140. *& tit.* 6. *n.* 53. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 16. *n.* 16. *& c.* 141. *n.* 3. Azor. *Inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 7. *cap.* 35. *col.* 701. 703. *&* 707. Soar. *de Relig. lib.* 1. *cap.* 38. *n.* 8. Cald. *conſ.* 40. Cened. *ad Decretal. collect.* 86. *num.* 1.

Emphyteuta requiſitus ſi neget ſolvere penſionem, poteſt conveniri à domino directo: unde vide Bart. *in l.* 1. § *fin. num.* 6. *ff. uti poſſidetis*, Cald. *de extinct. emphyt. cap.* 3. *num.* 16. *&* 17. *& conſ* 12. *num.* 6. Barboſ. *in cap. querelam* 24. *num.* 21. *de elect.* Valaſc. *de jure emphyt. quaſt.* 18. *n.* 10. ubi *num.* 11. aſſerit quod ſi emphyteuta expellatur de fundo, poterit directus dominus agere interdicto *Uti poſſidetis*, adversùs dejectorem, quia per expulſionem emphyteutæ turbatur dominus in ſua poſſeſſione civili, & adverſus dejectorem competunt in hac ſpecie duo interdicta, interdictum videlicet recuperandæ poſſeſſionis, quod datur ipſi emphyteutæ ſua naturali poſſeſſione ſpoliato; & interdictum *Uti poſſidetis*, quod datur domino adverſus eundem dejectorem pro ſua civili poſſeſſione.

Emphyteuta qui per longiſſimum tempus poſſedit aliquas res fundi emphyteutici, quas emerat à vero emphyteuta ſine domini conſenſu, & nunquam ſolvit domino penſionem, ſed emphyteutæ venditori, non poterit allegare domini directi conſenſum, cùm ille ignoraverit ſemper venditorem, & receperit penſionem integram à ſuo emphyteuta; nemo enim videtur renuntiare juri quod ignorat, *l. mater decedens, in princip. ff. de inofficioſo teſtamento.* Et poſſeſſio civili, quam dominus directus habebat in rebus alienatis, nunquam amiſſa fuit, quia non amittitur niſi data negligentia, aut oblivione recuperantis, aut non poſſidentis, *leg. clam poſſidere*, §. *qui ad nundinas, cum lege ſeq.* & ibi Jaſ. *ff. de acquir. poſſeſſ.* & negligentia imputari non debet domino directo ignoranti alienationem *l. ſi quis in gravi*, §. *ſi quis ignorans, ff. ad Syllan. cap. Apoſtolica, de except.* & in feudatario tradit Crav. *de antiquit. temporum, p.* 4. §. *abſolutis, num.* 31. & valet argumentum de feudo ad emphyteuſim, Barboſ. *de principiis & locis communibus utriuſque juris, lit. A, num.* 149.

Emphyteuta tenetur ſolvere penſionem contentam in contractu nullo favore Eccleſiæ, ac ſi contractus ſubſtitiſſet. Vincent. de Franch. *deciſ.* 269. Surd. *deciſ.* 108 *n.* 14.

Emphyteuta non ſolvens penſionem non incidit in commiſſum antequam per ſententiam judicis declaretur, Cald. *quaſt forenſ. conſ.* 2. *pro Ioanne de Pragua, num.* 14. *cum ſequentibus*, & requiritur etiam citatio

tatio, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 378. Et emphyteuta omnes fructus ſtatim amittit ſubſequuta domini declaratione à tempore, quo res incidit in commiſſum, Gabr. Pereira *dec.* 119. *num.* 15. Barboſ. *in l. divortio* 8. *p.* 2. *ff. ſoluto matrim. n.* 20. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 56. *n.* 124. & 125. Et de emphyteuta qui debito tempore non ſolvit penſionem, an & quando incidat in commiſſum, & an amittat melioramenta? vide Gabr. Pereira *dicta dec.* 119. & Reynoſo *obſervat.* 59.

Emphyteuſim plures hæredes dividendo, ſi unus non ſolvat penſionem, non amittitur in totum, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 36. *n.* 17. & *n.* 25. *cum ſequentibus*, licet contrarium cum communi reſolvat Valaſc. *de partit. cap.* 25. *n.* 35.

Emphyteuſi hæreditaria licitum eſt teſtatori hæredibus præjudicare, Cald. *de nominat. q.* 24. *n.* 18. Valdeſ. ad Soar. *p.* 1. *pag.* 38. Valaſc. *conſ.* 53. *n.* 7.

Emphyteuſis fructus acceptæ pro ſe & uxore, & uno ex liberis, ad quem pertineat decedente uxore, an ad ejus hæredes, an ad dominum, vel ad filium ſucceſſorem? vide Reynoſo *obſervat.* 19.

Verbo EMERE, EMPTIO, EMPTOR, EMPTUS.

EMENS rem quam ſciebat ſubjectam fideicommiſſo, non habet recurſum contra venditorem, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 328. *n.* 21.

Empta res pecuniâ mea, quando dicatur mea? vide Guiet. *de tutel. p.* 3. *cap.* 1. *à n.* 85.

Emere prohibitus, ut ſunt forenſes in rebus Brachatenſibus, non poſſunt emere ea, quæ fuerunt ſuorum majorum, ad quæ quis cenſetur habere affectionem, Cald. *de empt. cap.* 8. *numero* 40. Quid in Clerico? vide Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. libro* 2. *concl.* 19. *n.* 6. & *concl.* 32. *conſider.* 1. faciunt quæ Surd. *dec.* 30. *n.* 6. Mattienzo *ad l.* 5. *tit.* 10. *lib.* 5. *gloſſ.* 1. *n.* 4.

Emptio poteſt fieri in favorem alicujus perſonæ nominandæ, & anno durat hæc facultas nominandi, Surd. *deciſ.* 226. ubi quod nominatio fieri debet intra annum.

Emptio in dubio præſumitur facta ex pecunia ſolventis & emptoris, non verò procuratoris, Menoch. *conſ.* 115. *num.* 60. Gam. *dec.* 247. *n.* 2. Cald. *de empt. cap.* 7. *num.* 4. *cum ſequentibus*, & *cap.* 20. *n.* 12. Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *emphyteuſis, num.* 36. ubi aſſerit quod emptio ab aliquo facta ſibi cum pecunia aliena, tenet, & emptor pecuniam ſolvere debet.

Emptio per interpoſitam perſonam facit præſumere dolum, Farin. *de delict. p.* 3. *q.* 89. *n.* 128.

Emptione cum pacto retrovendendi ad juſtitiam requiritur inter alia, ut quando eadem res revenditur, eodem pretio à venditore redimatur, & deficientibus his conditionibus, contractus eſt uſurarius. Tolet. *in ſum. tract.* 2. *cap.* 52.

Emptionem non probat tractatus, Maſcard. *de probat. concl.* 617. Burg. *conſ.* 3. *n.* 90. & 91. Dec. *conſ.* 35. *n.* 4. Rebuf. *in concordat. pag.* 522. verbo *tractatus*.

Emptor poteſt agere de evictione antequam res evincatur contra venditorem, qui ſcienter vendidit rem alienam, *leg. Servus*, §. *ſi ſciens, ff. de action. empti*, Gom. *var. tom.* 2. *cap.* 2. *n.* 39. *limit.* 2. Ozaſc. *dec.* 24. *n.* 2. Azeved. *l.* 1. *tit.* 21. *n.* 165. *lib.* 4. *nova recopil.*

Emptor primus præfertur ſecundo emptori, qui poſſeſſionem adeptus eſt, quando ſciebat eſſe factam priorem venditionem, ut tenent Bald. *in rub. Cod. de his que in fraudem creditorum*, Jaſon *in leg. fin. num.* 28. *in fine, Cod. de ſacroſanct. Eccleſ.* Guter. *de juram. confirm. p.* 1. *cap.* 30. *num.* 8. Gom. *var. tom.* 1. *c.* 2. *n.* 20. Antonin. Gabriel *de empt. & vendit. concl. num.* 30. Gregor. *l.* 50. verbo *dos vezes*, *tit.* 5. *part.* 5. Pinel. *ad l.* 2. *Cod. de reſcind. vendit. p.* 2. *cap.* 1. *num.* 30. Covar. *lib.* 2. *var cap.* 19. *num.* 5. Roland. *conſ.* 9. *n.* 17. *lib.* 1. Barboſ. *p.* 2. *rub. n.* 33. *ff. ſoluto matrim.* Cald. *de empt. cap.* 26. *num.* 30. Et quando venditor rem venditam obligavit primo emptori, poteſt primus emptor avocare rem à ſecundo, cui res fuit priùs tradita, & retinere quouſque ſibi ſatisfiat de intereſſe, quod aſcendit ad valorem rei: declarat notabiliter Oldrad. *conſ.* 114. Socin. *reg.* 118. *in* 5. *fallentia*, Jaſ. *in l. quoties. Cod de rei vindicat. in* 11. *fallent.* Tiraquel. *de retract. titul.* 2. §. 3. *gloſſ.* 1. *n.* 4. Sequitur Anton. Gabriel *ubi ſupra, num.* 19. Gom. *ad l.* 40. *Tauri, num.* 16. Et non eſt neceſſarium facere excuſſionem in principali debitore, quia agimus de avocandis ipſis rebus venditis, ut per Bald. *in dicta rub. num.* 2. Angel. *in* §. *ſi quis in fraudem, num.* 5. *inſtitut. de action.* & ibi Jaſ. *col.* 14. Gom. *dicto loco. verſ.* 2. *principaliter limita.*

Verbo EPISCOPUS.

EPISCOPUS vocatur ſpeculator, *Actor.* 20. Attendite vobis & univerſo gregi, in quo vos Spiritus ſanctus poſuit Epiſcopos, id eſt, ſpecula & ſpeculatores, ſeu contemplatores, regere Eccleſiam Dei, quam acquiſivit ſanguine ſuo: Auguſt. *de civitate Dei, libro* 1. *capite* 9. Et Epiſcopi agricolæ officium agunt, cùm ſint præpoſiti ut evellant, diſſipent, & plantent, *capit. ſolitæ, de majorit. & obedient.* Barboſa *de jure Eccleſiaſt. lib.* 1. *cap.* 8. *n.* 61. Et olim appellabantur Sacerdotes, *cap. olim,* 95. *diſt.* Sacerdos enim nomen eſt honoris & dignitatis, *cap. cleros,* 21. *diſt.* De dignitate Epiſcopi vide Azor. *inſtitut. moral p.* 2. *libro.* 4. *cap.* 3. *volum.* 421. Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſc. p.* 2. *allegat.* 1. *à principio, & in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.* 25. *de reformat. capit.* 17. Quæ dignitas liberat à patria poteſtate, idem Barboſ. *ad cap. indecorum* 3. *de ætate & qualit. num.* 3. & *ad cap. per venerabilem* 13. *n.* 14. & 15. *qui filii ſint legitimi.*

Epiſcopus non poteſt eligi, niſi habeat ætatem triginta annorum, Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *Epiſcopus, num.* 2. ubi *num.* 3. quod electus & confirmatus poteſt exercere illa quæ ſunt juriſdictionis: ea verò quæ ſunt ordinis non poteſt exercere, niſi poſt conſecrationem: & *num.* 6. quod eſt conſecrandus intra tres menſes poſt ſuam electionem & confirmationem, & ſi intra hoc tempus non conſecratur, non facit fructus ſuos, & remanet privatus Eccleſiâ ipſo jure, niſi aliqua neceſſitas aut juſta cauſa eum excuſet: & quando conſecratur, ungitur chriſmate in capite & in manibus, & à tribus Epiſcopis eſt conſecrandus.

Epiſcopi electi per Reges non poſſunt adminiſtrare ante confirmationem Summi Pontificis, & antequam Bullas expediant, & poſſeſſionem actualem & corporalem capiant, Themud. *p.* 3. *dec.* 318. *n.* 12.

Epiſcopus ingrediens civitatem de novo, quo pacto ſit recipiendus? vide Vincent. de Franch. *deciſione* 153.

Epiſcopus qualiter & quando teneatur Synodum diœceſanam congregare? vide Barboſ. *ad cap. quod ſuper his* 9. *de majorit. & obedient.* & *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *allegat.* 92. *pag.* 510. *cum ſequentibus*, & *in Formular. Epiſcopali*, excommunicantur non venientes ad ſynodum Epiſcopi, & venientes, ſi illicentiati recedant, idem Barboſ. *ad cap.* 1. *de judic. n.* 8.

Epiſcopus Canoniſta Theologo præferendus eſt in aſſequutione Epiſcopatus, ſi doctus & prudens ſit, habeatque quandam Theologiæ peritiam, præcipuè ubi hæreſes non pullulant, ex citatis per Barboſ. *de offic. & poteſtat. Epiſcopi, p. 2. allegat.* 1. *n.* 30.

Epiſcopus quaſi contrahit cum Eccleſia acceptando Prælatutam, Stephan. Grat. *diſceptat. forenſ. c.* 601. *n.* 8.

Epiſcopus habet fundatam juriſdictionem ſuam quoad omnes ſubditos in tota ſua Provincia, etiam nulla probata poſſeſſione, ex Menoch. *conſil.* 102. *n.* 22. Palat. *in repetic. c. notab.* 2. §. 1. *num.* 43. *verſ. confirmat pag.* 188. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 1. *deciſ.* 213. *& p.* 2 *deciſ.* 282. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 441. *n.* 22. Garc. *de benefic. p.* 3. *c.* 2. *n.* 195. qui *p.* 9. *c.* 1. *n.* 260. ex reſolutione S. Congregationis Concilii & Rotæ decretis tradit quod manutenendus eſt Epiſcopus in juriſdictione in tota ſua diœceſi, contra inferiores prætendentes immemorialem, donec conſtet ex juris communis aſſiſtentia, non aliter probata quaſi poſſeſſione Epiſcopi.

Epiſcopus eſt ordinarius collator omnium beneficiorum in tota ſua diœceſi, *c. omnes baſilicæ, c. nulli, c. quæſt.* 7. *c. cùm olim, de præſcript.* atque in his dicitur habere fundatam intentionem de jure communi, *c. cùm ex injuncto, in fine de hæreticis,* Flamin. *de reſignat. libro* 7. *quæſt.* 14. *numero* 2. Et ad propoſitum deducitur vulgare axioma, quod Epiſcopo in ſuis diœceſibus omnia poſſunt, quæ poteſt Summus Pontifex in univerſo orbe, exceptis ſpecialiter reſervatis, ut videre eſt apud Barboſ. *de offic. & poteſtat. Epiſcopi, p.* 2. *allegat.* 1. *n.* 6.

Epiſcopi perdunt alternativam providendo beneficia reſervata vacantia in menſibus reſervatis, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 55. *à n.* 1.

Epiſcopus non poteſt diſpenſare contra Concilium generale, Mart. *de juriſdict. p.* 2. *c.* 38. *n.* 18.

Epiſcopus debet eſſe ſicut Melchiſedech, ſine patre, ſine matre, & ſine genealogia, ſuperando teneros affectus erga conſanguineos, Barboſ. *de Epiſcopali munere, titulo* 2. *gloſſ.* 9. *à n.* 27. Epiſcopis ne conſanguineos faciant divites de beneficiis Eccleſiaſticis, prohibet Concilium Trident. *ſeſſ.* 25. *de reformat. c.* 1. & tradit idem Barboſ. *in collect. ad cap. dilecto* 25. *de præbend. n.* 2. *& ad c. unic.* Et Eccleſiaſtica beneficia ſine diminutione conferantur, *num.* 7. ubi alia adducit, *& in dicto c. dilecto*, ait quod poſſunt conſanguineis pauperibus idoneis beneficia conferre, unde ſe valeant ſuſtentare.

Epiſcopis prohibetur conferre beneficia reſignata in manibus ſuis conſanguineis uſque ad quartum gradum, affinibus uſque ad tertium, ex illicita affinitate uſque ad ſecundum, Garc. *de benefic. p.* 11. *c.* 3. §. 5. *n.* 268.

Epiſcopus poteſt habere fiſcum, gloſſ. verbo *præter, in cap. qui adverſitatem, de conceſſione præbendæ,* Cov. *lib.* 2. *var. c.* 9. *n.* 11. Palat. *in repetit. rub.* §. 39. *n.* 13. Et poteſt applicare pœnas ſuæ Cameræ, Peregrin. *de jure fiſci, pag.* 32. *n.* 106. Azeved. *ad l.* 12. *tit.* 6. *n.* 3. *lib.* 3. *novæ recopilat. p.* 148.

Epiſcopus poteſt bona Eccleſiæ ſolita dari in emphyteuſim potiùs in conſanguineos, quàm extraneos alienare, ut per citatos à Barboſa *in collect. ad Concilium Trident. ſeſſ.* 25. *de reformat. c.* 1. *n.* 9.

Epiſcopus concedens officia, eo mortuo expirant, Reynoſo *obſervat.* 8. *n.* 41.

Epiſcopi familia quamvis ſit laïca, gaudet fori privilegio ſicut Clerici, Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. archiepiſcopat. Neapolit. p.* 2. *dec.* 193. *& dec.* 283. *n.* 7. Macà *de juriſdict. p.* 4. *cent.* 2. *caſu* 111. *n.* 3. Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *allegat.* 107. *n.* 9. Illuſtriſſ. Dóm. Rodericus a Cunha *ad cap. eos qui,* 32. *diſt.* 11. ubi ait quod famuli Epiſcoporum non poſſunt à judice ſæculari judicari, *& n.* 8. *cum ſequentibus*, agit de familia Sacerdotum.

Epiſcopus non habet vocem in Capitulo, Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.* 25. *de reformat. c.* 6. *n.* 47. Nec dicitur eſſe de Capitulo, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 45. *n.* 54. *&* 55.

Epiſcopus ſuſpendere non poteſt interdictum ab homine à Papa poſitum, ſecus ſi ſit a jure Pontificio abſque reſervatione, & is poteſt ſuſpendere interdictum qui poteſt auferre, cùm uterque actus naſcatur ex eadem poteſtate. Suar. *de cenſ. diſp.* 38. *ſect.* 3. *n.* 6.

Epiſcopus, ſive ejus Vicarius generalis poteſt abſolvere ſubditum à ſententia excommunicationis, nulli tamen reſervatæ, Barboſ. *ad c. nuper* 29. *n.* 11. *de ſentent. excommunicationis.*

Epiſcopo caſus reſervati quales ſint? vide gloſſ. verbo *à jure extravag. ſuper cathedram, de ſepultur. inter communes,* Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 2. *allegat.* 50. *&* 51. ubi *allegat.* 52. docet qui poſſint abſolvere à caſibus Epiſcopo reſervatis, de quo etiam agit Ægid. de Coninck. *diſputat.* 8. *de miniſtro Sacramenti Pœnitentiæ, dubio* 12. *cum ſequentibus.*

Epiſcopus in matrimoniis contrahendis, & diſpenſationibus denuntiationum elargiendis quam habeat authoritatem? vide Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi p.* 2. *allegat.* 32.

Epiſcopus in quibus irregularitatibus & ſuſpenſionibus diſpenſare poſſit, vide eundem Barboſam *allegatione* 39.

Epiſcopus diſpenſare non poteſt in irregularitatibus provenientibus ex homicidio voluntario occulto, vel manifeſto, neque ad ordines minores, neque ad beneficium ſimplex obtinendum, Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.* 13. *de reformat. c.* 7. *n.* 8. ubi *n.* 10. quod diſpenſare poteſt in irregularitatibus provenientibus ex homicidio caſuali ad Ordines minores, & beneficium ſimplex obtinendum, atque ad ſacros Ordines, ſi homicidium caſuale ſit occultum.

Epiſcopus poteſt diſpenſare cum illegitimo, ut beneficium habeat, cui cura non imminet animarum, *c.* 1. *de filiis presbyter. in ſexto,* Soar. *de cenſur. diſput.* 50. *ſect.* 5. *n.* 6. ubi extendit ad Canonicatum, dummodo aliud non obſtet ratione ſpecialis conſtitutionis, vel obligationis alicujus præbendæ, ſeu Canonicatus, & quod hanc poteſtatem tenent Prælati exempti habentes Epiſcopalem juriſdictionem. Et Capitulum Sede vacante habet eandem poteſtatem, Soar. *dicto n.* 6. Nav. *conſ.* 28. *de tempor. ordin.* Rebuff. *in praxi, de devolut. n.* 64. Non poterit tamen diſpenſare Epiſcopus poſt Concil. Trident. ad Canonicatum in Cathedrali, ratione ordinis Sacri, Zerol. *in praxi Epiſcopali, p.* 1. verbo *canonia, verſ. ad tertium*, ubi etiam quod poterit in Collegiatis.

Epiſcopus licèt poſſit diſpenſare in ſuis conſtitutionibus, ſecus erit ſi ſint jurejurando firmatæ, Barboſ. *ad cap. conſtitutus* 19. *de reſcriptis, n.* 6.

Epiſcopus an poſſit exemptos, ſi extra locum exemptum delinquant, aut contrahant, ratione delicti, vel contractus coram ſe conveniri facere? vide eundem Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *allegat.* 123. *per totam.*

Epiſcopi illius loci, in quo fit cófeſſio, approbatio eſt neceſſaria, Barboſ. *in collect. ad Concil. Trid. ſeſſ.* 23. *de reformat. c.* 15. *à n.* 30. *& dicto tract. de officio Epiſcopi, p.* 2. *allegat.* 25. *n.* 26. *cum ſequentibus.*

Epiſcopus recuſari non poteſt in caſibus viſitationis & correctionis, Valaſc. *tom.* 1. *alleg.* 70. ubi in fine adducit tenorem epiſtolæ, quam Paulus V. *die* 29.

Octob.

Digitized by Google

*Octob.*1610. Super hoc iatam transmiſit ad Epiſcopum Portugalen. Dom. Gondiçalvum de Moraes, de quo etiam Barboſa *d.p.*3. *allegat.*73. *n.*38. quem vide *ad cap.ad noſtram* 3. *& ad cap.de priore* 31.*n.*3. *de appellat.* & Concil. Trident.*ſeſſ.*22.*de reformat.* c.1. Et viſitationem Epiſcopi impedientes poſſunt eacommunicari, Aloyſ. Ricc.*deciſ.Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.*1. *deciſ.* 241. De modo procedendi circa habentes culpas in viſitatione, agit Gabr. Pereira *de manu Regia,p.*1.*concordia* 12.*Regi Dom.Sebaſtiani* , *num.* 294.

Epiſcopi defuncti bona debent à judice ſæculari inventario deſcribi per ſcribas ſæculares, Cur.Philip.*p.*1.§.5.*num.*27. Gabr. Pereira *deciſ.*95.*num.*16. *& de manu Regia,p.*1. *concordia* 8.*num.*214. Cabed. *dec.*84. *p.*2.

Ep ſcopus poteſt teſtari de bonis patrimonialibus,non de intuitu Eccleſiæ acquiſitis, *cap.*1.*de teſtam.*Barboſ.*de offic.& poteſt.Epiſcopi p.* 3.*allegat.*114. *n.*9.*cum ſequentibus*, Molin *de primogen. lib.*2.*c.*10. *n.*27. Gabr. Pereira *dec.*75. *& dec.*95.*num.*5. Cald. *conſ.*48. Menoch.*conſ.*382. *n.*2.*cum ſequentibus.* Et de Prælatis Epiſcopo inferioribus, quod diſponere poſſint de bonis quæſitis intuitu Eccleſiæ, tradit Gabr. Pereira *dicta dec.*95. *n.*6.

Epiſcopi ut poſſint teſtari de bonis Epiſcopatuum,debent priùs à ſummo Pont.facultatem obtinere,& ſine illa vel ab inteſtato morientibus ſucceſſor in Epiſcopatu ſuccedit. Gabr. Pereira *dec.*95. *num.*7. ubi hoc limitat in Epiſcopis annularibus, qui regulantur tanquam Abbates, vel Priores, & poſſunt teſtari de bonis ſuorum beneficiorum, & morientibus ab inteſtato ſuccedunt conſanguinei. Hæc facultas intelligitur de primo teſtamento ſolùm,& re integra non extinguitur per mortem Pontificis, Cov.*in cap.cum in officiis, de teſtament.* *n.*8.

Verbo ERRANS, ERROR.

ERRANS non amittit rem ſuam, Tiraquel. *de retractu lig.*§.1.*gloſſ.*2.*n.*20. Menoch.*conſ.*162. *num.*28. *cum ſequentibus.*

Error in nomine non vitiat diſpoſitionem, ſi de re conſtet, *l.ſi quis in fundi vocabulo, ff.de leg.*1.*l.ſi me in vacuam* 34.*in princ. ff.de acquir. poſſeſſ.* & ibi Doct. Ovenh.*reg.*256.Azeved.*l.*13.*à n.*10.*tit.*25.*lib.*4. *nova recopilat.*Cardoſ.*in praxi judicum, & advocat.* verbo *error,num.*4.Cardin. Tuſch.*tom.*3.*lit.E.concl.* 324.Rota Rom.apud Farin.*deciſ.*156.*à n.*3.*& deciſ.* 687.*n.*5.*tom.*2. *p.*1.*in noviſſ.* Aloyſ. Ricc.*in collect. dec.* 5. *p. collect.*1496.

Error excludit conſenſum, *l. ſi per errorem, ff.de juriſdict.omnium jud.* Card. Seraph. *Rota Rom.dec.* 1190.*n.*2.Anton.Monach. *Lucenſi deciſ.*59.*n.*10.Bertazol. *tract.clauſular. inſtrument.clauſula* 11. *gloſſ.*3. *n.*2. Surd.*conſ.*28.*n.*122. Pariſ.*conſ.*150.*n.*22. *vol.*4. Mar. Antonin.*var.lib.*1.*reſolut.*2.*num.*6.Barboſa *ad cap. cauſam* 29. *q.*1. *n.*2.

Error in facto proprio allegari non poteſt, & non relevat, Cardin. Tuſch.*tom.*3.*lit. E,concl.*317. Cardoſ. *in praxi judicum, & advocat.* verbo *error*, *n.*2. Brunor. à Sole *in locis commun.*eod.verbo, *n.*5. non enim præſumitur,niſi probetur, *l.ſi hæres,§.fin. ff. ad Trebel.* Limita ſi agatur de damno vitando, Mar. Antonin cum ab eo citatis *var.lib.* 3.*reſolut.*21. *n.*4. Et error ac ignorantia in facto alieno excuſat, *l.fin. ff. pro ſuo*, Joſeph de Seſſe *Aragon. deciſ.*138. *n.*15. ubi *n.*16. reſolvit quod ſi tractatur de lucro captando, vel damno vitando, error in facto proprio excuſat,cui ſubſcribit Brunor.à Sole *numero* 1. *ubi proximè.*

Verbo EXCEPTIO.

EXCEPTIO ubi non reperitur poſita, non eſt à regula recedendum,*l.in prævaricationis, §.ult. ff.de prævaricator.l.diſſentientem, Cod.de divort. l.illam,Cod.de collat.* Flamin.*de reſignat. lib.*3.*q.*7.*n.*45. Et exceptio debet de regula,*l.quæſitum,§.denique,ff. de fundo inſtructo*,Flamin.*dicto tract.lib.*5.*q.*6.*n.*186. ubi *num.*187.quod qui aliam exceptionem allegat, debet eam ſufficienter probare. Et licèt exceptio confirmet Regulam, non tamen eam longiùs producit, Farin. *p.*4. *conſult.*65. *n.*117.

Exceptio tertii poſſeſſoris ſemper impedit executionem etiam in bonis Regis,& procuratoris Regii,defunctorum,& abſentis,Phœb.*tom.*1.*arreſt.*25.

Exceptiones calumnioſas poteſt judex rejicere. Gloſſ.*in l.cùm nam,§.ſi libertas,* verbo *calumnioſam, ff.de bonis libert.*Innocent.*in cap.poſt electionem,n.*4. *de conceſſ.prabenda*, Joſeph Ludovili *deciſ.Peruſ.*81. *n.*1.Menoch.*de arbitr.lib.*2.*caſu* 439.Valaſc.*de partit.cap.*2.*num.*27.Rebuf.*in tract.exceptionum n.*570. Mendez *in praxi Luſit.lib.*3.*cap.*3.*num.*24.ubi *n.*25. idem aſſerit de impedimentis, quæ ſunt de materia veteri,etiam allegata.Quæ dicatur calumnioſa exceptio,judicis arbitrio relinquitur,Menoch.*ubi proximè*, *n.*7.

Exceptio poteſt opponi ne quis poſſeſſionem capiat,*l.*1.§. *proinde, ff.ne vis fiat ei*, & vide Valaſc.*de jure emphyt.q.*18.*num. fin.* Aveod. *de exequend. mandat. p.*2. *cap.*29. *p.*528.

Exceptionem videtur judex rejicere procedendo ad ulteriora,*cap.ex parte* 2.*ordin.*67.*de appellat.* ubi Barboſa, Surd. *deciſ.*169.*num.*5. Valaſc.*conſult.*119. *num.*11. Negat tamen Paz *in praxi*, 1. *tom.*1. *partit. temp.*5. *n.*37.

Exceptio impuritatis ſanguinis debet plenè, & concludenter probari, Barboſ. *de offic. & poteſtat. Epiſcopi,tit.*2.*de Epiſcopali munere,gloſſ.*17.*n.*49.ubi *n.*50. quod per famam concludenter probari non poteſt,niſi ſit perpetua & illæſa apud omnes, & appareat oriri potuiſſe ex aliqua probabili cauſa,quæ contrariis probationibus non debilitetur, de quo etiam agit *tract.de Canonicis*, *cap.*13. *num.*41.

Exceptio incompetentiæ poſt litem conteſtatam, & etiam poſt ſententiam opponi poteſt. Surd. *dec.* 26.*n.*14.Cald.*in praxi judicum & advocat.*verbo *exceptio,n.*9.Cabed.*deciſ.*22.*n.*4.*p.*1.ut nullitas incompetentiæ facit ſuperſedere executionem, ex citatis per Barboſ.*in remiſſ. ad ordinat.lib.*3.*tit.*87.§.1.*n.*13.

Exceptiones oppoſitæ contra regium reſcriptum, quod præſentatur in partibus, ſi ſtatim ſine cauſæ cognitione à judice remittantur,ad Senatores palatii pertinet earum cognitio. Cabed.*p.*1.*deciſ.*38.*n.*1. ubi *n.*2. quod ſi judex de viribus reſcripti cognoſcat,& à ſententia lata appellatum fuerit,ſeu gravamen interpoſitum, tunc ad Senatores Senatus diſtrictûs,in quo judex eſt,pertinet cognitio,& hic eſt ſtylus.Limitatur in exceptionibus ſubreptionis,de quibus debet judex cognoſcere. Ordinat.*lib.*2.*tit.*43.

Exceptio ſubreptionis facit ſuperſedere executionem reſcripti. Menoch. *de arbitr.lib.*1.*quæſt.*38. *in fine*, Flor.*var.quæſt.*4.*n.*53. Mendez *in praxi Eccleſiaſt.lib.*2.*cap.*3.*n.*12. Et eſt falſa, frivola, ac calumnioſa, quando nullitas deducta in articulis non probatur ex natura gratiæ, ut requirit Flor. *var.q.* 12. *num.*34.

Exceptio non facit cauſam de per ſe,ſed de ea judicatur ſicut de principali.Steph. Gratian.*diſceptat. forenſ. cap.*394. *num.*44.

Exceptionem ſuam debet reus probare plenè, & concl

concludenter,& non præſumptivè,Farin.*deciſ.Rotæ Rom.*267. *num.*6.

Exceptio ſolutionis licèt opponi poſſit executioni,non tamen ſi ante ſententiam jam fuit oppoſita, *l.unic.Cod.de errore calculi.*ibi.*ſi res judicata non ſint.*

Exceptio rei judicatæ,ut poſſit impedire curſum cauſæ,debent concurrere tria, nempe identitas rei, identitas perſonarum, identitas cauſæ agendæ , & actionis , probatur in *l.cùm quæritur,cum legibus ſequent.ff.de except.rei jud.*ubi ita ſummat Paul.& ait quod altero deficiente non obſtat exceptio , tradit Alexand.*in l.ſæpè,n.*59.*ff.de re jud.*Felin.*in c.cauſam, n.*4. *de teſtibus*, Dec.*conſ.*26. *& conſ.*464. *ad finem*, Bart.*in l.*1.*n.*4.*Cod. de ordin.cognit.* Rebuff.*in tract. exceptionum,n.*303.*cum ſequentibus*,Surd.*de aliment. tit.*1. *quæſt.*126.*num.*x. *& conſ.*31x.*num.*1. Stephan. Gratian.*diſceptat.forenſ.cap.*445.*n.*11.Barboſ.*in cap. penultim.de except.num.*2.*&* 4. Burg.*conſ.*40. *n.*22. Idem procedit in exceptione litis pendentis, Azeved.*ad l.*1.*tit.*5. *n.*1. *lib.*4. *novæ recopilat.* Rebuff.*ubi proximè, n.*322. Barboſ.*in l.ſi quis poſteaquam, ff.de judic.n.*277.Cue.Philip.*p.*1.§.8.*num.*9.Marta *de juriſdict.p.*4. *cent.*2 *caſu* 177.*n.*6. *cum ſequent.* Et debet concludere ex neceſſitate,aliàs non obſtat.Surd. *deciſ.*260. *n.*31. Et ſententia non poteſt producere exceptionem rei judicatæ, *l.unica, Cod.de Latina libert.toll.l.*4.§. *condemnatum ff.de re jud.* Tiraquel.*de retract.lig.*§.1.*gloſſ.*x.*n.*5.*cum ſequentibus*,Rebuff.*ubi ſuprà,num.*508. Aloyſ.Ricc.*deciſ.Cur.Archiepiſcop. Neapolit.p.*1. *deciſ.*133. *num* 4. *&* 5.

Exceptio excommunicationis poteſt opponi etiam poſt concluſum in cauſa.Barboſ.*in c.in præſentia* 46. *de ſentent.excommunicat. & in cap.decernimus* 8.*n.*3*eod.tit.in ſexto*,quem vide *ad cap.intelleximus,de jud. n.*20. *& ad cap.cùm inter, num.*4.*de except.* Suar.*de cenſur.diſp.*16.*ſect.*4.*n.*18. Saye.*cod.tract.lib.*2.*cap.*8. *à num.*11.Cardoſ.*in praxi judicum & advocat.* verbo *exceptio,n.*13.Hæc exceptio obſtat agenti de ſpolio, Menoch. *remed.*1. *recuper. poſſeſſ. à n.*350.

Exceptio nullitatis incontinenti probanda impedit executionem ſententiæ,*l.ſi Prætor,*§.1.*ff.de judic.* Menoch.*de interdict.remed.*3.*retin.poſſeſſ.n.*240.*cum ſeq.& remed.*4.*adipiſc.poſſeſſ n.*882.*cum ſequentibus, & conſ.*125.*num.*9. Tiraquel.*in l.ſi unquam*, verbo *omnia,n.*31.*Cod.de revocand.donat.*Cov.*pract.cap.*16. *n.*2.*& cap.*x.*à princip.*Cald.*in l.ſi curatorem*, verbo *per quod,num.*20. *&* 21.*Cod.de in integrum reſtitut. min.*Gabr.Pereira *deciſ.*34.*num.*3. Azeved.*l.*x.*n.*30. *tit.*17.*lib.*4.*novæ recop.* Maſcard.*de probat.concl.*686. *&* 687.*num.*x.*& n.*3.*& concluſ.*1110. *n.*13. & vide plures limitationes apud eundem Menoch.*dicto remed.*4. *adipiſ.poſſeſſ.n.*886. *cum ſequentibus , & conſult.*110.*n.*71. faciunt quæ idem *de præſumpt. lib.*x. *quæſt.*74. Et exceptio nullitatis notoriæ, manifeſtæ atque evidentis ex actis proceſſus ſufficiens eſt ad impediendam executionem trium ſententiarum conformium , Guter.*lib.*1. *pract.quæſt.*69.*n.*6. Et exceptio quæ non eſt notoria , neque incontinenti probari poteſt, non admittitur contra executionem ſententiæ , Gig. *de penſion. quæſt. ultim. num.*24. Et quando nullitas eſt notoria, & ex actis ſtatim Probatur executio,ſuperſederi debet,Mendez *in praxi, lib.*3.*cap* 21.*num.*43.Gabriel Pereira *de manu Regia, cap.*9. *num.*24. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.*581. *num.*13. Cald. *forenſ. quæſt.*36. Phœb. *arreſto* 77. *p.*2.ubi quod quando impedimenta incontinenti probantur,ſuſpenditur in executione.Et exceptio ſi eſt notoria , ſatis eſt quod allegetur , nec opus eſt ut probetur , Mendez *dicto lib.* 3. *cap.* 3. *num.*33. *cum ſequentibus.*

Exceptio ne quis conveniatur ultra quam facere poſſit, non competit ubi agitur rei vendicatione, Bart.*in l.ſi conſtante,n.*106.*ff.ſoluto matrim.* Azeved. *l.*1.*num.*74.*tit.*21.*lib.*4.*nova recopilat.*Barboſ.*in l.maritum,num.*31. *cum ſeq.ff.ſoluto matrim.* Quid ſi ſtatuto caveatur ne admittatur iſta exceptio , an admittatur ? vide Parlador.*lib.*2. *rerum quotid.cap.fin. p.*5 .§.12. *num.*35. Et allegans hoc privilegium non eſt tutus in foro conſcientiæ, Surd. *de alim. titul.*8. *privil.*28. *à num.*2.

Exceptiones competentes principali competunt fidejuſſori.Barboſa *in l.maritum,num.*82.*cum ſequentibus,ff ſoluto matrim.*Surd.*deciſ.*301.*num.*12.Rebuff. *in tract.exceptionum,num.*477.*cum ſequentibus*,Cald. *de empt.cap.*32. *num.*22. Aloyſ.Ricc. *deciſ.Cur. Archiepiſcopat.Neapolit.p.*x. *deciſ.*211.*num.*8.*&* 9.Stephan. Gratian.*diſceptat.forenſ.cap.*799. *num.*53.*cum ſequentibus.*

Verbo EXCOMMUNICARE, EXCOMMUNICATIO, & EXCOMMUNICATUS.

EXCOMMUNICATIO probatur per famam, *cap. illud , de Clerico excomm. miniſtr.* Farinac. *de delict. p.*1. *lib.*1.*tit.*5 . *quæſt.*47. *num.*71. Intellige quando non agitur de præjudicio alterius , vel in foro animæ , Barboſ. *in d. cap. illud , num.*3. ubi *num.*4. quod cùm agitur de pœna , debet probari plenariè & concludenter.

Excommunicare illi ſoli poſſunt , qui Eccleſiaſticam habent juriſdictionem fori exterioris, Barboſ. *in c.tanta, fin.de exceſſibus Prælator.n.*2 *& in addit. ad collect.cap.quærenti* 20.*de verb.ſignific.pag.*173.

Excommunicatus in dubio quis cenſendus eſt, Barboſa *in cap. cùm deſideres* 15. *num.*7. *de ſentent. excommunicat.*

Excommunicatus non poteſt aſſiſtere in Capitulo,*gloſſ.in cap.unico*, verbo *majores,ne ſede vacante, lib.*6.ubi Barboſa, Ugolin.*de cenſ.lib.*x.*cap.*11.§.12. Monet.*de diſtribut. quotid.p.*2.*quæſt.* 20.*n.*10. iterum Barboſa *de Canonic.c.*4.*n.*3. ubi *n.*7.*&* 8. idem aſſerit de interdicto & violatore interdicti.

Excommunicationis de nullitate onus docendi incumbit excommunicato,& non Capitulo,ut eſſe reſolutum in Rota tradit Garc.*de benef.p.*7.*c.*13.*n.*117.

Excommunicatio major ſupponit peccatum mortale,*cap.nemo* 11.*q.*3. Cov.*in c.Alma mater,p.*1.§ 7. *num.*3.*verſ.prima concluſio,&* §.9.*num.*1. Menoch.*de arbitr.lib.*x.*caſu* 416.*num.*x2. Navar.*in man.cap.*2x. *n.*70.*& cap.*27.*n.*9. Farin.*in fragm.crimin.p.*7.*lit.E, num.*11.*cum ſequentibus.* De forma ſervanda in excommunicatione ferenda, vide Suar.*de cenſur. diſput.*18. *ſectione* 4.

Excommunicatio lata contra perſonaliter non citatum eſt invalida , Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.*559.*num.*14.Et excommunicationis incurſæ declaratoria non præcedente citatione partis eſt nulla,Gig.*de penſion.quæſt.*78. *num.*5.ubi *n.*6. quod ab iſta declaratoria appellare licebit. Et neceſſaria eſt citatio ad excommunicationis validitatem etiam in caſu notorii , Barboſ.*ad cap. reprehenſibilis* 26. *à num.*x. *de appellat.*

Excommunicato præſente prohibetur quis audire & celebrare Officia divina ac Miſſam, *cap.is qui,& cap.fin.*§.*adjicimus, de ſentent. excom.lib.ſexta*, Sayr. *de cenſur.lib.*2.*cap.*1.*n.*18.ubi *num.*x0. quod incepta conſecratione Sacerdos proſequitur Miſſam præſente excommunicato,& *lib.*7.*cap.*9.*num.*16. aſſerit non eſſe irregularem, qui cùm ipſe excommunicatus non ſit,celebrat coram excommunicatis,peccare tamen mortaliter : & ad propoſitum vide Gabriel. Pereira *tom.*1.*de manu Regia,concord.*25. *num.*208. *& concord.*53. *num.*226.

Excom

Digitized by Google

Excommunicantur qui aſſaſſinis aliquem Chriſtianum interfici mandaverint, ſive ſequatur mors, ſive non ſequatur, *cap. 1. de homicidio, lib. 6.* Soar. *de cenſur. diſp. 23. ſect. 4. n. 47.*

Excommunicatio lata à delegato, qui copiam ſuæ delegationis petenti non dedit, eſt nulla, ut ex Nav. & Sayr. tradit Barboſa *ad c. cùm in jure 31. de offic. judicis delegat. n. 5.* quibus adde Mart. *de juriſdict. p. 2. cap. 35. n. 3.*

Excommunicatus poteſt quis declarari abſque monitione, ubi datur contumacia, Barboſa *in cap. ſacro 48. num. 6. de ſentent. excom.* Intimatio tamen perſonalis neceſſaria eſt ad validitatem excommunicationis, *dicto cap. ſacro, cap. contingit 2. ordine 45. de ſentent. excom.* Melchior Luter. *de re benefic. lib. 1. q. 39. n. 141.*

Excommunicationis mala vide apud Cened. *pract. quæſt. 19.*

Excommunicatus poteſt iterum excommunicari non ſolùm propter novum crimen, verùm etiam propter idem, aggravatis cenſuris ad majorem terrorem, & confuſionem, quod quidem ab eodem etiam judice fieri poteſt, Suar. *de cenſur. diſp. 5. ſect. 2. num. 7. in fine.*

Excommunicati vitandi reſignatio beneficii eſt nulla, Soar. *de cenſur. diſp. 14. ſect. 2. n. 31.*

Excommunicatio non eſt ſufficiens cauſa, ut quis eximatur à ſolutione penſionis, Covar. *libro 3. var. cap. 13. num. 8. verſ. 12.* Gig. *de penſion. quæſt. 64.* at culpa beneficiati in non ſerviendo, non excuſat à ſolutione penſionis, Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 27. num. 44.*

Excommunicatus privatur fructibus beneficii, & diſtributionibus quotidianis, quamdiu excommunicatio durat, ut per citatos à Barboſa *in collect. ad cap. Paſtoralis 53. §. verùm, de appellat. a num. 7.* & vide Garc. *de benefic. p. 7. cap. 13. n. 90. cum ſequentibus,* Guter. *lib. 1. Canon. cap. 1. num. 91.* ubi ait quod inimicus Dei & Eccleſiæ non debet de patrimonio Jeſu Chriſti vivere, Monet. *de diſtribut. quotid. p. 2. quæſt. 15. num. 18.* ubi *num. 21.* idem aſſerit, licet ſpeciatim fructibus privatus non fuerit, ſed ſimpliciter excommunicatus, & *num. 24.* quod abſolutus fructus beneficii non recuperat.

Excommunicatus juſtè amittit quotidianas diſtributiones, Barboſ. *de canonicis & dignitatibus, cap. 22. num. 1.* ubi *num. 10.* idem aſſerit de interdictis juſtè, et jure accreſcendi cæteris Collegis accedunt, Monet. *de diſtribut. quotid. p. 3. q. 6. num. 38. cum ſequentibus,* Guter. *Canon. cap. 1. n. 107.* Garc. *de benefic. p. 1. cap. 5. n. 18. & p. 7. cap. 13. n. 129. cum ſequentibus.*

Excommunicatus injuſtè ut lucretur diſtributiones quotidianas, debet eſſe ſolitus reſidere ante cenſuras, & intereſſe in loco beneficii, quandiu fuit excommunicatus, & non debet eſſe mora in petenda abſolutione, ex citatis per Barboſ. *in collect. ad cap. Paſtoralis 53. §. verùm, de appellat. n. 14. & 15.* ubi *num. 16.* aſſerit quod penſionarius habet duplicem viam ad recuperandam penſionem, vel contra titularem excommunicatum, vel contra Capitulum, et non recuperat diſtributiones pro eo tempore pro quo mora conſiderari poteſt in conſequenda abſolutione à cenſuris. Anton. Ricciul. *de jure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtentium, lib. 4. cap. 14. num. 36.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 5. collect. 1027.*

Excommunicans vel ſuſpendens aliquem injuſtè, tenetur ei reſarcire damnum & intereſſe, Barboſ. *in cap. ſacro 48. de ſentent. excom. n. 9.* et excommunicatus injuſtè, non privatur fructibus beneficii, Garc. *de benefic. p. 7. cap. 13. num. 120.* ubi *num. 122.* quod diſtributiones, ſeu fructus remanentes in menſa Capitulari ab ipſo Capitulo reddenda ſunt excommunicato, & vide Monet. *de diſtribut. quotid. p. 2. q. 15. n. 23. & n. 44. & 45.*

Excommunicatus injuſtè ſi Clericus fuerit, & in Divinis ſe immiſcuerit, irregularis efficitur. Barboſ. *ad cap. poſtulaſti 7. n. 33. de Clerico excom. depoſito vel interdicto miniſtrante,* ubi ex Farinac. reſolvit quod nuliter excommunicatus non efficitur irregularis immiſcendo ſe in Divinis & celebrando.

Excommunicationis timor inducit juſtum metum, Flamin. *de reſignat. lib. 13. q. 3. à n. 134.* et cadit in conſtantem virum, ut per infinitos relatos ab Illuſtriſſ. Dom. Roderico à Cunha *ad cap. 3. n. 1. diſt. 74.* Intellige ſi excommunicatio ſit injuſta, & de facili appellando ſuperior adiri non poſſit, Barboſ. *in cap. ad audientiam 4. n. 3. de iis quæ vi.*

Excommunicatio ſive juſta, ſive injuſta, eſt timenda, *cap. 1. cap. qui juſtus, 11. q. 4. cap. quibus Epiſcopi, ibidem, cap. ſacro, de ſentent. excom.* ubi Barboſa. De pluribus exemplis quibus conſtat quod ſunt timendæ cenſuræ Eccleſiæ, vide Souſa *no bacnlo paſtoral de flores de exemplos, p. 1. cap. 17. fol. 83. verſo, cum ſeq.* Illeſc. *p. 1. hiſt. Pont. lib. 6. cap. 14.*

Excommunicationem injuſtam qui contemnit, peccat mortaliter. Cov. *in cap. Alma mater p. 1. §. 3. n. 5. verſ. tertia concluſio, & §. 3. num. 7* ait quod communicans cum excommunicato in divinis, aut in contemptum judicis, vel excommunicationis, peccat mortaliter, de quo vide text. *in cap. ſacris 5. de iis quæ vi, & cap. 2.* ubi Barboſ. *num. 6. de clerico excom. miniſtr.*

Excommunicatio injuſta ante abſolutionem omninò ligat, *cap. per tuas 40. verſ. utrum in aliis, de ſentent. excom.* Cov. *in cap. Alma mater, p. 1. §. 7. verſ. quarta concluſio,* Suar. *de cenſur. tom. 5. diſp. 4. ſect. 7. n. 42. & 43.*

Excommunicatus in excommunicatione per annum perſeverans, de hæreſi ſuſpectus eſt, Concil. Trident. *ſeſſ. 25. de reformat. c. 3.* Director. Inquiſitor. *p. 2. q. 47.* Cov. *dicto §. 7. num. 10.* Simanc. *de catholic. inſtitut. cap. 27.* Ugolin *de cenſur. c. 14. §. 3.* Suar. *eod. tract. diſp. 17. ſect. 1.* Guter. *Canon. qq. c. 12. n. 20. cum ſeq.* Barb. *ad c. excommunicamus 13. §. qui autem, n. 13. cum tribus ſequentibus, de hæreticis, & in collect. ad Concil. Trident. dicto cap. 3. num. 42.* aſſerit quod ſuſpectus de hæreſi reputatur perſiſtens per annum in excommunicatione, tam ex cauſa criminali, quàm ex cauſa civili: & ita declarant dictum decretum Concilii Menoch. *de arbitr. caſu 416. n. 54.* & Mar. Alter. *de cenſur. tom. 1. lib. 2. diſput. 8. cap. 3. verſ. tertia,* & de inſordeſcentibus per annum in excommunicatione, vide citatos per Barboſ. *dicto cap. 3. n. 36. cum ſequentibus.*

Excommunicatus per annum & ultra pro cauſa merè civili, non privatur beneficiis, Barboſ. *ad cap. contingit 9. de dolo & contumacia, n. 3. & ad cap. cùm bonæ memoriæ 8. de ætate & qualit. n. 3. & 4. & cap. 30. num. 38.* ubi *num. 39.* refert Doctores pro contraria parte. Ut dicatur contracta inſordeſcentia ad effectum privationis beneficiorum, requiritur perſeverantia cum animi pertinacia, quæ includit contemptum clavium. Anton. Ricciul. *de jure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtentium, lib. 4. c. 8. n. 30.* Barboſ. *dicto cap. 3. n. 40. & 41.*

Excommunicatus judicare non poteſt, Barboſ. *in cap. exceptionem 12. de except. numero 3.* ubi etiam ampliat in ſubdelegato: & *num. 2.* quod excommunicationis exceptio in quacunque judicii parte opponi poteſt non ſolùm à parte, ſed etiam à judice ex officio: & vide Soar. *de cenſur. diſp. 16. ſect. 1. & 2.* quod excommunicatus non poteſt eſſe judex in ſæculari judicio.

Excom

Excommunicatus ut actor non poteſt audiri in judicio, nec per ſe, nec per procuratorem, nec uti reus voluntarius, quia fungitur vice Actoris, *cap. intelleximus, de judic.* Barbol. *num.* 20. *& ad cap. cum inter, n.* 4. *de except.* Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 85. *a num.* 1. Suar. *de cenſur. diſp.* 16. *ſect.* 4. *num.* 12. Sayr. *eod. tract. lib.* 2. *cap.* 8. *à n.* 11. Ordinat. *lib.* 3. *tit.* 49. §. 2. *&* 4. ubi etiam deciditur, quod judex ex officio, parte non opponente, tenetur excommunicatum à limine judicii repellere, & reſolvunt Peregrin. *de jure fiſci, lib.* 3. *tit.* 11. *n.* 16. Sanch. *de matrim. lib.* 3. *diſp.* 21. *num.* 36. et non poteſt eſſe in judicio per procuratorem in qualibet cauſa, Ricciul. *de jure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtentium, lib.* 4. *cap.* 31. *n.* 5. *&* 9.

Excommunicatus poteſt ad ſui defenſionem proponere omnes exceptiones, etiam quæ tangunt judicis perſonam, Barboſa *in cap. dilectæ* 10. *num.* 3. *de except.* & idem probat *in terminis in cap. cùm inter* 5. *numero* 6. *eodem titul.* at actus juriſdictionis temporalis ab excommunicato publico facti ſunt invalidi, ut probant Doct. *in cap. decernimus, de ſentem. excom. & in cap. ad probandum, de re jud.* ubi Barboſa *num.* 1. aſſerit, quod Sententia lata à judice excommunicato nullius eſt momenti. et ſententia interlocutoria, ac ſimplex decretum latum à judice excommunicato eſt nullum, ut docet Anton. Ricciul. *dicto lib.* 4. *cap.* 8. *num.* 2. et geſta per excommunicatum denuntiatum ſunt nulla, Bonacoſ. *lib.* 1. *commum. opin. tit.* 12. *n.* 49. et acta judicialia facta per judicem ſæcularem, ac ejus officiales denuntiatos excommunicatos ſunt nulla, Guter. *canon. lib.* 1. *cap.* 1. *n.* 75. Sanch. *ubi proximè.*

Excommunicationis majoris abſolutio qualiter legitimè conferatur, & quibus præmiſſis? Vide Sayr. *de cenſur. lib.* 2. *cap.* 18. *à num.* 1. *cum ſequent.* ubi *à n.* 17. agit de cæremoniis abſolutionis publicæ in foro exteriori. Anathema idem eſt quod excommunicatio major quoad vim & vinculum, & ſolùm differt in ſolemnitate, de qua *in c. debent* 11. *q.* 3. reſolvunt Cov. *in cap. Alma mater, p.* 1. §. 8. *num.* 6. Sanch. *de matrim. lib.* 4. *diſp.* 22. *num.* 8. ubi ait quod denotat maledictionem ſolemnem. Alia plura de hac dictione, & de ejus ſignificatione vide per Spin. *in ſpeculo teſtam. ad gloſſ. rub. pag.* 11. *num.* 11. Emmam. de Valle *de incantat. ſeu enſalm. opuſc.* 1. *ſect.* 2. *cap.* 5. *numer.* 35. Fr. Anton. de Souſa *in explicat. Bullæ, cap.* 2. *n.* 5. cum citatis per Cened. *ad Decretum, collect.* 24. *num.* 4. quibus adde Barboſ. *ad cap. fraternitati* 6. *n.* 2. *de Clerico excom. miniſtr.* Fr. Didacum Ximenes *in opere cui titulus, Lexicon Eccleſiaſticum Latino Hiſpanicum, lit. A,* verbo *Anathema.*

Excommunicationis minoris aliqua vide per Sayr. *de cenſur. lib.* 2. *cap.* 22. *&* 23. excommunicatus minori excommunicatione, quamvis celebret, non fit irregularis, Barboſ. *in c. fin. n.* 4. *de Clerico excom. miniſtr.* ubi *num.* 7. quod excommunicatio minor paſſiva tantùm Sacramentorum participatione privat. de quo etiam *in cap. ſi quem* 59. *num.* 3. *de ſentent. excommunicat.* & vide eundem Barb. *ad cap. nuper* 29. *de ſentent. excom. n.* 7.

Excommunicatum ſe non fatetur petens abſolutionem ab excommunicatione, Barboſ. *ad cap. exhibita* 22. *n.* 5. *de homicidio.*

Excommunicatus nominatim denuntiatus abſolvi poteſt virtute Jubilæi à cenſuris, dum tamen priùs ſatisfaciat parti offenſæ, aliàs abſolutio non valet, Sanch. *de matrim. lib.* 3. *diſput.* 33. *num.* 1. Garc. *de benefic. p.* 2. *c.* 5. *n.* 55. *cum ſequentibus,* ubi aſſerit quod valet abſolutio pro foro exteriori, quando facta eſt ſatisfacta parte.

Excommunicatio quando fuit lata donec & quouſque ſatisfecerit, adhuc in hoc caſu ſequuta ſatisfactione requiritur abſolutio, aliàs remanet excommunicatio, gloſ. *verbo donec, in Clem.* 1. *de decim.* Gloſſ. eod. verbo, *in Clem. præſenti, de cenſibus,* cum pluribus Doctor. quos referunt, & ſequuntur Soar. *de cenſur. tom.* 5. *diſp.* 7. *ſect.* 1. *a n.* 10. *& ſect.* 2. *n.* 2. Mar. Alter. *de cenſur. lib.* 4. *diſp.* 1. *p.* 381. Ant. Ricc. *de jure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtentium, lib.* 4. *c.* 65. *n.* 25. Et quod requiratur abſolutio actualis & poſitiva, & non ſufficiat ſatisfactio, decidit text. *in cap. quod in dubiis* 30. *de ſentent. excom. c. nuper* 29. *c. cum deſideres* 15. *in medio & in fine, eod. tit. gloſſ. in c.* 1. *de decimis,* Cov. *in cap. Alma mater, p.* 1. §. 11. *n.* 5. *de ſentent. excom.*

Excommunicatus ab homine non poteſt abſolvi niſi ab excommunicatore, *c. Paſtoralis,* §. *præterea poſtulaſti, de offic. Ordin.* Sayr. *de cenſur. lib.* 2. *c.* 8. *n.* 3. aut ejus ſucceſſore, ſuperiore, vel delegato. Henriquez *in ſum. lib.* 13. *c.* 27. *n.* 1. Nav. *in man. c.* 27. *n.* 40. Cov. *d. p.* 1. §. 12. *n.* 2. Sayr. *de cenſur. lib.* 2. *c.* 20. *n.* 19. & eſt text. *in cap. ſi Epiſcopus,* 11. *q.* 3.

Excommunicatio ab homine per mortem judicis expirat, *cap. à nobis* 1. *ordine* 21. ubi Barboſa *numero* 12. *de ſentent. excom.* Navar. *in cap. placuit, de pœnit. diſt.* 6. *n.* 35. *& n.* 161. Ugolin. *tab.* 1. *c.* 2. §. 2. *& c.* 9. §. 4.

Excommunicationis latæ cum reincidentia aliqua vide per text. *in cap. eos* 22. *de ſentent. excommun. libro ſexto* Henriq. *in ſum. libro* 13. *c.* 29. *n.* 3. Cov. *in cap. alma mater, p.* 1. §. 11. *n.* 6. Sanch. *in præcepta Decalogi, libro* 2. *capite* 13. *à n.* 24. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 2. *dec.* 191. *n.* 3.

Excommunicatus faciens promoveri ad Ordines Sacros, ſuſpenſionem incurrit indiſpenſabilem, ut per text. *in cap. cùm illorum* 32. *de ſentent. excomm.* reſolvunt Cov. *in cap. Alma mater, p.* 1. §. 6. *n.* 6. Nav. *in man. c.* 27. *n.* 241. *in princip. & in cap. conſideret,* §. *cautus, n.* 29. *de pœnit. diſt.* 5. Suar. *de cenſuris, tom.* 5. *diſp.* 31. *ſect.* 1. *n.* 57. Avil. *in ſimili tract. p.* 7. *diſp.* 9. *ſect.* 1. *dub.* 6. *verſ. ſecunda concluſio,* Mar. Alter. *eod. tract. tom.* 2. *diſp.* 10. *de ſuſpenſione, cap.* 6. *in principio,* Bonacina etiam *eod. tract. diſp.* 3. *de ſuſpenſione, puncto* 5. §. 1. *n.* 10. *& noviſſimè de ſuſpenſione in particulari, diſp.* 3. *q.* 1. *puncto* 6. *n.* 1. Filliuc. *in quæſt. moral. tract.* 17. *cap.* 5. *n.* 94.

Excommunicatus denuntiatus in una diœceſi, debet vitari in omnibus, Sayr. *de cenſur. lib.* 2. *cap.* 11. *n.* 25. Marta *de juriſdict. p.* 3. *cap.* 2. *n.* 12. Barboſ. *ad cap. cùm plantare* 3. *de privileg. num.* 15. 21. *&* 22. *& numero* 23. ait quod judex Eccleſiaſticus poteſt extra territorium ſuo ſubdito communionem prohibere.

Excommunicatus poteſt petere in integrum reſtitutionem, Capella Tholoſ. & ibi additio *q.* 305. Peregrin. *de jure fiſci, pag.* 141. *tit.* 11.

Excommunicatus non poteſt agere remediis reſtitutoriis, ex Doctor. citatis per Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. lib.* 3. *tit.* 49. §. 4. *n.* 1. Nec poteſt intentare interdictum, *unde vi,* Anton. Gabriel *lib.* 1. *commun. opin. titul. de reſtitut. ſpoliator. concl.* 1. *n.* 54. *pag.* 281. Menoch. *de interdict. remed.* 1. *recuper. poſſeſſ. n.* 350. Peregr. *dicta pag.* 141. Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 83. *n.* 3. Thom. Valaſc. *tom.* 1. *allegat.* 58. *n.* 21. Marta *de juriſdict. p.* 3. *c.* 9. *n.* 27. Non impedit tamen excommunicatio reſtitutionem attentatorum, Menoch. *remed.* 17. *recuper. poſſeſſ. n.* 31. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.* §. 7. *proœm. n.* 239. Marta *ubi proximè, num.* 28. Et excommunicatus non poteſt petere reductionem ad arbitrium boni viri, Azeved. *ad l.* 4. *n.* 152. *tit.* 21. *lib.* 4. *nova recopilat.* Item excommunicatio denegatur exceptio compenſationis, Bonacoſa *p.* 1. verbo *ex-*

communicatus

communicatus,pag.60.in fine, Azeved. *l* 1. *num.* 132. *cum ſeq. dicto t tul.* 21. Rebuf. *in tract. exceptionum, num.* 500. *verſ. & an excommunicatus*, Marta *dicto cap.* 9. *num* 3. Deinde excommunicatus non poteſt uti reconventione, Bonacoſa *ubi proximè*, ubi etiam de miſſione ex primo decreto. Nec poteſt agere remedio legis *diffamari*, Peregrin. *dicta pag.* 141. *n.* 12.Bernard.Græv. *in pract.Cam.Imper. lib.*1. *concl.*9, *confiderat*.2.ubi *num*.3. an poſſit agere contra alium æquè excommunicatum. Et non poteſt agere de liberatione à carcere, Peregrin. *pag*.141. *num.* 20 Neque poteſt debitum ſolvi excommunicato denuntiato,Sayr *clavis Regia lib*.10.*tract*.5. *cap.* 8. *n.* 11. *cum ſequentibus*, Marta *ubi ſuprà*, *n.*39.Et ſi debitor eſt fugitivus, vel ſit periculum in mora,admittitur excommunicatus ad agendum,Surd. *dicto privileg.*83. *num.*8,Et non poteſt ſubſtituere alium procuratorem virtute mandati,Rebuff. *in tract. nominat. q.* 14. *num.* 105. *juncto n.*112.*verſ. duodecimò* Et poteſt revocari mandatum procuratorium, ſi procurator excommunicetur,Neviz.*in l.aut religio* 18.*ff. de procuratoribus*, Et ceſſionarius non poteſt agere, quando cedens eſt excommunicatus, Cald. *de empt. cap.* 24. *num.* 55. Et non poteſt dare licentiam uxori ut agat, Paz *in prax*,*tom.*1.*tempore* 2. *num.* 31. *fol.* 30. *verſo.* Et religionis profeſſio emiſſa ab excommunicato, valet,Fr.Emman. Roderic. *tom.*3.*quaſt.Regular.q.*16. *artic.*14. Et excommunicatus non poteſt acquirere penſionem,Aloyſ Ricc. *in collect. deciſ.p.* 5. *collect.* 1958. Et penſio collata excommunicato non valet, Garc. *de benefic.p.*1.*cap.*5. *num*, 130. Item penſionis collatio ab excommunicato facta eſt irrita, Gig. *de penſion,q.*14 Suar.*de cenſur.diſp.* 13 *ſect.*1.*n.* 9. quod probabile judicat Cov. *in cap. Alma mater,p.* 1.§.7. *n.*2.*verſ.nona.*

Excommunicatus poteſt contrahere, Maſcard. *de probation concl.*705.*num* 13. Fr. Emman. Roderic. *in ſum.cap.*82 *n.* 14. Ubi etiam ait quod poteſt permutare beneficia.Et contractus facti cum excommunicato vitando ſunt validi, Cov. *dicta p.* 1.§.1.*n.* 9.& Filliuc.*tract.*12.*de cenſur.c.* 9. *n* 201.

Excommunicatus poteſt nominare ad emphyteuſim, Cald. *de nominat q.*5. *n.* 47.

Excommunicato carcerato poteſt communicare cuſtos Carceris,*cap. quoniam multos*,11.*q.* 5. cum traditis per Cov. *dicta p.*1.§. 1. *num.* 9 De cauſis quæ à participatione cum excommunicatis excuſant per utile,lex,humile,res ignorata, neceſſe, vide Sayr. *de cenſur.lib.*4.*cap* 14.*à n.* 1.

Excommunicatus teſtificari non poteſt, Barboſa *in cap decernimus* 8.*de ſentent.excommunicat.n* 6.*libro ſexto*,& ab eo citatis adde Suar. *de cenſur. diſp.* 16, *ſect.*7 *n.*1. *cum ſequentibus.*

Excommunicatus poteſt eſſe executor teſtamenti, Perez *ad lib.*5. *tit.* 2. *legum Ordinam. pag.* 138. *verſ. quintò.*

Excommunicatus poteſt teſtari, Menchac, *illuſt. c.*102.*n.*5.Bonacoſ.*p.*1.verbo *Excommunicatus,fol.*59. Perez. *l.*1.*verſ item dubitari poteſt, dicto tit.* 2. *lib.* 5. *Ordinam.pag.*63.*& lib.*6.*tit.*13.*n* 54.56.& 57. *& lib.* 8.*pag.*175.Henriq.*p.*2.*ſum.lib.*13.*cap.*8.*n.*7.*pag.*1112. Peregrin.*de jure fiſci,titul.*11.*n.*26. *pag* 145. Barboſ. *in cap.decernimus* 8.*n.*7.*de ſentent. excom. libro ſexto*, Suar.*de cenſur.tom.*5.*diſp.*15.*ſect.* 9. quamvis contrarium teneat Gloſſ.fin.*in dicto cap.decernimus*, quàm ſequuntur relati à Cov *in rub.de teſtam.p.* 2. *n.* 18. *in principio.* Et validum eſt teſtamentum & codicillus factus ab excommunicato, Bonacina *de excommunicat diſ.*2.*q.*2.*punct.* 5.*in ſecunda propoſit. num.* 9. ubi *n.*8.ait quod valida ſunt inſtrumenta, & ſcripturæ factæ ab excommunicato,& vide Barboſ. *in d. cap. decernimus,num.* 8. ubi probat quod inſtrumentum *Auguſt. Barboſa Reperter.* confectum à notario publicè excommunicato eſt nullum.

Excommunicatus ob levem clerici percuſſionem, ab Epiſcopo abſolvi poteſt,*c.pervenit* 17. *de ſentent. excom.*Garc.*de nobilit.gloſſ.* 9. *n* 40. *cum ſequentibus*, Guter.*Canonic.lib.*1.*cap* 3.*n.*11.*cum ſequentibus*, Bellet.*diſquiſit.clerical.p.*1.*tit de favore clericor. Canon.* §.3.*n.*35.Optimè Sayr.*de cenſur.lib.*3.*cap.* 28. *à princip.*Bonacin.*eod.tract.diſp.*2.*q* 4 *puncto* 5. *n.* 2. Carol. de Graſſ.*de effectibus clericat,effectu* 9.*num.*173.Levis injuria judicanda eſt arbitrio Epiſcopi, qui ex circunſtantiis perſonarum,locorum, temporum, modi percuſſionis, & læſionis arbitrari poterit, ut advertunt Bellet.*d.*§.3 *n.*34 Sayr.*d c.*28. *n.* 5. addens communiter levem cenſeri percuſſionem,quæ fit à magiſtro,Prælato,patre,domino,in diſcipulum, clericum, filium,aut ſervum,unde Bonacina *d. puncto* 5. *num.*4. levem percuſſionem regulariter credit eſſe illam, quæ fit pugno,palma,manu,pede, digito, baculo, vel lapide, quæ nullam carnium maculam reliquit, vel quæ fit abſque ſciſſione membri, ſine fractione dentis,ſine evulſione multorum capillorum, & ſine effuſione multi ſanguinis,niſi ratione loci, vel perſonæ poſſit hæc levis percuſſio cenſeri graviter injurioſa, veluti ſi quis manum injiciat in faciem alicujus gravis perſonæ impingendo alapam,aut ſi in platea, vel coram populi frequentia percutiat. Et percuſſio quando dicatur gravis,ſeu enormis, mediocris, vel levis? Vide Quarant. *in ſum Bullar.* verbo *caſus reſervati*, *numero* 11. & Fr. Emman. Roderic. *in ſum. cap.* 82. *num.* 8. Et excommunicatus eſt percutiens clericum mortuum, Barboſa *in cap. ſi quis ſuadente*,17.*quaſt*.4.*num* 47. De materia hujus text. Vide eundem *de offic.Epiſcopi.p.*2.*allegat.*50.*n.* 83. *juncta allegat.*41. Villabod. *p.* 1.*ſum tract.*17 *de excommunicat.difficult.*22.& 23.

Excommunicatus poteſt appellare, & proſequi ſuam appellationem.Themudo *p.*3.*dec.* 322.

Excommunicationis ſententia non ſuſpenditur per appellationem,quia trahit ſecum executionem, *cap. Paſtoralis* 53.§.*verum*, ubi Barboſa *de appellat. cap. per tuas* 40.ubi idem Barboſ. *n.* 2. *de ſentent. excom. cap.is cui* 20 *eod tit lib. ſexto.*

Excommunicatio poſt appellationem juſtam lata, eſt ipſo jure nulla,*cap. cùm contingat* 36.*de offic. delegati,cap.ad præſentiam* 16. *de appellat.cap.dilectis* 55. *eod.tit.*Barboſ.*ad cap.cùm dilectus* 8. *num.* 2. *de religioſ.dom.& in cap.venerabilibus* 8.*n.*13.*de ſentent. excom.lib.ſexto*,Mendez *p.*2.*pract.lib.*1. *cap.*7. *n.* 5.Nav. *in man.cap.*15.*num* 4. *& in cap. cùm contingat* 24. *de reſcriptis,remed.*2.*n.*5.6. 7 *cauſa* 6. *nullit. n.* 1. Cov. *in cap. Alma mater,p.*1 §.10. *n.* 6. Cardoſa *in praxi judicum,& advocat.*verbo *Excommunicatio*, *num.* 62. Marta *de juriſdict p.*3 *c.*18.*n.*6.Sayr. *de cenſur. lib.* 1. *cap.*16.*n.*18 Nam per appellationem legitimè interpoſitam ſuſpenditur juriſdictio judicis à quo, & durante ea ſuſpenſione, actus quicunque ab eo judice geſti nullius ſunt momenti,Barb. *in cap. licèt* 14. *de ſentent.excom.in ſexto,num.* 3. Et per appellationem interpoſitam excommunicantis videtur juriſdictio dormitaſſe,*d.cap.Paſtoralis.*§.*verùm*, *de appellat.* Et qui allegat excommunicationem nullam fuiſſe, quia lata poſt appellationem, & petit abſolutionem ad cautelam,abſolvendus equidem eſt,non ſimpliciter, ſed ad cautelam *d.cap.per tuas de ſentent, excom.* ubi Barboſ *n.*3.*ad cap.ſolet* 2.*eod.tit.lib. ſexto*, Cov. *dict. p.*1.§.12.*n.*7.

Verbo EXECUTIO, EXECUTIVA, EXECUTOR.

EXECUTIO poteſt fieri contra clericos in redditibus beneficiorum, Barboſa *in cap. olim 16. num. 3. de reſtitut. ſpoliat.* ubi intelligit modo nulla alia ſint bona, in quibus poſſit fieri executio, & dummodo etiam ex eiſdem beneficii fructibus dimittatur ipſis clericis congrua portio, unde valeant cum ſervis neceſſariis juxta qualitatem ſuam alimenta percipere.

Executionem literarum Apoſt. impedientes incurrunt in cenſuras Bullæ Cœnæ Dominicæ, ita declaratum eſt à Pio V. *in Bulla Cœna Domini, §. item excommunicamus, ibi, Executoriales, pag.* 150. & idem decretum eſt per Gregor. XIII. & per Clement. VIII. *in §. 13 & 14.* & per Conſtitutionem Leonis X quam refert Rebuff *in praxi b neſic. pag.* 317. ubi agit de caſibus Bullæ Cœnæ Domini, probant etiam Fr. Emman. Roderic. *tom. 1. quæſt. Regular. q. 6. art. 8. & 9.* Azor. *inſtit. moral. p 1. lib 5. cap. 12. col. 406. & c. 13. co. 417. & cap. 14. col* 412. Souſa *in declarat. bulla Cœna Dom. cap 14. diſp. 76. n. 9.* Gabr. Pereira *de manu Regia, cap. 4. n. 11 cum ſequentibus, & cap. 7 num. 19* Et prætextus ſupplicandi, vel informandi Summum Pontificem excuſare poteſt impedientes executionem literarum Apoſt. Gabr. Pereira *d. cap. 7. num. 19. p. 1.* & ibi refert judicatum in cauſa Antonii Lopez da Ma a Canonici, Conimbricen. cum Epiſcopo Conimbricenſi, Bonacin. *de cenſuris in Bulla Cœna contentis, diſp. 1. quæſt. 15 puncto 4. § 2 propoſit. unica, n. 1.* ubi *num. 2* quod non excuſatur impediens malitioſè dictam executionem, Souſa *ubi proximè, num. 2. juncto num. 4. cum ſequentibus* Et de practica Caſtellæ vide Ceval. *commu. tom. 4. q. 897. à num. 292. & 329.* Bobadil. *lib. 2. Polit. cap. 18. n.* 208. Cen-d. *ad decretum, collect. 5. n. 4.* Cur. Philip. *p. 1. § 5. num. 4.* De excommunicatione Bullæ Cœnæ Domini contra appellantes ad laicam poteſtatem in cauſis Eccleſiaſticis ad impediendam executionem literarum Apoſtol. agit Suar. *de cenſur. diſput 11. ſect. 2. num. 74.*

Executor literarum Sedis Apoſt. debet eſſe conſtitutus in dignitate, vel habere canonicatum in Cathedrali, Barboſa *in cap ſtatutum 11. de reſcriptis in ſexto*, de quo etiam vide Flor. *var. lib. 1. q. 4.*

Executores literarum Apoſt. dati ad compellendum poſſunt conſtitui, licèt non ſint in dignitate Eccleſiaſtica conſtituti, & in aliis locus non eſt *dicto cap. ſtatutum*, quia tantùm poſſunt notificare, & inſinuare literas Apoſt. Navar. *in cap. cùm contingat, 24. de reſcript. ſecunda cauſa nullitatis, num.* 23. Staphil *de literis gratiæ, & juſtitiæ, tit. de mandat. de providendo, in octava forma, n* 11. Rebuff. *in praxi beneſic tit. forma mandati executor. pag.* 741. Put *p. 3 deciſ.* 192 Secus executoribus datis ad providendum, qui poſſunt excommunicare, & procedere, vide Flor. *var. q. 4. n. 2. cum ſequentibus.*

Executor Apoſtolicus non poteſt exercere ſuam juriſdictionem literis non præſentatis, Barb. *ad cap. cùm in jure 31 de offic. delegati num. 3. cum ſequentibus, & ad cap. ſuper eo 12 n 3. de appellat.* Garc *de beneſic. p. 6. cap. 2. n. 8 cum ſeq.* Molin. *de primogen. lib. 2 cap. 7. n. 58* Flamin. *de reſignat. lib. 6. quæſt 4. num* 17. Et citatio delegati, in qua non fuit inſertum originale reſcriptum, non eſt potens ad declarandum illum, qui in canonem excommunicationis inciderit, Ricc *in collect. deciſ. p. 3. collect. 531. in fine.*

Executoris Apoſtolici poteſtas exſpirat eo ipſo quod proviſus inductus eſt in poſſeſſionem, & per aliquod tempus pacificè poſſedit, Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 1. deciſ* 58. in fine limitat in delegato ad cauſam principaliter, ſi non poteſt exequi ſuam ſententiam, niſi uſque ad annum, per text. *in cap. quærenti 26. de offic. delegati*, quod etiam ſic limitat Garc. *de beneſic. p. 6. cap. 2. n.* 148. Ubi docet quod diverſa eſt ratio in executore gratiæ, cujus poteſtas tanquam acceſſoria debet durare ſicut ipſa gratia, de quo vide etiam Flor. *var lib. 1. q 4. ſ. 3. n* 60. in executione gratiæ cum clauſula, Inducentes, & defendentes inductum, quod poteſtas ad defendendum durat anno, per illum text. *in dicto cap quærenti*, cum aliis notatis per Garc. *d. cap. 2. à n. 146. cum ſequentibus.*

Executores gratiarum poſſunt delegare & committere aliis vices ſuas, Themud. *deciſ. 274. num. 20. p. 3.* Garc. *de beneſic. p. 6. c. 2. §. 1. num. 97. cum ſequentibus.*

Executor gratiæ habens cauſæ cognitionem poteſt recuſari, Flor. *var q. 4. n.* 43. ubi *n.* 45. quod ab eo non datur appellatio, ſaltem ad effectum ſuſpenſionis, ſi excedat: & quod talis appellatio operatur ſolùm effectum devolutivum, tradunt Steph Gratian. *diſceptat. forenſ. cap* 146. *n.* 33. Et poſt Guter. *in l. nemo poteſt, n. 447. ff. de legat. 1.* Ceval. *commun. contra com q. 190. n. 6.*

Executor gratiæ Apoſt. quando teneatur ſuperſedere, & remittere cauſam Ordinario in prima inſtantia, & de praxi eorum Regnorum, vide Flor. *var. q. 12 à n. 17. cum ſequentibus*, ubi *n. 30. cum ſequentibus*, quod executor penſionis poteſt procedere ad executionem, non obſtante quod pendeat lis coram Ordinario ſuper nullitate penſionis, & vide Gig. *de penſion. q.* 70. ubi ait quod executor penſionis, ſi procedat nulliter contra debitorem penſionis, tunc poteſt recurrere ad Ordinarium. Et quod non poteſt declarare debitorem excommunicatum, niſi ei intimentur literæ originales penſionis, probant Flor *q. 11 num.* 27. Flamin. *de reſignat. lib. 6. quæſt. 2. à num.* 137. Et præſentandæ ſunt coram executore literæ originales penſionis, Garc. *de beneſic. p. 1 c. 5. n.* 532.

Executor literarum Apoſt. quo pacto procedere debeat, quando quis eſt in Canonicatibus, cum literæ intimantur Capitulo? vide Guter. *canon. qq. c. 4. n. 28. cum ſeq.*

Executorum executorialium Rotæ aliqua vide per Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 5. collect.* 1666. Guter. *Canon. c. 4. n. 28. cum ſeq.*

Executor redditur mixtus ubi adeſt intruſus, vel comparet contradictor, Flamin *de reſignat. lib. 11. quæſt. 10. n. 15 & 21* Garc. *de beneſic. p. 6. c. 2. n. 106. & maximè n. 110. juncto n.* 112. Et clauſula, amoto quolibet detentore, in literis beneficialibus facit executorem de mero mixtum, Marta *de clauſul. p. 1. clauſula 9. num. 1* Gonzal. *ad reg 8. Cancel. gloſſ. 9. §. 1. in annotat. n.* 273. Et quando ſit merus, vel mixtus, etiam agit Ricc. *in collect dec. p. 5. collectan.* 1690. Et executor mixtus dignoſcitur ex verbis commiſſionis nempe quando adeſt clauſula, amoto illicito detentore, vel gratia conceditur in forma dignum, vel eſt clauſula, *vocatis vocandis*, aut aliæ ſimiles, de quibus Themudo *p. 3. dec. 274. n. 22*

Executor non poteſt cognoſcere de exceptionibus quæ reſpiciunt merita cauſæ principalis, nec eas diſcutere, ſed remittere debet ad priorem judicem, Mendez *lib. 3. praxis Luſit. cap. 21. n.* 53. Cabedo *deciſ. 49. tom. 1.* Barboſ. *in l. ſi prætor, ff de judic. num.* 62. Farin. *de delict p. 3. q 97. n. 74.*

Executione facta in re adjudicata victori, depoſita ſumma meliotamentorum, quam pars jurejurando

declara

declaravit donec fiat liquidatio, an interim poſſit reus petere depoſitum, præſtita cautione? Videtur quod ſic, quia æqualitas in judiciis eſt ſervanda, *l. non debet 42. ff. de reg. juris*, & ſic jus concedit retentionem quouſque melioramenta ſolvantur, *l. ſi in area 32. ff. de condict. indebiti, l. Paulus, ff. de doli except. l. qua ratione, § 1. ff. de acquir. rer. domin. l. neceſſarias, ff. de pignorat. act. l. quod dicitur, ff. de impenſis in rebus dotal.* Ordinat. *lib. 4. tit. 54. § 1.* facit reg. *l. curabit, Cod. de action. empt.* & text. *in l. ſi diverſa pars, Cod. de tranſact.* Ordinat. *dicto lib. 4. tit. 67. § 3.* aliàs locupletaretur reus cum aliena jactura, contra reg. *c. locupletari, lib. ſexto*, & faciunt quæ Gam *deciſ. 4. n. 1.* Valaſc. *de jure emphyt. quæſt 23. n. 23.* quem vide *conſult. 111. n. 2.* & Cabed. *dec. 101. p. 1.* qui aſſerunt, quod data fidejuſſione ante relictum prædium, debet tradi depoſitum. Et depoſita quantitate meliorationum non impeditur executio Gam & Valaſc. *ubi proximè*, Garc. *de expenſis, cap. 6. n. 19.*

Executor juris dicitur executor juſtitiæ, Farin. *conſ. 65. n. 36.*

Executoribus ſententiarum permittitur variatio, abſque eo quod opponi poſſit exceptio litis pendentiæ, Lancelot. *de attentatis, p. 2 cap. 4. limit. 2. num. 84.* Marant. *de ord. judic. p. 6. in ultimo actu, tit. 1.* & poſt omnia adnotatur circa executionem, *num 84.* Licet verum ſit circa exceptionem litis pendentiæ, quod cùm ſunt plures judices competentes, locus eſt præventioni, & in ſpecie eſt Ordinat. *lib. 2. tit. 9. § 3. & lib. 3. tit. 5. § 3.* tradit Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. § 3. proœm n. 12. junlto n. 14.*

Executoris poteſtas pendet à mandato, Flamin. *de reſignat. lib. 7. quæſt. 12. num. 4.* Et forma mandati eſt obſervanda, Ioſeph Ludoviſ. *Peruſ. dec. 37. num. 5. & dec. 117. n. 12.*

Executoris mandato acta fiunt valida, & talia remanent judice commiſſario denuò adveniente, juxta *cap. addita, de reſtitut. ſpoliator* & reſoluta per Felin. *n. 11.* Dec *n. 7 in cap. cæterum, de reſcriptis*, Rebuf. *ad leges Galliæ, tom. 1. tract. de evocat. n. 24. p. 264. & tract. nominat. q. 14. n. 71.*

Executivis ſuperſedendum non eſt mandato Regum, Flamin. *de reſignat. lib. 1 quæſt 6 n. 64.* Flor. *var. lib 1. q. 1. n. 43.*

Executio fieri non poteſt in emphyteuſi nominationis, niſi vivente domino, quod ſi ante finitam executionem moriatur, victor non poterit illam proſequi, Cabed *p. 1. dec 134. n 1.* Gam *dec. 5. n. 9.* Cald. *forenſ. q. 20. n. 35.*

Executio ubi facta eſt à jure, non admittitur moræ purgatio, ut tradunt DD. *in l. ſi inſulam, ff. de verbor. obligat.* & Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 1. allegat. 72. n. 169.*

Executio non poteſt fieri per apocham non recognitam; Ordinat. *lib. 3. tit. 25. § 9.* ubi Barboſa.

Executio fit pro cenſu, vulgò *foro*, captis pignoribus contra debitorem, vel ejus hæredem, aut tertios rei poſſeſſores; Mendez *in pract. Luſit. p. 1. lib. 3. c. 21. n. 56.*

Executio non poteſt fieri ex inſtromento annali locationis, pro citata recondoctione, ſed eſt procedendum via ordinaria, Curia Philip. *p. 2. § 2. n. 5.*

Executio non poteſt fieri ſine ſententia, *l. ſi cum nulla ff. de re jud. l. 1. Cod. de except. rei jud.* Nec ſine citatione partis, Ordinat. *lib. 3. tit. 76. § 2. & tit. 86. in princip.* Barboſa *n. 4.*

Executione ſententiæ debet citari pars principalis, etiamſi ſit abſens, & non poteſt citari procurator, Phœb. *p. 1. dec. 4.* & Mendez *in praxi, lib. 3. cap. 21. n. 1. & 1.*

Executio differtur ubi tertius appellat à ſententia, Steph. Grat. *diſceptat forenſ. c. 439.*

August. Barboſæ Repertor.

Executionis quis debeat eſſe judex à quo, vel ad quem? Vide per varios caſus Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib. 1. concl. 113. conſiderat. 6.* Farin. *in prax. crimin. p. 1. lib. 1. tit. 4. q. 34. n. 115 & 119.* Guter. *lib. 1. pract. q. 97.* Vincent de Franch *dec. 335.*

Executio retardari non poteſt per clauſulam ſolitam apponi, Sine præjudicio executionis, &c. Garc. *de beneſ. p. 1. cap. 5. num. 573.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 9. § 1. in annot. a n. 2. 1.*

Executor ſi conſtet quod poſſeſſor eſt notoriè injuſtus aut intruſus, non tenetur eum citare. Flor. *var. lib. 1. q. 4. n. 23. cum duob. ſeq.*

Executio ſententiæ fieri poteſt in bonis pignori datis, ſine apprehenſione, Gam *dec. 203. n. 1.*

Executioni non datur inſtantia, nec lis, nec judicium, Bart. *in l. litibus, Cod. de agricol. & cenſit. lib. 11.* Afflict. *deciſ. 346.* cum aliis, de quibus per Flor. *var. lib. 1. q. 12. n. 13. & 43.*

Executor novus non facit quod non ſit validum illud, quod antea factum erat per alium judicem commiſſarium, *cap. Audita, de reſtitut. ſpoliat.* Rebuf. *tom. 1. ad leg. Galliæ, tract. de evocat. n. 24. p. 264. & in tract. nominat. q. 14. n. 1.*

Executio poteſt ſuſpendi ſuper principali, quouſque ſententia ſuper deſertione tranſeat in rem judicatam. Ctav. *conſ. 81* Seſſe *de inhibit. cap. 8. § 4. n. 97.*

Executionem impedit exceptio nullitatis notoriæ. Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 581. n. 13* Phœb. *arreſto 77. p. 2* Cald. *forenſ. lib. 2. q. 36. a principio, & n. 5.* Gabr Pereira *dec. 34 n. 3.*

Executionem impedit exceptio nullitatis ratione incompetentiæ, Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. lib. 3. tit. 87. § 1. n. 3.* Et annullata ſententia, acta valida maneot, & remittontur ad judicem competentem, Mendez *in praxi ſæculari, lib. 3 c. 3. n. 8.*

Executionem ſententiæ poteſt impedire tertius, Cur. Philip. *p 2. § 26* Phœb *p. 2. arreſto 1. & 56.* Gabr. Pereira *dec. 39. in princip.* cum aliis citatis per Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. lib. 3. tit. 86. § 3. n. 2.* Intellige de tertio poſſeſſore, ut per Cur. Philip. *dicta p. 2. § 11. n. 2.* Valaſc. *conſult. 55. n. 1.* Barboſ. *in l. ſi alienam, n. 19. ff. ſoluto matrim.* Parlador. *lib. 2 rer. quotid. cap. fin. p. 4. § 5 n. 3.* ubi *n. 3.* ait ſat eſſe probare poſſeſſionem, & vide Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib. 1. concl. 113. conſiderat. 3.* Mendez *in praxi, c. 21. n. 17. cum ſequentibus.* Amplia per Phœb. *arreſto 23. p. 1.* & plura tradit Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c. 439.* Et dominus directus poterit contra tertium poſſeſſorem, in quem emphyteuta tranſtulit rem emphyteuticam, executionem intentare, & proſequi. Parlador. *ub. proximè n. 5* Cur. Philip *dicto § 11. n. 8.* Barboſ. *in cap. cum ſuper 17. de ſentent. & re jud. n 28.*

Executio facta non præcedente legitima liquidatione eſt nulla, Stephan. Gratian *diſceptat forenſ. cap. 318. n 7. & cap. 333. num.* Et liquidatio eſt pars atque præambula executionis, Gabr. Pereira *dec. 34. n. 1.* Et exceptio non liquidati debiti impedit executionem ſententiæ, cum citatis per Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. lib 3. tit. 86. § 17. n. 2.* Et debet pars citari, quia requiritur cauſæ cognitio. Rebuf. *ad leg Galliæ. tom. 1. tr. de lit. obligat. art. 1. gloſſ. 9. num 7. cum ſeq.* Soar. *in l. poſt rem judicatam, notab. 2 n. 18. p. 244.* Valdeſ. *ad eundem in dicta lege, § quartò limita, p. 125* ubi plures citat. Et in exceptionibus, & liquidationibus non admittitur replicatio ac triplicatio: ita refert judicatum Phœb. *dec. 159. & arreſto 9. p 2* Et liquidatione facta debet ſequi condẽnatio, Grat. *diſcept. forenſ. c. 677. n. 1.*

Executio pro delicto mariti non poteſt fieri in bonis mulieris, ſi ſint emphyteutica, quæ non communicantur, Ordinat. *lib. 4. tit. 95. § 1. in princip.* Cald. *de emphyt. cap. 27. n 36. cum ſeq.*

Executio non poteſt fieri in peculio profectitio,

filii pro debitis patris, Menoch. *de interdict. remed. 9. recuper. poſſeſſ. num. 75.* Clar. *lib. 5. §. fin. quæſt. 78. n. 11.* de peculiis adventitiis vide eundem *num. 12. & 14.* Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *læſis*, *n. 119. Cod. de in integrum reſtitut. min.* Sanch. *in præcepta decalogi, lib. 1. c. 15. num. 16. cum ſequentibus*, ubi aſſerit quod ob filiifamilias crimen non publicatur profectitium ejus peculium.

Executor merus nullam habet cauſæ cognitionem, nec poteſt aſſumere partes judicis, ideo nec admittit exceptiones, text. *in l. ſi ut proponis, juncta l. executorem, Cod. de execut. rei jud.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 5. collect. 748.* Barboſa *ad cap. novit, n. 3. 4. & 5. de appellat. & in addit. ad cap. de cætero 5. de re jud.* Et ſummariè procedit, atque habet tantùm effectum devolutivum appellatio ab eo, Garc. *de benefic. p. 6. cap. 2. n. 140.* Et quod non poteſt exceptiones admittere, nec de eis judicare, probant Barboſ. *in c. Paſtoralis 28. §. quia verò, n. 13. de offic. delegati*, Camil. Borel. *in ſum. deciſ. tom. 2. tit. 35. num. 265.* Scac. *de appellat. q. 17. limit. 10. n. 37.* Et non debet interponere aliquam cauſæ cognitionem, ea citatis per Steph. Grat. *diſceptat. forenſ. tom. 3. cap. 511. n. 10.*

Executor merus eſt nudus miniſter, & cenſetur electa induſtria perſonæ, & jus, Menoch. *conſ. 17. num. 3.*

Executores meri qui juriſdictione carent, debent mandatum ſibi injunctum tenaciter obſervare, Joſeph de Seſſe *de inhibit. lib. 1. cap. 4. §. 2. n. 29.* Nomine commiſſarii omnia faciunt, idem *deciſ. Aragon. 54. n. 14.*

Executor merus non poteſt cognoſcere de Juſtitia, & injuſtitia cauſæ, *cap. de cætero 5.* ubi notatur, *de re jud. c. ſuper eo 12. de appellat.* ubi Barboſ. Ab executore meri facti poteſt ſupplicari ad Regem, Gabr. Pereira *de manu Regia, p. 2. c. 63. n. 13. & n. 50.*

Executor merus non poteſt recuſari, Gloſſ. *in cap. novit 43. de appellat. & in cap. ſuper eo 11. eod. tit.* Barboſa cum ab eo citatis ad Ordinat. *lib. 3. tit. 21. §. 28. n. 1.* quibus adde Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *executor*, *n. 3.* Phœb. *arreſto 44. p. 2.* Gabr. Pereira *de manu regia, cap. 7. n. 18. col. 3.* ubi limitat ſi antea erat jam judicatus ſuſpectus.

Executores teſtamentorum an, & quando poſſint eſſe Regulares? Vide per citatos à Barboſa *de offic. & poteſtate Epiſcopi, p. 3. allegat. 52. n. 36.*

Executores teſtamentorum agere poſſunt adversùs hæredes, ut ſolvant legata ex hæreditate relicta in teſtamento, Cov. *in cap. Joannes, n. 5. de teſtam.* id ipſum poſſunt facere legatarii adversùs hæredes, *l. alio*, & ibi gloſſ. verbo *petitura*, *ff. de alim. legat.* Bartol. *conſ. 137. n. 2. in fine.*

Executor teſtamenti, ſi pauper ſit, poteſt relictum pauperi ſibi erogare, Flamin. *de reſignat. lib. 9. q. 17. num. 150.*

Executor teſtamentarius anno elapſo non adimplens voluntatem defuncti, non eſt privatus ipſo jure, ſed venit privandus per ſententiam, *cap. quia nonnulli, de cleric. non reſident.* facit text. *in cap. de multa, de præbend.* & gloſſ. verbo *perdant*, *in cap. ſi diligenti, de foro compet.*

Executoribus annus currit à tempore ſcientiæ, Cald. *de renovat. quæſt. 5. n. 26. cum ſeq. & q. 6. n. 55. cum ſequentibus*, Cened. *ad Decretal. collect. 114.*

Executor nullo alio dato cohærede, loco hæredis eſt, & poteſt agere & conveniri, Valaſc. *conſult. 68. num. 1.*

Executio debet fieri in bonis inventarii, *l. ult. §. ſi præfatam, Cod. de jure delib. l. 5. tit. 6. part. 6.* Et aſſerenti plura fuiſſe bona in inventario, incumbit onus probandi, Gloſſ. *in l. cum de lege, ff. de probat.* communiter recepta *de probat. concl. 852. n. 1.* Alia ex executoribus teſtamentorum, vide per Mol. *de contract. tract. 2. diſp. 247. cum quatuor ſequentibus*, Reynoſ. *obſervat. 55.*

Executio trium ſententiarum conformium impeditur per injuſtitiam notoriam, Steph. Grat. *diſcept. forenſ. cap. 745. n. 1. & 2.* Et exceptio nullitatis admittitur etiam poſt tres ſententias conformes, Gloſſ. *in Clem. unic. de ſequeſtrat. poſſeſſ. & fruct.* Gut. *lib. 1. pract. q. 96. n. 8.* Si appareat ex actis, Men. *conſ. 345. à n. 19. & de arbitr. lib. 2. caſu 9. num. 2.* Gutier. *dicta q. 96. à n. 5.* Maſcard. *concl. 686. num. 4.* Secus eſt ſi non conſtet ex eiſdem actis, ſeu probetur incontinenti, Cald. *forenſ. lib. 2. q. 36. num. 10.* Steph. Grat. *diſceptat. forenſ. c. 42. n. 2.* Et tertius poteſt intervenire ad impediendam executionem trium ſententiarum conformium, Barboſ. *ad cap. cum ſuper 17. de re jud. à n. 6. & cap. veniens 38. n. 2. de teſtib. & in Clem. 1. de re jud. n. 3.* Et executionem non impedit reſtitutio petita adversùs tres ſententias conformes, Ant. Gabr. *lib. 2. commun. opin. tit. de execut. rei jud. concl. 1. n. 17.* Cov. *pract. c. 25. n. 7.* Et quando adversùs tertiam ſententiam reſtitutio imploratur, executio impediri nequit, niſi incontinenti læſio probetur, Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *per quod*, *n. 55. C. de in integrum reſtit. min. & qq. forenſ. lib. 1. q. 55. n. 62.* Menoch. *dicto caſu 9. n. 5.*

Verbo EXEMPTUS.

EXEMPTUS ſi delinquat extra locum exemptum poteſt coram locorum Ordinariis conveniri ratione delicti, contractus, aut rei ſitæ, ſecus ſi ad omnia ſit ſpecialiter privilegiatus, ex Ordinat. *lib. 3. tit. 6. ad finem principii*, Abb. *in cap. ex tuarum, num. ult. de privileg.* Cov. *pract. c. 11. n. 5.* Henriq. *in ſum. lib. 7. de indult. cap. 55. n. 7.* Sanch. *de matrim. lib. 7. diſp. 33. n. 53.* Cabed. *p. 2. dec. 86. n. 7.* Si delinquens ſit exemptus à juriſdictione excommunicantis, tunc in ſuo territorio habitans, & ibi committens delictum, ab eo excommunicari non poteſt. Sayr. *de cenſur. lib. 1. c. 7. n. 36.* Sanc. *dicto n. 23.* Gonzal *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 45. §. 2. n. 33.* ubi aſſerit quod contradictio unius ſufficit, ut quaſi poſſeſſio non acquiratur.

Exemptus citatus non comparendo ad allegandam exemptionem, non incurrit pœnam contumaciæ, *l. contumacia*, ubi Doct. *ff. de re jud.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 1. dec. 163. n. 12.*

Exemptus non comprehenditur in ſtatuto generali, Marta *de juriſdict. p. 4. cent. 1. caſu 43. n. 55.*

Exemptus æquiparatur non ſubdito, Ricc. *dicta dec. 163. n. 1.*

Exempti à juriſdictione Ordinaria non conveniuntur in ſæculari, niſi pro contractibus propriis, & ſuper bonis patrimonialibus, quæ Eccleſiæ non ſint. Gab. Pereira *de manu Regia, p. 1. c. 8. n. 7.*

Exemptæ quamvis ſint perſonæ Eccleſiaſticæ à juriſdictione ſeculari, non tamen ſunt bona eorum, in quibus poteſt fieri executio per miniſtros Regios, Avil. *Prætor. cap. 20. n. 9.* Avend. *de exequend. mandat. p. 2. cap. 6. n. 15.* Azeved. *l. 4. n. 15. tit. 1. lib. 4. novæ recopilat.* Et leges Regni comprehendunt clericos, quia ſunt Vaſſalli ratione domicilii, & per judicea ſæculares poſſunt privari poſſeſſione bonorum temporalium, Cab. *de patronat. Regiæ coronæ, c. 36. n. 2. & 4.* Et lata ſententia à judice ſæculari contra clericum, poteſt jubere fieri executionem in ejus bonis temporalibus, Barboſa *in l. qui prior. 39. n. 98. ff. de judiciis.*

Exemptus privilegio ſuo renuntiare non poteſt, ex Barboſa *ad cap. dilecti 4. de arbitris, n. 4.*

Verbo

Verbo EXPENSÆ.

EXPENSIS alicujus quando aliquid videatur factum nomine alterius? Vide Rebuf. *in tract. nominat. q.* 4. *n.* 111.

Expenſas litis tenetur actor præbere reo pauperi, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.* 1. *d.* 56.

Expenſæ factæ in lite, quam onus de Capitulo habet cum eo, ſunt deducendæ de communi, & tenetur contribuere ille, qui litigavit cum Capitulo, Greg. *l.* 3. verbo *dellos, tit.* 9. *part.* 5. Put. *dec.* 271. *p.* 1. Garc. *de nobilit. gloſſ.* 22. *n.* 5.

Expenſis ſuis debet facere ille, qui tenetur ad aliquid faciendum, *l. ſuo ſumptu, ff. de operis libert.* Cabed. *dec.* 39. *n.* 4. *p.* 2. & ubi quis petit aliquid fieri, debet fieri ſuis expenſis, idem Cabed. *dec.* 83. *n.* 2. *p.* 1.

Expenſas factas in prædio quando fuerint exceſſivæ, non tenetur dominus prædii ſolvere, ſi propter illas cogatur dimittere prædium dictus dominus, *l. in fundo, verſ. fingo, ff. de revendicat. l. ſi ſervos* 12. *ff. de pignorat. act. l. ſed an ultrò,* 6. 1. *ff. de negot. geſtis,* cum traditis per Barboſ. *in l. divortio, § fin. p.* 1. *n.* 73. *ff. ſoluto matrim.* Garc. *de expenſis, cap.* 1. *n.* 30. Cald. *de empt. cap.* 27. *n.* 65. Surd. *de alim. tit.* 1. *q.* 42. *n.* 108.

Expenſas faciens in re aliena, non poteſt eas repetere, *l. domos hæreditarias* 61. ubi gloſſ. verbo *æſtimatis, ff. de leg.* 1. cùm juris fictione ceoſeatur illas donaſſe, *l. demum* 5. *l. ſi quis ſciens* 11. *C. de revendicat. l. ex argento,* ubi gloſſ. *ff. de condict. furt. § ex diverſo, & §. certè, Inſtit. de rerum diviſ.* Menoch. *de interdict. remed.* 15. *recuper. poſſeſſ. num.* 538. 540. *&* 544. Guter. *lib.* 3. *pract. q.* 68. *n.* 8. *cum duobus ſequent.* Barboſ. *in l. divortio, §. fin. p.* 1. *à n.* 40. *& n.* 61. *&* 62. *cum ſeq. & à n.* 58. *& n.* 78. 80. 82. 88. *&* 107. *& p.* 2. *n.* 7. *ff. ſoluto matrim.* Limitatur in foro animæ, quo fur repetere poteſt impenſas, Covarr. *in reg. peccatum, p.* 2. *§.* 6. *à num* 3.

LITERA F.

Verbo FACTUM.

FACTUM antiquum quomodo probetur? Vide Maſcard. *de probat. concl.* 105 *&* 733.

Factum antiqoum dicitur ſi excedat annos 100 Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu.* 3. Menchac. *illuſtr. c.* 84. *n.* 15. Gam. *dec.* 88. Avend. *de exequend. mandat. p.* 1. *cap.* 6. *n.* 6. Et in factis antiquis centum annorum plenè probat fama, Stephan. Grat. *diſceptat. forenſ. cap.* 78. *n.* 35. *&* 36.

Facto magis declaratur voluntas, quàm verbis, *l. Paulus, ff. rem ratam haberi, l. pro hærede, ff. de acquir. hæred.* Aym. *conſ.* 204. *n.* 11. *cum ſeq.* Menoch. *conſ.* 1. *n.* 264 *& conſ.* 5. *n.* 16. *& conſ.* 110. *n.* 1. *cum ſeq. & conſ.* 158. *n.* 48. Maſcard. *de proba. concl.* 1415. *num.* 34. Rebuf. *in tract. de pacific. poſſeſſ. n.* 148. Cald. *de reſolut. emphyt. cap.* 11. *n.* 20. Surd. *dec.* 149. *n.* 2. *& conſ.* 371. *n.* 65. Rota Rom. apud Farin. *dec.* 582. *n.* 5. *tom.* 2. *p.* 1. Valaſc. *conſult.* 169. *n.* 11. Seraphin. *de privileg. juram. privil.* 1. *n.* 57. Paul. Montan. *tract. de tutel. c.* 33. *n.* 535. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. §.* 4. *proœm. n.* 71. Mendez à Caſtro *in Praxi Luſit. lib.* 3. *cap.* 11. *n.* 9. Scac. *de appellat. q.* 17. *limit.* 2. *à n.* 23. *cum ſeq.* Mar. Antonin. *var. lib.* 2. *reſol.* 11. *n.* 65. ubi *n.* 88. declarat procedere quando factum eſt determinatum ad quid certum præſumendum, ſecus ſi eſt indeterminatum & indifferens, citans Maſcard. *concl.* 45. *n.* 5. Et voluntas declaratur facto ac verbis, Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 624. *n.* 14.

Facta verbis ſunt fortiora, Aym. *conſ.* 204. *n.* 11. & Cald. *conſ.* 1. *n.* 15.

Facto proprio admittitur probatio erroris, Cald. *de empt. c.* 20. *n.* 28.

Verbo FALSITAS, FALSUM.

FALSITAS eſt mutatio veritatis, *l.* 1. *tit.* 7. *part.* 7. & ibi Gregor. Menoch. *de arbitr. caſu* 309. *n.* 10 *& conſ.* 310. *n.* 6.

Falſitas concludere debet per neceſſe, Surd. *deciſ.* 282. *n.* 4.

Falſi pœna tenetur is, qui ſe facit procuratorem, cùm non ſit, Farin. *de delict. p.* 6. *tit. de falſit. q.* 150. *n.* 89. Et condemnatur in expenſis, Maſcard. *de probat. concluſ.* 1004. *num.* 6. Et exceptio falſi procuratoris in quacunque judicii parte opponi poteſt, Barboſ. *in remiſſ. ad ordinat. lib.* 3. *tit* 49. *§.* 2. *num.* 10. & Auctor filius ejuſdem, *in collect. ad cap. cùm venerabilis* 6. *de exception. n.* 3.

Falſitas non committitur ſi inſtrumentum aliàs eſt nullum, Farin. *de delict. p.* 4. *conſ.* 60. *n.* 76. *&* 91. Et quando non eſt nociva, ibidem *n.* 46. *in fine, & n.* 47. *& addit. lit. N.*

Falſitas commiſſa in ſcriptura extra acta non facit perdere cauſam, Phœb. *arreſto* 23. *p.* 2.

August. Barboſa Repertor.

Verbo FAMA.

FAMA ut plurimùm fallax eſt, cùm ad dictum unius facilè ſequi conſuevit multitudo, *cap. cùm ex juventute* 12. *de purgat. canon.* nullumque malum velociùs fama diſcurrere dicitur, cùm ipſa mobilitate vigeat, ſibique vires acquirat eundo, & ab initio nata & inchoata de facili tranſeat, & ſpargatur, & falſi nūtia plerunque conſiſtat, juxta illud Virg. *l.* 4. *Æneid.*

Fama malum, quo non aliud velocius ullum.
Mobilitate viget, viréſque acquirit eundo.
Parva metu primo, mox ſeſe tollit ad auras,
Ingrediturque ſolo, & caput inter nubila condit.

Hinc beatus Hieron. ad Ruſinum ſcribens dicit; multùm in utramque partem crebrò fama mentitur, & tam de bonis mala, quàm de malis bona falſo rumore concelebrat; multi profectò ſunt falſi rumores à malevolis, & nugigerulis conficti; quivis enim poteſt turpem de quolibet rumorem proferre, & conſictam fabulam diſſipare: temerè etiam conflari ſolent ea, quæ ex rumoribus ſparguntur ſine certo auctore, ſine radice veritatis, ut refert Farin. *de delict. p.* 1. *tit.* 5. *q.* 47. *l. decurionum, Cod. de pœnis,* vanas populi voces exaudiendas minimè eſſe ſtatuitur; & *num* 9. quod propterea famæ tanquam rei fragili, fallaci, pernicioſæ, & utplurimùm tranſmiſſæ ab iis, qui nocere cupiunt, & qui ita deſiderant de hoc famam eſſe, nil mirum eſt credendum.

Fama probatur per Scripturas, Menoch. *conſ.* 191 *num.* 84. Et per teſtes ſingulares, Bonacoſa *p.* 1. verbo *fama, fol.* 78. *verſo.*

Fama tam in civilibus, quam in criminalibus non facit plenā probationem, Maſcard. *de probat. concl.* 753. Farin. *in praxi crimin. tom.* 1. *tit.* 5. *de indiciis & tortura q.* 47. *n.* 3. ubi *à n.* 4. quod in criminalibus non facit

indicium ad torturam,& *n.11.* limitat in delictis occultis & difficilis probationis,in quibus ſola fama facit indicium ad torturam : & *à n.17.* idem operatur juncta cum aliis conjecturis, *& n. ſequentib.* hoc declarat,& *à n.74.cum ſequentib.* quod facit ſemiplenã probationem,& ſecus in criminalibus, & ubi agitur de diſſolvendo matrimonio, & *à n.73.* quod juncta cum uno teſte de viſu plenam inducit probationem.

Famæ probatio requirit duos teſtes, Farin. *dicta quæſt.47. num.* 208. ubi *à n.*210. quod debent eſſe ſpectatæ fidei, integræ,& optimæ opinionis, vel omni exceptione majores : & *num.*129. *cum ſequentibus*, quod teſtes ſuper fama deponentes debent nominare auctores, & eos à quibus fama ortum habuit : & *à n.*237 *cum ſequentibus*, quod debent dicere ſe audiviſſe à majori parte populi.

Fama ſola plenè probat in probatione nobilitatis, virtutis, ſeu alterius qualitatis, Farin. *dicta q.* 47. *à n.*101. ubi teſtatur fuiſſe reſolutum in Rota.Et bonitas, ac bona qualitas alicujus, quomodo probetur ? Vide Maſcard.*de probat.concl.* 234.

Fama in probationibus puritatis ſanguinis, quod paria ſunt eſſe talem, vel haberi pro tali, procedit in illis quæ ſunt juris, Garc. *de benefic.p.* 5. *cap.* 1. *num.*146. & non in iis quæ in facto & probatione conſiſtunt ; diverſum enim eſt quod quis ſit talis,vel quod pro tali habeatur, *l. merces*, ubi Alciat. *ff. de verbor.ſignificat.*Menoch.*conſ.*35.*n.*21.

Fama in antiquis probat. Doctores per text.ibi, *in cap.cum cauſam,de probat.* Duen.*reg.*199.*limit.*7.Maſcard.*de probat.concl* 753. *à n* 4. Vaiaſc. *de jure emphyt.quæſt.*9.*num* 25.Barboſa *de offic.& poteſt.Epiſcopi,p.*1.*tit.*3.*cap.*2.*n.*76. Garc.*de expenſ.*1, *cap* 9. *n* 121, *&* 13. Ubi idem de opinione generali. Et in antiquis bene probat, etiam quod agatur de gravi præjudicio,dummodo ſit uniformis & ſolida,ac conſtans & illæſa,ſine varietate,&contrarietate.Garc.*de benefic.p.* 11. *cap.* 4 *n.* 148. *cum ſequentibus*, Farin. *dicta quæſt.* 47.*num.*106 *cum ſequentibus*,ubi etiam aſſerit quod hæc opinio ſit communis, licèt contraria ſit verior : & *num.*122 *cum ſequentibus*, quod etſi agatur de gravi præjudicio,fama in antiquis & infra centum annos probat non ſolùm pluſquam ſemiplenè, ſed etiam plenè: & *num.* 126. quod in probatione malæ fidei fama plenè probat,& *num* 127. quod conſuetudo probatur per famam,& *num.*128. quod ad evitandum peccatum fama plenè probat.

Fama probatur, quamvis teſtes non deponant à quibus & ob quam cauſam illa habuerit originem, & ſufficit quod dicant publicè audiviſſe, Steph. Gratian.*diſceptat forenſ.cap.*597.*n.* 15.*&* 16.

Fama ſola in probatione juriſpatronatus, juncta longiſſima præſentandi poſſeſſione ſufficit, Farin. *dicta quæſt.*47.*num.*133.ubi *n.*140.*cum.ſeq.* quod ſola, plenè probat quem uſurarium manifeſtum, juncta cum adminiculis : & *n.* 143. quod ſola fama ſufficit in probando impedimentum matrimonii.

Fama probatur furor,vel dementia Nav. *in cap.ſi quando,de reſcriptis,except.* 10. *in principio.*

Fama tunc probat plenè, vel ſemiplenè, quando orta eſt ex aliqua veriſimili & probabili cauſa ratione,vel conjectura,aliàs tanquam vox vana & vanus rumor in populo minimè attendenda erit, & nullam prorſus faciet probationem,tam in civilibus, quàm in criminalibus,Farin *dicta quæſt* 47.*numero* 153. ubi *à numero* 155. quod etiam debet habere ortum à fide dignis & honeſtis perſonis, & non à malevolis. Intellige quando fama eſt uniformis, & eadem in toto populo,ſolida & inconcuſſa, ſecus ſi varia & diverſa,levis,& vaga,quia tunc nec in criminalibus,nec in civilibus ſuum operatur effectum idem *n.*163.*cum ſeq.& n.* 172. quod fama non inducit aliquam probationem,niſi fuerit orta ante litem motam, *c. licèt ex quadam,de teſtibus*,Aloyſ. Ricc.*deciſ.Cur. Archiepiſcopat.Neapolit.p.*1.*dec.*169.*n.*6 ubi *n.* 8.*&* 9 quod fama publica cum uno teſte de veritate non probat in criminalibus,ſecus in civilibus.

Fama bona eſt theſaurus inæſtimabilis, Bald. *in l. unica,n.*9.*Cod de confeſſis*, Flamin.*de reſignat. lib.* 5. *q.*3.*n* 92.Sayr.*clavis Regiæ lib.*11.*cap.*3.*n.*1. & melius eſt nomen bonum,quam divitiæ multæ, *Proverb.* 22. & famæ ſuæ quis tenetur conſulere, & peccat qui famam ſuam negligit,pluraque de hoc vide per Menoch.*conſ.*94.*à principio*,Director.Inquiſitor *p.*3.*pag.* 527. Et fama ac honor bonorum omnium externorum eſt præſtantiſſima,Maſcard.*de probat.concl.*1119. *num.*9. *&* 10. De bona fama agunt etiam Hyppolit. *conſ.*15.*n.*10.*& conſ.*18.*n.*40. *& conſ.*44. *n* 19. *&* 20. *& conſ.*72.*n.*20.Menoch.*conſ.*149.*n.*43 *&* 46.

Famæ ſuæ detrimentum ab alio datum [illegible] quis remittere,Sayr.*clavis Regiæ lib.*11. *c.*7. *n.* 1 [illegible] reſtitutio an ſit facienda de fama, ubi quis verum crimen objicit,vide Cov.*lib.*1.*var.c.*11. *num.*6. *ad finem*, ubi affirmat.

Fama bona purgat ſuſpicionem,Hyppolit.*conſ.* 15. *num* 10 *& conſ.*18 *n.*40.*& conſ.*44.*n.* 19. *cum.ſeq. & conſ.* 72. *num.* 20 Grammat *dec.* 60.*num.* 11. Clar. *lib.*5.*§ fin.quæſt.*60.*num.* 23. Et famæ bonæ probatio minuit indicia,quæ ſunt contra reum. Bonacoſ. *p.* 1. verbo *fama,fol.*68.*verſo*,& verbo *fama bona*, *fol.* 69. *verſo*,& vide Menoch.*de arbitr.lib.*2.*caſu* 474 *n.* 41. Perez *lib.*8.*Ordinam.p.*347.

Fama bona eſt præferenda malæ, Hyppolit. *in l. de minore,§.plurium,n* 91.*ff.de quæſt.* Farin. *de delict. p.*1 *lib.*1 *tit.*5.*q.* 47.

Famæ bonæ probatio prævalet malæ. Hyppolit. *in l.de minore,§.plurimum,n.*9.*ff.de quæſtion.*

Fama cum uno teſte non probat in criminalibus. Gloſſ.2.*in cap.veniens,in* 1.*de teſtibus, cap inquiſitionis,§.ult. de accuſat.*

Fama probat vacationem beneficii. Gonzal. *ad reg.*8.*Cancel gloſſ.* 15. §. 2. *n.* 75.

Famæ plura alia vide apud Sayr. *clavis Regiæ lib.* 11.*cap.*3.*à n.*1.Farin *de delict.p.*1 *lib.*1.*tit.*5 *q.*47 *per totam.*Et de aliis modis quibus fama probatur, vide Stephan.Gratian.*diſceptat.forenſ. cap.* 76. *n.* 38. *cum ſequentibus.*

Verbo FAMILIA, FAMILIARES, & FAMULUS.

F*AMILIÆ* factum,ut pote ſpolium,videtur factum de conſenſu domini,Menoch.*de interdict. remed.* 1.*recuper.poſſeſſ.num* 54.Cald.*forenſ.q.*22.*n.* 8. Et dominus tenetur pro facto ſervi, quando ex illo facto commodum ſentit, ut eſt recepta ſententia Doctorum *in l. de pupillo,§ ſi quis ipſi Prætori, ff. de novi operis nuntiat.* ex Menoch.*conſ.*53.*n.* 15. quando commodum ſubſequutum eſt, & dominus de facto detinet,Menoch.*d.remed.* 1. *n.* 55. *&* 56. Maſcard. *de probat concl* 1413.*num* 19 Far. *in praxi delict.p.*5. *de conſultoribus*, *quæſt.* 134.*n.* 70. *&* 79. Et præſumptio eſt contra dominum, quod juſſu ejus factum fuit, quando actus eſt ſucceſſivus, & non momentaneus, ex Abb. *in cap.cùm cauſam,n.*19 *de teſtibus*, Maſcard. *ubi proximè*, *num* 16. *cum ſequentibus*, ubi ait quod propter tolerantiam videtur dominus ratificare, maximè ſi factum cedit in ejus commodum & tacet, Farin.*ubi proximè*, *num.* 73 Molin. *de primogen. lib. ſecundo,cap.*5.*n.*45.Cald.*in l unica,Cod. ex delict. defunct. p.* 3. *num ult.* Illuſtriſſ. Dom Rodericus à Cunha *ad cap. tibi* 33. *n.* 4 *diſt.* 6.. Eſt etiam præſumptio,quod pater juſſerit, quando prohibetur aliquid

quid per ſe facere, & factum fuir per filium, quia præſumitur filiur à patre interpoſitus, *l. popillus, ff. de auctorit. tutor.* reſolvit Menoch. *conſ. 522. n. 30.*

Familiæ factum nocet domino, Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 5. collect. 1530. & collect. 1816.* Et tenetur dominur ad damnum. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 625. num. 15. cum ſequentibus.*

Familiares verè dicuntur illi qui expenſir alicujus continuè domeſtici commenſales exiſtunt, Barb. *ad cap. ult. de verbor. ſignificat. num. 2.* ubi *num. 3.* quod ut contrahatur familiaritas, requiritur menr, & dens, & *num. 4.* quod familiaris de præterito, præſumitur familiaris in futurum, niſi probetur contrarium.

Famuli ſcholarium quibur datur tempus ad ſtudendum, non poſſunt de conſuetudine petere Salarium, Rebuff. *de privileg. Scholar. privil. 167.* Guter. *de juram. confirmat. p. 1. cap. 6. num. 3.* Cabed. *deciſ. 162. num. 3. p. 1.*

Famulur infirmur, durante infirmitate ſalarium non vincit, Cov. *lib. 3. var. cap. 13. n. 8.* Avil. *ad cap. 1. Prætor. n. 20. pag. 56.* Fior. *var. lib. 1. quæſt. 7. §. 2. n. 17.* Cald. *forenſ. lib. 1. quæſt. 3. num. 3.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopal. Neapolit. p. 2. deciſ. 220. num. 11.* Surd. *de alim. tit. 4. quæſt. 25. num. 33.* quem vide *dict. tit. 4. quæſt. 5. num. 5.*

Famuli non exigentes ſtipendium intra tres annos, quamvis non habeant actionem contra dominos, juxta Ordinat. *lib. 4. tit. 32. in princ. p.* Si tamen domini certi ſint quod eis dictum ſtipendium debeant, tenentur in conſcientia illis ſolvere, quia hæc poſſeſſio triennalir non eſt præſcriptio, ſed præſumptio, & non extenditur ad forum conſcientiæ Valaſc. *conſult. 125. tom. 2.* Gam. *deciſ. 334.* Molin. *diſp 67.*

Famulur alicujus quir dicatur? Vide Surd. *deciſ. 19. n. 2. & deciſ. 35. num. 15.* ubi aſſerit, quod famuli cognoſcuntur ex qualitate ſervitii: & *num. 2.* quod cohabitare non dicuntur, qui non ſtant in eadem domo: & *num. 3.* quod cohabitare non dicitur, qui ſtat in eadem domo, niſi ad eandem menſam & convictum moretur.

Famulus delinquenr in extractione rerum prohibitarum, vel in venditione, nocet domino, Bobad. *in Polit. lib. 4. cap. 5. num. 33.*

Famuli res indoctæ in domum domini, ſunt tacitè obligatæ domino pro ſervitio, Neguzant. *de pignor. 2. p. memb. 4. num. 151.* Menoch. *de interdict. remed. 3. adipiſc. poſſeſſ. num 243.*

Famulur aufugienr præſumitur ſubtraxiſſe ea quæ non reperiuntur ex illo tempore, Gloſſ. *in Auth. de exhibendis reis, §. ſi vero ſemel,* verbo *factum,* Duenh. *reg. 307.* Bernard. *reg. 295. verſ. tertiò fallit,* Maſcard. *de probat. concl. 822. & concl. 831. num. 8.* ubi *numero 7.* quod famulorum natura eſt furaciſſima.

Verbo FIDEICOMMISSARIUS, FIDEICOMMISSUM.

FIDEICOMMISSUM non extare in dubio pronunsiandum eſt, & non præſumitur, niſi probetur, Maſcard. *de probat. concl. 774.* Menoch. *conſ. 152. n. 48. & 54. cum ſeq. & conſ. 171. num. 10. & 11. & conſ. 311. num. 17. & conſ. 527. num. 41. & conſ. 328. num. 18. & conſ. 376. num. 35.* Surd. *conſ. 443. num. 2.* Cald. *in reſponſo pro Sebaſtiano Limpo, num. 8. & conſ. 9. num. 20.* Faciunt quæ idem Surd. *deciſ. 258. num.* Guter. *lib. 3. pract. quæſt. 67. num. 7. cum ſequentibus,* aſſerunt, quod in diſpoſitione hominis caſur contingens præter ipſiur ordinationem non includitur ſub ejus diſpoſitione, etſi in caſu omiſſo major ſit ratio diſponendi. Et qui dicit ſe eſſe ſubſtitutum, probare debet, Avend *ad l. 45. Tauri, gloſſ. 8. num. 8.* Menoch. *conſ. 337. num. 2.* Molin. *de primogen. lib. 1. cap. 4 num 3.* Et dicere ſolemus hoc caſu, ſubſtitutio de re non loquitur, Menoch. *conſ. 85. num. 37. & conſ. 97. num. 49* Cald. *in dicto reſponſo, num. 6. & 48. & dicto conſ. 9. num. 11.*

Fideicommiſſum probatur ex conjecturis, Flor. *lib. 1. var. quæſt. 18. n. 19.* Cald. *conſ. 9. n. 17.*

Fideicommiſſi materia non dicitur favorabilis, ſed odioſa, Molin. *de primogen. lib. 1. cap. 4. n. 10.*

Fideicommiſſum quibus verbis videatur conſtitui & probari? vide Menoch. *conſ 569. num. 4. cum ſequentibus,* Maſcard. *de probat. concl. 775.*

Fideicommiſſario an competat reivendicatio adversùr tertium pro rebur alienatis ab hærede, qui ſub conditione reſtituere gravàtur alienavit, pendente conditione fideicommiſſi? Vide Reynoſo *obſervat. 10.*

Verbo FIDEJUBARE, FIDEJUSSIO, FIDEJUSSOR.

FIDEIUSSOR non poteſt quir eſſe ſui ipſiur, Mantic. *de conjectur. ultim. volunt. tom. 1. lib. 3. titul. 10. num. 2.*

Fidejuſſor pro capitali, cenſetur etiam pro intereſſe, *l. ſi quis ſolutionis, verſ. 1. ff. de uſur. l. 2. §. ult. juncta l. ſeq. ff. qui ſatiſdare cogant.* Surd. *de alim. tit. 9. quæſt. 31. num. 5. & 73.*

Fidejuſſio judicator nulla, ſi fidejuſſor fuerit enormiter læſur, Farin. *deciſ. Rota Rom. 247. n. 7* & de minore jubente, idem *deciſ. 281. n. 2. cum ſeq.*

Fidejuſſio eſt ſtricti juris, & obligatio fidejuſſoris ſtrictè interpretatur, & ideo non extenditur, *l. ſi pignori, & l. ſi fidejuſſores magiſtratuum, ff. de fidejuſſor, l. qui ultra, & l. blanditus, Cod. eod. tit.* Roland. *conſ. 58. num. 10. vol. 1.* Panorm. *conſ. 72. lib. 2. ex num 2. cum ſequentibus,* Menoch *conſ. 119. num. 6.* Farin. *de delict. p. 4 conſ. 61. num. 2.* Surd. *deciſ. 212. num. 1. & de alim. tit. 9. quæſt. 31. num. 72.*

Fidejuſſor ſimpliciter acceptur tenetur ad uſuras, intereſſe, vel damna, *l. Lucius ff. qui pot. or. in pignore habeantur,* Surd *de alim. tit. 8. privil 50. num. 2. & tit. 9. quæſt. 31. num. 5. 14. 15. 37. & num. 75. & deciſ 212 n. 8. cum ſequentibus,* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 117. num 5. cum ſequentibus,* Barboſ. *in l. 1. ff. ſoluto matrim. p. 3 num. 28.*

Fidejuſſor condemnatus poteſt petere ut bona principalir debitoris priùs executioni ſubjiciantur expenſir ipſiuſmet fidejuſſoris, juxta doctrinam Bart. *in l. ſi ut certo. § ſi duobus vehiculum, num. 12. ff. commodati,* reſolvunt Bald. *in Auth. ſi captivi, Cod. de Epiſcop. & Cleric.* Gregor. *ad l. 6. titul. 7. part 6.* verbo *vender,* Kuar. *in tit. de los emplazamientos, num. 2. pag. 395.* Duenh. *reg. 535. verſ. 19. limita,* Anton. Gabr. *lib. 3. de fidejuſſor. concl. 2. num. 3. cum ſequentibus,* Hyppolit. *in rub. de fidejuſſor. num. 71.* Surd. *deciſ. 174. num. 28. juncta deciſ. 218. num 13.* Barboſ. *in l. vendita, ff. de judic. num. 196.* Cald. *de empt. cap 33. num. 50.* Facit Ordinat. *lib. 3. tit. 91. verſ. enao ſendo,* & ita judicatum fuit in Senatu Portugalenſi *die 19. Auguſti, anno 1599.* Judicibus Doctor. Gaſpare Leitao Coëlho, & Michaële de Barreira Scriba, Antonio de Mendoza.

Fidejuſſoris indemnitatis prærogativas, vulgò *de tirar à paz e à ſalvo,* vide apud Bart *in l. 1. Cod. de conveniendis fiſci debitor. lib. 10. num. 2.* Hyppolit. *in rub. de fidejuſſor. num. 367. cum ſequent.* Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ. 57.* Menchac. *controverſ. illuſtr. c. 33. n. 4.* Ubi ponit varios modor fidejuſſorũ, Perez *ad l. 5. tit. 8 lib. 3. Ordinam. p. 647.* Valdeſ. ad Soar. *p. 144* Azeved. *ad*

l. 13.

*l.13.tit.5.lib.3.num.3.*Guter. *pract.lib 1.quaſt.*40 Bernard. Græv.*in pract. Cam. Imper.lib.1. concluſ.27.§.1. de fidejuſſore indemnitatis,*Steph.Grat *diſceptat. forenſ. cap.86.& cap.549.*Muſcatel.*in pract. fidejuſſoria,p.1. modo* 20. Farin.*deciſ.*8 75 *in noviſs.* Cald.*de emp.c.*33. *num* 9.Ubi quod fidejuſſor indemnitatis poteſt petere priùs excuti principalem, Gam.*deciſ.*379 *aliàs* 381. Ubi ait,quod talis fidejuſſor ante excuſſionem principalia debitoris,& ejus fidejuſſorum nunquam convenitur, & licèt renunciet beneficio fidejuſſorum, non videtur renuntiare privilegio excuſſionis.

Fidejuſſor, quem expromiſſorem, vulgò *Abonador*,appellamus, habet aliquas prærogativas, de quibus *in l.cùm oſtendimus*, §. *fidejuſſores, ff. de fidejuſſor. tutor.* Hyppolit. *in rub. de fidejuſſor. num.*367. Duen. *reg.*345. *verſ. amplia ſecundò*, Rebuff. *tom.*1. *ad leg. Gallia, tit.de ſententiis executivis, art.*1.*gloſſ* 16.*n.*45. Bart. *dicto lib* 10. *num.* 2. Et de expromiſſore, vide Gom. *tom.*2. *variar. cap.*13 *num.*3.

Fidejuſſor videtur acceptus in omnem cauſam, quæ oriri poteſt, & quidquid accreſcit principali obligationi, accreſcit etiam fidejuſſori, Surd. *deciſ.*211. *num.*8. *cum ſequentibus.*

Fidejuſſor non poteſt aliquid accipere pro fidejuſſione,Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *ſua facilitate, num.*56. *Cod. de in integrum reſtitut. min.& de empt. cap.*28. *num.*40.

Fidejubere denegans proximo peccat,Avil. *ad cap. Prætor. cap.*23. verbo *den orden*, *num.*9.

Fidejuſſionis grave onus, Surd. *de alim. tit* 3.*q.*3. *num.*30.*& tit.*8. *privil* 26.*num.*10.*& deciſ.*279.*n.*13. Et nummus eſt fidejuſſor futuræ neceſſitatis, Rebuff. *in concord. pag.*508.

Fidejuſſor qui dixit,ſi Titius non ſolverit, ego ſolvam ad quid teneatur? Vide Bartol.*in leg.ita ſtipulatus,*3.*oppoſit.ff.de verbor. oblig.* Azeved. *ad l.*1.*tit.*21. *lib.*4.*nova recopilat num.*171 Gom.*tom.*2.*var.cap.*13. *num* 2. Mendez *in praxi Luſit. lib.*3. *cap* 21. *num.*151 ubi aſſerit quod bis judicavit Senatus,debere procedi per libellum via ordinaria,vel ſummatim per decem dies. Et non potitur beneficio excuſſionis, Stephan. Grat *diſceptat.forenſ.cap.*164 *n.*10.*cum ſeq* quamvis contrarium ſequatur Cald. *de empt. cap.* 33. *n* 51. Et de approbante fidejuſſorem, vide Menoch. *conſ.*179. *n.*2 Rebuff *tom.*1.*ad leg.Gallia,tract de ſentent.execut. art.*1.*gloſſ.*16 *n* 37. Et de laudatore, quem nos *Abonador* vocamus, vide Farin *de delict.p.*1. *lib.*1. *tit.*4. *quæſt.*34 *num.*85. Bobadil. *in ſua Politica, lib.*3.*cap.*8. *num.*52. Rebuff *in l. & eleganter*, §. *idem Pomponius, ff. de dolo*, Cur. Philip. *p.*2. §.17. *n.*2.

Fidejuſſores quando ſunt duo in ſolidum, & unus ſolvit fidejuſſorio nomine, habet actionem contra confidejuſſorem,& poteſt repetere à correo, Valaſc. *conſult.* 27 *num* 8.

Fidejuſſor acceptus in prima inſtantia,non tenetur in ſecunda,*l.cùm apud Sempronium, ff.judicatum ſolvi,* Aloyſ Ricc. *in collect. deciſ.p.*1. *collect.*337.

Fidejubere idem importat quod ſolvere, Stephan. Gratian *diſceptat.forenſ. cap.*593. *num* 3.

Fidejuſſorem qui tenetur dare, an debeat dare in loco judicii? Vide Surd.*deciſ.*195 *num.*12. ubi quod idoneus & ſolvendo ut quis dicatur,debet poſſidere bona in loco judicii, nec ſat eſt ſi alibi habeat.

Fidejuſſorem recipiens minùs idoneum,tenetur reficere parti damna, Farin *deciſ.*814 *in noviſſ.n.*1.

Fidejuſſor qui ſe obligavit tanquam principalis,& cum juramento, & quod non allegabit nullitatem contractus,non liberatur. Stephan Grat.*diſceptat forenſ.cap.*122.*n.*25. *cum ſequentibus*, Farin.*p.*4.*deciſ.*44. *& ibi additio* Et fidejuſſor poteſt conveniri priuſquam principalis debitor, ſi ſe obligavit tanquam principalis debitor, ex Ordinat. *lib.*4. *tit.*59. §.3.

Fidejuſſoris obligatio non poteſt eſſe ſine principali, Bald. & Neviz. *in l. fidejuſſor obligari* 17. *ff. de fidejuſſor.* Et ſi obligatio principalis fuerit nulla, erit etiam nulla obligatio fidejuſſoria, Stephan Grat. *diſceptat. forenſ cap.*122.*num.*2.*cum ſequentibus*,Cald. *de empt. cap.* 32. *num.* 52. Farin *de delict p.* 1. *tit.*4. *quæſt.*35. *num.*24.*&* 25. *& p.*4. *deciſ.*4 . & ibi addit. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur Archiepiſcop Neapolit p.*2. *deciſ.* 211. *num.* 6 *&* 7. Mantic. *de tacit. & ambig. convent. tom.*1. *lib* 9.*tit.*13. *num.*7. Et fidejuſſor non poteſt ſe obligare pluſquam principalis, Cald. *dicto cap.*32. *num.*26.

Fidejuſſor ad tempus,finito tempore manet liberatus,Bart.*in l.Lucius,*§.*Paulus,num* 1 *ff.de adminiſtrat. tutor.* & ibi Doct. Jaſ.*in l.*1.*num* 18.*Cod.de judic.*Bertachin. *in ſuo Repertor.* verbo *fidejuſſor liberatur*, *n.*4. Tiraquel. *de retract.tit.*2.§.1.*gloſs.*7.*num.*32. Anton. Gab. *lib.*3.*de fidejuſſor.concl.* 3.*num* 4. Bernard. Græv. *ad pract.Cam.Imper. lib.*2. *concl.*30. *conſiderat.*3. Stephan. Grat. *diſceptat. forenſ. cap.*68. *num.*37. *cum ſeq.* Et data dilatione temporis debitoris,fidejuſſor manet deobligatus, Maſcard. *de probat.concl.*1107. *num.*12. Gutier. *de juram. confirm. p.*1. *cap.*49. *num.*14. Cald. *de empt. cap.*23. *n.*17. Gabr. Pereira *deciſ* 20. Phœb. *deciſ.*132.*num.*10 *cum ſequent.p.*1. Cened. *ad Decretal. collect.*152. *num.*3.

Verbo FILIATIO, & FILIUS.

FILIATIO quomodo probetur? Vide Maſcard. *de probat.concl.*787.*cum ſequentibus,uſque ad concl.* 799. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.*562. *per totum*, & plura de filiatione, vide per Farin.*de delict. p.*1 *tit.*5.*quæſt.*47 *num.*94. Valaſc.*conſult.*134. *num.*3. & 4 *& conſult* 176. *num.*7. & 17.

Filiatio eſt difficilis probationis, *l. Lucius*, *ff. de condit.& demonſt* Bart *in l.*1.*n.*2.*Cod.quorum bonorum*, Hyppolit. *in rub. num.*9. *Cod. de probat.* Cardoſ. *in praxi jud.& advocat.*verbo *probatio,n.*53. Et probari non poteſt niſi per indicia & conjecturas, Menoch. *de arbitr.lib.*2.*caſu* 89.*num.*2. Maſcard.*dict.concl.*787. *num.*4. & 5. Et inter alias conjecturas eſt fama, ut eſt magis recepta concluſio, ex Dec. *conſ.*54. *num.*3. Pariſ.*conſ.*17 *n.*9.*lib.*2. Menoch.*ubi proximè, num.*86 Maſcard *concl.*791. *per totam*, Farin. *de delict.tom.*5. *tit.*5 *de indiciis & tortura,quæſt.*47.*n* 94 Quod procedit etiam in filiatione naturalium, & ſpuriorum, ut per Gozad. *conſ.*53.*n.*43.*& num.*55. Roland *conſ.*12. *n.*10.*lib.*3. Burſat. *conſ.*89. *n.*1 Maſcard. *d concl.*787. *n.*15.*& concl.*789.*n.*11.*& num* 23. Valaſc.*d.conſ.*134. *n.*3.*&* 4. *& conſult.*176. *n.*17. Grat.*d cap.*562. *num* 3. & 4. ubi aſſerit hoc non eſſe tutum. Et in filiatione probanda multùm valet fama viciniæ,Barboſ. *in cap. tranſmiſſæ* 3.*num.*2.qui filii ſint legitimi. Et ſola fama non probat *filiationem*, niſi alia adſint adminicula, Put *lib.*2.*deciſ* 173. Et in fama teſtes non interrogati debent reddere rationem dicti ſui, & à quibus perſonis, & ex quibus cauſis ortum habuerit dicta fama; Vide Barboſ.*in remiſſ.ad Ordinar.lib.*3.*tit.*55.*in quarta concl. num.*9. & ab eo relatis adde Pariſ. *conſ.*169. *num.*44. *vol.*4. Surd. *conſ.*410.*n.*75. Garc. *de benefic. p.*9.*cap.*3.*num.*17.Aloyſ.Ricc *deciſ.Cur.Archiepiſcop. Neapolit.p.*1.*deciſ.* 169.*num.*9. ubi *num.*6. quod debet habere ortum ante litem motam, *per text.in cap.licet ex quadam, de teſtibus.*

Filiatio probatur per conjecturas.ſi filius tanquam talis tractetur & educetur: item ſi ad baptiſmum tranſmittatur, qui ſunt actus ad parentē pertinentes, Maſcard. *dicta concl.* 791. Gratian. *dicto c.*562. *per totum*. Probatur filius ex educatione, Surd *de alim. tit.*1.*quæſt.*116.*n.*8.*&* 9.*& conſult* 1.*n.*9. Cald. *conſ.*9. *à n.*33. ubi etiam de nominatione, & quod tractatus

propter

Digitized by Google

probet filiationem junctis aliis admioiculis, tradit Gra.ian *cap.157. num* 11. Et nominatio ac tractatus non ſolùm probat quaſi poſſeſſionem filiationis in filiis legitimis, ſed etiam in ſpuriis & adulterinis, Menoch *con*ſ.181. *à num*.1. idem reſolvunt Gozad. Roland. Burſat. Maſcard Valaſc. & Gra ian. ſuprà citati. Et nominatio conſtituit nominatum in quaſi poſſeſſione filiationis, quando non poteſt actus niſi filio convenire. Surd. *conſ. 5 num*. 7. tradit etiam Gabr. Pereira *de l*ſ.25. *num*.6. Et per nominationem patris probatur filiatio, Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.2. collect*.1741 accedentibus aliis indiciis, Barboſ. *in cap. tranſmiſſa, n 4. qui filii ſint legitimi*, ubi *num*.5. quod nominatio patris in libero ſuo probat filiationem, de quo etiam vide Valaſc. *concluſ*. 176. *num*. 11. & eundem Barboſ. *in cap. per tuas* 10. *de probat. num*.4. ubi *num*.6 quod nominatio ſolùm non facit quem filium, niſi babitus ſit pro tali.

Filiatio requirit ſequentes præſumptiones, nempe qood tractetur quis ut filius, *l.1.§.ad quæſtionem ff. de quæſt*. & quod pater confeſſus ſit illum ut filium, *l.t.§ Julianus ff. de liber. agnoſcend*. Et quod ſit ut talis alimentis educatus, *dicto cap. per tuas, juncta gloſſ. de probat*. Valaſc. *conſult*.334 *n*.4. & filiatio minimè probatur ex ſola alimentorum præſtatione, niſi uti filio præſtentur, Barboſ. *in dict. cap. tranſmiſſa, n*.3. Et de moribus patris ac matris, vide Menchac. *illuſtr. c*.51. *num*.58. *cum ſequentibus*. Argumeorum ſimilitudinis filiorum, qua patres vultu repræſentare ſolent, eſt lubricum & incertum, ex traditis per Menoch. *de arbitr. lib.1. caſu* 89. *à n*.97. *& de præſump. lib.6. præſump*.53. *à num*.45. Maſcard. *de probat. concl* 792. Barboſ. *p.1. rub. ff. ſoluto matrim. n* 15. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ cap*.367. *num*.32. *cum ſequentibus*, Pat. Gonzaga *in lib. monaſteriorum D. Franciſci, p.2. in tit. provinciæ Corſicæ Conv*.17. *pag*.479. Fr. Joan. de Sanctis *lib.1. Æthiopia Oriental. cap*.16 Pat. Martin. del Rio *diſquiſit. magi. lib.1. cap.3. quæſt 3 col*.9. qui id tribuunt cogitationi & imaginationi mulieris tempore conceptionis, & quod per ſimilitudinem non cenſeatur probata quaſi poſſeſſio filiationis, vide etiam Gratian. *diſcept. forenſ. dicto c*.567. *n*.29. *cum ſequentibus, juncto n*.32. *cum ſequentibus*, ubi multa de ſimilitudine adducit. Et legitimatio facit vehementiſſimam conjecturam filiationis, Gratian *diſcept. forenſ. dicto c*.561. *n*.1. *cum ſequentibus*, ubi etiam idem conſiderat in dotatione puellæ. Et qui à Rege petit legitimationem filio, videtur fateri eum eſſe filium, Menoch. *de præſumpt. lib.6. præſumpt*.53. *n*.37. Idem in confeſſione facta in ſupplicatione porrecta Principi, Maſc. *concl*. 347. *n*.10.

Filius regulariter ſequitur conditionem patris, non autem matris, *l.1. Cod. de dignit. lib.12. l. ingenium, ff. de ſtatu hominum, l.1. poſt principium, ff. ad municipal*. Palat. *in repetit. rub*.§.32. *num*.2. Et ab eo tanquam nobiliori & formam dante debet denominari, Ariſt. *lib. de animal. cap.2. de converſ. infidelium*, & filius recipit eſſe à patre, *cap. Moyſes* 32. *quæſt* 2. *cap. naſci*, 55. *diſt. cap. multi*, 56 *diſt*. Surd. *de alim. tit.1. quæſt*.94. *num*.7. & 8. Gom. *ad l*.79. *Tauri, num*.6. Et vir agit, ac fœmina patitur, & agens eſt nobilior patiente, Tiraquel. *ad l*.1. *connubial. num* 96. Palat. *dicto* § 34. *n*.4. Et filius patri, & non matri ſolet aſſimilari, juxta illud, Sæpè ſolet filius ſimilis eſſe patri; nam principium motus in generatione pater eſt, mater verò eſt ſicut materia, Ariſt. *lib*.14. *de animal*. Hinc eſt quod fœmina non generat per ſe, quia indiget principio motus, quod eſt mas, de quo vide Pichar. *tract. de nobilit. communicativa. num*. 88. *cum ſequentibus*, Sanch. *de matrim lib.2 diſp* 21. *num* 10 *cum ſeq*. Deinde filius dicitur eſſe portio corporis patris, *l. cùm ſcimus, Cod. de agricol. & cenſit. lib.11 junctis reſolutis* per Cald *de poteſt. eligendi, c*.14. *n*.44. Et cum patre eſt una & eadem perſona *l. fin. Cod de impuber. & aliis*, imò una & eadem caro reputatur, *cap. hac authoritas*, 32 *quæſt*.6. Et filius ſequitur maculam & vitium patris, non autem matris, Tiraquel. *de nobilit. cap*.18 *n*.10 Ubi aſſerit quod ſi pater ſit ignobilis, & mater nobilis, filius ſequitur qualitatem patris, de quo etiam Guter. *lib.3. pract. quæſt*.14. *num* 99. & vide Chaſſan *in catal. gloria mundi, p.8 conſiderat*.21. Hinc dicunt Theologi quod peccatum originale non contrahitur à matre, ſed à patre, adeo quod ſi quis ex ſolo mulieris ſemine ſine coitu viri generaretur, talis non contraheret originale peccatum, & ſi Adam non peccaſſet, ſed ſola Eva, filii originale peccatum non contraherent, qood ſecus eſſet ſi Adam ſolus peccaſſet, & non Eva, quia nihilominus peccatum originale poſteri contraxiſſent, ut explicat D. Thomas 1.2. *quæſt*.81. *art* 5. & vide Guillelm. *in cap. Raynuntius* 16. verbo *Raynuntius, num*. 1 *de teſtam*. Pioed. *in Monarchia Eccleſ. p.1. lib.1. cap* 9. §.4. *fol*.27. *verſo*.

Filius præſumitur imitari mores paternos, Gloſſ. *in l quod ſi nolit, § qui mancipia, ff. de Ædilit. edicto*, Varg. *trat da nobleza, diſcurſo* 9. *num*.1. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.1. deciſ* 291. *n*.24. & 25. Bobadil *in polit. lib.1. cap.4. num*.14. & eandem habet conditionem atque ingenium, *cap. ſi quis cum militibus* 6. *quæſt*.1 *cap ſi gens Anglorum*, ubi Barboſ. 56. *diſt. dicto* § *qui mancipia, l ſi quis, Cod. ad leg. Iul. majeſt*. ubi Gloſſa, & ut Baptiſta Mantuan. cecinit:

Qui viret in foliis venit à radicibus humor.
Et patrum in natos abeunt cum ſemine mores.

Et vide Roch. *in epiſt. ſucceſſ. cap* 15. *num*.11. & 13. Anton. de Souſa de Macedo *nas flores de Eſpanha, cap* 7.

Sic etiam cecinit Horatius *Ode* 4. *lib*.4.

Fortes creantur fortibus ac bonis.
Eſt in juvencis, eſt in equis patrum
Virtus, neque imbellem feroces
Progenerant aquila columbam.

Et Paul *ad Rom. cap* 11. Si radix ſancta, & rami. Et infra, ſi tu ex naturali exciſus oleaſtro, es contra naturam inſertus in bonam olivam, &c Et Plutarch. *in exordio libri de liberis educandis*, ait: Pulcher theſaurus eſt bonis procreatum eſſe parentibus, Gloſſ. *in dicto* §. *qui mancipia*, Jacob. Simanch *de inſtit. canon. tit*.50 *num*.10. Et Antuerpiæ videtur ſtatuta argentea fortitudinis, & circa illam inſcriptio aurea: Paternæ virtutis exemplum ingens filio ſtimulus, ut refert Gardiol *no tract da nobleza de Eſpanha, cap*.26. Et filius ſequitur familiam patris quoad dignitatem & honores, Cardoſ *in praxi judicum, & advocat*. verbo *filius, num*.39.

Filius dicitur pars viſcerum matris, Bald *in l. alimenta ff. de negot. geſt*. Cald *de poteſt elig cap*.14 *n* 43. Et filius matri ante partum oneroſus eſt, doloroſus in partu, & poſt partum laborioſus, *cap. ex literis, de converſ. infidelium*, & eſt illud *Tobiæ cap*.4. Et honorem habebis matri tuæ omnibus diebus vitæ ejus, memor enim eſſe debes quæ & quanta pericula paſſa ſit pro te in utero ſuo: & *Eccleſiaſt cap*.7. Et Fr Ludovic. Sotomaior Cant. in illis verbis: *Apprehendam, cap* 8. *fol*.1237. Nihil, inquit, dulcius, nihil amabilius, nihil indulgentius, aut religioſius, quàm nomen matris: & elegantiſſimè D. Hieronym. *epiſt*.47. Ubi inter alia ſic ſcribit, mater & filia nomina pietatis officiorum vocabula, vincula naturæ, &c.

Filius concubinarius præſumitur natus ex concubina ſecum domi retenta, Barboſ. *in cap. per tuas* 10. *de probat. num*.2. ubi *num*.3. quod filius mariti præſumitur natus ex uxore cum illo cohabitante, quamvis probetur uxorem eſſe adulteram, & filius aſſimiletur in facie adultero.

Filius

Digitized by Google

Filius ſpiritualis non excludit ſubſtitutum quando vocatur quis ſub conditione, ſi deceſſerit ſine filiis, Surd. de alim. tit. 1. quæſt. 11. num. 4 Beroard. Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 2. concluſ. 136. num. 36. Farin. deciſ. 485. in noviſſ.

Filiusfamilias ex omnibus cauſis tanquam pater obligatur, & ob id agi cum eo, tanquam cum patrefamilias poteſt, ex textu in l. filiusfamilias, ff. de action. & obligat. l. tam ex contractibus, ff. de judic. Guter. de juram. confirm. 1. p. cap. 5. num. 6. limitatur per Ordinat. lib. 4. tit. 50. §. 2.

Filius poteſt petere legitimam in vita patris, ſi ſit diſſipator, Cordub. in l. ſi quis à liberis, §. item reſcriptum, n. 15. cum ſequentibus, ff. de liberis agnoſ. Menchac. illuſtr. cap. 37. num. 1. Surd. de alim. tit. 1. quæſt. 50 n. 4. & tit. 8. privil. 26. num. 5. Azor. inſtitut. moral. p. 2. lib. 2. cap. 1. col. 18. Bernard. Græv. ad pract. Cam. Imper. lib. 2. concl. 83. num. 4. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 44. num. 18. cum ſequentibus, & cap. 519. n. 31. cum ſeqq.

Filius ſuſceptus ex uxorato & concubina non ſuccedit matri, Stephan Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 35. n. 15. cum ſeq. maxime num. 40.

Filius Clerici in minoribus etiam habentis beneficium Eccleſiaſticum poterit matri ſuccedere, Spin. de teſtam. gloſſ. 6. num. 93. Azeved. l. 6. tit. 8. num. 5. lib. 15. nova Recopilat. Guter. practic. lib. 2. quæſt. 104. Valaſc. tom. 1. allegat. 6. num. 35. cum ſeq. Grat. dicto loco, cap. 35. num. 48.

Filios Clerici in ſacris conſtituti non ſuccedit matri, Guter. practic. lib. 2. quæſt. 102. Spin. de teſtam. gloſ. 16. princip. num. 89. cum ſeq. Bernard. Græv. ad pract. Cam. Imper. lib 2. concluſ. 115. conſiderat. 1. Flor. ad Gam. deciſ. 3. Et filius Clerici in minoribus habentis beneficium, patri & matri ſuccedit, Guter dicto lib. 2. quæſt. 104. ubi quæſt 111. de filiis militum Ordinis D. Jacobi & aliorum Ordinis Alcantaræ, atque Calatravæ natis ex muliere ſoluta, quod efficiuntur naturales ad ſucceſſionem bonorum.

Filiofamilias minori vigintiquinque annorum datur curator, Azeved. l. 10. num. tit. 17. lib. 4. nova Recopilat. ubi num. ſeqq. plura adducit.

Filiusfamilias Clericus regulariter non poteſt ſtare in judicio nomine proprio ſine patris conſenſu, Valaſc. tom. 1. allegat. 0. ubi limitat per aliquos caſus, & idem in quocumque filiofamilias tradit Cardoſ. in praxi judicum & advocat. verbo filius, n. 50.

Filius plus diligitur quam nepos. Seſſe Aragon. deciſ. 64. num. 107.

Filiorum educatio eſt præceptum naturale uſque ad annos diſcretionis. Cov. de ſponſal. cap. 8. §. 6. à n. 1. Menchac. de ſucceſſ. creat. §. 20. à num. 311. Rota de ſucceſſ cap. 2. à n 4. Surd. de alim. tit. 1. quæſt 1. Azor inſtit moral. p. 2. lib. 2. cap. 4. quæſt. 1. Et mater tenetur filios triennio alere, Barboſ. ad cap. ult. de converſione infidelium, n. 8 poſt triennium autem tenetur pater alimentare filium, niſi filius vivere poſſit ex ſuis bonis, vel officio, Cardoſo in praxi judicum, verbo alimenta, n. 13. Et parentibus licitum eſt filios caſtigare, Marian. Socin. in cap cum contingat, col. 5. de foro compet. Menoch. de arbit. caſu 364. n. 3. & refert Clar. lib. 5. receptar. ſentent. quæſt. 56. n. 2. abſolutum fuiſſe patrem, qui filium interfecit illum caſtigando. Et non ſolùm parentibus, ſed etiam propinquis licita eſt propinquorum emendatio & caſtigatio, ut in Cod de emendat. propinquorum, quod etiam procedit in ſenioribus non conjunctis, nam ut ait Plato in ſuis legibus, lib. 9. decet juvenem à ſeniore verberatum, id ob ſenectutis reverentiam patienter ferre: Crav. conſ. 151. num. 7. Menoch. ubi proximè 7. Et pater qui filium non caſtigat eum perdit, Salomon Proverb. 13. qui parcit virgæ, filium odit. Parentes comprehendunt omnes aſcendentes uſque ad tritavum, l. juriſconſultus, §. parentes ff. de gradibus, & vocamus collaterales parentes; & idem eſt apud Gallos, Tiraquel. de retract. lig. §. 1. gloſſ. 8 n. 1. Et parentum merita tranſeunt ad filios, Surd. de alim. tit. 8. priv. 61. num. 4. & privil. 66. num. 7. Cald. conſult. 49. num. 19.

Filius non præſumitur is qui patrem verberibus affecit, ex citatis per Menoch. de præſumpt. lib. 1. præſumpt. 11. num 5. Et facit illud quod juſſit fieri Petrus Rex Portugaliæ de Monacho incluſo in alveario, & ſerra in duas partes diſſecto propter adulterium, prout refert Eduard. Nonius in vita ejuſdem Regis, fol. 179. Et filius ſpurius occidens patrem non committit in legem Pompeiam de parricidiis, Surd. deciſ. 349. num. 18. Et pœnam filii percutientis patrem cum vulnere, vide in Ordinat. lib. 5. tit. 41. ad finem; ubi Barboſa latè ampliat & limitat. An ſit in uſu pœna attento more communi impoſita contra parricidas? Vide Aloyſ. Ricc. in collect. 1860. Et ſi pater filium poneret in hoſpitali perderet patriam poteſtatem, Surd. de alim. tit. quarto, quæſt. 18. num. 51.

Filios ſuccedens avo non tenetur debita patris ſolvere. Steph. Grat. diſceptat. forenſ. cap. 785.

Filiusfamilias dicitur civis illius loci, cujus pater civis eſt, l. aſſumptio, §. filius, ff. ad municipal. Boër. deciſ. 13. num. 7. & 8. Guter. conſ. 7. & gaudet privilegiis patris, Dec. in l. in omnibus, num. 8. ff. de reg. juris, Menoch. de arbitr. lib. 2. caſu 336. num. 10

Filiorum appellatione an & quando veniant ſoli legitimi, & admittantur naturales, ſeu ſpurii? Vide Barboſ. de appellat. verbor. utriuſque juris ſignificat. verbo filius 99. num. 13. cum ſequentibus, ubi à n. 75. an & quando veniant adoptivi, arrogati & ſpirituales filii? & n. 117. cum ſequentibus, an filiorum appellatione veniat monaſterium ad excludendum ſubſtitutum, ſi gravatus ſub conditione ſi ſine liberis deceſſerit, illud ingrediatur? Ubi quod facit deficere dictam conditionem, & ſubſtitutum excludit.

Filiorum appellatione an & quando veniant nepotes: Vide Barboſ. dicto verbo filius, n 82. cum ſequentibus, cui adde Menoch. conſ. 97. n. 81. cum ſequentibus, & conſ. 347. & conſ. 359 & de præſumpt. lib. 4 præſumpt. 94. Surd. de alim. tit 2. quæſt. 15 num. 12. cum ſequentibus, & deciſ. 73. & 321. n. 13 Roland à Valle conſ. 68. num. 13. vol. 2. Joſeph Seſſe Aragon. deciſ. 53. num. 8. cum ſequentibus, & deciſ. 64. tom. 1. Stephan. Grat diſcept. forenſ. cap 629. & cap. 757 num. 4. Farin. deciſ. 426 num. 4 in noviſſ. Garc. de benefic. p. 7 cap. 3. num 25. Ubi quod in materia odioſa & pœnali non veniunt nepotes, Cald. in l ſi curatorem, verbo ſine curatore, num. 47. C. de in integrum reſtitut. minor. & de poteſt elig. cap. 4. n. 4. & 5 cum ſeqq. juncto num 34. Ubi quod in contractibus & conceſſione emphyteutica pro filiis facta nepotes non continentur, Molin de primogen lib. 2. cap. 11. n. 35. Sayt clavis Regia lib. 5. c. 8 n. 6. Ubi quod propter communem uſum loquendi comprehenduntur nepotes. Et liberorum appellatione veniunt filiæ, & deſcendentes ex ea, Cald. de poteſt. elig. c. 15 n 27. Menoch. dicto lib 4 præſumpt n. 74. & conſ. 328. num. 1. Ubi quod continentur omnes deſcendentes uſque ad infinitum, ex text. in l. liberorum, ff. de verborum ſignificat. Et filiorum appellatione an veniant fœminæ? Vide Barb. dicto verbo filius, n. 48. cum ſequentibus, Pinel. in l. 3. Cod. de bonis maternis. n. 33. Menoch. conſ. 150 n. 4. & dicto lib. 4 præſumpt. 84. num. 2 & 3. Ubi quod ex ſermonis proprietate, & per interpretationem, ac ex conjecturis etiam fœminæ continentur, & deſcendentium appellatione veniunt fœminæ, Maſcard. de probat. concl. 1236. num. 42. Et in emphyteuſi appellatione filiorum non veniunt filiæ, Vincent. de Franch deciſ. 30 Guillelm. in c. Raynutius, verbo duas habens filias, num. 125. de teſtam.

Tiraquel,

Tiraquel. *de jure primogen. quæſt.* 13. *n.* 8. Clar. §. *emphyteuſis, quæſt.* 32. *n.* 2. Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 41. *num.* 3. Gam. *deciſ.* 160. Rota Bononien. *deciſ.* 52. Gratian, *diſceptat. forenſ. cap.* 58. *num.* 14. *cum ſeqq.* Cald. dicto verbo *ſine curatore, n.* 47. *& de nominat. quæſt.* 17. *num.* 30 *& quæſt.* 19. *num.* 10. *& de poteſt. eligendi, cap* 11 *num* 9. *cum ſequentibus*, *& cap.* 15. *num.* 16. *juncto num.* 25. *& de renovat. emphyt. quæſt.* 17. *num* 10. *& quæſt* 18. *num.* 2. & nepos concurrens cum filia præcedit, & ſuccedit in emphyteuſi, Cabed. *arreſto* 91. *p.* 1. Et filiorum appellatione non continentur nepotes in materia alienationis, Menoch. *conſ.* 315. *num.* 20. *cum ſequentibus.*

Filii naturales qui dicantur? Vide Menoc. *conſ.* 60. *num.* 1. *cum ſeq* Cald. *de nominat. quæſt.* 21 *à num.* 4. Menchac. *illuſtr. cap.* 102. *à num.* 10. Valaſc. *allegat.* 6. *à num.* 35. Steph. Grat *diſcept. forenſ. cap* 31. *num.* 6. *& cap.* 35. *n.* 31. cum aliis citatis per Phœb. *p.* 1. *deciſ.* 68. *num.* 6. Ubi quod naturales dicuntur nati ex illis inter quos poterat matrimonium conſiſtere, & nati ex ſoluta & ſoluto. Et filius ut ſit naturalis, non ſufficit eſſe natum ex concubina unica, Phœb. *dicta deciſ.* 68. *num.* 6. ubi *dicto num.* 6. teſtatur eſſe judicatum, quod filii Militum Ordinis Crucis Domini noſtri Jeſu Chriſti ſunt naturales.

Filii naturales ſuccedunt matri ab inteſtato, Surd *de alim. tit.* 6. *quæſt.* 8. *n.* 45. Gratian. *d. cap.* 35. *à num.* 5. ubi *num.* 11. *&* 12. *& cap.* 637. quod poſſunt querelare teſtamentum matris, & revocare alienata.

Filii naturales non poſſunt ſuccedrere in majoratu Molin. *de primogen. lib.* 3. *cap.* 3. *n.* 45. Phœb. *deciſ.* 171. *num* 28. *p.* 1. Et ut ſuccedant debent eſſe nominati expreſsè per verba expreſſa, Molin. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 4 *num* 48. & Flor. *var. lib.* 1. *quæſt.* 16. *n.* 8. aſſerit, quod tunc poterunt ſuccedere in bonis majoratus, cùm non extiterint omnes parentes legitimi inſtitutoris. Et non poſſunt ſuccedere in bonis coronæ, nec in majoratibus bonorum patrimonialium, ſi per inſtitutionem illorum non fuerint expreſsè admiſſi, nec in emphyteuſi Eccleſiaſtica, ut probatur *in allegat juris pro Domina Catharina, illat.* 2. *n.* 4. Et per legitimationem filii naturalis non cenſetur Princeps præjudicare juri, quod aliquis conſanguineus acquiſiverit, aut acquiſitum habuerit in bonis vinculi, Menoch *conſ.* 157. *n.* 12. *&* 13. *& conſ* 181. *n.* 10. *&* 27. *& conſ.* 186 *n* 13. *& conſ.* 306 *à n* 1 Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *ſine curatore, n.* 56. *verſ. adde etiam eam clauſulam, & n.* 58. *verſ. adverte ultimò, Cod de in integrum reſtitut. min.* Et Princeps non poteſt in hac legitimatione etiam cum clauſula, *ex certa ſcientia*, derogare juri tertii, præſertim in ejus grave ac enorme præjudicium, Molin. *de primogen lib* 2. *c.* 7. *à num.* 20. *cum ſequentibus*, Gaudent tamen nobilitate parentum, Ceval. *commun. contra commun. quæſt.* 2. *n.* 49. Garc. *de benefic. p.* 7. *cap.* 15. *num* 49 Vargas *no tratt da nobleza, diſcurſo* 19. *num.* 5. Ubi idem aſſerit in legitimatis per ſubſequens matrimonium, aut per privilegium, & ſecus in ſpuriis. Et filius debet probare non ſolùm filiationem, ſed etiam legitimationem, Maſcard. *de probat concluſ.* 786. *num.* 7

Filius in dubio præſumitur legitimus, non ſpurius, nec naturalis, Menoch. *conſ.* 318. *num.* 14. *& de præſumpt. lib.* 6. *præſumpt.* 54. Maſcard. *de probat concl.* 799. *& concl.* 802. *& concl.* 1685. Peregr *de jure fiſci, p.* 164. *num.* 11. Aym. *conſ.* 138. *n.* 1. Guter. *lib.* 2 *pract. q.* 112. Surd. *de alim. tit.* 1. *quæſt.* 10 *ad fin.* Et ex illicito coitu natus præſumitur potiùs ſpurius quàm naturalis, Menoch. *dicta præſumpt.* 54 *num.* 2.

Filius natus ex virgine dicitur natus ex coitu punibili, attenta lege Regni, *lib.* 5. *tit.* 23. imò etiam per jus commune *in §. item l. Julias Inſtit. de public judic.* ubi Angel. *& in §. noviſſimè, Inſtit. ad Orſicianum*, Soar. *ad l.* 1. *tit.* 6. *lib.* 3. *fori.* Et non ſufficit quod coitus ſit punibilis ex parte viri, ſed debet eſſe punibilis ex parte mulieris, ut poſt Bald. Salicet. & alios tradit Soar. *dicta l.* 1. *num.* 27. *&* 28. atque ita quando mulier cognita fuit per ſtuprum, nulla lex eſt quæ pœnam infligat mulieri, ac proinde filius matri ſuccedere poteſt, etiamſi ex ſtupro ſit genitus; ut per Soar *ubi proximè*, Bald. *in l eam quam, Cod. de fideicommiſſ. & in Auth. ſi qua illuſtris, Cod. ad Orficianum.*

Filii naturales & illegitimi ſequuntur originem ac domicilium matris, *l. lux natura* 24. *ff. de ſtatu hominum, l.* 1. *ad finem. ff. ad municipal l. cùm legitimæ* 19. *ff. de ſtatu hominum*, & ibi gloſſ. & Bart. Gloſſ. *in cap. liberi* 32. *quæſt.* 4 *gloſſ.* 1. & Platea *in l filios, C. de municipibus, lib.* 10. Palcot. *de nothis & ſpuriis, cap* 35. *n.* 9. Filius verò legitimatus ſequitur originem patris, gloſ. fin. & ibi Bart. *ad finem, in dicta l.* 1. *gloſſ.* 2. & Platea *num.* 3. *in dicta l. filios.* Illegitimi non poſſunt ſuccedere ab inteſtato in hæreditatibus fratrum, aut aliorum conſanguineorum patris, ut refertur *in alleg. juris pro Domina Catharina illat* 2. *num.* 1. ubi *à num.* 2. *cum ſequentibus*, quod non poſſunt ſuccedere in Regnis, & ibi adducitur text. *in cap. Grandi, in princip. de ſupplenda negligent. Prælat. in ſexto.*

Filius poteſt conſentire vinculo bonorum in præjudicium legitimæ, Gam. *deciſ.* 218. *num.* 4. *& num.* 8. *col.* 5. Surd *deciſ* 21 *num.* 20. Valaſc. *de partit. cap* 16. *num.* 40. alter Valaſc. *tom.* 1. *allegat.* 63. *num.* 7. *cum ſequentibus*, Phœb. *deciſ.* 212. *p.* 2. Molin. *de primog lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 4. *cum ſequentibus*, Gabr. Pereira *deciſ.* 48. *num* 10. Ubi quod poteſt imponi gravamen legitimæ, ſi filius conſentiat. Et filius contra teſtamentum patris poteſt venire pro ſupplemento legitimæ, Valdeſ. *in addit. ad Soar. p.* 43. Et quando dicatur renuntiare legitimæ matris? Vide Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 637. *num.* 23.

Filii confeſſio de recepta pecunia pro legitima à patre, non præjudicat filio, ſi non conſtat de numeratione, Cald. *conſ.* 33 *num.* 19.

Filiusfamilias non poteſt teſtari, niſi de conſenſu patris, *l. tam is, §.* 1. *ff. de donat. cauſa mortis*, Cald. *de empt. cap.* 3. *num.* 16.

Filius nubens ſine conſenſu patris peccat mortaliter, Barboſ. *in l* 1. *ff ſoluto matrim. p.* 4. *n.* 37.

Filius licèt ſeparetur à Patre ob ejus nequitiam, adhuc ei acquirit. Cald. *de poteſt. nomin. cap.* 1. *n.* 38.

Filius poteſt renuntiare in vita patris ſupplemento legitimæ, & præjudicare creditoribus. Gratian. *diſcept. forenſ cap.* 271 *n* 9.

Filii exhæredatio tollitur reconciliatione, Gratian. *Diſcept. forenſ. cap.* 140 *num* 8

Filius familias poteſt eſſe fidejuſſor, ſi ſit legitimæ ætatis, ex Hyppolit. *de fidejuſſor. n.* 360.

Filii bona caſtrenſia, & quaſi caſtrenſia, propter ejus delictum non confiſcantur, ſed deferuntur patri. Sanch *in præcepta Decalogi lib.* 2. *cap.* 15. *n.* 3. Peregrin *de privileg. fiſci, lib* 5. *tit.* 1. *n.* 124. Maſcard. *de probat. concl.* 1158. *num.* 10. Azor. *inſtit moral. p.* 1. *lib.* 5 *cap.* 7 *col.* 388. Et dos profectitia non venit in publicatione bonorum filiæ, Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 63. *num.* 16. Et legitima filii vivente patre non publicatur, Menoch. *conſ.* 77. *num.* 26. *&* 27. Peregrin. *d. tit.* 1. *n.* 34. *cum ſequentibus*, Sanch. *dicto cap.* 15. *num.* 19. *& de matrim. lib.* 4. *diſput.* 25. *num.* 2. Et an bona adventitia publicentur? Vide Cabed. *deciſ.* 183. *p.* 1. ubi ait quod confiſcatur uſusfructus quem habet in bonis adventitiis filii.

Filius Sacerdotis eſt infamis de facto, Valaſc. *conſult.* 17. Cald. *conſ.* 26. *num.* 23. Nepos ex filio Sacerdotis capere non poteſt ex teſtamento Sacerdotis, Gam. *deciſ.* 278. *num.* 20.

Filij

Filii Clericorum illegitimi an poſſint habere beneficia in Eccleſiis in quibus eorum patres eas obtinuere? Vide Barboſ. *in collect. ad Conc. Trident. ſeſſ.* 25. *de reformat. cap.* 15. ubi latiſſimè, cui adde Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *filius*, *à num.* 13. & verbo *penſio num.* 12. Filius Clerici illo decreto Concilii Tridentini non prohibetur obtinere beneficium in Eccleſia, in qua ejus pater nunquam fuit intitulatus ad aliquod beneficium Eccleſiaſticum, licèt pro Capellano amovibili inſervierit in eadem Eccleſia, ita Marſil. *in decreta Concilii Trident. lib.* 11. *tit.* 11. *p.* 157. & Garc. *de benefic. p.* 7 *cap.* 3. *n.* 72.

Filius illegitimus non poteſt eſſe Monachus in religione in qua ejus pater eſt profeſſus, valebit tamen profeſſio, Fr. Emman. Roderic. *in ſum. p.* 2. *cap.* 5. *de los novicios*, *num.* 4.

Filius ſuſceptus ex Moniali non ſuccedit, Farin. *de delict. p.* 5. *quaſt.* 146. *num.* 15. ubi *num.* 19. de cognoſcentibus Moniales tertii Ordinis.

Filius expoſitus poteſt admitti ad beneficia, etiamſi per ſtatutum requiratur qualitas & puritas ſanguinis, Stephan. Gratian. *diſceptat forenſ. cap.* 267. *num.* 24 *cum ſequentibus.* An verò filii expoſiti dicantur naturales, vel ſpurii? Vide Phœb. *p.* 1. *deciſ.* 68. *in fine.*

Filio expoſito, vel educato in aliquo Hoſpitali ſuccedit Hoſpitale, ſi non inveniatur hæres, Bald. *in Auth ſi qua illuſtris*, *num.* 2. *Cod ad Orſicianum.* Vincent. de Franch *deciſ.* 198 Peregrin. *de jure fiſci*, *p.* 196 *num.* 16. & de aliis peregrinis ibidem defunctis, vide Cald. *de nominat. quaſt.* 13. *num.* 30. & de ſcholaribus qui non habent hæredem, an ſuccedat Univerſitas? Vide Perez *lib.* 8. *Ordinam p.* 371.

Verbo FISCUS.

FISCUS poteſt appellare à ſententia contra ſe lata, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 81

Fiſcus alienata à die criminis indiſtinctè revocat à poſſeſſoribus remedio reivendicationis, pretio non ſoluto, *l. commiſſa, Cod. de public. & vectigal. l. incivile, C. de reivendicat.* Joan Andr. & omnes *in cap. cùm ſecundùm, de hareticis, lib. ſexto*, & ibi additio impreſſa ad gloſſ. verbo *ipſo jure*, Cov. *de ſponſal. p.* 2 *cap.* 6. §. 8. *num.* 9. Clar. §. *ult. quaſt.* 78. *n.* 18. Azeved. *ad l.* 1. *n.* 187. *tit.* 3. *lib.* 8. *nova recopilat.* Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 35. *num.* 1. & *deciſ.* 247. *num.* 4. Azor. *inſtitut. moral. p.* 1. *lib.* 5. *cap.* 7. *col.* 387. Peregr *de jure fiſci*, *lib.* 5. *tit.* 1. *num.* 175. *cum ſeq.* Pat. Sanchez *ad pracepta Decalogi*, *lib.* 2. *cap.* 22. *à num.* 68 Limita niſi pretium & res hæretico data inter bona ejuſdem reperiantur, vel aliàs in eorundem utilitatem converſum ſit; tunc enim fiſcus non admittetur, niſi reſtituto pretio, argum. *l. emptor, ff. de reivendicat. l. ſi cùm dotem*, §. *ult. cum. l. ſeq. ff. ſoluto matrim.* communis ex Clar. *ubi proximè*: proſequitur varios modos quibus pretium dicitur in utilitatem fiſci converſum, Perez *ad l.* 1. *tit.* 1. *lib.* 1. *col.* 35. Ubi concludit quod ſi hæreticus ſit mercator, præſumitur pretium in utilitatem converſum, & vide Sanch. *dicto cap.* 22. *num.* 68. *cum ſeqq.* Limitatur etiam non procedere in alienatione neceſſaria causâ ſe conſervandi, hæc enim ex quadam juris permiſſione conceditur, ne hæreticus per eam patiatur infirmitatem, vel diminutionem ſtatus, & quod non cogatur cum tali detrimento bona fiſco conſervare, argum. text. *in cap. poſſe*, 8. *diſt. r. officii*, cum ibi traditis, *de pœnit. & remiſſ.* obſervat Sylv. verbo *hareſis* 8. & probant Surd. *dicto priv.* 35. *num.* 4. & *tit.* 9. *quaſt.* 32. *n.* 12. *cum ſeqq.* Azor *dicto cap.* 7 *col.* 388. Sanch. *dicto cap.* 22. *num.* 45. *cum ſequentibus*, Stephan. Gratian, *diſceptat. forenſ. cap.* 54. *n.* 17. facit text *in l. ſi à marito, in princip. ff. ſoluto matrim.* ad hoc quod fiſcus teneatur ad illa debita quæ hæreticus ad ſui, vel familiæ neceſſitatem & conſervationem contraxit, *l.* 2. *Cod. ad leg. Jul repetund. l. non poſſunt, ff. de jure fiſci*, & vide aliqua per Azeved. *ubi ſuprà*, & *num. ſeq.*

Fiſcus habetur loco hæredis, gloſſ. *in l. non intelligitur*, §. *cùm ex cauſa*, verbo *pertinent. ff. de jure fiſci.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 423. *num.* 15. Surd. *de alim. tit* 8. *privil.* 59. & utitur jure privati quando non reperitur in ſpecie privilegiatus, idem *deciſ.* 13. *num.* 1. & eſt loco bonorum poſſeſſoris, idem *dicto privil.* 59 *num.* 7 & 8. Ubi quod efficitur ipſo iure dominus ſine apprehenſione. Et fiſcus non eſt propriè hæres, ſed univerſalis ſucceſſor damnati, Sanchez *in pracepta Decalogi*, *lib* 2 *cap.* 14. *num.* 4. *cum ſequentibus.*

Fiſcus non tenetur ſtare locationi factæ à delinquente, ſi confiſcatio ſit particularis, ſecus ſi ſit univerſalis, Sanch. *dicto lib.* 2. *cap.* 22. *num.* 53. Ementes à fiſco quando ſint ſecuri? Vide Cald. *forenſ. quaſt.* 29. *à num.* 12. Et in dubio eſt judicandum pro fiſco actore, ubi in facto probationes ſunt pares, Bonacoſ. *p.* 1. *fol.* 100. verbo *judicari*, Cov. *lib* 1. *var. cap.* 16. *num* 3. Barboſ. *in l.* 1 *ſoluto matrim. p.* 2 *num.* 11. Et quibus cauſis bona applicentur fiſco? Vide Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *laſis*, *n.* 152. *verſ. quemadmodum C. de in integrum reſtitut. min.* Et plura fiſci privilegia vide per Cov. *d. c.* 16. Tiraquel. *de cauſa priv* 143. Perez *lib.* 8. *Ordinam. p* 372. ubi *p.* 394. an pœnæ ſint fiſco applicandæ, & alia? Farin *de delict. p.* 7. *in fragment lit F. num.* 149 *cum ſequentibus.*

Fiſcus de bonis confiſcatis tenetur dotem dare filiæ condemnati, Surd. *de alim. tit.* 1. *q.* 31. *n.* 16.

Fiſcus reſtituitur adverſùs contractum ſolemniter factum, Cald. *qq. forenſ. q.* 29. *n* 22. & *q.* 30. *n. ult.*

Verbo FORMA.

FORMA an dicatur ſubſtantialis, & quando aliquid dicatur de forma, Vide Tiraquel. *de retract. lig* §. 39 *gloſſ.* 2 *num.* 26. & *de jure mariti, gloſſ.* 6. *num* 4. Molin. *de primogen. lib.* 1. *cap* 9. *num* 17. Flamin. *de reſignat. lib.* 8 *quaſt.* 8. *num.* 94. Guter. *lib.* 3. *pract. quaſt.* 15 *num.* 5. *cum ſequentibus*, & *quaſt.* 62. *num.* 3. Ubi etiam aſſerunt quod forma eſt individua.

Forma quando vitiet actum? Vide addit. ad Farin. *conſ.* 65. *lit. D*, *p* 6. Mart. *de juriſdict. p.* 4. *cent.* 1. *caſu* 94. *num.* 17. *cum ſequentibus.*

Forma non inducitur ex modo tacito, Flamin. *dicta quaſt.* 8. *num.* 32.

Forma eſt ſervanda, Flamin. *de reſignat. lib.* 7. *q.* 5. *num.* 18. *cum ſeq.* & *lib.* 9. *quaſt.* 17. *n* 34.

Forma poteſt adimpleri per æquipollens, Bernard. Græv, *in pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 2. *conſiderat.* 1. Flamin. *de reſignat lib.* 11. *quaſt.* 12. *num.* 3. & *quaſt.* 13. *num.* 36. & 37. ubi *num.* 3. quod propter impedimentum receditur à forma. Et ſufficit quando impleri non poteſt, fieri eo modo quo fieri poteſt, Garc. *de benefic. p.* 9. *cap.* 2. *num.* 71.

Forma alienationis & contractus mutari non poteſt, *l. ſi poſt mortem*, § *ult. ff. de bonorum poſſeſſ. contra tabulas*, *l. vero procuratori*, *verſ. alia cauſa ff. de ſolut.* Menoch. *conſ.* 161. *num.* 26.

Verbo FOEMINA.

FOEMINA eſt finis unius familiæ, & principium alterius, Surd. *deciſ* 9. *num.* 6. Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 530. *num.* 19.

Fœmina poteſt eſſe procurator extra judicium, Cov. *lib. 1. var. cap. 20. num. 1. verſ. contrariam*, Bald. *in l. ult. Cod. de procurator.* Corraſ. *lib. 4 miſcel. cap. 20.*

Fœmina ſemel excluſa ſemper eſt excluſa, Menoch. *conſ. 31 5. n. 25.* & maſculi ex ea, Valaſc. *de jure emph. quæſt. 41.* Menoch. *conſ. 187. num 9 cum ſequentibus, & conſ. 31. num. 21.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 530. n. 49.* Et ſi ſit excluſa propter maſculos, ſublatis maſculis ſuccedet, Surd. *deciſ. 252. ad finem.*

Fœmina ſpuria nupta viro legitimo fit legitima, Guillelm. *in cap. Raynuntius*, verbo *Raynuntius, n. 29. de teſtam.* Chaſſan. *in conſuetud Burgundia, rub. 9. §. 7. n. 3.* facit text *in l. ſi quis, Cod. de natural. liber.* Vargno *lib. da nobreza, diſcurſo 3. n. 11. ad finem.*

Fœmina in cauſis criminalibus teſtis eſſe non poteſt, ut per Barboſ. *ad cap. quoniam 3. de teſtibus, n. 2.*

Fœminæ poſſunt eſſe Canonicæ Regulares & ſæculares, Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 22. n 16. & 17.* quem cum aliis refert Barboſa *in collect. ad cap. dilecta 12. de majorit. & obedient. n. 4.*

Verbo FRATER.

FRATRIS appellatione fœmina continetur, *l. Lucius, §. quæſitum ff. de legat. 3.*

Frater tenetur fratrem alere, vel ſororem, Surd. *de alim. tit. 1. quæſt. 25. à num. 1.*

Frater utrinque conjunctus in ſucceſſione fratris defuncti præfertur fratri uterino, *Auth. itaque, Cod. communia de ſucceſſ.* Dyo. *de ſucceſſ. ab inteſtato, n. 18.* Steph. Grat. *diſceptat. forenſ cap. 661. n. 9* Cald. *de renovat. q. 13 n. 8* Quod ampliatur licèt quis inſtituat fratres, adhuc enim ſuccedunt utrinque conjuncti, excluſis fratribus ex uno latere, ita Paul. *in l. fin. Cod. de verbor ſignificat.* Avend *gloſſ. 2. n. 2. in l. 8. Tauri*, Riec. *de ſucceſſ. cap. 6. n. 52.* Alvarad. *de conject. mente teſtatoris lib. 3. cap. 1. n 30. verſ. adeo.*

Fratres in ſucceſſione patris ſuccedant æqualiter, licet non ſint utrinque conjuncti, Bart. *in l. Re con uncti, n. 61. in fine, ff. de legat. 3.* Alberic. *quæſt. 16. in rub. ff. de vulgari*, Alexand. *conſ. 30. lib. 2.* Dec. *conſ. 304.* Aym. *conſ. 43* Cov. *pract. cap. 38. num. 2.*

Fratrum filii in Patrui hæreditate an ſuccedant in ſtirpes, vel in capita? Vide Gom. *l. Tauri 8 num. 15.* Ubi quod in dubio videntur inſtituti in ſtirpes, non verò in capita, & ſi teſtator collectivo modo inſtituat fratrem, vel quemlibet alium extraneum hæredem, & ſimiliter inſtituat filios alterius fratris, vel extranei, ſemper cenſentur inſtituti in ſtirpes, & non in capita, & ibidem intelligit de natis, & non de poſthumis, & *n. 16.* quod ſi inſtitutio fiat per nomina propria, ſuccedent in capita.

Verbo FRAUS.

FRAUS & dolus probantur ex conjecturis, Felin. *in cap. ſi autem, num. 12. de reſcriptis*, Aym. *conſ. 172. num 5.* Flamin. *de reſignat. lib. 13. quæſt. 4. num. 20. cum ſequentibus.*

Fraus probatur ex temporis brevitate, Barboſ. *ad cap. officii 38. de elect. num. 8.*

Fraudis præſumptionem coadjuvat conjunctio ſanguinis, *l. data ibi*, ſiquidem clandeſtinis ac domeſticis fraudibus, *Cod. de donat.* Suar. *allegat. 19. num. 1.* Barboſ. *p. 7. lib. 1. num 47. ff. ſoluto matrim.* Maſcard. *de probat. concl. 815. num. 10. cum ſequentibus.* Flamin. *dicta q. 4. n. 52* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 479. num. 67.* Tiraquel. *de jure mariti, gloſſ. 5. num. 54. & de pœnis, cauſa 22. n. 53. & de jure conſtit. p. 3. limit. 9. n. 8.* Plures refert Phœb. *deciſ. 37. n. 3. p. 1.*

Verbo FRUCTIFICATIO, FRUCTUS.

FRUCTUS dividuntur in naturales, civiles, & induſtriales, Pinel. *in l. 2 Cod. de reſcind. vendit. p. 2. cap. 4 num 52.* Cov. *lib. 1. var. cap. 3. num 6. cum ſequentibus*, Menoch *de interdict. remed. 15. recuper. poſſeſſ. num. 577. & de arbitr. lib. 20. caſu 210 à num. 2. cum ſequentibus*, Surd. *conſ. 293. prope finem*, Sanchez *ad præcepta Decalogi, lib. 2. cap. 23. à num. 48.* Guter. *de tutel. cap. 23. à num. 1.*

Fructuum appellatione continetur palea, Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Perus. 14 num. 9 & deciſ. 106. num. 10. & 11.* Mexia *tract. taxa panis, concl. 2. num. 100.* Vincent de Franch. *deciſ. 103 num. 1.*

Fructus ſpectant ad eum, qui habet dominium, *l. Herennius, ff. de evict. l. ſi dominium, Cod. de pignor. l. 2. & 3. Cod de pignorat. act. cap. conqueſtus, de uſur.* Surd. *deciſ. 25. num 1.* Flamin. *de reſignat. lib. 1. quæſt. 6. n. 13. & n 45.* Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 400. n. 4.* faciunt quæ Cald. *de renovat. quæſt 10. num. 35.* ubi quod fructus emphyteuſis finitæ ad dominum directum pertinere debet, hoc eſt interuſurium medii temporis, donec renovatio non perficitur & conſummatur, intelligendo ante litem conteſtatam.

Fructus ſunt illius, qui eſt dominus fundi, etiamſi alius poſuerit ſemen, *l. qui ſit, in princ. ff. de uſur.* Surd. *conſ. 53. n. 3.* Step. Grat. *diſcept forenſ c. 750 n. 27. & 28.*

Fructibus locatis non veniunt laudemia, Vincent. de Franch. *deciſ. 172. num 11.*

Fructus qui collegit, reſtituere tenetur, Barboſ. *in l. divortio, in princip p. 2. n 21. & 22. ff. ſoluto matrim.*

Fructus ſpectant ad poſſeſſorem bonæ fidei, *§. ſi quis à non domino, Inſtit. de rer. diviſ.* Garc. *de benefic. p. 5. cap. 5. num 2.*

Fructus per triennium uſucapiuntur à bonæ fidei poſſeſſore, Stephan. Gratian *diſceptat. forenſ. cap. 422. num. 12.*

Fructus tenetur reſtituere poſſeſſor malæ fidei, *l. certum, & l. ſi fundum*, & ibi ſcribentes, *Cod. d. rei vendicat.*

Fructificatio agri non eſt ſemper uniformis, & ideò debet probari quod tantùm poſſidens receperit de fructibus, ſecundùm Jacob. de Aretio, cujus doctrinam veram credit Bald. *in l. ſi fundum, ad finem, Cod. de reivendicat.* refert & ſequitur Maſcard. *de probat concl. 817. num. 2.* Surd. *deciſ. 282. num. 6. cum ſequentibus*, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 510. num. 4. & cap. 581. num. 20.*

Fructus intelliguntur deductis expenſis, *l. fructus 7. ff. ſoluto matrim.* Menoch. *remed. 15. recuper. poſſeſſ. n. 574.* Mexia *in tract. taxa panis, concl. 2. num. 88. cum ſequentibus*, Cota *in memorabilib.* verbo *ſtatuto, fol. 821.* Soar *tit. de las arras, n. 6.* Surd. *de alim. tit. 9. quæſt. 12. n. 15. & quæſt. 41 num. 24 & deciſ 282. num 31.* Gabriel Pereira *deciſ. 47. num. 51.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. §. 7. proœm. num. 163.* Guter *de tutel. p. 37.* Barboſ. *ad cap. 1. de uſur. num. 5.* Limita cum Tiraquel. *de primogen. quæſt. 74. num. 7. & 8.* Limita etiam in decimis quæ ſunt ſolvendæ, non deductis expenſis, Guter. *d. p. 3. cap. 17. num. 14.* Ubi etiam de labore in fructibus colligendis, qui deduci debet. Et quo pacto impenſæ deducendæ ſint? Vide Cov. *lib. 1. var. cap. 3. num. 3.* Ubi quod fructus dicuntur non tantum deductis expenſis, ſed & juſta mercede laboris in eis colligendis impenſi.

Fructus pendentes tempore venditionis augent valorem rei, *l. in lege Falcidia 9. ff. ad leg. Falcid.* Valaſc. *de partit. cap. 28. n. 3.* Cald. *de reſolut. emphyt. c. 14. num 31.* Barboſ. *in l. divortio, in princip. p. 2. n. 81. ff. ſo-*

Verbo FUGA.

FUGA quo pacto debeat probari cum aliis de nateria, vide Maſcard. *de probat concluſ.477.& concluſ.682. num.26.& concluſ.823* Barboſ. *in l. 2. ff.ſoluto matrim.in princip p.2.num.35.& in l.omnibus, ff.de judic.num 62* Bernard.Græv.*in pract.Cam.Imper lib.2.concluſ.44.* Farin. *in praxi crimin.tom. 1. tit. 5. quæſt.48.*

Fuga an probet delictum,& plora circa præſumptionem quæ oritur adverſus fugientem, vide apud Cened. *ad Decretal. collect.43.num.1.*

Fugam non committit ad hoc, ut dicatur confiteri delictum,qui fugit judicem eum volentem comprehendere, Bart. *in l.1.ff.de bonis eorum,* M.Anton. *tract. de indiciis, num.282.*quia naturaliter quilibet vult redimere ſanguinem ſuum, *l.tranſigere, Cod.de tranſact.* Et alia de fuga vide per Rebuff.*de privileg. Scholar,privileg o 15.*

Verbo FUNDUS.

FUNDI appellatione veniunt omnia quæ ſunt in fundo, text. *in l.fundus eſt, & l.quæſtio eſt,* & ibi Rebuff.*ff.de verbor.ſignificat.*Menoch.*conſult.478 num.76.* Cavale.*deciſ.52*

Fundo vendito veniunt arbores quæ ſunt in fundo, *l.Quintus, ff.de action.empti,* Alberic. *in l.Pratum,* & ibi Rebuff. *pagina 192. de verbor.ſignificat* Stephan.Gratian.*diſceptat.forenſ.capite 164. num. 1. cum ſequentibus.*

Fundus emptus nomine alieno ex pecunia mea,an ſit mihi obligatus, & poſſim fructus perceptos cum pecunia compenſare? Vide Cot. *in memorab.* verbo *procurator emit, p.710.*Cald.*de renovat.quæſt.3.n. 17.* Quid in re empta ex pecunia mutuata,an maneat obligata creditori? Vide Molin. *de primogen. lib. 1. cap. 10. num.19* Ubi quod mutuans pro refectione alicujus rei acquirit jus hypothecæ in ipſa re Et an præferatur aliis creditoribus, Vide Bernard. Græv. *in pract Cam.Imper.lib.2.concl. 12.* Quid in minore vel Eccleſia?vide Menchac. *uſufrequent. cap.9.n. 16.* Tiraquel. *de pia cauſa, privil. 120.* De pertientiis quæ dicantur? Vide Menoch.*conſ.140.n.24.& lib.3. præſumpt. 9.* Anton. Gabr. *lib.6.de ve bor, obligat. concl.10.*Gregor *l.68.tit.18.part.3.* verbo *Pertinencias,* Valdeſ.ad Soar.*p.83. num.4.* Brmor à ſole *in locis commun.*verbo *Pertinentia.*Et de pertinentiis caſtri vide Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper.lib.2. concluſ.61.* Menoch. *conſult.395. num.23.cum ſequentibus, & dicta præſumpt.89.* Cald. *de empt. cap. 22. num.1a.cum ſequentibus, & num.14.* Steph.Gratian. *diſceptat.forenſ. cap.657.num.21.& 22.*

Verbo Funus.

FUNERIS expenſæ quæ ſint,Vide Themudo *p.3.deciſ.324.num.3*

Funeris expenſæ quæ fieri ſolent corporis ſepeliendi cauſa,non ſunt deducendæ ex tertia bonorum defuncti, ſed ex communi acervo omnium bonorum, alıæ expenſæ ſepeliendi cauſa factæ debent deduci ex tertia defuncti, & non ex tota hæreditate *l.13.tit.6.lib.5.nova recopilar.* Gregor. *l. 2.* verbo *deſpezos,tit.11.part.6.* Valdeſ.ad Soar.*p. 1. pag. 90.* Spin. *de teſtam,gloſſ.1.princip.num.48.* Guter. *lib. 2. pract.quæſt.71.* Valaſc. *de partit.cap. 19.num.48.*Themudo *dicta deciſ.324 num.ſecundo,*Gam. *deciſ. 309. aliàs 310.num.1.*

August. Barboſæ Repertor.

Funeris impenſæ an poſſint taxari à lege & ſtatuto laicorum? Vide Mart. *de juriſdict.p.4. cent. 1. caſu 54.* ubi per duos articulos explicat & diſtinguit.

Funeris impenſa fieri debet inſpecta dignitate defuncti, ac qualitate patrimonii, *l.ſi quis ſepulchrum ff.de religioſ & ſumptibus funerum,* Gam. *dicta deciſ.301.num.1.* Tiraquel. *de nobilit. cap.20.num.149. & n.163.* Chaſſan.*in conſuetud.Burgund.rub.9 §. 12.* verbo *Et ſur,fol.320.*Joſeph.Ludoviſ. *deciſ.Peruſ.78 n.15.cum ſequentib.* Guter. *de juram.confirm.p 1.c.64. n.7.& pract.quæſt.lib.2.quæſt.46.* Valaſc.*d.c.19.n.49.*

Funeris impenſa præcedit omne æs alienum,etiam in hypotheca expreſſa, *l.impenſa funeris, l.at ſi quis, §. 1.ff. de religioſ. & ſumptibus funerum, l.pen.Cod eod. tit.* & probat *l.30. tit.13.part.5.*& ibi Gregor. Guter. *lib.2.pract.quæſt.72.* Valaſc. *de partit.cap. 19. num.40. & 41.& cap.23.num.14.* Garc. *de expenſis. cap.8. num.23.* Vincent. de Franch. *deciſ. 51.* Surd. *deciſ 112.& deciſ.155.à num.6.* Flor. *var.quæſt.lib.1. quæſt.4.art 3.*Mantic.*de tacit.& ambig.convent.lib 11. titul.23. à num.23.* Duenh *reg.397.verſ.ſeptimò creditor,* Gom *ad l 30. Tauri.num 2.* Mendez *in praxi lib.3.cap.21 num.78.* Sayr.*clavis Regia lib.10.tract.5 cap.10. num 23.*Themudo *dicta deciſ. 324. num. 2.* Quod procedit etiam in impenſa facta in infirmitate defuncti, puta impenſa funeris & infirmitatis æquiparantur, *l. in reſtituenda,* & ibi Bald. *Cod.de petit. hæredit l.legatum, Cod. de religioſ.& ſumptibus funerum,*reſolvunt Chaſſan. *in conſuetud. Burgund.rub.4. §.9.*verbo *& fraus,* Garc.*num 26.*Guter.*num.5.*Flor. *num.8.dictis locis,* Neguzant. *de pignor. 2 memb. 5. partit.num.28.* Gom. *dicta l.30.Tauri, ad finem.*Surd. *dicta deciſ. 112.ad finem, & deciſ.255.num.25.* Stephan.Gratian. *diſceptat,forenſ. cap.94. num 14. cum ſequentibus.* Et ſi ſint creditores habentes hypothecam expreſſam, non præferuntur impenſæ funeris, Gratian.*dicto cap.94.n.1.cum ſequentibus.*

Verbo FURIOSUS, FUROR.

FUROR quo pacto probetur? Vide Nav.*in cap. ſi quando de reſcriptis, except.10.in p incip* Aloyſ. Ricc.*in collect.deciſ.p.5 collect.1557.*Et furioſus quomodò probetur?Vide Guter.*conſ 14.n.6 & 7.*

Furor non præſumitur niſi probetur, Menoch. *conſ.374.num 45.& de præſumpt. lib.6. præſumpt.45. num.18.& per totum,* Maſcard. *de probat. concl. 824. num.8.* Valaſc.*conſult. 145. num 13 & 14.* Flamin. *de reſignat.l b.3.quæſt.8.num. 12.*

Furor præſumitur durare,& furioſus ſemel,ſemper furioſus præſumitur, ſi non conſtat conſueviſſe habere dilucida intervalla, Menoch. *dicta præſumpt.45. num.59.* Maſcard.*concluſ.825.& concluſ. 1045 num.9.* Valaſc *dicta conſult. 145. num 13. cum ſequentibus,* Guter.*conſ.14.num 12 & 13.* Flamin.*dicta quæſt.8. num 12.*Gam *deciſ.100.*

Furoris tempore,& non intervalli præſumitur factus contractus, vel actus, Boër. *deciſ. 33. num.62.* Maſcard.*concluſ.39.* Soar. *allegat.1 num.21.& n.84. cum ſequentibus,* Farin.*de delict.p.7.in fragment.lit.F. num 317.*Et renunciatio facta per habentem dilucida intervalla, tenet ſi fuit facta in intervallo furoris Flamin.*dicta quæſt.8.num.5.cum ſeq.*

Furore ſuperveniente revocatur mandatum, & furioſus habetur pro mortuo, *l.qui ſervum,ff. de acquir.hæredit.*ubi Paul. *l.ſi quis alicui,ff. eod. tit.l.ult. ff.de bonor poſſeſſ.*Burg.*conſ 6. num. 4.* Molin *de primogen.lib.2.cap.7.num.44.*Flamin.*de reſignat. tom. 2. lib 9. quæſt 19. num.2* Sanchez *de matrim.lib.2.diſputat. 11.num.12.*

Digitized by Google

Gabella quibus caſibus ſit ſolvenda vide per Afflict. *in cap. . §. vectigalia num.16. & ſeqq. quæ ſint regalia lib.3. ſolio 167* & de fraudantibus gabellam, vide Perez *cap 1. tit.3. lib.1. pag.56* Quid in foro conſcientiæ, vide eundem Perez *ubi proximè*, Navar. *in man. cap 17. n.200 pag.266.* Covar. *in reg. Peccatum.* Farin. *d. quæſt.172 num.1.* Et contra fraudantes gabellam ſufficiunt probationes per conjecturas, Alexand. *conſ.188. Viſo proceſſu, lib.7.* quem refert & ſequitur Hyppolit. *ſing.569.* & tradunt Bonacoſa *p.1. verb. Gabella, fol.77.* Farin. *d. quæſt.172. n.10.* Et dolus requiritur in fraudante gabellam, Menoch. *conſ.98. n.22.* Et pœnæ fraudantium gabellam ſunt de fructibus ipſius, Menoch. *conſ 190. n.14.*

Gabella non debetur ex donatione, Menchac. *qq. frequ. 1. cap 11 num.17.* ubi *num.22.* nec ex fidejuſſione. Quid in re donata, ſi donatarius ex eo promiſit donantem alimentare, vel debita pro eo ſolvere? Vide Guid. Papæ *quæſt 91.* Bald. *in l. Contractus, n.1. Cod. de fide inſtrument.* Didac. de Caſtillo *ad leges Tauri, in l.21 in gloſſa Coſa cierta, & ad legem 70. verſic: Quid ſi nos* Et de re æſtimata data in dotem non eſt ſolvenda gabella. Gregor. *l 18. verbo De ſuzo, tit.11. part.4.* Cabed. *deciſ.104. num.6. p.2.* Et ſi quis ſolvat gabellam cùm non tenetur, non poteſt repetere Menoch. *conſ.312. num.14.* Valaſc. *tom.1. alleg.28. n.62. cum ſeqq.*

Gabella de armis non eſt ſolvenda, *l. ſi publicanus, §. de rebus*, & ibi gloſſ & Bart. *ff. de publicanis*, Cabed. *arreſto 19. p.2.* Nec de libris, *l. alt. §. Divus*, & ibi Bart. *eodem tit. Auth Habita, Cod. ne filius pro patre.*

Gabella non debetur ubi dominium non transfertur, Bart. *in l. unum ex familia, in princip. ff. de legat. 2.* Surd. *deciſ. 305. num. 15.* Et quis debeat ſolvere gabellam de jure communi, emptor, an venditor? Vide Capellam Tuloſanum *deciſ.551.* ubi additio, *& in art. gabellarum, cap.1. in princip.* diſponitur, quod ſolvatur gabella pro dimidia parte. Et bona delata fiſco propter gabellam non ſolutam præſcribuntur tempore quinque annorum, *l.1. Cod. de vectigal. & commiſſ.* reſolvit Cov *de ſponſal. p.2. cap.6 §.8. num.16 & in reg. poſſeſſor, p.2. §.2. num.7.* Farin. *de delict. p. 6. quæſt. 172. num. 49.* Et ſi ſtatutum dicat, quod de quolibet contractu ſolvatur gabella, non debet ſolvi de diſtractu, Tiraquel. *de jure mariti, gloſſ 5. num 29.* Surd. *deciſ. 30 . num.9. & num 10. cum ſequentibus.* Stephan. Gratian *diſceptat. forenſ. cap. 180. num. 9.* Phœb. *deciſ. 24. num.10. tom 1.* ubi *num.24.* quod appellatione contractus non venit diſtractus. Et quid ſi ex fructibus ſit ſolvenda gabella, an ſit ſolvenda ex fructibus pendentibus? Vide Tiraquellum *de retract. lig. §.1. gloſſ 7. num 53.* Et ſi plures res ſint in uno territorio, & ſacerdotium in alio, gabella eſt ſolvenda in uno: idem Tiraquellus *de retract. lig. §.36. gloſſ 3. num. 25.* quia onus gabellæ in duobus locis ſolvi non debet, Phœb. *deciſ. 34. num. 5. & 6. p. 1.* Et quod ſolvatur gabella in unoquoque loco reſpectu bonorum ibi exiſtentium, tradit Valaſcus *tom.1. allegat.8. num 36.*

Gabella non debetur ex contractu conditionali, conditione pendente, Bertachin. *tract. de gabellis, 1. p 8. partis, verſ. ſeptimò quæro*, Afflict. *in cap. 1. §. vectigalia, num.61. quæ ſint Regalia, lib.3 fol.168.* Pinel. *in l. 2. Cod. de reſcind. vendit. p. 2. cap. 3. num.35.* Tiraquel. *de retract. lig. §.1. gloſſ.21. num.15. & de retract. convent. §. 6. gloſſ. 1. num. 2.* Parlad. *lib.1. rer. quotid. cap.3. §. 3. num.34.* Cabed. *deciſ.18. num.4. p.1.* Surdus *deciſ. 305. num. 16. & num. 20. & 21. & deciſ. 121.* Perez *tit. 7. lib. 5. Ordinam. pag.196.* Azeved. *ad l.17. num.3. tit.21. lib.4. nova recopilat.*

August. Barboſæ Repertor.

Gabella non debetur ex contractu nullo, ut probatur in articulis gabellarum, *cap.6. in princip.* Surd. *dicta deciſ. 305. num. 17.* Guter. *lib. 1. pract. quæſt. 129. num. 2.* com. *var. tom.2. cap. 2. num. 31. in fine.*

Gabella annullato contractu non debetur, & ſi fuerit ſoluta, reſtituitur ſolventi, ut habetur *in art. gabellarum, cap.6* & probant Bertachin. *tract. de gabellis, 1. p.8. partis, verſ. ſeptimò quæro*, Afflict. *in cap.1. §. vectigalia, num.61. quæ ſint Regalia, lib.3. fol.168* Pinel. *in l.2. Cod de reſcind. vendit. p.2. cap.3. num.35.* Tiraquel *de retract. tit.2 §.6. gloſſ 1. num.2.* Perez *tit.7. lib.5. Ordinam pag.196.* Azeved *ad l.17. num.3. tit.21. lib.4. nova recopilat.* Parlador. *lib.1. rer. quotid cap.3. § 3. num.34.* & Valaſc. *tom 1. allegat.28. num.63. & alleg.87. num.11.* Phœb. *deciſ.24. num.26. tom 1.*

Gabella non debetur ex revenditione, quando venditio fuit facta cum pacto de retro, Surdus *deciſ. 305. num.20. & 21. & deciſ 311.* Tiraquel. *de retract. lig. §.1. gloſſ.2 num.19.* Menchac. *controverſ. uſufrequent. cap.11. num.14: cum ſequentibus*, Parlad. *lib. 1. rer. quotid. cap. 3. §. 4. num. 5.* Phœb. *deciſ. 24. num. 16. cum ſequentibus, p.1.* Pinel. Perez & Azeved. *ubi proximè, dictis locis.*

Gabella non ſolvitur pro acceſſoriis, Bald. *in l.2. Cod de jure emphyt.* Surd *dicta deciſ.305. n.22.* Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.180. n.9.*

Gabella non debetur pro contractu, qui non habuit effectum, vel qui non fuit perfectus, Surd. *deciſ. 305. num. 25. cum ſequentibus*, Phœb. *deciſ.24. num.12. cum ſequentibus, p.1.*

Gabella non debetur ex quaſi contractu, Phœb. *dicta deciſ. 24. num. 24.* Cur. Philip. *tom. 2. lib. 1. cap 14 num 30.*

Gabella non eſt bis ſolvenda, Menoch. *conſ. 9. num.4. & conſ.14. num.1.* Dec. *conſ.457 num.3.* Bonacoſ. *p.1. commun opin. crim. fol.77.* verbo *gabella*, Ignat. de Villar. *in ſylva reſponſor. juris, reſponſo 11. num.20.* Et conſuetudo in ſolvendis gabellis eſt attendenda, Menoch *dicto conſ.9. num.7.*

Gabella non ſolvitur ubi alienatio eſt neceſſaria, Bart. *in l. & ideo, in princip. ff. de condict. furt.* Surdus *deciſ.305. num. 9.*

Gabella non ſolvitur ex redditibus Eccleſiaſticis ſequeſtratis, quæ habent œconomum, Cur. Philip. *tom.2. lib.1. cap.14. num 12. & 13.*

Gabella non debetur re nondum tradita, Gloſſ. *in l.1. Cod. quando liceat ab empt. diſcedere*, Tiraquel. *de retract. tit.2. §.6. gloſſ.2. n.2.* Surd. *deciſ.305. num.10.* Cald. *de reſolut. emphyt cap.6 n 46.* Barboſ. *in l. hæres abſens, §. proinde, num.80. & 83. ff. de judic.*

Gabellas jus percipiendi non poteſt præſcribi, Azevedo *l.2. num.3. tit.15. lib.4. nova recopilat.*

Gabella non debetur quando penſio transfertur de uno prædio ad aliud, Reynoſo *obſervat.72.* ubi agit de penſione emphyteutica, & prædio emphyteutico, interveniente conſenſu domini directi, & emphyteutæ.

Gabellæ onus pertinet ad conductorem, Valaſc. *conſult.131. num.16. tom.2.*

Gabella non ſoluta contractus remanet nullus, Ordinat. *lib.1. tit.78. §.14.* quod procedit etiamſi venditio fuerit facta per ſcripturam privatam, Barboſa *in remiſ. ad eandem Ordinat. numero 57.* Et ſtatutum annullans inſtrumentum ob non ſolutam gabellam, obligationem quoque in eo contentam annullare videtur, Felin. *in cap. cùm venerabilis, num.25. de exception.* Jaſ. *in l. ſervum filii, §. cum qui chirographum, num.5. ff. de legat.1.* Hyppolit. *in l. ſi quis ae quæſtio, num.98. ff. de quæſt.* Soar. *in l. poſt rem judicatam, numero 5. pag.306.* Maſcardus

*de probat. concl.*1185. *num.*2. Valaſcus *tom.*1 *allegat.*28. *num.*59. Et ſi deficiat unus nummus, annullatur inſtrumentum, Tiraquel. *de retract. tit.*1. §.4. *gloſſ.*6. *num* 24.29. & 32. & *de judic. in rebus exiguis*, *p.*84. *verſ.*22. Idem ſi tacuit juſtum pretium, & poſuit minus ad fraudandam gabellam, Valaſcus *ubi proximè*, *num.*61.

Gabella non debetur ex diviſione facta inter cohæredes, Barboſ. ad Ordinat. *dicto* §.14. *n.*16. Reinoſo *obſervat.*21. *per totam*, & vide Gam. *deciſ.*245. *ad finem*, Cur. Philip. *tom.*2. *lib.*1. *cap.*14. *num.*30. & articulum gabellarum hujus Regni, *cap.*6. §.4.

Gabellam contra non ſolventes proceditur executivè, Flor. *var. quaſt.*21. *num.*114. Et ad gabellæ conductorem pertinent omnia jura, ita ut pœnas incurſas à fraudatoribus poſſit remittere, Stephan. Gratian *diſcept. forenſ. cap.*625. Et immunitas à gabellis ac vectigalibus conceſſa venditori, videtur etiam conceſſa emptori, Menoch. *conſ.*136. *n.*14. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*26. *num.*16.

Gabella non debetur ſi emphyteuta det pecuniam domino directo tempore conceſſionis pro ingreſſu, Valaſc. *tom* 1. *allegat.*28. *à num* 40. Faciunt quæ alter Valaſc. *de jure emphyteut. quaſt.*10. *num.*7. Ubi ait quod ſi magna quantitas ſolvatur pro ingreſſu, magis cenſebitur venditio, quàm emphyteuſis.

Gabella imponitur pro publica utilitate, Surd. *conſ.*45. *num.*27.

Gabellæ à ſolutione ſocius privilegiatus excuſat ſocium, Gloſſ. verbo *fratribus*, *in l. ult. Cod. de muneribus, non contin. lib.*10. Chaſſan. *in conſuetud. Burgundia, rub.*1. §.4. *num.*60. *fol.*57. Tiraquel. *de retract. lig.* §.26. *gloſſ.*1. *num.*31. Hyppolit. *conſ.*74. *num.*34. & 35. Cov. *pract. cap.*34. *num.*2. Menoch. *de arbitr. lib.*2. *caſu* 379 *num.*8. & *conſ.*1,6. *n.*23. & 25. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *vel adverſarii dolo*, *num.*33. *Cod. de in integrum reſtit. min.* Valaſc. *dicta allegat.*28. *num.*16.

Gabellam non fuiſſe ſolutam, probatur per librum exactoris, Bart. *in l.*1. *num* 4. *Cod. de exactor. tributor. lib.*10. Afflict. *in cap.*1. §. *ſed nec eſt alia*, *num.*76. *qua ſit prima cauſa benefic. amitt. lib.*3. *fol.*15. & *in cap.*1. *de clerico qui inveſt. fecit*, *num.*5. Bertachin. verbo *collega* 1. *verſ.*12. Capic. *deciſ.*5. *num.*7. Grammat. *deciſ.*59. *num* 16. Menoch. *conſ.*21. *num.*23. & *conſ.*22. *num.*15. & *conſ.*98. *n.*5. & *conſ.*122. *n.*10. & *conſ.*199. *n.*3. Maſcard. *de probat. concl.*834. *num.*36. Valaſc. *dicta allegat.*28. *num.*15.

Gabella ſolvitur de eo pretio quod venditor conſequitur, deductis expenſis, Bart. *in l. quantitas, ff. ad leg. Falcid.* Cald. *de reſolut. emphyt. cap.*16. *num.*7. & *num.*13.

Gabella non debetur de his, quæ quis portat proprii uſus cauſa, Surd. *de alim. tit.*8. *privil.*90. *num* 3.

Gabella debetur ex venditione, vel alio contractu bonorum immobilium, Ordinat. *lib.*1. *tit.*78. §.14. ibi. *Carta alguna de venda non outro contrato de bens de raiz*: & ait Bald. *in l. ſi donationis, Cod. quod metus cauſa*, *num.*2. quod tranſactio eſt contractus, & ex tranſactione debetur gabella, quando ſtatutum jubet, ut ſolvatur ex contractu, & ſequuntur plures relati per Tiraquel. *de retract. lig.* §.1. *gloſſ.*14. *num.*65. Laſſarte de Gironda *de gabellis*, *c.*10. *num.*2. Bertachin. *de gabellis*, *p.*8. *memb.*3. *num.*18. & *in Repertor.* verbo *alienatio* 63. & verbo *gabella contractuum*, *n.*7. Hoc tamen dubium habet, quando res ſuper qua fit tranſactio remanet penes poſſidentem, ut in ſimili reſolvunt Menoch. *de arbitr. lib.*2. *caſu* 171. *num.*74. *cum ſequentibus*, Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 55. *n.*7. Laſſarte *de decima venditionis*, *cap.*17. *à num.*51. & *cap.*37. *num* 5. *verſ. ſecundum eſt*, Cald. *de reſolut. emphyt. cap* 16. *num.*49. & *num* 51. Molin. *de contractibus*, *tom.*2. *diſput.*556. Azeved. *l.*4. *num.*11. *tit.*21. *lib.*4. *nova recopilat.* quamvis Tiraquel. *ubi proximè*, *n.*72. aſſerat quod ex hujuſmodi tranſactione debetur etiam gabella, quia facilè fiet fraus legi relinquendo poſſeſſionem, & poſtea ſuper re tranſigendo, ubi etiam idem reſolvit in tranſactione facta ſuper actione, vel jure ad rem immobilem.

Gabella debetur ex permutatione, juxta *art. gabellarum*, *cap.*1. *in princip.* Ordinat *dicto* §.14. ibi, *Nem outro contrato*, Tiraquel. *de retract. lig.* §.2. *gloſſ.*14. *n.*9. Gom. *tom.*2. *var. cap.*8 *ad finem*, Valaſc. *tom.*1. *allegat.*28. *num.*40. *cum ſequentibus*, & probat dictus *art. gabellarum*, *cap.*1. §.1. ibi: *E tambem do preço enque foron avaliadas as couſas trocadas ò eſcambadas paguen pela dita guiſa.* Cardoſo *in praxi judicum & advocat.* verbo *gabella*, *num.*6. Molin. *de juſtit. tom.*3. *tract.*2. *diſput.*663. *num.*2. Leſſ. *de juſtit. & jure*, *lib.*2. *cap.*33. *in princip. num.*3. faciunt quæ Surd. *de alim. tit.*8. *privil.* 38. *num.*13.

Gabella non debetur ex datione in ſolutum voluntaria, Ignat de Villar. *in Sylva reſponſ. juris*, *reſponſo* 1. *num* 19. & 20 Surd. *deciſ.*304. *num* 5. & 6. Pinel. *in l.*1. *de reſcind. vendit. p.*2. *cap.*4. *num.*8. Nec debetur de promiſſione de vendendo, Valaſc. *conſult.*77. *num.*7. Et debetur ex renunciatione, Surd. *dicta deciſ.*305. *num.*2.

Gabellam non ſolvunt perſonæ Eccleſiaſticæ, Ordinat. *lib.* 2. *tit.* 11. Et probatur *in capitulis gabellarum*, *cap.* 1. reſolvunt Valaſc. *conſult.*131. alter Valaſc. *tom.*1. *allegat.* *Iuris*, *allegat.*28. Cabed. *arreſto* 45. *p.*1. Gabr. Pereira *de manu Regia*, *tom.*2. *cap.*38. Fr. Emman Roderic. *tom.*3. *quaſt. regular. quaſt.*74. ubi de Religioſis: & idem in religioſis Ordinum militarium, Nav. *conſ.*5. *n.*6. *ſub tit. de his qua vi*, & *conſ.*13. *ſub tit. de Regular num.*5. Et de militibus Sancti Stephani *conſ.*23. *n.*1. Et gabellam non ſolvunt Commendatores, cùm jubent colligere fructus ex ſuis commendis, Cabed. *arreſto* 83. *p.*2. Et idem in viduis quæ nuptæ fuerunt Commendatariis, Barboſa *in l. quia tale*, *num.*23. *cum ſequentibus*, *ff. ſoluto matrim.* Azeved. *ad l.*9. *num.*4. *tit.*11. *lib.*2. *nova recopil. p.*171. Cabed. *deciſ.*98. *p.*1. & *arreſto* 71. *p.*2. Et confraternitates non tenentur ſolvere gabellam ex venditionibus bonorum ad pias cauſas. Flor. *var. quaſt.*21. *num.*191. Nec clerici ſolvunt gabellam de emptis ad id quod erat neceſſarium, Gregor. *in l.*5. *tit.*7. *part.*5. verbo *clerigo* Cabed. *deciſ.*189. *p.*1. Nec tenentur ſolvere gabellam de fructibus ſuorum beneficiorum, Bonacoſ. *p.*2. verbo *gabella*, *fol.* 32. Gregor. Lop. *l.*49. *tit.*6. *part.*1. verbo *las franquezas*, & *l.*50. verbo *forao* Mexia *in tract. taxa panis*, *concl.*5. *n.*29. Et non dicitur mercator, nec negotiator ille, qui vendit fructus ſuorum fundorum, nempe granum, vel vinum, Mexia *dicto num.*29. addit. ad Marant. *p.*4. *num.*67. Vincent. de Franch. *deciſ.*128. *num.*2. Dec. *conſ.*472. *num.*26. Tiraquel. *de nobilit. cap.*34. *num.*45. Azeved. *l.*2. *num.*2. *tit.*11. *lib.*5. *nova recopil.* Avend. *de exequend. mandat. p.* 1. *cap.* 19. *num.* 35. Valaſc. *dicta conſult.*145. *num.*6. *cum ſequentibus*. Et de domibus quas clericus emit, non ſolvitur gabella, Valaſc. *dicta conſult.*131. *num.*10. Et quando clericus negotiatur tenetur ſolvere gabellam, ut per Ordinat. *dicto tit.*11. Perez *ad l.*1. *tit.*3. *lib* 1. *legum Ordinam. p.*56. Mexia *dicta concl.*5. *n.*23. addit. ad Marant. *dicta p.*4. *num.*80. *p* 184. Garc. *de nobilit. gloſſ.*9. *num.*53. Valaſc. *dicta allegat.*28. *num.*9. *cum ſequentibus*, & vide Nav. *conſ.*1. *de immunit. Eccleſiaſt.* Duen. *reg.*100. *verſ. fallit* 21. Laſſarte *de decima venditionis*, *cap.*19. *num* 65. & 6. Cabed. *deciſ.* 189. *p.* 1. Et poteſt fieri executio à ſeculari judice in bonis clericorum per exactores gabellarum, Flor. *pract. qq. quaſt.*21. *num.*226.

Digitized by Google

num a26 *juncto n.*231.Et quando ſunt merces neceſſariæ clerico ad uſum debet ſtari juramento illius,ex Ordinat. *ubi ſuprà*,Maſcard.*de probat concl.*953.*n.*11. Valaſc. *dicta allegat.*28. *n* 21.*cum ſeq.*Et ſi falſum juravit, non poteſt querelari, Valaſc.*dicta conſult.*13. *num.*11. Et valet ſtatutum, quod clerici ſolvant gabellam.Bonacuſa *p.*1 *fol.*77. verbo *gabella*,quem vide ibi *de ſcholaribus*,& faciunt quæ Garc *dicta gloſſ* 9. *n* 8. ubi aſſerit , quod jure humano & poſitivo Sacerdotes ſunt immunes à tributis,& exempti à juriſdictione ſæculari. Et clericus conjugatus ſolvit gabellam, Valaſc *dicto tom.*1 *allegat. juris, allegat.*47 *num.*7. Alia circa materiam gabellarum , vide apud Phœb. *deciſ.*24.*p* 1.

Verbo GENERARE , & GENERATIO.

G*ENERARE* regulariter quis non poteſt poſt annum 60. *l. ſi pater*, § *ult. de adopt.*& id contingit propter diminutionem caloris naturalis,& impotentiam ſeminis , ut inquit Fulgoſ. *conſ.*112 *n.*2. Et ait gloſſ.*in cap.*1.*per quos fiat in. eſtituta*, quod in ætate conſtituti æquiparantur caſtratis,ſequuntur ibi Bald.& Præpoſit.latè Nevizan.*in Sylva nuptiali lib.*2 *n.*16.Et ſexagenarium non habere ſpem procreandi ſobolem, poſt multos tradit Paleot.*in tract.de nothis & ſpuriis* , *cap.*14. *n.*3.Menoch *de arbitr. lib.*2.*caſu* 89. *n.*58. *cum ſeq.*

Generatio propriè intelligitur de deſcendentibus, linea maſculina, non fœminina, *ult.* & ibi Bald *Cod. de emancipat liber.* Surd. *de alim.tit.* 1.*quaſt.*16.*n.*3. Menoch. *conſ.*400.*n.*51.*cum ſeq.*

Verbo GERUNDIUM.

G*ERUNDIUM* importat conditionem,Azeved. *ad l* 6. *num* 15. *tit.*9.*lib.*3. *p.*339. & *l.* 18. *tit.*21. *lib* 4. *nova recopilat.* Tiraquel.*tr.ceſſante cauſa limit.* 1. *n.*81.*ff.de acquir.haredit.*Valaſc.*conſult.* 149 *num* 1. Cald. *de poteſt.eligendi*,*cap.*4.*num.*30.Rebuf. *tract. de ſenten.provision. art.*2. Surd. *de alim tit.* 5. *quaſt.* 3. *num.*41 Phœb. *deciſ.* 9. *num.* 1.*p.*1. & *deciſ.*132. *num* 9. *p.*2. Reynoſo *obſervat.* 44. *num.* 17. ubi *num.ſeq.* quod gerundium importat neceſſitatem. Et formam inducit, Azeved. *ad dictam l.* 6. *num* 16.*tit.*9. *lib.*3. *nova recopilat. p.*139. Rebuf. *dicto tract de ſentent. proviſion. art.*2.& *ad leg.Gallia, tom.*1.*p.*163.

Verbo GRATIA.

G*RATIIS* non eſt meræ facultatis partem acceptare & partem impugnare, dividendo in hac parte judicium concedenti , *l. nam abſurdum* , *ff.de bonis libert.l. ſi ita ſtipulatus,in fine ff.de operis libert.* latiſſimè Surd. *conſ.* 107. *n.*1. *cum ſequentibus.* Nam reſcriptum Principis eſt individuum , *l.* 1.*Cod.de diverſis reſcriptis* , in individuis autem non poteſt dari conſenſus pro parte , & pro parte diſſenſus , *l.cum quaretur* 17.*ff.de adminiſtrat.tutor.* Angel. *conſ.* 304. *n.*5.*verſ quinimò.*

Gratia à Summo Pontifice vel Rege facta uſque ad beneplacitum Regis,vel.Summi Pontificis,expirat morte concedentis, ut per citatos à Barboſ. *in cap.ſi gratioſe* 5. *de reſcriptis,lib. ſexto,num.*2 quibus adde Cardoſ.*in praxi judicum,& advocat.*verbo *gratia,n.*2 Ubi ſecus aſſerit ſi fuerit conceſſa uſque ad beneplacitum Sedis Apoſt. de quo etiam Barboſ. *ubi proximè* , *num.*5. & ad propoſitum vide eundem.*in collect. ad reg. Decet* 16. *de reg. jur. eod. lib.* ubi docet quod conceſſiones gratioſæ per obitum Principis non expirant,etiam re integra,& *in cap. ſi ſuper gratia* , *de offic. delegati* , *eod. lib.*aſſerit quod executor ſuper gratia facta datus à Papa,eo mortuo etiam re integra gratiam exequitur : idem etiam probat *in cap. relatum* 19.*num.*5. & 6. *de officio delegati, in antiquis.*

Gratia non expirat quando literæ non fuerunt expeditæ , ſed ſola ſupplicatio ſignata fuit , Gonzal *ad reg.*8. *Cancel.gloſſ.*12. *in princip. num.*45. Aloyſ, Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 206.*n.*3.

Gratia videtur abſoluta ſignata ſupplicatione per verbum , *Fiat* , *cap ſi Apoſtolica, de prabend.lib.ſexto* , *cap. tibi qui* 12. *de reſcriptis, eod. lib.*Phœb.*arreſto* 148.*p.*1.Gabr. Pereira *de manu Regia,p.*2.*cap.* 62. *num.*68.

Gratia dicitur facta ſignata ſupplicatione , etiam literis non expeditis, Gig. *de penſion quaſt.*40.*num.*2. ubi *num.*3. quod literarum expeditio requiritur ad effectum agendi,& *num* 4. quod intimatio literarum requiritur , ut quis agere poſſit pro penſione conſequenda.

Gratia literis nondum expeditis , dicitur informis & imperfecta , Cabed. *deciſ.*39. *num.*8.*p.*2. Molin. *de primogen.lib.*1. *cap.*7. *num.*57.Flamin. *de reſignat. lib.*8.*q.*2.*n.*11.

Gratia quælibet Principis requirit ſcripturam ad ſui probationem , Molin. *de primogen. lib.* 2. *cap.* 8. *n.*8. Et jus conſiſtit in literis, & titulus per literas probatur, *cap. executor* , *de conceſſ.prabenda in ſexto* Flamin.*de reſignat.lib.*2. *q.*26.*n.*4.

Gratia ſtatim ac conceſſa eſt per verbum,*fiat*,valida eſt in ſe & perfecta quoad ſubſtantiam , & non eſt neceſſaria ſcriptura ad ſubſtantiam & valorem illius , Barboſ *in c.inſtitutionis* , 25. *q.*1. Et gratia per teſtes probari non poteſt,niſi literis abſolutis & expeditis,Cabed *deciſ.*3.*n.*6.& 7. Gabr. Pereira *de manu Regia.p.*2.*c.*62.*n.*68. ubi etiam alia adducit.Item gratia Principis ac reſignatio non poteſt probari,niſi per literas,& non ſufficit probari per teſtes, notatur *in l.unica,Cod de mandat. Principum*.Flamin.*de reſignat. lib.*8. *quaſt* 2. *num.*6. Molin. *de primogen. lib.*2. *cap.*8. *num* 8.Gonzal. *ad reg.*8. *Cancel.* § 3. *proœm. num.* 110. Ubi etiam quod qualitas gratiæ poteſt per teſtes probari.Et collatio non poteſt probari teſtibus , ex Flamin *de reſignat.lib.*10. *quaſt.*1.*num.* 33. Secus eſt in collatione inferiorum , ut per eundem *dicta quaſt.*1. *num* 21. Et commiſſiones factæ per Papam , vel Imperatorem, non poſſunt probari per teſtes , ſed per literas , & ſcripturam , Maſcard. *de probation.concl* 326. *num.*3. Et gratia ſtat in lingua Principis , & in ſcriptura teſtimonium , & in executione commodum , Gonzal. *gloſſ.*12. *in principio* , *n.*47.

Gratia dicitur perfecta præſtito conſenſu. Flamin. *de reſignat.lib.*1.*q.*6.*n.*7.quia literæ nunquam expediuntur ſine conſenſu , Marta *de clauſul.p.* 1. *clauſula* 22. *n.*2. Flamin.*de reſignat. lib.*8.*q* 8 *n.*55.& *lib.*9. *q.*6. *n.*8. & *q* 22.*n.*5.

Gratia eſt verificanda , Flamin. *de reſignat. lib.*4. *q.*2. *n.*44.

Gratia ſemper intelligitur facta ſine præjudicio tertii , *cap.ſuper eo* 15 *de offic. delagati*, ubi Barboſ. *num* 3.

Gratiæ pars eſt narrativa , Gonzal. *ad reg* 8. *Cancel.*§.4.*proœm.n.*79.

Gratiæ narrativa debet probari , alias gratia erit nulla , Aloyſ Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat.Neapolit.p* 2.*deciſ.* 173.*n.* 2. gratiæ narrativa eſt ante

Digitized by Google

omnia verificanda, idem Rice. *dec.165 n.1.p.1.* Gonzal. *ad reg.8. Cancel.gloſſ.9. §.1 in annot.a n.230.& gloſſ.32.n.57.cum ſeq.*

Gratia ſubreptitia eſt ipſo jure nulla, *cap.ſuper literis 20.de reſcriptis,* ubi Barboſ.*n.6.cum ſequentibus* Menoch. *de arbitr. lib.2. caſu 201.n. 3. & num 170. & conſ.321. n.1* Flamin. *de reſignat.lib.4. q.2 n.43. & 44 & lib.10.q.2.n.4 cum ſequentibus* Et ſubreptio vitiat gratiam ipſo jure, *cap. ſi motu proprio 23. de prabend. lib.ſexto Clem.1. in princip.eod.tit.* Et quando gratia ipſo jure eſt nulla, ipſo quoque jure datio executoris, & ejus juriſdictio nulla & inutilis eſt. Navar. *in cap. cum contingat 24.in principali cauſa prima nullitatis, de reſcriptis*

gratiæ impetratio, ut ſalvetur à ſubreptione, ſeu obreptione, omnes, qualitates ſunt exprimendæ, quibus moveri poſſet Princeps ad non concedendum, *cap. poſtulaſti* 27. ubi Barboſ. *num.* 8. plures citat *de reſcriptis*, quibus adde Cabed. *deciſ.65. num.6. p.1.* Et opponens contra reſcriptum, quod ſit ſubreptitium, tenetur probare, Flamin. *de reſignat.lib. 10.quaſt.2. n.7. & 8.* Aloyſ. Ricc *deciſ.Cur.Archiepiſcopat. Neapolit.p.1. deciſ.*108 Et in dubio pronuntiandum eſt, gratiam non eſſe ſubreptitiam, Menoch. *conſ.316. n.14.*

Gratia perinde valere, quid operetur? Vide Menoch. *conſ 316. num.3. & 15.* Azor *inſtit. moral. p 2.lib.7. cap 31.col.929* An ex gratia perinde valere, probetur tituli color? Vide Maſcard. *de probat. concl.1383.n.7.*

L I T E R A. H.

Verbo HÆRES, ET HÆREDITAS.

HÆRES videtur eodem modo poſſidere, quo poſſedit defunctus, Paul. Caſtrenſ. *in l.neque, Cod. de uſufructu.* ſequuntur Barb. *de praſcript.4.p.4 princip.q.11.col. 2* Tiraquel. *de conſtit. p.2.ampliatione 13.n 5.* Cov. *in poſſeſſor. p.5.§ 9.n.3.* Cald. *de renovat.q.15.n 45.*

Hareditatis confuſio cum debito habetur pro compenſatione, vel pro ſolutione, *l. ſi ei cui vendidi, §.pen.ff.de evictionibus,* Gabr. Pereira *deciſ.121. num 5.*

Hæredes quando plures conveniuntur, tenentur unum procuratorem facere, & hoc jure utimur argum. *l.jam tamen, §.ſi plures, ff. judicatum ſolvi,* & ita reſolvit, & judicatum fuiſſe teſtatur Rebuf. *ad l 96. ff de verbor.ſignificat.pag.* 322.

Hæreditatis ſucceſſione frater utrinque conjunctus in ſucceſſione fratris non excludit fratrem ex uno latere tantùm, *l 1.* ubi Bald. & alii, *Cod.de legitimis haredibus,* Menoch. *conſ.187.n.7.*

Hæres tenetur ex contractu defuncti, & inſtantia tranſit ad eum, *l. ex contractu, ff. de re jud. l.2.§ ex his, ff. de verbor.obligat.* Soar. *in l poſt rem judicatam, ſuper declarat, legum Regni, extenſione 1.num.3.fol.* 554 Valdeſ. ad Soar. *fol* 129. Menchac. *de ſucceſſ. creat. lib.1.§.6.n. 39. & 42.* Straca *de debitore inope, cap.6.* Azeved. *ad l. fin.tit.21. n.86. lib.4. nova recopilat.* Et non mutatur qualitas in perſona hæredis, *dict. §. ex his,* Mendez *in praxi ſaculari, lib.3. c.21.n.31.* Nec per additionem variatur actio, aut obligatio, Surd. *deciſ.267.num.4.* ubi *num.*11. quod ſi poſt aditam hæreditatem compromiſit, non gaudet beneficio inventarii, & dicitur conveniri pro debito proprio, & non pro hæreditario.

Hæreditas defertur inter patruum, & ſobrinos in ſtirpem, non in capita. *Auth.ceſſante, Cod de legitimis haredibus,* cum aliis, de quibus per Corn. *tom.1. ul. im voluntat.c.8.n.10.*

Hæreditas dari non poteſt in donatione inter vivos, *l.hareditas, Cod. de pact. convent.* Et viventis nulla eſt hæreditas. *l. qui ſuperſtitis, ff.de acquir hared. l. necnon. Cod de captivis,* Bernard. græv. *in pract.Cam.Imper.lib.2.concl.126*

Hæreditas augetur ex fructibus, *l. item veniunt, §.fructus, ff.de petit.haredit.* & ex fructibus, fructuum Stephan Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.540. n. 17. cum ſequentibus* & ex fructibus poteſt legitima ſuppleri, notat Angel. *in l.Centurio,* ubi bonus text *ff.de vulgari,* tradit Chaſſan. *in conſuetud. Burgund.rub.7.§. 4.* verbo *des deux, n.9.fol.238.* Gratian. *diſc. forenſ.c.686. n.2.cum ſequentibus.* Quid ſi res donata veniat ad collationem, an veniant etiam fructus. Vide Valaſc. *de partit.cap.15. num.88* Ubi quod quando res donata revocatur, non revocantur fructus, quia non augent rem donatam. Et fructus debentur fratribus in petitione hæreditatis, etiamſi non petantur, Valdeſ. *ad Soar.pag.152.num.38.* Et quid de poſſeſſore bonæ fidei, fructibus conſumptis, de quibus non eſt factus locupletior, & quando dicatur factus, vide Gratian. *diſcept. forenſ.c.412.n.2. cum ſequentibus.* Et legitima debet reſtitui cum fructibus à tempore mortis paternæ, Valaſc. *de partit. cap.18. num. ult.* Bernard. græv *in pract.Cam.Imper. lib. 2. concl.* 120. Et fructus debentur à tempore mortis defuncti, de cujus hæreditate agitur, Ordinat. *lib.4. tit.97.in principio,* tradit gloſſ. *ad finem, in l in fideicommiſſariam, 18.ff ad Trebel* paſſim recepta, ut per Tiraquel *in l.ſi unquam,* verbo *revertatur, n. 270. Cod.de revocandis donat.* Menoch. *conſ 77.n.14.* Vincent de Franch. *deciſ.374. n.2* Valaſc. *de partit. c.13. n.14.cum ſequentibus,* quamvis ſint conſumpti bona fide, Bald. *in l.non eſt, Cod. famil. erciſc.* ſequitur Tiraquel. *ubi proximè,* Gratian. *forenſ. cap.688 n.6* & dominium bonorum relictorum pro legitima ſtatim eſt tranſlatum in filios, unà cum fructibus per hæredem præſtandis, neque permittitur hæredi illorum alienatio, Gratian. *dicto tract.c.560.n.7.& 9.*

Hæres, & defunctus cenſentur una & eadem perſona, *l.cùm à matre, Cod.de rei vẽdicat l.ex qua perſona ff. de reg. juris, Auth de jurejur. à moriente praſtito, in princip. collat.4.* Gloſſ.pen *in §.ſi quis alium, Inſtit.de inutil.ſtipulat.l hæres, ff de uſucap.* cum aliis, de quibus per Cald *de poteſt.elig.c. 6. n.20.* Ubi quod hæres repræſentat perſonam defuncti, & ideo ejus factum præſtare debet, neque illud impugnare poteſt, & hæres tenetur ad onera omnia ad quæ defunctus tenebatur, *l.hareditatum, ff.mandati.l.quoties, Cod.de hared. inſtit* & non debet eſſe melioris conditionis quàm defunctus, *l.in his, §. non debet ff.de regul.juris.* Surd. *de alim.tit.1 q 23:n.7.*

Hæres non eſt filii pater, qui occidit uxorem, ſed frater mortui, excluſo patre, *l.Lucius, ff.de jure fiſci* Clar. *in §.homicidium num.22.* Gregor. *ad l.13. tit.7. part.6* verbo *del harede o,* Cald. *in l.ſi curatorem,* verbo *ſua facilitate, n.16.Cod.de in integrum reſtitut. minor* Cabed. *p.2 deciſ.81. num.14. cum ſequentibus* ubi *num.13.* quod occiſor non ſuccedit in bonis occiſi, nec maritus uxori, ſi eam occiderit & *num.14.*

quod

Digitized by Google

quod nec filio In bonis maternis, & *n.15.* quod nec in legitima pater filio ſuccedet, & *n.17.* limitat niſi maritus cum cauſa occidiſſet uxorem.& *num ſequentibus*, ampliat & declarat.

Hæres an habeatur pro adeunte, vel repudiante? Vide Valaſc.*conſult.96.n.11.& de partit.cap.15.n.30.* Ubi quod ſi aſſignetur terminus ad deliberandum,& interim nec repudiet, nec faciat inventarium, habetũ pro adeunte, & obligatur in ſolidum, & ibi allegat text *in l.fin.§.ſin autem hoc aliquis, Cod.de jure deliber & num.31.* ſecus aſſerit ſi eſſet aſſignatus terminus ad adeundum, vel repudiandum, tunc enim lapſo termino intelligitur quis repudiare, Et debet hæredi aſſignari terminus ad acceptandum, *Cur. Philip. p. 1. §. 10.num.11*

Hæres ubi deliberat utrum adire velit, poteſt per proclamationem facere citari omnes creditores, ut compareant. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper lib.2 concl.57.n 30.*

Hæreditas non poteſt pro parte acceptari, & pro parte repudiari, Aloyſ.Ricc *decis.Cur. Archiepiſcopat. Neapolit.p. 1. dec 126 n. 3, cum ſequentibus.*

Hæres an poſſit hæreditatem repudiare, & legatum in teſtamento relictum acceptare? Vide text. *in l.cum reſponſo, Cod de legat.* Cald. *de nominat. q.7. n.41.* ubi quod poteſt hæreditatem repudiare,& acceptare legatum.

Hærede proximiore repudiante admittitur ſequens, *l.3.ff.de acquir. hæredit.* Steph. Gratian *diſceptat forenſ cap.63 n.6* ubi *num.ſequentibus*, idem aſſerit de tutela legitima.

Hæreditatis aditio non præſumitur. Maſcard. *de probat.concl.40 num.8.& concl. 804. in princip.* Menoch.*conſ. 115.num:23. & concl.320.n. 7.* Surd. *dec. 154.num.18.& conſ. 399. num. 15:* Valaſc. *de partit. c.15.num.9.* Et ex quibus probetur, vide Farin.*deciſ. 393 cum ſequenti.* Et aditio hæreditatis ex conjecturis, ac levibus indiciis probatur, & teſtes ſingulares ſufficiunt, Grat. *diſceptat. forenſ c 78. n. 16 cum ſequentibus*, ubi *n.17.* quod idem eſt quod probetur aditio, vel quod quis ſe geſſerit pro hærede. Et filius non præſumitur adire hæreditatem. Bernard. Græv. *ad pract.Cam.Imp.lib. 2.concl.128.*ubi *conſiderat.1* quod non ſit ſolo animo, de quo etiam Gabr Pereira *de manu Regia, c.10.n.16.* quem vide *n. 31.* Et filius immiſcens ſe hæreditati paternæ, cenſetur habere notitiam teſtamenti, Gratian *forenſ.c.488.num.14.* ubi *num ſequentibus*, quod in filio producente teſtamentum probatur ſcientia illius,& filius qui dicit hæreditati paternæ ſe immiſcuiſſe, probare debet. Maſcard. *dicta concl.804.* Et adire præſumitur qui donavit, ceſſit & renuntiavit bona hæreditaria, Surd. *deciſ.70. num. 3. & n.11.* Quatant. *in ſum.Bullar.* verbo *alienatio, pag. 32.n.43.* Et qui ſolvit debita defuncti videtur adire Bart.& Jaſ.*n.2.in l.2.Cod.de jure deliber.* idem Jaſ.*in l. frater à fratre, n.42.ff.de condict.indebiti* Duen *reg. 277.ad fin.* Maſcard.*concl.44.n.29.* Gratian.*diſ.forenſ. cap.150.n 23. & cap. 468. n 87.* & vide aliqua per Surd.*conſ.12.n.48.cum ſeq.*& caſum de muliere instituta hærede à viro, per Valaſc.*de partit.c 8 n.52. cum ſequentibus.* Et præſumitur acceptare hæreditatem quoties hæres ſe ingerit in bonis defuncti. Flamin.*de reſignat lib.10.q. 8. n. 48.* Quid ſi proteſtatus eſt, quod non intendebat adire? Vide Surd.*deciſ.154.à n.19.* ubi quod proteſtatio præcedens tollit omnem conſenſum, & voluntatem adeundi. Et probatur aditio per poſſeſſionem hæreditatis, Grat. *d.c.468.n.86.* Farin *deciſ.405. n.6 cum ſeq.* Et adire non præſumitur, qui defunctum ſepelivit, Cota *in memorab.juris*, verbo *ſepeliens, p.759* Menoch.*de præſumpt.lib.4.præſump.101.n.70.* Surd.*deciſ.255.n.13.& de alim. tit. 1. q 44.n.38 cum ſeq* ubi etiam quod non videtur adire hæreditatem ſi familiæ defuncti alimenta præſtitit,& ſolvit medicinas,& vide Valaſc. *de partit. c.15.n.42.* ubi quod non inducitur aditio ex aliquo actu qui poſſit cenſeri geſtus intuitu pietatis. Et quando judicium ſubit, an videatur adire; vide Gom.*tom.1.var c.9.n.25* Et ſi donet, & cedat hæreditatem, adiviſſe dicitur Menoch.*conſ.1.n.489.& conſ.77.n.22.* Surd. *deciſ. 70. n.3. & 11.* Et maritus retinens dotem uxoris, non cenſetur adiviſſe hæreditatem nomine filiorum, idem Menoch.*conſ.121.n.84.* Et aditio eſt probanda, idem, *conſ.124.n.120.cum ſequentibus.* Et videtur adire hæreditatem quia conficit inventarium, Gregor.*ad l 5. tit. 6 part.6.* verbo *ſupre ren, & l 11.dicto tit.6.* Perez *tit.3.lib.5.Ordinam.pag.144.* Tiraquel.*le mort,p.7.declarat.2.* Cald *de poteſt.elig.c.16.n.25.& n. 51.* Phœb. *deciſ.27.p.2.* Valaſc.*de partit.c.7.n.29.& c.15.n.5.cum ſequentibus*, ubi notabiliter, *juncto n 41.*

Hæres cenſetur inſtitutus in cæteris bonis per verbum, *relinquo* Barboſa *in addit ad cap. Raynuntius, de teſtam.pag.108 col.2.* Et in hæredem tranſeunt omnes actiones activæ & paſſivæ, *l.pactum, ff. de pactis l.ea lege, Cod. de condict. ob cauſam, l. veteris, Cod.de contrah.& commit.ſtipulat.*

Hæreditas in ſuis non adita tranſmittitur, Tiraquel, *le mort, p.2. declarat 5.n.21. & 22.* Menoch. *conſ. 1. num 491.* Cald. *in l ſi curatorem*, verbo *ſine curatore n 37. Cod.de in integrum reſtitut. min. & de nominat q.10. n.20. cum ſequentibus*, & de ſuo hærede, vide Pinel. *in rub.Cod.de bonis maternis, p.2 n 36.* Cald.dicto verbo *ſine curatore, n.45.*

Hæreditas non adita non tranſmittitur quoad extraneos, Stephan Gratian. *diſceptat forenſ.cap. 78. à n 20* Cabed.*deciſ 61 p.2* Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *hæreditas, num.6.* Et legitima quam aſcendentes acquirunt in bonis filiorum, non agnita tranſmittitur, idem Grat. *c.448 n.11 cum ſequentibus* Menoch. *conſ. 77. num. 8. cum ſequentibus*, Bernard. Græv. *ad pract.Cam.Imper.lib.2.concl 231.conſiderat. 1.n 17.*

Hæredes quis poteſt inſtituere extraneos citra peccatum, relictis conſanguineis divitibus, ſecus ſi fuerint pauperes, argum. text. *in cap. ſi quis reliquerit, 30.diſt.* probant Rebuf.*in l.licet, §.paternos, ff.de verbor.ſignificat.pag 30, col. 2.* Guter.*lib.3 pract.q 17.n 273.* Nav. *comment.1 de Regular. n.33. verſ.ſextò*, Cald. *in rub. Cod. de inoffic teſtam à n.4 cum ſeqq.& conſ.3.n. 15.* Et inſtitutio facta à marito, & uxore de ſe invicem valet, Valaſc. *conſult 7.* Valdeſ.ad Soar.*pag. 84.* Bernard. Græv. *dicto lib.2.concl 117.*

Hæredes extranei dicuntur omnes, exceptis filiis & nepotibus, Menoch. *de præſumpt. lib 4. præſumpt. 140. n.2.*

Hæres inſtitutus ſub conditione, ut filio ſpurio teſtatoris hæreditatem reſtituat, talis inſtitutus in foro animæ dicta bona non poteſt ſibi retinere, nec filio ſpurio teſtatoris dare. Farin. *p.7. in fragm.lit.F.n.108* Cened. *ad Decretal. collect.168. num. 4.* Menchac. *illuſtr. c.102. num.124.* Perez *l.22. tit.3. lib. 1. Ordinam.p.103.* Et ſpurius quando inſtituitur, apertè hæreditas applicatur venientibus ab inteſtato, Surd.*de alim tit.1.q 31. num.33.* ubi *num. 34.* quod fiſcus capit hæreditatem, quæ fuit alicui relicta qui fidem accommodavit reſtituendi ſpurio. Et quando dicatur accommodaſſe tacitam fidem? vide Phœb. *dec.40.p.1.* Et quo pacto probetur? vide Valaſc.*tom 2. alleg 33. num.12.* Beja *p.2. caſu 11. folio 190, verſo.* quid ſi accommodavit tacitam fidem de reſtituendo capaci? vide text. *in l. quidam cùm filium, ff.de hæred. inſtituendis.* Idem Valaſc.*dicta alleg.33.num.13.* agit de Motu Pii V. quo annullat omnia relicta per clericos incapacibus, ſive palam, ſive tacitè, eaque applicat fiſco Sedis Apoſt., exceptis bonis feudalibus, vel

emphyteuticis,

emphiteuticis, quæ jubet dom inis eorum directis devolvi, & n. 14. teſtatur vidiſſe obſervatum hunc Motum in hoc Regno in hæreditate Gonçali de Rocha, Archidiaconi Doliveira, & ſimul Canonici in Eccleſia Portugalenſi

Hæreditati jacenti datur curator bonis ad inſtantiam creditorum, *l.ſi de vi* 8 *ff. ex quibus cauſis in poſſeſſionem eatur* Franciſc.Marc. *deciſ.*32.*n.* 1. *p.* 1. Spin. *de teſta,gloſſ.*8.*n.*79. Paul Montan. *de tutel. cap.* 28. *n* 56. Bernard. Græv. *in pract.Cam Imper. lib.* 2. *concl.* 30. *n.*14.*cum ſequentibus*, Farin.*de* 368 *n.*3.Alia de curatore vide apud Cardoſo *in praxi judicum & advocat.*verbo *curator.*

Hæres non poteſt arguere defunctum de mendacio, Aym. *conſ.*125.*n.*6. Nec poteſt venire contra confeſſionem ſui auctoris,Stephan.Gratian. *diſceptat forenſ.c.*142.*n.*2. Et confeſſio teſtatoris non poteſt revocari ab hærede,idem 570 *n.*22.

Hæres hæredis teſtatoris eſt hæres, Aloyſ. Ricc. *deciſ.Cur.Archiepiſcopat.Neapolit p.*2.*deciſ.*60. *n.* 3. & 4.

Hæredis inſtitutione perficitur teſtamentum, §. *ante hæredis inſtitutionem, Inſtit.de legat,*§.*in primis, inſtit.de fideicommiſſ.hæredit.l.proximè ff de his quæ in teſtam.delent,l.fin.ff.de iure codicil.*

Hæres an poſſit rem ſubhaſtare, vel in ſolutum dare creditori? vide Steph.Gratian. *diſceptat.forenſ. cap.*730.*n.*36.

Hæreditas acquiritur monacho,& ex ejus perſona tranſit ad monaſterium, Menoch.*de interdict.remed.* 4. *adipiſc poſſeſſ.n.*294 Fr.Emman. Roderic. *tom.* 2. *quæſt Regular.q* 77.*art.*1.

Hæreditas adita conſideratur ut patrimonium hæredis, Menoch. *conſ.*77.*n.*7 & *conſ.*81. *num.* 14. & *conſ.*115.*n.*49.& 57.

Hæres non conficiens inventarium tenetur ultra vires hæreditarias,Surd. *de alim,tit.*8.*privil.*13.*à n.*1. Maſcard. *de probat. concl.*851.*num.*14. Cur. Philip *p* 2. §. 10.*n* 3 Marta *de iuriſdict. p.*4.*cent.*1.*caſu* 75. *n* 10.Barboſ. *in cap ult.de ſepultur.n.*4. Et ſi unam omiſi,habetur inventarium pro non facto, Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.* 532. *num* 10. Et clerici hæredes inſtituti non conficientes inventarium, non tenentur ultra vires hæreditatis in ſolidum, ſed ſolùm de eo quod verè in hæreditate reperitur,Marta *dicto caſu* 75.*à n.*5.

Hæres poteſt deducere quartam Trebellianicam etiamſi inventarium non fecerit, Menoch. *conſ.*177. *num.*27.

Hæreditatem jus adeundi non durat ultra 30.annos,Gloſſ. 1 *in l.*3.*ff.de acquir.hæredit*, Valaſc. *de partit.cap.*38.*n.*1.

Hæres non poteſt præſcribere legatum,ſtante notitia teſtamenti, etiam lapſis 40.annis,Surd. *dec.* 26. *n.*4. Spin. *de teſtam.gloſſ.*8. *n.*66. Menoch. *conſ.* 352. *n.*27. Menchac. *de ſucceſſ.creat* §. 10. *n.*38.& *uſufrequent.cap.* 5 *n* 11 Gratian. *diſcept. fore. uſcap.* 118. *n.*16.*cum ſequentibus.*

Hæres tenetur & cogitur exonerare conſcientiam defuncti,& ſolvere ejus debita,& damna ab eo illata reſarcire, probat text *in cap in literis* 5.*de raptor.* ubi Barboſa Cened. *ad Decretal,collect* 40.*n* 4

Hæreditas non intelligitur,niſi deducto ære alieno,*l.ſubſignatum,*§.*bona,ff de jure dotium*, cum aliis, de quibus Cardoſ.*in praxi judicum & advocat.*verbo *hæreditas,n.*8.

Hæreditas in filio emancipato non acquiritur ſine aditione *l.quoniam* 7.*Cod.de jure deliber.l. unica*, §. *in noviſſimo,Cod.de caduc. tolled.* Cald. *in l.ſi curatorem,*verbo *læſis* *n.*48. *col.*2. *Cod. de in integrum reſtitut.min.*

Hæreditas clerici dum non eſt adita, pertinet inventarium ad judicem Eccleſiaſticum, adita verò à ſæcularibus ſpectat ad judicem laicum,cum poſt aditionem illa bona efficiantur patrimonium ipſius hæredis, Gabr. Pereira *de manu Regia,p.*1.*cap.*16 *n.*20 & 25.& *p.*2.*c.*30. *à n.* 11. Et clerico ab inteſtato decedente, etiam hæreditate jacente, ac non adita, inventarium eſt conficiendum apud judicem Eccleſiaſticum Idem *dicto cap.*16. *num.*28. *cum ſequenti.* Et hæreditas jacens clerici gaudet privilegio ejuſdem,& non poteſt collectari, nec tenebitur gabellam ſolvere, Flor. *var. lib.*2.*quæſt* 21.*n.* 200. *cum ſeq.* Barboſ. *ad l.hæres abſens, in princip.ff.de judic. num.*177. *cum ſequentibus.*Et inventarium bonorum clerici defuncti relinquentis hæredem laicum, fieri debet poſt aditam hæreditatem per Curiam ſæcularem,Guter. *lib.*2. *pract.quæſt.*49 Tiraquel *tract.ceſſante cauſa,p.*1 *n.*217. Eodem modo poſt aditam hæreditatem, ſi laicus inſtituit hæredem clericum, per Eccleſiaſticum eſt conficiendum inventarium, Palat. *in repetit.rub.*§. 39.*num.*12. Roland.*conſ.*61. *num.*9. *lib.*4. Barboſ. *in l.ſi conſtante,*§.*fin.n.*29 *in fine ff.ſoluto matrim.*Cabed. *deciſ.*81.*p.*1.

Hæredum appellatione veniunt hæredes ſanguinis idest liberi, & deſcendentes, non verò tranſverſales vel etiam aſcendentes quando Princeps aliquid concedit pro ſe & hæredibus ſuis, Menoch.*conſ.*158.*n.* 9. Galganet *tract. de condit. & demonſtr. p.*1. *cap.*30. Quis ſit ſuus hæres,tradunt Pinel. *in rub.Cod. de bonis maternis,p.*2 *n.*36.Cald. *in l.ſi curatorem*, verbo *ſine curatore*, *n* 45. *Cod. de in integrum reſtitut. min.* In hoc tamen Regno pater & mater, avus atque avia ſunt hæredes ſui & neceſſarii, ex Ordinat. *lib.*4. *tit.* 91. Et verbum, *ſine hærede*, intelligitur ſecundùm ſubjectam materiam, id eſt ſine filio, & æquipollet verbo, *ſine liberis*,in his quæ ad filios,& non ad extraneos debent pervenire. Flor: *var.lib.*1.*quæſt.*19. §.2.*n.*7 & 8. Et hæredum maſculorum appellatione veniunt deſcendentes,Surd.*dec.*322. *n.*77.Et nomine ſucceſſorum, & hæredum propriè comprehenduntur fœminæ,*l.hæredis appellatio,l.hæredis appellatione,ff. de verbor.ſignificat.*

Hæredis nomine non venit fideicommiſſarius, Menoch. *conſ.*115.*n.*7.

Hæres ſemel non poteſt deſinere eſſe hære,*l & ſi.* § *ſed quod Papinianus,in fine,ff.de minor.*Cald.*de poteſt eligendi,cap.*16.*n* 37.

Hæredes extranei dicuntur omnes, exceptis filiis & nepotibus, Menoch.*de præſumpt. lib.*4. *præſumpt.* 140.*n* 2.

Hæres non poteſt præſcribere quando defunctus fuit in mala fide, *l.cùm hæres.ff de diverſis & tempor. præſcript.* quod procedit etiam in præſcriptione longiſſimi temporis, quia non poteſt à ſeipſo incipere præſcriptionem, ut tenent Anton.de Butrio, & Panorm. *in cap.ſi diligenti num.*30. *col.*5. *verſ. ſed circa prædicta, de præſcript.*Alexand. *in l. Pomponius,* §. *cùm quis,n.*21.& ibi Jaſ.*col. pen.ff. de acquir. poſſeſſ.* ubi magis communem dicit,probant Molin.*de primogen.lib* 2.*cap.*6.*n.*70.*cum ſequentibus*,Stephan.Gratian *diſceptat.forenſ. cap.*52 *n.*2.eandem opinionem tenet in multis conſiliis Alexand. ut refert Bald. *de præſcript.*2.*p* 3.*princip.q.*12.*n.*12. Ubi aſſerit hoc procedere,quamvis hæres habeat juſtam ignorantiæ cauſam,& præſumptam bonam fidem,& quod hæc opinio debet ſervari in utroque foro,& ab ea non ſit recedendum in conſulendo, & judicando,tradit Cov.*in reg poſſeſſor.*2.*p.*§.9.*à n* 1.Et hoc de plano procedit quando hæres ſcivit malam fidem defuncti,quia tunc cùm habeat malam fidem formalem, nullo tempore purgatur,ut per additionem ad Bart. *in l.fin.n* 17.*Cod. unde vi*, Aret.*conſ.*153.Maſcard.*de prob.l.*1.*concl* 225. *n.* 10 .Valaſc. *in ſimili conſult.*45.*n.*8.& *ult.in fine*.Et

populus

Digitized by Google

pulus nunquam præſcribit, quia ſemper cenſetur eſſe idem. Surd. *conſil.*454. *num.*43

Heredes tenentur dare veſtes lugubres viduæ ſecundùm perſonarum & mariti dignitatem, Cordub. *in l. ſi quis a liberis, § ſi quis ex his, n.*125. *ff. de lib. agnoſc.* Barbòſa *in l. qua dotis, n.*81. *ff. ſoluto matrim.* Spin *de te tam. gloſſ* 2. *princi*. *n.*63. Guter. *lib.* 1. *pract. q.*95. *n* 6. Maſcard. *de probat. concl.*1064. *n.*5. Surd. *de alim. tit.* 4. *quæſt.*2. *n.*13 *cum ſequentibus.* Et hæredes mariti non alunt viduam intra annum luctus, ſed dotem reſtituunt pro ſufficienti neceſſitate, idem Surd. *tit.* 1. *q.*44. *n.*1. Quid in alimentis præteritis uxoris? vide Menoch. *conſ.*81 *n.*61. Gam. *deciſ.*62. Cordub *in dicto §. ſi quis ex his, n.*117. *cum ſequentibus*, ubi quod poſſunt peti ab hæredibus mariti.

Verbo Hereticus.

HÆRETICI ſunt hoſtes pejores Ethnicis, & deſtruunt fidem quæ eſt fundamentum Eccleſiæ, ut ex D. Auguſt. & aliis reſolvit Henriq. *p.* 1. *ſum. lib.*4. *cap.*1. *pag.*107. Et hæreſis eſt crimen atrociſſimum, Menoch. *conſ.*149. *n.*1. Et merè Eccleſiaſticum, Clar. *lib.*5. *receptar. ſententiis, hæreſis, num.* 1. Et propter hæreſim poteſt fieri divortium inter maritum & uxorem, Farin. *de delictis, p.*5. *q.*143. *n* 98. Beja *caſuum conſcient. p.*4. *caſu* 3.

Hæretici bona fiſco applicantur à tempore commiſſi delicti poſt ſententiam declaratoriam, text. *in cap. cùm ſecundùm leges, de hæreticis, lib.*6. junctis reſolutis per Tiraquel. *in l. ſi unquam*, verbo *revertatur, n.*337 *Cod de revocand. donat.* Peregrin. *de jure fiſ.* 1, *pag.*205. *num.*8.

Hæreticus eſt ipſo jure privatus beneficio, Salzed. *in pract. crimin. Canon. cap.*134 Et poſt abjurationem ac peractam pœnitentiam diſpenſari non poteſt cum hæretico, ut de novo ordinetur, Garc. *de benefic. p.*11. *cap* 10. *num.*81

Hæreticum patrem tenetur filius accuſare, Perez *lib.*8. *p.*210. Maſc. *de probat. concl.*857. *n.*18. *cum ſequentibus*, Palat. *in repetit. cap. per veſtras, §.*26. *n.*8. Farin. *de delict. p.*2. *lib.*2. *tit.*6. *q.*54 *n.*174. Et denuntiando parentes, an quis evadat pœnas, *c.*2. *§. hæretici, de hæretic. lib.*6 Vide Cened. *in collect. p.*3. *collect.*28. *num.*4. *&* 5. Et de denunciatione hæretici, vide Spin *in ſpeculo teſtam. ad gloſſ. rub. p.* 12 *n.*28. Flor. *var. qq. lib.*1 *q.*18. *n.*35. *&* *n.*48. Director. Inquiſitorum *p.*2. *quæſt.*53. *pag.*373. Azor. *inſtit. moral. p.*2. *lib* 2. *cap.*2. *col.*129. Sayr *clavis Regia lib.*12 *cap.*19. *n* 23. *cum ſeqq.* Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.*4 *quæſt.*8.

Hæretici aut proditoris filius, qui ante patris hæreſim, vel crimen natus eſt, evadit pœnam contra talium filios jure præſcriptam, Clar. *in §. hæreſis* à *n.*17. *& in §. læſa majeſtatis, num.*12. Simanc. *de Catholicis, cap.*26 à *n.*23. Decian. *in tract. crimin. lib.* 5 *cap.*45. *diſp.*6. Cov. *lib.*2, *var. cap.*8. *num.*5. & plures alii, de quibus Cened. *de collect.*28. *n.*1 Alia de hæreticis vide per eundem *ad Decretal. collect.*103. & Cardoſ. *in praxi judicum & advocator.* verbo *hæreticus.* Et divortium poteſt fieri inter maritum ac uxorem propter hæreſim, Farin. *de delict. p.*5. *quæſt.*143. *num.*98. Beja *dicto caſu* 30.

Verbo Hypotheca, Hypothecans, Hypothecarius, Hypothecatus.

HYPOTHECA non poteſt conſiſtere ſine obligatione principali, *l. ſi legati, l. contrahitur ff. de pignor.* Menoch. *conſ.*58. *num.* 14 Neguzant. *de pignor. p.*3. *memb.*1. *num* 8. *&* 9.

Hypotheca datur in rebus comparatis ex pecunia propria, vel in rebus à ſe venditis, & eſt præferendus aliis creditoribus, Barboſ. *in l. ſi cum dotem, §. fin. n.*31. *ff ſoluto matrim.*

Hypothecata tacitè cenſentur pro mercede domus invecta & illata in domum conductam, Menoch. *de arbitr. lib.*2. *caſu* 441. Joſeph Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.*84 Idem procedit tam in prima, quàm in tacita reconductione, Cald. *de empt. cap* 33. *n.*69 *cum ſeqq.* Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap* 68 *n.* 1. *cum ſeqq.* Et de inquilino inquilini vide eundem Cald. *d. cap.*33. *num.*94 Gratian. *cap.*149. *num.*14. Ubi quod ei non competit beneficium tacitæ hypothecæ, niſi quoad effectum retentionis. Secus eſt in libris ſcholariom, Rebuff *de privileg. ſcholar. priv.* 1 19. Et idem procedit in rebus invectis & illatis in fundum emphyteuticum, Maſcard. *de probat. concl.*2 ... *n.*8. Cald. *ubi proximè n.*70. *& n.*97. Valaſc. *de jure emphyt. q.*2. *n.*17.

Hypotheca non cenſetur inducta in prædium ruſticum, Cald. *d. cap.*38. *num.*98 *cum ſeqq. juncto n.* 70 *& num.* 96.

Hypotheca generali quæ comprehendantur? Vide Menoch. *de interdict. remed.*3. *adipiſc. poſſeſſ num.*125. *cum ſeqq. & n.*134. *&* 144. Mench. *uſufrequent. c.* 56 Marant. *in pract. p.*4 *num.*109. *cum ſeqq. p.* 154. Farin. *deciſ.*230. *Rota Romana, num* 1.

Hypotheca tacita nunquam cenſetur inducta, niſi in caſibus à jure expreſſis, gloſſ fin. *in fine. in l.* 2. *ff. de privileg. credit.* Surd. *deciſ.* 1. *num.*9. *& deciſ.*271. *num* 10.

Hypotheca eſt onus reale, & tranſit in quemcunque poſſeſſorem cum ipſa re, *l. in via conſtitui, §. quicunque, ff. de ſervit. urban. prædior.* Surd. *deciſ.*3 . 5.

Hypothecans bona ſua, videtur hypothecare tam bona præſentia quàm futura, *l. fin. Cod. quæ res pignori obligari poſſint.*

Hypotheca ſuper bonis immobilibus facta à marito ſine uxore eſt nulla, *l. fin. Cod. de rebus alienis*, Gam *deciſ.*109.

Hypothecaria qui poteſt conveniri, dicitur debitor ex Surd *deciſ.*174 *n.*11. *&* *n.*21.

Hypothecata ſunt bona tacitè pro ſolutione collectarum, Cald *de reſolut. emphyt. cap.*3. *num.*25. Surd. *deciſ.*311. *n.*2. Et ſucceſſor in beneficio tenetur pro ſubſidio charitativo præterito, Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.*9 *cap* 14. *col* 1044.

Hypotheca prior, ſive expreſſa, vel tacita, ſemper poſteriori tacitæ, vel expreſſæ præfertur, Ordinat. *lib.*3. *tit.*91. *in princip.* Mendez *in praxi, lib.*3. *cap.*21. *num.*58 Gabr Pereira *deciſ.*23. *num.*1. *cum ſeq* Flor. de Mena *var. lib.*1. *quæſt* 6. *art.* 3. *num.* 18. Guter *pract. lib.*3. *quæſt.*99. *num.*6. qui *quæſt.*100. *num.* 5. *&* 12. ait quod prior creditor hypothecarius, etiam privatus, habens expreſſam hypothecam, poteſt pecuniam ſecundo creditori ſolutam avocare, & *numero* 11. docet quod ceſſat præferentia ſecundi creditoris, facta traditione primo creditori in bonis debitoris, & poſt illorum poſſeſſionem; nam per ſolam traditionem acquiſitum fuit dominium & poſſeſſio primo creditori. Cald. *de empt. cap.* 12. *num.*25.

Verbo Homicidium.

HOMICIDIUM caſuale quando inducat irregularitatem? Vide Bonacin. *de irregularit. diſput.*7. *quæſt* 4. *puncto* 7. *propoſit.* 1. *&* 2. Nuntii, Hiſpaniarum ſolent habere facultatem diſpenſandi in homicidio caſuali, etiam publico, & ſimiliter Commiſſarius generalis Bullæ Cruciatæ, Garc. *de benefic. p.*7. *cap.*11. à *num.*35.

Homicidii pœnam incurrit percutiens data opera prægnantem, ſi mortuus ſit partus animatus, videlicet maſculus poſt 40. dies, fœmina poſt 60. Steph. Gratian diſceptat.forenſ.c.72.n.17 Farin.de delict.p.3. q.86 n.48.& q.92.n.136 & p.5.q 122 n 139.cum ſeqq. Et fœmineus fœtus 80.die, maſculus verò 40.animatur, ex recepta reſolutione Theologorum, Barboſ in votis deciſivis Canon, lib.1. voto 12 n.27. Et in dubio cum non conſtat an fœtus ſit animatus, vel inanimatus ad effectum incurrendi irregularitatem, potiùs præſumitur animatus, idem Barboſ. d. voto 12. n.31. & 32. & ad princip. diſt 5 n.5 & de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.3.allegat.51.caſu 9. n.141. Sanch. in præcepta Decalogi, tom 1. lib.1.c.10.n.44. ubi n.45.tradit quod in dubio facti homicidii cenſendus eſt quis irregularis quoad privationem ſuſcipiendi Ordines, ac in illis miniſtrandi, quam intrinſecè includit irregularitas, quæ ſi fuerit ſequuta ob culpam, ſeu delictum irregularis poteſt etiam privari beneficio per ſententiam, ut probat cum pluribus citatis Garc. de benef. p.11. cap.10. n.47. & de aliis ad propoſitum vide Bonacin. de irregular. diſput.5.q.1 puncto 5. propoſit.2. n 3. Et circa materiam homicidii de conſtitutionibus abortus, vide Quarant. in ſum Bullar. verbo abortus Sayr. de cenſur. lib.3 c.35.n.24. Fr. Emman. Roderic. Re ar. tom.2. q 13.art.4. Molin. de juſtit. tom.3. diſp.27. Hieronym. Roderic. in compendio qq Regular reſol.4. Bonacin. de cenſur.in particulari extra Bullam, diſp. 2. q. 2. puncto 10. unico n.5. Barb. ad c. ſicut ex literarum 20. de homicidio, & ad c. Moyſes 32. q.2. & d. voto 12 & aliis ſuprà citatis locis, & plura de homicidio vide apud Gardoſ. in praxi judicum & advocat. verbo homicidium, ubi latiſſimè.

Verbo HONOR.

HONORIS cauſa vitæ æquiparatur, l.juncta uſa, ff. de manumiſſ. vi dicta, Gregor. l. 4. verbo las leys, tit.13. part.2. Cordub. in l. ſi quis à liberis, in princip. n.34. ff.de liber. agnoſc. Menoch. conſ.96.n. 5. & conſ.98.n.8. & conſ.302. à principio, Aym. conſ 2. n.28. Chaſſan. in catal. gloria mundi, p.1. conſiderat.2 Surd. deciſ.89.n.21.Cald.Pereira in l. ſi curatorem, verbo cùm non abſimilis.n.10 Cod de in integrum reſtit. min. Menchac. illuſtr. qq.c.18.n.13. Bruno. à Sole in locis commun. verbo honor, num.4. Mar. Antonin. var. lib.3. reſol 11. n.2. Aloyſ. Ricc. deciſ.Cur. Archiepiſcopat. Neapolit.p.1. dec 8. n.6. & 16. Et honor lucro, imò etiam vitæ præfertur, l.iſti quidem, ff. quod metus cauſa, l. reprehendenda, Cod.de inſtitut. & ſubſtitut. l. quiſquis, Cod. de poſtul. c.nolo 12. q.1. Surd. conſ. 426. n.17. Farin. in praxi crim. p.1. q.13. n.6 Et bona fama ac honor præ cæteris diligenda ſunt, & debet quis potiùs mortem pati, quàm honorem perdere, Menoch. de arbitr. lib.2.caſu 377. n.19 Surd. dec.89. num.21. Et honor præfertur pecuniæ. Næv. in l.2. Cod. quando civilia munera indica tur, lib.10.n 2. Et honor eſt maximum bonorum.gloſſ.1. in extravag. ad conditorem, in verſ. honorem de verbor. ſignificat. Philoſoph. Ethic. lib.4. Navar in tract. de finibus bonorum allium, n.45. D. Thom.1.2. q.2. art 2.

Honoris ſui parvipenſionem nemo tenetur pati, l.1.in principio, ff.de poſtul. Menoch. conſ.94. à principio, Navar. ubi proximè, num.74. Cordob. in l. ſi quis a liberis, in princip. num.25 ff. de liber. agnoſc. Farin. p.1. praxis crimin. lib.1. tit.2. quæſt. 15. num.6. Et D. Paul.1. ad Corinth. c.9. bonum eſt enim mihi magis mori, quàm ut gloriam meam quis evacuet, refertur in c. Sacerdos 1. quæſt.1. Et Iſaias cap.42. gloriam meam alteri non dabo, c. nullus, 93. diſt. Et perſona cæteris rebus præferenda eſt, Surd. de alim. tit.8. privil.85. num. ult. Et pro honore ſi quis ab eo deturbetur, competit judicium poſſeſſorium, Cordub. d.n.95. Garc. de nobilit. gloſſ.35. n. 9. Barb. ad c. à memoria, n.2. ut lite pend. & ad cap. licèt cauſam 9 de probat. n.11.

Honorem debent impendere minores majoribus, c.ſtatuimus, de majorit. & obed. Rebuf. in tract. nominat. quæſt. 14. num. 49 Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. c. 284. Chaſſan. in catal. gloria mundi, p.2.conſiderat.10.Mart.de juriſdict. p.2. caſu 54. num.44.

Verbo HOSPITALE.

HOSPITALE dicitur locus pius, Tiraq.de pia cauſa,in præfat.p.2. Rebuf. de pacific poſſeſſor.n.82 Valaſc. conſu t.105. Flamin.de reſign.lib.11. q.3. num.41. Et gaudet privilegiis Eccleſiæ, Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ p.3. collect.648. & p.4. collect. 1097. Et gaudet privilegio Eccleſiæ, ſi fuerit fundatum authoritate Epiſcopi, Flor. var. q.21. n 175. Et quando præſumatur fundatum authoritate Epiſcopi? Vide eundem Flor. Anton. Gabr. lib.6. de pia cauſa concl.2. n.5. Rota Bononien. dec.13.n.4. Franciſc. Marc. dec. 017.n.2. Menoch de præſumpt. lib.6. q.79.n.3. Maſcard. de prob.concl 583.& 623. & 869. Cota in memorab. verbo Facta, Valaſc. dicta conſult. 105.n.45. Guter Canonic. qq c.35.n.18. Et ſi habeat cymbalum ſupra tectum erectum,& pulſatur ad divina celebranda præſumitur fundatum authoritate Epiſcopi, Sanch.de matrim. lib.9. diſp.15. n.39. De confraternitate montis pietatis, vide Barboſ.in collect.ad Concil. Trident.ſeſſ.22.de ſacrificio Miſſæ. c.9.n 9. Et an ſit licita? Vide Ceued.ad Decretal. collect.41.n.2. Quod confratriæ dicuntur loca pia, ſi ſint authoritate Ordinaria fundatæ, & in eis celebrentur Miſſæ, & ſint hoſpitalia cum campanilibus & campanis, tradunt Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap.481. n.2. & n.11. cum ſequentibus, & cap.517. Marta de juriſdict. p.4. cent.2. caſu 113. n.7. cum ſequentibus. Gabr Pereira de manu Regia, p.1.c 17. n.10. Barboſ. de offic.& poteſt. Epiſcopi,p.3. allegat.75. num.13. & n.22. cum ſeqq. & ad cap. cùm & plantare, n.42. de privileg & ad cap.nos quidem 3. de teſtam. n.5 Item Confratriæ quæ per adminiſtratores reguntur, gaudent jure minoris, ſi ſint authoritate Epiſcopi conſtitutæ, Tiraquel.de pia cauſa privil.135. Guter, Canon. c.35. n.14. Cabed. dec.51. n.2. & n.3. p.1. Barboſ. dicta allegat.75. n.39. cum ſeqq. Menoch. de interdict. remed.15. recuper. poſſeſſ n.34.

Hoſpitali Regio urbis Ulyſſipponenſis applicantur conceſſione Apoſtolica emolumenta Miſſarum, & alia onera pia non impleta, Gabr. Pereira dec.57. & Reynoſo obſervat 7. n 1. ubi n.38. adducit tenorem diplomatis Regii latí in favorem dicti Hoſpitalis circa certitudines Miſſarum, & formam illarum.

LITERA I.

Verbo IGNORANS, IGNORANTIA.

IGNORANTIA præſumitur, niſi ſcientia probetur, Barboſ.*in libello de principiis,& locis commun,utriuſque juris,lit. I, n.5* Et ſcientia probatur per conjecturas,Steph.Gratian. *diſ. forenſ.c.433 n.77.& c.510.n.ult.* Et abſens præſumitur ignorare etiam ea quæ publicè nota ſunt, Barboſa *in addit. ad collectan.p.* 150.

Ignorantia juris neminem excuſat, *l. Regula ,in princip.ff.de juris & facti ignorant.* ubi gloſſ. magna, *reg. ignorantia,de reg juris lib.ſexto,* D. Thom. *quod lib.1.art.19.*Valaſc.*de jure emphyt. q.* 38. *n.* 15. quos cum aliis refert illuſtriſſ.Dom. Roderic. à Cunha *in princip.diſt.*38.*n.* 2. Ubi ampliat non ſolùm in ignoeantia juris communis,ſed etiam in ignorantia juris municipalis,ſeu ſtatutarii;nam malam fidem cenſetur habere qui contra jura mercatur, *reg. qui contra* 82.*de reg.jur.lib ſexto,*Menoc.*de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 30.*n.*33 *&* 39.Et errans in jure præſumitur in dolo,ubi jus contravenit, vel actui reſiſti . Maſcard. *de probat. concluſ* 640.*n.*1.Et unuſquiſque præſumitue sciee leges *l leges ſacratiſſimæ,Cod.de legibus* , poterit enim conſulere peritiores,adhibita mediocri diligentia,& ſcire poterat & debuerat,*dicta l.Regula,* §.*ſed juris,l. in bonorum* , & ibi Bart.*ff. de bonor poſſeſſ.l.ſi aviam,Cod.de ingenuis,& manumiſſ.*Pinel.*in l.* 2. *Cod. de reſcind vendit p.1.cap.2 n.31.*Barboſ.*in prælud. l.ſi mora n.12.ff.ſoluto matrim,*Guter.*pract. q.* 70. *in fine,* Surd.*deciſ.*237.Azeved *l.* 2.*à.n.*32.*tit* 1. *l.* 2. *nova recopilat.* Et ignorantia juris in his terminis continet latam culpam,ut cum communi reſolvit Padil. *in l. conſtitutiones,Cod.de juris,& facti ignorant. n.* 11.

Ignorans non dicitur ratificare,Menoch.*conſ.* 120. *num.*37.Et cenſetur contradicere *l.qui vas,* §.*vetare, ff.de furtis,* Reynoſo *obſerv* 58. *n* 2.Et non dicitue negligere aut contravenire , *l. ſi ignorans* , *ff. locati,* Steph Grat.*diſcep.forenſ.cap.* 631 *n.* 10. Et non videtur negligere,nec contemnere jus ſuum , *l.nec ignorans,Cod.de donat.*Farin.*in praxi crimin. p.* 4. *conſult.* 96.*n.*33.Surd.*deciſ* 25.*n.* 30. *& conſult.* 7. *n.* 25. *cum ſequentibus.& conſult.*454.*n.*51.*& de alim.tit.*9.*q.*26. *n.*98.*cum ſequentibus* , ubi etiam plura adducit de ignorantia.

Ignorans dicitur qui neſcit modum & qualitatem facti,Cald.*de reſolut.emphyt.cap.*13. *n.* 8. Et ignorare non poteſt quia conditionem bonorum , quæ communiter cum fratribus poſſedit:& ſcire quis præſumitur ea quæ concernunt ſuum patrimonium.] Plura alia de ignorantia vide apud Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *ignorantia.*

Verbo IMMUNITAS.

De IMMUNITATE Eccleſiaſtica vide latiſſimè Barboſ.cum ab eo citatis,*in remiſſ.ad Ordinat.lib.2.tit* 5 quibus adde filium *in collect. ad cap. inter alia , & ad cap.quia plerique & ad cap. ult. de immunit.Eccleſiaſt.& ad cap quoniam* 4. *eod. tit. lib. ſexto,& in collect,ad Concil Trident.ſeſſ.*25. *de reformat.cap.*10.*& de jure Eccleſiaſt.lib.*2.*cap.*3. *de immunit.Eccleſiarum,per totum,*Aloyſ.Ricc.*deciſ. Cur. Archiepiſcopat Neapolit.dec.*141.*p.*1.*& deciſ.*54.*n.*7.*p.*2. Gabr. Pereira *de manu Regia p.*2.*cap.* 46. Illuſtriſſ. Dom.Roderic.à Cunha *ad cap.eos qu.* 6.87.*diſt.* Cened *ad Decretal collect.* 54. *& collect.* 178. *& pract. quæſt.* 41. ubi etiam de his qui confugiunt ad ſanctam Euchariſtiam,dum ducitur per vicos & plateas ad infirmos.Et abſolutio à cenſuris ob violatam immunitatem Eccleſiaſticam eſt Sedi Apoſt. reſervata, Barboſ.*d,cap.*10.*n.* 14

Immunitatis privilegium ut quis habeat , ſufficit manu prehendere portam Eccleſiæ , ſeu Eremitorii clauſuram,ut refert Joan.Ign.*in l.1.n.57.ff.ad Syllan.* aſſerens Rothomagi,civitate Franciæ , ita judicatum ſæpè fuiſſe,cui ſubſcribunt Cov.*lib.*2.*var. cap.* 20. *n.* 18.Remig.*de immunit. Eccleſiaſt. ampliat.* 8. Nav.*in man.c.*25.*n.*17.Farin.*in pract.crimin.l* 1.*tit.*4. *q.* 28. *n.* 14 Qui extraxit fugientem ad Eccleſiam tenetur ad eeſtitutionem non ſolùm Eccleſiæ, ſed etiam ipſi delinquenti.Garc.*de benefic.p.*7.*cap.*16.*n.*44 Et Eccleſia debet reſtitui , ſi ab ea extrahatue delinquens , licèt notoriè conſtet illum non gaudere immunitate Eccleſiaſtica,Stephan·Gratian.*diſceptat forenſ cap.* 590. *n.*11.*cum ſequentibus,*Ricc.*d.p,*1.*deciſ.* 110. Et crimen læſæ majeſtatis committens non gaudet hoc privilegio,Cur.Philip.*p.*3 § 12.*n.* 18.

Verbo INCENDIARIUS, INCENDIUM.

INCENDII caſibus quando quis teneatur , & de aliis vide Menoch.*de arbitr.lib.*2.*caſu* 390. *n.* 3. *cum ſeq.& conſ.*53.*n.*1.*& de præſumpt.l* 1. *quæſt.* 59. *n.* 3.Bonacoſ.*p.*1.verbo *incendium,fol.* 85. Gregor. *l.* 3. *tit.*2 *p.* 5. verbo *fuego* , Joſeph Ludoviſ. *deciſ Peruſ.* 10.*n.*11.*& deciſ.*25.Mex.*in tract taxa panis,concl.*6. *n.*15.Maſcard *de probat.concl.*467. *n.* 5. *&* *concl.* 892. *n.*68.uter.*pract l.*1.*q.*29.*n* 6 Surd.*deciſ.*198.*n* 5.Steph Gratian.*diſceptat.forenſ.cap* 354. Cened *ad Decretal. collect.*4,*n.*1.Rebuf. *in l.*3.§. *cognoſcit* , *n.* 2. *de offic. præfecti vigilum,*Bernard.Græv.*in pract. Cameræ Imper.lib.*2 *concl.*21.*&* 22 Farin.*de delict.p.* 3 *q.* 110. *n.* 33.*cum ſequentibus,& p* 4.*deciſ.*60.*& deciſ.*114. Seſſe *Aragon. deciſ* 211 Quid ſi incendium contigerit in domo ubi habitant plures familiæ, una ſupeeius , & altera inferius,vel ubi viatoees eecipiuntur,quis tunc tenebitur ? Vide Rebuf. *in repetit.l.Divus. ff. ad Syllan.n.*41 *&* 42 Et quis teneatur probare caſum foetuitum culpâ inhabitantis contigiſſe?Vide Maſcaed. *concl.* 993 Et incendiarius dolo incendium faciens qua pœna puniatur ? Vide Menochium *d. caſu* 390. *n.*27 *cum ſeqq.*Clar.*lib* 5.§.*fin.quæſt.* 68 *n.* 20. Joſeph Ludoviſ.*d·deciſ.*25.*n.*5 Azeved.*ad l* 6. *n.* 9.*cum ſeqq. tit.*12 *lib.*8.*nova recopilat.*

Incendio diruta domo an teneantur alii contribuere in damno?Vide Avend. *de exequend , mandat, p.*2.*cap.*10.*n* 16.Bernard.Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.*2 *concl.*22.*conſiderat* 1.*n.*4 ubi *n* 1.agit de deſtructione ædium , quæ ſunt intermediæ , ne ignis ultrà procedat,vide etiam Mexiam *tract. taxa panis. concl.* 5.*n* 45.Farin.*in praxi delict p* 3.*tit de variis,& diverſis criminibus,q.*110.*n.*44.*cum ſequentibus uſque ad n.* 157. ubi de materia plures caſus reſolvit.

Incendium in dubio præſumitur cauſatum culpâ inhabitantium,& converſantium in domo combuſta,

l.ſi vendita.ff.de periculo & commodo rei vendit. Farin. *dicta q.*110 *cap.*2.*n.*41.ubi *n* 90. intelligit de culpa leviſſima,non de alia majori.

Incendiarii licèt non ſint ipſo jure Pontificio excommunicati, tamen poſtquam ab Epiſcopo nominatim excommunicantur, non poſſunt ab illo abſolvi,ſed excommunicatio illa Summo Pontifici reſervata manet, juxta text. *in cap. tua nos, de ſentent. excom.* Suar. *de cenſur. diſp.* 18.*ſect.*2.*n.*5.*& diſp* 22. *ſect.*2.*n.*15.

Verbo INDULGENTIA.

INDULGENTIÆ etymologiam vide apud Surd. *de alim.tit.*9.*q.*31.*n.*53. & definitionem vide per Fr Emman.Roderic. *tom.quaſt. Regular.q.*85. *articulo* 1.

Indulgentia eſt relaxatio pœnæ temporalis debitæ pro peccatis actualibus jam dimiſſis,conceſſa homini exiſtenti in gratia, à Prælato per applicationem theſauri Eccleſiaſtici,Barboſ *de offic. & poteſt.Epiſcopi,p.*3 *allegat.*88.*num.* 1. Bonacin. *diſput.* 6. *de indulgent.quaſt.*1.*puncto* 1.*num* 1. ubi *num.* 5. ait quod in Eccleſia datur theſaurus, id eſt abundantia meritorum Chriſti,& Sanctorum exuberantiam ſatisfactiones ipſiſmet Sanctis & hominibus juſtis debita, ſimulque in Eccleſia reſidet poteſtas concedendi indulgentias,& remittendi pœnas debitas, & eſt de fide,& adducit authoritatem Pauli 1.*ad Corint.* 4. ubi dicitur Apoſtolos, ſive Prælatos, eſſe diſpenſatores myſteriorum Dei, & *Matth* 6.quodcunque ſolveris ſuper terram erit ſolutum & in cœlis, & vide Cov. *in cap. Alma mater,p.*1.§.4.*n.*7.*col* 4. ubi aſſerit quod theſaurus Eccleſiæ collectus eſt ex meritis paſſionis Chriſti,atque Sanctorum.

Indulgentia quotuplex ſit? Vide Roderic.*d q.*85. *art* 2.*&* 3. & Dom.Roderic. à Cunba *na explicaçaon dos Jubileos, cap.*1. Indulgentia plenaria idem valet quod plenior & pleniſſima, & dicitur pleniſſima ſolùm amplificationis gratia: Jubilæus autem per hoc differt ab indulgentia plenaria,pleniore, & pleniſſima,quod in jubilæo concedi ſolet facultas commutandi vota, & abſolvendi à caſibus reſervatis, Bonacin.*d.quaſt.*1.*puncto* 2 *num.* 5. Dom Roderic à Cunba *d.cap.*1. Ubi agit de etymologia jubilæi, de cujus origine vide Fr.Hieron. Roman. *lib* 1. *de Republica Chriſtiana, cap.* 23. Fr. Emman. Roderic. *d. quaſt* 85.*art.*4. De indulgentia plenaria ac temporali, & quis eam poſſit concedere? Vide Barboſa *dicta allegat.*88.*n.*1. *cum ſequentibus.* Et indulgentiæ ſunt ſtrictè intelligendæ,Sanch *de matrim, lib.* 8.*diſputatione* 2.*num.*7.& vide Bonacinam *dicta diſputat.* 6, *puncto* 7.

Indulgentia poteſt applicari defunctis per modum ſuffragii.Fr.Emman. Roderic. *dicto tom.* 2. *quaſt.* 96. *art.*2.Azor.*p.*2.*moral. lib.* 5.*cap.* 26. *col.* 609. Indulgentia operatur,etiamſi poſt eam publicatam lapſus quis fuerit in mortale,Azor.*moral p.*1.*lib.* 11 *cap.* 18. *col.*1225.Sayr *in clavi Regia lib.* 6. *cap.* 12. *num.* 16. Si poſt abſolutionem non implevit ea quæ præcipit jubilæum, votorum commutatio & diſpenſationes irritæ manent,Beja *reſponſ.caſuum conſcient. p.* 3. *caſu* 22 Peccans ſub ſpe Bullæ poteſt abſolvi per Bullam,Cened.*ad Decretal. collect.*178.*num.*2. Roderic. *in explicat.Bulla,fol.*124. Menoch. *de præſumpt. lib* 5 *præſumpt.*10. *num* 9. Indulgentia lucrifit quoad peccata oblita, Navarr. §. *in Levitico, notab.* 38. *num.*11. Roderic. *explicat. Bulla,* §.2.*dub.*3. *fol.* 22. Sanch.*dicto lib.*8.*diſput.*15.*num.*21. Sayr. *clavis Regia lib.*6.*cap*12.*n.*17. Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.*5. *quaſt.*30. Et lucrifit in operibus ultimis, ſi ſit in ſtatu gratiæ, Dom. Roderic. à Cunha *cap* 4. *dub.* 2 Confeſſarius approbatus in alio Epiſcopatu non poteſt confeſſiones audire vigore jubilæi in urbe,in qua non eſt approbatus, Beja *ubi proximè, p.*4. *caſu* 20. Gut. *canon. quaſt.cap.*27. *n.*9. Fr. Emman. Roderic. *in addit. Bulla,* §.9.*num.*12. Dom. Roderic. à Cunha *na dita explicaçaon dos Jubileos,cap.*9.*dub.*1.Et confeſſarius electus,cui facta eſt facultas abſolvendi à reſervatis,etiam contentis in Bulla Cœnæ, poterit plenariè abſolvere; at ſi pœnitens oblitus eſt confiteri aliqua reſervata,ſeu ſpeciatim unum, & communicata abſolutione expiravit diploma Pontificium, nihilominus poterit abſolvi poſtea à Sacerdote ſimplici ab eiſdem reſervatis oblitis in priori confeſſione ſine ullo diplomate. Navar. *in cap. conſideret,n.*30. *de pœnit diſt.*5.Roderic. *in dicta explicat. Bulla, fol.*124.Paul Comitol. *dicta q.*30. Dom.Roderic. à Cunha *na dita explicaçaon dos Jubileos,cap* 10. *dub.*4.

Indulgentias Jubilæi, quæ à ſummis Pontificibus pro tempore concedi conſueverunt, ut quis conſequi valeat in Regnis Hiſpaniarum, non eſt neceſſarium Bullam Cruciatæ ante vel poſt ſuſcipere: ita Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident.ſeſſ.*25.*de reformat. cap.*21. *num.*4. Domin. Roderic. a Cunha *dicto cap* 4.*dub.*8.

Indulgentia ex diplomate jubilæi prodeſt excommunicato & denuntiato nominatim, ſive ab Ordinario, ſive ab executore Apoſtolico, dum tamen priùs ſatisfaciat parti offenſæ, aliàs abſolutio non valet;ita Garc. *de benefic p.*2.*cap.* 5. *num.* 55. *cum ſequentibus,* & Sanch. *de matrim. lib.* 3.*diſp.*33.*num* 2. Dom.Roderic. à Cunha *dicto cap.*10. *dub.*10.Alia de indulgentiis vide per Ægid. de Coninch. *de ſacram. diſp.*12. *de indulgentiis,per totam.*

Verbo INFAMANS, INFAMIA, INFAMIS.

INFAMIS quis ſit, & quotuplex Infamia? Vide Azeved.*l.*7. *num.*11. *cum ſequentibus, tit.* 9. *lib.* 3.*nova recopilat.* Barboſ. *in l. cùm Prætor,* §. *ult. ff.de judic.n.*18.

Infamans ſeipſum peccat,ſicut ſi infamaret alium Direct. Inquiſit. *p.*3 *pag.*527. Sayr *de cenſur.lib.*11 *cap* 3.*à num.*29.*& clavis Regia lib.*11. *cap.* 3. *n.* 29. *cum ſequentibus.*

Infamia proveniens ex delicto læſæ majeſtatis divinæ, non humanæ,tranſit ad filios & nepotes natos poſt commiſſum delictum, Varg.*no trat. de la nobleza,diſcurſo* 11.*n.*2.*lit. K.*

Infamis non manet condemnatus ad triremes, Aloyſ.Ricc.*deciſ.Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 1. *deciſ.* 159 Ubi etiam cum aliis aſſerit quod damnatio ad triremes ſucceſſerit in locum pœnæ damnatorum ad metallum.

Verbo INIMICITIA, INIMICUS.

INIMICUS ſemper videtur habere animum ſumendi vindictam de inimico.Maſcard. *de probat. concl.*98. *n.*2.*& concl.* 1128.*n.*9.*& concl.*1248.*n.*109 Menoch. *de præſumpt. lib.*6.*præſumpt.*29.*n* 26. *&* 27. Farin. *conſ* 47.*n.*9.

Inimicus ſemper præſumitur malè de inimico cogitare, & ei extruere inſidias, Maſcard. *de probat. concl.*99.*num.*2. *& d. concl.*1248.*num* 107. Menoch. *ubi proximè.*Et ſi detur reconciliatio, tollitur ſuſpicio inimicitiæ, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſc. Neapol.p.*2.*dec.* 202.

Inimicus alicujus præſumitur converſans cum

ejus

ejus inimico, Marant. *p.6 rub. & quandoque appellatur*, n.37. & 45. Barboſ. *in collect. ad cap. repellantur 7. de accuſat.* à n.1. Farin. *p.4. conſ.*61. *num.*2. ubi n.16. quod non præſumitur capitalis.

Inimicitia capitalis oritur ex injuria verbali, Barb. *ad cap. veniens* 16. *de jurejur.* n.2.

Inimicus poſtea dicitur qui bona noſtra tollit, Barboſ. *ad cap. item cùm quis* 6 *de reſtitut. ſpoliator.* n.1. Ubi etiam quod inimicitia capitalis oritur ex lite ſuper bonis.

Verbo INJURIA, INJURIANS, INJURIOSUS.

INJURIA non tantùm fit præſenti, ſed etiam abſenti, nec tantùm illi qui eſt percuſſus. ſed etiam ſi manus ad illum ſit levata ad alapam injiciendam, *l. item apud*, §. *ſi quis pulſaverit*. *ff. de injur* cum aliis de quibus Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *injuria*, n.12.

Injuria non fit perſonæ incertæ, Capic. *dec.*58. n.3. Menoch. *conſ.*107. n.10.

Injuria ſine dolo & animo injuriandi non committitur, *l. ſi non convicii*, *Cod. de injur.* Farin. *de delict.* p.1 lib.1. tit.2. q 16 n 67 ubi n 69. quod juſta cauſa, & etiam injuſta excuſat à crimine injuriarum, & vide addit. *ibi*, lit. F.

Injuriandi animus non præſumitur quando poteſt ſumi alia conjectura. Farin. p.4. *conſ* 30 n 53. & ibi addit. lit. I. Et verba in dubio non ſunt judicanda injurioſa, idem *d. conſ.*30 n.131

Injuria dicitur illata in judicio animo injuriandi, quando infertur aliquod convicium quod non facit ad propoſitum libelli, ſeu cauſæ de qua tractatur, Farin. *in praxi crimin.* p.3. q.105. n.239.

Injurians non tenetur recantare palinodiam, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.*1. *concl.*61.

Injuria debet ſatisfieri patri puellæ corruptæ, ex citatis per Sanch. *de matrim. lib.*7. *diſp.*14 n.11. Farin. *in praxi crimin.* p.5. q.147. n.117. *cum ſeqq.*

Injuria facta uni de ſanguine videtur facta aliis de illius ſanguine, *l. lex Cornelia. in princip.* ubi gloſſ. Bart. & Doctor. communiter, *ff de injur*. Perez *lib* 4. *Ordinamenti*, p.868. Farin. *de delict.* p.1. tit.5. *de indiciis & tortura*. q.49. n 32. ubi n.33. quod inimicus conſanguinei mei dicitur meus inimicus.

Injuriæ plures inferuntur ex pluribus verbis, Azeved. *ad l.*2. n.51 tit. 10. *lib.*8. *nova recopil.* Et ex delicto pluries commiſſo una pœna non venit imponenda, idem *ad l.*1. tit.20. *lib.*6. Bobad *in Polit lib.*4. c.5. n.42.

Injuria pulſationis & verberationis eſt grandis, *l. item apud Labeonem*, *verſ. ſi quis pulſatus*, *ff. de injur.* Boër. *dec.*208. n 10.

Injuria gravior eſt ratione loci, §. *atrox*, *Inſtit. de injuriis.*

Injuria gravis eſt, ſi alicui ad oſtium fuerunt cornua ſuſpenſa, Bertach. verbo *actio injuriarum*, *folio* 47. Bonacoſ. *p.*2. *commun. opin. crimin. folio* 129 n.85. Farin. *de delict.* p 3. q.109. n.469. Quid in illo qui depinxit figuras in pariete ad infamiam alicujus? Vide eundem p.4. *conſult.* 30. n.73. & n. 101. & 113. Et uxor agit contra illum, qui vocavit cornutum maritum ſuum, Perez *lib.*8 *legum Ordinam.* p.127. *cum ſequentibus*, Azeved *ad l.*2. tit.10. n.47. *lib.*8. *nova recopilat.* Et injuria infertur ſi quis dicat: *Tu es bonus homo*, quia intelligitur quod vocat eum cornutum. Farin. p.4. *conſult.*30. n.104.

Injuria quando dicatur gravis, vel levis in percoſſione Clerici? Vide Barboſ. *in collect. ad c. pervenit* 17. *de ſentent. excommunicat. num.*2. 3. & 4. Et competit actio Eccleſiæ pro injuria illata Clerico illius, Gregor. l 9. verbo *por ſu ſervo*, tit.9. part.7. Et injuria facta Clerico graviori pœnâ digna eſt, gloſſ. *in cap. ſi cui*, 17. q.4. Farin. *de delict.* p.1. lib.1. tit.3. *quæſt.*18. *num.*81.

Injuria facta Officiali Regis videtur facta ipſi Regi, Avil *ad cap.*1. *Prætor*, *folio* 45. n.4. verbo *tierra*, & exemplum de Petro Rege Luſitaniæ, vide in Chronica ejuſdem Regis, compoſita per Eduardum Nuñez do Liao, *fol.*180. Et offendens Regium Magiſtratum dicitur ſalvamguardiam infringere, cum omnes Officiales ſint ſub ſecuritate Regis, Rebuf. *ad l.*57. *ff. de verbor. ſignificat.* p.296.

Injuriam inferens non poteſt ſe excuſare, quia verum dixit, & expediebat Reipublicæ ſcire, etiamſi proveniat culpâ injuriam paſſi, & tenetur actione injuriarum, Bernard. Græv. *in praxi Cam. Impe lib.*2. *concl.*99. Farin *p.*4 *conſ.*30. n.7. & n.12. Cov. *lib.* 1. *var. cap.*11 n.6. Boër. *dec.*245. *in fine*, Gom. *tom.* 3. *var. cap.*6. n.2. Clar. *lib.*5. §. *injuria*, n. 15 Menoch. *conſ.*41. n.29. *lib.*1. & ibi Gregor. verbo *que os verdatie* 9. *part.*7 Perez *lib.*8. p.215. *cum ſeq.* & vide eundem Græv. *dicto tract. lib.*1. *concl.*99. & *lib.*2. *concl.* 100 Barboſ. *ad cap. cum te* 23. n 4. *de re judicata*, ubi n.3. quod injuria fit ſcripturâ.

Injuriarum actione tenetur ille, qui teſti objecit aliquid injurioſum, & non probavit, Bernard. Græv. *in pract. Imper. lib.*2. *concl.* 101. *conſiderat.*1. Et circa materiam actionis injuriarum, vide omnino Surd. *deciſ.*89.

Injuriarum actio datur contra amoventem ſcamnum de loco in quo quis jus ſedendi habebat, Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit.* p.1. *dec.*68.

Injuriarum actio expirat per lapſum anni, *l. non ſolùm*, §. *injuriarum ff de injuriis*, cum aliis per Cardoſ. *in praxi judicum*, & *advocat.* verbo *injuria*, n.10.

Injuriâ remiſſa, non videtur remiſſum damnum Jaſ. *in l.*1. *num.*16. *ff. de pact.* Cov. *lib.*2. *var. cap.* 10. n.7. *verſ. tertium*, Gom. *tom.* 3. *var. cap.* 6. n. 13. Menoch. *de præſumpt. lib.*3. q.114. & *de interdict. remed.*1. *recuper. poſſeſſ.* n.307, Bonacoſ. *p.*1. *commun. opin. crimin fol.*128 *verſo*, *verbo pax*, Gregor. l.1. tit. 18. p. 2. verbo *devo dar*, Maſcard. *de probat. concl.*902. n. 19. & *concl.*1262. n.24. Azeved. *ad l.*2. n. 155. *cum ſequentibus*, tit.10. *lib.*8. *nova recopilat.* Cald. *de poteſt nominat. cap* 1. n.32. Ubi de pœnitentiali remiſſione, Cened *in collect. ad ſextum, collect.* 2. n.5.

Injuria non videtur remiſſa, ſi duo fuerunt invitati ad convivium, & fuerunt poſiti ad unam menſam Fab. & Angel. *in* §. *fin. inſtit. de injuriis*, Maſcard *de probation. concl.*1156. n.13. Azeved. *ad l.* 2. n. 185. *cum ſequentibus*, tit.10. *lib.*8. *nova recopilat.* Et non videtur remiſſa per alloquutionem & ſalutationem, Farin. p.4. *conſ.*98. *num.*5. ubi n.4. de viſitante infirmum moribundum. Et minor 25 annis non reſtituitur ad injuriam remiſſam, ſecus in minore 14. annorum, qui non poſſet ſine tutore remittere expreſſè, Steph Grat. *diſceptat. forenſ. cap.*140. n.13 Plura alia de injuriis vide latiſſime per Barboſam *in remiſſ ad Ordin. lib.*1. tit.63. §.25. n.1. *cum ſeqq.* cui adde Cald. Pereira *ad l. unic.* Cod. *ex delict. defunct. in princip.* n.49. *cum ſeqq.* ubi multa de injuriis, & earum remiſſione.

Verbo INSTRUMENTUM.

INSTRUMENTUM qui ſemel habuit, ſemper id præſumitur habere, donec caſu perditum fuiſſe conſtiterit, & ideò ad exhibendum præciſè tenetur, *l. ſi quis ex argentariis*, § *fin.* ibi *ſi inſtrumentum argentariæ ad eum pervenit*, *ff de edendo*, *l. non ignorabit*, *Cod. ad exhibendum*, Bald. *in l. publicati*, n.1. C. *de teſtament.* Paul. Caſtr. *conſ.*301. n.5. Et alii citati per

Avend. juniorem ad l. Tauri, gloſſ.4. num.5. fol.146. Menoch. conſ.94. n 59 quia amiſſio non præſumitur, Bernard. Græv. in pract. Cam. lib.2. concl.37.n 2. & quando debeat probari? Vide Seſſe Aragon. deciſ.201. n.62 Phœb. arreſto 81. p.2. Et tenetur quis exhibere inſtrumentum, & non excuſatur, ſi juret amiſiſſe Seſſe d cta deciſ. 201. n.51. cum ſequentibus; Menoch. conſil. 354. n.9. Ubi quod præſumptio juris, & de jure non eliditur juramento ejus adverſus quem præſumitur.

Inſtrumentum aut totum acceptandum, aut totum repudiandum, Menoch. de arbitr. lib. 2. caſu 93. n. 28. & conſ.162. n.9. cum ſeqq. & num.38. cum ſeqq. Surd. dec.33. n.6. & dec.190. n.9.

Inſtrumentum emancipationis probat patriam poteſtatem præceſſiſſe, Maſcard. concl.599. num.4. & concl.971. n.3.

Inſtrumenti qui petit tranſumptum, tenetur ſolvere tabellioni, gloſſ. ſingulari in l. ult. § ult. verbo agnoſcere, Cod. de erogat. milit. annona, lib. 12. Bart. in l. ſanctum, ff. de rerum diviſ. & in l. illicitas, §. ne potentiores, n.8 ff. de officio præſidis, Jaſ. in l. Prætor, §.15. etiam n.9. & 11. ff. de edendo.

Inſtrumentum non poteſt pro parte acceptari, & pro parte repudiari. Joſeph Ludoviſ. deciſ. Peruſ.19. n.26. Azeved. ad l. 1. tit.5. num.13. cum ſequentibus, lib.4. nova recopilat. Et an approbato uno capitulo Inſtrumenti, videantur approbari alii? Vide Azeved. l.1. tit.8. n.54. lib.4. Et dicta teſtium dividi non poſſunt, Cota in memorabilib. verbo teſtis, n.874. Cald. de empt. cap.19. n.44. cum ſequentibus.

Inſtrumenti verba obſcura poſſunt per tabellionem & per teſtes in inſtrumento deſcriptos declarari, text. in cap. auditis 3. de in integrum reſtitut. ubi Barboſa n 2.

Inſtrumentum celans, faciens de illo mentionem, præſumitur fovere malam cauſam, l. fin. Cod. de fide inſtrum. Bald. conſ.406. in fine, lib.4. Aym. conſ.172. n.6. Menoch. de præſumpt. lib. 2. præſumpt.91. n 4. & lib.5. præſumpt.3. n.90. & n.10. & præſumpt.20. n.33. Valaſc. de jure emphyt. q.8. num.11. Avil. ad cap.1. Prætor. n.11. fol.74. verſo, Farin. in praxi delict. p.7. in fragm lit. A, n.51. Et de eo qui diſtulit movere judicium, vide Menoch. dicta q 91. n.4 cum ſequentibus, idem de eo qui movit judicium poſt mortem debitoris, quia hæredes non ſunt inſtructi, quod præſumatur fovere malam cauſam, reſolvunt idem Menoch. ubi proximè, & lib.3. q.135. n.19. Maſcard. de probat. concl.1318. n 17. Cald. de empt. cap.31. n.61. Et dolus præſumitur contra tacentem ſententiam, Maſcard. concl.531. n.34. & n 59. Avil. ubi proximè. Et occultans protocollum inveſtituræ, feudum perdit, Valaſc. de jure emphyt. q.8. n.31. Et ſufficit probare quod habuit inſtrumentum, ut in futurum contra eum præſumptio ſit, Avend. ad l. Tauri, gloſſ.4. n.5. Et de illo qui diu diſtulit producere inſtrumentum, quod præſumatur falſum, tradit Farin. p.4. dec.76. n.1. & ibi additio, & præſumitur occultatum ab illo cui poterat nocere, Farin. dicta p.4. conſ.60. n.18. & ibi additio lit. l.

Inſtrumenta facta de nocte ſunt ſuſpecta, gloſſ. verbo tenebras, in cap. conſuluit 14. ubi Barboſa n.12. de offic. delegati, Hyppolit. conſ.83. n.16. Maſcard. de probat. concl.531. n.43. & concl. 1094. n.38. Menoch de præſumpt. lib.3. præſumpt.126. n.10. & lib. 14. præſumpt. 12. n.5. cum ſequentibus Rebuf. ad l.2. ff. de verbor. ſignificat. p.24. & in tract. nominat. q.14. n.19 Cald. de empt cap.4. num.15. Phœb. p.2. arreſto 29 Joſeph. Ludoviſ. deciſ. Peruſ.116. Ampliatur hoc notabile quando quis contrahit in domo aliena, Menoch. lib.5. præſumpt. 1. num.109. Maſcard. de probat. concluſ.531. num.44. Amplia etiam quando actus fuit clam & in loco abdito ac obſcuro confectus, Menoch. de probat. concl.531. n.43. Phœb. d. arreſto 29.

Inſtrumentum habet pro ſe præſumptionem, licèt veniat de longinquo, Felin. in cap. coram, num.10. de offic. delegati, Caſtil. lib.2. quotid. cap 46. num 9. Et inſtrumentis publicis extra Regnum confectis non creditur, niſi afferantur literæ teſtimoniales civitatis, vel Officialis illius ſigillatæ authentico ſigillo, & ſic ſervatur in practica, Seſſe Aragon. dec.132. n.1. cum ſequentibus, Aloyſ. Ricc. deciſ Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.1. dec.170 n.7. Maſcard. de probat. concl.1005. n.19. & concl.1092 n.12. Menoch. de præſumpt. lib.2. præſumpt.78. n.10. Et ſufficit recognitio aliorum tabellionum, Azeved. ad l. 1. n.138. tit.21. lib.4. nova recopilat. Parlador. lib.2. rer. quotid. cap. fin. §.11. n 17. Et inſtrumenta confecta tempore antiquo excedente centum annos, ſufficiunt abſque recognitione, Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap.554. n.51. cum ſequentibus.

Inſtrumenti laudes vide apud Tiraquel. de retract. lig. §.2. gloſſ.1. n.20. cum ſequentibus.

Inſtrumentum probat tantùm inter eos, qui notarium rogarunt, Surd. dec.209. n.12. & dec 210. n.2.

Inſtrumentis non poſſunt ſpecificari nimis omnia ad tollendam malignorum ſophiſticam malitiam. Tiraquel. in l. ſi unquam, verbo revertatur, n.28. Cod. de revocand. donat.

Inſtrumentum publicum, vel ſcriptura privata licet confeſſata ſit ab ſcribente, non præjudicat tertio, Valaſc. de jure emphyt. q.7. n 35.

Inſtrumenti clauſula eſt licita, in qua dicitur, ut pars non audiatur, niſi de facto depoſito pecuniæ, Barboſ. in remiſſ. ad Ordinat. lib.4. tit.72. num.2. Ubi quod prohibetur tabellionibus eam apponere ultra quantitatem à parte receptam.

Inſtrumentum in parte verum, in totum præſumitur verum, Farin. dec.269. n.8

Inſtrumentum concernit probationem, non ſubſtantiam actus, Surd. de alim. tit.8. privil.3. n.8.

Inſtrumenta etiam in terris imperii poteſt conficere, §. reſtat, verſ. & nota quod tabellio, Rebuf. tom.1. ad legem Gallia, tit. de literis obligat. art.2. gloſſ.1. n.44. Perez l.26. tit.1. lib 1. Ordinam.

Inſtrumenta in antiquis præferuntur omni alii probationi, Maſcard. de probat. concl 540. n.13. Cabed. de patronat. Regiæ coronæ, cap.34. n.1. Xuar allegat.6. n.11. Matienzo ad l.9. tit.17. gloſſ.4. lib.5. nova recopilat.

Inſtrumentum & probatio per teſtes habet eandem vim l. in exercendis, Cod. de fide inſtrum. cap. cum Joannes, eod. tit. Soar. de Paz in praxi, tom. 1. p.1. temp.8. n.7. Maſcard de probat in proœm. q.6. & concl.1095. n.3. Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo Inſtrumentum 11. & verbo probatio 7. Et plus conceditur teſtibus quàm inſtrumento, Aloyſ. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. dec.24. num.6. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap.526. n.46. cum ſequentibus, Barboſ. in cap. tertio loco 5. n.7. de probat.

Inſtrumento annullato obligatio in eo contenta annullatur, Soar. in l. poſt rem, p.50. n.5. Maſcard. de probat. concl.118. n.2. Valaſc tom.1. allegat.28. n.59.

Inſtrumentum non recognitum non probat, parte tamen opponente. Gonzal. ad reg.8. Canc. gl.56. n.103.

Inſtrumenta non probant in eis contenta, niſi pro, vel contra rogantes, Steph. Grat. diſcept. for. c.150. n.2.

Inſtrumento renuntiato non cenſetur contractui renuntiatum, Tiraquel, de retract. lig. §.2. gloſſ.1 à princip. p.300. & vide Surd. deciſ.43. num.13. & deciſ.277. num.1. & deciſ.284. num.1. Et renuntians inſtrumento debiti, & literis, non præſumitur renuntiare debito, ſed tantùm probationi faciendæ per inſtrumentum, & contentis in eis Flamin. de reſignat. lib.1. q.18. n.22. & lib.8. q.1. n.27. & 18.

Inſtrumenti

Inſtrumenti pars una per alteram declaratur, Burg de Paz conſ.2.n.59 Fr.Emman.Roderic. quæſt. Regular. tom.1. q.11. verſ quarta regula, Guter. lib.3. pract.q.44.n.3.Surd. dec.43. n. 14. & dec 282. n.10. Flamin. de reſignat.lib.11.q.13. n.48.

Inſtrumentum in dubio præſumitur bonum, Hypolit.in l.1.§.ſi quis ne quæſtio,ff.de quæſt n.139 Cald. de empt cap.34.n.23.& 41 Et inſtrumenta publica in dubio præſumuntur ſolemniter celebrata, idem Cald ubi proximè, dicto n.23. Et ſi pars non opponat, & habeat aliquod vitium, cenſetur illud approbate. Cald de reſolut.emphyt. cap.17.n.10.

Inſtrumenta exemplata per illum notarium, qui illa confecit, probant ſine citatione partis, ſecus ſi per alium Notarium exemplarentur, quia tunc requiritur citatio partis, Maſcard. de probat. concl.711.n. 25. & concl 927.à n.1.cum ſequentibus.

Inſtrumenta producens poterit illa revocare, ſi altera pars contradixit productionem, Maſcard. de probat. concl.915. n. 4. Azeved.l.3.n. 5. tit. 2.lib. 4. nova recopilat. Secus verò ſi non contradixit, Cald. de empt.cap.19.n.27. Et poterit revocare inſtrumentum, probato errore. Cald. ibidem, n.26. Seſſe Aragon.deciſ.138.

Inſtrumento non poteſt quis uti, quando illud non exhibuit in tempore ſibi ad id aſſignato, cum nominatione, quod in futurum illo uti non poterit probatur ex text.in l.non alienum eſt, ff.de interrogat.act. Innocent. in cap.G Perpetuus 12.de fide inſtrum.cum traditis per Dec. in cap. 1. n.66. de probat. Jaſ.in l.is apud quem.n.9. cum ſequentibus, Cod.de edendo, Cov. lib.1. var. cap.18.n.1.Valaſc. de jure emphyt.quæſt.8. num.19. Guido Papæ q.245. Avend. ad l.42. Tauri, gloſſ.4.n.9.

Inſtrumentum ſi quis à judice offerre præcipiatur poteſt comminari, ut in poſterum illo non poſſit ſe juvare, Innocent, & ibi addita in cap. P.& G.de offic delegati Rebuf. in l.1.ff.de edendo, n.3. ubi n.4.quod debet edi expenſis petentis.

Inſtrumenta poſt ſententiam reperta illam reſcindere non poſſunt, l.ſub ſpecie, Cod. de re judic.Hypolit. ſing.229. Boer.deciſ.307.Peregrin. de jure fiſci lib.7.tit 4.n 4.

Inſtrumentis repertis poſt tranſactionem, reſtitutio conceditur ex clauſula generali, Bernard.Græ.in pract.Cam.Imper.lib.2. concl.41.conſiderat.1.n.7.

Inſtrumenta facta à notario damnato non valent ex Alciat. reg.2. præſumpt.7. num.4. Perez l. 2. tit. 5. lib.2. Ordinam p.259. Rebuf. in l.Barbarius, n.6.ff. de offic.Prætoris.

Inſtrumenti de fide diminuitur, quando confectum fuit à notario malæ famæ, Bald. in l. jubemus in fine, Cod. de probat. quem refert & ſequitur Chaſſan in conſuetudin. Burgund.rub.10.§.12. verbo ſi la fraude, n.3.

Inſtrumentum in quo continetur jus donantis, tradens alicui jus. cenſetur donare rem, Valdeſ. ad So ar.p.98.Stephan.Gratian. diſceptat.forenſ. cap 50. n.17.cum ſequentibus.

Inſtrumentum debet eſſe liquidum, & putum, ut in eo procedatur ſummariè.Xuar. in l.poſt rem judicatam, quartò limita .p.300. Menoch de interdict. remed.5.adipiſc.poſſeſſ. à num.47.& de arbitr. lib: 2. caſu 17. num. 3.& 4. Valaſc.conſult.164. n. 4. alter Valaſc. allegat.76. num.21 Surd. deciſ.127.n.5 cum ſequentibus, Mendez in praxi lib.3.cap.22.n.15.Cald. de renovat. q.18 n.40. Parlador. lib.2. rerum quotidian.p.1.cap fin.§.11 limit.4. n 27. cum ſequentibus, Rebuf.tom.1.ad leges Galliæ,tit.de literis obligat.art.1 gloſſ.9 n.7.

Inſtrumentum non liquidum paratam non habet executionem, Cov. lib.2.var cap.11.à n 1.Cur Phi-

Auguſt. Barboſa Reptrtor.

lip.p.2.§.8.n.1. cum aliis per Barboſ.in remiſſ. ad Ordinat. lib.3. tit.25. in princip. num.9. quibus adde Reynoſo obſervat.45. num.21. Et liquidatio eſt pars & præambula executionis, Gabr Pereira deciſ.34. num.2. Et executio facta non præcedente legitima liquidatione eſt nulla, Stephan.Gratian. diſceptat.forenſ.cap.318.num.7. & cap. 333. num 8. Et liquidatione facta debet ſequi condemnatio, idem Gratian. cap.677.num.2. Et an à liquidatione exceſſiva poſſit appellari? Vide eundem cap.671. num.19. & 17. Et debet pars citari ad liquidationem, quia requiritur cauſæ cognitio, ut per gloſſ. in l.à D.Pio,§.in venditione, verbo benè eſt ff.de re jud.Chaſſan.in conſuetud. Burgund. rub.11. §.6.verbo contre le principal, n.12 p.363. verſa, Rebuf. ad leges Galliæ, tom.1,tract.de literis obligat. art.1.gloſſ.9. num.7. cum ſequentibus, Soar. in l. poſt rem judicatam, notab.2.n.18. p. 144. Valdeſ. ad eundem, in dicta l. poſt rem judicatam, §.4. quartò limita, p. 125. ubi plures citat. Item non admittitur replicatio & triplicatio in exceptionibus liquidationis, ut refert judicatum Phœb. deciſ.159.& arreſto 9.p.2. Adverte etiam quod impedimenta fundata in tranſactione non impediunt iſtam liquidationẽ, nec ſentẽtia lata ſuper liquidatione ſuſpenditur per appellationem, idem Phœb. ubi proximè, n. 5. cum ſequentibus, Mendez in praxi, lib.3.cap.21.n.6 quamvis contrarium, quod poſſit appellari, tueatur Gratian. cap.544. n.26.& vide Phœb. d.deciſ. 159. n.5.cum ſequentibus.

Inſtrumentum an ſit totum edendum, aut pars ſufficiat? Vide Boër.deciſ.233.

Inſtrumentum producens videtur approbare tabellionem qui illud fecit, Menoch. de præſumpt.lib 2. q.45. Maſcard. de probat. concl. 1235.n. 16. Boer. deciſ.252. n.4. Azeved l.1.tit.5. n.81. cum ſequentibus lib.4.nova recopilat. Et videtur fateri contenta in eo Maſcard.concl.368. n.9. & concl.615. Menoch. dicta q.45. & conſ.332. n.23. Burg conſ 3.n.93. Surd. deciſ. 199. n.6. & deciſ.229. n.6. & deciſ.267.& deciſ 28. n. 54. Marant. de ord. judic. p.6 act 10.num.33 Azeved. ad l.3. tit.5. n 14. cum ſeq lib.4. nova recopilat. Secus eſt in verbis incidentibus & enunciativis Menoch conſ.342. n.10.cum ſeq.

Inſtrumentum, ſeu chirographum ſi reperitur cancellatum penes debitorem, ſolutio debiti præſumitur facta, Gregor.l.11.tit.1.p.3. verbo otroſi dezimos,& l. 9.tit.14.p 5.Næv.in l.inductum 21.Cod.de ſolut.num.2. Menoch. de præſumpt. lib.3. præſumpt. 141.Maſcard. de probat. concl.256. n.10.& concl.476. Surd.conſ.16. n.4. Stephan. Gratian.diſcepta.forenſ.cap.593. n. 25. cum ſequentibus, Cur.Philip tom.2 lib.2.cap.8.n. 31. Et inſtrumentum lacerant juratur in litem, Maſcard. de probat.conc.909. num.5.& conc. 959. Ubi etiam quod poteſt pœna falſi puniri, ſi fiat animo veritatem occultandi, ſecus ſi ex iracundia.

Inſtrumentum productum ex archivo publico habet plenum robur veritatis, etiam ſi non habeat ſubſcriptionem, ut probatur in cap. pervenit 30.quæſt.1. & in Auth.de his qui ingredi ad appellat.§. illud, collat.5.Auth ad hoc, Cod.de fide inſtrum.cap.tam ex literis, de integrum reſtitut.l.cenſus,ff de probat.l.fin.Cod de arbitr. tutel. Boet. dec.105.n.11.cum ſequentibus, Maſc.de probat.concl.711. n.61.faciunt quæ Menoch de præſumpt. lib.2.q.51.n.34. Valaſc. de jure emphyt. quæſt.9. n.26 Cald. de empt. cap.35.num.14.& 25. Et verba regiſtri & archivi publici, vulgò Cartorio, faciunt plenam fidem, ut in cap Ad audientiam, de præſcription.& eſt text.in cap.licet cauſam, de probat.& ibi gloſ.& Doct.per quem ita tradit Hyppolit.in rub. de probat. n. 192. Cuman.conſ.158.col 1. & 2,& non requiruntur plenæ & perfectæ probationes, ſed ſufficiunt ſemiplenæ, præſumptivæ & conjecturales, per

text. in dicto cap licèt cauſa, & ibi Bald. col. 3. Felin. in cap. de quarta, n. 27. de præſumpt. Jaſ. in l. ex literis, limit. 4. Cod. de teſtam. milit. Et tradunt plures relati per Valaſc. dicta q 9. n. 21. Et de regiſtro, ubi deſcripta ſunt bona Regiæ coronæ, vide Maſcard. de probat. concl. 768. num. 10. faciunt quæ Valaſc. d q 9. n. 16 ubi quod per libros antiquos probantur limites, ſeu confines antiqui Diœceſum, ſeu aliarum terrarum, quamvis illi libri ſub cuſtodia publica poſiti non reperiantur. Plura alia de inſtrumentis vide per Barboſ. in Remiſſ ad Ordinat. lib. 3. tit. 25, in rub. à num. 1. & in princip. num. 1. cum ſequentibus.

Verbo INTERDICTUM, INTERDICTUS.

INTERDICTI Eccleſiaſtici plura vide apud Sayr. de cenſur. lib. 5. cap. 1. cum ſequentibus, Monet. de diſtribut. quotid. p. 1. q. 16. Bonacin de interdicto, diſp. 5. Filliuc. tom. 1. moral. quæſt. tract. 18.

Interdictum eſt cenſura Eccleſiaſtica, quâ homo à perceptione quorundam Sacramentorum, & à divinis officiis, & ab Eccleſiaſtica ſepultura ſeparatur Soar, de cenſur. diſp. 32 ſect. 1. num. 3 Dividitur in locale & perſonale, generale & ſpeciale: idem Soar. d. diſp. 32. ſect. . a n. . & à n. 41

Interdicti tempore miniſtrari poteſt Baptiſmus, cap. Alma mater, de ſentent. excom. lib. ſexto, Soar de cenſur. diſput. 33. ſect. 1. à n 2. ubi num 7. & 8. idem aſſerit de confirmatione & chriſmate, & num. 13. de Sacramento pœnitentiæ, & n. 21. de Euchariſtia per modum Viatici, & à n. 38. quod prohibetur Extrema Unctio, atque Eccleſiaſtica ſepultura, per cap. quod in te, de pœni. & remiſſ. & n 44. cum ſeq. quod prohibetur Ordo: & n. 46. cum ſequentibus, quod prohibentur benedictiones nuptiales & matrimonium, non verò ſponſalia de futuro.

Interdicti tempore, & ceſſationis à divinis ſacramentum pœnitentiæ conferri poteſt tam ſanis, quàm infirmis, ex Sayr d. lib. 5. cap. 19. n 8.

Interdictum Miſſam, aut aliud Officium divinum prohibet ſub mortali, Sayr. dicto lib. 5. cap. 14. n. 5. ubi n. 7. & 8. aſſerit quod violantes interdictum incurrunt pœnas ſpoliationis ab omnibus beneficiis, & depoſitionis perpetuæ, & n. 12. per text. in cap. ult. de exceſſibus Prælatorum, reſolvit quod ſuſpenſio non eſt ipſo jure, ſed per ſententiam.

Interdictum non prohibet adorationem Crucis in die ſancta Veneris ſine publicis precibus, Suar. de cenſur. diſp. 34. ſect 3. n. 8. ubi diſp. 35. quod privat Eccleſiaſtica ſepultura perſonas non privilegiatas, & ſect. 4. agit de interdicto ab ingreſſu Eccleſiæ, & de ejus effectibus.

Interdicti tempore licitum eſt celebrare Officia divina ſolemniter in quatuor feſtivitatibus privilegiatis. cap. Alma mater 24. ubi Barboſ. n. 17. de ſentent. excom. lib. ſexto, Sayr. d. lib. 5. cap. 13. à n. 1. juncto n. 8. Monet dicta q. 16. n. 38. Bonacina dicta diſput. 5. puncto 4. propoſit. 1. n. 14.

Interdicti tempore feſtivitates Nativitatis, Paſchæ, & Pentecoſtes incipiunt manè in Miſſa vigiliæ, & Miſſa Vigiliæ poteſt cantari januis apertis, præcipuè incipiendo à Gloria, Suar. dicta diſp. 34. ſect. 1. n. 40. & ſect. 3. num. 19. Avil. de cenſur. p. 5. diſp. 4. ſect. 2. dub. 10. Villalob. p. 1. tract. 19 difficult. 7. de interdictis, n. . Sayr. d. cap. 13. n. 7. Monet. d. quæſt. 16. num. 43. Incipiunt quatuor feſtivitates privilegiatæ à primis veſperis vigiliæ uſque ad completorium ipſius ſolemnitatis, ex Sayr. d. cap. 13. n. 8. & 9 Monet. d quæſt. 16. num. 42. Mar Alter. de cenſur. propoſit. 1. num. 16. & puncto 3. in tertia propoſit. n. 9. Soar. dicta diſput. 34 ſect. 3. num. 10. cum ſequentibus, uſque ad num. 14. Barboſ. in dicto cap. Alma mater, n. 8. ubi reſolvit dictas quatuor feſtivitates intelligi de primis diebus tantùm, non de duobus, vel tribus ſequentibus: ſequitur Suar. dicta diſputatione 34. ſect. 1. n. 38. Licet etiam celebrare divina officia in feſtivitatibus corporis Chriſti, & conceptionis Virginis Mariæ, & per totas earum octavas, ex citatis per Barboſ. in d. cap. Alma mater, n 17.

Interdicti de fonte plura tractant Juriſconſulti in l. unic. ff. de fonte, & poſt gloſſ. & Bald. ibi Cepol. de ſervit. cap 7 Corraſ. in rub. & in §. hauſtus aquæ, ff. de ſervitutibus, à n. 126. & meliùs Menoch de interdict. remed. 8. retin. poſſeſſ. à n. 1. Et eſt ſimile interdicto de aqua quotidiana & æſtiva, de quo in tit ff. de aqua quotid. & æſtiva, & per Cepol. de ſervit. ruſtic prædior. cap. 4. Corraſ. in d. rub. §. aquæductus, à n. 120. Menoch. de arbitr. caſu 16 . & remed. 6. retin. poſſeſſ à n. 1. Pariſ. conſ. 13. vol. 1. Et diſpoſita in uno interdicto diſponuntur in alio, juxta text. in l. 1. §. hoc autem, verſ. eadem ff. de fonte. & gloſſ. ibi, verbo attinent, communiter recepta, aſſerit quod qui intentat hoc interdictum, eadem debet probare, quæ in ſuperioribus interdictis, ſcilicet quod uſus eſt, putans ſe jure uti, de quo etiam Maſcard. de probat concl. 214. num. 1. Steph. Gratian. diſceptat. forenſ. c. 559 n. 12. cum ſequentibus & c. 681. num. 33. Cald controverſ forenſ. lib. 1. q. 5. n. 6. cum ſequentibus, & lib. 2. q. 1. n. 28. Cepol d. cap n. 9. Ubi docet quod hoc interdictum poſſeſſorium competit quando quis jus habet aquæ ducendæ, & idem reſolvit Menoch d. remed. n 9. in fine. Et neceſſarium eſt probari, quod uſus eſt jure ſuo, credens ſe habere jus utendi, vel hauriendi, juxta text in l. 1. §. 2. ff. de itinere, actuque privato, l. 1. 1. Ariſto, ff. de aqua quotid. & æſtiva, Bart in l. 1. §. hoc interdicto, n. 7. ff eod. tit. de itinere actuque privato, & vide plura per Gratian. dicto cap. 681. ubi n. 12. cum ſequentibus, agit de ſcientia & patientia domini, & probatio debet fieri ab eo qui prætendit ſervitutem, idem Grat. diſcept forenſ. c 752. n. 81. Et media quibus hæc debent probari, vide per text in l. 1. §. ſed etſi jure, ff. de aqua quotid. & æſtiva, Bart. in dicto §. hoc interdicto, n. 9. in verſ. ego puto, Cepol. de ſervit. cap. 1. n. 27. Menoch. ubi ſuprà, n. 17. cum ſeq. & remed. 5. retin poſſeſſ. per totum Et circa iſta temporalia vide Barboſ. in cap querelam 24. de elect. n. 9. cum ſeqq Ubi quod incorporalium jurium quaſi poſſeſſio acquiritur per unicum actum.

Interdictum unde vi, competit habenti poſſeſſionem per clauſulam conſtituti, & reſervationem uſusfructus, & per alios modos poſſeſſionis civiliſſimæ, & fictæ. Tiraquel. tract. le mort, p. 6. declarat. 4. num. 5. & de jure conſtit. p. 1. num. 69. & p. 2. ampliat. 11. Valaſc. conſult. 126. num. 11. & pro poſſeſſione civili eſt text. in l. 1. §. dejicitur, ff. de vi, & vi arm. & de civiliſſima probat Ordinat. lib. 4. tit. 95. in princip. ibi, ella ſe pode chamar eſbulhada. Et ſpoliatus poſſeſſione ficta, an poſſit intentare interdictum retinendæ, vel adipiſcendæ poſſeſſionis? Vide Tiraquel. dicta p. 6. declarat. 1. & 2. & pro poſſeſſione civiliſſima non datur remedium recuperandæ poſſeſſionis idem Tiraquel. dicta p. 6. declarat. 4. Menoch. de interdict. remed. 1. recuper. poſſeſſ. n. 93. cum ſequentibus, Anton. Gabr. communi. lib 5. de acquir. poſſeſſ. concl. 7. Guter. lib. 2. pract. q. 87. n. 7. Valaſc. ubi proximè, Bernard. Græv. in tract. Cam Imper. lib. 2. concluſ. 129. num. 29. Et poſſeſſio tranſlata per clauſolam conſtituti, eſt vera poſſeſſio, & non ficta, Menoch. conſ. 138. num. 24. Guter. dicta q. 87. n. 8. Tiraquel. de jure conſtit. p. 1. ampliat. 1 n. 2. & dicta ampliat. 11. Ubi agit de hac clauſula, & reſervatione uſusfructus.

Interdictum, unde vi, an detur colono contrà dominum? Vide Valaſc. conſult. 111. num. 20. ubi quod

remedia

remedia poſſeſſoria puris detentatoribus non dantur, ſed officium judicis ex æquitate. An hoc interdictum competat adverſùs colonum, inquilinum, procuratorem, & reliquos qui alieno nomine poſſident, & an ſi conveniantur remedio poſſeſſorio, poſſint nominare dominum? Vide Reynoſ. obſervat. 18.

Interdictum, unde vi datur hæredi, quando defunctus in vita fuit ſpoliatus, l. 1. §. hoc interdictum, ad finem, ff. de vi, & vi arm. Tiraquel. le mort, p 6. declarat. 4. n. 8. & 9. Menoch. de interdict. remed. 1. recuper. poſſeſſ. num 410. Rota Bonon. deciſ. 12. n. 1. cum ſeqq. Et datur hæredi pro quaſi poſſeſſione, quando defunctus fuit in quaſi poſſeſſione, Garc. de benefic. p. 5. cap. 1. num 33. cum ſequentibus.

Interdicto retinendæ poſſeſſionis plena requiritur probatio, ſed unica tantùm dilatio, C. em. ſ pè, de verbor. ſignificat. Cov. var. cap. 17. n. 4. Menoch remed. 15. recuper. poſſeſſ. num. 408.

Interdictum recuperandæ poſſeſſionis reſolvitur per cauſam ſummariam, cùm nullus adeſt contradictor, l. momentanea, Cod. unde vi, Menoch remed. 4. adipiſc. poſſeſſ. num. 468 cum ſequentibus.

Interdictum recuperandæ poſſeſſionis non poteſt intentari, niſi ab eo qui probat poſſeſſionem & dejectionem, cap. conſultationibus, ubi gloſſ. verbo poſſeſſionem, de offic. delegati, cap. olim, de reſtit. ſpoliat. l. 1. §. dejeciſſe, & §. interdum, ff. de vi, & vi arm. Cov. in reg. poſſeſſor, p. 2. §. 1. n. 4. Menoch. remed. 15. recuper. poſſeſſ. num. 371. cum ſeq.

Interdictum reſtitutorium competit pro menſuris, vel redditibus ſubtractis, ex text. in cap. querelam, de elect. Gom. ad l. 45. Tauri, num. 172. Menoch. remed 1. recuper. poſſeſſ quæſt. 8. & remed. 3. retin. num. 139. Gail. lib. 2. pract. obſervat. cap 75. num. 1. Guter. conſ. 41. n. 2. & pro annua præſtatione, Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 2 concl. 10. conſiderat. 3. Et poſſeſſio conſiſtit in receptione penſionum, cap. cùm veniſſent, de reſtit. ſpoliator. ubi Abb. num. 11. Felin. in cap. cùm Bertoldus, num. 25. de re jud. Valaſc de jure emphyt. quæſt. 9. n. 23. Barboſ in l. ſi alienam, num. 81 ad finem, ff ſoluto matrim. Et vis infertur quando poſſeſſor petit penſiones, & colonus recuſat ſolvere. Innocent. in dicto cap. querelam, num 3. Guid. deciſ. 629. num 2. verſ. ergo patet, & num. 4. verſ. uſque ad denegationem, Angel. in l. licitatio, §. quod illicitè, num. 4. ff. de publican. Bertrand. conſ. 743. num. 2. Afflict. ad conſtitut. Regni Siciliæ, lib. 3. rub. 31. §. ult. in fine, Maſcard. de probat. concl. 1329. num. 12.

Verbo INTERESSE.

INTERESSE lucri ceſſantis quo pacto peti debeat? Vide Afflict. deciſ. 20. n 2. Tiraq. de retr. lign. § 1. gl. 1. n. 71. Menoch. de arbitr. lib. 2. caſu 119. n. 2. Maſcar de probat. concl. 472. n. 8. cum ſeqq. & concl. 933. n. 17. Gam. deciſ. 110. n. 3. & deciſ. 156. n 1. & deciſ. 218. n. 7. cum ſeqq. Guter. de juram. confirmat. p. 1. c. 2. num. 4. Gemin. de uſur commento t. 6. 6. num. 117. Pur. p. 1. deciſ. 537. Perez lib. 8 Ordinam. pag. 22. Barboſ. in l. 2. in princ. p. 2. num 47. cum ſeqq. & in l. de diviſione, num. 28. ff. ſoluto matrim. Valaſc. conſult. 107. num. 5. cum ſeqq. Cald. de empt. cap. 23. n. 58. & cap. 29. n. 45. & num. 50. & 52. cum ſeqq. Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 2. concluſ. 6. num 5. cum ſequentibus, ubi quid in divitibus, qui non ſunt mercatores, ſed ſolent emere prædia, vel annuos redditus, de quo etiam Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 579 num. 2. Et quo pacto debeat haberi ratio lucri? vide Cald. d. cap. 29. num. 54 Farin. deciſ. 244. Rota Rom. num. 6. Et quando fuit petita pecunia à debitore, qui fuit in mora, debetur intereſſe, Fario. d. deciſ. 244. num. 13. & 14. Cur. Philip. tom. 2. lib. 2. cap. 2. num. 11. & 12. Et an intereſſe lucri ceſſantis poſſit in pactum deduci? Vide Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. p. 5. collect. 1956. Et recipiens debitum principale videtur remiſiſſe intereſſe & pœnam, Menoch. conſ. 355. num. 13. Cur. Philip. d. cap. 2 num. 36. Et hujuſmodi intereſſe peti non poteſt poſt ſententiam, Gam deciſ. 191. Valaſc. dicta conſult. 107 num. 13. Græv. ubi ſupra, num. ult. Et de intereſſe, à reſao de juro, agit Gabr Pereira deciſ. 84. ad finem. Et de intereſſe lucri ceſſantis, ac damni emergentis, vide Cur. Philip. d. lib. 2. c. 1. Et qui debet intereſſe, an poſſit pro eo incarcerari? Vide Farin. d. p. 1. tit. 3. q. 16. num. 31. Et de debitore paupere, qui propter impotentiam non ſolvit, quod ab alio non poſſit ab eo peti intereſſe lucri ceſſantis, reſolvit Cur. Philippica d. cap. 2. num. 14. Et ſi in concluſione libelli fuit appoſita clauſula, & in omnibus & ſingulis, vel omni meliori modo, tenetur judex judicare ſuper acceſſoriis, ideſt ſuper fructibus & intereſſe, etiamſi petitum non fuerit, Græv. d. tract. lib. 1. concluſ. 61. conſiderat. 3. num 4. E nao ſe pode levar intereſſes de intereſſe. Phœb. deciſ. 202. & arreſto 71. p. 2. Gabr. Pereira deciſ. 97. n. ult.

Intereſſe lucri ceſſatoria quo pacto ſit probandum? Vide Cald. de empt cap. 23. n. 10. & n. 58. Steph. Grat. diſcept. forenſ. cap 67. n. 10. cum ſeq. & cap 240 n. 3. & c. 302 n 9. Phœb arreſto 37. p. 2 Farin. p. 4. deciſ 15. n. 4. & ibi additio, & deciſ 774. n. 2. in noviſſ. ubi deciſ. 129. n. 2. quod lucra non ſunt uniformia, & variantur.

Intereſſe lucri ceſſantis quomodo debet articulari? Vide Perez tit. 5. lib. 8. Ordinam. pag. 2. in fine, cum ſeq. Burg. conſ. 49. n. 6. Guter. de juram confirm. p. 2. cap. 2. num. 4. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 700. n. 58. Beja reſp. caſuum conſcient. p. 3. caſu 29 Et debet ià die moræ, reſolvit Rota Genuenſ deciſ. 30. num. 7. & deciſ 61. num. 9. & deciſ. 139. num. 7. Bernard. Græv. in pract Cam. Imper. lib. 2. concl. 6. Et intereſſe lucri ceſſantis conſideratur in homine ſolito negotiari, & ita debet articulari quod erat ſolitus negotiari, Gabr Pereira deciſ. 97. n. 8. Reynoſo obſervat. 9. num. 8. ubi per totam obſervat. diſputat, an obligatus ad ſolutionem damni, teneatur ad ſolutionem lucri ceſſantis? Et articulari debet quod homines ejuſdem artis communiter ita ſolent lucrari. Rota Genuen. d. deciſ. 139. & deciſ. 206. Maſcard. de probat. concl. 933. num 19. Et non debetur intereſſe lucri ceſſantis illi, qui non eſt ſolitus negotiari, Surd. de alim. tit. 1. q 45. num. 39. Et valet pactum appoſitum in contractu Societatis, quod circa lucrum ſtetur juramento Socii, Farin. p. 4. deciſ 91. & ibi addit Phœb. arreſto 51. tom 1. Et debet fieri taxatio ad minus lucrum, Steph. Grat. diſcept. forenſ. cap. 688. n. 33. Et in taxatione inteſſe habenda eſt ratio laborum, ac expenſarum, Rota Genuæ deciſ. 150. Et taxari debet ſecundùm lucrum quod creditor feciſſet, Rota Genuæ deciſ. 194. Et judex ex officio accepta informatione poteſt taxare intereſſe ad ſex, vel ſeptem pro centum.

Intereſſe lucri ceſſantis debetur illi, qui conſuevit pecuniam ſuam dare mercatoribus ad honeſtum lucrum, vel emere prædia, ut ex redditibus illorum alatur, Surd. deciſ. 1. n. 30. & de alim tit. 5. quæſt. 45. n. 30. Barboſ. in l. 2 in princip. ff. ſoluto matrim. p. 2. n 51. Bernard Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 2. concl. 6. n. 5. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 579. n. 2. Cur. Philip. tom. 1. lib. 2. cap 2. dos intereſſes, num. 15. Et in hoc intereſſe ſufficit quod probatio concludat per communiter accidentia, ex Bart. & Bald. in l. unica, Cod. de ſentent. quæ pro eo quod intereſt, & aliis quos refert Surd ubi ſupra, d quæſt. 45. num. 44. Et ſufficit etiam probatio, quod mercatores ejuſdem artis ita communiter ſolent lucrari, ut tradunt Rota Genuenſ. deciſ. 139. & 206. Alexand. conſ. 190. in fine, lib. 2. &

*conſ.*141.*in princip.lib.*5. Maſcard. *de probat.conc.*933 *num.*19 Gemin. *de uſur.comment.*1. §.6 *n.*117.Barboſ. *ubi proximè*, *u.*50.ubi *u.*48. reſolvit ſufficere probationem de veriſimilitudine.Et conſuetudo circa iſtud intereſſe eſt attendenda, quod ſolitum eſt dari in illa regione juxta lucrum mercatorum Gratian. *cap.*141 *num.* 27.*cum ſequentibus*

Intereſſe lucri ceſſantis non ſolùm debetur uſque ad ſententiam, *l.*2.*Cod.de uſur rei jud.* ſed etiam uſque ad executionem completam, *l.in fideicommiſſi,in princip.ff.de uſur.*Roderic.Soar. *in l.poſt rem judicatam,ſuper declarat.legum Regni,quaſt.*8.*pag.* 362. Et nunqoam excedere poteſt ſortem principalem,Gam. *deciſ.*2 8 *num.*8.

Intereſſe in liquidationibus debet procedi ſummariè, Bart *in l.ſi fidejuſſor,§.quadam,num.*2.*ff. mandati*, Stracch.*de mercat.tit.quomodo in cauſis mercat. procedend.ſit*, Valaſc. *de jure emphyt. quaſtione* 15. *num* 14.

Intereſſe juſtum pecuniæ ut poſſint habere mercatores,debent probare quod ſint negotiantes,& hoc probato poſſunt petere intereſſe pecuniæ, dum ſibi non ſolvitur ,quod appellatur lucri ceſſaotis,de quo & ultra quid aliud debeant probare, vide Phœb:*arreſto* 37.*p* 2.Gemin.*ubi proximè*, Pur: *p.*1. *deciſ.* 237: Maſcard. *de probat.concl.*472.*num.*8. *cum ſequentibus*, *& concl.*933.*n.*17.Menoch.*de arbitr. caſu* 119. *num.*2. Surd.*deciſ.*259.*n.*9.Gam *deciſ.* 156. *n.* 1. Et locri ceſſantis, ac damni emergentis ratione poteſt aliquid peti oltra ſortem,Gam.*deciſ.*110.*n.*3.*& deciſ.*218.*n.*7. *cum ſeq.juncto num.*10.*&* 11.Guter *de juram. confirm. p.*1.*cap.*2.*n.*4.Barb.*in l.*1.*in princip.p.*1. *num.* 47. *cum ſeqq.ff.ſoluto matrimonio.* Et de intereſſe ratione damni emergentis,vide Menoch.*conſ.*118.*n.*28. Sayr. *clavis Regia lib.*10.*tract.*4,*cap.*1.*n.* 10 Azor.*inſtit moral. p*3.*lib.*5.*cap.*4 Guter.*d.cap.*3 *n.*3. *&* 7. Gemin. *dicto* §.6.*n.*102.Beja *reſponſor.caſuum conſcient p.*3.*caſu* 29. Steph Grat.*diſceptat forenſ.cap.*67.*n.* 16. *& cap.*240. Ordinat.*lib.*4.*tit.*70 §.1 Et debetur in utroque foro, Surd.*de alim tit.*1.*quaſt.*45.*n.*28. Barboſ. *in l.* 2. *ff ſoluto matrim p.*1.*in princip.num.* 47 Et ubi lucrum eſt radicatum,de eo judicatur quod de damno,Surd. *de alim.tit.*9.*quaſt.*39. *num.* 13. *& deciſ.*261. *num.*1.qui *d.q.*45. *n.*30 agit de lucro ceſſante quando potuiſſet dari pecunia mercatoribus ad honeſtum lucrum,ſi id conſueverat,vel emere prædia : & quod non debeatur intereſſe lucri ceſſantis illi, qui non eſt ſolitus negotiari, *ibidem n.*39. Et recipiens debitum principale videtur remiſiſſe intereſſe, ac pœnam,Menoch. *conſ.*355. *n.*13.Et ejuſmodi intereſſe peti non poteſt poſt ſententiam,Gam. *deciſ.*191.

Intereſſe ceſſante non auditur agens,vel excipiens ex citatis per Barboſ. *de principiis*, *& locis commun. utriuſque uris,lit.I. num* 19. Quibus adde Seraphin. *de privileg.juram,privileg.*31.*n.* 3.

Verbo INVENTARIUM.

INVENTARIUM habet tantam virtutem quantam herba Betonica. Pinel. *in leg.* 1. *Cod. de bonis maternis*, *p.*3.*num.*81.

Inventarium bonorum perſonæ ſæcularis,quæ reliquit duos filios, unum ſcilicet clericum diaconum minorem tamen 25. annorum, & alium majorem, non poteſt confici per judicem orphanorum, quia minori clerico non poteſt dari tutor niſi à judice Eccleſiaſtico, Bart. *in l.*1. *num.* 5. *ff. de tutor. datis ab his*, & bona ſequuntur conditionem hæredis, Ideo inventarium conficiendum eſt in ſuo foro, Guido Papæ *quaſt.* 161. Barboſ. *in l. ſi conſtante*, §.*fin. num,*29. *ad finem*, *ff.ſoluto matrim.* & vide Gabr.Pereira *de mann Regia,cap.*16. *num.*22.*cum ſequentibus*, ubi alia plura adducit.

Inventarium facere an cogatur ille qui poſſidet bona, ſi ab alio conveniatur tanquam filius,& hæres defuncti : de cujus hæreditate agitur, ſi poſſeſſor hæreditatis negat iilum eſſe filium & hæredem, & ſuper hoc lis pendeat. Videtur quod non,quia intereſt cujuſcunque ne ſuum patrimonium perdatur,*l* 2 *ff.de alim.pupil praſt.l.*2 *Cod quando & quibus quarta pars lib.*10. & faciunt tradita per Bald. *in l.unica, Cod. de probibita ſequeſtrat.pecunia* Curt. *de ſequeſtr.quaſt.*1. *n.*16.*fol.*2 *verſo*,ita expreſſè reſolvit Pinel.*in l* 1.*C.de bonis maternis*, *p.*2. *n.*24.ſed contrarium tradit Cald. *in l ſi curatorem.* verbo *laſis,n.*137.*verſ.ultra.*

Inventarii confectio poteſt remitti in præjudicium legatariorum, & non creditorum.Steph.grat. *diſceptat.forenſ.cap.*59.*n.*11.*cum ſeq.& cap.*721.*num.*38.*cum ſeqq.* ubi *num.*44 de uſufructuario.

Inventarium debet fieri in præſentia notarii.Vincent.de Franch.*deciſ* 206 *n.*1.

Inventarii plura, & contra patrem non conficientem vide per Valaſc.*de partis.cap* 8.

Inventarium non facere,vel non ritè facere,paria ſunt, Valaſc.*d.cap.*8.*num.*44. Surd. *deciſ.*222. *n.* 13. *cum ſequentibus* Et non arguitur dolus,ſi aliqua bona quis omiſit ſcribere ad commodom pupillorum, ſi illa annotaverit in libro rationum, grat. *Diſc. forenſ. cap.*28 *num.*5. ubi *num* 8. tradit quod non conficiens inventarium dicitur in dolo præſumpto,de quo etiam Phœb.*deciſ.*88.*n.*9.*cum ſequentibus*, *tom.*1. Et non incidit quis io pœnam,ſi non deſcribantor nomina debitorum, quando in hæreditate noo inveniuntur inſtrumenta deſillis,Bart. *in l.tutor qui repertorium,n.*10 *in fine,verſ.ſecundo concludo,ff.de adminiſtrat.tutor.*& eſt receptum,ut per Surd. *dicta deciſ.*22.*num.* 8. Valaſc. *dicto cap.*8. *num.*12. Et ruſticus non excuſator à confectione inveotarii,Menoch. *de arbitr. caſu* 194 *num.*67.Et minor reſtituitur adverſus non confectionem inventarii, Cald. *in l.ſi curatorem*, verbo *laſis num.* 51. *cum ſequentibus*,*Cod.de in integrum reſtitut. min.*Garc *de nobilit.gloſſ.*6. §. 2. *num.* 24.Surd. *dicta deciſ.*222 *num* 12, obi *num* 13.quando hæres aliqua omiſit vel poſuit quæ non erant ponenda, per errorem, vel per ignorantiam. Et mulier ac ruſticus non excuſantur, ſi non fecerunt inventarium infra ſtatutum tempus,Flamin. *de reſignat. tom.* 2. *lib.* 11. *quaſt.*3. *num.*72 quod tempus eſt bimeſtre expreſſum in Ordinat. *lib.*1. *tit.*87.§.8. Et impedito conficere inventarium non currit tempus ſtatutum à jure,Flamin. *dicto lib.*11 *quaſt.*13.*num.*10.

Inventarium eximit hæredem,ne conveniatur oltra vires hæreditarias. Stephan.gratian. *diſceptat. forenſ.cap.*660,*num* 26.

Inventarium valet etiamſi omnes res non ſint deſcriptæ,Peregrin. *de jure fiſci,pag.*202.*n.*15.

Verbo IRREGULARIS, IRREGULARITAS.

IRREGULARITAS eſt inhabilitas, ſeu impedimentum Canonicum ex ſe directè,ac primario impediens receptionem Ordioum Eccleſiaſticorum, & conſe quenter etiam uſum eorum Soar. *de cenſur. diſp.*40.*ſect.* 1. *num.*2.Monet. *de diſtribut. quotid.p.*2 *quaſt.*17.*n* 15.Avil. *de cenſur.p.*7.*diſp* 1.*dubit.*6.Sayr. *clavis Regia lib.*6.*cap.*1.*num.*16. Vivald.*in candelabro,p.*3.*tit.de irregularit.n.*8.

Irregularitas & depoſitio oon eſt cenſura Eccleſiaſtica,*cap.querenti* 20 ubi Barboſ.*in addit.pag* 174.*cum ſeq.de verbor.ſignificat.* Fr.Emman. Roderic *tom.* 1. *quaſt.Regular.quaſt.*62.*art.*12.Sayr. *d.cap.*1 *à num.*20

Digitized by Google

Sà verbo *irregularitas*, *num.*2. ubi ait quod non eſt cenſura, ſed pœna quædam, ſeu inhabilitas.

Irregularitas non includitur ſub abſolutione à cenſuris, delegata in bullis indulgentiarum, & jubilæi, Fr. Emman. Roderic. *in ſum cap.*29. *num* 5.*p.*1. Sayr *de cenſur.lib.*6.*cap.*2.*num.*33.*& lib.*7. *cap.*14.*à n.*1. Nav *in man.cap.*27.*num.*194.*& num.*249. Garc. *de benefic. p.*7.*cap.*11.*à num.*57. Facin. *de delict p.*7. *infragm lit.C n.*416. Rice *in praxi decif.*534. Et non poteſt tolli per Bullam Cruciatæ, Roderic. *ad Bullam*, §.9.*n.*63. Guter *canon.lib.*1.*c.*3. Soar. *de cenſur.tom.*5.*diſp* 1.*ſect.*3.*n.*5. *& tom.*4.*de Relig lib.*9.*cap.*2.*n.*41.

Irregularitas nulla eſt mentalis, quia non contrahitur abſque opere, *cap.ult.*15.*quæſt* 1. Gloſſ. *in cap.ſi aliquis, de homicidio.* Flor. *var lib* 1.*quæſt.*9.*num* 4, Sua *de cenſur. diſp.*44 *ſect.*2. Graff *lib.*2.*decif.cap.*62.*n.*5. Sayr. *in clavi Regia lib.* 6.*cap* 2.*n.*17. Henriq *in ſum. lib.*14.*cap.*3.*n.*2. Farin *de delict.p* 5.*q* 124.*n.*56.

Irregularitas non incurritur, niſi in caſibus jure expreſſis, *cap is qui* 18.*de ſentent.excommunicat.lib.*6. Sayr. *de cenſur.lib.*6.*cap* 2.*num* 14.*&* 27.

Irregularitas ex delicto ut incurratur, requiritur culpa mortalis, quia eſt pœna gravis, Suar. *de cenſur. tom.*5.*diſp.*12 *ſect.*1.*num.*13.*& diſp.*40 *de irregularit, ſect* 3.*n.* 19.*cum duobus ſeq.* Bonac. *de irregularit.diſp.* 7.*quæſt.*1.*puncto* 5.*propoſit.*1. *num* 1. ubi *n.*4. quod non incurritur interveniente ignorantia probabili. Unde qui dubitat de facto, propter quod irregularitas incurritur, partē tutiorem eligere tenetur, & ſe irregularem in dubio exiſtimare debet, & conſequenter à celebratione abſtinere, Barboſ. *in cap iſtud* 5.*de clerico excom miniſtrant.num.*7. ubi *num.*6. quod in dubiis tutior via eſt eligenda. Deinde bona fides ac juſta credulitas excuſat pœna irregularitatis, Flor. *var. quæſt.*24.*ad finem.* Et ſi clericus excommunicatus poſt appellationem credat bona fide ſuam appellationem tenere, & ea fiducia ductus celebret, non efficitur irregularis, licèt poſtea apparuerit, & judicatum fuerit appellationem non fuiſſe legitimam, Gloſſ. verbo *in officiis*, *in cap. ſoler* 2 *de ſentent.excom.lib.*6. ubi Barboſ *num.*11. aliquos citat.

Irregularitatem non contrahit exercens Ordinem ſacrum ſine ſolemnitate, quamobrem cantans epiſtolam ſine manipulo, vel Evangelium ſine ſtola non fit irregularis eo quod nō dicatur canere ſolemniter ex Ordine & ex officio, ſed tantum dicatur uti officio cantoris, Bonacina *diſp.*7.*de irregular.quæſt.*3.*punct.*6. *propoſit.* 1. *num.* 2. qui *num.*1. aſſerit, quod clericus qui miniſtrat in Ordine ſacro, quem non habet, incurrit irregularitatem, modò ſcienter, & ſeriò atque ex officio miniſtret, & *num.*7 probat quod clericus fit irregularis, referendo in choro munus hebdomadarii proprium Sacerdotis, cum ipſe nondum ſit Sacerdos niſi forte hoc bona fide faciat, tunc enim non dicitur ſe temerè immiſcere Ordini, quem non habet ubi citat text *in cap.*1 *de clerico non ordin. miniſtr.* & Ugolin. *de irregularit.cap* 37.*n.*8.

Irregularitatem incurrit ligatus majori excommunicatione recipiendo ſcienter, vel cum ignorantia craſſā, ſeu affectata Ordines Sacros, *c.cùm illorum* 22. *de ſentent.excom* ubi Barboſa *num.*1. Bonacina *d.quæſt* 3.*puncto* 4.*propoſit* 1.*n.*1. ubi ad hoc notabile citat Nav. Sylv. Avil. Sayr Alter. Henriq. Reginald. Tolet. Roderic. & Valent. contra Filliuc. Soar. Coninch. & Barboſ *de poteſt.Epiſcopi,p.*2.*allegat.*47.*n.*2 & alios aſſerentes non incurrere irregularitatē, ſed remanere ſuſpēſū ab uſu Ordinis ſuſcepti cum excōmunicatione.

Irregularis non eſt qui cenſura quacunque innodatus, Sacramentum aliquod, excepto Ordine recipit etiamſi ſpeciatim à ſuſceptione Sacramentorum ſuſpēdatur, Sayr. *de cenſur lib* 7.*c.*10.*n.*13. ubi *n.*14. quod irregularis non eſt, qui verè cenſura ligatus non eſt, licet ſe irretitum exiſtimet, & officia divina ſolemniter celebret, & *eodem lib.*7.*cap.*14.*num* 1, aſſerit quod diſpenſatio in irregularitate non eſt neceſſaria in foro pœnitentiæ, cum ab omnibus peccatis abſolvi quis poterit, ſine hoc quod tollatur irregularitas.

Irregularitatem incurrunt excommunicati miniſtrantes in aliquo Ordine, *cap.*1.*&* 2.*de clerico excom. miniſtr.* Filliuc. *tom.*1.*moral.quæſt.tract.*12.*de cenſur in particulari, à num.*99.

Irregularis eſt excommunicatus, ſuſpenſus, vel interdictus Sacerdos, qui officiat in Eccleſia ſolemniter in matutinis, veſperis, vel aliis Horis, Sayr. *d.lib.* 7. *cap.*9.*num.*8. Ubi etiam aſſerit quod irregularis erit interdictus, qui ſepelit ſolemniter cum officio in loco non interdicto & non ſacro, & quod clericus ſcienter violans interdictum ſpeciale loci, miniſtrans in Ordine ſacro, niſi id fiat in caſu permiſſo, ut ſi octavo die celebret ad renovandam eucharistiam, fit irregularis, aut ſi in Eccleſia ſpecialiter interdicta etiam die Paſchæ celebret, cùm ſpeciale interdictum nullo feſto ſuſpendatur.

Irregularis eſt Eccleſiaſticus violando interdictū, Sayr. *de cenſur.lib.*5 *cap.*17.*n.*9. Suar. *eod.tract.diſp.*33 *ſect.*3.*à num* 1.*& diſp.*34.*ſect.*4. qui ſecus aſſerunt in ceſſatione à divinis, de quo etiam Bonacina *diſp.*6.*de ceſſatione à divinis, puncto* 1.*propoſit.*2.*n.*4.

Irregularis efficitur ſuſpenſus ab ingreſſu Eccleſiæ cui etiam divinorum celebratio eſt interdicta, *cap.is cui* 20.*de ſentem.excom.lib.*6. Flamin. *de reſignat.l.*6. *quæſt.*6.*n.*202. ubi *n.*203. quod regulare eſt, ut ſuſpenſus contra faciés in contemptum clavium, fit irregularis, & *n.*204. quod ille dicitur celebrare in contemptum clavium, qui ſciens ſe eſſe excommunicatum doloſè celebrat, & *n.*207. quod contemnere eſt voluntariè contradicere, & *num.*208. quod ratione contempus quid efficitur delictum, & *n* 109. quod ſcientia includit dolum, & vide Barboſ. *in cap.ult.de clerico excom miniſtr.num.*8. ubi etiam refert, quod celebrare dicitur in contemptum clavium, qui ſciens ſe excommunicatum celebrat, & quod contemptus probatur ex conjecturis & indiciis, quando ſciens, vel prudens repugnat prohibitioni Superioris.

Irregularis non eſt, qui in Eccleſia polluta celebrat neque qui celebrat coram interdictis, vel excommunicatis denuntiatis cum ipſe excommunicatus non ſit, quamvis peccet mortaliter, *cap.is qui* 18. *de ſentent.excom.lib.*6. ubi Barboſa *n.*1.2.*&* 3.

Irregularis habet vocem in capitulo, quia poteſtas ferendi vocem in capitulo nō refertur ad actus ordinis, ſed juriſdictionis, quæ Canonico datur à jure per inſtitutionem Canonicam, *cap.dilectus* 1. *cap dilecto & cap.pro illorum, de prabendis.* Unde irregularis non privatur uſu juriſdictionis Eccleſiaſticæ, ſed ſola Ordinis ſuſceptione, vel uſu. Sa verbo *irregularitas, n.*3. Avil. *de cenſur.p.*7.*diſp.*2.*dub.*2.*concl.*7. Sayr. *de cenſur. lib.*7.*cap* 6.*n.*10. cum citatis per Barboſam *de Canonicis, cap* 14.*n.*159. ubi ſecus aſſerit ſi vocem habeat ratione ſacri ordinis Et irregularis poteſt viſitare, judicare, excommunicare ſuos ſubditos, *cap.* 1. *de ætate & qualit.* Mar. alter. *de cenſur. tom.*1. *lib.* 3. *diſput.*7. *cap.*4.*p.*336. *col* 2. *lit. E.* Et Epiſcopus ſuſpenſus & nondum conſecratus, licèt impediatur exercere quæ pertinent ad Ordinem, quæ ſunt tamen juriſdictioni benè poteſt exercere, *cap tranſmiſſam, de elect.cap.*1.*de tranſlat. Epiſcopi* Mar. Alter. *dicto tom.*1.*lib.*5.*diſp.*12 *cap.*3.*pag.* 611.*col.*1. *in principio* . *& diſp.*17.*cap.*1. *pag.*711. *col.*1. *lit.D.* & agendo de ſuſpenſione, *lib.*2 *diſp.*16.*cap.*3. *pag.* 667. *col.* 1. *&* 2. Soar. *de cenſur. diſp.*26 *ſect.*4.*à n.*4.*cum ſeq.pag.*689.

Irregularitas quæ contrahitur ex quocunque caſu vel delicto, etiam enormi, poſt beneficium obtentum non privat beneficiarium beneficio ipſo jure, ſed eſt

privandus

privandus per ſententiam, Sayr. *de cenſur. lib. 6. cap. 1. n. 24* cum aliis quos citat Garc. *de benefic. p. 11 cap. 10 n 47.* Et irregularis ante ſententiam privationis, non amittit beneficium, nec fructus, Garc. *d. cap. 10 n. 4. cum ſeq* Et caſu quo veniat privandus per ſententiam beneficio, ad cujus titulum fuit ordinatus, relinquendum eſt ei de fructibus beneficii, quibus veluti alimentis ſubveniri poſſit, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Curiæ Archiepiſcopat. Neapol. t. p. 1 deciſ. 185. n. 1.* Et irregularis non privatur beneficio antea quæſito, donec per ſententiam eo privetur, facit fructus ſuos, Garc. *dicto cap. 10. n. 45. cum ſeq* Soar. *de cenſur. tom. 5. diſp. 44. n. 33.* vide etiam Molin. *de juſtit tract. 3. diſp. 78. n. 2.* Concil. Trident. *ſeſſ. 4. de reformat cap. 7.* Item accuſatus de crimine ex quo veniat privandus beneficio, poteſt illud renuntiare, Garc. *d. p. 11. cap. 3. à n. 92.*

Irregularis præſumitur ille, qui fuit moralis cauſa aborſus cum peccato mortali, ſi fœtus erat animatus ex citatis per Barboſ *in collect. ad cap. Moyſes, 32. q. 2 & ad cap. ſicut 20. num. 3 de homicidio & de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 3. allegat. 51. num 136. uſque ad n. 142 caſu nono, & ad princip. diſt. 5. n. 3.* cui adde Sanch *in præcepta Decalogi, tom. 1. lib. 1. cap. 10 n. 43.* ubi reſolvit quod irregularis eſt præbens aborſui cauſam, cùm dubium eſt an fœtus ſit animatus, ac ſubinde dubitatur an ſit verè homicida?

Irregularis eſt qui membrum abſcindit, non verò qui debilitat, *Clem. unic. de homicidio,* Doct. *in cap. fin. eod. tit. lib. 6.* Roderic. *tom. 1. Regul. quæſt. 24. art. 10. & in ſum cap. 159 n. 1.* Azor *moral. p. 1. lib. 2. cap 11. col. 112.* Et irregularis non efficitur abſcindens auriculam, vel digitum alicui, cùm membrum non abſciderit, *cap. 1. de clericis pugnantibus in duello*

Irregularis manet interficiens pro defenſione proximi, Gom. *tom. 3. var. cap. 3. n. 21.* Farin. *in praxi crim. p. 5. quæſt. 125. num. 278. cum ſeq.*

Irregularis non amittit fructus, & diſtributiones beneficiorum, niſi quatenus tribuuntur iis, qui aliquem ordinem exercent, & non aliter, Monet. *de diſtribut quotid. p. 2. quæſt. 17. a num. 36.*

Irregularis non eſt qui omiſſo Sacramento confirmationis Ordinem ſuſcepit, quamvis peccet mortaliter, Sayr. *de cenſur. lib. 9. cap. 10. n. 42.*

Irregularitas non incurritur ob iteratam confirmationem Sà verbo *irregularitas, p. 345. in Aphoriſm. Confeſſariorum.*

Irregularis eſt ſuſcipiens eodem die unum ſacrum Ordinem cum aliquo ex minoribus, Sà verbo *Suſpenſi, num. 19.*

Irregularitas contrahitur per indebitam baptiſmi ſuſceptionem, Soar. *de cenſur. diſp 42. ſect. 1. n. 1* ubi *n. 2* quod ſi ſæpius rebaptizetur ſæpiùs incurrit hanc irregularitatem, & *ſect. 2. n. 2.* limitat in Confirmatione & in Euchariſtia aſſerit adjungi irregularitatem, ubi conjuncta eſt actio cum receptione indigna, & *n. 3.* limitat in pœnitentia, & *n. 5* in extrema unctione, & *ſect. 3. 4. & 5.* egit de irregularitate contracta per illegitimam Ordinum ſuſceptionem, recenſendo plures caſus *& diſp. 43. ſect. 1.* agit de irregularitate contracta propter crimen hæreſis, & de ejus diſpenſatione.

Irregularitas contrahitur ex homicidio voluntario Soar. *de cenſur. diſp. 44. ſect. 1.* Item contrahitur per homicidium indirectè voluntarium: idem *diſput. 45. ſect. 1. cum ſequentibus.* qui occidit alium in ſui defenſionem cum moderamine inculpatæ tutelæ, non fit irregularis, Soar. *diſp. 46. ſect. 1. & 2. & ſect. 3.*

Irregularis teſtimonium dicens in cauſa criminali, ſequente effectu Soar. *de cenſur. diſp. 47. ſect 3.* ubi *ſect. 4. num. 3.* idem aſſerit in advocato in cauſa ſanguinis, ſequuto effectu.

Irregularitas contrahitur quando duplex matrimonium præceſſit baptiſmum, Soar. *diſp. 49. ſect. 6. à n. 12.*

Irregularitas contrahitur ex propria bigamia, nempe de duplici matrimonio per mortem cõjugis, Soar. *d. diſp. 49. ſect. 1.* & contrahitur ex bigamia interpretativa de matrimonio cum vidua, ibidem *ſect. 3. & ſect. 4.* idem aſſerit de ſimilitudinaria in matrimonio contracto poſt ſolemne votum Religionis. Et diſpenſatio hujus irregularitatis convenit Summo Pontifici non Epiſcopo, idem *d. ſect. 6. à n. 3.*

Irregulares fiunt illegitimi, Soar. *de cenſur. diſp. 50. ſect. 3.* ubi *ſect. 4* agit an expoſiti ſint irregulares? de quo vide Garc. *de benefic p. 7. cap. 2. num. 7. & 10.* ubi quod non poterit Epiſcopus cum eis diſpenſare ad ſacros Ordines & Curata.

Irregularitas tollitur per Summum Pontificem quoad Ordines majores, & dignitates, ac beneficia Eccleſiaſtica, & quoad minores per Epiſcopum, ſi aliud impedimentum non interveniat, *cap. 1. de ſent. excom. lib. 6.* Soar. *d. diſp. 50. ſect. 5. à num. 1.* ubi *à n. 7.* quod tollitur per legitimationem, & *à n. 12.* per ingreſſum religionis, & *n. 17.* per morum probitatem, ſcientiam, & alias dotes ipſius perſonæ illegitimæ, quæ illam ſacris Ordinibus dignam reddit. Plura alia de irregularitate vide per Bonacin. *de cenſur. diſput. 7 de irregularit. per totam*, Filliuc. *tom 1. Moral. quæſt. tract. 19. & 20. & de cenſur. in particulari,* Moure *p. 2. compendii moral. cap. 9. & 10.*

Verbo JUDEX, JUDICIUM.

JUDICEM eſſe eſt nomen honoris, *l. ult. Cod. quando provocare non eſt neceſſe,* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 270. n. 27.*

Judex ignarus debet habere aſſeſſorem, Azeved. *ad Curiam Piſanam, lib. 4 cap. 6. à n. 108*

Judex propter peccatum cauſarum dubia ſolvere neſcit, ut ex Baldo refert & ſequitur Aym Crav. *conſ. 15. n. 1.* Et Spiritus Sanctus docet Senatores, atque judices rectè judicare, Rebuff *in repetit. cap. cum Martha, de celebrat. Miſſarum, pag. 555. verſ. quartò docet,* & in conſulentibus vide *pag. ſeq. verſ. 18.*

Judices & advocati qui officium ſuum rectè adminiſtrant, & juſtè utuntur legibus multum merentur apud Deum, ſecundùm Hoſt. *in ſum. in proœmio. §. ult.* quem referunt Chaſſan. *in Catal. gloria mundi, p. 4. conſiderat. 51. & p. 7. conſiderat. 32.* Rebuff *in repetit cap. Raynuntius de teſtam. pag. 545 verſ. imò* Gregor. *in l. 1. tit. 4. part. 3.* verbo *los juzgadores*, juvant tradita per Tiraquel. *de nobilit. cap. 29. à n. 10.* Fr. Emman. Roderic, *tom. 3. quæſt. Regular. q. 48. art. 1. pag. 246.* & vide Cevall. *commun. contra commun. quæſt. 736. num. ult.* Matienz. *dial. relator. p. 1. cap. 7. num. 5.* Roderic. *dicto art 1 verſ alii*, Bernard. Græv. *in pract. Cam Imper. lib. 1. concl. 43. num. 7.* Martham *de juriſdict. p. 4. cent. 2 caſu 115. num. 1* Et de judicibus malè judicantibus, vide text. *in cap. 1. de re jud. lib. 6.* & Barboſ. *in collect. ad cap. dilecti 4 de privileg.*

Judex tenetur judicare ſecundùm magis communem Doctorum opinionem, Ordinat. *lib. 3 tit. 64. §. 1.* Menoch. *de præſumpt. lib. 1. præſumpt. 71. n. 2.* Cened, *ad Decretal. collect. 84. num. 4.* Et judicantem oportet cuncta rimari, *cap. judicantem 30. quæſt 5.* & alia quæ judices obſervare debent, vide per Rebuff. *ad l. 46. ff. de verbor. ſignificat. p. 243.*

Judex vocatur in jure bonus vir, *l. continuus, §. cum ita, ff. de verbor. obligat.* Menoch. *de arbitr. in proœm. num. 6* Cordub. *in l. ſi quis à liberis, §. idem reſcripſit num. 56. ff. de liber. agnoſc* Rebuff. *ad l. 39. ff. de verbor ſignific. p. 114. & ad l. hac verba 73. eod. tit. pag. 352 in fine*, Barboſ. *in l. æſtimatis, num 2. ff. ſoluto matrim.* & præſumitur judicaſſe prout de jure debebat, Surd. *deciſ. 170. num. 4.*

Judex poteſt reducere partes ad concordiam, Ordinat. *lib. 3. tit. 20. n. 1.* Perez. *lib. 4. Ordinam. p.* 860

Judex in pœna imponenda debet inclinare in mitiorem partem, Avil. *ad cap. 2. Prætor. cap.* 2. verbo *parcialidad, num.* 4.

Judex ſi malitioſè & injuſtè inquirat contra aliquem, condemnabitur in expenſis, Barb. *in l. cum qui temerè, ff. de judic. n.* 204.

Judiciorum practica eſt obſervanda: Menoch. *conſ. 187. n. 54. & 55.* & *de arbitr. caſu 474. n. 61.* Cald. *de renovat. q. 9. n. 17. & de poteſt. elig. cap. 11. n. 10. cum ſeq.* Guter, *lib. 3. pr. ct. quaſt. 16. n. 74.* Gam. *deciſ. 297. num. 3.* Cabed. *deciſ. 212. p.* 1. Ubi quod ſententiæ Senatus coram Principe latæ, & ab eo ſignatæ, in cauſarum ſimilium deciſione vim legis habent, & ſine præſentia Regis, ſi ter aut quater Senatus judicet, tunc in vim conſuetudinis robur habet.

Judex debet calumniis obviare, & exceptiones ad intricandum, & procraſtinandum judicium oppoſitas etiam ex officio repellere, ut per citatos Menoch. *de interdict. remed. 15. recuper. poſſeſſ. n. 326, cum ſeqq.* Parlador. *lib. 2. rer. quotid. p. 5. §. 11. num. 60.* cum aliis quos refert & ſequitur Salgado *de Regia protect. p. 3. cap. 6. n. 9. cum ſequentibus.*

Judices debent reſiſtere potentatibus, vide P. Ioan Pined. *tom. 2. in Job, cap. 19. verſ. 17. pag.* 454. Ubi refert Cic. verba *pro Sextio*: Sudandum, inquit, eſt his, qui magiſtratum gerunt, pro communibus commodis adeundæ inimicitiæ, ſubeundæ ſæpe pro Republ. tempeſtates, cum multis audacibus improbis nonnunquam etiam potentibus dimicandum. Ubi etiam alia refert.

Judex tenetur pugnare pro ſua juriſdictione, & eam defendere, *cap. ex tenore, de foro compet. cap. novit de judic.* Gabr. Pereira *de man. Regia, p. 1. cap. 7. n.* 21.

Judex utens majore juriſdictione quam habet, venit puniendus, & committit crimen læſæ majeſtatis, *l. 3. §. ult. ff. ad leg. Jul. majeſt.* vel crimen falſi, *l. qui nomine, l. eos, Cod. de falſis*, cum aliis, de quibus per Chaſſan. *ad Conſuetudines Burgundiæ, rub. 1. num. 67. fol. 18. in fine*, Menoch. *de arbitr. lib. 1. quaſt. 76. num. 8. & lib. 2. caſu 310.* Avil. *de cap. 1. Prætor. in princip. n. 6.* Azeved. *ad l. 1. tit. 6. lib. 8. nova recopilat.* Cabed. *p. 2. deciſ. 38. in fine.*

Judex poteſt jus dicere in toto ſuo territorio, *l. ſi cùm dies 26. §. pen. ff. de arbitr. cap. cùm Epiſcopus, de offic. Ordin. lib. 6.* Azeved. *ad l. 4. num. 6. tit. 9. lib. 3. nova recopilat. pag.* 233. & in loco non conſueto, Alberic. *in l. fin. ff. de juſt. & jure, num.* 8. Et juriſdictio cohæret territorio, ſicut nebula ſupra lacum, Bald. *in l. imperium, ff. de juriſdict. omn. judicum*, Gregor *l. 1. gloſſ. fin. tit. 4. part. 3.* Boër. *deciſ. 127. num.* 5. Cabed. *deciſ. 10. n. 9.* Barboſa *in addit. ad collect. pag. 130. col.* 2. Et extra territorium jus dicenti non paretur, *l. ult. ff. de juriſdict. omn. jud.* ubi gloſſ. verbo *paretur* Marta *de juriſdict. p. 1. cap. 51. num.* 4. Et juriſdictionem non poteſt quis exercere, & ſententiam ferre extra territorium, Bart. *in l. 1. Cod. de ſentent. ex brevi. recitand*, cum aliis relatis per Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 655. num. 10. cum ſequentibus* & Cardoſ. *in praxi judicum, & advocat.* verbo *Judex, num.* 39.

Judex non poteſt ſe intromittere in juriſdictione alterius, nec judicare extra diſtrictum ſuum, Barboſ. *in l. 1. ff. de judic. art. 4. n.* 118. Perez *ad l. 1. tit.* 4. verbo *Cancellaria, lib. 2. Ordinam. pag.* 125. Bobadil. *in ſua Polit. lib. 2. cap. 18. num. 2. cum ſequentibus*, & non debet mittere falcem in meſſem alienam, & quilibet tenetur defendere ſuam juriſdictionem, Marta *de juriſdict. p. 3. cap. 1. à principio.*

Judex poteſt pro defenſione ſuæ juriſdictionis procedere contra exemptos, ut conſiderat Roj *de hæreticis, p. 1. num. 555. cum ſequentib. pag. 57.* cum pluribus aliis adductis per Farin. *in pract. crimin. tom. 4. q. 114. num. 71. fol.* 59 plures refert Monet. *de conſervator. cap. 8. num. 159. & ſeq. fol.* 590. Gabr. Pereira *de manu Regia, p. 2. cap. 65. num.* 12.

Judex non videtur facere violentiam quando procedit ut judex, Joſeph de Seſſe *Aragon, deciſ. 114. num.* 23.

Judex etiam ſpoliat, Barboſ. *ad cap. cum cauſa 218 de offic. delegati, num. 3. & ad cap. conquerente, num. 2. de reſtitut. ſpoliat.* Et judex nulliter procedens dicitur ſpoliare, ex Stephano Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 516. num.* 23.

Judex inferior non poteſt ſe intromittere in cauſa pendente in Curia Romana, & Camera Apoſt. juxta doctrinam Baldi *in l. ſi ut proponis 4. num. 11. Cod. quomodo & quando judex, col. 2. in fine, verſ. quæro Papa*, quam ſequuntur communiter Doct. ut per Menoch. *conſ. 340. num.* 49. Valaſc. *conſult. 105. num.* 63. Rebuff. *tom. 1. ad leges Galliæ, tract. de evocat. num. 99. pag.* 270. Seſſe *Aragon. deciſ. 77. à num.* 25. Tom. 1. Phœb. *p. 1. deciſ. 80. num. 3. & arreſto 163. in fine*, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 40. n.* 33. & vide ad propoſitum Barboſ. *in cap. Paſtoralis 11. §. præterea num. 12. & 13. de offic. jud. Ordin.*

Judex electus de partium conſenſu recuſari non poteſt, Barboſ. *ad cap. cùm olim 7. de cauſa poſſeſſ. num.* 2.

Judex ut recuſetur, requiritur ſpeciale mandatum Barboſ. *in remiſſ. ad Ordin. lib. 3. tit. 21. §. 5. n.* 2.

Judices aliqui quando deputantur ad cognitionem cauſæ, mortuo uno non poſſunt alii cognoſcere, *cap. cauſam matrimonii* 16. ubi Barboſ. *de offic. jud. deleg.*

Judex dans depoſitarium non idoneum tenetur. Azeved. *ad l. 14. n. 6. tit. 9. lib. 3. nova recopilat. p.* 355. Cald. *forenſ. lib. 1. quaſt. 21. n.* 49.

Judex orphanorum poteſt cognoſcere de cauſa orphanorum, qui ſunt Actores, licet Rei ſint incolæ alterius juriſdictionis, ita deciſum fuiſſe in Senatu Supplicat. refert Mendez *in praxi, lib. 1. cap. 2. n.* 22.

Judex debet litigantibus præfinire diem, quo peritus per eum electus rem ſit viſurus, & eos citare. Cov. *lib. 2. var. cap. 13. num. 5. verſ. nonò*, Valaſc. *de partit. cap. 11. num.* 15.

Judex commiſſarius non poteſt excedere fines mandati, *l. diligenter, ff. mandati, cap. cùm dilecta* 22. ubi Barboſa, *de reſcriptis.*

Judex poteſt declarare ſuam ſententiam obſcuram, Bart. *in l. hæredes palam, § ſi quis poſt, n. 6. ff. de teſtam.* Avil. *ad cap. Prætor. in proœm.* verbo *Ordenanças, n.* 19. Gam. *deciſ. 110. n.* 36. & non ſolùm incontinenti, ſed etiam ex intervallo, *l. Caſtella 3. tit. 13. part.* 7. Bald. *in dicta l. hæredes, §. ſed etſi*, Roman. *conſ.* 45.

Judex poteſt reſervare in ſententia declarationem poſt liquidationem, Azeved. *l. 20. n. 2. tit. 9. lib. 6. nova recopilat.*

Judex qui tulit ſententiam in prima inſtantia, eſt ſuſpectus in ſecunda inſtantia, & non poteſt eſſe judex in cauſa appellationis, Gloſſ. *in l. eos, Cod. de appellat.* Aym. *conſ. 232. num.* 8. Menoch. *de arbitr. lib. 1. quaſt. 73. num. 3. & lib. 2. caſu 458. num.* 17. Et ſi fuit judex in prima inſtantia, non poteſt advocare in cauſa appellationis: Azeved. *ad l. 13. tit. 16. lib. 2. nova recopilat. pag.* 190. Et advocatus in prima inſtantia pro uno, non poteſt pro alio advocare in cauſa appellationis, Bernard. Græv. *in pract. Camer. Imper. in proœm. num.* 41.

Judices conſulatus, qui de cauſis mercatorum cognoſcunt, poſſunt cognoſcere de cauſis mercantiæ, quæ agitantur inter hæredes mercatorum, Strach. *de mercatura, tit. quomodo in cauſis mercatorum procedendum*

dum

dum ſit, p 1. num 44. Et non poſſunt cognoſcere de aliis cauſis extra mercantiam, Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. libro ſecundo, concl. 20. conſiderat. 1.

Judex tenetur exequi literas precatorias alterius judicis, Marant. diſp 1. num. 8. Cov. pract. cap. 10. in fine, Hippolyt ſing. 138. & 203 Et poteſt gravamen interponi ſi non adimpleatur, Batt. in l. à Divo Pio, §. ſententiam verò, ubi Jaſ. num. 19. ff. de re judic. Nec poterit de exceptionibus oppoſitis contra literas precatorias cognoſcere, ſed remittet eas judici deprecanti, Cabed. deciſ. 49. p. 1. Et judicis requirentis, quando non conſtat de poteſtate, impleri non debet avocatoria, Mendez in praxi, lib. 4. cap. 3. numero 10.

Judex deprecatus videtur facere quidquid facit judex committens, l. ſolet ff. de juriſdict. omn jud. dicta l. à Divo Pio, §. 1. Avil. ad cap. 48. Prætor. verbo quales, num. 5. Roland. conſ. 31. n. 2.

Judex poteſt præcipere parti, ut offerat & præſentet titulum beneficii, cum comminatione, quod non poſſit in poſterum eo juvari, juxta doctrinam Innocentii in cap. G. Perpetuus, de fide inſtrum. de qua Dec. in cap. 1. de probat. num. 66. Jaſ. in l. is apud quem, num. 9. Cod. de edendo, Cov. lib. 1. var. cap. 18. num. 1. Valaſc. de jure emphyt quæſt 8. num. 19. Avend. junior ad l. 41. Tauri, gloſſ. 4. num. 9.

Judex Eccleſiaſticus non tenetur judicare cum proceſſu facto per judicem laïcum, Mart de juriſdict. p. 4. cent. 2 caſu 169. n. 7. qui dicta cent. 2. caſu 139. à n. 4. aſſerit quod clerici confeſſio facta coram judice laico nullum producit effectum, ut ex ea poſſit condemnari per judicem Eccleſiaſticum. Et an judex Eccleſiaſticus poſſit procedere contra laicum, quando fuit condemnatus à judice ſæculari? Vide Bobad. in Polit. lib. 2. cap. 17. n. 94.

Judex non debet canonizare regreſſum reſervatum ob non ſolutionem penſionis, niſi principali ſit facta literarum intimatio, quia privatio eſt odioſa, Flamin. de reſignat. lib. 6 quæſt. 2. num. 140. cum ſeq. & vide Cavaler. deciſ. 4. & 35.

Judex poſtquam executioni mandavit ſententiam ſuam, non poteſt illam amplius revocare, Cald. forenſ. lib. 1. quæſt. 9. num. 8. Et habetur in Ordinat. lib. 3. tit. 65. §. 3. Et cùm tranſacti ſunt decem dies, intra quos poteſt pars appellare, & ſententia tranſivit in rem judicatam, facta eſt irrevocabilis. Steph. Grat. diſceptat. forenſ. cap. 155. n. 35.

Judicium executivum eſt ſummarium, l. à Divo Pio, § ſi ſuper rebus, ff. de re jud. Avend. de exequend. mandat. p 2. cap. 30 n. 6. Et in cauſis ſummariis debent partes citari, Barboſ ad cap. 1. de cauſa poſſeſſ. n. 18. & in Clem. ult. num. 6. de verbor. ſignificat.

Judicium criminale & civile, an poſſit ſimul intentari? Vide Clar. lib. 5. §. fin. quæſt. 2. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 394. num. 21. cum ſequentibus. Ubi quia cauſa criminalis eſt præjudicialis ad civilem, de ea priùs eſt agendum. Et quando agitur civiliter de aliquo delicto, judicatur accuſatione criminali, Farin. in praxi crimin. p. 3. tit. de variis & diverſis criminibus, quæſt. 105. inſpect. 2. num. 26. cum ſequentibus, & quæſt 100. num. 125. cum ſequentibus. Et qui egit criminaliter, non poteſt iterum agere civiliter, Cald. in l. unica, Cod ex delict. defunctor. in princip num. 31. cum ſequentibus. Et pendente actione civili, non poteſt proponi criminalis, Menoch. remed. 4. adipiſc. poſſeſſ. num. 519. cum ſequentibus.

Judex ſæcularis nec reſpectu violentiæ poteſt ſe intromittere in juriſdictione Eccleſiaſtica, Henriq. in ſum. lib. 14. cap. 12. §. 6. juncta lit. P, Azor. moral. p. 1. lib. 5. cap. 14. quæſt. 6. Soar. tom. 5. diſp. 21. ſect. 2. num. 76.

Judicis præceptum executivum non eſt ſententia definitiva, Xuar. in l. poſt rem judicatam, notab. 3. col. 2. num. 2.

Judex tenetur revocare ea, quæ de facto, & juris ordine non ſervato fecit, Farin de delict. p. 1. lib. 1. tit. 4. quæſt. 32. num. 98. cum ſeq.

Judices hodie ſindicantur de furtis, non verò de ſententiis iniquè latis. Farin. de delict. p. 4. conſ. 64. num. 10.

Judex inhibitus nulliter facit, ſi ad ulteriora procedat, & tanquam privatus procedit, l. judicium ſolvitur, ff. de judic Barboſ. ad l. ſi quis poſteaquam 7. num. 16. ff. eod. tit. Inhibitiones poſt appellationem receptam non concedantur, niſi cum inſcriptione tenoris ſententiæ, aut decreti diffinitivi, aut vim diffinitivi habentis, vel damnum per diffinitivam irreparabile continentis, aliàs inhibitiones, & proceſſus, & inde ſequuta, quæcunque ſint, ipſo jure nulla ſunt, eiſque impunè non parare licet, ut extat decretum Sac. Congregat. prolatum die 16. Octobris anno 1600. de quo teſtatur Quarant. in ſum. Bullarii, verbo Archiepiſcopi auctoritas, verſ. primò quæro, pag. 65. Alia de inhibitione vide per Barboſ. ad cap. Romana 3. § ſi verò, cum ſequentibus, de appellat. lib. 6. à num. 5.

Judex debet providere ne judicium reddatur fruſtratorium, Surd. deciſ 173. n. 11.

Judex debet judicare ſecundùm allegata, & probata, quamvis ſit contra ſuam conſcientiam, Ordinat. lib. 3. tit. 63. in princip. cap. 1. de re jud. in 6. ubi Barboſa num. 2. cum citatis per patrem in remiſſ. ad dictam Ordin. in princip. n. 1. quibus adde D. Th. 2. 2. quæſt. 67. art. 2. Cardin. Tuſch. tom. 4. lit. I, concl. 398. Mat. Antonin. var. lib 1. reſol. 73. n. 7. Ugolin. de offic. & poteſt. Epiſcopi, cap. 26. n. 3. Gabr Pereira deciſ. 15. n. 1. Mendez in praxi Luſit. lib. 3. cap. 2. n. 7. Cardoſ. in praxi judicum & advocat. verbo judex, n. 7.

Judex non poteſt proferre ſententiam ultra petita, nec procedere ex officio abſque petitione partis, l. 4. §. hoc autem, ff. de damno infecto, l. fin. Cod. de fideicom. libert. cap. licèt, de ſimonia, Ordinat. dicto tit. 63. in princip. & tit. 66. §. 1. Menoch. de arbitr. lib. 1. q. 31. num. 3. Surd. deciſ. 295. num. 21. Valaſc. de jure emphyt. quæſt. 6. num. 11. verſ. verùm, & conſult. 119. num. 5.

Judex poteſt committere examinationem teſtium qui ad illum venire nequeunt, Barboſ. in addit. ad collect. cap. ſi quis teſtium 8. de teſtibus, pag. 45.

Judex Eccleſiaſticus poteſt compellere teſtes ad teſtificandum, mediante excommunicatione, ſuſpenſione & interdicto, Barboſ. in addit. ad collect. cap. cùm ſuper 11 de teſtibus cogendis, pag. 53. Ubi etiam diſſerit qua pœna judex ſæcularis cogere poſſit teſtes ad teſtificandum, ut ibi remiſſivè.

Judex ubi procedit ex præſumptione hominis, tenetur pœnam temperare, adeo quod nec ullam corporis afflictivam imponere poteſt, ſed pecuniariam tantùm, Innocent. in cap quia veriſimile, num. 2. de præſumpt. Farin. de delictis p. 4. conſ. 60. in addit. lit. L, & conſ. 61. num. 21. Mendez in praxi, lib 5. cap. 1 numero 83. Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. p. 5. collect. 1857.

Judex poſt appellationem interpoſitam poteſt verba ſententiæ ſuæ declarare, Menoch. de arbitr. lib. 1. quæſt. 73. n 21. Avil. ad cap Prætor. in proœm. gloſſ. ordenanças, num 19 cum ſequentibus, Barboſ. in l. ſi quis intentione ambigua, ff. de judic. num 104. cum ſequentibus, juncto n. 106. & 116. Stephan Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 68. num. 25 & 26. Bernard Græv. ad pract. Cam. Imper. lib. 1. concl. 116. conſid. rat. 1. Intellige quando verba ſunt ambigua, Menoch conſ 335. n. 100. ubi n. 102. aſſerit quod ſucceſſor non poteſt

declarare

Digitized by Google

declarare mentem & voluntatem ſui anteceſſoris, intellige etiam cum Tiraquel. *in l. ſi unquam*, verbo *libertis*, *num.13. Cod. de revocand. donat.*

Judex incompetens videtur procedere tanquam privatus, Stephan Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.571. num 15.* Avil. *ad cap.* *Prator*, verbo *mandato*, *num 1. p.17.* Gabr. Pereira *de manu Regia*, *p.1. cap 9. n. 20.* Phœb. *deciſ.108. à num.25 p 2.* Barboſ. *ad cap. 2. de crimine falſi*, *num 5. & in cap. at ſi clerici 4 de judic. num.2.* Flor. *var. lib.1. quaſt. 22. num.35.* ubi etiam quod ſpoliare judicatur.

Judex delegatus Bullæ beneficialis utrum ſit competens ad cognoſcendum de impedimentis nullitatis illius, an teneatur ſuperſedere, & illorum cognitionem remittere Ordinario? Vide Themudo *deciſ.273. p.3 & deciſ.274. à num.12.* ubi *num.20.* quod delegatus Summi Pont. poteſt ſubdelegare, & *quaſt 17. num.11.* quod judex Ordinarius poteſt reſiſtere delegato Principis.

Judex delegatus ad cauſas criminales non poteſt cognoſcere de cauſis civilibus, Farin. *de delict. p.4. conſil.40. num 27.*

Judex delegatus & ſubdelegatus poteſt punire perturbantes ſuam juriſdictionem, licèt non ſint partes contentæ in reſcripto, *cap. 5. & cap. paſtoralis. §. fin. & cap. ex literis, de offic. judic. deleg.* Cardoſ. *in praxi judic. & advocat.* verbo *judex*, *num. 80.* Et ad judices Eccleſiaſticos pertinet ſuam juriſdictionem tueri & eam perturbantes, ſeu impedientes coërcere quoties fuerit neceſſarium, ita D. Thom *p.1. diſt.8. num.1.* de quo etiam Gabr. Pereira *de manu Regia*, *p.5. cap.65 num.12.*

Judex cauſarum Regis an poſſit procedere per detractionem bonorum temporalium & ſequeſtrationem contra judices Eccleſiaſticos juriſdictionem ſæcularem impedientes, Negat Marta *de juriſdict p.4. cent.2. caſu 105.* Affirmant Mendez *in praxi ſæculari Luſit. lib.1. cap.2. num.8.* Cur. Philip. *p.3. §.3. num. 2.* Barboſa *ad cap. Eccleſia ſanctæ Mariæ, de conſtitut. n.7 cum ſeqq.*

Judex Regius non poteſt abſolvere à cenſura, cùm non habeat juriſdictionem ſpiritualem, nec directam in materia Eccleſiaſtica, poterit tamen declarare nullitatem cenſuræ. Ut autem judex talem ſententiam juſtè ferat, oportet ut tam ex probationibus facti, quàm ex jure clarum, certum, & evidens ſit, ſententiam cenſuræ fuiſſe non ſolùm injuſtam ſed etiam habuiſſe impedimentum irritans & annullans illam, quia in dubio potiùs favendum validitati actus, & juri ſuperioris, pro quo ſemper præſumitur, ita Gabr. Pereira *de manu Regia*, *p. 1. cap.7. num.21.*

Verbo JURAMENTUM.
JURANS.

JURAMENTO exigitur Evangeliorum tactura *cap. Ego N de jurejur. cap. cùm in cauſa, de juram. cal. cap. quoties, verſ. porrò, de purgat. canon.* Garc. *de benefic. p.5. cap.4. n.171.* Menoch. *conſ.114. n 13. & 17. cum ſeq & conſ.18. n.30 & 31.* Cened. *ad Decretal. collect.108 n.6.* Sayr. *in Clavi Regia, lib.5. cap.1. n. 2.*

Juramentum præſtitum cum intentione jurandi, & non ſe obligandi ex cauſa ſua, non obligat, juxta doctrinam S. Thomæ *in 3. diſt.39. q.1. art.3. quaſtiunc.3.* quam ſequuntur. Nav. *in cap. humanæ aures, quaſt.3. num.6. cauſa 22. quaſt.5.* Seraphin. *de privileg. juram. privil.110. num 16.* Guter. *de juram. confirm. p.1. cap.57 num. 0.* & ex Theologis D. Bonav. *in 3. diſt. 39 art.3. quaſt.1. num 46.* & ibidem Scot. *quaſt. unica, art. 3.* D. Anton. *2. p. tit. 10. cap.6. verſ. quintus caſus*, dicit Auguſt. Barboſæ Repertor. probabilem Azor. *inſtitut. moral. tom.1. lib.11 cap. 4. quaſt. 2.* Et plures quos refert & ſequitur Sanch. *in præcepta Decalogi, lib.3. cap.10. num.8.*

Juramentum præſtitum ſolis verbis exterioribus, abſque intentione jurandi, & promittendi, non obligat quamvis jurans teneretur juramentum præſtare Caiet. *22. quaſt.98 art. 7. ad 4.* Sot. *lib 8. de juſtit. quaſt.1. art.7. ad 4.* Valentia *tom.3. diſput.6. quaſt.7. puncto 4.* Cov *in cap. quamvis pactum, p. §.5. num.2. de pactis lib.6.* Philiarc. *de offic. Sacerdotis, p 2. lib.3 cap.16.* Sayr. *in Clavi Regia, lib.5. cap.6. num.9.* Sanchez *d. cap.10. num.4.*

Juramentum patris non obligat filium, ſi agatur de obligatione ſpirituali, & religioſa, quæ ſolum pendet ex proprio conſenſu, ut refert Salgado *em diſcurſo 2. da ley Regia de Portugal*, *num. 151.* ubi *num 152.* limitat in juramentis execrativis patrum ad filios & deſcendentes, quæ comprehendunt hæredes & ſucceſſore.

Juramentum non obligat hæredem jurantis, Cald *in l. ſi curatorem*, verbo *minoribus*, *num. 3. verſ. ſed hujus, Cod. de in integrum reſtitut. minor*, Menoch. *de præſumpt. lib.3. præſ.103. num.17.* Guter. *de juram confirmat. p.3. cap.12. num.7.*

Jurans aſſiduè ſine cauſa, an peccet mortaliter. Vide Soar. *de juram. lib.3. cap.7. & cap.12.* Sayr. *Clavis Regia lib.5. cap.4. num.32.* M *cap 5. num. 6. cum ſeqq* Beia *caſuum conſcientiæ p.4. caſu 2.*

Jurans non habere rem quam alter ab eo petit, non peccat, ſi non tenetur eam dare, vel mutuare, Vide in addit. *ad cap.58. Manual Navar. fol 13. verſo*

Juramentum ſeu votum calore iracundiæ præſtitum non obligat, Barboſ. *ad cap. ſicut 13. de jurejur num.2. & ad cap. dudum 20. de converſ. conjugator, num.2.*

Juramentum deferens illi, quem ſcit eſſe pejeraturum, peccat, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.5. deciſ.2. num 5 cum ſeqq.* Et perjurus incurrit infamiam, Aloyſ. Ricc. *deciſ Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.2. deciſ. 18 num.1.* De perjurio per locum emiſſo, vide Azor. *inſtitut. moral. p.1. lib.11. cap. 12. col.1095.* Soar. *de juram. lib.3. cap.4.*

Iuramentum eſt res individua, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Achipreiſcop. Neapolit. p.2 deciſ.151. n.9.*

Juramentum non venit in generali diſpoſitione, niſi de illo fiat ſpecialis mentio. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.490 num.6.*

Juramentum non trahitur ad incogitata, Barboſ. *ad cap. venient 16. de jurejur num.4.*

Jurans non aſſumere gradum Licentiati, niſi in uno Studio, poteſt in alio, ſi novum habeat examen, Doctoris inſignia ſumere, Hyppolit. *in l. 1. § fin. num.28 ff de quaſt.* Jaſ. *in l. quod Servius, num.10 ff. de condict. ob cauſam*, Menoch. *de arbit. caſu.371. num 17.*

Juramentum habet vim clauſulæ, *Rato manente pacto*, Farin *de delict. p 3 q.107. n.95.*

Juramentum non nocet tertio, Cald. *de poteſt. nomin. cap.2. num.16*

Juramentum judiciale retractatur propter inſtrumenta de novo reperta, Borrel. *in ſum. deciſ. tit. 60. num.366.*

Jurans ſervare ſtatuta non dicitur jurare contra jus ſuum, ut ex Bruno reſolvit Menoch. *conſ. 351. num. 7.*

Juramentum cur appelletur Sacramentum? Vide Sayr. *de Sacram. lib.1. art 1. cap.1. pag.8.*

Juramentum per metum celebratum obligat in foro interiori, non exterior, Sayr. *in clavi Regia, lib.5. cap.6. n.14.* Et indiget abſolutione, Flamin *de reſignat lib.13. quaſt.1. num.34.* Et requiritur citatio in abſolutione à juramento, Menoch. *conſ343. num.51.* Aloyſ.

Ricc. *deciſ.Cur.Archiepiſcop Neapolit.p.1. deciſ.* 87. *num.*16.Martha *de juriſdict.p.2.*|*cap.* 46.*n.* 3. Cened. *ad Decretal.collect.*78.*num.* 2.

Juramentum poteſt probiberi à lege ſæculari in contractibus validis, Cened. *ad ſextum, collect. ſecnndo, numero* 4. Azor: *moral.p.* 2. *lib.* 10. *cap.* 7. *col.*1080.

Juramento promittens vendere non teneror præciſè vendere, & ad intereſſe tenebitur, ſi alii vendat, Menoch. *conſ.*92.*num* 6. *& conſ.* 122. *num.* 22. Gam. *deciſ.* 373. *num.* 1.

Juramento datum ſpurio à patre poteſt vendicari, Peregrin. *de jure fiſci, lib.* 3. *titulo* 18. *num.* 93. *& numero* 107. De minore jurante ſe eſſe majorem, vide Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper lib.ſecundo,concluſ.* 65. Et ceſſio actionis doloſè facta noo poteſt juramento confirmari, Cald *de empt. cap.* 24. *num.* 59

Juramento partis non poteſt cauſa relinqui poſt aempus probationis elapſum, Capyc. *deciſ.*15.*n.* 1. Greg.*lib.*8. *tit.*11.*part.* 3.verbo *que la onieſſe*, Ozaſc. *deciſ.*11.Azeved.*l.*2.*num* 13.*tit* 21. *lib.* 4.*nova recopilat.*Soar *in l.poſt rem judicatam p.* 331.*& ſeq. n.* 6. Boër *deciſ.* 95. *num.* 4 Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *præſumpt* 62.*num.* 3.

Juramentum in ſupplementum probationis non poteſt dari, niſi id pars petat & requirat, Ordinat. *lib.*3.*tit.*52 *lib.*3.*in princip* ibi, *ſendo reqnerido* Et an juramentum ſit probatio? Vide Menoch. *de præſumpt. lib.*1.*quæſt.*1. *num.* 35.

Verbo JURISDICTIO, ET JUS.

JURISDICTIO una non debet perturbare aliam. *cap.ex tenore, de foro compet.cap.novit, de judic.* Bobadil.*in Polit. lib.* 2.*cap.* 17: *num.* 185. *& cap.* 8.*num.*15.Azeved.*l.*11 *num.*10 *tit.*1. *lib.* 4 *nova recopilat.*

Juriſdictionis turbatores poſſunt à judice Eccleſiaſtico eacommunicari, & pœna pecuniaria mulctari, Barboſa *ad cap.*1.*de offic. delegati,num.*4.*junčto ℓo num.*2.

Juriſdictio data ignoranti non prodeſt illi, nec poteſt eaercere juriſdictionem ante ſcientiam & præſentationem, Gonzal.*ad reg.*8.*Cancel.*§.5.*proœm.num.* 101.quem vide *num.*102.& Flamin.*de reſignat. lib.*7. *quæſt.*11 *à n.* 16.Et juriſdictionis eaercitium eſt conceſſum à tempore præſentationis reſcripti, Molin. *de primogen.lib.*2.*cap.* 7. *num.* 58.

Juriſdictio conceſſa non videtur caſtro conceſſo, Menoch.*de præſumpt.lib.*3 *quæſt.*98. Peregrin. *de jure fiſci,p.*28.*n.*92. Goter. *lib.* 2. *pract quæſt.* 13. Cabed. *p.* 2.*deciſ.*11 *n.*9. ubi ait quod in conceſſione caſtri, vel loci, venit merum imperium, & in dubio cenſetur conceſſum, quem vide *num.ſequentibus.* Et juriſdictione ſuper aliquo caſtro conceſſa, cenſetur conceſſum merum imperium, Gratian. *forenſ.cap* 584. *à num.*4.*cum ſequentibus.* Et quid veniat appellatione meri & mixti imperii? Vide Vincent.de Franch. *deciſ.*275. Cald. *conſ.* 7. *numero:* 31. Et appellatione meri & mixti imperii non veniunt jura Regalia, Peregrin. *de jure fiſci, p.* 22 *&* 23. *num.* 72. *&* 74. *& p.*26.*num.*89 Roland. à Valle *conſil.*4.*lib.*3. *num.* 39. *cum ſequentibus.* Et captura eſt meri imperii, Valaſc. *conſult.* 173. *num.* 29. Ubi etiam quod non competit privatio per actum. Et furcarum erectio merum imperium atque juriſdictionem importat, Cov. *var. lib.* 4. *cap.* 5. *num.* 6. Menoch. *conſilio* 147. *num.* 15. Maſcard. *de probat. concluſ.*946. *num.*10. Avend. *de exequend.mandat.p.*1.*cap.*21.*num.*3.Avil. *ad cap.* 42. *Prætor.num.*3. *cum ſequentibus*, Bobadil. *in ſua Polit. lib.*2 *cap* 16.*num.*205. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. p.* 2. *concluſ.* 60. *conſiderat. num.* 7. Farin. *de delict.p.*5.*quæſt.*114.*num.*13 Barboſa *in addit.ad collect p.* 163. Ubi etiam quod juriſdictione ſimpliciter conceſſa, veniat merum & mixtum imperium, magis communiter teſtatur.

Juriſdictionem qui concedit, merum & miatum imperium, eaccepta correctione, *è alcada*, videtur concedere omnia alia quæ non fuerint ſimilia, juxta *reg.l.nam quod liquidè, ff. de penu legata, cap.* 2. *de conjug. lepros.* Et conceſſo caſtro, videtur eoonceſſum merum & miatum imperium, Bernard. Græv. *in pract.Cam.Imper.lib.*2.*concluſ.*62.*in coronide, num.* 9. Cald. *conſ.*28.*num.*29.*cum ſequentibus.* Et juriſdictio in hoc regno numquam cenſetur donata, niſi de ea expreſſa mentio fiat, nec item juriſdictionis ſpecies, niſi ſpecialiter coocedatur, ita reſolvit Cabed. *p* 2. *deciſ.*12.*num.*8.quem vide *per totam deciſ.& deciſ.*14. *num.*4.*& deciſ.*38. *num.* 2.

Juriſdictione conceſſa, Regalia non videntur conceſſa, quia juriſdictionalia non ſunt de Regalibus, ut expreſsè voluit Luc.de Pena *in l.* 1 *Cod. de privileg.ſcholar.lib.*11. *num.* 18. Ubi dicit quod conceſſo eaſtro & mero ac mixto imperio, oon veniunt jura Regalia, refert & ſequitur Peregrin.*lib.*1.*de jure fiſci, tract* 2. *num.* 74. Adverte quod domini terrarum, quamvis habeant merum & miatum imperium, non poſſunt gentem militiæ erigere, ut probat teat: *in l.unic.juncta rub.Cod.ut armorum uſus,lib*: 11. ubi illa verba, *inſcio Principe*, interpretanda ſunt, non mandante, & non ſufficit ſcientia & patientia Principis, ſed expreſſum & ſpeciale mandatum requiritur, ut decidunt Andr. Iſernia *in tit. hic finitur lex*, & Luc. de Peña *in d. l unic.* verbo *inconſultis*, per text. *in l.*3 verbo *eadem lege.ff.ad leg Jul. majeſtatis.* Deinde de text. *in cap.*1.quæ ſint Regalia, refert jus *Armandiæ*, quod eſt jus erigendi & faciendi gentem militiæ, ut *in Auth. de armis, per totum, collat.* 6. & probant Azor. *inſtit.moral.p.*2.*lib.*11.*cap.*4. *col.* 215. Cabed.*p.*1 *deciſ.*44.*num* 3.*juncto num.* 10. ubi *numero* 2. quando Rex poſſit cogere ſubditos ire ad bellum ſuis eapenſis. Ideoqoe milites ereare pedeſtres, & equeſtres, Duces, & Capitaneos diligere, ad Principem ſpectat, non ad alios, niſi ea ſpeciali Principis conceſſione, Ordinat *lib.* 2.*tit.* 26. *in princip. l. neminem, Cod. de re milit. lib.* 12 reſolvunt Afflict. *in cap.*1.*quæ ſint regalia,in princip num.* 49. Næviz. *ad lib.*2 *feudorum,tit.*56.*num.* 302. *cum ſeq. pag.* 417. *& ſeq.* Peregrin. *d. tract. de jure fiſci, p.* 1. *tract.* 8. *num.*14. Cabed.*deciſ.*29.*num.*2.*& deciſ.*43. *num.* 3.*p.*2. Et quamvis aliqui Doctores voluiſſent intelligere, quod jus *Armandiæ*, de quo loquitur text. *in dicto cap.* 1. *quæ ſint regalia*, ſit jus creandi præfectum maris, vulgo *Almirante do mar*, qui claſſi maritimæ præſit prout interpretantur Bald. Afflict. & alii ibi, tamen ſecundùm Cujac & Franciſc. Othoman. non *Armandiæ*, ſed *Armannia*, legendum eſt, id eſt jus armorum, & noo armamentariorum; refert & ſequitur Menoch. *conſilio* 392. *numero* 24. Et juriſdictione conceſſa, videtur conceſſum territorium, Boër. *quæſt.* 227. *numero* 8. & vide Cald. *conſult.* 7. *num.* 28. Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 8. *num.*34.

Juriſdictio perpetuatur per ſolam citationem, Barboſa *in remiſſ.ad Ordinat.lib.*2.*tit.*1.§.3.*n.* 2.

Juriſdictio videtur præventa per capturam, Barboſ. *in l.ſi quis poſteaquam, num.* 66.*cum ſequentibus ff.de judic.*

Juriſdictio dicitur præventa per citationem validam, Bernard.Græv. *ad pract.Cam.Imper.lib.*1. *concluſ.*29. *conſiderat.* 2. Cabed.*deciſ.* 142. *num.* 5 *p.* 1. Barboſ. *in dicta l. ſi quis poſteaquam, num* 23. Aloyſ. Ricc.

Ricc. *in collect. deciſ. p. 5. collect.* 1569. Et ſufficit notitia citationis Stephan Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 156. *num.* 9. Et quod juriſdictio dicatur præventa ſimpliciter per citationem, tradit Cur. Philip. *p.* . §. 12. *n.* 28. & Valaſc. *tom.* 1. *allegat.* 55. *num.* 6.

Juriſdictio non dicitur præventa per citationem nullam, Tiraquel. *de retract. lig.* § 8. *gloſſ.* 2. *num.* 4. & *num* 8. Anton. Gabr. *tom.* 3. *commun. opin. tit. de citat. concluſ.* 3. *p.* 106. Menchac. *uſufrequent. cap.* 24 *num* 8. Maſcard. *de probat. concluſ.* 1226. *num.* 17. Hyppolit. *ſing.* 191. Azeved. *ad l.* 10 *tit.* 13. *num.* 51. *lib.* 8. *nova recopil.* Flamin. *de reſignat. lib.* 2. *quæſt.* 3. *n.* 46. Cabed. *deciſ.* 15. *num* 13. *p.* 2. Beruard. Græv. *dicta conſiderat.* 2. *num* 8. Et paria ſunt, non eſſe citatum, vel nulliter. Farin. *in praxi crimin. p.* 5. *quæſt.* 114. *n.* 128. Et citatio nulla non perpetuat juriſdictionem, Martha *de juriſdict. p.* 4. *cent* 2. *caſu* 157. *num.* 10.

Juriſdictiones, vulgò *Alcaldas*, uſque ad certam ſummam fuerunt introductæ, ne partes pro minimis rebus, & parvis quantitatibus expenſas magnas faciant, contra rationem text. *in l. mediterranea*, & ibi Bart. *Cod. de annonis, & tributis*, *lib.* 10. Plus enim in expenſis conſumeretur, quàm ſit valor, æſtimatioque cauſæ principalis: itidemque ne Regii Senatores ſuper minimis ſeſe involverent & impedirent, ut probat text. *in cap. anteriorum*, §. *illud* 2. *quæſt.* 6 & *in Auth. de appellat. & iura quæ temp.* §. *illud*, Azeved. *ad Curiam Piſanam, lib.* 4 *cap.* 6. quam rationem conſiderat. Avend. *cap.* 5. *Prætor num.* 2. *verſ. & ex eadem radice*, *lib.* 1. facit text. *in l. cùm poſt ſententiam, Cod. de appellat.* & vide Azeved. *l.* 7. *tit.* 18. *lib.* 4. *nova recopilat.*

Juriſdictionem judicis an poſſit declinare ille, cujus juramento cauſa decidenda committitur? Et videbatur quod non, quia reus judicis & teſtis partes ſuſtinet, juxta text. *in l. fin. Cod. de fideicommiſſ & in l.* 1. *ff. quarum rerum actio non detur.* Sed contrarium videntur probare text. *in l ſed & ſi reſtituatur*, §. 1. *ff de judic. l. tutor*, § *fin. ff. de jurejur.* & vide Mendez *in praxi Luſit. lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 11. ubi dicit diverſimodè practicari.

Juriſdictio judicis alterius non poteſt prorogari, Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concluſ.* 40. *conſiderat.* 1. ubi *concluſ.* 37. *num.* 17. quod Clericus non poteſt conſentire in judicem laïcum, etiamſi accedat authoritas Epiſcopi.

Juriſdictio judicis data ad univerſitatem cauſarum etiam inter certas perſonas, poteſt prorogari de partium conſenſu, Cened. *deciſ.* 22. *num.* 5. *part.* 1.

Juriſdictio judicis qui de cauſis fiſci cognoſcit, poteſt prorogari de conſenſu partium, per text. *in l.* 1. *Cod de juriſdict. omn. jud.* ſed contrarium refert Cabed. *p.* 2 *arreſto* 61.

Juriſdictio Prætoris, vulgò *Corregidor*, quia eſt limitata ad certas cauſas, non poteſt prorogari, atgum. text. *in l. ſolemus*, §. *latrunculator. ff. de judic.* tradit Bart. *in l. ſacris*, *Cod. de proximis ſacr. ſcrin. lib.* 11. reſolvunt Gam. *deciſ.* 219. Cald. *in l. ſi curatorem*, *in princip. num.* 20. *verſ. quæ concluſio*, *Cod. de in integrum reſtit. min.* Valaſc. *conſult.* 27. *num.* 5. Et eſt doctrina Baldi *in l. certa ratione, num.* 4. *Cod. quando provocare non eſt neceſſe*, quam commendat Gregor. *l.* 47. *tit.* 18. *part.* 3. *gloſſ.* 1. quamvis quod hæc juriſdictio poſſit prorogari, reſolvit Valaſc. *conſult.* 152. *num.* 4.

Juriſdictionem alterius Regni non poteſt quis prorogare, Bart. *in l.* 1. §. *& poſt*, *num.* 8. *ff. de novi operis nuntiat.* Marant. *de ord. judic. p.* 4. *diſt.* 12. *num.* 26. Capyc. *deciſ.* 9. *n.* 3. Gregor. *l.* 15. *tit.* 1. *part. gloſſ.* 2. Menoch. *conſult.* 340. *num.* 55. Seſſe *de inhibit cap.* 26. *num.* 9. *cum ſeq.* Barboſ. *in l* 1. *ff. de judic. art.* 3. *n.* 164. Auguſt. Barboſæ Repertor.

cum ſequentibus, Gabriel Pereira *deciſ.* 2. *num.* 3. Barboſa *ad cap. cum tempore* 5. *de arbitr. num.* 8. Et juriſdictionem alterius judicis non poſſunt prorogare ſubditi Bracharenſi Archiepiſcopo, Menochius *conſilio* 312. *numero* 20. *cum ſequentibus.* Et alii ſubditi Regis non poſſunt prorogare juriſdictionem Bracharenſem, idem Menoch. *conſilio* 32. *numero* 34. Capyc. *deciſ.* 9. & vide Cabed. *p.* 2. *deciſ.* 86. *per totam, & omninò numero* 6. ubi aſſerit quod habitantes in terris dominorum, poſſunt conveniri coram judice Regio, ratione rei ſitæ in Regio territorio.

Juriſdictio cùm ſit honor, nullo pretio comparari valet, Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell.* §. 4. *proœm. num.* 29.

Juriſdictionis incompetentiæ in materia nunquam prohibetur appellatio, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 154. *numero* 9. Incompetentia quæ procedit ex defectu juriſdictionis, quia limitata eſt juriſdictio ad certas cauſas, poteſt allegari etiam poſt tres ſententias conformes, *Clem.* 1. *de re judic.* gloſſ. communiter recepta *in Clem. unica de ſequeſtrat. poſſeſſ. & fruct.* Cov. *practic. caq.* 25. *numero* 4. Et ex conſenſu non provocatur hoc caſu juriſdictio, cùm ſit limitata, ex text. *in l. privatorum conſenſus. Cod. ſi à non compet. jud. l. privatorum*, *Cod. de juriſdict. omn. judic.* habetur *in l.* 1. *ff. de judic. & in cap. P. & G. de officio deleg.* latè Jaſ. *in l. ſi per errorem*, *ff. de juriſdict. omn. judic.* Valaſc. *conſult.* 25. *num.* 5. Incompetentiæ exceptio poteſt opponi etiamſi dicatur quod non poſſit allegari nullitas, Angel. *in l. tale pactum*, §. *qui provocavit*, *ff. de pact.* Garc. *de nobilit. gloſſa* 48. *numero* 27. quæ nullitas ſemper poteſt allegari, gloſſ. fin. *in Clement.* 1. *de ſequeſtrat. poſſeſſ. & fruct.* Vant. *de nullit. tit. ex defectu juriſdictionis*, *numero* 5. Andr. Gail. *lib.* 1. *practic. obſervat. cap.* 42. *à num.* 8. Et ſententia eſt nulla ob defectum juriſdictionis, Ordinat. *lib.* 3. *tit.* 87. §. 1. ibi, *per Juiz incompetente en parto, ò en todo.* Et hic defectus impedit exequutionem etiam triom ſententiarum, ex citatis per Barboſam *in remiſſ. ad dictum n.* 1. *nume.* 3. Et ſententia nulla nunquam tranſit in rem judicatam, Ordinat. *dicto libro* 3. *tit.* 75. *in princip.* Et juriſdictionis defectus dicitur inſanabilis, ut ibidem notat Barboſa *in remiſſ numero* 9. idemque tradit Gabr. Pereira *deciſione* 2. *numero* 9. Et nullitas quæ procedit ex incompetentia poteſt allegari quocunque tempore, gloſſ. fin. *in dicta Clement.* 1. *de ſequeſtrat. poſſeſſ. & fruct.* Vant. & Gail. *ubi ſuprà*, & vide Barboſam *in remiſſ. ad dictum tit.* 75. *in princip. num.* 10. & 11. Et quamvis lata ſit ſententia per judicem incompetentem, ſi ab ea fuerit appellatum, & fuerit confirmata per ſuperiores, remanet purgatus defectus primæ inſtantiæ, ex citatis per eundem Barboſ. *ubi proximè*, *num.* 12.

Juriſdictio ædilium eſt conceſſa cumulativè, non privativè ad juriſdictionem judicis Ordinarii, Garc. *de nobilit. gloſſ.* 1. *n.* 5. Mex. *in tract. taxa panis concl.* 4. *num.* 13.

Juriſdictio judicis orphanorum eſt privativa ad alios judices, Bald. *in l. unic.* §. *ubi autem, num.* 7. *Cod. de caduc. toll.* Paul. *in l. ſi quis cùm procurator*, §. *Julianus*, *num.* 2. *ff. de procurator.* Alexand. *in l. Gallus*, §. *ille caſus, num.* 10. *ff. de liber. & poſthum.* Afflict. *deciſione* 41. *n.* 3. Et ſic reſtricta ad perſonas & cauſas orphanorum non poteſt prorogari etiam per expreſſum partium conſenſum, ex Vant *de nullit ſentent. tit. ex defectu juriſdictionis ordinariæ*, *num.* 51. facit quia juriſdictio extendi non poteſt, *l. repetita*, *Cod. de Epiſc. & cler l. conſulta divalia*, *Cod. de teſtam. l. in agris ff. de acquir rerum domin.* Et juriſdictio limitatè conceſſa non poteſt prorogari etiam de conſenſu

partium, Surd. dec. 88. num. 3. Valaſc. conſult. 27. numero 5 Perez l. 1. tit. 4. lib. 3. Ordinam. pagin. 530. Azeved. l. 7. numero 25 tit. 18 nova recopilat. & l. 2. tit. 13. n. 7. lib. 8. nova recopilat. Gabr Pereira dec. 29. num. 1. Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 1. concl. 31. & concl. 35. Barboſa in l. 5. ff. de re judic. art. 4. numero 60. Mendez in praxi, lib. 1. capite. 2. numero 22

Juriſdictio cenſetur regulariter data, conceſſa cumulativè, non autem privativè, Menoch. conſult. 380. n. 20. & de præſump. lib. 1. q. 28. Guter. lib. 3. pract. q. 25. n. 8. cum ſequentibus, Azeved. ad tit. 13. lib. 3. n. 10. pag. 375. & lib 3. pag. 221. & pag. 223. n. 45. Cabed. p. 2. dec. 13. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. §. a proœm. n. 20. cum ſequentibus, Stephan Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 154. n. 35. & n. 41. Aloyſ Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 1. dec. 213. n. 13. & in collect. deciſ. p. 5. collect. 1513. & 1545. Cur. Philip. p. 1. §. 4. n. 14. Marta de juriſdict. p 4. cent. 1. caſa 89. n. 25. & cent. 2. caſa 247. n. 6. cum ſeq. Garc. de nobilit. gloß. 11. num. 5.

Juriſdictio de jure communi poteſt præſcribi contra Principem, ſecus de jure Regni, l. 1. tit. 15. lib. 4. nova recopilat. Phœb. de. 28. n. 11. Perez tit. 13. lib. 3. Ordinam. pag. 727. cum ſeq. Valaſc. conſult. 141. n. 4. 5. & 10. Cabed. p. 2. dec. 9. n. 6. & dec. 41. num. 8. & dec. 65. num. 1. ubi etiam n. 2. & 3. de patronatibus Regiæ coronæ, quod præſcribi non poſſunt, & idem in juribus Regalibus, licèt interveniat immemorialis præſcriptio. Quid ſi juriſdictio præſcribatur contra privatum habentem juriſdictionem à Principe? Vide Avil. ad cap. 1. Prætor. in princip. num. 8. Cabed. dicta dec. 41. num. 6. & deciſ. 65. num. 10. Ubi quod Jura Regalia, quamvis adverſus Regem præſcribi non poſſunt, tamen præſcribi poſſunt per unum donatarium adverſus alium, aut per unum ſubditum, aut per vaſſallum adverſus alterum; tunc enim ſufficit tempus ordinarium, nempe decem annorum inter præſentes, & viginti inter abſentes cum titulo. triginta verò ſine titulo, & vide etiam Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 441. Ubi item quod in juriſdictionis præſcriptione non ſufficit poſſeſſio, niſi doceatur de titulo, aut privilegio.

Juriſdictionis actibus ſicut incorporalibus, non acquiritur poſſeſſio ſine ſcientia & patientia Prioris & Capituli, l. quotidie ff. de ſervit. & aqua. Gonzal. de menſibus, gloſſ. 45. §. 2. n. 32. ubi n. 33. quod ad acquirendam quaſi poſſeſſionem contra plures, requiritur omnium patientia, aliàs contradictio unius faceret, ut quaſi poſſeſſio non acquireretur.

Jura incorporalia non præſcribuntur, niſi data ſcientia & patientia illius contra quem præſcribitur: ita Bart. in l. 1. in fine, Cod. de ſervit. & aqua, Maſcard. de probat. concl. 1214. n. 38. Garc. de nobilit. gloſſ. 7. n. 7. Ubi etiam quod in præſcriptione immemoriali non eſt neceſſaria ſcientia illius contra quem præſcribitur. Et in juribus incorporalibus dari proprietatem, & quaſi poſſeſſionem, probat text. in l. ſed & ſi fortè, § ſciendum, ff. ſi ſervitus vendicetur, Bart. in l. ſi priùs, n. 3. ff. de novi operis nuntiat. Garc. gloſſ. 11. num. 32.

Jurium Regalium occultatio poteſt probari per indicia & argumenta, ut reſolvunt Alexand conſult. 188. col. 2. lib. 7 Aym. Crav. conſult. 115. col. 1. lib. Hyppolit. ſin. 698 incip. advertatur. Et ſufficit quod quis ſit inventus extra viam, argum. tex. in l. qui fiſcales, & ibi Bart. Cod. de navicular. lib. 11. Boër. deciſ. 578. n. 32. Mexia in tract. taxa panis, concl. 1. n. 26. Cald. in l. ſi curatorem, verbo vel adverſarii dolo, ad finem, Cod. de in integrum reſtitut. min.

Jura Regalia non videntur conceſſa creato duce, niſi exprimantur, Valaſc. de jure emphyt. quæſt. 8. num. 34.

Juris contra diſpoſitionem & prohibitionem admiſſio facta valere nullo modo poteſt, l. in contractibus, §. de illo, Cod. de non num. pecun. l. maritus, ff de quæſt. l. non dubium, Cod. de legibus, Barboſ. in l. ſi de vi, ff. de judic. n. 105.

Juris dubii quæſtio perinde eſt, ac ſi eſſet quæſtio facti, Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 536. num. 18.

Jus ſuperveniens lite pendente non validat judicium. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 546. num. 45.

Jura tranſgredi licet in atrociſſimis propter caſum contingentem, Farin. de delict. p 4. quæſtione 99. num. 3.

Jus piſcandi poteſt præſcribi, Valdeſ. ad Soar. p. 2. pag. 91. Surd. conſ. 590. n. 24.

Verbo JUSPATRONATUS.

JUSPATRONATUS eſt quædam Eccleſiæ ſervitus, & quid Eccleſiæ oneroſum, Roch. de jure patronatus, verbo & dotavit 2. Menoch. conſult. 90. n. 1. Maſcard. de probat. concl. 585. n. 2.

Juſpatronatus eſt ſpirituali annexum, Garc. de benefic. p. 5. cap. 9. n. 6.

Juſpatronatus poteſt permutari, Azor inſtit. moral. p. 2. lib. 6. cap. 20. quæſt. 4. col. 716. ubi col. 717. quæſt. 7. ait quod in permutatione requiritur etiam Epiſcopi aſſenſus, ſi juſpatronatus in laicum transferatur, ſecus verò ſi in Eccleſiam, aut Clericum nomine Eccleſiæ, ubi etiam animadvertit patronatum, cùm ſit jus quoddam rei ſpirituali conjunctum, commutari non poſſe cum re vel jure temporali, hoc eſt pecunia æſtimabili, ſeu cum jure alio ſimili, hoc eſt rei ſpirituali annexo, ex text. in cap. ad quæſtiones, & cap. ult. de rerum permutat.

Juſpatronatus Eccleſiaſticum donari non poteſt. Phœb. dec. 185. n. 3. p 2.

Juſpatronatus quod laicum, vel Regium exiſterat, ubi donatum fuit Eccleſiæ, reputatur Eccleſiaſticum, & remanet ſubjectum collationi Ordinarii, & amittit qualitates juriſpatronatus Regii, ut per citatos à Barboſa ad cap. porrò 7. n. 3. de privileg. & ad cap. unic. verſ. non, n. 5. de jurepatronat. lib. 6. quibus adde Aloyſ. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p. 2. dec. 37. n. 7. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 18. n. 5. Cardoſ. in praxi judicum & advocat. verbo juriſpatronatus, n. 7.

Juriſpatronatus laicalis derogatione non comprehenditur juſpatronatus, quod ad Reges, vel ad alios Principes ſæculares pertinet, Cened. ad Decretal. collect. 79. n. 2. Azeved ad l. 5. tit. 6. n. 3. lib. 1. nova recopilat. Cald. conſult. 41. n. 9. Cabed. de patronat. Regiæ coronæ, cap. 10. & cap. 35. Et juripatronatus Regum non derogatur, etiamſi beneficia & dignitates vacent in Curia per obitum, Flamin. de reſignat. lib. 2. q. 4. num. 47.

Juripatronatus Eccleſiaſtico non tantùm poteſt Summus Pontifex derogare, ſed etiam juripatronatus laicorum, ex Flamin. de reſignat. lib. 2. q. 4. n. 35. cum ſequentibus. Et in reſervatione generali facta à Summo Pontifice, non includuntur beneficia juriſpatronatus laicorum, Ric. dicta p. 2. dec. 228. n. 1. & vide Cald. conſult. 41. n. 2. & 9. Azeved. ad l. 3 tit. 6. n 3. lib. 1. nova recopilat. Cabed. de patronat. Regiæ coronæ, cap. 10. n. 3. & cap 35

Juſpatronatus Regium debet derogari expreſsè à Papa, Barboſa in collect. ad cap. dilectus 34. de præbendis, n. 4.

Juripatro

Digitized by Google

Juripatronatus Clericorum derogatur per ſimplicem collationem factam à Papa, Flam. de reſignat. lib 2 quæſt.4.num.32.& 38. Ricc.dicta deciſ. 37. num. 7. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 18. num. 7. Requiritur tamen expreſſa derogatio juriſpatronatus laïcorum, Flamin. dicta quæſt. 4. num. 35. & lib. 8. quæſt.7.num.167.Cald.conſ. 41. num. 2. Quarant. ad reg. 8. Cancel. Apoſt. ad reg. de derogat. juriſpatronat. fol.431.Ricc.deciſ.Cur. Archiepiſcopat.Neapolit. p.2. deciſ. 22. Ubi contrarium aſſerit in mixto: & quod hoc non comprehendatur in reſervatione, tradit Gonzal.d.gloſſ 18. à num.8.Cabed.de patronat. Regiæ coronæ, cap. 35.num.3.Azot.inſtit.moral p.2.lib.5.cap. 28. col. 614.Garc. de beneſic.p. 5. cap.1.num. 582. de quo etiam vide Ricc. dicta deciſ. 218 num. 4. cum ſequentibus, Cald.de empt cap. 20 num. 41. ubi num. ſequentibus, diſputat an expediat alternatim præſentare? Et derogatio datur ſi juſpatronatus eſt mixtum, Clericorum ſcilicet & laïcorum, ut per Flam. de reſignat.lib.2.quæſt.4. num. 49. ubi num. 50 quod juſpatronatus mixtum aſſumit naturam Eccleſiaſtici, & num.51. quod quando juſpatronatus eſt ex privilegio,præſcriptione,aut conſuetudine, abſque derogatione valet collatio.

Juriſpatronatus quæſtiones aliquas vide per Tiraquel.de primogen.quæſt. 37. & 38. Et pupillus major ſeptennio poteſt præſentare, Cald. in l.ſi curatorem, verbo cum non abſimilis,num.34. Cod. de in integrum reſtitut.min.& de nominat.emphyt.quæſt.4.num 7. Tiraquel. de jure mariti,gloſſ 5.num. 222. Garc. de beneſic.p.5.cap.9.num.185.Guter. de tutel.p.3.cap. 29.num. 7. Cened. ad Decretal.collect.5.num. 6. Et an mulier ſine viro, ubi ad eam pertinet juſpatronatus, & impubes patronus ſine tutore poſſit præſentare? Vide Tiraquel. dicta gloſſ. 5. num. 221. & 222. Guter dicto cap.19.num.8.Cened d.collect.5 num. 7. Rebuff. in tract. nominat.quæſt.17.n.23. Molin. de primog.lib. 3.cap.24.num 31. Ubi quod juſpatronatus jure majoratus competens nunquam tranſit in maritum, ſed apud uxorem remanet,remiſſivè Cabed. de patronat. Regiæ coronæ, cap. 27. num. 5. & 6. Et an præferatur præſentatus ab uxore, vel à pupillo? Vide Spin de teſtam.gloſſ. 4. princip. num. 112. cum ſequentibus, & quid ſi unus à pupillo,alius à tutore? Vide Cald. de reſolut.emphyt. cap. 12 num 17 Ubi etiam agit de uxore, & quod præfertur præſentatus à pupillo & uxore. Et de marito, quod poteſt præſentare in patronatu uxoris, vide Tiraquel. de jure mariti, gloſſ. 9.num.3.Menoch.conſult.66.num.27. Perez.l.1. tit. 6. lib.1 pag.144 Azeved.l.7.tit.3.n.2.lib.6.nova recopilat. & l.9.pag.109.Barboſ.in l.divortio,§. ſi vir, num 55. cum ſequentibus, ff. ſoluto matrim. Et ſi maſculus ac fœmina præſentent, maſculus præfertur. Tiraquel. d. gloſſ.9.n.6.Spin.de teſtam.gloſſ.4.princip.n. 4 Cota in memorabilib.verbo maſculus pag.565. Et præſentabit maritus,non uxor. Tiraquel.ad leg. connub gloſſ 9. num.5.& 6.& de jure mariti, gloſſ. 5. num. 221. Menoch. conſult.66.num.17.Perez ad l.1.tit. 6. lib. 1.Ordinam.pag.144.Azeved.ad l.9.num.4.tit.6. lib.1. & ad l.7.tit.3.num.2.lib.6.nova recopilat.Garc. de beneſic. p. 5 cap.9.numero 177.Barboſa ubi proximè. Et interdictum,uti poſſidetis, datur patrono contrà perturbantem.Menoch. de interdict.remed. 3. retin. poſſeſſ. num. 131. Et ſequeſter poteſt præſentare ac beneficia conferre,Perez in l.2 tit.10.lib. 3. Ordinam.p.664. Cald. forenſ. lib. 1. quæſt. 21. num. 50. Garc. de beneſic. p. 5. cap. 6. num. 1. Rebuff. tract. nominat. quæſt 14. num.76.Gregor. l. 1. tit. 9. part 3. Gonzal.ad reg .8. Cancel.gloſſ.25.num.17. Guter. de tutel.p. 3. cap.7. num. 16 & remiſſivè Cened ad Decretal. collect. 5. num. 9. ubi num.10. an locatori competat jus præſentandi? De præſentatione facta à poſſeſſore juriſpatronatus,an præferatur & prævaleat præſentationi factæ à vero patrono, quando & quibus caſibus hoc locum habeat? Vide Reynoſo obſervat.66 Et quid in illo qui habet rem loco pignoris? Vide remiſſivè Cened. ubi proximè,num. 11 Et juriſpatronatus fructus non tranſeunt in creditorem occaſione pignoris dati.Martha de juriſdict.p.2.cap.41.num 27. Et qui ſe dicit ex ſtirpe fundatoris,debet id probare,et ſi antiquum ſit ipſum juſpatronatus,Menoch.conſil. 521.n. 9 Et filios legitimus natus ex patre ſpurio non excluditur à patronatu,Gonzal.gloſ.5.n.118.

Juſpatronatus quomodo probetur? Vide Aloyſ. Ricc.in collect.deciſ.p.5 collect.1691.ad finem, & deciſ. Cur. Archiepiſcop.Neapolit p.2. deciſ. 231. Garc. de beneſic.p.5.cap.9.num.69 Marta de juriſdict. p. 2. cap.41.num.25.Gonzal.ad reg.8.Cancell.gloſ.18.n. 52. Et juriſpatronatus probatio inter partes non ita exactam probationem requirit, ſicut ſi cum Ordinario litigetur,Ricc. d.p.2.deciſ.175.n 1.

Juſpatronatus probant arma & inſignia, Riccius d.deciſ 231.Barboſa in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ. 25. de reformat.cap.9.num.18. An ex inſigniis gentilitiis in Eccleſia conſtitutis probetur illam eſſe patronatam? Vide Farin.deciſ.527.n.7.Rot. Rom.deciſ. 525.cum ſeq.Themudo deciſ.282.num.5.& 6.p. 3. Et an poſſit apponi conditio ut conferatur beneficium illis,qui ſunt de ſanguine,& quid in Capellania? Vide Guter. conſ.2.num.3. Et an am ea poſſit apponere pacta quæ vult? Vide Cald.forenſ.quæſt.20. num. 71. Et fundator beneficii non poteſt aliquid mutare,vel alterare ſine conſenſu Ordinarii,Gonzal gloſſ 5. n. 40. Ricc d.p.2.deciſ. 29.

Juſpatronatus acquiritur ex ſola dotatione ſine reſervatione,Ricc.d.p.5 collect.1523.& collect.1680. & deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p. 1.deciſ.224. num.10.Themudo d.p.3.deciſ. 282. num. 4. Garc. de beneſic.p.5.cap.9.num.55.Menoch. conſ. 90. num. 10. Gonzal.gloſ.9 § 1.num.9.Spin. de teſtam.gloſſ 4.princip. num. 28. 29. & 34. Ubi quid ſi dotaverit poſt conſecrationem? Et quando juſpatronatus eſt familiare,vel gentilitium, finita linea, tranſit ad extraneos, Ricc. d. p. 2. deciſ. 60. Garc. dicto cap. 9. num. 66.

Juriſpatronatus alienatione requiritur conſenſus Epiſcopi,Soar.lib.4.de ſimonia,cap. 28. num. 15. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ.cap. 177. num. 3. cum ſeqq.Ricc.d.deciſ. 224 num. . Secus ſi compatrono detur, Gratian.cap. 577.num. 37. Cald.conſult.7.num. 54. Et ſufficit quod ex poſtfacto interveniat,Gratian. ubi proximè,num.39.Flamin. de reſignat. lib. 8. quæſt. 10.num.7.& 8. Et præſentatio facta per unum compatronum alteri non præjudicat, ſed præſentat jus aliorum patronorum,Ricc.d.p. 2. deciſ. 99. Et permutatione requiritur conſenſus patronorum, Cov. var.cap.36.num.9.Garc.de beneſic. cap. 3. numero 19. Flamin.de reſignat.lib.1.quæſt.4.numero 10.ubi n.11. agit de unione.

Juſpatronatus tranſit cum univerſitate & confiſcatione bonorum, Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit.p.1.deciſ.126.num.2 & p.2.deciſ.259. & in collect,deciſ.p.5.collect.1731.Cald. de nominat. q. 21. n.53.& conſ.7.n.37.& 36. & conſ.28. num. 30. Spin. de teſtam.gloſ.4.princip.num.116.Surd. de alim.tit. 9. quæſt.22.num.17.& 28.Azot.moral.p 2.lib.6.cap. 20. col.745.Soar.lib.4.de ſimonia,cap.28. num. 12. & 17. Garc. de beneſic.p.5.cap.9.num.9.cum ſeqq. à num.25. Mart.de juriſdict.p.2.cap.41.num. 13. Cened. ad Decretal. collect.5.n.2.& 3.

Jurepatronatus quadrimeſtre,ſive ſemeſtre currit à tempore veræ notitiæ vacationis beneficii, Cald. de renovat.quæſt.6.num.23.Flor.var.lib.1.quæſt.3.n.1. Farin.deciſ.Rotæ Rom.520.Spin. dicta gloſ.4.num.21.

Tiraquel de retract. tit. 2. §. 35. à num. 7. Garc. de benefic. p. 10. cap. 2. num. 34. quem vide d. cap. 9. à num. 208. ubi agit de differentia patronorum. Et hujuſmodi tempus eſt continuum, Perez l. 1 tit. 20. gloſſ. haſta veinte dias, p. 199. Quamvis contrarium, quod currat à tempore vacationis beneficii, tradant Villalobos tom. 1. commun. lib. 4. tit. 22. num. 17. pag. 60. Rebuff. in praxi, lib. 1. tit. de devolut. n. 5. Garc. d. cap. 1. à num. 15. Et Impeditis propter peſtem an currat tempus? Vide Rebuff. de pacificis poſſeſſor. num. 304. Et in jurepatronatus mixto laicus propter Clericum potitur ſemeſtri, Ricc. d. p. 2 deciſ. 228. numero 14. cum ſequentibus. Et jus præſentandi etiam in uno ex patronis, qui non habuit ſcientiam, conſervari poteſt, aliis propter ſcientiam excluſis, Garc. d. cap. 2. n. 41. Et Epiſcopus tenetur intra duos menſes confirmare præſentatum, Spin. d. gloſſ. 4 n. 95.

Jurepatronatus poteſt patronus laicus variare, l. 6. & 7. tit. 15. part. 1. & ibi Gregor. Guter. de juram. confirm. p. 3. cap. 13. Garc. de benefic. p. 5. cap. 9 n. 211. 212. & 213. Et an ſemel, vel bis? Vide Spin. d. gloſſ. 4. num. 74. Cald. de potest. elig. cap 3. n. 19. Garc. d. cap. 9. num. 214. & 215.

Juſpatronatus præſcribitur à laicis, Menoch. conſ. 90. num. 46. cum ſequentibus, Put. p. 1. deciſ. 205. Azor. moral. p. 2. lib. 6. cap. 19. col. 743. Farin. deciſ. Rotæ Rom. 520. Alia de jurepatronatus vide per Garc. de benefic. p. 5. cap. 9. n. 107. cum ſequentibus. & Barboſ. in collect. ad Concil Trident. ſeſſ. 25. de reformat. cap. 9. p. 645. cum ſequentibus.

LITERA. L.

Verbo LAUDAMIUM.

LAUDAMIORUM plura vide per Barboſ. in remiſſ. ad Ordinat. lib. 4. tit. 38. in princip. num. 51. cum ſequentibus, uſque ad num. 60.

Laudemium ſolvi debet ab emptore, non autem à venditore, dummodo tamen locorum conſuetudines attendantur, Clar. verbo emphyteuſis, q. 23. Surd deciſ. 200. n. 4. Cald. de extinct. emphyt. q. 16. n. 15. & 16. Cened. ad De retal. collect. 144. n. 44 Camil. Borrel. in ſum. deciſ. tit. 35 de laudemiis, à num. 31. In ſolvendis enim laudemiis attendi debet conſuetudo patriæ & regionis, Chaſſan. in Conſuetud. Burgund. rub. 10. §. 9. num. 1. pag. 341. ubi aliqua refert de laudemiis.

Laudemium an debeatur alienatis bonis ex cauſa dotis? Vide Barboſ. in addit. ad rem ß. Ordinat. dict. tit. 38 num. 150. juncto num 146.

Laudemii obligatio non ſequitur fundi poſſeſſorem, quia competit tantùm actio perſonalis ad laudemium, ex Tiraquel. de retract. lig. §. 20. gloſſ. 1. n. 8. & ad propoſitum vide Cald. d. tract. de extinct. emphyt. cap. 16. num. 88. Surd. deciſ. 31.

Laudemium debetur ex alienatione reali terrarum, & non de menſuris, vulgò medidas, ex citatis per Gabr. Roderic. de annuis redditibus, lib 2. q. 4. num. 13. Maximè ſi dominus poſtquam fuit factus certior venditionis, recepit penſionem quæ ei ſolvebatur, Azeved. l. 1. num. 101. tit. 17. lib. 9. nova recopilat. Et debetur ex re vendita in publica ſubhaſtatione, ex Grat. diſceptat. forenſ. cap. 544. n. 19. & 20. & cap. 784. num. 7. & 8.

Verbo LEGATUM, LEGATARIUS.

LEGATA non debentur niſi deducto ære alieno, l. fin. §. & ſi præfatam, Cod. de jure deliber. Gregor. l. 7. verbo quieta 2. & verbo las deudas, tit. 6. part. 6. Et fideicommiſſum ut æs alienum ante omnia deduci poteſt, Menoch. conſ. 87. n. 83. Et legatarius quotæ hæreditatis non tenetur ad debita creditorum Spin. de teſtam gloſſ. 8 n. 27.

Legatæ rei dominium ſtatim recta via, & ipſo jure tranſit in legatarium à morte teſtatoris, Duenh. reg. 210. Socin. reg. 274. Tiraquel. de jure mariti gloſſ. 7. num. 54. Guter. lib. 2. pract. cap 33. Menoch. de intertit. remed. 9. recuper. poſſeſſ. num. 213. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 542. num. 34. cum ſequentibus, & cap. 136 num. 1. & 7. ubi num. 6. quod ante acceptationem non acquiritur jus cum effectu, quamvis Spino d. gloſſ. 8. num. 16. & num. 66. aſſerat quod transfertur dominium à die aditæ hæreditatis, idem probat l. 37. tit. 9. & ibi Gregor. verbo los frutos, Valaſc. de partit. cap. 34. num. 2. & 3. quæ eſt opinio recepta communiter, ſecundùm Tiraquel. de retract. lig. § 1. gloſſ. 7. num. 42. Et legatis dominium transfertur cum fructibus ipſo jure in legatarium abſque traditione, l. 1. Cod. communia de legat. §. ſed noſtra, inſtit. de legat. Cov. var. lib. 1. cap. 9. num. 5. Card forenſ. quæſt. 13. num. 26. Mex. in tract. taxa panis, concl. 6. numero 74. Spin. dicta gloſſ. 8. numero 80. Et veniunt fructus pendentes, Surd. deciſ. 88 numero 8. cum ſeq. Menoch. de arbitr. lib. 2. caſu. 256. num. 6.

Legatum poteſt præſcribi ab hærede contra legatarium tacentem, Cordub. in l. ſi quis à liberis, §. utrum, num. 32. cum ſequentibus, ff. de liber. agnoſcend. Pinel. in Auth. niſi tricennale, Cod. de bonis maternis, num. 69. Tiraquel. in l. ſi unquam, Cod. de revocand. donat. verbo revertatur, num. 39. Cov. lib. 1. var. cap. 9. num. 5. Cald. in l. ſi curatorem, verbo ſua facilitate, num. 75. Cod. de in integrum reſtitut. min. Coſta in repetit. l. duos, §. cùm in bello, num. 7. ff. de rebus dubiis, Menchac. de ſucceſſ. creat. §. 10. num. 58. & controverſ. uſufrequent. cap. 5. num. 11. Menoch. conſ. 143. num. 39. & 40. & conſule. 352. num. 27. Spin. de teſtam. gloſſ. 8. princip. num. 66. Sord. de alim. tit. 9. quæſt. 6. num. 20.

Legatarius impugnans teſtamentum amittit legatum, Cald. in reſponſo pro Ferdinando Pereira, ad finem, & refert Stephan. Gratian. diſ. forenſ. cap. 401. num. 28. quod quamvis legatarius capiat lucrum à teſtatore, tamen poteſt impugnare factum defuncti. Et qui petit legatum, videtur approbare teſtamentum, Aym conſ. 204. n. 13. Gratian. diſ. forenſ. cap. 429. num. 17. cum ſequentibus. Et acceptans legatum videtur acceptare cum onere ſuo, etiamſi excedat vires legati, Surd. de alim. tit 3. quæſt. 1. num. 24 & quæſt. 3. num. 24. & tit. 6. q. 11. n. 36. Et poteſt partem hæreditatis in qua inſtitutus eſt repudiare, & acceptare legatum, Cald. de nominat. quæſt. 7. n. 41. Gratian. forenſ. cap. 248. n. 28. & cap. 271. à principio, ubi etiam in filio repudiante petere ſupplementum legitimæ in præjudicium creditorum, quod non poteſt repudiare in fraudem eorum.

Legatum in teſtamento relictum imputatur in legitima, Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 448. num. 14.

Legatum cenſetur revocatum per donationem factam

ctam inter vivos *l. fideicommiſſa, §. ſi rem, ff. de legat* 31 *l. rem legatam, ff. de adimendis legat.* Tiraquel. *de pia cauſa, privil.* 40. Maſcard. *de probat. concl.* 1280. *n.* 102. Et per actum inter vivos contrarium ultimæ voluntati revocatur teſtamentum, *l. legatum, §. pater, ff. de adimend. legat.* gloſſ. *in l. ſancimus, Cod. de teſtam.* Maſcard. *concl.* 1282. *n.* 37.

Legata excedentia vires hæreditarias debent pro rata diminui, & non debentur ultra vires hæreditarias, *l. quærebatur* 81 *ff. ad legem Falcid.* Boër. *dec.* 145. *num.* 5. *&* 6. Cald. *de nominat. quæſt.* 10. *n.* 45. *&* 46. Vincent. de Franch. *deciſ.* 236. *à n.* 3. Parlador. *lib* 1. *rer. quotid. cap.* 18. Pat. Comitol *reſponſ. moral. lib.* 7. *quæſt.* 10 Sanchez *ad præcepta Decalogi, lib.* 4. *cap.* 15. *num.* 40. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 165. *num.* 4. *cum ſequentibus, & cap.* 646. *n.* 12. *cum ſequentibus*, Aloyſ. Rice *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 1. *n.* 4. *cum ſequentibus*, Marta *de juriſdict. p.* 4. *cent.* 1. *caſu* 180. quod locum habet etiam in legatis piis, Tiraquel. *de privileg. pia cauſa, privil.* 26. *limit.* 4. *p.* 63. *& privil.* 72. *p.* 106. Parlador. *ubi proximè, n.* 3. Grat. *diſcept. forenſ. d. cap.* 646. *n.* 21.

Legato bonorum mobilium non veniunt jura & actiones, & nomina debitorum, quæ tertiam ſpeciem conſtituunt diverſam à bonis mobilibus & immobilibus, Parlador. *lib.* 2. *rer. quotid. cap. fin. p.* 5. *§.* 3. *num.* 7. *cum ſequentibus*, Rebuf. *ad l.* 93. *ff. de verbor. ſignificat. pag.* 403. Valaſc. *de partit. cap.* 13. *num.* 94. *cum ſequentibus*, Sanchez *ad præcepta Decalogi, lib.* 1. *cap.* 14 *n* 2. Cald. *de empt. cap.* 10. *num.* 19. *cum ſequentibus.* Ubi ſecus aſſerunt in legato bonorum ſimplicìter. Et legatis bonis, an veniant nomina debitorum? Vide Menoch. *de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.* 138. *n.* 14.

Legatum debet ſtrictè interpretari, *l. unum ex familia, §. ſi rem, ff. de legat.* 2. Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 58. *num.* 10. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 70. *n.* 1.

Legatum ſi fiat Canonicis Eccleſiæ magnæ quantitatis, verbi gratiâ ducentorum aureorum pro celebratione Miſſarum, prædictum legatum ita in dubio explicandum eſt, non ut dividatur inter ipſos Canonicos pro Miſſis ſtatim celebrandis, ſed ut convertatur in annuos redditus, ex quibus in perpetuum celebrentur Miſſæ & anniverſaria; hoc enim cedit in majorem teſtatoris utilitatem, hocque præſumitur intentum & volitum à teſtatore, cùm non ſoleat legari magna quantitas pecuniæ, niſi pro anniverſariis perpetuis, niſi aliter ex conjecturis colligatur de mente teſtatoris: Ut ſi dicetur, Relinquo ducentos aureos pro tot Miſſis dicendis: aut ſi legatum factum ſit à Principe, aut ab alio viro valdè divite, &c. refert cum ab eo citatis Bonacina *de contractibus, diſput.* 3. *quæſt.* 17. *puncto* 7. *propoſit.* 2. *num.* 6: & ad propoſitum vide Fr. Anton. de Nativitate *tract. de purgatorio, lib.* 7. *cap.* 7. *§.* 6.

Legatum valet factum adultero per adulteram, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 31. *num.* 10. ubi *num.* 11. quod non valet factum per mulierem uxoratam Clerico, & *num.* 14 neque Doctori, & *num.* 21. etiam prohibetur donatio, & *num.* 29. *cum ſequentibus*, quod valet relictum, ſi ceſſet concubinatus per triennium, & *num.* 35. quod valet legatum factum concubinæ in cauſam dotis.

Legatum rei alienæ factum cauſæ piæ præferri debet, Menoch. *de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.* 116. *num.* 19. Tiraquel. *de privileg. pia cauſa, privil.* 66. *in fine.*

Legatarius debet implere onus legati, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 758. *num.* 32. *cum ſequentibus.*

Legatarius amittit rem in teſtamento ſibi relictam, ſi propria authoritate poſſeſſionem apprehendat, *l. non eſt dubium, Cod. de legatis, l.* 1. *§.* 1. *ff. ad legem Falcid. l. Paulus, ff. ad Trebel.* Spin. *de teſtam. gloſſ.* 8. *num.* 9. Aloyſ. Riec. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.* 2. *deciſ* 80. *num.* 10 Ubi etiam agit de filio reſpectu legitimæ, nec excuſatur etiamſi teſtamentarius hæreditatis poſſeſſionem non fuerit adeptus, per text. *in l.* 1. *ff. quorum legatorum*, gloſſ. & Jaſ. *in dicta l. non eſt dubium*, Dec. *in l. fin. num.* 48. *Cod. de edicto Divi Adriani toll.* Ripa *in dicta l.* 1. *n.* 19. *ff. quorum legatorum*, & vide Gom. *tom* 1. *var. cap.* 12. *n.* 10.

Legatum rei alienæ factum conjunctæ perſonæ valet, dummodo æſtimatio ſolvatur, *l. cùm aliena, Cod. de legat.* ibi, niſi proximæ perſonæ, Menoch. *de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.* 116. *à num.* 15. *& præſumpt.* 118. *n.* 14.

Legatum factum conſanguineo pauperi cenſetur potiùs factum intuitu ſanguinis, quàm paupertatis, Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 88. *num* 36. *& de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.* 115. *n.* 9. Surd. *de matrim. tit.* 5. *q.* 6. *n.* 9. *& deciſ.* 321. *n.* 16. Sanchez *de matrim. p.* 1. *diſp.* 4 *n.* 9.

Legati ademptio propter inimicitiam poteſt probari duobus teſtibus, Molin. *de primog. lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 56.

Legatum non poteſt pro parte acceptari, & pro parte repudiari, Spin. *de teſtam. gloſſ.* 8. *n.* 19.

Legatum ſi relinquatur pro virginibus maritandis, non poteſt dari intrantibus religionem, Menoch. *de præſumpt. lib.* 4. *præſ.* 189. *n.* 95. Surd. *de alim. tit.* 1. *q.* 93. *n.* 36. Sanchez *de matrim. lib.* 1. *diſp.* 33. *n.* 29. *cum ſeqq.* Thom. Valaſc. *tom.* 1. *allegat.* 52. *n.* 7. *cum ſequentibus.*

Legatum pro maritandis puellis intelligitur ut ſint majores 12. annorum, Sanchez *de matrim. lib.* 7. *diſput.* 91. *n* 61.

Legatarius eſt magis dilectus in re legata, quàm hæres, etiamſi hæres ſit conjunctus teſtatori, Stephan. Gratian *diſcept. forenſ cap.* 136. *n.* 46. *cum ſequentibus, & cap.* 565. *n.* 11. *& cap* 611. *n.* 36 *&* 37.

Legatum factum creditori an & quando cenſeatur relictum animo compenſandi debitum, an verò creditor ultra legatum relictum poſſit etiam petere & exigere debitum præcipuum, cum diſtinctione reſolvit Barboſa *in cap. officii* 14. *de teſtam. num.* 6. ubi plures citat, quibus adde Gabr. Pereira *deciſ.* 13.

Legatum relictum alicui in centum, ſi ingrediatur religionem, & in mille ſi nupſerit, conſequitur mille ſi monaſterium fuerit ingreſſa, Cened. *ad Decretal. collect.* 111. *num.* 2. Guter. *canon. cap.* 32. *n.* 15. Menoch. *de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.* 83. *num.* 4. *& num.* 26 *& præſumpt.* 189. *num.* 92. *& conſ.* 169. *n.* 3. *&* 18. Cota *in memorab.* verbo *conditio adjecta*, Seſſe *Aragon. déciſ.* 45. *num* 25. *tom* 1. Cov. *lib.* 1. *var. cap.* 19. *num.* 9. Cordub. *in l ſi quis à liberis, §. ſi quis ex his, num.* 174. *cum ſequentibus, ff. de liber. agnoſcend.* Perez *tit.* 1 *lib.* 5. *Ordinam. pag.* 134. Quamvis contrarium ſequatur Sanchez *de matrim. lib.* 1. *diſputat.* 34. *à num.* 12. Cened. *pract. quæſt.* 35. nempe quod non poterit petere mille, ſi monaſterium fuerit ingreſſa.

Legata pia ſtatim debentur, etiam in menſe, vel ipſo die mortis, & intra annum & diem debet executor teſtamenti ea adimplere, juxta text. *in cap. nos quidem, de teſtam.* ubi omnes, & Cov. *num.* 6. Surd. *de alim. tit.* 8 *privil.* 12. *num.* 3. *&* 4. Ubi quod legata pia non debentur, niſi adita hæreditate, & *num.* 5. quod tunc debentur non adita hæreditate, quando non patiuntur dilationem.

Verbo LEGITIMA.

LEGITIMÆ privilegia vide apud Aloyſ. Ricc. *in collect.dec.p.3.collect.615.*

Legitimæ fructus debentur filio à die mortis patris, *l.* 37. & ibi Gregor. verbo *los frutos*, *tit.* 9. *part.6.gloſſ.1. ad finem*, *in l. in fideicommiſſariam* 18. *ff ad Trebel.* recepta ut per Tiraquel. *in l. ſi unquam*, verbo *revertatur* *n.*270 & verbo *ſuſceperit liberos*, *n.*116. *Cod. de r vocand. donat* Menoch. *conſult.* 77. *n.*13. Vincent. de Franch. *dec.*374. *n.*2. Guter. *lib.*.2. *pract q.*33.Spin. *de teſtam.gloſſ.*8 *n.* 80. Flamin. *de reſignat lib.*3.*q.*6.*n.*53. Bernard. Græv. *in pract.Cam. Imper. lib.*2 *concl.*120. *conſiderat.*2. Mexia *in tract. taxæ panis*, *concl.*6. *n.*74. qui idem reſolvunt in fructibus rei legatæ.

Legitima debetur filio de omnibus rebus hæreditariis Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 693. *n.*8. Et pro legitima habet filius bona parentis tacitè hypothecata, Thom. Valaſc. *allegat.juris tom.*1. *alleg.*63. *num.*5. Stephan.Gratian. *cap.* 366. *num.* 3. Valaſc. *de partit. cap.*18 *n.*24. & *n.*29 & 30.*cum ſequentibus.*

Legitima ut filio debeatur requiritur patris mors naturalis, & non ſufficit civilis, vel per ingreſſum ſeu profeſſionem religionis, Surd. *de alim. tit.* 1. *quæſt.*29 *num.*7. & *tit.*8.*privil.*16. *num* 4. Menchac. *illuſtr.cap.*37. *num.*10, Stephan. Gratian *diſceptat. forenſ.cap.*102. Xuar. *allegat.*20. *num.* 16. Cota *in memorab.* verbo *legitima*, *fol.* 530. Et uſusfructus manet in patre, quando filius ingreditur religionem, Fr. Emman. Roderic. *tom.* 2. *quæſt. Regular.* q 80.*art.*2. Azor *inſtitut. moral. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 8 *col.*1169.*cum ſeq.* Thom.Valaſc *allegat.* 19. *n.* 108. Gratian *foren. cap.*519.*à n.*19. *cum ſeqq.* ubi quod legitima debetur patri in bonis filii ingredientis religionem, & vide Fr.Emman. Roderic. *dicto tom.* 2. *q.*128. *art.* 2. Ceval. *commun. q.* 806. *n.* 36. *cum ſequentibus*, Valaſc. *conſult.*24. *ad finem*, ubi aſſerit quod mater, vel avia excludit monaſterium in bonis filii Monachi defuncti, quæ habebat antequam profiteretur religionem, quoad duas partes in monaſterio, tertia tantùm parte manente ſecundùm computationem legitimæ in hoc Regno, & ita judicatum fuit in Senatu Supplicationis in cauſa monaſterii de Benefica cum uxore Alvari Pires Landini.

Legitima non poteſt filius gravari, *l. quoniam in prioribus, Cod. de inoffic. teſtam.* Gabr.Pereira *dec.*48. *n.*10. Stephan.Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 637. *n.*13 Phœb. *dec.*212. *p.*1. Secus ſi conſentiat,Surd. *dec.*21. *n.*20. Valaſc. *de partit. cap.*16. *n.*40.Molin. *de primogen. lib* 2.*cap.*3. *n.*7. & 9. Vel niſi filius ſeu ejus deſcendentes à gravamine per tempus 30. annorum non reclamaverint, idem Molin.*dicto lib.*2 *cap* 11.*n.*7.

Legitima filii poteſt pater ponere gravamen in commodum ipſius filii,Bart. *in l.cùm ex filio*, *ff. de vulgari*, cum aliis, de quibus per Cald. *in l ſi curatorem*, verbo *læſis*, *n.*146. *Cod. de in integrum reſtitut min.*Maſcard. *de probat. concl.*236. *n.* 74. Menoch. *de præſumpt.lib.*4.*præſumpt.* 28. *n.*6. Et ſolus filius poteſt conſentire vinculo bonorum in præjudicium legitimæ,Gam. *dec.*218.*n.*4

Legitimam ubi filius aſſequitur, patris hæres efficitur, & non poteſt legitimam aſſequi, & recuſare hæredis nomen,Bart. *in l.quia poterat. ff. ad Trebel.* Menoch.*conſ.*77.*n.*19.& 20.

Legitima reſpectu patris habetur quaſi æs alienum, & pro ea ſunt bona hypothecata,vide Valdeſ. *in addit.ad Roderic. Soar. pag.*24. Anton.Gabr.*lib.*6. *de legitima*, *concl.*5. Valaſc. *de partit. cap* 18. *n.*24. & 29.*cum ſequentibus*, Cardin.Mantic. *de tacit & ambiguis convent. tom.*1. *lib.* 1. *tit.* 53. Vincent. de Franch. *dec.*364 *n.*4 & 6. ubi *n.*17.aſſerit quod contrarium eſt verius. Et pro alimentis à patre filio debitis ſunt bona patris obligata, Surd. *de alim.tit.*1 *q.*31.*n.*4. Et tres actiones competunt ad legitimam petendam, nempe condictio ex lege, petitio hæreditatis, & actio ex teſtamento, Surd *de alim. tit.* 3. *q.* 1. *n.* 31 *cum ſequentibus*,Valaſc.*dicto cap.*18.*n.* 42. Menoch. *conſult.*77.*n.*15.

Legitima quam filius habet à matre defuncta,bona patris ſunt hypothecata,Pinel. *in l.*1.*Cod.de bonis maternis*, *p.*2. *n.*33.Gom. *ad l.*48.*Tauri*,*n.*16.Valaſc. *de partition. cap.*18.*n.*35.

Legitima eſt quota bonorum, quia non fit legitima ut detur filio, niſi priùs deducto ære alieno Valaſc. *de partit cap.*17 *n.*4.*cum ſequentibus*, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.*2. *concl.*117.*conſiderat.*5. Et probat text. *in l.Papinianus*, §. *quarta autem*,*ff.de inoffic.teſtam.*

Legitimam non poteſt filius petere in bonis alii legatis,quando ſunt pretioſiora, Jaſ. *in l. filiusfam.* §.*Divi*, 2.*lectura*,*n* 3. *ff.delegat* 1 & *in l. Marcellus* §.*res quæ*, *n.*17. & 18 *ff.ad Trebel* Anton.Gab.*lib.*6. *de legitima*,*concl* 6.*pag* 1348. Menoch. *de arbitr.caſu* 163. *n.*20. Gam.*dec.*23 4 *n.* 6. Valaſc. *conſult.* 53. *n.*8. & 9. & *conſult* 69.*n.*24. Valdeſ. ad Soar. *p.* 1. *pag* 59. Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Lucen.*28.*n.*33. *cum ſequentibus*, Andr.Gail. *lib.*1. *pract obſervat.cap.*119. *num.ult.* Matienz.*l.*3.*tit.*6.*lib.*5.*recopilat.gloſſ.*2. *n.* 2. Valaſc. *de partit.cap.*18. *n.*13. *cum ſequentibus*, & *n.*27. & *cap* 19. *n.*23. *cum ſequentibus*,Surd. *dec.*316 Et legitimam deberi in omnibus corporibus hæreditatis, tradit Bart. *in l. in quartam*, *n.*13. *ff. ad legem Falcid.* Stephan.Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 685. *n.*25. & *cap.*700.*n.*23. *cum ſeq.*

Legitima debet conſiderari ſecundùm tempus mortis teſtatoris, *l. cum quæretur*, *Cod. de inoffic. teſtam.* Stephan. Gratian. *diſcepta .forenſ. cap.* 134. *num.* 24. & *cap.* 148. *num.* 10. & *cap.*729. *num.* 23. *cum ſequentibus*, Cald. *in* §. *ſed hæc*, *Inſtitut. de inoffic. teſtam. num.*8.*cum ſequentibus*, vide Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 119. *conſiderat.* 1.*n* 6

Legitimæ ſupplementum jus petendi 30. annorum tempore præſcribitur Bern.Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.*2.*concl.*120.*conſiderat* 1. Stephan.Gratian.*diſceptat.forenſ.cap.*565.*n.*32.*cum ſequentibus*,ubi etiam delegato, & de petitione hæreditatis; & vide Cald. *conſ.*39.*n.*29. Gratian.*cap.*649 *n.*17.

Legitima in vita patris non eſt debita filiis,ſed poſt mortem patris,*l.*1 § *ſi impuberi*,*ff.de collat bonor.gloſſ. in l.*3.*Cod. de juris*, & *facti ignorantia*, Vincent.de Franch.*dec.*133.Guter.*lib.*3. *pract. q* 41. *num.* 22. & *q.*35 *n.*27. *cum ſequentibus*, Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.*21.*n.*24. Menchac *Illuſtr.cap.*37.*n.*2. Sanch.*de matrim.lib.*4.*diſp.*26. *n.* 1. Valaſc. *de partit. cap.* 18. *n.*34.& *cap.*21. alter Valaſc. *tom.* 1. *allegat.*63 *n.* 3. Cota *in memorabilib.* verbo *legitima*.Poteſt tamen pater vivens legitimam aſſignare filio; ſi velit, *l. cum quo*, § *fin.ff. ad legem Falcid.* Cabed *deciſ.*127. *p.* 1. *n.*6. Azor. *inſtit. moral.p* 2.*lib.*2.*cap.*27.*col.*212.Surd. *de alim.tit.*9.*q.*2. *n.*13. ubi *n.*16.quod pater non poteſt irrevocabiliter filio aſſignare legitimam, de quo puncto vide Barboſ. *ad cap.tranſmiſſæ* 3.*n.* 6. *qui filii ſint legitimi.*

Legitima debetur filio in vita patris ſi ſit diſſipator bonorum, & privabitur adminiſtratione filii, Corduh.*in l.ſi quis à liberis*, §. *item reſcriptum*, 15. *in. cumſequentibus*,*ff.de liber.& poſthum* Cald *de ren. vat quæſt.*

Digitized by Google

quaſt. 16. num. 37. Menchaca illuſtr. cap. 37. num. 1. Perez tit. 1. lib. 5. Ordinam. pag. 76. Surd. de alim. tit. 1. quaſt. 50 num. 4. & tit. 8. privileg. 26. num. 5. Azor moral. p. 2. lib. 2. cap. 19. col. 183. Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 2. concl. 83. num. 34. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 44. num. 18. cum ſequentibus, & cap. 519. num. 31. cum ſequentibus, Gam. deciſ. 331. Et ſi pater ſit luſor, præſumitur dilapidare bona, Maſcard de probat. concl. 995. num. 4. Gregor. l. 29. verbo ſi fueſſe, tit. 13. p. 4. & l. 8. verbo legitima, tit. 4. p. 3. Surd. dicta quaſt. 50 num. 5. & tit. 8. privil. 77 n. 7. Et ſi pater ludendo, vel aliàs diſſipavit bona propria, poſſunt filii implorare officium judicis, ut eis concedat aliquas res paternas pro legitima & alimentis, Menoch. de interdict. remed 15. recuper. poſſeſſ. n. 284. Azeved. ad l. 2. n. 66. tit. 7. lib. 8. nova recopilat. Farin. in praxi dict. p. 3. quaſt. 109. num. 187. Et pater privatur uſufructu bonorum filii qui diſſipabat, Surd. de alim. tit. 9. quaſt. 25. num. 38. Debeot tamen tunc patri diſſipatori præſtari alimenta; idem tit. 1. q. 58. num. 6.

Legitima debet reſtitui cum fructibus à tempore mortis paternæ, Valaſc. de partit. cap. 18 in fine.

Legitima non debetur ſpurio & naturali, Surd. de alim. tit. 8. privil. 81. num. 2. ubi num. 3 quod non rumpunt teſtamentum illi, quibus nulla debetur legitima.

Legitimæ non præjudicat confeſſio patris, Seſſe Aragonio deciſ. 26. n. 96.

Legitimæ non præjudicatur approbatione teſtamenti paterni, Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 2. concl. 119. conſiderat. 7 Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 249. n. 2. cum ſequentibus. Et poteſt filius legitimæ renunciare invitis creditoribus. Idem Græv. ubi proximè, conſiderat. 8.

Legitima poteſt tolli pro parte, vel in totum lege, ſeu conſuetudine; dum tamen alimenta remaneant, Cordub. in l. ſi quis à liberis, §. idem reſcripſit, n. 146. 149. & 151. cum ſequentibus, & §. ſi mater, n. 35. cum ſequentibus, ff. de liber. agnoſc. Joſeph Ludoviſ. deciſ. Peruſ. 11. n. 51. Perez tit. 2. lib. 3. Ordinam. pag. 128. cum ſeq. Valdeſ ad Soar. pag. 76. Guter. lib. 3. pract. q. 82. n. 7. & 11. Surd. conſ. 30. n. 16. Molin. de primog. lib. 2. cap. 1. n. 14. & 28. Bernard. Græv. ad pract. Cam. Imper. lib. 1. concl. 112.

Legitima eſt relinquenda filio titulo inſtitutionis, Perez tit. 2. lib. 3. Ordinam. pag. 110. Molin. de primog. lib. 2. cap. 15. n. 15. & 16. Cald. de nominat. q. 9. n. 13. & 16. Valaſc. conſult. 23.

Legitima non poteſt relinqui titulo legati, Socin. reg. 196. Perez tit. 2. lib. 3. Ordinam. pag. 66. & 67. Tiraquel. de primog. quaſt. 57. Clar. §. teſtamentum. q. 8. n. 6.

Verbo LEGITIMARE, LEGITIMATIO, LEGITIMATUS, LEGITIMUS.

LEGITIMATIO eſt quædam alienatio, Menoch. conſ. 181. n. 40. ubi n. 44. quod eſt actus quidam voluntarius.

Legitimatio probat quem non eſſe legitimum, Maſcard. de probat. concl. 971. Et qui ſe fundat in legitimatione, debet probare, Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 183. n. 1. Et non præſumitur niſi probetur, Menoch. conſ. 345. n. 19.

Legitimatio ſubreptitia, vel obreptitia eſt nulla, l. 1. Cod. de natalibus reſtit. cap. poſtulaſti, de reſcriptis, Alexand. conſ. 37. in fine, lib. 1 Coſta in l. Gallus, §. & quid ſi tantùm, p. ult. num. 37. ff. de liber. & poſthum. Franciſc. Marc. deciſ. 327. n. 8. p. 1. Roj. de ſucceſſ. cap. 23. num. 21. Socin. ſenior conſ. 47. num. 24. lib. 1. Roland. conſ. 96. num. 13. vol. 3 Menoch. conſ. 112. num. 72. & conſ. 181. num. 16. Perez lib. 3. Ordinam. pag. 69. Maſcard. de probat. concl. 946 Secus ſi tacita, vel expreſſa non retardaſſent concedentem ad diſpenſandum, idem Roland. dicto conſ. 96. n. 40. Et ſi ſpurietas contracta ſit ex duabus cauſis, vel habeat aliquas qualitates, non eſt de omnibus facienda mentio, Cabed. deciſ. 96. num. 17. p. 2. Ubi quod non expreſſa qualitate legitimati non corruit legitimatio, ſecus eſt in diſpenſatione. & num. 18. quod valet legitimatio ſecunda, non factâ mentione de prima, ſecus ſi fuit diſpenſatio. Et omnis conceſſio annullatur ex vitio obreptionis, & ſubreptionis, Menoch. conſ. 1. n. 399. Et in legitimatione narrare debet pater alios extare filios legitimos, alioquin erit ſubreptitia, Menoch. conſ. 108. n. 33. & vide Phœb. deciſ. 272 p. 2.

Legitimatio præſumitur ex curſu temporis, ſicut & unio, Anchar. conſ. 162. in fine, Oldrad. conſ. 196. Flor. var. quaſt. 23. num. 52. Et legitimus quis præſumitur, non verò ſpurius & baſtardus, Phœb. deciſ 82. num. 29. & 30. tom. 1. Cald. Pereira conſ. 39. num. 7. Et diſpenſatio præſumitur ex curſu temporis, Anchar. conſ. 117. in fine, Gom. in reg. de triennali, quaſt. 10. Aym. de antiquit. temporum, num. 11. Flor. ubi proximè, conducunt multa quæ ſcribit Anton. Gabr. lib. 7. commun opin. ſub tit. de probat. concl. 1. à n. 12. cum ſequentibus.

Legitimatio non poteſt præſcribi, Gregor. l. 1. verbo que ſon caſados, tit. 13. p. 4. Valaſc. conſult. 19. Maſcard. de probat. concl. 1213. n. 27. Menchac. illuſtr. cap. 81. n. 18. cum ſequentibus, Perez tit. 2. lib. 5. Ordinam. pag. 75. & lib. 8. Ordinam. p. 304. Gabr. Pereira deciſ. 41. n. 2.

Legitimatus filius excludit ſubſtitutum, Mantic. de conjectur. ultim. volunt. lib. 11. tit. 10. num. 9. Pariſ. conſ. 8. n. 9. lib. 2. Cota in memorab. verbo & mater, & verbo filius 3. Menoch. conſ. 18. n. 10. & conſ. 20. n. 32. & 33. & conſ. 164. & conſ. 181. n. 42. & conſ. 318. n. 12. & de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 78. Molin. de primog. lib. 3. cap. 3. n. 2. Coſta in cap. ſi pater, p. 1. verbo ſi abſque liberis, n. 50. Gam. deciſ. 278. n. 8. & 9. Cald. conſ. 26. n. 1. & de nominat. q. 21. n. 28. & 43. & in reſponſo pro Sebaſtiano Limpo, n. 13. Flor. ad Gam. dec. 2. numero 7. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 496. num. 13. cum ſequentibus, & vide Phœb. p. 1. dec. 97. De filio naturali peditis, vide Cald. in l. ſi curatorem, verbo ſine curatore, n. 95. Cod. de in integrum reſtitut. min. & de nominat. quaſt. 20. num. 15. Valaſc. conſult. 94. num. 1. Ubi reſolvunt quod excludit ſubſtitutum, & vide Surd. de alim. tit. 2 q. 2. n. 34 quod legitimatus conſentiente teſtatore excludit ſubſtitutum.

Legitimatus non excludit filias legitimas, ſtante ſtatuto quod extantibus maſculis filiæ non ſuccedant. Cald. in reſponſo pro Sebaſtiano Limpo, n. 9.

Legitimatus non poteſt ſuccedere in majoratu, Gregor. l. 2. tit. 15. part. 2. verbo fino, col. 3. Menchac. de ſucceſſ. progreſſu, §. 1. n. 3. Molin. de primog. lib. 1. cap. 4. n. 44. & lib 2. cap. 11. n. 12. Azeved. l. 10. n. 4. tit. lib. 5. nova recopilat. Avend ad l. 40 Tauri, gl. 11. n. 33. & 34. Garc. de nobilit. gloſſ. 21. n. 6. & vide Phœb. dec. 97. p. 1. Cald. conſ. 4.

Legitimatio eſt invalida ſi non fiat mentio filiorum, & nepotum, & ventris prægnantis, Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 633. n. 1. & 2. ubi n. 3. quod non requiritur citatio.

Legitimatio ſpuriorum eſt favorabilis, Menoch. conſ. 18. n. 16. Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 2. concl. 142. n. 13. cum ſequentibus, & de legitimatione ſpuriorum per archiviſtas Curiæ Rom. & alia vide apud Farin. dec. 861. in noviſſ.

Legitima

Legirimationum quæ fiunt per Regem, plura vide apud Cabed. dec. 69. p. 2.

Legitimationes hujus Regni Caſtellæ, & Galliciæ ſunt potiùs diſpenſationes, vide Menoch. conſ. 181. n. 17. & conſ. 306. n. 24. cum ſeq. & conſ. 390. n. 53. Gam. dec. 11. n. 3. & 4. & ibi Flor. Cald. in l. ſi curatorem, verbo ſine curatore, n. 51. verbo adverti tamen, & n. 55. Cod. de in integrum reſtitut. min. & de nominat, q. 21. n. 64 & in reſponſo pro Sebaſtiano Limpo, n 46. & 47. Garc. de nobilit. gloſſ. 51 n. 77. Valaſc. conſult. 165 n 7. & de partit. cap. 12. n. 42. Cabed dec 69. n. 3. p. 5. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 138. n. 41. cum ſequentibus, Phœb. dec. 93. n. 23. & 28. & dec. 175. n. 5. p. 2. & dec 97. n 28. p. 1. ubi reſolvit, quod legitimati in hoc Regno non ſunt verè legitimati, ſed ſolummodò dicuntur diſpenſati, quia ſolum poſſunt ſuccedere parentibus ab inteſtato, aut ex teſtamento in eo quod voluerint relinquere. Et in quo differat legitimatio à diſpenſatione? Vide Cald. forenſ. q. 3. n. 23. & conſ. 4. n. 16. Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper lib. 5. concl. 145. conſiderat. 2.

Legitimationes à ſummis Pont. conceſſæ non proſunt legitimatis, ad res temporales in locis non ſubditis Eccleſiæ in temporalibus, niſi cùm Papa legitimat proprium matrimonium, ex quo tales filii nati ſunt, quia tunc etiam manent legitimati in conſequentiam matrimonii ad res temporales, ut probatur in allegat. iuris pro D. Catharina, illat. 2. n. 13.

Legitimare an poſſit infantes Comes Palatinus? Vide Put. l. 3. dec. 104 Et Imperator non poteſt Palatino Comiti concedere facultatem legitimandi proprios ſpurios, Surd. de alim. tit. 1. q. 10. n. 4

Legitimare non poteſt Imperator Scholaſticos commorantes in terris ſubjectis Rom. Pontifici, vel è contra. Rebuf de privil. ſcholar. privil. 98.

Legirimari debet priùs perſona cum qua litigatur in omni judicio, quantumcunque ſit ſummarium & executivum, Joſeph Ludoviſ. deciſ. Peruſ. 15. à n. 1. Menoch. conſ. 305. num. 3. cum ſequentibus, & de interdict. remed. 3. adipiſc. poſſeſſ. num. 443. Vant. de nullit. ex defectu mandati, n. 3 Maſcard. de probat. concluſ. 972. & concluſ. 1247. num 57 Hyppolit. in l. 1. §. ſi quis ne quæſtio, num. 87. cum ſequentibus, ff. de quæſt. Brunor. à Sole in locis commun. verbo perſona 3 Azeved. l. 10. tit. 17. num. 4. lib. 4. nova recopilat. Phœb. dec. 65. num. 3. arreſto 9. p. 2. Et agens pro Eccleſia debet probare ſe eſſe rectorem, Maſcard. concl. 180. Et agens contra aliquem tanquam hæredem, debet probare illum eſſe hæredem: Surd. deciſ. 154. n 17. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 135 num. 40. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neap lit. p. 2. dec. 149. num. 3. Et legitimare debet perſonam ſuam ille qui petit aliquid tanquam filius, vel hæres, Menoch. remed. 3. adipiſ. poſſeſſ. num. 164. & remed. 4. num. 441. Joſeph. Ludoviſ. dicta dec. 15. num. 3

Legitimatus habetur pro verè legitimo, Flor ad Gam. dec. 5. n. 7. Cabed. dec. 69. n. 2. p. 5. Surd. de alim. tit 1. q. 8 & q. 111. n. 15. cum ſequentibus, Cald. in reſponſo pro Sebaſtiano Limpo, n. 42.

Legirimatus non poteſt admitti ad Cardinalatum, vel Epiſcopatum, Garc. de nobilit. gloſſ. 51. n. 40. Cota in memorabilibus, verbo legitimatus.

Legitimato tenetur pater alimenta præſtare, ex Surd. de alim. tit. 1. q 8. ad finem.

Legitimatis non habet locum collatio, Gomez l. 29. Tauri, n. 6. col. 2. Gam. dec. 134. Cald in l ſi curatorem, verbo ſine curatore, n. 55. Cod. de in integrum reſtitutione minorum, Valaſc. de partit. c. 12. n. 39. cum ſequentibus.

Legitimatus conſequitur paternam nobilitatem, Gregor. l. 4. verbo las honras, tit. 15. p. 4. Perez l. 22. tit. 3. lib. 1. Ordinam. pag. 103. Moliu. de primog. lib. 1. cap. 4. n 44. Cald. conſ. 4. n 5. & conſ. 27. n. 7. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 496. n. 7. & 9.

Legitimatus fit agnatus patri, vide Cald. conſ. 9. n. 68. & 71. & in reſponſo pro Sebaſtiano Limpo n. 43. & 44.

Legitimati non inducunt tacitam donationis revocationem in terminis l. ſi unquam, Cod de revocandis donat. Duen. reg. 350. verſ. amplia 13 Gregor. l. 4. tit. 15. p 4. verbo todas Cald. de nobilit. gloſſ. 21. n 55. Avend. ad l. 40. Tauri, gloſſ. 11. n. 37. Roland. conſ. 96. n. 14. & 42. vol. 3.

Legitimatus patri ſuccedere poteſt, vel ſecundùm, vel contra ejuſdem voluntatem, Cov. lib. 4. var. cap 51. num. 1. cum ſequentibus, Clar. § teſtamentum, q. 84 Gam. dec 11. n. 2 Menoch. conſ. 164. n. 35. idem. Cov. de ſponſal p. 2. cap 8. §. 8. n. 5.

Legitimatus poteſt petere quod iterùm legitimetur ad illius legitimationis confirmationem, Menoch. de interdict. remed. 4. adipiſc. poſſeſſ. n. 351. & conſ. 19. n. 6. & n. 25. Cabed dec. 69. n. 23. p. 2.

Legitimata eſt fœmina ſpuria nubens viro legitimo, Guillelm. in cap. Raynutius, num. 39. de teſtam. Cald. de poteſt. elig cap 13. n. 18. ubi n. 20. quod non efficitur legitima quoad ſucceſſionem.

Legitimus fit quoad ſucceſſionem per ingreſſum religionis filius ſpurius, & conſequenter infamis, Surd. de alim. tit. 7. q. 1. n. 45. quamvis contrarium ſequatur Salzed in pract. cap 14. verſ. nimis tamen, & vide Valdeſ. ad Soar. p. 5. allegat. 27. p. 100. Fr. Emman. Roderic. quæſt. Regular. tom. 1. q. 13. art. 3. & 5.

Legitimatus ex voluntate parentis excludit ſubſtitutum, quando pater in eodem teſtamento diſpoſuit, quod filius legitimaretur, quia non ſufficit patrem ſimpliciter voluiſſe, ſed requiritur etiam quod diſpoſuerit, Phœb. p. 2. dec. 171. num. 32. quem vide num. 2. cum ſequentibus, & Cabed. dec. 69. num. 21. p. 2. Ubi aſſerit quod legitimatio facta poſt mortem patris valida eſt, etiamſi bona ſint apprehenſa à venientibus ab inteſtato, quo caſu citatio agnatorum requiritur.

Legitimatio an poſſit fieri poſt mortem patris in præjudicium agnatorum? Vide Clar. §. teſtamentum, q. 31. n. 6. Cabed. dec. 69. n. 21. p. 2. Menchac. uſu frequent. cap. 1. n. 53. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 80. & conſ. 19. n. 10. & conſ. 164. num. 12. & conſ. 191. n. 57 & conſ. 186. n. 13. Valaſc. conſult. 158. Et an in legitimatione infantis requiratur acceptatio Vide Menoch. conſ. 19. n. 16. & 19. Guter. conſ. 20. n. 8. Et an requiratur quod fiat ex probabili & juſta cauſa? Vide Menoch. conſ. 108. n. 43. Phœb. dec. 171. & 171. n. 5. p. 5. Et non poteſt fieri ſine conſenſu patris, Menoch. conſ. 108 n. 5. cum ſequentibus. Et pater non tenetur citari facere agnatos, nec de eis mentionem in precibus facere, Menoch. conſ. 19. n. 10. & conſ. 20. n. 46. & conſ. 108. n. 3. & conſ. 157. num. 10. & 13. & & conſ 181. n. 9. & conſ. 186. n. 13. & conſ. 136. n. 10. Spin. in ſpeculo teſtam. gloſſ. 1. in princ. n. 9. & 10. Gam. dec. 278 n. 7. & 8.

Legitimatio cùm impetratur, qualitas filii legitimandi narranda eſt, Menoch. de arbitr. lib. 5. caſu 203. n. 5. cum ſequentibus, & conſ. 19. n. 5 & n. 24 Fr. Emman. Roderic tom. 1. quæſt. Regular. q. 53. art. 17. Et an ſit neceſſarium facere mentionem de nobilitate materna vel paterna? Vide Tiraquel. de nobilit. c. 53. n. 20. Et ſubſtitutus non excluditur à legitimato, quando ſubſtitutio facta fuit à viro nobili & illuſtri, Menoch. conſil. 157. num. 60. Tiraquel. l. 5. connub. gloſſ. 1. p. 5. num. 26. Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 2. concl. 136. n. 52. & vide Cald in reſponſo pro Sebaſtiano Limpo, num. 10. & 12. & conſil 9. num. 48.

Legitimatione

Digitized by Google

Legitima ione clauſula ſolita apponi,ſine præjudicio legitimorum hæredum,quæ operetur? Vide Tiraq. *i11 l ſi unquam*,verbo *donatione largitus,n.*319.& verbo *ſuſceperis liberos,n.*65.*Cod.de revocandis donat.* Capie *dec.*22.Cald. *in l.ſi curatorem*, verbo *ſine curatore, n.*56.*verſ.addo etiam,Cod de in integrum reſtitut.min, & de poteſt eligendi,cap.*10.*n.*10. *& conſ.*9.*num.*72.*& quæſt forenſ.q.*38.*n.*16. Menoch. *conſ.* 306. *n.* 1. *cum ſequentibus*, Cabed. *dec.*69.*n.* 4. *&* 10.*p.*2.Valaſc.*de partit.cap.*12.*n.*43 Farin. *dec.*484.*in fine, in deciſ. noviſſimis Rotæ*,Phœb. *dec.*97.*n.*26.*p.*1.*& dec.* 171. *à principio* , *& n.*34.*p.*2.Aloyſ.Riec.*in collect.deciſ p.*5. *collect.*1782 Stephan.Gratian. *diſceptat.forenſ.c* 496. *n.*2.*& n.*10.*cum ſequentibus;& cap* 567.*& in cap.*724 *num* 23.Ubi aſſerunt quod intelligitur de aſcẽdentibus, vel deſcendentibus, non verò tranſverſalibus, & quod omnes legitimos hæredes comprehendit, etiam poſtea naſcituros vel operatur illa clauſula, quod ab inteſtato ſuccedere non poſſit legitimatus tali modo,ſed ſolum videatur habilitatus in eo quod ſibi pater voluerit relinquere ex teſtamento.

Legitimatio facta à Principe præjudicat filiis legitimis, & naturalibus, ſi in legitimatione ponatur clauſula, de plenitudine poteſtatis, Gam. *dec.*278. *n* 2.ubi *n* 3.*&* 4.*juncto n.*17.quod clauſula, ſine præjudicio venientium ab inteſtato, appoſita in legitimatione non favet tranſverſalibus,ſed ſolùm deſcendentibus, & *num.*9.quod frater ſubſtitutus per fidei commiſſum ſi ſine liberis deceſſerit, non excluditur per filium legitimatum,& *num.*13.quod Princeps de poteſtate ordinaria non poteſt legitimare filium naturalem,extantibus filiis legitimis & naturalibus: & *num.*16,quod legitimatus per reſcriptum Regis, vivente patre non excludit proximiorem conſanguineum à bonis de quibus teſtator ad libitum diſponere non poteſt: & *num.*19. quod legitimationem filio petens, debet Principi declarare tam ea quæ illum moverent ad petitum denegandum, quàm illa quæ difficilius eum adduceerent ad concedendum.

Legitimatus Principis reſcripto dicere poteſt teſtamentum nullum, in quo præteritur,& agere querela inoffîcioſi teſtamenti, perinde atque alii legitimi, Molin. *de juſtitia,tom.* 1.*tract.*2.*diſp.*173. *verſ legitimatus*, Valaſc. *conſult.*16 .*n* 6. *&* 7. & vide alios citatos per Flor. ad Gam. *dec.*11. Et naturalis filius impugnans teſtamentum patris, non habet alimenta & ſumptus litis, tanquam calumnioſam cauſam agens, Gratian. *diſceptat.forenſ cap.*567. *num* 14. *& num.* 15. quod debent ei decerni alimenta, ſi non conſtet de calumnia, putà quia contra teſtamentum patris opponerentur aliqua,quæ apparenter deſtruerent teſtamentum paternum.

Legitimatus à Papa non ſuccedit in emphyteuſi profana,Menoch.*conſ.*16.*n.*23.

Legitimatus à Rege emphyteuſim Eccleſiaſticam non conſequitur ſed tantùm legitimatus à Papa Cald. *de nominat.q* 21.*n* 49.

Legitimari non poteſt filius clerici à Principe laico. Menoch. *conſil.*181 *num.* 21. Gregor l. 4. verbo *de clerigo, tit.*15.*p.* 4. qui verbo *en las coſas*,diſputat an poſſit legitimari ad juſpatronatus Eccleſiaſticum, de quo vide Cald. *dicta quæſt.*21. *num.*52. ubi quod legitimatus à Principe ad obtinendam parentum hæreditatem, juspatronatus hæreditarium conſequitur Garc. *de nobilit.gloſſ.*21. *num* 43. Ubi aſſerit quod juſpatronatus obtinent legitimati ſine Pontificis ſummi diſpenſatione

Legitimatus conſequitur emphyteuſim, ubi illius in legitimatione eſt facta mentio, Cald: *dicta q.* 21. *num.*47.

Legitimatus filius non ſuccedit in emphyteuſi Eccleſiaſtica, Garc. *dicta gloſſ* 21. *num.* 49. Valaſc.*conſult.*134.*num.*8. Cald.*de poteſt.eligendi,cap.*13.*num.*1. Ubi etiam ſi ſit legitimatus à Principe, niſi adſit Apoſtolica legitimatio & auctoritas.

Legitimati per ſubſequens matrimonium,verè dicuntur legitimi, & excludunt ſubſtitutum,Menoch. *conſ.*174.*n.*16.*& conſ.*350 *n.*32. *& de præſumpt lib.*4. *præſ.*79.*&* Sà Menchac.*uſufrequent.c.*41.*n.*5. Flamin. *de reſignat.lib.*12.*q.*1. *n.*12. Surd. *dec.*319. Azor,*moral.p.*2.*lib.*2.*cap.*13.*col.*166. *&* 167. Sanch. *de matrim.lib.*7.*diſp.*205.*n.*5.*cum ſequentibus*, Cald. *forenſ. q* 38. *n* 34. Cened. *ad Decretal.collect.*68.*num.* 1. Et matrimonium contractum in articulo mortis, validum eſt, filiique antea nati ex eo legitimi efficiuntur,Molin. *de primog.lib.*2.*cap.*5.*n.*15.Bernard. Græv. *in pract.Ca.Imper.lib* 2.*concl.*136.*n.*26. Et an ſubſtitutus debeat citari quando legitimatus filius gravati Vide Surd.*conſ.*1.*n.*18.

Legitimatus per ſubſequens matrimonium non excludit à ſubſtitutione illum qui priori loco natus eſt ex legitimo matrimonio, Tiraquel. cum aliis quos citat *in l.ſi unquam*, verbo *ſuſceperit liberos,num* 64. *Cod. de revocandis donat.* Cifuentes, qui dicit communem,*ad l.*40:*Tauri,in princip.* Caſtil.*ad l.*12.*Tauri, num.*20.& ibi Palat. *num.* 28 & hanc opinionem dicit tenendam Duen *reg.*350.*limit.ult.* eamque veram eſſe & communem,Molin. *de primog lib.*2.*c.*11. *n.*23. Matienz. *l.*5.*tit.*8.*gloſſ* 3.*n* 12 Roj. *de ſucceſſ. cap* 11.*n.*16. Spin. *de teſtam.gloſſ.*15.*n.*126.

Legitimationis per ſubſequens matrimonium fictio non operatur in præiudicium tertii, com. *l.*9. *Tauri num.*64.Tiraquel.*in l.ſi unquam*,verbo *donatione largitus,n.*7 .*Cod de revocandis donat.*

Legitimati per ſubſequens matrimonium admittuntur ad emphyteuſim Eccleſiaſticam, ſecus in legitimatis per reſcriptum; qui non admittuntur in præiudicium vocatorum,Stephan.Gratian. *diſceptat. forenſ.cap.*653.*n.*25.26.*&* 27.

Verbo LÆSIO.

LÆSIO quæ contingit in partione & diviſione rerum hæreditariarum, debet conſiderari reſpectu totius portionis,& non rerum ſingularium,Bald. *conſil.*91. *incip facti narratio col.*1.*ad finem, lib.*2. ſequitur Gig. *de penſion.q.*6 a *num.*16. eſt item æquitas *l.ſi dubium.in fine* , *ff. de action. empti.* Et hoc non procedit quando liquidatio fit de aliis rebus extra hæreditatem,quia tunc tot erunt liquidationes quot ſunt res,argum. text *in l.ſcire debemus ff. de verbor. obligat.* Et debet conſiderari læſio reſpectu uniuſcujuſque rei,etiamſi in aliquibus læſio non detur, Bald. *in l.fin.præterea* , *n* 6. *Cod de jure dotium*, Padil. *in l* 2.*num.*63 *Cod.de reſcind. vendit.* Barboſ. *in l divortio* 8.*§ ult.p.*2. *n.*53.*ff ſoluto matrim.*Azeved. *ad l.*10. *tit.* 11.*l.*4.*lib.*5 *nova recopilat*

Læſionem allegans probare debet, quia cùm ſit quid facti, non præſumitur,Menoch.*conſ.*371.*n* 24.

Læſioni locus eſt in venditione facta per addictionem,Pinel.*in l.*1 *Cod de reſcind.vend.p.*2.*cap.*2.*n.*23.

Læſio enormiſſima dicitur quando res valens tria millia & quingenta, vendita fuit mille & quingentis,vel valens duo millia & trecenta, venderetur pro mille tantùm Cov *lib* 1 *var cap.*4.*num.*5. quem refert & ſequitur Gam.*deciſ.*298.*num.* 3. *& deciſ.*291. *n.*6: Alii dicunt hoc judicis arbitrio relinquendum, ut videre eſt per Menoch. *conſil.*1.*num.*494.Menchac *controverſ.illuſtr cap.*12.*num.*17. *& de creat ſucceſſ. §.*18.*ex n* 129.Azeved.*ad l:*4:*tit.*21 *n.*135:*lib.*4.*nova recopilat.*Valaſc.*conſult* 130.*n* 26:*& de partit.cap.*39 *n.*57. Cabed. *dec.*70.*p:*1. Ubi etiam reſolvunt, quod ut detur læſio enormiſſima,debet excedere aliquam

magnam

magnam quantitatem ultra dimidium juſti pretii & idem tradunrGuter. *in Anth.ſacramenta puberum,ex num.92. Cod. ſi adverſus vendit.* Pinci. *in l.2.Cod. de reſcind vendit.p.1.cap.4.ex n.26. & p.3.cap.1.ex n.7.* & ibi Padilla *n.43.*Molin. *de primog.lib 2. cap.3. ex n.18* Et juramentum non obſtat propter enormiſſimam læſionem, Bernard.Græv. *in pract.Cam. Imper. lib.2 concl.147.* Srephan. Grarian. *diſceptat. forenſ. cap.108.n.10* Bened .Ægid. *in l.ex hoc jure,ff. de juſtit.& jure,cap 8.n.11 1.*Molin.*ubi proximè.*

Læſione enormiſſima habetur reſpectus ad totum patrimonium , & non ad rem de qua agitur , Guter. *conſ.16 n.22. & 23.* Gratian.*forenſ. cap. 148. n. 21 cum ſeqnentibus* ; Gonzal. *ad reg.8. Cancel. gloſſ. 21 n.21.& 22.*

Læſio enormiſſima annullat contractum, Reynoſo *obſervat.30.num.3.* & efficit ut res alienata reperi valeat cum fructibus à tempore indebitæ occupationis , idem *obſervat. 56. num.9* Et dos ob læſionem enormem reſcinditur , Menoch. *conſ 172.n 23.* & de læſione enormiſſima perpetuò agi poſſe, tradit Cabed. *dec.70. num.3.p.1.* Et veniunt fructus à tempore contractus, Ordinat.*lib.4. tit 13. §. ult. in fine*, Gam. *dec.94.n.3.*

Læſione enormiſſima data , manet dolus probatus re ipſa, Maſcard. *de probat.concl.531. n.27.& 28.* Menoch. *de præſumpt. lib.5. q.3 num.59* Valaſc. *conſult.130. n. 22.* Farin. *de delict.p.3. q.89. n 140.* Et bonæ fidei convenit,quod ſi dolus det cauſam contractui , maneat contractus ipſo jure nullus,*l & eleganter in princip.ff de dolo*,notat Bart. *in l.ſocietatem §. arbitrorum,n.24.ff.pro ſocio*,Sanch *de matrim.lib.1. diſp.54. num.3* Intellige ſi petatur , Cald. *de reſolut. emphyt. cap.17. num. 0.* Quid ſi detur ratificatio, an purgetur dolus ? Vide Afflict. *dec.210. num 6.* quia in tali læſione nullus conſenſus videtur præſtitus, Dec. *conſ.31* Et talis dolus collectus reipſa , æquiparatur dolo ex propoſito , *leg. item ſi pretio, §. fin. cum gloſſa,ff.locati* , Joſeph. Ludoviſ *deciſ Peruſ.18. num.53.* Gam. *dec.94.num.1.* Burg. *conſ. 19. num. 2.* Valaſ . *de partit.cap.39.n 54* Et dolus eſt delictum, Flamin *de reſignat lib.13.q.2.n 5.* ubi *numeris ſeqq.* quod dolo deceptus non dicitur conſentire.Et ſi apponatur juramentum data enormiſſima læſione, abſolutio juramenti non eſt neceſſaria,Farinac.*p 4. deciſ.59.*& ibi additio. Et dolus dans cauſam locationi manet nullus ipſo jure , & ſi incidit in contractu reſcinditur,*l.ſi dolo, Cod. de reſcind.vendit.*ubi Doct. tradit latè magiſtralis gloſſa ordinaria *in §. actionum,cum communi , Inſtitut. de action.*gloſſa & Doct. *in cap.cum dilecti , de empt. & vendit.* & remedium *l.2.Cod de reſcind vendit.*non ſolùm locum habet extantibus fructibus , imò etiam conductione finita, fructibuſque conſumptis de qua re multa agit Pinel. *in dicta leg.2. Cod. de reſcind vendit.p 1 cap 3. num.17.* & idem concludit Gam. *dec.19.& dec.204. & 251.* De enormiſſima læſione agi non poteſt per remedium exceptionum poſt jam factam addictionem , *l. à Divo Pio , §.ſi poſt addictum , ff de re jud.* E de enormiſſima læſione in contractu à muliere celebrato,vide Menoch.*conſ 359.num. 15.* Pinel. *in l.2.Cod.de reſcind.vendit.p.1.cap 4.num. 24.* Et enormis læſio arguit dolum , Menoch.*de præſumpt.lib. 5. quæſt.3.n 69.* & præſumitur dolus ex enormi læſione, Maſcard. *de probat. concl. 531. num. 27. cum ſequentibus*, & juramentum enormem læſionem tollit Menoch. *conſil.1. n.361.* & de enormi læſione, vide Vincent.de Franch. *dec 247.* Gam. *dec.291. num. 6.* Et renunciatio jurata poteſt reſcindi,ſtante enormiſſima læſione , Maſcard.*concl.1264. num. 29. cum ſeq.* ſecus in læſione enormi,Menoch. *conſil.371.num. 25.* Barboſ. *in leg.1 ff.ſoluto matrim.p.5.n.51.& 53.*

Læſio enormiſſima poteſt allegari uſque ad triginta annos. Azeved.*l 4 tit.21.n.135. lib 4.nova recopilationis*,Molin. *de primog.lib.4.cap.9.n.37* Parlador. *lib.2.rer.quotid.cap.fin p.5.§.16.n.14* Cald. *in l. ſi curatorem* , verbo *infra, n.10. Cod de in integrum reſtit.min.* & poteſt allegari ultra triginta annos, Bernard.Græv. *in pract.Cam. Imper.lib. 2. concl.147. n.10.* Cabed *dec 70.n.3. p.1.* Stephan. Gratian. *diſcept.forenſ.cap.148.n.20.* Cald. *in praxi judicum & advocat* .verbo *emptio,n.59.*

Læſione enormiſſima ſtante etiam poſt quadriennium,peti poteſt reſtitutio,gloſſ.ult.*in cap.1.de in integrum reſtit.lib.ſexto,l.10. tit.19. p.6.*& ibi Gregor. verbo *mas de la mitad.* Gam.*dec.233.n 2.* Cald. *in l.ſi curatorem*,verbo *læſis ,à principio* , & verbo *infra, n.9. Cod. de in integrum reſtitut.min.* Meochac. *uſu frequent.q.71 n.7.*Flamin. *de reſignat.lib 4.q 7. n 84.* Gam, *dec 233. n. 2.* Gratian. *dicto cap. 148. n.19.*Et ſi læſio ita eſſet enormiſſima, quod excederet nimis ultra dimidiam juſti pretii , tunc etiam lapſo quadriennio poſſet agi intra triginta annos , Gonzal. *de menſibus,gloſſ 21 n.28.*

Verbo Lex.

LEX non ligat extra terminos juriſdictionis legiſlatoris,*l ult.ff.de juriſdict. omn.jud.l.1. Cod.de ſuſpect.tutor.cap. ut animarum , de conſtitut. lib.ſexto*, & tenent hanc partem poſt antiquos , Bart. *num 24. 41. & 50.* & Bald. *n.19.in l.1 Cod. de ſumma Trinita.e , & in l.2.n.7. Cod.quæ ſit longa conſuetudo*,quæ opinio procedit ſive verba dirigantur ad bona , ſive ad perſonas , Cald. *in reſponſo pro Ferdinando Pereira , num 4* & eſt communis opinio,de qua per Anchar. *in cap. canonum ſtatuta , col. 51. verſ. juxta prædicta , de conſtitution.* Alexand. *conſ. 116. lib. 1*, latè Anton.Gabr. *de ſtatutis , concl. 9.* Valaſc. *conſult 182. num.4.* And. Gail. *lib. 2. pract. obſervat. cap.124. num.4.* Joſeph. Ludoviſ.*deciſ.Peruſ.66.*Villalob. *commun.* verbo *ſtatutum , num. 105.* Aym. *conſ.844.num 9.lib.5.* Burſat. *conſ.8. n 35. lib. 1.* Et ſtatutum comprehendit ſubditum alibi morantem, Cald *in dicto reſponſo,n.1.*

Lex exorbitans & correctoria non extendit ſuos effectus ad bona exiſtentia in alio Regno , Anchar. *conſ.91.n.1.* Socin. *conſ.31. n.1.lib. 1.* Alexand. *conſil.16. lib.3.*Gozadin. *conſ.49.n.9.* Roland. *conſil. 80. n.17. lib.3.* Andr. Gail, *dicto cap. 124. n. 7.* & ab hac opinione non eſſe recedendum , tam in judicando. quàm in conſulendo , admonent Dec. *conſ.714.circa finem* , Aym. *conſ.799.n.1.lib.5.*

Leges per quas receditur à jure communi ſunt odioſæ,*l.quod verò.ff. de legibus,l.adverſus, Cod. de nuptiis*,ſicut ſunt favorabiles illæ per quas fit regreſſus ad jus commune,*l.ſi unus, §. pactus ne peteret,ff. de pactis*,Valaſc.*conſult.103.n.6.*

Lex poſitiva,etiamſi procedat ſingendo , non poteſt fingere ſuper his quæ ſunt impoſſibilia de natura in genere, *l.qui ad certum,ff.locati*, cum aliis juribus citatis per Gom. *ad l.45.Tauri,n.112.*

Lex ubi hominis facit mentionem, intelligitur de adulto.Afflict. *in cap.primo,quæ ſit prima cauſa benef amit. n.13. lib.3.fol.7.* Quid de exiſtente in utero? Vide Tiraquel.*in leg.ſi unquam,*verbo *ſuſceperit,n.14 Cod.de revocandis donat.*

Lex non obligat ignorantes, *cap.2.de conſtitut.*ubi Barboſ.*n.4.*

Legis extravagantis non notæ ignorantia non poteſt allegari,Felin. *in cap. paſtoralis , num. 19. de except.*Et de extravagantibus vide Maſcard.*de probat concl.1268.*

Legis

Legis de eſſentia non requiritur ſcriptura, Menoch *de arbitr. caſu* 420. *num* 25. *cum ſeq.* Flamin. *de reſignat. lib.* 10. *q.* 1. *num.* . Azor. *inſtitut. moral. p.* 1. *lib.* 5. *cap.* 3 *colum.* 363.

Lex non tollitur per non uſum, ſed per contrarium uſum, Fatin. *p.* 4 *conſ.* 30. *n.* 108. Et leges abrogantur per non uſum, ſi ſit implicitus contrarius uſus ut probat Gloſſ verbo *deſuetudine*, *in proœm. inſtit.* §. *igitur*, & ibi Angel. *num.* 4. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 60, *in coronide* 2. *num.* 4. ubi reſolvit qood allegans abrogationem, debet probare, & conſuetudo tollit legem, *l. de quibus ff. de legibus.*

Lex ſuperveniens non tollit jus jam quæſitum ex contractu, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 465. *num.* 17.

Lex correctoria tantum corrigit, quantum loquitur, & ideo ſtrictè interpretanda, Flamin. *de reſignat. lib.* 11. *q.* 11. *n.* 33. *cum ſequentibus*, & legum correctio eſt vitanda, Surd. *dec.* 2 . *n.* 17.

Lex correctoria extenditur, quando ſit regreſſus ad jus commune, Cald. *de empt. c.* 33. *n.* 53.

Lex una quando loquitur diſtinctè, & eſt altera poſterior indiſtinctè loquens, tunc hæc ultima nun tollit diſtinctionem legis anterioris, Barboſ. *in proœm. Decretalium, n.* 4.

Lex non eſt impoſita verbis, ſed rebus, *l.* 1. *in fine Cod. communia de legat.* Surd. *de alim. tit.* 9. *q.* 21. *n.* 20 Gratian. *Diſcept. forenſ. c.* 156. *n.* 17.

Lex generaliter loquens recipit interpretationem à ratione, Flamin *de reſignat. lib.* 6 *q.* 4. *n.* 19.

Legis ratio eſt anima ejus, & magis eſt ratio attendenda, quàm verba, Surd. *deciſ.* 43. *num.* 9. Et legem intelligere non poteſt, qui non intelligit rationem dubitandi, & decidendi, Marta *de juriſdictione p.* 1. *cap.* 10. *n.* 6.

Legum appellatione non continentur privilegia, Sot. *lib.* 1. *de juſtit. q.* 16 *art* 1. *col. ult.* nam privilegium eſt privata lex, *cap. privilegia* 3. *diſt.* 1. *legis virtus, ff. de legibus.*

Lex ubi requirit aliquid expreſſim fieri, non ſufficit conjecturatim, juxta citatos à Valaſc. *de partit. cap.* 14. *n.* 18. quem vide *num. ſequentibus.*

Lex quando jubet aliquid expreſſè fieri, non ſufficit quod tacitè fiat, & quod comprehenditur intellectualiter non dicitur comprehenſum expreſſè, & ubi de jure in reſcripris beneficialibus requiritur expreſſa mentio, non ſufficit quod colligitur ex conſequentia verborum, Cabed. *p.* 2 *dec.* 12. *n.* 7.

Lex nova recipit interpretationem à lege antiqua Jaſ. *in l. ſi tendum, n.* 4. *ff qui ſatiſd. cog.* Perez *l.* 8. *tit.* 4 *lib.* 2. *legum Ordinam, p.* 256. Cota *in memorab.* verbo *ſtatutum p.* 789. Rebuf. *in tract. nominat. quaſt.* 5. *numero* 21. Cabed. *dec.* 11. *num.* 6 *p.* 1. Et una lex aliam declarat, Menoch. *de interdict. remed.* 1. *recuper. poſſeſſ. num* 125. Et qooties lex aliquid ſtatoit de novo, videtur omne quod ſtatuit eſſe de forma ſubſtantiali, Azeved, *ad l* 18. *tit.* 21 *num.* 4. *lib.* 4 *nova recopilat.* Et in ſtatutis ſemper debet fieri interpretatio, ut præcedentia corrigantur, Maſcard. *de probat. concl.* 1416. *num.* 11. *cum ſequent.* Et leges antiquæ debent expreſſè abrogari, & ubi lex Regia non exprimit, non eſt de ejus intentione jus commune corrigere, Guter. *libro* 3 *pract. q.* 150 *n.* 37. *cum ſequent.* Et leges novæ ſunt interpretandæ, ne jus commune lædant, in quantum fieri poteſt, etiamſi verba improprientur, idem *num* 34. *cum ſequent.* Et epiſtola miſſa per Principem ad unum locum, facit jus quoad alios in ſimili cauſa, Azeved *titul.* 4 *numero* 2. *libro* 3. *pag.* 203. Et lex municipalis dubia recipit interpretationem à lege clara illius civitatis, cui ſubeſt, Menoch. *conſil.* 126. *num.* 22. Et conſtitutio promulgata, & in quaterno regiſtrata, ac in bullario impreſſa, præſumitur uſu recepta, Flamin. *de reſignat. lib.* 4 *q.* 2. *num. ult*

Leges hujus Regni Luſitaniæ & Ordinationes illius ſunt jus commune, Auctor Barboſa *ad cap. Paſtoralis* 8. *de fide inſtrum. numero ſecundo*, ubi plures citat,

Lege Regni Luſitanorum deficiente, ſi ſit aliqua lex Caſtellæ, ſecundùm eam poteſt judicari, qua non extante eſt recurrendom ad diſpoſitionem juris communis, quæ ſua lex dicitur in defectum ſtatutorum, Guter. *lib.* 3. *pract. q.* 17. *num.* 215. Rebuff *ad leg.* 114. *ff. de verbor. ſignificat. p.* 455. *& in tract. nominat. q.* 6. *num.* 5. Cabed. *dec.* 212. *in fine*, *pag.* 1. Cald. *in reſponſo pro Duce Poſtrana, n.* 7. Valaſc. *de partit. cap.* 19. *num.* 11. *& n.* 27. Bernard. Græv. *in pract. Cam Imper. lib.* . *concl.* 33. *num.* 18. *cum ſequentibus.* Obſtat tamen qnod leges Regni Caſtellæ non habent auctoritatem obligandi extra illud Regnum, juxta reg. *leg. ultim ff. de juriſdict. omn. judic. cap.* 1. *juncta gloſſ.* verbo *ab omnibus*, *de conſtitut.* & plures citatos per Affict. *in proœmio conſtitut. quaſt.* 20. *à num.* 4. Burg. *in l.* 1. *Tauri*, *num.* 451, Et regnum Portugalliæ non eſt unitum acceſſoriè, ſed æquè principaliter, ita ut quodlibet ſuis legibus regeretur, atque ideo conſiderari debent, ac ſi eſſent omninò ſeparata, Barboſ. *in l. heres abſens* § *proinde, ff. de judic. in artic. de foro delicti, num* 143. Cabed. *de patronat. Regia corona, cap.* 40. *num.* 3. Stephan. Gratian. *diſcept forenſ. cap.* 9. *n.* 24. *cum ſequentibus.*

Leges Regni comprehendunt clericos, quia ſunt Vaſſalli ratione originis, & domicilii, ideſt, ſunt Vaſſalli illius Regis, in cujus Regno degunt, & cives illius oppidi, ſeu civitatis in qua nati fuerunt, Cabed. *de patronat. Regia Corone, cap.* 36. *numero primo* ubi *numero quarto*, quod poſſunt privari per Regem & judices ſæculares amiſſione rerum temporalium & jure originis, ut exeant à Regno, & vide Cut. Philip. *p.* 1. §. 5. *num* 4. Cov. *pract. cap.* 35. *num.* 4. *cum ſequentibus.* Et ſine privilegio Sedis Apoſtol. non poſſunt in hoc Regno examinari in Regiis tribunalibus literæ Apoſtolicæ, ut ſentire videtur Doctor Guerrero *de Conciliis*, *cap.* 12. *verſ. mas eſto tambien podria ceſſar*, citatus à Cenedo *ad Decretum, collect.* 5. *num.* 4. & de hoc privilegio non conſtat. Si clericus impediat juriſdictionem Principis ſæcularis, poteſt judex ſæcularis punire eum, non in perſona, ſed in bonis, Azeved. *l.* 3. *numero* 3. *tit.* 1. *libro quarto nova recopilat.* Item ſi clericos juriſdictionem Regiam perturbet, & Rempub. ac ejus pacem, poteſt Rex eum punire in bonis ſuis patrimonialibus, & à Regno ejicere, ut tradit Cened. cum ab eo citatis *ad decretum, collect.* 37 *num.* 9, Poſſunt clerici qui nolunt deſiſtere à violentiis quas inferont Regis Vaſſallo, à Regno jure originis expelli & privari, ut tradunt Avend. *de exequendis mandat. p* 2. *cap.* 6. *num.* 12. Azeved. *leg.* 4. *n.* 12. *tit.* 1. *lib* 4. *nova recopilat.* Ubi etiam aſſerit quod cùm bona eorum ſint ſub regis territorio, ſecundùm Regis ipſius conſtitutiones judicantur, & quod clerici ſunt coërcendi per principes ſæculares, non juriſdictione contentioſa, ſed coërcitione & ditione canonica, ac politica, de quo etiam Avend. *ibidem*, & quamvis perſonæ Eccleſiaſticæ ſint exemptæ à juriſdictione ſæculari non tamen ſunt eorum bona, in quibus poteſt fieri executio per miniſtros Regios, Avil. *prætor. cap* 20. *numero* 9. & Avend. cum Azeved. *dictis locis.*

Leges humanæ mutari poſſunt, *cap. non debet* 8. *de conſanguinit. & affinit.* ubi Barboſa *num.* 2. Mant. *lib.* 1 *dub.* 14. Tiraqoel. *de retract. tit.* 1. §. 9. *gloſſ.* 2 *num.* 53. Cov. *in cap. Alma mater, p.* 2. *in princip. num.* 2. Chaſſan.

in conſuetud. Burgund. rub. 3. §. 1. in fine, n. 1. pag. 97. Perez *ad ti. 3. lib. 2. Ordinam. pag.* 99. Lancelot Conrad *in templo omnium judicum, lib. 1. cap. 1. §. 4. verſ. 3.* Gregor. *l.* 11. verbo *mudar, tit. 3. part. 3.* Sayr. *in clavi Regia, lib. 3. cap. 3. num. 7. & cap. 10. num. 11.* Bobadil *in Polit. lib. 1. cap. 5. num. 9.* Eduard. Nonius do Leaon *in proœm. legum Extravagant.* Aloyſ. Ricc *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolis p. 1. dec.* 157. Suar. *de legibus lib. 6. c. 26. n. 14. cum ſeq.*

Legem licet extendere ex identitate rationis: *cap. 2 de tranſlat. Epiſcopi*, Guter. *practl. lib. 3. q. 57. à num. 75* Sued. *conſ. 301. num. 14 & 21.* Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *vel adverſarii dolo, n 33 ad finem, Cod. de in integrum reſtitut. min & de em. t. cap. 1. num.* 5. Rebel. *de obligat. juſtitia, p. 1. lib. 1. q. 6. ſect. 3. num. 12. & ſeqq.* Barboſa *ad cap. cum dilecta 4. de confirmat. utili, num. 2.*

Lex non extenditur ad præterita, ſed trahitur ad futura, *cap. 5. & ult. de conſtitut.* Suar. *de legibus lib. 3. cap. 4. à n. 8.* Et lex præceptiva, ſi non declaret expreſſè, quod comprehendit caſus præteritos, non videtur loqui de illis, ut refert illuſtriſſ. Dom. Rodericus à Cunha *ad cap ex parte 9. diſt. 54 n. 9.*

Leges omnes quantumcunque humanæ, juſtæ habent vim obligandi in foro animæ ad culpam mortalem, vel venialem, juxta materiæ gravitatem, D. Thom. *quæſt. 96. art. 4.* Sot. *lib. 1. de juſtit. q. 6. art. 4.* Caſtro *lib. 1. de lege pœnali, cap. 4* Tiraquel. *in præfat. retract. tit. 1 num. 74.* Menchac. *lib. 1. controv. cap. 19. num. 1* Navar. *in man. cap. 23. n. 48.* Cov. *in reg. peccatum, p. 2. §. 5 n. 3. & de ſponſa. p. 2. cap. 7. §. 1. n. 8.* Gom. *l.* 1. *Tauri, n. 3 & 4. l. 45. n. 56.* Guter. *canon cap. 7. num. 10.* Fr. Emman. Roderic. *com. 1. Regular. q 6. art. 3* Sayr. *in clavi Regia, lib. 3. cap. 7 num. 1.* Ceocd. *ad Decretal. collect. 2. num. 3.* Et lex humana, tam civilis, quàm Eccleſiaſtica, obligare poteſt in conſcientia, itaut ipſius tranſgreſſio ad gravem culpam imputetur in materia gravi, ex Bonacina *de legibus, diſp. 1. quæſt. 1. punct. 7. §. 1 num. 2.* Item lex humana neminem obligat prius quàm promulgetur etiam data ſcientia, Barboſa *in cap. 2. de conſtit. num. 5. & 10. & in cap. 1. de poſtulat. Prælator. n 9.* Et lex, ſeu diſpoſitio Principis non acceptata, nec moribus utentium comprobata, non ligat ſubditos, gloſſ. *in cap. 1. de trenga & pace*, ubi idem Barboſa *n. 9.*

Lex pœnalis obligat in foro conſcientiæ ad culpam mortalem, Victor. *de poteſtate civili, n. 19.* Menchac *uſufrequent. c. 7. n.* . Perez *l. 6. tit. 6. lib. 2 pag. 272.* Mexia *in tract. taxa panis, concl. 1. num. 105. cum ſequentibus*, Azor. *moral. p. 1. lib. 5. cap. 6. col. 377. cum ſequentibus*, Sayr. *in clavi Regia, lib. 3. cap. 9. à n. 3.* Si contineat ſententiam ferendam, non obligat etiam in conſcientia Reum ad eam ſubeundam ante ſententiam judicis condemnatoriam, Monet. *de diſtribut. quotid. p. 3. q. 7. num. 36.* ubi *num.* 59. reſolvit quod regulariter loquendo, quamvis lex pœnalis contineat latam ſententiam, ſeu pœnam infligat ipſo iure, tamen ea ſubeunda non eſt ante ſententiam declarationis, ſeu declaratoriam commiſſi criminis, vel pœnæ incurſæ, & *num.* 6. limitat, ut non procedat in pœna ſpirituali, hoc eſt irregularitatis, & in cenſuris.

Verbo LIBELLUS.

LIBELLUS poteſt offerri contra plures, quando cauſa eſt eadem, & non poſſunt Rei requirere, quod fiant libelli ſeparati, ex traditis per Paul. *in l. cum hi, § vult igitur oratio, de tranſact. & in l. ſi cum quis procuratoris, §. unius*, & ibi Bald. *ff. de procurator.* Tiraq. *de retract. tit. 2. §. 2. gloſſ. unica, n. 67.*

Libellus ante litem conteſtatam poteſt corrigi, & confeſſio in eo facta poteſt revocari, gloſſ. *in l. qui familia, ff. familiæ erciſc.* Socin. *re. 89 verſ. octavo fallit* Maſc. *de probat co. cl 347. n. 18*

Libellus ſuſtinetur pro parte apta, licet pro alia ineptus ſit, Pinel. *in §. 2 Cod de reſcind. vendit. p 3. cap. 3 n. 8.* Et de libello inepto vide Jaſ. *in l. eleganter, §. 1. n. 7. ff. de condict. indebiti.* Et poteſt à judice rejici, ſi vitium libelli ſit patens ac manifeſtum, Gom. *dec. 206 num. 7* plura vide per Rebuf *in tract. exceptionum. num. 319. cum ſeq.* Et quid ſi unum deductum ſit in libello, & aliud probatum? Vide Tiraq. *de retract. tit. 2 ad finem, n. 97. & 98.* Gom. *ad l. 45. Tauri, n. 539. col 3.* Hyppolit. *in l. unius, §. cognitiurum n. 16. ff. de quæſt.*

Libellus interpretari debet in eam partem, quæ magis eſt utilis libellant. Dec. *in cap. conſuluit 2. n. 5. de appellat.* Cor. *in memorab.* verbo *libellus, p. 537.* Quo pacto ſit formandus libellus, ubi res periit culpa morati? Vide Jaſ. *in l. ſi ſervum, §. 1 n. n 5 de verbor. obligat.* Et quo pacto formandus, ubi petitur caveri de evictione? Vide Jaſ. *in l. ſi ſtipulantis 9. qui fundum, ff de verbor. obligat.* ubi *num. 3.* quid ſi res ſit tradita cum ſervitute

Libellus generalis an ſuſtineatur? Vide Dec. *in dicto cap. conſuluit, num. 5. de appellat.* Et quid in libello incerto? Vide Perez *ad l. 1 tit. 4. lib. tertio Ordinam pag. 535.*

Libellus formatus contra ſtylum, & conſuetudinem, an poſſit à judice rejici? Vide Felin *num.* 17 & ibi Dec. *num. 6. in cap. 1. de reſcriptis*, Jaſ. *in l. inter ſtipulantem. §. ſi Stichum, num. 6. ff. de verbor. obligat. & in l. 1. Sum. 4. ff de offic. aſſeſſor.* Rebuf. *in tract. except. num 33.* Flamin. *de reſignat. lib. 11. q. 10. num. 1. & lib. 2. q. 22 n. 8.* Ubi quod articuli impertinentes non ſunt admittendi.

Libellum poteſt corrigere procurator ſine ſpeciali mandato, & interpretari, Felin. *n. 2.* & ibi Dec. *n. 4 in cap. cum veniſſent. de judic.* Jaſ. *in l. inter ſtipulantem, §. Stichum, n. 9 ff. de verbor. obligat.* Tiraquel *in l. ſi unquam*, verbo *libertus, n 11. Cod. de revocand. donat.* & quid in hærede? Vide Jaſ. *in l. cum teſtamentum, n. . Cod de juris, & facti ignorantia.* Et error in libello poteſt corrigi poſt litem conteſtatam, Afflict. *deciſ. 44. n. 3.*

Libellus an concludat in rei vendicatione, ſi petatur rem reſtitui? Vide Felin. *in cap. inter dilectos, num 1. de fide inſtrum.* Quid ſi in libello petantur centum, & non probentur niſi quinquaginta? Vide addit. Abb. *in cap. cum inter, n. 13. lit. A, de re jud.* Jaſ. *in l. quidam æſtimaverunt, n 5. ff. ſi certum petatur*, ubi etiam quid ſi petat centum, & probet 200. & vide eundem Jaſ. *in l. ait Prætor 2. n. 2. ff. de jurejur. & in l. 1. §. ſtipulanti, num 8. ff. de verbor. obligat. & in l. ſcire debemus, num. 3. ff. eodem tit.* Tiraquel. *de jure primog. q. 17. opin. 1. n. 4. & 8.* Et an ſolemnitas extrinſeca præſumatur in libello? Vide per Jaſ. *in l. ſciendum, n. 27. ff. de verbor. obligat.*

Libelli clauſulâ quâ petitur ſibi jus & juſtitiam miniſtrari, &c. operatur, ut videatur intentarum remedium utilius petenti, Gam *deciſ. 300. num. 3.* Pinel *in l. 2. Cod. de reſcindenda vendit. p 3 cap. 3 num. 29.* Menoch *conſ. 314. num. 5.* Perez *ad l. 11. tit. 1 lib. 3. Ordinam pag* 484. Valaſc. *de jure emphyt. q. 6. n. 55.* Et iſta clauſula non defendit à contrarietate, Joſeph. Ludoviſ. *dec. 117. n. 23.* Tiraquel. *de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 41. n. 4.*

Libello debet ſententia conformari. Ordinat. *lib. 3. tit. 66. §. 1.* & ibi Barboſa *num. 1. & 2.* & adde Farin *de delict. p. 1. tit. 3. q. 25. n. 65* Et judicandum eſt juxta concluſionem libelli quæ debet attendi, Bart. *in l. Aurelius, §. Stichus, ff. de liberat. legata*, Rebuff. *in l. licèt, §. partus, ff. de verbor. ſignificat. pag. 304.* Rota ge-
nuæ

Digitized by Google

nuæ dec 7.n.11.Dec.conſ. 136. n. 1. Roland. conſ. 79. n.34.cum ſeq vol. 1.Seſſe Aragon. dec 27. tom. 1. & plura alia de libello vide apud Perez ad leg primam, tit.4.lib.3.Ordinam.pag.535.cum ſeq.

Verbo Liber.

LIBER mercatoris probat.Surd.deciſ 199.n.11. Et libris mercatorum de conſuerudine creditur, Cur. Philip tom.2.lib.2.cap 8.n. 6. cum ſequentibus. Intellige in iis,quæ pertinent ad mercaotiam, Menchac. illuſtr.cap.35 n.6. Et non probant contra tertium,Farin.dec 442.in noviſſ. Cur. Philip.p. 1.§. 17. n.37. Stephan.Gratian. diſceptat for nſ.cap.717.

Liber rationum probat inter ſocios ; Menoch de arbitr.caſu 91.& contra ſcribentem,idem num 8 & conſ.23.n.5.& conſ.120.n.31. Cald. de empt. cap. 19. n.43. Et quando faciat pro ſcribente, vide Cot in memorab.verbo liber, pag.544.Et non habet executionem paratam extra judicium, & ſine anctoritate judicis, Cur.Philip.p.2.§. 4. n.1. Ubi ſecus aſſerit ſi ſit recognitus in judicio, aut per inſtrumentum publicum. Et de libro campſorum & mercatorum, vide Bart. in l.quedam,§ nummulario,num.2 & 3 ff. de edendo,addit.ad Marant.de ord.judic.p.6.actu 6.n.23. pag.151 Azeved. addit.3. lib. 3. n.9.pag 372. & de literis cambii vide Marant.ubi proxime,pag. 355 n. 46.cum ſequentibus,Stephan.Gratian.dicto cap.727.Et tenetur adminiſtrator illum exhibere, idem Gratian. cap. 71. ubi num 3. quod adminiſtrator præſumitur malitioſè illum occultare : probat etiam Farin.de delict.p.4.conſ.96.n. 45. & n 52. cum ſequentibus. An valeat pactum, ut circa damna & intereſſe credatur juramento damnum paſſi? Vide Farin. dicta p.4.dec. 91.n. 3. & ibi additio.

Liber in quo deſcripti ſunt qui ſolvere debent, probat. Grat. diſcept.forenſ c.559.n. 28.

Liber Pontificalis eſt anthenticos, Vincent. de Franch. dec. 253. num 7. Menoch conſ.52 num 145. Gratian.forenſ.cap.111.n.7.& c. 298. num. 28. Mart. de juriſdict.p.1.c.20.n.14 Cened.ad Decretal. collect. 235. n. 4.

Liber Parochi in quo deſcripti ſunt baptizati mortui, & matrimonia, facit fidem. Barboſ. de offic. & poteſt.Epiſcopi,p.2.allegat.31.n. 174. cum ſequentibus.

Libris capituli circa Canonicorum intereſſentiam ſtandum,Barboſa de Canonicis,c.34.n 21.

Libri cenſuales Capituli probant ſolutiones, cap. ad audientiam,§.nos igitur, de preſcript. Burſat. conſ. 13.num.27

Liber cenſualis, vulgò tombo, qui ex archivo publico profertur,facit integram fidem, l. cenſus & monumenta,ff.de probat cap ad audientiam 13.de preſcript.Gloſſ in cap.cùm olim,verbo inſtrumenta.de cenſibus,Maſcard.de probat concl.540.n 13.& concl. 111. num 9.& 10 Valaſc de jure emphyt. q. 9. num. 28. verſ.rurſus, & num.ſequentibus, Cabed. de patronat. Regia corona.cap. 34. n. 1. Barboſ.in dicto cap.ad audientiam,num 3.Et ſi ſit antiquus, præſumuntur ſolemnitates,& citatio dos confrontadores, Roland lib. 2.conſ.95.num.24.Maſcard.concl.108.num.1.2.& 4.& concl 317.n.15.19.& 36. Dec conſ. 36. num.2. verſ. non obſtat, quem & alios refert idem Maſcard. concl. 290.num.9.& 13. & quod ex diuturnitate temporis præſumatur omnis ſolemnitas extrinſeca, prout eſt citatio partium, tenent relati à Molin. de primogen. lib.2.cap.6 à n.73. Menoch. de præſumpt lib. 3. præſumpt 1,2.Maſcard. ubi proxime. De archivo publico, & probatione ſcripturæ reperta in eo, vide Joſeph.Ludoviſ.deciſ.Peruſ.115.num.19. cum ſequentibus,Quaranta in ſum. Bullar.verbo Archivus,pag.87. Cald de empt cap.21 num.19.& num 22.& n. 28.& cap.35.num.24,Farinac.de delict.p. 7. in fragment.lit. C,num.463.Seſſe Aragon. dec. 21. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 526. num. 46. & cap. 582. cum quo intellige Valaſc. conſult. 167. n. 9. Ubi agit de hoc libro cenſuali, & ſcripturis prolatis ex archivo publico, vulgò torre do tombo. Et inventus in manu partis non probat, ex Afflict. dec.354.num.7 & 8.

Liber cenſualis Eccleſiæ probat cenſus & redditur Eccleſiæ,canonis præſtationem, poſſeſſionem. & conſequenter dominium rerum ad Eccleſiam pertinentium,Menoch. de arbitr.lib.2.caſu 3 num. 4. Valaſc.de jure emphyt.q 9.n.29.Cur.Philip.tom.2. lib. 1. cap.8.num.12.Gabr.Pereira de manu Regia,in concordiis,n.63.fol.228.Barboſa in dicto cap. ad audientiam, num.2.Ubi hoc notabile declarat,& addit quod libri Eccleſiæ antiqui propter eorum antiquitatem probant pro ipſa Eccleſia. Et Prælati in eorum diœceſibus tenentur facere archivum bonorum Eccleſiaſticorum,Conſtit. Brachaten. tit. 18. conſtit. 3. Cald. forenſ.q.21.n.40. Quaranta ubi proxime.

Auguſt. Barboſæ Repertor.

Verbo Libertas.

LIBERTAS eſt res inæſtimabilis, l. libertas, ff.de regul.juris,Tiraquel. in l.ſi unquam, verbo donatione largitas,num.331 Cod.de revocandis donat. Surd de alim.tit.8 privil.58.ubi multa adducit, qui deciſ.6.aſſerit,quod poteſt præſcribi ; & de libertate & cauſa juriſdictionis, quod nullam recipit æſtimationem,tradunt Cabed. arreſto 75.p.1.& arreſto 87. p 2.Thom.Valaſc.tom.1 allegat.99.n 6. cum ſequentibus. Ubi refertur, quæ non recipiunt æſtimationem.

Libertas probari non poteſt evidentibus probationibus & documentis,l. Divi fratres, verſ. quod ſi ſervituте ff de liberali cauſa,quod verò probetur per conjecturas & indicia,eſt text in l. in teſtamento 1.ff. de fideicommiſſ. libert. Et libertas requirit probationem quinque teſtium,l.unic.§.ſancimus, Cod.de Lat. libert.tollenda, ſed non recipitur in praxi.

Verbo Lis, Litigans, Litigiosum, Litigium.

LITES ſunt flagella hominum duriſſima, Rebuſ. in reg.de ſubrogandis collitigant. gloſſ. 1. Et qui minuit lites,minuit peccata l.16.& ibi Gregor. tit.4.part.3.& ſatis lucratur qui ſe à litibus eximit, Tiraquel.de retract.lig.§ 8.gloſſ 7.n.21.Perez ad leg. Ordinam tit.1.lib.3.pag.448. in fine,& tit.3.pag.515. & tutior pax incerta victoria,l ult. Cod. commi ationes,epiſtolas,&c. Et plura mala quæ ex litibus oriuntur,vide apud Cened.ad Decretal. collect.60. Rebuſ. In proœm concordatorum,pag. 511. Gonzal. ad reg. 8. Cancel.§.7.proœm à n.8.& n.12.cum ſequentibus,Montan.de tutel.cap.33.n.255.cum ſequentibus, & eſt utilitas publica,ut lites finiantur. Flamin. de reſignat. tom.1 lib 3.q.5.num.12.Cora in memorabilibus, verbo lites,pag.551.Rebuff in l.litis,n. 36.ff.de verb. ſignificat.pag. 202. & litium introductio criminum occaſionem,& alia detrimenta præbet, Clem. dudum, de ſepultur Jaſ.in l.quidam æſtimaverunt,n.3.ff.ſi certum pet.Flamin.dicto tract lib.11.q. 1.n. 29. Et lites finiri ſpectat ad conſervationem congregationis humanæ,Clem.dudum, de ſepultur. Flamin. dicta q.5. num.33.

Lite pendente diſpenſatio facta in præjudicium alterius

terius non valet, Flamin. *dicto libro tertio*, *quæſt.16. num.52.*

Liti renuntians an videatur fateri jus eſſe adverſario? Vide text. *in l. ſi te*, *Cod. de ingenuis & manumiſſ.* Tiraquel. *in l. ſi unquam*, verbo *donatione largitus*, *n.204. Cod. de revocandis donat.*

Litis pendeotia non inducitur ex citatione, niſi ſit certa citatio, & in ea ſint expreſſa ea, per quæ Reus poſſit inſtrui, *cap. relatum*, *de offic. delegati*, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.2. n.33.*

Litis pendentiæ eſt facienda mentio, Azeved. *l.3. tit.5.n.5.lib.4.nova recop lit.* Valaſc. *tom.1. allegat.60. n.8.* Secus eſt quando deſerta eſt lis, Cened *ad Decretal. collect. 53. n.5.* ubi *n.4.* quod impetrans non tenetur facere mentionem de lite nulla, & eſt facienda mentio de ſententia lata in cauſa, Menoch. *de arbitr. lib.2. caſu 202. n.42.*

Lis dicitur mota ante conteſtationem, Rebuf. *in dicta l. litis nomen*, *verſ. ſextò quamvis*, *p.202* Quod lis dicitur mota, quando fuerit conteſtata, probar Cardoſo *in praxi judicum & advocat.* verbo *lis*, *numero 5.*

Litis vera conteſtatio fit, quando Reus reſpondet libello contrariando, ita judicatum fuiſſe in Senatu tradit Mendez *in praxi, lib.3. cap.6* Phœb. *deciſ.74. & arreſto* 84.*p.1.* & vide Benedict. Ægid. *in l. ex hoc jure*, *ff. de juſtit. & jure*, *cap.8. n.114. cum ſequentibus*, Gam. *deciſ.147. n.3.* De litis conteſtatione, & quomodo inducatur? Vide Reynoſo *obſervat.63.* De effectibus litis conteſtationis, vide Cardoſo dicto verbo *lis*, *n.*8. ubi *num. ſequentibus*, agi de caſibus in quibus lis conteſtatur, vel non conteſtatur.

Litigium & litigioſa res tantùm arctat citatos, *l.1. §.1.* & ibi Bart. *ff. de litigioſis*, Cepola *cautela* 34. Moëdan. *dec.* 42. Et attentatum non dicitur committi à tertio, Gregor *l.26.* verb *de nuevo*, *tit.23. part.3.* Moëdan. *deciſ.105.* Robert. Lancelot. *de attentat. p.1. cap.3.* Curt. *pract. cap.24. n.4.* Menoch. *de inter. ict. remed.17. recuper. poſſeſſ. n.44. verſic. quæro* 14. Put. *p.2. dec.74.* Cabed. *de* .120. *n.14. p.1.*

Litigans facilè, & continuò calumnioſus præſumitur, Rebuf. *de reprobat. teſtium*, *n.330.*

Litigans cum uno tanqnam minore, vel cum uno tanquam hærede, videtur fateri illum eſſe minorem, vel hæredem, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.78. num.47.*

Lite pendente non poteſt dominus ædificium demoliri, & cæmenta aliò transferre, Maſcard. *de probat. con l* 148. *n* 8.

Lite pendente nihil poteſt innovari, nec aliquis à ſua poſſeſſione amoveri, Cota *in memorab.* verbo *lites*, *p* 552. Cald *forenſ.q.22. n.40.* Cabed. *deciſ.15. n.1. p.2.* Barboſa *in l. ſi de vi*, *num* 202. *de judic* Et nemo privari debet poſſeſſionis commodo, *cap.1. de ſequeſtrat. poſſeſſ.* Reynoſo *obſervat.37. n.4.*

Lite pendente non dicitur aliquid fieri, quando habuit ortum ex cauſa veteri, ut ſubjaceat vitio litigioſi, *l alienationes* 13. *ff ſamil. erciſc. l.1. ff. de fundo dotali*, Tiraquel *de retract. lig. §.1. gloſſ.14. n.16.* optimè Lancelot. *de attentat. lite pend. p.2. cap 4. limit.8.* Et juvatur ex eo, quia ſicut jus ſuperveniens Actori, lite pendente, ex cauſa de præterito ſufficit ei ad condemnandum reum, *l ſi rem*, *ſin. ff. de pignorat. act. l. ſi mandavero* 17. *ff. mandati*, Gom. *l.40. Tauri*, *numero* 79. Cabed. *deciſ.12. num 11. p.1.* Sic jus ſuperveniens Reo ex cauſa de præterito ſufficit ad eum abſolvendum, quia à pari procedunt Actor & Reus, *l. fin. Cod. de fructibus & litium expenſis*, *reg. non debet*, *de reg. juris*, *lib. ſexto.*

Liti expenſas tenetur dives paoperi colliriganti miniſtrare, Valaſc. *conſult.1 num 6.* Menoch. *conſil.386. num.4. & de præſumpt. lib.1. q.35. & de arbitr. lib.2. caſu* 169. *n.12.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.55. n.47. cum ſequentibus*, Cordub *in l. ſi quis à liberis*, *§. ſi vel parens*, *n.47. ff. de liberis agnoſcendis*, Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.46. n.6.* Et dives quis non præſumitur, niſi probetur per allegantem, idem Gratian. *diſcept foreuſ. cap* 626. *n.12.*

Litigioſa res non poſſunt alienari, *l.5 ff. de petit. hæredit. l.13 ff. famil. erciſ.* Et poteſt per ſententiam fieri executio in tertio, io quem res fuit alienata, Bart. per text. *ibi*. *in l. cenſemus*, *Cod. de litigioſis*, & *in l.3 n.23. Cod. de pignor* Soar. *in l poſt rem judicatam*, *ampliat.8. col.5.* Andr. Gail. *lib.1. pract. obſervat. cap. 118. num.2* & in alienatione neceſſaria non eſt locus vitio litigioſi, Surd. *de alim. tit.9. q.32. num.68.*

Lis oon dicitur finita, niſi elapſis triginta annis, Stephao. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.535. n.8.*

Verbo LITARA.

LITERAS alienas aperire & legere, quibus caſibus ſit peccatum mortale, & quæ pœna incurratur? Vide Sà *in aphoriſm.* verbo *litera*, *pag.394.* Salzed. *in pract. crim. Canon. cap* 103. Barboſa *ad cap. cùm olim. magiſter* 33. *de offic. delegati*, *num.1. & 31* Quarant. *in ſum. Bullar.* verbo *caſus reſervati*, *n.11. & 12.* Ubi refert quibus rationibus prohibeantur legi & aperiri, quando ſuot clauſæ.

Literæ miſſivæ inter mercatores habent executiooem paratam, & non requirunt ſcripturam, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.500. à n.2. & cap.569. n.25.* Gabr. Pereira *dec.97.*

Verbo LOCANS, LOCATIO, LOCATOR.

LOCATORI vel beneficiario an fiat præjudicium, ſi conductor diminutam penſionem pluribus annis recepit? Vide Surd. *conſ.154. n.45. & 46.*

Locatio redditnum non includit munera quæ offeruntur ob jucundum adventum beoeficiati, Surd. *de alim. tit.7. q.32 n.18.*

Locatio boum pro certis menſuris frumenti ratione ſuſcepti periculi, deteriorationis & mortis, eſt licita, Paul. Comitol *reſponſ. moral. lib.3. q 12.* Palat. *in repetit. ſis. cap. notab.6. § 11. n.4. cum ſequentibus*, *p.256.* Navar. *in man. cap.17. n.260.* Gemin. *de uſur. commento*, *c.1. n 27* Bonacoſ. *p.2. commun. opin. fol.* 86. verbo *uſurarius*, quem vide *d. p. 2. fol. 18. verſo*, verbo *contractus.*

Locan domum an poſſit prohibere condoctori ne conductam alii non æquè idoneo locet? Vide Afflict. *dec.401. n.2.* Gom *tom 1. var. c.3. n.11.*

Locator conductori debet remittere partem mercedis, ſi propter ſeqoeſtrationem fructus ſint diminoti, Bart. *in l. ſi merces*, *§. culpa*, *ff. locati*, Menoch. *conſ.51 n.13. & 14. & conſ* 119. *n.1. & conſ.120. num.18. cum ſeq* ubi *num* 28. quod condoctor injuſtè impeditus perſeverando in condoctione ſibi præjudicat: & *num.29.* quod conductione prima finita fidejuſſor non tenetur pro ſecunda renovata. Et conductor impeditus oti re condocta facto locatoris, non tenetur ad mercedem, idem *conſilio* 128. *numero* 7.

Locator tenetur tradere rem liberam, *l. Julianus*, *§. offerri ff. de action. empti.* Surd. *conſ* 300. *n.6. cum ſequentibus.*

Locatione fructuum facta ad vitam alicujus pro certa ſumma, ſi vivat per multos annos, oon poteſt intentare

intentare actionem deceptionis ultra dimidium, quia poterat uno anoo tantùm vivere, juxta *reg. l. ſancimus §. fin. Cod. de donation.* Menchac. *quæſt frequent. cap.* 68. *n.* 11. Pinel *in l.* 2. *Cod. de reſcind. vendit. p.* 3. *cap.* 4. *n* 31.

Locatio ad duas vitas dicitur perpetua, & ad longum tempus, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 460 *n.* 40.

Locationi factæ à prædeceſſore non tenetur ſtare ſucceſſor in beneficio, vel majoratu. Cened. *ad Decretal' collect.* 76. *n.* 5. Quarant. *in ſum. Bullar.* verbo *alienatio, p.* 19. Cald. *de empt. cap.* 26. *n.* 6. Barboſa *in l. ſi filio familias, § fin. n.* 19. *ff. ſoluto matrim.* & reſignatarius non tenetur ſtare locationi. vel conductioni factis per reſignantem, Flamin. *de reſignat. lib.* 1. *q.* 16. *n.* 47.

Locatio beneficiati anteceſſoris non poteſt revocari à ſucceſſore, ſi fiat nomine Eccleſiæ, quæ nunquam moritur, ſecus ſi nomine proprio, Cov. *lib.* 2. *var. cap.* 15. *n.* 6. *verſ. ego verò*, Barboſ. *in dicta l. ſi filio famil. §. fin. n* 25. Cald. *de empt cap.* 26. *n.* 14. Ceval. *dec.* 612. Ubi aſſerit quod ſucceſſor ſingularis regulariter oon ſtat locationi.

Locatio in dubio tantùm videtur extendenda uſque ad decem annos, Barboſ. *ad l.* 2. *n.* 225. *Cod. de præſcript.* 30. *vel* 40. *an* ubi *num.* 39. quod longum tempus intelligitur pro ſpatio decem annorum. Et per locationem ad longum tempus dominium utile transfertur in conductorem, *Clem.* 1. *de rebus Eccleſiæ non alien.* ubi Barboſa *num.* 11. & ita tenet communis ſententia per Cov. *dicto lib.* 2. *var. cap.* 16. *num* 1. Gam. *l.* 4. *Cauri, num.* 84. Menoch. *de arbitr. caſu* 5. Cald. *de extinct. emphyt. p.* 4. *cap.* 1. *n.* 9. Valaſc. *de jure emphyt. q.* 27. *n.* 7. Molina *de juſtitia, diſp* 445. *verſ. & locatione*, Marta *de juriſdict. p.* 4. *cent.* 1. *caſu* 94. *n.* 28.

Locatio facta de novennio in novennium valet, per Alexand. *conſult.* 104. *vol.* 3. Licèt enim locatio in novennium non ſit alienatio: tamen ſi fiat ad novem annos cum expreſſa renovatione ad novem annos, non valet, quia fraus eſt, *ex Auth. de non alienand. §. quod autem dictum eſt, verſ. nec illud, collat.* 2. & firmat. Cyn. *in l* 1. *Cod. de jure emphyt.* Anchar. *conſ.* 57. Jaſ. *in l. manumiſſiones, n* 37. *ff. de juſtit. & jure*, Cov. *lib.* 2. *var. cap.* 16. *n.* 4. ex quibus ita reſolvit Reynoſo *obſervat.* 70. *n.* 16.

Locatio quando fuit facta cum juramento, tenetur ſucceſſor ſtare colono, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ cap.* 37 *n.* 22.

Locationis contractus eſt ultrò citroque obligatorius, & non eſt æquum quod ex eodem inſtrumento unus poſſit conveniri, alter verò non, *l. ſi id certè, §. nunc videndum, ff. commodati*, Roland. *conſult.* 69. *n.* 9. *lib.* 4. poſt quem ita reſolvit Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 376. *n.* 25.

In Locatione bonorum Eccleſiæ penſiones ante diem ſolutæ in præjudicium ſucceſſorum non valeot, Concil. Trident. *ſeſſ.* 25 *de reformat. cap.* 11. ubi Barboſa *n.* 3. aliquos citat, & *n.* 4. tradit an Prælatus, vel beneficiarius ſuccedens in officio, vel beneficio teneatur ſtare locationi per ſuum prædeceſſorem factæ: de quo etiam vide euodem Auctorem *in collect. ad Concil. Trident dicto loco, & de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *allegat.* 94. *per. totam.*

Locatio in dubio videtur facta pro uno anno, argum. *l. item quæritur, § qui impleto, ff. locati*, Surd. *d. dec.* 265. *num.* 12. ubi *num.* 54. contrarium tenet. Et locatio facta ſimpliciter, intelligitur pro uno anno tantùm, idem *dec.* 365. *num.* 12. Et inſtrumentum locationis primi anni non habet executionem paratam pro anno tacitæ reconductionis, Cur. Philip. *p.* 2. *§* 7. *n.* 5. *tom* 1

August. Barboſæ Repertor.

Locationis inſtrumentum probat poſſeſſionem locatoris, Barboſa *in l. ſi alienam, num.* 79. *ff ſoluto matrim.* Farin. *dec.* 405. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 502 *à n.* 8 Et locatio probat poſſeſſionem contra conductorem, & ſolventem penſionem, non verò contra tertium, Tiraquel. *de ure conſtit. p.* 3. *limit.* 1. *num.* 21. & 22. Plura alia de locatione & conductione, vide per Molin. *de contractibus, tract.* 2. *diſput.* 488. *cum ſequentibus*, & Bonacin. *tom.* 1. *diſput.* 3. *de contractibus, quæſt.* 7. *de locatione & conductione.*

Verbo LUDUS.

LUDO quæſita tenetur quis reſtituere, Fr. Emman Roderic. *in explicat Bullæ, fol.* 178. *cum ſequentibus*, Paul. Comitol. *reſponſ. moral lib.* 3. *q* 8. Gabr. Pereira *dec.* 88. *num.* 1. & 2. Ubi quod in ludo prohibito non datur actio, & competit ſoluti repetitio, niſi præſcriptio quinquagenaria obſtet, & quod ludo uti poteſt ad recreationem. Et perdens in ludo tenetur ſolvere, Sanchez *de matrim. lib.* 1. *diſp.* 31. *num.* 2. Comitol. *dicto lib.* 3. *quæſt.* 11. *num.* 3. Et trahens invitum aliquem ad ludendum tenetur reſtituere lucrum, Sanch. *dicto lib.* 3. *quæſt.* 11. *num.* 3. Et trahens invitum aliquem ad ludendum tenetur reſtituere lucrum, Sanch. *dicto tract. lib.* 4. *diſp.* 10. *num.* 1. & 2. Comitol. *dicto lib.* 3 *quæſt.* 9. Sayr. *clavis Regiæ lib.* 11 *cap.* 13. ubi latè. Quid ſi lucratus fuit à minore? Vide Comitol. *dicta quæſt.* 9. Bejam *reſponſ. caſuum conſcient. p.* 1. *caſu* 61. Farin. *in praxi delict. p* 3. *quæſt.* 09. *num* 81. *cum ſequentibus, & num.* 177. *cum ſequentibus*, Sanchez *de matrim. lib.* 6. *diſp.* 38. *num.* 30 & *n.* 33. & 34. Ubi reſolvit quod ſi minor ſit pubes & curatore careat, noo tenetur lucrans reſtituere, donec cogatur à judice, ſecus ſi minor ſit impubes pubertati proximus, vel curatorem habeat. Et ille cui fuit factum mutuum, tenetur ad reſtitutionem, Avil. *ad cap.* 19. *Prætor.* verbo *ni tableros, num.* 9. Ubi refert caſus, in quibus mutuum non poteſt repeti, quem vide verbo *leyes, num.* 2. & 4. & de aleatoribus vide Anchar. *conſil.* 415. *num.* 3. Salzed. *in pract. crimin. canon. cap.* 70. Farin. *de delict. p.* 2. *lib.* 2. *tit.* 6. *q.* 6. *num.* 427. *cum ſequentibus*, Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 2. *allegat.* 43. *n.* 11. & 12. & *in collect. ad cap. inter dilectos, de exceſſibus Prælator. n.* 3. *in cap.* 2. *de teſtibus, n.* 16. & *in cap. Clerici, de vita, & honeſt. clericor. n.* 5. *cum ſequentibus*, Dom. Roderic à Cunha *in cap. Epiſcopus*, 35. *diſt.* & Ariſt. 4 *Ethic. cap.* 1. *in fine*, aſſerit aleatores ſimiles eſſe furibus ac latronibus. Et luſores ſunt infames, Perex *ad lib.* 8. *Ordinam. pag* 385. Grammat. *dec.* 1. Gregor. *l* 12. verbo *de mala vida, tit.* 7. *part.* 6. *num.* 6. & 7. Cordub. *in l. ſi quis à liberis, §. ſi quis ex his, n.* 185. *ff. de liber. agnoſcend* Maſcard. *de probat. concl.* 995. Bonacoſ. *p.* 1. verbo *ludus. fol.* 108. *verſo*, Straccha *de mercatura, titul. de penſion. p.* 4. *§. quæritur, n.* 1. & 2 Menoch. *de arbitr. caſu* 399. *in principio.* Et pecunia in ludo lucrata ſub fide præſtita de lucro ſolvendo, non debetur, Gabr. Pereira *dec.* 88 *n.* 3. Et ludus convivii vel ſchoti non prohibetur, Seſſe *Aragon. dec* 144. *num.* 33. Plura alia de ludo vide apud Sayr. *Clavis Regiæ lib.* 11. *cap.* 12. Comitol. *dicto lib.* 3. *q.* 7. *n.* 3. & *q.* 8 9. & 10 Avil. *ad cap.* 9. *Prætor.* verbo *juegos*, Cov. *in reg. peccatum, p.* 2. *relect. §.* 40. Sot. *lib.* 4. *de juſtit. q.* 5 *art.* 2. Cardoſo *in praxi judicum, & advocat.* verbo *Ludus*, Azeved. *ad l.* 2 *n.* 79. *tit.* 7. *lib.* 8. *novæ recopilat.* Leſſ. *de juſtit. lib.* 2. *cap.* 26. *dubit.* 5. De ludo Schaccorum vide Barboſam *ad cap. venerabilem* 34. *num* 17. & 28. *de elect.*

L I T E R A M.

Verbo MAJORATUS.

MAJORATUS inſtituuntur ad conſervationem familiarum, Molin. *de primog lib* 1.*cap*.11.*n*.3. Cald. *conſ*. 33. *n*.10. Cabed *dec*. 133.*n*.1.*p*.1. Stephan. Gratian. *diſcept forenſ.cap*.621.*n*. 10. Et valet conditio ut ſucceſſor deferat nomen, & arma inſtitutoris, Molin. *d.tract.lib*.2. *cap*.14. Avend junior *ad l*. 4 . *Tauri, gloſſ*.3.*n.ult*. Cald. *in l.ſi curatorem*. verbo *de in integrum reſtit.min*. Et valet quæcunque poſita ab inſtitutore, idem Cald *conſ*.15.*n*. 13. quem vide *n*. 14. & Gratian. *diſ. forenſ cap*.798 *n*.12.*cum ſequentib*. Et in nativitate maſculorum ridet ac lætatur tota domus, idem Gratian. *dicto cap*.621 *n*.15.

Majoratus novos erigere, vel antiquos augere & conſervare licitum eſt, Sot. *lib* 4. *de uſtit.quæſt*..5. *art*.1 *col*.3 Tiraq. *lib*.1 *de primog*. *q*. 4. *num*. 14. *cum ſeqnentibus*. Cov. *lib*.3 *var.cap*. 5. *n*. 6. *verſ*. 3. Gom. *l*.40. *Cauri*, *num*.56. Menoch. *conſ*. 138. *num*. 21. & *num*. 37. *cum ſequentibus* . & *num* 52. Menchac. *illuſtr. cap*. 8 *n* 7. Perez *lib*. 3. *tit*. 2. *Ordinam*. *p* 77. Valdeſ. ad Soar. *p*.79. Burg. *conſult*. 3 *num*. 45. Molin. *de primog*. *lib*.2.*cap*. 1 Cald *quæſt. forenſ.q*. 23. *num*. 45.

Majoratum an Plebeius poſſit inſtituere? Vide Avend. *ad l*.2-. *Tauri*. *gloſſ*.1. *n*.2.

Major naturalis præfertur, cùm res ad unum pervenire debet, Gregor. *l*.2.*tit*.15. *p* 1. verbo *ma oria*, Cald. *de nominat*.*q*.13.*n*.35. Valaſc. *conſ* 82.*n*.5.

Major natu dicitur qui primò natus eſt, & majorem habet ætatem, *l*. *ſi pater*, *in fine*, *ff. de adopt*. Surd. *dec*.335. *n*. 1.

Majoratus aſſimilatur in multis naturæ feudi, Perez *ad lib*.5. *Ordinam*. *pag*.124.*in fine*, Stephan. Gratian *diſceptat. forenſ.cap*.621.*num*.10. Molin. *de primogen.lib* 1.*ca* .7 *num*.1. Et quam vis feuda ac majoratus ſint ſimilia, non ſunt idem, Bald. *in l.cùm antiquioribus, Cod. de jure deliber.colum*.9 Archid. & Præpoſit. *in c.quàm periculoſum* 7. *q*. 1. Socin. *conſil*. 47. *lib*.3.*num*.4. Paul. *conſ*. 164. Argumentom tamen de feudis ad majoratum coofici poteſt, Gam. *deciſ*. 31. *num*.5 Gom. *l*.40. *Tauri*, *num*. 77. Tiraquel. *de jure primogen*.*q*.23.*num*. 10. Cov. *lib*. 3. *var*. *cap*. 5. *n*. 8. *verſ. quintò facit* Reynoſo *obſervat*.22.*n*.7. Et non eſt validum, niſi in feudis ſit expreſſum aliquod jus commune, Molin. *de primogen.lib*.1.*cap*.7. *à principio*, & *num*. 5. vel niſi detur eadem ratio, & joris regulæ non repugnent, Cov. *lib*.2.*var.cap*. 8.*n*.1. Reynoſo *ubi proximè*.

Majoratus poſſeſſor eſt dominus, Molin. Theolog. *de juſti*.*tom* 1.*tract*.2.*diſp*.3. *verſ. quod item*, Valaſc. *conſ*. 394.*n*. 22. Cald. *de empt*. *cap*. 9. *n*. 16. Guter. *lib* 2.*pract*. *q*.17.*num*.2 Molin. Hiſpan, *de primog*. *lib*. 3.*cap*.10. Barboſ. *in l divortio*, *in princip*.*p* 2.*n*.9. *ff. ſoluto matrim*. Et oon poteſt pater majoratus poſſeſſor extante primogenito, ſecundo genitum, vel extante maſculo, fœminam eligere, Reynoſo *obſervat*.14.*n*. 4. *cum ſequentibus*

Ma oratus primogeniio defertur, Cald. *in reſponſo pro Duce Paſtrana*, *num*. 9. ubi agit de bonis Regiæ coronæ, ad quædumtaxat primogenitus admittitur ex Ordinat. *lib* 2. *tit* 35 §. 1. quæ lex vocatur mentalis, de qua agit Ordinat. *eod. tit. in princip*.

Majoratus ex quibus verbis probetur? Vide Molin. *de primogen.lib*.1.*cap* 5.*per totum*. Phœb *dec*.110. *num*.2.*cum ſeqnentibus*, *p*.2. conſtituitur ex illis verbis, *de majore in majorem*, Valaſc. *conſult*.2. Et majoratus vinculum probatur, ſi tertia generatio præterierit, quæ in eo ſucceſſit cum qualitate majoratus, aut lapſum ſit tempus 40. annorum, Gam. *deciſ*.218.*n*.2. Item quando declarat defunctus velle bona ſua remanere in familia, Maſcard: *de probat*. *concl*.775.*num*.7. & vide Cald. *qq. forenſ*. *quæſt*. 23. *num*.93. Vel quando teſtator voloit, ut ad maſculos deveniant, excluſis ſemper fœminis, Menoch. *conſ*.317.*num*.21. Item quando dicitur, ut ſucceſſio fiat de hærede in hæredem, Menoch. *de præſumpt*. *lib*.4.*q*.68. *n*. 7 & *conſ* 327. *num*.19. Maſcard. *ubi proximè*, *num* 9 Gam. *deciſ*. 347. Molin. *de primog n l b* 1.*cap*.5 *n*. 39. item per verba, *ſemper conſtituitur majoratus*, Menoch. *dicto conſil*. 327. *num*. 87. Molin *dicto cap*. 5. *n* 33. Phœb *deciſ*.120. *n*.12.*p*.2. Et vide Avend. *ad l*.41.*Tauri*, *gloſſ*.3.*n*.11.*cum ſequentibus*, ubi de verbis, *perpetuò* & *ſemper*, ac aliis. Item prohibitio de non alienando in perpetuum & quod res maneant in familia, conſtituit majoratum, Molin. *dicto cap*.5.*num*.16. Gam. *dec*. 30. *n*. 2. & *deciſ*.22, *num* 10. Avend. *ad l*.40.*Tauri*, *gloſſ*.2. *n*. 62. & *ad l* 41 *gloſſ*.3. *num*. 12 Valaſc. *conſult*. 82 *num*. 10. Cabed. *dec* 96.*num*.1.*p*.1. ubi *dec*. *ſ*. 143. quod ordo ſucceſſionis poſitus primo nominato, ſervandus eſt quoad alios in futurum: idem ſi jubear, ut nomen & arma deferat ſucceſſor, Molin. *de primogen.lib*.2. *cap* 8.*num*.15.*cum ſequentibus*, & *cap*.14. *n*.6. Cald. *in l.curatorem*, verbo *laſis*, *num*. 72. & verbo *vel adverſarii dolo*, *n*.70. *Cod de in integrum reſtitut. minorum*. Avend. *dicta l*.41.*Tauri*, *gloſſ*. 3 De vocatione maſculorum & excluſione fœminarum agit etiam idem Menoch. *conſ*.328. *num*. 73. quem vide *conſ*. 33. *num*.47.*cum ſequentibus*, & *conſ* 339. *n*. 12. *cum ſequentibus*, & *lib* 4 *præſumpt* 69. Et maſculorum appellatione non comprehenduntur maſculi ex fœminis, quando conſideratur agnationis conſervatio, Barboſa *in votis deciſivis C mon lib*. 1.*voto* 7 *num*.11. & *num*.2 .*cum ſequentibus*, ubi *num* 13. qood repetitio maſculinitatis in eadem oratione excludit maſculos ex fœminis: & *num* 25 qood ex ſola maſculorum vocatione cenſetur habita ratio conſervandæ agnationis, & vide Phœb. *dec* 44. *p*. 1. ubi diſputat, an appellatione maſculorum veniant deſcendentes ex fœminis? Et majoratus ioſtitutio probatur ex confeſſione poſſidentis bona, Burg. *conſil*. 9. *num*. 1. Et ex conjecturis, Flor. *var*. *qq quæſt*. 18. *num*. 19. ubi *à num*.32. adducit multas conjecturas, & *quæſt*. 19.§ 2. *num*.9. Aloyſ. Ricc. *in collect deciſ*. *p*. 5. *collect* 170 2. Et majoratibus quando non adeſt expreſſa voluntas, ipſam ex argumentis colligimus, Gabr. Pereira *deciſ*.5.*num*.3.

Majoratus probantur eſſe bona, ſi per tempus 40. annorum ſunt expreſſa, ut bona majoratus, licèt ſua natura non ſunt talia, per reg. *cap.cùm de beneficio de præbend.libro ſexto*, Molin *de primogen*. *lib*. 2. *cap*. 6. *ex n*.26 Pelaez *de majoratu*, *p*. 4. *q*. 20. *n*. 63. & 64. Gam. *dec*.213.*n*.1. & *deciſ*. 344. *num*. 1. & *dec*. 345. *num* 1. *allogat. juris pro majoratu de Belas*, *p*.2. *art*. 6. *n*. 50.*cum ſequentibus*, *juncto n*.173. Valaſc. *conſult*. 111.*n*.8. & *conſ* 132.*n*.18. quem etiam vide *conſ*. 82. Avend. *l*. 41. *Tauri gloſſ*. 3. 12. Flor. *var*. *lib*. 1.*q*.17.

à

Digitized by Google

à principio, Cabed. arreſto 97. p. 1. Idem in modo ſuccedendi, Gabr. Pereira d. ciſ. 21. n. 8. & deciſ. 25. n. 16.

Majoratus aut capella in quo cognoſcantur? Vide Ordinat. lib. 1 tit. 61. §. 53. ubi Barboſa. Et majoratum, vel capellam per ſe non efficit, neque rem ita inalienabilem onus Miſſarum impoſitum rei legatæ, ut perpetuò ex illius redditibus celebrentur Miſſæ, etiamſi cum onere Miſſarum adjiciatur expreſſa prohibitio alienationis. Reynoſo obſervat. 68.

Majoratus bona ſunt individua, & non poſſunt fratres in iſtis bonis prætendere legitimam. Molin. de primogen. lib. 1. cap. 1. n. 2. Barboſa in l. 1. ff. ſoluto matrim. p. 4. n. 130. Burg. conſ. 9. n. 3. Azeved. l. 3. num. 14. tit. 7. lib. 5. nova recopilat. Cordub. in l. ſi quis à liberis, §. idem reſcripſit, n. 1. 9. in fine, ff. de liber. agnoſc. Avend. junior ad l. 40. Tauri, gloſ. 1. num. 30. Valaſc. alleg. 59. num. 7.

Majoratibus non poteſt imponi gravamen, ex ratione textus in l. unum ex familia, §. 1 ff. de legat. 2. Probant Cald conſ. 32. num. 2. & 3. & de empt. cap. 26. num. 49: Valaſc. conſ. 27. num. 8. Phœb. deciſ. 157. p. 2. Cordub. & Barboſa ubi proximè.

Majoratibus non datur fictio mortui in libello. Vide in reſponſo juris pro Roderico Tellez de Meneſes cum D. Maria de Noronha, p. 2 art. 2. à num. 127.

Majoratus adminiſtrator habet dominium & jus, ex Cald. de empt. cap. 9. num. 16. & cap 26. num. 50. & conſ. 32 num. 33. verſ certum, & quæſt. forenſ. quæſt. 39. num. 1. Garc. de benefic. p. 5. cap. 9. num. 167. Et poteſt revindicare bona, Cald. d. conſ. 56. num. 1. Et non poteſt adminiſtrator vendere cenſum in bonis majoratus, Phœb. deciſ. 120. p. 1.

Majoratus jus primogenituræ an poſſit præſcribi? Vide Perez ad leg. Ordin. lib. 3. p. 72. Valdeſ. ad Soar. p. 2. pag. 77. Burg. conſ. 41. Cald. conſ. 33. n. 38. & quæſt. forenſ. quæſt 23 n. 1; 2. Valaſc. conſult. 132. in fine, & conſult. 162. n. 17. Ubi quod præſcriptio decurſa contra poſſeſſorem majoratus non nocet ſucceſſori

Majoratus bona quamvis non poſſint præſcribi tempore ordinario, ſeu longi temporis, currit tamen præſcriptio longiſſima 40. annorum cum titulo & bona fide, Tiraquel. de jure primog. quæſt. 30. & eſſe opinionem magis receptam, aſſerit Menchac. de ſucceſſ. §. 26 Matiena. l. 5. lib. 8. tit. 7. gloſſ. 5. Molin. de primog. lib. 4. c. 12. n. 2. Gam. deciſ. 344. alias 346. Gabr. Pereira deciſ. 52. n. 1. juncto n. 18.

Majoratu non poteſt intervenire tranſactio, Flor. ad Gam. deciſ. 151.

Majoratu non poteſt conſtitui locatio ad longum tempus, Gom. l. 40 Tauri, num 84. Valaſc. de jure emphyt. q 25. n. 3; & q. 29. n. 11. Molin. de primog. lib 1. cap. 20 num. 12.

Majoratus bona an poſſint concedi in emphyteuſim, & an contractus emphyteuticus obliget ſucceſſorem in majoratu? Vide Ordinat. lib 1. tit. 62. 8. 46 Pinel. in l. 1. Cod. de bonis maternis, p. 3. num. 63. Valaſc. de jure emphyt. quæſt. 23. num. 35. & quæſt. 29. num. 11. & conſult. 93. num. 2. & 9. Gam. deciſ. 16. n. 3. ubi Flor. & deciſ. 192. & deciſ. 222. num. 3. cum ſequentibus, juncto num. 7. Guter. lib. 3 pract. q. 62 Barboſa in leg. quia tale, num. 86. & 88. ff. ſoluto matrim. Molin. de primog. lib. 1. cap. 21. à num. 31. Borrel. in ſum. deciſ. tit. 33. à num. 255. Gabr. Pereira deciſ. 37. Reynoſo obſervat. 70. ubi reſolvunt, quod poſſunt ad tres vitas, quando non adeſt prohibitio inſtituentis majoratum, ſi verò Inſtituens prohibuerit alienationem bonorum, non tenetur ſucceſſor ſtare contractui emphyteutico: & quod majoratus bona non poſſunt dari in emphyteuſim, aſſerit Phœb. deciſ. 6. p. 1. qui deciſ. 5. etiam reſolvit quod majoratus vinculum non poteſt conſtitui in bonis emphyteuticis perpetuis. Si tamen hujuſmodi bona data ſint in emphyteuſim per multiplicatas ſucceſſiones, antecedente longiſſimi temporis curſu, ſucceſſor tenetur revocare, Cald d. quæſt. 161. num. 7. ad fin. Quarant. in ſumma Bullarii, verbo alienatio rerum Eccleſiæ, pag. 29. num 39. cum ſeqq. Farinac. deciſ. 712. num. 3. in noviſſ. Borrel. d. tit. 33. num. 258. Limita in rebus majoratus ſolitis concedi in emphyteuſim, Reynoſo d. obſervat. 70. num. 39. ubi num. 14. quod dicitur res ſolita emphyteuticari, ſi una vice per ſpatium 40. annorum emphyteuticetur. Et emphyteuticari non poſſunt bona majoratus, quia non ſunt conſueta concedi in emphyteuſim, ut ex textu in cap. nulli, de rebus Eccleſiæ alien. probat cum aliis Cardoſ. in praxi judic. & advocat. verbo emphyteuſis, num. 21. Et majoratus non poteſt concedi in emphyteuſim ultra vitam concedentis, Petr. Barboſ. ad l. ſicut 3. Cod. de præſcript. 30. vel 40. annor. num. 408. & num. 417 cum ſeq. Et filius hæres patris poteſt revocare locationem & conceſſionem emphyteuticam majoratus, Cald. de empt. cap. 26. num. 20. Et non valet locatio ad longum tempus, quia per eam transfertur utile dominium, Reynoſo ubi proximè, num. 41. idem reſolvit Gam. d. deciſ. 16. num. 3. quem vide deciſ. 192 & deciſ. 222. num. 3. cum. ſeqq. Cald. d. quæſt. 16, num. 7. & 9. & de reſolut. emphyt. cap. 1. num. 13. & cap. 4. num. 45. & conſult. 32 num. 4. & 5. cum ſeqq. Et conductio non obligat ſucceſſorem, Gregor. l. 2. verbo el heredero, tit. 8. part. 5. d. num. 7. Non tenebitur tamen ſucceſſor majoratus ſtare locationi prædeceſſoris, Cald. d. cap. 26. num. 49 niſi velit, ibidem num. 10. Si non detur prohibitio, poſſunt vinculari majoratus juxta penſionem quæ ſolita eſt in illa regione in ſimilibus prædiis, quæ penſio juſta erit, argumento text. in l. licet, & l. exceptio, juncta gloſſa, verbo conſuetudine, Cod. locati, tradit Flor. ad Gam. deciſ. 258. faciunt quæ Menoch. conſ. 388. num 13. Maſcard. de probat. concluſ. 1396 num. 34. Quaranta dicto verbo alienatio, pag. 13. num. 2. Ubi quod in attendendo valore debet fieri æſtimatio aliorum prædiorum, quæ circumvicina ſunt. Et majoratus poſſeſſor, ſeu capellæ, an poſſit in bonis majoratus conſtituere uſumfructum in vita ſua? vide Reynoſ. obſervat. 73. ubi alia adducit.

Majoratus inſtitutoris diſpoſitio in cauſarum deciſionibus pertinentibus ad majoratum attendi debet, l. cùm ita, §. in fideicommiſſo, ff. de legat. 2. l. ult. Cod de verbor. ſignificat. l. 40. Tauri, verſ. ſalvo ſe otra coſa l. 12. & 11. tit. 1 p. 6. Extravag. Ordin. lib. 4. tit. 100. §. 3. Paul Caſtr conſil. 164 num. 2 verſ. ſecundò dico, lib. 2. Jacob. Simanc. de primog. lib. 1. cap. 2. Molin. eod tract. lib. 1. cap. 2 n. 27. Burg de Paz in proœm. leg. Tauri, num. 126. & junior quæſt. 2 civili, num. 11. 31. & 32. Voluntas enim eſt regula, & pro domina ſervanda eſt, l. in conditionibus primum locum, ff. de condit. & demonſtrat. Auth. de nuptiis, §. diſponat, collat. 4. Pariſ. conſil. 19. num. 43 lib. 2. Et ſi teſtator interrogatus veroſimiliter aliquid diſpoſuiſſet, pro diſpoſito habetur, l. Titius, §. Lucius, ff. de liber. & poſthum. Cald. Pereira conſ. 9. num. 7. cum ſequentibus.

Majoratus conſtitutiones ſunt favorabiles, Menoch conſ. 173. n. 50. & conſ. 197. n. 35. & 6.

Majoratus inſtitutus in pecunia, vulgò de juro, ſi redimatur, manet pecunia redempta cum eadem qualitate majoratus, Molin. de primogen. lib. 4. cap. 4. num. 31 & 32.

Majoratus extra deſcendentes admittit repræſentationem in ſucceſſione, etiam inter tranſverſales, exceptis patruis & ipſorum filiis, Ordinat. lib 4. tit. 100. in principio, ubi Barboſa, Gam. & ibi Flor. deciſ. 213. num. 2. Cald. in reſponſo pro Sebaſtiano Limpo, num. 20. lib. 1. Flor. var. quæſt. 19. §. 3. num. 32.

Digitized by Google

Proximiore vocato non admittitur repræſentatio, & ſuccedit conſanguineus proximior ultimo poſſeſſori tempore ſucceſſionis, Valaſc. de jure emphyt. p. 1. queſt. 50. num. 36 Gam. deciſ 385 aliàs 387. Cald. de nominat. quaſt. 17. num 24 qui docet quod ubi vocatur proximior, ibi patruus excludit nepotem & vide eundem conſ. 30. num 1. Phœb. deciſ. 2a p. 1. & deciſ. 140. & 19: p. 2 Gabr. Pereira deciſ. 3. Reynoſo obſervat. 23. & 24. 25. & 26.

Majoratus conſtitutio de bonis mariti & uxoris valet accedente conſenſu uxoris, Perez tit. 1. lib 5. Ordinam. pag 119. Valdeſ. ad Soar par. 84. Azeved. add. tit 6. num. 23. lib. 5. nova recopilat. Gabr Pereira deciſ. 11. num. 3.

Majoratus inſtitutus à marito & uxore reputatur pro duobus majoratibus, l. patris & filii, ff. de vulgari, l. ... quod à m...is, Cod. ſi cert. pet. & ſi fiat in teſtamento per modum & viam voluntatis, poteſt à ſuperſtite revocari quoad ſuam partem, ex text. in leg. li de privatos, Cod. de pactis, Oldrad. conſil 174. Soar. ad l. quoniam in prioribus, limit. 5. num. 1a in declarat ad leges Regni, Burg. de Paz ad l 3. Tauri, num. 1215. & num 1218. & ejus filius Didacus de Paz que ? 1. civili, num 13. Valaſc. conſu 1. 7. n. 5. Molin. de primog. Hiſpan. lib. 4. cap. 2. num. 84. Azeved ad l. 4. n. 8 tit. 7. lib 5. nova recopilat Maritus ex bonis conſtante matrimonio acquiſitis primogenium inſtituere poteſt in perſona filii ipſius, atque uxoris, Molin. de primog. lib 2. cap. 60. num. 66. & 67.

Majoratus inſtitutus per donationem inter vivos, vel per viam contractus cum tranſlatione poſſeſſionis per clauſulam conſtituti, operatur effectum tranſlationis poſſeſſionis, & dominii, l. quod meo, ff. de acquir. poſſeſſ. Gom ad l. 45. Tauri, n. 78. Rebuff. in rub. de cauſ poſſeſſ. & propriet. verſ. octava, Molin. de primog. lib 4. cap 2. num. 4. & vide plura cum ſequentibus, & tale conſtitutum operatur ſuas vices nomine ſucceſſorum majoratus, ex l. quoties, Cod. de donat. quæ ſub modo, & poſt multos Dec. conſ. 219. n. 6. verſ. memini, & dato quod alii teneant, quod conſtitutum operatur ſolùm in ſavorem primi nominati, ut per Tiraquel. de jure conſtituti, p. 3. ampliat. 28. Roderic. Alvarad. lib. 3. de conjecturata mente teſtatoris, cap. 2. n. 57. tamen illud certum eſt, manere irrevocabilem majoratum inſtitutum prædicto modo, ex Gom. num. 15. ad l. 17. Tauri, in terminis Azeved. l 1. n. 23. tit. 6. lib. 5. nova recopil. & confirmatur ex adductis per Tiraquel. de primog. queſt. 8. Et pactum de non alienando interveniente conſtituto facit rem irrevocabilem, Tiraquel. de jure conſtituti, p. 1. n. 31.

Majoratus inſtitutus in contractu non poteſt revocari, Gabr. Pereira deciſ. 48. n. 8 Cald. conſ. 49. n. 10. Et in ultima voluntate mortuo inſtituente rectâ viâ tranſit dominium in inſtitutum, Phœb. deciſ. 17. p 1.

Majoratus poſſeſſor an teneatur alimentare fratres, conſobrinos, aut parentes tranſverſales ex fructibus majoratus? Vide Themudo deciſ. 317. p. 3.

Majoratui, ſeu vinculo bonorum poteſt conſentire filius in præjudicium legitimæ, Gom. deciſ. 218. num. 4. quo caſu valida eſt inſtitutio majoratus, & legitimatio unà in incremento alligata manet vinculo bonorum, Molin. de juſtit. tom. 3. tract. 2. diſp. 578. num. 7. Phœb. p. 2. deciſ. 212 n. 7. & 8. Molin. Hiſpan. de primog. lib. 2. cap. 3. num. 7.

Majoratus poſſeſſor poteſt agere remedio leg. diffamari, Cov. lib. 1. var. c. 18. n. 8. Valaſc. conſult. 184. n. 13.

Majoratus conſtitutione non requiritur Regis licentia, quando fit ſine præjudicio legitimæ, vel ab eo qui legitimam non debet, Surd. de alim. tit. 8. privil. 83. num 1. Molin. de primog. lib. 1. cap. 1. num. 25. Et quod poſſit inſtitui ſine conſenſu Principis, aſſerit Menoch. conſult. 161. num. 28.

Majoratus, ſeu Capellæ adminiſtratio à Rege concedi ſolet, deficientibus conſanguineis inſtituentis, Gam. deciſ. 193. & deciſ. 188. num. 1. quia deficiente legitima prole, vel non invento domino, bona pertinent ad Regem, Ordinario lib. 2. tit. 26. §. 17. & lib. 4. tit. 94. l. 1. Cod. de bonis vac. lib. 10. cap. 1. quæ ſunt Regalia & ibi Afflict. verbo bona vacantia, num. 21. & 22. Peregrin. de jure fiſci, lib. 4. tit. 13. Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 2. concluſ. 150 conſiderat. 1. Thom. Valaſc. alleg at. 37. Farinac. in praxi delict. p 7. in fragment. lit. F, num. 111. cum ſequentibus. Et quid ſi majoratus inſtitutus ſit in perſona Titii & deſcendentium, an locus ſit his deciſionibus, deficientibus prædictis deſcendentibus, ſi ſuperſunt alii conſanguinei inſtituentis? Vide Molin. de primog. lib. 1. cap. 4. num. 31. cum ſequentibus, & cap. 5. num. 37. & cap. 8. num. 14. Cabed. deciſ. 51. num. 3. cum ſequentibus, p. 2. Garc. de benefic. p. 5. cap. 6. num. 66. Ubi quod ſi fundator relinquat juſpatronatus filio ſuo & deſcendentibus, & ille decedat ſine deſcendentibus, relicto hærede collatellari vel extraneo, tunc juſpatronatus tranſibit in talem hæredem, ex quo filius deceſſit ſine deſcendentibus.

Majoratu ſucceſſio fieri poteſt per electionem liberam, Gabr. Pereira deciſ. 25. num. 5. cum aliis citatis per Phœb. deciſ. 104. num. 1. p. 2.

Majoratibus poſiti in conditione cenſentur in diſpoſitione vocati, Gabr Pereira deciſ. 48. num. 6.

Majoratus tenor diligenter inſpiciendus & ſervandus eſt, argum. text. in l. cùm ita, §. in fideicommiſſo, ff. de legat. 2. tenent Molin. de primog. lib. 1. cap. 1. n 27. Et alii, de quibus Caſtil. lib. 2. rer. quotid. cap. 20. num. 4. cum ſeqq.

Majoratus lite pendente, ſi unus poſſideat, quis debeat requiri? Vide Rebuff. tract. de nominat. q. 14. num. 76. & 77.

Majoratibus ſæcularibus pater habet uſumfructum, Molin. de primog. lib. 1. cap. 19. n. 18. Cald. in l. ſi curatorem, verbo læſis, num. 100. Cod. de in integrum reſtitut. minorum, niſi bona majoratus à rege donata ſint, in quibus pater non habet uſumfructum, Molin. d. cap. 19. num. 24.

Majoratus poſſeſſor ſi diſſipat bona, illius privandus eſt adminiſtratione, & majoratus transferri debet in ſubſequentem, qui juxta inſtitutionem ſuccedere debet, l. Imperator ff. ad Trebell. Et in ſpecie notat Padil. in l. 1 col. fin. Cod. de fideicomm. ß. Peregrio. de jur. fiſci, lib. 5. tit. 1. num. 102. Molin. de primog. lib. 4. cap. 1. num. 12. cum ſequentibus. Quid ſi diſſipat fructus? Vide Pinel. in l. 1. Cod. de bonis maternis, p. 3 num. 7.

Majoratus ſucceſſor in vita poſſeſſoris habet actionem in bonis majoratus, ſuperveniente cauſa, Gabr. Pereira deciſ. n'e. num. 2.

Majoratu ſucceditur uſque ad milleſimum gradum, Perez tit. 2 lib 5. Ordin. pag. 101. Menoch conſil. 117. & ſeq. num 17 & conſ 318. n. 76. Cov. lib. 3 var. cap 5. num. 4. verſ. quintò, & idem eſt in Regno, Cor. in memorab. verbo agnati, Avend. ad l. 40. Tauri, gloſ. 1. num. 11. Gom. ad l. 8 Tauri. num. 6.

Majoratus commoditas poteſt vendi ad vitam poſſeſſori, Cald. de reſolut. emphyt. cap. 5. n. 17. & 18. Molin. de primogen. lib. 1. cap. 2. n. 12.

Majoratus materia, ut ſequeſtrationes fiant, non requiritur citatio partium, Phœb. p. 2 arreſto 86 Et ſi pars impedimenta proponat adverſùs reſcriptum Regium, huiuſmodi impedimenta non impediunt ut ſequeſtrum fiat, Mendez in praxi, lib. 4. cap. 10. n. 27.

Majoratu poſita clauſula quod ob delictum poſſeſſoris non tranſeat in fiſcum, ſed ſtatim tranſeat in ſequentem vocatum, valet. Gregor. l. 6. tit. 11 part. 6. verbo que la no pudieſſe, Menoch. conſil. 91 num. 6

num 6. & de præſumpt.lib.3. præſ.224. num.50. Peregrin.de jure fiſci, lib.5. titul.1. num.103. Barboſa. in l ſi de hoſtibus, §. fin.num.21. ff.ſoluto matrim.Guter. lib.2. pract.quæſt.66. Cabed.deciſ.96.n.3. p.2. Molin. de primog. lib.2. cap.12. num.46 Sanch. in præcepta Decalogi, lib 2. cap.18. num.25. Et ſi condemnatus poſtea reſtituatur à Principe, recuperabit majoratum, Gom. tom.3. var. cap.13. num.39 Cald. in l. ſi curatorem, verbo implorare, num.17. cum ſequentibus, Cod. de in integrum reſtit. minorum. Et condemnata parte ſuccedit filius in majoratu ab aliis procedente, Sanch. d. lib.2 cap.30. num.4. & d. cap. 28. num.15.

Majoratu poſtquam bona devenſunt ad unam lineam, non debent redire ad aliam, Perez tit.2. ib.1. Ordin.pag.114. Menoch. conſ.109.n.309. & conſ.349. num.14. Burg. de Paz conſ.29.à num.50. Alvarad. de conjectur.ultim.volunt.lib.2.cap.3.§ 3.num.44. Guter. conſ.13. num.11. & lib.3. tract.quæſt.66. num.17.cum ſequentibus, Valaſc. conſult.119.num.9.Gam.deciſ.7. num.4.& deciſ.93.n.1.& deciſ.35. Cald.de renovat. quæſt.9. num 32. cum ſequentibus, Cabed. deciſ.208. n 8.p.. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap.456. n.12. Et de linea vide Seſſe Aragon deciſ.49. tom.1. Et linea à patre initium ſumit, Menoch. conſ. 327. num 31. Et an cippus ſit idem quod linea? Vide Gratian. diſcept. forenſ.cap.157.n.13.& cap.487. n. 1. & cap 491. num.2. cum ſequentibus. Gabr. Pereira deciſ.59 num.5. cum ſequentibus, Cald. pater conſ.9. num.51.& conſ 15.n.14.& 15.& omnes lineæ æqualiter ſunt vocatæ, idem conſ.27. num. 1. Et non poteſt fieri tranſitus ab una linea ad aliam remotiorem, niſi finita prima linea, Grat. diſcept forenſ. d. tract.c. 611.n.3. Phœb.deciſ.171.n.23.p.1. Et quid ſi dicat, de ſtirpe vel cippo, id eſt, de ſua generaçaon, veniunt tranſverſales, Gabr. Pereira deciſ.8 Et qui vocat maſculos, videtur eos vocare cauſa agnationis conſervandæ, Garc. de nobilit. in initio, num.13. quia familia conſervatur per maſculos, l. 6.pen.ff.de ventre inſpic. Surd conſ.443 n.21. Grat.diſcept. forenſ.c.491 Et ille qui ſemel fuit excluſus, perpetuò manet excluſus Menoch.conſ.315.n.15.cum ſequentibus, & conſ.400.n.37. Tiraquel. in l. ſi unquam, verbo ſuſceperit liberos, num.194. Cod.de revocandis donat. Molin de primog. lib.3 cap.10 n 11. Gonzal ad reg.8. Cancel. gloſſ.24. num.95. Cald.d.conſ 9.num.5. & conſ.26.num.27.cum ſeq. & conſ.39.num.12.& de nominat.quæſt.16. num.3. & 9. & de renovat. quæſt 9. num 31. Gabr. Pereira d.deciſ.8 num.9. & deciſ 121 n.3. Et excluſa fœmina videtur excluſus ejus filius, Menoch. conſ.187. n.9. cum ſequentibus, & conſilio 318. num.21. Cald.dicto conſ.26.num.14.& num.29. Sanch in præcepta Decalogi, lib.2 c.30. n.3. Phœb. deciſ.45.n 15. Grat.diſcept. forenſ.d.tract.cap.568.num.16. Gabr.Pereira deciſ.59. num.1. cum ſequentibus Et ſemel excluſa ſemper manet excluſa, etiam maſculis deficientibus Grat.diſcept.forenſ.c 664.n.12.& 13.& fœmina ob maſculos ſemel excluſa, perpetuò videtur excluſa, Tiraquel.d.n. 194.Et ille qui eſt natu grandior, dicitur proximior, Gregor ad l.2.verbo linea.tit.6.part.4. Cald.d.conſ.9. num.58 & de renovat.quæſt 17 num.5.& 6. Molin de primog.lib 1.cap.11.num.9. Alvarad. de conject.mente teſtatoris, lib.2.cap.3.§ 3.n.11.Avend.junior ad l.40. Tauri, gloſſ.3.num.1.Phœb.deciſ.151.num.19 p.2. Et ſi inſtitutio dicat quod ſuccedat deſcendens per lineam maſculinam, filia filii admittitur. Menoch. conſ. 118. num.6. & conſ. 331. num. 4 & conſ. 379. num. 16. & de præſumpt. lib.4 quæſt.90.num.6. Molin. d.lib.1.cap.6.num.39. & 40. Gonzal.ad reg.8.gloſſ.5. num. 117. Ubi quod filius maſculus ex fœmina admittitur ad majoratum, licèt fœminæ ſint excluſæ, quando non agitur principaliter de conſervanda agnatione, de quo etiam Garc. de benefic. p.7. cap 3. num 74 & deſcendentium appellatione veniunt fœminæ, Burg. conſult.23.num.4.

Majoratus ſucceſſione aſſerenti ſe eſſe proximiorem incumbit probatio, Tiraquel. de retract. lig. §.1. gloſſ. 1. num. 5. Cov. lib.2. var. cap. 6. num.6. Maſcard. de probat. concl.73. num.4. & concl.1245. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap.419. num.31. cum ſequentibus, Guter.conſ.4.num.1.Surd. deciſ.106. num.8 & conſ.5.num.34. Cur. Philip.p.2.§.27.num.2. Cald. conſ. 24. num. 1.ubi conſ. 30. num. 52. quod ille dicitur proximior, quem nemo antecedit. Et qui dicit alios extare, debet probare, Surd. conſ.508. num.2. Et aſſerenti ſe agnatum eſſe & legitimum, incumbit onus probandi, Grat.diſcept. forenſ.c.461. num. 14. cum ſequentibus, & num. 21. cum ſequentibus, & cap. 554. num. 48. cum ſequentibus. Et quis dicatur proximior? Vide Tiraquel. d. gloſſ.1. num.1. cum ſequentibus. Et debet eſſe proximior de familia inſtitutoris majoratus, Afflict. in cap.1. de grad. ſucceſſ num.16. lib.2 fol.40. Menoch. conſ.30. num.13. & conſilio 106. num. 309. & conſ. 124. num.34. & conſ.197.num.63. Gam. deciſ.224.& deciſ.158.num.4. Flor. ad eundem, deciſ. 7. Molin. de primog. lib. 1. cap.6. num.46. cum ſequentibus. Et ſi proximior ultimi poſſeſſoris habeat alium, remotiorem tamen, qui etiam per lineam maternam conjunctus ſit, venit præferendus, l. ſi ſpiritus, ff.unde cognati, Gom. l.9. Tauri, num.47. col. 2. Gam. deciſ. 3. in princip. & ibi Flor. Guter pract. lib.2. quæſt.103. & nati ex eodem patre & diverſis concubinis, inter ſe non ſuccedunt, gloſſ. in l. hac parte, ff. unde cognati. Et de repræſentatione, atque alia vide per Valaſc. de jure emphyt. quæſt.50.num.34. & conſult.123.num.7. Menchac. de ſucceſſionum progreſſu, §.26. num.11 Gam. deciſ.7. num.4. & deciſ 206. num.23. cum ſequentibus, & deciſ. 215. num.1. cum ſequentibus, & deciſ. 356. num.9. & deciſ. 387.Flor.ad Gam deciſ.59. Menoch. conſ.106. num.181. & num.192. Cald. de nominat. quæſt.24. num.90. & conſ.15. num 3. Navar. conſ.6. num. 6. de teſtam. Guter.lib.3. pract. quæſt.60. num.7. cum ſequentibus. Et proximior intelligitur, dummodo ſit capax, Tiraquel. in tract. le mort, p 2. declarat.5. num. 26.

Majoratus ſucceſſione qui dicit ſe præferri debere, probare debet non eſſe proximiorem, l.hoc jure, & ibi Bart. ff.de verbor. obligat. cum aliis, de quibus per Jaſ. in l.hoc jure, num. 83. ff.de acquir. heredit. Tiraquel. de retract. lig.§.1 1.gloſſ 1.num. 1.Cov.lib.2. var.cap.6.num.6 Maſcard. de probat. concluſ.73. n.4. & concluſ.1245. Joſeph. Ludoviſ. tom.3.commun.opin. concluſ. unica de probat. illat.57. pag.471.

Majoratu ſuccedit conſanguineus proximior ultimo poſſeſſori tempore ſucceſſionis, ſi fuerit ex ſanguine inſtitutoris, Phœb. deciſ. 142. num.4. p.2. & hæc proximitas conſideranda eſt reſpectu ultimi poſſeſſoris, & non inſtitutoris, ex pluribus citatis per Barboſ. in remiſſ. ad Ordinat. lib.4. tit. 100. §.1. num.2. quibus adde Gam. deciſ.7. & ibi Flor. verſ. quintus caſus, Gabr. Pereira deciſ.5. à num.3. Phœb. deciſ.171. num.21. p.2. non requiritur tamen quod ſit conſanguineus ex utroque latere, ſi proximior ſit ex uno latere, Phœb. d. p.2. deciſ.126. num.45. cum ſeq.

Majoratu quis ſuccedit ex perſona propria, & non patris, Sanch. in præcepta Decalogi, lib 2.cap.30. num.4. An ſubintrent locum patris? Vide Cald. conſ.9. num.53. & conſ.15. num.35. Et de filio ſuccedente in bonis majoratus agit Cov. lib.3.cap.5. n.5. Gam. deciſ.59. num.7. & præfertur ſorori natu grandiori, Gam. deciſ.129. Gom. ad l.40. Tauri, n.62. & idem in exiſtentibus in eodem gradu, juxta Ordin. lib.4. tit.110.

Digitized by Google

tit. 110. §. 1. Secus ſi in diſpari. Gregor. l. 3. tit. 13. part. 6. col. 7. Cov. ubi proximè, verſ. rurſus, Gam. dicta deciſ. 59. Perez lib. 5. legum Ordinam. p. 114. Avend. junior ad l. 40. Tauri, gloſs. 9. n. 34. Cald. de nominat. quæſt 17. num. 37. & de poteſt. elig. cap 15. num. 39. & de renovat. quæſt 20. Et quis dicat quod ſuccedat filius ſenior tempore mortis? Vide Cald. d. conſ 15. n. 20. cum ſequentibus. Quod ſi duo collaterales filii ex duabus ſororibus, unus maſculus, & alter fœmina concurrant in ſucceſſione, ſi maſculus junior ſit, an præferri debeat? Vide Gomez d. l. 40. Tauri, num. 53. Molin. de primog. lib. 3. cap 5. num 4. Ubi quod appellatio maſculorum maſculos ex fœminis deſcendentes comprehendit, quando non agitur de agnationis conſervatione, Gregor. d. part. 6. verbo mugeres, col. 6 verſ ſed quid ſi ex diſpoſitione, qui videtur tenere quod maſculus præferri debet, per text. in cap. 1. de eo qui ſibi, vel hæredibus ſuis, & facit Ordinatio ubi ſuprà, d. §. 1. Et maſculos adoptivus præfertur fœminæ, Tiraq. in l. ſi unquam, verbo ſuſceperit liberos, de donat. Et filia filii præferenda non eſt filio filiæ, idem de primog. q. 13. n. 5. Et filia filii primogeniti præcedit avum, idem quæſt. 14. Et non præfertur remotior exiſtenti in utero proximiori, idem de retr. lign. §. 1. gloſs. 9. num. 5. Gom. var. tom 1. cap. 1. num. 11. verſ. limita ſexto, ubi quid ſi poſt mortem fuit conceptus. Et poteſt renunciare antequam acquirat, Gam. deciſ 264. num. 1. Et proximior conſanguineus teſtatori non dicitur qui poſt mortem ejus natus eſt, Maſcard. de probat. concl. 1245. num. 10. Et fœmina nunquam conſequitur majoratum, niſi deficiente maſculo, quia ſi ſit maſculus qui ſuccedere poſſit, ipſe ſuccedit, quamvis ſit junior fœmina, Cardoſo in praxi udic. & ad ocat. verbo majoratus, n. 10.

Majoratibus poſſunt Clerici ſuccedere, vide in allegat. juris pro parte Dom. D. Catharinæ, quæſt. 1. num. 27. Molin de juſtit. tom. 3. diſput. 623. in fine, Cardoſ. in praxi ud c. & advocat. verbo majoratus, num 16. idem probat Valaſc. in libro da juſta acclamaçao del Rey Don Joaon IV. p. 21. ponto §. 3. num. 32. ibi: Onde acrecenta que podem ſuceder nos Reynos, e nos fuedes nao, nem nos morgados, e bens da coron, pela ley mental neſte Reyno, ſem licença del Rey.

Majoratus prohibens monachos & presbyteros ſuccedere, valet Fr. Emman Roderic. tom. 2. qq. Regular. quæſt 77. art. 3. Cened pract. q. 35. num 7. Molin. de primog. lib. 3 cap. 12 num 54. Cald. de empt. cap. 6. num. 35.

Majoratibus an locus ſit tranſmiſſioni, decedente proximè vocato in vita poſſeſſoris? Vide circa majoratus inſtitutos in ultima voluntate, poſt Bart. in l. is poteſt, à num. 8 ff. de acquir. hæredit. Gabr. lib. commun. tit. de hæred. inſtit. concl. 2. num. 35. Mantic. de conject. ult. volunt. lib. 11. tit. 20. à num. 15. Menoch. conſ. 105. à num. 31. lib. 1. & conſ 200. num. 49. lib. 2. Valaſc. tom 2. conſult. 122. num. 19. & conſult. 171. num. 9. Ubi aſſerit quod tranſmiſſio majoratus in nepotem non habet locum ſi ſit inſtituta per actum ultimæ voluntatis. Circa majoratus verò inſtitutos in contractibus, vide Valaſc. d. conſult. 122. num. 11. & de jure emphyt. quæſt 50. num. 44. Molin. de primog. lib. 3. cap. 7. num. 16. Peregrin de jure fiſci. lib. . tit. 2. num. 52. in fine, Coſta de ſucceſſione Regni, part. 1. p 25. Gam. deciſ. 174. num. 19. latè Surd. conſ. 403. num. 3. & 41. lib. 4. cum quibus proſequere ad praxim.

Majoratu ſucceſſorem petens declarari per obitum poſſeſſoris, quia eſt in gradu proximior, non eſt audiendus, & majoratus ſucceſſionem prætendens, non poteſt petere, ut vivo adminiſtratore declaretur ſucceſſor, Gregor. ad l. 1. tit. 2. p. 3. verbo en el tiempo. Perez l. 1. tit. 8. lib. 3. Ordinam. pag. 591. Pinel. in l. 1. Cod. de bonis maternis, p. 3. num. 78. Garc. de nobilitate. gloſs. 47. num. 13. cum ſeq. Valdeſ. ad Soar. p. 2. pag. 78. allegat 4. num. 1. Cened. ad Decretal collect. 10 num. 1. Guter. conſult. 13. num. 1. Valaſc. conſult. 184. num. 19. cum ſequentibus, tom. 2. Gam. deciſ. 6. n. 6 & deciſ. 202. num. 3. & deciſ. 245. num. 4. Flor. ad Gam. d. deciſ. 6. n. 6. Barboſa in l. non poteſt videri, num 16. cum ſeqq. ff. de judic. Cald. forenſ. quæſt. 20. n. 14. & quæſt. 23. num. 103. & quæſt 39. num 16. Gabr Pereira deciſ. 129. Molin. de juſtit. diſput. 639. Phœb. deciſ. 21. tom. 1. Auctor ad cap. cum ſuper 8. num. 2. de conceſſ. prabendæ, & vide Gratian. qq. forenſ. cap. 417. à num. 8. Et ſucceſſor vocatus ad primogenium, poteſt judicis officium implorare, vivente ipſo poſſeſſore, cui ſucceſſurus eſt, ut pronuntietur primogenium ad eum, mortuo poſſeſſore, pertinere. Cov. lib. 1. var. cap. 18. n. 8. & vide Valaſc. d. conſult. 184. num. 13.

Majoratus ſucceſſor non tenetur ad debita inſtituentis majoratum, ſi ea contraxit poſt eundem majoratum conditum in contractu, Phœb deciſ. 84. p. 1. Barboſa in cap. 1. d. reſolut. n. 9.

Majoratus ſucceſſor non tenetur ſolvere debitum contractum pro impenſa funeris prædeceſſoris Spin. de teſtam. gloſſ. 2. in princ. n. 15. Idem in aliis debitis, Surd. de alim. tit. 8. privil. 54. num. 5. Et ſucceſſor majoratus non tenetur funerare defunctum, idem deciſ. 255. num. 15.

Majoratu non ſuccedit filius naturalis, Garc. de nobilit. gloſ. 21. num. 36. Phœb. deciſ. 171. num. 28. p. 1. Molin. de primog lib. 3 cap. 3. num. 45 Garc de benefic. p. 7. cap. 15. num. 50. Et tunc poterit ſuccedere deficientibus omnibus conſanguineis legitimis inſtitutoris, ne maneat vacans, Flor. var. lib. 1. quæſt. 16. art. 2. num. 8. & 9. & à num. 13. Et debent eſſe nominati expreſsè per verba expreſſa, ut ſuccedant, Molin. dicto tract. lib. 1. cap. 4. num. 48. Et per legitimationem naturalis non cenſetur Rex præjudicare juri, quod aliquis conſanguineus acquiſiverit, aut acquiſitum habuerit in bonis vinculatis, Menoch. conſilio 157. num 12. & 13. & conſilio 181. num. 10. & n. 27. & conſilio 186. num. 13. & conſilio 306. à num. 1. Cald. in l. ſi curatorem verbo ſine curatore, num. 56. verſ. adde ſimilem clauſulam, & num. 58. verſ. adverte ultimò. Et princeps non poteſt in hac legitimatione etiam cum clauſula, ex certa ſcientia, derogare juri tertii, præſertim in ejus grave ac enorme præjudicium, Molin. de primogen. lib. 2. cap. 7. num. 2. cum ſequentibus. Utrum inſtitutio majoratus vocans baſtardos & naturales in defectum legitimorum, comprehendat etiam ſpurios? Vide Reynoſo obſervat 53. & Phœb. deciſ. 171. p. 2.

Majoratus ſucceſſione qualitas requiſita verificari debet tempore ſucceſſionis, nec ſufficit ſi poſtea ſuperveniat, l. non oportet, ff. de legat. 2. l. intercidit. ff. de legat. præſtand. l. ſi quis cùm haberet, de ſuis & legitimis hæredibus, l. ſi cognatis, ubi Socin. num. 29. ff. de rebus dubiis, Molin. de primog. lib. 1. cap. 13. n. 37. Avend ad l. 40. Tauri, gloſ. 8. à num 27. Peregrin. de fidei commiſſ. art. 29. num. 7. Guter. conſ. 1. à num. 15. & conſ. 2. num. 19. in terminis Pariſ. conſ. 82. num. 37. cum ſequentibus, vol. 4. Perez l. 1. tit. 6. lib. 1. Ordinam. fol. 1, 8. faciunt quæ Gregor. ad l. 3. tit. 13. part. 6. verbo mugeres, col. 8. Menoch. conſ. 106. num. 25. Molin. de primog. lib. 3. cap. 10. num. 3. cum ſequentibus, & n. 38. Et ſucceſſio non poteſt eſſe in pendenti, & uni ſemel delata, illi auferri non debet, Molin. ubi proximè, num. 106. cum ſequentibus, Cald. de renovat. quæſt. 9. num. 31. cum ſeqq. Gam. deciſ 355. incipit, In cauſa, num. 6.

Verbo

Digitized by Google

Verbo MANDANS, MANDATUM.

M*ANDANS* punitur eadem pœna, qua puniri debet mandatarius, *l. non ideo minus, Cod. de accuſat.* & ibi gloſſ. verbo *ignotum non eſt*, Farin. *in praxi crimin. p. 4. tit. 14. de conſultoribus, quæſt. 135. à num. 1.* Clar. §. *fin quæſt. 89. num. 1.* Cov. *var lib. 2. cap. 20. num. 10.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. caſu 352 n. 1. & caſu 353. num. 2.* Ceval. *commun. contra commun. quæſt. 166.* Decian. *tract. crimin. lib. 9. quæſt. 39 num. 1.* Gom *var tom 3. cap. 3. num. 39.*

Mandati forma eſt obſervanda, Joſeph. Ludoviſ. *Peruſ d ciſ. 37. num 5. & deciſ 117. num. 12.*

Mandati fines ſunt diligenter obſervandi, *l. diligenter. ff. mandati, cap prudentiam, de offic. delegati, cap cùm dilecta 22. de reſcriptis*, ubi Barboſ. *num 4.* cum aliis, de quibus per Joſeph. Ludoviſ *dicta deciſ. 117 num 6*

Mandatum ſtrictè interpretari debet, & nunquam nova perſona ſubintelligitur, *l ſi ita ſtipulatus, Chryſogonus, ff. de verbor. obligat.* cum aliis, de quibus per Flamin. *de reſignat. lib. 9 quæſt. 17. à num. 7. cum ſequentibus, & num. 39*

Mandatum non poteſt extendi ad alios caſus ultra expreſſos in eo, *l. maritus, in fine, Cod de procurat. cap. cùm olim 1. verſ. cùm procurator, de offic. delegati*, Perez *ad l. 4 tit. 4. lib. 3. Ordinam p. 566.* Guter. *de juram. confir. p 1. cap. 50. num 2.* Azeved *ad l. 1. num. 7. tit. 6. lib. 3. & l. 5. num. 1 tit. 4. lib 5. nova recopilat.*

Mandata executorialia habent vim monitorii: Gail. *lib. 1. obſervat. 113.*

Mandatum ad acceptandum beneficium ſufficit generale, ſecus eſt in mandato ad renunciandum, Flamin *de reſignat. lib 9. quæſt. 7 à num. 21.* ubi *q. 17. num. 133. cum ſequentibus*, aſſerit quod mandatum factum ad renunciandum, ſi non obſervetur, renuntiatio eſt nulla.

Mandato ſimplici ad providendum de beneficio non veniunt præbendæ, canonicatus, dignitates, & alia majora beneficia, *cap. ult. de præbendis, cap quamvis 4. verſ. quanquam, eo tit. in ſexto*, refert Cæſar. *p. 3. relect. de Eccleſiaſtica Hierarchia, diſp. 12. §. 6. num. 39.*

Mandatum non cenſetur revocatum per longitudinem temporis, niſi conſtet de mutatione voluntatis, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 22 n. 6. cum ſequentibus*, ex tolerantia tamen domini præſumitur Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 63. num. 15.* & vide aliquos caſus per eundem Gratian. *cap 90.*

Mandatum expirat morte mandantis, reintegra ex citatis per Barboſ. *in cap. Relatum 19. num. 4. de offic. delegati.*

Mandatum de manutenendo requirit productionem actorum, & conceditur facta ſemiplena probatione, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 84. num. 21. cum ſequentibus, & cap. 114. n. 11. & cap. 112. num. 34.* De hoc mandato vide Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p 4. collect. 1108.*

Mandatum intelligitur conceſſum ad ſpecialia quando habet clauſulam, quod rata habebit omnia, quæ per procuratorem geſta fuerint, & quod poſſit facere omnia illa, quæ poſſit conſtituens, ſi præſens eſſet, Jaſ. *in l 1 num. 6. & num. 21. & 22. Cod. de offic. procurator. num. 20. ff. ſi quis jus dicenti, & in l. ſi procurator, num. 3. ff. de condict. indebiti*, Gregor. *l. 19. tit. 5. part. 3.* verbo *quando tales*, Menoch. *de arbitr. lib. 1. quæſt. 7. num. 62.* Et in dubio an ſufficiat mandatum generale? Vide Rebuff. *in tract. nominat. quæſt. 14. num 94.*

Mandatum ſpeciale requiritur in his, quæ ſunt magni detrimenti, Menoch. *conſ. 331. num. 90. & conſ. 400 num 4.* Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat Neapolit. p. 2. deciſ. 179.*

Mandatum ſpeciale requiritur ad hoc, ut quis poſſit ſubſtituere, Rebuff. *d. quæſt. 14. num. 104.* Quid ſi mandatum dicat, quod ejus procuratorem, ſeu ejus ſubſtitutum relevat, an videatur data poteſtas ſubſtituendi? Vide Surd. *deciſ. 95. n. 9.* Menoch. *conſ 175. num. 12.* ubi negativè reſolvunt. Et non valet ſubſtitutio, non data poteſtate, Marant & addit. *p. 4. pag. 198. num 21. & 28.* Vant. *de nullit. ſentent. tit. ex defectu mandati, n. 109.* & vide Paz *in praxi, in initio annotat 4. num. 5* Et non poteſt quis bis ſubſtituere, ſi mandatum non habeat clauſulam conſuetam, *e deſta ſempre vezar.* Tiraquel. *in l. boves, §. hoc ſermone limit. 6. n. 5.* Et procurator inhabilis non poteſt ſubſtituere, Rebuff *d. quæſt. 14. n. 105.*

Mandatum habens clauſulam, cum plena & libera adminiſtratione, quid operetur. Vide Barboſam *in tract. variis, tit. de clauſ. l. uſufrequent. clauſula 35. num. 1. cum ſequentibus*

Mandatum quantumcunque generale non extenditur ad ea, per quæ dominus cadat in commiſſum & delictum, text. *in l creditor, §. Lucius, ff. mandati* Surd. *de aliment. t. 9. quæſt. 26. num. 112.* Cald. *de empt. cap. 13. num. 12.* Ricc. *d. deciſ. 179. n. 8.* Garc. *de benefic p. 11. cap. 3. num. 169: col: 3.*

Mandatum procuratorium debet eſſe in actis, aliàs non ſufficit eſſe factum, ſi de eo non conſtat in actis. Guido *deciſ. 540.* nec validatur judicium antea factum ſi fuit oppoſitum de defectu mandati, Bart. *in l ſi populi, §. item ſi procurator, ff. de negot. geſtis*, & eſt recept. opinio ſecundùm Rot Genuen. *deciſ. 54. n. 6.*

Mandatum procuratorium non præſumitur ex longitudine temporis, etiamſi lapſi ſint mille anni, Bald. *in l. 2. num 2. Cod ſi ex falſis inſtrum.* Avend. *ad leg. 42. Tauri, gloſſ. 2. num. 6.* Tiraquel. *de præſcript. pag. 105 verſ. 31.* Menchac. *uſufrequent. quæſt. cap. 16. num 1. & illuſtr. cap 62 num. 7.* Bernard. *reg. 451.* Grammat. *deciſ. 103. num. 83.* Maſcard. *de probat. concl. 1004. num. 41.* Menoch. *conſ. 1. num. 78 cum ſeq. & conſ 148. num. 34. cum ſequentibus, & de præſumpt lib. 2. præſumpt 33. num. 14.* Cota *in memorabilibus*, verbo *mandatum, p. 561.* Cald. *conſ. 33. num. 43.* Flamin. *de reſignat. lib. 9. quæſt. 22. n. 19 cum ſequentibus*, Hot. *var. quæſt. 23. num 96.* Aloyſ. Ricc. *deciſ Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. deciſ 149. num. 1.*

Mandatum procuratorium ſi offeratur de longinquo, non debet juſtificari, & præſumitur quod ſit procurator ille, qui offert mandatum, Hypolit. *in l ſi quis ne quæſtio, num. 138. cum ſequentibus, ff. de quæſt.* Menoch. *d. lib. 2. præſumpt. 78. num. 10.* Maſcard *concl. 1005. n. 19. & concl. 1091. num 12.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 63. n. 13. & gloſſ. 64. n. 10. cum ſequentibus*, Cald. *de empt. cap. 35. num. 17.* Et datur illi plena fides, & ſufficit recognitio aliorum tabellionum, Azeved *l. 1. num. 138. tit. 21. lib. 4. nova recopil.* Parlad. *lib. 2. rer. quotid. cap. fin. §. 11. n. 17.*

Mandatum procuratorium probatur per præſentationem inſtrumenti debiti in judicio, Gloſſ verbo *ratihabitione, in fine, in l. fin. Cod. de pact. convent.* Joſeph Ludoviſ. *deciſ. Peruſ. 110.* Maſcard. *concl. 1007.* Menoch *d. lib 2. præſumpt. 33. num. 13. & præſumpt. 34.* Menchac. *uſufrequent. cap. 16 num. 3.* Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 90. num. 13. cum ſeq.*

Verbo

Verbo MARITUS.

M*ARITUS* & uxor cenſentur eſſe una & eadem perſona *l.adverſus Cod.de crimine expilata hæredit.* Ordinat: *lib.1. tit.31.* §. 1. Hyppolit. *conſ.21.num.fin.*Gam.*deciſ.327.n.7.*Et ſunt una,atque eadem caro, *cap. Martinus,*Beitram *de cognat.ſpirituali*, Perez *tit.4.lib.5. Ordinam.p.157.& l.1.tit 16. lib.8.Ordinam.p.323.* Menoch.*de præſumpt.lib.4 præſumpt.18 n 42. & præſumpt.88.n.17. & præſumpt.89. num.62.cum ſeq.* Cald. *de poteſt. elig.cap.13. num.18.* Non tamen uxor dicitur conſanguinea mariti, Tiraquel. *de retract. lig.* §.14. *gloſſ.2. n.16.*

Maritus & uxor reputantur ſocii omnium bonorum, attenta conſuetudine, & legis Regiæ diſpoſitione, de qua *lib.4.tit 46.*Barboſ. *in l.1. ff.ſoluto matrim.p.1.num.34 & 38.* Valaſc. *de partit. cap.5. n.3. cum ſequentibus*

Maritus poteſt præjudicare uxori in quærendis, Gregor. *l 5.* verbo *otra manera, tit.11. part.4.*Menchac.*uſufrequent. cap.13.num.5.* Valaſc. *conſult.77.à num.3.& conſult.81.num.3.*Gabr.Pereira *deciſ 55.n.4.* Cald *quæſt. forenſ. lib 2. quæſt.38. num 15.* cum aliis citatis per Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat.lib.4. tit 48. in principio, num 11.*

Mariti in exigendis dotibus ſunt diligentiſſimi. Stephan. Gratian. *diſceptat forenſ. cap 581. n 4.*

Maritus nun tenetur ſolvere debita uxori, quæ contraxerat ſine ejus conſenſu, Cabed. *deciſ 106. num. fin.*

Maritum non habere, vel habere inutilem idem eſt, Barboſa *in collect.ad cap.inter corporalia, juncta gloſſ.* verbo *inutilem de tranſlat. Epiſcopi.*

Maritus & uxor, ſi ſimul fidejubeant, maritus in ſolidum remanet obligatus,& mulier propter Vellejanum conveniri oon poteſt, *l. ſi Titius & Seia 49. ff.de fidejuſſor.* Gom.*l.61. Tau i,n.3.* Gam.*deciſ.131.* Barboſ. *in l 1. ff. ſoluto matrim.p.1.num.60* Pinel. *in l.1. Cod de bonis maternis p.3 num 19.* & eùm nulla fuerit hypotheca mulieris, nullum producit effectum, *l.2. ff. de auctorit. tutor. l.4* §. *condemnatum, ff.de re judicata.* & ex actu nullo nihil utile & validom produci poteſt, Barboſ. *in l. ſi cùm dotem, in princip. num.2 a ff ſoluto matrim.* quem vide *ibidem,* §.*tranſgrediamur,n.38.* Valaſc.*conſult.127.& Auth ſi qua mulier, Cod. ad Vellejanum.*

Maritus poteſt impunè occidere uxorem adulteram, Menoch. *de arbitr. lib.1. caſu 420. num.11.& caſu 481. n.3.& 4.* Menchac. *uſufreq.cap.8 & illuſtr. cap.49 num.4.* Perez *tit.3. lib.5. Ordinam.p 149. & lib.8.p.292.cum ſequentibus,*Guter *lib.2.pract.quæſt 1. num.22.*Barboſ.*in l.ſi ab hoſtibus* §.*fin num.43.& 55. ff ſoluto matrim.*Azor.*inſtitut.moral.p.1. lib.5 cap.10. col.456.* Cov.*de ſponſal.p 2.cap 7.§.7.num.8.*Azeved. *ad l.1.num.11.tit.10.lib.4. l.1.in fine, tit.10.lib.8. nova recopilat* Sayr.*clavis regia lib.7.cap.10.num.6.* Farin. *in praxi, quæſt.121.num 55.*Sanch.*de matrim. lib.10. diſp.8 num 37.* Barboſa *ad cap. inter hæc 33. quæſt.2.* ubi pro utraque parte refert Doctores.

Maritus recipiens uxorem adulteram, non poteſt pro illo adulterio eam accuſare,Cened. *ad decretal. collect.137. num:1.* Paiat. *in repetit. cap.§.9.num.18.* Surd *de alim.tit.7.quæſt 16.num 103. & 104.* Farin. *de delict.p. .quæſt. 42.num.71.cum ſequentibus,*Clar. §.*adulterium,num.18.* Barboſ.*in l.1. ff.ſoluto matrim. in princ. p.1.n 104.* Azor.*inſtit. moral.p.1. lib.12.c.10. col.1204.* Phœb. *deciſ.13.n.19.& deciſ 63.n.6.*

Maritus tenetur alere uxorem adulteram, Cordub. *in l.ſi quis à liberis,§.ſi quis ex his,num.75.ff de liberis agnoſcendis.*

Verbo MATRIMONIUM.

M*ATRIMONIUM* non præſumitur, niſi probetur,Menoch. *conſ.197 num 59.*& probabitur ex libro parochi,Barboſa *de offic.& poteſt.Epiſcopi, al egat.37.n.175. cum ſeq.*

Matrimonium non præſumitur inter valde impares, Tiraquel.*l 5.connub.num.31.*Menoch. *conſ.199. num.42.* Maſcard. *de probat. concluſ. 342. & concluſ. 1023. num 7.*

Matrimonio ſufficit præſentia parochi, etiamſi ad alium finem vocatus, & caſu præſens ſit, Barboſ. *in collect.ad Concil. Trident ſeſſ.24. de reformat.matrim. cap.1 num.84.cum ſeq.* ubi *num.97.cum ſeq.* quod parochus non Sacerdos validè matrimonio aſſiſtit, de qoo etiam vide euodem *de parochis,cap 21. num.46. cum ſequentibus, & per totum*, ubi adducit plures caſus de aſſiſtentia parochi in ma rimonio.Et matrimonium conſummare ante Ecclesiæ benedictionem, ſublato ſcandalo, non eſt peccatum mortale, Barboſ. *d. cap.1. à num 176.*

Matrimonium ſatius eſt cum virgine contrahere, quàm cum vidua,quia maritus adoleſcentulam facilius poteſt conformem facere ſuæ volontati, quàm viduam,ut tradit Saiicet.*in l.præcipiunt,ff.de Ædilitio edicto*, quem refert Fr.Emman. Roderic. *tom.3. quæſt.Regul. quæſt.12.art.1* & vide Pilelphum *lib.11. epiſtolarum, fol 145.* obi latè de hoc, & ait in uxore quatuor debere concurrere, probitatem ſcilicet,venuſtatem,nobilitatem & opes;quod ſi eadem in virgine & vidua concurrant, virginem viduæ,puellamque grandiuſculæ præferendam cenſet, ut laceræ, vetuſtateque obtritæ Integram veſtem,ac novam.Et de ſecundis nuptiis, & utrum expediat ſeni ducere uxorem,vide Doctor.Luis Lobera de Avila *nas cartas que eſt o no fim de ſuas obras, fol.31.*

Matrimonia non ſunt contrahenda cum infamibus & vitioſis, & plura circa hoc refert Pineda *i. Monarchia,lib.3.c.28.§...* nec cum indignis,& pater ſalva conſcientia poteſt impedire hujuſmodi matrimonium, Menoch. *conſ.69. num.36. cum ſequentibus*, & matrimonia contracta inter impares non habeot bonum exitum, idem *conſ.385.num. 7.* Sanchez *de matrim lib.1.diſp 6. num.1.* & Papa poteſt diſpenſare, ut diſſolvatur, & alia vide per Menoch. *de præſumpt. lib 2.præſumpt.19 n.39.cum ſeq.*

Matrimonia cum hæreticis ſunt illicita & reprobata per ſacros canones,*cap.non oportet,cap. cave, 28. q.1.*Sanch. *de matrim.lib.7.diſp.72.*Fario.*de delict.p.5. q.139.n.37.*Reynoſo *obſervat.58* & hæretici pejores ſunt infidelibus, ut ex D.Aug. & aliis refert Henriq. *p.1.ſum.lib.4. cap.1.p.207* Et poteſt ſummus Pontifex prohibere hæc matrimonia, ut mala in futurum evitentur, Sanch *d.lib.7.diſp.1.num.7 cum ſeq.* & ad propoſitum eſt videndus Fr. Bernard de Brito *p. 2. Monarch. Luſit. lib.6. cap.6.* Et matrimonium inter Chriſtianum & hæreticum, an & quando ſit validum? Vide per citatos à Barboſa *ad cap.decrevit. 14. de hæreticis,lib ſexto.*

Matrimooium contractum cum infideli, & fideli eſt nullum,probatur auctoritate D.Pauli *2.ad Corinth. cap.6.*Noli,inquit,conjungi cum infidelibus, conſtat *ex d.cap non oportet, & cap. cave*, & Doctor.*in cap.1. de ſponſal.*Cov.*1.p.c.7.§.11* Nav. *in man.cap.22 n.48.* contrarium videtur tenere idem Apoſtol. *1. ad Corinth.c.6.* ibi, ſi qoa mulier habet virum infidelem, & hic conſentit habitare cum illa,non dimittat virum, ſanctificatus enim eſt vir iofidelis per mulierem fidelem,& ſanctificata eſt mulier infidelis per virum fidelem,Vide text.*in cap.Idololatria,& c.idem nunc.28. quæſt.1.*

queſt. 1.*cap.gaudemus de divortiis* Unde cùm matrimooium apud infideles legitimè contrahatur, & validum ſit, efficitur ſacramentum, gratiamque confert, dum infideles baptizantur, ita Sauch. *de matrim.lib.2.diſput.9.*

Matrimonio putativo mulier lucratur dimidiam pattem bonorum, ubi agitur de favore dotis, Tiraquel *de jure mariti,gloſſ.*8.*n.*237 Xuar.*tit.de las arras fol* 7. *cum ſequentibus*, Cov. *p.*2.*de ſponſal.cap.*7.§.1. Perez *tit.*4.*lib.*5. *Ordinum. pag.* 164. *cum ſequentibus* Valdeſ ad Soar.*p.*2.*pag* 11.*&* 12.Barboſa *in l. ſi cùm dotem*, § *fin.num.*2.*ff.ſoluto matrim.*

Matrimonium quis poteſt contrahere in articulo mortis, Flamin. *de reſignat. lib.*3.*q.*10.*n.*5. Molin. *de primog.lib.*2.*cap.*5.*n.*25.ubi etiam quod filii naturales antea nati ex eo legitimi efficiuntur.

Matrimonii appellatione ubi aliquid relinquitur pro virgine maritanda, venit matrimonium ſpirituale, Stephan Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 533. *num.* 19.*cum ſequentibus.*

Mattimonium inter conſanguineos contractum, adveniente diſpenſatione nequaquam roboratur, niſi novo interveniente conſenſu. *conſ.*17 *n.*21.

Matrimonium metu contractum quando ſit nullum? Vide Barboſ. *in votis decifivis Canonicis, voto* 1. *lib.* 1. & quando ſit validom? Vide Themudu *decif.*296 *p.*3.

Matrimonii impedimenta vide apud Bonacin. *de natura & proprietatibus matrimonii, quaſt.*3.*puncto* 1 *propoſit* 2. *& puncto* 1. *cum ſequentibus*, Sanch.*de matrim.lib.*7. *diſput.* 6. *cum multis ſequentibus*, Sà *in Aphoriſm p.*421. *cum ſequentibus*, Quarant. *in ſum. Bullar. verbo matrimonii impedimenta*, Ægid. de Coninck. *de ſacram.diſput.*30 *de impedimentis matrimonii*, *& diſput.*31.*&* 32. & de diſpenſatione impedimentorum agit *diſput* 33. Et impedimentum publicæ honeſtatis attento jure antiquo doabat uſque ad quartum gradum, hodie attento Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de matrim. cap.* 3. reſtrictum eſt ad primom ſolom conſanguinitatis gradum, Sanchez *dicto lib.*7.*diſput.*68. *num.*8, 9.*&* 10. Ægid. de Coninck *dicta diſput.*32.*num* 63.Et impedimentum publicæ honeſtatis non ſolùm conſurgit ex ſponſalibus validis, ſed etiam ex matrimonio rato, Bonacina *dicta quaſt.*3 *puncto* 11.*num.*9. ubi *num.*10.quod extenditur uſque ad quartum gradum, & *num.*11. quod ex matrimonio rato invalido conſurgit impedimentum publicæ honeſtatis, & *num* 18 quod impedimentum publicæ honeſtatis oritor ex matrimonio contracto ſine parocho, & teſtibus, & *num* 22. quod ad ſummum Pontificem pertinet diſpenſare in hoc impedimento. Et impedimentum publicæ honeſtatis conſurgens ex ſponſalibus validis hodie non excedit ſecundum gradum, Barboſa *in collect. ad dictum cap.*3.*Concilii Trident.num.*15.ubi *num.*16 quod juſtitia orta in matrimonio rato dirimit matrimonium uſque ad quartum gradum. Et diſpenſatio ſuper impedimento conſanguinitatis & affinitatis, non facta mentione de copula habita inter impetrantes, eſt ſubreptitia, idem *in collect. ad dictam ſeſſ.*24.*cap.*5.*num.*17. Et nuntio Hiſpaniæ ſoler dari facultas diſpenſandi ſuper quoconque impedimento publicæ honeſtatis juſtitiæ, Garc. *de benefic.p.* 11. *cap.*5.*num.*367.

Verbo MEDICUS.

MEDICI qol præcepta non obſervat, ſeipſum interimit, Farin.*de delict p.*5.*quaſt.* 127. *num.* 2

medicus qui invitum infirmum curavit, poteſt *Auguſt. Barboſa Reperter.*

petere ſalarium, Surd. *decif* 255 *num.*25. Tiraquel. *de nobilitat.cap.*6.*n.*38 Rebuff. *de privileg. Scholar. privil.* 58.Stephan Gratian. *diſceptat forenſ. cap* 107. *num.*24. De privilegiis medicorum vide Menoch. *de arbitr. lib.* 2 *cent.* 4. *caſu* 379. Et medicorum plura vide apud Ric. *de peſte, pag.* 129. *verſu, cum ſequentibus*, Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, allegat.*92. *per totam*, ubi etiam *num.*8. *&* 9. agit de duobus Protomedicis inſignibus hujus Regni, & quod medicus Regis magnam conſequitur dignitatem. Et plura alia in laudem medicorum, vide per Garc. *de nobilit.gloſſ.*48.§.4. *num.*12. Tiraquel. *d.tract.cap.*31. Barboſ. *dicta allegat.* 91. *num.* 10. *cum ſequentibus*, Pineda *na vida de Saon Ioan Baptiſta*, *lib.* 2. *art.* 3. *cap.*3.*p.*284.cum aliis citatis per Cened.*ad Decretal. collect* 163.*num.*8 Præſides provinciæ, vulgò *Corregidores*, poſſunt viſitare apothecas pharmacopolarum, & inventis aliquibus mediciuis veteribns & corruptis, eas perdere & concremari facere, ita ſancitum eſt *in nova recopilat. legum Caſtella*. *l.*1.§.4. *tit.*16.*lib.*3. ubi Azeved. & vide Mex. *in tract taxa panis*, *concl.*5.*num.*32.

Verbo MELIORAMENTA, MELIORATIONES.

MELIORAMENTA debent probari, & ſunt difficilis probationis, Maſcard.*de probat. concl* 1037.*num.*5. Menoch. *de interdict. remed.* 15. *recuper.poſſeſſ.num.*567. Guter. *lib.*3.*pract. quaſt.* 68. *num.* 18. & melioramentorum materiam vide apud Maſcard. *d. concl.* 1037. Valaſc. *de partit.cap.* 10. *ad finem. & de jure emphyt. quaſt.* 25 *per totam*, Paul. Caſtr. *conſil* 270.

Melioramenta non debentur probata ſola poſſeſſione rei melioratæ, ſed requiritur probatio, quod foerunt facta à poſſidente, Stephan.Gratian. *diſcept. forenſ.cap* 193.*n.*2. Surd.*de alim.tit.*6.*q* 23.*n.* 7. *&* 8. Cald.*de empt.cap.*27. *num.*2 *ad finem.* Et debent probare quod ſunt hæredes illius qui fecit melioramenta, Menoch. *remed.*15.*recuper poſſeſſ.n.*567. Barboſa *in l.d.vortio, ſin p.*1.*n.*96.*ff.ſoluto matrim.* Et an ſpoliator poſſit opponere de priùs ſolvendis melioramentis, vide Menoch *d.remed* 15 *n* 499. *& num.* 514. Cald.*d.cap.*27. *num.*5. ubi quod ſpoliator non habet jus retentionis pro expenſis.

Meliorationum æſtimatio facienda eſt ſecundùm præſentem ſtatum, in quo reſtitutio fieri debet, nòn ſecundùm expenſas factas à principio, *l.in fundo,ff. de rei vendicat.* cum citatis per Barboſ.*in remiſſ. ad Ordinat.lib.* 4 *tit.*95.§.1.*num.*9. quibus adde Vincent. de Franch.*decif.*109. Maſcard. *de probat. concl.*1037 *n.*19 Guter. *lib* 3. *pract.quaſt.*68.*n.*18. Valaſc. *conſult.* 119. *in fine, & de jure emphyt.quaſt.*25.*n.*28. quamvis Gam *decif.*137. concludat quod præteritum tempus ſit conſiderandum, & vide Ordinat. *lib* 3.*tit.*86 §. 5. obi *que onde ouver bemfeitorias ſe faça compenſacion*, ubi Barboſa, & ab eo citatis adde Gabr Pereira *decif.*47. *num* 7. Aloyſ.Ricc. *decif.Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p* 2.*decif.*176.*n* 21.*cum ſequentibus*, Phœb. *arreſto* 56. *p.*2. Reynoſo *obſervat.*56 *num* 15 Et ſi melioramenta ſint deteriorata, & nunc ſint minoris valoris ſecundùm eum ſunt ſolvenda, Valaſc. *conſult.* 161.*num.* 10. *& de partit.cap.*6.*n.*24. Ricc. *in collect.decif.p.* 3. *collect.*2072. Et ſolum fit reſtitutio meliorationum attento tempore reſtitutionis, & in eo quo res reperitur meliorata, Surd.*de alim.tit.*6.*quaſt.*8.*n* 18.*& quaſt.*11 *n.*41. Cald. *de empt.cap.*17.*n.*10. Quid in arboribus plantatis & exſiccatis? Vide Ioſeph. Ludoviſ. *decif. Peruſ.*58 *num.*11.*& decif.*161.*n.*4.

Melioràmenta debent compenſari cum fructibus, & deteriorationibus, *l.ſi negotia,ff.de negotiis geſtis.*

gloſſ. verbo ſuperfluum, in l. emptor 65. ff. de rei vendicat. & l. ſumptus 48. ff. eod tit. l. ſi quis negotia 1. l. ſcribit Celſus 33 ff. ad Trebel. Gam. deciſ. 312 n. 4. Valaſc. de jure emphyt. quæſt. 25. n. 20. quia qui compenſat, ſolvit & debitum extinguit, l. 1. ff. de compenſat. l. amplius non peti, ff. rem ratam haberi, Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 728. num. 6. cum ſequentibus.

Meliorationum pretium juratum à parte, & depoſitum, non debet tradi parti, ſi illud petat oblata cautione ante factam liquidationem meliorationum Cabed. p. deciſ. 201. & ad propoſitum vide Valaſc. de jure emphyt q. 25. num. 23 Phœb. d. arreſto 56. p. 1. Gam. deciſ. 4. n. 3. Barboſa in l. divortio, § fin p. 2. n. 34. ff ſoluto matr.

Meliorationes ſunt pars fundi, l. quamvis, ff. de action. empti, Rebuff in l fratrum 31 ff. de verbor. ſignific pag. 192. & quidquid in fundo continetur, venit appellatione fundi, Cald. de empt. cap. 9. à principio.

Meliorationibus articulandum eſt de communi valore, Maſcard. de provat. concluſ. 656. num. 47. Gam. deciſ. 207. & deciſ. 291. num 4. Valaſc. conſult. 43. n. 2. & conſult. 70. num. 13.

Melioramenta quæ refici debent, cujus erunt generis, ut conſter circa domus refectionem, arborum plantationem, & vineæ, quia inter utilia connumerantur à Boër. deciſ. 44. num. 6 & 7. Et teſtes debent teſtificari eodem pretio prædium fuiſſe melioratum, Neguzant. de pignor. p. 5. 4. prin ip. quæſt. memb. 4. n. 18

Melioramentorum exceptio impedit executionem ſententiæ, & retentio datur pro illis, Barb. in d. l. divortio, §. fin p. 2. num. 41. ff. ſoluto matrim. Valaſc. conſult. 111 num. 15. Surd. deciſ. 311. n. 6 & 7. & de alim. tit. 8. privil 61 n 8. & 9. Mend. in praxi, lib 3. cap. 11. n. 49 Cald. de empt. cap. 17. num 6. Et datur retentio etiamſi melioramenta non ſint liquida, Barboſ. d. §. fin num 29. ubi ait quod non ſufficit offerre cautionem & quod retentio competit pro melioramentis, donec liquidentur, & excludatur ſpolium, tradit Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 494. num 12. & 13 & refert deciſum ſi melioramenta fuerint liquida, Phœb. d. arreſto 56. p 2.

Melioramenta facta in re emphyteutica, finita emphyteuſi, pertinent ad emphyteutam quoad æſtimationem, Barboſa d. §. fin. p 1. num. 68. Gam. deciſ. 12 & ibi additio, Cald. de reſolut. emphyt. cap. 10. num. 46. & 49. & cap. 19. Sanch. ad præcepta Decalogi, lib. 1. cap. 19 num. 34.

Meliorationes, emphyteuſi finita, repetunt à domino directo hæredes emphyteutæ, ex text. in cap. 1. §. ſi vaſſallus, hic finitur lex, & eſt receptiſſimum, ut per Pinel. in l. 1. Cod. de bonis maternis, 2. p n. 71. & in l. 2. Cod. de reſcind. vendit. 2. p. cap. 3 n. 6. & 7. & cap. 4. n. 2 Valaſc. de jure emphyt. quæſt. 25. n. 6. Clar in §. emphyteuſis, q. 45. & §. feudum, quæſt. 82. Menoch. de interdictis, remed. 15. recuper. poſſeſſ. n. 502. & de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 32. n. 9. Cald. de nominat. quæſt 18. num 30 Joſeph Ludoviſ. deciſ. Peruſ. 117. n. 33. cum ſeq. Bellacomb. tom. 1. commun. opin. pag. 695. n 382. ubi ſecus ſi finita ſit emphyteuſis propter commiſſum, & vide Vincent de Franch. deciſ 191.

Verbo MENDACIUM.

MENDACIUM eſt delictum, turpitudo & dolus, & mendax præſumitur eſſe in dolo, Menoch. de præſumpt. lib. 5. quæſt. 3. n. 53. Maſcard. de probat. concl. 531. n. 19. Surd. deciſ. 165 num. 14. Barboſa in cap. ſuper eo 4. num 5. 6. & 7. de uſur. Farin. conſ. 60. num. 130. ubi num. 131. cum ſeq quod mendacium non damnoſum non eſt punibile. Et ex mendacio præſumitur doli, vel fraudis conjectura, idem de delict. p. 3. quæſt. 89. num. 104. & p. 4. conſ. 40. num. 18. & de mendacio vide multa per Valaſc. conſult. 183. num. 29. & 30. Cened. ad Decretum, collect. 43. num. 10. cum ſequentibus.

Mendacium pernicioſum infamando proximum eſt peccatum mortale, Sayr. Clavis Regiæ lib. 11. cap. 5 num. 5. & lib. 12. cap. 2. Beja caſuum conſcientiæ p. 2. caſu 13. & non omne mendacium eſt peccatum mortale, ex Sayr, d. cap 2. à n. 14. Et reſtitutio eſt facienda de fama, ubi quis verum crimen objicit, Covar. var. lib. 1. cap 11 num. 6. ad finem.

Mendacium in judicio eſt peccatum mortale, Cov. d. lib. 1 cap 1. num. 2. Sayr. d. lib. 12. cap. 2. n. 16. & 19. Roderic. in Sum. verbò Abogados, cap. 2. num. 5. Mex. in tract. taxæ panis, concl. 3. num. 13. Quid pro tuenda vita? Vide Cened. ad Decretum, collect. 43. num. 11 Quid extra judicium? Vide Strach. de mercatura, p. 2. num. 9. cum ſeqq.

Mendacium in confeſſione Sacramentali eſt peccatum mortale, Azor. inſtitut. moral. p. 1. lib. 5. cap. 28. col 486. Sayr. d. cap. 2. num. 19.

Verbo MERCATOR,

MERCATORES utrum ſint nobiles? vide Tiraquel. de nobilit. cap. 33. à num. 2 Guid. Papæ deciſ. 196. Minſing. cent. 6 obſervat. 54 à n. 5. Strach. de mercat. p. 2. num 17. Gam. deciſ. 322. aliàs 324. ubi quod mercatores minutatim vendentes, non ſunt nobiles. Et mercaturam exercentes ſunt nobiles, quando mercatura eſt magna, & magnam partem ſuarum facultatum qui tenet in mercibus, l. nobiliores, Cod. de commerc. & mercat. Addit. ad Marant. in pract. p. 4. n. 56. pag. 144. Et tunc mercatura derogat nobilitati, ſi quis eam per ſe exerceat, ſecus ſi per alios, nempe ſervos, & inſtitores, Guter. lib. 1. pract. q. 137. n. 20. Thom. Valaſc. tom. 1. alleg. 13 n. 225.

Mercatorum cauſæ tractandæ ſunt ſimpliciter, & de planò, & ſine ſtrepito, & figura judicii, & de bono & æquo, omiſſis juris ſolemnitatibus Bart in l. ſi fidejuſſor, §. quædam, n. 2. ff. mandati, Gregor. tit 7. part. 5. in princ. verbo. mercadores Strach de mercat. tit. quomodo in cauſis mercatorum procedendum ſit, Valaſc. de jure emphyt q. 5. num. 14 Rota Genuæ deciſ. 96 n. 5. Cur. Philip. tom. 1. lib. 2. cap. 15. num 36. & 37. Barboſa in l 1. ff de judic. art. 1 num. 117 Et mercatorum obſervantia facit jus Rota Genuæ deciſ. ... num 14 & deciſ. 206. num. 3 Et in hoc caſu admittitur probatio per teſtes ubi, requiritur ſcriptura, Maſcard. de proba. concl 1236. num. 35.

Mercator an appelletur ille, qui locat equos vel mulas? Vide Bart. in l. legatis ſervis, per illum text. ff. de legat. 3. Panorm. in cap 1. n. 38. ff de judic. Chaſſan. in conſuetud. Burgund. rub. 4. 6. 2. fol. 131. n 7. Et mercator non dicitur, ſed artifex ille, qui rem emit ut ſuo labore & induſtria in aliam formam redigat, cap. ejiciens, 88. diſt. Surd. deciſ. 313.

Mercator poteſt plures mercaturas, & in diverſis rebus exercere, imò eſt laudandus, argum. text. in legatis ſervis, §. ſi unus, ff. de legat. 3. l. procuratoris, §. ſi plures ff. de tribut. in rem act. Mex in tract. taxæ panis, concluſ. 5 num. 137. Matienz. ad l. 12. tit. 12. gloſſ. 1. num 3. lib. 5. nova recopilat. Secus ſi artifex unus intromittit ſe in officio alterius, Cabed. deciſ. 158. dos ſirgueiros è ſombreireires, p. 1. ubi pronuntiantum fuit, mota controverſia in oppido de Santaren, in favorem dos ſirgueiros, quod alii artifices, ſombreireiros, prohiberentur à miniſterio conficiendi, os caureis è forros dos chapeos, quod ad officium prædictorum ſirgueiros ſpectabat.

Mercator dicitur piſtor, Surd. deciſ. 313.

Mercato

Mercator ſemper præſumitur lucrati, *l. comperimus, Cod. de navicular. lib.* 11. Et mercatorum lucra variantur ex tempore, Gam. *deciſ.* 110. *n.* 19.

Mercatores exteri foreoſes, an poſſint prohiberi ab ingreſſu, & expelli à civitate? Vide Rebuff. *in leg. quod ſi minor. § non ſemper, numero* 1. *ff. de minor.*

Mercatores an poſſint eſſe decuriones? Vide Mex. *tract. taxa panis. concl.* 5. *num.* 137.

Mercator poteſt licitè, & abſque labe uſuræ emere vilius juſto pretio, quando veroſimiliter dubitatur em illam tempore traditionis valituram plus, vel minus, & quando ſe exponit periculis, quæ veroſimiliter poſſunt contingere. Phœb. *deciſ.* 201. *num.* 9. *p.* 2.

Mercator cogitur edere librum rationum, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper lib.* 1. *concl.* 106. *conſiderat.* 1.

Mercatorum libris quando credatur? Vide Surd. *deciſ.* 312. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib. ſecunda, concl.* 20. Mendez *in praxi, lib.* 3 *cap.* 22. *num.* 7. Gabr. Pereira *deciſ.* 97. Et non probant contra tertium, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 13. *n.* 55. *& cap.* 171. Farin. *p.* 4. *deciſ.* 110 Reynoſo *obſerv.* 47. Et pro ſcribente faciunt aliqualem præſumptionem, Barr. *in leg. adminiſtrandi, num.* 27. *ff. de jurejur.* Surd. *deciſ.* 199. *num.* 1. Menoch. *conſ.* 39. *num.* 13. Maſcard. *de probat. concl.* 973. *num.* 3. *& concl.* 1223. *num.* 25. De mercatoribus vide aliqua per Mex. *tract. taxa panis, concl.* 5. *num.* 137. Et de laudibus mercatorum, vide eundem *num.* 140. Sfort. *de in integram reſtitut. quæſt.* 71. *art.* 16. Cur. Philip. *tom.* 2. *lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 6.

Verbo Metus.

METUS non præſumitur, *l.* 2. *Cod. de eo quod metus cauſa*, cum aliis, de quibus per Maſcard. *de probat. concl.* 1051. Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 126. Surd. *deciſ.* 194. *n.* 22. Flamin. *de reſignat. lib.* 13. *quæſt.* 1. *num.* 71. Et quo pacto probetur? Vide Farin. *p.* 5. *deciſ.* 40. *&* 42.

Metus minor magis excuſat mulierem, quàm maſculum, Surd. *deciſ.* 149. *n.* 24 Flamin. *d. quæſt.* 1. *num.* 61. ubi *num.* 62. quod minor metus magis cadit in puerum, quàm in virum.

Metus cadens in conſtantem virum quis dicatur, relinquitur arbitrio judicis, Flamin *de reſignat. lib* 9. *quæſt.* 25. *num.* 38. *& d. lib.* 13 *quæſt.* 1. *num.* 59. Et arbitrio judicis relinquitur, quæ ſit cauſa juſti metus, Gloſſ. verbo *metum*, ubi Barboſa plures refert, *n.* 6. *in cap. dilectat, de his quæ vi.* Et metus juſtus, ac cadens in conſtantem virum, quibus modis probetur? Vide eundem *ad cap ult. de appellat. num.* 3. *cum. ſequentibus*, qui *in cap. unic. num.* 7. *de his quæ vi, lib.* 6. ait quod ut metus excuſet, vel reſcindat actum, debet eſſe juſtus, cadens ſcilicet in conſtantem virum, & non vanus.

Metus cadens in conſtantem virum excuſat, Flamin. *de reſignat. lib.* 13. *q.* 1. *n.* 52. *cum ſeq.*

Metus juſtus inducitur ubi agitur de perdendo magnum lucrum, vel de incurrendo grave damnum in rebus propriis, Barboſa *ad cap. ult. de appellat. num* 9. ubi *num.* 11. quod ex minis, quando ſunt illatæ à perſona potente, & ſolita minas exequi, aliàs ſecus. & *num.* 13. ex comminatione excommunicationis, intelligendo per eundem, *in cap. ad audientiam* 4. *de his quæ vi.* Et excommunicationis timor cadit in conſtantem virum, ſi excommunicatio ſit injuſta, & de facili appellando ſuperior adiri non poſſit, Maſcard. *de probat. concl.* 1051. *num.* 50. Auguſt. Barboſæ Repertor.

Flamin. *de reſignat. lib.* 13. *quæſt.* 1. *num.* 129. *& num.* 134. *cum ſequentibus*, Barboſa *in dicto cap. audientiam, num.* 3.

Metus cadens in conſtantem virum inducitur ex carceratione, *l. qui in carcerem, ff. quod metus cauſa, l. nec timorem* 8. *ff. ead. tit.* cum traditis per Sanchez *de matrim. lib.* 4. *diſput.* 5. *num.* 9. De procuratione metu facta, vide Rebuff. *de pacific. poſſeſſor. num.* 230. Et de aliis caſibus pertinentibus ad metum gravem & cadentem in conſtantem virum: vide Bonacin. *de natura, & proprietatibus matrimonii, quæſt.* 2. *puncto* 8. *num.* 6. Ubi etiam docet quod relinquendum eſt arbitrio prudentis viri judicare, quinam ſit metus cadens in conſtantem virum, & qui non cadens. & vide Farin. *de delict. p.* 1. *lib.* 1. *tit.* 2. *quæſt.* 15. *num.* 55. Ubi ait, quod dicitur metus cadens in conſtantem virum, amittendo partem bonorum.

Metus cenſetur excluſus per geminationem actus, *l.* 2. *Cod. de eo quod metus cauſa*, Menoch. *conſ.* 2. *num* 197. *& de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 126. *ad finem.*

Metus cenſetur durare durante cauſa ejuſdem, quamvis in exterioribus oſtendatur plena & omnimoda libertas, ex Bart. *in l.* 2. *numero* 7. ubi Bald. *numero* 8. *Cod. de his quæ vi*, Dec. *conſ.* 219. *numero* 7. *lib.* 2. Roland. *conſ.* 95. *numero* 32. *vol.* 1. Menoch. *dicto lib.* 3. *præſumpt.* 4. *numero* 22. Maſcard. *de probat. concl.* 1055. *numero* 36. Gom. *tom.* 2 *var. cap.* 14 *num.* 27. Garcia *de nobilit. gloſſ.* 17. *num.* 47. Gam. *deciſ.* 346. *num* 4. quod procedit, quamvis magnum temporis intervallum intercedat, ex Baldo, Dec. Gom. & Gam. *dictis locis*. Gutet. *conſ.* 16. *num* 15.

Metus reverentialis an excuſet? Vide Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *quæſt.* 127. *num.* 14. *& de arbitr. lib.* 2. *cauſa* 136. *num.* 9. *& conſ.* 1. *num.* 493. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *læſis*, *numero* 40. *Cod. de in integrum reſtitutione n. & de renovat. quæſt.* 16. *num.* 59. Flamin. *de reſignat. lib.* 13. *quæſt.* 1. *num.* 166. *cum ſequentibus*, Gutet. *conſ.* 16. *num.* 16. *cum ſequentibus*, Burg. *conſ.* 5. *num.* 11. Valaſc. *conſult.* 130. *num.* 11. Surd. *deciſ.* 194. *numero* 29. Sanch. *de matrim. lib.* 4. *diſp.* 6. *numero* 7. Farin. *de delict. p.* 1. *lib.* 1. *tit.* 1. *quæſt.* 14. *num.* 48 *& p.* 4. *deciſ.* 42. *in addit.* verbo *Reverentia*, & de precibus importunis: vide eundem *dicta p.* 4. *deciſ.* 40. Addit. uit. & niſi minimæ, aut verbera illi adjungantur, non cadit in virum conſtantem. Barboſa *ad cap ex literis* 11. *de deſponſat. impuberum, num.* 2 Et in majoratibus non excuſat metus reverentialis, niſi nimia crudelitas, minæ, aut verba injurioſa concurrant, Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 3 *num.* 9 ubi *n.* 10. quod metus minor requiritur in muliere, quàm in viro: & *num.* 11. quod metus reverentialis ſimul cum enormiſſima læſione ſufficiens eſt ad primogenii reciſionem.

Verbo Militare, Militaris, Milites, Militia.

MILITUM antiquorum privilegia competunt militibus noſtri temporis, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 128. Et de militibus noſtri temporis, vide Bobadil. *lib.* 4. *Polit. cap.* 1. *n.* 14: Privilegio *de homenagem*, non potiuntur centuriones, vulgò *Capitaens*; ſigniferi, vulgò *Alferez*; & Sargenti conſtituti in Ordinationibus militaribus, à Rege per loca diſpoſiti, qui licèt equitum privilegio fruantur, non tamen equitum confirmatorum: ita Valaſc. *tom.* 1. *allegat.* 13. *à num.* 246. quod notatur ad intellectum Ordinat. *lib.* 5 *tit.* 120. *in princip.*

 quo-

quæ non comprehendit Equites *de cota darmas*, ex Valaſc. d. allegat. 13 num. 239. Qui dicantur Equites confirmati, & quæ obſervare debeant? vide apud Ordinat. lib. 2. tit. 60

Milites qua ætate excuſentur ire ad bellum? Vide Greg. l. 3. tit 19. part. 2. verbo ſententia Roman. ſing. 123. Rebuff. tom. 2. ad leges Galliæ, tit. de Regiſtris, p. 514. num 14 Cabed deciſ. 29. num. 5. p. 2. ubi quod minor 18. annorum, & ætas 70. annorum excuſat. Et quid ſi de proximo quis uxorem duxit, an excuſetur illo anno? Vide Deut. cap. 24. & in hoc Regno ſemper conſuetudo, quod in primo anno matrimonii non cogeretur ſponſus ire ad bellum, & ita dixit Gondixalvus Mendez de Vaſconcellos Regi Dom. Joanni I. bonæ memoriæ, ut refertur *in ejus Chronica, cap. 100. ad finem.*

Militare in qua ætate quis poſſit compelli? Vide Numer. cap. 40. & 42. Gloſſ. in l. 1. Cod. de his qui non impletis ſtipendiis, lib. 10. Liv. decad. 3. lib. 2. & 3. Joan. de Pineda ſuper Job cap. 7. verſ. 2. pag. 201. Tiraquel. ad l. 6. connub. n. 8. Thom. Valaſc. tom. 1. allegat. 8. n. 27. cum ſeqq. Juſt. Lypſ. de militia Romana, lib. 1. dial. 2. pag. 16. cum ſeqq. Balthaſ. Ayala de jure & officio belli, lib. 3. cap. 4. num. 14. Gregor. Lopex, Roman. Rebuff. & Cabed. dictis locis.

Militia nobilitat, Tiraquel. de nobilit. cap. 8. num. 2. cum ſeqq. Guter. pract. lib. 3. quæſt. 17. n 247. quamvis, quod militia non ſit dignitas, eſt text. in l. fin. Cod. de paganis, ibi, Dignitatie, vel militia, Tiraq. dicto cap. 8. num. 8.

Milites verè ſunt Duces & Comites, Menoch. conſ 1. num. 152.

Militiæ Ordinum militarium ſunt licitæ, Menchac. illuſtr. cap. 105. num. 47.

Militarium Ordinum hujus Regni Magiſtri, & Adminiſtratores perpetui habent juriſdictionem ordinariam in omnibus cauſis, & perſonis ipſorum Ordinum, Reynoſo in ſuis obſervat. pract. obſerv. 54.

Milites Ordinum militarium, Chriſti Domini, Divi Benedicti, S. Stephani, & S. Lazari, D. Jacobi, Calatravæ, & Alcantaræ, atque alii, an ſint verè Religioſi? Vide pro utraque parte Doctores citatos per Barb. de officio & poteſt. Epiſcopi, allegat. 12 n. 46. quibus adde Flamin. de reſignat tom. 1. lib. 6. q. 1. n. 118. cum ſeq. Flor. var. q. 21. num. 2 5. Sayr. Clavis Regia lib. 6. cap 9 n 10. Thom. Valaſc. tom. 1. alleg. 29. n. 110. alter Valaſc. conſult. 148. num. 5. Phœb. deciſ. 85. n. 1. p. 1. Cardoſ. in praxi judic. & advocat. verbo Regulares. num. 5. Reynoſo obſervat 1. Cæſar. p. 5. relect. de Eccleſ. Hierarchia. diſp. 24. § 6. à num. 3. Et Equites Sancti Joannis Hieroſolymitani ſunt verè Religioſi, Flamin. d. quæſt. 1. num. 120. Gonzal ad reg. 8. Cancel lar. gloſ. 8. num. 37. cum duobus ſeqq. Phœb. p. 2. deciſ. 171. num. 18. ubi num. 19. quod filii eorum ſunt inceſtuoſi.

Milites Ordinum militarium habent beneficium regulare, & præceptoriæ, vulgò *Commenda Ordinum Militarium*, ſunt verè beneficia Eccleſiaſtica, Azor. inſtitut. moral. p. 1. lib. 3. cap. 26. quæſt. 9. col. 298. Garc. de benefic. p. 1. cap. 4. num. 1. cum ſeq. Cabed. deciſ. 64. num. 11. p. 2. cum aliis citatis per Cæſar. dicto §. 6. n. 1. ubi num. 1. alios citat pro contraria parte negativa, nempe quod præceptoriæ non ſin beneficia Eccleſiaſtica.

Milites Ordinum militarium gaudent fori privilegio, etiamſi profeſſi non ſint, Barboſa dicta allegat. 12. num. 45. ubi etiam addit, quod in hoc Regno Milites Ordinis Domini noſtri Jesu-Christi, potiuntur privilegio exemptionis, ſi habuerint præceptoriam militarem, vulgò *Commenda*, aut aliquam tenentiam, ſeu panem civilem, cum habitu illius Ordinis, vulgò *tenſa*. Idem diſponit Ordinat. lib. 2. tit. 12. §. 2. & tradit Gabr. Pereira p. 2. de manu Regia, cap. 58. in princ. ao de menos de quinze mi. re. Valaſc. conſult. 131. num. 5. tom. 2.

Milites commendatarii excuſantur à gabellis, portaglis, ſicla, & aliis tributis. Phœb. p. 1. deciſ. 84. n. 4. juncto n. 10. & 21 Reynoſo obſervat. 2. ubi obſervat. 3. ait, quod marito mortuo privilegia, quæ eis competunt ratione nobilitatis, extenduntur ad illorum uxores viduas, ſecus eſt in privilegiis, quæ competunt ratione officii, & dignitatis illi annexæ: & obſervat. 4. quod filii eorum ante matrimonium ſuſcepti ſunt ſpurii, non naturales.

Milites Chriſti poſſunt facere teſtamentum, Molin. de primog. lib. 2. cap. 9. num. 69. alter Molin. de juſtit. diſput 141. Azor inſtitut. moral. p. 1. lib. 13. cap 5. col. 1185. quæſt. 1. Valaſc. conſult. 108. num. 7. Fr. Emman. Roderic. tom. 3. quæſt. regular. quæſt. 29. art 7. & quæſt. 69. art. 7 contra Navar de redditibus quæſt. 3. monito 13. Et quomodo poſſint diſponere in teſtamento circa filios? Vide Phœb. p. 1. deciſ. 68 num. 3. ubi aſſerit judicatum patre teſtante, quod teſtamentum minùs ſolemne non eſt inter illegitimos adimplendum, ubi addit, quod nobilis habens aſcendentes ſolum tertiam poteſt relinquere naturalibus, ex Ordinat. lib. 4. tit. 99. §. fin.

Verbo MINOR.

MINOR ætas probatur ex datione tutoris, & curatoris, Hyppolit. conſ. 19. n. 15 & 16. Alciat. reg. 2. præſumpt. 14. num. 8. Menoch. de præſumpt. lib. 2. præſ. 50. num. 40. & lib. 6. præſ. 45. num. 44. Maſc. de probat. con l. 666. n. 34. cum ſeqq. & concl. 674. & concl. 826. num. 7. & concl. 1045. num. 19. & concl. 1059. n. 35. Cota in memorab. verbo decretum 1 Sord. deciſ 133. num. 14. Gam. deciſ. 350 n. 1. Cald. in l. ſi curatorem, verbo rem non abſimilis, num. 4. verſ. ad hæc, & verbo minoribus, n. 34. Joſeph. Ludoviſ. deciſ. Peruſ. 2. n. 16.

Minori conceditur reſtitutio probando ſe læſum facilitate ſua, vel dolo adverſarii, l. minor autem magiſtratus, §. ſin autem, ff. de minor. Menoch. conſ. 100. n. 289. & lib. 3. præſumpt. 181. num. 14. Maſcard. concl. 1058. num. 15. Cald. in d. l. ſi curatorem, verbo ſua facilitate, Cod. de in integrum reſtit. minor. Alciat. de præſumpt. reg. 1. præſumpt. 41. n. 6.

Minor an reſtituatur adversùs recognitionem? Vide Avend. de exequend. mandat. p. 1. cap. 30. n 7.

Minor 25. annis mercator non reſtituitur adverſus contractus quos fecit, Strach. de mercat. p. 3. num. 26. & 27. Menoch. conſil. 1. num. 350 Cald. in l. ſi curatorem, verbo læſe, num. 35. Cod. de in integrum reſtit. min.

Minor non eſt reſtituendus cum damno tertii, Flamin de reſignat. lib. 12. quæſt. 4. n. 74.

Minori conceditur reſtitutio adverſus tertium poſſeſſorem, in quem res fuit alienata, l. minor. 39. in princip. ff. de evict. l. ult. ad finem, Cod. de repudiat. hæredit. l. in cauſa 14. §. ult. ff. de minor. Flamin. de reſignat. lib. 3. quæſt. 7. num. 51.

Minor 25. annis reſtituitur in renovatione emphyteuſis non poſtulata intra annum, Cabed deciſ. 203. num. 8. p. 1.

Minor reſtituitur ad appellationem omiſſam. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 82. n. 8 cum ſeqq. Maſcard. de probat concl. 960. n. 17. cum ſequentibus, & concl. 1058. à num. 17 & concl. 1275. num. 6. Cald. in d. l. ſi curatorem, verbo vel adverſarii dolo, num. 18. Cod. de in integrum reſtitut. min. Guter. lib. 3. pract. q. 37 num. 17. Flamin. de reſignat. tom. 2. lib. 11. q. 4. n. 56. Flor. var. quæſt. 5. num. 6. Et tempus 30. dierum datum ad reſpondendum, an emphyteuſim retinere malit,

currit,

Digitized by Google

currit minori domino directo, Cald. *de reſolut.emphyt.cap.14. num.21 cum ſeq.*

Minor in reſtitutione debet probare, ſe eſſe intra quadriennium conceſſum ad reſtitutionem, *cap.conſtitutus, de in integrum reſtitut.* Menoch. *conſ* 100. *num.*289 Maſcard. *de probat.concl.* 1058. *num.* 132. Cald. *in d. l.ſi curatorem*, verbo *infra*, *num.*19. *Cod.de in integrum reſtitut.min.*

Minor quando puniatur in delictis? Vide Barb. *in collect.ad cap.1.de delict. puerorum*, *n.*4.& 5. ubi quod minores mitius puniuntur, & ratione minoris ætatis pœna eſt minuenda, & adversùs confeſſionem delicti factam in judicio minor reſtituitur.

Minor læſus in renunciatione beneficii non poteſt remedio reſtitutionis uti, quandocunque in renunciatione læſus non eſt, gloſſ. magna *in cap. ex parte, de reſtit.ſpoliat.* Menoch. *de interdict.remed.* 10. *recup.poſſeſ.n.*104. Cald. *in d.l.ſi curatorem*, verbo *læſis*, *n.* 38. & 39. Pin. *p.*1 *deciſ.*437.& *p.*3. *deciſ.*9. Peregrin. *de privileg.fiſci, lib.*5.*tit.*2.*n.*46. Flamin. *de reſign.tom.*1. *lib.*3.*q.*7.*n.*10.*cum ſeq.* Azor *inſtit.mora.p.*2.*lib.*7.*c.*20. *col.*881 Garc. *de benefic.p.*11.*c.*3.*n.*60. Et an in beneficialibus detur reſtitutio? Vide Farin. *deciſ.*598. *in noviſſ* Et quod minor 14. annorum poteſt renuntiare beneficio, aſſerit Flamin. *d q.*7.*n.*58. Item minor 25. annorum in beneficialibus, quamvis reputetur pro majore, juxta text *in cap.ſi ind. judic.lib.ſexto*, Flamin. *d.q.*7.*n.*3. conceditur illi reſtitutio, Cov. *var.lib.*1. *cap.*5 *num.*8. pluribus citatis Cald. *in d.l.ſi curatorem* verbo *implorare*, *n.*38. qui *n.*41. concludit, quod minor in beneficialibus reſtituitur ad appellandum, quamvis contrarium ſequatur Cardoſo *in prax judicum,& advocat.* verbo *minor*, *num.*48.

Minores de Obſervantia, & Capucini ſunt incapaces hæreditariæ ſucceſſionis, Barboſa *in collect.ad Concil.Trident.ſeſſ.*15 *de Regular.cap.*3.*n.*2.

Verbo MISSA.

MISSA licèt dici non poſſit, niſi in Altari conſecrato, *cap.Altaria, de conſecrat.diſt.*1. Fr. Emman. Roderic. *quæſt. Regular.tom.*1 *quæſt.*18.*art.*11 nec in altari portatili, attenta diſpoſitione Sacri Concilii Trident. *ſeſſ.*22.*ſub decreto de obſervandis & evitandis in ſacrificio miſſæ*, tamen tempore peſtis propter periculum infectionis, quæ evenire poteſt, ſi una conveniant ſani & ægroti, poteſt Miſſa celebrari extra Eccleſiam in cœmeterio, argum. eorum quæ notant Gotcr. *Canon.quæſt.cap.*30.*n.*24. Navar. *conſ.* 1. *ſub.tit.de conſtitut num.*76. Roderic. *d.tom.*1 *quæſt.*43. *art.*4.5.& 6.& *tom.*3.*q.*32.*art.*12.*in fine*, Azor. *inſtit moral.p.* 1. *lib.* 10. *cap.* 26. *col.* 1024. Henriq. *in ſum. lib.*9.*cap* 27.*pag.*833. præſertim ubi non ita facilis ad Prælatum datur acceſſus pro licentia petenda; facit doctrina Innocentii *in cap. venerabilem, ad finem, de elect.* quam refert & ſequitur Cota *in memorab.* verbo *par.p* 657.& quæ Avil. *ad cap* 1. *Prætor. fol.*46.*n.*22. & ita obſervatum vidi in territorio Vimarao, graſſante peſte anno Domini 1599 quæ incepit menſe Maii ejuſdem anni, & duravit menſe Septembri.

Miſſæ ſacrificium ut celebretur Dominicis, & feſtivis diebus, tenetur Parochus dare candelas & cereos, & non parochiani, quia cùm parochiani his diebus teneantur audire miſſam, *cap. ut dominicis, de parochiis*, exornant plures relati per Cened. *ad Decretal. collect.* 104. & concordat conſtitutio Archiepiſcopat. Brachar. *tit.* 9. *conſtit.* 2. etiam parochus tenetur ſacra facere illis diebus, quibus parochiani tenentur audire ſacrum, ex Soto relato per Gutter. *Canon. quæſt.cap.*30 *num* 3. & cùm Miſſa non poſſit dici ſine lumine, imo ſine duabus candelis, vel ce‑
Auguſt. Barboſa Repertor.

feis, ut reſolvunt P. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 1. *quæſt.* 49. *num.* 1. & citati per Cened. *ad Decretal. collect.*44. *num.*2. manifeſtè convincitur, quod parochus tenetur dare candelas. Et ſi parochiani aliquando devotionis cauſa aliquos cereos, vel candelas ponunt, quando Miſſa celebratur, non poteſt parochus eos cogere, ut ponant in futurum argum. Bart. doctrinæ *in l. cum de in rem verſo, num.*9 *ff.de uſuris*, de qua Gam. *l.*45. *Tauri, num.* 171. Menoch. *de arbitr.caſu* 160. *num.* 17. Maſcard. *de probat.concl.*901. *num.* 2. Nec poteſt competere parocho interdictum, *unde vi* cum ſi præſtatio perſonalis, ex gloſſ *in l.Regulariter ff. de petit. hereditat.* Gom. *ubi proximè*, Menoch. *de interdict. remed.* 1. *recuper. poſſeſſ. num.* 87. Obſtat tamen ſupradictis, quod dicta doctrina Bart. non procedit quando datur ſavor cauſæ piæ, Abb. *in cap.ſuam, num.* 8 *de ſimonia*, Covar. *lib.*1. *var.cap.*17 *num.*3. Hyppolit. *ſing.*191. Surd. *de alim.tit.*1.*quæſt.*60.*num.*9. Et ſufficiunt decem anni, ſecundùm Abb. *ut ſupra*, *num.*9. Cov. *d. num.*3. Gregor. Lopez *ad l.* 15. verbo *de ſu officio, ad fin.tit.*17. *part.*1. Dec. *conſ.*214 *num.*2.*ad finem*. In Conimbricenſi Epiſcopatu eſt conſtitutio, quæ præcipit habere lumen accenſum diu noctuque ante Sanctiſſimum Sacramentum, probatur *tit.*5.*de Sacramento da Euchariſtia*, *conſtit.* 6. & quod ad populum ac parochum pertinet facere hos ſumptus, refert Barboſa *de parochis*, *cap.* 20 *num.* 29. *cum ſequentibus,& ad cap.ſanè* 10.*num.*6.*de celebrat. Miſſarum.*

Miſſa quando celebratur in diebus de præcepto an teneatur parochus eam applicare pro parochianis Reſpondetur quod ſi ſit conſiderandum jus poſitivum, & inſtitutio beneficii, non tenetur parochus applicare ſacrificium pro populo ſingulis diebus, nam diverſa ſunt obligatio ad celebrandum, & obligatio ad applicandum; cùm aliquis obligari poſſit ad celebrationem, quamvis non obligetur ad applicationem, cum inſtituatur beneficium curatum ad animas doctrina, & ſacramentorum adminiſtratione paſcendas & non debentur proventus paſtorales præcisè, ut celebrent ad intentionem populi, ſed ratione potiùs officii paſtoralis, niſi aliud conſuetudo præſcribat, cui ſtandum eſt, ità Nav. *in man. cap.*25. *num.*92. Vaſquez *p.*3. *diſp.* 234. *art.* 6. *cap.*6. Poſſevin. *de officio Curati*, *cap.*2. *n* 4. Fraxinel. *de obligat. Sacerdot. ſect.*3 *prænot.*2. §.2. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur Archiepiſcopat. Neapolit.p.* 4. *deciſ.* 201. P. Suar. *tom.* 3. *diſput.* 86. *ſect.* 1. *verſ. de beneficiis igitur*, Valer. Reginald *in praxi fori pœnitent.lib.*23. *num.*238. & citati per Bonacin. *de Sacramen. Euchariſtia, diſput.*4 *quæſt. ult. puncto* 7. *in* 2. *propoſit num.* 5. Attamen juxta decreta & diſpoſita per Sacrum Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *cap* 1. *de reformat in principio*, videtur quod parochus tenetur Miſſæ ſacrum ſuis ovibus applicare juxta boni, & prudentis viri arbitrium, ex Bonacina *ubi proximè*, de quo vide *Conſtitut. Bracharenſ. conſtit.*4.*tit.*14. hanc partem fovet Sacra Concilii Trident. Congregatio *in decreto de celebrat. Miſſarum, de mandato felicis recordat. S. D. Urbani Papæ octavi emanato*, ita Gravant *in comment. ad rubricas Miſſalis*, *tom.*1.*p.* 3. *tit.*12. *num.* 5. Verba hujus decreti ita ſonant, videlicet *Ad quartum reſpondetur, Sacerdotes quibus diebus tenentur Miſſas celebrare ratione beneficii, ſeu Capellæ legati, aut ſalarii, ſi eleemoſynas pro aliis etiam Miſſis celebrandis ſuſceperint, non poſſe eadem Miſſa utrique obligationi ſatisfacere.*

Miſſam celebrans ante matotini officii celebrationem, non peccat mortaliter, Bonacina *de Miſſæ ſacrificio*, *diſput.*4.*quæſt.ult. puncto* 9. *num.*7. & *de horis Canon.diſp.*1.*quæſt.*3.*puncto* 4. *in ſecunda propo‑*

*ſit.num.*11.Vincent.Filliuc.*tom.*1.*moral q·aſt.tr·ct.* 5 *de Enchar'ſtia quatenus eſt ſacrificinm, cap.*5 *à n.*139 Barboſa *de offic.& poteſt.Epiſcopi* , *alleg.*24 *n.*15.

Miſſa quando poſſit celebrari per ſubſtitutum ab illo,qui tenetur celebrare ? Vide Steph Grat.*diſcept. forenſ cap.*800.*num.*2,*cum ſeq.*

Miſſæ præcepto ſatisfacit qui Græcam Miſſam audit , Sà *in Aphoriſmis confeſſario·um*,verbo *Miſſa auditio pag* 461.

Miſſæ ſacrificium remittit peccata venialia , Barboſa *in collect ad Concil. Trid ſeſſ.*12. *de Sacrificio Miſſa cap primo,num.*30.

Miſſæ ſacrificium exhibet levamen , & ſubſidium aliquod certum pœnarum iis,qui ſunt in purgatorio Barboſa *d ſeſſ.*22.*cap.*1. *num.*7.ubi *num.*8. quod Miſſas vel officium defunctorum poteſt quis in humanis ſibi celebrari facere, & *n m.*9. quod fideles majora beoficia ſibi comparant , ſi Miſſas curent ſibi celebrari dum vivunt , de quo etiam Cened. *pract. quaſt* 28,*in fine*,ubi addit quod non dicantur orationes , quæ monſtraot aliquem jam mortuum , ut v.g. *Inclina Domine.*

Miſſam de Requiem melius eſt,quàm de feſto celebrare in diebus duplicibus , qui non ſunt de præcepto,ut obſerventur ſanctificati juxta inſtitutionem capellæ , aut voluntatem defuncti,ut reſolvunt Pat. Frar. Anton.à Nativitate *tract.de purgatorio,lib. ſexto, cap.*4. & Anton Ferdinandus de Moure *p* 1. *de compendio da doutrina moral, cap.*5.*do divino ſacrificio da Miſſa.*§.19.*pag.*77.

Miſſarum ſuffragia non poſſunt impler ; extra locum deſignatum à teſtatore , Phœb. *deciſ.*47. *& deciſ.*100.*p.*1.*& deciſione* 154.*n.*13.*p.*2.

Miſſæ pitancia utrum taxari poſſit , & Sacerdos qui aliquam pecuniæ quantitatem accepit pro dicendis Miſſis,ſi eas celebrari facit minori pitancia,poſſit licitè ſibi retinere reſiduũ eius, quod ipſi datum fuit? Vide Cened.*pract.quaſt.*27.Barboſa *in collect,ad Con. Trid.ſeſſ.*22 *de ſacrificio Miſſa,in princip.n.*8.

Miſſarum onus impoſitum rei legatæ ut perpetuò ex illius redditibus celebrentur miſſæ,an efficiat majoratum , vel rem inalienabilem , & quid ſi cum illo onere Miſſarum adjiciatur expreſſa prohibitio alienationis?vide Reynoſo *obſerv.*68 *&* 69.

Miſſarum reductio ad minorem numerum facienda eſt in Synodo Concil Trident,*ſeſſ.*25. *de reformat, cap* 4. Barboſa *de offic.& poteſt.Epiſcopi,p.*2 *alleg.*29. *& in collect. ad Concil.Trid ſeſſ.*25.*de reformat.cap.*4 Bonacina *de Miſſa ſacrificio,diſp.*4.*quaſt.ult.puncto* 7. §.2. *num.*9. ubi refert Doctores etiam ad illud,quod poteſt Epiſcopus abſque Synodi conſenſu commutare , & moderari numerum Miſſarum, quibus adde Themudo *deciſ.*323.*par.*3.

Verbo MOLENDINUM, MOLENDINARIUS.

MOLENDINA æquiparantur navibus,& ·aoquam mobilia non veniunt appellatione poſſeſſionum,& terrarum, ex Stephan. Gratian. *diſceptat forenſ cap.*564.*num.*1

Molendina poſſunt alienari per tutorem, ſeu prælatum ſine ſolemnitatibus , Menoch. *remed.*1.*recuper poſſeſſ.n* 44.Cald. *in l ſi curatorem*, verbo *contractum, num* 14.*Cod.de in integrum reſtitut. min.* Guter.*lib.*3. *pract.quaſt.*91.*num.*1 Surd.*de alim.tit.*8.*privil.*45.*n.* 4. Stephan. Gratian.*diſceptat.forenſ.cap.*564.*à num.* 18. Item Guter.*de tutel.p.*2. *cap.*5.*n.*61.

Molendina duo , quibus ſervit una cluſa , ambo tenentur contribuere in refectione , Gregor. Lopez *l.*15.verbo *cada uno* , *tit.*32.*part.*3.

Molendinum qui promiſit reficere,intelligitur de prima vice, Tiraquel.*in l.boves,*§.*hoc ſermone.n.*100. *de verbor ſignificat.*

Molendinum ex quo ſolvebatur penſio , ſi ſit per incendium aut terræ motum,aut publici fluminis alluvionem deſtructum,ut area ſolùm permaneat,tunc emphyteuta non tenebitur reædificare ; ſicut nec antiquam penſionem ſolvere , ex citatis per Barboſ. *in remiſſ.ad ordinat. lib.*4. *tit.*39.*in princ. num.*18. Secus eſt ſi pro parte res pereat , quia non excuſabitur à ſolutione totius penſionis , Mendez *in praxi lib.* 3. *cap.*2. *num.*56.*in fine*,Stephan.Gratian. *diſcept.forenſ. cap.*557.*num.*16.*cum ſeqq.*& Vide Valaſc. *de jure emphyt.quaſt.* 6.*num.*8.

Molendinarius,qui tenetur alicui molere granum ſuum, non tenetur gratis, ſi poſtea aucta ſit familia, Bobadilla *in Polit.lib.*3.*cap.*4.*n.*28 Joan Maria Nov. *inter deciſiones Aloyſii Riccii,poſt deciſ.*250.*Cur. Archiepiſcop.Neapolit.num.*3.*p.* 2.

Molendinum quis poteſt facere in parte ſuperiori, quando ex hoc nullum ſequitur præjudicium molendini , quod in inferiori antea erat conſtructum, *l.hoc jure* , §.*ex flumine* , *ff. de aqua quotid. & æſtiva.* Afflict. *deciſ.*388.*n.*11.*&* 12.Gom.*l.*46. *Tauri* , *n.* 23. Menoch. *conſ.*43.*n.*10.*& de præſumpt.lib.*6.*quaſt.* 29. *num.*15. quæ procedunt etiamſi ille , qui habet molendinum in parte inferiori,illud prætendat præjudicium, quod propter molendinum novum non ibunt tot ad ejus molendinum , hoc enim intereſſe , quod pendet ex voluntate euntium , non conſideratur à jure , Alexand. *conſilio* 184 *n* 1. *lib.* 2. Dec. *conſ.*244. *num.*4.Gom.*l.*46.*Tauri,n.*12 *col.* 3. Stephan. Gratian. *diſcep forenſ.cap* 489.*num.*1.*cum ſeq.* Seſſe *Aragon. deciſ.*187.*num.*108.

Verbo MONACHUS.

MONACHORUM appellatione veniunt moniales,Dec. *in l.fæmina,num.*13.*ff de regul. juris* , Menoch. *de arbitr. caſu* 422. *num.ult.*Rebuff. *in praxi,tit.de Regia ad Pralat nomin.facienda* § *monaſteriis,pag.*568.Flamin.*de reſignat lib.*2.*quaſt.*1.*n* 71 *cum ſequentibus* , *&* *lib.*3 *quaſt.*12.*num.*12 Flor.*var. quaſt lib.* 1. *quaſt.* 10. *num* 25. Et Abbatiſſa in admiſtratione æquiparatur Abbati , Flamin. *de reſignat. lib* 12.*quaſt.*5. *num.*30.

Monachus non poteſt eligi in Abbatem, ſeu Priorem monaſterii ſui ſi non fuerit profeſſus , & attigerit vigeſimumquintum annum, *cap. nullus religioſus de elect lib. ſexto* , cum aliis per Cardoſum *in praxi, judicum & advocat.* verbo *Regulares* , *n* 30.ubi *n.*41. quod non poteſt eſſe executor teſtamenti,niſi habeat licentiam ſui Prælati , ex text. *in cap. religioſus*, ubi *gloſſ.*2.*de teſtamentis* , *lib.ſexto*,cum aliis.

Monachus tranſlatus de uno ordine ad alium,bona quæ habet, debent pertinere durante ejus vita ad ſecundum monaſterium,Abb.*in cap.fin n* 3. *de regul.* Navar.*in cap.non dicatis*,12.*quaſt.*2.*n.*35.*& in cap.ſtatuimus*,19.*quaſt.*3.*n.*22.*&* 24.*& comment.*4.*de Regul. n.*24.*verſ.*11. & Surd. *de alim.tit.*9.*q.* 27.*n.*7.Cov. *in cap.*1.*de teſtam,n.*21.Fr.Emman.Roderic.*tom.* .*quaſt. Regular.q.*79.*art* 2.*& tom.*3,*quaſt* 5.*art.*5 *& quaſt.*52. *art.*27. Azor. *inſtitut.moral p.*1 *lib.*12 *cap.* *col* 1225. & vide Cald. *de nominat.quaſt.*12.*n.*62.Tiraquel *de retract.lig* §.1.*gloſſ.*9.*n.*105. Gregor. *l.*2.*tit.*15.*part.*2. Fr.Emman.Roderic.*tom.*1.*quaſt.Regular.q.*30.*art* 10 Phœb. *deciſ.*63.*p.*1. Reynoſo *obſervat.* 12. Idem in acquiſitis à Monacho poſteà ejecto,Azor. *dicto lib.*6. *tit.*12 *cap.*16.*col* 1229.Cabed.*deciſ.*163.*n.*1. Rebuff. *in concord.tit.de regia ad prælat nomina* §.*ult.pag.*58. Et quid in tranſlato è monaſterio ad beneficium? Vide

Digitized by Google

Vide Navar. commento 2. de Regular. num. 6. Et monaſterium ſecundum tenetur Monacho ſic tranſlato alimenta miniſtrare, Surd. d. q. 27. a n. 1.

Monachus Fratrum Minorum in ſucceſſione non facit partem, nec oumeratur, nec eſt impedimento ſequentibus ad ſuccedendum, Bald. in l. unica, in princip. n. 11. Cod. de caducis tol. alii relati per Surd. de alim. tit. 3 quaſt. 1. num. 44. tradunt etiam Bernard. græv. in pract. Cam. Imper. lib. 2. concl. 122. conſiderat 2. Marta de juriſdict. p. 4. cent. 1. caſu 99. n. 7. Stephan. gratian. diſceptat. forenſ. cap. 676. n. 4. cum ſequentibus, Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. p. 5. collect. 1997. Et qui decedit cum filio de ordine Mendicantium, videtur decedere ſine liberis, Prob. ad Monachum in cap. ult. de pact. lib 6. num. 5. Bart. in l. ult. num. 2. Cod. quando & quibus quarta pars, lib. 10. Seſſe Aragon. dec. 44. n. 6. Stephan. gratian. diſceptat. forenſ. cap. 523. num. 26. Et incapax habetur pro non ſcripto, Sanch ad præcepta Decalogi, lib. 2 cap. 15. n 32. Stephan. gratian. diſc. forenſ c. 102. n. 8. cum ſeq Cald. de nominat. q. 11. num. 45 Et defertur hæreditas venientibus ab inteſtato Farin. de delict. p. 1. lib. 1. tit. 3. quaſt. 25. num. 139. Phœb. dec. 63. p. 1. Seſſe Aragon. dec. 44. num. 6. cum ſequentibus tom. 1.

Monachus an poſſit exire è monaſterio, ut patri vel ſororibus indigentibus ſuccurrat? Vide Surd. de alim. tit. 8. privil. 68. n. 2. Azor inſtit. moral. p. 1. lib. 12. cap. 1. col. 1164. & p. 2. lib. 2. cap. 3 col. 132. & cap. 40. col. 250. Sayr. in clavi Regia, lib. 7 cap. 6 n. 13. cum ſequentibus, Henriq. p. 2. ſum. lib. 11. cap. 19. num 2. Fr. Emman. Roderic. tom. 2 quaſt. Regular. q. 57. art. 3. & 4. & tom. 3 quaſt. 13 art. 5. & quaſt. 53 art. 5. Et non tenetur quis ingredi religionem, ut parentibus ſuccurrat, Azor dicta col. 132. Et ſi pater extrema laboret neceſſitate, impedit ne filius ingrediatur religionem, Surd. dicto privileg. 68. n. 4. & peccat ingrediendo religionem, cùm habeat patrem pauperem, cui poſſit ſubvenire, Surd. de alim. tit. 1. quaſt. 29. num. 12. Sayr. dicto cap 6. P. Comitol. reſponſ. moral. lib. 2. quaſt. 16. Et non licet deſerere parentes ingrediendo religionem, Sanch. in præcepta Decalogi, lib. 4. cap. 20. num. 3. ubi à num. 14. quod tenetur egredi, quantumvis repugnante Superiore, ſi neceſſitas ſit extrema.

Monachi qui tenentur dicere Miſſas, ut poſſint conſequi legatum, quid debeant probare? Vide Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ cap. 350. num. ult. Ubi probatio, quod miſſæ fuerint celebratæ, an ſpectet ad Monachos, ut poſſint conſequi legatum, & quanto tempore illud præſcribatur.

Monachus poteſt habere emphyteoſim, donec vivit in monaſterio, Clar. §. emphyteuſis, q 33. & in l. ſi curatorem, verbo implorare, n 32. C de in integrum reſtitut. min. & de revocat. q. 19. n 14. cum ſeq. Valaſc. conſult. 101. n. 6. cum ſequentibus, Cened. ad Decretal. collect. 144. num 87. Avend. ad l. 40 Tauri, gloſſ. 4. num. 15. Fr. Emman. Roderic. tom. 1. quaſt. Regular. q. 38. art. 2. & 3. & tom. 2. quaſt. 78. art. 9 Navar. comment. 2. de Regular. n. 55. Flor ad Gam. deciſ. 6. Azor. inſtitut. moral. p. 1. lib. 12. cap. 8. col. 1196.

Monachus dum vivit naturaliter, uſusfructus bonorum, quæ antea poſſidebat, deferuntur monaſterio, Phœb. p. 1. dec. 13. num. 8. ubi num. 9 quod monaſterium dicitur perſona potentior, & de prohibitis à jure circa ſucceſſionem emphyteuſis & n. 20. quod Monachi per gloriam vivere cenſentur.

Monachi pro ſuo monaſterio reputantur teſtes idonei, Farin. in praxi crimin. p 2. tit. 6 de oppoſit. contra perſonas teſtium, q. 60. n. 463. ubi n. 465 ampliat in omnibus fratribus conventualibus & Regularibus & n. 466. 467. & 468. in fratribus Minoribus & Prædicatoribus, & quod poſſunt eſſe teſtes in teſtamento, in quo eorum monaſterio aliquid relinquitur

Monachus magis æquiparatur filio, quàm, ſervo; Navar. tract. de Regular. commento 2. num. 4 & 5. & num. 30. & num. 41. verſo, & num. 44. Clar. §. teſtamentum, q. 30. Cald. de nominat. q 6. n. 1. Et quidquid acquirit, monaſterio acquirit. Frat. Emman. Roderic. tom. 3. quaſt. Regular. q. 29. art. 5. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 552. n. 23. Ubi quod ſi denegentur ei alimenta per Abbatem, privatur tunc monaſterium bonis per Monachum acquiſitis.

Monacho poſſunt pater vel mater, aut aſcendentes ſuccedere, Fr. Emman. Roderic. tom 2. quaſt. Regular. q. 28. art. 2. Valaſc. conſult. 24. ad fin. Ceval. commun. contra commun. q. 806. n. 36. cum ſequentibus; nam filiatio monaſterii dicitur ficta, & à legibus introducta, & filiatio patris dicitur naturalis, & cauſa naturalis præfertur accidentali, Bart. in l. qui habet, n. 2. ff. de tutel. Menoch. conſ. 1. n. 16.

Monachus, ſi ante ingreſſum monaſterii fecit teſtamentum, bona non pertinent ad monaſterium, ſed ad hæredem inſtitutum, Menchac illuſtr. cap. 102. Navar. conſult. 12. de teſtam. & comment. 2. de Regular. num. 49. cum ſequentibus, Avend ad l. 17. Tauri, num. 4. gloſſ. 6. Spin. in ſpeculo teſtam. ad gloſſ. rub p. 6. num 3. Fr. Emman. Roderic. tom. 3. quaſt. Regular. quaſt. 16. art. 1. Azor. inſtitut. moral. p. 1. lib. 2. cap. 6. col 1188. quamvis contrarium, quod bona pertineant ad monaſterium, aſſerat Clar. §. teſtamentum quaſt. 28. num. 4. Azor. dicta p. 1. lib. 12. cap 2. col. 1169. & Stephan. Gratian diſcept. forenſ. cap 568. num. 18. Marta de juriſdict. p. 4. cent 1. caſu 23. num. 17. cum ſeq. Et poſt ingreſſum poteſt revocare teſtamentum, Valaſc. de partit. cap. 16. num 14. Secus autem poſt profeſſionem, idem Valaſc. dicto num. 14. 17. 18. Navar. dicto commento 2. num. 53. Roderic. dicta q. 16. art. 3. & q. 69. art. 3. Et non eſt expectanda mors naturalis Monachi, Azor. dicto lib. 12. cap. 8. col. 1197. Xuar allegat. 20. num. 16. Sed hæ opiniones poterunt concordari, nempe quod ſi quis habens jam propoſitum ingrediendi religionem, teſtamentum faciat, tunc bona pertinent ad hæredem, ſed ſi tempore, quo facit teſtamentum, nihil cogitavit de ingreſſu, poſtea ingrediendo videtur voluiſſe recedere à teſtamento, & conſequenter bona ad monaſterium pertinent, Cald. de nominat. quaſt. 6. n. 16. Perez tit. 1. lib. 5. Ordinam p 67. Molin. de primogen. lib. 2. c. 9. num. 44. cum ſequentibus, Roderic. dicta q. 16. art. 2. & q. 69. art. 11.

Monachus profeſſus teſtamentum facere non poteſt, ex Gam dec 308 aliàs 309. num. 2 poteſt tamen ante profeſſionem intra duos menſes diſponere de bonis ſuis, juxta Concilium Trident. ſeſſ. 25. de Regular. cap. 16. & Reynoſo obſervat. 49.

Monachus factus Epiſcopus, quidquid acquirit, Eccleſiæ acquirit. Gabr. Pereira deciſ. 75. num. 2. Et non habet bonorum, ſeu fructuum dominium & proprietatem, Garc. de benefic. p. 7 c. 9. n. 89. Fr. Emman. Roderic. tom. 2. quaſt. Regular. quaſt. 58. art. 3. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 10. n. 28. de quo vide Barboſam in remiſſ. ad Concil. Trident ſeſſ. 25. de Regular. cap. 2. n. 4. & ideo teſtari non poteſt, idem de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 3. allegat. 114. n. 18.

Monachis Epiſcopis concedi poteſt privilegio Apoſtolico, ut teſtentur, Gonzal ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 11. n. 97. Gabr. Pereira dec. 95. n. 7. Azor. inſtit. moral p. 1. lib. 12. cap 9. col. 1203. Navar. de redditibus Eccleſiaſt quaſt. 3. monito 11. n. 2. Fr. Emman. Roderic. tom. 3. quaſt. Regular. quaſt. 69. art. 2. & 6. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 9. n. 67. quem vide cap. 10. num. 30. Si ſemel teſtamentum fecerit, poteſt iterum teſtari, Goter. pract. lib. 3. q. 48. n 7. Navar. dicta q. 3. monito 9. Sanch. de matrim. lib. 8 diſp. 1. num. 17. & 18. Aloyſ Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit.

p. 5. dec. 95. n. 3. Et licentia conceſſa ad teſtandum non exſpirat etiam re integra morte concedentis, Sanch. *dicto lib. 8. diſp. 28. n. 82.* Barboſa *in l. divortio, §. quod in anno, n. 20. ff. ſoluto matrim.* Roderic. *dicta q 69. art. 6.* Gonzal. *gloſ. 12. in princip. n. 35.* Et debet præcedere teſtamentum, idem *gloſſ. 47. n. 48.* ubi limitat niſi aliud in illa exprimatur. Et aliqua de Monachis vide per eundem Ricc. *in collect. deciſ. p. 5. collect. 1924.*

Verbo MONASTERIUM.

MONASTERIA nova non poſſunt conſtrui abſque Ordinarii loci expreſſa licentia, *cap. unic. de religioſ. dom lib. 6. cap. fin. eod. tit.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. dec. 75. numero* .. ubi *numero 2.* refert Bullam Clementis VIII. in qua ſtatuitur, quod Ordinarii non poſſunt licentiam impartiri, ut erigatur conventus cujuſcunque Ordinis Mendicantium, niſi vocatis Prioribus aliorum Conventuum in eiſdem civitatibus exiſtentium, & cauſa cognita conſtiterit dictos novos Conventus erigendos commode ſuſtentari poſſe ſine aliorum detrimento, de quo etiam *in coll ct. deciſ. p. 5. collect. 1896 verſ. & primò* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 517. num. 17.* & idem Riccius. *deciſ 140. dicta p. 2.* aſſerit quod hæc Bulla non comprehendit hoſpitia.

Monaſteria Sancti Auguſtini, Sancti Dominici, S. Franciſci, Carmelitarum, & Canonicorum Regularium Congregationis Sanctæ Crucis Conimbricen. habent privilegium trahendi ſuos adverſarios ad Curiam, & eodem privilegio gaudet Sanctus Ordo Societatis Jeſu, qui etiam eſt de Mendicantibus, ita docet Valaſc. *tom. 1. allegat. 66.* Ubi in principio aſſerit, quod idem privilegium conceditur Monaſteriis Monialium, & *num. 5.* limitat in Monialibus Ordinis Ciſtercienſis ſiti in oppido de Arouqua, quia illius juriſdictionem habent.

Monaſterio donata ob ingreſſum, poſſunt repeti, profeſſione non ſequuta, Menoch. *conſult. 396. & de præſumpt. lib. 6 præſumpt. 84.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat Neapoli p. 2. deciſ. 77.* Azor. *inſtitut. moral. p. 1. lib. 12. cap. 3. col. 1170* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 96. n. 14.* Marta *de juriſdict. p 4. cent. 1. caſu 95. num. 8. cum ſequentibus*: & vide caſum per Fr. Emman Roderic *tom. 2. quæſt. Regular. q. 47. art. 12. & quæſt 77 art. 8. & quæſt. 80. art. 2* Surd. *deciſ. 303. num. 8.* Pater amittit uſumfructum quem habet in bonis adventitiis filii profitentis, Azor. *moral. p. 1 lib 2. cap. 22. col. 194. & 195.* Et quandu filius ingreditur religionem non privatur pater uſufructu bonorum, Roderic. *dicta quæſt 80. art. 2.* Azor. *moral. p. 1. lib. 12. cap. 8. col. 1196. cum ſeq.* Valaſc. *tom. 1 allegat. 29. n. 108* ubi plures citat, & *n. 110.* quod verificatur in militibus Sancti Joannis Hieroſolymitani, qui veri ſunt Religioſi, & *num. 111* quod non verificabitur in filiis profitentibus alium Ordinem militiæ Chriſti, S. Jacobi, & ſancti Benedicti de Avis.

Monaſterium capax ſucceſſionis non excludit ſubſtitutum vocatum ſub ea conditione, ſi inſtitutus ſine liberis deceſſerit, Guſer. *Canon. cap. 32. per totum.*

Monaſterium excluſum aut incapax in communi non impedit filium naturalem à ſucceſſione majoratus, ſecus eſt, ſi monaſterium eſſet capax, quia tunc excluderet filium naturalem, ut reſolvit Flor de Mena *lib. 1. var. q. 16. art. 2. num. 9.*

Monaſterium an poſſit acquirere bona majoratus in vita Monachi proximioris? Videtur quod non, quia bona iſta poſſideſt non poſſunt intra atrium, cùm ſuâ naturâ non poſſint alienari. Poteſt tamen ſuccedere durante vita Monachi conſanguinei proximioris, vel Monialis; ubi majoratus nullam habet juriſdictionem, aut dignitatem annexam, & poſtea venire ad ſequentem vocatum. Vide Avend. *l 40. Tauri gloſſ. 4. n 6. cum ſequentibus*, ubi *n. 11. de Canonico Regulari*, Flor. ad Gam. *deciſ. 6. verſ. quinta concluſio, & verſ. ſexta concluſio*, Molin. *de juſtit. tom. 4. diſputat. 623.* Azor. *moral. p. 1. lib. 12. cap. 8 quæſt. 5. ad finem*, Matienz. *l. 1. tit. 7. gloſſ. 1. num. 16. 17. & 18. lib. 5. novæ recopilat.* Cabed. *deciſ. 733 p 1.* Fr. Emman. Roderic. *tom. 2. quæſt. Regular. quæſt 78. art. 12. & 13.* Molin *de primogen. lib. 1. cap. 13. à numero 68.* Flor. de Mena *lib. 1. var. quæſt. 16. art. 2. numero 3. & 4.* Ubi aſſerit quod in majoratu in quo agitur de conſervatione agnationis, & ut portet nomen & arma, non ſuccedet monaſterium: de quo etiam Roderic. *dicto tom. 2. quæſt. 71. art. 13.* & de militibus D. Joannis Hieroſolymitani, vide eundem *dicta q. 1. art. 72.*

Verbo MONETA.

MONETÆ valor juxta quod tempus conſiderandus ſit contractuſne, an ſolutionis Vide citatos per Barboſ. *ad cap. quinto 18. n. 6. de jurejur.* quibus adde Pinel. *in rub. Cod. de reſcind. vendit. p. 1. cap. 3 num. 11. & 12.* Surd. *conſult. 454.* Bernard. Græv. *in pract. Cam Imper. lib 2. concl 73. in coronide*; Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap 94. n. 65 cum ſequentibus*, Aloyſ. Ricc. *in collect. dec. p. 5. collect. 1722.* Et moneta debet ſolvi in loco contractus; Gratian. *forenſ. cap. 11. num. 9.* Et ſi dicat contractus quod ſolvatur moneta in tali ſpecie, nempe ducatorum in auro, conventio paſtium ſervanda eſt, ut in terminis Ordinationum bonorum coronæ, quæ appellantur *Regimento da fazenda*, *cap. 232.* tradunt Menoch. *conſult. 49. num. 12. cum ſequentibus*, Cov. *in tract. de veter. numiſm collat. cap 7. §. unico, n. 2.* Gutier. *pract. lib. 2. quæſt. 179 num. 2.* Cald. *de reſolut. emphyt. c. 13. num 17* P. Comitol. *reſponſ. moral. lib. 3. q. 44. num. 7.* Grat. *dicto loco.*

Moneta debet ſolvi uſualis, & in loco frequentata, Barboſ. *ad cap. fin. de maledicis, num. 10.* ubi *num. 11.* quod debitur tenetus recipere ſuum debitum, vel condemnationem in ſuum favorem factam in moneta quantumcunque minutiſſima. & *num. 12.* quod aureos auri qui tenetur ſolvere, non poteſt ſolvere niſi aurum: & *num. 13.* quod monetam ſciens eſſe mutandam, ſi ſolvat, mutuet, vel det illam ante legem, an teneatur ad reſtitutionem, remiſſivè?

Monetas formare illáſque cudere, approbare, & reprobare, eſt de Regalibus. Barboſa *in addit. ad collect lib. 2. Decretalium, p 58. col. 1.*

Monetæ valorem an Rex poſſit augere? Vide Boër. *dec. 237. n. 7* Et quando poſſit augeri? Vide Cabed. *deciſ. 45. p. 1* Farin. *p. 5. de crimine læſæ majeſtatis, quæſt. 115. inſpect. 1. n. 63.* Et quando Rex ſine populo poſſit mutare monetam? Vide Cov. *dicto cap. 7. n. 6.* Et damna quæ Reipublicæ & populis cauſantur ex alteratione monetæ, refert Eduard. Nonius do Leaon *in Chronica Regum Portugaliæ, in vita Regis Don Ferdinandi, folio 198. verſo.* Et an Princeps teneatur facere monetam juſti ponderis? Vide Farin. *dicta inſpect 1 n. 56. cum ſequentibus.*

Verbo MORIBUNDUS, MORIANS, MORS, MORTUOS.

MORS probatur per famam, Gregor. *lib.12. tit.14.p.3.*verbo *e dizimos*,Flamin.*de reſignat. tom.2 lib.12. q.6.n.16.* Surd. *conſult.530.n.34.cum ſequentibus*, Farin. *de delict p.1.tit.5. quaſt.47.num.97. cum ſequentibus* , *& p.4. deciſ.*38. Quis debeat probare , & quomodo probetur ? Vide Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ.p.5. collect* 1685.Et probatur ſi veſte lugubri induti ſunt , & juſta perſolverunt , Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.757.n.1.* Et per librum Curatorum Parochiæ,Barboſa *de offic.& poteſt.Epiſcopi, allegat.32.n.175.cum ſeq.& in cap.quoniam frequenter,ut lite non conteſt. n.22.*Et ſi quis aſcendit navem,quæ naufragium fecit, Farin. *dicta deciſ.38 n.1.* & ibi additio. Et ad propoſitum notabis,quod licet aliqoid exigere pro exequiis mortuorum , ubi datur conſuetudo,Barboſa *in collect. ad cap.ſuam 29.& ad cap.ad Apoſtolicam 24.de ſimonia.*

Mortis articulus quando dicatur ? Vide per citatos à Barboſa *in cap.quod de his 26 de ſentent.excom. num 3.*

Morenus præſumitur qui non reperitur, Stephan. Gratian.*diſceptat.forenſ.cap.78.n.6.*

Moribundum qui vexaverit pro debito amittit jus ſuum,Gratian.*forenſ.cap.18.n.56.*

Moriens peregrinus dum eſt in via , ſepelitur in Cathedrali,Barboſ. *de parochis,cap.26. n.35.*

Moriens nunquam præſumitur immemor ſalutis æternæ,ex citati per Barboſ.*in libello de principiis & locis commun.utrinſque juris*, quibus adde Seraphin. *de privileg. juram.privil.44. num.7.&* 8. Alciat.*præſumpt.4.num.1.*ubi *num.2.&* 3. quod quilibet præſumitur innocens à peccato , & alienus à dolo & culpa , & ſine vitio Limita procedere in præjudicium tertii,Menoch. *conſult.39.num.68.cum ſequentibus.*Et mortui dictum habet vim juramenti , Menoch. *conſult.23. num.9.* Et moriens creditur juſtus , idem *de arbitr caſu* 89.*num.*30.Flamin. *de reſignat.lib* 12.*q.*1. *a n.7.*Surd. *dec.55.n* 11. Farin. *de delict.p.1: lib. 1. tit.5.q.2.n.28.*

Mortis appellatione an veniat mors civilis , ſicut naturalis ? Et an mors civilis æquiparetur naturali ? Vide latiſſimè per citatos à Barboſa *in dicto libello de principiis, & locis commun.utrinſque juris,lit. A , n.191.*

Mortui pluſquam civiliter videntur damnati ad remos in perpetuum,cùm ſuccedant in locum damnatorum in metallum,Cald. *de nominat.q.* 25. *n.* 23. Vincent. de Franch. *deciſ.*140. *num.* 8. Peregrin. *de jure fiſci,lib.1. tit.1 num.69.*Farin.*de delict.p.1 lib 1. tit 3 quaſt.19. num.14.* Idem etiam judicium eſt faciendum de damnatis ad perpetuuos carceres propter crimen hæreſis , *cap pen. §. ult. de hæretic.* Menoch. *de arbitr.lib 1.quaſt 80.n.44* Cald. *dicta q.5. n* 21. Farin. *in praxi crimin p.3.quaſt:99.num.46.* & damnatus ad mortem naturalem ſervus pœnæ efficitur, ſi in vinculis detineatur,Cald.*dicta quaſt.5.n.21 cum ſeq. & num.46.* Surd.*conſ.354. num.22.* Clar.*§. teſtamentum,q.19 verſ.aliquando verò* , Peregrin. *de jure fiſci,lib.3.tit.2.n.9.*Cabed *dec.57.num.10.p.2.* Gam. *dec.364.n.4.*

Verbo MULIER.

MULIERIBUS an & quando liceat unguentis & coloribus ſe fucare,& an eis ſine peccato vendi poſſint,& de fuco fœminarum vide per citatos à Barboſa *ad cap.fucare,de conſecrat.diſt 5.numero 1.* quibus adde Cened.*ad decretum collect.31.*& Bobad. *in Polit.lib.2.cap.17.n.148* Orozco *no theſauro da lingoa Eſpanhola,lit. A*, verbo *Afeite*.Et de ornatu mulierum ac veſtimentis , vide relatos per Barboſ.*ubi proximè,n.2.* Quid in Monialibus?Vide Pinel. *in monarchia,lib.3.c.19.*

Mulier meretrix an permitti debeat?Vide Cened. *ad Decretal.collect.140. num.2.*Mea.*in tract taxæ panis,concl.1.n.127.*Navar.*de redditibus Eccleſiaſt.q.1. monito 54.n.2* Et meretrici datum non poteſt repeti, Gam.*deciſ.*223.

Mulier an poſſit concipere ex animali,agunt Petr. Sanch. *no triangulo dos virtudes , no tit da charidade art.*18. Par. Martin. del Rio *diſquiſit. magicar. lib.* 2. *q.14.col.*82. Pined.*lib.4. monarchiæ , c.31.§.* 1. Joan de Barros *na 3.decada,lib 3.cap.4.*

Mulier an phlebotomari poſſit cum periculo embrionis ? Vide Azor. *inſtitut. moral.p.2. lib.2.cap.26. col.*209.Et quomodo proles,Græcè *Embryon*,intus in utero alatur ? Vide Orozco *no theſauro da lingoa Eſpanhola,lit. E fol.*343. Et quomodo dignoſci poſſit, an aliqua fœmina ſit virgo ? Vide Sanch.*de matrim. lib.7.diſp.*13.*n.*10.

Mulieres quando excuſentur à cuſtodia ? Vide Gregor. *lib.3.tit.19 part.2.* verbo *las mugeres.*

Mulier an poſſit donare cauſà mortis , & teſtari? Vide Spin. *in ſpeculo teſtam. ad gloſſ. rub. p.5.num.6. cum ſequentibus*.Et an obligentur naturaliter ex contractu? Vide Menchac.*uſu frequent.cap.*10.Et an poſſit diſtrahere ? vide eundem *c.11.n.*8.

Mulier quoad conſilii fragilitatem æquiparatur, minori, Surd. *deciſ.62.n.*38. ubi *n.* 39. quod eſt fragile conſilium.

Mulierum genus avariſſimum , *l.3.tit.* 11. *part.* 4. Surd. *deciſ.194.num.27.& deciſ.210.n.31.* Maſcard. *de probat. concl.554. num* 4 Tiraquel. *ad l.9.connub. num.43.*

LITERA N.

Verbo NEGATIVA.

NEGATIVAM qui allegat,illam probare debet,Surd. *deciſ.316.num.14.*Menoch.*præſumpt.1.n.5.*

Negativa ubi eſt fundamentum ſive agendi,ſive excipiendi , probanda eſt , Surd. *de alim. tit.1.quaſt.* 48 *num.* 56. Flamin. *de reſignat. lib.* 10: *quaſt.5.num.16.*

Negativa probatur per productionem ſcripturæ, Flamin. *de reſignat lib 11.quaſt.* 14 *num.* 55. Surd. *deciſ.300:num.11.*Menoch. *conſ.21.n.23.* Maſcard.*de probat.concluſ. 968.& concl.*1290.*& concluſ.* 1238. *numero* 18.Cald. *de empt.cap.34. num.* 42. Farin. *de delict.p.2.lib.3.tit.7. quaſt.* 65. *numero* 218. *cum ſequentibus.* Et probatur per actus incompatibiles , & per actus , quibus poſitis probatur negativa , vel tacitè reſultat , Flamin. *dicta quaſt.14. num.58. & 59.* Et probatur per confeſſionem partis , Flamin. *dicta quaſt.* 14.

quæſt.14. num.70. Et probatur eo ipſo quod contrarium non probetur, idem *lib.10.quæſt.5.numero* 13. Et probari non poteſt, directè probatur tamen ſi reſolvatur in affirmativam, vel ſi habet affirmativam implicitam, Barboſa *in cap accedens. de purgat. canon num.3.* Et quando negativa per affirmativam implicitam poteſt probari, utpotè ſi velit probare quod reſignatio fuit facta per metum, Flamin. *dicto tract. lib 8.quæſt 2. numero 17.* Et teſtes teſtificantes ſuper negativa debent reddere rationem ſuorum dictorum, Rebuf. *de reproba. teſtium, numero 452.* Farin. *de delict. p.2.lib 3. tit.7. quæſt 65. num.230.* Et negativa propriâ naturâ eſt difficillimæ, & ſanè impoſſibilis probationis, idem Barboſa *in cap. ſuper hic de renuntiat. n.7. & 8.*

Negativa quando non ſit probanda, Vide per Rebuf *de except. n.160. cum ſeqq.*

Negativa magis negat, quam affirmativa affirmet, ex Surd. *decis.243. num 6.* ubi *n.7. & 8.* alia de negativa.

Negativæ duæ affirmant, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.541. n.11.*

Negativa præpoſita verbo, *poteſt.* excludit omnem potentiam, Surd. *conſ.364.n.14.*

Negativæ coarctatæ aliqua vide per Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.525.n.30. cum ſequentibus & cap.562. n.61. cum ſequentibus.*

Verbo NEOPHYTUS.

NEOPHYTUS dicitur, qui in ætate adulta baptizatus eſt, & novus eſt in baptiſmate, & non dicuntur neophyti in fide, niſi vel catechumeni vel qui poſt catechiſmum recenter ſunt baptizati quod ſolum habet locum in adultis, refert Soar. *de cenſur. diſp.44. ſect.3.n.5.*

Neophytus non dicitur qui ab ipſa nativitate Chriſti nomen accepit, licèt deducat genus à Judæorum gente: & filii converſorum qui in infantia fuere baptizati, poſſunt ordinari, cum non reputentur neophyti, vel qui à tempore decem annorum ad fidem ſunt converſi, ut docet Dom Roderic. à Cunha *in comment. ad p.1. Decreti, diſt. 48. in princip.* idem etiam reſolvit Sanch. *ad præcepta Decalogi, lib. 2. cap.28. numero 16.* de quo etiam Barboſa *ad cap. conſtituens 29. de purgat. canon.* Sayr. *de cenſur. lib. 6. n.11. & 12. cap. 13.* Salzed. *in pract. crimin. canon. cap.21. numero 1 uſque numero 8.* Ubi aſſerit quod neophyti nec à ſacris Ordinibus, nec ab Eccleſiaſticis beneficiis, ſæcularibuſque officiis excluduntur, ſi à nativitatis tempore fidem Chriſti coluerunt, etiamſi à Judæis, & Saracenis originem habeant: & vide Nav. *in man. cap. 17. numero 206* Ubi addit quod qui ſunt Chriſtiani à 10 20. 30. & 40. annis, non ligantur conſtitutione ſeu prohibitione *cap. cum te, de reſcriptis.* nec reputandi ſunt Neophyti, de quo etiam eſt videndus Bonacina *de irregularit. diſp.7.q.2. propoſit.3. num.5.*

Neophytorum plura, & de trahentibus originem ab eis, & circa ſtatuta prohibentia ne illi admittantur ad Eccleſiaſtica beneficia, vide Barboſam *de offic. & poteſt. Epiſcopi p.2. tit.2. de Epiſcopali munere, gloſſ.17. per totam,* Ricciul. *de Neophytis, cap.4. cum ſeq.* Ignat. de Villar. *in Sylva reſponſ. lib.1. reſponſo 12 num.31 cum ſequentibus.* Et neophyti an prohibeantur aſſumi in Canonicos? Vide eundem Barboſ. *de Canonicis, cap.13. à num.27.* Flamin. *de reſignat lib.4. q.4. à n 20.*

Verbo NOBILIS, NOBILITARE, NOBILITAS.

NOBILITAS eſt dignitas à parentibus derivata, Bald *in l.fin.n.4. Cod. de ſervis fugit.* Palat. *in repetit. rub. §.32. num.2.* Et de nobilitate vide Chaſſan. *in catalogo gloriæ mundi, p.8. conſiderat. 1. cum ſequentibus.*

Nobilium appellatione veniunt Doctores, Barboſa *tract. de appellat. verbor. utriuſque juris ſignificatione,* verbo *nobis 164. n.6.* Et per literas acquiritur nobilitas, licèt deſit propria, Gardiol *da nobreza de Eſpanha, cap.9.* & literatæ perſonæ æquiparantur nobilibus & ſublimibus, Barboſa *ad cap. de multa 28. n. 21. de præbend.* & ab eo citatis adde Tiraquel. *de nobilit. cap.5.n.5.*

Nobilitas quando inceperit, & an à Regibus dari poſſit: vide latè Varg. *no trat. da nobreza, per totum.*

Nobilitare pertinet ad ſolum Regem, Cabed. *p. 1. decis.73. num 1.* & Princeps poteſt nobilitare quem vult, Guter. *lib.3. pract. q.14 num.58* Varg *diſcurſo 7. da nobreza, num.6. & 7.* & quem Princeps honorat, etiamſi ſit indignus, debet ab aliis honorari, *l. domeſticis, Cod. de domeſticis, lib.12.* refert Marc. Anton. Genuenſ *in practic ab. Eccleſiaſt. q. 617.* Et generoſi viri, vulgò *fidalgo,* plura privilegia vide per . Varg. *diſcurſo 21. do dito trat da nobreza, num.10. cum ſequentibus,* & nobilitas aviæ ſufficit ut nepos vel neptis poſſit impunè recipere titulum de Dom, Phœb. *decis.16. à n 6. p1.*

Nobiles debent ſedere ſecundùm antiquitatem, *l.23. tit.16 lib.2. nova recopilat.* & ibi Azeved. *p.101.* Garc. *de nobilit. gloſſ.35.n.59.* & nobiles debent in ſedendo diſtingui à plebeis, Chaſſan. *in catal. gloriæ mundi, p.7. conſiderat 41.*

Nobiles gravius puniendi, quàm plebii, *l. omne delictum, §. audetur ff. de re milit. c. homo,* & ibi gloſſ. *40 diſt.* & vide Mex *in tract. taxa panis, concl.6. num.22.* Cota *in memorabilib.* verbo *Papa, pag. 654.* Spin. *de teſtam. gloſſ.16 princip. n.72. cum ſequentibus,* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.2. dec.196 n.10.* Cened. *ad Decretal. collect.64.* Tiraquel. *de nobilit. cap.20. n.135. cum ſequentibus, & num 160.* & nobili non eſt minuenda pœna, Farin. *de delict. p.4. conſ.33 n.67.* excuſantur tamen à præconio in audientia, ſi ſint condemnati in exilio, Phœb. *p.1. deciſ.18.* & quod mitiùs puniantur, tradit Chaſſan. *in dicto catal. gloriæ mundi, p.8. conſiderat.33*

Nobiles immunes ſunt à muneribus publicis, *l. honorem, ff. de muner. & honor. l. præcipimus. l. ſenatorem, l. quoniam, Cod. de dignit. lib.12 l.3. §.1 ff. eod. tit. de mun. & honor.* Tiraquel. *de nobilit. cap. 20. numero 168.*

Nobilis pro debito non eſt detinendus in carceribus, Molin. *de juſtit. tract. 2. diſp. 571. numero 10.* Menchac. *illuſtr. cap.97. num 7.* Phœb. *decis 3. p. 1.* Azeved. *ad l. ult. num.56. cum ſequentibus, tit.22 lib.4. nova recopilat.* Parlador. *lib.2. rer. quotid. cap. ult. p.5. §. 6. n.9.* Secus eſt ſi renuntiet huic privilegio, idem Parlad. *dicto §.6. num.12.* Garc. *de nobilit. gloſſ.6.n.28.* Ceval. *commun. contra com. q.688.* Barboſa *in l. alin. §. eleganter, num.13. ff. ſoluto matrim* Molin. *ubi proximè. num.16.*

Nobilibus pœna triremium infligi non poteſt, Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori, Eccleſiaſt decis.588. n.5. & deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. deciſ.93. n.5. & deciſ. 232. n.1.* idem procedit in filiis Doctorum, ut ibidem *dec.279.n. . dicta p.2.*

Nobiles habent pro ſe præſumptionem integritatis

tatis & bonitatis, ne videantur delinquere, l. 2. in fine, Cod. de debitor. civit. lib. 11 Menoch. conſ. 15. num. 6. & conſ. 22. n. 7. & conſ. 39 num. 13, cum ſequentibus, & conſ. 101. num. 40 & de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 4. numero 6. Cot. in memorab. verbo nobilitas, p. 603. Maſcard. de probat. concl. 1248. n. 97. cum ſequentibus, Farin conſ. 99. num. 73. Bobadil. in Polit. lib. 1 cap. 4. n. 5. Cabed. p. 2. deciſ. 73. num. 5. ubi etiam quod cauſatur ex communi opinione. Et apud Romanos nobiles appellabantur boni, referente Bernardo Moreno de Varga no dicto lib. intitulado da nobreza no prologo, lit. A. Et in nobilibus major caſtitas præſumitur Cald. de nominat. q. 19. n. 34.

Nobilitas antiqua præfertur modernæ, Varg. no dito trat. da nobreza, no prologo, lit. B. Aloyſ. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit p. 1. deciſ. 11. n. 6. & 7.

Nobilis eligi non poteſt ad officium procuratoris Concilliaris, quando conſuetudine introductum fuit, ne hujuſmodi perſonæ ad hoc munus eligantur, Cabed. arreſto 89. p. 1. Et qui electi ſunt à Rege, non poſſunt ſe excuſare, niſi coram Senatoribus Sacri Palatii, idem Cabed. dec. 58. n. 3. p. 1.

Nobilitas quo pacto probetur? Vide Cabed p. 2. deciſ. 73. a num. 11. Farin. in praxi crimin. p. 1 quæſt. 47. num. 101. Et quis dicatur nobilis, vel de genere nobili? Vide Sanch. de matrim. lib. 8. diſp. 19. num. 6. Bobadil. in Polit. lib. 1 cap. 4. n. 3. & 4. Et nobilior eſt qui conſanguineus Regis eſt, Garc. de nobilit. gloſſ. 48. §. 3. num. 1. Et qui eſt proximior Regi in conſanguinitate, præfertur alii, qui non habet æqualem conſanguinitatem, Staphil. de literis gratiæ, tit. de prærogat. expectat. n. 38. fol. 100 Gam. deciſ. 1. n. 8. Cabed. dicta p. 3. arreſto 73. Garc ubi proximè, & vide Azeved ad Curiam Piſanam, lib. 2 cap. 2. n. 1. & 7.

Nobilibus debetur reverentia, de quo vide plura per Varg. diſcurſo 10. n. 3 lit. B.

Nobili dicenti ſe habere mandatum creditur abſque alia probatione, cap. nobilibus. 17. diſt. Tiraquel. de nobilit. cap. 20. n. 39.

Nobilis non poteſt aliquid petere pro labore, quem impendit in colligendis fructibus, Tiraquel de nobilit. cap 37. n. 49. & de primogenit. q. 89 Maſcard. de probat. concl. 979. num. 7. faciunt quæ Gam. deciſ. 216. n. 1.

Nobilium habitus eſt equitandi, refert Pat. Joan. de Pineda tom. 2. in Iob. c. 30. verſ. 22. p. 485.

Nobilitas pecunia acquiri poteſt, juxta illud quod Tribunus dixit Act. Apoſt. cap. 22. Ego multa ſumma civitatem hanc conſequutus ſum, ubi civitatem, honorem, ſeu nobilitatem civium Romanorum legere debemus, non immunitatem ſeu civilitatem referent Bernardo Moreno de Vargas no lib. intitulado da nobreza, diſcurſo 7. n. 7. in gloſſ. lit. C.

Nobilitas familiarum & honeſtas ob inopiam perire ſolet, & divitiis conſervatur, Stephan. Gratian diſceptat. forenſ. cap. 540. n. 69. Rota dec. 68 a num 5. apud Farin. p. 2. recent. Et nobilitas ſine divitiis ſordeſcit. Menoch. conſ. 216. num. 3. & conſ 126. n. 28. Burg. conſ. 3. num 44. & conſ. 9 num 6. Guillelm. in cap. Raynutius. verbo duas habens filias, n. 131. cum ſequentibus, de Poſtam Flamin. de reſignat. lib. 13. q. 1. num 150. cum ſequentibus, Tiraquel de nobilit. c. 25. Aloyſ. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 1. deciſ. 216. num. . Varg. no dito trat. da nobreza diſcurſo 9. num. 5. nam divitiæ nobilitant, Tiraquel. de nobilit. cap. 1. n. 3. ubi n. 21. quod divitiæ & nobilitas æquiparantur.

Nobilis utens officio vili amittit nobilitatem, ejuſque privilegium, ſecus eſt in Hiſpania, Varg. no dito tratado da nobreza, diſcurſo 11. num. 3 in gloſſ. lit. M.

Nobilis nemo præſumitur, ſed plebe jus, l. fin. Cod. ut nemo privatus, Tiraquel. de nobilit. cap. 10. num. 13. Perez ad lib. 4. legum Ordinam p. 798. Garc. de nobilit. gloſſ. 11. n. 51. & gloſſ. 12. n. 5. Menoch conſ. 321. numero 11. & de præſumpt. lib 6. præſ. 60. Maſcard. de probat. concl. 1090. Guter. lib. 3. pract. q. 11. num. 4. Thom Valaſc. tom. 1 allegat 6 n. 31. Varg no trat. da nobreza, diſcurſo 7 num. 8. Cabed p. 2. deciſ. 73. num. 10. ubi n. 11. quod nobilitas poteſt probari per conſanguineos: & quo pacto debeant deponere teſtes, qui teſtificantur de nobilitate? Vide Rebuf. in tract. nominat. q. 12. num. 28. Et probatur per famam ut per Maſcard. de probat concl. 1050. num 11. Caputae. deciſ. 6. p. 2 Farin de delict. p. 1. tit 6. q. 47. num. 101. Seſſe Aragon. dec. 2. n. 7. cum ſequentibus, Varg dicto tract. diſcurſo 6. num. 2. Cabed dicta deciſ. 73. num. 15 ubi num 19. quod probatur per teſtes de auditu.

Nobilitas & puritas ſanguinis probatur, quando oſtenditur deſcendentes ab eodem genere & origine habuiſſe officia, ad quæ non ſi nobiles, & puri ſanguinis admittuntur, Barboſa de canonic & dignit c. 73. n. 39. ubi n. 46. quod puritas ſanguinis probatur per teſtes deponentes de publica voce & fama & communi hominum exiſtimatione.

Nobilem qui ſe facit, cum non ſit, qua pœna teneatur? Vide Farin. de delict. p. 4 conſ 73. n 8. Bart. in l. 1. Cod. de dignitat. lib. 12. n 64. Ubi quod incidit in pœnam falſi, vel læſæ Majeſtatis, per text. in l. 3. §. ult. ff. ad l. Jul. majeſt. quo cavetur eum teneri crimine læſæ majeſtatis, qui privatus poteſtate magiſtratus, quid ſciens dolo malo geſſerit, & l. 1 & 2. in fine ff. ad l. Cornel. de falſis, & eſt text. notabilis in l. eos, 6. qui ſe pro milite geſſit ff. eod. tit. ubi Modeſtinus inquit, qui ſe pro milite geſſit, & illicitis inſignibus uſus eſt, vel falſo diplomate vias commeavit pro admiſſi qualitate graviſſimè puniendus eſt: quem text. notat Bart ibi. contra eum, qui ſe appellat Doctorem, cùm non ſit. Farin. dicto conſ. 73. n. 5. Perez ad l 3. tit. 6. lib. 8. Ordina p. 191. Flor variar. quæſt. 23. n. 79 Aloyſ Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapol. p. 1. dec. 107 n. 2.

Nobilitas filii poteſt patri ignobili prodeſſe, ut judicatum tradit Phœb. arreſto 76. & dec. 155. p. 2. & refert Varg. no tratato da nobreza, diſcurſo 10. n 7. Et parentum merita tranſeunt ad filios, Cald. conſ. 49. num. 19. Unde habens filium Epiſcopum gaudet ob filii dignitatem prærogativa nobilitatis, ut non reputetur plebejus, Gam. deciſ. 112. ubi Flor. Farin. in praxi crimin. p. 1 lib 1. tit 5. q. 41. n. 60. Aloyſ. Ricc. in praxi fori Eccleſiaſt deciſ 545. ubi proximè Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap 590. n. 15. cum ſeqq. Barboſa de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 2. allegat. . n. 21 & 22. Item agricultura non derogat nobilitati, quam quis habet à majoribus ſuis Varg. no dito trat. diſcurſo 15 n. 2. ad finem. An ſi pater ignobilis ſit, potiatur filius nobilitate avi qui nobilis fuit? negativè reſolvit Ricc. deciſ. Curiæ Archiepiſcopat. Neapolit. p. 1. deciſ. 216. n. 3. cum ſequentibus.

Nobilitatem non amittunt filii nati ex parte nobili, licèt mater ſit ignobilis, l. 1. tit. 11. part. 7. Otalor. de nobilit. p. 2. tertiæ partis princip. cap. 7. num. 28. Garc. de nobilit. gloſſ 7. num. 19. verſ. ſed adde. Et ſi pater ſit ignobilis, & mater nobilis, filius ſequitur qualitatem patris, Tiraquel. de nobilit. cap. 18. num 20. & 21 Guter. lib. 3. pract. quæſt. 14. num 99. Et nobilitas conſideratur ex parte matris, Cabed. p. 2. deciſ. 73. n. 2. Cardiol. da nobreza de Eſpanha, cap. 8. ubi quod prodeſt nobilitas matris, quamvis deficiat patris idem etiam tradit Pichard. de nobilitate communicativa, diſp. 2. n. 14.

Nobilitas uxoris amittitur, ſi nubat viro ignobili, Palat,

Palat. *in repetit. rub.§.32.num.2.& 4* Et qoando vir plebejus ducit in uxorem nobilem ſanguine , non gaodet illius immunitate nec privilegio , Phœb. *p.1.dec. 17. n.ult.* Non tamen ſi fœmina ſit Regina, vel alterius dignitatis,& nubat plebeio,Varg.*no trat. da nobreza, diſcurſo 3. num.13.* Et uobilitati mariti participat uxor,ut refert Guardiola *no trat.da nobreza de Eſpanha.cap.4.*

Nobilis poteſt renunciare privilegiis nobilitatis. Ceval. *commun contra commun. concl.* 688. Bernard. græv. *in pract.Cam. Imper lib.1.concl. 26. num. 10.* Barboſa *in l. alia , §.eleganter, n m.1 .ff. ſoluto matrim.*Molin. *de ju itia,tract.2.diſp* 571. *numero* 16. Aloyſ.Ricc *decif. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit.p.2. dec.211.n.4* Cur.Philip *p.2.§.17 n.14.*Varg. *no trat. da nobreza,diſcurſo 12.num.11.& 12* Garc.*de nobilit. gloſſ.6.n 18.* Parlador.*lib.2.rer.quotid.cap.fin.p.5 §.6. n.11.*Cald.*forenſ.lib.1 q.15.n.18.*Azeved. *l. 4. tit. 2. n.14.lib.6.nova recopilat.*contrariom refert judicatum Phœb. *p.1.dec.48.*

Verbo NOMEN.

NOMINA honeſta ab omnibus magni æſtimantur,& habere pulchrum nomen , eſt maximares , Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 798. num.14. cum ſequentibus,* ubi *n.19.uſque ad n.25.*tradit rationem quare uon ſumus vocati Jeſuarii , ſicut Chriſtiani.

Nomen , vel cognomen gentilitium alienæ familiæ prohibetur quis accipere in Ordinat.*lib.5.tit.92. l. ult.* de quo vide Bart. *in tract. de inſigniis & armis,num.5.* Guillelm. *in cap. Raynuntius , in princip. num.57 cum ſeq.* & verbo *& uxorem,dec.5 num 435. de teſtam* Chaſſan. *in catal gloriæ mundi p.1.conſiderat.46.* Azeved. *ad l.8.tit.1. lib.4.nova recopilat.*Menoch. *conſult.30. n.1.* & ait Sueton. *in Claudio,c.25.* peregrinæ conditionis homines vetuit uſurpare Romana nomina duotaxat gentilitia. Et qui dicit ſe ab aliqua tribu gentilitia originem ducere, probare debet, Ceval. *commun.contra commun q.900. num.115. cum ſequentibus* , cum aliis citatis per Barboſ. *in remiſſ.ad Ordinat.dicto lib.5.tit.92 §. ult num 3.* ubi etiam addit quomodo probetur, & talis quis præſumitur qualis nominatur,Menoch *de præſumpt.lib 9. præſumpt.30 n 10.*

Nominis error quando vitiet ? Vide Rot Rom. per Farin. *dec.156.n.4. cum ſequentibus.*Et à nomine determinantur, Gonzal. *ad reg.8.Cancel gloſſ.10. num.18.*

Nominis proprii expreſſio an recipiat extenſionem ? Vide Stephan Gratian.*diſceptat. forenſ. c.637. num.24.*

Nominis turpis effectus aliquos vide per Menoch. *de præſumpt.præſ.89. n.131.* Salzed *in pract. crimin.canon.cap.7.*

Nomen arguit quem eſſe talem,vel talem rem eſſe quæ ſic nominatur , Aym.græv. *conſ.73. num. 14.* Cald. *de empt.cap.7.n.25.* Menoch. *de præſumpt. lib. ſexto,q. 30.n.10.& conſult.147 n.2.*

Verbo NOMINARE , NOMINATIO, NOMINATUS.

NOMINATIO emphyteutica inducitur, ſi quis donet , vel leget rem emphyteuticatam, Cald. *de nominat.q.1.n.8.*

Nominans poteſt in iotegrum reſtitui contra nominationem,Cald. *in l.ſi curatorem,*verbo *læſis,n.75. Cod. de in integrum reſtitut.min.*

Nominatus primò cenſetur magis dilectus,*l. Lucius,ff.de hered. inſtit.* cum aliis , de quibus per Menoch. *de præſumpt. lib.4.præſumpt. 16.* Maſcard. *de probationib. concluſione 67.* Mantic. *de conject. ltim. volunt.lib.7.tit.7 n.3.* Peregrin. *de fideicommiſſ art.7. num.67.*

Nominato ad emphyteoſim non poteſt imponi gravamen , Cald. *de nominat. q. 18 num 13. & de renovat.q.16. num.23. & conſ. 8. num. 38. & conſult.32. numero 2. & 3.* Valaſc. *conſult. 27 num. 8.* Phœb. *dec.157.p.2* Quod notabile adjuvatur ex celebri doctrina Bart. *in l. mortis cauſa , ff.de donat. cauſa mortis.* Ubi inquit quod nominatus non videtur acceptare emphyteuſim à nominante,ſed à primo concedente : & nominans ad emphyteuſim nihil donat , ex Valaſc. *conſult. 132. num 37.*Cald. *de poteſt. elig cap.16.num.3.& 19* Phœb. *dec 124. n. 9. p. 2.* unde ſuccedit ratio , & reg.text. *in l. unum ex familia , §.1.ff.de legat.2.* Si tamen pars non conſentiat, valet gravamen *l. ſicut, §. venditionis, ff quibus modis pignus* , facit text. *in l. non videtur , ff.ſi quid in fraudem patroni,*& *in cap 3. §.præterea,quibus modis feud. amit l.ſi voluntate , Cod. ad Vellejan.* expreſſè tradit Jaſ *conſ 13.n.2 ad finem,& n.4.vol. 1. & in l. ſi fundum per fideicommiſſum , num.79. ff.de legat. 1.* Cald. *conſult.31. numero 6. & de nominat. quæſt.2. num 9. & de poteſt.elig. cap.16. num 23.* Quid ſi nominans dicat,quod ſi nominatus recuſaverit adimplere gravamen,ex tunc nominat alium, dicit Cald. *de poteſt. elig. cap.17. n.15.* valere , ſed hæc opinio mihi non placet, quia per eam fieret fraus contra intentionem domini directi , à quo nominatus cenſetur habere, & nominatio , ac electio eſt actus legitimus,qui non recipit conditionem. Et poteſt quis eligi ad emphyteuſim cum onere præſtandi alii fructus in vita ipſius electi de bonis eligentis : idem Cald. *de reſolut emphyt cap.10. num.21. & dicto cap.16. à num. 15 & num.18. & cap.17. numero 9.* Gam *deciſ 7n. num.2.* Poteſt etiam emphyteota jubere , ut ex fructibus emphyteuſis aliquid erogetur ſingulis annis io opus pium , & hæres adeundo hæreditatem tenebitur hoc adimplere , Stephan. Gratian. *diſcep forenſ. cap 43. num.17.*

Nominare poteſt maritus aliquem in emphyteuſim , reſervato ſibi fructu abſque conſenſo uxoris, Cald. *de nominat. quæſt 18. n. 10.* Valaſc. *de partit. cap.26. n 18* Et poteſt maritus acqoirere emphyteuſim ſine conſenſu uxoris , Gam.*dec.178. n. 7. & dec 257.à n.2.*

Nominare poteſt pater filium in emphyteuſim, reſervato ſibi uſufructu & legitima , & tenebitur pater filii nominati ſolvere uxori medietatem pretii, ſeu meſioramenta ipſius emphyteuſis,ſi ipſa nominationi non conſenſit , ſecus ſi conſenſerit , Valaſc.*de partit.cap.26.n.18.*

Nominatio emphyteutica in teſtamento facta ſortitur naturam teſtamenti , & ab eo dependet, adeo quod infirmato teſtamento,nominatio quoque infirmetur,Cald. *de nominat.cap.16 n.44.* Et conceſſio pro filiis comprehendit filias . idem Cald. *dicto tract.cap.15.n.17.*

Nominans ad emphyteuſim in vita non poteſt variare , Cald. *de renovat. q. 18. numero 35 & de poteſt. elig cap 4 numero 39. cum ſequentibus* , Valaſc. *conſult.102. num.13. & numero 18.& 29* Et nominandi poteſtas , quando ſimpliciter , non per relationem ad tempus mortis fuit conceſſa , nominatio revocari non poteſt,idem Cald. *dicto n 39* ubi etiam quod nominandi facultate alternativè conceſſa , ſemel facta electio revocari non poteſt & *n.42.*quod qui habet nominandi poteſtatem cùm morietur,poteſt vivus nominare.

Digitized by Google

Nominatio in vita facta revocabilis morte confirmatur, Cald. *de poteſt. elig. cap.* 13. *numero* 16. ubi *numero* 17. quod morte civili confirmatur nominatio revocabilis, & Monachus poteſt nominare ad emphyteuſim, & deportatus poteſt nominare, ideo deportatione non confirmatur nominatio; fallit in ſervo pœnæ, quia confirmatur nominatio: & *numero* 18. *&* 19 quod variare pluries poteſt emphyteuta.

Nominatio cauſa dotis facit donationem irrevocabilem, *l. ſi ego*, §. *ſi res, ff de jure dotium*, Guido *deciſ* 145 Dec. *conſult.* 414. Avend. *ad l.* 44. *Tauri*, *gloſſ.* 26. Flor. *var. q.* 22. *n.* 18. *cum ſequentibus*, Cald. *de poteſt. elig. c.* 4. *n.* 5.

Nominatio emphyteutica valet, etiamſi hæreditas non adeatur, Phœb. *dec.* 124. *p.* 2. Et deficiente ſubſtituto adhuc viget nominatio, Cald. *de poteſt. eligendi*, *c.* 17. *num.* 15.

Nominatione emphyteutica domini conſenſus neceſſarius non eſt, quando in conceſſione libera nominandi, ſeu eligendi facultas emphyteutæ tributa eſt, Cald. *de extinct. emphyt. cap.* 21. *n.* 9.

Verbo NOTARIUS.

NOTARIUS omittens ſolemnitates à jure requiſitas in teſtamento, tenetur ad intereſſe, Cald. *conſult.* 19. *num.* 49. *& de empt. cap.* 19. *num.* 18. Et idem in Notario omittente ſcribere aliquid, vel referre in acta, Cald. *dicto conſ.* 19. *num.* 47. *&* 48. Tiraquel. *de retract. lig.* §. 36. *gloſſ* 2. *num.* 45. Et inſtrumentum ſi non ſit confectum cum legitimis ſolemnitatibus, fidem non facit, idem Tiraquel. *ubi proximè*, *num.* 46.

Notarins videtur poſuiſſe de voluntate teſtatoris quidquid legitur in teſtamento, Surd. *de alim. tit.* 2. *q.* 15. *n.* 106.

Notarius rogatus intelligitur cum clauſulis conſuetis, Cald. *de empt. cap.* 35. *num.* 24. Flamin. *conſult.* 59. *num.* 14. & ibi additio. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 548. *n.* 38. *cum ſequentibus*, Molin. *de primogen. lib.* 4. *cap.* 2. *n.* 51. Flor. *var. lib.* 1. *q.* 11. *n.* 6. Et ſi non apponat, intelligitur rogatus apponere clauſulas conſuetas, idem Cald. *n.* 7. Valaſc. *de partit. c.* 6. *n.* 45. Surd. *dec.* 265. *n.* 63. ubi de hypotheca & clauſula conſtituti.

Notario aſſerenti aliquem fuiſſe ſanæ mentis tempore teſtamenti creditur, Maſcard. *de probat. concluſ.* 78. *num.* 45. *& concl.* 502. *num.* 13. *& concl.* 1096. *num.* 27. Menoch. *conſ* 374. *num.* 45. Burg. *conſult* 11. *numero* 17. Guillelm. *in cap. Raynuntius*, verbo *in extremis*, *numero* 7. *de teſtam.* Farin. *p.* 4 *deciſ.* 45. *in addit. &* §. 7. *in fragm lit. F*, *num.* 275 *cum ſequentibus.* Quid ſi dicat aliquem juraſſe ſponte, ſine metu, an ei ſit credendum? Vide Flamin. *de reſignat. lib.* 13. *quæſt.* 5. *n.* 54. ubi quod purgatur metus, Centolin. *in addit. ad Farin. de delict. p.* 4. *deciſ.* 45. *lit. B*, Cald. *conſult.* 19 *n.* 59.

Notario uno abſente poteſt actus fieri cum alio; ex Angel. *in addit. ad Bart. in l. ſi vacante*, *numero ſecundo, Cod. de bonis vacant: libro decimo*, Cald. *de empt. cap.* 35. *numero* 7. & facit text. *in l. ubi abſunt* 19. *ff. de tutor. & curator. datis ab his.* Unde ſi Tabellio, vel Notarius qui jam incepit ſcribere in uno proceſſu, abſit, vel ſit impeditus; poterit alius Notarius deputari per judicem, ex Bald. *in l.* 1. *ante finem*, *Cod. de ſportul.* & ibi ejus additio, Cald. *dicto cap.* 35. *num.* 6. facit text. *in l.* 1. §. *ſanè*, *ff. de offic. Proconſulis.*

Notarium qui ſe dicit, probare debet, Cald. *de empt. cap.* 35. *n.* 13. *cum ſequentibus.*

August. Barboſæ Repertor.

Notarii authoritas habet vim duorum teſtium; Bart. *in l* 1. §. *ſi quis neget*, *numero* 12. *ff. quemadmodum teſtam. aper.* ſequitur Carol. Ruin. conſ. 36. n. 1. *lib.* 4. Maſcard. *de probat. concl.* 1095. *num.* 3. Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 115. Barboſa *ad cap. quoniam contra* 11. *de probat. n.* 10. Et pro nntario præſumitur, Cald. *de empt. cap.* 34. *num.* 24. *& conſ.* 24. *n.* 2. Et notificatum non dicitur alicui, niſi à tabellione, vel officiali ſit notificatum, Bald. *in l.* 1. *n.* 6. *Cod. de tempor. appellat.* Bart. *in l. quod te*, *num.* 15. *ff ſi cert. pet.* Hyppolit. *in l ſi quis ne quæſtio*, *n.* 62. *ff. de quæſt.* Et ut aliquis dicatur ſufficienter requiſitus, requiritur quod per officialem exprimantur ſpecificè omnia, ad quæ, & pro quibus citatur, Marant. *p.* 9. *tit. de citat. n.* 70. ubi etiam quod aliàs nihil operatur.

Notarii ignorantes ponunt multorum animas in magno diſcrimine, & in eis non præſumitur ignorantia, ſed peritia ſuæ artis, Menoch. *conſ.* 37 *num.* 110. *cum ſequentibus*, *& num.* 139. *& conſ.* 62. *num.* 1. Surd. *conſ.* 572. *n.* 1. Salzed. *in pract. c.* 2. Bobadil. *in Polit. lib.* 5. *cap.* 2. *n.* 45. Azeved. *ad l.* 2. *n.* 4. *tit.* 25. *lib.* 4. *nova recopilat.* Ubi plura de iſtis notariis ſcitu digna: & magna eſt ut plurimùm notariorum imperitia, Menoch. *conſ.* 328. *n.* 26.

Notarius an poſſit corrigere errorem ſuum? Vide Valaſc. *conſult.* 181. *n.* 13. ubi remiſſivè. Et an in eo potiùs præſumatur error, quàm falſitas? Vide Cald. *de empt. cap.* 19. *n.* 18. Ubi quod præſumitur dolus in teſtamentorum ſolemnitate, & in aliis inſtrumentis in dubio non præſumitur dolus.

Notarii officium non eſt nobile, Tiraquel. *de nobilit. c.* 30. *à n.* 8. Chaſſan. *in catal. gloria mundi*, *p.* 11. *conſiderat.* 19. Guter. *pract. q.* 137. *n.* 5. 15. *&* 16. Menoch. *conſ.* 18. *n.* 17. *&* 18. Farin. *conſ* 94. *n.* 5. Cened. *ad decretal. collect.* 147. *n.* 2. Contrarium reſolvit idem Menoch. *conſ.* 152. *vol.* 6.

Notario creditur in iis, quæ pertinent ad ejus officium, ut pote quod fuerit rogatus, Surd. *conſ.* 7. *numero* 47.

Notarii ponunt clauſulas generales, & quid operentur? Vide Anton. Gom. *tom.* 2. *var. cap.* 4. *num.* 22. Menoch. *de inte. dict. remed.* 1. *recuper. poſſeſſ numero* 291. *& de arbit. caſu* 144. *numero* 4. *cum ſequentibus*, *& conſ.* 7. *n.* 6. Quid ſi ponantur in executivis? Vide Menoch. *conſ.* 61. *num.* 32. *& conſ.* 84. *num* 45. *& conſ.* 165. *n.* 38. Et potiùs videntur appoſitæ ex ſtylo, ac tabellionum conſuetudine, quàm ex pura voluntate, Flamin. *de reſignat. lib.* 13. *q.* 5. *n.* 56. Et clauſulæ appoſitæ, *ſine partium conſenſu*, non debent eis nocere Cald. *conſ.* 19. *n.* 16 & vide Valaſc. *conſult.* 174 *num.* 9. Tiraquel. *in l. ſi unquam, in princip. n.* 226. *Cod. de revocandis donat.*

Notarii de ſtylo multas clauſulas ponunt, quas partes neſciunt, Cota *in memorab.* verbo *notarius. p.* 614. Non tamen poterunt ponere juramentum, Surd. *deciſ* 159. *n.* 2. Et clauſula conſueta poni à notariis, cenſetur appoſita, Tiraquel. *de retract. tit.* 2. §. 3. *gloſſ* 1. *n.* 7 Et videntur rogati ponere omnes clauſulas conſuetas, Surd. *dec.* 223. *n.* 6. *& n.* 9. Farin. *de delict p.* 4. *conſ.* 97. *n.* 20.

Notarius privatus officio conficiens inſtrumenta, non punitur pœnâ mortis ſicut puniendus eſſet ille, qui nunquam fuiſſet notarius, quia juvatur primordio veritatis, Cota *in memorab.* verbo *notarius*, *pag.* 610.

Notarii ſuſpenſi geſta ſunt valida quando duo inſimul concurrent, ſcilicet auctoritas ſuperioris, qui eum creavit, & communis error, vel opinio exiſtimantium eum officialem eſſe, ex text. *in l. Barbarius*, *ff. de offic. præſidis*, nec ſufficit unum ſine alio, ex Panorm. & aliis *in cap. nihil*, *de elect.* Gom. *in reg. de publicand. reſignat. quæſt.* 3. *fol.* 961. & vide Bart. *in l.*

actuarios,numero 2. Cod. de numer. & actuar. lib. 12. Maſeard de probat.concl. 648. n. 49. Et valent acta à tolerato pro notarlo,cùm non ſit notarius, Guter. de tutel, p. 3 cap. 8. n. 5.

Verbo NOTORIUM.

NOTORIUM inducitur,& probatur per acta judicii, & notorium eſt quod nullâ poteſt tergiverſatione celari,Barboſa in cap. cùm olim, 24. n. 2. & 4. de verber.ſignificat. Et in notoriis non requiritur citatio.gloſſ. pen. in fine, in cap. cùm olim 22. de re jud.Rebuf.in tract. nominat.q.17.num.3.Barboſa in cap.quoniam,de filiis presbyter.n.4. Mattienz. ad l. 3. gloſſ.10 tit. 10. lib. 5. nova recopilat poſt alios quos adducit idem probat Valaſe. no lib.da juſta acclamaçaon del Rey Don Joaon IV. na 3. p. §. 1. num. 24. 25.& 26.

Notorium non indiget probatione,Gloſſ. in Clem. appellanti,de appellat Surd.dec 259 num 14 Mendez in praxi Luſit lib.3.cap.3.num.33, Stephan. Gratian. diſceptat.forenſ cap 527.num.11.& cap.596. n. 1. cum ſequentibus,Barboſa in cap. ad noſtram 3.ord 20.de jurejur.n.4.ubi n. 3. quod in notoriis ordo judiciarius non eſt ſervandus.

Notoriis non admittitur appellatio, cap.pervenit, de appellat.& vide Grat.Diſcet.pforenſ.cap.572 n.44. cum ſeq.Licet tamen appellare a ſententia declarante factum eſſe notorium,idem Gratian cap.444 num.29. cum ſeq. & debet priùs conſtare eſſe notorium, idem cap.572.num. 44.cum ſeq. Et multa quæ judex poteſt facere in notoriis,vide per Barboſ.in l. ſi de vi, ff. de judic.n.140 cum ſequentibus Alia de notorio vide ad cap. evidentia, de accuſat. ubi Barboſ.

Verbo NULLITAS, NULLUM.

NULLITAS non poteſt à tertio allegari, Surd.dec.1 8 numero 2,ubi numero 15.& 20 declarat. De nullitate agi poteſt, vel apud eundem judicem inferiorem,qui nulliter actum geſſit,vel apud ipſius ſuperiorem,l.4. ubi gloſſ. verbo eundem, & l. abſentem 6 Cod de accuſat.l. 1. Cod. de ſentent.& interlocut.l ſi præſes 6. Cod. quomodo & quando judex, Bart. in l.1.num. 3. ff. de appellat. communis, ut per Vant.de nullit tit.coram quo proponi, à princip. & n. 10,latiſſimè Menoch. de arbitr.q.67 a princip.à quibus limitationes.

Nullitas incompetentiæ ſemper poteſt allegari, gloſſ.fin,in clem.1 de ſequeſtrat.Vant.de nullit. tit. ex defectu juriſdictionis,n. 1.

Nullitas contractus cenſetur repetita in ſententia, Roderic.Xuar.in tit,de las dendas,ad fin. Padil in l.1. num 50 Cod de juris & facti ignoran.Guter.de juram confirm.p.1.cap 1. n.35.Azeved ad l.2.tit. 3.n 31.lib.5. nova recopilat facit doctrina Baldi in cap. cùm cauſa. de re jud quod poteſt argui ſententia de nullitate quando fundatur ſuper aliquo ſtatu nullo, per text. leg qui teſtamento,ff.de excuſat.tutor Felin. in cap. 2. n.11 de reſcriptis.

Nullum quod eſt nullum producit effectum, & paria ſunt non eſſe,vel eſſe nullum,Barb in libello de principiis & locis commun. utriuſque juris, lit. N. n.27. & 38.

LITERA O.

Verbo OBEDIENTIA.

OBEDIENTIÆ aliqua vide per Rebuf.de privileg. ſcholarium,privileg 75 Barboſa ad cap.illud. 5. de majorit. & obedient. num.2.& 3.Et qui jure contendit, non dicitur inobediens, idem Barboſa in cap. ſi quando, de reſcriptis, n.3 cum ſequentibus, & ad propoſitum vide tradita per Fr Emman.Roderic.tom.3.qq Regul. q.37. art.2. Rebuf.in concerd. p.512 Varg no tract da nobreza, diſcurſo 10.n.3.Et melior eſt obedientia,quàm victima, 1. Reg. cap. 15. alios refert Dom. Roderic. à Cunha ad cap 1.n.3. diſt.93.

Verbo OBLIGARE, OBLIGATIO.

OBLIGATIO omnis cenſetur realis, & ad hæredes tranſmiſſibilis,l juriſgentium,§.pactorum,ff. pactis,Cald.de poteſtate eligendi,c.9 n 17 verſ.verùm.

Obligatio dubia interpretatur contra proferentem,l.veteribus, ff de pact.l. Labeo ſcribit obſcuritatem,ff. de contrah. empt & adducit plura ad propoſitum Menoch.conſ.179. n. 19.

Obligationis origo ſemper attenditur, Stephan. Gratian. diſceptat forenſ.cap.544. n. 17.

Obligationis interpretatio ſemper fit ad favorem obligati contra ſtipulatorem,l. veteribus, ff. de pact. cap.licèt cauſam,de probat. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ.cap.675 n. 26. cum ſeq.

Obligatio rei facta cum pacto de capiendo, & conſtitutum precarii facit ut executio poſſit fieri contra tertium poſſeſſorem,etiam non citatum,Cald. forenſ q.36. num. ult

Obligatio tranſit ad hæredes,l. hæredem, ff. de reg. juris,l.ex contractu ff. de re milit. l, veteris, Cod. de contrah & commit. ſtipulat.

Obligationibus facti ſuccedit obligatio ad intereſſe,l. ſtipulationes non dividuntur,verſ. Celſus ff. de verbor.obligat.Surd. dec. 306.n.6. Stephan. Gratian, diſceptat.forenſ.c.115. n. 22. cum ſeq Aloyſ. Ricc. in collect.deciſ p.5. collect. 1839.

Obligare ſe nemo poteſt reſpondere apud judicem exterum, & Eccleſiaſticum, Gabr. Pereira de manu Regia,p.2.cap. 35. à numero 1. juncto num. 15. & 16

Obligatio in forma Cameræ, quam appellant obligationem banchariam, quos effectus producat? vide apud Flamin de reſignat. tom. 1. lib. 6. quæſt. 2. n.150 cum ſeq. Surd.dec. 44. n. 18. cum ſeq.Farin. dec. 368 n.1.& dec. 807. num. 5. in noviſſ Ricc. in collect. deciſ.p.5.collect.452.& collect.1490.Gratian Diſcept. forenſ.c. 38 n.7.Et retardatur per exceptionem non implementi,idem c.45.n 4.quem vide c.7.n.28.Quid in Doctore obligato? vide Farin de delict. p.1. lib.1, tit. 4. quæſt. 27. num. 85. An procedatur ad executionem,quacunque obligatione non obſtante? Vide Farin.dec. 56. Rota Rom. & dec. 57. num. 2 & deciſ.122.Et obligatus in forma Cameræ renuntiat alimentis,ex cap.Odoardus,de ſolut. Henriq. in ſum. lib. 15. cap.19.num.4 lit. A. Et clericus obligatus in forma Cameræ poteſt carcerari, Thom. Valaſc. tom. 1. allegat. juris,allegat. 25. num. 10. Bernard. Græv. in pract.

*pr ict. Cam Imper. lib.*1*.concl.* 26. *n.* 2°. & de extenſione obligati nis fidejuſſoriæ, vide Gratian. *Diſ. ep. forenſ.cap.*68. *n.* 41. et extenditur ad pupillum, idem *cap.*182.*num.*6. & 7. Et de obligatione in forma Cameræ facti à clericu, vide Farin. *dicta q.* 27.*num* 70. Et obligatio cameralis non attenditur ſtante damno intolerabili, nec impedit remiſſionem, quando ante executionem petitam conſtat de ſterilitate, Grat. *diſcep.forenſium cap.*534. *num.*40. & 41. ubi *n.*45 quod executio obligationis Cameralis impeditur ob defectum cauſæ, & conditionis non purificatæ. Et poſt reſignationem beneficii ceſſat obligatiu fidejuſſoria, Flamin. *de reſignat.lib.*1.*quæſt.*8. *numero* 10 *cum ſequentibus* Et Auditor Cameræ Apoſt. procedit contra obligatos in forma Cameræ, & poteſt cauſas pendentes coram Ordinariis ad ſe avocare, Flor. *lib.* 1. *var. quæſt.*12 *num.*48. Et contra obligationem cameralem non admittitur exceptio requirens altiorem indaginem, Gratian. *dicto tract.cap.* 129.*n.* 37. An poſſit appellari ab hac obligatione? Vide Gratian. *cap* 531. *numero* 50. & *cap.* 665. *numero* 9 ubi quod non datur appellatio. Et ceſſantibus fructibus debet ceſſare obligatio Cameralis, idem *cap* 534.*numero* 42. quem vide *cap* 411.*num.*11.& *cap.*423.*n.*46. *cum ſequentibus*. Et coloni Eccleſiæ obligati in forma Cameræ debent conveniri coram judice Eccleſiaſtico. Marts *de juriſdict. p.*4 *cent.*2. *caſu* 112. *numero* 12. ubi *n.* 13. quod debitor principaliter obligat animam per obligationem in forma Cameræ Et penſio non eſt ſolvenda ex benignitate Rotæ, quamvis adſit obligatio Cameralis jurata cum clauſula, *habita, vel non habita poſſeſſione*, ſi proviſus non potuit habere poſſeſſionem beneficii & ſolvit per duos aut tres annos, Gratian *dicto tract.cap.*454.*n.*4 5 6 & 7. Ubi intelligit dummodo non adſit cedula, in qua contineatur obligatio ad tempus, quia pro illo tempore debet ſolvi.

Verbo OCCIDERE, OCCISOR.

OCCIDERE non poteſt aliquis ſeipſum directè, quia non eſt dominus vitæ, & membrorum ſuorum, *l.liber homo*, *ff. ad leg. Aquil.* & confirmatur ex Conc. Brachar. in quo decernitur, ut pro illis, qui ſeipſos occidunt, nulla fiat obligatio vel oratio, & ut eorum cadavera non deferantur ad Eccleſiaſticam ſepulturam, Bonacina *de reſtitut. in particulari, diſp.*2. *quæſt. ult.ſect.* 1. *puncto* 5. *propoſit.*1. *num.*1. De præcepto de non occidendo, vide Menoch. *de arbitr caſu* 184 *num.* 36. & *de præſumpt lib.* 5. *præſumpt.*13.*num.* 6.*cum ſeq.* Navar. *conſ.*6. *de ſepultur.* Cened *ad decretum*, *collect.*29 *num.* 4. Spin. *de teſtam. gloſſ.*2.*princip.n.*20. Fr. Emman. Roderic. *tom.*3.*quæſt Regular.q* 61. *art.*1 *verſ. quod confirmatur*, & *verſ.* 1t Farin. *de delict. p.*5. *q.*128.*n.* 43. ubi etiam agunt de eo qui ſeipſum occidit, an ſit tradendus Eccleſiaſticæ ſepulturæ? de quo Cov. *lib.*2 *var c.* 1. *n* 11. ubi quid de eo qui reperitur mortuus in puteo, & de Clerico percutiente ſeipſum, an ſit excommunicatus? vide Cened. *n.* 5. *ubi proximè*.

Occidere licitum eſt omnibus, tam laïcis, quam clericis invaſorem ſuarum facultatum, quoties aliter ſalvari, vel recuperari non poſſunt, modò ſint magni valoris, quidquid ſit de foro externo, Bonacina *dicta quæſt.ult.puncto* 10 *propoſit.*2 *n.* 1.

Occidens ob ſuam defenſionem punitur, Gom. *tom.*5.*var.cap.*3.*num.* 26. Menoch. *de arbitr, caſu* 279. *n.* 6. Maſcard *de probat concl.* 867. *n.* 7. Clar. *pract. lib* 5 *q.*55.*n.* 16. Et defenſio naturalis poteſt tolli ex cauſa. Hypolit. *conſ.*8.*n.*28.*cum ſequentibus*, Pat. Martin. del Rio *diſquiſit. Magicar. lib.* 5. *q.*9. *p.* 449. & Auguſt. Barboſæ Repertor.

q 37.*p.*464 Cardoſo *in praxi judicum & advocat.* verbo *defenſio* 1.

Occidens fratrem non poteſt ei ſuccedere, Cabed. *dec.*81.*num* 13. *p* 2 Cald. Pereira *in* § .*ſoror*, *num.*13. *cum ſeq inſtit. de inoffic.teſtam* Et ſicut homicida privatur hæreditate interfecti, ita & ejus filii privantur Aloyſ. Ric. *deciſ.Cur Archiepiſcopat.Neapolit p* 2 *deciſ.*291. *n.*15 *cum ſequentibus*.

Occidens uxorem vel alium, non poteſt illis ſuccedere, vel filio in bonis ab uxore habitis, *l Lucius ff. de jure fiſci* Clar. *dicto lib.*5.§ *homicidium*, *num* 22 Hyppolit *conſ.*95 *n.*8 *cum ſeq* Greg. l 13. *tit* 7 *part* 6 verbo *del hered ro*, Cald *in l ſi curatorem*, verbo *ſua. facilitate*, *n.*16 *Cod de in integrum reſtitut.min.* Cabed *dec.*81. *n* 14 *cum ſequentibus*, *p.* 2. & quod maritus occidens uxorem injuſtè non poteſt ſuccedere filiis, tradit Phœb *dec* 143 *n.* 19.7.2.

Occiſor præſumitur aſtans coram cadavere, quod in ejus conſpectu ſanguinem effudit, ſi adſint alia indicia, Franc de Pueyo *inter deciſ.* Seſſe *dec.* 111. *à numero* 1. ubi *numero* 15. mirandum refert accidiſſe *anno* 1607. in platea vallis de Broto, ubi cadaver exhumatum omnibus patebat, & poſitus ante illud Joãnes Franciſcus de Vergua unus ex delinquentibus illico exivit ſanguis ex vulneribus dicti cadaveris, quouſque dictus reus fuit à dicti occiſi cõſpectu edoctus, & ſtatim adductus fuit ad conſpectum dicti occiſi Monſerratus de Vergua alter accuſatus, qui cùm ſe culpatum videret tanto ſcelere, cœpit obſecrare Deum & cœlum, ut in teſtimonium ſuæ veritatis permitteret miraculum ibi fieri, quo dicto illico cadaver elevavit brachium dexterum, & digito ſignavit vulnera, ex quibus ſanguis illicò exivit, & continuò elevando idem brachium eodem digito ſignavit in dictum accuſatum, quo facto brachium cadaveris reverſum fuit ad eundem locum, ubi ante miraculum jacebat. De cruore occiſorum injuſtè, quod ſæpiſſimè in occiſorem impetuoſam ejaculationem irruat, aliove ſimili modo cum prodat, referunt innumeræ penè hiſtoriæ ex Boer. *quæſt.* 166.*n.*1 & narrat ita Venetiis contigiſſe Fr. Hieronym. de Yepes *in hiſt.infantis à Judæis occiſi.p.*3.*c.*4 §.*otroſi fol.*558.*verſo*, Emman de Valle *de incantat. & enſalm. opuſc.*1. *ſect.*1.*c.*1.*n.* 31.

Verbo OFFICIALIS, ET OFFICIUM.

OFFICIALI creditur in ſpectantibus ad ejus officium, Ruin *conſ.* 56. *lib.*7. Et peritis in arte, quos vulgò appellamus magiſtros operarum eſt credendum, Surd. *dec.*146.*num.*21. & *conſ.*126 *n.* 17. Stephan. Gratian. *diſcepta.forenſ. cap.*572. *n.* 49. *cum ſeq.* & *cap.*600. *num.*17 ubi *num* 23 *cum ſequentibus* quod illis potius ſtandum, quàm teſtibus, & teſtificantur de credulitate Farin *de delict p.* 5. *quæſt.*127. *num.* 113.

Officiales architecturæ in rebus ad ſuam artem ſpectantibus non poſſunt uti remedio læſionis, Ordinat *lib.*4.*tit.* 13. §.8.& *l.*3.*tit.*11. *lib.*5. *nova recopilat.* Pinel. *in l.* 2. *Cod de reſcind vendit p.* 3. *cap. ult. num.*18 *in fine*, Perez *l* 2.*tit.*23. *lib* 2 *Ordinam p.*43. Guter *lib* 2.*pract. q.*144 Avend. *de exequend.mandat p.*2. *c.* 13.*n.*3 Bobadil. *in Polit.lib.*3. *cap.*5.*n.*43. *cum ſeq.*

Officiali injurioſam executionem facienti licet reſiſtere, Sylvan. *conſ.* 43.*ad fin.* & convocare ad hoc amicos, Menoch. *conſ* 28.*n.*12.

Officialis qui petit ſe reſtitui ad poſſeſſionem officii, debet oſtendere titulum, Menoch. *de interdict.remed.*1. *recuper poſſeſſ num.*193. & *remed.* 15. *n.* 469. Maſcard. *de probat.concl.* 1521.*num.*1. *ad fin.* Berous

quaſt.4.num. 4. Et ille qui petit ſe reſtitui ad juriſdictionem, non oſtenſo titulo à Rege habito, non admittitur. Cabed. *dec.9. num.3. cum ſequentibus,& dec.* 15. *num.* 4. *p.* 1. Et valet argumentum de beneficiis ad officia, ex Barboſa *de principiis & locis com.utriuſque juris lit. A, num.* 108. & ſicut in beneficiis ad reſtitutionem conſequendam neceſſe eſt colorare titulum, gloſſ. recepta in Clem. 1. *de ſequeſtrat. poſſeſſ.& fruct.* ita & in officiis.

Officialis non condemnatur, niſi præſumptionibus multùm evidentibus, Menoch. *de præſumpt.lib.*1. *p.* 83. *num.* 2.

Officialis deputatus ad unum banchum non poteſt ſcribere in alio, juxta doctrinam Bart. *in l.duos, n.*2. *Cod. de ſuſceptor.prapoſ. & arcar.lib.*10. Felin. *in cap P. & G.* 40. *de officio delegati.n.*52 & non poteſt ſe intromittere in officio alterius, *l. in provinciis,* ubi Bart. *Cod de numerar. & actuar lib.*12.

Officialis qui deponit pecunias penes depoſitarium qui non eſt ſolvendo, tenetur tanquam illius fidejuſſor, argum. text & ibi not. *in l.* 1. *&* 2 *Cod de periculo nominat. lib.* 11 notat Cujac *lib.9. obſervat. c.*35. Palat. *in repetit.cap notab.3.n.*26. Et priùs debet executio fieri in principali §. *fin. Inſtit. de ſatiſdat. tut.l.fin.ff.de magiſtr.conven.*

Officialis non tenetur ſolvere debitum prædeceſſoris, Bart. *in l.providendum,num.*1. *Cod.de decurion. lib.*10.

Officium divinum dicuntur horæ canonicæ, Bonacina *de horis Canonicis.diſp.*1 *in prima propoſit.num* 4. Barboſa *ad cap. dolentes 9.de celebrat. Miſſarum,n.*13 Et officium in choro non eſt inchoandum ſtatim ſigno dato, ſed elapſa tertia parte horæ poſt ſignum datum: idem Barboſa *de Canonic. & dignit. cap.* 34. *num.*8. ubi *n.*4. *&* 5. quod qui non recitant in choro officia defunctorum & beatæ Mariæ ac pſalmos pœnitentiales, & graduales diebus aſſignatis in rubricis breviarii, non pecant.

Officium judicis datur quando ſuggerit æquitas, *l.planè,& l.fin. ff. de petit. hæredit.* Et habet matrem æquitatem, *l. Quintus. §. Pomponius, ff. de alim.& cibar legat.* Surd. *de alim. tit. 5. quaſt.*1 *numero* 53. *&* 54.

Officiis majoribus qui inſervierūnt, non poſſunt cogi inſervire minoribus, l. 2. *Cod.quemadmodum civilia munerà judic.lib.* 10 *l. humilioribus,Cod.de ſuſcept prapoſit. & arcar. eod. lib.* Avend. *de exequend. mandat p.*1 *c.*19.*n.*18.

Officiis publicis non debent eligi ebrioſi, & ebrius delirat, Chaſſan. *in conſuetud. Burgund.rub.*1 §.6. verbo *Maſſiers & ſergens,fol.66.verſo.*

Officia duo qui tenuit, utriuſque debet habere ſalarium, Bald. *in l. qui binos, Cod.de advocat.diverſ.judic.* Felin. *in cap cum olim, num* 1. *de re jud.* Avil. *ad c.*1. *Prætor.fol.* 30. Azeved. *ad Curiam Piſan. lib* 2. *cap.*22.*n* 9. Azor. *inſtitut.moral.p.*2. *lib.*7. *c.*7.*col* 833 Næv *ad l.*3.*ff.de adopt.num.*2.*& in l.* 3. *num.* 4. *Cod. de dignit.lib.*12. Aloyſ. Ricc. *in collect.deciſ.p.*5. *collect* 2007.

Officium emptum filio ex pecuniis paternis, utrum ſit ei in legitimam imputandum? Vide Barboſa *in votis deciſivis canon.lib.*1.*voto* 6. *dub.*3. *num.* 22. *cum ſequentibus*, ubi ſequitur partem negativam, ex Gom. *l.*29. *Tauri,n.*21.*in principio*, & addit quod pretium illius, ſeu æſtimatio conferri debet, & imputari in legitimam, Gom. *ubi proxime*, Gam *dec* 25. *num.*3. Guter. *pract lib* 2. *q.*64. *num.*5. quod ſecus eſt in officiis Rom. Curiæ, quæ poſſunt mediante reſignatione in manibus Papæ aliis vendi, quod in legitimam imputentur, ex Gam. *ubi proximè.*

Officium emptum à marito communicari non poteſt inter eum & uxorem, Phœb. *dec.*115. *p.* 2.

Officia & bona Regiæ Coronæ poteſt Rex promittere antequam vacent, Phœb. *deciſione ſecunda, tom.*1.

Officia conceſſa à Rege an exſpirent morte concedentis? Vide Reynoſo *obſervat.*8. Phœb. *dec.* 111. *p.*2.

Officium coqui, vel obſtetricis Reginæ habet dignitatem, *l.*15. *&* 20. *tit.*14 *part.*6. Cot. *in memorab.* verbo *coquus*, Cabed. *dec.*73.*n.*4.*p.*1.

Officialium Sancti officii privilegium vide apud Phœb. *arreſto* 99. *p.* 2.

Verbo ONUS.

ONUS reale tranſit in poſſeſſorem fundi, Cened, *ad Decretal. collect.*86. *num.*3. Gam. *deciſ* 145. Morl. *in empor.juris,tit.de locato & conducto p.*1.*n.*37. Cald. *conſ.*40.*n.*2. *& forenſ.lib.* 1.*q.* 11. *n.* 18 & de emphyteuta, vide Cald. *de extinct. emphyt c.*3.*n.* 18. & *n.* 23. & de laudemio debito, vide Vincent. de Franch. *dec.*430

Oneris ſola impoſitio non afficit rem indiviſibilem, Reynoſo *obſervat.*69.

Onus adjectum rei facit ut res tranſeat cum illo, *l. is cui opus*, ubi latè Jaſ. *n.*6.*ff.de novi operis nuntiat l. alienatio, ff. de contrah. empt. l. via conſtitui, § ſi fundus,ff de ſervit.ruſtic prad cap.ſi quis laicus*, & ibi gloſſ. 16.*q.*5. Menoch *conſ.*1 *n* 31 *& conſ.*63.*n.*15. *& conſ.*8.*n.*79 Tiraquel. *de retract.lig.*§.1.*gloſſ.*6 *n.* 112 Cabed *dec.*52.*n.*1.*p.* 2 Barboſa *in l.poſt dotem, n.*51. *ff.ſoluto matrim* Cald *de extinct.emphyt c.*3 *num.*33.*& forenſ.lib* 2.*q.* 6.*n.*23 Barboſa in *cap.quantò*, 18.*n*.6. *de uſur* Stephan Gratian. *diſceptat. forenſ.c.* 611.*n.* 2. *& c.*113. *à num.* 19. Surd. *deciſ.*266. *num.* 20. *& de alim.tit.*1 *q* 26. *num.* 1. Gabr. Pereira *dec.*63. *num.*2. *& dec* 66. *&* 92. Phœb. *dec.*58. *num.*12. Mendez *in praxi,lib.*3. *c.*21. *n.*56 cum aliis citatis per Barboſ. *de principiis & locis commun.utriuſque juris, lit R.numero* 17. Intellige etiam in hipotheca expreſſa, Seraph *de privileg juram.privil* 95. *numero* 3. Intellige deinde quando onus eſt reale, non verò quando eſt perſonale, Barboſa *dicto n.*17. Quid in onere perſonali, quando ille, qui alienavit, non eſt ſolvendo? Vide Menoch. *conſ.*63.*n.* 21. *cum ſequentibus*, ubi quod datur actio in ſubſidium, & vide Valaſc *de partic.cap.*18 *numero* 43. Ubi quod legitima debet reſtitui cum fructibus à tempore mortis. Et quid ſi actio perſonalis contracta ſit habito reſpectu ad rem, quæ tranſivit in tertium, Vide Surd. *de alim.tit.*8.*privil.* 48. *numero* 3. *& privil.*51.*num.*2. Cald. *de empt.cap.* 27. *num. ult.* ubi quod actio perſonalis non competit contra tertium poſſeſſorem, etiamſi contracta ſit obligatio contemplatione rei. Et diviſio fundi non poteſt præjudicare creditori in ſuo jure reali, *l. ſi conſenſit* 7. *§.fin.ff.quibus mod.pign.l.is qui fundum,ff. de uſufructu legato* Surd *dec.*32.*num.*7. Cald. *de extinct.emphyt.c.*8 *num.*35. Cur. Philip *p.*2.§.10. 4. *ad finem.*

Onus reſtitutionis in teſtamentis non dicitur repetitum ab uno ſubſtituto in alterum, *l. ſub conditione ff.de hæred.inſtituend.l. ſi quis hæres, ff. de acquirenda hæredit* Menoch. *conſ.*315.*n.*4. *&* 5.

Verbo ORDINARIUS

ORDINARII nomine intelligitur Vicarius generalis Archiepiſcopatus, ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.*20. *de reformat.* ubi Barboſa *num.*6. *& de appellat. verbor.utriuſque juris ſignificat.* verbo *Ordinarii*, *num.*5. *& de poteſt. Epiſcopi, p.*3. *allegat.*81. *num.* 1.

n.1.cum ſequentibus. Coram Ordinario intra ſex menſes præſentati debet perſonaliter præſentatus à patrono in beneficio, aliàs præſentatio evaneſcit, gloſſ. verbo *præſentari*, *in Clem. ult. de ſepultur.* Cened.*ad decretum, collect. 15. n.4.*

Ordinarius per delegationem ſibi factam à ſuperiore efficitur delegatus, Menoch. *de præſumpt. lib.2 q. 17. num.24.* Azeved. *ad l. 19. n.3. tit.6. lib.3. nova recopilat. p. 242* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.55. n.11. cum ſequentibus*, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p 1. dec. 205.* Cur. Philip. *p.1. §.4. n. 4.*

Ordinarius abſolvere non poteſt excommunicatum à delegatn Summi Pontificis, *cap. Paſtoralis 11. §.præterea de offic. Ordinarii*, Molin. *de juſtit. tom.6 tract. 5 diſput.26. num. 1.* Quia delegatus major eſt Ordinario quoad illam cauſam, in qua eſt delegatus *cap. ſanè 11 de offic. delegati*, ubi plures citat Barboſa *cap.2. eod. tit. cap. eum contingat, de reſcriptis*, Gratian. *forenſ. c. 111. num.67.* Gabr. Pereira *dec.91. num 35.* Item Ordinarius tenetur intra duos menſes confirmare præſentatum, Spin. *de teſtam. gloſſ.4. principali, num. 95.*

Ordinarius remanet ſuſpenſus conferendo beneficium reſervatum, Flamin. *de reſignat. lib. 11. quæſt.7. n. 39.* Et pœnæ graviſſimæ Collatoribus Ordinariis, qui beneficia reſervata contulerint, infliguntur per conſtitutionem Pii IV. quam adducit Gonzal. *§. 7. proœm. num. ult.*

Ordinarius non ſolùm poteſt non obedire, ſed amplius contra delegatum inordinatè procedentem procedere, ut docet Themudo *dec.53. n. 5.* & Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi, allegat. 106. n. 27. p.3.*

Verbo ORDO, ORDINARE.

ORDO ſeſſionis dignitatis excellentiam indicat, ex Maſcardo *de probat. in proœm. quæſt.6. num.8.*

Ordo verborum deſignat ordinem intellectus, ex Surd. *de alim. tit.5. q.4. n. 17.*

Ordo ſcripturæ attendi debet quando aliter ſpecialiter diſpoſitum non invenitur, ex text. *in cap. ſi quis juſte, §.1. de elect. lib. 6.* cum aliis per Cardoſ. *in praxi judicum, & advocat.* verbo *Ordo, num. 5.* quibus adde Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 589 n. 30. cum ſequentibus*, & deſignat ordinem charitatis ac dilectionis, Cald. Pereira *conſ. 9. num. 45.* & ordinem voluntatis, Phœb. *dec.38. p. 1.*

Ordo juris non ſervatus in judiciis reddit proceſſum, & ſententiam nullam, *cap. ad petitionem, de accuſat. cap. exhibita, de judic.* Cardoſo dicto verbo *Ordo num. 3.* Bald. *conſ.275. lib.5.* Menoch. *conſ. 301. n. 39. & conſ. 355. num.6.* Alia de ordine vide per Gutier. *pract. lib. 1. q. 151. n 4.* Cuta *in memorab.* verbo *Ordo, p 630.*

Ordinis Sacramentum non confirmato dari prohibet Concilium, procedit tamen de neceſſitate præcepti, non de neceſſitate Sacramenti, Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi, alleg. 2. n.14.* ubi *n.15.* quod Ordinis Sacramentum recipiens, non præmiſſa confirmatione extra negligentiam, & citra contemptum, non peccat mortaliter, nec aliquam incurrit irregularitatem.

Ordines quatuor minores ſunt verè Sacramentum Cæſar *in releti hierarchia Eccleſiaſt. q.4. proœm. §.1. à num. 5.* Prima tonſura non eſt Ordo Eccleſiaſticus, ſed clericalis, idem *q.1. proœm. n.7. & dicto §.1. in fine* aſſerit quod non eſt Sacramentum.

Ordinis characterem minimè recipit non baptizatus Barboſa *ad cap. ult. de presbyt. non baptizato.*

Ordinatus interſtitiis temporum non ſervatis, nullam contrahit cenſuram, vel irregularitatem; & licet Ordines ſuſcipere interſtitiis non ſervatis, de licentia Epiſcopi, refert Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.3. collect. 576.* De conſuetudine conferendi ordines minores cum ſubdiaconatu ſine irregularitate, vide Sayr. *de cenſur. lib.7. cap 10. n.26. juncto n.22. cum ſeq.*

Ordinibus ſacris inſignitus tenetur in confeſſione circumſtantiam Ordinis ſacri detegere, non ſolùm cùm actuale peccatum carnis patravit, ſed etiam cum conſenſum præſtitit, Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi allegat. 15. n.6.*

Ordinis ſacri actum exercens in peccato mortali peccat mortaliter, Emmanuel Sà *in Aphoriſm. Confeſſariorum*, verbo *Ordo, n. 31.* ubi etiam idem tradit de Subdiacono, vel Diacono ſolemniter miniſtrantibus, & quod prædicans in mortali, mortiferè peccat, de quo etiam Victorel. *in addit. ad Navar. c.23. p.137.*

Ordines ſuſcipiens ligatus cenſura, non propriè irregularitatem, ſed ſuſpenſionem incurrit, Suar. *de cenſur. tom.5. diſp.42. ſect. 3. n. 2. & n. 5.* quod ſi quis furtivè Ordines ſuſcipiat, ideſt ficto titulo, vel ſine veris dimiſſoriis literis, incurrit ſuſpenſionem, non propriam irregularitatem, & *in cap cùm illorum 32. de ſentent. excom.* probatur quod excommunicatus majori excommunicatione recipiens ordines, à ſuſceptis Ordinibus in perpetuum deponitur. Quod excommunicatus in majori aliquem ordinem etiam minorem ſuſcipiens efficiatur irregularis, & ſolus Papa diſpenſet in publica irregularitate, tradunt Tolet. *in ſum. p 57.* Moure *p.2. do compendio da dottrina moral c.10. §. 15* & vide Ledeſm. *p.1. ſum. c.6 del ſacramento de la Orden, p.391 col.2.*

Ordinatus poſt delictum commiſſum, vel monachus factus gaudet fori privilegio, Barboſa *lib. 1. de jure Eccleſ. c.39. de privilegiis clericorum, §. 2. de privilegio fori, n 87. & 88.* ubi *n.89.* quod non liberatur à foro ſæculari ubi poſt delictum commiſſum fraudulenter, & dolosè fuit Ordinatus, & quod in hoc caſu poteſt ſolùm in bonis puniri à judice ſæculari; & *num. 90.* quod clericus qui in ferendo teſtimonio coram ſæculari judice deliquit, non poteſt ab eo judicari, nec puniri: & *num.97.* quod clericus delictum falſæ monetæ, vel ipſius tonſionis committens prævia degradatione, Curiæ ſæculari puniendus traditur juxta conſtitutionem Urbani VIII. & *num. 99.* quod laicus condemnatus in exilium à judice ſæculari, ſi fiat clericus, & rumpat exilium, non poteſt puniri à judice laico, ſed ab Eccleſiaſtico.

Ordinari non poſſunt, nec ad Eccleſiaſticos Ordines promoveri illiterati, Salzed. *in pract. crimin canonica, cap.27.* Flamin. *de reſignat. lib.4. q.4. à num.4.* Idoneus quis judicetur, vide Barboſa *de officio parochi, c.2. à n.109. cum ſeq. & in collect. ad concil. Trident ſeſſ. 24. de reformat. cap. 18. à num. 140. cum ſeqq.* & idoneus quis præſumitur ad beneficia, idem Barboſa *ad cap. fin. de præſumpt. num. 2.* ubi intelligit de idoneitate intrinſeca, ſcilicet nobilitatis, puritatis, & ſimilium, non verò ſcientiæ, & literaturæ, quæ cùm ſit qoid extrinſecum & accidentale homini, ineſſe alicui non præſumitur. Idoneitas quomodo ſit probanda; Vide Flamin. *de reſignat. lib.10. q.3. à n.54.* ubi quod debet fieri probatio de moribus, ſcientia, & ætate.

Ordinandorum patria eſt inveſtiganda, ot exinde ſciatur quibus ipſi ſint imbuti moribus, Barboſa *in cap. conſtitutus 9. de purgat. Canon. num.2.* Ubi etiam aſſerit, quod in Concil. Trid. *ſeſſ.25. de reformat c.7.* præcipitur Epiſcopis, ut genus promovendorum ad Ordines inquirant, an ſcilicet ſit filius ancillæ, vel ſervus: qui promoveri deſiderat, vel filius, aut nepos hæreticorum, fautorum, defenſorum, receptorum quos jus à ſuſcipiendis Ordinibus excludit uſque ad

ſecuodum gradum via maſculina, vel uſque ad ptimum via fœmioina:& *num* 3. quod verba Concilit Trident *dicto loco*, ibi. *Ordinandorum genus*, propriè ſignificant idem, quod legitimus, vel liber, non autem referuntur ad deſcendentes ex genere Hebræorum, & quod nullibi reperitur prohibitum, quod converſi ex Judæis, ad ordines non promoveantur, vel quod Epiſcopi de genere illotum inquitant, & *num*.4 quod *cap. conſtituit*, 17. *q* 4. deſumptum ex Concil. Tol 4.*can*.65 dum decernit Iudæos, aut eos, qui ex Judæis originem ducunt, ineptos eſſe ad officia publica. intelligitur qui ex Judæis ſunt, de illis nuper ad Fidem ex Judaïſmo converſis, non autem de illis qui ex infantiæ tempore baptizati, ex Judæis originem trahunt, ut per Soar.*tom*. 5. *diſp*. 43 *ſect*. 3.*n* 9. qoem refert & ſequitur Sanch. *in præcepta Decalogi, lib*. 2. *cap*. 28. *n*. 15. ubi *num*.16 advertit, quod poſſunt teſtes jutare, eſſe illum Chriſtianum veterem, nec ab hæreticis, Mauris, aut Judæis deſcendere, quando non eſt neophytus ex Judæis, vel Mauris, ſed ab infantia baptizatus & quando non eſt filius aut nepos, per viam maſculinam, aut filius per viam maternam hæretici defenſoris, reeeptoris, vel fautoris hæreticorum, & quando non eſt ſpeciale ſtatutum legitimom petens aliam qualitatem ultra petita jure communi, ideo Extravagantes & Conſtitutiones Summorum Pontificum prohibentes ne deſcendentes ex Mauris, Judæis, aut hæteticis uſque ad quartam genetationem admittantur ad aliquam dignitatem, certumve genus beneficiorum, eſſe intelligendas, ex juris æquitate non habere locum in deſcendentibus ex illis, qui ſponte propria, nulloque metu coacti ſunt converſi, eum Nav. & Avil ubi addit ſe recepiſſe a quibuſdam viris doctis, & in ptaxi peritis prædictas conſtitutiones ſuper hac te editas non eſſe uſu receptas, & eum eodem Sanch & Roderic, ait Extravag Pauli IV confirmatam à Gregorio XIII. poſteà reſtrictam fuiſſe à Sixto V. uſque ad ſecundam generationem pateruam, & primam matetnam: & idem Sanch *dicto lib* 2 *cap* 27. *n* 3. ait quod dictæ Extravagantes ex juris æquitate non habent locum in deſcendentibus ex illis, qui ſponte propria, nulloque metu coacti ſunt converſi, & ad propoſitum vide Bejam *reſponſ caſuum conſcientiæ p*. 4. *caſu*. 34. *verſ*.4. *ad Prælatum*, & *verſ*. *addo etiam*

Ordinis ſuſcepti probatio dicitur fieri ex literis ſigillatis, Salved. *in pract. cap*.92.*n*. 15 Valaſc. *tom* 1. *allegat* 22 Garc *de benefic*.*q* 7 *c* 1.*n*. 138.*cum ſeq* & vide Put. *dec*.407 .*p*.2. Flamin *de reſignat lib*. 4 *q*.2. *n*.69 & *lib*.10. *q*. *n*. 30 & *lib*. 13 *q*. 5 *n* 112. Flor *var q*.23 *num*.7.*cum ſeqq*. Et clericatus probatur per Bullas, ſeu oſtenſionem ſuperiorum Ordinum, ex Aloyſ. Ricc. *deciſ*. *Cur*. *Archiepiſcopat*. *Neapolit p* 2. *dec*. 114

Verbo ORIGINALE.

ORIGINALE qois tenetur exhibere in redarguendo exemplum de falſo. Azeved. *ad l*. 3. tit 5. *lib* 4 *nova recopilat*. *n* 19 ubi *n* 20. quod ſi copia inſtrumenti præſentati in proceſſu dimiſſa redarguitur de falſo, tunc ſuffieit tranſumptum per partem recuperatum edi, nam & illud originale dicitur, & ſi originale hoc penes partem exiſtens, & in proceſſu præſentatum, redarguatur de falſo, tunc originale in protocollo notarii remanens edendum eſt

Originali ſtabitur, ſi inter exemplum & originale ſit aliqua repugnantia Maſcard. *de probat*. *concl*. 40. *num* 13. & *concl*. 644. *num*. 15 & *concl*. 740 *n* 32 & *concl*. 124; Cald. *de empt*. *c*. 4. *n*. 4. *cum ſequentibus*, & *c* 35 *num*. 1. *cum ſequentibus* Et vitiato originali non datur fides exemplo non vitiato, Menoch. *de interdict*. *remed* 4 *adipiſc*. *poſſeſſ*. *num*. 701. Et quid ſi originale non ſit integrum? Vide eundem *conſ* 548 *numero* 4. Quid ſi tabellio non vult oſtendere originale? Vide Perez *l* 2. *tit*. 5 *lib*. 2. *Ordinam*. *p*. 258 Valdeſ. ad Soar. *p*. 89.

Verbo ORSGO.

ORIGO & initium eſt inſpiciendum, *l. filius fam. ibi, origo enim*, *c. d. ad Macedon l. ſi procurator, ibi nniuſcujuſque contractum initium*, *ff. mandati*, *nam origo ff. quod vi aut clam, l. qui id quod in princip. ver. cauſam enim & originem ff de donat. cap*. 1 §. *ex eadem, de lege Conradi*. Barboſa *in l poſt dotem, num* 75. *ff ſoluto matrim* Avend junior *ad l*. 44. *gloſſ*. 15. *num*. 5. ubi alia plura jura citat, & ferè in ſpecie probatur *in l. unic* §. *ſi verò vel ſocer*, *Cod. de imponenda lucrat*, *deſcrip lib*. 10. ibi, licèt caſus eventum: ubi ſi donatio à principio exiſtit oneroſa, non mutat naturam, nec variatur, etiamſi poſt factum lucrum revertatur, & nota Palar. *in repetit cap*. § 22 *n* 7.

Originis propriæ ratione forum quis ſortitur, l. 2. *Cod. de municip. lib*. 10 *l*. & *l. aſſumptio*, *ff. ad municip*. Salzed. *in pract. crimin. canon*. verbo *hujus diœceſis originarii*, & *in cap. cùm nullus, de tempor. ordin, lib*. 6. ubi Barboſa, probatur quod Epiſcopus loci originis dicitur proprius, ut quis poſſit ab illo Ordines recipere Quis dicatur oriundus? Vide Garc. *de benefic*. *p*. 7. *c*. 9. *num*. 25 *cum ſequentibus*. An forenſis poſſit collectari propter bona quæ habet in aliquo territorio? Vide Aloyſ. Ricc *in collect. deciſ*. *p*. 5. *collect*. 1876. Alia de foro vide per Cardoſo *in praxi judicum & advocat*. verbo *forus*, & quilibet præſumitur civis illius loci, in quo reperitur, vel in quo fuit educatus, Menoch. *de præſumpt*, *lib*. 6. *præſumpt*. 30.

LITERA P.

Verbo PACTUM.

PACTO quidquid poteſt acquiri, poteſt & præſcriptione, l *alienationis verbum*, *ff. de verbor. ſignificat*. & ibi Alciat. & Rebuf. Surd. *deciſ*. 3. *numero* 23. & *deciſ* 236. *numero* 9. Valaſc. *conſult* 132. *numero* 31. Gam *Luſit. deciſ*. 379. *incip*. *Inter fratrem*, *numero* 5. Nam præſcriptio habet vim pacti, Sord. *deciſ*. 24 *à num*. 1. Gam. *deciſ*. 276. *num*. 2.

Pactum de non petendo quid operetur? Vide Menoch. *conſ* 371. *num*. 28. ubi quod remedium reſciſſionis impedit.

Pacta conventa in contractu emphyteutico ſunt obſervanda ad unguem, *l*. 2. ubi Doct. *Cod. de jure emphyt*. cum aliis, ut per Cardoſ. *in praxi judicum*, & *advocat*. verbo *pactum*, *numero* 29. quibus adde Cald. *de nominat*. *q*. 7. *n*. 7 & 8. Gam. *dec*. 268. *num*. 3.

Pactum

Pactum inducitur per ſolam præſentiam cum taciturnitate, Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt.* 42. *à num.* 4. *&* *num.* 13. Sanch. *de matrim. p.* 1. *diſp.* 6. *n.* 11. Cald. *de renovat. quæſt.* 16. *n.* 54.

Pactum quod ob retardatam principalis ſortis ſolutionem fructus à creditore percipiantur ex re pignorata, validum eſt, & fructus cedunt lucro poſſeſſoris, ubi uſuræ ſunt licitæ, Cald. *de empt. cap.* 28. *num.* 45. *cum ſequentibus.*

Pactum de ſtando juramento partis, tam ſuper damno emergenti, quàm ſuper lucro ceſſante & expenſis, an valeat? Vide Jaſ. *in l. jusjurandum quod ex conventione*, ubi Alberic. & Bald. *ff. de jurejur.* Bart. *in l. fin num.* 3. *ff. de prætor. ſtipulat.* Maſcard. *de probat. concl.* 934. *n.* 35. ubi aſſerit, quod valet conventio; & *num.* 36. ſublimitat ſi juramentum ſit æquum, quia ſi fuerit iniquum, non ſtatur ei, ſed reducitur ad arbitrium boni viri: & *num.* 37. declarat niſi factus ſit perjurus, faciunt quæ Stracha *de mercat. tit. de contract. mercat. num.* 6.

Pactum cum aliquo factum, quando ad ejus hæredem tranſeat? Vide Surd. *deciſ.* 315. *n.* 3. Ubi quod carcerari poteſt hæres pro debito, pro quo poterat carcerari defunctus, & vide Gam. *deciſ.* 371 Ubi vide an effectus clauſulæ, per quam debitor ſibi ipſi audientiam denegat ad excipiendum ante realem numerationem debiti, tranſeat ad hæredem.

Pactum de retrovendendo ex quibus arguatur & probetur? Vide Maſcard. *de probat. concl.* 1142. *per totam, vol.* 3.

Pactum de retro, quo tempore præſcribatur? Vide Gregor. *l.* 41. verbo *quando, tit.* 5. Menchac. *de ſucceſſ. creat. lib.* 1. §. 10. *num.* 39 Barboſ. *in collect. ad cap. ad noſtram. de empt.* Ubi aliqua adducit de pacto de retro.

Pactum de retro minuit valorem rei, Barboſa *in collect. ad cap. cum Joannes* 10. *n.* 5. *de fide inſtrum.*

Pactum ſeu promiſſio de donando, non continet donationem, Menoch. *conſ.* 1. *num.* 229. *&* 234. *& conſ.* 92. *& conſ.* 147. *num.* 10. *& conſ.* 178. *num.* 1. *&* 18. Cald. *de renovat. quæſt.* 18. *num.* 44. *& de reſol. emphyt. cap.* 16. *num.* 48. *& de empt. cap.* 8. *n.* 6. Avend. *ad l.* 44. *Tauri; gloſſ.* 5. *num.* 7. Valaſc. *conſult.* 153. *num* 6. *&* 7.

Pacto remitti non poteſt ingratitodo futura. Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 66. *num.* 8. & ingratitudo non poteſt juramento præſtito de non revocando donationem, remitti. Gregor. *ad l.* 67 *tit.* 18. *part.* 3. verbo *deſconociente*, Menoch. *conſ* 155. *num.* 25. Guter. *de juram. confirmat. p.* 1. *cap.* 10. *num.* 16. Brunor. à Sole *in locis commun.* verbo *pactum* 4. De ingratitudine vide Flamin *de reſignat. lib.* 6. *quæſt.* 5. *num.* 49. *cum ſequentibus*, Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 1. *collect.* 197. Fr. Hector. Pinto *p.* 2. *dos Dialogos, cap.* 11. *da verdadeira amizade.* Alciat. *emblem.* 64. Orozco *lib* 2. *emblem.* 14. Barboſa *in remiſſ. ad Ordinat. lib.* 4. *tit.* 63 *in princip. num.* 3. 4. *&* 5. & Filium *in collect. ad cap. fin. de donat. num.* 3. *cum ſequentibus, uſque ad num.* 17.

Verbo PALLIUM.

PALLII plura vide per Dom. Roderic. à Cunha *in comment. ad p.* 1. *Decreti, diſt.* 100. *per totam.* Et quomodo fiat? Vide Fr. Hier Roman *p.* 1. *lib.* 3. *de Repub. Chriſtian. cap.* 7. *in fine*, & Orozco *ne teſauro da lingoa Eſpanhola*, verbo *Pa io, fol.* 574. *verſo.* Et ſub pallio, quod *baldachinum* appellant, debent recipi Reges, Legati, Proreges, & Archiepiſcopi in ingreſſu alicujus civitatis ſibi ſubditæ, & oti debent throno cooperto, quod appellant *docel*, ut per Matt. *de juriſdict. p.* 2. *cap.* 35. *num.* 13. *cum ſequentibus*, & vide Vincent. de Franch. *deciſ.* 153. & tradita *in rub. de auctorit. & uſu pallii*

Pallio ſemper & ubique utitur Papa in Miſſarum ſolemnitatibus, quoniam aſſumptus eſt in plenitudinem Eccleſiaſticæ poteſtatis, *cap. ad honorem*, ubi Doct. *de auctorit. & uſu pallii.*

Verbo PAPA, PAPATUS.

PAPA potuit à Conſtantino recipere temporalem adminiſtrationem Imperii Occidentalis, *cap. videntes*, 12. *q.* 1. *cap. Conſtantinus, diſt.* 47. quæ donatio non poteſt per ſucceſſores revocari, quia ſemel Deo dicatum revocari non poteſt, *cap. de rebus* 12. *quæſt.* 2. *cap. ligna, de conſecrat. diſt.* 1. Læl. Zech. *de Repub. Eccleſiaſt. tit. de ſtatu Romani Pont. num.* 20. De auctoritate Summi Pontificis ſuper Principes Chriſtianos vide Fr. Hier. Roman. *p.* 1. *lib.* 2. *de Republica Chriſtian. cap.* 12. & Fr. Emman Roderic. *tom.* 2. *Regular. quæſt.* 62. *art.* 7.

Papa habet utrumque gladium, & poteſtatem, regalem ac ſacerdotalem, quod fuit figuratum per dominum Melchiſed. qui fuit ſimul Rex & Sacerdos, *Geneſ.* 21. *cap. denique*, 21. *diſt* Zech. *de Repub. Eccleſiaſt. tit. de clericis, verſ. undecimum privilegium eſt.*

Papa nullum in terris habet ſuperiorem, præter Deum, Flamin. *de reſignat. lib.* 7. *quæſt.* 5. *num.* 1. *&* 2. Et ſummus Pontifex Romanus eſt Vicarius Domini noſtri Jesu-CHRISTI, & caput totius Eccleſiæ, & ſucceſſor Petri, & Romana ac Apoſtolica Eccleſia eſt caput & cardo aliarum, à qua omnes aliæ Eccleſiæ orbis, diſponente Deo reguntur, Marta *de juriſdict p.* 1. *cap.* 19 *n.* 9. Et nomen Papæ eſt nomen ſanctitatis, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 55. *num.* 34. ubi *n.* 35. quod Papa appellatur Sanctiſſimus, quia talis præſumitur, & *num.* 36 *cum ſequentibus*, quod Papa debet eſſe Apoſtolicæ ſanctitatis, quia gerit vices Dei; & *n.* 8. quod oſculum & adoratio datur Papæ in pede, & de hac materia vide Azor. *inſtitut. moral. p.* 2. *lib.* 4. *cap.* 4 *col.* 424. *&* 19. *col.* 77. De variis titulis, quibus nominatur ſummus Pontifex, vide Barb. *de jure Eccleſiaſt. de poteſt. & auctorit. Romani Pont. lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 6. *cum ſequentibus, uſque ad num.* 20. qui *in collect. Doct. ad p.* 1. *Decreti, diſt* 98. *ad c. Conſtantinus, n.* 8. adducit elegans elogium ad feliciſſimam electionem S. D. N. Urbani VIII. Papa eſt Dominus & Ordinarius cunctorum, Epiſcopus univerſalis Eccleſiæ, ſucceſſor Petri Principis Apoſtolorum, & in beneficialibus liberam ac pleniſſimam habet poteſtatem, Flamin. *de reſignat. tom.* 2. *lib.* 8. *quæſt.* 7. *n.* 4. *cum ſequentibus*, ubi *n.* 41. *cum ſequentibus*, quod appellatur beatiſſimus, Pater ſanctiſſimus, & *n.* 100. quod eſt Epiſcopus Epiſcoporum, & *num.* 101. quod eſt ſervus ſervorum. Et eſt Epiſcopus univerſalis Eccleſiæ, idem Flamin. *lib* 11. *quæſt.* 13. *num.* 132. Rebuff. *in concord p.* 512. Cæſar Baron. *tom.* 8. *annal. Eccleſiaſt. anno Chriſti* 595. *p.* 64. *&* 68. Et eſt Epiſcopus totius orbis, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.* § 2. *proœm. n.* 46. Et eſt Ordinarius Ordinariorum, *cap. Cuncta per mundum*, 9. *quæſt.* 3. Garc. *de benefic. p* 5 *cap.* 1 *n.* 8. idem Gonzal. *de* §. 2. *proœm. à num.* 44. ubi §. 1 *n.* 8. quod habet pro propria Diœceſi totum orbem.

Papa promovendo inhabilem cenſetur cum eo diſpenſare, Flamin. *de reſignat. lib* 4. *quæſt.* 3. *n.* 64.

Papa poteſt expedire omnia, etiam gravia, ſine Cardinalibus. Flamin. *de reſignat. lib.* 3. *quæſt.* 18. *n* 124. *& lib.* 7. *quæſt.* 5. *n* 14 *& lib.* 8. *quæſt.* 11. *n.* 14. Rebuff. *in concordat p.* 519 *ad finem, & ſeq.* Azor. *inſtitut. moral. p.* 2. *lib.* 4. *cap.* 1. *col.* 403. *& cap* 3. *col.* 420. Et eſt ſupra Concilium univerſale, Mart. *de juriſdict. p.* 3. *cap.* 17.

Papa non poteſt errare in iis quæ ſunt fidei, Azor. inſtit. moral. p.2.lib.5.cap.4. col. 539. Illeſc. in Chron. Pontific. in vita Liberii Papæ, p 1. fol. 63. idem in Concilio generali, ut per Martam de juriſdict. p.1. cap.38. num. 10.

Papa non poteſt declarare præcepta divina, Menchac. illuſt. cap.5 num.19 Et non poteſt diſpenſare in præceptis jure divino, Sayr. in clavi Regia, lib. 3. cap 10.num 8.Mart.d.p.2 cap. 37.num.14.Nec in legibus fundatis ratione naturali, Tiraq. tract. ceſſante cauſa, limit.1.num.77.Poteſt tamen diſpenſare in jure poſitivo,Garc. de benefic.p.5. cap.1. n. 5.cum ſequentibus.Ubi quod eſt ſuper omne jus poſitivum:& idem reſolvit Mart. d.cap. 37. num. 3.

Papa non eſt abſolutè dominus rerum Eccleſiæ, ſed diſpenſator. Menoch. conſ.112. num.6.

Papa & Imperator poſſunt ad libitum diſponere de his,quæ ſunt juris Pontificii, Mart. de juriſdict. p. 4.cent.2. caſu 195. num. 5.

Papa ſolus poteſt Sanctos canonizare, Barboſa de offic. & poteſt. Epiſcopi,p.3.allegat.50. num. 43. p.14. & allegat.97.num.5.pag. 638. Et non poteſt errare in Canonizatione Sanctorum, Cened. ad Decretal. collect.51.num. .Cæſar Baron.tom.1. annal. Eccleſiaſt. anno Chriſti 55.cap.15.p.488. & Director. Inquiſitorum p. 2. cap. 17. ad finem, p. 303. Eſt decretum Urbani octavi factum die 3. Martii 1625. & confirmatum die 5. Julii 1634. quo prohibentur ſcribi miracula, revelationes, aut beneficia à Deo conſecuta propter merita perſonarum, quæ moriuntur cum opinione vitæ ſanctæ.

Papa non poteſt ſibi eligere ſucceſſorem in vita, Azor. inſtit.moral.p.2.lib.4. cap.5.col.425. Paul. Comitol. reſponſ. moral.lib. 1.q.98.Fr Alphonſ.Mendoz in quæſt,quodlibet.quæſt. 4.p.301.cum aliis citatis per Barboſ.de jure Eccleſiaſt. univerſo,lib.1.cap.1.de Summo Pontifice, à num. 30.

Papa ſolus poteſt irritare profeſſionem, & matrimonium.Sanch.de matrim lib 7. diſp. 37. num. 31. Et poteſt diſpenſare in matrimonio rato, non verò conſummato, Garc. de benefic.p.7.cap. 10. à num.83.

Papa ſolus poteſt diſpenſare in quinque votis, nempe de intranda religione, de perpetua caſtitate ſervanda, de peregrinatione ad terram Sanctam, de viſitando limina Apoſtolorum Petri & Pauli, & de peregrinatione ad D Jacobum Compoſtellæ, Barboſa de offic. & poteſt. Epiſcopi,p. 2.allegat.50. num.144. Et ad Extravag. Etſi Dominici 5. de pænit. & remiſſ. num. 2.Moure in compendio doctrinæ moral. p. 1. cap. 8. in fine.

Papa poteſt diſpenſare in voto ſolemni per profeſſionem emiſſo,ex juſta,& gravi cauſa, ut per exempla diſcurrit Sayr.in clavi Regia,lib 6.ca .11.à num.17.

Papa diſpenſare poteſt, ut promoti ad Sacros Ordines matrimonia contrahant, Barboſa de offic.& poteſt.Epiſcopi,allegat.15. à num.22. ubi etiam quod poteſt diſpenſare cum Religioſo, vel moniali ſuper voto caſtitatis, ut matrimonia contrahant.

Papa ſolus poteſt defunctorum voluntates commutare, Barboſa de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 2 allegat. 83. num. 1. & ad Clem. ult. de religioſ. domibus, num.13.Mart. de juriſdict.p.4.cent. 1. caſu 74. à num. 1.

Papa ſi manum appoſuit in aliqua commiſſione ſignanda, per talem ſignaturam voluit totum negotium ad ſe advocare, & inferiorum manus ligare, ut per Gonzal. ad reg.8 .Cancel. gloſſ. 52. num. 31. Camil.Borrel. in ſum. omnium deciſ. tit. 4. num. 11. refert etiam Barboſa in collect. ad cap. noſtrum 56. de appellat. num. 6. Manus appoſitio quando adeſt, non eſt neceſſaria alia inhibitio, nec decretum, Gonzal. d. gloſſ. 52. num. 6. & 7. juncto num. 9. Limitationes, ac declarationes circa avocationem reſultantem ex appoſitione manus Pontificalis in commiſſionibus cauſarum, vide apud Rotam deciſ. 83. per totam, parte ſecunda diverſ. Lancelot. de attentat. part. 2. cap. 10. à num. 22. uſque ad finem, & Hieron. Gabr. conſ. 182. num. 11. cum pluribus ſequentibus, lib. ſecundo, ubi plenè agit quando inferior poſſit ſe intromittere ad cognoſcendum de validitate confirmationum, & aliorum reſcriptorum ac literarum Apoſtolicarum: & optimè diſtinguit.

Papa ſolus reſervata conferre poteſt,cap. 2.de præbend.in 6.Gabr. Pereira de manu Regia, p. 2. cap. 62. num. 11. Ubi etiam quod per reſervationem ligantur manus Ordinarii, & proviſus ab Ordinario eo caſu fit intruſus.

Papæ ſententia habet vim legis, cap. in cauſis 19. de re jud ibi, quæ Summi Pontificis judicio deciduntur: juncto ibi, cùm in ſimilibus caſibus cæteri teneantur ſimiliter judicare: tradit Tiraquel. de jure primogen. quæſt. 40. num. 167.

Papæ aliquid aſſerenti credendum eſt,gloſſ.in c.1. verbo ſtatuit,de renunciat.lib.6. & in cap ad Apoſtolica,verbo promiſerunt,de re jud. eod. lib. text. & ibi Doctor.communiter in Clem. unica, de probat. & in cap. cùm à nobis 28.de teſtibus, & in cap. ſi Papa, de privileg. lib. 6. ubi Barboſa, Aym. antiquit. temporum p.1.verſ. 1. circa primam, ex num. 6. Gabr. lib. commun. opin. tit. de probat. concl. 2. Maſcard. eod. tit. concl. 1143.Farin. in praxi crimin.p.2.lib.2. tit.6. de oppoſit. contra perſonas teſtium, quæſt. 63. num. 79. cum ſequentibus. Et narrativæ Papæ de facto alieno eſt ſtandum, donec probetur contrarium, Put. p. 3. deciſ.110. Maſcard. concl. 139. num. 9. Et narrativa Papæ de facto alieno probat, ſi ſcribat motu proprio, Garc. de benefic. p. 9. cap. 2. num. 362. Et ubi agitur de tertii præjudicio, Papæ non creditur, Flamin. de reſignat.lib.3.quæſt.16.num.56. Et Papæ verbis narrativis eſt credendum, quando ſuper illis fundatur gratia, Galet. in margarita caſuum conſcientiæ, verbo Papa. Et Papæ verba factum ſecum geſtum narrantis plenam fidem faciunt, d.Clem. unic.de probat. Maſcard.concl. 139. & concl. 621. num. 2. Farin. d.quæſt.63.num. 92. cum ſequentibus, Cardin. Tuſch. tom.6.Lit.P,concl. 62. ex num.2.cum aliis per Barboſam in praxi eligendi penſiones, quæſt.1.num. 8. & in collect. ad dictum cap.cùm à nobis, de teſtibus, num.4. Et ſacrilegium eſt de poteſtate Papæ dubitare, ex Gonzal, ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 9. §. 2. num. 70. ubi num.71. quod licitum eſt diſputare de defectu intentionis & voluntatis Summi Pontificis, & vide eundem ibidem,num.72. & 73.

Papa appellationes ad ſe interpoſitas omiſſo medio ſolet admittere, ex reſolutis cum ab eo citatis per Barboſam in collect. ad cap. Antiqua 23. de privileg.num. 25. & 26.

Papa habet pleniſſimam poteſtatem & diſpoſitionem in beneficialibus,cap. propoſuit,de conceſ.præbendæ, ibi, Secundùm plenitudinem poteſtatis de jure poſſumus ſupra jus diſpenſare. cap. 2. in princip de præbend.lib.6 ubi Barboſa à n.2.Clem.1.in fine,ut lite pend.Gonzal.ad reg.8.Cancel. §.1. proœm. à num. 32. Et beneficia omnia ſunt obedientialia, & manualia reſpectu poteſtatis Papalis, Cota in memorab.verbo benefic.p. 73. Gonzal. (2. proœm. num. 47. & 48.& gloſſ.5. §. 6. n. 24. Et in conferendis beneficiis habet jus præventionis cum Ordinariis, ut in collatione beneficii devoluti, Cald.in reſponſo 3.in cauſa beneficiali pro Alphonſo de Penaranda, n.2.Garc.de benefic. p.5.c.1.à n.8.Flamin.de reſignat. lib.8.cap.11.n.7.cum ſeqq.Barboſa ad cap.dudum 14.de præbend. lib.6. n. 7. Et in beneficialibus jus ad rem tollere poteſt, cap fin.

de

Digitized by Google

de conceſſ.præbendæ lib.6.Rebuff.in reg.de non tollendo jure quæſito,gloſſ.6.n. 37. Jus autem in re parti quæſitum tollere non ſolet, cap. quamvit, de reſcriptis in ſexto,Rebuff.d.gloſſ.num.13, Flamio. de reſignat. lib 1. quæſt.15.num.12.

Papa non poteſt ſine cauſa beneficiatum ſuo beneficio privare,ut per citatos à Barboſa tract.de clauſulis uſufrequent.clauſula de plenitudine poteſtatis 41. num 31.cap.olim 12.num.4.de ſentent.& re jud,quibus adde Navar.in cap ſi quando, de reſcript. except 20. num.14.Pinel. in rub.de reſcind.vendit. p.1 num.29.& 30.Anton.Gabr.lib.3.commun.opin.ſ m.1.conclu. 1. de jure quæſito,num, 9.cum ſequentibus, p.1 83.Menchac. controverſ. uſufrequent. quæſt. 2. num. 18 Gabr. Pereira p.2.de manu Regia,cap.61.num.28.& 29.Et Papa poteſt cogere Epiſcopum invitum ad renunciandum Epiſcopatu ex cauſa,Flamin. de reſignat. lib.5. quæſt.3.num.3.Et poteſt ex cauſa privare Epiſcopum ſuo Epiſcopatui, Menchac quæſt.frequent. cap.2. Et pro contraria parte,quod Papa etiam ſine cauſa poſſit Clericum ſuo beneficio privare, refert alios Doctores Barboſa d.clauſula de plenitudine poteſtatis, num.31. & eſt opinio communiter recepta inter illos.quod tenetur Papa providere beneficiatum ita privatum alio beneficio æquivalenti, quando ſine cauſa ei beneficium fuit ablatum ut per Coſm. in pragmat.tit.de elect §.licet,fol 145. verſo, Cotam in memorab.verbo beneficia,p.73.menoch,conſ.103.n.29. Gabr.dicta concluſ.1.de jure quæſito, num 13. Flamin. d quæſt.3.num.176.Cald.conſ.8.n. 68. Cabed. deciſ.18. num.13.& deciſ.36.num.2 p. 2.

Papa in beneficialibus non poteſt procedere parte non citata,Pinel.in rub de reſcin.vend.p 1.n.29. ad fin. Peregrin.de jure fiſci,lib.1.num. 25. Quid ſi procedat motu proprio, vel de plenitudine poteſtatis? Vide Barboſa tract.de clauſul. uſufrequent. clauſula 41. de plenitudine poteſtatis, & clauſula 79. motu proprio, Anton. Gabr.tom.3 commun.opin. tit.de citat. concl. 1. n.13.cum ſequentibus.p. 87. Navar. conſ.3. de ſponſal. n 15 Tiraquel tract.res inter alios acta,n.7.Staphil.de litteris grat a,tit.de vi & effectu clauſ.fol.67 num.10. Et quid ſi procedat ex certa ſcientia in beneficialibus? Vide Garc. ubi proximè,n.25.p. 88.

Papæ collatio vim habet reſervationis, & decreti annullativi.Flamin. de reſignat lib. 8.quæſt. 11. num. 10 & 11.

Papatus dicitur beneficium, Barboſa in collect. ad cap.1.de maledicis, num.3.

Verbo PAROCHUS PAROCHIALIS.

PAROCHUS poteſt audire confeſſiones ſuorum ſubditorum in aliena parochia & diœceſi, & ubique locorum, Barboſa in collect ad Concil. Trident.ſeſſ.23.de reformat.cap.15.num. 20. & de offic. & poteſt. Epiſcopi,allegat.25.n 38.ubi à num.43. quod licentia delegata audiendi confeſſiones non exſpirat mortuo & amoto delegante.

Parochus poſt dimiſſum beneficium non remanet approbatus ad audiendas confeſſiones etiam tempore Jubilæi,Barboſa d.cap.15.num.21.cum ſeq.& de parochis,cap.19.num. 6.

Parochus qui carnaliter cognovit pœnitentem, non tenetur hanc circunſtantiam in confeſſione explicare,Barboſa de parochis. cap. 19. n. 59.

Parochus dum audit confeſſiones, ſi ſæcularis ſit, ſuperpelliceum & ſtolam deferre tenetur, niſi fuerit Religioſus Societatis Jeſu,Barboſa d.cap.19.n. 60.

Parochi non præcedunt Canonicos etiam Collegiatæ Eccleſiæ, Barboſa d.tract. de parochis. cap. 9. per totum.

Parochialis collatio facta ſine examine per concurſum eſt nulla, idem Barboſa in collect. ad Concilium Tridentinum, ſeſſ.24.de reformat.cap.18.à.n.172. & de parochis,cap.2.n.135 De prædicatione verbi Dei parochis injuncta, vide eundem d.tract. de parochis, cap.14

Verbo PASCUA, PASCENDUM.

PASCUA quomodo probentur,& quo tempore præſcribantur? Vide Aloyſ. Ricc. in collect deciſ.p.4 collect.1072 De paſcuis juxta neceſſitatem cujuſque,vide Cald.de empt.cap.20 n.10. Azeved. l. 6. n.2.tit 7.lib.7.nova recopil.Anton. Gabr. de præſumpt. lib.5.concl.5.n.12 Seſſe Aragon.deciſ.74.num. 18. cum ſequentibus & deciſ.156. tom. 1. Et de diviſione paſcuorum inter agricolas, vide Stephan. Gratian. diſceptat.forenſ.cap.160.n.29.& 30.Ubi quod fiet diviſio pro menſura qualitatis fundi, exemplo paſcuorum communium, quæ recipiunt ſimilem diviſionem: & quod judex conſiderabit paupertatem agricolarum, quibus magis adjudicabit paſcua.

Paſcendi jus in alieno agro quo tempore præſcribatur? Vide Menchac.illuſt.cap.83. num. 41. Barboſa de præſcript 2.p.4.princip.quæſt.3.Valdeſ. ad Soat.p.2. pag.91.Bertachin.verbo ſervitus paſcendi,fol. 64.verſo,Surd.deciſ.236. ubi num. 6. quod ſine prædio non datur ſervitus paſcendi pecoris, Cov.lib. 1.var. cap. 17. num. 10. ubi quod ſi ſervitus eſt realis, tempus immemoriale requiritur;& ſi perſonalis, ſufficit ordinaria,longique temporis quaſi poſſeſſio, & quod ſufficiat tempus decem annorum, tradit Maſcard. de prob.concl.424.num.50. cum ſequentibus. Et conceditur hoc interdictum illi qui eſt in quaſi poſſeſſione juris de paſcendi,Menoch.de interdict.remed. 3. retin. poſſeſſ.num. 137.Et in juribus incorporalibus & ſervitutibus interruptio præſcriptionis eodem modo perficitur,ſicut in corporalibus, Stephan. Gratian. diſcept. forenſ.cap.80.n.25.cum ſequentibus.

Paſcuorum uſum impedientibus poteſt unus ſolus reſiſtere,licèt alii conſentiant, quod terræ aſſignatæ ad paſcua occupentur,l.fin. ff. communia prædiorum, Afflict.in cap.1.§.via publica,n. 17. quæ ſint Regalia, lib.3.p.194.faciunt quæ Tiraq. de judic. in rebus exiguis.p.90.verſ.46.Cepol.de ſervit. ruſtic. prædiorum, cap.9.tit.de ſervit.juris paſcendi,num.26. & 28.Cov. lib.1.var.cap.17.n.11.ad fin.& pract cap.37.n.7.verſ. 4. Et ſuper paſcuis publicis competit actio cuilibet de populo,l.agraria. ff.de termino moto

Paſcua poſſunt prohiberi ab una univerſitate, ubi pecora ducuntur, quando non ſufficiunt pro ſuis animalibus, & privare aliam univerſitatem uſu & conſuetudine paſcendi.Surd.de alim.tit.7.quæſt.8.num.5. & 6.& deciſ.236 num.13.& num. 20.cum ſeq.Anton. Gabr.lib.5.de præſcript.concl.1 num.12.p.1419.Cov. lib.1.var cap.17.num.11. verſ. his verò,& vide Rot. Bononien.deciſ. 70.

Paſcua poteſt quis prohibere terræ vacuæ propè domum ſuam,Hyppolit.conſ.80.num.52. Surd. deciſ. 236.num.12.

Verbo PATER, PATERNUS.

PATERNA pietas optimum conſilium capit pro filio,l.nec in ea,ff de adulter. & nullus amor vincit paternum,l.iſti quidem,§ fin.ff de eo quod metus cauſa,l.fin. Cod.de curatore furioſi,l. de creationibus. Cod.de Epiſcopali audientia,l. 2. §. denuo ff de ritu nupt.cum citatis per Maſcard.de probat.concl.70 n.2.

Patris ſævitia facit ut filius extra domum alimenta petere

petere poſſit: ita cum Bart. & aliis reſolvit Pinel. *in l.1.Cod.de bonis maternis p. 1.num.54* aliàs tenebitur alere in domo, Surd *de alim tit.4. q. 14. num. 8. cum ſequentibus.* Et ex litis ſævitia oriri ſolet, ut ex Roland.& aliis tradit Pinel. *ubi proximè*, Molin *de primogen.lib.2.cap.15. num.74.* Idem ſi litigat cum patre Surd.*d. quaſt.14 num. 27.& quaſt. 15.num. 28.* ubi *num* 29. agit de ſævitia.

Patris & filii quæſtiones congruentiùs domi inter eos decidi debent, *l.congruentius, Cod. de patria poteſt.* Angel. *in princip Inſtit. de except.* Vincent.de Franch *deciſ. 162. num.* 10.

Pater quando poſſit alienare bona adventitia filii? Vide Cald.*in l ſi curatorem*, verbo *contractum, num.5. Cod de in integrum reſtitut.min.* Flor.qui multos citat in addit.ad Gam.*deciſ.36. num.* 3. Ubi quod debet alienare ex cauſa æris alieni, & non requiritur judicis decretum, licet cautè contrahentes ſemper requirant. Quid in alienatione facta à patre, ut emat aliud prædium filio utilius? Vide Pinel. *in l.1.Cod de bonis maternis,p.3.n.30.* Barboſa *in l.1. ff.ſoluto matrim.p.5. num.6.* Ubi aſſerit quod fundus dotalis alienari poteſt, ſi per hoc conditio uxoris melior fiat. Et de tranſactione vide Bernard. Græv.*ad pract. Cam. Imper.lib.2.concluſ.72.num 4.cum ſequentibus.* Et an poſſit donare? Vide in coronide.

Pater non eſt adminiſtrator legitimus filiorum, niſi quando litigatur ſuper bonis in quibus pater habet uſumfructum, juxta Bart. doctrinam *in l.fin § pupillus, ad fin.ff.de verbor. obligat.* Marant *de ord. judic.p.4.diſt. 16. num. 79.* Gom. *tom. 3. var. cap 1. num.64. ad finem*, Azeved.*ad l.10.num.6.tit.17 lib. 4. novæ recopilat.*

Pater ſine decreto judicis non poteſt facere diviſionem, ex Tiraq.*in l.ſi unquam, in princip. num. 31. Cod. de revocandis donat.*

Pater in bonis maternis filiorum, quos in poteſtate habet, & in his, in quibus habet uſumfructum, eſt legitimus adminiſtrator & procurator in re propria, Cardoſ.*in praxi jud.& advoc.* verbo *pater,n.22.& 23*

pater non poteſt filium compellere ut ei ſerviat, Guter.*de juram. confirm p.1.cap.5.à.n.4.*

Pater pro injuria facta filio agere poteſt nomine proprio, gloſſ. verbo *paſſus,in cap. cum illorum 32. de ſentent. excom.* Farin. *de delict quaſt. 105 à n. 255.*

Pater tenetur filium maritare, & illi dotem præſtare ſecundùm qualitatem, & facultates ipſius quod officio judicis diſcerni debet, Cardoſ.*in praxi judicum & advocat.* verbo *pater, num.* 16. ubi *num* 17. quod mater non tenetur filiam maritare, nec illam dotare, niſi fuerit dives, ſi mortuus, aut inops fuerit maritus.

Pater tranſiens ad ſecundas nuptias privatur legato ſibi ab uxore relicto, & applicatur filiis, niſi tacitè, vel expreſsè conſenſerint iſti matrimonio, Step. Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.519 n.46.cum ſeqq.*

Pater pauper ſi contraxit debita pro filiorum alimonia, non datur creditoribus actio contra filios, Sanch. *de matrim.lib.9.diſp.4 à n. 29.* Si filius minor vendat cum patris conſenſu abſque decreto judicis, valet, Cald *in l. ſi curatorem*, verbo *contractum, n. 5. Cod.de in integrum reſtit. min.* Flor. *in addit.ad Gam. deciſ. 36. n 3.* Quid in patre tutore filii emancipati alienante? Vide Menoch. *de arbitr. lib. 2. caſu 171. num. 54.* ubi quod non poteſt alienare bona filii ſui minoris ſine decreto judicis.

Pater non poteſt diſponere pluſquam de tertia parte ſuorum bonorum, remanentibus duabus partibus liberis filiis ſuis, ut ex Ordinat.*lib.4.tit.82.* probat Themudo *deciſ.298.à num. 11.p. 3.*

Pater diſponens tantùm de tertia, videtur filium inſtituiſſe in reliquis duabus, Valaſc. *de partit. cap.17.num.30.* faciunt *l.5.*& ibi Gregor.*tit.8 part.6.*

Pater non tenetur pro filio, & ideò ſi filius fuerit condemnatus pro aliquo delicto, non tenebitur pater ſolvere hujuſmodi condemnationem, neque etiam ex legitima debita ipſi filio poſt mortem patris: quinimò pro delictu filii non poteſt fieri executio in peculio adventitio ipſiuſmet filii, neque etiam in ejus proprietate, licèt ſit tota filii, ita Clar. *in pract. crim. lib.5.§.fin.quaſt.86 num* 3. ubi *num* 4. ait quod quidquid facit filius occaſione patris, & eo ſciente, præſumitur factum de ejus voluntate, & pater tenetur pœna extraordinaria de homicidio commiſſo per filium eo præſente, & non prohibente, & *n.* 5. quod valet ſtatutum diſponens, ut unus pro alio, & pater pro filio teneatur ſolvere pœnam pecuniariam, non corporalem. Et pater quando teneatur pro filio, & filius pro patre? Vide Aluyſ. Ricc *in collect.deciſ. p.4. collect.* 1071. Cardoſ. *in praxi judicum & advocator.* verbo *pater, num.29. cum ſequentibus.*

Verbo PATRIMONIUM.

P*ATRIMONIUM* Clerici gaudet privilegio Eccleſiæ, ut per Navar. *conſ.12.de cenſibus*, Surd. *deciſ.10. num.5.* Guter.*lib.1 pract.quaſt.3.n.17.* Steph. Gratian.*diſceptat forenſ. cap.159 n.27.cum ſeq.* Aloyſ. Ricc.*deciſ.Cur. Archiepiſcopat. Neapolit p.2.deciſ.229.* Marta *de juriſdict.p.4.cent.1.caſu 46.num.5.& cent.2. caſu 237.n.18.* Barb. *in remiſſ.ad Concil. Trid. ſeſſ. 21. de reformat.c.2.n 24 & lib 1 de jure Eccleſiaſt.cap.39. de privileg clericorum,§.5.n.29.*

Patrimonii bona ad quorum titulum quis fuit ordinatus, alienari non poſſunt ſine licentia Ordinarii ad ſolutionem debiti, Concil. Trident.*d.ſeſſ.21.de reformat.cap. 2.* Barboſa *de offic.& poteſt Epiſcopi, allegat.19.n 75. cum ſequentibus*, & vide ad propoſitum in terminis Quarant.*in ſum.Bullar.* verbo *Ordo,p.381.* & Dom. Roderic. à Cunha *ad cap.1.diſt.70.num. 26.* Nec in illis executio fieri poteſt, juxta reſoluta per Parlador. *lib.2 rer quotid. cap.fin p.5 §. 3 num. 32.* Et hujus caſus non meminit Mendez a Caſtro *in praxi ſeculari,lib.3 cap.21.§.5.*

Verbo PATRONUS.

P*ATRONUS* debet præſentare Clericum in Sacerdotali ordine conſtitutum, quando ab inſtituente fuit appoſita obligatio Miſſarum, Spin.*de teſtam gloſ.4.num. 68.* Gutierez *conſ.1.num.11.* Sanch *de matrim.lib.7. diſput.45. num. 15.*

Patronus ſæcularis poteſt bis præſentare, Cald.*de poteſt.elig. cap. 3. num. 19.* Secus eſt in Eccleſiaſtico, de quo vide Barb. *in cap.cum te 22. & cap.cum autem 24. de jurepatronat* Ubi idem Barboſa *n.* 2. ait quod patronus Eccleſiaſticus non poteſt variare, & præfertur primò præſentatus. Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *juſpatronatus, num 21.& n.22.* docet quod patronus laicus poteſt variare ante confirmationem Ordinarii, & ſi plures præſentaverit, valet inſtitutio & collatio illius quem Epiſcopus priùs inſtituerit & confirmaverit.

Patronus Eccleſiaſticus præſentans indignum, privatur ipſo jure pro illa vice poteſtate præſentandi, cùm variare non poſſit, & Epiſcopus debet repellere indignum præſentatum à patrono, & providere Eccleſiam de Clerico digno & benemerito: patronus verò laicus non fit privatus ipſo jure præſentans indignum, ſed infra quatuor menſes poteſt alium dignum præſentare, Cardoſ. *ubi proximè num 26* Phœb. *p.2.deciſ.109 num 26* quem vide *à num* 10.& *n* 24

cum

Digitized by Google

cum ſequentibus, de quo ad propoſitum vide etiam Barboſam *ad cap.cum in cunctis 7.§.clerici.n 25.cum ſequentibus,de elect.* Et jus ad rem acquiritur per præſentationem, per inſtitutionem verò jus in re, Barb. *ad cap. dilectus 6.num.4. de offic. legati,& de clauſulis uſufrequent.clauſula 44.n.4.* Flamin. *de reſignat.lib. 2.q.23.num.12.* Farin. *deciſ. 546. num. 2.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 15. §. 2. num. 1.* Deinde patronus qui eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi, ſi ejus præſentatus non admittatur, poteſt recurrere ad Regium tribunal, & præſentationes ſunt fructus juris patronatus, quibus ſi ſpoliatur, datur violentia, Gabr. Pereira *de mann Regia p.1.cap.7.n. 25.*

Præſentatio præcedente appellatione dicitur attentata, Garc. *de benefic p 9 cap.4.à n.16.*

Præſentatio patroni excommunicati non admittitur, Garc. *de benefic.p.5.cap.4. num.319.cum ſequentibus*, & vide Navar. *conſ.7.de jure patronat* Et excommunicatus non poteſt præſentari, Henriq. *p. 2 ſum. pag.1133.* Perez *lib.8 Ordinam p.174.*

Præſentatus, vel electus à poſſeſſore præfertur proviſo à proprietario, *cap.querelam,de elect.cap cùm olim,& cap.cum Eccleſia Sutrina,de cauſa poſſeſſ.cap. conſultationibus, cap.ex literis, de jurepatron.* Garc. *d. p. 5 cap 5.num.4.* & vide Reynoſo *obſervat.66.* Alia de materia vide per Barboſam *in d. cap. cùm autem, num.5 & in cap. cùm vos,num.5.de officio judi is ordin & de offic & poteſt.Epiſ opi,p 3.allegat.72.num.195.* Card. *p.5.cap.9.num.249.*

Verbo Pauper, Paupertas.

P*AUPER* quis dicatur? Vide Gonzal. *ad reg.8. Cancel gloſſ 2 num 43.* Et pauperes dicuntur non ſolùm mendicantes, ſed etiam habentes congruam ſuſtentationem, qui tamen attento ſtatu perſonæ,& dignitate, videntur indigere, Bart. *in l 1.num.35.Cod de ſacroſanct. Eccleſ* Cordub. *in l. ſi quis à liberis, § ſed ſi filius, num 44 ff de liber.agnoſcend.* Tiraquel. *de pia cauſa, in præfat.p. 10.* Barboſa *in l maritum. num. 6. ff. ſoluto matrim.* Maſcard. *de probat. concluſ. 1154 num 14.* Spin. *de teſtam gloſſ. 6. num.18.* Mex *in tract.taxa panis,concluſ.1. num.46.* Bernard. Græv. *in pract.Cam. Imper.lib 1.concl.42.conſiderat. num. 2* Surd *de alim tit 7 quæſt 6.num 27.cum ſequentibus,& tit.9. quæſt.,7.num. 2. & deciſ.61,num 3.* Barboſa *de offic.& poteſt.Epiſcopi.p.2,allegat.41.num.24.* Et eleemoſyna priùs nobili pauperi, quam ignobili tribuenda eſt, Surd. *de alim.tit.1. quæſt 93.num.30.* Barb. *ubi proximè.* Et qui habet multas filias pauperes dicitur pauper, Surd. *d.quæſt 93. num.33* Et qui habet fratrem divitem, non dicitur pauper, quia frater tenetur eum alere, Stephan. Gratian *diſceptat. forenſ. cap.552.à num. 17.*

Pauper dicitur qui renunciavit bonis, ut admittatur ad collegium pauperum, Sanch. *de matrim. lib.8.diſp.19. num.26.*

Paupertas in dubio præſumitur, Cov. *var, lib.2 cap. 6.num.3.* tanquam qualitas naturæ conveniens, ſecondùm quam quilibet naſcitur nudus & pauper, *cap.ſicut, 47.diſt.*

Paupertas quomodo probetur? Vide Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ.cap. 660.* Gonzal. *ad reg.8. Cancel gloſſ.2. num.44.* Flor. *var quæſt. 21.num.130* Azeved. *l.2.tit.18.num.45.cum ſeq.lib 4 nova recopilat.* Et pauperem qui ſe dicit, probare debet, Mex *in tract.taxa panis, concluſ.1.num.44.* Farin. *deciſ.Rot. Rom.num 1.& deciſ.250.*

Paupertas quibus caſibus excuſet? Vide Surd, *de alim tit 1 quæſt.48.num.34.cum ſequentibus*, Perez *l.1. tit.1.lib.3.Ordinam.p.46.*

Pauperibus conſanguineis potiùs ſuccurrendum eſt, quàm extraneis, *cap.non ſatis,86 diſt.* Tiraquel *de pia cauſa,in præfat.p.8.* Aloyſ. Ricc. *deciſ Cur. Archiepiſ opat.Neapolit.p.2. deciſ. 215.* ubi *n. 8.* agit de eo qui inſtituit extraneos, cùm habeat conſanguineos pauperes, quod peccet mortaliter. Et quæ dicantur miſerabiles perſonæ, relinquitur arbitrio judicis, Cov. *pract.cap.6. n.3.verſ.relinquendum*, Menoch. *de arbitr caſu 66.* Maſcard. *de probat. concl. 1061.* Valaſc. *allegat.65.n.25.* Tiraq. *de privileg piæ cauſæ,in præfat.p 5 cum ſeq.* Flamin. *de reſignat.lib.5. quæſt.6 n.139.*

Paupertatis privilegia vide per Rebuff. *de privileg Scholar.privileg.90.* Gonzal. *d. gloſſ.2 n 35.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ.cap.7. num. 9.* Et multa de paupertate vide per Hyppolit. *in l. 1.§ præterea,n.12 ff.de quæſt.* Sigiſ. Scacc. *de appellat quæſt.17 limit.40. num 11.* Cened. *ad decretum, collect. 27* Et plura in laudem paupertatis ac ejus favorem, vide apud Paul Montan *de tutelis,cap 36.gloſſ.1.num 4.cum ſequentibus*, Gunzal. *d gloſſ.2.a num. 1.* Paupertatis etiam plura mala vide apud Salzed. *in pract. crimin.Canon cap.18 n 3.& cap.137.* verbo *capitalis, p.559.* Vargas *no trat da nobreza, diſcurſo 9 à n 5.*

Verbo Pecunia.

P*ECUNIA* connumeratur inter immobilia, vel mobilia pretioſa, etiam deſtinata ad emptionem prædii, ut per Aloyſ. Ricc. *deciſ Cur. Archiepiſcopat.Neapolit.p 2.deciſ.261.* Barboſ. *de offic.& poteſt Epiſcopi,p.3.allegat.84.num 41.* quem vide *num. 42. 45 & 46.*

Pecunia cenſetur de his, quæ uſu conſumuntur, & in ea uſus fructus non poteſt ſeparari à dominio & proprietate, Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib.2. concl.10.coſinderat.3.* Stephan. Gratian. *diſceptat forenſ cap.543. num.8 cum ſequentibus*, Barboſa *ad cap.ult.de pignor.num.10.* Et eſt de rebus, quæ ſervando ſervari non poſſunt, idem Barboſa *d. allegat.95. à num.40.*

Pecunia affectionem non recipit *l.ſi fundus,in fine, ff.ad leg. Falcid.* Tiraq. *de retract.lig.§.1 gloſſ.7.n.110.* Et in ſumma ac quantitate non cadit affectio, niſi ratione perſonæ, cui debet ſolvi, vel loci, in quo eſt facienda ſolutio. Stephan. Grat. *diſceptat.forenſ cap.70. n.13.* Et pecunia additâ induſtria eſt fructifera, idem *cap.587.n.15.& cap.588.n.13.*

Pecunia non eſt apta ad germinandum, & non eſt merx, ſed menſura rerum, *l.1 ff.de contrah empt.* Surd *de alim.tit. 1. quæſt.42 num 131.& tit.9. quæſt.11 n.6 & deciſ 35. num.17.*

Pecuniam retinere ſatius eſt, quàm ſolutum repetere, *l 3.ff.de compenſat.l.ſi ſtipulans 15.in princ.ff. de fi ejuſſor* Tiraquel. *de retract lig.§.29 gloſſ.2 n.3.* Seraphin *de privil.juram privileg.74.n.8.*

Pecunia judices facilè corrumpit, quia munera frequenter excæcant oculos ſapientium, & mutant verba juſtorum, *Exod.23.& Eccleſ.20* Unde rationi convenit: ut judex mundas habeat manus Deo, Legi, & Regi, & nullum aliud quærat lucrum, ut *in Auth. de mandat Principum,§ oportet:collat.3* refert Aloys. Ricc. *deciſion. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit.p.2 deciſ.260.n.3.& 4* Et munera excæcant prudentes, & corrumpunt corda juſtorum, Maſcard. *de probat.concluſ.1409.n.28.* & ad propoſitum *ad l.unic.Cod.ex delict.defunct p.5.n.16.* Chaſſan. *in catal. gloriæ mundi p.11.conſiderat.54.* Paul Fuſc *de viſit lib 1 cap.12.n.2* Et dives omnem rem habere dicitur, Tiraquel *l. de nobilit.cap.3. num 5.& cap.13. n.164.* divitiæ donum Dei dicuntur, idem *in l.ſi unquam*, verbo *bona,n.1.in fine,Cod. de revocandis donat.*

Verbo

Verbo POENA, POENALIS.

POENA præſupponit culpam, Barboſa *de principiis, & locis commun. utriuſque juris, lit. P. n.* 10 quem vide *num. ſequentibus.*

Pœna non irrogatur, niſi expreſſe jure caveatur: idem Barboſa *dicta lit P, num.* 13. Et non incurritur extra caſus à lege, vel ab homine præfinitos, Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 276. *num.* 1. Valaſc. *allegat.* 31. *num.* 5.

Pœnis alternativè appoſitis non datur optio Reo, nec debitori, ſed judici. Gloſſ. *in cap à crapula*, verbo *vel beneficio, de vita & honeſt. clericor.* Gom. *tom.* 3. *varior cap.* 1. *num.* 39. Menoch. *de arbitr. lib.* 1. *q.* 94. alios refert Cened. *ad Decretal. collect.* 59. *n.* 4.

Pœna impoſita contrahenti matrimonium non habet locum in contrahente ſponſalia, gloſſ. verbo *contrahere, in clem.* 1. *de conſanguinit. & affinit.* quam exornant plures relati per Cov. *de ſponſal. p.* 2. *cap.* 1. *num.* 2. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *caſus*, *num.* 128. *Cod. de in integrum reſtitut. min.* Menoch. *de præſumpt lib.* 6. *præſ* 96. *n.* 6. & faciunt tradita per eundem *de arbitr. caſu* 151. *num.* 7 ubi quod mater ob ſola ſponſalia tutelâ filii non privatur.

Pœna poteſt duplicari, ubi dantur plures actus, *l. nunquam pœna, ff. de privatis delict.* Bubadil. *in Polit. lib.* 1. *cap.* 13. *num* 94.

Pœna in uno caſu appoſita non extenditur ad alium, etiam omnino ſimilem, argum. text. *in l. at ſiquis, ff. de religioſ. & ſumpt. funer.* Valaſc. *de partit. cap.* 6. *num.* 61

Pœna commiſſi non incurritur, nec quis cadit à jure ſuo, quando dubium vertitur, an contractus ſit cenſuarius, vel emphyteuticus, Alberic *in l.* 2. *Cod. de jure emphyt. num.* 8. *col.* 2. *verſ quid de jure ſequitur*, Jaſ. *ibi, num.* 42. Gam *deciſ.* 91. *num.* 2. Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 32. *num.* 35. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 118. *num.* 26. Nec habet locum hæc pœna, quando neſcitur quis ſit hæres, etiamſi per triennium ceſſatum ſit à ſolutione, per text. *in l ſi quando, ff. de action.* Jaſ. qui plures refert *d l* 2. *num.* 91. Valaſc *conſultat.* 71. *num.* 14.

Pœna conventionalis exigi poteſt, etiamſi nihil interſit, Surd. *deciſ.* 260. *num.* 22.

Pœna commutata non cenſetur repetita, Dec. *conſ.* 9. *col.* 2.

Pœna impoſita maſculis an comprehendat fœminas? Vide Perez *tit.* 1. *lib.* 5. *Ordinam. pag.* 6.

Pœna comminatoria ſubſiſtit de jure, & parti applicatam poteſt judex remittere, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 114.

Pœna impoſita præſcribitur anno, ſi ſit comminatoria, l. *unic. ff. ſi quis jus dicenti non obtemperaverit*, Rebuff. *ad l. aliud* 131. *ff. de verbor. ſignificat. p.* 501. *col.* 1.

Pœnalis conſtitutio regulariter reſtringitur, *cap. ſtatutum, de elect. lib* 6. Farin. *conſult* 65. *n.* 132.

Pœna morte extinguitur, *l. non ſolùm*, §. *morte, ff. de novi operis nunciat.* Gom. *l.* 46. *Tauri, num. fin.* Molin. *de juſtit. tract.* 3. *diſp.* 706. *n.* 40. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 4. *collect.* 1070 Et non tranſit ad hæredes, l. 1. *Cod. ex delict. defunct.* Gom. *tom.* 3. *var. cap.* 1. *num.* 84. *verſ. ex quibus.*

Pœnam data cauſa poteſt judex minuere, Bobad. *in Polit. lib.* 4. *cap.* 5. *n.* 62. *cum ſequentibus*, vel quando delinquens fuerit conjunctus, Director. Inquiſitor *p.* 2. *quæſt.* 56. *pag.* 38 ..

Pœna per legem, vel jus commune impoſita delinquenti, locum habet ſimiliter in mandante, probatur eo præcipuo fundamento, quoniam qui per alium facit, per ſeipſum facere videtur, *l. non ſolùm*, §. *ſi mandato, ff. de jurejur. l. non ideo minus, Cod. de accuſat. ſi quis id quod, ff. de juriſdict. omn. jud.* Duenh. *reg.* 378. *ampliat.* 3 Plaz. *de delict lib.* 1. *cap.* 15. *num.* 17. Decian *tract. crim. lib.* 4. *cap.* 17. *n.* 2. Clar. *pract.* §. *ult. q.* 38. *n.* 6. Gom. *tom.* 3. *de delict. cap.* 3. *n.* 39. & *l.* 45. *Tauri, n.* 91: Corraſ. *lib.* 2. *c.* 22. Menoch. *de interdict. remed.* 1. *recup poſſeſſ. miſcel. n.* 407. ex quibus atque aliis hanc ſententiam tenet Salicet. *in d. l. non ideo minus, quæſt.* 6. Clar. *lib.* 5. §. *fin. quæſt.* 89 *n.* 1. Cov. *var. lib.* 2. *cap.* 20. *n.* 10. Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 352. *num.* 1. & *caſu* 353. *num.* 2. Peregrin. lib. 2. *conſult.* 103. *num* 10. Ceval. *commun. contra commun quæſt.* 166. Decian *tract. crimin. lib.* 9. *quæſt.* 39. *num.* 1. Farin. *in praxi, quæſt.* 135. *n.* 1 Gom. *d. cap.* 3. *num.* 39. & ultra ſuprà citatos conſule Boſſium *in pract. crimin. tit. de mandato ad homicidium* Barboſa *in l. hæres abſens* §. *apud Labeonem*, *n n.* 20. *ff. de judic.* Gabr. *lib.* 7. *commun. tit. de criminalibus, concluſ.* 1. Surd. *conſult.* 40. *num.* 14. Et quod non præſumatur mandatum, vide Peregrin. *conſult.* 107. *num.* , *cum ſequentibus*, quomodo probetur, vide Maſcard. *de probat. concluſ.* 886. & *concluſ.* 1015. Menoch. *conſult.* 788. *num.* 2.

Pœna talionis an ſit in uſu, Vide Clar. *lib.* 5. § *fin quæſt.* 12. *n.* 15. *cum ſequentibus*, & *quæſt.* 81. *n.* 3. Cald *in l ſi curatorem*, verbo *vel adverſarii dolo, n.* 46. *Cod. de in integrum reſtitut. min.* Menchac. *illuſtr. cap.* 24 *num.* 16. Cot. *in memorab* verbo *talionis pœna, p.* 839. Fr. -mman. Roderic. *tom.* 2. *Regular. quæſt.* 14 *art.* 2. Director. Inquiſitor. *p.* 3. *commento* 14.

Verbo POENITENS, POENITENTIA, POENITENTIARIUS.

POENITENTIA dicitur ſecunda tabula poſt naufragium, Barboſa *ad cap. ſecunda, de pœnit. diſt.* 1.

Pœnitentia in delictis conſummatis non prodeſt, gloſſ. *in l. qui ea mente, ff. de furtis*, Farin. *de delict. p.* 5. *q* 124 *n.* 150 *cum ſeq.*

Pœnitens tenebitur pœnitentiam tolerabilem & humanæ fragilitati accommodatam acceptare, acceptatamque adimplere, niſi adſit rationabilis cauſa non acceptandi, Barboſa *in collect. ad Concil Trident ſeſſ.* 3. *de Sacramento pœnitentiæ, cap* 8. *num.* 3 & 4. ubi *num.* 5. an ſatisfactio poſſit fieri per opera alias debita, quæ quis tenetur facere ex alio præcepto: & rationem etiam aſſignat, quare tempore Miſſæ audiendæ de præcepto adimpleri poſſit pœnitentia injuncta à Confeſſario, & non poſſit adimpleri jejunium injunctum pro pœnitentia tempore Vigiliæ, vel Quadrageſimæ, & *num.* 6. quod pœnitentiam in peccato mortali adimplens peccat mortaliter, ſed obligationi pœnitentiæ ſibi à Confeſſario injunctæ ſatisfacit, de quo etiam vide eundem Auctorem *ad cap. ſignificavit* 3. *de pœnit. n.* 3. Et ad propoſitum notabis quod peccata venialia omitti poſſunt à pœnitente, nec obligatur ea confiteri per ſe ex præcepto Eccleſiæ, idem Barboſa *in collect. ad Concil. Trident ſeſſ.* 13 *de Sacram. Euchariſtiæ, cap.* 5. *num.* 4. Deinde peccatum carnale committens debet per aliquod temporis ſpatium abſtinere ſub veniali à communione, niſi adſit juſta cauſa communicandi, ex eodem Barboſa *d. ſeſſ.* 13. *cap.* 7. *num.* 3. Et peccati ratione ſubjicitur laicus Eccleſiaſtico judicio, idem *ad cap novit* 13. *de judic. num.* 5.

Pœnitentiarii ſummi poteſtatem vide per Cald. *de reſolut emphyt. cap.* 15. *num.* 54. *cum ſeq.*

Verbo PENSIO, PENSIONARIUS.

PEnſio eſt beneficium Eccleſiaſticum. & beneficii nomine intelligitur, ſi detur in titulum beneficii, ſecus ſi in ſtipendium, ut per relatos à Barboſa *in cap.cum adeo 17. de reſcriptis, num. 4. & 5. & in cap.mandatum 38.eod.tit.num.3 & lib.3.de jure Eccleſiaſt.cap.11.de penſion.num.7.cum ſequentibus*, quibus adde Pat Soar.*lib.4.de ſimonia, cap. 26.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.2.deciſ. 192 n.3.* Et penſiones noſtri temporis loco beneficii aſſignantur, & dantur titulo Eccleſiaſtico, Gabr. Pereira *De manu Regia, p.2.cap.64.n.42.* Et penſio Clerico aſſignata eſt Eccleſiaſticum beneficium, Cæſar. *p. 3. relect. de Eccleſ. hierarch.diſp.14.§.10.* Et penſiones quæ aſſignantur in Curia Romana, pro majori parte dantur in titulum beneficii, & veniunt appellatione beneficii, Flor. *var. quæſt.23. n. 35* Et penſio ex uſu & ſtylo Curiæ ſolita reſervari non eſt quid temporale, ſed ſpirituale & annexum ſpirituali ad inſtar beneficii, garc. *de benefic p.1.cap.5 à num.8.* Azor. *inſtit moral.p.2 lib.8 c.5.verſ ſextò quæritur, col. 971.* Et ideo fit mentio penſionis in mandatis Apoſtolicis, quia ſuccedit loco beneficii, Rebuff. *de nominat. q. 9. num.16* Et quod penſio ſit quid temporale, & poſſit aſſignari laico, tradit Ricc.*ubi proximè,n 6.* Et quod penſio propriè non ſit beneficium Eccleſiaſticum, probant gonzal.*de menſibus,gloſſ. 5. §. 52. num. 1. 3. & 36.* garc *d.cap.5. num. 3. 49. & 72* Barboſa *tract. de appellat.verbor.utriuſque juris ſignific.lit A*, verbo *beneficium 32.num.2.* De præſtimoniis, quod ſint beneficia Eccleſiaſtica, quando dantur in titulum perpetuum clericis, & habent annexum aliquod obſequium ſpirituale, ſecus autem ſi in ſola temporalitate conſiſtant, & de his plura alia vide apud Cæſar. *d.diſp 14 § 5 per totum, & quæſt. 2. proœm num. 17.* Flamin *de reſignat lib.2.quæſt.1.n 124.* Rebuff. *de pacific.poſſeſſor.n.90.& 91.* Azor.*moral.inſt. p. 1. lib. 10. cap. 3. col. 944 & p.2.lib 3.cap.7. col.269.* Salzed. *in pract.cap.62.num 11.* Soar.*d lib.4.de ſimonia, cap. 25. num. 2.* gonzal. *d. gloſſ. 5. §. 2* garc. *dicta p 1. cap.2. num. 127.* Barboſa *lib. 2. de jure Eccleſiaſt. cap 4. de beneficiis Eccleſiaſt in genere,num.64.& lib. 3. cap. 8. de præſtimoniis.*

Penſio eſt ſervitus, Flamin.*de reſignat. lib. 1 q 8. num. 8. & lib. 6. quæſt 2. n. 6*

Penſio non poteſt reſervari in beneficio, niſi accedente Papæ authoritate, Steph. gratian. *diſceptat. forenſ.cap.617.num.5.cum ſequentibus*, Cald. *de poteſt. eligendi,cap.7 n 15.* Et penſiones Eccleſiaſticæ ſuper beneficio impoſitæ non poſſunt obtineri abſque licentia Summi pontificis, Flor.*var.quæſt.23. num. 34.* Et obligatio ſolvendi penſionem contrahitur ſuper beneficio, neque conſtituitur ex contractu & conventione partium, ſed ex ſola Pontificis authoritate & conceſſione, à quo totum negotium hujuſmodi pendet, gig.*de penſion quæſt.79.n.2 & quæſt. 83. n. 9.* gonzal *ad reg.8 Cancel gloſſ.5.§ 5.num 43* Flamin *de reſignat.lib 1.quæſt.8.n.34.* ubi *num.35.* quod etiam invito reſignatario poteſt penſio reſignanti aſſignari, & concordant reſoluta per eundem *lib. 6. quæſt. 2. num.155.* ubi *n 20.29 & per totam quæſt.* agit de reſervatione penſionis in reſignatione, & de clauſulis in literis apponi ſolitis.

Penſio conſtituta ſuper fructibus per ſummum Pontificem non cenſetur impoſita ſuper diſtributionibus quotidianis, cùm iſtæ habeant diverſam naturam à fructibus, & illorum appellatione non veniant, Stephan. gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 166. num.27.*

Penſio quandoque ponitur ſuper diſtributionibus quotidianis, licèt ſecus regulariter, Flamin. *de reſignat.lib.6.quæſt.2.n.29.* Et reſignatio eſt nulla, non reſervata penſione ſuper omnibus fructibus, idem *lib 9.quæſt.17.n.57.* Et ſuccedens in beneficio renunciato ſimpliciter tenetur ad penſionem, idem *lib. 1. quæſt.8.num.22* ubi *num.27.* quod vacante beneficio Oeconomus vel Camera in Regno Neapolitano ſolvit penſionem. Et ille qui non percipit fructus ob incurſionem hoſtilem, & ex caſu fortuito, non tenetur ad penſionem, idem *d. quæſt. 8. num. 48.& d. quæſt.22 num.101.* Et de penſione vide plura apud Aloyſ. Ricc. *in collect.deciſ.part.4. collect.1179.*

Penſio impoſita ſuper Canonicatu, dum Cononicus fuit ſuſpenſus debet ſolvi per Capitulum, ubicunque portio Canonici ſuſpenſi ſpectat ad Capitulum per jus non accreſcendi: ita Barboſa *de offic & poteſt.Epiſcopi,p.3.alleg.53.n.117.* ubi teſtatur deciſiſſe Rotam *in una Conimbric. penſionis 1605. coram Illuſtriſſimo Dom Cardinale Millino*, & ibidem etiam refert quod penſionarius, quando penſio eſt impoſita ſuper diſtributionibus quotidianis, & Canonicus fuit ſuſpenſus, duplicem viam habet, vel dirigendo actiones contra Canonicum ſuſpenſum. vel contra Capitulum, quod diſtributiones percipit: & idem etiam probat *in collect.ad cap.Paſtoralis 53.§.verùm, num.16.de appellat.*

Penſio debetur per Capitulum penſionario, licèt Canonicus ſit abſens, ita quod fructus, vel diſtributiones accreſcant Capitulo per jus accreſcendi, vel non decreſcendi, Ceval.*commun. contra commun.quæſt. 897 n.505.cum ſequentibus*, ubi *n 909. cum duobus ſequentibus*, aſſerit quod quando actor eſt in poſſeſſione percipiendi penſionem, executor eſt judex ſolutionis penſionis, & Ordinarius nullitatis & reformationis. An Capitulum ſi percipiat fructus & diſtributiones præbendæ vacantis per obitum, vel abſentiam beneficiati, ſuper qua authoritate Apoſtolica cum conſenſu beneficiati reſervata eſt penſio, teneatur ſolvere talem penſionem pro tempore vacationis ejuſdem præbendæ, vel etiam ſinguli Capitulares. an verò ſucceſſor poſtquam de tali præbenda fuerit proviſus? In qua partem negativam, quod ſcilicet neque Capitulum, neque ſinguli Capitulares teneantur ad ſolutionem harum penſionum, tenent Navar.*conſ.49. n. 2. ſub tit. de præbendis*, aliàs in impreſſione Lugduni *conſ.1.n.2 ſub tit. de ſolut.* Gutier. *canon.lib.1.cap.1 n.109.cum ſequentibus,juncto n.119. cum ſequentibus*, & poſt eos Joan. Petr. Monet. *in tract.de diſtribut.quotid p.3.quæſt.8.n.17.cum ſequentibus*, ubi quod penſio impoſita ſuper diſtributionibus quotidianis, non eſt ſolvenda per Capitulum, cui illæ tunc accreſcunt, ſecus ſi nullus ſit poſſeſſor: idem repetit *de option.cap 7 quæſt 3 n. 48.* & acriter defendit Brito *ad cap.propter ſterilitatem, de locato,à n. 15. uſque ad num. 53.* Et quod hæc opinio communiter teneatur in Hiſpania, teſtatur Garc. *de benef p. 1. cap. 5.num.208.* Contrariam opinionem, nempe Capitulum teneri ad ſolutionem harum penſionum, ſequuntur Aloyſ.Ricc.*in praxi rerum fori Eccleſiaſt. tit. de penſion.deciſ.434.* Gonzal.*ad reg. 8. Cancel. gloſ. 5. § 5.n.44.cum ſequentibus*, Garc.*dicto cap.5.n.106. cum ſequentibus*, Gig.*de penſion.quæſt.51* Quarant. *in ſum. Bullar.* verbo *diſtributiones quotidianæ, pag. 216.* Mareſcot.*var.reſol.lib.2 cap.18.à num. 51.* Bonacina *de horis canon.diſp.1.q.5.puncto 3.n.12.* Ceval. *d. loco*, Barboſa *de jure Eccleſiaſt.univerſo,lib.3.cap.11. n. 91. circa fin.& in praxi exigendi penſiones,q.7.n.20.cum ſeqq.* Rota *deciſ.133.apud Farinac. p. 2. recent. & deciſ.407.n.1.p.1.in poſthum.Farinac.* Navar.*conſ. 3.n 3. in fine,de ſolut.* mutans ſententiam quam *conſult. 1.* amplexus fuerat.

Penſio ut exequatur, debent præſentari literæ originales executori, & incipere per monitorium cum clauſula juſtificativa, Garc. *de benefic. p. 1. cap. 5. num 532. cum ſequentibus*, & vide Barboſam *ad cap. cùm in jure peritus 31. à n. 3 de offic delegati* Adversùs illum cui literæ penſionis intimatæ fuerunt procedi poteſt via exequutiva, aliàs via ordinaria, Guter. *canon. qq. lib. 1. cap. 1. n. 113.* Si exequutor penſionis procedat nulliter contra debitorem penſionis, tunc poteſt recurrere ad Ordinarium, Gig. *de penſionibus, quæſt. 70.* Auditor Cameræ nec ejus Subexecutor non poſſunt declarare debitorem excommunicatum, niſi ei intimentur literæ originales penſionis, Flor. *var. quæſt. 12. n. 27* Et executor Apoſtolicus non poteſt exercere juriſdictionem literis non præſentatis, Barboſ. *in d. cap cùm in jure peritus, n. 3. & 4.* ubi *num. 5.* quod excommunicatio lata à delegato, qui copiam ſuæ delegationis petenti non dedit, eſt nulla, cui adde Mart. *de juriſdict. p 2. cap. 35. n. 3. & 5.* De executorialibus adversùs poſſeſſorem beneficii, vide Guter. *canon. cap. 4. n. 28. & 29.* In executore gratiarum penſionis rejiciuntur exceptiones allegatæ, & litis pendentia, & ab eo appellari non poteſt, Flor. *d. quæſt. 12. n. 43* ubi etiam quod à mandatis Auditoris Cameræ non admittitur appellatio, & recurſus ad Regem, & judices ſupremi debent declarare vim non inferri, & cauſam ſubexecutori remittere.

Penſionis ſolutionem, & circa eam procedendi modum, vide per Flor. *d quæſt. 12. cum ſequentibus*, ubi de executoribus literarum Apoſt. & quid poſſunt, vide Rebuff. *de pacific. poſſeſſor n. 92. cum ſequentibus*, ubi *num.* 116 quod non poteſt diminutis fructibus. Et in executione penſionis procedendum eſt non retardata ſolutione, Garc. *de benefic. p. 1. cap. 5 num.* 117. *juncto num. 553. cum ſeq.* Ricc. *in collect. deciſ. p. 4. collect. 1 63 in limit.* Marta *de clauſul. p. 1. clauſula 195. num* 12. cum aliis per Barb. *de clauſ. l. uſufrequent. clauſula* 162. *num.* 1. Et obligatus in forma Cameræ ſolvere Romæ penſionem, ad Curiam Rom. citari non poteſt, Ordinat. *lib. 2. tit. 13.* §. 1. Gabr. Pereira *de manu Regia p. 1 cap. 9. num. 13.* Et in materia penſionis quando debitor vult agere, ne fraudetur penſionarius perceptione penſionis lite pendente, ſignatura non conſuevit dare commiſſionem juſtitiæ, niſi cum clauſula. *ſine retardatione ſolutionis penſionis*, Gig. *de penſion quæſt. 62. num. 12.* Flamin. *de reſignat. lib 6. quæſt. 2. num.* 153. & de hac clauſula vide Barboſam. *d. clauſula* 161. & alia de penſione refert Gig. *d. quæſt 62. num. 10. &* 11. Monet. *de diſtribut. quotid. p 3 quæſt.* 8

Penſionis in literis eſt facienda mentio de prima, Flamin. *de reſignat. lib. 6. quæſt. 2. à. num.* 40. Flor. *var. lib. 1. quæſt. 12. num. 53.* Rebuff. *de pacific. poſſeſſor. num.* 123. Azor. *inſtitut. moral. p. 2. lib. 7. cap. 21. quæſt. 9. colum. 886. & libro octavo, cap. 9. quæſt. 3. colum.* 984 & Garc *de benefic. part. 1. capite quinto, num.* 561.

Penſio appoſita cum clauſula, *dummodo remaneant centum Rectori*, an ſit nulla, ſi non remaneant? Vide Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſion. p 5. collect.* 1668 Garc. *d. cap. 5. à num. 66. cum ſequentibus*, ubi *num. 422. &* 423. diſtinguuntur duo caſus ſuper hoc dubio.

Penſionarius tenetur contribuere in collectis & ſubſidio charitativo, Tiraquel. *de primog. quæſt. 74. num.* 10. Gig. *de penſion. quæſt.* 59. Valaſc. *de jure emphyt. quæſt. 17. num.* 1. Rebuff. *de pacificis poſſeſſor. num.* 120. Azor. *inſtitut. moral. p. 2 lib 8 cap. 9 col.* 983. Garc. *d. cap. 6. num.* 171.

Penſio ſolvi debet literis nondum expeditis, ubi quis ſe obligavit. Ricc. *dicta p 5. collect.* 1665. & etiamſi literæ non fuerint præſentatæ per duos, vel tres annos, debetur ſtatim atque fuit conſtituta Rebuff. *ubi proximè, num. 16. juncto num* 117. Et quod penſio poteſt peti & exigi ſalva conſcientia, literis non expeditis & confectis, tradunt. Gig. *de penſion. quæſt.* 34 Sanch. *de matrim. lib. 8 diſput. 29. num.* 4. Cald. *lib 1. qq. forenſ. quæſt. 22. num* 47. ubi etiam aſſerit quod ſi in gratia eſſet clauſula quod ſola ſignatura ſufficiat, tunc nulla eſt dubitatio. Et ſtante clauſula in ſupplicatione penſionum, vigore literarum deſuper expeditarum, nec aliàs perſolvenda, non poteſt exigi, nec ſolvi ante literarum expeditionem, Garc. *de benefic. p. 4. cap 2 à. num* 39.

Penſionarius habet regreſſum contra non ſolventem ut dimittat beneficium, Azor. *inſtit. moral. p 2. lib 7. cap. 14. quæſt. 8. col. 860. cum ſeq. & lib 8 cap. 9 quæſt. 4. col.* 985. penſionario volente. Cald. *lib. 1. forenſ. quæſt. 20. num.* 66. ubi quod beneficiarius non ſolvens penſionem penſionario intra tempus incurrit pœnas appoſitas in literis, *penſionario volente*, & vide Gig. *de penſion. quæſt. 79 num.* 3. ubi quod habens regreſſum ad beneficium, habet jus ſaltem in ſpe ad illud. Unde pœna regreſſus reſervatur ex cauſa reſignationis, & in favorem penſionarii, caſu quo reſignatarius recuſet, vel differat ſolvere penſionem annuam impoſitam ſuper beneficio reſervato, vel illam petat annullari, aut ad minorem ſummam reduci, Flamin. *de reſignat. lib 6 quæſt. 3. num. 5. & 7.* ubi *num.* 10. quod poteſt repetere beneficium, & agere ſpolio, cùm proviſio ſit nulla: & *num.* 13. quod in impoſitione hujuſmodi regreſſus, non requiritur conſenſus beneficiati: & *num.* 14. 15. & 1. quod intra regreſſus, ſi debitor penſionis illam non ſolvit infra triginta dies, & lapſis ſex menſibus poſt dies triginta ſteterit in cenſuris pertinaciter, juxta formam literarum, &c. & *num.* 36. quod ad hoc ut intret effectualiter, requiritur judicis canonizatio, & *num* 37. quod judex non debet canonizare hunc ingreſſum, niſi principali fuerit facta intimatio literarum, eſto quod habuerit notitiam, quod procurator fuerit intimatus. Et regreſſu obtento ad beneficium jam obtentum perveniri ſolet, ut ex Rota tradit Barboſa *de Canonic. cap. 18. num.* 20. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 922. part.* 5.

Penſio recipi non poteſt poſt ingreſſum, quia per aſſecutionem tituli extinguitur penſio, Gig. *de penſion quæſt. 49. num 6. &* 7. adeò quod poteſt per ſimplicem concordiam inter reſignantem & reſignatarium abſque novo Sedis apoſtolicæ bene placito reviviſcere, Gambar. *de offi. delegati, lib. 6 num.* 483. *cum ſequentibus*. Et penſiones decurſas amittit, qui vigore regreſſus petit immitti in beneficium, Gig. *de penſion. quæſt.* 76. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 617. num.* 34. Et penſionarius non poterit uti pœna regreſſus, ſi recipiat penſiones præteritas, Gig. *quæſt. 73. & d. quæſt.* 76 Et penſionarius recipiens penſiones cum proteſtatione ſibi præjudicat in regreſſu, idem *d. quæſt 73. num 5 6 & 7.* Et non licet appellare ab hac pœna, idem *quæſt. 78. num* 6 Et de acceſſu & regreſſu vide text. *in cap. 2 in princip. de præbend lib 6. cap. propoſuit, eod. tit Clem. 1. in fine, ut lite pend.* Flamin. *de reſignat. lib. 6. quæſt. 3.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. §. 1. proœm. num* 32 Barboſa *in praxi exigendi penſiones, quæſt. 9.* ubi *num. 17. &* 18. quod poſſeſſor eſt intruſus ac merus detentator, & non legitimus contradictor poſt canonizationem regreſſus: & *quæſt. 10. à num.* 2. aſſerit quod non amittit penſiones decurſas qui vigore regreſſus ob illas non ſolutas obtinuit immitti in poſſeſſionem beneficii. Et de modo procedendi quando reſervatur regreſſus, vide Flamin. *d. lib. 6. quæſt. 2. num.* 138. *cum tribus ſequentibus*.

Penſio

Penſionarius incedens in habitu & tonſura gaudet fori privilegio, quando penſio datur in titulum, Barboſa *lib.3 de jure Eccleſiaſt.cap.11 de penſionibus, n.17.* Aloyſ. Ricc.*deciſ.Cur. Archiepiſcopat Neapolit. p.2.deciſ.192.* Azeved.*l 1.n.5. verſ.Sed an penſio,tit.5. lib.1.nova recopilat.* Gonzal. *ad reg.8. Cancel gloſſ.5. §.5.n.6.* Garc.*de benefic.p.1. cap 5.n.70.cum ſequentibus*, & ſacram Congregat. Cardinalium ita decreviſſe refert idem Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi. p 2. allegat.12,n.8 & p.3.allegat.57.n.151.* quamvis contrarium reſolvat Cenedo *pract. lib.1.q.4. à n 31.* quem cum aliis citat Barboſa *d. n.17.* quem vide *in collect.ad Conc. Trid.ſeſſ.23.de reform. cap 6.n.12.* & Themud. *deciſ.321. n.4. cum ſequentibus.*

Penſio non poteſt remitti, ſeu vendi ſine ſuperioris authoritate, Azor. *inſtit moral. p.2. lib.8. cap.10. col.987* Gonzal.*ad reg.8. Cancel. gloſ.5.§.5 num 38. cum ſequentibus, juncto num.19.* Cald. *de poteſt.elig. cap.7. num.15.* gratis verò ſic, Aloyſ. Ricc.*in collect. deciſ.p.5 collect 1653.* Et non poteſt pecunia redimi, nec transferri ſine auctoritate Papæ, Garc. *de benef. p.2.cap.5. n.20.* ubi *num 38.* quod quamvis ante obtentum beneplacitum Papæ non poſſit penſionario ſolvi pecunia in executionem conventionis, itaut ſtatim penſio maneat extincta, ſeu partes nequeant reſilire, & revocare mandatum, poteſt tamen illi dari pecunia in rationem redemptionis pro tempore beneplaciti obtenti, ideſt, ut beneplacito obtento eam ſibi habeat pro redemptione, ſeu tanquam in depoſitum, & ſecuritatem, ut ſit certos & ſecurus de ſolutione, ac ſine neceſſitate exigendi à redimente, ſicut poſſet accipere fidejuſſorem pecuniæ ſolvendæ beneplacito obtento: & *num.39.* quod poteſt penſio gratis remitti per penſionarium abſque authoritate Superioris. Et penſio ſuper beneficio Eccleſiaſtico conſtituta non poteſt redimi abſque ſimoniæ labe. Cardin. Tolet *in ſum. cap.92. in fine*, Leſſ. *de juſtit. lib.2. cap. 35. dub.22. num. 224.* Barb.*reſp. caſuum conſcient. p.1. caſu 37.* Ricc. *d. collect. 1653.* Pat. Soar. *lib.4. de Simonia, cap.26. num.10.* Et fructus penſionis Eccleſiaſticæ non poſſunt vendi, aut locari ultra tres annos, Garc. *de benefic. p.2. cap.1. num 37.* Secus eſt in commoditate, quæ poteſt vendi, idem Garc *ubi proximè, num.38 & d.cap 5.n.29.* Ricc. *d. collect.1653.*

Penſionarius æquiparatur fructuario, Menoch. *conſ 66. n.1* . Cald. *forenſ. lib.1. q.13.n.10.* ubi etiam probant quod penſio ſimilis eſt uſufructui.

Penſio æquiparatur contractibus profanis, Garc. *de benefic. p.1. cap.5. num.41.*

Penſio Eccleſiaſtica poteſt aſſignari puero & minori ſeptennio, Flamin *de reſignat lib.4.quaeſt.9.n.12.* Azor. *inſtitut. moral. p.1.lib 8. cap.7. col 74.* Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ cap. 508. num. 16 cum ſequentibus*, ubi etiam quod eſt neceſſaria expreſſio ætatis infantilis.

Penſionis perceptio probat poſſeſſionem, & acquiritur ex unico actu, Flor. *lib 1. var.quaeſt.2.n.25.* Garc *de benef.p.1 cap.5 n.450.* Aloyſ.Ricc. *in collect. deciſ.p.5. collect.1604.* Melchior Loter. *de re benefic. lib 1. quaeſt.48. num.106.*

Penſio ſuper beneficio poteſt aſſignari laico, Flamin *de reſignat lib 2. q.15.n.20.& lib.4.q.2.n.7.* Ricc. *deciſ.Cur. Archiepiſc.Neapolit.p.2.deciſ.192.n.6* .

Penſio Eccleſiaſtica non poteſt conferri illegitimo, Barboſa *in addit. ad collect. p.8. col.1.*

Penſionem qui petit habet probare vitam penſionarii, Cur. Philip. *p.1. §.17. n.22.*

Penſionarii tenentur dicere qualibet die officium parvum Beatæ Mariæ Virginis, Gonzal. *ad reg.8. Cancel. gloſſ.5. §.5. num.13.* Marta *de juriſdict.p.2. cap.51.num 46.* Aloyſ. Ricc.*in collect.deciſ.p.3.collect.* 140. cum aliis citatis per Barboſ. *ad cap. dolentes 9. de celebrat. Miſſarum, num.7.*

August. Barboſæ Repertur.

Penſionem qui ſolvit Prælato videtur habere mandatum, Menoch.*de præſumpt lib.2. præſumpt.33.* Gig. *de penſio.quaeſt.48.* Steph. Grat *diſcept. forenſ. cap.132. n.57.cum ſeqq* ubi quod habet locum quando præcedit obligatio Cameralis de ſolvendo penſionem.

Penſio ut imponatur requiritur ſpeciale mandatum, Pariſ.*conſ. 43. n 55.lib.4* & quoties confertur beneficium abſenti reſervatione penſionis, tunc in dicta reſervatione derogatur regulæ de præſtandis conſenſibus, Flamin. *de reſignat.lib.8. quaeſt.8.n.118.* ubi *n.119.& lib.6. quaeſt.1. in fine*, & *n.131. cum ſeq. ejuſdem quaeſt.1.* quod Papa poteſt reſervare penſionem abſque conſenſu beneficiati, ut eſt communiter receptum, & pluries reſolutum in Rota: & *n.122. d. quaeſt.8.* quod negatio debet eſſe nominatim expreſſa, cùm regulæ Cancellariæ habeant decretum irritans. Et reſignatarius debet conſentire penſioni: idem Flamin *lib.6. quaeſt.2. n.155.*

Penſionem tenetur reſolvere poſſideos beneficium, etiamſi litiget ſuper eo Rebuff. *de pacific. poſſeſſ. n. 130.* Flamin.*d.lib.6 quaeſt.2.n 153.* ubi *n.148* de poſſeſſione habita, vel non habita, quæ clauſula non extenditur ultra duos vel tres annos.

Penſionario non poteſt præjudicare titularis in conductionibus anticipatis, Gabr. Pereira *de manu Regia,p.2.cap.31.n 8.in fine*, quem vide *num 9.& per totum cap.* ubi etiam quod conductores debent reſpondere coram Eccleſiaſtico judice, & non poſſunt recurrere ad judicem Regium.

Penſionarius agit hypothecaria contra fructuum perceptorem. Gig. *de penſion. quaeſt.31.n.3* ubi *n.51.* quod perſona beneficiati eſt obligata ad ſolutionem penſionis: & *n.6.* quod dignitas ſuper cujus fructibus reſervatur penſio, obligata eſt. Et pro penſione competit actio perſonalis, & hypothecaria contra ſucceſſorem, quia ſucceſſor acceptando beneficium penſione gravatum, videtur quaſi contrahere, & obligare ſe ad onera impoſita, Aloyſ. Ricc *in collect. deciſ. p.4. collect 1179.*

Penſionis Eccleſiaſticæ debitor non gaudet beneficio *cap. Odoardus, de ſolut.* ut per citatos à Barboſa *ibidem, n.6.* quibus adde Garc. *de benefi. p.1. cap.5. n.237.* Soar. *de cenſur diſp.20. ſect.2 n.12*

Penſionem impoſitam ſuper fructibus beneficii ille tenetur ſolvere, qui hujuſmodi fructus percipit ratione ipſius beneficii, & ſi alicui locentur redditus illius beneficii, procul dubio is non tenebitur ad penſionis ſolutionem, ſed ille qui beneficium penſione gravatum obtinet, Moneta *de diſtribut. quotid. p.3. quaeſt.8. num.20.*

Penſiones non poſſunt habere exteri, Gabr. Pereira *de manu Regia, p.1. in princ. fol.8.verſo, & fol. 278.n.250. & p.2. cap.63. n.14. & cap 64. n.40. cum duobus ſequent. & c 66.n.82.* & vide Salzed. *in pract. crim.canon.cap.54.n.12.* & Dom. Roder. à Cunha *ad diſt.70.cap.1 n.9.*& vide eundem Gabr. Pereira *d p.2. cap.64.n.42.*ubi *d.cap.63 n.14.* & *n.17.cum ſequentibus*, adducit Breve Juli III. conceſſum Regi Joanni III. quo cavetur, ne extra Regni limites aliquis judices à Sede Apoſt.obtineat, & ibidem interpretatur dictum breve, quod vide *n.44. cum ſeq.* Itali in Portugallia penſiones obtinent, & bullas Apoſtolicas ſuo proprio nomine de illis expedire faciunt, cùm id in aliis Hiſpaniæ regnis minimè eis liceat, ut teſtatur idem Gabr. Pereira *d. cap.64. n.42.* & ex ſtylo totius Hiſpaniæ eſt, quod exteri in ea penſiones non habeant, & ipſi in capite cujuſdam Hiſpani eas conſtituunt, à cujus manu penſiones percipiunt, in quo quidem & fraus verſatur; refert Barboſa *in praxi exigendi penſiones, quaeſt.5. n.19.*

Digitized by Google

Penſionatio ſpoliato datur remedium poſſeſſionis reintegrandæ, quando penſionem petiit ab eo, qui illam ei ſolvere conſueverat, Cald. forenſ. lib. 1. q. 22. n. 48. Azor. inſtitut. moral. p. 2. lib 8. cap. 2. q. 3. col. 998. Interdictum recuperandæ poſſeſſionis conceditur, cùm quis dejectus eſt à quaſi poſſeſſione percipiendi penſionem, Menoch. de interdict remed. 1. recup. poſſ. n. 78. & de arbitr q. 15. n. 100. Et penſionatius poteſt agere remedio ſpolii pro penſione ſibi ſubtracta, Barboſa ad cap. querelam 24. de elect. n. 4.

Penſionatius ſpoliatus poſſeſſione percipiendi penſionem tenetur de titulo docere, & ſuæ penſionis reſervationis literas oſtendere, Cald. forenſium lib. 1. q. 22. n. 48. Gig. de penſion. q. 47. n. 3. Maſcard. de probat. concl. 1323. Flor. var. q. 23. n. 35.

Penſionis nullitas non obſtat, ut penſionarius non ſit manutenendus, Steph. Grat. diſceptat. forenſ. c. 113. à n. 28. ubi n. 22. quod conceditur manutentio, etiamſi per triginta annos penſio non petatur. Caſu quo agatur de nullitate penſionis, ſeu reductione, ſolet ſummus Pontifex committere cauſam cum clauſula, ſine retardatione ſolutionis penſionis, ut refert deciſum in Senatu Rebuff. de pacific. poſſeſſ. n 137. & in Rota Ricc. in collect. deciſ. p. 5. collect 1604 qui etiam aſſerit, quod judex non poteſt procedere, niſi priùs ſoluta penſione, & idem cum aliis reſolvit latè Barboſa de clauſ. uſufreq clauſula 162. cui adde Flamin. de reſignat lib. 1. q. 8. n. 45. & 46. Et pendente cauſa nullitatis, ſeu reformationis penſionis coram Ordinario abſque commiſſione, certum videtur non impediri executionem literarum penſionis, etiamſi oppoſitum eſſet de litis pendentia & inhibitum, quia Ordinarius non poteſt inhibere executori, qui eſt ſuperior, Garc. de benefic. p. 1. cap. 5. num. 525.

Penſio ſubit vicem alimentorum, Cordub. in l. ſi quis à liberis, §. ſi quis ex his, n. 44. ff. de liber. agnoſcend. Gig. de penſion. quæſt 51. n. 1. cum ſequentibus, & quæſt. 83. num. 12. Surd. de alim tit 8. privil. 51. num. 7. Melchior Loter. de re beneficiaria, lib. 1. quæſt. 15. n. 47. Penſionis cauſa aſſignatæ loco alimentorum non admittitur appellatio, Surd. d. tit. 6. privil. 60. n. 10. Gig. de penſion. quæſt. 55. n. 3. ubi n. 5. idem aſſerit quando in penſione proceditur executivè, & vide Mendez in praxi, lib. 3. cap. 19. num. 9 ubi reſolvit quod ſententia non ſuſpenditur per appellationem in cauſa alimentorum, quæ cauſa non eſt ſuſpendenda, cùm venter non patiatur dilationem, ex Surd. d. privil. 60. num. 5. 8 & 10 cum ſeq. Loter. d. lib. 1. quæſt. 38. num. 3.

Penſionarius poteſt agere contra tertium pro penſione ſolvenda, Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. p. 5. collect. 1604. in princip. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 423. num. 37. cum ſequentibus, Gabr. Pereira deciſ. 65. num 2. & deciſ. 66. n. 1.

Penſio niſi ſolvatur, non poteſt titularis facere conductionem, nec fructus ſuos, quemadmodum colonus & emphyteuta, l. ſi ſervus communis, §. locavi, juncta gloſſ. verbo habere, ff. de furtis, Cald. de emps. cap. 23. n. 13. Mendez in praxi lib. 4. cap. 4. n 9. quamvis dubitet Valaſc. de jure emphyt. q. 20. n. 15.

Penſioni qui per procuratorem conſenſit, illam non ſolvendo, non incurrit aliquam pœnam privationis, aut excommunicationis, niſi poſt intimationem literarum ſibi factam, cùm juſta ſit ejus ignorantia, Gig. de penſion. quæſt. 84 num. 2. & vide Cald. forenſ quæſt. 20. num. 16.

Penſio eſt privilegiata, & præfertur aliis obligationibus, Garc de benef p. 1. cap. 5 n 2. Et penſionarius munitur privilegio prælationis erga cæteros creditores anteriores in fructibus beneficii gravati, Marcheſan. de commiſſ. p. 1. cap. 4. de commiſſione appellat. n. 68. Garc d. cap. 5. num. 236. Roderic. de concurſu creditorum p. 1. art. 5. à num. 27. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 94. n. 52. cum ſequentibus.

Penſioni videtur conſentire qui acceptat beneficium reſignatum, juxta opinionem communiter receptam à Rota, quam refert, & ſequitur Cardinalis Put. deciſ. 100. lib 2. & Cavaler. Rota deciſ. 26. Et beneficium ex quo penſio ſolvitur, cenſetur tacitè hypothecatum, argum. text. in l. 2. ad finem, ff. de alim. & cibar. legat. Neguzant. de pignorib. 4. memb. 2. partis, num. 164 verſ. ſed advertendum, Flamin. de reſignat lib 6. quæſt. 2. n. 96. Azor. inſtitut. moral. p 2. lib 8. cap. 13. col 996. Gratian. diſcep. forenſ. 6. cap. 24. n. 6 & c. 94. num. 11. cum ſequentibus, Surd de alim tit. 8. privil. 51. num. 7 Farin. p. 4. deciſ 102. num. 18

Penſio Eccleſiaſtica an poſſit transferri, data pecunia ab eo qui habet clauſulam transferendi, & an incurratur ſimonia, & interveniat confidentia? Vide Nav. conſ 16. ſub tit. de ſimonia, Flamin. de reſignat. tom. 1 lib. 6. quæſt. 4. n. 52. cum ſequentibus, Rebuff de pacific. poſſeſſor. num. 134. Azor inſtit. moral p. 2. lib. 8. cap. 1. col. 993. Soar. lib. 4. de ſimonia cap. 26. num. 9. F. Raphaël de la Torre tom. 2. quæſt. 100. art. 4. diſp. 5. in 2. 2 D. Thoma, Garc. de benefic. p. 1. cap. 5. num. 20. cum ſequentibus, ubi aſſerit quod penſio non poteſt pecuniâ redimi ſeu emi, nec pretio transferri ſine authoritate Papæ, aliàs redemptio, emptio, ſeu tranſlatio erit ſimoniaca & nulla, licet non incurratur excommunicatio.

Penſio antiqua extinguitur per tranſlationem, ex Garc. d. cap. 5. num 255. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 113. num 77. quem vide.

Penſionis tranſlatio non valet, niſi literis exhibitis coram executore, vel proceſſu fulminato, Garc. de benefic. p. 6. cap. 2. à num. 11. Barboſa in praxi exigendi penſiones, quæſt. 2 num. 58. 59 & 60. & exhibitio facultatis transferendi penſionem requiritur pro formanda juriſdictione, cap. ſuper, col. 12. ubi Barboſa num. 3 de appellat.

Penſionis tranſlatio debet intimari infra tres menſes, Flamin. de reſignat. lib 6. quæſt. 4 num. 47 De penſionis tranſlatione, & quo pacto fieri debet? Vide Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ p 5. collect. 1649. Garc. de benefic. p 1 cap. 5. num. 239. cum ſequentibus, Barboſa in praxi exigendi penſiones, quæſt. 2. n. 61 cum ſeqq. uſque ad n. 69. & in addit. p. 43. n. 69. in fine, & poteſt imponi à Papa ſine cauſa, Ricc. collect 1650. Garc. ubi proximè, num. 275. cum ſequentibus.

Penſionis tranſlatio non eſt res ſpiritualis, ſed ſpiritualibus annexa, Flamin. d. quæſt. 4. n. 54. latè Garc. d. p. 1. cap. 2. num. 8 cum ſequentibus. Per tranſlationem penſionis, ubi quis habet facultatem transferendi, acquiritur vetus titulus illi, in quem fuit facta tranſlatio, Gig. de penſion. quæſt 74. num. 1. & quæſt. 88. n. 8. Mandoſ. in reg. 19. quæſt. 11. in princip. Flamin. dicta quæſt. 4. num. 6. Put. deciſ. 524. num. 3. lib. 2. Garc. d. cap. 5. num. 355.

Penſionarius qui habuit facultatem transferendi penſionem, non poteſt tacitè, vel expreſsè apponere pactum de percipienda penſione in vita, aliàs committit ſimoniam, & tenetur ad reſtitutionem, Navar. conſ. 65. num. 1. conſ. 66. num. 11. de ſimonia, Flamin. de confident. quæſt. 23. & 24. Fr. Emman. in ſum. tom. 2. c. 21. num. 7. Vega in ſum. p. 2. cap. 65. caſu 7. Ledeſma in ſum. p. 2. tract. 7. cap. 1. circa 14. concluſ. pag. 381 Garc. d. cap. 5. num. 54.

Penſione tranſlata fructus pertinent ad tranſlatarium, Put. deciſ 3. & 7. tit. de penſion. Peregrin. deciſ. 48.

Penſio an poſſit transferri per milites Lauretanos, & an aliis militibus ſit hæc facultas revocata? Vide Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 531. n. 39. Garc. de benefic. p. 1. cap. 5. n. 253. ubi n. 254. ait quod Sixtus

V. mili.

V. militibus Lauretanis conceſſit privilegium transferendi penſiones, non tamen ſummam 200. ducatorum auri de Camera, nec medietatem fructuum excedentes.

Penſio non poteſt imponi in beneficio jurispatronatus ſine conſenſu patroni. Cabed. de patronatu Regia Coronæ cap. 13. Phœb. decis. 193. p. 1. Flamin. de reſignat. lib. 2. q. 4. num. 14. Aloyſ. Ricc. in collect. decis. p. 5. collect. 1481. Garc. de benefic. p. 1. cap. 5. num. 357. cum ſeqq.

Penſio vacat per promotionem ad Epiſcopatum, niſi fuerit conceſſa retentio, Flamin. de reſignat. lib. 3. quæſt. 1. num. 8. & n. 78. & lib. 6. quæſt. 2. n. 121. & 122. Garc de benefic. p. 1. cap. 5. num. 110. & 111. cum aliis quos citat Barboſa de offic. & poteſt. Epiſcopi. p. 3. allegat num. 73.

Penſionarius non indiget juſtificatione contra conſentientem penſioni, Barboſa in praxi exigendi penſiones, q. 2. n. 17. ubi n. 18. ſecus ſi agatur contra illum, qui non conſenſit penſioni, quia tunc tenebitur penſionarius literas reſervationis producere, & juſtificare, antequam agat tam in petitorio, quàm in poſſeſſorio, & citat Flamin. de reſignat. lib. 2. quæſt. 2. n. 65 Garc. de benef. p. 1. c. 5. à n. 442. Melchior. Loter. de re benefic. lib. 1. q. 37. n. 37. Salgado de poteſt. Regia, p. 3. cap. 3. n. 35. Et penſionarius exiſtens in quaſi poſſeſſione exigendi, non tenetur in poſſeſſorio oſtendere literas reſervationis. Barb. d. quæſt. 2. n. 19. cum ſequentibus, ubi ultra alios citat Garc. d. cap. 5. n. 446. qui n. 456. aſſerit quod in petitorio quando agitur de nullitate penſionis, debet penſionarius juſtificare gratiam, etiamſi ſit in poſſeſſione exigendi.

Penſioni ſuper beneficio reſervatæ poteſt quis per alium conſentire, & illud acceptare, interveniente tamen ſuo ſpeciali mandato, Cov. lib. 3. var cap. 16. num. 4. & 5. Flamin de reſignat. lib. 10. q. 6. n. 13. & q. 8. n. 34. Barboſa d. tract. quæſt. 1. n. 5 ubi etiam quod quæ ſunt magni præjudicii non poteſt facere procurator etiam cum libera & generali adminiſtratione, niſi ſpeciale interveniat mandatum, Menoch. conſ. 331. n. 90. & conſ. 400. n. 4. quæ ſpecialis non debet eſſe de aliquo beneficio in ſpecie, ſed ſufficiens eſt generale mandatum ad acceptanda quæcunque beneficia, quæ in conſtituentem fuerint reſignata, Covar. d. cap. 16. num 4. Flamin. d. tract. lib. 9. quæſt. 7. à n. 21. cum duobus ſequentibus, ubi contrarium reſolvit in mandato ad reſignandum, quod debet eſſe ſpeciale, & in eo exprimendum eſt beneficium. Et requiritur ſpeciale mandatum ad imponendam penſionem, Pariſ. conſ. 14. num. 33. lib. 4.

Penſio eſt onus reale, & ſequitur poſſeſſorem beneficii ſuper quo fuit reſervata, Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 535. n. 4. Flamin. de reſignat. lib. 1. quæſt. 8. n. 30. Et ſequitur fructus à quocunque percipiantur, cap. querelam, ubi Abb. notab. 3. de elect. Romin. conſ. 388. Gig de penſion. quæſt. 39. num. 1. & quæſt. 47. n. 2. Put. decis. 189. n. 2. lib. 2. Decian. reſponſ. 37. n. 14 vol. 2. Rota decis. 128. n. 2. p. 1. divers. & decis. 467. n. 2. p. 1. in poſthumis Farin. Barboſa de offic. & poteſt. Epiſcopi. p. 3. allegat. 120. n. 1. Et penſio eſt onus fructuum, & ipſis fructibus inhærens, & debitum ab eo, qui fructus percepit, Garc. de benefic. p. 1. cap. 5. num. 201. & à n. 226. Flamin. de reſignat. lib. 1. quæſt 8. num. 52 Barboſa in praxi exigendi penſiones, quæſt. 1. num. 50. & quæſt. [illegible] num. 13. & 14. Et non tam eſt onus reale fructuum beneficii, quàm ipſius beneficii, ita ut obligatio illius ſolvendæ tranſeat ad illum, ad quem tranſit ipſum beneficium, Gig. de penſion. quæſt. 44. n. 2. Flamin. d. lib. 1. quæſt. 58. n. 22. 27. & 30. cum ſequentibus. Et tranſit in quemlibet ſucceſſorem, Gig. d. quæſt. 44. Gutier. canon. cap. 1. à num. 111. Cened. ad Decretal. collect. 86. n. 2. Flamin. d. quæſt. 8. n. 32. & lib. 6. q. 2. n. 94. Farin. p. 4. decis. 102. num. 18. Navar. conſ. 49 de præbend. n. 5. Azor inſtitut. moral p. 2. lib. 8. cap. . quæſt. 10. col. 981. Cald de extinct. emphyt. cap. 4. n. 23. Gabr Pereira decis. 63. n. 2. Cabed. decis. 149. p. 1. Et ſucceſſor in præbenda teneatur ad ſolvendam hanc penſionem, Navar. conſ. 1. de ſolut. verſ ad poſteriorem quæſtionem, Monet. de diſtribut. quotid. p. 3 quæſt. 8. num. 17. cum ſequentibus. Et ſucceſſor beneficii tenetur ad penſiones decurſas tempore prædeceſſoris, Flamin. d. quæſt. 8. num. 40. Grat. diſ. for. cap. 94. n. 56. cum ſeq. & d. cap. 535. n. 4. Gig. q. 43. & 44 & quæſt. 77 n. 22. Cald de extinct. emphyt. cap. 4. num. 4. & conſ. 40 num 4. Valaſc. de jure emphyt. quæſt. 17. n. 18. cum ſeq. Barboſa ad cap ult. de offic. Ordin. lib. 6 n. 6. & in addit. ad collect. pag. 9. col 1. Cabed. decis. 149. p. 1. Garc. d. cap. 5. num. 191. cum ſequentibus Et ſucceſſori debent intimari Bullæ reſervationis penſionis, & ſi de eis non appareat, negatur manutentio, quamvis fuerit ſæpius ſoluta penſio, Gratian. cap. 417. n. 27. & conceditur manutentio etiamſi per triginta annos penſio non petatur, idem Grat. cap. 113. num. 22.

Penſionarius non admittitur ad agendum contra ſucceſſorem in beneficio, niſi factis diligentiis contra prædeceſſorem, Aloyſ Ricc. in collect. decis p. 5. collect. 1652 Barboſa in collect ad c 1. de ſolut. n. [illegible]. & in addit. p 9. col. 1. Loter. de re benefic lib. 1. q. 39. num. 88. ubi n. 117. quod penſionario imputatur negligentia in exigendo à deceſſore, cùm ille paulatim decoqueret, & mora ac negligentia ſua ſibi imputari debet, reg. mora, de reg. juris, lib 6. probat etiam notabile Garc. de benefic. p. 1. cap. 5. à n. 191. ubi etiam quod debet probare eſſe in poſſeſſione recipiendi penſionem, quæ quaſi poſſeſſio exigendi penſionem acquiritur per unicum actum Ricc. d. p. 5. collect. 1604. Garc. d. c. 5. n. 236. & n. 450. Flor. var. lib. 1. q. 2 n. 25.

Penſio debet ſolvi juxta valorem monetæ tempore ſolutionis, Gig. de penſion q. 98. Et ſolutio debet fieri in moneta currente tempore ſolutionis, l. ſemper in ſtipulationibus 34. ff. de reg. juris, Tiraq. de retract. lig. cap 1. gloſſ. 18. num. 73. De valore auri de Camera, vide Garc. de benefic. p. 5. cap. 3. à n. 147.

Penſio cùm ſit ſolvenda ex fructibus beneficii, & ſuper illis ſit aſſignata, debet ſolvi in loco ipſius beneficii, niſi aliud in reſervatione expreſſum ſit, Garc. de benefic. p. 1. c. 5. n. 233. Steph. Grat diſceptat forenſ. cap 94. n. 60. Et titularis tenetur ſolvere penſionem in loco ubi ſe obligavit ſecundùm valorem, quem ibi habet, & non juxta valorem alterius loci, quia pecunia recipit affectionem ratione loci, in quo ſolutio facienda eſt, Gratian. cap 70. n 13.

Penſio eſt dividenda pro rata temporis penſionario mortuo, Cov. lib. 1. c 15 n. 3. & 13. cujus opinionem receptam in judicandu teſtatur Molin. de primog. lib. 3. c. 11 n. 4. & ab ea nunquam recedendũ aſſerit Gutier. Can. cap 33. n. 9. Sarm. de redditibus Eccleſ. p. 4. c. 6. n. 13. Navar. conſ. 61. de præb. & in tract de redditibus, q. 1. monito 13. Farin. decis. 878. & 980. in noviſſ. & Vide Barb in collect. ad ſuam, lib. 1. Decr. pag 674. & ſeq. & fructus capellaniæ dividuntur pro rata temporis, ex Avend reſponſo 5. n. 1 Et penſio dividenda eſt inter anteceſſorẽ & ſucceſſorem in beneficio pro rata temporis, quo quis poſſidet beneficiũ, & gaudet fructibus, non habita conſideratione temporis, quo erat ſolvenda, quod fuit, vel non maturatum, Garc. de benef. p. 1. cap. 5. n. 190. Circa fructus verò, ſeu redditus penſionis mortuo penſionario, quomodo, & quatenus debeantur illius hæredibus, ſeu dividantur pro illo anno? Vide eundem Garc. p. 2. c. 1. n. 105. & ſequentibus, & ad propoſitum Barb. in fine tr. de offic. & poteſt. Epiſcopi, fol 463 Et ſi in duabus ſolutionibus penſio ſolvenda ſit, prima ſolutio incipiet in Natali Chriſt

Digitized by Google

Domini, & ſeconda in feſto S. J. Baptiſtæ, Aloyſ. Ricc *in collect. deciſ. p.5 collect.* 182. Flamin. *de reſignat lib.6 q 2 n* 136. Er in Commendis ita fuit judicatum per ſententiam Auditoris collectoris hujus Regni inter Commendatorem de Unhaon, & Rectorem. Et adverte quod primus terminus penſionis ſolvendæ incipit à termino priùs maturando, licèt in literis ſecundus terminus, ſeu tempus fuerit prius in ordine nominatus, cum non ſit attendendus ordo ſcripturæ ſed intellectus, qui colligitur ex tempore reſervatæ penſionis, ut in his terminis eſſe deciſionem Seraph. 29 per totam, teſtatur Barb. *in addit ad prax. exigendi penſiones, p 44. n.71.*

Penſionum ſolutiones ad evitandas fraodes & colluſiones probari non poſſunt, niſi per inſtrumentum publicum à notario confectum cum teſtibus in quo aſſeratur ſe vidiſſe in eorum præſentia debitorem numerare penſionum pecunias, aut ſaltem requiritur notarii fides, cum teſtibus aſſerentibus in eorum præſentia fuiſſe ſolutum, & pecunias à penſionario receptas, quamvis non utatur verbo, *numeravit*, ut teſtatur ſæpe ſæpius reſolutum in Sacro Rotæ Romanæ tribunali, Barboſa *in praxi exigendi penſiones, quæſt. 1. prope finem, & in votis deciſivis Canon lib. 1. voto 5. num. 30. & 31.*

Penſionis ſolutio probat poſſeſſionem, ex doctrina gloſſ. ſingularis *in leg qui univerſa*, §. *quod per colonum*, verbo *colonum*, *ff. de acquir poſſeſſ.* Maſcard. *de probat concl.* 1180. Cald. *de renovat. quæſt* 15 *num.* 25. Seſſe *Aragon. deciſ* 190. *num.* 27 & *deciſ.* 191 *num.* 10. *cum ſequentibus*, Valaſc *de jure emphyt. quæſt. 9. num.* 13.

Penſionis per ſolutionem à triennio tribus ſolutionibus differentibus præſumitur quis ſolviſſe cæteris præteritis annis, *l. quicunque*, *C de apochis publicis, lib* 10. Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *quæſt.* 24. *num.* 5. & *lib.* 3. *quæſt.* 139. *juncto num.* 23. Maſcard *de probat. concl.* 603. *num.* 9. *cum ſequentibus*, & *concl.* 1320. Gig. *de penſion. quæſt.* 81. Cardoſ. *in praxi judicum, & advocat.* verbo *Solutio*, *num.* 22. Barboſa *ad cap. accedentibus* 15. *num* 4. *de privileg.* & in addit. Cotta *in memorabilib.* verbo *Solutio*, *pag.* 765. Steph. Gratia. *diſceptat forenſ. cap.* 716 *à num.* 12. Quid ſi agatur de ſolutione ſemeſtrium, & trimeſtrium, Vide Gratian. *ubi proximè.*

Penſio debet eſſe uniformis in titulo præſumpto, nam difformes penſiones dicuntur extraordinariæ. Maſcard. *de probat concl.* 991. *n.* 8.

Penſionis pro ſolutione eſt obligata quælibet pars fundi, juxta reg. *l.* 2. *Cod. ſi unus ex pluribus*, cum traditis per Cald. *de extinct emphyt. cap.* 3. *num* 35. Surd. *deciſ.* 32. *num.* 7. Cur. Philip. *p.* 3. *cap.* 5. §. 10. *n.* 4. *ad finem*, quia cùm totus fundus, & quælibet ejus pars ſubjecta ſit oneri reali, diviſio non poteſt præjudicare Creditori in ſuo jure reali, juxta text. *in l. ſi conſenſi* 7. §. *fin. ff. quibus modis pign.* & *in l. is qui fundum, ff. de uſufructu*, *leg. cùm poſſeſſor, in princip. ff. de cenſibus.*

Penſiones domorum ante exactionem à debitoribus dicuntur eſſe fructus, non ſic poſt: Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 649. *num. ult.* ubi *à n.* 1. quod reputantur pro fructibus ex interpretatione juris, non ex propria natura. De penſionibus domorum, vide Reynoſo *obſervat.* 35.

Verbo PERMUTATIO, PERMOTATUS.

PErmutata res aſſumit naturam ejus, cum qua fuit permutata, Tiraq. *in l. boves*, §. *hoc ſermone limis.* 14. *ff. de verbor ſignificat.*

Permutatione non oritur actio ante traditionem vel implementum, *l. ex placito, Cod. de rerum permutat. l.* 1. *verſ. permutatio* *ff. eod. tit.*

Permutatio poteſt fieri coram Ordinario in omnibus menſibus, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 14. *à num.* 31. nam ad permutationes beneficiorum requiritur Superioris auctoritas, *cap. ſtatuimus. de tranſact.*

Permutatione non ſortita effectum, non licet propria auctoritate ad ſuum redire beneficium, Cald. *de empt. cap.* 31. *num.* 5. & 6.

Verbo PESTIS.

PEſtis eſt bellum Dei, Valaſc. *tom.* 1. *allegat.* 47 *num.* 18. Ripa *de peſte*, *verſ.* 4 *fol.* 2. ubi etiam quod valet argumentum de bello ad peſtem. Et de peſte vide aliqua per Maſcard. *de probat. concl* 20. Ramirez *ad lib.* 3. *Martialis, epigram.* 62. *p.* 287. Rebuff. *tom.* 1. *ad leges Galliæ*, *tract. de ſentent. proviſ. pag.* 46. *num.* 100. Et clerici conjugati non tenentur ad cuſtodiam portarum tempore peſtis, Valaſc. *d. alleg* 47. *num.* 10. ubi *n.* 13. quod tenentur ad cuſtodiam civitatis in faciendis vigiliis, & ad idem tenentur Clerici in Sacris tempore neceſſitatis. *Et num.* 14, & 15 quod poſſunt cogi per Epiſcopum, & Clerici in minoribus per judices ſæculares: & *num.* 10. quod ſi tenentur ad eam cuſtodiam, non tamen tenentur ire ad bellum. Et poteſt imponi collecta, Phœb *deciſ.* 34. *n.* 11. *cum ſequentibus*, Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1876.

Peſtis tempore poſſunt bona infecta peſte comburi, nec dominus poteſt petere pretium, Peguer, *deciſ.* 8. Dec *conſ.* 651. *n.* 4. *cum ſequentibus.* Et peſte infecti poſſunt ejici à civitate, Avend. *de exequend. mandat p.* 2. *cap.* 6. *n.* 8. Franciſc. Marc. *deciſ.* 125. Cabed. *deciſ.* 93. *n.* 3. *p.* 1. & vide Mart. *de juriſdict. p.* 4. *cent.* 1. *caſu* 71. ubi quod Principes ſæculares non poſſunt impedire Sacerdotes miniſtrare Sacramenta tempore peſtis, & quod poſſunt impedire curatos & alios miniſtrantes infectis à ſanorum commercio, & ibidem alia notabilia adducit.

Verbo PETITIO.

PEtitio loco libelli aſſumi poteſt, Gloſſ. verbo *Neceſſariò. in Clem. Sæpe*, *de verbor. ſignificat.*

Petitio in ſupplicatione attendi debet, Bald. *per text* ibi. *in cap. inter dilectos, de fide inſtrum.* Gare. *de nobilit gloſſ.* 1. §. 1. *num.* 71. Grammat. *deciſ.* 103. *n.* 201 Menoch. *conſ.* 160. *num.* 32. & regulatur ab interrogatione. Gregor. *l.* 26. verbo *la repueſta*, *tit.* 11. *part.* 5. Perez *tit.* 12. *lib.* 2. *Ordinam. pag.* 702. Menoch. *conſ.* 310. *num.* 21. Fr. Emman. Roderic. *quæſt Regular. tom.* 1. *quæſt.* 10. *art.* 8. & *quæſt.* 11. *art* 6. *verſ. ſecunda regula.*

Petitioni excuſatæ non defertur, Phœb. *p.* 2. *areſto octavo.*

Petitio hæreditatis præſcribitur cum titulo ſpatio decem annorum, text. *in l. hæreditatem*, *Cod. in quibus cauſis ceſſat longi temporis præſcriptio*, & probat *l.* 7. *tit.* 4. *part.* 6.

Verbo PLURALITAS.

PLuralitas actuum in dubio non eſt præſumenda, ut per citatos à Barboſa *in collect. ad cap. in præſentia* 8. *de probat. n.* 16 quibus adde Stephan. Grat. *diſceptat forenſ. cap* 540. *num.* 26. & *cap.* 554 *num* 57 & *cap.* 557. *num.* 41. & *cap.* 790. *num.* 4. *cum ſequenti*

bus

bus, Menoch. de arbitr caſu 283. n. 9 & caſu 175. num. 16. & de præſumpt. lib. 6. q. 15. Aym. conſ. 202 num. 42. Deciſ. Genuæ 196. qui etiam aſſerunt, quod pluralitas nominum, perſonarum, cauſarum, corporum, teſtamentorum, aut ſummarum non præſumitur

Pluralitas quando reſolvatur in ſingularitatem? Vide Stephan. Gratian diſceptat. forenſ. cap. 621. n. 30. Et non reſolvitur in ſingularitatem ex proprietate verborum, l. fin. ff. ad Trebel. Guter. conſ. 4 n. 7. cum ſequentibus.

Pluralitas reſolvitur in ſuas ſingularitates, & una tantùm dignitas intelligitur reſervata in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis, Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 21 à n. 1. unde notatur ad propoſitum, quod populum faciunt decem homines, Gloſſ. 1. in cap. 1. de elect. Avil. ad c. Prætor fol. 74 Perez l. 3. ubi gloſſ. verbo juntamiento, tit. 18. Ordinam.

Verbo Poſſessio, Possessor. Possessorius.

Poſſeſſio immemorialis, ut probari debeat, requiritur quod teſtes teſtificentur de 40. annis, quod ita audierunt dicere à majoribus, ejuſque eſſe publicam vocem, & famam in loco, gloſſ. fin. ubi Doct. in cap. 1. de præſcrip. lib. 6. Gregor. l. 15. verbo pueden acordar, tit. 31. part. 3. Chaſſan. in conſuet. Burgund. rub. 1. §. 1. verbo è la praeve, num. 8. cum ſequentibus, Menoch. de interdict. remed. 6. retin. poſſeſſ. num. 129. & de arbitr. cent. 1. caſu. 3. numero 7. Avend. ad l. 41 Tauri gloſſ. 1. num. 15. & gloſſ. 11. & gloſſ. 13. cum ſequentibus, & de exequendis mandat p. 1. cap. 6. n. 6. Farin. in praxi delict. deciſ. 557. ad finem, & deciſ. 583. in noviſſ. Peregrin. de jure fiſci, lib. 6. tit 6. num. 23. Maſcard. de probat. concl. 1038. Cov. in reg. poſſeſſor. p. 2. §. 3. n. 7 Valaſc. conſult. 95. n. 9. Barboſa de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 3. alleg 72. n. 36. cum tribus ſequentibus, & ad dictum cap. 1 de præſcript. n. 17 & 18. & in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ. 25. de reform. c. 9. n. 13. cum tribus ſequentibus, Molin de primogen. lib 2. tit 6. n 31. ubi num. 40. de ætate teſtium, & n. 43. de centenaria, Garſ de expenſis, c 9. n. 9. ubi n. 17. dicit eſſe titulum legitimum, & num ſequentibus plura tradit de immemoriali poſſeſſione. Quid ſi titulus appareat à quo præſcriptio inchoavit? Vide Cald. Pereira forenſ. q. 23. n. 110. Et poſſeſſioni immemoriali æquipollet titulus cum poſſeſſione 40. annorum, ut traditur in allegat. pro majoratu de Belas, p. ſecunda, artic. 6. num. 201. cum ſequentibus.

Poſſeſſionis unicus actus inducit quaſi poſſeſſionem jurium incorporalium, ex doctrina Bart in l. 1 §. hoc interdicto, n. 1. ff. de itinere, actuque privato, & reſolvunt Menoch. de interdict. remed. 5. retin poſſeſſ. num. 12. & conſ. 126. n. 6. Maſcard. de probat. concl. 1180. n 10. cum ſequentibus, Garc. de nobilit. gloſſ. 1. §. 1. num 79. Farin. dec. 436 n. 1. in noviſſ. Gabr. Pereira deciſ 25. num. 13 Stephan. Gratian. diſceptat. forenſium cap. 112. Garc. de benefic. p. 1. c. 5 n. 450. & p. 5. c. 5. n. 99. Ricc. in collect. 1604. Flor. var. lib. 1. quæſt. 2. num. 15. Gonzal. de menſibus, gloſſ. 45. §. 2. num. 29. Et de unico actu præſentandi, vide Put. p. 1. dec. 192. Federic. conſ. 234 dub. 2. Oldrad, conſ. 312 Dec. conſ. 149. n. Roland. conſ 47. n. 26. Gratian. dicto cap. 113. Gabr Pereira de manu Regia, p. 1. c. 7. n. 26. & idem probat Barboſa in cap. querelam 24. de elect. n. 9. cum ſequentibus, & in cap conſultationibus 19. n. 9. de jur. patronat & in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ. 25. de reformat. c. 9. n. 77.

Poſſeſſio in corporalibus requirit ſcientiam & patientiam adverſarii, argum. text. in leg. 2 Cod. de ſervit. Rebuf. ad leges Galliæ, tom. 3. à n. 126. pag. 218. Molin. de juſtit. diſput. 14. Caſtil. de uſufructu, cap. 12. Et ut poſſeſſio contra plures acquiratur, requiritur omnium patientia, aliàs contradictio unius faceret, ut quaſi poſſeſſio non acquireretur, Gonzal dicta gloſſ. 45. §. n. 33.

Poſſeſſoria remedia ſunt periculoſa in conſcientia, Gonzal. gloſſ. 15. § 1. n. 89.

Poſſeſſorium remedium interdicti, uti poſſidetis, competit adversùs colonos, qui nolunt ſolvere penſionem, Gom l. 45. Tauri, num. 172. Maſcard de probat. concl. 1194. num. 33. & 34. & concl. 1390. num. 77. Valaſc. de jure emphyt. q. 9. num. 14. Et remedium l. ſi quis conductionis, Cod. de locato, habet locum in emphyteuta denegante rei emphyteuticæ reſtitutionem in caſibus in quibus tenebatur eam facere, Barboſa in l. ſi alienam, num. 32 ff. ſoluto matrim.

Poſſeſſio libera & expedita quæ dicatur? Vide Felin. in cap. cum Joannes, num. 32. de fide inſtrum. Tiraquel de retract. lig. §. 1. gloſſ. 9 num 56. Barboſa de diction. uſufrequent. dict. 190. verbo liberè, & vulgò dicitur, libre è deſembargada, Cald. Pereira de emp. c. 20. n. 8.

Poſſeſſione clandeſtina poteſt quis expelli propria auctoritate, & incontinenti, gloſſ. verbo ultra, ad medium, in l. 1. §. pen. ff. uti poſſidetis, communis ſecundùm Alexand. in l. quemadmodum, num. 3 ff. de acquir. poſſeſſ. Jaſ. in l. clam poſſidere, §. qui ad nundinas, n. 23. & 53. ff. eod. tit. Menoch de interdict. remed. 3 retin. poſſeſſ n. 29. Barboſa in l. ſi de vi, ff. de judic. num. 209. cum ſequentibus, Gabr. Pereira de manu Regia, cap. 21. num. 12 ad finem. Et clam ſpoliatus ſua poſſeſſione ante omnia interdicta, unde vi, reſtituitur incontinenti propria auctoritate, Valaſc. de jure emphyt. q. 18. n. 9. Menoch. remed. 1. recuper poſſeſſ. n. 138. quem vide remed. 9. num. 194. Et ille qui auctoritate ſua ingredi poſſeſſionem poteſt, quippe quod ex pacto convento id ſibi liceat, ſi judicem adivit, habet judex poſſeſſorem citare: quod ſi negligit, perinde ac ſi ſponte ingreſſus ſit, ex eodem Menoch. remed. 4. adipiſcenda poſſeſſ. num. 428.

Poſſeſſio quibus modis acquiratur? Vide Menoch. de interdict. remed. 3. retin. poſſeſſ. num. 564. cum ſequentibus, Maſcard. de probat. concl. 1190. Flamin. de reſignat. lib. 10. q. 6. num. 46. cum ſequentibus, ubi quod per traditionem clavium, vel annuli, aut birreti probatur poſſeſſio, l. clavibus, ff. de contrahenda empt. & num. 53. quod capta poſſeſſione corporalis beneficii, cenſetur apprehenſa omnium rerum ad beneficium pertinentium.

Poſſeſſio quo pacto probetur? Vide Farin. deciſ. 254. Et poteſt probari per inſtrumentum. Afflict. in cap. 1. §. quæ ſiquidem, n. 121. quæ ſit inveſt. lib. 2. idem Farin. deciſ. 412. num. 1. Item probari poteſt teſtibus, l. 2. in fine, C. de acquir. poſſeſſ. Maſcard de probat. concl. 1062.

Poſſeſſio probatur eo ipſo quod quis facit ſeminare terram. Gloſſ. fin. in l. C. finium regund. Soar. in l. poſt rem judicatam, ſuper declarat. legum Regni, limit. 2. num. 3. Afflict. in cap. ſimiliter, §. ſi emenſo, num. 70. de controverſ. inveſtit. lib. 1. Rota Roman. deciſ. 70. numero 11. Tiraquel. de præſcript. gloſſ 5. à princip. Joſeph. Ludoviſ. deciſ. Peruſ. 29. num. 14. Flamin. de reſignat. lib. 10. quæſt. 6. num. 49. cum ſequentibus, Cald. de empt. cap. 25. n. 9. Seſſe Aragon, deciſ. 591. num. 92. Maſcard. de probat. concl. 1190. Menoch de interdict. remed. 3. retin. poſſeſſ. num. 563. ubi num. ſequentibus, ponit varios modos acquirendi poſſeſſionem.

Poſſeſſio probatur ex perceptione fructuum, *leg. Titia ff de ſolut.l.2 ff.de acquir. poſſeſſ.* Grat. *diſc. for. c.605.n.31.* Contrarium ſequitur Maſcard. *de probat. concl.1183. num.11.*

Poſſeſſori eſt facienda ſolutio fructuum, Gonzal. *ad reg.8 Cancel gloſſ.* 45. §. 2. *num.* 16. & 17. *juncto num.23* qui *num.* 44. ait quod intruſus in beneficio reſervato non poteſt conferre, nec præſentare: & *numero* 45. *cum duobus ſequent.* quod non tenent contractus geſti cum illo. Et ad propoſitum vide Garc. *de benefic. p. 5. num.* 4. ubi plures refert, *juncto n.2.& 3.* qui reſolvit, quod in collationibus & præſentationibus proviſus à poſſeſſore præfertur proviſo à proprietario.

Poſſeſſio relevat poſſidentem ab onere probandi, *l.circa,ff.de probat.l.fin.Cod.de rei vendicat.* Rot.Rom *p.1.dec.522.n.* 3.

Poſſidere quis præſumitur uti Dominus, *l.Titia, ff de ſolut.* Gonzal *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ* 11. *n.* 32. Gratian. *forenſ.c.69.n.11.* ubi *cap.419.n* 29. *cum ſequentib* aſſerit quod poſſeſſio defuncti facit præſumi rem fuiſſe in ſuis bonis, nec dominium erit probandum. Et ex poſſeſſione beneficii præſumitur dominium ac titulus, idem Gonzal. *in proœm.* §. 3. *n.* 53. *cum ſeqq.*

Poſſeſſor olim & hodie poſſeſſor præſumitur, ut per citatos à Barboſ. *de principiis & locis commun. utriuſque juris, lit. P, num.* 30. quibus adde Ricc. *in collect. deciſ.p.5. collect.*1785. Gratian. *forenſ.c.431. n 2.& c.477.n.28.* Farin.*dec.401.n 2.& dec. 405.n. 3. in noviſſ Rota.*

Poſſeſſione probata, præſumitur quod poſſeſſor perceperit fructus, Stephan. Gratian *diſcept. forenſ. cap.115.n.69.*

Poſſeſſio malæ fidei probatur per conjecturas, & præſumptiones, ac per unicum teſtem, Phœb.*deciſ. 133.n.4.p.2.*

Poſſeſſio amittitur per oblivionem, & per tempus decennii, etiam in beneficialibus, Menoch. *de interdict. remed. 7. recuper. poſſeſſ.* 25. Flamin. *de reſign. lib 1.q.5.n.21.*

Poſſeſſio pacifica dicitur illa, in qua non movetur controverſia judicialis, vel extrajudicialis ſuper beneficio, Gom. *in reg.de triennali, q.* 53.

Poſſeſſor juſtus præferri debet injuſto, Gab.Pereira *de manu Regia,p.1.c.21.n.13 ad finem.*

Poſſeſſio antiqua facit præſumere juniorem injuſtam, Maſcard.*de probat. concl.*1096. *n.* 1. & 2. Gam. *dec.14.n.2.& 3.*

Poſſeſſionis turbatæ plures modos vide apud Maſcard. *de probat. concl.* 1390.

Poſſeſſio inſtrumentalis dicitur vera poſſeſſio, alio non exiſtente in poſſeſſione, Caputaq. *deciſ.* 335. *p. 2.& deciſ.173.p.* 3. Mohed.*dec.* 11. *aliàs* 146. *de reſtitut.ſpoliator.* Farin. *deciſ.* 316. *num.* 1. *in ult. collect.* ubi *num.* 3. dicit quod poſſeſſionis traditio per ocularem inſpectionem, non intrando in poſſeſſionem rei, transfert quando aderat impedimentum accipiendi illam alio modo. Nam poſſeſſio vera acquiritur oculis & aſpectu, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 43. *numero* 49. Intellige quando poſſeſſio transfertur per poſſidentem, ſecus ſi per nuntium, vel alium non poſſidentem, Ripa *de peſte, verſ.* 19.

Poſſeſſio transfertur per reſervationem uſusfructus, *l quiſquis, Cod.de donat.* ubi Gloſſ. & Doct. communiter, *l.ſi quis argentum, § Sed ſi quidem, Cod.eod. tit.* Gonzal.*l.45.Tauri, n* 63. Ægid.*in l. ex hoc jure, p.2.cap. 13. clauſula 21.n. 1.ff. de juſtit. & jure* ubi latè de materia.

Poſſeſſio per clauſulam conſtituti an ſit vera, & quæ requirantur, ut per eam transferatur? Vide Maſcard. *de probat concl.*422. & *concl.* 1189.*num.* 32 & *concl.* 1211. *à num.*2. Cald. *de reſolut emphyt. cap.* 6. *num.* 25. & 29. ubi quod eſt impropria, & non vera poſſeſſio, Joſep.Ludoviſ.*deciſ. Peruſ.* 68. *num* 1. & 2. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 502. *num.*3. & *à num.*4. Valaſc. *tom.2. conſult.* 106.*num.* 2. & 11. ubi quod hæc clauſula operatur tranſlationem poſſeſſionis, & poſſeſſio civilis poteſt per conſtitutum transferri, & quod conſtituens tempore conſtituti debet actualiter poſſidere, ut transferat poſſeſſionem.

Poſſeſſionem qui petit alicujus rei, quam habet, non videtur fateri ſe poſſeſſionem non habere, Tiraquel. *in tract. le mort.p.6. declarat.2 num.*8 Menoch. *de interdict. remed.4. adipiſc. poſſeſſ. num.* 338. Et ubi adivit judicem, non poteſt propria auctoritate accipere poſſeſſionem, Gregor. *leg.* 7. *verbo poſſeſſion, titul.4. part 5.* Surd.*deciſ.* 92. *n.ult.* Menoch. *dicto remed.* 4. *num.*428. Maſcard. *de probat. concluſ.* 148. *num.* 6. Dec. *conſ.* 460. *numero* 1. Hyppolit. *in rub. l. fidejuſſor, num.* 77. Cald. *de reſolut. emphyt. cap.* 17.*num.*44.& *de empt. cap.* 25. *num.* 57. & *quæſt. forenſ.q.22.num.65.* Barboſa *in l.ſi ab hoſtibus, § fin. num.* 53. *ff. ſoluto matrim.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. part.* 2. *deciſ.* 280. *num.* 5.

Poſſeſſor an poſſit opponere de utili dominio? Vide Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 35. *n* 6. Cald.*de renovat.q.4 num.16.cum ſeq.* Barboſa *in l.ſi alienam, n.57.cum ſequentibus,ff.ſoluto matrim.* Valaſc. *de jure emphyt.q.20.n.11.* ubi quid in colono & fructuario, qui affirmant.

Poſſeſſio probatur contra conductorem per inſtrumentum locationis, *l. quamvis, in princ. l. interdum, §.fin.ff.de acquir. poſſeſſ.* Tiraq.*de jure conſtit. part.3.limit.1.num.*21. & 22. Cald. *de empt.cap.* 25. *num.*9. Barbol. *in l. ſi alienam, num.* 79. *ff. ſoluto matrim.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 502. *à num.* 8. Et probatur per locationem effectuatam cum perceptione fructuum, dicta *l. quamvis, §. ſi conductor,* Roman. *conſ.*70. *num.*11. Alexand. *conſ.*10. *num.*3. *lib.*4. etiamſi agatur contra tertium poſſeſſorem, Socin. *conſ.*10. *num.*2. *lib.* 3. Gabr. *de locato, concl.*4. Et poſſeſſio per ſimplicem locationem non probatur, niſi ultra locationem interveniat penſionis ſolutio, ex citatis per Barboſam *ad cap. inter dilectos 6 de fide inſtrument. n.* 25.

Poſſeſſio penes duos inſolidum eſſe non poteſt, & duo poſſidere non poſſunt eandem rem, *l.* 3. *§.ex contrario, in fine,ff.de acquir.poſſ.l.ſi ut certo, §.ſi duobus vehiculum, ff.commodati, l.duo* 19. *ff.de precario, cap. licèt cauſam, verſ.ex præmiſſis, de probat.* Gom.*l* 45. *Tauri,num.*99. Barboſa *in l.2. num.*8. *C.de præſcript. 30.vel 40 an.* Stephan. Gratian *diſcept. forenſ.c.*700. *num.*40.

Poſſeſſionis ſuæ uſu regulariter nemo privandus eſt ſine citatione, *l. cùm fundum, ff. de vi & vi armata, cap. cùm perſonæ, de privileg. cap.1 de cauſa poſſeſſ.& propriet. cap. licèt Epiſcopus, de præbend.lib. ſexto, cap. in literis, de reſtitut. ſpoliat.* Menoch. *de interdict. remed 6. adipiſc. poſſeſſ. n.*22.

Poſſeſſor licèt injuſtus citandus eſt, Flamin. *de reſignat. lib.*11. *q.1. à num.* 15. & quilibet legitimus contradictor, Gom.*l.45. Tauri, n.*147. Menoch. *de interdict, remed.4 adipiſc.poſſeſſ.n.*563. Et in executore Apoſt. docet Ricc. *var. reſol.3. ex n.3.§.quarta concluſio,* Flor.*var. lib.1 q.4.num.*14. *juncto num.*42. Gabr. Pereira *p.2. de manu Regia, c.63. n.* 55. Et intruſus dicitur ille, qui abſque diœceſani, alteriuſve Superioris conſenſu vel authoritate poſſeſſionem beneficii apprehendit, *c. cum qui* 18. *de præbend lib. ſexto,* & probant relati à Barboſa *ad hunc text. n.2.&*

ad

Digitized by Google

ad cap. ad aures 3.*n* 2.*de exceſſibus Prælator.* ubi *in e. ult n.*4. aſſerit quod ille dicitur intruſus, qui habet titulum, & poſſeſſionem à non habente poteſtatem conferendi; & *num.* 5. quod poſſidens beneficium alteri de facto & injuſtè ablatum, dicitur intruſus. Et ſi quis propria auctoritate, atque vi capiat poſſeſſionem beneficii, eo ipſo amittit jus, quod ad illud habebat, & vacat ipſo facto, ut per citatos ab eodem Barboſa *in dicto c.eum qui,n.*3. Et intruſus non dicitur ille, qui habens jus in beneficio jus in re, ſe ingerit poſſeſſioni beneficii, Garc. *de benefic. p.* 11.*c.* 1 *n.* 223 *pag.* 390. *col.* 2.

Poſſeſſio anteceſſoris in beneficialibus non continuatur in ſucceſſorem, Menoch. *de interdict. remed.* 3. *reti n. poſſ.n.*726.

Poſſeſſor beneficii non poteſt ab eo expelli, donec ſint tres ſententiæ conformes, vel una quæ fecerit tranſitum in rem judicatam, Gonz. *de menſibus gloſſ.* 15.§.1.*n.*70.

Poſſeſſor beneficii etiam pro præteritis penſionibus convenitur, Gig. *de penſion.q.*43. Cald. *de extinct. emphyt. c.* 4.*n.*4.*& conſ* 40. *num.* 4. Garc. *de benefic. p.*1.*c.*5. *num,* 191. *cum ſequentibus*, & vide Gutier. *Canon. c.*1. *num.* 111. *cum ſequentibus*, Cabed *dec.* 149 *p.*1. Gig. *ubi proximè,q.*39.*n.*10. 12. *&* 13. *& q.* 5.*n.*15.*&* 29.

Poſſeſſione ſtante etiam ſine titulo præſcriptio procedit, *l. ſi quis emptionis,*§.1. *l. Omnes, C. de praſcript.* 30.*vel* 40,*an.*Covar. *in reg. poſſeſſor, p.* 2. §. 5. *num.*2.*verſ.ſecunda concluſio,& lib* 1.*var.cap.*13.*n.*7. Bald.2.*p.*3.*p incipalis, q.* 6. *num.* 2. *&* 2. *p princip. q.*2.*num.*1.*in fin.*Pinel. *in Auth. Niſi, n.* 15, *Cod. de bonis maternis*, Patlador.*lib.*1.*quotid.cap.*1.§.10.*num.* 5. Et bona fides ex longiſſimo tempore præſumitur, Alexand. *lib.*1.*conſ.*71.*num.*1. quæ aliàs debet allegari, Menoch. *de præſumpt. lib.*1. *queſt.* 38. *num.*9. Et quando eſt præſumptio mala ſpatio 30. an. purgatur, Gabr. *tom.* 2. *communn. opin.tit. de preſcrip.* 30. *vel* 40. *an. num.* 74. Valaſc. *conſult.* 95. *n. fin.* ubi quod mala fides purgatur ſpatio 30. an. quod procedit tantùm in mala fide præſumpta, videlicet in illo, qui à principio ingreditur poſſeſſionem vacantem.

Poſſeſſio unius rei an extendatur ad aliam rem? Vide Put. *dec if.*310.Maſcard. *de probat.concl.*271.*n.*7. *cum ſequenti bus,& concl.* 1199. *n.* 40. Avend. *de exequendis mandat.p.*1.*cap.*1.*n.* 6. ubi etiam de juriſdictione villæ *& c.*26.*num.*1. Et poſſeſſio Eccleſiæ matricis extenditur ad Eccleſiam annexam, Gonzal. *ad reg* 8.*Cancel.gloſſ* 5.§.7. *num.* 6. *& n.* 35. Et poſſidens Eccleſiam ac beneficium videtur eſſe in poſſeſſione omnium bonorum, Garc. *de benefic p.* 5. *c.*1. *num.*458. Gonz al, *ad reg* 8 *Cancel.gloſſ.* 34.*num.*109. Flamin. *de reſignat. lib.* 10. *q.* 6. *num.* 53. & de præbenda idem tradit Maſcard. *de probat. concl.* 1184. *n* 6. qui *concl*, 1323.*n.* 22. *cum ſeqq.* idem reſolvit in juribus beneficii. Idem procedit in incorporalibus, Gratian. *diſceps.forenſ.cap.*113.*n* 27.Ubi quod ſufficit adipiſci poſſeſſionem unius rei pro tota. Quid in majoratu? vide Avend. *ad l.*44.*gloſſ.*11.Et apprehenſa poſſeſſione Caſtri, videntur apprehenſæ pertinentiæ. Bernard. Græv. *in pract Cam. Imper. lib.* 2. *concluſ.* 62 *in coron.* Et de Rege ingrediente unam civitatem principalem ſui Regni, cauſa apprehendendi poſſeſſionem totius Regni, an acquirat poſſeſſionem totius Regni? vide Cabed. *deciſ.* 8. *n ult.p.*2. ubi remiſſivè.

Poſſeſſio non quæritur ex actibus merè voluntariis, *l. qui jure familiaritatis, ff de acqu irend. poſſeſſ.* Ayrm *de antiquit. temporum* , *q.*4. *num.* 98. Covarr. *lib.*1.*var.c.*9.*num.* 1 *&* 2. Menoch. *de arbitr.cent.*1. *caſu* 44.*n.*6.*cum ſequentibus* , *& conſ.* 143. *num.* 3. & 29. Cordub. *in l. ſi quis à liberis,*§ *utrum, n.* 59. *ff. de liber. agnoſcendis* , Cald. *de renovat. q.* 15 *n.* 42. Menchac. *controverſ.uſufrequent cap.* 4 *num* 9.Gonzal *ad reg.*8.*Cancel.gloſ.*5.§.6.*num* 37.Barboſa *ad cap. Ad Apoſtolicam* 42. *de ſimonia,num.*13.

Poſſeſſores fundorum patrimonialium habent utile & directum dominium, Valaſc. *de jure emphyt.q.*13. *num.*1.*verſ.hos autem*,Cald. *de extinct. emphyt. part.*4. *cap.* 4. *num.* 10. qui aſſerunt poſſe ea liberè alienare ſine metu commiſſi , ſalva tamen penſione debita , quam emptor ſemper ſolvere compelletur, Gam. *deciſ* 241. *num.* 2.

Poſſeſſor prædii poteſt conveniri pro præteritis penſionibus , Cened. *ad Decretal.collect.* 86. *num.* 3. Gom. *deciſ.* 145. Morla *in emporio juris,tit. de locato & conducto,p.*1.*num,*37.

Poſſeſſor fundi eſt conveniendus pro onere reali, *l. eum poſſeſſ*, §. *fin ff de cenſibus* , Cald. *de extinct. emphyt.cap.*3.*num.*35.Phœb. *deciſ.* 58. *num.* 12. Mendez *in praxi, lib.* 3.*cap.*21. *num.* 56. Ceval. *commun. contra commun.p.*4.*queſt.* 899. *num.* 86. Et onus reale tranſit in quemlibet poſſeſſorem, Surd. *de alim.tit.*4. *quaſt.* 26 *num.* 2. Gratian. *diſcep*t*a. forenſ. cap.* 113. *num.*16. *cum ſequentibus*, Gabr. Pereira *forenſ. lib.* 2. *quaſt.*36.*num* 23. Et pro onere reali quilibet poſſeſſor fundi in ſolidum conveniri poteſt , Cur. Philip. *part.*2.§ 10.*num.*4.*ad finem* , Cald. *d. cap.* 3. *num.* 35. Surd. *deciſ.*32.*num.*7. Gratian. *cap.* 56. *à num.* 31 *&* *cap* 141 *à num.* 3 *& cap.*150. *num.* 15. Et quando ſuper re imponitur annua præſtatio, dicitur res pro ea hypothecata, Cald. *de reſol.emphyt. cap.*3. *num.* 22. Et onus reale tranſit in poſſeſſorem fundi, Cened. *ad Decretal.collect.*86.*num.*3.Gam. *deciſ.* 145. Morla *in emporio juris , tit. de locato & conducto , part. prima , num.* 37. Cald. *conſ.* 40. *num.* 2 *& forenſ lib.*1. *queſt.*11, *num.* 18 Et de emphyteuta , vide eundem *de extinct emphyt. cap.* 3. *num.* 18. *& num.* 23. ubi quod præſtatio cenſus ſequitur fundum quócunque vadat. Et de laudemio debito , vide Vincent. de Franch. *deciſ.* 410. Et ratione cenſus clericus poteſt conveniri coram Judice ſæculari, Gratian. *d.cap.*141. *num.*6. Ceval *d.quaſt.*899.*num.* 80. *cum ſeq.* Et pro ſolutione cenſus poteſt quilibet poſſeſſor partis fundi pro toto cenſu conveniri, Gratian. *diſcep.forenſ. cap.* 26.*num.*15. *& dicto cap.*241.*num.*3.Cald *dicto cap* 3. *num.* 35.

Verbo PRÆBENDA.

PRæbendarum nomine non comprehenduntur dimidiæ præbendæ, Barboſa *ad c ap.eum de Sacerdotali* 27. *num* 3. *de præbendi*.

Præbendarum unio & ſuppreſſio poteſt fieri per Epiſcopum cum conſenſu Capituli, concil. Trident. *ſeſſ* 24.*de reformat.cap.* 15. Barboſa *ad cap. ex parte* 21.*num.* 4.*de conſtitut.& ad cap. ult. de verbor. ſignificat, num.*1.

Præbendarum proviſio ad Epiſcopum & Capitulum ſimul pertinet, Garc. *de benefic. p.*5.*cap.* 4.*n.* 13. *&* 20. & ſi diſcordent, proviſio eſt Sedis Apoſt. idem *cap.* 1. *num.* 35. Et præbendarum proviſio in Cathedralibus non debet fieri per Epiſcopum, & Capitulum collegialiter, ut ex Gonzal. & Put. reſolvit Barboſa *de Canonic.cap.*14.*num* 4.

Præbendæ lecturæ providentur ſemper per Epiſcopos, & Capitula, ex Garc. *d cap.* 4. *num.* 165.

Verbo

Verbo PRÆDICATIO.

PRædicatio non eſt actus Ordini ſacro deputatus, nec officium divinum, cujus communicatione excommunicatio privet, qoia non ad Deum immediatè, ſed ad populum inſtruendum vel excitandum ordinatur, ex gloſſ. verbo *prædicat, in cap. Cle icos*, 22. *diſt.cap.adjicimus* 16. *quæſt*.1. Nav. *in man.cap.* 7.*num*.95. Sa verbo *prædicare,num*.1. Suar. *de cenſur.diſp*.34. *ſect*.3.*num*.5. & ita ex text. *in cap. reſponſo, de ſentent. excom.* cum aliis, tradit Cardoſa *in praxi judicum, & advocat.* verbo *prædicare*. *n*. 1. quamvis in contrarium teneat Sot. *in* 4. *diſtinct*. 1. *art*.6.*quæſt*.5. Officium prædicandi eſt officium Doctoris, *cap.ſicut cùm ex injuncto, verſ.cùm igitur. de hæretic.* Et Epiſcopus non poteſt diſpenſare ad prædicandum eum hominibus inferioris Ordinis. Navar. *conſil*. 2. *ſub tit de tempor. Ord. num*. 2. Fr. Emman Roderic. *in ſumma*, verbo *prædicatores*, *num*.1.quamvis Gloſſ. *in d.cap. adjicimus*, & communis, *in cap*.2.*de judic.* dicant laico id poſſe committi ab Epiſcopo.

Verbo PRÆDIUM.

PRædia ſi quis habet duo, unum allodiale, & aliud emphyteuticum, & aquam emphyteutici ducit ad allodiale, redibit aqua ad prædium emphyteuticum, finita emphyteuſi. Surd. *deciſ*. 236. *numero* 13.

Prædium habens onus Miſſarum non poteſt dividi, Valaſc.*conſult*.82. *num*. 8.Gam. *deciſ*. 30. *num* 3. Cabed. *arreſto* 67. *p*. . Poteſt tamen dividi inter hæredes per æſtimationem prædiorum, oam. *deciſ* 286. *num* 2.

Prædium urbanum ſunt naves, & qui conducit navem cenſetur conduxiſſe prædium urbanum, Maſcard.*de probation. concl* 210.*num*. 4. Tiraquel. *de retract. lig* §. 1.*gloſſ*. -.*num*. 8. Et quod naves ſunt bona mobilia, tradit Cur. Philip. *tom*. 1.*lib*. 3.*cap*. 2. *num*. 30.

Verbo PRÆLATUS.

PRÆLATUS reputatur tanquam ſponſus Eccleſiæ, Stephan,gratian. *diſceptat.forenſ. cap*. 601. *num*. 1.

Prælati & adminiſtratores bonorum Eccleſiæ ſunt loco tutoris, idem gratian. *d.cap*. 601 *num*. 6.17. & 24.

Prælatus propriè non dicitur eſſe de Capitulo, vel Conventu, Emman *in Aphoriſ. Confeſſar* verbo *Prælatus num*. 2. cum aliis citatis per Barboſam *de apellat. verborum utriuſque juris ſignificat.* verbo *Capitulum*.

Prælatus viſitans tanquam ſuſpectus recuſari poteſt ſi modum exceſſerit in viſitando, prout deciſum referunt citati à Barboſa *de offic. & poteſt Epiſcopi*, *p*.3.*allegat*.73 *num*.38.

Prælatu per reſignationem admiſſam perdit omne jus, Cald. *de emp cap*.15.*n*.34.

Prælati Regulares poſſunt benedicere Eccleſiaſtica ornamenta, Barboſa *d. offic. & poteſt. Epiſcopi*, *p*.2.*allegat*.27 *num*.44.

Prælatus ſive quicunque ſuperior, poteſt dicere teſtimonium in cauſa ſuæ communitatis, idem Barboſa *in addit.ad collect.p*.44. *col*. 2.

prælatus teſtimonium ferre non poteſt pro Eccleſia ſua in his quæ ſibi aliquod commodum concernunt, Maſcard. *de probat. concluſ*. 1358. *numero* 34.

prælatus in acquirendis poteſt præjudicare Eccleſiæ, ſeu monaſterio, ſecus eſt in acquiſitis, Menoch. *de arbitr caſu* 171. *num*. 51. Spin *de teſtam. gloſſ*. 8. *num*.60.Paul.Comitol.*reſponſ. moral. lib*. 1. *quæſt*.84. Stephan. gratian.*diſceptat forenſ cap*.45. *num*. 24. & *cap* 56. *num*.51. *cum ſequentibus*.

prælati an de bonis de quibus teſtari non poſſunt, donare poſſint inter vivos, & quid de majoratibus ab eis inſtitutis? Vide Molin.*de juſt.tract*. 2. *diſp* 148. ubi latè de materia agit.

prælatus excuſabitur à ſimonia ſi beneficium conferat famulo propter obſequium exhibitum, dummodo ſoluta ſit merces pecuniaria, Sot.*de juſtit. lib*. 9.*quæſt*.7.*art*.3.*ad primum*, Rebuff. *in praxi benefic. tit. quot modis benefic.acquir.n*.5. Fr Emman.Roderic. *in ſum. caſuum conſcient.tom*.2 *cap*.59. *num*. 9. Card. Col *in ſum.lib* 5.*cap*.90.*num*.4. Nav. *in cap.inter verba* 11.*q* 5. *concl*. 5. *corol*. , *n*. 14. gonzal. *ad regul*. 8. *Cancel* §.4.*proœm num*. 51. & 52. Saye *clavis Regia lib*. 10.*tract*.5.*cap* 7 *num*.9. Soar.*de relig.lib*.4.*de ſimonia,cap*.39.

prælati omnes & beneficiati Eccleſiaſtici tenentur expendere eleemoſynis, & operibus piis redditus ſuorum beneficiorum, aut præbendarum, exceptis neceſſariis ad congruam ſuſtentationem, & non ſunt veri domini redditunm Eccleſiaſticorum, teſtarique non poſſunt, & diſponere de ipſis ad libitum: at verò excepta ſua ſuæque familiæ decenti ſuſtentatione, reſiduum erogare tenentur in pauperes, & in pios uſus, ut quia uſuarii, non verò uſufructuarii eorum bonorum ſunt, vide per citatos à Cened. *in collect. ad Decretal.collect*. 12.*num*.5. quibus adde Molin.*de primogen.lib*.2.*cap*.1.*num*. 43.Barboſam *in l.divortio,in princ.p*. 2. *num*. 53. *cum ſeq. ff. ſoluto matrimon* Valaſc. *de partit. cap*. 36. *num* 4. Cald. *de reſolut. emphyt. cap*. 25. *num*.43. & *de empt. cap*.16.*num*.1.& *conſ* 8.*num*. 26. Clar. *in* § *teſtamentum,quæſt*.27.*num*. 8.Menoch. *conſ*. 66 *num* 32. & *de arbitr. caſu* 433.*num*.35. Fr. Emman.Roderic. *tom*. 3. *qq.regular.quæſt*. 7. *art*. 4. *verſ. quinta ratiò*, Azor. *inſtitut.moral.p*.2.*lib*.7 *cap*. 8. *col* 834. *cum ſeqq*. Stephan. gratian. *diſceptat.forenſ. cap*.606. *num*. 6. Fr. Antonius Molin. *na inſtruçaon de Sacerdotes*, *capite* 15. & 16. Vanales *nos diſcurſos predicaueis*, *cap*. 6. § 4.

prælatus ſeu beneficiarius ex fructibus Eccleſiæ poteſt juvare ſuos propinquos inopes, & egeſtate laborantes, quod etiam in filiis ſpûriis procedit; & non ſolùm alimenta, imò & dotem præſtare poſſunt, & pater pro alimentis emphyteuſim filio ſpurio ſtipulari poteſt, & ex redditibus Eccleſiæ eſt filia ſpuria dotanda, & ſic prælati liberè poſſunt bona ſuarum Eccleſiarum propinquis, & conſanguineis in emphyteuſim concedere ad tempus, vel in tertiam generationem, dummodo prælatus ſit diligens Eccleſiæ paſtor, & rerum Eccleſiæ adminiſtrator, & propinqui quibus ſit conceſſio, benemeriti & Eccleſiæ utiles, non oneroſi: ita probat Cald. *de poteſtate eligendi,cap*.13.*num*.11.ubi *num*. 12 aſſerit quod idem obſervandum eſt, ſi propinqui ſint pauperes, bonæque vitæ & converſationis.

prælati an poſſint bona Eccleſiæ ſuis cognatis in emphyteuſim concedere? Vide Concil. Brachar. IV. *ſect* 5.*cap*.28.cum citatis per Barboſam *in remiſſ. ad Concil. Trident.ſeſſ*.25.*de reform.cap*. 1. *num*.5 & *de officio & poteſt Epiſcopi*, *p* 1. *tit*. 2. *gloſ* 9 *num*. 34. quibus adde Stephan.gratian.*diſcept.forenſ. cap*. 415. *num*.17.& *cap*.472.*num*.21. & *num*.32.& *deciſ*. 105. *num*.45.*p*.2.

Verbo PRÆSCRIBERE, PRÆSCRSPTIO, PRÆSCRSPTUM.

PRæſcriptio in dubio non præſumitur, niſi probetur, Bart. *in l. Celſus, ff. de uſucap* Aim. *conſ.* 132. *num* 12. Maſcard. *de probat concl.* 1213. Menoch. *de præſumpt. lib* 6 *præſumpt.* 33. *num.* 2.

Præſcriptionis exceptio in jure reputatur rigoroſa, & impii præſidii plena, Hyppulit. *ſing* 570. *incip. uſucapio, in fine*, Pariſ. *conſ.* 101. *num* 18. *lib.* 1. Alciat. *in rub de præſcript. lib.* 6. Aym. *conſ.* 201. *num.* 37. Roland *conſ.* 68. *num.* 11. *lib* 3. Et edictum de præſcriptionibus eſt prohibitorium, Surd. *deciſ.* 5. *num.* 3.

Præſcriptio habet vim pacti, & contractus, & non fit niſi occurrente voluntate præſcribentis, & ignorans ſe habere titulum non præſcribit, Surd. *deciſ.* 54. *n.* 1. *cum ſequentibus*. Et præſcriptio eſt ſtricti juris. Garc. *de expenſis, cap.* 9. *n.* 38.

Præſcriptum tantum cenſetur, quantum poſſeſſum, *l.* 1. §. *ſi quis hoc interdicto*, & ibi notat Bart. *ff. de itinere, actuque privato, cap. auditis de præſcript.* Pariſ. *conſ.* 414 *num.* 25. *vol.* 1. Seraphin. *de privileg. juram. privi.* 33. *num.* 156, cum aliis citatis per Barboſam *de principiis, & locis commun. utriuſque juris, lit. P, num.* 35.

Præſcriptionem non poteſt inchoare hæres, ubi defunctus mala fide poſſidebat, *l. cùm hæres* 11 *ff. de diverſ. & tempor. præſcript.* Gloſſ. *in l. is qui in jus, de regul juris, lib.* 6. Bald. *de præſcript.* 2. *p. quæſt.* 52. *num.* 12. *& à num.* 18. Menchac. *illuſtrium cap.* 73. Molin. *de juſt. diſp* 65. Tiraquel *de præſcript. in princ. gloſſ* 2. Cov *in reg. poſſeſſor,* 2. *p.* §. 8. *num.* 1. *&* 4. Cald. *in l ſi curatorem,* verbo *ſua facilitate, num.* 71. *Cod. de in integrum reſtitut. min.* Valaſc. *conſult.* 95. *num.* 8. refert & ſequitur, quamvis contrariam opinionem defendat Barboſa, cum aliis quos citat *in rub. Cod. de præſcript.* 30. *an. à n.* 240.

Præſcriptio in annuis præſtationibus, vel quibus fit ſolutio ſingulis diebus, quo tempore introducatur? Vide Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 399. *num* 29. *cum ſequentibus*, ubi aſſerit quod tot ſunt præſcriptiones quot ſolutiones.

Præſcriptio debet eſſe continuata, & non interrupta, *cap. illud, cap. auditis, in fine de præſcript.* Gloſſ. verbo *interrupta, in cap. placuit* 2. 16. *quæſt* 4. cum citatis per Covar. *in reg poſſeſſor, p.* 2. §. 12. *à principio.*

Præſcriptio non interrumpitur per ſolam petitionem extrajudicialem, Guter. *de juram confirm. part.* 3. *cap.* 1. *numero* 24. & in foro conſcientiæ præſcriptio ſolius actionis non tribuit jus conſtante veritate, Sanch. *de matrim. lib.* 7. *diſput.* 37. *num.* 17.

Præſcriptio etiam longiſſimi temporis interrompitur per citationem poſſidenti factam, juxta text. *in leg, cum notiſſimi, in princip. & in* §. *imò, & in l. ſicut* 3. *verſ. nec ſufficiat, Cod. de præſcript.* 30. *vel* 40. *an.* gloſſ. verbo *interrupta, in cap placuit,* 2. 16. *quæſt.* 4. Ordinat. *lib.* 4. *tit.* 79 §. 1. reſolvunt omnes ſcribentes *in leg. naturaliter, & in leg. ult. ff. de eo per quem factum erit*, Cov. *in reg. poſſeſſor, p.* 1. § 12. *num* 4. *verſ. quarta*, Surd. *deciſ* 5 *num.* 1. Gabr. Pereira *deciſ.* 63. *num* 7. & per moteſtiam factam interrumpi poſſeſſionem, probat text, *in l. nemo, Cod. de acquir. poſſeſſ.*

Præſcriptio contra privatum ſufficit temporis ordinarii, quod alias contra Eccleſiam non ſufficeret, Bart. *in leg. ſi publicanus,* §. *in vectigalibus, poſt principium, ff. de public an.* Bald. *conſilio* 257. *& conſilio* 275. *lib.* 2. & dicit communem Socin. *conſil* 166. *num.* 43. *vol.* 2. Præſcribuntur buna mobilia, utpotè fructus triennio, Phœb. *deciſ.* 133. *num.* 45. *tom.* 2.

Præſcriptionis materia abſens, vel præſens quando quis dicatur? Vide Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 130 *num.* 20. Phœb. *arreſto* 45. *p.* 1. *Onde refere que na materia de præſcripçaon dos beus de raiz que ſe preſcreve per eſpaço de dez annos eo titolo, & bona fide inter præſentes, ſe inzgou*, quod præſentes non dicuntur niſi quando duo ſunt in cadem civitate. Et qui in locu habet domicilium, præſumitur præſens Menoch. *conſ.* 331. *num.* 28. *& conſ.* 361. *num.* 19. *& de præſumpt. lib.* 6. *quæſt.* 19. *num.* 4. Maſcard. *de probat. concl.* 1213. *num.* 69. Rot. Rom. ex Farin. *deciſ.* 185. *num.* ·.

Præſcriptio 30. vel 40. annorum commonia eſt clericis, & laicis, Phœb. *deciſ.* 19 *à num.* 3. ubi *n.* 9. *cum ſeqq.* quod in bonis quorum titulo clerici ad Ordines promoventur, non gaudent privilegiis Eccleſiis conceſſis; & *num.* 54 quod res immobiles Eccleſiæ præſcribuntur annis quadraginta, mobilea autem triennio, niſi fuerint Eccleſiæ Romanæ, in qua requiritur præſcriptio centum annorum.

Præſcriptio centenaria quæ requiritur contra Eccleſiam Romanam, Authem. *ut Eccleſi. Romana centum annorum gaudeat privilegio, collat.* 2. *c. ad audientiam, cum ſeq de præſcr.* & quæ item per textum *in l. ult. Cod de ſacroſ. Eccleſ.* requiritur contra civitates & Reſpublicas, eſt neceſſaria contra Regna, & Imperatores, ut ex gloſſ. verbo *nec multam, in Authent. de non alienandi,* §. *ut autem*, & pluribus Doctor. refert Valaſc. *in lib. da juſta acclamaçaon del Rey don Ioaon IV. p.* 3. §. 2. *num.* 11 & Cardoſ. *in praxi judicum & advocatorum*, verbo *præſcriptio, num.* 20. 25. *&* 22.

Præſcriptio non currit impedito agere, Menoch. *de interdict. remed.* 5. *retin. poſſeſſ. num.* 79. *& conſ.* 38. *num.* 35. Gam *deciſ.* 26. *num.* 5. *& deciſ.* 84. *num.* 2. *& deciſ.* 93. *num.* 3. Surd. *deciſ.* 151. *num.* 4. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 475. *num.* 4. *cum ſequentibus*, Gabr. Pereira *deciſ.* 4. *num* 2. *& deciſ.* 52. *num* 4 Cald. Pater *conſ.* 30. *num.* 35. *& forenſ quæſt.* 20. *num.* 21.

Præſcriptio non currit contra pupillum, *l. ſicut, C. de præſcript.* 30. *vel* 40. *an.* Ozaſc. *deciſ.* 96. Surd. *deciſ.* 4. *n.* 2. Gratian. *diſc. forenſ. cap.* 403. *n.* 22. *& cap.* 475. *num* 23. Cald. *conſ.* 12. *num.* 16.

Præſcribi poteſt jus piſcandi, Valdeſ. ad Soar. *p.* 2. *pag.* 9·. Surd. *conſ.* 390. *num.* 14.

Præſcribi non poteſt jus percipiendi Gabellas, Azeved. *l.* 2. *num.* 3 *tit.* 5. *lib.* 4 *nova recopilat.* Et de juribus Regalibus, & patronatibus Regiis, vide Cabed. *deciſ* 65. *p.* 2 *num* 2. *&* 3. ubi quod præſcribi non poſſunt, licèt interveniat immemorialis præſcriptio.

Præſcribi non poſſunt bona Regiæ coronæ, quæ ſunt in patrimonio Regni, Surd. *deciſ.* 1. Guter. *lib.* 1. *pract. quæſt.* 84. Valaſc. *conſil.* 167. *num.* 14. *cum ſequentibus.*

Præſcribi non poſſunt ea quæ conſiſtunt in mera voluntate, *l. Proculus, ff. de damno infecto, l.* 1. §. *denique, l. ſi in meo, ff. de aqua pluvia a e. l.* 2. *ff. de via publica*, Covar. *lib.* 1. *var. cap.* 9. *num.* 1 *&* 2. Tiraquel. *de retract tit* 2 §. 1. *gloſſ.* 1. *num.* 21. Menoch. *de arbitr. caſu* 44. *à num.* 6. *& caſu* 160. *& conſ.* 141 *num* 3. *&* 29. Cordub. *in l. ſi quis à liberis,* §. *utrum, num.* 59. Cald *de renovat. quæſt.* 15. *num.* 42 Menchac. *controverſ frequent. cap.* 4. *num.* 9. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. §. 6. *n.* 37. Gratian *diſc. forenſ cap.* 88. *num.* 15.

Digitized by Google

num.15. & cap.89. num.13. cum ſequentibus , & capite 564. num.44. cum ſequentibus, Surd.*conſilio* 127. *num.21. & conſilio* 160 *num.17.* Cabed. *deciſ.*109. *num.2 part* 2 Reynoſo *obſervat.65.num.32.35.& 34.* Barboſa *in cap.accedentes* 11.*de praſcr.n.3.& in cap. ut privilegia* 14 *de privileg.num.8.& in addit ad collect pag.*159.

Præſcriptio immemorialis obtinet vim privilegii, Barboſa *ad cap.1.de praſcr.lib.6. num* 16. Lex tamen poteſt tollere præſcriptionem immemorialem. Garc. *de benefic.p.3 cap 2 n.*193

Præſcriptio quadraginta annorum cum titulo æquiparatur immemoriali, Gabr.Pereira *deciſ.*52. *n* 3. Phœb. *tom.1. deciſ.*89. *num.9 &* 10. Reynoſo *obſervatione* 65.*num.35 juncto num.*37.Et quod etiam iſta præſcriptio immemorialis noceat omnibus ſucceſſoribus, tradunt Gregor. Lopez *in l.1.tit.26.partita* 4. verbo *ui o impece, in fine*, Gomex *l.*40. *Tauri,n.*40. *ad finem*, Reynoſo *obſervat.70.num* 46.Gabr.Pereira *dicta deciſione* 52.*num.*13. *verſ.at verò*, ubi alios refert , & eſt communis ex multis,quos adducit & ſequitur Ludov.Molina *de primog.lib* 4.*c.*14.*n.*3.*&* 10.

Præſcriptio immemorialis non admittitur cum mala fide , *cap. ult. de praſcript.* ubi Abb. *in princip. cap.vigilanti, eod.tit. reg poſſeſſor, de reg.juris lib.6.* probat gloſſ.*p r text.ibi*, v rbo *niſi, in cap.1.de praſcript.eod.lib.* Communis ex Cov.*in dicta reg. poſſeſſor ,p.1. §.8. num.1.* refert plures Menchac. *lib.1. controverſ. illuſtr. cap.81. num.* 10. *verſ. contrariam*, tradunt Menoch. *de interdict. remed.15.recuper.poſſeſſ. num.4 7.* Maſcard. *de probat. concluſ.* 1213. *à num.*45. Gabr.Pereira *deciſ.*52. Reynoſo *obſerv.65. num.*21. Barboſa *ad d. cap.1. de praſcript. in ſexto , num.*15.

Præſcriptio immemorialis quomodo probetur ? Vide Menoch.*de arbitr.caſu* 3.*num.*7.Gregor.Lop 2 *l.*15. verbo *pueden acordar , tit.* 1 *part.*3 Avend. *l.4. Tauri , gloſſ* 2 *n.15. & gloſſ.*11. Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.*verbo *praſcriptio,n.*79. latiſſimè Reynoſo *obſerv* 65 *n.*10.11 13.*&* 14.*juncto num.*27. 30.31. *&* 35. *& per totam obſerv.*65. vide alia plura de præſcriptione immemoriali.Quod ſi titulus appareat , à quo præſcriptio inchoavit , vide Cald. *forenſ. quaſt.*23. *num.*110.ubi quod inficit præſcriptionem, & idem reſolvit Phœb.*deciſ.*163.*à n.*12.*& deciſ.*213. *num.*9.10.15.*&* 16.*p.*2.

Verbo PRÆSUMPTIO.

PRæſumptio cedit veritati,excitatis per Barboſam *de principiis & locis commun.utriuſque juris lit.P, num.*36.quibus adde Gratian. *diſcept. for c.657.n.7.* junctis traditis per eundem Barboſam *d. tract.lit. C, num.*43.

Præſumptio una tollit aliam. *l.Divus, ff. de in integrum reſtit. l non ſolùm, ff. de ritu nupt.* Menoch. *conſ.*343. *num.*38. cum aliis,de quibus per Barboſam *d. lit. P, num.*37. Et multò magis plures conjecturæ ac præſumptiones, Menoch.*ubi proximè*,Gratian.*diſcept.for.dicto c.657.n.*34.Quæ præſumptiones prævaleant ? Vide Menoch. *de arbitr caſu* 472. *& de praſump lib.1 quaſt.30. num* 1. *&* 5 ubi quod præſumptio tollit ſuſpicionem . & *num.6.* quod præſumptio hominis validior tollit præſumptionem legis debiliorem.

Præſumptio eſt liquidiſſima probatio, Gonzal. *ad reg.8. Cancel. gloſſ.43. n* 90.

Præſumptio juris dicitur patens probatio , *l. licèt, ff de legibus,l 1.ibi,liquidò,Cod.de teſtam.milit.*Tiraq. *in l. ſi unquam ,* verbo *donatione largitus , num.*58. *Cod.de revocandis donat* Menoch.*de interdict. remed.* 15. *recuper. poſſeſſ.num.* 400. *& de praſumpt. lib.* 1. *praſumpt.*33. Cov.*lib.2.var.cap.6.num.* 1. Gonzal. *ad regul.8.Cancell.gloſſ.*43.Rodulphin.*variar.quaſt.lib* 2. *quaſt* 27. *num.* 12 *cum ſequentibus* , Barboſa *in cap. ad noſtram , numero* 6 *de empt. & vendit.* & transfert onus probandi in adverſarium , *l. generaliter, §.ſi petitum , in fine ff. de fideicommiſſ. libert. leg. in illa ff.de verbor. obligat.* Menoch.*remed.* 8 *recuper. poſſeſſ. num.* 6. *& conſil.* 21. *num.* 3. *& conſilio* 118. *num.14.& conſ.191.num.23. & d. praſump.* 33. Maſcard. *de probat. concl.* 1221. *num.* 4. Seraphin. *de privileg. juram privil.4 num.4.* Valaſc. *de partit. cap.8. num* 43.Garc. *diſcept. de benefic.part.5.§.1.num.* 530. Et contra præſumptionem juris , & de jure non admittitur probatio in contrarium,*cap.is qui fidem* 30. *de ſponſal.* ubi Barboſa *num.* 4. Maſcard. *de probat. concluſ.*1212.Valaſc. *conſult.* 52.*num.* 13. Cardoſ. *in praxi judicum & advocatorum*,verbo *confeſſio, n.* 43. & verbo *praſumptio, num.* 4. Menoch. *dicto lib.* 1. *de praſumpt.praſ.3. num.* 19. *&* 20. *& conſilio* 159. *num.* 19 ubi quod præſumptio juris relevat ab onere probandi.

Præſumptio eſt contra illum,qui habet malam fidem,Bobad. *in Polit. lib.1 cap.8 num* 8 nam ſpecies corporis ſimulacrum eſt mentis , figuraque probitatis,ut refert Ceval.*commun.contra commun.quaſt.* 248. *num* 13. ubi *à num.*16.adducit multa de pulchritudine.

Præſumptio eſt contra illum , & cauſam malam fovere dicitur qui per multum tempus diſtulit movere judicium,argum.text.*in cap.1.de frigid & malefic.* ibi , Si provocare voluit , cur tandiu tacuit ? notant Hyppol *conſ.*54.*num* 7.Flor *ad Gam. deciſ.* 243. Barboſa *ad cap.cauſam* 7.*qui filii ſint legitimi,num.* 7. Et dolum præſumi reſolvunt Menoch. *de praſumpt. lib.* 2.*praſ* 91. *num.*4. Farin.*in praxi, p.1. tit.5 quaſt.*46. *num.*103. ubi etiam agit de illis , qui litem movent poſt mortem debitoris quia hæredes non ſunt instructi. & idem aſſerit Menoch. *lib.3. praſumpt.*135. *num.*16.Maſcard.*de probat. concl.*1318.*num.*17. Cald. de *empt. cap.31. num.*64.

Verbo PRETIUM.

PRetium ſuccedit loco rei , text. *in l.quia 46.ff.de uſufructu* Stephan Gratian.*diſcept. forenſ.c.*304. *num.*6. Aloyſ. Ricc.*in collect.de iſ. part.4.collect.*740. Et verba verificari poſſunt etiam in æſtimatione , & tacitè videtur cautum , ut ſi non extent res mobiles , reſtituatur æſtimatio , *l. ſi aſtimatis* 50. *verſ. reſpondi, ff. ſoluto matrim.* Et æſtimatio rerum dotalium dos appellari poteſt,Barboſa *in d.l ſi aſtimatis, n.31. juncto num.7.*

Pretium juſtum rei conſideratur ſecundùm conſuetudinem regionis , uti etiam in cenſu ſolvendo, vide Gratian *diſcept. forenſ.c.*141. *n.*37.*cum ſeqq.* Et ſecundùm tempus non momentaneum, ſed ſtabile ac fixum, Maſcard. *de probat concl.650.num.4. & concl.* 636. *n.*65 *& concl.*658. *num.*1.

Pretium juſtum eſt , quod in foro invenitur, Maſcard.*concl.* 1396. *num.*35. Et pretium juſtum rei cenſetur illud , pro quo vendi poteſt in foro , Barboſa *cap.1.de empt. num.*7. vel quod à Principe taxatum fuit,Maſcard.*ubi proximè, num.*39. Grat.*diſcept. forenſ. cap.*126. *num.*15.

Pretium juſtum fit ex redditu viginti annorum, gloſſ ult.*in Authent.perpetua,Cod.de ſacroſ.Eccleſiis*, communiter recepta , ut per Cov. *lib.3. var. cap.9. num.5.* Surd.*de alim.tit.9.q.41.n.2.* Cald.*forenſ q.*10. *num.*10.

n.10. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 545. *à n.* 3. Barboſa *in votis deciſ. Canon. lib.* 1. *voto* 10. *n.* 12. 13. *&* 14.

Verbo PRINCEPS.

PRINCIPIS & Regis mores imitantur ſubditi, Maſcard. *de probat. concl.* 1068. *n.* 13. Molin. *de primog. lib.* 1. *cap.* 2. *n.* 22. 23. Flamin. *de reſignat. lib.* 5. *quæſt.* 3. *num.* 156.

Principium propria eſt liberalitas, Tiraqoel. *de nobilit. cap.* 37. *num.* 40. *cum ſequentibus*, Card. Mantic. *de tacit. & ambig. convent. tom.* 2. *lib.* 13. *tit.* 17. *num.* 8.

Principi non poteſt dici, Cur ita facis, gloſſ. *in extravag. ad Apeſtolatus, de conceſſ. præbenda, inter com. cap. juſtum, diſt.* 9. Chaſſan. *in catal. gloria mundi, p.* 5. *conſider.* 35. *verſ. & ut ſemel*, Menchac. *uſufrequent. cap.* 1. *num.* 4. Menoch. *conſ.* 1. 3. *num.* 38. *& conſ.* 81. *num.* 14. Perez *de jure fiſci, tract.* 3. *num.* 4. *pag.* 35. *& num.* 64. *p.* 50. Afflict. *deciſ.* 265. *num.* 62. Barboſa *in dicta Extravag. num.* 4. *&* 5. *& ad cap.* 2. *de majorit. & obedient. num.* 12. & vulgò dicitur, *Rou, Rau face o que el Rey mandou*, Farin. *de delict. p.* 3. *quæſt.* 97. *num.* 21. *&* 26. Varg. *nostrat. de nobreza, diſcur.* 7. *num.* 15. magna eſt enim ejus poteſtas, & intelligendum eſt de poteſtate quæ non continet peccatum, Perez *l.* 8. *O din. m. pag.* 379. *cum ſeq. l.* 16. *tit.* 19. Et datur in Principe plenitudo poteſtatis, Sanch. *de matrim. lib.* 1. *diſput.* 15. *num.* 2. ubi *num.* 3. diſputat, quid ſit poteſtas ordinaria, & abſulota Principis.

Princeps non poteſt uti abſoluta poteſtate, quæ jure divino aut humano non regulatur, nec juſtis legibus ſubjicitur, Menoch. *conſilio* 1. *num.* 424. *&* 4 6 Matienz. *l.* 3. *gloſſ.* 12. *tit.* 10. *n.* 4. Pinel. *p.* 1. *rub. Cod. de reſcind. vendit num.* 24. Menchac. *controv. illuſtr. cap.* 5. *num.* 16. *& quæſt frequent. cap.* 1. *n.* 4. Cov. *lib.* 3. *var. cap.* 6. *num* 8. Duenh. *reg.* 43. *verſ.* 5. *fallit*, Peregrin. *de jure fiſci pag.* 50. *num.* 65. Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 7. *à n.* 31. Azeved. *ad l.* 1. *tit.* 1. *lib.* 4. *nova recopil. num.* 25. Sanch. *de matrim. lib.* 2. *diſp.* 15. *num.* 3. Cabed. *deciſ.* 12. *n.* 9. *p.* 1. *& deciſ.* 79. *p.* 2. Phœb. *arreſto* 184. *p.* 2. Et in dubio non videtur uti plenitudine poteſtatis, Surd. *deciſ.* 2. *num.* 26. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 56. *conſider.* 3. nec tertio præjudicare, Phœb. *deciſ.* 151. *num.* 28. *cum ſeqq. p.* 2. Et princeps in cauſa de plenitudine poteſtatis procedens non tenetur citare partes, Barboſa *tract. de clauſ. uſufrequent. clauſula* 41. *num.* 18. Et Princeps quando ex contractu obligatur etiam de plenitudine poteſtatis, contravenire non poteſt, Cald. *conſ.* 28. *num.* 8.

Principes, Duces & Marchiones non recognoſcentes ſuperiorem, poſſunt in ſuis civitatibus quæ Rex in ſuo Regno. Farin. & ibi addit. *conſult.* 94. *num.* 6.

Principis intereſt ne eligatur Prælatus ſibi ſuſpectus, qui ſecreta Regni revelet, Azeved. *l.* 14. *tit.* 3. *num.* 19. *lib.* 1. *nova recopitat.* Cabed. *de patronat. Regiæ coronæ, cap.* 37. *num.* 5. Marta *de juriſdict. p.* 2. *cap.* 40. *n.* 26. *& ſeq.* Et poteſt Epiſcopum ſeditioſum, ac vaſſallos perturbantem de Regno expellere, Mart. *d. p.* 2. *cap.* 34. *num.* 24.

Principis coquus an ſit nobilis? Vide Tiraquel. *de nobilit. cap.* 30. *num.* 20. Cot. *in memorab.* verbo *coquus*, Cabed. *deciſ.* 73. *num.* 4. *p.* 1.

Principis ſuprema poteſtas non poteſt præſcribi, Menchac. *illuſtr. cap.* 2. *num.* 14. Peregrin. *de jure fiſci, pag.* 55. *num.* 75. Guter. *pract. lib.* 1. *quæſt.* 88. Avil. *ad cap.* 2. *Prætor. in princip. n.* 11. Et multa quæ Princeps habet in ſignum ſupremæ poteſtatis, & quod iſta non poſſunt præſcribi, vide per ordinat. *lib.* 2. *tit.* 45. §. 8. ubi Barboſa, Cabed. *deciſ.* 66. *p.* 2. Surd. *de alim. tit.* 9. *q.* 22. *num.* 16. *&* 17. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancel.* §. 2. *procem. num* 12. *cum ſeqq.* Cald. Pereira *conſ.* 8. *num.* 33. *verſ. quamobrem*, Seſſe *Aragon. deciſ* 74. *num.* 6. *tom.* 1. & de fidelitate vide Matt. *de juriſdict. part.* 4. *centuria* 1. *caſu* 43. *num.* 25. *cum ſeqq.* ubi quod nunquam præſcribatur, & de hoc notabili adde eundem Cald. *conſult.* 28. *num.* 17. *cum ſeqq.* & Mart. *dicta part.* 4. *centuria* 2. *caſu* 195. *à num.* 49. *cum ſeqq.*

Princeps res Regiæ coronæ alienare non poteſt, Barboſa *ad cap. intellecto* 33. *de jurejurando, numero ſecundo.*

Principis & Pontificis aſſertioni creditur, gloſſ. *in cap.* 1. verbo *ſtatuit, de renunciat. lib.* 6 *& in cap. ad Apoſtolica*, verbo *promiſerint, de re judic eodem lib. Clem.* 1. *de probat.* Maſcard. *conclus.* 1227. *à num.* 1. Farin. *de delict. part.* 2 *lib* 2. *tit.* 6 *de oppoſit. contra perſonas teſtium, q.* 63. *num.* 79. *cum ſeqq.* Gabr. Pereira *deciſ.* 128. *num.* 8. Phœb. *deciſ.* 108. *num.* 21. *p.* 2. Non creditur Principi de facto alieno, Anton Gabr. *tom.* 1. *lib.* 1. *commun. opin. tit. de probat. concluſ.* 2. Flamin. *de reſignat. lib.* 8. *quæſt.* 11. *num* 24 Et quoties enuntiat mandatum, illud præſumitur interveniſſe Menoch. *d. præſumpt.* 33. *num.* 10. Flamin. *lib.* 9. *quæſt.* 22. *num.* 2. *&* 3.

Princeps ſupremus quoties jubet exequi rem, quæ in ſe continet injuſtitiam, tale mandatum exequendum non eſt, imò potiùs ſuperſederi debet in illo, quouſque priùs reſcribatur eidem Principi cauſa, cur talis executio non fiat, & ille reſpondeat: ita probatur per text. *in cap ſi quando, de reſcr.* ubi Barboſa *num.* 2. plures citat.

Principis reſcripta & decreta in tribunali ſupremo, præcedente cauſæ cognitione ſunt leges ſtabilitæ authoritate Regia, & irrevocabiles, ut probatur *in l. ult. Cod. de legib.* reſolvit Afflict. *deciſ.* 190. *in fine*, latiſſimè Menoch. *conſil.* 501. *à num* 27 *uſque ad n.* 33. *lib.* 6. Gam. *deciſ.* 174. *num.* 10. Cabed. *deciſ.* 212. *num.* 3. *tom.* 1. Azeved. *ad leges nova recopilat. lib.* 2. *tit.* 4. *in rub. num.* 2. optimè Pat. Suar. *de legib. lib.* 3. *cap.* 3. *num.* 11. Et quidquid Princeps ſtatuit aut decernit, pro lege ſervatur, *l.* 1. *ff. de conſtit. Principum* §. *ſed & quod Principi placuit, Inſtit. de jure natur. gent & civili.*

Principe & Papa juſta cauſa præſumitur, Menchac. *illuſtr. cap.* 15. *num.* 17. Victor. *de poteſtate Papæ num.* 14. *&* 15.

Princeps non poteſt diſpenſare contra leges ſuas, nec eas abſque ratione, & juſta cauſa derogare, ſeu relaxare, ex Cabed. *deciſ.* 79. *num.* 2. *cum ſeqq. part.* 2.

Principis declaratio abſque partis citatione non valet, Burg. *conſil.* 25. *num.* 42. Goter. *lib.* 3. *pract. q.* 17. *num.* 230.

Principis ſcientia quoad ea quæ reſpiciunt adminiſtrationem procuratorum illi nocet, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 560. *num.* 21. ubi *num.* 22. ſecus in adminiſtratione procuratorum alicujus privati.

Princeps, nec lex civilis non poſſunt tollere, nec ſupplere defectum naturalem, ex text. *in l. fin. Cod. de teſtam. militis*, citat alia jura Gom. *ad l.* 15. *Tauri, num.* 112. & de jure ordinario non poteſt auferre jus quæſitum de jure gentium, Phœb. *deciſ.* 171. *num.* 12. *p.* 2.

Princeps poteſt ſine cauſa ſubditis auferre officia ſæcularia, Barboſa *ad cap. cùm olim* 12. *num.* 4. *de re judic.*

Princeps ſæcularis poteſt præjudicare Eccleſiæ in acquirendis. Cald. *de empt. cap.* 8. *num.* 34. *cum ſeqq. & forenſ. quæſt.* 23. *num.* 92.

August. Barboſa Repertor. Q princeps

C de reſcind. vendit. p. 1. cap 2. num. 18. Molin. de juſtit. tom. 1. tract 2. diſp. 174. verſ. contrar um, num. 30 Secus eſt in jure in quærendo, Molin. d. cap. 8. num. 28. Aym. conſ. 35. num. 7. Cald. de extinct. emphyt. cap. 20. num. 40. Menoch. conſ. 181. num. 60. Flamin. de reſign. tom. 1. lib. 10 quæſt. 1. num. 39. & 40.

Princeps non poteſt ſine cauſæ cognitione aliquem jure ſuo privare, Menoch. conſ. 1. num. 396. Poteſt tamen auferre jus tertio quæſitum, quando ipſe fuit cauſa acquiſitionis mediante ſua nova lege, Mart. de juriſdict p. 1. cap. 51. num. 15. Et an poſſit privilegium ob benemerita conceſſum revocare? Vide Barboſam in addit. ad collect. p. 40. ubi quod hæc privilegia ſunt irrevocabilia, etiam de plenitudine poteſtatis, & Princeps poteſt etiam poſt jus quæſitum privilegia per ſe, vel prædeceſſorem ſuum ſubditis conceſſa pro libitio ſuæ voluntatis revocare, ex eodem Barboſa in reg. decet 16 num. 4. de regulis juris, lib. 6.

Princeps in dubio non cenſetur juri quæſito præjudicare, l. 2. §. ſi quis à Principe, ff. ne quid in loco publico. gloſſ. verbo aliquatenus, in extravag. ad Apoſtolatus, de conceſſ. prabenda inter commun. ibi: quia Princeps per factum ſuum juri alterius derogare non intendit, ubi Barboſa num. 3. & in cap cùm ordinem 6. de reſcr. num. 3. & 4. Cabed. p. 1. decif. 65. num 5 Phœb. d. ciſ. 151. num. 18. cum ſequentibus, p. 2. Imò etiamſi velit id, non poteſt efficere ſine juſta cauſa, Molin. de primogen. lib. 4. cap. 3. num. 18. & in officiis tradit Pinel. p. 1. rub. Cod. de reſcind. vendit. cap 2. num. 31. juncto num. 1. 2. & 3. verſ. alteru inſpectio eſt.

Verbo Prior.

PRIOR Eccleſiæ collegiatæ habet juriſdictionem contentioſam & curam animarum, & tenetur reſidere, etiamſi cura juriſdictionalis ſit. & fori exterioris, gloſſ. in cap. dubium 2. de elect. Extravag. execrabilis, ad finem, de prabend. Maſcard. de probat. concl. 468. num. 2. Stephan, Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 133. num. 29. cum ſequentibus, Garc. de benefic. p. 3. cap. 2. num. 166. & num. 181 & num. 480. & p. 5. cap. 3. num. 98. & p. 7. cap. 4. num. 65. & p. 11. cap. 7. num. 4. Barboſa de officio & poteſt. Epiſcopi, alleg. 57. num. 164. & in cap. dudum 54. de elect. num. 12. & in remiſſ. ad Concil. Trident. ſeſſ 24. de reformat cap. 12. num. 5. Aloyſ Rice. in collect, deciſ p. 5. collect. 1591. Navar. conſil. 3. de tempor. Ordin. Gonzal. ad regulam 8. Cancellaria. gloſ 6. num. 59. cum ſeqq. Et habet juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, & in effectu eſt eadem dignitas cum Abbatia, Flamin. de reſignat. lib. 2. quæſt. 1. num. 77. juncto num. 81. & lib. 3. quæſt. 1. n. 102. unde Prælati qui habent juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, poſſunt eam exercere & defendere in omnibus, ſicut ordinarii Epiſcoporum, Barb. ad Clem. 1. de rebus Eccleſia num. 9. & in addit. ad collect. tit. de offic judicis ordinarii, num. 2. pag. 21 Et prælati omnes Epiſcopo inferiores, qui juriſdictionem habent fori contentioſi, poteſtatem habent ferendi cenſuras in ſibi ſubditos. Cov. in cap. alma mater, p. 1. §. 11. num. 1. Navar. in Man. cap. 27. num. 5. Fr. Emman. Roderic. qq. regular. tom. 1. quæſt. 36. art. 3. col. 5. ad finem, Soar. de Paz. in pract. tom. 2. prælud. 1. num. 5. Barboſa d. p. 22. & in addit. ad collect. in cap querenti 20. de verborum ſignificat. pag 173. Suar. tom. 5. ad. 3. part diſp 2, ſect 2 num. 10.

Prior ac Capitulum habent collationem præbendarum & dignitatum, Priorque habet unam vocem, & Capitulum, vel major ejus pars aliam, & ſi diſcordent, neutra valet collatio, Gonzal. gloſſ 45. num. 47. cum ſequentibus, juncto num. 58. 59. & 60. Put. part. 1. deciſ. 35. & part. 3. deciſ. 117. Selva de benefic. part. 2. quæſt. 17. num. 5. Garc. de benefic. parte 5. cap. 4. num. 28. & 19. Barboſa de Canonicis, cap. 24. num 15. ubi quod Collegiatæ Eccleſiæ ſæcularis Canonicatus, ſeu præbendæ vacantes ſpectant ad electionem & præſentationem Prælati inferioris & Capituli ejuſdem Eccleſiæ Collegiatæ, & ad inſtitutionem Epiſcopi de jure communi: concordant reſoluta per Gonzal. dicto num. 47. & Abbas ſolus non poteſt præſentare ad beneficium, niſi hoc habeat ex præſcripta conſuetudine, vel privilegio, ſed id eſt totius Collegii, cujus major pars conſentire debet, ut præſentatio legitima ſit, ita Barboſa ad cap eu noſcitur 6. num. 2. de his quæ fiunt à Prælatis ſine conſenſu Capituli. Si Prior inſignis Eccleſiæ Vimaranenſis ſe intromittat in caſibus privationis beneficii, poterit contradicere Archiepiſcopus Bracharenſis, cum agatur de ejus præjudicio, Gabr. Pereira deciſione 2. num. 10. verſic. unde.

Verbo Privilegium, Priviligiatus.

PRIVILEGIUM perſonale eſt quod nominat perſonam ſuo nomine, ut obſervat text. cum gloſſ. in l. 1. § permittitur, ff. de aqua quotid. & æſtiva & l. 3 ad finem, & l. 4 verſ. quanquam, ff de cenſibus, reg privilegium, de regul. juris, lib. 6 gloſ. in ſum. 25. quæſt. 2. gloſſ rub. ad cap. poſſeſſiones, 16. quæſt. 1. & in cap cùm veniſſent, in gloſſ. magna, de inſtitut. Alexand. conſil. 86. & 101. num. ult. lib. 1. Tiraquel. tract. de jure primog. quæſt 59. num. 1. & expirat cum perſona, d. reg. privilegium, uſque adeò, ut privilegia conceſſa perſonaliter patri, vel marito in filios, vel uxorem, etiam viduam, marito mortuo non tranſmittantur, l. in honoribus, §. vacationum, ff. de excuſat. muner. l. in filiis, ad fin. Cod de decurion. lib 10. Gloſſa verbo nec in l. ſed & milites, ff. de excuſat. tutor. Roland. conſil. 52. num. 40. & 41. lib. 2. Bart. in l. 2. Cod. de Epiſcop. & cleric. & ad cognoſcendum ſi ſint realia, vel perſonalia, inſpicitur utrum incipiant à perſona, vel à re, juxta reg. l. ſi communis ſervus, ff. de ſtipulat ſervorum, l. 1. § ult. ff. de jure immunit. Alciat. reſponſo 203. Et privilegium perſonale ac reale quid ſit; vide Cald. in l. ſi curatorem, verbo minoribus, num. 21 verſ. tertio, Cod. de in integrum reſtitut. minor & qq. forenſ. lib. 1 quæſt 15. num. 11. Menoch. conſil. 70. num. 1. & conſil. 136. num. 2. & lib. 3. præſu mpt. 47. num. 7 & præſumpt. 103. Mendez in praxi, lib. 1. cap. 3. num. 8. Et dicitur perpetuum quando eſt conceſſum Eccleſiæ, vel populo, Fr. Emman Roderic. tom. 1. qq. regular. quæſt. 61. art. 14. & in addit. ad Bullam, Cruciatæ, part. 2. fol. 389. Et privilegium veniens ex contractu in dubio præſumitur reale, Phœb. part. 1. deciſ. 33. num. 8. Et privilegia conceſſa locis, vel civitati, tanquam realia tranſeunt ad poſteros, l. proponebatur, ff. de judic. Cald. d. quæſt 15. num. 26.

Privilegium conceſſum bonis alicujus, an extendatur ad bona poſteà acquiſita; Vide Guter. conſil 5.

Privilegium conceſſum uxori extenditur ad maritum, Menoch. conſil. 136. num. 12. Calp. in l. ſi curatorem, verbo vel adverſari dolo, num. 33. Cod. de in integrum reſtitut. minor Barboſa in l. quia tale, n. 22. ff. ſolut. matrim.

Privilegium ubi quis amittit, intelligitur in iis quæ ſunt ſibi utilia, Surd. de alim. tit. 6. quæſt. 18. num. 21. cum ſeqq.

gloſſ. in l.2. in princ. ff. de privi. veter. Maſcard. de prob. conc. 1269. num. 20. Fr. Emman. Roderic. qq. Regular. tom. 1. quæſt. 9. art. 4. verſ. 5. & tom. 3. quæſt. 51. art. 5. verſ. pen. Pat. Suar. de legibus, lib. 8. cap. 35. num. 12. cum ſeqq. Gabr. Pereira decis. 91. à num. 30. Barb. in cap. cum acceſſiſſent 8. à n. 6. de conſtit. & in addit. ad c. accedentibus 15. num. 8. de privileg. Farin. conſ. 94. num. 14. & conſ. 95. à n. 2. latiſſimè Moneta de conſervat. cap. 10. à num. 425. De aliis caſibus quibus amittitur privilegium, vide Cardoſ. dicto verbo privilegium.

Privilegium conceſſum à Principe venditori, cenſetur datum etiam emptori, Barboſa in leg. quia tale, num. 22. ff. ſoluto matrim.

Privilegium ſubdito conceſſum poteſt ſine cauſa Princeps revocare, habet enim tacitam conditionem, ut valeat quandiu Princeps voluerit, Menoch. conſ. 331. num. 104. cum ſequentibus, & de præſumpt. lib. 2. quæſt. 10. num. 16. & 29. Peregrin. de jure fiſci, num. 27. pag. 41. & num. 45. pag. 44. Nav. de ſpol. clericor. §. 18. num. 2. Barboſa in l. quia tale, num. 45. ff. ſoluto matrim. Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 1. concluſ. 60. coronide 1. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 35. num. 32. Mart. de juriſdict. p. 4. cent. 1. caſu 52. num. 3. Burg. conſ. 25. num. 48. Cald. de empt. cap. 28. num. 13. cum ſequentibus Garc. de benefic. p. 5. cap. 1. num. 678. Et Princeps poteſt etiam poſt jus quæſitum privilegia per ſe, vel prædeceſſorem ſuum ſubditis conceſſa pro libito ſuæ voluntatis revocare, Barboſa in reg. decet 16. num. 4. de reg. juris, lib. ſexto. Niſi ſit mediante pecunia, vel in recompenſationem alicujus obſequii, tunc enim tranſit in vim contractus, & non poteſt revocari, Menoch. conſilio 13. num. 9. & conſilio 307. num. 5. cum ſeqq. & conſ. 331. num. 69. & conſilio 307. num. 24. Valaſc. conſult. 72. num. 5. Sanch. de matrim. lib. 8. diſput. 33. num. 3. Gonzal. gloſſ. 28. num. 23. & gloſſ. 36. num. 36. Phœb. decis. 33. num. 3. & 4. p. 1. Et ſucceſſor tenetur obſervare privilegium, Menoch. conſ. 332. num. 65. & conſ. 350. num. 23.

Privilegia conceſſa ob remunerationem laicis patronis, ſcilicet ob fundationem, donationem, aut conſtructionem Eccleſiarum, tranſeunt in contractum, & irrevocabilia ſunt, Phœb. decis. 214. num. 10. p. 2. Et Principis donationibus ac privilegiis ſunt probanda merita, & ſufficit expreſſio Principis, etiam in præjudicium tertii, Menoch. d. conſ. 331. num. 76. Phœb. ubi proximè, & conceſſio ob benemerita habet multa privilegia Valaſc. conſult. 72. num. 4. & vide Barboſ. in d. l. quia tale, num. 44. Et creditur Principi atteſtanti de benemeritis, Menoch. d. conſ. 331. num. 76. & conſilio 350. num. 25. Valaſc. d. conſult. 72. num. 5. ubi etiam quod Princeps ſine cauſa non poteſt quem privare officio, quod per pecuniam alicui conceſſit. Et Princeps per ſecundum privilegium alteri ſpecialiter conceſſum, non cenſetur revocare primum, Vincent. de Franch. decis. 115. num. 4. Phœb. decis. 108. num. 2. decis. 111. & 214. num. 10. p. 2. Et juriſdictionem datam poteſt Princeps revocare, Barboſa in d. leg. quia tale, num. 87. Seſſe Aragon. decis. 79. n. 41. cum ſequentibus, tom. 1. Quid ſi data fuit in vim contractus, vide de jure fiſci, pag. 19. num. 58. Barboſa in d. l. quia tale, n. 49. Marta de juriſdict. p. 4. cent. 2. caſu 190. num. 20. cum ſequentibus, ubi quod non poteſt revocari, & num. 12. refert remiſſivè quando privilegium dicatur tranſire in contractum. Et privilegium conceſſum interveniente pecunia non poteſt revocari, Rebuff. de privileg. ſcholar. privil. 147. pag. 548. Sanch. de matrim. lib. 1. diſp. 33. num. 6. Gonzal. gloſſ. 28. num. 22. Phœb. decis. 33. num. 4. ubi num. 5. quod privilegia empta à Rege ſemper tranſeunt in hæredes, & de præmio conceſſo in remunerationem ſervitiorum, quod tranſeat ad hæredes, agit Gabr. Pereira decis. 4. num. 6. Et quando Princeps alicui benemerito conceſſit privilegium, non poteſt illud ſine cauſa auferre, Gonzal. gloſſ. 9. §. 1. num. 10.

Privilegiati ſub lege generali non comprehenduntur, l. unic. §. ſi qua verò, Cod. de ſu. lin. Cod. confirm. l. 3. Cod. de ſi entiar. lib. 11. & ibi notat gloſſ. 1. l. ult. Cod. de jure dot. latè Felin. in cap. 1. n. 10. de reſcript. Tiraquel. de præſcript. gloſſ. 1. pag. 124. Menchac. controverſ. illuſtr. cap. 45. n. 2. & cap. 84. n. 14. & cap. 103. num. 5. Cor. in memorab. verbo dos 1. Surd. decis. 160. num. 4. & decis. 323. n. 6. Cened. ad ſextum, collect. 14. num. 5. Menoch. conſ. 182. num. 1. & conſ. 190. num. 12. Vincent. de Franch. decis. 162. num. 14. & decis. 286. num. 2. Pot. decis. 195. num. 1. cum ſequentibus, p. 1. Mart. de juriſd. p. 4. cent. 1. caſu 6. num. 17. Et privilegio ſpeciali nunquam videtur derogatum per legem generalem, Farin. de delict. p. 4. q. 68. n. 27.

Privilegiatis duobus concurrentibus, Actor ſequitur forum Rei, Phœb. arreſto 6. p. 1.

Privilegia multa conceſſa in favorem redemptionis captivorum, vide apud Stephan. Gratian diſceptat. forenſ. cap. 108. Et de juribus text in l. quamvis, cum ſeq. ff. ſoluto matrim. Auth. ſancimus, Cod. de ſacroſanct. Eccleſ. ſi quis pro redemptione, Cod. de donat. cap. ſacrorum, 12. quæſt. 2.

Verbo PROBARE, PROBATIO.

PROBATIONES ſunt arbitrariæ, & judex poteſt non adhibere fidem teſtibus concludentibus, Surd. decis. 105. in fin.

Probari poſſunt quæ in animo conſiſtunt per juramentum, Barb. in addit. ad collect. p. 150.

Probatio in cauſis criminalibus debet eſſe apertiſſima, & luce meridiana clarior, cap. at ſi clerici, de judic. cum aliis citatis per Cardoſ. in praxi judicum & advocat. verbo probatio, n. 3.

Probationem termini & dilationes non debent reſtringi, ſed ampliari quantum fieri poteſt, ne veritas lateat, ſed negata pateſiant, cap. quanquam 14. q. 2. Extravag. 1. de offic. Ordin. inter commun. leg. ſervi reſponſio, ff. de teſtibus, l. ne quid, ubi Doct. ff. de incend. ruin. Et dilatione finita, probatio facta eſt nulla, Boër. decis. 352. Maſc. de probat. concl. 149. num. 25. & concluſ. 1229. Amat Roderic. in pract. cap. 7. n. 32. nam cùm quid faciendum eſt in termino, factum poſt terminum non relevat, Borrel. in ſum. decis. tit. 47. de dilat. num. 116. & probatur ex Ordinat. lib. 3. tit. 5. §. 6. in principio. Et illi non eſt concedenda dilatio, qui in prima non fecit probationem, Maſcard. con. l. 516. Et qui liti aſſiſtit ad coadjuvandum alium, non reſtituitur, etiamſi ſit minor, adverſus lapſum dilationis latæ principali litiganti, & quæ contra ipſum cœperat currere, & finita eſt, poſtquam tertius ad cauſam venit, Flor. var. quæſt. 5. n. 17.

Procuratio mixta requiritur in caſibus probationum per ſcripturas publicas, ex citatis per Barboſ. in remiſſ. ad Ordinat. lib. 3. tit. 59. in princip. n. 1. quibus adde Mendez in praxi luſit. lib. 3. cap. 2. n. 8.

Probatio per viſum oculorum certior eſt quàm quælibet alia, gloſſ. in l. ſi irruptione, ff. ſi. ium regundor. quæ poteſt fieri quolibet tempore ante ſententiam, etiam poſt concluſionem in cauſa, Jaſ. in l. in popularibus, num. 6. & 7. ff. de jurejur. Valaſc. de jure emphyt. quæſt. 7. num. 27. col. 2. Maſcard. de probat. in proœm. quæſtione 8. num. 7. Cald. in l. ſi curatorem, verbo minoribus, num. 14. & 18. Cod. de in integrum, reſtitut. min. Et nunquam videtur excluſa, ut per citatos à Barboſa in remiſſ. ad Ordin. lib. 3. tit. 63. in princ. num. 2. quibus adde Mendez in praxi ſeculari,

lib. 3. capite 11. numero 17. Alyſ. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. deciſ. 86. Etiam poſt ſententiam, Maſcard. de probat. in præm. quæſt. 8. num. 16.

Probatio poteſt fieri per indicia & conjecturas ac præſumptiones, quando factum eſt contra prohibitionem legis. Menoch. de interdict. remed 9. recuper poſſeſſ. num. 388. & de arbitr. caſu 247. Valaſc. p. 1. conſult. 56. num. 2. & p. 2. conſult. 154. num. 16. Maſcard. de probat. concl. 447. num. 3. & num. 5. ubi magis communem dicit.

Probatio generis & parentelæ quo pacto facienda ſit? Vide Aloyſ. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. deciſ. 143 num 2. & in collect. deciſ p. 5 collect. 2028. Garc. de benefic. p. 7. cap. 15. num. 28. Et de probatione puritatis in proviſione beneficiorum Eccleſiæ, in qua eſt Breve Apoſtolicum de puritate ſanguinis, vide Barboſam de Canonic. & dignit. cap. 13. num. 45. & 46.

Verbo PROCURATIO, PROCURATOR, PROCURATORIUS.

PRocuratio ſi deficiat, nemo auditur alieno nomine in judicio, l. nemo alieno, ff. de reg. juris. Et procuratio debet eſſe ſufficiens, Ordinat. Regia Luſitan. lib. 3. tit. 20. §. 10. & ibi Barboſ. num. 4. Mendez in praxi ſæculari, lib. 1. cap. 3. num 36. Et qui ſine procuratione patrocinatur, vocatur falſus procurator, & quod requirit, validum non eſt, Ordinat d. lib. 3. tit. 63 § 5. ubi Barboſa cum ab eo citatis allegat eſſe condemnandum pœna falſi, & in expenſis, quibus adde Guter. de tutel. p. 2. cap. 13 num. 15 Gabr. Pereira deciſ. 76. n. 5. & Cald. patrem conſ. 11. num. 25. & 27. & Authorem in collect. ad cap. ex parte de reſcriptis, num. 3. & ad cap in noſtra, de procurator. num 5. Poteſtas ſubſtituendi in procuratione appoſita debet habere clauſulam ea cadachum inſolidum, qua deficiente non valent acta ab uno procuratore ſine alio, cap ſi duo, de procurator. lib. 6. Tabellio actorum judicialium, qui non eſt das notas, non habet poteſtatem faciendi ſubſtitutionem, vulgò ſobſta belecimento, & ſolùm mandato judicis apud acta poteſt ſumere in causa dictam ſubſtitutionem, juxta Ordinat. l. 1. tit. 48. §. 15. & in d. l. 3. tit. 29. quas refert Mendez in Repertor. Ordinat. verbo procuraçaon apud acta. Et procuratio debet eſſe ſignata à parte. Ordinat. d. lib. 3. tit. 59. §. 15. & ſine procuratione non poteſt pars audiri Ordinat. eod. lib. 3. tit. 20. §. 10.

Procuratio non extenditur ad alios caſus ultra expreſſos, cùm ſit ſtricti juris: l. maritus, in fine, Cod. de procurator. l. hoc jure, & ibi Doct. ff. de ſolut. cap. cùm olim 1 verſ. cum procurator, de offic. delegati, Perez tit. 4 lib. 3. Ordin. pag 556. Guter. de juram. confirm. p. 1. cap. 50 num. 2. Flamin. de reſign. lib. 9. quæſt. 17 à num. 7. & num. 39. Azeved. ad l. 1. num. 7 tit. 9. lib. 3 & ad l. 5. num 1. tit. 4 lib. 5. nova recopilat. Nec extenditur de una perſona ad aliam, Flamin. d. quæſt. 17. num. 85 & num. 90

Procuratio intelligitur cum ſpeciali mandato, ſi habent clauſulam quod rata habebit omnia per procuratorem geſta, & quod poſſet facere omnia illa quæ poſſet conſtituens, ſi præſens eſſet, Menoch. de arbitr. lib. 1. quæſt. 7. n. 62. Gregor. l. 19. tit 5. part. 3. verbo quando tales, Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap 738. num. 24. & ſeq.

Procuratoris conſtitutione in actis præſumitur conſtituens citatus, gloſſ. verbo ſententia, verſ. vel dici, in l. 1. ff de feriis, Vant. de nullit. ex defectu proceſſus num. 122. cum ſeq. Maſcard. de probat. concl. 292. num 2. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 156. num. 4. Mendez in praxi, lib. 2. cap 5. n 2.

Procurator non ſolvit ex propria crumena, leg. Plautius 61. ff. de procurat. leg 4. ff. de re jud. Boet deciſ. 273 num. 5. Dec conſ. 510.

Procuratore per noſtros id facere poſſumus, quod per noſmetipſos, l. Labeo, ff. de uſu cap l. certè, §. ſi procurator, ff. de precario, Azor. inſtit. moral. p. 2. lib 7. cap. 22. col. 887. Cald. de reſ. emphyt. cap. 11. num. 26. ubi etiam agunt in quibus caſibus fallit hæc regula, ad hoc enim eſt inventus uſus procuratorum, ut quibus in rebus adeſſe nolumus, vel non poſſumus. per procuratores expediamus, l. 1. §. uſus autem, ff. de procurator.

Procurator, ſeu adminiſtrator adminiſtrans bona aliena, tenetur reddere rationem, leg. 2. ff. de negot. geſtis, l. qui proprium, §. procurator, ff. de procurator per quæ jura ita tenet Roman. conſil. 414. Dec. conſ. 533.

Procurator non obligatur, ſed ſolus dominus, l fin. ff de inſt. act. Cald. de empt cap. 15. n. 55. Et nulla judicati actio dari poteſt adversùs procuratorem, ſed adversùs dominum, l. Plautius, ff de procur. l. 4. ff. de re jud. Boet. deciſ 273. n. 5. Socio. conſult. 154. n. 4. lib. 2. Dec. conſult. 410. n 4

Procurator in rem ſuam non eſt propriè procurator, quia adminiſtrat propria negotia, l. ſtipendia ubi Bald. & omnes, Cod. de procur. reſolvunt Jaſ. in l. juſiurandum quod ex convent. §. procurator, num. 1. ff. de jurejur & in l. 4. in princ. n. 6. ff. de re jud. Marant. in l. 1. §. actor, num. 18. ff. de procur. Et quamvis procurator ſimpliciter conſtitutus nulla data ſubſtituendi poteſtate, non poſſit ſubſtituere ante litem conteſtatam, l. nulla, l. quod quis, Cod. de procurator. cap 1. §. 1. eod. tit. in 6. Ordinat. lib. 1. tit. 48. §. penult. Marant. de ord. judic. p. 4. diſt. 16. num. 21. pag. 198. quia ante litem conteſtatam procurator poteſt revocari, l. ante litem, ff. de procurator. hoc in procuratore in rem ſuam locum non habet, quia nec ante litem conteſtatam revocari poteſt, l. illam, C. de donat. & quod poſſit ſubſtituere ante litis conteſtationem probat text. expreſſus in d. cap 1. §. 1. de procurator. lib. 6. Et per verba, quod poſſit de tali re diſponere ut de propria, videtur quis conſtitui procurator in rem ſuam, Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 689 n. 9. Et per verba, ponens in locum ſuum, ut in rem ſuam propriam transferatur dominium, Menoch. conſ. 361. num. 28. Item procurator in rem ſuam non exſpirat morte mandantis, l. 2. §. in propria cauſa, ff quando appel. ſit. Et procurator in rem propriam poteſt re integra revocari, Cald. de empt. cap. 24. num. 22.

Procuratorium mandatum debet oſtendi, nec ſufficit quod notarius dicat ſe vidiſſe & legiſſe, Guido Papæ quæſt. 540. Avil. ad cap. 15. Prætor. num. 24 verſ. in tantum, Flamin. de reſign. tom. 1. lib. 9. quæſt. 8. & allegans mandatum debet probare, Menoch. de præſ. lib. 2. præſumpt. 33. ubi etiam dicit quod qui ſolvit penſionem pro alio, videtur habere mandatum, & oppoſito de defectu mandati, non validatur judicium antea factum, Bart. in l. ſi populi, §. item ſi procurator ff. de negot. geſtis, & eſt recepta opinio ſecundùm Rotam Genuæ deciſ. 54 n. 6. Quid ſi in veritate erat conceſſum, & poſtea oſtendatur? Vide Gonzal. ad reg. 8. Cancel. § 51. proœm. n. 113. ubi quod ſententia tenet, quamvis procuratoris mandatum non ſit productum ſi revera erat conceſſum, & poſtea producitur. Attento jure communi ſufficit mandatum procuratorium per teſtes probari; de jure tamen Reg. Luſitaniæ ex Ordinat. lib 3 tit. 29. in praxi receptum, eſt mandatum probari per inſtrumentum, & non per teſtes; quinimò non ſufficeret ſi tabellio fidem in

pro

proceſſu faceret procuratorem mandatum habere , imò requiritur quod inſtrumentum ipſius mandati in judicio producatur , ut probat Barboſa *in remiſſ. ad Ordinat.d. lib.3. tit. . in princip. num.6.* Et geſta per procuratorem ultra fines mandati teneor,ſi dominus ſciens taceat , Cald. *de empt. cap.15. num.51.*

Procuratorium mandatum non præſumitur ſi non oſtendatur , ut ex Flamin. & Mantic. tradit Barboſa *in remiſſ. ad Ordinar. lib.3. tit.20. num. .* ubi etiam quod nec ex temporis antiquitate præſumitur , cum à ſe citatis , quibus adde Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.2. deciſ. 149. num.1.* Etiamſi notarius dicat ſe vidiſſe, vel ſcripſiſſe , ut ibidem,& ultra à ſe relatos adde Cur.Philip.*p.1.* §.10.*num.*10. Barboſa *in cap.1. de procurat. num.2.* Et debet oſtendi mandatum ubi conſtituens poteſt cadere in pœnam, Thom. Valaſc. *tom.1. a leg. juris , alleg.* 21. *num.*24. Et requiritur mandatum ſpeciale in iis quæ ſunt magni præjudicii , ut per Menoch. *conſ.331. num.90.* & *conſ.402.num.4.*Mendez *in proxi ſæculari, lib.1. cap.3. num.39. cum ſequentibus.* Idem in donatione , vel remiſſione debitis , Tiraquel. *in l. ſi unquam, verbo donatione largitus , num. 74. C.de revocand. donat.* Et in juramento , Surd. *deciſ.* 159. *num.*1. In accuſatione , *deciſ.*89. *num.*19. In declaratione animi , ibidem *num.*20. & declaranda caducitate *deciſ.*181. *num.*14. ubi *num.*15. etiam in remittenda caducitate.

Procurator videtur revocatus ſi factus ſit ribaldus , Bernard. Diaz *reg.*452. Menchac. *controv. uſufrequent. cap. 2. num.16.* Menoch. *de præſumpt.lib.2. præſumpt.36.ad finem* , Cur.Philip.*tom.2.lib.2.cap.11. num.*43.

Procurator revocatur ceſſione , Flam. *de reſignat. lib.3. quæſt.10.num.37.& lib.9. quæſt.25.num.12.* & de judice revocato cum aliis vide eundem *lib.8. quæſt. 24.n.33.cum ſequentibus,& d.quæſt.25.num.24.& 25.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.191. num. ult.*

Procuratoris revocatione debet fieri intimatio parti , vel judici, Barboſa *ad cap.ex parte 33.num.7. de reſcriptis.* Et revocatio procuratoris conſtituti ad reſignandum debet intimari , idem *ad Clem. unic. de renunciat. à num.*4. Procuratoris revocatio non intimata non relevat , Seſſe *Aragon. deciſ.*81. Gonzal. *ad reg.8. cancel.gloſſ.63.n.51.* Gratian.*diſcept.forenſ. cap.18. num.37. cum ſequentibus* , ubi multa adducit circa procuratorem revocatum ignorantem revocationem , vel eſſe mortuum conſtituentem.Et in procuratore ad negotia non requiritur intimatio,*gloſſ.*a. *poſt medium*, ibi, in negotiis,*in cap. mandato , de procurator.*

Procurator non poteſt ſubſtituere , niſi habeat ſpeciale mandatum, Chaſſan. *in conſuetud. Burgund. pag.*145. Et an mortuo ſubſtituente re integra expiret ſubſtitutio ? Vide *addit. ad Capellam Toloſ.*369.Et ſubſtitutio nulla eſt , ſi non eſt data poteſtas , niſi fuerit lis conteſtata , Marant. *in addit. p.4. pag.*198. *n.*22. & 28. Paz *in praxi , in initio annotat.4. n.*1. Et non poteſt bis ſubſtituere , ſi mandatum non habeat clauſulam,*E detta ſemper una*, Tiraquel. *in l. boves, §. hoc ſermone, limit.6. num.5. ff. de verbor. ſignificat.* Additio *ad Capel. Toloſ.*372.

Procurator conſtitutus cum plena , & libera adminiſtratione quid facere poſſit ? Vide Barboſa *de clauſ. uſufrequent. clauſula ,5.* ubi latiſſimè agit de materia.

Procuratorium mandatum habens clauſulam,*prout benè viſum fuerit* , quid importet ? Vide Flamin. *de reſignat. lib.3. quæſt.17. num.42. cum ſequentibus*, ubi aſſerit quod facultatem donandi ultra mentem diſponentis non concedit , & importat arbitrium boni viri , & modum expeditionis reſpicit , & ad illum eſt referenda.

Procurator debet eſſe certus & nominatus , & qui acceptet mandatum , *l. 1. §. fin. ff. de procurator. juncta l.ſeq.*nam *in dicta l.1. ad finem* , dicit Ulpian. dari autem procurator etiam abſens poteſt : & *in l.2.* ait Paul. Caſtr. dummodo certus ſit , qui datus eligitur , & is ratum habuerit : & ibi Accurſ. *in gloſſ.* 1. refert duo eſſe neceſſaria , ut abſens conſtituatur procurator , & quod ſit certus , & quod ratum habeat : & ibi ſequitur Alberic. tam *in d.§. fin.* quam *in l.1.* & hinc Valaſc. *conſult.* 344. *num.*7. docet procuratores in contractibus conſtitutos debere conſentire.

Procurator qui acceptavit mandatum , & non fecit diligenter imperata , tenetur ad intereſſe , Surd. *conſ.365. num.1.& deciſ.30 ,num.4.*Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 160. num.3.* Cur. Philip. *tom.2. cap.4. num.9. cum ſeq. lib.1.*

Procurator ad exigendum non poteſt remittere debitum , *l. mandato generali, ff. de procurator.*Farin. *de delict. p 6. quæſt. 172. num. 39.* & non poteſt confiteri ſe recepiſſe debitum , Cur. Philip. *tom.2. lib.1. cap.4. num.*8.

Procurator ad vendendum rem aliquam , non taxato pretio poteſt ſubſtitutus vendere , ſi in mandato fuit poteſtas ſubſtituendi , Cald. *de empt. cap.15. num.*50.

Procurator ratione contractus , quem fecit poteſt conveniri, *l. ſervum Titii, ff. mandati, l. vendicantem, ff. de evict.* Gabr. Pereira *deciſ.40. num.*4.

Procurator ad emendum , emens videtur ſi non expreſſit emere nomine conſtituentis , & non creditur in hoc juramento procuratoris, qui aſſeruit ſe emiſſe nomine proprio , Menoch. *conſ.354.num.11.* Surd. *deciſ 325. num.*8. Si verò procurator conſtitutus ad emendum , contra formam mandati emat nomine proprio, dominium & poſſeſſio rei emptæ non transfertur in dominum, ſed in procuratorem ementem : idem Surd. *deciſ.304.num.2.* & vide Cald. *de empt. cap.7.*

Procurator qui eſt dominus litis tenetur deponere Cabed.*p.2.deciſ.137.num.2.* Phœb.*p.1. arreſto 46.in fine , & p.2. arreſto* 30.

Procurator generalis non agit exigentia ſpeciale mandatum , niſi cum aliqua illorum ſpecificatione, vel libera poteſtate, *cap. qui ad agendum 4. de procurator.lib.6.* ubi Barboſa *num.5.* limitat in juramento, & *num.6.* in tranſactione , & *num.7.* quod procurator cum libera adminiſtratione expedire poteſt omnia , quæ ſpeciale mandatum exigunt , quia mandatum *cum libera* æquiparatur mandato ſpeciali : & *num.9.*quod non poteſt petere reſtitutionem in integrum , & *num.12.* idem in cauſa matrimoniali , & *num.15.* idem in abſolutione excommunicationis. Et procurator *cum libera* poteſt tranſigere , Maſcard.*de probat.concl.1308.num.10.cum ſeq.* Cur. Philip.*tom.2. lib.2.cap.14. num.2.*

Procurator debet habere mandatum ſpeciale ad acceptandum collationem , & poſſeſſionem beneficii, gloſſ. & Doct.*in cap. accedens, de præbendis, cap. ſi tibi abſenti 27. eod. tit. lib. 6.* Flamin. *de reſignat. lib.10.quæſt.6.à num.11.& lib 9 quæſt.7.num.21.* ubi ſecus aſſerit in mandato ad reſignandum. Et ſat dicitur mandatum ſpeciale ad acceptandum beneficia, licèt ſpecialiter aliquod beneficium minimè fuerit nominatum , Flamin. *d.lib.10.quæſt.8.num.33.& 34.* ubi *à num.* 36. quod ſi detur mandatum generale , principalis ratum habere poteſt , *ex cap. ult. de jure jur. in* 6. Secus ſi opponatur de defectu mandati, quia non validatur judicium antea factum , Barboſa

in remiſſ.ad Ordinat. lib. 3. tit. 2. num. 6. in fine.

Procurator non admittitur in cauſis criminalibus. Barboſa in remiſſ. ad Ordinat lib. 5. tit 114. §. 14

Procuratorem per falſum geſta domino præſente, eidem domino præjudicant, Menchac uſufreq. cap. 13. num. 3. Cota in memorab. verbo procurator falſus, pag. 711.

Procuratorem per falſum geſta poſſunt per dominum rata haberi : ſi antea pars non opponat de falſitate mandati, aliàs nullo modo, Menoch. conſ. 100. num. 38. Azeved. l. ult. num. 7. tit. 21. lib. 4. nova recopil. Barboſa in l. alia 15 §. eleganter, num. 5 ff. ſolut. matrim. Rota apud Farin. deciſ. 1. num. 1. in noviſſ. Si verò pars adverſa non opponat contra mandatum procuratorium, geſta valebunt, Barboſa in remiſſ. ad Ordinat. lib. 3. tit. 10. §. 10. num. 5.

Procurator tenetur ſolvere, quando principalis eſt abſens & poteſt conveniri, & non poteſt dicere quod conveniant dominum, ex doctrina Pauli per text. ibi in l. 1. §. exercitorem, verſ. item ff de exercit. act. idem ſequitur Socin. conſ. 154. incip. conſultationem, col fin. & col. 2. facit text. in l. procurator qui per evictionem, ff. de procurator.

Procuratores ſi diverſis temporibus ſint conſtituti, tunc priores videntur revocati per donationem ſecundi, dummodo non exprimat, ſe nolle primum revocare, & quamvis ſecundus procurator nolit ſuſcipere mandatum, Stephan Gratian. diſceptat. forenſ. cap 201. num. 15. cum duobus ſequentibus.

Procuratores plures conſtituti abſque eo quod non appareat poteſtas conceſſa cuilibet inſolidum non poſſunt procedere, niſi omnes collecti, cap. ſi duo in princ. de procurator, in 6. Gloſſ. in l pluribus 32. ff de procurator. Grat. diſc. forenſ. cap 201. Caſtil. controverſ. lib. 5. cap. 120. num. 8. quod limitatur in terminis ejuſdem cap. ſi duo, § ſanè, & in executoribus teſtamentorum: ne differatur ſatisfactio voluntatis defunctorum in ſpecie, cap. ult. §. 1. de teſtam. lib. 6. Tiraq. de pia cauſa, privileg. 166. Capella Toloſ. deciſ. 282.

Procurator conſtitutus in qualibet materia cum juramento de non revocando, poteſt, non obſtante juramento, revocari, ut per plures citatos à Barboſa ad cap. fin. de procurat. lib 6. num. 9. in gloſſ. verbo revocatus. revocatio mandati probatur ex eo quod dominus alium in locum procuratoris ſufecerit habilem & acceptantem, cap. is qui 3. de procurat. in 6. Maſcard. de probat. conc. 1013. num. 15.

Procurator ad recipiendum non poteſt agere in judicio, Cot. in memorab. verbo procurator, pag 710 Cald. de empt. cap 15.

Procurator poteſt ſe obligare ad ea, quæ de conſuetudine poni ſolent in contractibus, Mendez in praxi ſæculari, lib. 3. cap. 22. num. 30.

Procurator qui acceptavit pecuniam ad emendum nomine mandantis, & emit nomine proprio, committit furtum, Surd. deciſ. 304. n. 13.

Procurator ſpecialis licèt ignoret mandatum, valent tamen geſta ab eo, Stephan. Grat. diſcept. forenſ. cap. 170. num. 21. cum ſequentibus.

Verbo PRODITOR.

PRODITOR quis dicatur ? Vide Burg. conſ. 21. num 16. Menoch. de arbitr. lib. 2 caſu 361 n. 24. Gom. tom. 3. var cap. 3. num. 5. verſ. advertendum. Et dicitur proditor ille qui veneno occidit, Cov. lib. 1. var. cap. 10. num 7. verſ. tandem, Gom. d. cap 3 num. 7 Duen. reg. 68. verſ. octavò limita. Hyppolit. in rub. ff. ad leg. Cornel. de ſicariis, num 5 Et propinans venenum dicitur proditoriè facere, Bobadil. in Polit. tom. 1. lib. 1. cap. 14 num. 74. Valaſc. tom. 1. alleg. 13. num. 134. ubi num. 135. quod in hoc crimine proditionis literas ſecuritatis concedit delinquentibus ſolus præſes cauſarum criminalium, non alii Præſides provinciales, ex Ordinat. lib. 1. tit. 58. §. 47. in novis. & ipſe ſolus de ejus accuſatione cognoſcit. Et in propinante venenum judex debet eſſe facilior & promptior ad torturam, & hoc expediri poteſt die feriata, Cota in memorab. verbo homicidium, pag. 309 Et homicida proditor, ab Eccleſia invitus eſt repellendus, cap. 1 de homicidio, Cov. ubi proximè.

Verbo PROMISSIO, PROMITTENS.

PROMISSIO facta per verba generalia, & curialia, vulgò comprimento, non inducit obligationem, Barboſa cum ab eo citatis, ad cap. cùm veniſſent 5. de inſtit num. 5.

promiſſio de facto alieno regulariter non valet, l. ſicut reus. ff. de fidejuſſor cum aliis, ut per Cardoſ. in praxi jud. & advocat, verbo promiſſio, n. 16.

Promittens pro alio videtur promittere tanquam fidejuſſor, Surd. deciſ. 297. n. 9. & 10.

Promittens ſe facturum & curaturum, conſtituitur in mora abſque interpellatione, Stephan Grat. diſceptat. forenſ. cap. 67. num. 3. pollicitatio, ideſt promiſſio, quid operetur ? vide Perez l. 3. tit. 8. lib. 3 Ordinam. pag. 611. cum ſeq. Gabr. Pereira deciſ. 54. num 2. cum tribus ſequentibus. Et pollicitatio mentalis ad pia obligat, ex Beja reſponſor. caſuum conſcient p. 2. caſu 17.

Verbo PROPRIETAS.

PROPRIETATIS, ſeu prædii pars dicitur, quod perpetuò in eo ſervi, & non poteſt auferri, l. fundi nihil, §. Labeo, l. cetera 43. § hoc ſenatuſconſultum, p. 1. ff. de legat. 1. per quæ jura reſolvunt cum aliis citatis, Tiraq. de retract. lig. §. 1. gloſſ. 7. num. 115. & de jure mariti, gloſſ. 2. num. 49. & de jure primog. quæſt. 48. num. 6. Barboſa in l. divortio. §. ult. p. 1. num. 115. ff. ſoluto matrim. qui plures alios citat, facit text. in l. dolia 76. ff. de contrah. empt. l. granaria 19. ff. de action empti, & Gloſſ. in d. l. fundi, verbo cohæreant, ibi, Si ſunt immobilia, vel quaſi, & vide eundem text ibi : Multa etiam de foſſa eſſe, &c. & Barboſa in remiſſ. ad Ordinat. lib. 2. tit. 86. §. 25. num 1. & ibi per eum citatis adde Cur. Philip p. 2. Zuizio civil, §. 15 à num. 5. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 564. num 19. cum ſequentibus. Et pertinentiæ quæ dicantur ? Vide Menoch. conſ. 140. num. 24. & de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 99. Anton. Gabr. lib. 6 de verbor. ſignificat. concl. 10. Gregor. l. 68. tit. 18. part. 3. verbo pertenencia, Valdeſ ad Soar. p. 83. Tiraq. de retract. lig. 36. gloſſ. 3. num. 4. Brunor. à Sole in locis commun. verbo pertinentia. Et de pertinentiis Caſtri vide Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 2. concl. 62. Menoch. conſ. 395. num. 13. cum ſequentibus & dicta præſumpt. 99. Cald. de empt. cap. 22. num. 11. cum ſequentibus, & n. 14. Grat. diſcept. forenſ. cap. 637. num. 21. & 22. Et appellatione fundi veniunt omnia quæ ſunt in fundo, l. fundus eſt, & l. quæſtio eſt, & ibi Rebuff. ff. de verbor. ſignific. Ceval. deciſ. 52. Menoch. conſ 478. num. 76. Item plantare non licet prope ſolum vicini, niſi certo ſpatio dimiſſo, l. ult. ff. finium regund. Et qui plantavit ſciente ac patiente vicino, non eſt eradicandum, Gloſſ. in l. Maviana ff. de ædificiis privatis, Gratian. diſcept. forenſ. cap. 314. num. 7. & 8.

Verbo

Verbo PROROOATIO.

PRorogatio inrelligitur fieri eum omnibus ſuis qualiratibus, *l.lecta,ff.ſi ert.vet.l.Labeo*, §. 1. *ff. de arbitris*, Seraphin. *de privileg. juram. privil.* 22. *num.*69. Cald. *de empt.cap.*23.*num.*65.

Protogatio actuum non cunſiſtit Menoooh, *de arbitr. quæſt.*67. *num* 7.

Prorogatio non datur in his quæ ſunt Principi reſervata, Cald. *de nominat.quæſt.*11 *num.*83. Quid in cauſis eriminalibus? Vide Clar. *lib.*5. § *fin. quæſt.* 42. Gregor. *l.*15. verbo *reſpondieſe.tit.*1.*part.*7. Perez *l.*1. *tit.*4.*lib.*3. *Ordinam.pag.*528. & alia de prorogatione, vide apud Menchac. *uſufrequent. cap.* 84. Barboſa *ad l.*1. *ff. de judic.*

Verbo PROTESTATIO.

PRoteſtatiò conſervat jos proteſtantis ne pereat, *l.*4. §. 1. ubi Bart. *ff. quibus modis pignus*, Surd. *de alim tit.*6. *quæſt.* 3 *num.*43. & *quæſt.*4. *num.* 6. & *tit.*9. *quæſt.*26. *num* 136. & *decis.*145. *num.*11. Stephan. Grat. *diſceptat.forenſ.cap.* 151. *num.* 11. Et non operatur, ſi nihil ſit reſervabile, Surd. *dicta quæſt.*4. *num.* 7. Et non poreſt in iis, quæ pendent ab animo proteſtantis, *l.alimenta, Cod.de negot. geſt* Surd. *d.quæſt.* 3. *n.*47. & *quæſt.* *num.*23. & *deciſ.*62. *num.* 34. *cum ſequentibus*. Gabr. Pereira *deciſ* 126. *num.*6. Phœb. *deciſ.* 148. *num* 13. *cum ſequentibus*, *p.*2. Et non juvat in dependentibus à jure, Surd. *d.decis.*62. *num.* 35. & *d. tit.*6. *quæſt.*8. *num.*25. ubi *num.* 66. quod proteſtatio animi declaratoria poteſt fieri abſente parte. Deinde ſi pars adverſa ſit præſens proteſtationi, & non opponat, videtur conſentire, Surd. *deciſ.* 32. *num.* 11. & 12. Cald *de reſ lut.emphyt.cap.* 17. *num.* 0. *illat.* 7. Et in his quæ pendent à voluntate proteſtantis ſtatur ejus proteſtationi, Phœb. *d p* 2. *deciſ.* 150. *num.*19. ubi *num.*20. ait non requiri quod hæe proteſtatio fiat in ſeriptis, aut cum cauſa: & *num.* 21. quod ſi quis ſortem recipiat ſalvo iure nſurarum, vel pœnam petendi, proderit talis proteſtatio, ſicut etiam proderit ſi quis tributum ſolvat, cùm ab eo ſit immunis, proteſtatus abſque immunitatis ſuæ præjudicio ſe id facere, vel cùm quis major eff-ctus proteſtatur ſe non ſe habere ratum contractum in minore ætate geſtum, & quod proteſtatio facienda eſt præſente eo cui fiat, ne proteſtatus ejus facto obligetur: & quod proteſtatio poſt jus quæſitum fruſtra fit; & proteſtatio contraria nihil in jure operatur.

Proteſtatio contra jus non relevat proteſtantem, Cald. *de empt. cap.*19. *num.*48.

Proteſtatio poſt factum non prodeſt, & contrario facto non ſuffragatur, & nihil operatur, nec relevat proteſtantem, ex citatis per Barboſ. *in locis communib. lit P. num.*70. quibus adde Grat. *diſceptat forenſ.cap.* 681. *num* 8. *cum ſeq.* Farin. *de delict.p.* 4. *conſ.* 30, *num.*111.

Proteſtatio & reclamatio non valet, niſi fiat notificatio, & intimatio parti, Auth. *ſi omnes*, *Cod. ſi minor ab hæreditate ſe abſtinuerit*, Gam. *deciſ.*275. *n.*3. Flamin. *de reſignat.lib.*13. *quæſt.*1. *n.* 195. *cum ſequentibus*, Sanch. *de matrim.lib.*2. *diſp.*43 *num.* 19. Phœb. *deciſ.*147. *num.*11. *p.*2.

Proteſtatio clandeſtina, & abſque citatione partis non juvat, maximè ſi fiat ex cauſa aliqua, Gratian. *diſceptat. forenſ.cap.*524 *num.* 33, & 34. Et quando quis juſtè timet eoram parte proteſtari, valet proteſtatio clam facta, & habetur perinde ac ſi præſente parte, vel conſentiente facta fuiſſet, Mendez *in praxi*, *lib.*4. *cap.*9. *à num.*5.

Proteſtatio ſimplex & contradictio ſufficit, ut non videatur quis conſentire actibus præcedentibus, licèt ordinariè non impugnet; & proteſtatio præcedens tollit omnem conſenſum, Abb. *in cap.* 1. *de reſtit. ſpoliat.* Salicet. *in l.ſi quis ad ſe fundum*, *num.*8. *C.ad legem Juliam de vi*, Surd. *deciſ.*154. *num.* 19. Paul. *in l.ſi de vi*, *n.*4 *ff.de judic.* Et impedito non eſt neceſſaria proteſtatio, Menoch *conſ.*100. *num.*118. Cald. *de renovat.quæſt.*5. *num.*23. Alia de proteſtatione vide per Flamin. *de reſignat.lib.*13. *quæſt.*1. *n.* 190. *cum ſequentibus*, Phœb. *p.*2. *deciſ.* 148. *cum ſequentibus*.

Verbo PROTONOTARII.

PRotonotarii extraordinarii abſque numero potiuntur iiſdem privilegiis, quibus ſeptem Ordinarii Protonotarii, & pileo nigro utuntur, & rocheto, an mantellero, in ſignum quod ſunt Prælati, qui etiam exempti ſunt à juriſdictione Ordinariorum, dum deferunt habitum cum rocheto, aliàs non, vel actu officia ſua exercent cum habitu ſupraſcripto, ex Bulla Leonis X. 8. incip. *Sacro approbante*, ubi etiam quod ſubjacent juriſdictioni Ordinariorum in cauſis non excedentibus ſummam triginta ducatorum auri de Camera, ut probat Læl. Zech. *de Repub. Eccleſ cap.*12. *de Protonotar. Apoſt.* Beneficia Protonotariorum Apoſtolicorum, etiam non participantium ſunt reſervata, *per extravag. Ad regimen, Benedicti XI. ſub tit.de præbend. inter commun.* Garc. *de benefic.p.*5. *cap.* 1. *num.* 204. Barboſa *de offic. & poteſt.Epiſcopi*, *p.*3. *allegat.* 74. *à num.* 32. *juncto num.*34. Loter. *de re benefic. lib.* 2. *quæſt.*28 *num* 44. ubi *quæſt.*29. *num.* 11. quod ſunt reſervata beneficia Protonotariorum creatorum à Legatis. De origine notariorum & protonotariorum agit Cæſar *de Eccleſiaſt. Hierarchia.quæſt.*2. *proœm.* §. 3. *num.* 6. Et de protonotariis, vide remiſſivè Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.gloſſ.* 51. *num.*9.

LITERA Q.

Verbo QUALITAS.

QUALITAS odioſa poſita in una parte, non cenſetur repetita in alia, Menoch. *conſ.* 315. *num.*15.

Qualitas perſonæ inducit fraudis præſumptionem, *l.ſi quis*, *ff. de uſufructu*, Surd. *deciſ.* 326. *num.* 89. & multùm attenditur. Aym. *conſ.* 73. *num.*22.

Qualitas certo tempore requiſita non ſufficit quod superveniat, *l.quid ergo*, *ff.de iis qui not. infam* Surd. *conſ.* 548. *num.* 5.

Qualitas in una ratione videtur in alia repetita, addit. Ad Fario *p.*4. *conſ.*65. *lit. F.*

Qualitas ab ſtatuto requiſita priùs debet probari, ex Dec. *conſ.* 54. *in princip.* Thom Valaſc. *tom.* 1. *allegat.*13. *n.*241. Idem etiam eſt quando requiritur ex pacto, Surd. *deciſ.*320. *n.*6 Nec ſufficit de ea conſtare per præſumptionem juris, Stephan. Grat. *diſcep*

*ptat.forenſ.cap.90 num 25.*Et ubi deficit, vide Cald. *conſ 30. num.49.*

Qualitas verbum reſpiciens determinat uniformiter omnia quæ ab eodem verbo reguntur, Surd. *deciſ.88.num.223.& deciſ 322.n. 50.*

Qualitas mutatur per mutationem perſonæ, *l. locato,§.fiſcus.ff.de publican. & vectigal. l per procuratorem 89.ff. de acq hæred* Cald.*conſil.30 n. 49.*

Qualitas adjuncta per modum adjectionis non qualificat diſpoſitionem,Cald. *in reſponſo pro Societate JESU, num. 12.*

Qualitas non poteſt ſperari ab ipſa diſpoſitione, ex Stephan.Gratian.*diſceptat.forenſ.cap.418.n.12.& cap. 546.num.16.*

Qualitas reſpiciens plura determinabilia, debet omnia æqualiter determinare, *l. nam hoc jure, ff. de vulgari,*Grat.*diſcept. forenſ.cap.752. n. 27.*

Qualitas naturalis potius attenditur, quàm accidentalis, *l qui habet, ff.de tutel.*

Qualitas quando in lege requiritur pro forma, ſemper illa priùs adeſſe debet, ut legis diſpoſitio locum habere poſſit, *l. cùm hi, §. ſi prætor, ff. de tranſact* Gam *deciſ.45.num. 1.* Et non ſufficit adimpleri formam per æquipollens,*l.qui per ſalutem,ff. de jurejur.*

Qualitas à lege repetita ubi ceſſat etiam in caſu particulari,ceſſat quoque legis diſpoſitio,*l 4.§. toties, ff. de damno infecto, l. 1.§.loquitur ff. de aqua quotid. & æſt.l hos accuſare,§.omnibus, ff. de accuſat. cap. indemnitatibus,§.pen. de elect.lib. 6.* Cald. *conſ.30.num. 49. verſ.quamobrem illa qualitas.*

Qualitas verborum eſt mentis teſtimonium, ex Flamin. *de reſignat.lib.1.quæſt.13.n. 29.*

Qualitatem rei ſuæ quilibet præſumitur ſcire, & valorem bonorum ſuorum, *l. quiſquis, C. de reſcind. vendit.*Surd.*deciſ. 179. n. 7. & 8.*

Qualitates plures quando inſimul concurrere debent,non ſufficit ſi una ad ſit,niſi omnes concurrant. *l.ſi hæredi plures,ff.de condit.inſtit.§. pen inſtit. de hæred. inſtit.cap fin.de verbor.ſignificat.lib.6.* Gonzal.*ad reg.8.Cancel.gloſſ.12. n.100.*

Qualitas quæ in libello exprimitur, & juriſdictionem tribuit, ſufficit ad fundandam juriſdictionem judicis citantis,& habetor pro vera & probata, donec contrarium in proceſſu conſtet. Gabr. Pereira *deciſ.43.num* 8.De qualitatibus quando eſt facienda mentio? Vide Garc. *de benef.p.7.cap.1.num. 48. cum ſeq.*& Phœb.*p.2 deciſ.151. num. 50.* ubi ait quod non ſolùm probanda eſt qualitas legis,ſed etiam requiſita ad talem qualitatem.

Verbo QUERELA.

QUERELA eſt remedium peculiare competens iis qui conqueruntur apud ſuperiorem, in quibus ex juris diſpoſitione appellatio non procedit,Socin.*reg 40.* & in illius defectum locum habet,*l ult.§ illud,in fine,*ubi Bald *Cod. de tempor appellat* Obſervant Gloſſ.1.*in cap.2.de Procuratorib.*Felin. *in cap.querelam,n.10.de jurejur.*Marant.*de Ord.judic. p 6.Cod.de appellat.num.102.*Cov. *pract.cap. 9. num. 2.* poſt alios Duen.*reg. 43. lib.2.* Franciſc. Herculan. *de attent.cap.11.num.2.*

Querelæ debet fieri declaratio, quæ requiritur *in l.libellorum,ff. de accuſat.*& tradit Mendez *in p axi, lib.5.cap.1.num.52.* & ita debet obſervari in querela ſicut in accuſationibus, juxta uſum communiter receptum in tribunalibus hujus regni, ut refert Doctor Antonius Correa *in fragment.ad Ordinat.lib.5 in princip. num. 33.*

Querela ut contra jurantem detur,à Rege impetrari poteſt, ne detur occaſio perjurii, Phœb. *deciſ. 69.num. 7.p. 11.*

LITERA R.

Verbo RATIFICARE, RATIFICATIO.

RATIFICATIONIS varios modos, vide per Maſcard.*de probat.concl.1255.n.36. cum ſequentibus,*Montan.*de tutel.c. 33. num 537.cum ſequentibus, & num. 567. cum ſequentibus.*

Ratificatio ſolo temporis curſo præſumitur, Menoch. *conſ. 371. num. 22.*

Ratificatio fieri poteſt abſente parte,Bart. *in l.quo enim,in fine ff.rem ratam haberi*, Menoch. *conſ. 371. num.18.* Surd.*deciſ.70.num.18.* & debet fieri re integra,Bart. *in l.ſi uxor,§.ſi quis uxorem, ff. de adulter,* cum aliis de quibus per Surd.*deciſ.131. num. 1.* Et ex quibus actibus inducatur ratificatio? Vide Montan. *dicto cap.3.num.537.cum ſeqq.*Surd.*deciſ.221. num. 3.* Et quid in recipiente pretium venditionis, vel cenſum promiſſum,ſeu in alio qui agit ex contractu celebrato? Vide eundem *deciſ.num.4.*ubi quod ratificatio contractus inducitur ex receptione pretii, ſeu cenſus,& *num.5.* Et petens terminum ad ſolvendum videtur ratificare contractum,Aym. *conſil. 237. num. ult.*Montan. *d.cap.33.num. 539.*

Ratificare non videtur ignorans,Menoch.*conſ.129 num.37.*Stephan.Grat.*diſcept.forenſ.cap.565.num.46.* Et ratificatio debet fieri tempore habili. Phœb. *deciſ. 170.num. 56.cum ſeqq.p.2.*

Ratificatio retrotrahitur per fictionem, non tamen verè cenſetur factus contractus per ratificationem, Bart.*in l is qui pro emptor.ff. de uſucapion.* relatus à Tiraquel.*de retract.lign.§. 1.num.72.* quæ fictio non poteſt habere locum, niſi ubi datur æquitas,juxta eundem Bart. relatum per Tiraquel. *ubi proximè.*

Ratificatio non trahitur retro quando agitur de præjudicio tertii, gloſſ. in reg. ratihabitionem, *de regul.jur.lib.6.*Surd. qui alios citat,*deciſ.245 num.8.* maximè ſtante legis prohibitione, quæ contractum annullat, aliàs juris diſpoſitio redderetur eluſoria; idem Surd. *deciſ.53.num.15.* ubi quod actus omninò nullus confirmari non poteſt. Poteſt poni exemplum in lege Regia,*lib.5.tit.78. §. 14.* quatenus prohibet contractum fieri emptionis & venditionis ante ſolutam gabellam,ut ſi fiat,non poſſit poſtea ratificari, maximè quia datur præjudicium tertii, nempe Regis, cui gabella debetur ex priori contractu; ideo ratificatio facta in ſecundo non valet.

Ratificato actu meo nomine geſto,fingitur geſtus eo loco,quo fuit celebrata ratificatio, Stephan. Gratian.*diſcept.forenſ.cap.124.num. 32.* Alia de ratificatione vide per eundem *d.cap.565.num. 47. cum ſeqq.* Surd.*deciſ.33.& 359.num.12. cum ſeqq. & deciſ. 231. num. 11. cum ſeqq.*

Verbo

Digitized by Google

Verbo RATIHABITIO.

RATIHABITIO non trahit ad incogitata, Menoch. *conſ* 2. *num.* 194. *& ſeq.*

Ratihabitio mandato æquiparatur, reg. *ratihabitio de reg. juris lib.* 6. *cap. pen de ſentent. excom. eod. lib.* & ex dictis tradunt Bald. *in l. non ideo minus, num.* 20. *cum ſeq. Cod. de accuſat.* Clar. *lib.* 5. *§. fin. quaſt.* 87. *num.* 5. Farin. *de delict. p* 4 *conſ.* 104. *num.* 18. Barboſa *ad cap. quoties* 2. *de pact. num.* 2.

Ratihabitionis effectus non procedit dato tertii præjudicio, cui medio tempore, vel aliter quod jus quæſitum eſt, argum text. *in l ſi partem, §. ult. ff. quemadmodum ſervitus amit.* docet Bart. *in l. aliena in princ. ff de pignorat act. & in l. cùm indebitum, ? ſi procurator, ff. rem ratam haberi*, communis per Tiraq *de conſtit. p.* 2. *ampliat* 16. *n.* 5. plaza *de delict. cap.* 18 *num* 3. & eſt de mente gloſſ. *in d. reg. ratihabitionem lib.* 6. & eſt text. *in cap. ſi pro te, & in cap quamvis de reſcriptis eod. lib.* Barboſa *in cap.* 2. *de pactis, num.* 2 Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 573. *num.* 27. quem vide *num.* 23. *cum ſequentibus*, & Tiraquel. *de retract. lig. §.* 1 *gloſſ.* 10. *num.* 71 ubi *num.* 72. quod trahitur retro ſecundùm fictionem, non veritatem, de quo etiam Barboſa *ubi proximè.*

Ratihabitio abſentis facit ut illi jus acquiratur per ſtipulationem notarii, Vincent. de Franch. *decif.* 339 peregrin. *de privileg fiſci, lib.* 6. *tit.* 1. *num.* 23. Valdeſ ad Soar. *pag.* 79. Maſcard. *de probat. concluſ.* 57. *num.* 112. Avend. *ad l* 22. *Tauri, gloſſ* 1. *n.* 15. Cald. *de poteſt. elig. cap* 6. *num* 9. *& in reſponſo pro ſocietate JESU, num* 19. *& de empt. cap.* 34. *per totum*, Surd. *decif* 211. Sanch. *de matrim lib.* 1. *diſp* 7. *n.* 11. Farin. *p.* 4. *decif.* 48. *n.* 3. & ibi additio, Gratian. *diſcept. forenſ. cap* 531. *n.* 42. *& cap.* 575. *n.* 14 *&* 15. & de revocatione vide phœb. *p.* 2. *decif.* 105. *&* 170.

Verbo RATIO.

RATIO ubi eſt eadem, debet eſſe eadem juris diſpoſitio, ex citatis per Barboſ. *in locis commun. lit. R. num.* 6. quibus adde Rebuff. *tract. de pacific. poſſeſſor. num.* 159 Cald. *de empt. cap* 1. *num.* 7. Flamin. *de reſignat. lib.* 51. *quaſt.* 10. *n.* 17. *cum ſeq* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur Archiepiſcop. Neapolit p.* 2. *decif.* 154. *num.* 4. Gabr. pereira *decif.* 59. *num.* 9. Et ubi eſt eadem ratio dicitur adeſſe eadem lex, non extenſivè, ſed comprehenſivè, ut per Barboſ. *ubi proximè.* cui adde Flamin. *de reſignat. lib.* 5. *quaſt.* 4. *num.* 10. Molin. *de primog. lib.* 1. *cap.* 4 *num.* 20. & Authorem *ad cap. cùm dilecta* 4. *num* 2. *de confirmat. utili, & in cap. tranſlatio* 5 *de conſtitut, num.* 6.

Rationem ſufficit allegare etiam ſine lege, *l. ſcire oportet. §. ſufficit, ff. de excuſat. tutor.* Gom. *ad l.* 9. *Tauri, num.* 65.

Ratio legis magis attenditur, quam diſpoſitio, & præfertur verbis, Surd. *decif.* 59. *n.* 1. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 48 *num* 55. Et ratio diſpoſitionis eſt ipſa diſpoſitio, Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *vel adverſarii dolo*, *n.* 38. *ad finem, C. de revocandis donat.* Molin *de primog. lib.* 1 *cap.* 5. *num.* 8.

Ratio bona debet omnes caſus reſpicere & concludere de neceſſitate, Surd. *de alim. tit.* 9. *quaſt.* 16 *num.* 8. *&* 9.

Rationes vulgò, *contas*, dum non ſunt approbatæ à partibus, nec judicatæ per ſententiam, ſemper poteſt tractari de errore illarum, text. *in l. inſtar, C. de jure fiſci, lib.* 10. *l. unic. Cod. de errore calculi*, Avi *ad cap.* 30. *Prætor.* verbo *facan pagar, num.* 5. Et non poteſt quis compelli ad certæ ſummæ reſtitutionem niſi factis computis, Stephan Gratian. *diſceptat forenſ. cap.* 494. *num.* 5.

Rationibus ſemel redditis & calculatis, non poteſt quis denuò urgere ad iterum calculandum, *l. ſemel. Cod. de apochis public. lib.* 10 affirmant ſcribentes *in cap. unico, de clerico agrot. lib.* 6. ſequitur Socin. Senior *conſ.* 92. *num.* 1. *lib.* 4. Dec. *conſ* 94. *num.* 4. Bart. *in l.* 2. *C. de jure fiſci, lib.* 10. Farinac. *de delict. p.* 4. *conſ.* 96 Cur philip. *p.* 1. *§.* 17. *num.* 27. Guter, *de tutel. p.* 3. *cap.* 1. *num.* 115.

Rationem reddere eſt vulgò, facer contra per receira è deſpeza, *l. cum ſervus, l. qui ſub conditione, ff. de condit. & demonſtr.* Et exactè ſunt reddendæ cùm circunſtantiis dierum, locorum, & ſummæ, Neviz. *ad l.* 2. *Cod. de navicular. lib.* 11. *num.* 6. Et qui tenetur reddere, debet conficere librum, Farin. *de delict. p.* 7. *in fragm. num.* 45. *num ſeqq.*

Rationem qui jubetur reddere poteſt petere ut dentur calculatores, *l. ſi cui libertas, ff. de condit. & demonſtr.*

Rationem tenetur reddere qui de negotiis alterius agit, *l.* 1. *§. officio.* & ibi Doct. *ff. de tutel & rat. diſtrah. cap. qualiter & quando* 2. *de accuſat.* Boër *decif.* 59. Aym. *conſil.* 218. Menoch. *de arbitr. caſu* 209. Cur philip. *tom* 2. *lib.* 2. *cap.* 9. Guter. *de tutel. p.* 3. *cap.* 1. *à num.* 9. *& cap* 45. *num.* 4. *cum ſeqq.* Rebuff. *in l. boves, §. inter edere, pag.* 393. *ff. de verbor ſignific.* Et talis tenetur reddere rationem rei quàm reliquit recuperare per negligentiam, *l. ſi ſine, §. Modeſtinus, ff. de adminiſtrat. tutor.* latè Menoch. *de arbitr. caſu* 209. *num.* 32. Roland. *conſ.* 49. *vol.* 1. Surd. *decif.* 304. *num.* 4. Et tenetur reddere rationem arbitrio boni viri, pariſ. *conſ* 83. *num.* 7. *vol.* 2 Et non poteſt reddere rationem per procuratorem, Avil. *ad cap.* 27. *Prætor.* verbo *entreguen, num.* 22. Et omnis negotiorum geſtor tenetur habere librum, vulgo *de receita e deſpeza*, ut videatur ordo, & conſequatur veritas, Roman. *conſ.* 412. Dec. *conſ.* 116. *poſt num.* 7. Socin. junior *conſ.* 148. *num.* 9. *lib.* 2. Guter. *de tutel. p.* 3. *cap.* 1 *num.* 31. *& num.* 63. Farin. *de delict. p* 4. *conſ* 96. *num.* 44. *cum ſeqq. & num.* 52 *& part.* 7. *in fragm. num.* 47. *cum ſeqq. & decif.* 767. *in noviſſ.* Et tenetur exhibere libros rationum ſuæ adminiſtrationis. Cur. philip. *d. cap.* 9. *num.* 30. *&* 31. Stephan Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 575. *num.* 30. ubi alia adducit, *numeris ſequentibus.* Et ſi in tali libro fuerit confuſio, arguitur dolus Alexand. *conſ* 74 *num.* 2. *lib.* 7. Cur. philip. *d. lib.* 2. *cap.* 8. *num*: 21. *& cap.* 16. *num* 50.

Verbo RECONDUCTIO.

RECONDUCTIO tacita prædiis ruſticis ſolùm cenſetur facta uſque ad annum, Aym. *de antiquit. temporum, p.* 4. *num.* 106. Et attenta conſuetudine hujus Regni in domibus datur tacita reconductio, ſicut in prædiis, Gabr. pereira *de ciſione* 87. *num.* 2. Et reconductio tacita non admittitur, quando fuit celebrata conductio per ſcripturam publicam, Aloyſ. Ricc. *in collect. decif. p.* 5. *collect.* 1543.

Verbo RECONVENIRE, RECONVENTIO.

RECONVENTIO fit coram judice conventionis, Barboſa *ad cap.* 1. *de mutuis petitionibus à num.* 2.

Reconventio & compenſatio æquiparantur, *leg. neque, Cod. de compenſat.* facit text. *in l.* 1. *ff de*

rerum

rerum amotar. & in l.amplius non peti, ff.rem ratam haberi.

Reconventio coram arbitro non datur, Barboſa *ad cap.cum dilectus 6.de arbitr.num.2.*

Reconventio in Regno Luſitaniæ poteſt fieri in quacunque parte proceſſus, cum hac tamen limitatione, quia ſi facta fuerit poſt litis conteſtationem, non poteſt ſimul finiri cum conventione, ſed debet fieri in actu particulari. Mendez à Caſtro *in pract. Luſit.2.p.lib.3.cap 8.num.5.*

Reconvenire non poteſt laïcus clericum ſuper re ſpirituali, & ſuper actione quæ infamat, ut furti, & injuriarum, Specular *in tit.de reconvent.§.nunc dicamus, num.*8.Marant.*de ord.judic.p.4.diſt 6.num 53.* Reivendicatio præſupponit dominium ex parte actoris, & poſſeſſionem ex parte rei conventi, *l.is qui, l.officium, l.in rem,ff. de rei vendicat. § omnium. Inſtit de action.* Marant *de ord.judic.p 4.diſt.3. num.48.* Afflict. *lib 1.conſtit.fol.239. num.4.* Maſcard. *de probat. concl. 536.* Gondiſal. Soar. de Paz *tom.3.cap.1. §.5.num.4.*

Verbo RECUSARE, RECUSATIO, RECUSATUS.

RECUSATIO in ſcriptis proponenda eſt, Barboſa *ad cap quoniam contra 11.de probat. n.26.* De variis cauſis recuſationum vide Rebuff.*ad leges Gal ia tom.3.titul.de recuſat.art.9.gloſſ.unica,à n.9.*

Recuſationis exceptio eſt dilatoria & debet opponi ante alias exceptiones dilatorias, & ante litis conteſtationem, Cardol. *in praxi judicum & advocat.* verbo *recuſatio, num.1.* ubi *n.12.cum ſequentibus* agit de cauſis recuſationis.

Recuſatus ſi ſit vir integerrimus, & valde religioſus, vel in quo ceſſet ſuſpicio, non dicitur ſuſpectus nec poteſt recuſari, Tiraquel. *de pœnis. quaſt. 51. num.60. cum ſequentibus*, Rebuff.*de probat.teſtium, num. 189.* Cot. *in memorab.* verbo *Legalitas*, Valaſc. *de partit.cap.9.num.* 20. Stephan Gratian. *diſceptat. forenſ.cap.100.num.15.*

Recuſari poteſt judex, qui aperuit animi ſui opinionem, Phœb. *arreſto 41.p.2.*

Recuſari non poteſt judex electus de ejuſdem partis conſenſu, Auth. *offeratur, Cod.de litis conteſtat.cap.cùm olim, de cauſa poſſeſſ* Maſcard. *de probat. concl. 651. num.42. cum ſeq.* Perez *l. 1. titul 5. lib.3. Ordinam pag.567* Azeved. *l.7. tit.18.num. 62. lib.4.nova recopilat.* Marant. *de ord.judic.p 6.actu 2. num.76. pag.274* Valaſc. *de partit.cap.9.num.* 13.ubi *num.14.*quod poteſt recuſari ex cauſa nata & ſuperveniente de novo.

Recuſare poteſt minor judicem etiam poſt ſententiam latam, & reſtituitur contra talem recuſationem quam tempore debito non obtulit Palat.*in repetit cap.1.§.25.n.9 verſ.ampliatur quinto,*cov.*pract.cap.16. num. 4* Menoch. *de interdict. remed.ult.retin.poſſeſſ. num.55.* Guter. *pract. lib.1. quaſt. 52. ad finem*, facit totus tit.*Cod ſi minor adversùs rem judicatam, l minor. autem, & l.minor.25. an.* & ibi Doct. *ff.de minor.*

Recuſari non poteſt merus executor, Gloſſ. *in cap. novit, de appellat.* & ibi Doct. *& in cap ſuper eo 2 eod.tit.d.* Lex Regia Luſit *lib 3 tit.21.§.pen* Perez *ad leg. Ordinam.titulo 5. lib.3.leg.1. pag. 567.* Phœb.*arreſto 44.p.2.* Navar. *in repetit.cap. cùm contingat, de reſcriptis, 10. cauſa nullitatis, num.9* ubi reſolvit ſecus eſſe ſi non eſt merus, ſed mixtus, & aſſumit partes judicis.

Recuſari non poteſt judex poſt latam ſententiam quia jam functus eſt officio ſuo & poſt latam ſententiam cenſetur perſona privata, & ſic quoad illam cauſam judex eſſe deſiit, *l.judex poſteaquam, ff. de re jud.* quod adeo verum eſt, ut delegatus, ſi ferat ſententiam nullam, non poteſt amplius de ejus nullitate cognoſcere, ex text *in l.ſi ut proponis, Cod quomodo & quando judex*, quia delegatus juriſdictionem habet jure alieno, nempe ex perſona delegantis, qui uſum tantùm ei conceſſit, *l 1. §.qui mandatum. ff de offic.ejus cui mandata eſt juriſdictio.* Alia de recuſatione, vide per text. *in l. apertiſſimi 14.* ubi Barboſa, *Cod.de judic.*

Verbo REDITUS.

REDITUS qui ſint, Vide Navar. *in Apologia de reditibus, quaſt.1.monito 1.pag* 308 Theſaur linguæ Latinæ verbo *Reditus*, ſunt enim reditus, id eſt proventus, quod ſingulis annis redeant, & in quo differant à fructibus & obventionibus, vide Jaſ. *in leg.ſi Urbana prædia. num 6 ff de condict indebit.* Menoch.*conſ.66.num 10.* Rebuff *in l.frugem 77. ff.de verbor.ſignific pag.358.cum ſeq.& in concordat. tit de collat. §. volumus, pag 659.& de pacif.poſſeſſor. num.99.* Chaſſan. *in conſuet* Burgundiæ, *rub 4.§ 17* verbo, *& faire, fol. 184.*Tiraq. *de retract.lig §.15. gloſſ.1 num.14* Gunzal.*ad reg.8.Cancel.§.7.proœmiali num.186.cum ſequentibus,*ubi *a num.189.* tradit quid ſignificent reditus, proventus, & emolumenta in litteris Apoſtolicis apponi ſolita.

Reditus annui, vulgò cenſus, ſunt liciti, Cov. *lib.1. var.cap.9.n.8 & lib 3.cap.7.cum ſequentibus, uſque ad cap.11.* Valaſc.*de jure emphyt quæſt 32.n.8.* Et veniunt appellatione immobilium, ut per Stephan Gratian *diſceptat forenſ cap.29.num.1.& per totum,* Barboſ *ad Clem. de verbor.ſignif n.5* Aloyſ.Ricc.*in collect decis.p.5 collect.668.& in praxi fori Eccleſiaſt deciſ.44. & deciſ.Cur.Archiepiſc.Neapol.p.1 deciſ 134.* Valaſc *de jure emphyt.quaſt.12.n.5.& 6* ubi quod in his non poteſt conſtitui emphyteuſis, quia jura ſont incorporalia, & non res ſoli. Et de cenſu vide Gregor.Lopez *l.2* . verbo *el cenſo,tit.8 part.5.* Perez *tit. ; lib.5 Ordinam p.185.& lib.8.p.29.*

Reditus annui poſſunt vendi ad vitam alicujus, ex Bernardo Græv. *in pract.Cam.Imper.lib.2.concl.8.*

Verbo REGNUM.

REGNO ſuccedi tur uſque ad milleſimum gradum, Molin. *de primog lib.1.cap 3 n.14* Cabed. *deciſ.51.n.9 p.2.* Bernard.Græv. *in pract.Cam. Imper lib 2.concluſ 150. num..* Et Regni ſucceſſio defertur jure hæreditario, ut probatur *in alleg. juris pro Dom. Catharina, allegat 1.num.34. cum ſequentibus* idem probat Valaſc *in lib.cui titulus, Juſta Acclamacaon del Rey Don Joaon IV. de Portugal.p.2. ponto 1.§.4. n.12 cum ſequentibus.* Et de effectibus repræſentationis in hac materia, vide *in d.allegat. juris, q. 3.n.21. & 22.& q.4.per totam & quaſt.5.per totam,* item eundem Valaſc. *ubi proximè, n.59 cum ſequentibus.* ubi *§ 5.n.7. cum ſequentibus, Relve que o beneficio da repreſentaçaon ha lugar quando os ſobrinos tratam de ſoceder na heranza de ſeu tio irmaon de ſeu pay, ſem concorrer com ellos algum outro tio irmaon do defunto*

Regnum Portugalliæ præcedere debet Regnum Neapolitanum, quia Regnum Portugalliæ eſt liberum, & Neapolitanum feudo Eccleſiæ ſubiectum Cabed. *deciſ 7.num.ult.p.2.*& quia Regnum Portugaliæ eſt antiquius Regno Neapolitano, à tempore Garciæ Regis Portugaliæ & Galiciæ, de quo vide Fr.Bernard.de Brito *in Chron.Ordinis, lib.3.cap.6.& p.2. Monarchia, lib.7.cap.29.*

Regno

Regno inſigniis Regalibus utuntur Proreges, Marta *de juriſdict.p.2 c.53.n.13.* de quo etiam vide eundem, *p.4.cent.1.caſu 40.n.8*

Verbo REGULARES.

REGULARIS Sacerdos non poteſt tempore paſchali miniſtrare Euchariſtiam ſæcularibus, ut adimpleant præceptum Eccleſiaſticum annuæ communionis, Barboſa *in collect.ad Concil. Trident. ſeſſ. 13.de Sacram Euchariſtia, cap.8.à num.15.*

Regulares confeſſarii ab Ordinariis ſemel approbati, non poſſunt ab ipſis ſuſpendi officio audiendi confeſſiones pœnitentium, niſi ex nova cauſa eaque ad confeſſiones ipſorum pertinente, Barboſa *de offic. & poteſt Epiſcopi, p.2.alleg.25.n.50.*

Regulares faciunt officium defunctorum ſuper cadaveribus in Eccleſiis regularibus ſepeliendis, Barboſa *in collect.ad Concil. Trident. ſeſſ 25. de reform. cap. 32. 33. & 34.*

Regulares an & quando poſſint eſſe teſtamentorum executores, vide per citatos à Barboſa *de offic.& poteſt. Epiſcopi, p. 5. alleg. 82 n.36.* & notatum idem invenietur *lit E,* verbo *Executor.*

Verbo RELIGIO, & RELIGIOSUS.

RELIGIO eſt quædam pietas, qua homo ſe Deo religavit ut probat Lactant. Firm. *divinarum inſtitutionum adverſus gentes lib. 4 de vera ſapientia, cap. to 28. de ſpe, & vera religione, & ſuperſtitione.*

Religionis perfectio non requirit chorum, Leſſ. *de juſtio.l b.2.cap.41.dub.2.num. 23.*

Religionem ingredientes non poſſunt ſtatuto privari ſucceſſione Menoch. *conſ. 196 num.31.& de præſumpt.lib.4 præſumpt.83.num.* 24. Inquiſitio de parentibus, patria, anteacta vita, & moribus habitum Religionis ſuſcipientis præcedere debet profeſſionis emiſſionem, & poſt lapſum quinquenii à die profeſſionis poteſt audiri prætexens de capite non factæ inquiſitionis ſuam profeſſionem fuiſſe irritam, & an Provincialis per informationem judicis ſæcularis poſſit novitium recipere? Latiſſimè agit Barboſa *in votis deciſivis canon. lib.1 voto 15. per tot.* Et ad propoſitum, an Hebræi poſſint recipi in Religionibus Luſitaniæ & Hiſpaniæ? Vide Beiam *reſponſ. caſuum conſc p.4. caſu 34.*

Religioſus præſumitur verax, Menoch. *conſil. 114. num.7.*

Religioſi fratres Minores ſunt incapaces bonorum in proprio, & in communi, Barboſa *ad cap. exiit 3. de verbor.ſignific. num.3.*

Religioſi etiam per ſua privilegia non poſſunt abſolvere pœnitentes à caſibus Epiſcopo reſervatis, idem Barboſa *de officio & poteſt. Epiſc. p 3. alleg. 52. num 8. & ad Clement.ult.de ſepult.n.25 & ad Clem.1. de verbor.ſignificat.num 6.*

Religionis favore non poteſt quis aperire feneſtras, quibus monaſteria monachorum & monialium inſpiciat, & eorum domos, ac hortos conſpectui pervios habeat, Hyppolit. *ſingul.* 154. Cov. *lib. 3. variar. cap. 14 num.* 8. Alex. *conſ. 318. vol.2.* Padil *in l. altiùs, Cod de ſervitut.num.19* Gail. *lib.2. obſervat. cap 69. num.23* Cabed. *deciſ.152.n.1. p.* 2. Nec poterit altiùs tollere ædes ſuas, ſi hoc officiat monaſterio, Barboſa *in l.1.ff.ſoluto matr.p.7.num. 51.*

Religioſi poſſunt adire ſuperiorem ob juſtum gravamen, & id habetur loco appellationis, Navar. *commento 2.de Regular.num. 61. & commento 3. n.50.* August. Barboſæ Repertor.

Fr. Emman. Roderic. *tom.3.qq Regular. quæſt.29.art.9.* Thom. Valaſc *tom.1 allegat juris allegat.13.num.231. cum ſequentibus,* Aloyſ. Ricc. *deciſ Cur. Archiepiſcop. Neapoli.p.2 deciſ.219 n* 2 ut ſine cauſa non removeantur a beneficio, Gonzal. *ad regul.8. Cancel. gl. 5. §.6.num.40.*

Religioſus profeſſus, & Epiſcopus Monachus poſſunt teſtari de licentia Summi Pontificis Barboſa *de officio & poteſt. Epiſc. p. 3. alleg.114. num 23. cum ſeqq. ad cap. 2. de teſtam.num. 9. &* 10. ubi *num.* 11. quod licentia conceſſa à Summo Pont. religioſis teſtandi intelligitur ad uſus pios: & *n.* 12. quod talis licentia debet eſſe expreſſa, & *num.* 13. quod non exſpirat etiam re integra morte concedentis, & *num* 14. quod non extinguitur primo actu, & *num.* 15. ſufficit ſi poſt teſtamentum conditum ſuperveniat. Et de hac materia vide eundem *in collect.ad cap cùm olim 14. n. 10. & 11.de privileg.& in addit.ad cap.per tuas 5. de donat.pag.104.col 2* Sebaſtian. Cæſar. *p. 3. relect. Eccleſiaſtica hierarchia, diſput. 14. §. 11.num 17.* Et quod Religioſus factus Epiſcopus teſtari non poteſt, nec donationes in conſanguineos exercere inter vivos, vel cauſa mortis majoratum conſtituere, docent Barboſa *d.allegat.114.num.32.cum ſequentibus* Gabr. Pereira. *deciſ.75.*

Verbo REMEDIUM.

REMEDIUM *cap. reintegranda, 3. q 1.* eſt magis amplum, & poteſt intentari in foro ſæculari, juxta reſoluta per Gregor. Lopez *ad l 30. tit. 2. part. 3.* Ant. Gabr. *tom. 3. commun.opin. lib. 5. tit de reſtitut.ſpoliat.concluſ.5.num.1.* Menoch *de interdict. remed.15.recup.poſſeſſ.num.13.* Barboſa *in l.ſi alienam, num.44.cum ſequentibus, juncto num.58. ff. ſol. matrim.* Aloyſ. Rice. *deciſ.Cur. Archiepiſc. Neapol.p. 2. deciſ. 126.* Et poteſt intentari intra triginta annos, Anton. Gabriel *ubi proximè, num.53* Stephan: Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 173 .num. 1. & cap. 494. num 15.* Phœb. *deciſ.213.num.14.& arreſto 212.p.2.* Barboſa *ad rubr. Cod.de præſcript.triginta vel quadraginta annorum, à num. 389.* Et conceditur illis, quibus concedi ſolet interdictum, *Unde vi,* Menoch. *conſultat.2. num. 254.* Valaſc. *de jure emphyt.quæſt.18.num.16. p. 1.* Et quod habet locum in profanis, tradunt Menoch. *d. loco,* Mant. *dial.114.* Valaſc. *ubi proximè,* Guter. *canon. lib 1.cap.34 à num.4.* An competat hæredi? Vide Rodolphin. *var. quæſt. lib. 2. quæſt. 47.* Et remedium hoc conceditur hæredi ex perſona ſui authoris ſpoliati, Stephan Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.173.num. 4.cum ſeq.* & eſſe magis generale ac utilius, reſolvit idem *cap.311.& cap.477.à n.* 12. & conceditur contra ſingularem ſucceſſorem, idem Grat. *cap 779 n. ult.* Menoch. *conſult.314.num.5.cum ſequentibus.* Et quod ſit impræſcriptile, & omni tempore poſſit intentari, tradunt Farin. *deciſ.763.n 2.* Bernard. Græv. *in pract. Cam Imper.lib.2.concl. 75. in coron. num. 4* Gratian. *diſcept.forenſ.cap.2.à n.7.cum ſequentibus,* Gabr. Pereira. *deciſ.6.n.9* Et competit pro penſionibus denegatis Aloyſ. Ricc. *in collect.deciſ.p 4.collect.950.* Aliâ de hoc remedio vide per Guter. *d.cap.34.* Grat. *d.cap. 311.* Ricc *in collect.deciſ.p.2.collect.357.*

Verbo REMISSIO.

REMISSIO cenſetur donatio, *l. ſi quis delegaverit 12 ff. de novat. l ſi quis obligatione 115. &* ibi gloſſ *in principio, ff. de reg. juris,* Flamin. *de reſign. lib. 14. quæſt. 10. n. 37.* præcipuè ubi jus quæſitum remittitur, quia tunc ibi donatio eſſe intelligitur,

R Caſtr.

Caſtr. in l actione, num. 1. Cod. de pact. Dec. conſ. 86. n. 5 verſ quantum verò, Aym conſ. 241. n 7. nam vera & propr a donatio in juris quæſiti remiſſione verſatur Aym. conſult. 959. n. 5. & conſ. 618 n. 3. Gabr. conſ. 6 in princ. lib 2. & conſ 127 n. 28. lib. 1.

Remiſſio delinquentis cujus expenſis eſt facienda? vide Barboſam in remiſſ. ad Ordinat. lib. 2 tit. 1. §. 24. num 3. cum ab eo citatis, quibus adde Farin in praxi delict. p. 1. q. 7. n. 29. Ubi quod in hoc regno ſemper fit remiſſio expenſis publicis loci, à quo fit remiſſio, & alio modo in regno Caſtellæ. Et quando aliquid petitur à judice, debet qui petit facere expenſas, Vincent. de Franch Neapolit. deciſ. 332. n. 3. Originalia tamen debent manere penes Tabellionem, Azeved. l. 16. num. 4. titul. 25. lib. 4. nova recopilat.

Verbo RENOVARE, RENOVATIO.

RENOVATIO emphyteutica in titulo præſumpto regulatur ſicut in titulo vero, Tiraq. de retract lig. §. 32. gloſſ 1. num. 74. & 75. Menoch. conſ. 1. n. 311. Molin. de primog. lib. 1 c. 3. n. 22. Cald. de nominat. q 13. n. 5 & de poteſt elig. c. p. 6. n. 27. & facit doctrina Baldi num. 6. & Jaſ. n. 160. in l. 2. Cod. de jure emphyt. Cald. de renovat. emphyt q. 15 num 6. Ubi quod diuturna præſtatio cenſus, ſeu penſionis inducit probationem ſufficientem conceſſionis in emphyteuſim: & n. 7. intelligit cum aliquibus Doctoribus de triginta, vel quadraginta annis, cum aliis de longo tempore ſine certi temporis præfinitione, & cum multis de decem annorum ſolutione, cùm titulus allegatur.

Renovationem petendi jus tribuit in re, Valaſc. conſulut. 157 n. 32. Gabr Pereira dec. 31. n. 4

Renovatio ceſſat quando emphyteuta, qui adhuc habebat poteſtatem nominandi ſecundam, vel tertiam perſonam, quempiam non nominavit; tunc enim emphyteuſis liberè ad dominum revertitur, licèt emphyteuta habeat tranſverſales hæredes, ad quot emphyteuſis non tranſit, ſed magis ad dominum directum regreditur propter defectum conditionis, quia non nominavit, ut tradit Cald. de renovat. q. 9. num. 8.

Renovationis emphyteuticæ jus eſt hæreditarium, gloſſ. Bart. & Angel in l 1. §. permittitur, ff. de aqua quotid. & æſtiva, Alexand. conſ. 10. n. 11. lib. 3. Anchar. conſil. 134. in fine, Pariſ. alios referens conſil. 28. à n. 4. lib. 1. Vincent. de Franch. dec. 123. Gam. dec. 316. aliàs 328. n. 1. Cald. de renovat. q. 7 n. 29. & q. 9 n. 24. & q. 17. num. 23. Et in renovatione petita agit emphyteuta de conſervando ſuo patrimonio, Cald. conſ. 30. num. 28. & conſ. 42. n 3 & num. 6. Et hæres extraneus inſtitutus præfertur conſanguineis defuncti in petenda renovatione, Alexand. ubi ſuprà. & conſ 161. n. 2. lib 6. & in addit. ad Bart. in dicto §. permittitur, & in l. ſi mihi & Titio, n. 11. ff. de verbor. obligat. Gozadin conſ. 186. Hyppolyt ſing 419. in fine, Bertachin. verbo emphyteuſi finita, Gregor. l. 69. tit. 18. part. 3. ſchol. 7. in fine, Gam. dec. 328. in cap. uxor qua ultima perſona n. 2. cum ſequentibus, Valaſc. de jure emphyt. q. 38. n. 17. & conſ. 157. n. 6. Cald. de renovat. q. 9. n. 24. & conſ. 15 n. 40.

Renovandi jus quod quis habet, ad hæredem verum, vel fictum tranſire non poteſt, nec ad ceſſionarium, ſed cum ipſa perſona extinguitur, Cald. de renovat. emphyt. q 19. n. 10. & faciunt quæ idem in l. ſi curatorem, verbo minoribus. n. 47. Cod. de in integrum reſtitut min. & conſ 30 à n. 16. Gabr. Pereira dec. 31 n. 4. ad medium & dec 128 n. & 4. ad fin.

Renovatio emphyteuſis poteſt legari in teſtamento. Gam. dec. 41. à n. 3. Valaſc. conſult. 157. n. 11. Garc. de expenſis, c. 4. n. 32. ad finem, Gabr Pereira dec. 31. n. 2. & 4. dec. 128. num 3 Barboſa in l. uſufructu, n. 29. ff. de ſoluto matrim.

Renovare non tenetur dominus directus emphyteuſim hæredibus emphyteutæ, quando eam ſibi vult acquirere ob paupertatem, juxta Bart, doctrinam in l. 1. §. permittitur, ff. de aqua quotid & æſtiva, communiter receptam, ut per Clar receptar. ſentent. lib. 4. §. emphyteuſis, q. 43. ad finem, Gabr. lib 1. commun. opin. tit. de jure emphyt. concl. 1 n. 14. Cabed. dec. 103. n 1. & 2. part 1. ſequitur Gam. deciſ. 11. ad finem, juncto n. 6. ubi n. 3. aſſerit deferendum tunc eſſe juramentum, an velit ſibi retinere, vel alii concedere, & rurſus dec. 308. num. 2. Valaſc. conſult. 156. n. 17. cum ſequentibus, contrarium ſequitur Cald. de renovat. q. 8. n. 9. cum ſequentibus, & n. 19 & 20. & q. 11. num. 22. quem vide q. 17. cum ſeq. Gabr. Pereira dec 31. n. 4. Ubi etiam aſſerit quod pro renovatione obtinenda jus in re competat. Facit quod clauſula, nempe quod finitis generationibus fundus emphyteuticus liberè revertatur ad dominum directum cum omnibus melioramentis, eſt poſita in verbis executivis, & non alterat principalem diſpoſitionem, Clem. 1. de præbend Surd. de alim tit. 2. q. 1. num. 18. Valaſc. de jure emphyt. q. 25. num. 19. Menoch. conſ. 61 n 32. & conſ. 84. num 45. & conſ 190. n. 38. Gam. deciſ. 75. num. 3 Matienſ. l. 7. gloſſ. 1 num. 11 tit. 10 lib. 5. nova recopilat.

Renovationem an teneatur dominus facere filio, vel agnato ultimi emphyteutæ in rebus ſui patrimonii, quamvis dicat quod neceſſarium eſt ſibi prædium? Videtur quod ſic, ſecundùm Bart opinionem in l 1 §. permittitur, ff de aqua quotid, & æſtiva, de qua Gregor. l. 69. tit. 18. part. 3. & Ruin. conſult. 12. num. 22. lib. 1.

Renovatio re integra poteſt peti intra triginta annos contra dominum directum, gloſſ. in cap. Titius, ſi de feudo fuerit contentio inter dominum & agnatos, Alexand. in l. ſi mihi & Titio, n. 22 ff. de verbor. obligat. Tiraq. de retract. §. 1. gloſſ. 10. n. 9. Gam. deciſ. 117. Cald. de renovat. q. 5. n. 14. Valaſc. conſ. 123. num. 5. & conſ. 172. n. 17 addit. ad Roman. conſ. 22. limit. 1. Ubi ait quod eſt magis communis opinio, quod etiam re non integra proximiores admittantur ad petendam renovationem, allegans Ruin. conſ. 161. num. 36. lib. 1. Pariſ. conſ. 28. lib 1. n 4. cum ſeq. Sequitur Anton. Gabr. de jure emphyt. concl. 1 n. 20. præſertim ſi fiat extraneo renovatio, Alexand. conſ. 15. lib. 5. Jaſ. conſ 7. in fine, lib. 3. Dec conſil. 395. in fine, quos refert Anton. Gabr. ubi proximè. n 12. Et renovatio re integra concedenda eſt filio majori ultimæ vitæ, Tiraquel. de retractu lig. §. 1. gloſſ. 4. num. 3. & gloſſ. 6. n 1. Gam. dec. 41. n. 4 hoc idem ſequitur Ordinat. lib 4 titul. 36. §. 2. ibi: *E bem aſſi à filha naon havendo filho varaon, poſtoque ſeia mais moco que à filha*, latè Pinel. in l. 1. Cod. de bonis maternis, 3. p. à num. 98.

Renovationem petere non poteſt filius ultimi poſſeſſoris in emphyteuſi, etiam ex pacto & providentia, quando dominus directus rem emphyteuticam, cujus poſſeſſionem adeptus fuit, alii etiam quantumvis extraneo, in emphyteuſim conceſſit, etiamſi re jam non integra, quia tunc et ſi proximior renovationem domino directo petat, is non poteſt novum emphyteutam jure ſuo privare, juxta reg. l. id quod noſtrum, ff. de regul. juris, & probat Gam. deciſ. 117. n. 1. Unde quando re non integra hæres ultimi emphyteutæ petit renovationem, tantùm habebit actionem perſonalem contra dominum directum ad intereſſe, Valaſ. conſult. 129. n. 3. cum ſeq. & conſ. 172. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. c. 88. num. 35.

Digitized by Google

*num.*35.*& cap.*115.*num.*23. Phœb. *deciſ.* 29. *num.* 1. *& num.*14.*tom.*1.

Renovandi jus competit proximiori quando ultimus emphyteuta neminem elegit, Dec. *conſ.* 78 *n.*3. Roman.*conſ.*22.*in fine*, Ripa *in l.* 1.*ff.de privileg.creditor.num.*8, Ruin.*conſ.*47.*num.*6. *vol.* 3. quando verò ultimus emphyteuta aliquem nominavit, ille eſt præferendus in renovatione, Jaſ. *in l. quod in rerum*, §.1.*num* 6.*ff.de legat* 1. clariùs Afflict. *lib.* 1. *conſtitut. fol.*119.*rub.*14.§ 2.*num* 41. Alexand.*conſ.*10. *num.* 11. *vol.*3. Bald. *de præſcript.*4.*p.*4. *principalis*, *quæſt.* 30. *in fine*. & vide Gabr. Pereira *deciſ.* 31. *num. & deciſ.* 128.*num.*3. Quid ſi conceſſa ſit emphyteuſis pro filio, vel filia, & pòſt filius decedat ſine filiis, an dominus teneatur renovare cognatis? Vide Cald. *de renovat. quæſt.*9.*num.*13. ubi negativè reſolvit. Quid ſi finita ſit emphyteuſis per renuntiationem, vide eundem *conſ.* 30. *num.* 19. Et an jus renovandi cedi poſſit? Vide Cald. *dicto conſ.*30. *num.* 48. *cum ſeq. & num.* 53. *& de probat.quæſt.* 19. *num.* 10. Ubi negativam partem ſequitur. Et electio perſonarum in nominatione pertinet ad dominum directum, Cald. *de renovat. quæſt.* 17. *num.* 8. *prope finem.* Et emphyteuſis debet renovari proximioribus, dummodo primus diſponens non mandaverit alium renovari. Stephan Grat. *diſceptat. forenſ. cap* 88. *num* 42, *&* 43.

Renovatio an debeat fieri matri ultimi emphyteutæ, vel amitæ? quod matri ſit facienda, tenet Paul. *in l. cum ita*, §. *in fideicommiſſo.ff de legat.* 2. quem refert & ſequitur Gam.*deciſ.*206.*num.*27.*col.*2. idem tenet Ant Gabr. cum aliis quos citat. *tom.* 3. *commun. opin concl* 1.*de jure emphyt.num.*17. *fol.*149. & Valaſc. *conſ.*101.*n* 1. licèt Cald. teneat contrarium in renovatione emphyteuſis Eccleſiaſticæ ea ratione quà reſpicit lineam deſcendentium, & non aſcendentium, ut videre eſt apud eundem *de renovat.quæſt.*9.*n* 10. & attenta diſpoſitione Ordinationis idem poſtea videtur reſolvere *in tract.de nominat.q.*12. *n.* 27. *cum ſequentibus* apud quem vide *n.*16. Ubi quod renovatio debetur conſanguineis ultimi poſſeſſoris infra quartum gradum, & communis eſt ſententia.

Renovationem qui petit debet probare melioramenta Cald. *de renovat.quæſt.*8. *num.*19. *& conſ.*33. *num.*32 Gabr. Pereira *deci.*128. *num.* 2. Valaſc. *conſult.*101 *num.*4 ubi *num.*5. quod ſi dentur deteriorationes amittit jus renovandi.

Renovatio emphyteutica fieri debet illi in quem emphyteuta tranſtulit jus ſuum, & donatarius ceſſit juri ſuo in manibus domini ad prædictam renovationem, Menoch. *conſ.* 400. *num.* 32. Vincent. *de Franch deciſ.*123 *num* 3 Barboſ. *in l. uſufructu*, *n.*25. *ff. ſoluto matrim.* Cald. *de renovat. quæſt.* 9. *num.* 1. *& num.*14. *& num.*33. *& de reſolut. emphyt. cap.* 11.*n.*45. *& conſ.*30 *num.*4. *& num.*47. Gabr. Pereira *deciſ.* 31. *& deciſ.*128

Renovatio emphyteuſis petenda eſt à domino rei, & non ab uſufructuario, Menoch. *conſ.* 66. *num.* 19. Flor ad Gam *deciſ* 55.

Renovatio emphyteuſis Eccleſiaſticæ coram judice Eccleſiaſtico peti debet, Themudo *deciſione* 261. *num.*9.10.16.*&* 17.*p.* 3.

Renovationem petens emphyteuſis finitæ debet habere fructus à tempore litis conteſtatæ, Cald. *de renovat.q.*10 *n* 16. et per litis conteſtationem efficitur quis malæ fidei poſſeſſor, ac proinde tenetur ad fructuum reſtitutionem, Cabed. *deciſ.*155. *num.* 1. *p.*1. Et fructus qui poſt finitam generationem & emphyteuſim percipiuntur ac colliguntur, ad dominum directum, qui poſſeſſionem ingreſſus eſt, pertinent, non verò ad hæredem, vel ſucceſſorem ultimi emphyteutæ, licèt prætendat renovationem, & lata ſit pro eo renovationis ſententia, Cald. *dicta quæſt.*10. *num.*1. ubi *num.* 17. quod denegando dominus directus renovationem, quam facere tenetur, poſt litis conteſtationem malæ fidei poſſeſſor eſſe incipit, & *in verſ. cùm agitur*, aſſerit quod non facit fructus ſuos.

Renovatio emphyteuſis ceſſat, ubi emphyteuta neminem nominavit ad emphyteuſim, cùm eſſet prima perſona, & habebat facultatem nominandi ſecundam, & emphyteuſis fuit devoluta ad dominum directum, juxta reſoluta per Cald. *de nomin.emphyt. q*12.*n.*24.*& de renovat.q.*9. *num.* 81. Thom. Valaſc. *tom* 1. *allegat.*61.*n.*3. Ubi idem aſſerit ſi fuerit nulla, vel revocata, de quo etiam Cald. *de nominat.q.* 10. *num* 37. & vide eundem *de poteſt. elig.cap.*12.*n.* 5. & Phœb. *deciſ.*29.*p* 1. Ubi ſuppoſitis verbis in emphyteuſi nominationis, ibi *Seia à terceira peſſoa, à qual à ſegunda nomear, ou à peſſoa, que derectamente lhe haria de herdar*, ſecunda vice non nominando, ea mortua ab inteſtato devenit emphyteuſis ad ejus ſororem, & non devolvitur ad dominum directum, in terminis Ordinat. *lib.*2.*tit.*36.§. 4. Et in meliorationibus ſuccedit hæres extraneus, etiam fœmina, Marta *de juriſdict.p.*1.*cap.*33 *n.* 120.

Renovare qui tenetur emphyteuſim uni de familia emphyteutæ, intelligitur quod debet eſſe de deſcendentibus, & non tranſverſalibus, Menoch. *conſil.*190.*num.* 11. Et filio ſpurio, vel illegitimo non debetur renovatio emphyteuſis, Cald. *de renovat. quæſt.*9.*num.*12.

Renovationis petitio non habet locum in vita ultimi emphyteutæ, Valaſc. *conſult.*157.*n.*10. & faciunt quæ Rebuff. *in compend.alienat. n* 18.

Renovatio emphyteuſis an ſit facienda fratri utrinque conjuncto, an uterino, ſi emphyteuſis extincta eſt per obitum patris, vel matris utriuſque? Vide Cald. *de renovat.quæſt.*13.*num.* 8. ubi ait quod proximiore renovationem petere negligente, ſequenti locus aperitur & ubi ad renovationem emphyteuſis concurrerent filii prioris matrimonii & ſecundi per mortem ultimi poſſeſſoris, filii prioris matrimonii ſunt præferendi, ſi emphyteuſis eſt acquiſita durante primo, vel proveniat à prima uxore: & quod perſona ejus, per cujus mortem finita eſt emphyteuſis eſt conſideranda, & vide eundem Cald. *de poteſt.elig.cap.*14.*num.*2. Ubi aſſerit quod emphyteuſis renovatio eſt concedenda filio primi matrimonii, non ſecundi: & *num.* 3. quod conceſſio pro filiis primi matrimonii non excludit filios ſecundi, aut tertii: & *num.*4. quod nepotes excludit conceſſio pro filio, vel filia ex utroque.

Renovare tenetur monaſterium emphyteuſim filio ultimi emphyteutæ, finitis generationibus, Cabed. *deciſ.* 203. *p.*1 Et jura ac Doctores, quæ proximioribus, aut conſanguineis, ſeu agnatis actionem petendæ revocationis emphyteuſis tribuunt, intelligenda ſunt, quando emphyteuſis finita eſt per generationem finitam. & per mortem, ſeu obitum ultimi poſſeſſoris rei emphyteuticæ, non verò quando finita eſt per renuntiationem, Cald. *conſ.*30.*n.*19.

Renovatio facta in tertiam generationem, data incapacitate in uno ex nominatis in contractu emphyteutico, in reliquis capacibus ſuſtinetur, Cald. *conſil.*39 *num.*31. *cum ſequentibus*, quem vide *de empt. cap.*32.*n.*47. faciunt quæ Tiraq. *in tract. le mort*, *p.*2. *declarat.*5 *num.*26. *cum ſeq.*

Renovatio debet dari ſub ea forma & pacto quibus prima data fuit, Menoch. *conſ.*54.*n.*47. *conſ.* 160 *num.*10. Cald. *de renovat. quæſt.*3.*n.*1. *cum ſequentibus & quæſt.*9.*n.*13. *& q.*12. *à principio.*

Renovatio emphyteuſis aſſumit naturam antiquæ, ex Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 719 *num.* 27. Et quando eſt receſſum ab antiqua forma

conceſſionis,

conceſſionis, dicetur novum, & non antiquum feudum, Avcod. ad l 42. Tauri, gloſ 1 n. 1.

Renovandi jus ſolum concedit actionem perſonalem contra dominum directum. Cald. de renovat. quaeſt. 7. n. 26 Valaſc. de jure emphyt quaeſt. 14. n. 6. & 7. Ubi quod ex ſolo emphyteutico contractu non quaeritur dominium utile, nec in rem actio, niſi demùm traditione ſequuta, & ſi dominus directus eandem rem emphyteuticavit, praeferendus erit is, cui prius res tradita fuit, licet ſit in titulo poſterior, & ita text. in l. quoties, Cod. de rei vendicat. & Ordinat. lib. 4. titul. 8. in princip. ubi, à entrega, habent locum etiam in emphyteoſi. Et renovationem petens ex pacto de renovando, non tantum contra dominum agere poteſt, ſed etiam contra eum cui emphyteuſis fuit conceſſa, Cald. dicta quaeſt. 7. n. 33. ubi quaeſt. 12 num. 13. quod actio ex pacto de renovando durat 30. annis, ad ſimilitudinem actionis perſonalis.

Renovata emphyteuſis cenſetur eadem, & non nova emphyteuſis. Valaſc. qui alios citat. de partit. cap. 13. num. 1 7.

Renovatione petenda haeres extraneus inſtitutus praefertur conſanguineo. Alexand. conſ. 10. num. 31. lib. 3. & conſ. 116. num. 2. lib. 7. Gregor. ad l. 69 tit. 18. part 3 ſchol. 7. in fine. Gam. deciſ. 328. incip. Uxor quae ultima perſona, num. 2 cum ſequentibus, Cald. de renovat. quaeſt. 9. n. 24. Valaſc. de jure emphyt. quaeſt. 38. num. 17. & conſult. 157. num 7.

Renovatione requiritur minor ſolemnitas, quàm in prima ejus conceſſione, Gam. deciſ. 22 a. num. 7. Cald. de renovat. quaeſt. 3. principio, & quaeſt. 11. num. 31.

Renovatio quando fit, non eſt augenda antiqua penſio, Petr. Barboſ. ad l. 2 n. 309. C. de praeſcript. 30. vel. 40. annorum.

Renovationem tenetur dominus directus praeciſè facere, ſi res ſterilis fertilis ſit reddita, nec poteſt dominus rem ſibi retinere, Barboſa in dicta l. 2. num. 397. ubi num. 431. ait quod renovatio peti non poteſt in bonis majoratus, quae fuerunt emphyteutica. Et tenetur Eccleſia renovationem emphyteuſis concedere, ſi probetur meliorationes factas fuiſſe ab anteceſſoribus petentis renovationem; Cabed. deciſ. 203. à num. 4. p. 1.

Renovatio peti poteſt non obſtante pacto expreſſo, quod finitis generationibus res cum omnibus meliorationibus ad Eccleſiam revertatur, Barboſa ad dictam l. 2. n. 401. Ubi item quod eſt concedenda etiam meliorationibus non factis.

Renovatio emphyteuſis non videtur facta; ſi dominus paſſus eſt ſucceſſorem emphyteutae poſſidere rem emphyteuticam, & ab eo recipiat penſionem, quia cùm emphyteuſis requirat ſcripturam, non poteſt eſſe locus tacitae renovationi, Cald. de extinct. emphyt. capit. 1. num. 38. & 39. & conſ. 30. num. 38. & num. 45.

Renovatio debet peti intra annum, Gabr. Pereira deciſ. 128 num. 5. Stephan. Grat. diſcept. forenſ. cap. 88. num. 32. Themudo deciſ. 330. n. 17. Farin. deciſ. 756. & 785. in noviſ. Valaſc. conſult. 157. num. 17. cum ſequentibus, Cabed. deciſ. 203. n. 3. & vide Cald. in l. ſi curatorem, verbo ſua facilitate, num. 43 C. de in integrum reſtit. min. & de renovat. quaeſt. 5. num. 12. Ubi quod minori 40. annis conceditur reſtitutio non petita infra annum, quem etiam vide n. 22 & quaeſt. 7. num. 25. Et non currit annus ad petendam renovationem, ſi dominus recipit penſionem, Gabr. Pereira dicta deciſ. 128. n 5. Et annus currit à tempore ſcientiae, Grat. diſcept. forenſ. cap. 758. num. 8.

Verbo RENUNTIARE, RENUNTIATIO.

RENUNTIATIO eſt donatio, l. ſi quis delegaverit, ff. de donat. Menoch. conſ. 371. n 17. Tiraq. ad l. 5. de jure mariti, num. 43. Flamin. de reſignat. lib. 3. quaeſt. 1. num. 79. Ubi quod ea quae ipſo jure amiſſa ſunt, non poſſunt alienari, vel donari, de quo vide eundem num 52. & 53.

Renuntiatio eſt odioſa, & ſtrictiſſimè interpretanda, Fr. Emman. Roderic. tom. 2. quaeſtionum Regul. quaeſt. 78. art. 14. Flamin. de reſign. lib. 1. quaeſt. 18. n. 15. cum ſequentibus, & lib. 1. quaeſt. 5 n. 7.

Renuntiatio non trahitur ad ea, quae de novo ſupervenerunt, Surd. deciſ. 163. num. 13. & deciſ. 203. in fine.

Renuntiatio beneficii eſt ſtricti juris, Cald. conſil. 48. num. 22.

Renuntiatio beneficii quotuplex, & quos effectus operetur? Vide Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. p. 5. collect. 1603.

Renuntiatio beneficii non praeſumitur, Barboſa ad cap. ſuper hoc 5. de renuntiat. num. 7. Et renuntiatio non praeſumitur, quando alia ſumi poteſt conjectura, Surd. de alim tit. 9. quaeſt. 16. num. 23.

Renuntiare non poteſt quis reſcripto, vel privilegio impetrato poſt praeſentationem in judicio, Guter. lib. 1. pract. quaeſt. 22. n. 6.

Renuntiatio non trahitur ad ignorata, ſive ignota, l. mater decedens, in princip. ff. de inoffic. teſtam. l. cum Aquiliana, ff. de tranſact. l. ex maleficiis, §. longè minus, ff. de action. & obligat. latè Tiraquel. in l. ſi unquam, in princip. num. 99. Cod. de revocandis donat. & de retract. lig § 1. gloſſ. 10. num. 21. cum ſeq. Menoch. conſ. 1. num. 218 & conſ. 80 num. 70. conſ. 158. n 83. & conſ. 195. num. 16. Guter. de juram. confirm. p. 1. cap 71.

Renuntiatio ubi fit in favorem alicujus, non dicitur beneficium vacare: niſi admittatur in favorem illius & ei acquiratur, Flamin. de reſignat. lib. 2. quaeſt. 19. num. 4.

Renuntiatio facit amittere poſſeſſionem beneficii, cap accepta, de reſtit. ſpoliat. Garc. de benefic. p. 11. cap. 3. num 131. Et vacatio per renuntiationem parificatur per mortem, Flamin. de reſignat. lib. 1. quaeſt. 7. num. 5.

Renuntiatio limitata non extenditur de uno caſu ad alium, Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 627. num. 19.

Renuntiare non poſſunt incolae unius regni, ut reſpondeant in alio, Bart. in l. 1. §. & poſt operis, n. 8. ff. de novi operis renuntiat. Marant. de ordin. judic. p. 4. diſt. 12. num. 16. Gregor ad l. 15. tit. 1. gloſſ. 2. part. 7. Menoch. conſ. 322. n. 20. cum ſequentibus.

Renuntianti juri ſuo non eſt ad illud dandus regreſſus, Roland. conſult. 100. vol. 4. num. 24. cum ſequentibus.

Renuntians nulliter poteſt contravenire, ex Surd. deciſ. 319. num. 9.

Renuntians liti non videtur fateri jus eſſe adverſario, Surd. deciſ. 282. n. 20. cum ſequentibus.

Renuntians juri quod habet, videtur tantùm renuntiare juri de praeſenti, & non juri de futuro, Maſcard. de probat. concl. 22. num. 35 Flamin. de reſignat. lib. 1. quaeſt. 18. num. 14. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 745. num. 52. Et beneficium nondum collatum non poteſt reſignari, idem Flamin. lib. 2. q. 22. & 23. Et ſi renuntiat juri de futuro, debet habere cauſam de praeſenti, Menoch. conſ. 335. num. 39. & conſ. 371 num. 6.

Verbo

Verbo Raplicatio.

R*EPLICATIO* eſt pars libelli, ut tradunt Doct. *in l. quaſitum. § in dolo ff. de peculio*, Pinel *in leg 2. Cod. de raſcindenda vendit. p. 3 cap. 3 n. 25.* Gam *dec. 352. n. 1.* Chom Valaſc. *tom. 1. allegat. 28. n. 57. & 58.* Mendez *in praxi Luſit. lib. 3. c. 10 n. 1.* faciuni quæ Valaſc. *de jure emphytentico, quaſt. 6. num. 26.*

Verbo Ras.

R*EI* appellatione contractus, & actiones, ac obligationes veniunt, Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *res, n. 1.* cum aliis citatis à Barboſa *in remiſſ ad Ordinat. lib. 5 tit. 6. §. 9. n. 5.*

Re perempta perimuntur etiam ipſius jura, Barboſa *in c. 2. de novi operis nuntiat. n. 4.*

Res quælibet præſumitur libera ab onere & triburo, gloſſ. *in l circa, Cod. de probat. & in l. ſi uti, §. ſed ſi quaratur, ff. ſi ſervil. vend.* Bart. *in l. ſi prins, ff. de novi operis nuntiat. num. 17.* & ibi Jaſ. *num. 35.* dicens communem, Padil. *in l. ſi in adibus, num. 2. C. de ſervit.* Gail *lib. 2. pract. obſervat. c. 69. num. 2.* Penſio enim, vulgò *foro*, non habet cauſam naturalem, ſed aut impoſitam, aut præſcriptam, Jaſ. *in d. l. quod ſi prius, n. 40.* Menoch *de praſumpt. lib. 3. praſumpt. 89. n. 2.* quod procedit quamvis extet poſſeſſio, vel quaſi poſſeſſio talis ſervitutis, Bart. *in d. l. ſi prius, n. 17. verſ. tertiò contra*, & ibidem Jaſ. *num. 38.* Menoch. *ubi proximè, num. 6. & conſ. 75. num. 4.* Maſcard. *de probat. conclus. 1300. num 1.* Et libera quælibet res præſumitur à ſervitute, ex pluribus citatis per Barboſam *de princip. & locis commun. utriuſque juris, lit. L. num. 33.* Hæc præſumptio transfert onus probandi contrarium in adverſarium, *l. generaliter, § ſi retiam, in fine, ff. de fideicommiſſ. libert.* Maſcard. *conclus. 1221 n. 4. & lib. 1. praſumpt. 33.* Garc. *de benefic. p. 5. c. 1. n. 350.*

Res potius præſumitur libera, quàm emphyteutica, Farin. *dec. 880. in noviſſ. n. 1.* Steph. Grat. *diſcept. forenſ c. 657. n. 39.*

Res ſolita concedi in emphyteuſim poteſt iterum concedi ſine ſolemnitate. Quarant. *in ſum. Bullar.* verbo *alienatio rerum Eccleſia, pag. 29. n. 39. cum ſeq* Et qua tempore præſumantur ſolemnitates interveniſſe, vide eundem *pag. 33* & 34. & Cald. *de empt. c. 34. n. 41.*

Res propria poteſt ab alio recognoſci ut feudalis, cùm antea fuerit allodialis, Menoch. *conſil. 1. num. 63.*

Res præſumitur eſſe illius intra cujus fines eſt conſtituta, *l. ſi fines, Cod. de evict. l. ad ſacra, §. intra maceriem, ff. de contrahenda empt.* Afflict. *deciſ. 267.* Menoch. *conſ. 2. n. 83. cum ſequentibus, & conſ. 21. n. 1. cum ſequentibus, & conſ. 181. n. 97. cum ſeq. & conſil. 378. n. 79.* Gam. *dec. 230. n. 1.* Cald. *de empt. c. 11. n. 3.* Grat. *diſ. forenſ. c. 293. n. 9 & 10. & c. 566. n. 5 & c. 557. n. 26 cum ſequentibus*, Valaſc. *de jure emphyt. quaſt. 8. n. 38. col. 3. & quaſt. 51. num 3.* Mart. *de juriſdict. p. 1. c. 33. n* 80. Et quando aliquis ſolvit ut emphyteuta, nec apparet de qua re, omnia bona præſumuntur emphyteutica, Menoch. *conſ 395. num. 17. & 18.* Maſcard. *de probat. concl. 79. num. 13. & conclus. 217. & concl. 551. & concl. 603. n. 39.* Valaſc. *dicta q. 61. n. 5. & n 9* Aloyſ. Ricc. *dec Cur. Archiepiſc. Neapolit. p. 2. dec 133. n. 12. & in collect. dec. p. 5. collect. 1489.* Fallit ſi alius poſſideat, Maſcard. *concl. 1194. n. 17. cum ſeq.* & vide Cot. *in memorab.* Auguſt. Barb oſa Repertor. verbo *emphyteuta 1.* Et vicinitas facit præſumi rem eſſe illius, cui magis eſt propinqua, Maſcard. *concluſ. 1407.* Et dominus prædii dicitur dominus omnium rerum, quæ ſunt intra fines ipſius prædii. Maſcard. *concl. 551. num. 1.* Et eo invito non poteſt alius herbam depaſcere, Cabed. *dec. 151. num. 2. p. 1.* Et quidquid ab inveſtito reperitur poſſeſſum, præſumitur ab inveſtiente proveniſſe, Surd. *conſ. 311. num. 2.* Grat. *diſ. forenſ. c. 188. n. 37. & 41.* Rot. Rom. per Farin. *dec. 147. & dec. 194. n. 1.* Et res quæ ſunt in beneficio, ſunt illius cujus eſt beneficium, argum. text. *in l. ſi cùm totum, §. à Cacilla, ff. de except. rei jud* Rebuf. *de pacif poſſeſſor. n. 293.*

Res tantum valet, quantum in foro vendi poteſt, ubi res quæ venditur nota eſt, *l. 1. §. ſi hares, ff. ad Trebel. l. mortis cauſa 24. §. fin. ff de donat. cauſa mortis, l. ſi ſervus 14. in fine principii, ff de condict furi. c 1. de empt. & vendit.* Pinel. poſt alios *in l. 2 p. 3. c. ult. n. 57 C. de reſcind. vendit.* Steph. Grat. *diſcept. forenſ. cap. 545. n. 28.* Cov. *lib. 1. var. cap. 3. n. 4.* Maſcard. *de probat. concl. 656. n. 70.* Ubi aſſerit quod pretium juſtum cenſetur in loco, in quo res communiter venditur ſcienti conditionem ſuam, de quo etiam idem *concl. 1396. n. 35.* Et res præſumitur vendita juſto pretio, Menoch. *conſ. 358. n. 23.*

Verbo Reſcriptum.

R*ESCRIPTUM* antequam præſentetur judici, nec aufert, nec tribuit juriſdictionem, Bart. *in l. 1. C. ut lite pendente*, Avil. *ad c. 1. Prator. fol. 26. verſo, n. 12.* Imò per præſentationem reſcripti non videtur perpetuata juriſdictio, Maſcard. *de probat. concluſ. 1226. n. 1.*

Reſcripta licèt de jure Canonico ſint annalia, *c. plerumque 23. de reſcriptis*, Menoch. *de arbitr. caſu 24. & conſult. 100. n. 33. cum ſequentibus*, Themudo *dec. 241. num. 3.* Rebuf. *ad leg. Gallia, in proœm. gloſſ. 5. n. 44.* ubi aſſerit quod reſcripta juſtitiæ pereunt anno: Secus eſt in reſcriptis gratiæ, quæ ſunt perpetua, ex eodem Rebuf. *in praxi, tit. differentia inter reſcripta n. 43.* Perez *l. 6. verſ quar. 36. tit. 12. lib. 3. Ordinam. pag. 701.* Selv. *de benef. p. 3. quaſt. 12. n 37.* refert Barboſa *ad dictum cap. plerumque, n. 3.* quem vide *ad c. quarenti 26. de offic delegati, n. 4.*

Reſcriptum ſubreptitium, & quidquid ab eo pendet, ex ipſo jure nullum, *cap. ſuper literis 20. de reſcriptis*, Ordinat. *lib. 2. tit. 43.* ubi Barboſa, Menoch. *conſ. 1. n 399. & de arbitr. caſu 202. & 206. num. 1.* Bernard. Græv. *ad pract. Cam Imper. lib. 1. concl 14.* Gam. *dec. 432. incip. contra invaliditatem.* Opponens contra reſcriptum quod ſit ſubreptitium, tenetur probare, Ricc. *dec. Cur. Archiepiſc. Neapolit. dec. 108 part. 1.*

Reſcripta ſubreptitia ad lites non ſunt nulla, niſi ope exceptionis, Bald. *ad c. ad audientiam. 31. n. 8. de reſcriptis.*

Reſcriptum debet judicari nullum, ſi taceatur veritas, vel exprimatur falſitas, *dicto cap. ſuper literis*, & Ordinat. *ubi proximè*, Sanch. *lib. 8. de diſpenſ. diſputat. 21. n. 11. & à n. 53. cum ſequentibus*: quod procedit etiamſi inhibitoria ſit Sacræ Rotæ Rom ut judicatum in Curia Metropolit. Uliſſiponen. & confirmatum in Legatia teſtatur Themudo *p. 1. dec. 79. per totam*, & iterum *dec. 242. per totam.* Et in reſcriptis intelligitur clauſula, *ſi preces veritate nitantur, c. ex parte 12. de reſcriptis*, Phœb. *dec. 41. n. 2. tom. 1.* poſt alios Barboſa *in remiſſ. ad Ordinat. lib. 2. tit. 43. n. 1.* & quod dicta clauſula ſubintelligatur in uno quoque reſcripto, docet Barb. *de clauſul. uſufrequent. clauſula 166. n. 2. 3. & 4.*

Reſcriptum nulli licet impetrare, quo aliqoem ultra duas dietas trahat ad judicium de jure antiquo, *in cap.nonnulli 28.de reſcriptis, & cap.dilectus 39. eod. tit.* & ultra unam dietam in fine diœceſis de jure novo, *in cap.ſtatutum 11. §. cùm verò, & §. cùm autem, illo tit.lib.ſexto*, & ibi Barboſa, ubi aſſerit quod dietas ad ſummum continet ſeptem leucas, & eſt computanda à fine diœceſis, in qua reos habitat, licet res aſibi exiſtat, & dieta debet computari in actionibus realibus ab oltimis finibus, ubi res ſita eſt, jostra gloſſ. *in dicto §. cum autem*, verbo *ultra unam dietam.*

Reſcriptis injuſtis debet ſuperſederi, quooſque ad Principem priùs recurratur, *c.ſi quando 5. de reſcriptis*, Cov. *pract. c.35. num.9.* Azeved. *l 14. tit.3. lib.1. nova recopilat. à n.35.* Bobadil. *in Polit.lib.1. cap. 13. num. 47.* cum aliis citatis per Barboſam *in dicto c. ſi quando, n.2.*

Reſcriptum contra ſententiam ipſo jure non valet, *l. cauſas, Cod.de tranſact. leg. ult. Cod. ſententiam reſcindi non poſſe, cap. expoſita, de arbitr.* Alexand. *conſil. 95. col. 2. verſ. nam animadvertendum, lib. 2.* Dec. *conſ.198. num.3. ad fin.* Secus ſi ſententia ſit lata in judicio incompetenti, quia non eſt neceſſe de illa facere mentionem, Menoch. *de arbitr. caſu 202. num.52.*

Reſcriptum Papæ, vel Regis intelligitur ſecundùm ſupplicationem, Perez *l.6. tit. 12. lib.3. Ordinam.pag 702 verſ.quæro 38.* Surd.*de alim.tit.9.q.31. num 83. & deciſ. 268. num.15. & dec. 291. num. 15. & conſ. 281. num. 28.* Menoch. *conſ. 180. num. 1. & de præſumpt. lib. 2. quæſt. 29. num. 2.* Goter. *lib.3. pract. quæſt. 16. num. 49. cum ſequentibus*, Cabed. *p.1. deciſ.72. n.1.& de patronat. Regiæ coronæ, c.40. num.7.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 548. num 28.* Gregor. *ad l.26.* verbo *la repueſta, t tul 18. part 5.* Et confeſſiu facta in ſupplicatione reſeri; ti præjudicat, & non poteſt revocari etiam per hæredem, Gratian.*diſcept. forenſ c.586.n.41.cum ſequentibus.* Et io reſcriptis non quod ſupplicatum eſt, ſed quod eſt conceſſum attendimus, ut ex Abb. *in c.2. de trenga & pace*, Felin. *in cap. ſuper literis, num.12. de reſcriptis*, & Pariſ. *conſ.29 num 119. vol.1.* tradit Ozaſc. *deciſ 23 n.4.* & reſcripta ad mentem concedentis ſunt interpretanda, *dicto cap. ſuper literis, de reſcriptis.*

Reſcripti forma eſt omuinò obſervanda, *cap. Rodulphus 35. de reſcriptis.* Et à verbis reſcripti non eſt recedendum, Tiraq. *in l. ſi unquam*, verbo *libertis, n.11. C. de revocandis donat.* Surd, *deciſ.175.n.2. cum ſeqq.*

Reſcripti verba ſemper debent intelligi, ut aliquid operentur, *l. ſi quando, ff.de legat.2. cap ſi Papa, de privileg. lib.ſexto*, Surd. *deciſ.64. num.19 & deciſ 288.num.17.* Sanch. *de matrim, lib.1. diſput.17. num.6.* Benedict. Ægid. *in l.ex hoc jure, ff. de juſtit. & jure, part.2.cap.18. num. 2* Cald. *de renovat. q.11. num.14*

Reſcripta Principis debent ſtrictè interpretari, ex Gironda *de privilegiorum explicat. n.177.*

Reſcripta & privilegia intelligitotur ſecundùm qoalitatem perſonarum, & locorum conſuetudinem, ad quæ diriguntur, Tiraquel. *de nobilit. cap. 10. num.9.*

Reſcripto ad lites debet exprimi conditio perſonæ privilegiatæ contra quam reſcriptum impetratur, Menoch. *de arbitr. caſu 102.num.39.* Tiraquel. *de retract. lig. §.2. g.oſſ.3. num.4.* Valaſc. *conſult.79. num.20.*

Reſcriptis eſt attendendum ad tempus datæ, & ad illod retrotrahitur gratia, *cap. ſi eo tempore, cap. ſibi qui, de reſcriptis in ſexto, cap. cum qui, de præbendis, eod. lib.* Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *reſcriptum, num. 53.* Et ad conceſſionem reſcripti in illis quæ pertinent veluti ad ſubſtantiam, validitatem, & intentionem concedentis, attenditur tempus datæ ipſios, non verò præſentationis litterarum, *cap. eam te, de reſcriptis*, Mandoſ. *reg. 18 Cancel. q.18. à n.15.* Perez *l.1. q. 14. lib.3. tit. 12. Ordinam.* Secus eſt in his quæ ſpectant ad executionem, veloti circa exercitium juriſdictionis, & ſimilia; in his namque attenditur tempus præſentationis, ſeu receptionis literarum, juxta textom *in cap. ſuper eo 12. & cap.ut debitus honor 59. de appellat. cap auditam 4. de reſtit cap dilecti 27 de præbend.* Neque obſtat text. *in cap. duobus 14. verſ. ſi verò*, ibi, *is qui primò præſentaverit erit potior in præbenda, de reſcriptis libro ſexto*; quia textus procedit quando non apparet de prioritate temporis datæ, ot patet *ibi in princip.* ſi non apparet, &c. obi verò conſtat de prioritate datæ, nihil operatur prior literarum præſentatio.

Verbo Reservare, Reservatio.

RESERVATIO in ſententia nihil novi juris tribuit, *cap.cùm venerabilis*, ubi Doct. *de except.* Iaſ. *in l. ſi legaverit, numero 2. ff. de legat. 1.* Pariſ. *conſ. 5 num. 29. lib.2.* Dec. *conſ. 516. num. 19.* Aym. Crav. *conſ. 29. num. 8. & conſ. 127. numero 7.* Menoch. *conſ. 2. num. 57.* & *conſ. 312. num. 22. & conſ. 319 num. 22. & conſ. 341. num. 18. cum ſeqq.* Garc. *de nobilit. gloſſ.42.* Et ſi nihil operetur reſervatio, tamen conſervat jus reſervatum competens reſervanti, tale qoale ſit, Bart. *conſ.47. lib.1.* Alex. *conſ. 28. num. 8. lib. 1. & conſ. 195. num. 8. lib. 6.* Burg. *conſ.15. num.68.* Guter. *lib.3. pract. quæſt.19. num.7.* Surd. *de alim tit.7. q. 16. p. 87. & dec. 165. num.17.* Cald. *de empt. cap.26. num. 27.* & Stephan. Grat *diſcept. forenſ. c.470. n.8.*

Reſervationes ſunt odioſæ & reſtringendæ, Flamin. *de reſignat. lib.8. quæſt.11. num. 3. & lib.12. q.10. num.13.*

Reſervanti aliquem fundum ex prædio dato filio, non diſponendo in vita de dicto ſundo, ſoccedent venientes ab inteſtato, Seſſe *Aragon. deciſ 48. n.1. cum ſequentibus, tom.2.*

Reſervantur ad finem litis ea quæ merita cauſæ reſpiciunt, Meooch. *conſ. 367 num. 2.* ubi *num. 5.* quod quæſtio facti noo reſervatur, quæ oon requirit altiorem iodaginem.

Verbo Resignans, Resignatarius, Resignatio.

RESIGNATIO non poteſt probari, niſi per literas, Flamin. *de reſignat. lib.8. quæſt.2. num.6.* Et quælibet gratia Principis requirit ſcripturam ad ſui probationem, Molin. *de primogen. lib.2. c.8. n.8,*

Reſignatio beneficii perficitur tempore præſtiti conſenſus, Flamin. *de reſignat. lib.9. c.25. n.5.*

Reſignatio debet intelligi rebus ſic ſtantibus, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.745. n.18*

Reſignans poſt admiſſam reſignationem amittit titulum, & omne jus ac poſſeſſionem quam habet in beneficio, & non facit fructus ſuos, teneturque receptos reſtituere, Cald. *de empt.c.15.n.34.* Flamin. *de reſignat.lib.8. quæſt.4.5. & 6. & lib.11. quæſt.11. n.6 cum ſequentibus*, Garc. *de beneſic p.11.cap.3.num. 2. & à num. 3.*

reſi

Reſignatio beneficii ab excommunicato vitando facta non eſt valida , Cov. *in c alma mater* , 1. *p.* §. 7. *num.* 9. *verſ. quid autem*, Suar. *de cenſur. diſput.* 14. *ſect.* 2. *num.* 35. quod ſit valida , tradit cum ab eo citatis Bonacin *de excommunicat. diſp.* 2. *q.* 28. *puncto* 5. *numero* 7.

Reſignato beneficio fructus pendentes pertinent ad reſignatarium. Gregor. *l.* 26. verb. *quantos* , *titul.* 11 *p.* 4. Barboſa *in l. divortio* , *ff. ſoluto matrim. p.* 2. *num.* 44. *cum ſeq.* Flor. *in addit. ad Gum. dec.* 128. Flamin. *dicto lib.* 1. *q.* 6. *n.* 79. Et poteſt fructus percipere uſque ad habitam notitiam præſtiti conſenſus per procuratorem ; diſtributiones verò quotidianas percipere poterit reſignans conditionaliter, donec reſignatarius plenè acquirat Canonicatum , ejuſque poſſeſſionem capiat , & conditiones in reſignatione appoſitæ impleantur, Monet *de diſtribut. quotid. p.* 3. *q.* 6. *n.* 55. & de hoc puncto vide Garc. *de benef. p.* 2. *c.* 1. *n.* 525. *cum ſeq.*

Reſignans beneficium in favorem alterius in forma dignum, qui non fuit repertus idoneus , non poteſt redire ad beneficium, ſed remanebit vacans liberè per reſignationem , quia ſcire debuit illum eſſe idoneum, niſi probaret diligentiam adhibitam, & juſtam ignorantiam, &c. & ſi reſignavit reſervatâ ſibi penſione , non valebit etiam reſervatio, Garc. *dicta p.* 11 *c.* 3. *n.* 38. & clauſula, non aliter, nec alio modo , non juvat, quando adeſt culpa reſignantis, Ric. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. part.* 1. *deciſ.* 207. *num.* 4.

Reſignatione ob favorem ſufficit quod revocatio ſit intimata in partibus principalis, ita fuit reſolutum in una Salmantina Abbatiæ Sancti Saturnini , coram Domino Mohedano , 12. *Novembris* 1543. & probant Barboſa *in Clem. unic. de renunciat num.* 4. *&* 5. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 191. *numero ult.*

Reſignatario obtinente gratiam in forma dignum requiritur examen Ordinarii, Flam. *de reſign. lib.* 11. *quæſt.* 5. *num.* 47. & ſine auctoritate executoris non poteſt apprehendere poſſeſſionem ; idem *lib.* 1. *q.* 5. *num.* 30.

Reſignantes debent habere jus, alioquin ceſſio eſt nulla, Flamin. *de reſignat. lib.* 3. *q.* 5. *n.* 20.

Reſignatio facta metu eſt nulla , Flamin. *de reſignat lib.* 13 *q.* 1. *&* 2. Guter. *canon. c.* 4. *n.* 28 *cum ſeq.* Rebuff. *de pacif poſſeſſor. n.* 230.

Reſignatio non expreſſa lita eſt nulla , Flamin. *de reſignat. lib.* 8. *q.* 6. *n.* 163.

Reſignatio beneficii non poteſt fieri à procuratore ſine ſpeciali mandato, Barboſa *ad cap. ſi tibi abſenti* 17. *de prabendis* , *lib. ſexto* , *num.* 11. *cum ſequentibus*, *&* *ad Clem. unic. de conceſſione prabenda* , *numero* 15.

Reſignatio facta in favorem , reſervata penſione eſt correſpectiva, & conditionalis, & conditione non impleta, non dicitur vacare beneficium, neque requiritur nova collatio , Rot. *deciſ.* 4. *in antiq. de rerum permutat*, Put. *deciſ* 523. *in fine* , *lib.* 2. latè Ceval. *commun. contra commun. q.* 561. *à num.* 11. Mandoſ. *reg.* 32. *q.* 31. *num.* 13. *cum ſequentibus*, Caputaq. *dec.* 85. *p.* 1. Mohed. *dec* 25. *&* 36. *de renunciat.* Flamin. *de reſignat. lib.* 1. *q* 3. *per totam*, Anaſtaſ. Germon. *de indultis Cardinalium*, § *ſi verò illu*, *num.* 76. nam in reſignatione in favorem tenetur reſignatarius ſolvere penſionem , Flamin. *dicto lib.* 1. *q.* 8. *à n.* 25. *uſque ad num.* 39. & reſignatarius in reſignatione in favorem tenetur ſolvere penſionem à die præſtiti conſenſus , idem *dicta q.* 8. *n.* 50. ubi *n.* 51. quod ſi reſignatio fuit ſimplex , ſucceſſor tenetur ad penſionem tempore collationis ſibi factæ ; unde cùm reſignatio ſit conditionalis , non impleta conditione poteſt reſignans agere ſpolio, Mohed. *deciſ.* 83. *&* 91. Put. *deciſ.* 145 *lib.* 1. & contra ſpolium non datur præſcriptio. Caſſad. *deciſ.* 6. *de reſtit. ſpoliat.* & ut agat ſpolia circa penſionem aſſignatam , & loco tituli beneficii, tenetur docere de titulo, Gig. *de penſion. q.* 47. *n.* 3. *juncto n.* 7. Maſcard. *de probat. concl.* 1323. Flor. *var. q.* 23. *num.* 13. *cum ſeqq.*

Reſignans in favorem, reſervata penſione ſi penſio non ſubſiſtat , non abdicatur ab eo jus , & poteſt redire ad beneficium reſignatum , neque locus eſt penſionis reductioni, Creſcent. *deciſ.* 17. *de reſcriptis*, *num.* 3. Verall. *deciſ.* 86. *num.* 2. *part.* 3. Mohed. *de renunciat. deciſ.* 25.

Reſignatio in favorem abſentis cum reſervatione penſionis non requirit conſenſum , Flamin. *de reſignat. lib.* 8. *q* 8. *n.* 117.

Reſignans liberatur ab onere ſolvendi penſionem impoſitam ſuper beneficio reſignato, Flamin *de reſignat. lib.* 10. *q.* 8. *n.* 25.

Reſignationes habent ſemper tacitam conditionem, ſi pacta ſerventur, Flamin. *de reſignat. lib.* 1. *q.* 3. *num.* 45. quia ut plurimùm admittuntur & conceduntur ad vota reſignantium, idem *dicta q.* 3. *n.* 55. ubi *à n* 82 *&* *q.* 14. *n.* 10. quod jus non abdicatur à reſignante non ſervatis conditionibus, & *dicta q.* 3. *n.* 27. quod deficiente conditione , contractus celebratus cenſetur reſolutus ab initio.

Reſignatio eſt ſimoniaca , quæ fit cum pactione & modo, Flamin. *de reſignat lib.* 14. *q* 3. *n.* 1. *cum ſequentibus*, cùm debeat eſſe libera & pura, idem *lib.* 1. *q.* 1 *n.* 5. *&* *lib.* 6. *q.* 2. *n.* 68. *&* 74. Guter. *conſ.* 41. *n.* 7. Nam beneficium eſt conferendum purè , & ſine extrinſeca conditione, *cap. unic. ut Eccleſiaſt. beneficia ſine diminut. confer.* Gloſſ. verbo *omnino* , *cap. ex parte* 12. *de offic. delegati* , Garc. *de benefic part.* 8. *cap.* 1. *num.* 1. Gonzal. *de menſibus* , *gloſſ.* 5. *num.* 15. Et in beneficiis prohibita eſt omnis pactio, *cap. ult. de pact.* Spin. *in ſpeculo teſtum, gloſſ.* 7. *principali, num* 33. Azeved. *per text. ibi*, in *l.* 5. *num.* 8. *titul.* 2. *lib.* 7. *novæ Recopilat.*

Reſignatione edictum de publicandis eſt favorabile, cum emanaverit ad obviandum fraudibus. Flamin. *de reſignat lib.* 11. *q.* 1. *ad finem.*

Reſignationibus factis in Curia eſt facienda publicatio intra novem menſes, Flamini. *dicto lib.* 11. *q.* 2. *num.* 5 quod tempus computatur à die datæ ſupplicationis, & non à die præſtiti conſenſus , idem *lib.* 1 *q.* 6. *n.* 40. *&* *dicta q.* 2 *num.* 14. *cum tribus ſequentibus*, quamvis Garc. *de benef part.* 11. *c.* 3. *num.* 274. aſſerat quod à die præſtiti conſenſus qui retrotrahitur ad tempus datæ, ex eodem Flamin. *dicto lib.* 11. *q.* 6. *n.* 33. *&* *lib* 2. *q.* 3. *num.* 42. & ob non publicationem amittitur jus, idem *dicto lib.* 11. *q.* 4. *num.* 61. Et beneficia vacantia ob non publicationem ſunt reſervata, Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi* , *allegat.* 57. *num* 46. *&* *n.* 244

Verbo RESPUBLICA.

RESPUBLICA illa cenſetur beata, quam docti adminiſtrant, Platea *in l* 2. *num.* 1. *Cod. qui ætate ſe excuſent* , *lib.* 10 Barboſa *in l.* 1. *ff. ſoluto matrim. p.* 7 *num.* 54. Et Reſpublica potius committenda eſt gubernanda juris peritis, quàm aliis , ut tradit Angel. relatus ab Avil. *ad c.* 1. *Prætor. fol.* 43. *n.* 5. Et de laudibus juriſperitorum vide Fr. Hieron. Roman. *lib.* 4 *de Republica Gentilicu*, *c.* 30. & de litteratis Fr. Emman. Roderic. *tom.* 3. *quæſt. Regular. q.* 24. *art.* 3. Et Inopes non ſunt eligendi ad munera publica, Cabed. *deciſ.* 2. *num.* 2 Et Plato celatus à Franciſco Philelpho *lib.* 15. *epiſtolarum* , *fol.* 176. affirmabat

beatas fore illas reſpublicas, quæ ab iis regerentur qui aut ipſi ſaperent, aut ſapientiæ ſtuderent. Et in electionibus ac ſuffragiis ſeniores pr feruntur junioribus, & divites paupetibus, Menoch. *conſ.* 226. *num.* 12. *&* 16. Et de ſenſibus vide Pined *in vitâ S. Joannis Baptiſta*, *lib.* 2. *cap.* 6. §. 39. *à pag.* 97 Batt, *in l. cum quid* 7. *ff ſi cert. per.* Guillelm. *in cap. Reymuntius*, verbo *in extremis*, *num.* 6. *de teſtam.* Fr. Emman Roderic. *dicta q.* 24. *art.* 1. Et multa de prudentia ſenum, & quod in dicendis ſententiis præferri debent, vide apud Flamin. *de reſignat. lib.* 5 *quaſt.* 3. *num.* 60. *cum ſequentibus* Et de ſenſibus aſſerit Bald *in l. ſenium*, *in princ. Cod. qui teſtam fac. poſſ.* quod plus valet umbra ſenis, quàm enſis juvenis, deductum ex Sene a, de quo vide Avil. *ubi proximè fol.* 17. Et gubernantes debent intendere utilitati publicæ, Fr Emman. Roderic. *dicto tom.* 3. *quaſt.* 34. *art.* 5. Et Reipublicæ intereſt pacem ſervare inter conjunctas perſonas, Azeved. *l.* 7. *titul.* . *lib.* 2. *nova recepilat. p.* 158. & de pace vide Rebuf. *in concorda- pag* 519. Peregrin. *de jure fiſci*, *lib.* 5. *tit.* 1. *numero* 5.

Reſpublica magis in aſſecutione honorum plus defert habentibus filios, quàm non habentibus, Alciat. *de praſumption. reg.* 1 *praſumpt.* 35. Menoch *eodem tract. lib.* 5. *q.* 12. *num.* 6. Et plus defert originariis quàm exteris, Avend *de exequendis mandat. p.* 1. *cap.* 19. *num.* 1-. Azeved. *ad l.* 14. *num* 10. *tit.* 3. *lib.* 1. *nova recopilat.* Præſumuntur enim magis diligere patriam, Rebuf. *in Auth habita*, *Cod ne filius pro patre*, *pag.* 594. Menchac *cont overſ. illuſtr. cap.* 5. *num.* 19. *&* *cap.* 11. *num* 31. Tiraquel. *ad leg. connub num.* 65. *cum ſeq* Avil. *ad cap.* 1. *Prætor*, *fol.* 45. *num.* 71.. *cum ſequentibus*, Flamin. *de reſignat. lib* 5 *quaſt.* 3. *num* 142. *cùm ſequentibus*, Hotoſco *nos emblemos morales*, *lib.* 2. *emblem.* 20. Cened. *in collect p.* 1. *collect.* 20. *num.* 4.

Reſpublica poteſt cogere cives, cujuſcumque conditionis ſint, ad mutuandum pecunias tempore famis, vel belli, & non poſſunt ſe privilegio excuſare, Ludovic. Mexia *in tract. taxa panis*, *concl.* 1. *n.* 58 *cum ſeq.* Menchac. *illuſtr. c.* 6. *num.* 8. Ripa *in l. ſi ex toto*, *n.* 1 . *ff. de legat.* 1. Roland à Valle *conſult.* 5. *num.* 26. *vol.* 1 *&* *conſ.* 52. *n.* 20 *cum ſeqq. vol.* 1. ubi reſolvunt quod immunitas conceſſa ab oneribus non trahitur ad ea quæ imponuntur tempore belli. Et poſſunt petere intereſſe, Gemin. *de uſur. commento* 3. §. 3. *num.* °4.

Reipublicæ favore lex pœnalis & odioſa eſt amplianda, Bart. *in l. quemadmodum*, *n.* 4 *C. de agricol. & cenſit. lib.* 11. Perez *tit.* 3. *lib* 5. *Ordinam. pag.* 148. Et idem favore animarum, Mexia *ubi proximè*, *concluſ.* 3. *num.* 47.

Verbo RESTITUERE, RESTITUTIO.

RESTITUERE an quis teneatur, ſi aliena rapiat in neceeſſitate extrema conſtitutus, dum pervenerit ad pinguiorem fortunam Vide Gloſſ. 2. *ad finem*, *in reg. peccatum de regul. juris lib.* 6. Glar. *lib.* 5. §. *furtum. n.* 5. Put. *part.* . *deciſ.* 82. Cened. *ad Decretum*, *collect.* 48. *num.* 5. Surd. *de alim. titul.* 8. *privil.* 18. *& privil.* 39. *num.* 11. Navar. *in tract. de redditibus*. *quaſt.* 2. *monito* 4. *num.* 2. Azor. *moral. part.* 1. *lib.* 12. *cap* 8. *col.* 166. Sayr. *in clavi Regia*, *lib.* 10. *tract* 5. *cap.* 3. *num.* 11. *cum ſequentibus*, ubi diſtinguit per caſus, P. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 4. *quaſt.* 31. Fr. Anton. de Souſa *in explicat. Bulla. c.* . *diſputat.* 33 *num.* 8 ubi quod tenetur indiſtinctè reſtituere.

Reſtitutio debiti differri poteſt, ubi debitor habita ratione ſtatus & dignitatis graviſſimam pateretur ex reſtitutione jacturam, Guter. *Canon. cap.* 40 ubi etiam quomodo hoc intelligatur

Reſtitutio denegatur Prælato quando Eccleſia non læditur, ſed ipſemet Prælatus damnum ſentit, Gloſſ. 1. *in Clem unic. de in integrum reſtitut.* Gregor. *l.* 10. verbo *Igleſias*, *tit.* 19 *p* 9. Cov. *lib.* 1. *var. c.* 4. *num* 3.

Reſtitutio una ſolum conceditur minori, *in l. fin. C. ſi ſapius in integrum reſtitutio poſtuletur* Et reſtitutio conceditur minori etiam non petenti, Cabed. *arreſto* 6. *p.* 1. licèt videatur contrarium reſolvere *deciſ.* 50.

Reſtitutio in integrum non conceditur minoribus, niſi læſio appareat, *l. minoribus*, *Cod de in integrum reſtitut. min* Farinac. qui plura refert *in praxi delict. p.* 1 *tit.* 2. *q.* 15. *num.* 28 & minori non datur reſtitutio, niſi ſummariè probata læſione, Maſcard *de probat. concl.* 1274. *num.* 12. Et debent probare ſe læſos facilitate ſua, vel dolo adverſarii. *l. minor autem magiſtratus*, §. *ſin autem. ff. de minor.* Menoch. *conſ.* 100. *num.* 289. *& de praſumpt. lib.* 3. *quaſt.* 82. *num.* 14. Maſcard. *de probat conc uſ.* 1058. *num* 25. Alciat. *de praſumpt. reg.* 1. *praſumpt.* 43. *num.* 6. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *ſua facilitate*, *Cod. de in integrum reſtit. min.*

Reſtitutione quadriennium incipit currere à die notitiæ præſcriptionis, *cap.* 1. *de praſcript. lib. ſexto*, & vide Ordinat. *lib.* 3 *tit.* 41. §6.

Reſtitutio in integrum competit illi qui Reipublicæ cauſa abeſt, contra omne damnum, quod occaſione abſentiæ illi accidere poteſt, *l. neque. Cod. de reſtitut. milit. l. fin. ff. ex quibus cauſis majores*, quæ reſtitutio competit hæredi, Mendez *in praxi*, *lib.* 3. *cap.* 11. *n.* 15.

Reſtitutio conceditur adversùs probationem omiſſam, Guter. *lib.* 1. *tract. quaſt.* 68. *& lib.* 3. *q* 32 *num.* 16. Cabed. *deciſ* 20. *p.* 1. ubi quod in una cauſa ſemel tantùm concedi poteſt.

Reſtitutio in integrum poſtulata impedit executionem ſententiæ quouſque lis ſuper ea mota finiatus, Valaſc. *de partit. cap.* 38. *num.* 44 ubi *num.* 45. idem aſſerit, etiamſi apponatur contra tres ſententias conformes, ſi modò probationes ſuper læſione in continenti offerantur, & *num.* 46. quod executio trium ſententiarum conformium non impeditur regulariter per nullitatis exceptionem, etiamſi evidens ſit vel incontinenti probetur, niſi probatio ex eiſdem actis fiat.

Reſtitutio rei inventæ debet fieri pauperibus, ſi non inveniatur dominus. Barboſa *ad cap cum tu* 5. *de uſur. num.* 2.

Reſtitutio non datur in tranſactione, niſi conſtet de læſione enormi, Montan. *de tutel. cap.* 31. *numero* 301.

Reſtituere gravatus quidquid habuit, hæreditario titulo, non reſtituit illud, quod habuit tanquam hæres, ſi illud non eſt hæreditarium, *l. qui haredi*, §. *cùm hareditas*, *ff de cond. & demonſt.* Surd. *deciſ.* 297. *num.* 13.

Reſtitutio in integrum etiam minorum tranſmittitur ad hæredes, Barboſa *in l. quia tale*, *ff. ſoluto matrim. num* 98. *cum ſeqq* Peregrin. *de jure fiſci*, *lib.* 5. *tit.* 2. *num.* 15. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 131 *num.* 10. Cald. *forenſ. lib.* 1. *quaſt.* 15. *num.* 13. *& in l ſi curatorem*, verbo *minoribus*, *num.* 42. *cum ſequentibus*, *C. de in integrum reſt min*, Menoch *de praſumpt. lib.* 3. *q.* 103. *num.* 17. Guter. *de juram. confirm. par.* 3. *cap* 12. *num.* 7. ubi quod juramentum non tranſit ad hæredes jurantis reſpectu perjurii, & ideo ipſi non poſſunt conveniri coram judice Eccleſiaſtico ex juramento defuncti.

Reſtitu

Reſtitutio non datur contra præſcriptionem 40. annorum, niſi allegetur juſta ignorantia, ſecus in præſcriptione ordinaria decem, vel viginti annorum, Surd. *conſ.*454. *num.*47. Stephan Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.*403. *num.*35. *& cap.*475. *num.* 16. *cum ſequentibus*, Sanch. *de matrim. lib.*7. *diſput* 37. *num.* 22. Menoch. *conſ.* 147. *numero* 46. Aymon. *conſ.*101. *numero* 31. Menchae. *illuſtr. cap.* 75. Neque adversùs immemorialem præſcriptionem conceditur reſtitutio ex capite ignorantiæ, Maſcard. *de probat. concluſ.*1214. *numero* 52. Surd. *deciſ.*42.*n.*2. *cum ſequentibus*, Bernard Græv. *in pract. Cam Imper lib.*2. *concluſ* 48.*conſiderat.*1.

Reſtitutionis privilegium nunquam cenſetur derogatum, niſi de eo fiat mentio ſpecialis, Guter. *lib.*2. *pract q.*88.*ad finem*, Valaſc.*conſult.*112.*n.*7.

Reſtitui non debet ſpoliatus poſſeſſione, quæ illi fuit acquiſita per clauſulam, *conſtituti*, cùm eſſet abſens per notarii ſtipulationem, ſi antequam ratificaret fuit ſpoliatus, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ.c.*365.*n.*18.

Reſtitutionem per interdictum, *unde vi*, petens debet oſtendere titulum, ubi agitur de reſtitutione officii ſæcularis, Menoch.*de interdict.remed.*1.*recuper poſſeſſ. numero* 192. *& remed.* 15. *numero* 469. Maſcard. *de probat. concluſione* 1322. *numero* 1. *ad finem.* Et idem in reſtitutione penſionis Eccleſiaſticæ, quæ non poteſt ſine titulo canonico obtineri, & largo modo dicitur beneficium, Flamin. *de reſignat.lib* 6. *queſt* 4. *numero* 19. & circa reſtitutionem penſionis, vide in terminis Gig. *de penſion. quæſtione* 47. *num.* 3. Maſcard. *de probat. concluſ.* 1323. Flor. *variar. quæſt* 23 *numero.* 33. *cum ſequentibus*, Cald. *forenſ. libro* 1. *quæſt* 22. *numero* 484. Et in beneficialibus non conceditur reſtitutio, niſi dejectus ultra poſſeſſionem probet titulum ſaltem coloratum, Gloſſ. *in fin. Clem unica de cauſa poſſeſſ.* Barboſa *in l. ſi de vi* 37. *ff. de judic. num.*278. *juncto num.* 137. Gabr. Pereira *de manu Regia,p. cap.* 92. *n.* 58.*cum ſeqq.*

Reſtitutio non impeditur ſi notoriè conſtat de dominio ſpoliatoris, Maſcard. *de probat concl* 1326 Menoch. *remed.* 1. *recuper.poſſeſſ. num.* 233. Azeved *ad leg.* 45. *Tauri*, *gloſſ.*6.*numero* 7. Flamin. *de reſignat. lib* 13. *quæſt.*5. *num.* 148. *cum ſequentibus.* Et ſi incontinenti probetur dominium, non impeditur reſtitutio, Axeved. *leg.* 1. *titul.* 13. *num.* 40. *cum ſequentibus*, *lib.*4. *nova recopilat.* Barboſa *in leg ſi alienam*, *num.* 10.*&* 34.*ff. ſoluto matrim.* Valaſc. *conſultat.* 106. *numero* 5. Et de notorio defectu proprietatis, vide Guter. *conſil.* 6. *numero* 3. Barboſam *in dict leg. ſi de vi*, *num.* 59. *cum ſequentibus*, *& numero* 122. *cum ſequentibus*, Joſeph. Ludoviſ. *Peruſ. deciſ.* 27. *num.* 12. Bunor. à Sole *in locis commun.* verbo *ſpolium*, *num.*4. *&* 6. Cardoſ. *in praxi jud. & advocat.* verbo *interdictum*,*num* 38. qui reſolvunt quod reſtitutio non competit ſpoliato ubi conſtat de notorio defectu proprietatis? nam ſententia lata in cauſa proprietatis abſorbet poſſeſſorium, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 731.*& numero* 2. Quid ſi notoriè obſtat defectus proprietatis, quia agitur de juriſdictione, & non oſtenditur donatio regia, Vide Cabed. *de iſ.* 15. *numero* 4. *&* 5. *part.* 2. Ubi quod donatarii ſpoliati dici non debent, nec reſtitutio eis competit ſi rex capiat poſſeſſionem non oſtenſo titulo? & qui habet poſſeſſionem infectam, & donatam à lege cum decreto irritante, non reſtituitur ut ſpoliatus.

Reſtitutio denegatur illi, qui ſua culpa & facto poſſeſſionem amiſit, Menoch. *conſil.* 314. *num.* 12. *&* 25. *de interdictis*, *remed.* 1. *recuper. poſſeſſ. numero.* 298. *& remed.* 15. *num.* 95. Valaſc. *conſult.* 173. *num.* 7. Cald. *conſ.*1.*n.* 44. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 503. *numero* 27. *& cap.* 581. *numero* 19. Fallit quando contractus non fuit adimpletus juxta conventionem factam, Gonzal. *ad reg.* 8 *Cancel. gloſſ.*17. *num.* 9. Menoch, *conſ.* 314. *numero* 25. Ubi intelligit, quando cauſa eſt juſta, ſecus ſi injuſta. Et ceſſat ſpolium ſi ſpoliati culpa & facto provenit impedimentum, Gonzalez. *ubi proximè*, *numero* 30.

Reſtitutionem petens ſpoliatus non eſt audiendus de proprietate, niſi actore conſentiente, *c.*1. *de reſtit ſpoliat.* Menoch, *de interdict remed.*2. *recuper poſſeſſ.n.*161. *cum ſeqq.* Maſcard. *de probat. concluſ.* 1242.*n.*5.*& concl.*1315. Barboſa *in l. divortio*, *§. ubi dena iones*, *n.*15. *cum ſequentibus*, *ff. ſoluto matrim.* Valaſc. *conſult.*119.

Reſtitutio ſpoliati debet fieri cum fructibus; ea enim eſt natura verbi reſtitutio, juxta Ord. *lib* 4. *tit.*58.*& leg. videamus* 38. *§. in Fabiana*, *ff. de uſur*, *leg. cum prætor*, *ff. de verbor. ſignificat leg. in condemnatione*, *§.* 1.*ff. de regul juris*, reſolvunt Boër. *deciſ.* 18. Tiraquell. ubi alia jura allegat *in leg. ſi unquam*, verbo *revertatur*, *numero* 276. *Cod. de revocandis donat.* Menoch. *dicto remed.* 1. *num.*412. Barboſa *in rub. ff ſoluto matrim. part.* 3. *numero* 73. Cabed. *deciſ* 68. *num* 3 *part.* 1. Covar. *lib.*1.*variar. cap.* 3. *numero* 2 Et reſtitutio eſt facienda uſque ad minimum quadrantem, tam quoad reſtitutionem rei, quam quoad fructus, damna & intereſſe, Roland. *conſil.*53 *num* 23. *vol.* 1. Rot. *deciſ.* 334. *part* 2. *diverſ.* Gabr. *commun. tit. de reſtitut. ſpoliat. concl.*1.*num.* 11. *&* 19. Menoch. *conſ.* 758. *in fine*, Surd. *conſil.*166. *num.*1. *lib.* 2. Card. Tuſch. *lit. S. concluſ.* 381. *num.* 7 Et ſententia condemnans ad reſtitutionem rei includit etiam fructus, quod etiam procedit in fructibus perceptis poſt ſententiam Surd. *deciſ.* 212. *num.* 11. *cum ſequentibus*, Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.*5. *collect.* 1999 Et veniunt etiam damna ac intereſſe, juxta Ord *dicto tit.*58.*in princ.* Et de verbo *logo*, id eſt, *incontinenti*, vide Barboſ. *in l.divortio*, *§. ob donationes*, *num.* 18. *ff. ſoluto matrim.* Et pœna poſita in dicta Ord venit applicanda fiſco, *l. agraria*, *ff de termino moto* In actione novæ violentiæ, vulgò *força nova*, requiritur poſſeſſio ex parte rei, Gloſſ. recepta communiter *in cap. conſultationibus*, *de offic. delegati*, verbo *poſſeſſionem*, Gom. *l.* 45. *Tauri*, *num.* 121. Cabed. *dec.*172.*p.*1. Valaſc.*conſ.*173 *n.*1.*p.*1.

Verbo RETENTIO.

RETENTIO faciliùs conceditur quàm reſtitutio, Menoc. *de interdict. remed.ult. retin.poſſeſſ. num.*16. Et in quo differat retentio à compenſatione Vide Barboſ *in l.divortio*, *§. ob donationes*, *num.*4.*ff. ſoluto matrim.* Ubi quod jura loquentia in retentione non habent locum in compenſatione, vel è contra, & *num.* 5. quod licèt res dotales retineri non poſſint, tamen in illis admittitur compenſatio, & *num.*7. quod mulier poteſt uti retentione adversùs maritum.

Retentio datur pro expenſis factis in re conducta, ex Themudo *p.* 3. *dec.* 348. Plura alia de retentione vide apud Næv. *in l qua omnia* 25. *n.* 7. *ff. de procurator.* Surd. *de alim. tit* 8.*privil.* 62. *& conſ.*415. Bernard. Græv. *in pract Cam. Imper. lib.* 1. *concluſ.*12. *conſider* 2. Cald *de empt.c.*27. *num.*1. Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſcopat. Neapol.p.*1. *dec.* 176. Stephan Gratian.*diſceptat.forenſ.c.*408. *num.*7. *&* 8. *& c.*728.*n.*29.*cum ſeqq.*

Verbo

Verbo Rex.

REGEM poteſt eligere populus, legitima ſtirpe deficiente, Menchac. *illuſtr. cap.* 22. *n.* 12. Peregrin. *de jure fiſci, pag* 22. *n.* 68. Gom. *ad l.* 40. *Tauri num.* 1. Avend. *ad dict. l.* 40 *Tauri, gloſſ.* 2. *num.* 12. *& de exequendis mandat. p.* 1. *cap.* 28. Molin. *de primog. lib* 1. *cap.* 2. *num.* 11. *cum ſeqq.*

Regi in qua ætate ſit Regnum tradendum, Vide Azeved. l. 5. *n.* 8. *tit.* 33. *nova recopil, pag.* 164 Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *hunc contractum*, *num.* 45. *C. de in integrum reſtit. min.* Anton. Gom. *tom.* 3. *var. cap.* 1. *num.* 56. Bobadil *in Polit. lib.* 1. *cap.* 7. *n.* 4. *cum ſeqq.* Paul Montan. *de tutel. cap.* 28. *num.* 87, *& cap.* 37. *num.* 68. *cum ſequentibus*, Guter *eodem tract. cap.* 18. ubi reſolvit, quod ſi ſit minor 25. annis tenetur recipere curatorem.

Reges Chriſtiani die ſuæ nativitatis veſtes tribuunt tot pauperibus, quot ſunt anni elapſi à die ſuæ primæ nativitatis. Vide Fr. Gabr. de Toro *in lib* cui titulus vulgaris, *Theſoro de miſericordia divina, è, humana, cap.* 49. *pag* 165.

Regem oportet eſſe largum, munificum, & liberalem, Molin. *de primog. lib.* 1. *cap.* 3, *n.* 20.

Regi competit titulus majeſtatis, & altitudinis, Perez *ad leg Ordinam. lib.* 3. *pag.* 459. Et regis titulus *de Alteza* denotat ſummam dignitatem, & ſummum honorem, Archidiaconus *in cap. Ordinatus*, 59. *diſt. & in cap fin. de re jud. lib ſexto*, & qui tituli competant aliis dominis inferioribus, vide per Menoch. *conſ.* 302. Et Reges utuntur clauſula, *Dei gratia* Azeved, *l.* 1. *tit.* 2. *num.* 1. *pag.* 159. Menoch. *conſ.* 2. *num* 104. Et quo pacto ſit Rex ſalutandus? vide Avil. *in proœm. ad cap. Prator.* verbo *ſalud*, *fol.* 141. Et de titulis Regibus competentibus, vide Fr. Hieron. Roman. *p.* 2. *lib.* 4. *de Republica gentilica, cap.* 38 Farin *in praxi delict. p.* 5. *quaſt.* 112. *inſpect.* 1. *num.* 22. ubi *num.* 19. quod Papæ ac Imperatori competit titulus majeſtatis? Et quibus titulis præfulgeat Imperator? Vide Mart. *de juriſdict. p.* 1. *cap.* 21. *num.* 24. *cum ſequentibus.*

Regi Hiſpaniarum competit titulus Catholici, & quid importet, & an ſit Major titulo Chriſtianiſſimi quo utuntur Reges Franciæ? Vide Andream Philopatrum *in reſponſione ad edictum Elizabetha Anglis Regina, ſect.* 4. *num* 295. *pag.* 201. Et de Regibus Hiſpaniæ, cur Catholici nominentur? Vide Cæſar. Baron *Annalium Ecclеſ. tom.* 8. *anno Chriſti.* 638. *pag.* 347. Petr. Sanchez *Racocino da ſe de Toledo no triangulo das virtudes no da Fe, art.* 22. Luis de Torres de Lima *lib. dos ſucceſſos de Portugal, è aviſos do Ceo, cap.* 45. Et quo tempore Regi Hiſpaniæ fuerit datus titulus Catholici à Papa, & Chriſtianiſſimi Regi Franciæ, Vide Zurit. p. 5. Annalium *Aragonia, lib.* 2 *cap.* 40. Garibai *in compend. hiſt. lib.* 9. *cap.* 6. *pag.* 405. Valdeſ. *de dignitate Regum Hiſpania, cap.* 13. *num.* 19. *cum ſeqq.* Et cùm Catholici nomen fidei Chriſtianæ, ac Eccleſiæ proprium ſit, & nomen debeat eſſe conſonans rei, §. *eſt & aliud, Inſtit. de donat.* Meritò Hiſpaniæ Reges, qui Fidei Chriſtianæ pugiles, & Eccleſiæ Romanæ protectores ſunt Catholici nominantur: quod originem ſumpſit à Ferdinando, & Iſabella fortunatii Aragoniæ & Caſtellæ Regibus, qui primò Catholici ſunt appellati, ut conſtat ex Catholicis, quemadmodum etiam Reges, Franciæ Chriſtianiſſimi nuncupantur, ut latiſſimè prædicat Chaſſ. *in catal. gloria mundi, p.* 5. *conſiderat.* 30. *cum ſequentibus, & pag* 12 *conſiderat.* 17. de quo etiam eſt videndus Crole *in theſauro lingua Hiſpan. lit. C.* verbo *Catholico, fol.* 212 Et de titulo Regis Franciæ, quare illum fuit conſecutus? Vide Fr. Hier. Romao, ubi *ſuprà*, *cap.* 27. Et de titulo Catholici conceſſo à ſummis Pont Regibus Alphonſo I. & Ferdinando V. atque Phillipo II. & III. agit Petr. Aſnat *no trat. expulſion dos Moriſcos, cap.* 25. 26. *&* 27.

Reges Hiſpaniæ habent jus præſentandi, & nominandi ad Epiſcopatus ac Prioratus in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis ejuſdem Regni, ex fundatione extructione, vel dotatione Eccleſiarum, vel ex privilegio & beneficio Rom. Pontificis, vel ex conſuetudine ſeu præſcriptione, Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 5. *cap.* 14. *col.* 425 *& p.* 2. *lib.* 10. *cap.* 7. *q.* 4. *col.* 1077. Guter. *lib.* 3. *pract. quaſt.* 13. *num.* 72. Gabr. Pereira *p.* 1. *de manu Regia, in concord.* 28. *num.* 76. *fol.* 231. *verſo.* Et de Regno Luſitaniæ idem refert Cabed *de patronat. Regia Corona, cap.* 37. *num.* 1. ubi *num.* 8. aſſerit quod Reges ſunt patroni Eccleſiarum Cathedralium, atque ita ex conceſſione Apoſt. data fuit poteſtas Regibus Hiſpaniæ eligendi Prælatum Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis, ut comprobat Guter. *ubi proximè*, Fr. Emman. Roderic. *Regul. quaſt.* 122. *art.* 4. Azor. *dicta col.* 425. Idem in Rege Franciæ, ut per Rebuff. *in tract. nominat q.* 14 *n.* 28. in quo Regno per legem Salicam excluduntur è corona omnes mulieres, refert Ant. de Herrera *lib.* 8. *de la razon d'Eſtado, fol.* 141.

Reges ſunt curatores Regni & tutores, Ceval. *de violentiis, gloſſ.* 1. *n.* 15. *&* 11. ubi *num.* 3. quod eſt vicarius Dei, & *num* 9. quod eſt pater Reipublicæ, & *num.* 10. quod eſt pater Reipublicæ.

Regem poſſunt adire Vaſſalli dominorum habentium terras cum juriſdictione pro querelis delictorum in prima inſtantia, Azeved. *ad l.* 1. *tit.* 1. *num.* 36. *&* 37. *lib.* 4. *nova recopilat.* ubi notat quod ſi domini prohiberent Vaſſallis ſuis ne adirent Regem pro querelis delictorum, crimen læſæ majeſtatis committerent niſi domini ipſi merum & mixtum imperium, & primam cauſarum cognitionem haberent, quoniam tunc poſſent prohibere Vaſſallis, ne in præjudicium ſuæ juriſdictionis in prima inſtantia Curiam adirent.

Regi ſolùm licet reviſiones concedere, non Archiepiſcopo Bracharenſi, Cabed. *p.* 2. *deciſ.* 67. *n.* 5. ubi *deciſ.* 68. *n.* 1. quod ad regem ſolum pertinet ſindicare officiales dominorum terrarum, & donatariorum? & *num.* 2. quod ſic decretum fuit per Regem in auditore & cæteris officialibus civitatis Brachar. & ibi refert dictum decretum.

Regi competit evocatio cauſarum de uno judicio ad aliud, vide *in regimine Senatorum Palatii, ad calcem lib.* 1. *Ordinat.* §. 45. *pag.* 250. Rebuff. *tom.* 1 *ad leges Gallia, tract. de evocat. pag.* 162. Avend. *de exequendis mandatis, p.* 1. *cap.* 10. *num.* 2. & plurimùm eſſe evitandam reſolvit Azeved *ad novam Recopil. l.* 32. *tit.* 4. *lib.* 2. *pag.* 198. *& ad l.* 45. *tit* 4. *lib.* 3. *n.* 2. *pag.* 206. Et acta eſſe remittenda expenſis petentis, tradit Rebuff. *ubi proximè, pag.* 268. *n.* 81. & eſſe odioſam, reſolvit idem *pag.* 26. *n.* 89.

Regis aſſertioni de delicto non eſt credendum, niſi legitimè de eo conſtiterit, Menoch. *conſil.* 378. *numero* 4.

Regia donatio eſt amplianda, & non reſtringenda *l. fin. ff. de conſtitut. Principum*, cum aliis de quibus per Burg. *conſ.* 25 *num* 7.

Regis conſenſus in alienatione bonorum præſumitur diuturnitate temporis, Afflict. *deciſ.* 107, *num.* 7. Molin *de primogen. libro* 4. *capite* 10. *numero* 10. Menoch. *de praſumpt. lib.* 3. *praſumpt.* 131. *numero* 68. *&* 71. Maſcard. *de probat. concl.* 1316. *num.* 29. *cum ſequentibus.*

Regis aſſenſus non requiritur in conſtitutione

majo

Majoratus,Molin. *de primog.lib.1.c.1.n* 25. *& lib.2. cap.1 num.*10.

Regis licentia debet probari in ſcriptis, *l. unic. Cod. de mandat Principum*, Bald. *in l. humanum*, *in fine, Cod.de legibus*, Afflict. *deciſ.*243.*num.*3.Molin. *dict. lib.2.cap* 81.*num* 7. Matienz.*l.tit.*7.*gloſſ.*3.*num.*1. & ibi Azeved. *n.*10.*lib.*5.

Regis præceptum inducit juſtum metum, Bart. *in l. pen. Cod.quod metus cauſa*. latè Flamin. *de reſig-nat. tom.*2.*lib.* 13. *q.* 1. *n.*184.*cum ſequentib.* Surd. *deciſ.*326.*n.*68. Ubi etiam de precibus.

Reges & Imperatores jus dicebant ſuis populis, de quo Virgil. *lib.*4.*Georgic.* Cæſar dum magnus ad altum fulminat Euphratem bello victorque volentes per populos dat jura,viamque affectat Olympo: & rurſus de Priamo, *lib.* 7. *Æneid.* Hoc priami geſtamen erat cùm jure vocatis more daret populis,&c refert alia Pat. Joan. de Pineda *in Job tom.*2.*cap.* 29. *verſ.*14 *pag* 449.Horozco *nas emblemas morales, lib. ſecundo, Emblemate.*10.

Reges & judices qui male judicaverint, habent Deum judicem ſuum: refert multa Joan. Pined. *ubi proximè, cap.*31.*verſ* 14 Item probatur *Eccleſ.* 5.7. *& Sapient.* .3. *Iſa.*10. *Apoſtol. ad Epheſ.* 6. 9. *& ad Coloſſenſ.*4.1.

Regi expedit habere divites ſubditos, l. 1. *ff. de bonis damnat.* Auth. *ut judices ſine quoquo ſuffragio, collat.*2.Tiraq.*de jure primog.p.*23.*n.*12.

Rex eſt lex viva & animata, Auth. *de conſulibus, in fine*, Garc. *de nobilit gloſſ.*6.*n.*37. Gam *deciſ.*331. *alias* 33 .*n* 2.

Rex eſt publica poteſtas, & imago divinæ poteſtatis in terris, & tanquam ſol habendus eſt, & alia vide per Roland. *conſ.*71. *num.* 18. *cum ſequentibus, vol.*3. Surd. *deciſ.*2 *n.* 5. *&* 23. & dicitur loqui per os Dei, à quo delegatus eſt judex in terris, ut per Flamin.*de reſignat.lib.*5.*q.*1 *n.*12.Et turpiſſimum eſt Principi ab honeſto recedere, Cabed. *deciſ.* 36. *num.*11.*part.*2.

Rex eſt fons juriſdictionis, Nævia, *in l.* 4. *C. de ſumma Trinitate*, §. *nos reddentes, num* 19. & ab eo tanquam à fonte fluunt omnes dignitates & nobilitates,Roland.*conſ.*100.*n.*4.*vol.*4

Rex non poteſt ab ſe abdicare juriſdictionem, ut dimittat Eccleſiæ, niſi factis comitiis, Panormit. *in cap.intellecto,de jurejur.notab.*1. *&* 3 Barboſa *in addic.ad collect.p* 59. *col.* 1. cum aliis citatis à Gabr. Pereira *de manu Regia*, *in concordiis*, *num.* 358. *folio* 277.

Rex fungitur jure minoris, l. *Rempublicam Cod. de jure Reipublicæ*, *lib.* 11. per quam requiritor tempus 40. annorum ad præſcriptionem contra fiſcum, quæ quamvis loquatur de republica Romana, idem diſponitur in Regibus, *l.ult.*§.*ult.part.* 6. & ibi Gregor. verbo Roys, Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *minoribus,num.*1.*Cod. de in integrum reſtitut. minor.*Barboſ.*de offic.& poteſt. Epiſcopi,p.*2.*allegat.*75 *n.* 41. Et reſtitutio quadriennii ei non currit, niſi à tempore notitiæ,*cap.*1.*de præſcrip.lib.ſexto*, Ordinat. *lib.*3 *tit.*41.§.6.

Rex habet fundatam intentionem ſuam quoad juriſdictionem in ſuo Regno. Perez *l.* 4. *tit.*1. *lib.* 2. *Ordinam. p.*195. *& lib.* 3. *Ordinam p.*455. *cum ſeq.* Menoch *de præſumpt.lib* 1.*q.* 14. *n.*5. *cum ſequentibus*, Burg. *conſ.*15. *n.* 23. Avil. *ad cap.* 1. *Prætor. in princip. n.*2. Peregrin.*de jure fiſci*, §. 76. *num.* 40. Valdeſ. ad Soar. *p.*2.*pag.* 61. Azeved. *Ad l.*3. *tit.* 5. *lib.* 5. *nova recopilat.n.*3.*p.* 211. Cabed.*deciſ.*9. *n.*1. *& deciſ.*15.*num.* 1.*p.*2. Valaſc. *de jure emphyt. q* 8. *n.*30. *& q.* 83. *num.*32 Et domini terrarum tenentur oſtendere titulos, Azeved. *l.* 2. *à n.*1. *tit.*1.*lib* 4.*nova recopilat.* Cabed. *dicta dec.*9.*in fine*,faciunt quæ Bernard, Græv. *in pract. Cam Imper.lib.*2. *concl.* 62. *in coronide,n.*10.

Rex poteſt inhibere Epiſcopis & eorum vicariis ne quenquam excommunicent, donec cauſa excommunicationis oſtendatur, Auth.*de Sanctiſſimis Epiſcopis*,§.*omnibus*.Ceval.*commun,contra commun.q* 897 *à num.*107.

Rex ſubditis oppreſſis occurrere ſolet cùm procéditur omiſſa partis citatione,& denegata defenſione juris naturalis, Ordinat. *lib.*1. *tit.*9.§ 12. Gabr. Pereita *de manu Regia,part.*1. *cap.*9 ubi *cap* 10.*num.*5. quod recurrens ad Principem in cauſa violentiæ, ſi excommunicatur, uſurpatur regia iuriſdictio,& eſt caſus violentiæ,etiamſi cauſa pendeat inter perſonas Eccleſiaſticas.

Rex poteſt promittere officia antequam vacent, Phœb. *dec.*1 *p* 1.

Rex officia publica practicè non poteſt vendere, de quo vide Cab. *deciſ.*24. *part.* 2. Menchac. *controverſ.illuſtr.cap.*42 *&* 43. Valaſc. *de partit. cap.* 13. *num.*66. *cum ſeq.* Azor.. *moral.part.*2.*lib.* 11. *cap.* 5. *col.*1236. Bobadil. *in Polit.lib.*1.*cap.*1 .*num.* 11. *cum ſequentibus,& lib.* 2. *cap.*16.*num.*109. Avend *reſp.*9. Azeved. *ad Curiam Piſanam,lib.* 4.*cap.*7.*n.*2. *cum ſequentibus.* Pin. *in monarchia Eccleſiaſt.lib.*19.*cap.*26. §. 3.

Rex tenetur obſervare ſuos contractus, l. *digna vox,Cod.de legibus,cap.*1. ubi Doct. *de probat.* Gam. *deciſ.*135. *n* 5. Cald. *de reſolut.emphyt. cap.* 2. *n.*18. *cum ſeq.* Et tenetur ſervare foralia, quæ ſunt contractus onerosi, iuxta notata *in dicto cap.* 1. *de probat. cap. quanto,de cenſibus*, *l.*1.*Cod. de indict.lib.*10. latè Dec. *conſ.*464.*num.*28.*& conſ.* 498.*n.*19. Cot *in memorab.* verbo *Princeps.* Et exemptiones in foralibus factæ debent latiſſimè interpretari, Valaſc.*conſult.*58. *n.*9. Et ſucceſſor tenetur obſervare contractus anteceſſorum, Peregr.*de jure fiſci,lib.* 1. *tit. an habentes jura fiſcalia,num.*45.Cab.*part.*1.*deciſ.*75.*n.*1 Menchac. *illuſtr. cap.*26. *num.*16. Et non poteſt eos revocare, Valaſc *conſ.*72.*num.*5 Menoch. *conſ.* 113. *num.*9. *& conſ.*307.*num.*5 *cum ſequentibus*, *& de præſumpt.lib.*2.*præſumpt.*10.*num.*16. ac per conſequens neque revocare poteſt privilegia, quæ in naturam & vim contractus tranſeunt, quando ob ſervitia & merita collata ſunt, ut de jure cum Bart. Pin. & Valaſc.reſolvit Gabr. Pereira *deciſ.*110.*num.*7 nec contravenire poterit etiam de plenitudine poteſtatis,ita ex Paul.de Caſtro,Bald, & Dec. probat Cald. *conſ.*28. *n.* 8 quia contractus ſunt de iure gentium, & non ſubiecti Regi, Surd. *deciſ.* 43. *num.* 11. Gonzal. *ad reg* 8 *Cancel. gloſſ.*28. *num.*13. *cum ſequentibus.*

Rex in donationibus quas facit debet immotus perſiſtere, tanquam poſitus in cœlo, *Dec.in l.nemo poteſt mutare*, *n.*3.*ff.de regul.juris*, Cot. *in memorab.* verbo *Princeps,pag.*703. Menoch. *conſ* 13 . *num.*65. *& conſ.*378. *n.*29 Molin. qui multos refert, *de primog.lib.*4. *cap.*3. *num.*18 Phœb. *deciſ* 92. *num.* 4. *& deciſ.*113.*n.*18.*cum ſequentibus.p.*2 Flamin. *de reſignat.lib.*3.*q.*18.*n.*92.*& lib* 9 *q.*25.*num.*19. *cum ſequentibus*, Cabed *deciſ.*19. *num.ult.p.*2. Cald *de extinct. emphyt.cap.* 2.*n.*18. Surd. *deciſ.* 234 *num* 10.Gonzal *ad reg.*8 *Cancel gloſſ.*9.§. 2.*num.* 31.*&* 32 Farinac.*de delict.p.*1.*tit.*4 *q.*28.*n.*5.

Regis contractus habet vim legis, *l. pen. Cod. de donat. inter virum & uxorem*, *l, Cæſar,ff. de publicanis*, *Surd. deciſ.*2. *n.*4.Cald.*conſ.*28 *n.*8,Gabr.Pereira *deciſ* 110.*num.* 1. Poteſt tamen Rex ex cauſa contractum ſuum infirmare,Burg. *conſ.* 25..48. *cum ſequentibus.*

Rex

Digitized by Google

Rex non poteſt alienationes à prædeceſſoribus factas revocare, *cap. intellecto*, *de jureiur.* Menoch. *conſ* 307. *n.* 7. *cum ſequentibus* Et hujuſmodi donationes ſunt confirmandæ a ſucceſſore, Valaſc. *conſ. lt.* 167. Barboſ. *in cap. Apoſtolica*, *de donat. numero.* 3.

Rex poteſt legitimare naturalem in præjudicium agnatorum ante aditionem hæreditatis, vel apprehenſionem bonorum? poſtea non poteſt, cùm factus ſit jam dominus, Molio *de primog. libro.* 2. *cap.* 7. *numero* 30.

Rex non poteſt jus tertio quæſitum auferre, *l.* 2. §. *meritò*, & §. *ſi quis à Principe*, *ff. ne quid in loco publico l. fin. ff. de conſtit. Principum, cap. ex tuarum, de auctorit. & uſu pallii, cap. ſuper eo, de offic. delegati, cap. Paſtoralis, in fine, de privileg.* Maſcard. *de probat. concluſ* 1003. *n.* 22. Menoch. *de arbitr. lib.* 1. *q.* 9. *n.* 11. Borel. *in ſum. deciſ. tit.* 12. *num* 32. Cabed. *deciſ* 93. *n.* 2. *p.* 2. Gabr. Pereira *de mann Regia*, *part.* 1. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 4 1. *num.* 38 *cum ſequentibus.* Et ſi dicatur, non obſtante jure tertii, intelligitur de invalido, Grammatic *deciſ* 103. *num.* 236. *cum ſequentibus.* Et quotieſcumque aliquid conceditur, videtur in dubio conceſſum ſalvo jure cujuſcunque, Cald. *de nominat. q.* 21. *num.* 56. *cum ſequentibus*, Azeved *l* 14 *n* 39 *tit.* 3 *libr.* 5. *nova recopilat.* Ricc. *in collect. deciſ. part.* 5. *collect.* 1752. Marta *de jurisdict. p.* 4. *caſu.* 94. *n.* 29.

Rex ex cauſa dominium privato auferre poteſt propter utilitatem publicam, *l. Lucius, ff. de evict. l. item ſi verberatum*, §. 1. *ff. de rei vendicat.* Azeved. *l.* 1. *tit.* 1. *lib.* 4. *nova recopilat. n.* 23. Rol. à Valle *conſ.* 79. *n.* 5. *cum ſequentibus, vol.* 1 Menoch. *conſ.* 307. *n.* 39 Cabed *deciſ.* 18 *num.* 1 : *p.* 2 Bobadil. *in Polit. lib.* 2. *cap.* 163. *n.* 162. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 56. Et tunc debet ſolvi pretium parti, Roland. *ubi proximè n.* 18. *cum ſequentibus*, Cabed. *dicta deciſ.* 18. *n.* 13 Phœb. *deciſ.* 94. *p.* 1. Et dominium ex ſolo jure civili acquiſitum, non poteſt tollere ſine cauſa, Molin. *de primog. libro.* 2. *cap.* 7. *num.* 28. Bernard. Græv. *dicta concluſ.* 56. *conſiderat.* 1. Cabed. *ubi proximè*, Ceval. *commun. contra com. p.* 4. *q.* 906. *n.* 355. *cum ſequentibus.*

Rex poteſt teſtamenta privatorum, & clauſulas eorum mutare, ſi id fiat cauſa publicæ, non privatæ utilitatis, Cov. *lib.* 3. *var. cap.* 6 *num.* 7. Menchac. *illuſtr. cap* 5. *n.* 21. Guter. *lib.* 3. *pract* *q.* 76 *num.* 5. Et valet diſpenſare, ut poſſint bona majoratus prohibita à teſtatoribus vendi, Gom *l.* 40. *Tauri*, *num.* 89. Molin *de primog. lib.* 1 *cap.* 8. *num.* 28. & *n.* 31. & *lib.* 4. *cap.* 5.

Rex poteſt remittere damna facta ſingularibus perſonis pro bono pacis, Perez *lib.* 8. *p.* 347. Azeved, *l.* 1. *tit.* 1. *num.* 16 *lib.* 4. *nova recopilat.* Roland. *conſ.* 69. *n.* 8. *vol.* 2. Menchac. *illuſtr. cap.* 4. *num.* 11. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 56. *n.* 7. & *concl.* 57. Phœb. *dec.* 1 ; 2. *p.* 2.

Rex poteſt jubere, ut ſimul de poſſeſſorio & petitorio agatur, Menoch. *conſ.* 302. *num.* 51. Valaſc. *conſ* 51. *n.* 4 alter Valaſc. *tom.* 1. *alleg.* 58. *n.* 16. Stephan. Grat. *diſceptat. forenſ. cap.* 681. *n.* 23. Cabed *deciſ.* 16. *n.* 6. *p.* 1. Ubi quod non poteſt patribus renitentibus ſtatuere quod judicetur de poſſeſſione, & proprietate ſimul.

Rex poteſt cogere partem, ut ſimul poſſeſſorio, & petitorio agatur, licèt pars velit ſolùm uti poſſeſſorio, Afflict. *conſtitut. Neapolit.* 75. *lib.* 1. *rub.* 24 *de violentiis circa poſſeſſionem, n.* 56. Barboſa *in l. ſi de vi, ff. de judic. n.* 167. *cum ſequentibus*, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper.* lib 1. *concluſ.* 35 *conſiderat.* 1. Ricc. *in collect. deciſ. part.* 5. *collect.* 2022. *verſ. ſecundo.*

Rex poteſt removere ſuſpicionem, & committere cauſam ea remora, & valet proceſſus per judicem, cui jam commiſſionem fecit, non obſtante quod recuſetur, Thom. Valaſc. *tom.* 1. *alleg* 96. *n. ult.*

Rex poteſt pervertere ordinem judicialem, & cum ſit lex animata, derogare ſcripturæ, & mutare quadrata rotundis, & non poteſt ei dici: Cur ita facis? Varg. *in lib.* cui titulus vulgaris, *da nobreza*, *diſcurſo* 7. *n* 25.

Rex quando poſſit cogere ſubditos ire ad bellum ſuis expenſis? Vide Cabed. *part.* 2. *deciſ.* 44. *numero* 2. Ubi ait, quod vaſſalli ratione juriſdictionis non tenentur propriis ſumptibus dominum comitari ad bellum, niſi ſub ſit timor ſebitus invaſæ patriæ, vel Rex non habuerit facultates ex quibus poſſit ſatisfacere: & *num.* 5. quod ſi nulla bona habent à Rege, inviti non ſunt cogendi ad bellum ire, & *num.* 9 quod pro defenſione patriæ omnes renentur ire ad bellum, dummodo eis ſtipendium de publico ſolvatur, ſecus ſi opes publicæ ad hoc non ſufficiant.

Rex tempore belli poteſt caſtrum, vel fortalitium Vaſſallo auferre, ut ibi præſidia militum ponat, & ao poſſit domos ſubditorum capere, & alia in materia Vide per Roland. à Valle *conſ.* 69. *vol.* 2. Cabed. *deciſ.* 26. *num.* 3. *p.* 2. Et idem ſi tantùm adſit belli ſuſpicio, ex Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 1. *num.* 4. & 5. Et damna tenetur reſarcire, Menoch. *conſ* 312. *num.* 12. & vide Cot. *in memorab.* verbo *caſtrum*, Bernard. Græv. *in pract. Camera Imper. lib.* 2. *concluſ.* 56. *conſider.* 2. Et qoando Eccleſiaſtici poſſint compelli ad contribuendum pro ſumptibus belli? Vide Mart. *de jurisdict. p* 4. *cent.* 1. *caſu* 10. Ubi per articulos tres quæſtionem reſolvit.

Rex in præceptoriis Ordinum Militarium non habet liberam diſpoſitionem, imò manet ſubditus Romann Pontifici, qoia hujuſmodi præceptoriæ ſunt inſtitutæ auctoritate Apoſtolica ex redditibua beneficiorum, & tanquam beneficia Eccleſiaſtica ſont regulandæ, de quibus vide Barboſam *in l. quia tale*, *ff. ſoluto matrim. num.* 95. & 96. Cabed. *deciſ.* 61. *num.* 6 *part.* 1. & *deciſ.* 112. *num. ult. part.* 2. Fr. Emman. Roderic. *tom.* 2. *Regular. quæſt.* 112. *art.* 3. Gabr. Pereira *deciſ.* 2. *num.* 2. & *deciſ.* 58. *num.* 7. Rebuff. *tract. de nominat. q.* 15. *num.* 16. Mandoſ. *de infirmis reſignantibus, q.* 20. *num.* 8. Mart. *de jurisdict. p.* 2. *cap.* 32. *num.* 32. Quamvis, quod præceptoriæ non ſunt beneficia Eccleſiaſtica, tradat Cæſar *in relect. de Eccleſiaſtica Hierarchia, quæſt* 2. *proœm.* § 4. *à num.* 32 & *p.* 3. *diſp.* 14. §. 6.

LITE

LITERA S.

Verbo SACERDOS, SACER ORDO.

SACERDOS cum ordinatur, imprimitur character, & datur poteſtas ad conficiendum corpus Chriſti verum per traditionem calicis, & cum propria forma, & per manuum impoſitionem datur poteſtas abſolvendi, & ſic conceditur duplex poteſtas, ſcilicet conſecrandi Corpus Chriſti verum, & poteſtas clavium, Suar. *tom.* 5. *de cenſur. diſp.* 42. *ſect.* 4. *num.* 13.

Sacerdos omnis ſimplex quoſlibet pœnitentes à quibuſvis peccatis & cenſuris in articulo mortis abſolvere poteſt, Barboſa *ad cap. Paſtoralis* 11. *de offic. judicis ordin. num.* 16. Etiam quando adeſt proprius parochus, ut per eundem *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.* 13. *de Sacramento Pœnit. cap.* 7. *num.* 13 & 14. ubi *num.* 15. quod poteſt abſolvere in articulo mortis Sacerdos etiam irregularis, ſuſpenſus, excommunicatus, &c.

Sacerdotibus propter dignitatem Sacerdotalem, ſemper & ubique ſumma reverentia debetur, Farin. *conſ.* 60 *num.* 34.

Sacer Ordo non liberat filium à patria poteſtate, Barboſa *ad cap. conſtitutus* 8. *de in integrum reſtitut. num.* 6. Intellige quoad temporalia, ſecus verò quoad ſpiritualia, ex eodem Barboſa *ad cap. indecorum* 3. *num.* 4. *de ætate & qualit.*

Sacerdos recipiens à pluribus plura ſtipendia pro Miſſarum celebratione, non poteſt unica Miſſa omnibus ſatisfacere, Barboſa *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.* 2 . *de Sacrificio Miſſæ*, *numero* 4. ubi *numero* 6. quod Rector beneficii poteſt Miſſam per alium celebrare, retenta ſibi parte, ſi tribuat Sacerdoti eleemoſynam congruam: & *num.* 7. & 8. quod Sacerdotes debent abſolutè integram eleemoſynam tribuere celebranti: & *numero* 9. quod non licet Sacerdoti celebrare Miſſas anticipatè: & *numero* 10. quod præcepto de audienda Miſſa ſatisfacit, qui horas canonicas ex obligatione recitat: & *ibidem numero* 3. agit quod ſit juſtum ſtipendium.

Sacerdos non poteſt, nec debet revelare ſibi expoſita per confitentem in Sacramentali confeſſione, *cap. dilectus, de exceſſibus Prælatorum, cap. Sacerdos. de pœnis diſt* 6. *cap. omnis, de pœnit. & remiſſ.* Farin. *in praxi criminali, tom.* 1 *tit.* 5. *quæſt* 51. *num.* 93. quem ad propoſitum vide *num.* 94. *cum ſequentibus, uſque ad num.* 102. *juncto num.* 111. 112. & 113. Et confeſſio facta Deo in perſona Sacerdotis, non probat in foro exteriori, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 1. *deciſ.* 172. *num.* 8. ubi *num.* 9 quod revelatio confeſſionis condemnati ad mortem, facta à confeſſore de licentia ipſius condemnati, non valet; & *num.* 11. quod Sacerdos inductus ad deponendum ſuper eo, quod habuit in confeſſione, non probat.

Verbo SACRAMENTA.

SACRAMENTA adminiſtrans in peccato mortali peccat lethaliter Barboſa *de parochis, cap.* 17. *num.* 4. *cum ſequentibus*; non licet aliquid exigere pro Sacramentis conferendis, idem *in collect. ad cap. cùm in Eccleſia* 9. *num.* 2. *de ſimonia*, ubi *n.* 3. ſecus aſſerit in extrema neceſſitate, de quo vide etiam Ricc. *deciſ. Cur Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 55. *in num.* 3.

Sacramentum Euchariſtiæ benè poterit miniſtrari infirmo non jejuno, inſtante neceſſitate, Cened. *ad Decretal. collect.* 149. *num* 6. & *collect* 51. *num.* 3. ubi *num.* 4. quod hoſtia conſecrata non debet cuſtodiri à parocho ultra unam ſeptimanam, ne putreſcat; ſed eam debet ſumere, & conſecrare aliam recentem.

Sacramento extremæ unctionis ungi poteſt organum ſenſus magis obvium, ſi periculum fuerit in moratur per Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.* 13. *de Sacrament. extrema unctionis, cap.* 1. *n.* 17. & *de parochis, cap.* 22. *n.* 33. *cum ſeqq.*

Verbo SALARIUM.

SALARIA petuntur extra ordinem, id eſt officio judicis, *l. ſalarium* 7. *juncta gloſſ. ff. mandati.* & proceditur in iſtis cauſis ſummariè, Marant *de ord judic. p.* 4. *diſt.* 9. *num.* 197. Baëza *de decima tutoris, cap.* 2. *num.* 29.

Salarium conſuetum regulatur ab actu ultimo, ex Avil. *ad cap. prætor.* verbo *ſalario. fol.* 54 Et creſcit duplicato labore, Auth. *ut judices ſine quoquo ſuffragio. §. illud Seio ff. de annuis legat. cap. relatum* 2. *de teſtament.* Menoch. *de arbitr. caſu* 223. Pro ſalario quis præfertur creditoribus, Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1540. De ſalariis in genere, vide Reynoſo *obſervat.* 27.

Verbo SCHOLARIS.

SCHOLARIS Actor cogere poteſt Reum, ut reſpondeat coram judice ſuo conſervatore, Auth. *Habita, Cod ne filius pro patre*, Barb. *p.* 7. *l.* 1. *n.* 48. *ff. ſoluto matrim.* Cald. *de poteſt eligendi, cap.* 1. *n.* 11. Phœb. *deciſ.* 27. *num.* 8.

Scholaribus debita habent tacitam hypothecam cum privilegio prælationis, ad exemplum hypothecæ dotis, Horat. Luc. *de privileg. Scholar. privil.* 34. Barboſa *ubi proximè*, *n.* 25. & in ſalariis Doctorum atque advocatorum, idem procedere tenet Flor. de Mena *var. lib.* 1, *quæſt.* 8 §. 1. *n.* 70. & ſecundùm hanc opinionem judicatum fuiſſe teſtatur Rebuff. *de privileg. Scholar. privil.* 118. ſequitur Stephan. Gratian. *diſcept. foren. p.* 2 *cap.* 257. *ex num.* 17. Rodriq. *de concurſu creditorum, p.* 1. *à num.* 18 quia cauſa dotis, & ſtudii æquiparantur, Gloſſ. ult. *in l. unica, Cod. de ſtudiis liberalibus urbis Romæ, lib.* 11. communiter recepta ex citatis à Barboſa ubi ſuprà, *numero* 23. & in ſtudio ac ſcholaribus publica utilitas verſatur.

l.2. Cod. qui ætate, vel profeſſ. ſe excuſant, lib. 10. exornat idem Barboſa *numero 49. in fine, & 50. dicto loco.*

Verbo SCRIPTURA.

SCRIPTURA non eſt de ſubſtantia legis, *cap.1. de poſtulat. Prælator.* ubi Barboſa plures citat, qui reſolvunt quod ſolum ad probationem legis vel contractus requiritur.

Scriptura vel epiſtola obligationis, ſi dies deficiat, non idcirco vitiatur obligatio, juxta tradita per Bart. *in l.1.§. hujus, ff. de juſtit. & jure, & in l.cum tabernam, §. id quæ ſcit, ff. de pignorib. l. Publia, in fine, ff. depoſiti.* Et ſic quoad ſubſtantiam obligationis, vel contractus non requiritur dies, aut locus, nec quoad probationem debiti, ſed quoad probandam prioritatem, ſeu poſterioritatem temporis requiritur dies, quia aliter apparere non poteſt: ita diſtinguit prædicta jura Cyn *in l. optimam, Cod. de contrah. & commit. ſtipulat.* Angel. *in Auth. ſi quis, de fide inſtrum.*

Scripturæ privatæ fides quibus caſibus adhibeatur? Vide Maſcard. *de probat. concl. 1294. num. 1. cum ſequentibus.*

Scriptura privata per confeſſionem partis non habet prælationem, Mendez *in praxi, lib. 3. cap 21. num. 64* Ex quibus ſcripturis actio ſummaria competat decem dierum? Vide eundem *dicto lib. 3. cap. 22. §. 1.*

Scriptura privata facta in lapidibus, aut columnis, in loco publico & manifeſto, in antiquis plenè probat. Aym. *de antiquit. temp. fol. 72. verſo, n. 12.* ubi *num. 14. & 15.* quod probat in non antiquis, & factis recentibus.

Scriptura quæ ex archivo publico Eccleſiæ profertur, teſtimonium publicum habet, *cap ad audientiam 13 de præſcript.* ubi Barboſa *n 3.*

Scripturæ quæ ex archivo publico Regis proferuntur, plena fides adhibetur Auth. *ad hæc*, ubi gloſſ. pen. & Bart. *Cod. de fide inſtrum. cap. cum cauſam*, ubi gloſſ. verbo *per libros, de probat. dicto cap. ad audientiam, de præſumpt.* Valaſc. *de jure emphyt. lib. 1. quæſt 9. num. 26. cum ſequentibus*, Roland. *conſ. 75. à princ. lib. 4.* Boër. *deciſ. 105. num. 11.* Aym. *de antiquit. temp. p. 1. num. 249.* & latè Gabr. *lib. 1. comm. opin. tit. de probat. concl. 5. d. principio.* Et Chronicis debet dari integra fides, *l. 1.* ubi Bald *ff. de offic. quæſtor. gloſ. in cap. inter dilectos*, verbo *magis*, *de fide inſtrum. & in cap. venerabilem*, verbo *tranſtulit 1. de elect.* Soar. *allegat. 8. num. 21.* Roland. *conſ. 2. num 6. lib. 1.* Valaſc. *dicto num. 26.* Gam. *deciſ. 335. num. 7.* Phœb. *deciſ. 85. num. 5. p. 1* cum aliis citatis *ad dictum cap. inter dilectos 6. num. 30.* Et Chronicarum, ac hiſtoriarum exemplum probat, & earum ſcriptoribus, etſi enunciativè loquantur, fides adhiberi ſolet in antiquis, ut per citatos à Barboſa *in Clem. unica de reliquiis & venerat. Sanctorum, num 4.* Et Chronicis hujus Regni, quæ ſunt in archivo publico, fides adhibetur Cabed. *de patronat. Regiæ coronæ, cap. 22 n. 3.* Et Chronicæ allegari poſſunt ad deciſionem cauſarum, ex citantis per Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. lib. 4. tit. 102. § 1. num. 3.*

Scriptura debet legi ratificanti eam, Menoch. *conſ. 1 num. 329. & de præſumption lib. 5. præſumpt. 66. n. 22.* Burg. *conſ. 2. num. 62.* Ubi quod ratificans debet videre ſcripturam quam ratificat, Flamin. *de reſignat. lib. 9. quæſt. 17. num 29.* Ubi quod mentionem faciens de ſcriptura illam legiſſe, contentorum notitiam habuiſſe præſumitur.

Scriptura propria extracta ex originali, vel ſaltem authenticum tranſumptum parte citata debent edi, aliàs non probant, *l. ſancimus, Cod de diverſis reſcriptis*, & ibi Bald, & Salicet. Ordinat. *lib. 1. tit. 80. §. 15.* Doctor. *in Auth. ſi quis in aliquo documento, C. de edendo*, Cov. *pract. cap. 2. num 4.* Menoch. *conſ. 175 num. 18* Maſcard. *de probat concl. 711 & 712. & concl. 1388.* Pinel. *in rub. C. de reſcind. vendit. p 1. cap. 2. num. 13.* Avil. *ad cap Prætor cap. 19. num. 2. gloſſ. Traſladen*, Cur Philip. *p. 1. §. 17. n. 31.* Fr Emman. Roderic. *quæſt. regular. tom 1 quæſt 8. art 16.* Ubi idem in privilegiis. Anton Gabr. *tom. 3 commun. opin. tit. de citat. concl. 1. num. 127. pag. 92* Flamin *de reſignat. lib. 11. quæſt 6. num 30. cum ſeqq.* Quod ſi pars non opponat, probat. Cald. *de reſol emphyt. cap. 17. n. 10. & de empt. cap. 35. num. 26.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 268. num. 15. cum ſeqq* Et de citatione partis, vide Maſcard. *concl. 273 num. 7. & concl 543. n. ult.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur Archiepiſcopat Neapolit. p 2. deciſ. 87 n. 18.* Gratian. *diſcept forenſ cap 455. n. 1.* Ubi quod partis citatio eſt neceſſaria in exemplatione & executione inſtrumenti, de quo etiam Afflict. *deciſ. 314. num. 14.* Et tranſumptum minimè probat parte non citata, Maſc. *d. concl. 1388.* Grat. *cap. 577. num. 25. cum ſeqq & cap. 582 num 13* Gabr. Pereira *deciſ. 26. n 8.* Farin. *deciſ. 543. cum ſeqq.* ubi agunt de tranſumptis quando probent: & tranſumptum authenticum quod dicatur, vide Flamin. *de reſignat lib. 11. quæſt. 6. à num. 34.*

Scripturæ exemplum probat ſi extractum ſit è regiſtro, Maſcard. *de probat. concluſ. 1260. num. 17.* Et exemplum ſcripturæ deductum ab originali inſtrumento habet eandem vim *cap. ultim de fide inſtrum.* Menoch. *conſ. 8. num. 1.* Maſcard. *concl. 317. n. 7. & 8. & concl. 711 ex num. 17.* Cov. *pract. cap 21. num. 4. & 8.* Cened. *ad Decretal. collect. 132. n. 1.* Et præſumitur ſolemniter factum à notario Menoch *de præſ. lib. 2. præſ 80.* Cald. *de empt. cap. 35. num. 8 & 10 juncto num 26. cum ſeqq.* Et exemplum debet collationari cum ſcriba aliàs ei fides non adhibetur, ut per Ord *lib. 1 tit. 79. § 6. & tit. 80. §. 15.* Et non eſt danda fides exemplo exempli, *l. ſancimus, Cod. de diverſis reſcriptis.* Thom. Valaſc. *tom. 1. allega. 76. num 8 & 9.* Cald. *dicto cap. 35. num. 48. cum ſequentibus*, Rebuff. *ad leg. Galliæ, tom. 2. art. 2.* gloſſa unica, *num. 81. & de literis obligat. pag. 63.* Farinac. *deciſ. 549 in noviſſ.* Phœb. *arreſto 4. & arreſto 61. part. 2.* Mendez *in praxi Luſitan. lib. 3. cap. 22. num. 4.* cum aliis citatis à Barboſa *in remiſſ. ad Ordinat lib. 3. tit. 20. §. 22. num 3.* Et copia copiæ non facit fidem, niſi quando pars fuit citata, & nihil contra eam fuit oppoſitum Aloyſ Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. part 1. deciſione 198. num. 1.* Et exemplum exempli præſumitur falſum, *leg. 2. ff. de fide inſtrum.* Maſcard. *concluſ 711. num. 1.*

Scripturæ falſitas arguitur ex atramenti diverſitate in apoſtilla, Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. deciſ. 10. num. 1*

Scripturæ mortui tabellionis major fides datur quàm ſi viveret, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap 419. num. 14.*

Scripturæ declaratione admittitur probatio per teſtes, Barboſa *in cap. auditis, num. 2. de in integrum reſtit.*

Scripturarum editio denegari non debet pro veritate reperienda, *l. ſi quis ex argentariis. §. ex hoc edicto* ubi omnes, *ff. de edendo* Ricc. *d. p. 2 deciſ 36. n. 3.*

Scriptura quando eſt penes tertium, poſſunt contenta in ea probari per teſtes. Angel. *in l. ſi unus, §. ante omnia*, ubi Jaſ. *num. 4. ff. de pactis, & in l. certi condictio, §. quoniam, num. 10 ff. ſi certum pet* & vide

Valaſc

Digitized by Google

Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.7. num.35.* & alterum Valaſc. *tom.1. allegat.72. num. ult.* Et exeo quod fit mentio inſtrumenti in libello poteſt peti, ut ante omnia edatur, ut poſſit deliberare an velit cedere, vel contendere, *cap. licèt cauſam*, ubi omnes *de probat* Dec. *conſ 301. numero 2. & 3.* Et ubicunque fecerit quis mentionem in ſuis articulis de aliqua ſcriptura, illam offerre tenetur, aliàs articuli deleri debent, niſi talis ſcriptura de qua fit mentio, fuerit inter alias perſonas, quia poteſt articulari de illa, etiamſi non offeratur, vel niſi petatur licentia ad articulandum de tenore illius, & de ejus amiſſione, quia in eis caſibus limitari Ordinat. deciſum refert Mendez *in praxi Luſit. lib.3. cap.9. num 2.* Et hoc non habet locum in hærede, vel in illo qui cauſam habet à contrahente, quia iſte non dicitur tertius, *l. ſi ſuperatus, ff. de pigner* Surd. *deciſ.173. numero 27.*

Scripturam offerens non poteſt impugnare contenta in ea, & cenſetur ea fateri, Bart. *in leg. poſt legatum num.2. ff de his quibus ut indignis*, Roman. *conſ.2 4 col.1.* Alexand. *conſ.108. col 3 lib 5.* Afflict. *deciſ.25.* Vivius *tom.1. commun. opin. pag 577. n.175.* Mendez *ubi proximè*

Scripturam qui penes ſe habet, præſumitur illius habere notitiam, *l. non eſt ferendus, ff. de tranſact.* Burg. *conſ 14. n.39.* Surd. *conſ.4. n.8. & deciſ. 253. n.3. & deciſ.288. n.54.* Cald. *in reſponſo pro monaſterio de Oſſera, num.3.* Gabr. Pereira *deciſ 14. num 10.* Idem ſi inſtrumentum præſentaverit in judicio, vel de eo mentionem fecerit, Aym. *conſ.101. n.12.* Surd. *d. conſ.4. n 46.* quem vide *conſ.5. n.37. & conſ.351. n.1.* Et unuſquiſque præſumitur ſcire, & confiteri contenta in inſtrumento, quod pro ſe profert, Reynoſo *obſervat. 71. n.13.* Et ſcripturam qui producit, cenſetur fateri, & approbare ea quæ in illa ſcriptura ſunt, Menoch. *conſ 312 num.23.* Et ſcripturam penes ſe habens non poterit contra eam præſcribere, Petr. Barboſa *ad rub. Cod. de preſcrip. 30. vel 40. ann n.344. cum ſeqq.* Et præſumptio iſta non facit omnimodam probationem malæ fidei, & purgatur per triginta annos, Bart. *in l. fin. Cod. unde vi, num.17.* Covar. *in reg. poſſeſſor, p.2 §.8 num.4.* Dec. *conſ 118. col. fin.* Afflict. *deciſ.13. n.12.* faciunt quæ Menoch. *de preſumpt. lib.6. quæſt.13. num.64. & num.74.*

Verbo SENATOR.

SENATOR eſt illuſtris, Tiraquel. *de nobilit. cap.6. num.21.* Menoch. *de arbitr. caſu 68. num.10.* Barboſa *in leg. quia tale, num.28. ff. ſoluto matrim.* Et excuſantur à contribuendo in ſubſidiis, & à receptione militum in domibus, Roland. *conſ.66. num.42. vol 1.* De famulis Senatorum, qui in tribunalibus Regi inſerviunt, vide Phœb. *deciſ.32. part.1.* Ubi quod ſunt exempti, & immunes à collectis. Defuncto Senatore, cui famulus per quadriennium inſervivit, propter quod privilegium immunitatis conſecutus eſt, poteſt poſt obitum Senatoris uti eo privilegio in vita ſua, vide Barboſam *in dicta leg. quia tale, num.10.* Farinac. *in praxi delictorum, part. 4. conſil. 54. num. 12.* Secus eſt in agricolis illorum; qui amittunt privilegium per mortem Senatorum.

Verbo SENECTUS, SENEX.

SENECTUTIS prærogativas vide apud Maſcard. *de probat. concluſ. 1295.* ubi *num.6.* quod Senes torqueri non poſſunt ullo genere tormenti, imò nec etiam ſerulà cædi. Quis dicatur ſenex remittitur judicis arbitrio, idem Maſcard. *ubi proximè, n.8.* Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſc. Neapolit. part 2. deciſ.134. à num.3.* In Sene requiritur ætas 60. ann. Ricc. *ibid. num.5.* In Sene diminuitur omnis concupiſcentia & libido. Barboſa *ad cap. pen. de præſumpt. num.3.* ubi *num.4.* quod ſenes præſumuntur à vitiis abſtinere.

Senes præſumuntur prudentiores, ſapientiores, probatiores ipſis juvenibus, & virtutibus excellere, utpote qui uſu rerum docti prudentiam ſibi comparare potuerunt, Menoch. *de præſumpt. lib.6. præſumpt.47.* Ricc. *dicta deciſ.234. n.5.* Et ſeniores præferuntur junioribus, Maſc. *dicta concluſ.1295. n.4. & Levit.19.* præcipitur: *Coram cano capite conſurge, & honora perſonam Senis.* Plures Senectutis laudes, vitia, incommoda & privilegia referunt citati à Cenedo *ad decretal. collect.9. n.5.* Grev. *part 2. epiſtolar. fol.278. cum ſequent.* & plura alia ad propoſitum de ſenibus, tradunt Barboſ *ad c. dudum 22. de elect. n.3. cum duobus ſeqq. & ad c. quantò de tranſlat. Epiſcopi, n.2. & 3. & ad cap. ſi qui 8. de teſtibus, numero 3.* Mallara *cent.10. Refr.42.*

Verbo SENTENTIA.

SENTENTIA habet vim legis, *l. fin. Cod. de legibus, l. nemo, Cod. de ſentent. & interlocut. omn. jud.* Gam. *dec.174. n.10.*

Sententia comminatoria non obligat, nec habet vim rei judicatæ, neque poteſt exequi, *l.1. & l. interlocutio, Cod. comminat. epiſtolas, &c.*

Sententiæ latæ per Reges pro lege ſervandæ ſunt, *l. fin. Cod. de legibus, l. nemo, ubi proximè, cap. in cauſis 19. de re jud.* ubi Barboſa *n.3.* Tiraquel. *de jure primog. q.40. n.167.* Gam. *ubi ſuprà.*

Sententia etiam Principis ob omiſſam citationem non valet, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. in proœm. num.2.* Et citatio ad ſententiam eſt neceſſaria, & omiſſio illius inducit nullitatem ſententiæ ipſo jure, *l. de unoquoque, ff. de re jud. cap. conſuluit, de offic. deleg. Clem. ſæpè, §. ſententia verò*, ubi Barboſa *num.12. 14. & 25. de verbor. ſignificat.* Gonzal. *de menſibus, gloſſ.9. §.1. in annot. num.117. cum ſequentibus*, ubi *num.151.* quod hæc nullitas ſit inſanabilis quando omninò deficit citatio ad ſententiam. Et ſententia non tranſit in rem judicatam contra non citantem, Barb. *in remiſſ. ad Ord. lib.3. tit. 75. in princ. num.3.*

Sententia dicitur res judicata, quando ab ea non fuit appellatum intra decem dies, Covar. *pract. c.23. num.2. verſ. illud.*

Sententia non eſt neceſſe ut publicetur, nec eſt hodie neceſſarium ſententiam legi per judicem eam pronunciantem, prout antea requirebatur *in cap. fin. de re jud. lib. ſexto*, neque requiritur, quod pronuncietur ſedendo pro tribunali, ſed ſufficit in actis proponi, & quod ibidem ſcripta appareat & pronunciata, Azeved. *lege 10. numero 74. cum ſequentibus, titulo 17. libro 4. novæ recopilat.* Et ſententia tradita tabellioni, poſtquam à præſide pronunciata eſt, ut pro recitata habeatur, non venit annullanda, & ita

quotidie fieri in Senatu teſtatur Gam *deciſ 57.num* 1. & aſſerit Menoch. *de arbitr. lib* 2. *quæſt.* 66. quod ſufficit venire ſententiam ad notitiam partis per quamlibet viam, facit Ordinat. *lib.*3 *tit.*66. §.6. ibi *è a publicar, ou derao eſcrivaon ou tabaliaon pera lhe pero termo da publicacaon, naon terro mais poder, de a revogar*, quamvis Ricc. *p.*2. *dec.*2 3. *num.* 10. aſſerat reſolutum fuiſſe in Curia Archiepiſcopall Neapol. quod ſententia diffiniriva adhuc non publicata poteſt revocari.

Sententia lata non publicatis atteſtationibus eſt valida, Gloſſ. *in l. prolatam, Cod. de ſent. & interlocut. omn. jud.* Capic. *deciſ.* 1. *n.* 31. Menoh. *de arbitr. lib.* 1. *q.* 53. *num.* 1. *cum ſequent.* Bonacoſ. *commun. opin. crim. p* 2. verbo *publicatio p* 64.

Sententia prolata ex falſis probationibus, & ex fundamentis non veris, & contra inſttumenta publica, eſt nulla, Ordinat. *libro* 3. *titul.* 87. §. 1. & ita praxis obſervat, teſte Phœb. *deciſione* 183. *n.* 6. *cum ſequentibus, p.* 2.

Sententia eſt ipſo jure nulla, ſi lata fuerit præcipitanter, & in tam brevi tempore, & cum tanta feſtinatione, quod acta veriſimiliter non potuerint videri, Barboſa *in remiſſ. ad Ordinat. lib* 3. *tit.* 75. *in princip. num.* 13.

Sententia eſt ſtricti juris, & ſtrictè eſt interpretanda, *l* 2. *Cod de judic. l.* 1. *Cod. ſi plures una ſententia*, Menoch. *conſ.* 80. *num* 49. Surd. *deciſ.* 212. *n.* 13. *& deciſ.* 261. *n.* 7. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect* 2006. Farin. *de delict. part.* 12. *lib.* 1. *tit.* 3. *q* 25 *n.* 55. Aym. *conſ* 10. *num.* 3. *& conſ.* 188. *n.* 6. Barboſa *ad rub. ff. ſoluto matrim. p.* 3. *num.* 50. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 705. *n.* 13. Et ſententia ita eſt ſtricti juris, ut nunquam ex illa poſſit inferri, niſi illud quod ex verbis legitur, *l.* 1. *Cod. ſi plures una ſententia*, & cum multis deciſio Genuenſis 2 4. *n.* 6. Et ſemper reſtringi debet ſalva ratione recti ſermonis, Crav. *conſ.* 188. *n.* 6. *tom.* 1.

Sententia debet intelligi ſecundùm intellectum juris, Farin. *deciſ* 837 *num.* 4.

Sententia recipit interpretationem à petitione & cauſa Menoch. *conſ.* 80. *n.* 44. ubi *num.* 40. quod ſententia debet interpretari, ne iniqua & injuſta decernat.

Sententiam nemo poteſt mutare ad præjudicium juris alteri quæſiti, *l. nemo poteſt, ff. de regul. juris*, Ricc. *dec. Cur. Archiepiſcop. Neapolit p.* 2. *deciſ.* 280. *num.* 8.

Sententia quæ non tranſivit per Cancellariam, vel non habet ſigillum ſolitum, non probat, Maſcard. *de probat. concl.* 1303. *n.* 3. Valaſc. *conſult.* 72. *n.* 19. Fiamin. *de reſignat. lib.* 2. *q.* 25. *& lib.* 8. *q.* 2 *à num.* 18. *& lib.* 10. *q.* 1 *n.* 18. 19. *&* 34. Mendez *in praxi, lib.* 3. *c.* 21. *n* 1. Cabed. *dec.* 3. *n.* 7. Farin *de delict. part* 4. *conſ.* 60 *num.* 25. Thom. Valaſc. *allegat.* 86. *n.* 1. *ad fin.* De ſigillo, & quid ſi ſit fractum? Vide Rebuf. *ad leges Galliæ, tom.* 1. *tit. de literis obligat. art.* 2 *gloſſ. unica, n.* 83.

Sententia potiùs præſumitur diffinitiva, Menoch. *de interdict. remed.* 8. *recuper. poſſeſſ. n.* 84.

Sententia definitiva adversùs hæreditatem jacentem, non dato curatore, eſt nulla, Thom. Valaſc. *allegat.* 68. *n.* 21. *cum ſeq. tom.* 1.

Sententia ſuper receptione impedimentorum, vulgo *embargo*, habet vim definitivæ, Marant. *de ord. judic. p.* 6. *act.* 1. *à n.* 42.

Sententia lata ſine probatione eſt nulla, Bartol. *in l. prolatam, in fine, Cod. de ſentent. & interlocut. omn. jud.* quem dicit receptum Barboſa *in rub. ff. ſoluto matrim. p.* 3. *n.* 52.

Sententia interlocutoria eſt, quæ ſuper incidentibus, & emergentibus cauſæ principalis profertur Menoch. *conſ.* 360. *num.* 1. Azeved. *ad leg.* 3. *numero* 7. *cum ſequentibus, tit.* 1 . *lib.* 4. *nova recopilat* Barboſa *in l. ſi debitori, num.* 97. *cum ſequentibus, ff. de judic.*

Sententia qua præcipitur, appellatione pendente nihil eſſe innovandum, eſt interlocutoria, Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſc. Neapolit p.* 1. *dec.* 212

Sententia interlocutoria eſt mandatum de citando, Gloſſ. *in l. cùm clericis*, verbo *ſententiam, Cod de Epiſcop. & cleric.* Barboſa *in l ſi quis poſteaquam, num.* 40 *ff. de judic.* Et creditur nuntio aſſerenti de diligentia ad citationem, Gratian. *diſceptat. forenſ. cap* 60. Et mandatum interpoſitum poſt ſententiam reſpiciens ipſius executionem, cenſetur ſententia merè interlocutoria, *lege à Divo Pio. §. in venditione*, ibi, *interloqui ſolet, ff. de re jud* & notavit ibi Jaſ. *num.* 5. Octavian. *de ſtylo Curiæ lib.* 7. *cap* 3. *num.* 11. Anchar. *conſ.* 342. optimè Rot. Genuen. *deciſ.* 164 *num.* 12.

Sententia lata ſuper attentatis an ſit interlocutoria, Valaſc. *conſult.* 156. *num.* 30. *cum ſequentibus*, ubi diſtinguit, an videlicet attentatum obiiciatur tantùm ad impediendum curſum proceſſus quouſque reſtituatur, & tunc ſit interlocutoria, an verò apponatur petendo duntaxat reſtitutionem ſpolii facti, & tunc habeat vim diffinitivæ, & poſſit appellari tanquam à ſententia lata ſuper actione ſpolii.

Sententia interlocutoria quibus caſibus habet vim definitivæ? Vide Beroard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib* 1. *c. concl.* 130 *conſiderat.* 1.

Sententia interlocutoria habens vim definitivæ dicitur quæ ponit finem controverſiæ principali, gloſſ. *ult. in l. reſtituere* 58. *ff. de rei vendicat* quam commendat Bald. *in leg. eadem lectura* 1. *ad finem*, Angel. *numero* 6. Alexand. *in rub. num.* 7. *ff. de re jud & conſil.* 50. *num.* 11. *vol.* 2. Valaſc. *conſ.* 47. *à principio.*

Sententia deſertæ appellationis interlocutoria habet vim diffinitivæ, & ab ea datur appellatio. Barboſa cum ab eo citatis *in remiſſ. ad Ordinationes, lib.* 3. *tit.* 70. §. 3. *n.* 6.

Sententia lata non poſſunt partes dicere contra æſtimationem, Cabed. *dec.* 21. *n.* 18. *&* 16. *p.* 1.

Sententia non poteſt executioni mandari contra tertium, Farin. *dec. Rom.* 59. *n.* 1.

Sententia reſcinditur per viam reſtitutionis ex clauſula generali, Gregor. *l.* 53. *tit.* 14. *p.* 5. Menoch. *de arbitr. caſu* 15. Gut. *de juram. confirm. p.* 3 *c.* 7. *n.* 7. Molin. *de juſtit. tract.* 2. *diſput.* 568. *num.* 6. Et in cauſis publicis propter inſtrumenta de novo reperta reſcinditur ſententia, Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 118. *num* 2. *& cap.* 158. *num.* 25. Et ſententia reſcinditur propter juſtam cauſam, idem *c* 408. *num.* 9. Et præſumptio eſt contra ſententiam, ſi poſtea inſtrumenta appareant, Maſcard. *de probat. concluſ.* 1224. *num* 36. Cald. *forenſ. quæſt.* 30. *à num.* 12. Ubi quid in Eccleſia, & minore.

Sententia quæ tranſivit in rem judicatam pro veritate habetur, & facit rem notoriam, & de albo nigrum, & præſumitur juſtè lata, Barboſa *in locis comm. lit. R, num.* 21. ubi multipliciter limitat. Et habet vim conſuetudinis ac legis, ex Gam. *deciſ.* 174. *num.* 10.

Sententia debet mandari executioni, quæ tranſivit in rem judicatam, alias nihil diceretur actum. gloſſ. *in rub. C. de execut. rei jud. cap. quoad conſultationem, de ſentent & re jud.* Marant. *in pract. part.* 6. *actu ult. in princip.* Et executio pœnarum non eſt differenda, *l. ſi quis fortè, de pœn.* Perez *tit.* 5 *lib.* 5.

Ordi

Ordinam, pag. 183. Et parum eſt jura concedere, niſi ſint miniſtri, qui ea exequantur, leg. 2. §. poſt originem, ff. de origine juris. Gregor. l. 15. tit. 1. p. 1. lit C. Et ſententia parum prodeſt niſi executioni mandetur, Gloſſ. in rub. ff. de except. rei jud. Bobadil. in Polit. lib. 1. cap. 14. num 31.

Sententiæ ultima mandatur executioni, non prima, Bart. in l. furti, num. 8. ff. de his qui notantur infamia Barboſa in l. divortio, §. ſi vir, num. 52. ff. ſoluto matrim. Gabr. Pereira de manu Regia, cap. 13. in fine, p. 1.

Sententiæ executione debet citari pars principalis, etiamſi ſit abſens, & non poteſt citari procurator, Phœb. deciſ. 4. p. 1.

Sententia lata in cauſa proprietatis abſorbet poſſeſſorium, Stephan. Gratian. diſcept foreuſ. cap. 731. num 2.

Sententiæ dicuntur conformes, quando una confirmat aliam, ex citatis per Barboſam in Clem. 1. de re jud num 1. & 12. quem vide a num 3. cum ſequentibus. Et reſcripta in Rom. Curia ſuper nullitatibus poſt tres conformes ſententias non conceduntur, niſi cum clauſula. ſine præjudicio trium conformium ſententiarum, Cald forenſ. lib. 2. quæſt. 36. n. 13. Et à tertia ſententia non admittitur appellatio, cap. ſua nobis 65. de appellat. l. unic. Cod. ne liceat in una, Rebuff. tract. de appell. art. 7. gloſſ 2 num. 29. verſ 15. Scac. eodem tract. quæſt. 17. limit. 1. num. 1. quod adeo verum eſt, ut nec Papa, ſeu Princeps per viam reſcripti ex ordinaria poteſtate poſſit concedere tertiam appellationem, Scac ubi proximè, n 2.

Sententia per viam gravaminis, vel ſupplicationis non poteſt reſcindi per viam appellationis, ſed per gravamen, ut à primordio tituli poſterior formetur eventus, l. 1. Cod. de imponenda lucrat. deſcript. lib. 10.

Sententia non afficit Eccleſiam Collegiatam, & univerſalem, niſi fuerit legitimè convocata, Steph. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 601. num. 49. De ſententiis patrum judicare periculoſum eſt, Tiraquel. de præſcript. verſ. in qua re, fol. 96.

Sententiam latam à laico in cauſa reconventionis contra Clericum, non debet judex laicus executioni mandare, ſed Eccleſiaſticus, Mart. de juriſdict. p. 4. cent. 1. caſu 124. in fine, & caſu 151. num. 5. cum ſequentibus.

Sententia favore piæ cauſæ, alimentorum, animæ & dotis pro pupillis miſerabilibus non recipit dilationem, & eſt exequenda non ubſtante appellatione, Gratian. diſcept. forenſ. cap. 665. num. 1. & 24.

Sententia una an poſſit quis condemnari, quando pro decem fuit conventus, & lite pendente debet àlia decem, quia tunc advenit tempus ſolutionis? Vide Capel. Toloſ. quæſt. 30. Anton. Gabr. lib. 2. de judic. concluſ. 2. num. 5.

Sententia nulla non parit exceptionem rei judicatæ, l. unic. Cod. de Lat. liber. tol. l. non putavit, §. non quævis, ff. de bonor. poſſeſſ. contra tab. cum aliis de quibus per Barboſam in locis commun. lit. R, num. 21. Ubi etiam quod ſententia nulla non eſt ſententia, & ibi citatis adde Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p 1. deciſ. 535. num. 4. & 5.

Sententia lata ſuper eo de quo lis non eſt conteſtata, eſt nulla Surd. deciſ. 295. ad finem.

Sententia nullum jus tribuit de novo, ſed declaratur illud jam adeſſe de præterito, & dominium. Gratian. diſcept. forenſ 464 n. 19. cum ſeq.

Sententia lata per ſubornationem pecuniæ, vulgò por pieta, eſt nulla, Ordinat. lib. 3. tit. 87. § 1. Gloſſ. in l. ubemus, verbo ſententiam, Cod. ad l. Iul. repetund Farin. in praxi delict. p. 3. quæſt. 111. n. 197.

Auguſt. Barboſæ Repertor.

Sententia ſine executione & traditione non transfert dominium, l. ſciendum, §. qui fundum, ff. qui ſatiſdare cogant. Alexand. conſult. 90 num. 9. lib. 2. Gabr. Pereira forenſ. q. 29. n. 26. cum ſeq.

Sententiæ nomen non meretur quæ fertur ab eo, qui non habet juriſdictionem, l 1. §. fin. ff. ad Tertyllian. l. 2. in fine, ff de pœnis; eſt enim judex baſis, fundamentum & pars judicii potiſſima, Bald. in rub. num. . Cod. ſi à non compet. judice, Vant. de nullit. ex defectu juriſdict. ordin. num. 1. Et talis nullitas ſemper opponi poteſt, Gloſſ. fin. in Clem. 1. de ſequeſtrat. poſſeſſ. & fruct. latè Audr. Gail. lib. 1. obſervat. 42. a num. 8. Et ſententia eſt nulla ob defectum juriſdictionis, Ordinat. lib. 3. titul. 87. §. 1. ibi, per Iuiz competente em parte, ou em todo; & hic defectus impedit executionem etiam trium ſententiarum, ex citatis per Barboſam in remiſſ. ad dictum §. 1. num. 3. Et ſententia nulla nunquam ullo tempore tranſit in rem judicatam, Ordinat. dicto lib. 3. tit. 75. in princip. & juriſdictionis defectus dicitur inſanabilis, ut ibidem notatur in remiſſ. num. 9. idque tradit Gabr. Pereira deciſ. 2. num 9. Et quamvis data ſit ſententia per judicem incompetentem, ſi ab ea fuerit appellatum, & fuerit confirmata per ſuperiores, remanet purgatus defectus primæ inſtantiæ, & ita fuiſſe judicatum aſſerit Cabed. p. 1. deciſ. 48. a princip. & refert alios Barboſa in remiſſ. ad Ordinat. dicto titul. 75. in princip. num 12. & quando confirmetur ſententia nulla defectu poteſtatis & juriſdictionis? Vide Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ cap. 56. num. 35. ubi quod ſententia nulla eſt confirmanda, ſi de juſtitia illius conſtat, parte non opponente.

Sententia juſtè lata etiam ab incompetenti judice poteſt ex eiſdem actis approbari, Bartol. & Paul. in l. ſi ut proponis, Cod. quomodo & quando judex, Alex. conſ. 111. lib. 5. & conſ. 181. Gam. deciſ. 219. Robert. Lancelot. de attentat. p. 2. cap. 6. num. 53. Valaſc. de partit. cap 39. num. 4. juncto num. 70. cum ſequentibus, & conſult. 65. ad finem, Cabed. deciſ. 36. num. ult. & deciſ. 159. p. 1. Mendez in praxi, lib. 3. cap. 3. num. 8. Non tamen procedit parte opponente, Farin. Rota Rom. deciſ. 52. & 53. num. 4.

Sententia juſta non retractatur prætextu nullitatis, & non defertur nullitatibus, niſi ſimul allegetur error, ſeu læſio, vel juſta cauſa gravaminis, Bart. in l. ſi expreſſim, ff. de appellat. Roman. conſ. 499. col. 5. Vant. de nullit. p. ult. num. 128. Valaſc. de jure emphyt. quæſt. 6. num. 14. & de partit. cap. 39. num. 72. cum ſequentibus, Gam. deciſ. 219. & deciſ. 237. & deciſ. 324. Parlad. lib. 2. rer. quotid. cap. fin. p. 5. §. 2. num. 17. Valaſc. junior. tom. 1. allegat. 24. num. 3. & allegat. 90. num. 71. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 9. § 1. in annot. num. 70. cum ſequentibus, Ambroſ. Cardoſ. in allegat. juris ſuper tributa impoſito in vino, num. 39. cum ſequentibus; & hæc eſt ſalutifera praxis, quâ utimur in graviſſimo & æquiſſimo Senatu, de qua per Afflict. deciſ. 262. num. 3. Valaſc. dicta quæſt. 6. numero 14. & eam refert ac laudat Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper lib. 1. concl. 37 conſider. 10. ad finem, & orta fuit ex textu in l. ult. §. ult. de eo quod metus cauſa.

Sententia poteſt allegari nulla uſque ad triginta annos, Gloſſ. in cap. unde quæritur 35. quæſt. 9. Bald. in l. ſcire oportet, §. fin. ff. de excuſat. tutor. & in l. data opera, Cod. qui accuſare non poſſunt, Pinel. in l. 1. Cod. de bonis maternis, part. 3. num. 50. pag. 383. & in Auth. niſi triennale, num. 21. Cod. eodem tit. Perez tit. 15. lib. 3. Ordinam. pag. 738. Cardoſ. in praxi jud. & advocat. verbo ſententia, num. 57. Tiraquel. de retract. lig. §. 36. gloſſ. 2. n. 38, ubi idem aſſerit etiam in

teſtamento, contractu, arbitrio & aliis, & ſententia poteſt nullitatis remedio retractari intra triginta annos, ex Barboſa in addit. ad collect. pag 60. Quando nullitas eſt evidens ex actis poteſt perpetuò proponi. Seſſe Aragon. deciſ. 130. num. 41. ubi numero 44. cum ſequentibus, & numero 79. Idem ſi per viam exceptionis.

Sententia uſque ad triginta annos poteſt mandari executioni: Rebuff. ad leges Galliæ, tom. 1 tract. de ſentent. executor. art 7. gloſſ. 11. num. 9. Gom. l. 63. Tauri, & var. tom. 3. cap. 14 num. 5. Soar. in l. poſt rem judicatam, notab. 1. num. 3. Tiraquel. de retract. lig. ad finem cit. numero 32. Mendez. in prax lib. 3. cap. 21. num. 50 Et non poteſt exequi poſt 30 annos, Gom. d. l. 63. Tauri, Soar. ubi proximè, Valdeſ. ad eundem, pag. 99. Marant in pract. p. 6. ad finem, num. 54. pag 480 Et ſententia præſcribitur triginta annis, Petr. Barboſa ad l. ſicut 3. num. 82. Cod. de praeſcript. 30. vel 40. ann. & lites præſcribuntur per ſpatium triginta annorum, Rota Boonien deciſ. 76. num. 7. & lis non dicitur finita, niſi elapſis triginta annis, Gratian. diſcept. forenſ. cap 335. n 8. ubi cap. 403. à n. 8. quod non procedit ſi fuit cœpta executio.

Sententia lata contra poſſeſſorem majoratus, vel capellæ nocet ſucceſſoribus, Roland. conſ 92. n 14. & 16. lib 4. Cov. pract. cap. 13. num 6. Pinel. in l. 1. Cod. de bonis maternis, p. 3. num 48 verſ contrariam, Molin. de primogen lib. 4. n. 3. Valaſc. de jure emphyt. quaeſt. 10. num 3 Peregrin de fideicommiſſ. art 53. num. 46. & num 51. Burg. conſ 14 num. 69. Menchac. uſufrequent cap. 61. num. 6. & de ſucceſſ. § 16 num 17. Gom l 40. Tauri, num. 73. Perez l 2. tit. 2. lib. 3. Ordinam pag. 495. & tit. 2. lib. 3. pag 93. Gregor. l. 10 tit. 22 p. 3. verbo pero, & l. 10. tit. 25 p. 4. Gloſſ. ni le empecen, Cald. de empt. cap. 31. num 29. & forenſ. quaeſt. 13. num 77. ubi num. 78. quod in cauſa nobilitatis ſententia præjudicat aliis, de quo Tiraquel. de nobilit. cap. 37 num. 1. & ſi detur colluſio, non nocet ſequentibus, Garc de nobilit. gloſſ. 40. num. 9. cum ſeq. Parlador. lib. 2. rer. quotid. cap. fin. p. 5. § 9. num. 12. vel quando poſſeſſor ob dolum, culpam, imò & ob negligentiam fuerit condemnatus, & ex Valaſco dicto loco.

Sententiam unam non ſufficit allegare, ſed plores in tribunalibus latas, l 1 § ait Sextus, ff. ad Syllan. ibi, ſic eſſe ſæpiùs judicatum, l. an in totum, ibi, quæ frequenter in eodem genere controverſiarum ſervata ſunt, Cod. de ad ficiis privatis, Phœb part. 2. arreſto 108. in verſ. & ciat.

Sententiæ cùm pars facit mentionem, & non eam præſentat, præſumitur non eſſe, ſi non eſt, quod ob eam præſentat, quia facit contra eum, Avend. ad l. 41. Tauri, gloſſ 4. num. 2 Farin. p 4 conſ 6 1. n. 18. & ibi additio lit. I.

Sententia debet eſſe conformis libello, ſecus in criminalibus, Barboſa in collect. ad cap. licèt Heli 31. num. 5. & 6 de ſimonia.

Sententia, vel inſtrumentum inducit notoriam probationem, cap. ult de cohabitat. Clericor cap cum olim 24. de verbor. ſignificat. Menoch. de interdict. remed. 1. recuper. poſſeſſ. num. 231.

Sententiæ verba quæ referunt ſe ad acta, ſi poſtea non appareant acta, probant illorum tenorem, Panormit. in cap. cum inter, n. 11. de ſentent. & re jud. & in cap. quoniam contra, de probat. n. 16. & ibi lata additio, Paul. Caſtrenſ. conſ. 76. in facto, lib. 2. Aym. de antiq. temp p. 2. num 6.

Sententia lata contra Regem præjudicat ſucceſſori, Peregrin. de jure fiſci, pag. 35. Tiraquel. de jure primog. quaeſt. 35. num. 17. ubi de aliis. Et lata contra unum præjudicat ſucceſſori, Gabr Pereira deciſ. 52. num. 13. & deciſ. 122. num. 3.

Sententia lata contra principalem, non nocet fidejuſſori, ſi non fuit citatus, Cot. in memorab. verbo ſententia, pag 758. Surd. deciſ. 218. num. 11. quem vide deciſ. 136 ubi num. 4. quod ſententia lata contra unum non nocet tertio non citato; & num. ſeqq. de aliis agit.

Sententia lata contra producentem falſos teſtes non præjudicat teſtibus, Guillelm. in cap. Raynutius in extremis, num 25. de teſtam

Sententia lata in favorem directi domini an proſit emphyteutæ? Vide Aym conſult. 206. numero 5. Quid in ſententia lata contra emphyteutam, an noceat proprietario, & poſſit ſe opponere? Vide Afflict deciſ. 380. Et quid in ſententia lata contra proprietarium, an noceat uſufructuario? Vide Put. part. 3. deciſ. 336.

Sententia lata contra reſignantem reſpectu beneficii reſignati, non nocet reſignatario, Flamin. de reſignat. lib. 1. quaeſt. 16 num. 25.

Sententia inter alios lata nocet & prodeſt in cauſa ſtatus perſonæ, Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 9. § 1. num. 85. cum ſequentibus, de quo etiam vide Phœb. deciſ. 20. num. 14. cum ſeq.

Sententia non nocet ei, cui non nocent acta, Garc. de nobil. gloſſ. 25. num. 8 Barboſa in l. ſi conſtante, §. fin. num 21. ff. ſoluto matrim. Et cui non nocet ſententia, non nocent etiam acta, Surd. deciſ. 256. n. 5. Cald forenſ. quaeſt. 23. num. 80.

Sententia lata contra uſufructuarium an noceat proprietario, & cujus expenſis facienda ſit lis? Vide Pinel. in leg. 1. Cod. de bonis maternis, part. 1. num. 68.

Sententia contra Prælatum lata an liget ſucceſſorem? Vide Pinel. in d. l. 1 p. 3. num. 48. pag. 373 ubi num. 49. pag. 379 quid in ſententia lata contra emphyteutam, an noceat ſucceſſori, de quo vide Valaſc. de jure emphyt quaeſt. 38. num. 33. Ubi quod non præjudicat dominis ſcientibus.

Sententia lata contra debitorem non præjudicat creditori in re pignorata in favorem tertii, Neguzant de pignor. part. 6. membr. 3. num. 38. cum ſequentibus.

Sententia in cauſa nobilitatis ita demùm nocet aliis, ſi agatur cum eo, ad quem principaliter pertinet, & à quo jus aliorum dependet, qualis eſt pater reſpectu filiorum. Surd deciſ. 289 num. 17. Stephan. Gratian diſceptat. forenſ. cap 436. num. 87. cum ſequentibus, Calder. forenſ. quaeſt. 23. num. 78. Quid in ſententia lata contra dominum terrarum, an præjudicet Regi? Vide Capic. deciſ. 10. num. 17.

Sententia lata in favorem prædeceſſoris in beneficio an proſit ſucceſſori? Vide Gregor. leg. 19. verbo el Senhorio, tit. 22 part. 3 Quid in ſententia lata pro domino, an proſit arrendatori? & alia vide apud Put part 1. deciſ. 12 Et an ſententia lata contra hæredem noceat legatariis? Vide Ranchin. p 3. concluſ 228. Et non nocet ſubſtituto, Menoch. conſult. 311. num. 23.

Verbo SEPULCHRUM, SEPULTURA.

SEPULTURA Eccleſiaſtica qui careant? Vide Themudo p. 3. deciſ. 3.4 num. 10. cum ſequentibus.

Sepulturæ uſus poteſt eſſe penes aliquem, ita ut illo invito non poſſit extraneus ſepeliri, & vendi poteſt abſque vitio ſimoniæ, non ſolùm Eccleſiaſticis perſonis, prout importat locum illum honorifi-

cum

cum, ſed etiam à laico in laicitm transferri poreſt per contractum venditionis, vel alium, quæ conſoetudo reperitur in hoc Regno, Phœb. p 1. deciſ 8. num. 8. 9. & 10. ubi etiam refert deciſum in Senatu quod in uſu capellæ & Sepolturæ fieri poteſt executio per ſententiam alicujus debiti.

Sepulchrum commune eſſe familiæ probatur ex inſpectione literarum, Barboſa de Parochis, cap. 26. num. 15. Pro ſepultura non eſt aliquid exigendum. cap. non ſatis 8. & cap. ad Apoſtolicam 42. de ſimonia Marc. de juriſdict. p. 4. cap 41. num. 23. cum ſeqq. ſecus ubi ſit conſuetudo, juxta dictum cap. ad Apoſtolicam, l. 15. tit. 17. part. 1. ubi Gregor. Concil. Brachar act 4. cap 29. ad finem, Conſtitut Brachar. tit. 14. conſtitut. 5. §. 1. juxta requiſita per Paul. de Caſtr. conſil. 363. incip. In Chriſti nomine, v lum. 1. Alia de ſepulturis vide latè per Spin. in ſpeculo teſtam. gloſ. 2. princip. tit. de elect. ſepultura.

Verbo SEQUESTAR, SEQUESTRARE, SEQUESTRATIO, SEQUESTRUM.

SEQUESTRARE poteſt judex rem penes juſtitiam, ne partes deveniant ad arma, ex doctrina Baldi in l. fin. num. 3. Cod. de edicto D. Adriani toll. & in l. nulli, num. 2. Cod. de Summa Trinit. Afflict. in cap. 1. ex quibus cauſis feudum amitt lib. 3. num. 106 Rot. Bononien. deciſ. 73. Valaſe, qui loquitur in majoratu, conſult. 191. num. 33. cum ſeqq. tom. 2. & de partit. cap. 3. num. 12. & cap. 4. num. ult. & vide Hypolit. conſil. 129. num. 11. Joſeph Ludoviſ. deciſ. Peruſ. 20. num. 2. Intellige ubi neuter poſſidet, Avil. ad cap. 2. Prætor. verbo parcialidad, num. 25. fol. 80. Bernard. Græv. in pract. Cam. Imperial. lib. 1. concluſ. 5. Phœb. arreſto 82. cum ſeqq. p. 2. Et ſequeſtrum decernitur ne contendentes ad arma proſiliant, item, ut obviam fraudibus & malitiis litigantium eatur, & ut res in tuto ſint, & ut conſerventur illæſæ ſine diſſipatione, & ut lite & appellatione pendente & indeciſa, fructus interim ab interitu, & difficili recuperatione vindicentur, Ordinat. lib. 4. tit. 95. §. 2. ubi Barboſa num. 2. in fine, Reynoſo obſerv. 37. num. 17. & 19. ubi num. 33. & 34. intelligit in materia beneficiali, quando ſcilicet in Curia Romana contra poſſeſſorem beneficii ſententia lata fuit.

Sequeſtrum fieri poteſt ſi timetur, ne incommodè fiat poſtea executio, & cum poſſeſſor beneficii recurrit ad judices ſæcolares pro manutentione poſſeſſionis, Monet. de diſtribut quotid p. 1. quæſt. 9 num 7. ubi num. 8. & num. 55. cum ſeqq. quod ſit ſi debitor bona non poſſidens ſuſpectus ſit de fuga, de quo etiam Phœb. arreſto 83. & 84. p. 2. vel ſi ſit diſſipator bonorum, Ordinat. lib. 3. tit. 73 §. 2. ubi Barboſa n. 1 quem vide num. 2. 3. & 5. Mendez in praxi, lib. 2. cap. 11. num. 17. Et tenetur judex ſi depoſitarium fecit non idoneum, Cald. forenſ. quæſt 21. num. 46. Azeved. ad l. 13. num. 6. tit. 9. lib. 3. nova recopilat. pag. 355. Ad ſequeſtrationem requiritur, quod in perſona illius contra quem petitur, immineat ſuſpicio dilapidationis, ſeu diſſipationis, & antequam ad ſequeſtrum perveniatur, præcedere debet ſummaria quædam inquiſitio ſuſpicionis, & ſequeſtrum petens debet notum facere judici, periculum aliquod ſubeſſe, ne vel res conſumatur, vel debitor efficiator non ſolvendo, Reynoſo dicta obſerv. 37. num. 44. ubi num. 45. quod nunquam permittitur ſequeſtratio cùm aliquis eſt in poſſeſſione illius rei quæ ſequeſtrari petitur. Et fit ſequeſtratio quoties agitur ſuper re mobili, & debitor de fuga eſt ſuſpectus, cap. 2. ubi gloſſ. de ſequeſtrat. Cald. d. quæſt. 12. num. 40.

Sequeſtrum regium decerni ſolet præcedente informatione, ſine eitatiooe partis, ut refert deciſum in Senatu ſuperiori Phœb. arreſto 86. part. 2. contrarium probat text. in l. ſi cui, ff. de ſervit. vend. l. ult. Cod. ſi per vim, Gam. deciſ. 331. aliàs 333. incip. Circa invaliditatem, ubi Flor. Bernard Græv in pract. Cam. Imper. lib. 1. concluſ. 6. Reynoſ. obſervat. 37. num. 42. ubi num. 45. quod ſequeſtrum non imponitur contra eos qui ſunt in poſſeſſione, & num. 33. quod ad conſtituendum ſequeſtrum requiritur ſententia Curiæ Rom. Et quod in decernendo ſequeſtro ſufficiat levior probatio, tradit Stephan. Gratian, diſcept. forenſ. cap. 114 num. 10.

Sequeſtratio quibus caſibus admittatur? Vide Gonzal ad regul. 8. Cancell. §. 7. proœm. num. 19. cum. ſequentibus, Aloyſ Ricc. in collect. deciſ. parte 5. collect. 1827.

Sequeſtrum ut fiat interim dum lis pendet, Impetrari poteſt diploma Regium, ut teſtatur deciſum Mendez in praxi, lib. 4. cap. 10. numero. 27. & 28.

Sequeſtratio non eſt decernenda, niſi de debito priùs conſtet, Barboſa in remiſſ. ad Ordinat. lib. 3. tit. 31. §. 3. num 4. ubi num. 5. quod prius quàm deveniatur ad hanc ſequeſtrationem, debet adeſſe juſtificatio, quod ſcilicet pars quæ illam à judice poſtulavit, habet juſtitiam in cauſa principali, per text in l. cùm proponas, Cod. de bonis auctorit. judic. poſſidend. refert judicatum Phœb deciſ 54 num. ult. tom. 1.

Sequeſtratio durabit quouſque controverſia in totum ſit extincta, vel cauſa propter quam decernitur, l. ult. Cod. de ordin. cognit. l. ſi fidejuſſor, §. ult. ubi communis, ff. qui ſatiſd cogant. l. 2. tit 9. part. 3. & ibi Gregorius, Menochius de arbitrar. caſu 457.

Sequeſtratio non revocatur ſi fiat in executionem ſententiæ, Stephan. Gratian. diſceptat forenſ cap. 531 num. 85. Farin. de delict. p. 1. lib. 1. tit. 4. quæſt. 34. num. 27.

Sequeſtrantur fructus, ubi quis habet primam ſententiam, Clem. 2. de ſequeſtrat. poſſeſſ. & fruct. Alciat. reg. 3. præſumpt 9. n 22. Marant de ord. jud p. 6. tit. de appellat. num. 188. Robert. Lancelot de attent. p. 2. cap. 12. ampliat. 12 num. 17. Et quando æquitas movet judicem, toties procedendum eſt ad ſeqoeſtrum, Ab. in cap. 1. & fin de ſequeſtrat. poſſeſſ. & fruct. Rebuff tom. 3. ad leges Galliæ, gloſſ. 2. num. 16. tit. de ſequeſtris. Et ſtante dubio poteſt judex ponere rem in ſequeſtro, ut eſt text ſingularis in l. fin. Cod ad l. Iul. majeſt. qui licèt ſit ſub illo titulo: ejus deciſio extenditur ad alias materias, propter rationem. Et de ſtylo Rotæ fit ſeqoeſtratio fructuum interim dum lis pendet, Gabr. Pereira de manu Regia, c. 21. n. 14 col. 1. Per ſequeſtrum perficitur quædam executionis ſpecies, & læſio poſſidenti infertur, ut per Bart. & Jaſ. in l. fidejuſſor. §. ſi ſatiſdatum, n. 10. ff. qui ſatiſd. cog Gam deciſ. 131. num. 3.

Sequeſtrum eſt à jure odioſum, & regulariter eſt prohibitum, & non datur niſi in caſibus à jure expreſſis, text. ibi & Doct in l unic. Cod. de prohibita ſequeſtr. pecunia, Alex. conſ. 163. n. 12. vol. 6 Bernard Græ. ad pract Cam. Imper. lib. 2. concl. 147. n. 1. Barboſa in cap. 2. de ſequeſtrat. poſſeſſ. num. 2. ubi alios citat. Cæterum quando duo petunt rem à poſſeſſore, & unus infringit petitionem alterius, debent litigare uſque ad finem, & nulli res traditor, quamvis præſtent fidejuſſionem: in terminis allegatur deciſio. Innocentii in cap. veniens 2. in gloſſ. verbo ſententiam num. 3. de teſtibus, quem refert, & ſequitur Felin.

in cap.cam ſuper. num. 10.verſ.limita tertiò,de re jud. & ita practicatur, aliàs unuſquiſque idem petet, & impedient ſe per concurſum. Facit quod duobus contendentibus ſuper aliqua re immobili poteſt colonus neutri ſolvere penſionem, quouſque cauſa terminetur, gloſſ verbo reſtituantur, in l.litibus, Cod.de agricol. & cenſit. lib. 11. Boer decif.106.à principio, Cald. de renovat.quæſt.7.n.11. Flor.ad Gam.decif.16. num.1. junctis tradit per Barboſam in remiſſ.ad Ordinat.lib.4. tit.9.in principio, n. 16.

Sequeſtrum neceſſarium poſſeſſionem non aufert ſecus in voluntario, text. in l. licet, ff. depoſiti, ubi Bart. cap.ex aminata 15 de judic.ubi Barboſa num.10. & in cap. de ſequeſtrat.poſſeſſ.num.5.Menoch conſ.2 num.163. cum ſeq. Burg de Pace conſ.40.n.7.Mendez in praxi lib.4.cap.10 num.27.& 28 Gam.decif.277. num.3. & decif.333. num.3.Gonzal. ad reg. 8.Cancel § 7.proœm. num.57.cum duobus ſequentibus, Cardin. Tuſch.tom.7.lit.S concl.206. num.3. cum ſequentibus Bernard Græv.ad pract.Cam. imper.lib.1.concl.5. conſiderat.1. Garc. de benef.p.5.cap.6. num.18. Stephan Gratian. diſceptat forenſ. cap 114. num. 12. & 13. Reynoſo obſerv 37.num 13.

Sequeſtri medicina eſt cautio, Farin.decif.840.in noviſſ.num.2.Et ſufficienti cautione tollitur,cap.1. de ſequeſtrat.poſſeſſ.Grat diſ.forenſ.cap.54 .n.92.Gonzal. ad reg.8. Cancel.§.7 proœm. num.96.cum aliis citatis per Barboſam in remiſſ. ad Ordinat.lib.3. tit.73.§.2. num 4. Et ſufficiens cautio dicitur, ſi pignora,vel fidejuſſores dentur, Menoch. de arbitr caſu 142.Surd decif.320.num.7.

Sequeſter tradens de mandato judicis alii, quam vero domino, liberatur Menoch.de arbitr. caſu 137. num.13. & conſ. 68. num. 13. cum ſeq. Cur Philip. tom.2.lib.2. cap.7.num 9. Secus eſt in mandato judicis juſto, ſi non appellat. Gut. pract. lib.1.quæſt. 81. num.14 & quæſt.113.num.9.

Sequeſter poſt ſuſceptum officium non poteſt removeri, vel ſe abdicare ſine juſſu iudicis, vel juſta cauſa, Stephan. Gratian diſceptat.forenſ.cap. 167. num.28.& 29.

Sequeſtratis bonis ſemper dominus rerum poſitarum ſub ſequeſtro ali debet illis bonis, Barboſa in cap ex parte 11. de accuſat.num.9.Et ſunt præſtanda alimenta ac ſumptus ex iſtis bonis, Cald. forenſ. quæſt.21.num.38.

Sequeſtratio diſtributionum, & adjudicatio ita fieri debet creditori, ne clericus egeat, Monet. de diſtribut.quotid p.1.quæſt 9.num.62 cum ſequentibus, & num. 63. quod clericus non debet cogi mendicare vel ſordidum quæſtum exercere cum dedecore ſtatus Clericalis, & num.64. quod Clericus conveniri nequit ultra id quod facere poteſt,hoc eſt non niſi deducto ne egeat.

Sequeſtrarius repetit omnem impenſam à ſequeſtrante, quam fecit pro conſervatione rei ſequeſtratæ, ex Surd de alim tit.1.quæſt.70.num 6.ubi num.8. quod poteſt retinere animal donec ſibi ſatisfiat pro alimonia.

Sequeſter an debeat habere ſalarium? Vide Perez l 1.titul.10 lib.3. Ordin pag.662. Azeved. l. 13. num.3.tit.9. lib.3. nova recopilat pag.154. Flor. var lib.1.quæſt.7. §.3.num.2. Cur.philip.tom.2.lib.2.cap.2 num.48.Cald.forenſ.quæſt 21.n 14. Phœb. arreſto 26. p 1.Alia de ſequeſtratione per pat. Molin. de juſtit. diſp 5 2. verſ.in ſequentibus, Reynoſ. d.obſerva 37. ubi latiſſimè.

Verbo Servitus, & Servus.

SERVITUS alterari non debet, l.non modus Cod.de ſervit. gloſſ. in l.ſervitutes 14.ff de ſervit recepta communiter ex Cov. lib.1.var cap.19.n 10. & 11 Maſcard, de probat concl.1214. num 65. Gabr. Pereira decif.52.num.14.Cald. forenſ. quæſt. 6. Steph. Gratian. diſcept.forenſ cap.681.à num.39.

Servitus non cadit in re propria, l.quidquid, ff. communia prædiorum, l.uti frui,ff.ſi uſusfructus petatur, l.1.ff.quemadmodum ſervit.amit: l. 13 titul. 31. part 3. Surd. conſ.17. num. 4. Menoch. de interdict. remed.6 retin.poſſeſſ.num.552.Cepol.de ſervit.urban. prædiorum,cap.14 in princip. Gom.tom 2.var.cap.10. num.15 col.pen.ubi hoc declarat, Et ſervire non poteſt mihi res mea, l.ſi rem alienam 2. ff.de pignorat act. l.in re communi . ff de ſervit.urban prædior.Surd. de alim.titul.8. privil. 49. num.7.& decif.76. num.2. & dicto conſ. 17. num. 4. Nec poteſt res mea mihi obligari,Neviz. ad l.ex ſextante 30. §. Latinus Largus.ff.de excep rei jud.Et ſicut ſervitus conſtitui non poteſt in re propria, ita nec etiam in re communi, Cepol cap.16.num.5.d.loco.

Servitus diſcontinua acquiritur, ſi quis uſus eſt illa per decem annos, & allegat illud tempus pro conceſſione domini, Cov. lib.1.cap.17.num.10.Maſcard. de probat.concluſ.1114. num 67. cum ſequentibus,& concluſ.1371. num.87. Garc.de nobilit. gloſſ.6. num.63 Et in juribus incorporalibus ſcientia ac patientia domini habetur loco tituli, Menchac.illuſtr. cap.78.

Servitus diſcontinua ducendi aquam non præſcribitur minori tempore centum annorum, quod eſt immemoriale, juxta gloſſ. communiter receptam in l ſervitutes 14. ff.de ſervit l.2. Cod.eod. tit.l.hoc jure § ductus aquæ ff.de aqua quotid & æſtiva,Bald.de præſcription.2.p. 3. partis princip.quæſt. 1. Cov.d cap.17 num.11.& 12 Maſcard,d.concluſ. 12 4.num. 9. Gabr. Pereira decif.52.num.14.Cald forenſ.quæſt.9.Gratian. diſceptat forenſ cap.681.à num 39. Secus ſi poſſeſſio fuerit interrupta, text. in l. naturaliter 5.ff.de uſucap cap.illud, cap.auditis, in fine.de præſcript. Cardoſ.in praxi judicum & advocat. verbo ſervitus,n.20.& 21. Cum titulo tamen præſcribitur tempore ordinario, l.ult. Cod de præſcript longi temporis Reynoſo obſervat. 65. num.36. ubi num. ſequenti, ita aſſerit judicatum anno 1619.

Servitutem habens eundi ad ſuum agrum,vel ducendi aquam per agrum alienum, ſi poſtea emat alium agrum, ad quem velit ire, vel ducere etiam aquam per ſuum agrum, poteſt hoc facere l.1.§. illud Labeo,ff de aqua quotid.& æſtiva,Boer.decif 322. num. 11. in fine, Cepol. de ſervit. ruſticor prædior. cap.4. num. 51. Menoch. de interdict. remed.6. retin. poſſeſſ.num 86

Servitutem ſi quis impediat, ut potè ne aqua in molendinum derivetur, intercipiendo eam in parte ſuperiori,poteſt agere ut opus deſtruatur,& non poteſt propria authoritate evertere quod factum eſt,l.ſi eo loco 9.ff.ſi ſervit.vend l quemadmodum, § ſi projectum, ff.ad leg.aquil.Innocent. in cap.1.ad fin.de immunit.Eccleſiaſt. recepus,ut per Alciat. in l. 1. § nunciatio, num.15. & ibi Ruinus num. 18 ff de novi operis nunciat. Gom. ad l.45.Tauri, num. 196. Menoch.de interdict remed 1 retin poſſeſſ.num. 119.& num.489 An dominus molendini ſuperioris poſſit parietem deſtruere, qui ab inferiori domino in flumine conſtruitur, quando aqua reſtagnante ſui molendinis ſuperioris uſus impeditur? Vide Gabr. Pereira decif. 33. Ubi ait judicatum fuiſſe, deſtructionem

operi

Digitized by Google

operis & demolitionem poſſe fieri,quia ex contractu inter partes inito licet ſuperiori domino propriis manibus lapides vertere, quouſque appoſitum ſignum appareret,& ſecus eſſet ſemoto contractu, cum tunc quando aqua reſtagnat, vel retrocedit, & uſus nautarum impeditur,competat interdictum *uti poſſidetis.*

Servitutem nemo poteſt concedere in re aliena, *l. in concedendo ff.de aqua pluvia arcenda, l. Lucio ff. de aqua quotid.& aſtiva,l. ex meo 24.ff. de ſervit. ruſtic. prædior.l.* 12.*tit.*31. *part.*3.Pariſ. *conſult.* 116. *in princ.vol* 1 Et ſervitutem nemo acquirit ad prædium alienum.Seſſ. *Aragon.dec.*139. *n.*22.

Servitutibus ruſticis non competit nuntiatio novi operis, *l. qui viam,*& communis ibi,*ff.de novi operis nuntiat* Gom *l.*46.*Tauri, num* 24. Secus in urbanis, per text *in l.*1.*§.ſive autem ff.eod. tit de novi operis nuntiat* Si autem vicino ſciente & patiente opus factum eſt,non poteſt agere ut opus deſtruatur, *l. Labeo,ff.de aqua pluvia arcenda,* Franciſc. Marc *q.* 497. *num.*17.*& n.*29.Barboſ. *in l.qua dotis,n.*171. *ff. ſoluto matrim.*

Servitutem qui tenetur dare in uno loco,poteſt in alio concedere,ſi hoc non nocet ſervienti,*l.* 26.*fin. ff.de religioſ.& ſumptibus fun.* Menoch *conſult.* 51. *n.* 45. Barboſ.*in l.* 12. *ff.ſoluto matrim. in princip. p.* 2. *n.*35. *&* 36.

Servitus extinguitur, & liberæ manent ædes,à ſervitute, quando ambæ fuerunt in dominio unius, & poſtea dividuntur inter duos, *l. ſi quis ædes* 29.*ff. de ſervit. urban. prædior.* in tantum quod vendens dominus unam illarum debet nominatim eis imponere ſervitutem,aliàs liberè venditæ ſunt, ex verbis *dicta l.ſi quis ædes,*facit text.*in l,quidquid,ff. communia prædior.l.ſi binarum,l.binas ædes, ff. de ſervit. urban prædior.* & vide circa iſtam materiam Surd. *conſ.* 17.

Servus partis intereſſentis eſt ſuſpectus,*l.etiam,C. de teſtib.l pen.ff.eod.tit.c.ult. .item idonei* 4.*q.* 3.

Servus exoratus cum libera non eſt legitimus filiorum adminiſtrator, quia ſervus non habet filios in poteſtate,juxta reg.*l.quod attinet ff de reg. juris* & tutor datur eis qui non ſunt in poteſtate alterius,*l. fin.in princ.C.de curatore furioſi,princ. Inſtit.de tutel.* faciunt text. *in §.* 1 *inſtit. de patria poteſt* & quæ Cabed. *dec.*150.*p.*1.

Servus qui dicit ſe liberum, non debet pendente lite reponi in libertate, Azeved. *ad l.* 8. *n.* 4. *cum ſequentibus tit.*9.*lib.*3.*nova recopilat.pag.* 246.

Servi dicto ſtatur circa morbum,*l quæro,*. *fin. ff.de Ædilit.edicto,*Paul.*in l.quicunque, in fin C. de ſervis fugitivis,*Bart.Alex. & Jaſ.*in l.*2.*§.ult. ff. ſi ex noxali cauſa agatur.*

Servus poteſt præjudicare domino in acquirendis, Tiraq. *de jure primog.q.*6. *n.* 15. intellige ſolùm procedere cùm per alium nobis acquiritur, ſecus ubi a nobiſmetipſis jus illud acquirendum pendet, Cald. *de reſolut. emphyt.c.* 11. *n.* 4.

Verbo SIMILE.

SIMILIA ſunt illa,quorum qualitas eſt una, Cota *in memoral.* verbo *ſimilia, pag.* 762. vel ſimilia illa dicuntur, quæ regulantur per unius & ejuſdem rationis identitatem,vel in quibus eſt eadem aut major ratio & ſimilitudo, vel paritas rationis, vel ſimilis qualitas, vel in quibus ratio diverſitatis reddi non poteſt,Phœb. *p* 2.*dec.*126. *n.* 34 ubi *n.*36. quod ut caſus omiſſus ſit ſimilis expreſſo, & ſuper eo comprehendatur,debet eſſe ſimilis quoad tria,ſcilicet quoad mentem, quoad rationem, quoad effectum,aliàs caſus omiſſus remanet in diſpoſitione juris communis.

Simile non eſt idem, ex citatis per Barboſam *in libello de principiis,& locis commun. utriuſque juris, lit. S, n.*9. quibus adde Reynoſo *obſervat.* 21. *n.* 11. Ignat.del Vilar.*in Sylva reſponſ. lib.* 2. *reſponſo* 11. *n.*11.*ſ.*3.Phœb.*dicta dec.*126 *n* 34. *cum ſequentibus,* Auctor. *ad c.*2. *de tranſlat. Epiſcopi,n.*10. Et de argumento à ſimili vide eundem Barboſam *lit. A, n.*221. cui adde Auctor. *ubi proximè, & ad c.inter cæteras, de reſcriptis,n.* 55.

Verbo SIMONIA, SIMONIACUM.

SIMONIA eſt peccatum contra Spiritum ſanctum, ut probatur quodam miraculo,de quo Illeſc.*p.*1.*Chron. Pontific.lib.*5.*cap.*13.*prope finem* De ſimoniæ origine & antiquitate vide Fr Hieron. Roman.*p.*1.*lib.*3 *de Republica Chriſtiana, cap.* 14. *in fine.*

Simoniæ crimen non committitur, niſi præcedente pactione,Farin.*de delict.p.*4.*conſ.* 75. *n.* 24 *& num.* 48. *&* 53. *& n.*80.*& n* 109. & ad privandum quem beneficio debet probari ſimonia realis, *ibidem num.*33.

Simonia non inducitur quando fit renuntiatio cum clauſula,non aliter,nec alio modo. Farin. *dicto conſ* 75.*n.*17. & quando fit in manibus Papæ, *ibidem num* 33.

Simonia realis contrahitur dando pecunias pro adipiſcendo beneficio,vel ejus poſſeſſione. Limitatur tamen quando proviſus habet titulum legitimum & juridicum, taliter quod ab adverſario nihil prætendat acquirere,nec reſpectu tituli,nec reſpectu poſſeſſionis,cùm realiter & verè adverſarius non dicatur beneficiatus,ſed tantummodò perturbans & inquietans,atque indebitè moleſtator:nam in hoc caſu non eſt dubium quod talis beneficiatus poteſt licitè & abſque vitio ſimoniæ dare pecunias ſuo adverſario, ut deſiſtat à tali perturbatione & moleſtia,ita eſt doctrina expreſſa Abb. *in c.dilectus* 1.*n.*4.*verſ. pro jure autem quæſito,& verſ. puto tamen quod ſi potentiam,& in c. Matthæus,n.*4. *& in c.cum Eccleſia, n.* 6.*de ſimonia.*gloſſ. *in c cum pridem, de pactis,* verbo *illicitè,* ubi Abb.*n.*9.Bald. *in c.ad audientiam* 2. *de reſcriptis, c.dilectus* 3.*de ſimonia,*Navar. *in man.c.*23 *n.*101.Flamin. *de reſignat.lib.*14.*q.*3.*n.*6. *&* 7.

Simonia committitur dando aliquid pro redimenda vexatione in ſpiritualibus, ſi non habetur certum & plenum Jus in re: dicitur certum, quia non ſufficit habere jus dubium: dicitur etiam plenum, quia non ſatis eſſet habere certum,niſi eſſet plenum jus in re.Exemplum:Conſecutus eſt quis Bullas à ſummo Pontifice,ſed non poteſt habere poſſeſſionem beneficii,niſi pro illa det aliquid temporale; tunc ſi daret aliquod temporale,committeret ſimoniam, Galet. *in margarita caſ.conſc.* verbo *ſimonia, pag. mihi.* 242. ubi citat Nav.*conſ.*29.*&* 49 *de ſimonia.*Pro vexatione redimenda licet dare temporale pro ſpirituali, quando is qui vult redimere vexationem jus bonum in cauſa obtinet,ſecus quando non habet, vide Barboſ. *ad c.niſi eſſent* 21.*de.præb.n.*7.Menoch.*conſ.*67. *n.* 17. *cum duobus ſequent.*ubi *n.*20.quod clauſula proteſtationis;ſi ita placuerit Summo Pontifici, excuſat paciſcentes à crimine ſimoniæ.Poſt jus quæſitum in beneficio illicitum eſt redimere vexationem, vide Barboſam *in collect.ad c.Matthæus* 23.*de ſimonia, n.* 4 & varios caſus de redimenda vexatione,vide per eundem *ad c.ſuper eo* 4. *de uſur.n.*11. *cum ſequentibus,* & ad propoſitum Quarant. *in ſumma Bullarii,* verbo *beneficiorum poſſeſſio, pag.* 69. & Paul. Comitol. *reſp*

moral

*moral.lib.*1. *quæſt.*80 *verſ. quæritur igitur.* Ubi quod pro injuſta tantùm vexatione, & pro jure ſuo retinendo licitum eſt pecuniam dare. Et poſſeſſione carenti, ſeu ſpoliato non licet redimere vexationem quantumcunque jus habeat in beneficio quia poſſeſſio beneficii eſt quid ſpirituale, ſeu connexa ſpirituali propter adminiſtrationem Ordinis vel clavium, quæ inde ſequitur. Imol. & alii. *in cap ad aures de ſimonia,* Abb *in c dilectus* 1. *eod. tit.* Navar *in man. c.*23. *num* 1 1. Sot *de inſtit. lib* 9. *q.* 6 *art.* 10 Sylv. *in ſum.* verbo *ſimonia*, *n.*5. Ludovic Lopez *in inſtruct conſcient tom* 2. *capit.* 302. Quidquid dicant Aragon. 22 *q.* 100. *art.* 1. Roder *in ſu* *tom.* 2. *c.*59. *n.*5. & *c.*62. Veiga *in ſum. p.*2 *c.* 01. *caſu* 19. 33. & 44. *ad finem,* & 77 Petr. Ledeſm 2. *p.ſ m. tract.* 12. *concluſ.*16 & 27. quos citat, Garc. *de benef. p.*1 *c.*2 *n.*53. & vide Barboſam *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.*3 *alleg* 60. *num* 54. & *in collect ad. cum pridem, de pactis, n.*6 Alia de hac materia vide per Suar. *li* 4. *de ſimonia, c* 19 7. & plures Doctores vide apud Cened. *ad Decretal collect.* 17 *n* 1

Simonia non committitur in datione rei temporalis facta ex intervallo, gloſſ. 1. *in cap* *ſſi ii* 38. *de elect* Maſcard *de prob. t. concl* 11 5. *n.*6 Menchah. *de præſumpt. lib.* 5. *præſump.* 8 *n* 7 A t. Gabr *lib.* 1. *de præſumpt. concl.* 1, *num* 6. *cum ſequentibus*, ubi *n.*15. reſolvit quod ceſſante conventione poteſt quis poſtea licitè ea pere temporale à ſponte dante, & vide Farin. *dec.* 102. *n.*2. *cum ſequentibus,* & *p.*3. *quæſt.*111 *num.*348.

Simonia contrahitur conſentiendo penſioni cum obligatione eam redimendi, Leſſ. *de juſtit. lib.*2. *c* 35. *dub* 21. *num.* 124. Idem etiam aſſerunt Bêta *reſponſ. caſuum conſcient. p.*1. *caſu* 3 *fol.*59. Garc. *de benef. p* 11. *c.*3 *num.*172. Nam in beneficiis prohibita eſt omnis pactio. *c.* *ult. de pactis*, Spin *in ſpecul teſtam gloſſ.*7. *princip. n.*33. Azeved. per text, ibi, *in l.*8 *tit.*2. *lib* 7. *nova recopilat.* Et reſignatio quæ fit cum pactione & modo eſt ſimoniaca, Flamin. *de reſignat lib* 14. *q.*3. *n* 1. *cum ſequentibus*, cùm debeat eſſe libera & pura, idem *lib.*1. *quæſt.* *num.* & *lib* . *q* 2. *num.*68. & 74 Guter. *conſult.* 12. *num.* 7. Barboſa *ad dictum c. cùm pridem, n.*5 *de pactis.* Quemadmodum beneficium eſt conferendum purè & ſine extrinſeca conditione, *c* *unic. ut Eccleſiaſtica beneficia ſine diminutione conferantur*, gloſſ. verbo *omnino, in cap ex parte* 12. *de offic. delegat.* Garc. *de benefic. p.* 8. *cap.*1. *num.*1 & 2. Gonzal *ad reg.*8. *gloſſ* 5. *num.* 5. Ideo renuntiantes beneficio ea intentione, ut ſibi reſervetur penſio demùm extinguenda pro certis anticipatis penſionibus, & ita paciſcentes procul dubio ſimoniam cómittunt, cùm dent temporale pro ſpirituali, ut *in toto tit de ſimonia*, & propterea graviter puniendi ſunt, & ab omnibus accuſari poſſunt, *c ſi dominus* 3. *de ſimonia,* & quicunque ad accuſandum admittitur, *c. tanta* 7 *eod tit.* ſimoniaca enim peſtis magnitudine ſua alios omnes morbos, omniaque crimina vincit, *c. ſi ut* 6. *eod. tit.* Probatur etiam, quia quotieſcunque collatio beneficii fundatur in aliquo pacto non gratuito eſt ſimoniaca, ut docet D. Thom. 2. 2. *q.* 38. *art.*2. Et ratio eſt, quoniam ſpirituale cum non ſit natura ſua vendibile, gratis donari debet, ſecundùm illud Chriſti Matth. 10. *Gratis accepiſtis gratis date.* Deinde, quodcunque ſpirituale eſt mera Dei gratia, gratia autem nullo modo gratia eſt ſi non gratis datur, ſeu ſi non gratis recipitur, ut declarat Leo Papa *in cap. gratia* 1. *quæſt.*1 & Urbanus *ca Salvator* 1. *quæſt.*3. Ulteriùs id quod in temporalibus efficit uſuram, in ſpiritualibus cauſat ſimoniam, ut eſt commune Doctorum axioma, ſed mutuum dare cum pacto redimendi talem, vel talem rem eſſet realis uſura, quia aliquid extra ſortem exigeretur, contra illud Chriſti. *Mutuum date nihil inde ſperantes*, ergo reſignare beneficium cum pacto redimendæ penſionis erit ſimonia realis, *c* *ast. in ſum.* verbo *ſimonia*, & 2 2. *q.* 100. *art* 6. Sylv. verbo *ſimonia, q* 21. Sot. *lib* 9. *de juſt. & jure*, *q.*6. Probata igitur ſimonia reali, aut conventionali non ſolùm proviſio beneficii erit nulla, ſed etiam proviſus inhabilis ad illud obtinendum, ut patet ex tex *in cap nobis* 27 *de ſimonia, c. pen. de elect.* ubi Doct Ugolin *de ſimonia, tab.*4. *c.*6. *n.*2. Leſſ. *de juſtit. lib* 2. *cap.* 35. *n* 119 Suar. *de relig. tom.*1. *tract.*3. *lib.*4. *de ſimonia. cap* 58. *n.*9.

Simoniaca ſunt pacta adjecta in contractibus beneficialibus, niſi confirmentur per Papam, *cap. quam pio* 1 *quæſt* 1. *cap. pactiones ult. de pactis*, gloſſ. *in cap. unico, verſ. ſub modo, ut Eccleſiaſtica beneficia ſine diminutione conferantur*, gloſſ. per text. ibi, *in cap. ſignificaſti*, verbo *itaque, de præbend* gloſſ. *in c. ex parte* 1. *de offic. delegati, Concil. Trident. ſeſſ.*25. *de reformat. c.*9. Gig *de penſion quæſt* 5. *num.*3 Creſcent *dec.*5 *de ſimonia* Emman Roderic. *in ſum. tom* 2. *c.*56 *per totum,* & *c.*60. *n.*2. Barboſa *ad c. cum pridem* 4. *de pactis num* 7.

Simoniæ crimen quando eſt notorium reddit ſimoniacum irregularem, ſi verò ſit occultum, non eſt irregularis poſt pœnitentiam, & abſolutionem ab excommunicatione, & celebrans ante dictam abſolutionem erit irregularis, quia celebrat in excommunicatione, & ideo irregularis violando cenſuram Eccleſiaſticam, à ſolo Papa diſpenſatur, Sayr. *de cenſur. lib.*7. *c.*12. *n.*10.

Verbo SOCIETAS, SOCIUS.

SOCIETAS prava paulatim depravat, & corrumpit innocentem, Barboſa *ad cap. poſtquam*, *de elect n.*2.

Socii non obligantur ad ea quæ ſunt diverſa, nec comprehenſa in ſocietate, ſed ſeparata, *l. nemo ex ſociis, ff. pro ſocio. l. ſi ſocius, ff. ſi certum petatur*, Genuenſ. *dec.* 14. *n.* 182.

Socio adminiſtranti an ſit danda major pars lucri attenta qualitate & induſtria perſonæ? Vide Mex. *in tract. taxæ panis, concluſ.*2. *num* 85 Et quid ſi plus laboravit cum filiis? Vide Rauchin. *p.* 4. *concl.* 469. Et non tenetur ſumptus ex ſuo facere, Barboſa *in l. fructus, num.* 7. *ff. ſoluto matrim.* Mendez *in praxi, lib.*4. *c.*3. *n.* 11.

Socius propter debitum ſocietatis, quod debet alii conſocio poteſt carcerari ex Bald. *in l. liber captus, ad finem C. de cap. & poſtlim. reverſ.* ſequuntur Avend. *reſponſo* 8. *num.*7. Barboſa *in l. maritum* 2. *ad medium. ff. ſoluto matrim.* Et habet privilegium ne conveniatur ultra quam facere poſſit, *l. verum, ff. pro ſocio.* Surd. *de alim. tit.*1. *q.*78 *n.* 9. Cur Philip. *tom.*2. *lib.*1. *c.*3. *n.*50.

Socius in materia individua gaudet privilegio ſocii, Surd *dec.* 301. *n* 6.

Societas non præſumitur, ſed debet probari, Surd. *conſ.*44 *n.*9.

Socii quando contrahunt ſocietatem, licèt tempus non ſit limitatum, poſſunt de anno in annum revidere rationes ſuas, Bart. *in l.*4 *C. de ſuſceptor. & arcar. lib.*10. Cur. Philip *tom.*2. *lib.*1. *c.*3. *num* 45. Et præſumitur ſi ſit mercator, quod lucratus eſt, *l. comperimus, Cod. de navicular lib.*11. Cur Philip. *dicto cap* 3. *num* 16. Gregor. *l.*13. *tit* 10. *part.* 5. verbo *ganancias*, Thom. Valaſc. *tom.* 1. *allegat.*76. *num* 32. quod procedit, ſi alii ejuſdem artis lucrati ſunt Alexand. *conſ.*47. *vol* 1. Rota Genuæ *deciſ.* 1. 9. & *deciſ.* 106. Et poteſt fieri executio in capitali, non liquidato

Digitized by Google

liquidato priùs debito, aliàs lucro, Gregor, *l.* 10. *tit.* 10, *part.* 5. *gloſ. fin. ad finem*, qui refert Bald. *conſil.* 493. *num.* 3. *vol* 4 ubi alia de materia, Thom. Valaſc. *d. alleg.* 76. *n.* 50. *cum ſeqq.* Cur. Philippic. *ubi proximè, n.* 17. Valaſc. *conſult.* 164. *num.* 9. *p.* 2. Et de lucro vel damno conſtare non poteſt, niſi deducto ſorte principali, Menoch. *conſult* 3 11 *n.* 41

Socius mercator tenetur oſtendere libros accepti, & ſoluti, ut ſic poſſit conſtare quid fuerit lucratus, Bart *in l.* 1. §. *officio, ff. de tutel. & ration. diſtrahend.* & *in l.* 1. §. *quod de frumentaria, ff. de adminiſtrat. rer. ad civitatem pertinent.* reſolvunt Alex. *conſ.* 47. *vol.* 1. Rota Genuæ *deciſ.* 187. Soar. *receptar ſentent. theſauro.* verbo *rationes, pag.* 550. Menoch *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 209 Rebuff *in l. boves inter edero, ff. de verbor. ſignific. pag.* 393. Aloyſ Ricc. qui plures citat *deciſ. Cur. Archiepiſc. Neapolit p.* 2. *deciſ.* 36. *cum* 4. Pariſ. *conſ.* 84. *num.* 18. *vol.* 1. ubi quod tenetur reddere rationem ſocietatis adminiſtratæ, & *conſ.* 83. *num.* 6. *vol* 2. & *conſil.* 87. *num.* 15 *vol.* 1. Et quid ſi dicat, *que ſera crido por ſua verdade ſobre o ganho è perda?* Vide eundem *conſil* 74. *num.* 24 & *num.* 35. *dicto vol.* 1. & Flor. *in addit. ad Gam deciſ.* 110. *num.* 17. Camil. Borrel. *in ſum. deciſ. tit.* 60. *n.* 395. *cum ſequentibus*. Farin. *de delict. p.* 4. *deciſ.* 61. *n.* 3 & ibi additio, & de libro vide aliqua per eundem *p.* 7. *in fragm. lit. A*, *num.* 47. *cum ſeqq.* facit text. & ibi Bart. *in l. cum ſervus, ff. de condit. & demonſtrat.* Alias contra ſubducentem librum juratur in litem *dicta l.* 1. §. *officio, ff. de tutel & ration. diſtrabend.* Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *laſis, n.* 134. *Cod. de in integrum reſtit. minorum.* Et ſocio dicenti non habere librum non eſt credendum, Ricc. *dicta deciſ.* 36. *n.* 5. Et præſumptio eſt contra illum qui non conficit librum Pariſ. *dicto conſ.* 87. *n.* 18. Et tenetur de culpa & negligentia, Menoch. *conſ.* 121. *num.* 46. Et præſumptio eſt contra illum, qui non vult reddere rationes, idem Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 55 *num.* 9. Et dolus præſumitur contra eum, qui non facit quod facere tenetur, *l. ſi procuratorem*, §. *dolo ff. mandati*, Menoch. *d. præſumpt.* 55. *num.* 10. & *lib* 5. *præſumpt.* 3. *num.* 66 Et interim quod non reddit rationes, cenſetur ſocietas continuata. Flor. *ad Gam. deciſ* 254. Et non poteſt reddere rationem per aliam perſonam, quia eſt electa Induſtria ſui ipſius, *l. inter artifices ff. de ſolut.* Rota Genuæ *deciſ.* 209. Et debet ſigillatim, & non generaliter reddere rationem, Rebuff. *ubi ſupra*, *pag.* 393. Et hæres tenetur exhibere librum rationum defuncti in eo caſu, in quo defunctus teneretur, cujus juramento non ſtatur, quod libet ille ad ſe non pervenerit, Menoch. *lib.* 6. *præſumpt.* 91. *num.* 10. ubi *num.* 11. quod juris præſumptione cenſentur omnia perveniſſe ad hæredem, quæ fuerunt apud defunctum.

Societatis contractu proceditur ſummariè, ut ſervati in Senatu docet Thom. Valaſc. *alleg.* 76. *num.* 32. alter Valaſc *p.* 2. *conſult* 164. *n.* 9.

Societas ad tempus contrahi poteſt, *l.* 1 *pro ſocio*. & en finito finitur ſocietas, *l. actione.* §. *item qui ſocietatem, ff. illo tit.* Si tamen in ſocietate permanſerint ſocii, tacitè videbitur renovata, ut tradit Bart. per text. ibi, *in l. ſi id quod*, §. *ſi ſervus, ff. pro ſocio*, facit in argumentum *l. item quæritur*, §. *qui impleto*, *ff. locati*, & reſolvunt Valaſc. *in conſult.* Cur. Philip. *tom.* 2. *lib.* 1 *cap.* 3. *num.* 43. *cum ſeq.* addit. ad Gam. *deciſ.* 254. & in terminis ita conſuluere Socin. ſenior *conſ.* 82. *n.* 13. *lib.* 1. Dec. *conſ.* 547. *n.* 4 Pariſ. *conſ.* 82. *n.* 35. & 37. & *conſ.* 84. *n.* 51. *vol.* 1. quos refert & ſequitur Menoch. *conſ.* 121. *num.* 50. & 51. Et iſta protogatio in nihilo nocebit fidejuſſori, *l. ſi cum Hermes*, & ibi Bald. adnotavit, *Cod. locati*, latè Tiraq. *de retract. tit.* 2. § 1. *gloſ.* 7. *n.* 32. Menoch. *conſ.* 120. *n.* 29. & *de præſumpt. lib.* 5. *præſumpt.* 85. *n.* 50 Et eſt expectandus anni curſus, quando ſine tempore fuit contracta ſocietas, Cur. Philip. *d. cap.* 3. *num.* 37. Et quando videatur ſocietas protogata, etiamſi unus ex ſociis intereat? Vide Palat. *in repetit. rub.* § 42. *num* 28.

Societas omnium bonorum eam habet conditionem, ut omnia æqualiter inter ſocios dividantur, Surd. *de alim. tit.* 6. *quæſt.* 11. *num.* 6. & *quæſt.* 13. *num.* 5. *cum ſequentibus*, & poteſt obligare conſocium, quamvis non fuerit contractum nomine ſocietatis, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 725. *num.* 4. *cum ſeqq.*

Socius tenetur de levi, *l. ſocius ſocio* 73. *ff. pro ſocio.* § *ult. Inſt. de ſociet* Menoch. *conſ.* 122. *n.* 46. Barboſa *in prælud. ad l. ſi mora, n.* 38. *ff. ſoluto matrim.*

Societas poteſt contrahi cum pupillo, Pariſ. *conſil.* 84. *num.* 4. *cum ſequentibus*, *vol.* 1. Surd. *conſult.* 9. & *de alim. tit.* 6. *quæſt.* 13. *num* 24.

Socius poteſt proſequi cauſam cœptam, licèt alius ſocius ſit vita functus, argument. text. *in l. actione*, §. *mortuo*, *ff. pro ſocio*, junctis traditis per Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ cap.* 71. *num. ult.*

Socius utrum adverſùs ſocium poſſit agere remediis reſtitutoriis ad rem quam pro indiviſo poſſident? Vide Reynoſo *obſervat.* 29. De contractu ſocietatis vide Bonacin. *tom.* 2 *diſp.* 3. *quæſt.* 6. de contractu ſocietatis, & quando calculatio poſſit reiterari? Vide Seſſe *Aragon deciſ.* 38.

Verbo SODOMIA, SODOMITA.

SODOMIÆ crimen eſt caſus reſervatus, Bonacin. *de iis quæ pertinent ad uſum matrimonii, quæſt.* 4. *puncto* 11. *propoſit.* 2. *num.* 5. Et divortium poteſt fieri inter maritum & uxorem propter crimen ſodomiæ, Clar *pract. lib.* 5. §. *ſodomia*, *num.* 7. Bonacoſ. *p.* 2. *fol.* 71. verbo *ſodomia*, Barboſa *p.* 2. *rub. n.* 30. *ff. ſoluto matrim.* Sanch. *de matrim. lib.* 10. *diſp.* 4. *n.* 2. *cum ſequentibus*, Farin. *de delict. p.* 5. *quæſt.* 145. *n.* 85. Cened. *ad Decretal. collect.* 130. *n.* 2.

Sodomitæ omnes interierunt ſubitò in initio Nativitatis Domini noſtri Jeſu Chriſti. Matta *de juriſd. p* 2. *cap.* 15. *num.* 11. Azeved. *ad l.* 1. *num.* 12. & 13. *tit* 21. *lib* 8. *novæ recopilat. tom.* 5. ubi etiam ait quod eſt majus crimen, quam agnoſcere matrem. De hoc crimine vide gloſſam poëtæ Joannis de Mena *in tertio ordine veneris. copula* 10 *ſ.* 83. *juncta p* 82.

Sodomita non poteſt facere teſtamentum, Guter. *pract lib.* 2. *quæſt.* 39. Cened. *ad Decretal. collect.* 130. *num.* 11.

Sodomitæ an ſint privati beneficiis ipſo jure, vel ſint privandi? Vide Garc. *de benefic. part.* 11. *cap.* 10. *num.* 191. *cum ſequentibus*, ubi *num.* 196. quod hodie ex conſtitut. 70. Pii V. Clerici tam dirum nefas exercentes omni privilegio clericali, omnique officio, dignitate & beneficio Eccleſiaſtico præſentis canonis authoritate privantur, ita quod per judicem Eccleſiaſticum degradati poteſtati ſtatim ſæculari tradantur, &c. & ſic ipſo jure privantur beneficiis, officiique executione, & ſunt ipſo jure depoſiti & in effectu irregulares, & plura de hoc crimine vide per Salzed. *in pract. crimin Canon. cap.* 86. Et pœnæ contra Clericos ſodomiticos intelliguntur ſolùm de exercentibus crimen illud, hoc eſt, qui quaſi ex uſu continuato id exercent, Sayr. *de cenſur. lib.* 7. *cap.* 12. *num.* 13. quæ limitantur in occultis, Quarant. *in ſum. Bullar.* verbo *Sodomia*.

Verbo

præſumpt.lib.3. præſumpt.46. Valdeſ. ad Soar.part. 2. pag.113. Burg. conſil. 3. n.73. Rot. Genoæ deciſ.127 num.7. Aym. conſ.129 n.2 ubi limitat.Gam deciſ 247 num.2.Maſeard. de probat. concl.611.& concluſ.1159. & concl.1319.num.11.Surd de alim.tit.6.quæſt 8.n 51 Cald. de empt.cap.20.n.13. Farin.deciſ.339.ad finem in noviſſ.Et in dubio præſumitur res empta ex pecunia propria, Tiraq. de retr. lign.§.1, gl.8.num.63.& §.10 gl.1.num. 3. Menoch. conſ.113. num. 60. Cald. d.tract.de emp.cap.7.num.4.cum ſeqq.

Solutio videtur facta de reliqua ſumma quando aliquid petitur de reſto, ſecundùm Paulum in l.pater ſuus, n.3.C.de teſtam.Bart,in l.ſi cum dos,n.2.ff. rerum amot.& alios quo refert Parlador. lib. 2. rerum quotid.cap.fin.p.5.§.2.n.10.Maſcard. de probat.concl,680. num.20.& concl 1111,n.20.Thom.Valaſc.allegat. juris tom.1.allegat 76.num.19.Cur.Philip.tom 2.lib. 2. cap.7.n.33.Stephan.grat. diſcept forenſ.cap.486.n.34. & 33 & cap.570.num. 33, cum ſeqq.

Solutio facta judici aut apparitori exequenti liberat debitorem,l.quæſitum,ff.de diſtrat.pign. Parlador. lib.2.rerum quotid.cap.fin.p.5.§.17.num.10.

Solutio debiti facta à tutore nomine pupilli ſine judicis mandato,valet juxta text,in l.Lucius,§,tutela & §.fin. ff.de adminiſtr. tutor. reſolvit Tiraq de retr lign. §.1.gl.18. num.93 Cald. in l.ſi cura orem,verbo leſis, num. 58. cum ſeqq. Cod. de integrum reſtitut. minorum.

Solvens theſauratio Regis an deobligetur, ſi non eſt ſolvendo? Vide Chaſſan. in catal.glor.mundi p. 5. conſiderat.24.fol. 118. verſ.200. & p.6. conſiderat.12 Rebuf. de privileg ſcholar.privil.114.

Solutio debiti quocunque tempore poteſt allegari etiam in executione ſententiæ, Dec. in l.bona fides num.3.ff de regul juris,ex eo quia bona fides non patitur ut bis idem exigatur, in tantum quod etiamſi ſtatutum dicat, quod nulla exceptio admittatur exceptio aut impedimenta ſolutionis nunquam videntur excluſa, ut per Angel. in l.non tantùm,§.pro emptore, ff.de petit hæredit.Alex. conſ.103.num. 8. lib 5. Decif Genuenſ. 104.num.1.

Solutio debet fieri congruo loco & tempore, l. ſi ſolverus, & ibi Bart ac omnes, ff.de ſolut. Bald. in l.acceptam, q.2. & ibi Salicet. oppoſ.3. Cod. de uſur. habetur in l. qui Romæ, ubi bona gloſſa, ibi verbo obtulerit, ff de verbor.obligat. Tiraq. de retr.lign. ad finem tit.num 84.Noguſant.de pignor.p 3.memb.3.q.2, num.9. Næv. in l.creditor oblatam 102.ff.de ſolut.n.2. Et an alio loco? Vide eundem in l.uſuras, q.8. Cod. de ſolut. & debet fieri in loco ubi fuit contractum Stephan,gratian. diſcept.forenſ.cap.11. num. 19. cum ſeq.ubi num.22. quod in menſura attenditur locus contractus.Et poteſt fieri creditore invito ante tempus,Valaſc.de partit. cap.21 n 7.gratian. d. tract. 8. num.3.cum ſeqq.

Solutionem ſi quis tenetur facere certa die & certo loco deſtinato,puta in civitate Florentiæ die Paſchatis, ille cui debet fieri ſolutio probare debet, quod fuit in illo loco paratus ad recipiendum, & ſi hoc non probaverit, non eſt probata mora per lapſum diei,Bart in l.item illa,col.3.num:11. verſ. quæro pone,ff.de conſtit. pecunia, & hanc doctrinam Bart, meritò multi Doctores ſequuntur, ut Goillelm. Alberic. & Paul. in d.l.item illa,Alex.conſ.41. lib. 4. & conſ.177,col.2.lib.2 & conſ.92.col.5.lib. 1.& conſ 33. col.2 verſ.quio reſpondeo,lib.6.Dec.conſil.556.col. fin. Gozad.conſ.57.num 13.& conſ.31. col.fin. in princ. & conſ.66 col.1.Afflict.deciſ.306.col.1.Soc.conſ.180. col. pen.Pariſ. conſ.5.num.47.lib.4.Roland. conſ.57. num. 38.lib 1 Maſeard. de probat. concl. 1166. numero 23. Surd de alim.tit 1 quæſt.42.num.128.cum ſequentibus, & cùm non fuerit præſens, requiritur ut per novam

interpellationem conſtituatur in mora,juxta reg. l. ſi ex legati cauſa,ff.de verbor. obligat. Et loci adjectione,ac temporis certi conſtitutione ſulvere promittens, illius lapſu in mora eſt,l.magnam,Cod. de contrah.& commit ſtipulat. Rot Genuæ deciſ 150. num.1. Dies enim interpellat pro homine, & conſtituit debitorem in mora,d.l.magnam,cap.potuit,in fine, de locato,Surd.d.quæſt. 42. a num. 123. & deciſ.57. num. 7. Maſeard.d.concluſ.1066.num.19.Grat. diſ.forenſ. cap. 579. num. 12.

Solutionem diminutam creditor non tenetur recipere,l.tutor,§. Lucius,ff de uſuris,Cov.var. lib. 1.cap. 2.n.5.verſ. ad textum, Stephan. gratian. diſcept.forenſ.cap 637.num.11. Cur. Philip. tom.2.lib.1. cap.7. num 32.Gabr.Pereira deciſ.41.n.4. Particularis enim ſolutio multa affert incommoda,l.planè,ff.famil. herciſc.gloſſ.Bart. Alex. & Iaſ.in l.quidam æſtimaverint, ff.ſi cert.pet.Surd.eum aliis deciſ.185.num. 2. Idem in compenſatione,Grat. diſcept.forenſ.cap.515 n. 46. & 47.Et tenetur ſolutionem ante tempus acceptare, ſi tempus eſt petitum in favorem debitoris, Valaſc. de partit.cap.21 n.7.& 8.Næv.in l.quod in diem 70.ff. de ſolut.Et ſi in favorem creditoris fuerit poſitum tempus,non tenetur acceptare,Cur Philip.d.cap 7. n. 11. Et ſi pars liquida ſit,& pars liquidanda, tenetur liquidam recipere, Aloyſ. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit.p 2.deciſ 130.num. 15.

Solvens in publica ſubhaſtatione de mandato judicis,non debet decipi,nec aliquod damnum ſentire,& liberatur, Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap.36.num.37.

Solutionem qui tenetur facere alicujus pecuniæ cum intereſſe,tenebitur ſolvere uſque ad executionem completam,ut probant text.in l.in fideicommiſſis, in princip.ff.de uſur Roderic. Xuar. in l. poſt. rem judicatam,ſuper declarat. leg.regni, quæſt. 8 pag. 362. Cald.de empt.cap 19. num. 40.& de mora circa ſolutionem,vide Barboſam in l.ex diviſione, num 28. cum ſeqq ff.ſoluto matrim.Quid ſi ſuppoſuit bona ſua haſtationi? Vide Surd. deciſ.262.num.6. ubi quod intereſſe currit,quatenus durat mora qui de alim.tit 1. quæſt.48.num.18.agit de illo qui conſuevit dare pecuniam ad honeſtum lucrum, qui petere poteſt intereſſe,ſive ſit ratione damni emergentis, ſeu lucri ceſſantis; & num 44. quod peti etiam poteſt quando probatur quod mercatores talis artis ſolent communiter lucrari. Et de intereſſe damni ob retardatam ſolutionem,vide Cald. de empt.cap.25.n.45. cum ſeq.

Solutio quo pacto probetur, quando poſſunt intervenire conjecturæ? Vide Surd.deciſione 105. Maſcard.de probationib. concluſione 1318. num. 26.cum multis ſeqq

Solvens præſumitur debitor,Cald. de empt. cap. 7. num. 13.

Solvere recuſans,vel debitum negans, vim infert turbativam,Seſſe de inhibis.cap.9.§ 3. num.33.

Solvere promittens cùm tenetur ex aliquo contractu invalido, ex promiſſione poteſt obligari, quia dicitur novus contractus,l.adoptio,ff. de adopt. Surd. de alim tit.7.privil.21. num. 24

Solvens alicui qui fuit præpoſitus ad contrahendum liberatur,Bart.in l quod Servius, ff. de ſolut. vel ſolvens filiofamilias qui patris pecunias mutuò dedit,vel monacho mutuanti vel prælato putativo, qui contraxerat,liberatur,ex Surd.deciſ.229 num 8. cum ſeqq.& faciunt quæ Grat.diſcept.forenſ.cap.560. n 36. ubi quod valent geſta cum tutore, ne contrahentes decipiantur

Solutio fieri poteſt ſocio, Stephan. Gratian. diſcept.forenſ.cap 401.num 45.Cur. Philip. tom. 2 lib.2. cap 7.n.9.De depoſitario qui ſulvit, vide Gratian. d. tract.

Auguſt. Barboſa Repertor. T

*tract.cap.*704.*num.*36.*&* 37. Etirei quando ſunt duo ad ſolvendum, & unus ſolidum ſolvit, nihil poteſt repetere à correo, Bart. *in l reus*, *num. Cod de duobus reis*, Surd. *deciſ.*308.*num.*10. Valaſc. *conſult.*127 *num.*7.

Solvena alii quàm vero domino, quando liberetur. Vide Ror. Rom. per Farin, *deciſ.* 15 . *&* *deciſ.*849.*num.*2.

Solvens alii quàm vero creditori, non liberatur, *l.* 1. §. *ante omnia* . *ff. de pactis*, cum aliis relatis per Surd *deciſ.*60.*num.* 1. *& deciſ.* 129.*n.* 1. Stephan.Grat. *diſceptat. forenſ. cap.*10. *num.* 30.*cum ſeq.* ubi etiam quod ſi contraxit, poteſt recipere ſolutionem, Barboſ. *ad cap. ea* 22. *num.* 3 *de jurejur.* qui ibidem addit, niſi ſolutio fiat prælato putativo, non verò intruſo; & ſecus eſſe ſi ſolvat de mandato judicis, quia tunc liberatur. Quid in foro conſcientiæ; Vide Sayr. *in Clavi Regia, lib.* 16. *tract.* 5. *cap.*7. *num* 6-7. *&* 8. ubi quod remota fraude & præjudicio primi eredirois, non peccat, nec tenetur de damno, Poteſt tamen creditor inhibere debitori ſuo, ne ſolvat, Cabed. *parte* 1. *deciſ* 86. ubi etiam quod hæc inhibitio non poſſit fieri laico de mandato judicis Eccleſiaſtici. Et debitores hæreditarii ſolventes falſo hæredi, non liberantur, Gratian *cap.*194.*num.*17. Et ſolutio facta Fatri tanquam legitimo adminiſtratori de eo quod debebatur filio, liberat debitorem, idem *cap.*401. *num.*3. *cum ſeqq.* Et ſi ſolutio fiat Prælato putativo poſſeſſuri intruſo, liberat ſolventem, Maſcard. *de probationib concluſ.* 5323. *num.* 1. Surd *d deciſ.*129. *num* 10. Cald. *de empt. cap* 15. *num.*34 *in fine*, Gam, *deciſ.*16.*num.*1. & ibi Flor. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancel gl.*45. §.1.*num.* 6.17 *&* 18. ubi *num.*23. quod quaſi poſſeſſor attendare poteſt, & non qui caret poſſeſſione, & *num.*44. quod intruſus in beneficio reſervato non poteſt conferre, nec præſentare, & *num.*45.*cum duobus ſeqq.* quod non tenent contractus geſti cum illo . & vide Garc. *de benefic. p.*5. *cap* 5. *num* 4. ubi ait quod in collationibus, & præſentationibus proviſus à poſſeſſore prætertur proviſo à proprietario, Et ſolutio facta per metum judicis alii quam creditori, excuſat debitarem, Bart. *l. creditor*, *ff. de ſolutionib* Menoch. *de arbitr. caſu* 137. *& conſ.* 68. Guter. *lib.* 1. *pract q.* 113. Grat. *d. tract. cap.* 636. *num.* 1 *cum ſeqq.* & dicitur facta coactio, quando fit de mandato ſuperioris, Bonacoſ. *parte* 5. *fol.*7. verbo *ſolvere*, & ſi fiat de mandato judicis in uſto, non liberatur, Guter. *d. lib.* 1. *quæſt.* 81 *num.*10.*cum ſeqq.* Farin, *de delict. parte* 3. *quæſt.*97. *num.*117.

Solvere an quis compelli poſſit oblationes? Vide text. *in cap. ad Apoſtolicam, de ſimonia*, ubi Barboſa Gabr. Pereira *de manu regia*, *parte* 1. *cap.*8.*num. & cap.* 15.*fol.*139. *verſo*, *& num* 12. ubi quod inducitur obligatio ex præſumpta offerentium voluntate per tempus decenit

Solutio debiti præſumitur facta, ſi chirographum reperitur cancellatum per debitorem, Gregor. *l.* 11. *tit* 19. *partita* 3. verbo *otroſi dezimos*, *& l.* 9. *tit.* 14. *partita* 5. Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt* 141. Maſcard. *de probat. concluſ* 256 *n.*10. *& concluſ.*476. Surd. *conſ.*19. *num.*4. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*593. *num.* 15 .*cum ſeqq.* Cur. philip. *tom.* 2. *lib.* 2. *cap.*7. *num.*31.

Verbo SPOLIARE, SPOLIATIO, SPOLIATOR, SPOLIATUS.

SPOLIATO denegatur reſtitutio, quando lubens ſpoliatur beneficio, vel ſuper decimia Aloyſ. Riec. *deciſ. Cur. Archiepiſc Neapol p.*1 *deciſ.*79 *num* 3. Et dejectus tempore ſpolii non tenetur probare, ſe juſtum & verum poſſeſſorem eſſe, ſed ſufficere, ut probet ſe dejectum poſſeſſione quantumcunque iniuſta, etiam in beneficialibus, Gabr. Pereira *de manu regia*, *p.*2. *cap.*14. *num.*9.

Spoliare non dicitur qui continuat ſuam poſſeſſionem, Pariſ. *conſil.* 24. *volum.* 1. Paul de Caſtro *conſil* 346. *incip. F rma ampliori, col.* 2. *lib.*1 qui dicit communem. Et inhibitioni contravenire non dicitur, qui ſuam continuat poſſeſſionem, Ex Barboſa *in addit ad collect. cap.* 1. *in lite pend pag.*39. ubi etiam docet unumquemque lite pendente ſuam poſſeſſionem continuare poſſe.

Spoliare dicitur qui non ſinit poſſidentem uti re ſua, *l. vim facit*, *ff. de vi & vi armata*, Menoch. *de interd. remed.* 3. *retin. poſſeſſ. num.*468. Maſcard. *de probat. concl.*1329 *n.*21. Surd, *de alim. tit.*9. *quæſt.*27. *num.*72. *cum ſeqq. & deciſ* 194. Gam. *deciſ* 34. *num.*5. imò committitur furtum, ex Farin. *de delict. p.* 6. *quæſt.*78. *num.*8. Et qui impedit continuationem poſſeſſionis, committit vim, Robert. Lancelot. *de attentat. p.*2 *cap.*4. *limit.*2 *num.*7. Vel qui non admittit venientem ad poſſeſſionem, *l fin.* ubi Bart *ff. de precario*, Surd qui alios refert, *de alim. tit.*1. *q.*32. *num.*27. Et qui legem depoſiti non ſervat, Rebuff. *in tract. de except. num.*795. Et vim licitum eſt inferre occupanti in conſervatione rerum, etiam cum periculo perſonæ *l. ut vim*, *ff. de juſtit. & jure*, Barboſa *in remiſſ. ad Ordinat. lib* 5. *tit.*35. *in princip. num.*25. Auctor *de officio & poteſt. Epiſc. allegat.*61. *num.*6.

Spoliationis exceptio eſt dilativa, & poteſt poni in principio cauſæ, Barboſa *in remiſſ ad Ordinat. lib.* 3. *tit.*49. §.2. *num.*3. cui adde Cald. *forenſ q.*12 *num.*2. *& num* 67. & poteſt intentari in vim peremptoriæ, Gabr. Pereita *deciſ.*83. *num.*5.

Spoliator acquirens dominium poſt ſpoliationem poteſt ſe illo juvare. Stephan. Grat. *diſceptat. forenſ. cap.*142. *num.*13. *cum ſeqq.*

Spoliator poteſt opponere de melioramentis priùs ſolvendis, quibus res eſt melior facta, Cald. *de empt. cap.*27 *num.*5.

Spoliatus ante omnia eſt reſtituendus, *cap.*1. *de reſtitut. ſpoliat.* ubi Barboſa *num.*4 *cap frequens, eod tit. lib.*6. quanvis prædo, Cardoſ. *in praxi judicum*, verbo *interdictum*, *num.*36. Et antequam reſtituatur non tenetur reſpondere ſpoliatori, *cap.* 2. *de ord. cognit.* Menoch. *de interd. remed* 1. *recuper. poſſeſſ. num.*326. *cum ſeqq.* Et ſpoliatua debet reſtitui uſque ad minimum quadrantem, tam quoad poſſeſſionem rei, quàm quoad fructus, damna & intereſſe, Barboſa *ad cap ſi Epiſcopus*, 3. *quæſt.*2. *num.*1. *& ad cap. gravis* 11. *de reſtit ſpoliat. num.*2. Et ſpolium eſt purgandum antequam ad ulteriora procedatur, Grat *diſ. forenſ. c.* 724. *num.*5. *& num.*34. 44 *&* 46. Et ad propoſitum notabis quod in violentia illata requiritur poſſeſſio ex parte actoris, & ſpoliatio ea parte rei, gloſſ. communiter recepta, verbo *poſſeſſionem*, *in cap. conſultationibus*, *de officio delegati*, *l. meminerint Cod. unde vi*, Cardoſ. dicto verbo *interdictum*, *num.* 22. Mendez *in praxi*, *lib.*4. *cap.*10. *num.*1. *&* 2 Gom. *l.* 45. *Tauri*, *num.* 1·5. Cabed. *deciſ* 172. *num.*1. *p.* 1. Valaſc. *conſult* 173. *n.*5. *p.*2. Menoch. *de interd recup. poſſeſſ. in præfat. num.*2. Azeved. *l* 1. *n.*74 *tit.*13 *lib* 4. *nova recopilat.* Et ubi non eſt poſſeſſio, non poteſt eſſe violentia, *l.*1. §. *dejicitur*, *ff de vi*, *& vi armata*, Menoch. *in prælud. recuper. poſſeſſ. num.* 1. Et in cauſis violentiæ unica tantùm, & peremptori dilatio conceditur, Ordinat. *l.*3. *tit.*48. §. 2. Mendez *in praxi, lib* 3. *cap.* 12. *num* 1.

Spoliatus non reſtituitur quando conſtat de dominio ſpoliati, & ad commodum ejus, Stephan. Gratian. *diſcep. forenſ cap.*582 *num.*18. Et non reſtituitur, ſi tertius objiciat rem eſſe ſuam, Menoch. *remed.*

Digitized by Google

remed 1.reenper.poſſeſſ.à num.172 Cald.forenſ.lib.2. cap.36.num.18.Valaſc.conſ.162. num. 4. alter Valaſc. allegat.75.num. 13. Et ſpoliatus à judice juris ordine prætermiſſo, ante omnia reſtituitur,cap. eouquerente, de reſtit. ſpoliat. obi Barboſ. Et qnando timetur violentia in rebus, poteſt implorari judicis officium, Hyppolit.in l.1.§.præterea, num. 88. cum ſequentibus, ff.de quaſt.Menoch.de interdict.remed.5. adipiſc. poſſeſſ. num. 32.

Spoliatus de facto debet de facto reſtitui, etiam abſque aliqua juris ſolemnitate, Bald. Alex. & Jaſ. in l. pacto quopænam, Cod. de pactis, ubi aſſerunt, quod ſpoliatus debet in citatione reſtitui: ſequitur Roman.ſing.766.& conſ.222. incip. Circa. Alexand. conſ.5.lib.2.Felin.in cap.qualiter,num. 15. de accuſat. Innocent.in cap.querelam, de elect. ubi allegat gloſſ. in l. minoris annis,ff. de evictionibus, & l. pen. §. hoc edictum.ff ſi mulier ventris nomine, Menoch. de arbitr.lib. 1.quaſt.7.num.74. Meodez in praxi,lib.4.cap. 10. num. 25.

Spoliatus poteſt reſtitui ad poſſeſſionem ſine citatione ſpoliatoris,l.3.§.cùm agitur, ff. de vi,& vi arm. l.1.C.unde vi,cap Olim,§. 1.de reſtit. ſpoliat. Ordinat. lib.4.tit 58.§.2 gloſſ.2.& omnes in l.ni vim, ff. de juſt. & jure, & in cap.3 de ſentent. excom. Cov. in clem. ſi furioſus de homicid.2.p.§.1.n. 6. Menoch. remed. 1. recuper.poſſeſſ 204.Et quamvis hæc reſtitutio debeat fieri incontinenti,dicto.§.2.ibi,lego,intelligitur dictio in continenti, quando ſpoliatus id poteſt facere, ut argum. l. 2. verſ. confeſtim, ff. ad Tertyllian. docent Menoch de arbitr.caſu 11. & dicto remed.1.num.385. Tiraq.de conſtitut.3.p limit.21.num. 11.& probat Ordinat. d. §. 2. verſ. E quanto tempo.

Verbo Spurius.

SPURIUS quis non præſumitur,ſed naturalis, Surd.conſ 530.num.2.

Spurius dicitur infamis infamiâ facti, Menoch. con.345. num.21.& de arbitr lib. 2. caſu 464. num.17. & 18. Gregor. in princip. tit. 13. p 4. verbo eaem,& verbo los honran,Perez tit. 2. lib. 5. Ordinam. p. 92. Valaſc.conſult.17.Farin. de delict.p 1:lib.1. quaſt.13. num.52.& p.2.lib.2 tit.6. quaſt. 56. num. 399. cum ſequentibus. Et eſt turpis perſona, Roland. conſ. 87. num.2. vol. 3.

Spurius nec agnatus, neque cognatus dici poteſt, Menoch.conſ.345.num.17.& 18.Henriq. tom.2. ſum. lib.14.cap 8.lit.S.p 1289.Surd deciſ. 249. n. 8. Cald. conſ.9.n.51.& 75.& in reſponſo pro Sebaſtiano Limpo, num.14.& 49 cum ſeq.& conſ. 26. num. 7.cum ſequentibus, Tiraq.de retract.lig.§.1.gloſſ.8.num.6. Molin,de primog.lib.1.cap.4.num.45. & 46. Nec dicitur de familia, Gonzal.ad reg.8.Cancel. gloſſ.5; num. 110. ubi num.ſequentibus, juncto num. 121. quod filius legitimus iſtius ſpurii non dicitur de familia. Et ſpurius filius dicitur quoad familiam & agnationem extraneus,Menoch, conſil.181.num.14. Et non poteſt ferre arma,idem de præſumpt. lib.4. præſumpt. 88. num.13. & ad hoc ac alia vide Henriq. ubi proximè, Cotam in memorab.verbo baſtardi,Guter. pract. lib. 2. quaſt. 155.num.3.Ubi ſecus aſſerunt ſi aliud admittat uſus communis. Et ſpurius legitimatus ſit agnatus, vel cognatus, Cald. in dicto reſponſo pro Sebaſtiano Limpo,num.34.& 46. & dicto conſ. 9. num. 68. cum ſeq. & num. 71. & conſ.26. num. 25. cum ſeq. Molin. de primogen lib.1.cap. 4. num. 44.

Spurii & filii naturales à teſtimonio repelluntur, ex Maſcard.de probat.concl.1356.num. 31. Rebuff. de reprobat.teſtium,num. 500. cum ſequentibus. Farin. de delict.p 2.lib.2 tit.6.quaſt.56.n.399.

Auguſt. Barboſæ Rpertor.

Spurius poteſt ſuccedere fratri ſuo etiam ex teſtamento, Greg.l.4.tit.3.p.6.gloſſ. verbo nacida, Molin.de primog.lib.1.cap. 13.n.16.

Spurius à patre hæres inſtitutus non poteſt in foro conſcientiæ hæreditatem retinere, ſed tenetur eam reſtituere legitimis hæredibus, Cov. part. 2. de ſponſal.cap 8.§.5.num.8 Rot.Epitomes ſucceſſ.cap.20. a n.147.& poſt Gam. Pat. Molin. diſp. 167. concl. 5. verſ.quod ſi,& diſp. 169.concl.1.cum ſeqq. Leſſ. de juſti.lib.2.cap.19.dubit.6.à n 58.Fr.Ludovic. Lopez de inſtruct.conſcient..p.2.cap.18 q.2. & 3.

Spurius non poteſt aliquid capere à patre per interpoſitam perſonam,Gom.l.9. Tauri, num. 21. Cov. dicto §.5.num.3.verſ.nec confert,Molin. diſp. 169. per totam,Petr.Greg.Syntagm.lib.42 cap.29. num. 5. Leſſ. d.dubitat.6.num.59.Azor.moral.p.2. lib. 2. cap. 10. à principio. apud quos etiam vide an in conſcientiæ foro poſſit hæres qui tacitam fidem accommodavit, hæreditatem retinere, an verò teneatur ſtatim fiſco reſtituere? Et reſolvunt quod tenetur reſtituere fiſco ante ſententiam.

Spurius an ſit incapax fideicommiſſariæ reſtitutionis, ut ſcilicet alteri reſtituat? Vide Doct. communiter poſt gloſſ.ult.in l. eam quam, ubi Jaſ. n. 23. Cod.de fideicommiſſ.Xuar. alleg.37.num.2. Rojam dicto cap.20.num 59.

Spurii poſſunt bona ſibi à patre relicta præſcribere longi temporis præſcriptione ordinaria decem,vel viginti annorum, Bald. in l. nullo, n. 4. & ibi Doct. communiter.C.de rei vendicat. & poſt Paleot. de nothis,cap.51.Duen.reg.366.ampliat.5.Roj. d.cap. 20. à n.123.Peregr.de jure fiſci,lib. 3.tit. 18. n. ult. Valaſc. conſ.19.n.3.Cald Pereira conſ.39. n. 23. & 29.

Spuriis quomodo pater poſſit præſtare alimenta? Vide Surd.de alim.titul.4.quaſt. 18. num. 49 Molin. de primogen.lib.2. cap. 15. n. 55. Bernard. Græv. ad pract.Cam.Imper. lib. 2. concl. 88. Stephan Gratian. diſcept.forenſ.cap.112.& cap.580.num.29.& cap.613. num.6.cum ſeq.Cald.forenſ. lib. 1. quaſt. 18. num. 12. Cordub.in l.ſi quis à liberit,§.idem reſcripſit,num.48. cum ſeq.ff de liber. agnoſcendis, Barboſa in l. 1. p. 4. num.61.& 65. ff. ſoluto matrim. Quid ſi habeat filios legitimos,an poſſit relinquere ſpurio ultra tertiam ad alimenta, quando tertia non ſufficit? Vide Guter. lib.2.p act.quaſt.109. Ubi reſolvit cum diſtinctione. Et an filium ſpurium poſſit pater clericus dotare, vel alimentare concedendo aliquam rem ſoli in emphyteuſim: Vide Cald. de poteſt.eligendi,cap.13.n.11. & 12.ubi affirmat.Et quando bona fiſco applicantur, qui auferuntur ab hærede tacitè fidem accommodante de reſtituendo ſpurio à fiſco, eſt alendus ſpurius,Surd.de alim. tit. 1. quaſt. 31. num. 36. Et pater poteſt ſtipulari emphyteuſim filio ſpurio pauperi ad alimenta,Surd.de alim.tit. 2.quaſt.13.n.20.Et legatum fundi factum ſpurio pro alimentis eſt validum, quatenus capit verum debitum alimentorum, Aloyſ. Ricc.deciſ.Cur. Archiep. Neapolit.p 2.deciſ. 46. n. 8. Cordub.in d.§.idem reſcripſit, n. 70. cum ſequentibus, Barboſa ib d.l.1 p.4.num.72 Et valet legatum ei relictum pro alimentis,Surd.d tit.1. quaſt. 10. num: 10. & 11.& d.quaſt.13 Cald d.quaſt. 18 n.14.Barboſa ubi proximè. num.76. Ricc. d. deciſ. 46. num. 7. Et pater etiam clericus tenetur dotare filiam ſpuriam, etiam ex redditibus ſui beneficii,Gam.deciſ.140.n.7 quemadmodum dominus directus pro modo alimentorum poteſt bona filio ſpurio concedere,ita etiam nominari ad emphyteuſim poterit,ut inde ſe alere poſſit,Cald.de poteſt eligendi,cap.1 n.49.

Spurius licet à patre nihil capere poſſit, tam ex teſtamento,quàm ab inteſtato,Autb. ex complexu,C.de inceſtis nuptiis,Duen reg. 366. niſi ad alimenta, cap. cùm habere, de eo qui duxit in matrimonium: poteſt

tamen ſpurius hæres inſtitui ab aliis, gloſ. in Auth. *quibus modis naturales efficiantur ſui*, §. *ultima ſi quidem*, verbo *participium*, recepta per Jul. Clar. §. *teſtamentum*, *quæſt.* 31. *num.* 4. Roland. *conſil.* 87. *num.* 17. *vol.* 3. Poterit etiam à parte capere ex titulo oneroſo emptionis, & ſimili, gom. *ad l.* 9. *Tauri*, *n.*35. *cum ſequentibus*, Tiraq. *in l. ſi unquam*, verbo *donatione*, *n.* 22. *Cod. de revocandis donat.* Et poteſt capere à patruo magno, Cald. *in reſponſo pro Sebaſtiano Limpo*, *num.* 47. *& conſ.* 9. *num.* 73. Et poteſt inſtitui ab avo, Cald. *conſ.* 39. *num.* 16. Et filius legitimus poteſt approbare relictum factum filio naturali, vel ſpurio, Surd. *deciſ.* 53. *num.* 7. *& deciſ.* 249. *ad finem.* Alia de ſpuriis & nothis vide apud Alciat. *emblem.* 1. 138. Cor. *in memorab.* verbo *baſtardi*, guter. *lib. ſecundo practicarum*, *quæſt.* 155 *num. ſecundo*, *& libro tertio*, *q.* 81. *num.* 7. Cald. Pereira *conſult.* 9. *num.* 75.

Verbo STATUTUM.

STATUTUM excludens fœminas propter maſculos eſt injuſtum, & irrationabile, Molin. *de primog. lib.* 2. *c.* 12. *n.* 51.

Statuti extenſio non fit de perſona ad perſonam, Farin. *p.* 4 *conſ.* 64. *n.* 5.

Statuta puritatem ſanguinis requirentia in obtinentibus canonicatus ſunt odioſa, & exorbitantia à jure, & pœnalia, ac proinde ſtrictiſſimè interpretanda, Barboſ. *de canonicis*, *cap.* 13. *num.* 10. ubi *num.* 59. quod ſtatuta excludentia à beneficiis deſcendentes ab Hebræis, nihil favoris continent, ſed odioſa ſunt, & à jure exorbitant, de qua materia vide etiam eundem *de offic. & poteſt. Epiſcopi*, *p.* 1. *tit.* 1. *gloſſ.* 17. *num.* 19. Et non comprehendunt habentes ingreſſum ad beneficia anteà acquiſita, Flam. *de reſignat. lib* 6. *quæſt.* 5. *à n.* 39. Ex juris æquitate non habent locum in deſcendentibus ex illis, qui ſponte propria, nulloque metu coacti ſunt converſi, Sanch. *in præcepta Decalogi*, *lib.* 2. *c.* 27. *n.* 3.

Statutum excludens deſcendentes à ſtirpe Chriſtianorum novorum, non excludit deſcendentes à novis Chriſtianis ex parte fœminæ, *c. ubicunque* 4. *de pœnis*, *lib. ſexto* & ibi ſcribentes, ac Doct. quos citat Barboſ. *in collect. ad eundem text. num.* 1 *&* 2. Verbum enim *deſcendentes*, non comprehendit deſcendentes à fœminis, quando ſumus in materia odioſa, Roman. *conſ* 18. *num.* 6. *in fine*, *lib.* 3. poſt Bart. Imol. & Alex. quos allegat tale autem ſtatutum odioſum eſt, tum quia eſt contra diſpoſitionem juris communis, à quo omnis receſſus eſt odioſus, Aym. *conſ.* 170. *ſub. n.* 5. tum quia deſcendentes gravat odio ſuorum majorum abſque aliqua ipſorum culpa, quod iniquitatem ſapere videtur, *leg. ſi quis in ſuo*, §. *legis Codic. de inoffic. teſtam. l. lege* 12. *Tabularum*, *Cod. de legitim. hæredibus.*

Statuta jurata facta à Capitulo an poſſint ab eo tolli, ſi ſint confirmata à ſuperiore? Vide Menchac. *illuſtrium c.* 35. *n.* 12. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 1. *dec.* 157. Barboſ. *in c. non debet. de conſanguinit. n.* 2. Soar. *de legibus*, *lib.* 6. *c.* 26. *n.* 14. *&* 15. Et quid ſi ſint contra bonos mores? Vide Cald *de renovat. q.* 11. *n.* 18. *&* 29 Et juramentum præſtitum in ſtatutis non impedit eſſe revocabilia, argum. text *in l. ult. Cod. de non num. pecun. c. quemadmodum*, *de jurejur.* Sanch. *de matrim. lib.* 1. *diſp.* 67. *num.* 2.

Statuta quando dicantur contra libertatem Eccleſiaſticam? Vide Barboſ. *in c. ult. de rebus Eccleſiæ non alien. n.* 3. Ubi aſſerit quod ſtatuta contra libertatem Eccleſiaſticam dicuntur, quando directè ſunt contra privilegia, aut prærogativas conceſſas Eccleſiis, & Eccleſiaſticis perſonis, ſeu piæ cauſæ à Papa, vel à Principe ſeculari.

Statutum laicorum in re modici præjudicii ligat Eccleſiam. Tiraquel. *de jud. in rebus exiguis*, *pag.* 93. *verſ.* 43. Et circa ordinatoria judicii, vide Put. *p.* 3. *dec.* 99. Mex *tract. taxa panis*, *concl.* 5. *n.* 15. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 32. *in Coron.*

Statuta ligant forenſes domicilium habentes. Mexia *tract. taxa panis*, *concl.* 5. *n.* 81. *cum ſequentibus*, Maſcard *de probat. concl.* 807. *n.* 4. Menoch. *conſ.* 74. Clar. *lib.* 5. §. *fin q.* 35. *num.* 2. Sayr. *clavis Regiæ lib.* 3. *cap.* 4. *n.* 15. Farin. *de delict. p.* 7. *fragm. lit. B*, *n.* 9. *cum ſequentibus.*

Statuto loci ligatur forenſis, ubi contrahit quoad ordinem & ſolemnitatem contractus, Bard. *in leg. de quibus*, *in repetit. num.* 29 *ff. de legibus.* Surd. *deciſ.* 13. *n.* 6. Sanch. *de matrim. lib.* 3. *diſp.* 18. *n.* 12. *&* 13. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 123. *conſiderat.* 1. *in coron.*

Statuti forma ſi non ſervatur, actus eſt nullus, Dec. *conſ.* 110. *col.* 2. *poſt principium.*

Statutum præcedens, in quo certa forma requiritur, cum annullatione actus in contrarium, non tollitur per aliud ſtatutum, Dec. *conſil.* 129. *numero* 3.

Statutum ſi imponit pœnam 100. aliud verò 50. non corrigit prius, Dec. *dicto conſ.* 110. *n.* 4.

Statutum factum per Regem, & ab eo confirmatum ex certa ſcientia, manet firmum & validum, ita ut non poſſit revocari per aliud, juxta text. *in c. porrecta*, *& c. examinata de confirmat. utili*, & ibi Doct. Et tale ſtatutum non poteſt eſſe confirmatum ex certa ſcientia, niſi adhibita cauſæ cognitione, per quam confirmatio facit validum hujuſmodi decretum à populo factum, quod non poterat durare, niſi per annum juxta reſoluta per Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. lib.* 1. *tit.* 66. §. 18. *num.* 4. & per confirmationem manet validum in poſterum, ex traditis per Roderic. Xuar. *alleg.* 12. *n.* 34. *& alleg.* 14. *in princ.* Molin. *de primogen lib.* 1. *c* 7. *n.* 9. *& n.* 20. Cabed. *dec.* 277. *n.* 9. *p.* 2. Phœb. *d. c* 28. *n.* 13. *p.* 1.

Statuta populi confirmata à Principe dicuntur leges Principis, Bald. *in leg. ex placito*, *Cod. de rerum permut.* & ita conſuluere Roland. à Valle, & Ruin. relati à Menoch. *conſ* 351. *n.* 19.

Statutum inter cives & incolas dicitur jus civile. Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c.* 372. *n.* 10.

Statutum recipit interpretationem à lege clara illius civitatis, cui ſubeſt, gloſ. *in l. ex eo*, *ff. de poſtul.* Menoch. *conſ.* 126 *n.* 22.

Statutum debet interpretari, ut minus quàm fieri poſſit, lædat jus commune, Surd *deciſ.* 36. *num* 18. *cum ſeq. & deciſ.* 49. *num.* 8. *& deciſ.* 56. *num.* 4. Guter. *lib.* 3. *pract. quæſt.* 15. *num.* 34. *cum ſeq. & n.* 37 *cum ſeq.* Et ita debet intelligi ne deroget alteri ſtatuto, Surd. *dicta deciſ.* 49. *num.* 6. Maſcard. *de probat. concluſ.* 1416. *n.* 11. Et in ſtatutis ſemper debet fieri interpretatio, ne præcedentia corrigantur. Maſcard. *ubi proximè*, *n.* 11. *cum ſeq.* Et ſtatutum debet interpretari ſecundùm jus commune, Cot. *in memorab.* verbo *ſtatutum*, *pag.* 789. Cabed. *dec.* 11. *num.* 6. quem vide *n.* 11. Et ſtatutorum verba ſecundùm juris diſpoſitionem intelligi debent, Barb. *ad c.* 1. *de conſtit. lib.* 6. *num.* 18. *&* 19.

Statutum veniens ad jus commune corrigendum recipit modificationem ab ipſo jure communi, ut per Xuar. *ſuper declarat. legum Regni*, *p* 247. Cor. dicto verbo *ſtatutum*, *p.* 477 Et non extenditur etiam ex identitate, vel majoritate rationis, Farin. *de delict. p.* 4. *conſ.* 65. *n.* 123. Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſc. Neapolit. p.* 1. *dec.* 215. *n.* 5. *&* 6.

Statutum Epiſcopi ſub cenſura non comprehendit eos, qui extra ejus territorium delinquunt, & ſubditus Epiſcopo violans ſtatutum ejus, cui eſt annexa cenſura in alieno Epiſcopatu, illam non incurrit, ut v. g. Epiſcopus Conimbricenſis excommunicat ipſo facto omnes raptores, aliquis ejus ſubditus committit illud delictum extra diœceſim, dicendum eſt non incurrere illam cenſuram, ut docet Pat Suar. *de cenſur. tom. 5. diſp. 5. ſect. 4. n. 4.* Ubi ad hoc citat text. *in c. 2. § ſtatuta Epiſcopi, de conſtit. lib ſexto*, & Cov. *in cap. Alma mater, p. 1. §. 10. num.* 3. Jacob. de Graff. *lib 4. deciſ. cap. 8. n. 37.* & Ugolin. *tab. 1. cap. 9. §. 3.*

Statutum ligat extra territorium, quando aliquid fit in fraudem in loco vicino. Vide Ricc. *dicta p. 1. dec. 214. n. 2. cum ſequentibus.*

Verbo STYLUS.

STYLUS pro lege habetur, §. *ex non ſcripto, inſt. de jure naturali*, Joſeph. Ludoviſ. *deciſ Peruſ. 62. n. 7.* Roland. à Valle *conſ. 58. n. 19. lib. 4.* Rodolphin. *de brachio ſaeculari, n. 31. & 41.* Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. lib. 3. tit. 64. in princip. à num.* 1. & ejus filius *in collect. ad cap ex literis, de conſtitut. num. 3 cum ſequentibus*, ubi alios caſus adducunt. In ſtylo notorio non eſt neceſſaria probatio, nec allegatio, vide Barb. *in dicto tit 64. num. 3*, ubi *num.* 4. quod judex judicis cando contra ſtylum facit litem ſuam, ſicut ſi judicaret contra legem, & ſententia lata contra eum eſt nulla.

Stylus non poteſt prævalere contra legem ſcriptam in contrarium, niſi ſententia aut Senatuſconſulto approbata fuerit, *l. 1. Cod. quæ ſit longa conſuetudo*, ubi, ut aut ratione vincat, aut lege, & eſt communis traditio *in l. de quibus, ff de legibus. c. ult. de conſuetud.* faciunt quæ Cabed. *dec. 212. n 6. p. 1.* Ubi aſſerit quando de intellectu alicujus Ordinat. dubitatur, eo caſu Senatus cum præfecto prætorio poterit prædictam legem interpretari, & interpretatio Senatus pro lege obſervanda eſt.

Stylus judiciorum circa proceſſus Ordinationem & judiciorum uſum verſaos, pro lege in eodem judicio obſervandus eſt. Crav. *conſ.* 200. *n.* 21. Caeher. *Pedem. dec. 12. n. 6. & 7.* Menoch *conſ. 110. n. 4. & conſ. 380. n. 21. & de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 8. n. 14.* Viv. *Neapolit. dec 267 n. 1.* Marc. Anton. de Amat. *Marchia dec. 32. n. 27.*

Stylus Rotæ non attenditur in lite vertente in partibus. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 604. n. 13.* ubi *n. 24.* quod deciſiones Rotæ non faciant jus in litibus extra Curiam.

Verbo STUPRUM.

STUPRUM committens clericus poteſt condemnari in pœna criminis impoſita à jure cannonico cum ſatisfactione dotis, ut cum communi reſolvunt Bernard. Diaz & Salzed. *in prædicta canon.* verbo *ſtuprum*, & hæc pœna non tranſit ad hæredes, exceptis duobus caſibus relatis *in l. unica, C. ex delict. defunctorum*, qui ſunt, ſi defunctus citatus fuerit dum viveret, & ſi ad hæredes perveniat aliquod commodum, tamen cum ſit materia peccati, in qua Ordinat. *lib. 5. tit 64. in princ.* jubet quod obſerventur Sacri Canones, debet ſatisfieri damnum puellæ corruptæ, juxta text *in c. in literis, de rapt. c. fin. de ſepultur.* quæ opinio eſt communiter recepta, ut per Cald *in dicta l. unica, p. 4. n. 9.* & juxta prædictam Ordinat. poteſt cogi per judices ſæculares, ut ſatis fiat damnum. Et *Auguſt. Barboſa Repertor.* debet haberi reſpectus ad bona puellæ, & ad qualitatem perſonæ ejuſdem, ex Ordinat. *lib. 5. tit. 23. in princ.* Alia de ſtupro vide per Cardoſ. *in praxi judicum, & advocat.* verbo *ſtuprum.*

Verbo SUBHASTATIO.

SUBHASTATIO fieri debet, & præconizanda ſunt in loco, ubi res quæ venditur ſita eſt. Rebuf. *ad leges Galliæ, ſub tit. de præconiis, & licitat. art. 1. gloſſ. 2. n. 6.* Gregor. *l. 32. tit. 26. part 2. gloſſ. 1.* Azeved. *ad l. 4. n. 14. tit. 5. lib. 7. Recopilat.* Cor. Philip. *tom. 2 lib. 1. cap. 14. n. 74.* Et idem in venditione bonorum minoris ſervandum teſtantur Guido Papæ *quæſt.* 31. Capic. *dec. 36. n. 4.* Et ſi bona ſita ſint in diverſis territoriis, ſub quolibet territorio debent præconizari, Azeved. *ubi proximè* Et debet fieri ſubhaſtatio ſecundùm conſuetudinem loci, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 7. n. 2.* ubi *n. 19. cum ſequentibus*, quod æſtimatio debet præcedere antequam bona ſubhaſtentur, & vide Cur. Philip. *p. 2. §. 18 & §. 11. n. 4.*

Verbo SUBREPTIO.

SUBROPTIO in quo differat ab obreptione? Vide Menoch. *de arbitr. caſu* 101. *n. 9.* Viv *tom. 2. commun. opin lib. 4 tit. 1. num.* 191. Perez. *l. 4. tit.* 12. *lib. 3. Ordinam. pag.* 689. Sanch. *de matrim. diſp. 21. num.* 2. Bernad. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib. 1. concl.* 14.

Subreptio in quibus conſiſtat? Vide Menoch. *caſu 101. n. 24. & conſ. 1. n. 401. & conſ. 191. n. 45. & conſ. 316. n. 2. & 4. & conſ. 385. n. 1. cum ſequentibus*, Valaſc. *conſult. 130. n. 9.* Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiep. Neapolit. p. 1. dec.* 165.

Verbo SUBROGATUS.

SUBROGATUS debet juſtificare jus ſubrogantis, Bellam. *dec.* 112 Rebuf *in praxi, tit. de mandat. Apoſtol. §. declarantes, verſ inſuper, pag.* 96. Et accipit cauſam in eo ſtatu in quo erat, Flamin *de reſignat lib. 1. q. 3. n. 76.* Et non poteſt admitti, nec plus juri prætendere, quam competebat defuncto; unde debet verificare literas ſui prædeceſſoris, ac ſi ipſe viveret. Gabr. Pereira *de manu Regia, p. 2. c. 61. n. 41.* Et ſuccedens illi cui eſt renuntiatum, vel cui eſt adhibitus conſenſus, non dicitur tertius, ſed habetur tertius pro eodem, Surd. *dec. 163. num. 9.* Steph. Grat. *diſcept. forenſ. 557. n. 60. & c. 700. num. 26. & c. 724. n. 2. cum. ſeqq.*

Verbo SUBSTITUTIO.

SUBSTITUTIO non admittitur de caſu ad caſum, & de perſona ad perſonam, Menoch. *conſil. 379. n. 12. cum ſeq.* Guter. *pract. lib. 3. q. 67. n. 13. cum ſequentibus*, Surd *dec. 319. n. 2. & 11.* Et in ſubſtitutionibus fidei commiſſariis non fit extenſio de perſona ad perſonam, Menoch. *conſ. 315. num. 16.* In ſubſtitutione fidei commiſſaria filii poſiti ſub conditione cenſentur vocati, Menoch. *conſ.* 135. Et ſubſtitutio fideicommiſſaria reciproca, ut facta cenſeatur, quæ concurrere debeant? Vide eundem *conſ. 317. n.* 27. De ſubſtitutione conditionali, *ſi ſine liberis hæres deceſſerit*, in quo differat à ſubſtitutione, ſi liberos non habuerit? Vide Reynoſo *obſervat.* 64.

Google

Verbo SUCCEDERE, SUCCESSIO, SUCCESSOR.

SUCCESIONIS prima cauſa eſt liberorum Auth. *de hæredit.quæ ab inteſt. deferunt. collat.* 8. *l. ſi quis filio, in princip. ff. de injuſto rupto*, Boer. *dec.*96.*n.*4.

Succeſſione ab inteſtato attenditur tempus mortis. Tiraquel. *de jure primog. q.*34.*n.*27. Cald. *de nomin.q.*12. *ad finem.*

Succeſſione habilitas ad ſuccedendum requiritur tempore mortis teſtatoris, *l. ſi Titius, ff.de militari teſtam.* Surd. *conſ.*548.*n.*2.

Succeſſio ab inteſtato & ex teſtamento æquiparantur, *l. cum ratio*, §. *fin.ff. de bonis damnat.* Et ſuccedit ab inteſtato inimicus conſanguineus teſtatoris, ſi in teſtamento, vel in vita eum non renovaverit, *leg.fin Cod.de revocandis donat.cap.fin.de donat.* Barboſ. *in l.ſi ab hoſtibus*, §.*fin.num.* 8. *ff. ſoluto matrim.*

Succedendi jus eſt reciprocum, Menoch. *conſ* 60. *num* 31. Cordub. *in l.ſi quis à liberis*, §.*parens n.*29. *ff.de liber agnoſcend.* Valaſc. *conſult.*19.*n.*3. Peregr. *de jure fiſci,pag.*168.*n.*29. Guter. *pract.lib.*2. *q.* 102. *ad finem.*

Succeſſores non debent eſſe melioris conditionis quàm ipſorum auctor, *l.fin.*§. 1.*ff.ad Velleian.* Steph. Grat. *diſcept.forenſ.c* 653.*n.*73.

Succeſſor ſingularis regulariter non ſtat locationi prædeceſſoris. Cavaler. *deciſ.*612.

Succeſſor æſtimatur pro perſona prædeceſſoris, cujus mutatione non variatur jus actoris, *c. quoniam Abbas*, .1.*de offi. delegati*, *l* 2 .*ex his,ff.de verbor. oblig.* Rot. *dec.*1 *de reſtit ſpoliat in nov.* Guido Papæ *quæſt.*619. Chaſſan. *in conſuetud. Burgundiæ, rub.*11. §.2.*n.*18. Menoch *de interdict remed.* 1.*recuper. poſſeſſ.n* 89. Stephan. Grat. *diſcept forenſ.c.*113.*n.*16.*cum ſequentibus*, Bern. Græv. *ad pract. Cam. Imper.lib.*2. *concl.*75 *n.*5.

Verbo SUPPLICARE, SUPPLICATIO

SUPPLICATIONES Conſtitutionibus Synodalibus Segovienſ. prohibetur nullas fieri (quas proceſſiones voce Eccleſiaſtica vocamus) ad Eccleſias ſeu Eremitoria, quæ ab oppido, unde egrediuntur, diſtent ultra leucæ dimidium, ut teſtatur cen *in collect ad Sextum, collect.*11.*num.*5. Proceſſionum aliqua, vide per Barb. *de offic.& poteſt.Epiſcopi.p.*3. *alleg.*78 *& in collect.ad Concil.Trid ſeſſ.*25.*de Regular.& Monialibus,c.*13.*à n.*2. *cum ſequentibus.*

Supplicatio interpoſita à lege, & conſtitutione generali non ſuſpendit interim ejus executionem, donec ſecunda juſſio ſuperveniat, Garc. *de benefic p.*12.*c.*3.*n.*272.

Supplicationi ſemel excuſaræ non defertur, Phœb. *arreſto* 8 *p.*1.

Supplicare non licet ad Regium tribunal, quoties aliquod Concilii Trid. decretum ab Epiſcopo non obſervatur, quaſi Reges ſint Concilii protectores, nam hoc repugnat ipſi Concilio, *ſeſſ.*25. *de reform. c.*3. Uno tamen caſu admitti poteſt, quando Legatos vel Collector cauſas in prima inſtantia avocat à judicio Epiſcoporum ad ſuum tribunal contra formam Concilii, *ſeſſ.*24. *de reformat.c.*20. & tunc judex Regius ſe intromittit ex notoria oppreſſione, quæ ſubditis infertur cum perturbatione, & uſurpatione juriſdictionis Ordinariorum Regni, Bobad. *in Polit.lib.*2.*cap.*18.*n.*194. & inſuper quia Collector eo caſu non habet ſuperiorem ad quem recurri poſſit quæ omnia ſic conſiderata oppreſſionem non modicam inducunt? Vide Gabr. Pereira *p.*1.*de manu Regia,c.*8.*in fine.*

Verbo SUSPECTUS, SUSPICIO.

SUSPICIO ſuſpendit juriſdictionem judicis recuſati gloſſ.*in cap cùm ſpeciali,de appellat.* Roman. *in l.quia poterat.ff.ad Trebel.cap. allegat.*1. Alexand. *conſ.*89.*col* 2. *verſ. præmiſſis, lib.*1. Et judex recuſatus perinde eſt ac ſi non ſit, Alciat. *conſ.* 131. *n.*29.*lib.*5.

Suſpectus eſt judex qui facit acta, per quæ intelligitur quod favet, aut deſiderat favere parti contrariæ, ex text. *in c.accedens* 2. ibi, *nimis favens eidem* & ibi gloſſ.ult. *ut litè non conteſt.* notant omnes *in c. poſtremo,de appellat.*

Suſpicionis juſta cauſa eſt magna amicitia; *cap. inſinuante* 25 *de offic. delegati*, Marant.*de ord.judic. p.*6. *tit. & quandoque appellatur, n.*27. Eſcob. *de ratiocin.c.*9. *n.*15. & ex litet per Ordinat. *lib.*3.*tit* 56. §.7. Ubi remiſſivè *n.* 1. hoc fundamentum comprobat cum aliis ab eo adductis: facit Ordinat. *lib.* 3. *tit.* 21.§. 10. de quo etiam vide Barb *ad cap ſi contra unum.*4.*de offic.delegati,lib. ſexto, n.* 3. ubi *n.*4. adducit caſum de recuſato uno ex judicibus delegatis cum certis clauſulis, & facit ad propoſitum text. *in c.cùm ſint es* 8. *eodem tit. & lib.* Et inimicus conſanguinei dicitur inimicus partis, Aloyſ.Ricc. *dec. Cur. Archiepiſc.Neapolit.p.* 2.*dec.* 136.*num.*8.*&* 9. Et ſuſpectus habetur judex ſi ſit conſanguineus inimici partis, ex Farin. *fragment.crimin p.*1. verbo *judex.n.*873.

Suſpicionis cauſa ſi ſit manifeſtè frivola, judex poteſt eam non admittere, ſed procedit in cauſa recuſatione minimè obſtante, Barboſ.*in remiſſ.ad Ord. lib.*3.*tit.*2 .*c.*4.*n.*2. qui adde Gabr. Pereira *de manu Regia,p.*1.*c.*9.*n.*32. *&* 35. *& c.*22.*n.*9. *&* 10. Iudex recuſari non poteſt ex qualibet cauſa recuſanti benevisa, ſed ex juſta, legitima & rationabili tantum cauſa, Pacian. *de probat.lib.*2. *c.*43. *n.*42 Farin. dicto verbo *judex*, *n.*805. ubi *n.*806. dicit quod quando judex recuſatur ex cauſa ſuſpicionis notoriè frivola & fruſtratoria, tunc poteſt rejici à judice recuſato, & ea non obſtante ad ulteriora procedi, abſque eo quod arbitros eligat, *& num.*807. quod debet tunc in rejectione cauſam ſuæ repulſionis exprimere. De variis cauſis recuſationum, vide Rebuf. *ad leges Galliæ, tom.*3.*tit.de recuſat. art.*9.*gloſſ. unica, à n.*9. Impedimenta, quæ poſſunt objici acceptioni ſuſpicionis, quia ſcilicet illarum materia antiqua eſt, vel quia recuſans approbavit perſonam recuſari, Barboſ. *in remiſſ. ad dictum tit.*21. §.24. Et vide aliqua circa iſta impedimenta per Mendez *in praxi ſæculari, lib.*3. *c.*3.*n* 4. ubi quod impedimenta concurrere debent intra terminum Ordinationis.

Verbo SUSPENSIO, SUSPENSUS.

SUSPENSIO eſt cenſura quædam Eccleſiaſtica qua miniſter Eccleſiæ impeditur ne functione Eccleſiaſticas exerceat, aliquave Eccleſiaſtica poteſtate utatur, Suar *de cenſur.diſp.* 25.*ſect.*1.*n.*2. Aliam definitionem vide apud Sayr.*de cenſur.lib.*4.*q* .*n.* 3. Differt à cenſuris, quia ſuſpenſio ſolum convenit clericis: cenſura etiam laicis, & cenſura ac interdictum magis privat uſu paſſivo, ſuſpenſio verò ſolùm activo. Suſpenſio duplex eſt, ab officio, & beneficio.

Suſpenſus ab officio incurrit irregularitatem

exercendo

exercendo actum ordinis, *c. 1. de ſentent. excom. lib. ſexto*, Suar. *dicto tract. de cenſur. diſp. 26. ſect. 2. n. 3.* Ubi *n. 7.* qood ſuſpenſio non privat aliorum communicatione.

Suspenſus ab officio non privatur beneficio, nec ejus fructibus, ſecus in diſtributionibus quotidianis, ex Garc. *de benefic. p. 7. c. 14. n. 58.* Suar. *dicta diſp. 26. ſect. 3. & diſp. 27. ſect. 1. n. 29.* aſſerit quod ſuſpenſus à beneficio privatur fructibus & diſtributionibus. Alia notabilia de ſuſpenſione vide apud Sayr. *dicto cap. 1. cum ſequentibus*, Anton. Fernand. de Moure *part. 2. compendii moral. c. 7. §. 1. cum ſequentibus*, Filliuc. *tom. 1. moral. quaſt. tract. 17. de cenſuris in particulari, per totum.*

LITERA T.

Verbo TABELLIO.

TABELLIO in conficiendis teſtamentis ſenum, vel infirmorum debet eſſe cautus, & de illis lex multùm confidit, Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 550. n. 18.*

Tabellio privatus ſi facit ſcripturam an puniatur? Vide Pinel. *in l. fin. Cod. de bonis maternis, num. 14.* Et privatus officio. licèt conficiat inſtrumentum, non punitur pœna mortis, Cot. *in memorab.* verbo *notarius pag. 610.*

Tabellio tenetur protocollum cuſtodire, Perez *l. 2. tit. 5. lib. 2. Ordinam pag. 257.* Ubi quid ſi non reddat rationem originalis, Azeved. *l. 16. n. 4. tit. 25. lib. 4. nova recopilat.*

Tabellio quidquid reperitur ſcriptum, videtur ſcripſiſſe de voluntate partium, Grat *diſcept. forenſ. c. 116. n. 24.* Cald. *de empt. c. 34. n. 24.*

Tabellio an poſſit aliquid ſcribere abſente judice ad petitionem partis? Vide Tiraq. *de retract. lig. §. 36. gloſſ. 2 n. 54.*

Tabellio an poſſit conficere inſtrumentum die feriata. Vide Marant. *de Ordine judic p. 4. diſt. 16 n. 86. pag. 207.* Cened. *ad decretal. collect. 142. n. 7. in fine*, ubi remiſſivè.

Tabellio non poteſt dare fidem niſi de his de quibus eſt rogatus, Flor. *var. qq. q. 1. n. 3.* Et teſtanti aliquem eſſe ſanæ mentis non creditur. Cald. *conſ. 24. n. 16.*

Tabelliones ſolent ponere clauſulas generales ex ſtylo potius ac conſuetudine, quàm ex partium voluntate, & quid operentur? Vide Anton. com. *tom. 2. var. c. n. 22.* Menoch. *de interdict. remed. 1. recuper. poſſeſſ. n. 191. & de arbitr. lib. 2. caſu 144 n. 4. cum ſequentibus, & conſ. 87. n. 6.* Et ſi ponantur in executivis, nihil operantur, idem Menoch. *conſ. 61. n. 32. & conſ. 160. n. 38.*

Tabellio poteſt inſtrumentum per alium ſcribere. Abb. *in cap. contingit, de fide inſtrum 7. aliàs in cap. inter dilectos*, & ibi addit. *lit. B.* Cald. *de empt. cap. 6. n. 15.* Et ſubſcribens approbat omnia, deciſio Genuen. *78. n. 1.* Maſcard. *de probat. concl. 1341. vol. 3.*

Tabellio tanquam publica perſona poteſt alteri ſtipulari ratione ſui officii, Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *tabellio, n. 8.*

Verbo TEMPUS.

TEMPUS legis qui non obſervat, dicitur formam legis non obſervare, Bald. *conſilio 169. verſ. 3. lib. 1. l. obſervare, §. poſt hac. ff. de offic. proconſulis.* Et recedere à tempore eſt recedere à forma, *l. qui Romæ §. Augerius, ff. de verbor. obligat.* Et tempora qui non obſervat, non dicitur obſervare formam, & ideo actus eſt nullus, Rebuf. *in tract. nominat. q. 14 num. 6.* Seſſe *Aragon. deciſ. 161. num. 13* Et Et tempus legis non poteſt augeri, nec coarctari, *l 4. §. ſi quis condemnatus ff. de re judicata*, Cald. *de renovat. q. 5. n. 13.* Gam. *deciſ. 336. incip. Solet, n. 4.* Et non obſervat tempora perder jus, ſicut agricola qui non obſervat anni tempora ad ſerendum, verba ſunt Baldi relata à Reb. *in tract. nominat q. 14. num. 125.* Et diſpoſitio regulatur ſecundùm jus vigens tempore diſpoſitionis, Avend. *ad l. 40. Tauri, gloſſ. 2. num. 28.*

Tempus conditi teſtamenti conſideratur, Maſcard. *de probat. concl. 1416.* Surd *de alim. tit. 9. q. 13. n. 2.* Cabed. *deciſ. 110. num. 2. part. 2.* Ubi idem in contractibus.

Tempus certum ubi requiritur, non ſufficit dicere, vel circa, Cald. *de nomin. q. 12. n. 14.*

Tempore qui ſe fundat, illud probare debet, Rebuff. *tractat. nominat. queſt. 14. numero 10. cum ſequentibus*, Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 60. n. 17. & c. 561. n. 35.*

Temporis curſu decem annorum oblivio præſumitur, Surd. *deciſ. 222. num. 17. cum ſeqq.* Fariu. *de elect. p. 2. lib. 3. tit. 7. q. 66. n. 30.*

Temporis deſignatio denotat conſummationem & complementum temporis, Cabed. *deciſ. 4. n 10. p. 2.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 41. n. 1.*

Tempus datæ circa habilitatem perſonæ attenditur, licet tempore executionis gratiæ qualitas mutetur, Rebuf. *de nominat. q. 9. n. 41.*

Tempus omne aſſignatum à lege in dubio debet eſſe continuum, Azeved. *ad Curiam Piſanam, libro 4. cap. 6. n. 58.* Ubi *n. 75.* quod intelligitur peremptorium, & lapſus ejus habet vim expreſſæ prohibitionis.

Tempus non currit in gravamine, quod habet tractum ſucceſſivum, Ordinat. *lib. 3. tit. 20. §. 46. & tit. 74. §. 5. & titul. 84. in principio*, refert Gabr. Pereira *de manu regia, p. 1. c. 1. cap. 11. n. 2.* Et cum ſtat per judicem, non currit, Marant. *p. 5 n. 31.* Et quando gravamen habet tractum ſucceſſivum, omni tempore auferri poteſt, Gabr. Pereira *dicta p. 1. cap. 7. num. 21. & cap. 22. num. 19.* Ubi ait quod extra decennium poteſt appellari, ſi ſententia habet gravamen ſucceſſivum, per text. *in cap. ex parte 47. de appellat.*

Tempus præfinitum ad appellandum non currit, impedimento aliquo facto, Cabed. *p. 1. deciſ. 30. n. 6.* Perez *l. 5. tit. 8. lib. 3. Ordinam.* Flamin. *de reſignat. lib. 11. q. 13. n. 120.*

Verbo TARMINUS.

TERMINUS probat fines, *l. in finalibus, ff. de judic. finium regund*, ubi gloſſ. verbo *monumenta*, *l.2. Cod.finium regund.* ubi Bald.quem refert & ſequitur, & in materia adducit Gregor. *ad l.10.* verbo *mejones, tit.15.part.6.* Menoch.cum aliis quos citat *conſ.* 147 *num.* 36. & vide Cald. *de empt. c.* 21.*num.* 14. Ubi quod confinia non præſumuntur mutara. Et termini quomodo probentur, Vide Alciat. *reg.* 2. *præſumpt.* 13. *num.*2. Et terminorum mutatio non præſumitur, & per eos probantur fines, Maſcard. *de probat. concl.*393.*n.*8.*& concl.*403. *num.*-.*& concl.* 1078 *num.* 6. Menoch. *de præſumpt. lib.6. præſumpt.* 43. Et oſtenſo termino non poteſt duci recta linea cum cordula, ſi de alio termino non conſtat, Menoch. *conſ.* 11. *num.* 31. Et fines quo pacto probentur? Vide Cald. *dicto cap.*21. *num* 13. Ubi quod confinia probantur per aſpectum? Vide eundem *in l.ſi curatorem*, verbo *minoribus,num.*19. *Cod.de in integrum reſtitut.min.* Et an præſcribantur, Vide Barboſam, *in addit. ad collect. pag.* 109. Ubi quod quatenus fines juris publici authoritate & utilitate conſtituti, præſcribi prohibentur; Et confines quo pacto probentur? Vide eundem *in cap. cum cauſam* 13. *de probat.num.*10 *cum ſequentibus* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ.cap* 595.*n.*7. Ubi quod conjecturæ admittuntur ad probandum confines: & *num.*8.9 *&* 10. quod in dubio arguitur à limitibus territorii ad limites parochiales:*& n* 11. quod confines probantur per actus juriſdictionales, & meum eſſe præſumitur quod eſt intra fines meos, ex text. *in l. ad ſacra*, §.*intra maceriem,ff.de contrahenda empt.* Menoch *d. conſ* 21 *n.*2.Surd.*conſ.* 13.

Terminus aſſignatos tot dierum vel menſium debet eſſe continuus,gloſſ.*in rub.ff.de diverſ.& tempor. præſcript.* Tiraquel.*de retract.l'g* §.1 *gloſ.*11.*num.*21 Anton.Com. *tom* 3 *cap.*2.*&c.* 8. *num.* 2. Cald *de reſolut. emphyt.c.*14.*num.*5.

Verbo TESTAMENTUM: TESTAMENTARIUS, TESTARI, TESTATOR.

TESTAMENTUM ante a factum rumpitur per ingreſſum religionis, gloſſ 2.*in Auth.ſi qua mulier, Cod. de ſacroſanct Eccleſ.* gloſſ.in Auth. *de monachis*, verbo *voluerit*, *in princip. collat.*5.Valaſc. *de partit.cap.*16. *num.*17. Ubi quod non rumpitur ſi ille qui fecit, habuit eo tempore animum ingrediendi monaſterium, & profitendi; & ſic fecit cogitatione ingreſſus,nec rumpitur per profeſſionem ſi ante ingreſſum dicat ſe animum habere pro..tendi religionem.

Teſtamentum debet eſſe conditum cum inſtitutione hæredis, aliàs eſt nullum, Cardoſ. *in praxi judicum & advocat* verbo *teſtamentum*, *num.*2. *cum ſequent.* ubi agit de perſonis, quæ prohibentur facere teſtamentum. De concordia facta inter judicem Ecclesiaſticum & ſæcularem ſuper teſtamentis, vide Themudo *p.*3.*dec* 350. *per totam.*

Teſtamentum ſuſtinetur ſine inſtitutione hæredis, quando quod in eo diſponitur eſt pro exoneratione animæ, & ad pias cauſas. Valaſc. *conſult.*145 *num.* 1. Tiraquel. *de privileg. pia cauſa*, *privil.* 16. Maſcard. *de probat. concl.*1170.*num.*24.Guter.*pract. lib.*3 *q.*46 *num.*15. Gam. *deciſ.*281. *in fine*, Mendez *in praxi, lib.*1.*cap.*3. *num.*21. Et teſtamentum valet quo quis animam ſuam hæredem facit, cum eum ſenſum habeat, ut ejus bona in operibus piis conſumantur: ita Valaſc. *tom.*1. *allegat.* 68. *num.* 4. Et teſtamentum ad pia valet ſine ſolemnitatibus, Maſc. *de probat. concl.* 1351.*n.*34. Tiraquel. *privileg.* 80. *verſ.ſed & diverſo*, Gam *deciſ.* 46. *n.* 2. Matthæus Soat *na Pratica do viſitadores, cap.*10.*n.*14. Et quod in teſtamento ad pias cauſas non requiritur ſolemnitas juris, tradunt idem Tiraquel. *privileg.* 3. & Phœb.*p.*1. *dec* 56. *n.* 2. Ubi quod diſpoſitio dicitur pia, quando relinquitur pro anima, vel monaſterio Et legata pia ſuſtinentur etiam aonullato teſtamento idem *dec.*75. *n.*10.*p.*1. Ubi reddit rationem, quia non ex defectus voluntatis, ſed ex defectu ſolemnitatis corruit, *c. relatum* 1 *de teſtam.*

Teſtamentum amiſſum probari poteſt per duos teſtes, Barboſa cum ab eo citatis *in remiſſ.ad Ordinat. lib.*4.*tit.*80 §.1. *n.* 2. quibus adde Maſcard. *de probat.concl.* 908.*n.*4. *& concl.* 1352.*n.*52. Cot. *in* verbo *teſtamentum,pag.*855. Farin. *p.*7. *in fragment. crimin.lit A*, *n.*215.

Teſtamentum factum inter leberos potest probari per duos teſtes, Farin. *Deciſ.*388. *numero.* 3.*in noviſſ.*

Teſtamentum ſi ignorante teſtatore fuit factum, & lectum teſtatori qui eum approbavit in articulo mortis,non valet. Vide Paul. *in l hac conſultiſſima*, §. *ai cum humana*, *Cod. qui teſtam. facere poſſunt*, *n.* 1. Mantic. *de conjectura menter teſtatoris*; *lib.* 2. *tit.* 6. *num.*10. Cov. *in cap cum tibi. num.*4.*de teſtam.* Flor. *var.qq.q.* .-. 52 Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.*550. *n.*1 . *cum ſequentibus*, Cald.*conſ* 24 *n* 8. *cum ſequentibus.*

Teſtamenti publicationem impedit exceptio illius nullitatis, Flor. *var.q.*1.*n.*57

Teſtamentum imperfectum ratione voluntatis, non valet etiam in favorem liberorum Surd.*dec.*292 *n.*15.

Teſtamentum primum habens clauſulam derogatoriam, cenſetur revocatum per ſecundum factum poſt decem annos, Bald. *in l.ſancimus*, *n.*6.*Cod. de teſtam.* Batt. *in l.ſi jure*, *n.*3.*ff.de legat.* 3. & eſt opinio recepta, ut per Cov. *in rub. de teſtam p* 2.*n.*10. *verſ nonò*, Tiraquel. *de præſcrip.gloſ.*4.*in fine*,Clar. §.*teſtamentum*, *q.*91.*n.* 3. *& q.* 99. *n.* 9. Maſcard. *de probat. concluſ* 1122. *n.*4. *& concluſ* 1136. *num.*20. Menoch. *de præſumpt lib* 4. *præſumpt.*166. *n.* 44. & vide Barboſ. *In votis deciſivis canonic. lib* '.*voto* 1'. Ubi etiam qualiter teſtator dicatur furioſus & demens, ut exinde nullitas teſtamenti proveniat. De teſtamento nuncupativo vide Reynoſo *obſervat.* 59. Et teſtator aliquando furioſus, an præſumatur in eodem furore perſeverare tempore quo condidit teſtamentum? Vide Reynoſo *obſervat.*31.

Teſtamenti quæſtio dirimi non poteſt, niſi viſo teſtamento, *l. de his*, *ff. de tranſact.* Alexand.*conſult* 114. *n.*5. *lib.*7. Burg. *conſ.* 14. *n.*40 Valaſc. *conſult.* 39. *n.*13. quod non ſolum procedit in tranſactiones ſed etiam in compromiſſo,Avend. *tit.de las excepciones,num.*37. Menoch. *conſult.*323. *num* 57. Azeved. *ad l.*4. *tit.*21 *num.*156. *lib* 4.*recopilat.* quamvis contrarium tradat Burg *ubi proximè.*

Teſtamentum præſumitur validum, *l. ſive pars judicantium, in princ.ff.de inoffic. teſta* cum aliis de quibus Burg. *conſ.*7.*num.*17.

Teſtamenti conditi tempus poteſt duobus teſtibus probari Phœb. *arreſto* 56 *num* 12.*tom.* 1. Cald. *conſult.* 10 *num.*46.

Teſtamentum ſuſtinetur quoad legata & officium executoris, argum. *in cap ſi ſuper gratia*, *de offic. delegati*, *lib.ſexto*, Guter. *pract. lib.*2.*q.*30.*n.*2. Executor teſtamenti ſi in alios uſus erogaverit, vel expenderit pecuniam, quæ in aliquod opus

publi

Digitized by Google

publicum fuerit deſtinata, tenebitur pœna legis Juliæ peculatus, quæ eſt deportationis, ex text. *in l. 4. §. ſed & qui, ff. ad leg. Jul. peculatus* Mendez à Caſtro *in praxi Luſit. lib. 1. cap. 2. n. 12*. Et ſalarium habere debet arbitrio judicis, ac decimam fructuum, inſtar tutorum & curatorum, de quibus Ordinat. *lib. 1. tit.* 87. §. 53. Themudo *dec.* 259. *numero* 4. *p.* 3.

Teſtamenti ex una parte declaratio, voluntas ejuſdem teſtatoris quoad aliam deducitur, *l. qui filiabus in princ*, & ibi Bart. & Doct. *ff. de legat.* 1. Menoch. *conſ.* 339. *num.* 1. *& conſ.* 399. *num.* 6. Valaſc. *conſ.* 82. *num.* 11. Et ex delictis extra teſtamentum declaratur voluntas teſtatoris Menoch *conſ.* 198. *n.* 18. Et ſtatur dicto notarii, cùm agitur de declaranda mente conjecturata teſtatoris, idem *conſ.* 37. *n.* 154. *& conſ.* 195. *num.* 17. Aleiat. *de præſumpt. reg. 3. præſumpt* 23. *n.* 5. Guter. *conſ* 4. *num* 4. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 446. *num* 7. *& cap.* 539. *num.* 16. Ubi quod una pars ſcripturæ debet declarari per aliam, & per ſuperiora reſtringuntur ſequentia.

Teſtamentum obi non oſtenditur, præſumitur quis ab inteſtato deceſſiſſe, Maſcard. *de probat. concl.* 937. Cav. *lib. 2. var c. 6. a.* 5.

Teſtamenti productio arguit teſtatorem eſſe mortuum, haſſan. *in conſuetud. Burgandia, rub.* 7. §. 1. verbo *le mort, num.* 1. Menoch. *conſ.* 345. *n.* 61. *& de interdict. remed.* 4. *adipſc poſſeſſ. q.* 61. *cum ſeqq.* Azeved. *ad l.* 3. *num.* 7. *tit.* 13. *lib. 4. nova recopilat.*

Teſtamentum & Codicilli dicuntur una *&* eadem diſpoſitio, Stephan. Gratian. *diſceptat forenſ cap.* 571. *num.* 16. ubi *num* 29 quod in non reformatis in codicillis durat eadem voluntas, & *n.* 45. quod codicilli dicuntur pars teſtamenti, & de codicillo vide Reynoſo *obſervat.* 48.

Teſtamentum an ſit totum edendum, an ſufficiat pars? Vide Avil. *ad cap. Prætor. in proœm.* gloſſ. *en los caſos, fol* 20. *verſo, n.* 12.

Teſtamentum in quo teſtator adhibuit ſolemnitatem ſufficientem teſtamento nuncupativo, an ſuſtineatur quando concedere voluit teſtamentum in ſcriptis, & defecit ſolemnitas? Vide Menoch. *de præſumpt. lib. 4. præſumpt* 2. *num.* 14. *cum ſequentibus, juncto num* 23. *& conſ.* 313. *num* 35. 36. *&* 37. Guter. *lib. 3. pract. q.* 45 Ubi diſtinguit per caſus & concluſiones.

Teſtamento in eodem poſſunt duo inſtitui, maritus & oxor. Menoch. *conſ.* 92. *n.* 48. Gam. *dec* 231. *n.* 1. *& dec.* 246. *num.* 2.

Teſtamentum diu occultatum præſumitur falſum, Menoch *de præſumpt. lib.* 2. *præſumpt.* 92. *numero* 5.

Teſtamento nullo valent legata, & nominationes ad emphyteuſim, Gam. *de Sacram præſtandis, quæſt.* 6 *num.* 21. *& deciſ.* 173. Valaſc. *conſult.* 61. *num.* 4 *& de poteſtate eligendi, cap* 8. *à num.* 1. *& c.* 16. *n.* 44. alter Valaſc. *tom.* 1. *allegat.* 61. *n.* 8. *cum ſequentibus, & num* 13. *cum ſequentibus*, Molin. de *juſtit. tom.* 1. *tract.* 2. *diſput.* 175. *verſ. referente*, Flor. *var. lib.* 3. *q.* 21. *num.* 6.

Teſtamentum habet ſuum effectum à tempore mortis teſtatoris, *l.* 4. *ff. de adimend. legat. cap. cùm Martha, de celebrat Miſſarum*, Menoch. *conſil.* 329. *num.* 5. Surd. *conſ.* 398. *n.* 19.

Teſtamentum factum de nocte valet non accenſis luminaribus, Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 116. quod autem valeat accenſis luminaribus, tradit Stephan. gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 199. *n.* 16. *cum ſequentibus.*

Teſtamenti bonórum Eccleſiaſticorum Clericorum plura vide *in Conſtit. Brachar.* 1 *tit.* 21. Et quid in beneficiis Curatis? Vide Barbuſam *in collect. ad fiaem lib.* 2. *Decretalium, pag.* 694. *cum ſeq.*

Teſtandi actus eſt individuus, Gom. *l.* 3 *Tauri, num.* 9.

Teſtator cenſetur ſe conformare cum legis diſpoſitione, *l. ſi ſervi veſtri, Cod. de noxalibus action.* Bart. *in l hæredes mei. §. cum ita, ff. ad Trebel. & in l. ſi duo, ff. de acquir. hæredit.* Socin *conſ.* 104. *n.* 1. *vol.* 3. Dec. *conſ.* 316. *num.* 20. Maſcard *de probat. concl.* 1415. *à num* 2. Guter *pract. lib.* 3 *q.* 102. *n.* 3. gam. *dec.* 193. *num.* 6. Reynoſ *obſervat.* 30. *n.* 73.

Teſtator videtur minus quàm poſſit gravare hæredem, Menoch. *conſ.* 56. *num* 20. *cum ſeqq. & conſ.* 140. *num.* 3. *& conſ* 141. *num.* 9. *& conſ.* 319. *num.* 9. *cum ſeqq. & conſ.* 349. *num.* 2 6 *&* 7. *& conſ.* 374. *num.* 46 Molin. *de primogen. lib.* 1 *cap.* 4. *num.* 8. guter. *conſ.* 18. *num.* 32. *& de tutel. p.* 3. *cap.* 5. *num.* 17. Stephan. gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 70. *num.* 2. Phœb. *p.* 1 *deciſ.* 100. *n.* 16. *&* 17. Ubi *n.* 13. *ex conſtitut. Archiepiſcopat. Ulyſſiponenſis.* 4 *titul.* 14. aſſerit quod quando teſtator extra ſuam Parochiam ſepultus eſt, dimidia pars Miſſarum dicatur in Eccleſia, aut Monaſterio ubi eſt ſepultura, alia verò dicatur in ejus Parochia, & *à num.* 14. quod ſi Sacerdos fuerit deſignatus à teſtatore ad celebrandas Miſſas cum certo ſtipendio, non debet ei dari candela, vinum, & alia neceſſaria ad celebrationem, ſed ſuis expenſis celebrare debet; quod declarat *num.* 18. niſi legatario nihil aut parum reſtaret de legato, factis his & ſimilibus expenſis, quia licet regulariter tranſeat onus in legatarium, hoc tamen eſt, niſi illud onus ſit ingens, quod legatum in totum, vel quaſi totum extenuet; ex text. *in l. qui concubinam, § qui hortes*, & ibi gloſſ. magiſtra. *ff. de legat.* 3 cum Doctor. quos ibidem adducit.

Teſtator ſi de tertia, quæ ſicut legitima, non eſt quota hæreditas, ſed quota bonorum, diſponat per verbum, *relinquo*, non poteſt hujuſmodi verbum inſtitutionem inducere, neque is cui tertia relicta fuerit, reputabitur hæres, Reynoſo *obſervat.* 20.

Teſtator poteſt imponere rebus ſuis quam legem velit *l.* 1. *&* 2. *Cod. de donat quæ ſub modo, c. verum, de condit. appoſitis*

Teſtator magis videtur dilexiſſe filios maſculos, quàm fœminas, Menoch. *conſ.* 318 *n.* 2.

Teſtatoris caſus omiſſus habetur pro omiſſo, *l. commodiſſimè, ff. de liber. & poſthum.* Menoch. *conſ.* 526. *num.* 7. Tiraq *de jure primog, quæſt.* 40. *numero* 194.

Teſtator jure poteſt liberare ſuum hæredem à confectione inventarii in præjudicium fideicommiſſarii, Menoch. *conſult.* 177. *n.* 31.

Teſtator dictavit teſtamentum, & Sacerdos vocatus ut Notarius ſcripſit, cumque teſtator ſignare vellet, non potuit, quia porrecto ad ſignandum brachio, priuſquam teſtamentum totum coram ſex teſtibus, qui tantùm aderant, Sacerdos perlegiſſet, mortuus fuit teſtator; hujuſmodi teſtamentum nec ut nuncupativum debet valere, nec ut codicilus cùm imperfecta fuerit voluntas teſtatoris, Cabed, *deciſ.* 169. *p.* 1.

Teſtamentarii teſtes debent teſtificari de uno & eodem contextu, *l. hæredes palam, §. fin. de teſtam. l ſi unus, §. hac conſultiſſima, Cod. eod. tit.* reſolvunt Anton. gom. *l.* 3. *Tauri, n.* 49. Farin. *de delict. part.* 1. *lib.* 3. *tit.* 7. *q.* 6 *n.* 13. gam. *deciſ.* 46. *num.* 1. Spin. *de teſtam. gloſſ.* 31. *princ. num.* 23. Alia de teſtamentis vide per Molin. *de juſtitia, tract.* 2. *diſputat.* 124. *cum ſeqq.*

Verbo

Verbo TESTIS, TESTIMONIUM.

TESTIS qui refert ſe ad alium, qui hoc non dicit, eſt ſuſpectus, *leg. qui teſtamento 2 ff. de condit.& demonſtrat.* Maſcard. *de probat.concluſ.*368 *num.*1. Aym. *conſ.*13 *num* 3. Azeved. *l.* 2. *num* 46. *tit.*8, *lib.*4 *nova recopilat.* Farin. *de delict. p.*2.*lib.* 3. *tit.*7.*q.*65. *n.*274. *cum ſequentibus*, Stephan.Gratian. *diſceptat. forenſ.c.*721. *num.*34. Phœb. *arreſto.* 105. *p.*2. Ubi refert fuiſſe quendam condemnatum pœna fuſtigationis & exilii pro teſtimonio lato conferendo ſe ad alios, qui interrogati contrarium dixerunt, & vide Mendez *in pract. ſeculari*, *lib.*3.*c.*15. *num.*8.

Teſtis, qui deponit de venditione, ſed non de certo pretio, non probat. Maſcard. *de probat.concl.* 1401. Bernard.Græv. *in pract Cam. Imper. lib.* 2. *concl.*13. *conſiderat.*1. Et locatio non probatur per teſtes deponentes de incerta quantitate penſionis, ex Maſcard. *concl.*992.

Teſtis per verbum *credo*, vel *judicio meo*, non probat, niſi reddat rationem dicti ſui, Maſcard. *de probat.concluſ*1369. *num.* 45. & quod faciat fidem ſi teſtificetur per verbum, *credo*, tradit Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ cap.*151. *num.*30. Ubi idem, aſſerit de peritis in arte, & ad defenſam, de quibus etiam idem probat Farin. *de delict. p.*5. *q* 127.*n.*109. Et teſtis dictum dicens, *ſcio*, poteſt intelligi de fama, vel auditu. Anton.Gabr.*lib* 7.*deciſ.criminal.concluſ.*8. *n.*57 *pag.* 1624.

Teſtes aſſignantes rationem præferuntur aliis non aſſignantibus, Rebuf. *de reprobat. teſtium*, *numero* 120.

Teſtibus de metu deponentibus magis creditur quàm teſtibus deponentibus de mera voluntate, Boer. *dec.*100.*n* 3. Burg. *conſ.*7.*n.*11.

Teſtibus deponentibus conformia naturæ, vel juri communi, magis creditur, Stephan.Gratian. *diſceptat.forenſ. cap.*678.*n.*5.

Teſtibus de bonitate teſtificantibus major fides adhibetur, Maſcard. *de probat. concl.*254.*n.*2. *&* 5. *& concl.*1219.*n.*9.

Teſtes teſtificantes de fama, etiam in cauſa hæreſis, debent eſſe omni exceptione majores, Farin. *de delict.p.*4.*conſ.*40.*n.*37.

Teſtes teſtificantes de bona fama alicujus, præferuntur teſtibus de mala, Grammatic. *deciſ.* 60.*n.*12. Hyppolit. *conſ.* 15. *num.* 10. *& conſ.* 18. *num.* 4. *& conſ.*44 *num.*19. *&* 20. *& conſil* 72 *num* 10. *& in l.de minore*, §. *plurimùm*, *n.*91.*ff.de quæſt.* Maſcard. *de probat.concluſ* 234. *num.* 4. *& concl.*235. *& concluſ.*1219.*n.*10. Clar. *lib* 5. §.*fin. q.* 60. *n.* 23. Stephan Gratian. *diſceptat.forenſ. cap* 562. *n.* 64. Sayr. *clavis Regia lib.* 1. *cap.*3. *num.*1. quam fama bona eſt præferenda malæ, Hyppolit. *dicto n.*51. Farin. *p.*1. *lib.*1.*tit* 5.*q.*47.

Teſtes de auditu alieno non probant, Barboſa *in remiſſ. ad Ordinat. lib.*3. *tit.*55. *lib.*2. *concl.*2.*num.*1. ubi plures citat, quibus adde Sayr. *clavis Regia lib.*12. *cap.*21. *n.*21. Farin. *de delict. p.*4. *conſ.* 55. *num.*71.*& conſil.*33. *num.*27. Ubi aſſerit quod facit præſumptionem, & transfert onus probandi in adverſarium, & vide Barboſam *ad cap. tam literis* 33. *de teſtibus*, *num.*12 Ubi ait quod teſtes de auditu probant in cauſa denuntiationis, in qua modica ſcientia fidem facit.

Teſtes de auditu alieno & fama probant in antiquis, *cap. cùm cauſa*, *de probat.* Afflict. *deciſ.* 83. *num.*7. & *deciſ.*277. Valaſc. *de jure emphyt. lib.* 1. *q.*9. *n.*25. Barboſa *in dicta* 2. *concl. num.* 5. & filius *in dicto cap. tam literis*, *num.* 6. Ubi etiam quod debent dicere ſe audiviſſe ab antiquioribus & majoribus ſuis, & quod antiquum dicitur quod eſt centum annorum: & *num.*10. quod probant conſanguinitatem, & debent eſſe plures, & debent ſpecificare ſingulos conſanguinitatis gradus, excepto ſtipite, & idem Barboſa *dicto tit.* 35. *in* 4. *concluſ. num.*4. aſſerit quod teſtes deponentes de conſanguinitate, non interrogati tenentur efficacem cauſam & probabilem rationem dicti ſui reddere.

Teſtes deponentes de publica voce & fama & communi hominum exiſtimatione probant in jure puritatem ſanguinis. Barboſa *de Canonic. cap.* 13. *num.* 36. ubi *num.*41. *&* 42. quod fama debet eſſe temporis antiqui, ſcilicet centum annorum, cùm facta recens ſit nullius momenti, & potiùs vana vox vulgi, vel falſus rumor populi; nam vanis vocibus populi credendum non eſt, *l. Decurionum*, *Cod. de pœnis*, *& num.* 43. quod teſtes ad probandam famam impuritatis debent atteſtari ſe audiviſſe à majori parte populi: & *num.*44. quod non interrogati rationem ſui dicti concludentem reddere debent, & *num.*45. quod facta probatione impuritatis ex parte Capituli, poteſt proviſus contraria probatione probare ſuam puritatem: & *numero.* 46. quod quando concurrunt probatio puritatis & impuritatis, ſemper prævalet illa quæ eſt pro puritate, ſicut prævalet bona fama.

Teſtis teſtificatus de veritate & fama cum alio de fama, plenam facit probationem, Grammat *deciſ.*28 *num.*3. *&* 4. Maſcard. *de probat. concluſ.* 379 *num.* 9. Joſeph.Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 9. *num.* 15. Menchac. *uſufrequent. cap.* 30. *num.* 14. Surd. *deciſ* 12. *num.*7. *cum ſequentibus*. Farin. *de delict. p.*1. *lib.*1.*tit.*5.*q* 47. *num.*76. Et teſtes conjunguntur quando ex dictis illorum fit plena probatio, Molin. *de primog. libro* 2. *cap.*6.*n* 34. *&* 35.

Teſtibus deponentibus de affirmativa magis creditur, quàm deponentibus de negativa, gloſſ. verbo *conſenſerunt*, *in l. diem proferre*, §. *ſi plures*, *ff de receptis arbitr.* Socin. *reg.*508. Pinel. *in l.*1.*Cod.de reſcind. vendit p.*3. *cap* 4. *numero* 14. Farin. *de delict. p.*2.*lib.*3. *tit.*7. *quæſt.*65. *numero* 200. *cum ſequentibus*, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.*562. *numero* 62. Rebuf. *de reprobat. teſtium*, *num* 221. Ubi quando ſtandum ſit teſtibus teſtificantibus de negativa? Et teſtes deponentes de affirmativa præferuntur deponentibus de negativa, cum ens magis imprimatur in hominum memoria, quàm non ens Farin. *p.*4. *conſ.*55. *numero* 76. niſi deponentes ſuper negativa deponant veroſimilia, Tiraquel. *in l ſi unquam*, *in præfat. num.*46 *C. de revocand. donat* Et debet reddere rationem dicti ſui, Maſcard *de probat. concl.*1369.*n.*2.

Teſti deponenti de negativa non creditur, Barboſa *in cap. tertio loco* 5.*num.*4 *de probat.& in addit. ad collect p* 8. *in fine*, ubi alia addit. Et teſtes deponentes ſuper negativa, quo pacto probent? Vide Maſcard. *de probat.concl.*1201. *num.*12. *cum ſequentibus*, Clar. *lib.*5. §.*falſum*, *n.* 8. *&* §.*fin.q.*51. *n* 4. Et non interrogati debent reddere rationem dicti ſui, Maſcard *de probat concl.* 1369. *num.* 22. Rebuf. *de reprobat. teſtium*, *num.* 452. Farin. *de delict. p.*2. *lib.*3. *tit.*7.*q.*65. *num.*239. Et teſtes deponentes ſuper negativa non coarctata loco ac tempore, ſunt ſuſpecti de falſo, Clar *ubi proximè*, Cot *in memorab.* verbo *teſtis pag.*87. Maſcard. *in proœm.q.*3. *num.* 127. *& concluſ* 1087. *num* 6.*& concluſ.* 1201. *num.* 11. *& concl* 1364.*n* 10 Farin. *dict.q.*65.*n.*205.

Teſtium dicta ſunt adjuvanda, non calumnianda Menoch. *de præſumpt. lib* 5. *præſumpt.*23.*n.* 12. Pariſ.

conſ.

conſ.87. num.41. vol. 3. Rebuff. tract. de reprobat.teſtium,num.9. Gonzal. ad reg.8. ancel. gloſſ.9.§. 1. in annotat num 96. Farin. de delictis, p. 2. lib.3. tit 7. quaſt.65. num 74.& quaſt.68.num 3. Et teſtis dictum debet referri ad articulum, Surd deciſ.291.num.14. Et teſtis dictum interpretatur contra producentem, Farin. deciſ.854. num.1.

Teſtis qui tractat de ſe exonerando nullam fidem facit, ut per citatos à Barboſa in remiſſ ad Ordinat. lib.3.tit.55.in 7.concl num.84. quibus adde Rebuff. de privilegiis Scholar.privileg. 14. in fine, Farin. de delict. p 2.lib.2. q.60. it.6.num.23 Barboſa in cap.de teſtibus 29.num 2.de teſtib.

Teſtis omni exceptione major ille reputatur in jure, qui nulla legitima exceptione repelli poteſt Barboſa cum ab eo citatis d.7. concluſ.num. ,& filius in cap.querclam de elect num.10. Dicuntur etiam teſtes omni exceptione majores, quando nulla eis macula, nulla exceptio impingi poteſt, Menoch. conſ 380 num 11.

Teſtis inſtrumentarius dicitur omni exceptione major, licet ſit conjunctus & domeſticus, Hyppolit in l. 1. §.ad quaſtionem,num.13. ff de quaſtionib.Ayn. conſil.56.num.30 cum ſeq.Rebuff de reprobat.teſtium, num.381. Menoch. de arbitr.caſu 105.n. 6. Maſcard. de probat.concl 408. num.17.& concl.533.num 29 & concl.1036. num.21. & concluſ.1148.num.25.& concluſ.1360.num.3.

Teſti dicenti ſe falſum dixiſſe, non eſt adhibenda fides,Surd.deciſ.326,num 90.

Teſtes præmeditato ſermone, & per eadem verba fotmalia deponentes reprobantur,l 3 § ideoque Divus,verſ. tu magis, ff.de teſt.bus, Maſcard. de probat. concl 1368.n.6.

Teſtes inhabiles ad teſtificandum non admittuntur, Farin. in praxi crimin.tom.2.tit.6.de oppoſit.contra perſonas teſtium,q.61.num.19.cum multis ſeqq ubi multipliciter ampliat & limitat.Admittuntur tamen quando veritas per alios probari non poteſt, Barboſa in cap.fin.d teſtib.cogendis, num. 2. Admittuntur etiam ad exculpationem delicti, Farin. conſ. 39. num.56.

Teſtes parte non citata examinati minimè probant in civilibus & criminalibus, cap. 2. de teſtib. Farin. in praxi crimin. tom.2.lib. 3.tit.8.de opoſit. contra examen teſtium, quaſt.71.cap.1.num. cum multis ſeqq. Et teſtes poſſunt examinari ſine citatione partis, quando pars eſt abſens & in longinquo, Ordinat lib.3.tit.55. §.9. Farin. ubi proximè, quaſt.76, num. 164. Bortel. in ſumma deciſ. tit.44. de citatione, num. 168. Gabr. Pereira de manu regia, p. 1. cap. 4. num. 4. Et teſtes poſſunt recipi parte non citata, quando alicui committitur examinatio teſtium ſuper idoneitate perſonæ, cui beneficium provideri mandatur, Barboſa in cap. 1. de cauſa poſſeſſ. & propriet. num.6. Et informationes de genere ſunt ſummariæ & imperfectæ, & ſolent fieri ſine citatione & cauſæ cognitione, Perez de Lara anniverſ. & capellan.lib.2.cap.4.num.90.Ricciul. de neophytis,lib.2. cap.4.num.90.

Teſtes examinati ſine juramento non probant Farin. dicto titulo 8. quaſt.73.num. 1. cum multis ſequentibus.

Teſtes poſt concluſionem in cauſa examinari minimè poſſunt, Farin. d.tit.8.quaſt.75.à num.257.ubi à num. 302. quod facta teſtium publicatione in prima inſtantia non poſſunt alii teſtes examinari in cauſa appellationis.

Teſtes non publicati non faciunt fidem, Gloſſ. in l fin.Cod.de re judic. Bernard, Græv. in pract.Cam Imper.lib.1. concluſ. 105. nec probant, Gonzal. ad regul.8.Cancel.gloſ.59.num.5.Et teſtes publicati non debent in cauſa hæreſis, Cened in collect.ad Sextum, collect.6.

Teſtes in cauſa matrimoniali poſſunt poſt publicationem examinari. Farin. d. quaſt.75. à num. 383. ubi à num. 82. idem ampliat in criminalibus, & num.435.quod majori conceditur reſtitutio ex generali clauſula, Si qua mihi juſta cauſa, &c. ad examinandum teſtes poſt publicationem, & quaſt. 76. à num. .quod teſtes ante litem conteſtatam examinari non poſſunt: & d.num.63. quod poſſunt examinari teſtes ante litem conteſtatam, ad perpetuam rei memoriam: & à n. 82.quod quando timetur de morte teſtium, vel illorum diuturna abſentia,& ſint ſenes valetudinarii, & diu abfuturi, poſſunt ante litem conteſtatam examinari.

Teſtes non poſſunt examinari in cauſa criminali ante litem conteſtatam, Farin. d.quaſt.76 num.113. cum ſeqq.

Teſtium examinationem poteſt judex committere quando ad illum venire nequeunt. Clem. unica de officio delegati, Barboſa in addit ad cap.ſi quis teſtium 8. de teſtibus, ubi limitat in cauſis criminalibus.

Teſtium examinatio, & juramentorum receptio poteſt committi Notario, & de aliis vide Farin. d. tit.8.quaſt.77 num.115.cum ſeqq. obi quod requiritur citatio partis in conceſſione remiſſoriæ, & n. 122. quod requiratur cauſæ cognitio, ut juſtè petatur, & d.num.123. quod poſſit ſuſpectus allegari is, cui committitur teſtium examen.

Teſti ſeni magis creditur quàm juveni, Farin. de delict. part. 3. lib. 3. titulo 7 quaſt. 65. num. 75. Et antiquior meliùs præſumitur ſcire veritatem, Aleiat.de præſumptionib.reg. 1.præſumpt.45 & ibi lata additio.

Teſtes ſi Clerici ſint, vel etiam laici, & coram judice Eccleſiaſtico agatur,poſſunt ad teſtificandum cogi per Eccleſiaſticas cenſuras, nempe per ſuſpenſionem, & creſcente contumacia per excommunicationem, & depoſitionem ac carcerationem,Farin. dicto titulo 8.quaſt.78. num.36.cum ſequentibus, ubi à num.57. agit de teſtibus qui non poſſunt cogi ad teſtificandum.

Teſtis deponens de actu facto de nocte non probat, niſi reddat cauſam eorum ſcientiæ & viſus, alias dicitur ſuſpectus de falſo, gloſſ.in l. ſi eum exceptione, § in hac, ff. quod metus cauſa, Menoch.de arbitr. caſu 279.num. 3. Clar. lib.5. §. fin. quaſt. 21. num.3. Maſcard. de probat. concluſ. 496. num. 14. & concluſ. 1109. Cota verbo Teſtis, pag. 873. Azeved. l.2.tit.8. num.52 lib.4.novæ recopilat. Fr.Emman.Roderic. tom.1.qq. Regular.quaſt 13. art.6 Farin.de delict.parte 2.lib.2.tit.6. quaſt.67.num.37.cum ſeqq. & parte.4.conſ.34.num.4.& deciſ.60. num.7.& ibi additio lit.B. Aloyſ.Ricc deciſ.Cur. Archiepiſcop Neapolit.part.2.deciſ.63.

Teſtis factus pubes poteſt teſtificari de his quæ vidit in infantia & ætate, gloſſ. in l. 3.ff.de teſtibus, ubi, Doct. Pariſ. conſ.87. num. 21. cum ſeqq. vol. 3. Garc. de expenſis, cap. 9. num.32. Maſcard.de probat concluſ. 1246. num 11, Rebuff. de reprobat. teſtium, num.231. Molin. de primog.lib.2.cap.6.num.41:Aloyſ Ricc. deciſ.Cur. Archiepiſcop.Neapolit.p 1.deciſ.151. Illuſtriſſ. Dom. Roderic. à Cunha ad cap.relatum 4. diſtinct.37 num.5.

Teſtis ſingularis deponens de valore quomodo probet? Vide Maſcard.de probat.concluſ.656 num.47. Valaſc.conſult.43. num.21.26.& 27: Gam.deciſ.205: & deciſ.191.num.4. ubi quod in dubio deponere videtur ſecundùm communem æſtimationem, quando in capitulo, ſeu articulo ſuper quo interrogatur de ea mentio fit: Quid ſi unus dicat, valere centum

alter

alter centum & viginti, an concordent in centum, quia in majori ſumma ineſt minor ? Vide Farin. de delict.p.2.lib.3.tit.7.quæſt.64.num 233.ubi quod omnes teſtes concordant, & dicuntur convenire in minori ſumma. Et teſtes dicentes valere centum & plus per iſtam adjectionem nihil operantur. Pin. in l. 2. Cod. de reſcind. vendit. parte 3.cap.4.num 5. Covar. lib.2.variar.cap.3. num.3. Menoch. de arbitr.caſu 46. & 47. Gemin.de uſur.commento 2. §.5. num 122.cum ſeqq Maſcard de probat.concluſ.1396.num.7. Et teſtes deponentes per has dictiones, plus, & minùs, non probant, Stephan. Gratian. diſcept.forenſ.cap. 177. num.10.cum ſeqq. Aloyſ. Ricc in collect deciſ.p.5.collect 1520. Cald. de nominat.q.12.num.14 Item dictio & plus, operatur in teſte quando momentum temporis faceret prævalere probationem, Maſcard. concluſ.1215.n.11. Et ſi unus teſtis dicat rem valere centum, alius 120. concordant in centum Farin.de delict.p.5.lib.3 tit.7.q.64. num 233. Et teſtes qui dicunt rem valere centum, ſi non dicunt non valere plus non excludunt probationem, quæ dicit rem plus valere, Maſcard. concluſ.656. num.9. Matienz ad l.1 gl.2.num.49. &ibi Azeved. num. 23. tit. 11. lib.5.nova recopilat.

Teſtes deponentes de maiori ſumma non probant in minori, Rebuff. de reprobat. teſtium, num. 117. Maſcard. de probat.concluſ. 1080. à num. 15. Quid ſi dicat rem valere decem, & alius quinque, ſtatur minori ſummæ, Vide Salicet. in l.2.Cod.de reſcind.vendit. & ibi Pinel. p.3. cap ult. n.10. Alexand.conſ.64. num.9.vo.2. Farin. de delict.p.2.lib.3.tit.7 quæſt. 64. num 133. de quo etiam eſt videndus Maſcard. concluſ.1249. num 13. cum ſeqq. Et an teſtes ſint varii, quando unus dicit quod emit pro decem, alius pro viginti ? Vide Pinel in rub. Cod.de reſcind. vendit. parte 2 cap.8. Rot.Bonon. deciſ.7. num 10 Gemin. de uſur commento 2. §.5. num.125. Ubi quod ſi teſtes variant in valore, ſtatur mediæ ſummæ, & vide Farin d q.64. num. 244. cum ſeqq. Stephan. Gratian diſcept.forenſ.cap. 87. Ubi quod minor ſumma attendi debet.

Teſtis qui teſtificatus fuit contra aliquem in cauſa criminali, non poteſt teſtificari in cauſa civili, Stephan Gratian.diſcept.forenſ cap.144.num. 13. Farin. de delict.p.1.lib.1.tit 5.quæſt.49. num.76. & p.2 lib.1. tit.6 quæſt.5: num.37.cum ſeqq. Et teſtis qui fuit teſtificatus in cauſa civili, non facit fidem in cauſa criminali, idem p.4.conſ.75.num.5.

Teſtes falſi in una re, in reliquis falſi cenſentur gloſſ. in princ cap.in noſtra 32. de teſtibus, ubi Barboſa num. 12. recepta, ut per Padil. in l ſi ex falſis num 14. Cod. de tranſact. Tiraquel. de pœnis,cap 44. num.42. Maſcard. de probat. concl 743. Menoch de præſumpt.lib.5.præſumpt. 22. Farin. in praxi crimin. p 1.lib.3.tit.7.de oppoſit.contra dicta teſtium, quæſt 67 §.6.num.111 cum ſeqq Et teſtis in parte verus, & in parte falſus, in totum debet falſus reputari Mendez in praxi lib.1.cap.1.num.43.

Teſtes domeſtici repelluntur à teſtimonio, Aloyſ Ricc. deciſ.cur. Archiepiſcopat. Neapolit.part. 2. deciſ.80.num.9.& deciſ.237.num.5. Rever. Epiſcopus Barboſa in cap.ult.de offic Archidiaconi, num.7.& in addit.ad collect.pag.50.col.1.cum aliis citatis per ejus patrem in remiſſ. ad Ordinat. lib.3. tit.55 in ſexta concluſ.num.1.cum ſeqq.& in ſeptima concluſ.num 34. ubi num 40. & 41 agit de familiaribus, & famulis, quod non admittuntur pro domino ad teſtificandum, junctis traditis per Maſcard. de probat. concluſ.1357 num.46. & 51. Surd. deciſ. 219. num. 4. Ricc.dicta deciſ 237. num 6. & 7. probant innocentiam alicujus, Maſcard. concluſ. 533 num.16 & concluſ.904. & concluſ. 1359.num. 36. Et de amico quod non poſſit eſſe teſtis, tradit Barboſa in dicta ſeptima concl.num.6.

Teſti non convenit judicare, & ſe judicem conſtituere: ſed judici. Bart. & ſcribentes in l. 1. ff ſi cert. pet. Maſcard. de probat. concluſ 656.num.50. Marant. de ord.judic. p.1 lib.2. cap 4. Maſcard. de probat. concluſ. 1100.num.14 Rebuff. de reprobat teſtium, n.16. & num. 169. Aym. conſ 134 num.43. Horat. Arigon. inter conſilia Farin conſult. 10. num. 50. idem Farin. de act.p.1. lib 3.tit.7.quæſt.68.num.32.& p.4.conſ. 4 num.31.& deciſ.70 num. .& ibi additio, Barboſa in cap.de teſtibus 29 num.1.de teſtibus

Teſti non eſt credendum deponenti contrarium illius, quod antea in ſuo teſtimonio depoſuerat, ſed priori dicto ſtandum eſt, Barboſa in addit. ad cap. ſicut nobis 9. de teſtibus, pag.45. & ad cap.literas 14. de præſ.pag.55.

Teſtes qui ſunt contrarii dicto partis an reducantur ad concordiam ? Vide Hyppolit conſ.34. num. 8. & conſ. 69. num. 9. Et teſtibus ſibi invicem contradicentibus non eſt credendum ad commodum producentis, Bonacoſ. p. 2 fol.79. verſo, verbo teſtis unus, & fol. 81. verbo teſtibus, Menchac. uſu frequent.cap.30.num 16 & cap.33.num.25 Et quid ſi teſtes ejuſdem partis ſint contrarii ? Vide eundem d.cap.30.num.18.

Teſtes ſingulares non probant, nec ad probationem faciendam conjunguntur, l.ob carmen, ff. de teſtibus, cap.bona 1.de elect. Dec. conſ.310. num 7. Hyppol. conſ.1.num.25.& in pract. §.diligenter, num. 15. & 17. Joſeph.Ludoviſ.deciſ.9.num.8 Surd.conſ.303. num.4. Guter. lib.3 pract quæſt.12. Gabr.Pereira deciſ.54. num.7. cum ſeqq. & cum aliis pluribus citatis per Barb.in remiſſ ad Ordinat.lib 3.tit.55.in certa concluſ. num.1.& filium in cap.in omni negotio 4. de teſtibus, num. 31. cum ſeqq. ubi multipliciter limitat cui adde aliam limitationem in crimine læſæ majeſtatis, Maſcard. concl.462. num.16. ad limitationem circa probationem electionis ſepulturæ, adde Maſcard.concluſ. 1297. Azeved. ad l. 6. tit 9. num. 12. lib. 3.nova recopilat. Spin.de teſtam.g .1.princ.num.33 Phœb. parte 1.deciſ. 154. num ult. Barboſa in cap. cum ſuper, de ſepultur. num. 2. Et concurrentibus conjecturis teſtes ſingulares probant Menoch. conſil.175. num 12.& conſilio 168. num. 41.cum ſeqq. Et non ſufficiunt teſtes ſingulares in probanda cauſa, diſcordia & rixa, Surd. de alim.tit.4.quæſt.15.num.57 Et ſi ſint legaliſſimi, an probent ? Vide Hyppolit. in l.1. §.fin.num.56.ff de quæſtionib & in l ſi quis ne quæſtio, num 172 eod. tit. & conſil. 39. num. 22. & conſ.73 num.30.& 31.

Teſtes in dubio non præſumuntur ſingulares, ſed conteſtes, ex citatis per Barboſam in dicta tertia. concluſ. num.38. quibus adde Menoch, de præſumpt. lib.5 præſumpt.13. num.13. Aloyſ Ricc.deciſ.Cur. Archiepiſcop.Neapolitat.part.2. deciſ.127.num 11. Surd. conſ 11.num. 43. Stephan. Gratian. diſceptat.forenſ. cap. 14. num. 22. Mendez in praxi ſæculari, lib 3. cap.15.num.7. Maſcard de probat. concl. 1174. n. 14. & 15. Limitatur quando teſtes de tempore ſunt atteſtati; nam eo caſu præſumuntur ſingulares, Ricc: ubi proximè, num.12.

Teſtes ſingulares quibus caſibus probent, quando agitur de probando rem in genere, vide per citatos à Barboſa in dicta tertia concl. num.39. quibus adde Clar: lib 5. §.fin.quæſt.53 num. 9. Cald. conſult.24. num.8. Seſſe Aragon.deciſ. 166.n 4.cum ſeqq Steph. Gratian. diſcept.forenſ cap 415.num 54. Barboſ. in addit.ad collect.p 40.col. .

Teſtes in ſpecie teſtificantes præferuntur teſtibus teſtificantibus in genere, iuxta doctrinam Innocentii in cap.auditis, num. 4. de præſcrip. communiter receptam.

Digitized by Google

receptam per Hyppolit. in pract. crimin. §. diligenter, num. 198. & in l. minore, §. plurimum. 10 ff. de quæſt Farin, de delict. part. 3. lib. 3. tit. 7. quæſt. 65. num. 170. & deciſ. 195. num. 3. Menchac. controverſ. uſufrequent. cap. 0 num 9 Aym. conſ. 258. num. 16. Burg. conſ. 11. num. 18. Et probatio ſpecifica præ valet probationi generali, Maſcard. de probat. concl. 1193 n 80. cum ſeq.

Teſti non creditur, ubi ex ſuo teſtimonio poteſt ei quæri laus, vel opprobrium, Cov pract. cap. 18. num. 4. Grammat. dec. 48. num. 15. Gam. deciſ. 98. num. 1. Tiraq. de retract. tit. 1 §. 1. gloſſ. 14. num. 51. Menchac. uſufrequent. cap. 34. num. 3. Maſcard. de probat. concl. 153. num. 3. Rota Genuæ dec. 3. n 14. Guter. conſ. 24. n. 12. Surd. dec. 131. n. 4. Rebuf. de reprobat. teſtium, num. 402. cum ſeqq. Farin. de delict. p. 2. lib. 2. tit 6. q. 60. n. 21.

Teſtis deponens de facto ſuo in cauſa, in qua habet intereſſe, & quando ei quæritur utilitas, nihil probat, l. nullus, ff. de teſtibus, l. in omnibus, & utrobique Doct. Cod. eodem titulo, Bart. in l. deferre, in princip. num. 2. ff. de jure fiſci. Rota Gen. deciſ. 3. num. 15. & deciſ 94. & deciſ. 121. num. 5. & dec. 195. num. 6. Ozaſc. dec. 79. num. 40. Menoch de arbitr. caſu 135. n. 21. & conſ. 23. numer. 24. & conſ 98. num. 14. Maſcard. de probat. concl. 1232 num. 30. & 31. Surd. dec. 236. n. 2. Ricc. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. deciſ. 237. n. 1. Rebuf. de reprobat. teſtium, n. 422. Steph. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 144. num. 4 cum ſequentibus, & cap. 727. n. 12. cum ſequentibus, Mendez. in praxi. lib. 4. cap. 12. n. 5. & cap. 15. num. 8. Farin de delict. p. 1. lib. 1. tit. 5. q. 46. num. 48. & d. quæſt. 60. Barboſa in remiſſ. ad Ordinat. lib. 3. titul. 55. concluſ. 7. n. 56. ubi limitat. Et ſi teſtis renuntiavit ſuo commodo, probat Gemin. de uſur. commento 4. in præfat. n. 26. Maſcard. concluſ. 1357. num. 57. & concluſ. 1417. num. 15. Azeved. ad l. 6. num. 19. titul. 9. libro 3. nove recopilat. pag. 340. Rebuf. ubi proximè, n. 417. & n. 527. in fine, Roland. conſil. 95. n. 14. vol. 4. Gratian. dicto tract. cap. 277. n. 2. & capit. 662. n. 13. Farin. dicta quæſt. 60. n. 52. Mendez ubi proximè, Ricc. deciſ. 547. dicta part. Phœb. deciſ. 108. à n. 43. p. 2. Et ſi utilitas ſit modica, non repellitur teſtis. Tiraquel. de judic. in rebus exiguis, pag. 136. Garc. de nobilit. gloſſ. 25. numero 5. & 7. Maſcard. concluſ. 454. n. 4. Farin. dicta quæſt. 60. numero 56 Et quid ſi non immediatè ſequatur præjudicium? Vide Ozaſc deciſione 99. num. 13 Et ſi minùs principaliter ſequatur] præjudicium teſtis, dictum validum erit. Maſcard. de concluſ. 1357. num. 59. cum ſequentibus, Farin. deciſ. 548. num. 2. in noviſſ Et teſtis non integer an faciat ſemiplenam probationem, ubi de facto proprio teſtificatur? Vide Tiraq. de retract. lig. §. 1. gloſſ. 14. n. 48. & 51.

Teſtibus veriſimiliora teſtantibus ſtandum eſt, Tiraquel. in l. ſi unquam, in princip. num. 41. Cod. de revocandis donat. Maſcard. de probat. concl. 1364. numero 8. Ioſeph. Ludoviſ. dec. Peruſ. 14. numero 2. Menchac. quæſt. frequent. cap. 30. num. 10. Valdeſ. ad Soar. p. 2. pag. 75. Quid ſi deponant in favorem probationis inſtrumentalis? Vide Burg. conſilio. 3. numero 88.

Teſti non idoneo creditur, cum veriſimilia deponit, Menchac. conſil. 3. numero 11. & faciunt quæ conſilio 110. numero 210. cum ſequentibus: ubi quod creditur alicui cùm concurrit veriſimilitudo. Et ſuſpicio falſi oritur ex eo, quod veriſimile non eſt, idem Menoch. conſultatione 139. numero 2.

Teſti teſtificanti non veriſimilia ſtandum non eſt, Auguſt. Barboſa Repertor. Hyppolit. conſil. 20. numero 6. & conſilio 31. numero 21. & 22. & conſult. 32. num. 38. cum ſequentibus, & conſil. 49. num. 32. cum ſequentibus, & conſult. 52. num. 27. & conſult. 65. n. 21. & conſult. 74. num. 16. cum ſequentibus, & conſult. 78. num. 31. cum ſequentibus, & conſult. 83. num. 9. cum ſequentibus, & conſult. 101. n. 23. cum ſequentibus, & conſult. 109. num. 20. cum ſequentibus, & conſult. 113. num. 39. cum ſequentibus, Menoch. de arbitr. caſu 474. numero 59. & conſil. 1. num. 417. cum ſeq. Maſcard. de probat. concluſ. 310. num. 19. & concluſ. 745. numero 14. & concl. 1311. num. 46. & concl. 1358. & concl. 1364. & concl. 1402. num. 8. P. Mart. del Rio diſq. magic. lib. 5. q. 16. pag. 654. & Farin de delict. p. 2. lib. 3. q. 65. tit. 7. n. 144. Et quid ſi ſint veriſimiliora, & ſunt magis certi de eo ſuper quo deponunt, eis creditur. Surd conſ. 530. numero 12. Farin. dicta quæſt. 65. numero 128. cum ſequentibus, ubi numero 148. agit quando deponit impoſſibilia.

Teſtis offerens ſe ultro examini, tanquam ſuſpectus non probat, ex citatis per Barboſam in remiſſ. ad Ordinat. lib. 3. tit. 55 in ſeptima concl. num. 70. & filium in cap. de teſtibus 29. n. 2. de teſtibus, Rebuff. de reprobat. teſtium, n. 69. Et ſi producatur abſque citatione probat, & teſtis repertus in judicio, præſumitur citatus, Maſcard. de probat. concluſ. 1358. à numero 67. juncto numero 69. Et non eſt admittendus ſine tortura teſtis, qui ſponte vadit ad ſe examinandum, Aloyſ. Ricc. dec. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. part. 2. deciſ. 245. numero 12. & 13.

Teſtis qui injuria ſe affectum dicit, tanquam inimicus non probat, Grammat. deciſ. 25. numero 2.

Teſti vario, & ſibi ipſi contrario non eſt fides adhibenda, ut per citatos à Barboſa in d. ſeptima concl. n. 91. juncto num. 26. quibus adde Hyppolit. conſ. 88. num. 3. cum ſequentibus, & conſ. 130. n. 45. Farin. conſ 55. n. 39. Aloyſ. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. part. 2 dec. 127. num. 1. cum ſeqq. Et teſtes varii quibus modis dicantur? Vide eundem Ricc. part. 1. dec. 148 Et teſtis in modico varius admittitur, Maſcard de probat. concl. 1361. num. 5. Et ſi in diverſis cauſis fuit teſtificatus, priori dicto credendum eſt, Barboſ. in cap. dilectus 15. num. 4. de tempor. Ordinat. & in addit. ad collect. pag. 41. col. 2. & pag. 55. col. 1. Et teſtes concordari debent quantum fieri poteſt, ex citatis per Barboſam in dicta ſeptima concl. num. 26. Et varietas ac repugnantia in teſte arguit dolum, & ideo punitur de falſo, Ricc. dicta deciſ 127. n. 6. ubi num. 7. limitat, ſi proveniat ex cauſa oblivionis temporis. Et quid agendum ſit quando teſtes ad invicem diſcordes ſint? Vide Sayr. in clavi Regia, libro 12. cap. 21. num. 12. Et probant teſtes ſi concordent in ſubſtantialibus, in aliis autem non conveniant. Gratian. Diſc. forenſ. cap. 551. n. 10 Quid ſi unus deponat plus altero? Vide Farin. de delict. part. 4. conſ. 55. n. 75. Et teſtis ruſticus contraria allegans non excuſatur à falſitate, idem Farinac. p. 3. q 98. num. 29. cum ſeqq.

Teſtibus repugnantibus non adhibetur fides, ut eum communi reſolvit Grammat. conſ. 38. ad finem, Roland. à Valle conſ. 63. n. 11. vol. 4.

Teſtes non poſſunt teſtificari de his quæ ſunt extra articulos, & illorum dictum nullum eſt, ac ſuſpectum, ex text. in. l. [illegible], Cod. de teſtibus, Barb in remiſſ. ad Ordinat. lib. 3. titul. 55. concl. 7. num. 88. cui adde Maſcard. de probat. concl. 1368. n. 4. & concl. 1370. num. 1. Valaſc. conſ. 43. num. 20.

Barboſ. *in c. de teſtibus* 29. *num.* 2. *de teſtibus.* Et teſtis dictum extra articulum pro non dicto habetur, gloſſ. *fin. in l. ſi quis libertatem, ff. de petit. hæred.* cui ſimilis *in l. ſi duo patroni. §. idem Iulianus,* verbo *probare, ff. de jurejur.* Gregor. Lopez *ad l.* 31. *tit.*16. *part.* 3. verbo *aquel pleno*, Maſcard. *concluſ.* 1365. Et teſtes deponentes extra articulos nihil probant, Farin. *de delict. part.* 2. *libro* 3. *titul.* 7. *de oppoſit. contra dicta teſtium, quæſt.* 72. *à numero* 1.

Teſti nobili plus creditur quàm ignobili, Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *præſumpt.* 59. *numero* 9. Tiraquell. *de nobilit. cap.* 20. *numero* 33. *cum ſequentibus*, Farin. *part.* 3. *lib.* 3. *titul.*7. *quæſt.*65. *num.* 115. Rebuſ. *de reprobat. teſtium*, *numero* 123. Vbi etiam quod viri præferuntur fœminis, de quo etiam idem Farin. *ubi proximè*, *numero* 179. & probat Barboſa *dicto titul.* 55. *in principio, numero* 5. & 6. Et an fœmina admittatur ſemper? Vide Rebuſ. *ubi proximè numero* 3 7. *cum ſequentibus.* Et teſtes pauci nobiles præferuntur pluribus aliis, Varg. cum aliis *lib. da nobreza diſcurſo* 10. *n.* 2.

Teſtis Clericus præfertur teſtimonio laici, vide Dom. Roderic. à Cunha *ad cap. Monachus* 9. *diſt.* 78. *numero* 5. & magis creditur teſti Clerico, quàm laico, Farin. *de delict. part.* 2. *lib.* 3. *titul.* 7. *quæſt.* 65. *n.* 177. *cum ſequentibus*, Ricc. *dec. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. part.* 2. *dec.* 228. *numero* 12. Et teſti Sacerdoti magis creditur, quàm aliis, Grat. *diſc. forenſ.* c. 749. *numero* 2.

Teſtis eſſe non poteſt Clericus in cauſis criminalibus laicorum coram judice ſæculari, ne ſit irregularis, ex citatis per Barboſam *in remiſſ. ad Ordinat. lib.* 3. *tit.* 55. *in ſeptima concl. num.* 18. quibus adde Mart. *de juriſdict. part.* 4. *cent.* 2. *caſu* 117. *à numero* 1. Ricc. *dicta part.* 2. *deciſione* 61. Barboſa *in cap.* 1. *de juramene. calumnia*, *numero* 5. & 6. Pat. Suar. *de cenſur. diſputat.* 47. *ſect.* 3. Ubi reſolvit quod quilibet ſit regularis teſtimooium dicens in cauſa criminali, ſequuto effectu, & *ſect.* 4. idem aſſerit de Advocato in cauſa ſanguinis, ſequuto effectu.

Teſtibus peritioribus magis fides adhibetur, Menoch. *conſil.* 380. *num,* 6. Maſcard *de probat. concluſ.* 1168. *numero* 15. Farinac. *de delict. part.* 2. *lib.* 3. *titul.* 7. *quæſt.* 65. *numero* 118. & *numero* 144. Et peritis quàm non petitis, idem *numero* 186. & magis creditur dignioribus, ibidem *numero* 114. & ditioribus, *num.* 117. & Doctori quàm non Doctori, *num.* 118. probat Barboſ. *dicto tit.* 55. *in principio*, *num.* 7. & 8 ubi *num.* 9. quod magis creditur ſeniuribus

Teſtis non poteſt eſſe aleator & luſor, & à teſtimonio repellitur, Barboſa cum ab eo citatis *in remiſſ. ad Ordinat. lib.* 3. *titul.* 55. *in ſeptima concluſ. num* 61. quibus adde Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part.* 5. *collect.* 1536. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 277. *num.* 5. *cum ſequentibus.* Nec blaſphemus poteſt eſſe teſtis, idem Barboſa *in dicta ſeptima concluſ. num.* 12. ubi *numero* 36. idem aſſerit de ebrio de quo Auctor *in cap.* 1. *de teſtibus*, *numero* 4. & *num* 59. idem ait de lenone, & *numero* 81. idem de ſpuriis reſolvit. Et vagabundus teſtis idoneus non eſt. Maſcard. *de probat. concluſ.* 1395. Et teſtes de ebrietate teſtificantes debent reddere ratiooem ſuorum dictorum, Maſcard. *concluſ.* 369. *num.* 17. Et ebrietas probatur ex præſumptionibus atque indiciis, Fr. Emman. Roderic. *tom.* 2. *quæſt. Regular. quæſt.*36. *art.* 2.

Teſtis debet teſtificari de identitate, & probatio debet eſſe cooeludens, *cap Auditis*, ubi Barboſa *num.* 3. *de præſcript.* Hyppolit. *in pract. crim.* §. & *quia, num* 13. & 14. Maſcard. *de probat. concluſ.* 829. *num.* 4. Menoch. *conſ.* 21. *n.* 32. & 35. Surd. *conſ.* 1. *n.* 101. & Steph. Gratiao. *diſcept. forenſ.* c. 293. *numero* 1.

Teſti creditur ubi aliquid contra ſeipſum aſſerit, Hyppolit. *conſ.* 67. *num.* 48. Menoch. *conſ.* 23. *num.* 7. Et ex ſua coofeſſione poteſt in alio judicio condemnari, Surd. *deciſ.* 309. *num.* 10. *cum ſequentibus*, Valaſc. *concluſ.* 35. *ad finem.* Et poteſt opponi de nullitate contra teſtes ne recipiantur, quia inimici, Phœb. *arreſto* 79. *p.* 2. & vide Barboſam *in c.* 2. *de dilat. num.* 7. *cum ſequentibus*, & *in cap. expoſuit* 4. *n.* 4. *cum ſequentibus*, *eod. titul.* ubi limitat.

Teſti non creditur cùm nimis animosè deponit, & de illo quod ſciri non poteſt, ex citatis per Barboſam *in remiſſ. ad Ordinar. lib.* 3. *titul.* 55. *in ſeptima concluſ. num.* 85. & auctorem *in cap. de teſtibus* 29. *num.* 2. *de teſtibus.*

Teſti legaliſſimo & Religioſo magna fides adhibetur, ex Menoch. *conſil.* 45. *num.* 26. & *conſ.* 92. *num.* 89. Valaſc. *conſult.* 74. *num* 5. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 277. *num.* 3. Et Notarius cauſæ magis ut teſtis probat, quàm alii. Menoch. *conſultat.* 29. *num.*88.

Teſti teſtificanti de his quæ ſunt in animo non creditur, Menoch. *conſ.* 149. *n.* 23. Farin. *de delict. p.*2. *q.*65. *n.* 148. & *p.*4. *conſ.* 30. *in addit.* verbo *jurantem*, & *conſ.*39. *n.*13.

Teſtis pluries condemnatus de maleficiis efficitur infamis, & non poteſt teſtificari. Menoch. *conſil.*199. *n.* 18.

Teſtis qui dixit quod veller qood pars pro qua teſtificatur obtineret, noo eſt idoneus: Maſcard. *de prob. concl.* 1019. *n.* 25.

Teſtis qui non confitetor peccata ſua, nec recipit Corpus Domini in Quadrageſima, non eſt idoneus, Menoch. *conſ.* 159. *num.* 50. Maſcard. *de probat. concl.* 1356. *num.* 27. Stephan. Gratian. *deſceptat. forenſ. cap.* 144. *num.* 16.

Teſtis non admittitur qui eſt excommunicatus declaratus. Gratian. *dicto cap.* 144. *n.* 17. & 18. cum aliis citatis per Barboſam *in remiſſ. ad ordinat. lib.* 3. *tit.* 55. *in ſeptima concluſ. num.* 18. Vbi ex Farin. aſſerit procedere in excommunicato majori excommunicatione, & limitat in inſtrumentis & teſtamentis, atque etiam in crimine hæreſis. Amplia, ut nec contra alium excommunicatum admittatur. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. part.* 2. *deciſ.* 151. *numero* 14. Bernard. Græv. *in pract Cam. Imper. lib.* 1. *concluſ.* 8. *conſiderat.* 3. *num.* 14.

Teſtis indefinitè loquens non probat univerſaliter, & indefinita in teſtibus & probationibus non æquipollet univerſali, Innocent. *in cap. auditis*, *n.* 4. *de præſcript.* Cov. *lib.* 1. *var. cap.* 11. *num.* 9. *verſ.* 11. Tiraquel. *de retract. lig.* §. 1. *gloſſ.* 13. *num.* 1. Hyppolit. *conſil.* 3. *numero* 22. Menchac. *uſufrequent. cap.* 30. *numero* 26. *cum ſeq.* rebuff. *de reprobat. teſtium, num.* 100. Maſcard. *de probat. concluſ.* 1199. *num.* 16. *cum ſequentibus*, Surd. *dec.* 263. *num.* 10. Brunor. à Sole *in locis commun.* verbo *indefinita.* Et teſtes univerſaliter deponentes præferuntur illis qui teſtificantur indefinitè, Farin. *de delict. part.* 2. *lib.* 3. *tit.* 7. *q.* 65. *n.* 171.

Teſtis qui habet ſimilem cauſam eſt ſuſpectus, ex citatis per Barboſam *in remiſſ. ad Ordinat. lib.* 3. *tit.*55. *in ſeptima concl. n.*87.

Teſti dans alapam, ut ejus teſtimooiom evitet, non per hoc excuſatur, quin debeat teſtificari, Maſcard. *de probat. concl.* 2046. *n.* 16. Fr. Emman.

Rode

Roderic. tom. 2. quæſt. Regular. quæſt. 15. artic. 3. ad finem. Cald. de renovat. quæſt. 7. num. 15. verſ. quam ob rem, & de poteſt. nomin. c. 1. num. 42. & n. 44. verſ. denique.

Teſtis non poteſt eſſe uſurarius, ex citatis per Barboſam in dicta ſeptima concluſ. n. 94. quibus adde Farin. q. 56. art. 9. à n. 352. dicto loco.

Teſtibus teſtificantibus de ſana mente potiùs ſtandum, quàm de inſania, Innocent. in cap. auditis, num. 4. de præſcript. Valdeſ. ad Soar. p. 2. pag. 74. Maſcardus de probat. concluſ. 827. numero 11. cum ſequentibus, & concluſ. 1046. num. 12. & 26. Menoch. conſ. 311. num. 14. & de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 45. num. 21. Burg conſ. 7. num. 7. cum ſeqq. & conſ. 11. num. 18. Gam. dec. 302. n. 2. Cald. conſ. 19. num. 16. & conſ. 24. n. 24. cum ſequentibus, Valaſc. conſult. 145. n. 14. tom. 2.

Teſtes non admittuntur mulieres in cauſis criminalibus, niſi quando veritas aliter haberi non poteſt, ut per citatos à Barboſa in dicta ſeptima concluſ. num. 66. & vide auctorem in addit. ad collect. pag. 44. & in cap. forus, de verbor. ſignif. at. num. 9. Et an poſſit eſſe teſtis in teſtamentis? Vide eundem in addit. ad collect. pag. 107. numero 7. Vbi refert plures qui ſequuntur partem negativam ut veriorem.

Teſtes non poſſunt eſſe meretrices in cauſa criminali, ex citatis per Barboſ. in dicta ſeptima concluſ. n. 65. Quid ſi tempore examinis non erat meretrix? Vide Farin. p. 4. dec. 4. num. 2. Et poteſt teſtificari in crimine læſæ majeſtatis. Maſcard. de probat. concluſ. 162. num. 7.

Teſtium dicta ſuper diverſis teſtificantium non poſſunt conjungi ad faciendam fidem, Surd. deciſ. 12. num. 8.

Teſtis an poſſit eſſe aliquis in cauſa in qua fuit judex? Vide Tiraquel. tr. cauſa ceſſante, in princip. numero 28. Farinac. de delict. p. 2. libro. 2. quæſt. 60. num. 92. cum ſequentibus. Et non poteſt eſſe judex in cauſa, in qua fuit teſtis, Thom. Valaſc. tom. 1. allegat. juris allegat. 96. n. 37. Vbi quod judex qui fuit productus in teſtem ab aliqua ex partibus, in cauſa de qua cognoſcit poterit recuſari, ſi de eo teſtificetur quod ſic, ſecus ſi dicat ſe nihil ſcire de interrogatis & deductis in articulis. Et poteſt judex teſtificari quando deponit ſuper actu, ex quo non reportat laudem aut infamiam, Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 90. num. 37. Et lata ſententia non poteſt eſſe teſtis, Menoch. de arbitr. q. 73. Et poteſt eſſe teſtis in his quæ geſſit, & in cauſa appellationis, Maſcard. de probat. concluſ. 950. numero 7. cum ſequentibus. Et non poteſt eſſe teſtis in cauſa, in qua judicavit, idem concluſ. 1375. num. 37. Et judex non poteſt ferre teſtimonium in cauſa coram eo pendente, ex citatis per Barboſam in dicta ſeptima concluſione, n. 52. quibus adde Maſcard. ubi proximè. Menoch. de arbitr. caſu 107. Auctor. in addit. ad collect. pag. 41. colum. 2. Et arbiter repellitur à teſtimonio in pertinentibus ad cauſam de qua cognovit, ut per citatos à Barboſa in dicta ſeptima concluſ. n. 5. quibus adde eundem Maſcard. ubi proximè, qui idem tradit in aſſeſſore.

Teſtes non cognoſcentes partes litigantes nihil probant, ex Farin. de delict. p. 2. lib. 3. tit. 7. de oppoſit. contra dicta teſtium, q. 71. à num. 32. facit Ordinat. lib. 1. tit. 78. §. 6.

Teſtis non poteſt eſſe conſanguineus in cauſa injuriatum ſui conſanguinei, Maſcard. de probat. concluſ. 408. n. 10.

Teſti creditur potius quàm Notario; Cov. libro 2. var. cap. 13. num. 10. Farinac. de falſitat. Auguſt. Barboſæ. Repertor. libro. 8. quæſt. ultim. num. 50. cum ſequentibus, Sayr clavis Regia libro 12. cap. 21. num. 10. cum ſequentibus. Farinac. de delict. p. 2. lib. 3. tit. 7. q. 65. n. 205. cum ſequentibus. Et magis credendum eſt teſti Notario, quàm non Notario: idem Farin. dicta q. 65. n. 183. Barboſa. in addit. ad collect. pag. 69. col. 2. Vbi etiam quis eorum puniri debet? & reſolvit tunc neutri fidem adhibendam eſſe. Et magis creditur Notario quàm nuntio, idem Flamin. ubi proximè, num. 53.

Teſtis non poteſt eſſe uxor in cauſa mariti, vel è contra, ut per citatos à Barboſa in dicta ſeptima concluſ. num. 65. quibus adde Maſcard. de probat. concluſ. 1420. Aloyſ. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. part. 2. deciſ. 237. num. 4. & num. 14. Cened. ad Decretal. collect. 35. num. 3. Vxor tamen poteſt eſſe teſtis ad probandam innocentiam mariti, Maſcard. dicta concluſ. 1420. n. 14. De ſponſa vide Farin. de delict. part. 2. lib. 2. tit. 6. q. 54. n. 215. Et amaſius pro amaſia deponere non poteſt, Barboſa in dicta ſeptima concluſ. num. 7. Et concubina in cauſa amaſii teſtis eſſe non poteſt, idem Barboſ. ubi proximè, num 22. ubi num. 13. quod concubinarius manifeſtus à teſtimonio repellitur: & ibi per eum citatis adde Maſcard. concl. 340. num. 17. & 18. & concl. 1356. n. 23. & 24.

Teſtis non poteſt eſſe ſocer in cauſa generi, vel è contra, ex citatis per Barboſ. in dicta ſeptima concl. num. 78. quibus adde Farin. de delict. part. 2. lib. 2. tit. 6. quæſt. 54. num 11. Auctor. de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 2. alleg. 96. num. 60. & de privigno ac filio adoptivo agit Phœb. citatus per Barboſ. dicto num. 78. Vbi quod vit:lcus in cauſa privigni poteſt eſſe teſtis, ſecus in patre adoptivo, pro filio adoptivo. Et affinis pro affine non admittitur ad teſtimonium, Maſcard. concl. 1357. n. 42.

Teſtis ratio declarat & reſtringit dictum, Tiraquel. tract. ceſſante cauſa, num. 64. Et teſtis dictum declaratur à ratione. Roland. conſ. 32. num. 40. cum ſequentibus, vol. 4.

Teſtis mens potiùs eſt attendenda, quàm verba. Tiraq. in l. ſi unquam, verbo libertis, n. 57. Cod. de revocand. donat.

Teſtis teſtificatus de parte, intelligitur de dimidia teſtificaſſe, Tiraquel. in dicta leg. ſi unquam, verbo omnia, num. 8.

Teſtis dictum eſt in mitiorem partem interpretandum: idem Tiraquel. in dicta lege ſi unquam, verbo & poſtea, num. 1.

Teſtis eſt ſuſpectus, quia pater, vel filius ſpiritualis adverſarii, Tiraquel. in dicta lege ſi unquam, verbo ſuſceperit, n. 30. & 38. C. de revocand. donat. Rebuff. de reprobat. teſtium, num. 384. cum ſeqq. Farin. de delict. p. 2. lib. 2. tit 6. quæſt. 54. num. 138. Steph. Grat diſcept. forenſ. cap. 100. num. 20. cum ſeqq. vbi de parocho, quod non prohibetur eſſe teſtis pro eo quem baptizavit.

Teſtis non poteſt eſſe nutrix in cauſa alumni ſui, ex citatis per Barboſam in dicta ſeptima concluſ. numero 69. quibus adde Phœb. deciſ. 164. n. 1. part. 2.

Teſtium dictis annullatis ob defectum judicis, quæſitoris, vel ſcribæ, debent noviter interrogari etiam poſt didiſcita teſtificata, & poſt aperturam, Bartol. per textum ibi, in lege qui per ſalutem, ff. de jurejur. ubi Iaſon numero 3. Tiraquell. in lege boves, §. hoc ſermone, limitat. 1. à numero 10. ff. de verbor. ſignificat. Menoch. de arbitr. q. 34 num. 13. & faciunt quæ Put. p. 1. dec. 4. num. ult. Rebuff. de reprobat. teſtium, n. 40. & vide Farin. p. 2. dec. 31. & ibi additio.

Teſtis eſſe non poteſt proxeneta in negotio, in quo fuit mediator, ex citatis per Barboſ. in dicta ſeptima concl. num. 76. quibus adde Maſcard. concluſ. 137. num. 36. Thom. Valaſc. tom. 1 allegat. juris, allegat. 71. num. 93. & num. 111. Ioſeph. Ludoviſ. deciſ. Peruſ. 95. à num 1. Gabr. Pereira deciſ. 54. n. 7. & 16. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 753. num. 4. cum ſequentibus, Gam. deciſ. 32. num. 1. Secus eſt partibus volentibus, Menoch. de arbitr. q. 73. numero 29. Et productis ab utraque parte eſt credendum, Menoch. conſ. 92. numero 85. Et ex unico teſtimonio proxenetæ ſuper venditione facta inter mercatores eſt procedendum ſummatim, ut refert deciſum Mendez in praxi ſæculari, libro 3. cap. 22. n. 9.

Teſtis eſſe non poteſt colonus pro domino ſuo, ut per citatos à Barboſ. in dicta ſeptima concluſione, numero 20. Nec emphyteuta, cùm agitur de re emphyteutica, ex citatis ab eodem Barboſa ubi proximè, numero 37. quibus adde Maſcard. concluſ. 604. numero 81. Et Vaſſallus non poteſt eſſe teſtis contra dominum, niſi cogatur per judicem: Idem Maſcard. concluſione 1357. num 55. Rebuff. de reprobat. teſtium, numero 563. cum ſequentibus, Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 595. numero 1. cum ſequentibus. Et poteſt eſſe teſtis Vaſſallus pro domino ſuo, Cald. de empt. cap. 21. numero. 16.

Teſtis objiciens aliquod crimen, & non probans, poteſt ab eo conveniri actione injuriarum, Rebuf. in tract. exceptionum, num. 454. ubi num. 4. 6 verſ. item, de conſuetudine tradit in Regno Franciæ opponentem contra teſtem crimen, & non probantem, non poſſe conveniri actione injuriarum, & vide eundem Rebuff. in declarat. arboris exceptionum, num. 24. Clar. libro 5. receptar. ſentent. §. ultim. q. 53. numero. 4. Muſcatel. in praxi, p. 6. gloſſ. momentum, numero 19. pag. 753. Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. libro 2. concluſ. 101. conſiderat. 1. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 81. numero 7. juncto num. 10. cum ſequentibus. Quid ſi proteſtatus fuit, quod non fecit animo injuriandi? Vide Farin. p. 4. concluſ. 30. num. 66. & ibi additio lit. G, pag. 197. Gratian. dicto c. 81. n. 10. Vbi aſſerit, quod proteſtatio facta per advocatum excuſat.

Teſtibus ſi pars non opponat ante eorum publicationem, viſa eſt conſentire, & omnia valida ſunt. Bart. in l. 1. C. de relat. num. 6. facit Ordinat. lib. 3. tit. 58. §. 2. & tit. 62. Menoch. de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 68 n. 4.

Teſtis non poteſt ſe reportare, & tenetur extensè teſtimonium referre, quando in alia cauſa, & ſuper eadem materia teſtificatus fuit, Bart. in l. eos, num. 6. ff. de falſis. Farin. de delict. p. 2. lib. 3. tit. 7. q. 66. n. 39. cum ſequentibus, Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 1. concl. 104.

Teſtes qui teſtificantur aliquem eſſe Chriſtianum veterem non deſcendentem à Mauris, vel Judæis, quomodo teſtificari debent, ſi à Mauris, & Judæis deſcendat? manet notatum ſuprà, verbo Ordinandorum patria.

Teſtis non poteſt eſſe contra me ille qui me accuſavit de barattaria, Farin in praxi delict. part. 3. q. 111 num. 273.

Teſtes eſſe poſſunt Canonici, & Religioſi in cauſa communitatis, Barboſ. in remiſſ. ad Ordinat. lib. 3. tit. 55. in ſeptima concl. n. 14 & ad eo citatis adde Maſcard. de probat. concl. 1358. n. 35. Farin. de delict. p. 2. lib. 2. tit. 6. q. 91. à num. 123. idem de aliis in cauſa collegii probant Farin. q. 60. à num. 410. Roderic. tom. 2. Regular. q. 10. art. 1: Maſcard. concluſ. 319. Menchac frequent. c. 33. n. 16.

Teſtis non admittitur perjurus, neque in cauſa civili, neque in criminali. Aloyſ. Ricc. dec. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. deciſ. 18. & dec. 151. n. 5. Cald. conſ. 24. n. 22. Camil. Borrell. in ſum. deciſ. tit. 61. n. 3). Farin. conſ. 39. n. 8. & inter ejus conſilia Auguſtin. Lazarin. conſ. 60. n. 14. & in praxi crimin. tom. 2. tit. 6. de oppoſit. contra perſonas teſtium, q. 5. art. 5. num. 186. cum ſeqq. ubi multipliciter ampliat & limitat.

Teſtis qui teſtificatur contrà, non poteſt poſtea conveniri, & condemnari in alia cauſa ex teſtimonio. Mendez in praxi. lib. 3. c. 12. n. 14. Barboſ. in cap. ex literis, de tranſact. n. 3.

Teſtes ſi dicunt quod non ita depoſuerunt, prout notarius ſcripſit, cui potiùs fides eſt adhibenda? Vide Aloyſ. Ricc. dec. Cur. Archiepiſcopat. Neapol. p. 2. dec. 247. Vbi ait quod magis creditur magiſtro actorum, quàm teſtibus.

Teſtis teſtimonium præbens pro jure & honore patriæ eſt ſuſpectus, Cov. pract. c. 18. n. 4.

Teſtes publicatis atteſtationibus poſſunt iterum interrogari ad declarandum verba dubia, cap. per tuas 48. de teſtibus. Iaſ. in l. prætor ait, §. fin. n. 8. ff. de edendo, Pinel. in l. 2. C. de reſcind. vendit. p. 3. cap. ult. num. 41. Tirad. in l. boves, §. hoc ſermone, limit. 1. num. 11. ff. de verbor. ſignificat. Guter. lib. 1. pract. quæſt. 57. Menoch. de arbitr. lib. 1. q. 34. n. 15. & 17. & quæſt. 73. num. 24. & caſu 108. n. 4. Clar. lib. 5. § fin. q. 61. num. 5. Hyppolit. conſ. 61. num. 40. Valaſc. conſ. 41. n. 14. Vincent. de Franch. dec. 371. Fr. Emman. Roderic. tom. 2. Regular. quæſt. 10. artic. 2. Barboſ. in leg. ſi quis intentione ambigua, ff. de judic. num. 136. Et quando teſtes ſemel depoſuerunt in eadem cauſa, & judex vult iterum eos examinare, quia obſcurè depoſuerunt, tunc non erit neceſſaria partis citatio, Rebuf. de reprobat. teſtium, num. 73. & num. 119. Bernard. Græv. ad pract. Cam. Imper. lib. 1. concluſ. 101. conſiderat. 6. Maſcard. de probat. concluſ. 1358. numero 6. Cald. forenſ. q. 9. numero 1. Farin. de delict. p. 2. lib. 3. tit. 7. quæſt. 66. numero 22. cum ſeqq. & Aloyſ. Ricc. dec. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. dec. 197. n. 2.

Teſtis corruptus promiſſione, pecunia, vel alia re, non probat, & de falſo accuſatur, c. 1. de teſtibus Farin. ubi proximè, dicto tit. 7. de oppoſit. contra dicta teſtium, q. 67. §. 6. n. 236. cum ſequentibus, & deciſ. Rot. Rom. 234. num. 3. cum ſequentibus, Ricc. in collect. deciſ. p. 5. collect. 1499. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 462 n. 44.

Teſtium corruptio ſufficit ad ſententiæ reſciſſionem, gloſſ. 2. in cap. licèt cauſam, de probat. Ricc. dicta collect. 1499.

Teſtis deponens de facto proprio facit tantùm ſemiplenam probationem, l. quæro 58. §. fin. ff. de Ædilit. edicto, Valaſc. conſult. 73. Menchac. quæſt. frequent. cap. 14.

Teſtibus vicinis fides eſt adhibenda, l. ſi vicinis, Cod. de nuptiis, ubi notatur. Et eis magis creditur quàm extraneis, Cald. de empt. c. 21. n. 18. Farin. de delict. p. 1. lib. 3. tit. 7. de oppoſit. contra dicta teſtium, q. 65. n. 166. Stephan. Gratian. deſcept. forenſ. 1. 595. n. 4. Et teſtis probat ſi dicat, ſcio quia ſum vicinus, vel quia ſum conjunctus, Maſcard. de probat. concluſ. 1406. numero 2. & Tiraquel. de pœnis, cauſa 23. num. 2.

Teſtis contra partem & pro ea teſtificans facit plenam probationem, l. ſi quis teſtibus, Cod. de teſtibus, Maſcard. de probat. concl. 1235. Menoch. conſ. 361. num. 20. & conſ. 380. num. 9. Gabr. commun. tit. de teſtibus, concl. 1. num. 1. & 24. cum aliis citatis per Barboſ. ad Ordinat. lib. 3. tit. 25. concluſ. 1. num. 5.

Teſtis falſum committens, nos conſtumes, & aliis, accidentalibus, non ponitur pœna ordinaria falſi, nec ejus dictum annullatur, Mendez in praxi, lib. 1. cap. 2. num. 43. Cot. in memorab. verbo teſtis, pagina 878. Cabed. deciſ. 23. numero ult. Maſcard. de probat. conſ. 1040. num. 4. Bobadill. in polit. lib. 5. cap. 2. num. 50. Farin. de delict. p.2.lib.1. tit. 7. q.67. n. 126. cum ſequentibus. Nec poteſt ex juramento calumniæ falſo querelari, Cov. in cap. quamvis pactum, p. 1. §. 7. num. 7. de pact. lib. ſexto Clar. lib. 5 §.fin. queſt. 45. num. 10. Maſcard. concl. 952. num. 19. Phœb. deciſ. 69.n.8.p.s. Idem procedit in depoſitionibus, Surd. deciſ. 58. ad finem, Phœb. dicta deciſ.69. & arreſto 140. dicta p. 1.

Teſtes ſucceſſivè videntes per foramen non ſunt ſingulares, ſed conteſtes, & plenè probantes, cùm inter breviſſimum temporis ſpatium idem delictum continuatum viderint, Fr. Emman. Roderic. tom. 2. queſt. Regular. queſt. 9. art. 2. De teſtimonio ſenum contra Suſaonam tradit gloſ. ult. ibi, & ubique recepta ac laudata, in cap. nihilominus 3. queſt 9 Panormit. in cap. cum in, num. 2. de teſtibus, Farin. in cap. cùm Joannes, num. 9. de fide inſtrum. Dec. conſil. 115. col.6.

Teſtis per ſcripta teſtificari non poteſt. Barboſ. in collect. ad cap. ſecundò, qui matrimonium accuſare poſſunt, num. 2.

Teſtimonium cæci admittitur in probatione adulterii, & prohibitione matrimonii nondum contracti. Farin in praxi crimin. p.2.tit. 6. de oppoſit. contra perſonas teſtium, q. 61. n. 33. ubi num 34. declarat quando cæcus deponit de re quæ cadit ſub ſenſu auditus, ſecus ſi vellet deponere de iis quæ cadunt ſub ſenſu viſus, & n. 35. etiam limitat, ſi ageretur de matrimonio contrahendo, vel de jam contracto diſſolvendo, quia tunc cæci teſtimonium jure improbatur, nam parochus, & teſtes non videntes, ſeu cæci, ad matrimonium non ſufficiunt, ut notat Stephan. Gratianus diſceptat. forenſ. cap. 949. n. 21. tom. 5.

Teſtis interrogatus in una cauſa non facit fidem in alia inter alias perſonas, quando agitur de alia re, ut dicit communem Alexand. conſil. 212. n. 15. & 19.lib.6.quem refert Gratian.diſcept. forenſ.c.753. num.6.

Teſtes reperti poſt ſententiam quid operentur? Vide Men. hac. qq freq. c.31. n. 16.

Teſtes de ætate interrogantur, ut habetur in Ordinat. lib. 1. tit. 85. in princip.& ſumma cum ratione ut de ætate conſtet, quia antiquior præſumitur ſcire melius veritatem, Alciat. de præſumpt. reg. 1. præſumpt. 45. & ibi latè additio, & in teſtimoniis ſeniores præferuntur junioribus, Maſcard. de probat. concluſ. 1295. num. 4. Menoch. de præſumpt. libro 6. præſumpt. 47. num. 3.

Teſtis ſocius itineris non poteſt eſſe ille, qui fuit Socius injuriati in itinere, gloſ. verbo eorum, in leg. item apud Labeonem, §. quis, ff. de injur. reſolvunt Grammat. dec. 25. num. 1. & 2. Maſcard. de probat. concl. 1312. Azeved. qui plures citat, l. 2. num. 56. tit. 8. lib.4. nova recopilat.

Teſtis non probat qui interfuit tractatui, & non concluſioni actus, leg. eleganter, in princip. ff. de condict. indebiti.

Teſtis ſi ſolus ſciat non tenetur revelare in cauſis criminalibus, niſi ſequatur grave aliquod præjudicium Reipublicæ, proximi, aut ſubditi, & mandatum injuſtum judicis; & ſi teſtificetur, poteſt dicere quod neſcit, Fr. Emman. Roder. tom. 1. qq. Regular. q. 13. art. 7. Cabed deciſ.79 p. 1.

Teſtimonium unius non probat, ut latiſſimè reſolvit Barboſ. in remiſſ.ad Ordinat. lib. 3. tit. 55. in 1. Auguſt. Barboſa Repertor.

concluſ. num. 1. cum ſequentibus, ubi ampliat & limitat. Et teſtes duo ſufficiunt ad perfectam probationem inducendam in qualibet cauſa, tam profana quàm etiam Eccleſiaſtica, vel ſpirituali, Farin. in praxi crimin. tom. 2. tit. 6. de oppoſit. contra perſonas teſtium, q. 63. c. 5. n. 232. cum ſeqq. cum pluribus aliis citatis per Auctorem in collect. ad cap. in omni negotio 4 n 2 de teſtibus.

Teſtis non tenetur reddere rationem dicti ſui, ſi de eo non fuerit interrogatus, Barboſ. dicto titul. cap. 55. in 4. concl. num. 5. cum ſeq. ubi multipliciter limitat.

Teſtes de credulitate non probant. Barboſ. dicto tit. 55. in 5. concluſ. numero 1. cum ſequentibus, ubi multipliciter limitat, de qua materia etiam agit Auctor in cap. quoties 5. de teſtibus, & in addit. ad collect pag. 12.

Teſtis poteſt eſſe legatarius in teſtamento in quo legatum eſt ſibi relictum. Farin de delict. p. 2. lib. 2. tit. 6. q 60. num. 287. cum ſequentibus. Et executor teſtamenti non poteſt eſſe teſtis in negotiis per ipſum exequendis, Barboſ. dicto tit. 55. in ſeptima concluſ. n. 39. Et fideicommiſſarius univerſalis non poteſt eſſe teſtis pro teſtamento, in quo jubentur bona eidem reſtitui, ex citatis per eundem dicta ſeptima concl. n. 42.

Teſtis non poteſt eſſe tutor pro pupillo, Barboſ. in dicta ſeptima concluſ. n. 89. & citatis per eundem adde Rebuf. de reprobat. teſtium, n. 560. cum ſequentibus, Farin. de delict. p. 2. lib. 2. tit. 6. q. 60. n. 272. cum ſequentibus.

Teſtis eſſe non poteſt fidejuſſor pro debitore, ex citatis per Barboſ. in dicta ſeptima concl. num. 43. quibus adde Maſcard. concl. 1358. num. 23. Steph. Grat. diſcept. forenſ. c. 141.n.34.

Teſtis poteſt eſſe creditor in cauſa debitoris ſui, ex citatis per Barboſ. in dicta ſeptima concl. numero 27. Et debitor in cauſa creditoris non poteſt eſſe teſtis, ut per citatos ab eodem ubi proximè, num. 31.

Teſtis non poteſt eſſe venditor in cauſa emptoris, ex citatis per Barboſ. in dicta ſeptima concl. n. 92. quibus adde Tiraq. de retract. lig.§. 5. gloſſ. 14.n.59. & in præfat. n.26.

Teſtis non poteſt eſſe donans pro donatario, ex citatis per Barboſ. in dicta ſeptima concluſione, numero 35.

Teſtis eſſe nequit advocatus in cauſa in qua eſt advocatus, propter præſumptam affectionem, & teſtimonium ferre non poteſt, ut per citatos à Barboſ. in dicta ſeptima concl. num. 3. & per Auctorem in cap. ex litteris, numero 2. de tranſact. Et procurator in cauſa in qua eſt procurator, teſtis eſſe non poteſt, idem Barboſ. in dicta ſeptima concluſ. num. 74 & ibi citatis adde Pariſium conſilio 169. num. 52. vol. 2. Auctor in addit. ad collect. pag. 45. col. 1. Et de procuratore revocato, vide Menoch. de arbitr. q. 73. n. 5. ubi n. 29. & conſ.92.n.86.quid partibus acquieſcentibus.

Teſtium dicta intelliguntur ſecundùm communem uſum loquendi, Rebuſ. de reprobat. teſtium, num. 101. Et an interpretanda ſint contra producentem? Vide eundem ubi proximè, n 9.

Teſtis infamià facti laborans non repellitur à teſtimonio in civilibus, Hyppolit. conſ. 74. n. 22. Azeved. ad l. 2 tit. 8. lib. 4. nova recopilat. num. 18. cum. ſeqq. Maſcard. de probat. concl. 1356. num. 59. Greg. l. 8. tit. 16 part. 3. verbo de mala, Rebuf. de reprobat. teſtium, n. 233. cum ſequentibus, & p. 4. conſ. 39. n. 2. & p. 5. q. 141. num. 25. Cald. Pereira in l. 1. unica, Cod. ex delict. defunct. p. 2. n. 44 Et infamis infamia facti in criminalibus à teſtimonio

repellitur, ex Farin. *de?a q. 56. n. 115. cum ſequentibus*, & de fallito, quod repellitur à teſtificando in cauſis criminalibus, tradit Maſc. *concluſ.* 738. Item infamis infamia juris à teſtimonio repellitur, tam in civilibus, quàm criminalibus, Farin. *in praxi crimin. tom. 2. tit. 6. de oppoſit. contra perſonas teſtium, q. 56. art. 1. num. 26. cum ſequentibus.*

Teſtis eſſe non poteſt ſocius omnium bonorum in cauſa ſocii, ex citatis per Barboſ. *in dicta ſeptima concluſ. n.* 80. Vbi idem reſolvit in ſocio alicujus rei particularis, & in ſocio familiari.

Teſtis non admittitur ſocius criminis, niſi veritas per alios probari non poſſit, idem Barboſ. *ubi proximè, d. num.* 80. & ibi per eundem citatis adde Menoch. *de arbitr. caſu* 474. *à numero* 13. Maſcard. *de probat. concluſ.* 1351. *numero* 9. *& concluſ.* 1359. *numero* 19. Rebuff. *de probat. teſtium, numero* 483. *cum ſequentibus*, Flamin. *de reſignat. lib.* 14. *quæſt.* 10. *à num.* 1. Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. dec.* 80. *numero.* 8. *& dec.* 292. Auctor *in addit. ad collect. pag.* 46. *col.* 1. *in fine.*

Teſtis eſſe non poteſt cedens pro ceſſionario, ex citatis per Barboſ. *in dicta ſeptima concluſ. numero* 17.

Teſtimonium ferre non poteſt judex in cauſa coram eo pendente, ex citatis per Barboſ. *in dict.* 7. *concluſ. n.* 52.

Teſtimonio non admittitur inimicus, Farin. *in praxi crimin. tom. 2. tit 6. q. 53. num. 3. cum multis ſequentibus.* ubi ampliat & limitat. Et inimicus reconciliatus repellitur à teſtimonio, *cap. accuſatores* 3. *q.* 5. Menoch. *de arbitr. lib. 1. q. 28. n. 8. & conſ.* 1. *n.* 247. Clar. *lib. 5. §. fin q. 24. num.* 6. Fr. Emman. Roderic. *tom. 2. quæſt. Regular. quæſt. 15. art. 3. verſ.* 10. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. part.* 1. *deciſ.* 168. Cened. *ad Decretal. collect.* 129. *num.* 1. Si verò cauſa inimicitiæ jam dudum ſit extincta, & amicitia longo tempore confirmata, & pax ſequuta, repelli non poterit tanquam inimicus, gloſſ. verbo *inimicitias, in cap. per tuas* 32. *de ſimonia*, Maſcard. *de probat. concluſ.* 899. *num.* 10. *& concl.* 1046. *n.* 21. Farin. *de delict p. 1. lib. 1. tit. 5. q. 49. n. 109. cum. ſeq. & tom. 2. tit. 6. q. 53. n 58. cum ſeqq.* & ad propoſitum vide Ordinat. *lib. 3. tit.* 58. §7. *&* 8.

Teſtes qui dicunt contractum eſſe geſtum præſentibus talibus, & interrogati quibus, dicunt nullis, an ſuſtineantur eorum dicta? Vide Maſcard. *de probat. concl.* 1200. *n.* 10. Vbi quod probant intelligentes, exceptis talibus.

Teſtis idoneus non eſt pauper, vel omni exceptione major, Barboſ. *in d.* 7. *concluſ. num.* 72. Vbi plures citat.

Teſtes indignos an poſſit judex ex jodicio repellere? Vide Rebuff. *de reprobat. teſtium, n.* 11.

Teſtibus parentibus fides non adhibetur, Ordinat. *lib. 3. tit. 58. §. fin.* Rot. Genneuſ. *deciſ.* 181. Cald. *conſil.* 24. *num.* 21.

Teſtes ſuſpecti admittuntur ad probandam innocentiam, Maſcard. *de probat. concluſ.* 26. *numero* 6. *& concluſ.* 491. *num.* 4. *& concluſ.* 1359. *n.* 16. Menoch. *de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 3. numero* 51. *& præſumpt.* 48. *num.* 7. Mendez *in praxi Luſitan. lib. 5. c. 1. num.* 80.

Teſtis eſſe non poteſt ſollicitator in eadem cauſa in qua ſollicitavit, ex citatis per Barboſ. *in dict.* 7. *concluſ. num.* 81. quibus adde Rebuff. *de reprobat. teſtium, numero* 499. *cum ſequentibus*, Cald. *conſil.* 24. *num.* 23.

Teſtis eſſe non poteſt affinis pro affine, Maſcard. *de probat. concluſ.* 68. *& concl.* 1357. *num.* 42. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. deciſ.* 80. *n.* 9. & de affine vide Reb. *de reprobat. teſtium, num.* 38. Farin. *de delictis, p. 2 lib. 2. tit. 6. q.* 56. Et licet affinis in civilibus non repellatur, tamen eſt ſuſpectus, Cald. *in memorab.* verbo *teſtis pag.* 879. Et affinitas non repellit teſtes in cauſa civili, quando eſt tranſverſalis, multum tamen diminuitur de fide, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 277. *n.* 8. *&* 9. Et ſi cum affinitate concurrit paupertas, rejicitur teſtis, Menoch. *de arbitr. caſu* 96. *n.* 8 Et quid in criminalibus? Vide Clar. *lib. 5. §. fin. q. 24. n.* 12. Hyppolit. *conſ.* 68. *n.* 20. *& conſ.* 113. *n.* 27. Et conſanguineus non poteſt eſſe teſtis pro conſanguineo, Maſcard. *d. conſ.* 1357. *n.* 43. *& concl.* 411. Menoch. *conſ.* 31. *n.* 29. Et conſanguinei tranſverſales non impediuntur ferre teſtimonium pro tranſverſali, idem Menoch *conſ.* 199. *num.* 37. Et conſanguinei teſtes non recipiuntur in cauſa criminali, Maſcard. *d. concl.* 412. *n.* 6. Et conjunctus pro conjuncto non admittitur in cauſa criminali, idem *conſ.* 408. *n.* 12. Et teſtis quo pacto teſtificari debeat de conſanguinitate? Vide Tiraquel. *de retract. lig. gloſſ.* 26. De fratre vide Rebuff. *de reprobat. teſtium, n.* 218. & Farin. *de delict. tom. 1. tit. 6. de oppoſit. contra perſonas teſtium, q. 55. reg. 2. n. 48 cum ſeq.* ubi aſſerit quod frater pro fratre non eſt idoneus teſtis, nec legitimam facit probationem, ibique hanc regulam multipliciter ampliat & limitat.

Teſtis ſine manibus idoneus non eſt, quia jurare non poteſt, Maſcard. *de probat. concluſione* 1358. *numero.* 42.

Teſtis inhabilis & minùs idoneus, cum aliis idoneis conjunctus fidem facit, & probat. Hyppolit. *in l. de minore, §. Tormenta, num.* 11. *ff. de quæſt. & conſil.* 68. *n.* 25. *& conſ.* 84. *n.* 28. *& conſ.* 11. *n.* 30. *& conſil.* 117. *num.* 21. Gom. *tom. 3. variar. cap.* 12. *num.* 21. Menchac. *controverſ. frequent. cap. 33. numero* 25. Menoch. *de præſumpt. lib. 2. præſumpt* 61. *numero* 19. Maſcardus *de probat. concluſ.* 897. *numero* 25. *& concluſ.* 1356. *numero* 64. *& concl.* 1359. *num.* 13. Cor. *in memorab.* verbo *legalitas unius*, & verbo. *teſtis, pag.* 880. Surd. *deciſ* 53. *num.* 26. Tiraquell. *de pœnis, cauſa* 51. *numer.* 121. Farin. *de delict. part 2. lib. 2. tit. 7. q. 62. num.* 328. Cur. Philip. *p. 1. §. 17. num.* 15.

Teſtimonium poſt datum optima practica eſt, ut legatur teſti, de qua praxi Bald. *in l. ult. Cod. plus valere quod agitur*, relatus à Rota Rom. per Farin. *deciſ.* 1390. Vide Gregor. Lopez *ad l. 38. titul.* 16. *part. 3. lit.* G.

Verbo Titulus.

T*ITULUM* ſeu inſtrumentum poteſt judex ex officio cogere, ut pars exhibeat in judicio, aliàs quod poſtea eo non poſſit juvari, juxta text. *in l. non alienum eſt, ff. de interrogator. action.* & doctrinam Innocentii *in c. G. Perpetuum, de fide inſtr.* de qua Dec. *in cap.* 1. *de probat. num.* 66. Iaſ. *in l. ii apud quem, num.* 9. *Cod. de edendo*, Covarruv. *lib.* 1 *variar. cap. 8. num.* 4. Valaſc. *de jure emphyt. quæſt. 8. num. 19. juncto num.* 6. Avend. junior *ad l.* 41. *Tauri. gloſſ. 4. n.* 91. Azeved. *l. 2. tit. 1. num. 2. cum ſeqq. lib. 4. nova recopilat.* Cened. *ad Decretal. collect.* 144. *n.* 70. *&* 71. quamvis Reus non teneatur edere propria inſtrumenta contra ſe Actori, per text. *in l. cogi* 11. *Cod. de petit. hæredit.* & ex citatis per Barboſ. *in collect. ad cap. 1. in fine de probat.* Et poſſeſſor pacificus tenetur probare, & oſtendere titulum, cùm ſuperior ex officio requirit, Maſcard.

de probat. concluſione 1372. num. 18. Cov. in reg. poſſeſſor. p. 2 §. 10. num 9. col. 1. Flamin. de reſignat. lib. 11. quæſt. 14. n. 35. cum ſequentibus, Ricc. in collect. 889. Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 3. alleg. 57. num. 223. Et de emphyteuta idem reſolvit Cened. dicto collect. 144. num. 70. Steph. Grat. diſcept. forenſ. c. 158. n. 31. cum ſequentibus. Rebuf. in l 1. ff. de edendo, n. 4. Et de Vaſſallo vide Bernatd. Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 2. concluſ. 69. in conſiderat. Et tenetur emphyteuta indicare domino directo confinia, Ricc. p. 5. collect. 1489. vulgò monſtrar todas as terras de caſal, è con quien parten ſe as quiſer ò ſenheto ver è atombar ou demarcar. Et quid de titulo ſui prædeceſſoris? Vide eundem collect. 1784. dicta p. 5. & titulum rei quam poſſidet nemo cogitur oſtendere ſecus eſt in emphyteuta. Barboſ. ad c. conſtitutus 47. n. 3. & 4. de elect. de quo etiam vide eundem d. c. Ordinarii 4 de offic. Ordin. libro ſexto.

Titulum beneficii vel Ordinis non tenetur quis iterum oſtendere, nec cogendus eſt elapſis decem annis, poſtquam Ordinarius vidit & probavit, Menoch. illuſtr. c. 61. num 5. & de ſucceſſ. reſolut. § 5. n. 25. Menoch. de præſumpt. lib 3. q. 132. n. 46. & de interdict. remed. 1. recuper. poſſeſſ. n. 272. & n. 301. & remed. 15. n. 461. Hyppol. conſ. 10. num. 28. Cald. de renovat. q. 15. n. 27. cum ſequentibus, Tiraq. de præſcript. pag. 95. verſ. ſexto, Azeved. l. 2. n. 5. cum ſequentibus, titul. 2. lib. 4. nova recopilat. & Maſcard. de probat. concluſ. 1372. Quid ſi probetur de intruſione, vel vitioſo ingreſſu? Vide eundem concluſ. 1372. n. 125. cum ſequentibus, ubi quod poterit poſſidens removeri.

Titulus coloratus in materia beneficiali dicitur, quando fuerit habitus ab eo qui de jure communi, vel ſpeciali habet poteſtatem conferendi beneficium, quamvis fuerit nullus ex defectu accipientis, Panorm. in c. cùm noſtris, de conceſſ. præbenda, n. 13. poſt Calder. ab eo relatum; ſequitur Coſm. in pragmat. titul. de pacific. poſſeſſor. in princip. in gloſſ. verbo coloratum, colum. 3. & inde Rebuf. in tract. de pacific. poſſeſſor. n. 41. cum ſequentibus. Gom. in reg. de triennali, q. 27. qui reſolvunt quod poſſeſſio beneficii incolorata eſt quando non juvatur titulo colorato, ſed ſolùm titulo incolorato, qui talis erit quando habitus fuerit ab eo qui nullam habuerit poteſtatem conferendi beneficium ſic poſſeſſum; & Valaſc. conſult. 79. num. 5. ait quod ubicunque non eſt defectus in conferente beneficium, nec inducitur privatio à jure, vel ab homine, talis poſſeſſio eſt colorata, atque omnis ille qui habet collationem ab eo qui prohibetur ipſo facto conferre à jure, vel ab homine, dicitur non habere titulum coloratum, quia talis eſt intruſus, ideo in dicto c. cùm noſtris, poſſeſſio beneficii judicatur colorata, & tanquam talis exprimenda eſt in literis Apoſtolicis ad idem beneficium, quia titulus ejuſdem poſſeſſionis coloratus erat, utpote concurrentibus prædictis qualitatibus neceſſariis ad titulum coloratum: è contra verò beneficii poſſeſſio, de qua in c. literas, eo tit. de conceſſ. præbenda, ideo judicatur incolorata, & tanquam talis non eſt neceſſariò exprimenda in literis ad idem beneficium, quia titulus ejuſdem poſſeſſionis non erat coloratus. Et titulus coloratus ſufficit quod oſtendatur, & non exigitur exacta tituli probatio. Menoch. de interdict. remed. 15. recuper. poſſeſſ. n. 463. Flor. var. lib. 1. q. 4. n. 41. & vide Valaſc. conſult. 79. num. 6. Vbi quando quis dicatur intruſus, & n. 7. quod reſervatio Papæ diſcolorat titulum, habita ab alio, & num. 8. quod decretum irritans diſcolorat titulum.

Titulum qui dicit habere in articulis, & poſtea eum non invenit, malam cauſam fovet, l. fin. Cod. de fide inſtrument. Bald. conſ. 406. in fine, lib. 4. cum aliis citatis per Aym. conſil. 172. num. 6. Menoch. de præſumpt. lib. 2. cap. 92. n. 4. & lib. 5. cap 3. n. 90. & num. 105.

Titulum nullum in poteſtate ſua habens præſumitur habere ſcientiam rei alienæ, juxta reſoluta per Surd. conſ. 4. num. 8 & deciſ. 288. n. 54. Gabr. Pereira dec. 24 n. 10. Cald. reſp. 5. pro monaſterio de Oſſeca, num. 3.

Tituli initium ubi apparet, omnia ſequentia videntur continuata ratione ejuſdem tituli. Petr. Barboſa ad l. 2. num. 310. Cod. de præſcript. 30. vel 40. an. ubi num. 311. quod titulus verus ubi apparet, nunquam ex tempore præſumitur variatus: & num. 31. quod titulo locationis temporalis ubi conſtat rem perveniſſe ad colonum, non poteſt colonus prætendere ſe præſcripliſſe jus coloniæ perpetuæ.

Titulus non inducitur ex ſolo curſu temporis, l. non quemadmodum, ff. de judic. l. obligationum, §. placet, ff. de action. & obligat. l. nullis, C. de rei vendic. Dec. conſ. 144. n. 3. Balb. de præſcript 1. p. 3. principal. q. 10. n. 22. Surd de alim. tit. 8. privil. 22. Et titulus præſumitur ex poſſeſſione decennali, Garc. de benef. p. 5. c. 259.

Titulus præſumptus induci non poteſt ubi conſtat de initio tituli quod fuit ex locatione & ſimplici colonia, Clar. § emphyteuſis, q. 1. verſ. ſed pone, Ruin. conſ. 63. n. 21. lib. 1. Pariſ. conſ. 23. n. 11. lib 4. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 108. num. [illegible]. Gam. dec. 245. n. 10. & deciſ. 297. n. 4. Et vide Gab. Pereira deciſ. 37. Et præſumptio cedit veritati, l. illo aut ille, § cùm in verbis. ff. de legat. 2. l. continuus, § cùm ita. ff. de verbor. obligat. Menoch. de præſumpt. lib. 1. præſumpt. 31. num. 4. Guter. in l. nemo poteſt, à n. 187. ff. de legat. 1. Gam. dec. 244. n. 10. Et quando tempus concurrit cum titulo, non attendimus niſi ad vires tituli, Paul. conſ. 424 n. 2. lib. 2. Aym. de antiquit. temporum, §. materia iſta, num. 3. Malin. de primog. lib. 2. c. 6. num. 65. Mex. in tract. taxe panis, q. 1. n. 137. Et ad præſumendum titulum emphyteuſis ſæcularis requiritur tempus triginta annorum, in emphyteuſi verò Eccleſiaſtica quadraginta annorum, ut per Gam. dec. 127. & 244. alias 243. & deciſ. 276. & 297. Camil. Borrel. in ſum. deciſ. tit. 33. num. 371.

Verbo TORTURA.

TORTURÆ indicia quæ ſint? vide Menoch. de præſumpt. lib. 1. q. 89. Aloyſ Ricc. in collect. deciſ. p. 3. collect. 730. & p. 4. collect. 1178. Fr. Emman. Roderic. quæſt. Regular. tom. 2. quæſt. 19. art. 3. Et de minore vide Clar. lib. 5. §. fin. quæſt. 64. n. 11. Et de prægnante vide q. 97. num. 5. Valaſc. alleg 85. num. 4. & 5. Vbi quod permittitur impunè maritis uxores etiam prægnantes propter crimen adulterii occidere. Et pro quo delicto debet quis ſubjici torturæ? Vide Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. deciſ. 22. Et quando teſtes poſſint ſupponi torturæ? Vide eundum deciſ. 245 dicta p. 2. Et an tortura poſſit dari in pœnam? Videndus eſt idem Ricc. in praxi rerum fori Eccleſiaſt. deciſ. 63. Et tortus ſine legitimis indiciis non debet condemnari, licèt perſeveret in confeſſione delicti. Mart de juriſdict. p. 4. cent. 2. caſu 119. num. 20. Et vacillatio, titubatio, trepidatio, tremor, timor, pallor, & ſimilia ſigna faciunt contra reum indicium ad torturam, Farin. de delict. tom. 1. tit. 5. quæſt. 52. n. 40. ubi n. 41. conſiderat declinationem oculorum Rei verſus terram, & num. 42. agit de eo qui erubuit, & mutavit

Digitized by Google

colorem, & *n.*43. reddit rationem hujus concluſionis quia erubeſcere, pallere, & inconſtanter loqui ſunt ſigna malæ conſcientiæ, & ſecundum Ovidium: *O quàm difficile eſt crimen non prodere vultu.* Et ex vultu cognoſcitur dolor & alacritas cordis, & ſic culpa, vel innocentia Rei, quorum primum mœſtitiam, alterum verò cordis lætitiam in oculis hominis præ ſe fert, & ut ait Cic. in Piſonem 1. *Vultus eſt ſermo quidam tacitus mentis*, & idem inquit in 2. de Orat. *Senſus animi judicat, imagoque eſt animi vultus, & indices oculi.* Deinde Demoſthenes in Orat de falſa legat. dixit: *Conſcientia ſcelerum eripit audaciam, linguam reprimit, obturat os, angit, ſilentium imponit.* Et ut dicit Senec. epiſt. 98. *Proprium quidem eſt nocentium trepidare.* Accedit huc quod Eccleſiaſticus inquit: *Cor hominis immutat faciem illius, ſive in bono, ſive in malo*: tum illud Sapientis in Proverb. *Pavor iis qui operantur malum*; & in lib Sapient. *Cùm ſit timida nequitia, teſtimonium dat condemnationis*; ſemper enim præſumit ſæva perturbata conſcientia, & animus impudicus præſumitur ex oculo impudico, *c. nec ſolo*, 23. *q.* 2. Maſcard. *de probat. concluſ.* 99. *n.*4.

Verbo TRANSACTIO.

TRANSACTIO nulla eſt, ſi lis non extet, & partes fingendo litem non faciunt quod ſuſtineatur tranſactio, *l. ſi. cum lis, & l. cum enim, ff. de tranſact. l.* 2. *Cod. eod. tit.* Surd. *deciſ.* 131. *n.* 20. *& deciſ.* 185. *n.* 9. *cum ſeqq.* Cardoſ. *in praxi jud. & advoc.* verbo *tranſactio, num.* 3. & tranſactio facta ſuper lite affectata non nocet, Surd. *de alim titul.* 7. *quæſt.* 16. *num.* 101.

Tranſactione non habetur reſpectus ad valorem rei, ſed ad jus quod pars habere poteſt, quod requirit teſtimonium juris petitorium, Tiraquel. *in l. ſi unquam*, verbo *donatione largitus. num* 199. *Cod. de revocandis donat.* Menchac. *uſufrequent. lib.* 3. *c.* 61. *n.* 10. Et habetur reſpectus ad dubium litis eventum, Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. lib.* 4 *tit* 13. § 6. *num.* 6. Et veniens contra tranſactionem juratam patitur pœnas, *l. ſi. quis major*, *Cod. de tranſact.* Et vide Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part.* 2. *collect.* 347.

Tranſactio facta ſuper bonis majoratus in præjudicium ſucceſſorum non valet, Gregor. *lib.* 10. *titul.* 26. *part.* 4. gloſ. magna, *col.* 5. Gom. *l.* 40. *Tauri*, *num* 80. Pincl. *in l.* 1. *Cod. de bonis maternis*, *p.* 3. *n.* 46. *ante finem*, *& num.* 50. *verſ. octava limitatio*, quorum opinionem veram eſſe, & in forenſibus controverſiis receptam aſſerit Molin. *de primogen. lib.* 4. *cap.* 9. *n.* 10. Et quando inſtitutio habet prohibitionem de non alienando, filius poteſt venire contra tranſactionem, etiamſi ſit hæres patris, idem Molin. *dicto lib.* 4. *c.* 1. *n* 17. *&* vide Cald. *de renovat. q.* 16. *n.* 30. *cum ſeq.* Vide quod alienatio bonorum majoratus eſt nulla, adeo ut neque pretium teneatur venditor reſtituere.

Tranſactione inducitur novatio, Gabr. Pereira *dec.* 20. *num* 1. ubi etiam *dec.* 1-. *n* 5 quod novatio non inducitur quando accepti ſunt fidejuſſores pro re judicata, quia poteſt agi ex ſententia, & an ex novatione ceſſet effectus executivus ſententiæ? vide Cald *qq. forenſ. lib.* 2. *c.* 35. ubi agit de novatione, de qua etiam Seſſ. *Aragon. dec.* 133. *&* 202. *num.* 9. *cum ſequentibus.*

Tranſactio non poteſt fieri ſuper alimentis futuris ſine ſuperioris auctoritate, *l. cum* 11. *ff de tranſact. l. de alim. C. eod. tit.* Surd. *de alim. tit.* 8 *privil.* 56. *num.* 1 Et probat. Monet. *de diſtribut. quotid. p.* 3. *q.* 5. *n.* 19. ubi *n.* 20. quod ſuper penſione Eccleſiaſtica in futurum ſolvenda, vel non, quæ datur pro alimentis, tranſigi non poteſt ſine ſuperioris auctoritate: & *n.* 23. quod ſuper præteritis alimentis tranſigi poteſt, ex text. *in dicta l. de alimentis*, Surd. *dicto privil.* 56. *n.* 94.

Tranſactio & compromiſſum æquiparantur, Auth. *ut differentes judices*, §. 1. *collat.* 9. Auth. *ſi verò contigerit*, *C. de judic.* Alex. *conſ.* 22. *n.* 3. *lib.* 1. Cepol. *conſ.* 25. *n.* 11 *lib.* 2. Alciat. *in l. cum te, num.* 4. *Cod. de tranſact.* Tiraq. *ad leg. connubial. gloſ.* 5. *n.* 205. *quæſt.* 20. Molin. *de primog. lib.* 4. *c.* 9. *n.* 1. Tranſactio ac res judicata æquiparantur, *l.* 2. *ff. de jurejur.*

Tranſactio, conventio, & remiſſio de futuro circa quotidianas diſtributiones malè perceptas retinendas, licèt omnino prohibita ſit, neque tutum reddat earum retentorem, tamen probabile eſt, non eſſe prohibitam remiſſionem de præterito, modò nulla præceſſerit conventio, nullaque fraus ſubſit, Monet. *de diſtribut. quotid. p.* 3 *quæſt.* 5. *n.* 8. *cum ſequentibus.* Et ubi dubium aliquod vel controverſia oriatur ſuper diſtributionibus præteritis, hoc eſt, quarum percipiendarum dies jam ceſſit, ſive perceptæ fuerint, ſive non tranſigi poteſt etiam ſine ſuperioris auctoritate: ſuper futuris autem, ſeu ſuper jure illas in futurum percipiendi ſine hac auctoritate non poteſt, idemque procedit quamvis juramentum intercedat, ibidem *num.* 14. *&* 15. *juncto num.* 21. *&* 22. *& n.* 29. limitat in amicabili compoſitione, quæ gratis fiat: & *num.* 17. niſi detur pro ſpirituali aliud ſpirituale, quia tunc licita erit tranſactio, & *num.* 10. intelligit quoad evitandam ſimoniam, nam quoad validitatem requiritur ſuperioris auctoritas.

Verbo TRIBUTA.

TRIBUTA & onera realia quæ præſtantur à re, vel occaſione rei, ſolvere tenetur emphyteuta, non dominus. Peciara cum Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 17. & Barboſ. *in cap. tua* 26. *de decimis. n.* 13. ubi refert quod tributum ex certo fundo debitum, cùm ſit onus reale, tranſit in quemlibet poſſeſſorem: & idem in fundo emphyteutico, & quod cenſus poſſeſſor pro præteritis redditibus tenetur non excuſſo principali venditore, & beneficii poſſeſſor pro præteritis penſionibus conveniri poteſt De antiquitate tributorum vide Fr. Hieronym. Roman. *p.* . *de Republica gentilica*, *lib* 4. *c.* 32.

Verbo TUITIVA.

TUITIVÆ judicium eſt ſolum quoddam præparatorium judicium Ordinarii, & ſine præjudicio ipſius, in cauſa poſſeſſionis, & proprietatis, ut ita pluries obtinuiſſe in facto dixit Ceval. *commun. contra commun. P.* 4. *quæſt* 897 *n.* 946. Cov. *pract. cap.* 17. *à princip.* Menoch. *in præind. recuper. num.* 28. refert Gabr. Pereira *de manu Regia*, *p.* 1. *c.* 21. *num.* 15. Juſtificatio ſummaria debet præcedere tam circa poſſeſſionem impetrantis, quàm circa perturbationem adverſarii, citata parte, Valaſc. *tom* 1. *conſult* 79. *n.* 14. ubi *n.* 12. quod debet juſtificare ſe poſſediſſe tempore impetrationis tuitivæ, & *n.* 13 quod valet contra quemcunque, & vide Gabr. Pereira *dicto c.* 21. *n.* 16. Vbi quod licèt clauſula, citatis partibus, ſolita poni in tuitivis, non exprimatur tamen tacitè intelligitur, & videtur expreſſa, ex

reg. text. *in l. quod ſi nolit. §. quia aſſidue, de adilitio edicto.*

Tuitivæ chartæ conceduntur ratione voluntariæ juriſdictionis, & ex mera gratia Principis, abſque reſponſione judicis & citatione partis, cùm agitur de manutentione, & reſponſione poſſeſſionis, Ordinat. *lib.* 3. *tit.* 85. § 1 *&* 2. Et quod pendet à gratia Principis, non coarctatur meta aliqua temporis, *reg. decet gratiam Principis eſſe permanſuram, ff. de reg. juris, & reg. l. ſufficit, ff. de condict. indebiti.* Et adde hic quod ſubreptitia charta non expreſſa cauſa, quæ ſi expreſſa fuiſſet, difficiliorem redderet Superiorem ad concedendum, non valet, *cap. poſtulaſti* 27. *de reſcriptis*, *c.* 2. *eod. tit. l. fin. in princip. C. de diverſis reſcriptis*, Barboſ. *d. clauſula*. 166. *n.* 4. inter tractatus legales, ſi preces veritate nitantur. Et ſubreptionis vitium in proviſione ſi arguatur tempus, in quo illata fuit ſupplicatio, attenditur, Cabed. *p.* 1. *deciſ.* 132. *n.* 4. & vide Gabr. Pereira *dicta p.* 1. *cap* 8. *n.* 11. Vbi Bobadil. *in Polit. lib.* 2. *c.* 18. *n.* 194.

Tuitivas chartas dare ad Regem ſolum pertinet, vel ad officiales ab illo ad id deputatos, Ordinat. *dicto tit.* 35. §. 1. *è no Regimento dos Dezembargadores do Paco*, §. 116. Cabed. *dec.* 71. *p.* 2.

Tuitiva veris poſſeſſoribus conceditur, Valaſc. *dicta conſ.* 79 quam vide *n.* 15. *&* 18. Vbi de modo procedendi in tuitiva.

Tuitivam impetrans in cauſa beneficiali manutencri non debet, niſi de colore tituli doceat, Cov. *pract. c.* 23. *poſt n.* 4. de quo vide Cald. *forenſ. lib.* 1. *q.* 25. *à n.* 19. In tuitiva Princeps occurrit ſoli violentiæ ſe opponens, quæſtionem juſtæ, vel injuſtæ poſſeſſionis ſuo judicio competenti remittens. apud quem partes agere poſſunt, ſicque tuitivæ verba inſinuant, ibi; *contra elle pretender algun dereito, &c.* Valaſc. *dicta conſult.* 79. *n.* 15. *&* 16. Alia de Tuitivis vide per Gabr. Pereira *dictu c.* 21. *per totum.*

Verbo TUTELA, TUTOR.

TUTOR de ſuo non tenetur ſolvere pro pupillo, *l.* 1. & ibi Bald. C. *Ne fiſcus vel privatus*, Duenh. *reg.* 175. *verſ. limita octavò*, Iaſ. *in l.* 4. *in princ. n.* 10. *ff. de re jud.* Parlador. *lib.* 2. *rer. quotid. cap. fin.* 4. *p.* §. 3. *n.* 1. & 5. *p.* §. 6. *n.* 14. Rebuf. *ad leges Galliæ, tom.* 1. *art.* 2. *gloſ. unica, n.* 96. *cum ſequentibus.* Limita ſi nomine pupillorum, vel adultorum calumnioſas intentet actiones, per text. *in l. non eſt ignotum, Cod. de adminiſtrat. tutor.* Bart. *in l.* 4. *in princip. ff. de re judic.* Duenh. *ubi proximè*, Surd. *de alim. tit.* 1. *q.* 48. *n.* 31. Menchae. *controverſ. uſufrequent. c.* 9. *n.* 10. Menoch. *conſ.* 145. *n.* 15. Barboſ. *in l. eum qui temerè, ff. de jud. n.* 17. Cavalean. *tract. de tutor. n.* 50. *cum ſequentibus*, Rebuf. *ad leges Galliæ, tom.* 3. *tract. de expenſis, art. unico, gloſ. unica, n.* 56. *p.* 881.

Tutor in rebus ſpectantibus ad pupillum videtur contrahere nomine Pupilli, Seſſ. *Aragon. dec.* 86. *n.* 4. *tom.* 1.

Tutor tune ſolvet de bonis ſuis quando conſtiterit de debito & impotentia ſolvendi, juxta text. *in l. tutor conſtitutus* 16. *ff. de adminiſtr. tutor.* cum citatis à Iaſ. *in l. periculum, ff. ſi certum petatur.* Menoch. *de arbitr. caſu* 204. *n.* 31. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *ſine curatore, n.* 7. *C. de integrum reſtit. min.*

Tutor ſi extra territorium debitores conveoerit, litigabit expenſis pupillorum, ut probat text. *in l* 1. §. *ſi pupillos, ff. de tutel. & ration. diſtrahend.* reſolvit Surd. *de alim. tit.* 1. *q.* 47. *n.* 5.

Tutor omnes res deſcribere tenetur in inventario, aliàs ſi eas non appoſuit, dolo feciſſe videtur. Barboſ. *l. tutores.* 24. *n.* 7. *C. de adminiſtrat. tutorum.*

Tutor poteſt non deſcribere in inventario debita, quorum non extant ſcripturæ, ut reſolvit Bart. *in l. tutor qui repertorium, in fine, verſ. ſecunda conclusio, ff. de adminiſtrat. tutor.* Et eſt receptum ut per Surd *dec.* 222. *n.* 8. Valaſc. *de partit. c.* 8 *n.* 12. & de tutore qui non deſcripſit res pupilli in inventario, vide Menoch. *de præſumpt. lib.* 5. *q.* 3. *n.* 67. Vbi refert quod tutor qui non deſcripſit bona pupilli in invētario, dicitur non ſervaſſe promiſſa & præſomitur in dolo, & *n.* 93. quod tutor, vel adminiſtrator, qui reliquarum non reſtituit, in mala fide eſſe cenſetur.

Tutori debent computari expenſæ neceſſariæ factæ cum pupillis, aliàs locupletatur cum jactura aliena, *l. nam hoc natura, ff. de condict. indebiti*, & officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum, *l. ſeq. & ſi quis, ff. quemadmodum teſtam. aper.* & pro alieno commodo non debet quis jacturam ſentire, *l. ſi quando, C. de teſtibus* Surd. *de alim. tit.* 7. *q.* 57. *n.* 55.

Tutelam qui allegat ioterveoiſſe, debet probare. Bart. *in l. legitima, ff. de legitimis tutor.* Rot. Rom. ex Farin. *deciſ.* 101. *n.* 2. *& n.* 8. facit & Ordinat. *lib.* 4. *tit.* 102. *in principio.* Et tutela debet probari per ſcripturam. Maſcard. *de probat. concl.* 1393. Surd. *deciſ.* 23. *num.* 5.

Tutor oon poteſt emere res pupilli Maſcard. *de probat. concl.* 1391. *n.* 12. Menoch. *de arbitr. caſu* 459. *n.* 9. Paul Montan. *de tutel. c.* 30. *n.* 91. Secus eſt finita tutela. Flor. ad Gam. *deciſ.* 217. Molin. *de juſtit. tract.* 2. *diſput.* 224. *verſ. res minoris.*

Tutor habet 50. dies ad ſe excuſandum, *l. quinquaginta, ff. de excuſat. tutor.* §. *qui excuſare Inſtit. eod. tit.* Guter. *de tutel. p.* 1. *c.* 21. *n.* 33. *&* 34. & plures excuſationis cauſas vide *in l.* 2. *&* 3. *tit.* 17. *part.* 6. ubi Gregor. & Barboſ. *ad legem matres* 4. *n.* 8. *C. quando mulier tutelæ officio fungi poteſt*, & in Auth. *matri & aviæ, C. eod. tit. n.* 11.

Tutorem debet dare judex domicilii defuncti, *l.* 12. & ibi Greg. *tit.* 16. *part.* 6.

Tutor excuſatur habens quinque filios naturales, & legitimos, & amiſſos in bello, Guter. *de tutel. p.* 1. *c.* 21. *fol.* 289.

Tutela debet probari ab inventario, gloſ. *in l. cùm de lege, ff. de probat.* Bart. *in l. Titia tutores ff. de legat.* 1. *& in l.* 1. *C de exactor. tributorum, lib.* 10. cum aliis, de quibus Maſcard. *de probat. concluſ.* 834. *n.* 36. Menoch. *conſil.* 98. *n.* 50. *& conſ.* 122. *n.* 10 *& conſ.* 199. *num.* 3.

Tutor dandus eſt clerico minori per judicem Ecclesiaſticum, Cabed. *p.* 1. *dec.* 80. *n.* 1. ubi *n.* 2. quod Clerico mente capto, & prodigo curator dandus eſt per judicem Eccleſiaſticum, & *n* 3. qood curator ad litem clerico minori, qui in judicio ſæculari litigat, dari debet per judicem laicum, & *n.* 4. quod emancipatio quæ fit de filio clerico per patrem, coram judice laico fieri debet. Et tutor clerico à temporali præſide datus bona Eccleſiaſtica adminiſtrare non valet. Cald. *de nominat. q.* 21 *n.* 50.

Tutor tenetur reddere rationem, Ordinat. *lib.* 1. *tit.* 62. §. 29. *& tit.* 87. §. 49. *l.* 1. §. *officio, ff. de tutel. & ration. diſtrah. l. rationes, l. adverſus, C. de admin. tutor.* Menoc. *de arbitr. caſu* 209. & teoetur ſolvere de ſuis bonis quod amiſſum eſt culpa ſua, *l. ſi. tutor conſtitutus* 16. *ff. de adminiſtr. tutor. l.* 2. *C. arbitrium tutelæ, l.* 2. *C. ſi tutor vel curator non geſſerit*, Menoch. *ubi proximè, n.* 32. Cald. in *l. ſi curatorem.* verbo *ſine curatore. n.* 7. *C. de in integrum reſtitut. min.* & tenetur tradere quod accepit reddita ratione, *l. cùm ſervus* 81. *ff. de condit. & demonſtr.* Menoch. *ubi proximè, n.* 21. optimè. Ioan. Garc. *de tutel. p.* 3. *c.* 1. *n.* 120. *cum ſequentibus, p.* 391. Paul. Mont. *de tutelis, c.* 36. *p.* 125.

Digitized by Google

LITERA V.

Verbo VALOR.

VALOR rei quomodo probetur? Vide Menoch. *conſil.* 243. *numero* 24. *cum ſequentibus*, & *conſil.* 358. *numero* 14. *cum ſequentibus*, Stephan. Gratian. *diſceptationum forenſium capite* 510. & *capite* 600. *numero* 20. *cum ſequentibus*, ubi de peritis, & illorum æſtimatione.

Valor annuæ præſtationis debet calculari habito reſpectu ad fructus 20 annorum, Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 65. *num.* 14. Menoch. *conſ.* 343. *n.* 24. & *conſ.* 358 *num.* 20. Surd. *de alim. tit.* 9. *q.* 41. *n.* 2. Cald *forenſ. q.* 10. *n.* 10. Grat. *Diſcept. forenſ. c.* 545. *n.* 13. *cum ſequentibus.*

Verbo VASSALLUS.

VASSALLI nomen unde dicatur? Vide Mart. *de juriſdict. p.* 4. *cent.* 2. *caſu* 288.

Vaſſalli tenentur aſſociare dominum ad bellum proficiſcentem ſuis expenſis, & non expenſis domini, ut expreſſe tradit Albert. Brun. *inter conſilia feudalia, vol.* 2. *conſ.* 182. *col.* 4. *verſ.* & *ſuper iſta q.* per text. *in c.* 2. §. *ſimiliter*, *de capitulis Corradi*, & ibi gloſ. verbo *partem*, & tradit Aſflict. *in cap. domino guerram*, *numero* 6. hic finitur lex, & *in capit. praterea*, §. *ſi Vaſſallus*, *numero* 41. *quæ ſit prima cauſa benefic. amit.* ubi aſſerit quod vaſſallus tenetur aſſociare dominum ſuum ad bellum tendentem. Et poteſt eum privare bonis quæ habet ab eo, ita Curt. junior *in tract. feudorum*, *p.* 5. *partis principalis*, *numero* 3. per gloſ. *in capite* 1. §. *ult. de pace juramento firmanda*, & docet idem Albert. Brun. *inter conſilia feudalia*, 2. *part. conſilio* 190. *colum.* 1. & *colum.* 5. *verſ.* 4. pro ipſo domino adhuc tamen teneri aſſerit per tex. *in cap. licet*, *ſi de feudo fuerit controverſia inter dominum* & *agn. titul.* 26. ibi *tamen ſtat*: & habetur *in cap.* 1. *hic finitur lex*, & *in cap. forma* 21. *q.* 5. & *in cap. ego enim*, *de jurejur.* & *in cap. cùm clerici*, *de verbor. ſignificat.* quod adeo verum eſt, ut procedat etiam contra proprium patrem, filium, vel fratrem, juxta text. expreſſum *in cap. fin. hic finitur lex*, & eſt communis ſententia, teſte Zazio *de feudis*, *p.* 7. *cap.* 4. *numero* 10. & cum aliis Iul. Clar. *receptar. ſentent.* §. *feudum*, *quaſt.* 21. *numero* 3. Et tenetur vaſſallus ad vocationem domini terrarum venire, ut probat Bald. *in l. plures apochis*, *Codic. de fide inſtrument.* ſequitur Albert. Brun. *ubi ſuprà*, *conſil.* 127. *conſiderat.* 9. Et ut eleganter tradit Card. Zabarel. in *Clem.* 1. *verſ. denique*, *numero* 7. *de re judic.* dominus villarum, & locorum quantumcumque vilis & ruſticus, habet dominium & ordinariam juriſdictionem in ſuos vaſſallos, ex eo ſolùm quod ejus terras poſſideant, & eum recognoſcant, per text. *in cap. imperialem*, §. *ult. de prohibita feudi alienat. per Federicum.* Et nobilitas procedit ex qualitate inhærente, ut in habente Marchionatum, Ducatum, Comitatum, & alia ſimilia. Maſcard. *de probation. concluſ.* 1090. *numero* 5. item procedit ex Dominio & Baronia, Luc. de Penna *in l. mulieres*, *verſ. quartò ex comitatu*, *Cod. de Dignitatibus*, *lib.* 12. Garc. *de nobilit. gloſ.* 18. *numero* 14. Et feuda nobilitant. Menoch. *conſil.* 126. *numero* 8. Et Ducatus, Marchionatus, atque Comitatus faciunt præſumi illos qui ea tenent, eſſe nobiles. Guter. *pract. lib.* 3. *quaſt.* 14. *numero* 153. Et quid ſi ignobilis emat iſtam Baroniam, ſeu feudum, non ex hoc fit nobilis, idem Garc. *ubi proximè*, *numero* 28. *cum ſeq.* Avend. *de exequend. mandat. p.* 2. *capit.* 14 *n.* 31. Guter. *dicto lib.* 3. *quaſt* 16. *num.* 13. *cum ſeq.* & *quaſt.* 17. *num.* 264. *cum ſeq.* Et vaſſallus plus debet domino, quàm proprio parenti, ex Menoch *de præſumpt. lib.* 5. *q.* 19. *n.* 1.

Verbo VECTIGALIA.

VECTIGALIA juſta defraudans tenetur ad reſtitutionem, Menoch. *uſufrequent. cap.* 10. *num.* 43. Parlador. *lib.* 1. *rer. quotid. cap.* 3. *numero* 28. Menoch. *conſil.* 9. *num.* 13. Sayr. *clavis Regiæ lib.* 3. *cap.* 7. *n.* 3. *lib.* 9. *cap.* 16. *n.* 29. *cum ſequentibus*, Pat. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 4. *quaſt.* 35. Beja *reſponſ. caſuum conſcient. p.* 1. *caſu* 13 Farin. *de delict. p.* 6. *quaſt.* 172. *num.* 5. Quid ſi injuſta ſint? Vide Sayr. *dicto cap.* 7. *numero* 1. *ad finem*, & *numero* 6. Vbi quod non obligant in conſcientia, non ſequuto ſcandalo. Et quid ſi ceſſet cauſa propter quam impoſita fuerunt? Vide ibidem, *numero* 12. Vbi declarat quod licitum erit ea fraudare, quamvis ab initio juſtè impoſita fuerint, quod intelligitur dummodo alia nova cauſa priori ſimilis in genere, vel in ſpecie in ordine ad bonum commune non ſupervenerit.

Vectigalia ſunt nervi Reipublicæ, Rebuf. *in leg. eum qui*, *pag.* 107. *ff. de verbor ſignificat.* & de gabellis vide Mex. *tract. taxæ panis*, *concl.* 5. *num.* 42. & vide tradita per Barboſ. *in leg.* 1. *ſoluto matrim. p.* 7. *numero* 6. Vbi ait, quod utilitas fiſci non cenſetur publica principalis, ſed potiùs privata ipſius Principis.

Verbo VENARI, VENATIO.

VENARI qui poſſint, & qui venationem prohibere? Vide Avend *in tract. de venat. in alio tractat. de exequendis mandat* Sayr. *clavis Regia lib.* 11. *cap.* 9. Et jus venandi an ſit ſervitus realis, vel perſonalis? Vide Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concluſ.* 66. Et eſt juſtum propriis in locis prohiberi venationem, & piſcationem ob propriam utilitatem, Sayr. *ubi proximè*, *numero* 18. & *num.* 23. *cum ſequentibus*, ubi an poſſit prohiberi ne

ne quis in loco, vel fundo ſuo venetur aut piſeetur. Et an jus venandi ſit præſcriptibile ? Vide Græv. *ubi proximè, in coronide*, & venationis laudes vide per eundem *concl*. 67.

Venatio non eſt omnibus permiſſa, Græv *dicto tractatu*, *lib*. 1. *concluſ*. 68. Et poteſt prohiberi à Priqeipe ex cauſa, vide eundem *conſiderat*. 1. Martam *de jurisdict. p*. 4. *cent*. 1. *caſu* 57. *à num*. 10. Et per dominos temporales : præda tamen facta eſt capientis per venationem, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap*. 139. *num*. 12. *cum ſequentibus*, Farin. *de delict. p*. 6. *quæſt*. 174. *num*. 94. Et de venatoribus vide aliqua per Næv. *ad l. venatoribus* 7. *C. de excuſat. munerum, lib*. 10. Et ſtatutum Principis prohibens venationes atque piſeationes, non comprehendit Eccleſiaſticos, Mart. *dicto caſu* 67. *à n*. 17. *cum ſequentibus*, ubi *num*. 24 *&* 25. limitat in prohibitione venationis, & piſcationis à privatis dominis locorum.

Verbo VENDERE, VENDITIO, VENDITOR, VENDITUM.

VENDITIO dieetur quando partes ſie appellant, & uoieum eſt pretium, Surd. *deciſ*. 326. *num*. 2.

Venditio quando dicatur ad corpus, non ad menſuram, vide Steph. Grat. *diſceptat. forenſ. c*. 566. *n*. 4. *& num*. 8.

Venditor tenetur emptori ad conſignationem rei, & ad intereſſe quanti plurimi ob illam debito tempore non factam. Bart. & omnes alii *in l. vinum, Digeſtis ſi certum petat. l. datio*, *§. ſi per venditorem*, ubi Bart. & alii, *Digeſtis de action. empti*, & qui rem ſibi non conſignatam dicit, fundatam habet intentionem, *l. fin. Cod. de ſolut. deciſ. Genuen*. 211. Et an liberetur præſtando intereſſe, ſi nolit rem tradere ? Vide deciſ. Genuen. 214. & Perez *tit*. 7. *lib*. 5. *Ordinam. p*. 189.

Venditionem fuiſſe factam juſto pretio, præſumptio juris eſt, gloſ. *in l. ſi fundus, ff. de rebus eorum*, & ibi notant Bald. & Cuman. Iacob. *in l. nunc. numero* 59. *Cod. ne liceat potent*. Menoch. *conſil*. 358. *num*. 23. Maſcard. *de probat. concluſ*. 1225. *& concluſ*. 1400. Burg. *conſil*. 4 *num*. 24. Surd. *deciſ*. 248. *num*. 7. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap* 461. *num*. 19. *& cap*. 703. *num*. 12. & ex quantitate pretii colligitur, an ſit vendita tota res ? Idem *num*. 11. Ex quo conſequitur, teſtes pro venditione deponentes eſſe præferendos, cùm pro illis ſit juris præſumptio, Maſcard. *concluſ*. 1396. *num*. 12. & eſt doctrina Innocentii recepta *in cap. auditis*, *numero* 4. *de præſcript*. Vbi dicit illos teſtes eſſe præferendos, qui juri communi conſonant, quaſi veriſimiliora deponentes : & ideò licèt pauciores ſint, præferuntur, *leg. ob carmen*, *§ fin. Digeſtis de teſtibus*, Panorm. *in cap. cùm oporteat, in fin. de accuſat*. & vide Menoch. *conſil*. 1. *numero* 427. *cum ſeq*. Rebuf. *de reprobat. teſtium*, *numero* 120. Cald. *conſil*. 24. *numero* 24. Valaſc. *conſult*. 145. *numero* 16. Item ſi propter repugnantiam teſtium reddatur res dubia, pro reo eſt ferenda ſententia, tum propter liberationem, *l. Arrianus*, *ff. de action. & obligat*. tum quia vincere debet in dubio, qui pro ſe habet juris præſumptionem, juxta gloſ. *l. per. Codice de peric. tutor*. & in ſpecie Cremenſ. *in l*. 2. *Codice de reſcind. vendit. n*. 211. Boër. *conſil*. 1. *numero* 8. quidquid repugnet Pinel. *in dicta l*. 2. *pag. ult. numero* 43. Et probatio magis plena excludit minùs potentem, Grat. *dicto cap*. 461. *numero* 17. Et ex quantitate colligitur quæ res fuerint venditæ, gloſ. *in l*. 1. *§. qui ſuperficiem, ff. de ſuperficiebus*, Surd. *deciſ*. 257. *num*. 6.

Vendita vacca an videatur venditus vitulus lactans ? Vide text. *in l. ſeq. addes*, *§. ſi quis mulierem*, *Digeſtis locati*, Hyppolit. *in leg*. 1. *§. Divus Adrianus*, *numero* 8. *Digeſtis de quæſt. & in rub. de fidejuſſor. num*. 189. Bart. *in l. ſi ut certo*, *§. uſque adeo*, *ff. commodati*, Rebuf. *ad l*. 26. *ff. de verbor. ſignificat. p*. 155.

Vendere cogitur quis domum ob publicam utilitatem, quam ob paupertatem non poteſt reficere, Tiraquel. *de nobilit. cap*. 37. *num*. 132. & facit Ordinat. *lib*. 4. *titul*. 43. §. 8. & cogitur quis domum reædificare, ſi ejus ruinâ deformetur publicus aſpectus civitatis, *l. ædificia*; *Codice de operibus publicis*, Barboſa *in l. devortio*, *§. ult p*. 1. *num*. 129. *Digeſtis ſoluto matrim*. Et ſi ruina domus noceat tranſeuntibus poteſt compelli Clericus per judicem ſæcularem ad reficiendam domum, Valaſc. *tom*. 2. *allegat*. 50. Et vendere nemo invitus cogitur, Mart. *de jurisdict. p*. 4. *cent*. 2. *caſu* 171. obi per articulos declarat.

Vendens modios frumenti, videtur vendere de modiis, ubi contractum eſt, & non de modiis ubi res ſita eſt, Tiraquel. *de retract. lign. §*. 1. *gloſ*. 18. *num*. 75. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ*. 11. *num*. 19. *cum ſequentibus*.

Venditor regulariter tenetur rem liberam tradere, text. *in l. ſi in emptione*, *§. vacua*, *Digeſtis de action. empti*, Surd. *deciſ*. 165. *num*. 2. *& deciſ*. 253. *numero* 7. *& deciſ*. 264. *numero* 9. Tiraquel. *de retract. lig. §. gloſ*. 9. *numero* 57. *& §* 52. *gloſ. unica numero* 6. Et res ſemper videtur vendita libera, Cald. *de empt. cap*. 22. *numero* 7. Et tenetur exprimere omnes rei qualitates & conditiones, *l. ſi vina*, *verſ. planè*, *Digeſtis de periculo & commodo rei venditæ*. Surd. *deciſ*. 253. *numero* 12. *& deciſ*. 265. *numero* 7. Et tenetur venditor ad intereſſe, ſi non expreſſit qualitates rei, utpote ſi ſit emphyteutica, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap*. 334. *numero* 21. Et vendens tanquam dominus tenetur ad intereſſe, ſi ſit uſufructuarius, Surd. *deciſ*. 326. *numero* 48. Gratian. *cap*. 175. *numero* 2. *& numero* 34. *cum ſeqq* & vide Gam. *deciſ*. 248. *numero* 3. Barnard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib* 2. *concl*. 14.

Venditio nulla non eſt venditio, Surd. *dec*. 122. *n*. 5. *dec*. 289. *n*. 5. *cum ſeqq*.

Venditionem reddit conditionalem pactum reſervativum dominii, & interim dicetur locatio, Surd. *dec*. 305. *n*. 39. *&* 40. & faciunt quæ idem *dec*. 326. *n*. 11. & quæ Bernard. Græv. *d. lib*. 2. *concl*. 3. *conſiderat* 1.

Venditor non tenetur tradere inſtrumenta originalia emptori pertinentia ad rem venditam, Bernard. Græv. *dicto lib*. 2. *concl*. 17. *conſiderat*. 1 Cald. Pereira *de empt. c*. 15. *n*. 60. Vbi idem aſſerit de hærede, quod non teneatur tradere inſtrumenta legatario. Et inſtrumenta debent eſſe penes illum ad quem pertinent, *l. ſi quis ex argentariis*, *§ perſimere*, *ff. de edendo*, Surd. *dec* 54. *num*. 16. Et de quitatione generali vide Maſcard. *de probat. concl*. 1252. Cald. *de empt. c*. 23 *n*. 4. Vbi quod ſolutionis nomen ad aliud non refertur, quando materia ſolùm pecuniæ numerationem ſignat.

Venditio cum pacto ut venditori res locetur, vel emphyteuticetur cum pacto de retro, non eſt uſuraria, Gam. *deciſ*. 19. *&* 82. *in fine*, *& deciſ*. 113. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *ſua facilitate*, *n*. 81. *&* 83. *Cod. de in integrum reſtit. num*. Maſcard. *de probat. concl*. 442. *n*. 1. Steph. Grat. *diſceptat. forenſ. cap*. 175. *num*. 10.

Vendita

Vendita re, plus valet quando venditur tota, quàm ſi vendatur per partes. quia prædia unita ſunt majoris valoris, ut reſolvunt Menoch. *conſ.* 358. *n.* 29. Tiraquel. *de retract. lig.* §. 23. *gloſ.* 1. *n.* 17 *&* ideò debet æſtimari tota res, non ſingulæ ejus partes, *l. Mævius*, §. *ult.* & ibi gloſ. verbo *partes*, *ff. famil. erciſc.* gloſ. *in l.* 1. *C. commun. divid.* Bald. *in l. ult.* §. *præterea, n* 6. *in fine*, *Codice de jure dotium*, Roland. *conſil.* 71. *num.* 16. *volum.* 3. Pinel. *in l.* 2. *Codice de reſcind. vendit. p.* 3. *cap.* 4. *num.* 36. Surd. *deciſ.* 155. *num.* 3. Garc *de expenſis*, *cap.* 24. *num.* 6. Et venditio partis multa adducit incommoda, teſte Baldo in *l.* 1. §. *in primo*, *colum.* 3. *verſ. extra quaro*, *Cod. de caduc. tol.* per text. *in l. ſi non fortem*, § *ſi centum. ff. de condict. indebiti*, *l.* 2. *Cod. quando & quibus quarta pars*, *lib.* 10. Valaſc. *conſult.* 53. *num.* 2. Surd. *deciſ.* 188. ubi multa ad propoſitum adducit.

Venditio non reſolvitur, ſi intra terminum pretium non ſolvatur, Barboſa *in l. ſi cùm dotem*, § *fin. num.* .6 *ff. ſoluto matrim.*

Vendita re an debeantur emptori penſiones illius anni, & præteritorum? Vide Stephan. Grat. *diſceptation. forenſ. capite* 20. *numero* 44. *cum ſeq.* Vbi aſſerit quod in fructibus civilibus, ut ſunt penſiones domorum, navium, & ſimilium, debeatur penſio pro rata temporis ante venditionem venditori, poſt venditionem emptori: & à *num.* 40 quod integra penſio pertineat ad venditorem, ſi tempore locationis fructus erant collecti, alias ſi non eſſent collecti, ad emptorem: ſi verò pars fructuum eſſet collecta, tunc penſio non ſpectat pro rata fructuum perceptorum ad venditorem, & pro rata fructuum pendentium ad emptorem, prout in ſimili dicitur de penſione Eccleſiaſtica.

Vendere promittens liberatur ſolvendo intereſſe, Cald. *de emption. capite octavo*, *numero* 6. *ad finem.*

Vendens agrum videtur vendere arbores quæ ſunt intra agrum, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſium capite* 146. *numero primo cum ſequentibus.*

Vendens vel donans rem abſenti ſtipulante Notario, & tranſlata poſſeſſione per clauſulam, *conſtituti ante ratificationem abſentis*, poteſt alii vendere, & in dominio præfertur præſens, Tiraquel. *de jure conſtituti*, *limitat.* 30. *num.* 51. *cum ſequentibus*, Valaſc. *conſultat.* 55. *n.* 2. *&* 3. Gam. *deciſ.* 383. *num* 2 Emman. Soarez *in addit. ad Anton. Gom. tom.* 2. *c.* 2. *lit. F.*

Verbo VERISIMILE.

VERISIMILE quod non eſt, præſumitur falſum, ex citatis per Barboſam *de princip. & locis commun. utriuſque juris*, *lit. V. num.* 43. quibus adde Farin *conſil.* 60. *numero* 31. Et veriſimilia dicuntur quæ legibus ac juri conveniunt, & ei non contradicunt, & quod veriſimile non eſt, attendi non debet; idem Barboſa *ubi proximè*. Et inſolita apponi arguunt dolum Chaſſan. *in conſuetud. Burgundiæ*, *in proœm. numero* 13. Et non præſumitur renunciatio quæ non eſt veriſimilis, Menoch. *conſil.* 1. *numero* 224 Et diſpoſitio dubia recipit interpretationem illam, quam veriſimilitudo ipſa ſuadet, Menoch. *conſil.* 332 *num.* 3. Et inſtrumentum non continens veriſimiliora, præſumitur falſum, Maſcard. *de probat. concluſ.* 740. *numero* 35. *& concluſ.* 913. Et veriſimilitudo probat in iis quæ aliàs nullam faciunt fidem, Surd. *deciſione* 325. *numero* 5. *cum ſequentibus*, ubi de confeſſione. Et teſtibus non veriſimilia atteſtantibus nulla eis fides adhibetur, Menoch. *de arbitr. caſu* 474. *numero* 59. *& conſil.* 5. *numero* 417. Maſcard. *concluſ.* 350. *numero* 19. *& concluſ.* 745. *numero* 14. *& concluſ.* 1311. *numero* 46. *& concluſ.* 1364. *& concluſ.* 1402. *num.* 8. Hyppolit. *conſil.* 20. *num.* 61. *& conſil.* 31. *num.* 21. *&* 22. Sylvan. *conſil.* 58. *n.* 1. Alia de veriſimilitudine vide per Fr. Emman. Roderic. *quæſt. Regular. tom.* 1. *quæſt.* 11. *verſ. quinta regula.*

Verbo VERBUM.

VERBA non ſunt attendenda, ſed effectus, Surd. *de alim. titulo* 9. *quæſtione* 17. *numero* 22.

Verba privilegii intelliguntur de his quæ erant tempore privilegii, Valaſc. *conſult.* 58. *tom.* 1. Et à conſuetudine atque uſu recipiunt interpretationem, *cap. quod dilectio*, *de conſanguinit. & affinit.* Burg. *conſil.* 23. *numero* 5. Molin. *de primogen. lib.* 1. *capit.* 5. *numero* 39. *& lib.* 2. *cap.* 6. *numero* 57. Gabr. *lib.* 1. *commun. titul. de conſuetud. concl.* 1. *num.* 30. *& num.* 60 Guter *lib.* 3 *pract. quæſt.* 62. *num.* 25. Molin. Theolog. *de juſtit. tom.* 3. *diſp.* 590. *conjectura* 9.

Verba teſtatoris intelliguntur de his quæ erant tempore teſtamenti, Surd. *de aliment. titulo* 9. *quæſt.* 13. *numero ſecundo*, Valaſc. *dicta conſult.* 58. *numero* 3. *&* 12. Barboſa *in cap. quanto, de cenſibus, num.* 7.

Verba referuntur ad tempus contractus, vel teſtamenti, *leg. Rutilia Polla, de contrahenda empt. leg. fin. Digeſtis de legat.* 2. Maſcard. *de probat. concluſione* 1316. Valaſc. *conſult.* 58. *numero tertio*, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolitan. part.* 2. *deciſ* 250. *in allegat.* Stephan. Gratian. *diſceptationum forenſium capit.* 425. *numero ſecundo.*

Verba generalia debent operari ſecundùm naturam contractus, Maſcard. *de probation. concluſ.* 1131. *numero* 2. Et reſtringuntur ad ſuas cauſas, Flamin *de reſignat. lib.* 9. *quæſt.* 27. *numero* 9. Et habent vim ſpecialis expreſſionis, Guter. *conſult.* 9. *numero* 4. & vide alia *numero* 9. *cum ſequentibus.*

Verba intelliguntur ſecundùm naturam actus, & rei deductæ in eo, Maſcard. *de probation. concluſ.* 1131. *numero* 20. Et ſecundùm ſubjectam materiam, Surd. *de alim. titul.* 5. *quæſt.* 1. *numero* 26. Et ſunt intelligenda naturaliter, Cald. *forenſ. q.* 34. *num.* 32.

Verba geminata declarant plenam deliberationem, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.* §. 7. *proœm. num.* 125. & de clauſula derogatoria vide gloſ. 16. *numero* 11. Maſcard. *de probat. concluſ.* 36 *numero* 37. Et verba geminata præciſam in jure ſignificant diſpoſitionem & intentionem, ne ſcilicet aliter fiat, quam in diſpoſitione continetur. Ignat. del Villar. *in Sylva reſpon. juris*, *reſponſo* 35. *quæſt.* 3. *num.* 8. Et de verbis futuri temporis geminatis, an ſint latæ ſententiæ? Vide Tiraquel. *in leg. ſi. unquam*, verbo *revertatur*, *numero* 46. *Codice de revocandis donation.* Et de clauſula motus proprii, cui æquiparatur conceſſio geminata, vide Maſcard. *concl.* 1075. *numero quinto.* Et de nominatione emphyteuſis geminata, vide Cald. *de poteſt. nomin. capit.* 2. *numero* 37. *& capite* 3. *numero*

num. 6. Et de confeſſione ſine cauſa geminata, vide Maſcard. *conclus.* 345. *num.* 52. Et de confeſſione extrajudiciali geminata vide eundem *concluſ.* 347. *num.* 22. *& num.* 37. *cum ſequentibus.* Et de actibus geminatis vide Hyppolit. *in leg.* 1. *num.* 38. *Codice de ſicar.* Cald. *de renovat. quaeſt.* 8. *num.* 13. Aym. *conſil.* 201. *num.* 42. Et de ratificatione actus meticuloſi geminatæ, vide Menoch. *conſ* 1. *num.* 197. Et de pacto geminato cum aliis caſibus vide per Menoch. *conſil.* 1. *num.* 236. *& num.* 356. *& num.* 390. *& conſil.* 23. *num.* 4. *& conſil.* 27. *num.* 3. *& conſil.* 63. *num.* 13. *& conſil.* 95. *num.* 124. *& conſ.* 152. *num.* 6. *&* 7. *& conſil.* 178. *num.* 11. *&* 12. *& conſ.* 191. *num.* 37. *cum ſeq. & num.* 50. Et de pacto de donando geminato, an inducat donationem? Vide Menoch. *conſ.* 92. *n.* 28. *& conſ.* 183. *num.* 18. Et de pacto nudo geminato, cum aliis vide per text. *in l.* 1. *verſ. ſed ſecundum, ibi: bis idem dixiſſe, ff. de adilit. edicto.* Valaſc. *conſultat.* 5 *n.* 10. Gratian. *Diſc. forenſ. cap.* 125. *n.* 32. Et de geminata nominatione filiationis vide Menoch *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 89. *n.* 81. Maſcard. *de probat. concluſ.* 790. *num.* 49. Et de nominatione filii geminata, vide Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *quaeſt.* 53. *num.* 40. Et de reſcripto geminato vide eundem *lib.* 2. *q.* 11. *n.* 3. Et de effectibus verborum geminatorum, vide Gig. *de penſion quaeſt.* 97 *& ult.* Plura alia geminationis vide per Maſcard. *de probat. concluſ.* 1264. *n.* 45. *cum ſequentibus*, Cor. *in memorab.* verbo *geminatio* 1. *cum ſequentibus*, Menoch. *conſ.* 321. *n.* 11. *& conſ.* 341. *n.* 19. *& conſ.* 393. *num.* 14. *& conſ.* 394. *n.* 10. Garc. *de nobilit. in initio, n.* 6. Avend. *ad l.* 42. *Tauri, gloſ.* 3. *n.* 7. Phœb. *dec* 139 *n.* 7. *p.* 2.

Verbum. *videtur*, importat fictionem, Tiraq. *de jure conſtit. p.* 2. *ampliat* 1. *n.* 7.

Verba novi juris inductiva quæ ſint? Vide Rebuf. *in l. unic. C. de ſent. qua pro eo quod videtur. notab.* 4. *n.* 1. *cum ſequentibus*, *p* 140.

Verbum. *Statuimus*, jus novum inducit, *c. Paſtoralis, de jud. cap. ſtatuimus, de offic. delegati, lib. ſexto*, Rebuf. *in l. unic. C. de ſentent. qua pro eo quod intereſt, num.* 2. *pag.* 140.

Verbum *relinquere*, ſemper denotat per mortem, & refertur ad ultimas volontates, *l.* 1. *§. pen. ff. ad exhibendum.* Gloſ. verbo *impleverit*, *in §. ult. Inſt. quibus manumittere licet.* Bart. *in l. unum ex familia, in princip. n.* 2. *&* 4. *ff. de legat.* 2. Cald. *conſ.* 19. *n.* 22. Barboſ. *de diction* verbo *Relinquo, dict.* 346. *n.* 1. ubi *n.* 2. quod aliquando trahitur ad actus inter vivos, & *n.* 3. quod congruit donationi cauſa mortis, & *n.* 4. quod adaptatur ad hæredis inſtitutionem, & ad legata, & *n* 5. quod ut pro hæredis inſtitutione debeatur, debet adjici univerſitati bonorum.

Verbum, *relinquo*, adjectum certæ parti bonorum vel hæreditatis, non inducit hæredis inſtitutionem. ſed fideicommiſſum, Gregor. *l* 6. verbo *ò deno, tit.* 3. *p.* 6. Valdeſ Soar. *pag.* 95. Steph. Grat *diſcept forenſ. c.* 124. *n.* 4. *cum ſequentibus*, cum aliis citatis per Barboſam *dicta dec.* 346. *n.* 6. ubi *n* 7. quod poteſt inducere legatum relictum venientibus ab inteſtato.

Verbum *lego*, etiam adjectum univerſitati bonorum, non importat hæredis inſtitutionem, Menoch. *conſ.* 86. *n.* 77. *&* 78

Verba non omnia, quæ Latino ſermone conſtant vulgari ſermone proferri non poſſunt & explicari, Cald. *de nominat. q.* 13. *n.* 12.

Verba non mutant ſubſtantiam rei, *l. cùm falſa, Cod. de juris & facti ignorantia*, Menoch. *conſ.* 372. *num.* 18. *cum ſeq.*

Verba demonſtrant voluntatem animi, Tiraq. *in l. ſi unquam*, verbo *libertis, n.* 17. *&* 18. *C. de revocan. Anguſt. Barboſa Repertor.*

dis donat. Menoch. *de arbit. q.* 7. *num.* 75. *& conſ.* 1. *n.* 162. *& de præſ. lib.* 3. *præſ.* 1. *n.* 39. Boër. *dec.* 1. *n.* 34. Menchac. *illuſtr. c.* 58. *n.* 7. Perez *lib.* 8. *Ord. pag.* 216. Maſcard. *de probat. concl.* 1415. *n.* 24. *cum ſeq.* Surd. *de alim. tit.* 2. *q.* 2. *n.* 1. Brunor. à Sole *in locis comm.* verbo *homo* 2. Farin. *de delict. p.* 5. *q.* 126. *n.* 158. *& p* 7. *in fragm. crim. lit. A, n.* 229. Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c.* 531. *n.* 93. cum aliis citatis per Barb. *in libello de princ. & locis comm. utriuſque juris, lit. V. n.* 3. quia ex abundantia cordis os loquitur, *l.* 4. *tit.* 12. *p.* 7. & ibi Greg. verbo *en la voluntad.* Et qualitas verborum eſt mentis teſtimonium, Flam. *de reſignat. lib.* 1. *q.* 13. *n.* 29 Et verba pendent à mente, non autem mens à verbis, Menoch. *conſ.* 97. *n.* 44. Barboſa *in c. porrò, de privil. n.* 9.

Verba debent aliquid operari, & non debent eſſe otioſa, ex citatis per Barb. *in libello de principiis & locis commun. utriuſque juris, lit. V. n.* 11. quibus adde Seraph. *de privil. juram. privil.* 4. *n.* 16. *& privil.* 18. *n.* 22. *& privil.* 84. *n.* 9. *& priv.* 74. *n.* 52. Hyppolit. *conſ.* 2. *n.* 33 Gabr. Pereira *dec.* 91. *n.* 15. Seſſe *Aragon. dec.* 202. *n.* 6. Flamin *tom.* 2. *lib.* 8. *q.* 7. *n.* 128. *cum ſeq.* Procedit in reſcriptis, Surd. *dec.* 288 *n.* 17. Sanch. *de matrim. lib.* 1. *diſp.* 27. *n.* 6. Bened Ægid. *in l.* §. *ex hoc jure, ff. de juſtit. & jure, p.* 1. *c.* 18. *num.* 1. Procedit etiam in ſtatutis, Borg. *conſ.* 25. *n.* 21. Guter. *lib.* 3. *pract. q.* 14. *n.* 39 idem in teſtamentis, Menoch. *conſil.* 328. *n.* 79 Et magis debet attendi effectus, quàm ſonus verborum, ex Flamin. *dicto lib.* 8. *q.* 8. *n.* 134.

Verbum teſtamenti obſcurum intelligitur per alia verba ejuſdem, Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c.* 521. *n.* 11. vel ex his quæ teſtator dixit extra teſtamentum, idem *c.* 550. *n.* 33. & procedit in omni diſpoſitione, idem *cap* 577.

Verbum quod neque actionem, neque paſſionem importat, cujuſmodi præcipuè eſt verbum ſubſtantivum, *ſum*, ut ſi dicatur, ſit infamis, anathema ſit, inducit canonem latæ ſententiæ. Moner. *de diſtribut. quotid. p.* 3 *quaeſt.* 7. *à n.* 31 quem vide *num.* 35. *cum ſequentibus.*

Verba contractus habentia intellectum, qui non conſonat auribus vulgi, tanquam extranea eſſe rejicienda tradit Iaſ *in l. ſi ita quis, §. Seia, n.* 11. *ff. de verb. oblig.* Molin. *de primog. lib.* 1. *c.* 2. *n.* 36. Et debet ſumi illa interpretatio qua rectus ſenſus ſervatur, Menoch. *conſ.* 179. *n.* 13. *juncto n.* 14. Fr. Emman. Roder. *tom* 2 *qq. Regul. q.* 77. *art.* 4. Tiraq *in l. ſi unquam*, verbo *libertis, n.* 13. *C. de revocandis donat.*

Verba ſunt interpretanda ſecundùm propriam ſignificationem, ubi ſunt clara, *c. ad audientiam*, & ubi Panorm. *notab.* 1. *&* 2. *de decim.* Guter. *conſ.* 5. *n.* 12. Sanch. *de matrim. lib.* 1. *diſp.* 17. *n.* 6.

Verba debent intelligi ſecundùm communem uſum loquendi, ex citatis per Barboſam *in libello de principiis & locis commun. utriuſque juris, lit. V. n.* 7. quibus adde Cald. *forenſ. lib.* 2. *quaeſt.* 38. *& conſ.* 19. *n.* 47. *& conſ.* 20 *n.* 1. Garc. *de benef. p.* 7. *c.* 15. *n.* 27. Et verba debent intelligi ſecundùm conſuetudinem regionis. Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c.* 78. *n.* 29. Cald. *dicta q.* 38. *n.* 9. Phœb. *dec.* 108 *n.* 36. *p.* 2.

Verba debent intelligi ſecundùm ſubjectam materiam & naturam contractus, ex citatis per Barboſam *in libello de principiis & locis commun. utriuſque juris, lit. V. n.* 9. Præſertim quando agitur de præjudicio tertii, Cald. *de extinct. emphyt. c.* 1. *n.* 35 Surd. *de alim. tit.* 1. *q* 42. *n.* 24. ubi *n.* 25 quod contractus judicandus eſt ab effectu, non à nomine.

Verba ſecundùm naturam actus de quo agitur ſunt interpretanda, *l. cùm pater, §. donatum ff. de legat.* 2. Farin. *dec. Rota Rom.* 62.

Verba debent intelligi cum effectu, ex citatis per

Barboſam in libello de principiis & locis commun. utriuſque juris, lit. V. n. 10. quibus adde Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 746. num. 6. Seraphin. de privileg. juram. privil. 60. num. 7. & privil. 73. num. 34. Aloyſ Rice. deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. dec. 41. num. 3. Navar. in tract. de alienat. rerum Eccleſiæ, n. 20. Valaſ tom. 1. allegat. 21. n. 30. cum ſeqq.

Verba debent accipi in eo ſignificatu, quo utilius fuerit Actori, l. in ambiguis, ff. de reg. juris, l. ſi quis intentione 66. ff. de judic. cum ſimilibus, de quibus Mant. lib. 2. locorum, capite 32. & ſing. 206. Aleiat. reg. 3. præſumpt. 44. num. 8. Alphan. collect. 3.

Verba generalia & adulatoria, vulgò de comprimiento, non inducunt obligationem, Auctor ad cap. cùm veniſſent 6. de inſtitut. n. 5.

Verba generalia reſtringuntur ad habilia, ex citatis per Barboſam in libello de principiis & locis commun. utriuſque juris, lit V. n. 33. quem vide num. ſequentibus.

Verba indefinita teſtatoris referuntur ad tempus teſtamenti, l. uxorem, § teſtamento, ff. de legat. 3. l. Aurelius, §. 1. ad finem, ff. de leg. 3. cum aliis, de quibus Valaſc. tom 1. conſultat. 68. n. 3.

Verba negativa univerſalia debent operari univerſaliter, utpote, nullo modo, nullo pacto. Roland. conſ. 99 vol 4. n. 22. cum ſequentibus.

Verba non ſufficiunt ubi opus eſt facto, ex citatis per Barboſam in libello de principiis & locis commun. utriuſque juris, lit. V. num. 33. quibus adde gloſ. in capite Paſtoralis, de offic. Ordin. Maſcard. de probat. concluſ. 1147. num. 14. Stephan. Gratian. diſceptationum forenſium capite 725. num. 32.

Verba ubi ſunt clara, non eſt opus alia interpretatione, ex citatis per Barboſam dicta lit. V. num. 37. Nec ullus dubitationi aut conjecturis locus eſſe poteſt, l. ille, aut ille, §. cùm in verbis, Digeſtis de legat. 3. & ſcribit Bald. conſil. 174. incip. caſus talis eſt, lib. 2. quod ubi verba ſunt clara, Advocatorum cavillationes ceſſare debent, refert & ſequitur Menoch. conſ. 399. n. 4.

Verba enuntiativa quando ſunt neceſſaria ad actum de quo agitur tunc probant quoad illum, Guter. lib. 3. pract. quæſt. 17 num. 64. Et probant quando agitur de modico præjudicio, Maſcard. de probat. concluſ. 621. n. 48. Tiraquel. de judic. in rebus exiguis, verſ. 89. pag. 78. Favore dotis plenè probant, Maſcard. ubi proximè, num. 35. & concluſ. 1267. num 12. Mant. de conject. ultim volunt. lib. 2. tit. 6 num. 15. Menoch. conſ. 81. n. 22. Tiraquel de privileg. pia cauſa, privileg. 86. probant favore piæ cauſæ Maſcard. dicta concluſ. 621. n. 13. Ioſeph. Ludoviſ Peruſ. deciſ. 33. num. 12. Tiraquel. ubi proximè, num. 41. Et in probandis benemeritis, Maſcard. concluſ. 184. Poſita in inſtrumentis antiquis probant unionem, idem concluſ. 1411. num. 12. Et verba enuntiativa inſtrumentorum antiquorum quomodo probent? Vide Garc. de benefic. p. 12. cap. 2. num. 248. cum ſequentibus. Probant contra producentem, Ioſeph. Ludoviſ. dicta deciſ. 3. n. 9. cum ſeq Probant in antiquis. Maſcard. concluſ. 106. & dicta concluſ. 621. num. 15. Guter. dicta quæſt. 17. num. 69. Tiraquel. de præſcript. verſ. 28. pag. 104. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 854. num. 19. Barboſa in cap. cùm olim, de cenſibus, num. 8. & in clem. unic. de probat. num. 9. Probant confinia. Maſcard. concluſ. 394. à num. 5. Idem Barboſa in dicto cap. cùm olim, num. 8. Vbi etiam aſſerit quod probant dominium & poſſeſſionem rerum particularium, de quo etiam Barboſ. in l. ſi aliena, num. 86 ff. ſolut. matrim. Probant quando ſunt geminata, Maſcard. concluſ. 337. num. 44. & dicta concluſ. 621. num. 37. Gutier. dicta quæſt. 17 num. 128. Ludoviſ. dicta deciſ. 33. num. 13. Valaſc. de jure emphyt. quæſt. 37. num. 3. Probant ſi actus non poteſt ſubſiſtere ſine enuntiato, Valaſc. eod. tract. 9. num. 2. Probant ſi proferantur inter eaſdem partes, Menoch. de arbitr. lib. 2. caſu 89. num. 83. Maſcard. dicta concluſ. 611. num. 28. Valaſc. dicta quæſt. 9. num. 1. & 2. Cald. conſil. 33. num. 11. verſ. quibus, Guter dicto loco. Quid ſi verba enuntiativa proferantur per modum cauſæ? Vide Cald. conſ. 33. num. 39. ubi alia numeris ſequentibus. Prolatis verbis enuntiativis in inſtrumento, præſumitur ſolemnitas extrinſeca, quando cauſæ & ſolemnitates requiſitæ nominatim & in ſpecie exprimuntur, ſecus in genere, Garc. dicto capite 2. à num. 123. & ſequentibus. Et verba enuntiativa, licèt non ſufficerent ad inducendam diſpoſitionem, de novò tamen ſufficiunt omninò ad inducendam declarationem diſpoſitionis præcedentis, cùm ex verbis enuntiativis faciliùs declaretur factum fideicommiſſum, quàm de novo inducatur, Phœb. p. 2. deciſ. 320. num. 44. ubi num. 46. quod licèt verba enuntiativa non eſſent apta ad inducendum diſpoſitionem de novo, ſunt tamen aptiſſima ad inducendam declarationem ſubſtitutionis præcedentis, cùm faciliùs declaretur factum fideicommiſſum, quàm de novo inducatur, & n. 48. quod quando tractatur de aliqua inſtitutione antiqua, ſufficiunt verba enuntiativa incidenter.

Verba narrativa intelliguntur de facto proprio, Clem. unic. de probat. Caputaq. deciſ. 33. p. 1. Nulli enim perſonæ in quacunque dignitate conſtitutæ in præjudicium alterius creditur, Farin. deciſ. 542. num. 6. deciſ. 145. n. 6. & 7. Narrativa Papæ de facto alieno probat, ſi ſcribat motu proprio, Garc. de benefic. p. 9. cap 2. num. 362. Barboſa in dicta Clem. unica, num. 8. Et aſſertioni Summi Pontificis plenè creditur, ex citatis per Barboſam ad cap. cùm à nobis 28 num. 4. de teſtibus, & probatio in contrarium non admittitur, Maſcard. concluſ. 139. n. 1. Cardin. Thuſcus pract. concluſ. tom. 6. lit. P. concluſ. 62. n. 10. Et verbo narrativa in literis Apoſtolicis, ſuper quibus fundatur gratia, vel intentio Papæ proprium factum narrantis, plenam fidem faciunt, Barboſa in dicta Clem. unica, num. 1. cum ſequentibus, de probat. Alia de verbis enuntiativis vide per Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 133. Maſcard. concl. 621. Cald. conſult. 33. num. 39. cum ſequentibus, Aym. de antiquit. tempor. p. 1. pag. 15. cum ſequentibus, Phœb. p. 2. deciſ. 110. num. 44. cum ſequentibus, Vincent. de Franc. deciſ. 357. Guter. lib. 3. pract. quæſt. 17. num. 60. cum ſequentibus, Menoch illuſtr. capite 30. num 8

Verba contractus ſunt attendenda, l. qui fundum, §. fundi, ff de contrahenda empt. Roland. conſult. 96. num. 11. vol. 1 Et verba contractus ſunt forma ipſius Tiraquel in l. ſi unquam, verbo libertis, num. 7. Cod. de revocandis donat. Et verba contractus ſunt propriè intelligenda, & non impropriè, Surd. deciſ. 188. n. 27. Mendez in praxi, lib. 3. c. 15. num. 10. Et in omni diſpoſitione omne verbum, & omnis ſyllaba videtur ſtare cum myſterio. Gloſ. in l. 1 ff. quod metus cauſa, & alii relati per Menoch. conſultat. 179. num. 12. Cardoſ. in alleg. juris ſuper tributo vinis impoſito.

Verbum, ſum, es, fui, ſubſtantiam rei perfectiſſimè, includit, Guter. lib. 1. practic. quæſt. 118. n. 10. & lib. 3. quæſt. 17. num. 116 Tiraquel. in l. ſi unquam,

Google

unquam, verbo *revertatur*, n. 222. *Cod. de revocandis donat.* Azeved, *ad l. 1. tit. 16. lib. 8. novæ recopilat. num.* 19. Et importat dominium, Rebuf. *ad l. 25. ff. de verbor. ſignificat. pag.* 148. *in fine*, Seſſe *Aragon. dec.* 2. *num.* 5.

Verba præſentis vel præteriti temporis ad futura non porriguntur, *l. ſi ita ſcripſit. ff. de legat.* 2. Tiraquel. *in l. ſi unquam*, verbo *donatione largitus*, n. 113. *Cod. de revocandis donat.* Surd. *de alim. tit. 4. quæſt.* 15. *num.* 39. Menoch. *conſil.* 97. *num.* 60. & *num.* 70. Et verbum præſentis eſt canon latæ ſententiæ, Monet. *de diſtribut. quotid. p.* 3. *quæſt.* 7. *n.* 19. Et verba præteriti temporis denotant conſummationem actus, Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 78. *n.* 30. Et regulariter ſunt ſententiæ, Monet. *dicta quæſt.* 7. *à n.* 27. Et verbum ac participium futuri temporis regulariter important canonem ferendæ, non autem latæ ſententiæ, Monet. *dicta quæſt.* 7. *num.* 41. ubi *numeris ſequentibus* adducit aliquas fallentias, & vide ad propoſitum Barboſam *de dictionib. uſufrequent. dict.* 178.

Verba reſcripti recipiunt interpretationem à ſupplicatione, Perez *ad lib. 3. legum Ordinam. pag.* 702. Guter. *lib. 3. pract. quæſt.* 17. *n.* 43. *cum ſequentibus*, Cabed. *de patronat. Regiæ coronæ*, *cap.* 40. *n.* 7. & *deciſ.* 72. *n.* 1. *p.* 1.

Verba ambigua teſtium recipiunt interpretationem à libello, & verba obſcura libelli à verbis claris teſtium, ex Barboſ. *in l. ſi quis intentione*, *ff. de judic. n.* 40. *cum ſeqq.*

Verbum, *concedo*, ſignificat donationem, Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt.* 33. *num.* 31. & *conſ.* 191. *num.* 8.

Verbum *do*, ſignificat dominii tranſlationem, *§. ſic itaque*, *Inſt. de action.* Menoch. *dicta præſumpt.* 34. *num.* 33. Cald. *de empt. cap.* 20. *n.* 1. & *cap* 24. *num.* 2 Surd. *deciſ.* 166. *num.* 16. & *de alim. titul.* 2. *quæſt.* 1. *num.* 2. ubi etiam idem aſſerit de verbo, *conſigno*.

Verbum, *transfero*, quid ſignificet? Vide Cald. *de poteſt. eligendi*, *cap.* 4. *n.* 29. qui omnia mutuatus eſt à Rebuſ. *in l. vinaria vaſa* 206. *ff. de verbor. ſignificat. p.* 658. eo non citato.

Verba præcedentia declarant ſequentia, & è converſo, Surd. *deciſ.* 288. *num.* 30. *cum ſequentibus*, Farin. *de delict. p.* 4. *conſult.* 30. *n.* 115. & *conſult.* 65. *num.* 110.

Verba debent intelligi ne maneant ſine effectu, *l. ſi ſtipulatus fuero*, *ff. de verbor. obligat.* Menoch. *conſ.* 122. *num.* 38. & *conſ.* 373. *n.* 8 Surd. *de alim. tit.* 9. *quæſt.* 16. *n.* 60. *cum ſeqq.*

Verba debent intelligi ut conſequantur effectum, *l. ſi ſtipulatus fuero*, *ff. de verbor. obligat.* Menoch. *conſil.* 122. *n.* 48. & *conſ.* 273 *n.* 8. Surd. *de alim. tit.* 9. *q.* 16. *n.* 60. *cum ſequentibus.*

Verba quæ profert tabellio in perſona contrahentium, ipſi contrahentes videntur proferre, ut in clauſula codicillari, quæ videtur appoſita de volontate teſtatoris, Roland. *conſ.* 34. *vol.* 4. *num.* 94. *cum ſequentibus.*

Verba ſunt intelligenda non ſecondum quod ſonant, ſed ſecundum mentem proferentis, Barboſa *de principiis & locis commun. utriuſque juris*, *lit.* V. *n.* 5. & Auctor ejus frater *in c. intelligentia* 6. *n.* 2. *de verbor. ſignificat.*

Verba debent inſervire intentioni, non intentio verbis, ex citatis per Barboſ. *ubi proximè*. *n.* 4. quibus adde Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. c.* 567. *n.* 1. & Auctorem *in c. conſideravimus*, *de elect. n.* 1.

Verba hominis etiam geminata & univerſalia nullam recipiunt reſtrictionem, Surd. *de alim. tit.* 9. *q.* 26. *à num.* 32.

Verba quæ ſolent apponi in reſcriptis ad emphyteuſes, quando à Sum. Pont. committitur emphyteuticatio, quod ſi in evidentem Eccleſiæ utilitatem, &c. quod ſatis ſit quod ejus conditio non ſit facta deterior, ut ex Felin. & Panorm. tenet Menoch. *conſ.* 114. *n.* 15. quamvis contrarium videatur reſolvere Maſcard. *de probat. concl.* 75. *n.* 19. *cum ſequentibus*. & vide Surd. *deciſ.* 198. *num.* 21. Rot. Rom. ex Farin. *deciſ.* 189. *n.* 1. & *conſult.* 191. *ad finem*. Cov. *lib. 3. var. cap.* 17. Rebuf. *in compendio alienat. rerum Eccleſiæ*, *n.* 72. Quarant. *in ſum. Bullar.* verbo *alienatio*, *p.* 11. Et ad læſionem Eccleſiæ debet attendi tempus contractus, idem Quarant. *ubi proximè*, *p.* 13. Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. c.* 521. *n.* 32. Barboſ *de offic. & poteſt. Epiſcopi*, *p.* 3. *alleg.* 95. *n.* 27. Et quando dicatur quid evidens? vide Cald. *conſ.* 23. *n.* 12. Et an Eccleſia poſſit reſtitui? Vide Sfor. *de in integrum reſtitut. p.* 1. *quæſt.* 17. *art.* 10 *n.* 50. Et de informatione facienda à delegato, vide Garc *de benefic. p.* 12. *c.* 2. *n.* 136. ubi quod ſatis eſt ſi adhibeat cognitionem extrajudicialem abſque citatione, & pro eo & ejus ſententia præſumitur abſque proceſſu, maximè ſi aſſeratur adhibuiſſe cognitionem, ſeu ſe informaſſe.

Verba contractus ut aliquid operentur, debent in propriam ſignificationem trahi, Cald. *de reſolut. emphyt. cap.* 7. *n.* 33. Et propriè, non verò impropriè intelligi debent, Surd, *deciſ.* 288 *n.* 27. Et verba teſtamenti ita debent intelligi & interpretari, ut aliquid operentur, Menoch. *conſ.* 328. *n.* 79.

Verba nullius roboris ac momenti inducunt canonem latæ ſententiæ, Cald. *de reſolut. emphyt. c.* 17. *n.* 1. Et inducunt nullitatem ipſo jure, Grat. *diſcept. forenſ. c.* 691. *n.* 5.

Verbum, *ſatisfactio*, prolatum ab homine, intelligitur de ſatisfactione pecuniæ, Surd. *deciſ.* 247. *n.* 21. latiùs patet quàm verbum, *ſolvere*, Gratian. *diſc. forenſ. c.* 91. *n.* 45. *cum ſequentibus*, & *c.* 130. *n.* 14.

Verba dicta in tractatu videntur repetita in concluſione contractus, Surd. *dec.* 261. *n.* 9.

Verba intelligi debent eo reſpectu quo prolata ſunt, & reſtringi debent ad rem ſuper qua exprimuntur, & intelligi debent, ut minùs obligent, quàm fieri poſſit, ex Surd. *deciſ.* 119. *n.* 24. *cum ſequentibus*. Et an extēdantur de una perſona ad aliam? Vide Gabr. Pereira *de manu Regia*, *cap.* 21. *num.* 18 *p.* 1. ubi ait: Quod ſi in tuitiva certa perſona exprimitur, ad alias perſonas diverſas non extēditur proviſio, & æquius eſt ut contra omnes, etiam non nominatos tuitiva locum habeat, ut virtute illius impetrans defendatur.

Verbum, *intendere*, quid ſignificet? Vide Rebuf. *in tract. de except. n.* 190. *cum ſequentibus.*

Verba, *in virtute ſanctæ obedientiæ*, & *cum interminatione divini judicii*, vel *ſub indignatione beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli*, inducunt peccatum mortale, *cap. quiſquis.* 14. *quæſt.* 1. *cap.* 2. *de majorit. & obedient. cap. unico de ſtatu Regular. in ſexto*, Navar. *comment.* 4. *de Regular. n.* 46. *verſ. ex quibus*, Sayr. *in clavi Regia*, *lib.* 3. *cap.* 7. *n.* 24. Et certum eſt quod veniens contra præceptum ſuperioris peccat, *dict. c.* 2. quia talis inobediens poteſt excommunicari, juxta terminos *cap.* 1. *de judic.* quæ excommunicatio non fertur, niſi propter mortalia peccata, *cap. nullus*, & *cap. nemo*, 11. *quæſt.* 3. Aloyſ. Ricc. *in collect. dec. p.* 5. *collect.* 1611. Important hæc verba canonem ferendæ ſententiæ, Monet. *de diſtribut. quotid. p.* 3. *quæſt.* 7 *n* 53. ubi *n.* 54. limitat.

Verbum, *deſcendentes*, tam comprehendit maſculos, quàm fœminas. Menoch. *conſ* 318. *n.* 5.

Verba *generalia ſimplicia* habent vim ſpecialis expreſſionis etiam in caſibus in quibus nominatio ſpecifica requiritur, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ* 9. *num.* 23.

Verbum, *intelligitur*, & verbum, *videtur*, arguunt præſumptionem. Menoch. *conſ.* 379. *n.* 10.

Verbum, *debet*, relatum ad judicem importat neceſſitatem, Bobadil. *in polit. lib.* 1 *c.*12. *n.*40.

Verba relativa non videntur diſponere, niſi quatenus in relato continentur, Menoch. *conſ.*315. *n* 30. Et multa tractantur quæ non fiunt, Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. c.* 115.*n.* 33.

Verba *pro libito ſua voluntatis*, quæ Luſitanè idem ſunt ac *como lhe aprouver*: quid importent? Vide Roland. *conſ.* 62. *n.* 8.*vol.* 1.

Verba in dubio ſemper intelliguntur per prius, non per poſterius, Steph. Grat. *diſcept. forenſ.c.*536. *num.* 29.

Verbum, *ſendo*, reſolvitur in relativum, gloſ. notabilis in *Clem.* 1. verbo *dignitatibus*, *de prabend.* Bart. *in l. centurio num.* 25.*ad finem, de vulgari*, quod adjunctum verbo futuri temporis conditionem inducit, quæ priùs debet verificari, & interim conditionem ſuſpendit.

Verba, *ipſo jure*, important canonem latæ ſententiæ, ex Rolando *conſ.* 99. *vol.* 4. *num.* 16. ubi idem de verbis, *ipſo facto*.

Verba ambigua non relevant, Steph. Grat. *diſcept. forenſ capit.* 677. *num.* 42. Et debent accipi in eo ſignificatu, quod utilius fuerit actori, *l. ſi quis intentione* 66. *ff. de judic. l. g. in ambiguis*, *ff. de regulis juris*, cum ſimilibus, de quibus Mant. *lib.* 2. *locorum c.* 32. *& ſing.* 106. Alciat. *reg.* 3. *præſumpt.* 44. *num.*8. & Alphan. *collect.* 3. Et verbum *unum ambiguum*, declaratur ex vicinis ſcripturis, & alia vide per Surd. *conſil.* 445. *n.* 8. *cum ſqq.*

Verba *donato*, vel *promitto donare*, non inducunt donationem. Menoch. *conſ.* 1. *n.* 219. *&* 234. *& conſil.* 92.*& conſult.* 147. *num.* 10. *& conſ.* 178. *num.* 1. *& num.*18. Avend. *ad l.*44. *Tauri, gloſ.* 5. *n.* 7. Valaſc. *conſult.* 143. *n.*6. *&* 7. Cald. *de renovat. q.* 18. *n.* 45. *& de extinct. emphyt. c.* 1. *n.*36.*c.*16.*n.*84. *& de empt. c.*8. *num.*6.

Verbum, *oportet*, inducit neceſſitatem, Farin. *deciſ.* 50. *Rota Rom. n.* 2. *in noviſſ.* Phœb. *deciſ.*9.*n.* 5. Stephan Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 655. *n.* 76.

Verba *volo relinquere*, non probant quod teſtator fecerit teſtamentum, & quod perfectè diſpoſuerit, niſi ex circunſtantiis appareat teſtatorem ex tunc habuiſſe animum diſponendi, Gratian. *Diſc. forenſ. c.* 550. *num.* 14.

Verbum, *diſpono*, trahitur ad ultimas voluntates contractus inter vivos, & refertur ad quemlibet actum, & convenit omni materiæ, idem Grat. *c.*580. *num.*21. *&* 13.

Verbum, *probare, vel vitare*, importat nullitatem, Cald. *conſ.* 19.*n.*46. *& n.*52.

Verba non debent includere futura, ſed præſentia, *l. ſi ita*, *ff de auro & argento*, Surd. *de alim. tit.*4. *quaſt.* 15. *num.* 39.

Verba quando important tractum ſucceſſivum, non ſufficit ſemel adimplere, ſed requiritur adimplementum tantum quantum tractus ſucceſſivus durat, Cyn. *in l. ſi quis hæredem*, *n.* 2. *C. de inſtit. & ſubſtitut.* & ibi Dec *n.*3. Felin. *in c.* 2. *n.* 3. *de treuga & pace.* Angel. *conſ.* 34. *n* 9.

Verba, *ut accepimus, ut aſſeritur*, quid ſignificent? vide Garc. *de benefic. p.* 1. *c.* 5. *n* 495. *cum ſeq.* Ubi quod tanquam generale & imperſonale non cenſetur prolatum per imperantem, ideò quod per illud narratur, non eſt per partem verificandum.

Verbum, *teneantur*, quia eſt neceſſitatis & præcepti, inducit peccatum mortale, Garc. *de benef. p.*5. *c.*3. *num.*65.

Verbum, *poteſt*, negativè prolatum inducit neceſſitatem, ſecus ſi affirmativè proferatur. Barboſa *de diction. uſufrequent. dict.* 263. *num.* 1. *cum ſequentibus.*

Verba, *pleno jure*, quid ſignificent? Vide Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 657. *n.* 43. Menoch. *conſ.* 21. *n.* 5. ubi ait, quod vis & ſignificatio horum verborum eſt ut dicatur, *nihil penitus deficere*.

Verba, *modo & ordine ſuprà expreſſo*, repetunt omnes qualitates ſuperiùs narratas, ſingula ſingulis referendo, idem Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 748. *num.*9.

Verba *modo & ordine ſuprà expreſſo*, repetunt omnes qualitates ſuperius narratas, ſingulis referendo, idem Gratian. *diſceptat. forenſium cap.* 621. *num.*28.

Verbum, *vindicta*, intelligitur de jure, & non de facto. Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *quaſt.* 89.*n.*60. *& lib.* 4. *quaſt.*98. & Maſcard. *de probat. concluſ.* 866. *num.*14.

Verbo VIA.

VIÆ ut mundentur ſtercoribus & malis fœtoribus pertinet ad ædiles, text. *in l. Ædiles, ad finem, ff. de via publica* facit text. *in l.* 2. *§. idem Labeo, verſ. idem ait, ff. ne quid in loco publico*, reſolvit Cepol. quem citat Ripa *de peſte*, *c. de præſervativis remediis contra peſtem, n.* 74. *cum ſequentibus*, & dicit gloſ. *in dicta l. Ædiles*, quod poſſunt prohiberi officia ex quibus malus fœtor inducitur: obſervat Cepol. *in tract. de ſervit. urban. ſub rub. de aëre*, Ripa *ubi proximè*, *num.* 86. Avend. ubi alia multa *de exequend. mandat. p.*1 *cap.* 19. *num.* 38. *& p.*2. *cap.* 6. *num.*16.

Via quæ jubetur refici ante fores alicujus ſuis expenſis, eſt deducenda expenſa à pretio locationis, ſi domus locata ſit, vide Afflict. *in cap.*1. *§ via publica, n.* 26. quæ ſint Regalia, *lib.*3. *fol.* 195. Quid in inquilino fiſci? Vide Afflict. *c.* 21. *de fratribus de novo benef. inveſtitis*, *lib.* 2. *fol.* 41. Tenetur etiam emphyteuta ad impenſam, & ad talia onera, Pinel. *in l.* 1. *Cod. de bonis maternis, p.*1. *n.* 72. Valaſc. *de jure emphyt. q.* 4. *n.*5. *& q.* 26. *n* 3. Clar. *in §. emphyteuſis, quaſt.* 46 Gam. *dec.* 301. Surd. *dec.* 198. *n* 19 Et quid in uſufructuario? Vide Menoch. *de arbitr. caſu* 215. *n.* 5. Garc. *de expenſis*, *c.* 11. *n.* 28. ubi quod impenſa magna pertinet ad dominum.

Viam non tenetur quis concedere per ſuum fundum quando in diviſione aſſignata non fuit, *l. via conſtituti*, *§ ult. ff. de ſerv. ruſticor. prædior. leg. in vendendo. ff. de contrahenda empt.* Barboſa *in l.* 2. *in princ. n.* 34. *ff. ſoluto matrim.* Cald. *de empt. cap.* 32. *n.* 11. *cum ſequentibus.* Et viarum materiam vide per Surd. *in deciſ.*42.

Verbo VICARIUS.

VICARIUS qui eſt Canonicus non poteſt cognoſcere de cauſis ſui Canonici, Marant. *de ord. judic. p.* 6. *actu* 2. *princip. num.*561. Aloyſius Riccius *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. parte* 1. *deciſ.*179.

Vicarius Generalis Epiſcopi poteſt diſpenſare, ut denuntiationes omittantur, Barboſa *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.* 24. *de reformat. matrim. cap.* 1. *num.*56.

Vicarii Prælatorum inferiorum habent juriſdictionem ordinariam, Sanch. *de matrim. lib.* 3. *diſputat.* 29. *n.* 4. Barboſa *de offic. & poteſt Epiſcopi*, *p.* 2. *allegat.* 36. *num.* 11. *& in Clem.* 1. *de rebus Eccleſiæ*

non

non alienandis, *n.* 9. Ubi aſſerit quod Abbas exemptu habet quaſi Epiſcopalem juriſdictionem, & eſt Ordinarius, & poteſt omnia regulariter, quæ Epiſcopus in ſua diœceſi, circa ea qoæ ſuor juriſdictionis.

Vicarius Magni Prioris Inſignis Eccleſiæ Vimaranenſis habet eandem poteſtatem, quam habent Vicarii Generales omnium Epiſcoporum in caſibus, qui non ſunt excepti per Concordatum, & quamvis Vicarii Prælatorum inferiorum ſint Ordinarii, ſicut alii, & ita docet gloſ. verbo *propriu*, *in dicta Clem.* 1. *de rebus Eccleſiæ non alienandis*, communiter recepta per Cov. *ad c. Ioannes, n.*1.*de teſtam. & var. lib.* 1. *c.* 3. *num.* 9. Navar. *in man. cap.* 27. *num.* 39. *verſ. quartò*. tradit Garc. *de benefic. p.* 5. *cap.* 4.*n.* 2.*&* eſt doctrina Abbatis *ad cap.* 1. *n* 7. *de voto*. cum citatis per Barboſam *dicta allegat.* 36. *num.* 11. *& p.* 3. *allegat.* 54. *n.* 141. *& ad dictam Clem.* 1. *de rebus Eccleſiæ*, *n.* 9. Vbi ex aliis per eum adductis notat quod poſſunt Prælati, qui juriſdictionem habent quaſi Epiſcopalem, exercere eam in omnibus & defendere ſicut cæteri omnes Ordinarii Epiſcoporum. Idem tradit *in addit. ad collectanea*, in. *de offic. judicis Ordinarii*, *num.* 2. *pag.* 21. Et quod Prælati omnea Epiſcopo inferiores, qui juriſdictionem habent fori contentioſi, poteſtatem habeant ferendi cenſuras, idem reſolvit *in addit. ad collect. in c. quarenti* 20. *de verbor. ſignif. pag.* 173. Pat. Suar. *tom.* 5. *ad* 3.*p. diſp.* 2. *sect* 2.*n* 10. Ratio eſt quia habent ipſammet juriſdictionem à jure conceſſam, ut benè notavit Sanch. *de matrim. lib.*3. *diſp.* 29.*n.*4. ut ibi, eſt enim Ordinarius, cùm eandem habeat à canone juriſdictionem, quam Vicarios Epiſcopi. Et quamvis non habeat territoriũ, ſine illo poteſt habere juriſdictionem ordinariam, quæ non dependet à territorio, Boër. *dec.* 227. Barboſa *ad l. cùm Prator* 12. *n.* 46 *in principio*, *ff. de judic.* Et magnos Prior habet juriſdictionem quaſi Epiſcopalẽ ad fulminandas ceoſuras contra Clericos ſibi ſubjectos, ut per Cov. *in c. alma mater*, *p.* 1. §. 11. *n.* 1. Nav. *dicto c.*27.*n.*5. Soar. de Paz *in pract. tom.* 2. *pralud.* 1. *num.* 5. Fr. Emman. Roderic. *Regular tom.* 1. *quaſt.* 36. *artic.* 5. *col.*5. *ad finem.* Et conceſſa Epiſcopis eodem modo cenſentur conceſſa Magno Priori Prælato inferiori, ut reſolvunt Suar. *de cenſur. diſputat.* 2. *sect.* 2. *n.* 10. *&* de Religione *tom.* 1.*lib.* 2. *de ſimonia, cap.*12. *à num.* 11. Sanch. *d. diſput.* 29. *à n.* 3. Barboſ *dicta allegat.* 36. *num* 11.

Vicarii Prælatorum habentium juriſdictiunem quaſi Epiſcopalem, non poſſunt eſſe Delegati Apoſtolici, & executores Bullarum & cæterarum gratiarum beneficialium, juxta gloſ. verbo *Epiſcopi*, ibi, vel inferiores ab Epiſcopo, *in Clem. & ſi principalis* 2. *de reſcriptis*, ubi Barboſa *c.* 17. *& de offic. & poteſt. Epiſcopi*, *p* 3. *alleg.* 54.*num.* 141. Contrarium tenent Florez *lib.* 11. *var. q. n.* 13. Sanch. *de matrim. lib.*8. *diſp.* 27 *n.* 34. Vide tamen eundem Barboſam *in cap ſtatutum* 11. *de reſcriptis, lib. ſexto*, ubi ſtatuitur quod cauſæ literarum Sedis Apoſtolicæ committi debent ſolùm dignitatem obtinentibus, vel Canonicatum Eccleſiæ Cathedralis: quod innovatur per Concil. Trident. *ſeſſ.*25. *de reformat. cap* 10. *in principio.*

Vicarius generalis Epiſcopi poteſt à Sede Apoſtolica dari delegatus, ac proinde mandatorum & gratiarum Apoſtolicarum deputari executor, Barboſa *in dicta Clem.* 2 *de reſcriptis*, *n.* 2. *& dicta alleg.*54. *à num.* 132 ubi *num.* 138. *cum ſeq.* quod Vicarius Capituli Sede vacante poteſt eſſe delegatus Papæ, ac gratiarum beneficialium quæ expediuntur in Curia executor, & *n.*142. aſſerit quod Sede Epiſcopali vacante, commiſſa Epiſcopo, vel ejus Vicario non poſſunt expediri per Vicariom Capituli Sede vacante, cùm non ſit Vicarius Epiſcopi, ſed juriſdictionis Epiſcopalis.

Vicarius ad nutum removibilis habet titulum in forma juris, & de eo fieri debet mentio in impetratione, Caſſad. *deciſ.* 4. *de prabend.* Menoch. *de arbitr. caſu* 201. *num.* 46. Flamin. *de reſign. lib.* 10. *quaſt.* 2. *à num.* 67. *& à num.* 100. dicitur enim quid perpetuum, quando non fuit præfinitum tempus, *l. juriſperitos*, *in princip.* & ibi Bart. *ff. de excuſat. tutorum*, Farin. *deciſ.* 667. *num.* 2. *& deciſ.* 676. *num.* 1. *in noviſſimis.*

Vicariis congrua portio non debet eſſe major centum, nec minor 25. nummis, vide motum Pii V. *lib.* 7. *Decretalium*, *d.*136. *& in volum. motuum*, *p.* 558. Guter. *conſ.* 8. *n.* 1. ubi *n.* 3. tradit computanda eſſe omnia emolumenta incerta. Et de congrua portione vide Concil. Trident. *ſeſſ.*8.*cap.*7.*& ſeſſ.*24. *cap.* 13. *de reformat.* Menoch. *conſ.* 321. *num.* 56. Guter. *conſ* 8. *n.* 1. Surd. *de alim. tit.* 4. *quaſt.* 23. *n.* 44. Rebuf. *tract. congrua portionis*, *n.*83.*&* 85.*cum ſequentibus*, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*366. *num.* 17. *cum ſequentibus*, *& c.* 399. de obventionibus incertis, Garc. *de benef. p.* 9. *c.* 1. *n.* 320. *cum ſequentibus*. Secus in Vicariis commendarum, qui habent 60. aureos portionis & ultra, quia tunc tenentur contribuere Commendatariis pro rata, vide Rebuf. *dicto loco*, *n.* 74.

Verbo VICINUS.

VICINUS. dicitur ille, qui proximè habitat, ita ut alta voce acclamando audiri poſſit, Barb. *in c. quanto* 8. *n.* 1. *de praſumptionibus.*

Vicinus, conjunctus & conſanguineus præſumitur ſcire facta vicini, conjuncti & conſanguinei, *l. ſi vicinis*, *Cod. de nuptiis*, *l.* 8. *ff. unde cognati*, *cap. quoſdam*, *& cap. quanto*, *de praſumpt.* Menoch. *illuſtr. cap.* 48.*n.* 32. Menoch. *de praſumpt. lib.* 6. *praſumpt.* 24. Maſcard. *de probat. concluſ.* 413. *& concl.* 1192. *n.* 10. *& concl.* 1291. *n.* 9. *& concl.* 1046. Barboſa *in dicto cap. quoſdam*, *n.* 2. Et notoria unuſquiſque præſumitur ſcire. Maſcard. *dicta concl.* 1192. *n.* 11. vicinus præſumitur ſcire facta vicini, niſi recens ſit vicinus, Maſcard. *concl.* 295 *num.* 6. ubi *num.*7. quod civis abſens præſumitur ſcire ea quæ facta ſunt in civitate. Et vicinus infirmus vel abſens non præſumitur ſcire facta vicini, vide Maſcard. *dicta concluſ* 1406. *n.* 14. *&* 15. Avil. *ad c.* 1. *prator. fol.*59. *num.* 14.

Vicini boni ſicut ſingularis eſt commoditas, ita & mali incommoditas omnium maxima, ut multis latiſſimè exornat Menoch. *de praſumpt. lib.* 3. *praſumpt.* 83. *n.* 9. *& eleganti emblemate* 165. expreſſit Alciat. tradit etiam Pined. *in vita Divi Ioannis Baptiſta*, *lib.* 1. *art.* 1. *c.* 4. *pag.* 56. Et habitatio poteſt impediri in vicinia à Doctoribus & ſcholaribus aliquibus malleatoribus fabris, qui magnum ſtrepitum faciunt, ex Barboſa *ad c. propter ſterilitatem*, *de locato*, *num.* 43.

Verbo VIDUA.

VIDUA ſi non petit alimenta intra annum, non poteſt elapſo anno illa petere pro tempore præterito. Surd. *de alim. tit* 5.*q.* 1.*n*.45. Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c.* 33. *num.* 47. Et ſi dotem reſtituant Viduæ intra annum, liberantur ab onere alendi, Surd. *ubi proxime*, *quaſt*.., *num.* 1. Et caſus in quibus vidua

ali non debet ab hæredibus viri intra annum luctus, vide per eundem tit.7. q.22. Et hæredes mariti ſi ſolvant ante diem & annum uxori dotem, poſſunt deducere interuſurium temporis intermedii, Cald. de empt. cap.23. n.41. Surd. tit.8. privil.77. n. 16. & vide Guid. tit.9. q.43.

Viduæ jam nuptæ intra annum luctus non debentur ex tunc alimenta, nec dos eſt reſtituenda donec labatur annus à morte viri, Sanch. de matrim. lib.7. deſput.87.n.30. cum ſequentibus, & ibi etiam an amittat veſtes lugubres, & relicta à marito? ubi diſtinguit.

Viduæ ſoluto matrimonio non debentur fructus donationis propter nuptias, Farin. Rot. Rom. dec.259. num. 8.

Viduarum privilegio utitur mulier habens virum inutilem, Barboſa in l. 1. ff. ſoluto matrim. p. 1. n. 47. Gratian. Diſc. forenſ. c.66. n.9. Cald. de nominat. q. 11. num. 19. Vbi quod nihil & inutile æquiparantur in jure.

Vidua habet privilegium declinandi forum proprii domicilii, & petendi quod cauſa tractetur in Curia Regis, Cov. pract. cap. 7. ad finem. Grammat. deciſ.21. Roman. ſing.630. Boër. deciſ.69. num.27. Surd. deciſ. 147. num.6. Cabed. deciſ. 97.n.13.p.2. Vbi quod obſiſtens videtur quodammodo actor unius vocatus ad reum defendendum, & non poteſt declinare judicium in quo reus cœpit conveniri, niſi cauſa ad fiſcum pertineat, nec poteſt mutare aut innovare actionem invito actore principali. Et ſi concurrat vidua cum ſcholari, eſt illa præferenda, quia cauſa ſui privilegii magis eſt favorabilis, & ipſa magis miſerabilis. Bald. in Auth. Habita, n.61. Cod. ne filius pro patre, quem ſequitur Bologuin. ibi, n.228. & vide Ordinat. lib.2. tit.59. §.13. & Thom. Grammat. dec.20. in fine.

Verbo VINUM.

VINO uti non decet mulierem, Maſcard. de probat. concl.99. n.4. Pined. in vita Dive Jeannis Baptiſta, lib. 3. art. 1. pag. 163. cum ſequentibus, Vian. in annotat. ad Ovidii Metamorphoſ. pag. 127. Fr. Hector Pinto na p. 2. dos ſus dialogos, cap. 23. pag. 528. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 284. num. 64. Doctor Franciſc. de Mineon. lib. intitulado, eſpejo del principe Chriſtiano, cap. 49. Barboſa de offic. & poteſt. Epiſcopi. 1. tit.2. gloſſ. 11. pag. 174. num. 11. & vide caſum apud Illeſc. na p. 2. Chron. Pontifical, na vida de Papa Alexandre VI. c. 11. fol. 149. Guevar. p. 2. de monte Cavalerie. cap 2. fol. 118. verſo.

Vino vendito ad menſuram, antequam menſuretur periculum pertinet ad emptorem, Steph. Grat. diſcept. forenſ. c. 549. n. 14. cum ſequentibus. Vineæ appellatione an veniat arundinetum? Vide eundem Gratian. c. 752. n. 32. & 33.

Verbo VIRGO.

VIRGINIS defloratio probatur indiciis, conjecturis & teſtibus domeſticis ac ſuſpectis, l. conſenſum, Cod. de repudiis, Maſcard. de probat. concluſ. 57. n.3. concl.496. num. 8. & concluſ. 533. num. 15. & concl. 1359. num.7. Menoch. de præſumpt. lib. 1. præſumpt. 51. num. 11. & conſ. 353 num. 21. & in his & aliis ſimilibus caſibus ſufficiunt per leges præſumptiones & conjecturæ, Valaſc. de jure emphyt. quæſt.9. n.26. col. 2. Menoch. dicto lib. 1. præſumpt. 58. num. 11. & dicto conſ. 353. num. 22. Teſtes ſingulares probant in hoc caſu quando concludunt quod perſona fecit diligentiam ad corrumpendum, Farin. de delict. tit. de oppoſit. contra teſtes, quæſt. 64. n. 159. Et de probatione carnalis copulæ vide Cardoſ. in praxi judicum & advocatorum, verbo probatio, num. 22.

Virginis in defloratione actus præparatorii ad copulam neceſſe eſt quod fiant in locis ſecretis & aptis ad reliqua perficienda. Farin. de delict. tom. 1. q. 69. n.7. Vbi etiam quod non ſufficit dicere, ſolus cum ſola, niſi probatis aliis indiciis, Maſcard. de probat. concluſ.57. n. 5. & vide Barboſam in collect. ad c. literis, n.2. cum ſequentibus, de præſumpt. Ubi quando dicatur copula carnalis probari ex violentia & certa præſumptione, & quod ſuſpicio violenta adulterii non inducitur ex ſolis oſculis & amplexibus, quando alia adminicula non concurrunt, & quod teſtes de credulitate admittuntur ad probandum adulterium & copulam carnalem, & quod adulterium ac copula carnalis non poteſt directè & immediatè probari per teſtes de viſu, & teſtes ſingulares non ſufficiunt ad probandam copulam carnalem etiam in genere, Farin. tom. 1. conſul. 78. à n. 11. & 14. Et coitus præſumitur quando unà cubaverint vir & mulier, & in eodem thoro quis cum puella jacuerit, Barboſ. in c. præterea 27. n. 2. de teſtibus, ubi n. 3 quod in delictis quæ occultè committuntur, probationes ex ſe imperfectæ conjunguntur ad plenam probationem, ſi adſint alia indicia & adminicula, & n. 4. quod carnalis copula probatur per auditum proprium, & n. 5. quod arbitrio judicis circumſpecti ſtatur, quæ præſumptiones & conjecturæ ſufficiant ad probationem copulæ carnalis. Et fama quando oritur ex malo principio non attenditur, nec nocet, nec in ea fit fundamentum Cald. conſ. 18. à n. 32. Grat. conſ. 310. à n. 80. & 84. Et de requiſitis neceſſariis ad hanc famam vide Menoch. lib. 2. conſ. 149. à n. 40. & conſ. 701. à n. 49. Surd. conſ. 311. n. 76. Phœb. tom. 1. dec. 76. in fine, Farin. conſ. 80. à n. 3. Quando agitur criminaliter non probatur carnalis copula ex præſumptionibus & conjecturis, nec illæ ſufficiunt ut reus criminaliter accuſatus condemnetur, Maſcard. n. 5. dicta concl. 57. Farin. dicto conſ. 78. n. 22. & dicto conſ. 80. n. 10. & deciſ. 69. in addit. C. Et patri puellæ corruptæ debet injuria ſatisfieri, ex citatis per Sanch. de matrim. lib. 7. diſp. 14. n. 11. Farin. de delict. p. 5. q. 147. n. 117. cum ſequentibus.

Virgo poteſt concipere non ruptis clauſtris pudoris, Pat. Martin. del Rio deſquiſit. magicar. lib. 2. quæſt. 15. pag. 86. Et vide Sanch. de matrim. lib. 7. diſp. 113. n. 10. ubi tradit quomodo dignoſci poſſit an aliqua fœmina ſit virgo?

Verbo VITA, VIVERE.

VITA hominis incerta eſt, l. Senatus, ff. de donat. cauſa mortis, l. dies incerta. ff. de condit. & demonſtr. Valaſc. conſultat. 66. n. 23. Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 2. concl. 8. n. 2. & circa computationem, l. hereditatum, ff. ad leg. Falcid. quod omittatur omni caſu, reſolvit Gratian. Diſc. forenſ. c. 756. num. 29. & 30.

Viventes homines conſervare non minus intereſt Reipublicæ, quàm mortuos ſepelire, Steph. Gratian. diſcept. forenſ. c. 94. n. 15.

Vivere quis præſumitur uſque ad centum annos, l. ultim. C. de ſacroſanct. Eccleſ. ubi Barboſa n. 15. plures citat, & Pinel. in l 2. Cod. de reſcind. vend. c. 4. n. 33. Cov. 2. var. cap. 7. n. 6. Menoch. remed. 4. adipiſc. poſſ. ff. num. 668. & conſ. 60. n. 35. cum ſeq. &

conſ. 345

conſ. 345. *n.* 58. *cum ſeq. & lib.* 6. *de præſumpt. q.* 49. Garc. *de nobilit. gloſſ.* 12. *n.* 70. Flamin. *de reſignat. lib.* 10. *l.* 5. *n.* 4 *cum ſequentibus*. Et abſens præſumitur vivere uſque ad centum annos, quandiu non conſtat eſſe mortuum, ex Bart. *in l.* 1. §. *ſi dubitatur, ff. quemadmodum teſtam. aper.* adde quod abſenti vagabundo poſſunt auferri prædia ſua, ſi non certificetur de vita vel morte ejus, Iaſ. *in l.* 2. *n.* 88. *Cod. de jure emphyt.* Gregor Lopez *l.* 14. *titul.* 14. *part.* 5. verbo *abonda*, Ioſeph. Ludoviſ. *deciſione* 17. *numero* 14.

Vita hominis eſt res inæſtimabilis, nihil enim illi exæquatur, *l.* 2. §. *cùm in eadem navi, ff. ad l. Rhod. de jactu, l. ſumma cum utilitate, ff. de his qui dejecerunt, l. ex hac lege, ff. ſi quadrupes pauper.* Pat. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 4. *t.* 12. *n.* 2.

Verbo UNIO, UNITAS, UNITUS.

UNIO non eſt ſignificanda illis, qui beneficia poſſident, Rebuf. *in tract. nominat. q.* 14. *num.* 3. Et res unita ſortitur naturam illius cui unitur, Cald. *conſ.* 15. *num. ult.*

Unitum beneficium alteri perdit nomen beneficii, ex Rebuff. *in tract. nominat. q.* 15. *n.* 31 Flamin. *de reſignat. lib.* 2. *q.* 9. *num.* 5. *& lib.* 3. *q.* 1. *num.* 120. *& lib.* 12. *q.* 5. *n.* 47. Et unitum Hoſpitali efficitur laicale, Flor. ad Gam. *dec. ult.* Vide aliqua de unionibus per Aloyſium Riccium *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1819.

Unitas corporis præſumitur, niſi pluralitas probetur, *cap. cùm Joannes, de fide inſtrum.* Bald. *in l.* 2. *Cod. de errore advocatorum*, Alexand. *conſ.* 88. *n.* 17. *vol.* 5. corporum autem diverſitas præſumitur ex nominum diverſitate, & confinium, *l. ex teſtamento, ff. de condit. & demonſtrat.* Alexand. *conſ.* 96. *in* 5. *vol.*

Verbo VOLUNTAS, VOLUNTARIUS.

VOLUNTAS teſtatoris probatur ex teſtamento imperfecto, Surd. *de alim. tit.* 9. *q.* 25. *num.* 92.

Voluntas teſtatoris conjecturata totum facit, Valaſc. *conſult.* 139. *n.* 14. *cum ſeqq.* & non eſt locus interpretationi, ubi voluntas teſtatoris refragatur manifeſtè, vide Cald. *in reſponſo pro Sebaſtiano Limpo*, *num.* 51. Et ſervanda eſt, ſi legibus & bonis motibus non repugnat, Surd. *dec.* 2, *num.* 9. *cum ſequentibus*, & à mente regulatur voluntas, Mendea *in praxi Luſit. lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 11.

Voluntas teſtatoris præſumpta non impedit extenſionem, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ cap.* 662. *num.* 17.

Voluntatis mutatio non præſumitur, ex citatis per Barboſam *in libello de principiis, & locis commun. utriuſque juris, lit. V. num.* 70. quibus adde Maſcard. *de probat. concl.* 1416. Seraphin. *de privil. juram. privil.* 107. *n.* 39. Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. part.* 2. *deciſ.* 157. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 442. *num.* 23. *cum ſequentibus.*

Voluntates hominum variæ ſunt, *l. quia poterat, verſ. non enim, ff. ad Trebell.* Maſcard. *de probat. concl.* 62. *n.* 5. *cum ſeqq.*

Voluntatem ſuam qui explet, ſatis lucratur, gloſſ. *in l. pen ff. de condict. ob cauſam, l. pignori,* 56 *ff. de furtis*, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.* § 3. *proem. n.* 157 Tiraquel. *de jure primog. q.* 53. *num.* 3. & damnum ſentit qui voluntatem ſuam non explet, Menoch. *de interdict. remed.* 1. *recuper. poſſeſſ. num.* 422. Surd. *de alim. titul.* 8. *privileg.* 56. *numero* 3. *& deciſ.* 260, *numero* 21.

Voluntas in maleficiis, non exitus ſpectari debet. Menoch. *conſ.* 41. *n.* 30. *&* 31.

Voluntas tacita quæ colligitur ex actu, non ultrà extenditur quàm ex ipſo actu de neceſſitate inferatur, Bart. *in l.* 1. §. *hoc interdicto, ff. de itinere actuque privato*, Surd. *de alim. tit.* 6 *q.* 3. *num.* 59. Et voluntas ex conjecturis declaratur, idem *deciſ.* 7. *n.* 12. Et declaratur magis facto quàm verbis, idem *deciſ.* 194. *num.* 21. Mendez *in praxi, lib.* 3. *cap.* 11. *n.* 9. & ex uſu loquendi, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 446. *n.* 26. *&* 27.

Voluntarius actus non dicitur, cùm ab eo fit qui compelli poteſt. Surd. *de alim. tit.* 6. *q.* 8. *n.* 60. *& tit.* 7. *q.* 12. *n.* 19. *& tit.* 9. *q.* 42. *n.* 23.

Voluntatis captatoriæ plura vide apud Gom. *l.* 31. *Tauri*, Sarm. *lib.* 2. *ſelect. c.* 4. Menchac. *de ſucceſſ. creat.* §. 17. *n.* 79. Cened. *part.* 2. *collect.* 67. *n.* 1. Clar. *in* §. *teſtamentum. q.* 6.

Verbo VOTUM.

VOTUM continentiæ poteſt Epiſcopus diſpenſare paupertate, vel alia cauſa quando magnum incontinentiæ periculum imminet, nec facilis aditus ad Pontificem patet, Sylv. in *ſum.* verbo *votum* 4. *q.* 4. Nav. *in man. cap.* 12. *num.* 67. Fr. Emman. Roderic. *tom.* 1. *Regular. c.* 63. *artic.* 6. plures refert Sanch. *de matrim. lib.* 8. *disputat.* 9. *num.* 22. Pat. Suar. *tract. de voto, lib.* 6. *cap.* 26. *n.* 8. *cum ſeqq.* Leſſ. *de juſtit. lib.* 2. *cap.* 40. *dubit.* 13. *num.* 10. *verſ. quartus.*

Votum non ludendi an obliget quoad ludum, qui ratione honeſtæ recreationis exercetur? Affirmat cum D. Thoma, & Navar. Fr. Emman. Roderic. *in ſum. tom.* 2. *c.* 190. Negat Sanch. *de matrim. lib.* 1. *diſputat.* 4. *num.* 5.

Votum non comedendi carnes in feria ſexta frangitur, ſi Natalis Domini in illis incidit. Fr. Emman. Roderic. *tom.* 3. *qq. Regular. q.* 45. *art.* 3. *verſ.* 2. Vbi idem aſſerit de illis, qui voverunt nunquam comedere carnes, quod non poſſunt in die nativitatis, quocumque die advenerit, eas manducare, etiamſi in feria ſexta talis dies advenerit.

Voti Clericatus vel Religionis ratione laïcus delinquens cum juramento voti ante patratum delictum, remittitur ad judicem Eccleſiaſticum, Clar. *lib.* 5. §. *fin. q.* 98. *num.* 4. Fr. Emman. Roderic. *tom* 3. *quaſt. Regul. q.* 10. *art.* 8. Barboſa *in l. ſi quis poſtea quam, num.* 159. *cum ſequentibus, ff. de judiciis.* Plura alia de voto vide per Cardoſo *in praxi judicum*, verbo *votum.*

De votis Divo Iacobo factis vide latè Ambroſ. Moral. *in hiſt. Hiſpania, part.* 1. *lib.* 9. *c.* 7. *pag.* 230. *cum ſequentibus*, Dom. Roderic. à Cunha *part.* 1. *dos Biſpos de Porto, cap.* 12. *pag.* 122. Caldam *de empt. cap.* 21. *num.* 12. *& conſ.* 43. Gabr. Pereira *de manu Regia, part.* 1. *cap.* 14. Barboſa *in collect. ad cap. ex parte* 18. *de cenſibus, numero* 4. *cum ſequenti*, Fr. Luis de Souſa *na chronica de Arçobiſpo de Braga*. Dom Fray Bartholomæus dos Martyres *lib.* 4. *cap.* 2. Circa cognitionem cauſarum, quæ moventur inter Archiepiſcopum Bracarenſem & agricolas ſuper votis Divo Iacobo factis, an pertineat ad judices Eccleſiaſticos? Vide Cald. *conſil.* 41. *numero quinto, & numero* 16. *cum ſequent.*

Verbo USUSFRUCTUS, USUFRUCTUARIUS.

USUSFRUCTUS reputatur inter bona immobilia, *leg. corruptionem*, *Cod. de uſufructu*, Ordinar. *lib.* 4. *titul.* 48. *in principio*, Bart. *in l. juſto*, *§. non mu at*, *ff. de uſufructu*, Tiraq. *de retract. lig.* *§.* 1. *gloſſ.* 7. *n.*57. Gabr. Pereira *dec.* 55. *num.*1. & vide Stephao. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 756. *numero* 19. ubi *numero* 20. agit de annuis redditibus.

Vſufructuarius poſſidet tantum naturaliter, proprietarius autem civiliter, *l. naturaliter*, *in princ. ff. de acquir. poſſeſ.* Menoch. *de interdict. remed.* 1. *recuper. poſſeſ. num.* 70 Tiraquell. *de jure conſtitut. part.* 3. *limit.* 9. *num.* 11. Cald. *de reſolut. emphyt. c.*10. *num.*44. Gom. *ad l.*45. *Tauri*, *num.*4. *Verſ.*3. Barboſa *in l. ſi de vi*, *ff. de judic. num.* 315. *cum ſequentibus*, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 311. *num.* 5. & *cap.* 519. *num.* 61. *cum ſequentibus*, & *num.* 86. *cum ſequentibus*, ubi *num.* 88. quod ei competit etiam remedium Canonis *redintegranda*. Et mortuo uſufructuario civilis poſſeſſio trahit ad ſe naturalem, Bart. *in repetit. l. ſi arrogator*, *num.* 12. *ff. de adoption.* Tiraquel. *in tract. le mort. part.*3. *declarat.* 1. *num.* 7. Menoch. *conſult.* 139. *num.* 21. & *num.* 16. Gratian. *cap.*779. *num.* 6. *cum ſequentibus*, Barboſa *in l. divortio*, *p.* 2. *in princip. num.* 9. *ff. ſoluto matrim.* & idem in emphyteuſi, Cald. *de reſolut. emphyt. cap.* 17. *n.*17. Et uſufructuario conceditur interdictum, *unde vi*, *l. fin. ff. uti poſſidetis*, Valaſc. *conſult.* 79. *num.*9. Cald. *de reſolut. emphyt.* 10. *num.* 44. Gratian. *dicto cap.* 311. *num.* 6. *cum ſequentibus*. Et pro poſſeſſione civili tantùm conceditur interdictum *unde vi*, *l.* 1. *§. interdictum*, *verſ. fine autem*, *ff. de vi & vi armata*, Menoch. *de interdict. remed.* 15. *recuper. poſſeſſ. n.* 391. Valaſc. *conſult.* 79. *n.* 9. Et emphyteuta naturaliter poſſidet, Surd *conſult.* 307. *n.* 2. Et ſi alius fuit ab uſufructuario miſſus in poſſeſſionem, & per longum tempus poſſideat, præjudicat proprietario in ſua civili poſſeſſione, & poteſt proprietarius, aut hæres ejus facere ſe manutenere in ea re vendita: Tiraquel. *in tract. le mor*, *p.* 3. *declarat.* 1. *num.* 8. Et poteſt proprietarius propter civilem poſſeſſionem quam habet, ingredi naturalem, *l. clam poſſidere*, *§. qui ad nundinas*. *ff de acquir. poſſeſſ* ubi *n.* 13. Cald. *conſult.* 1. *num* 40. *cum ſequent.* Et ſi non fuerit admiſſus à poſſidente naturaliter, dicitur ſpoliari, *dicto §. qui ad nundinas*, ubi Iaſ. *num.* 53. & poteſt civilis poſſeſſor ſuam defendere poſſeſſionem, & expellere naturaliter poſſidentem, Bart. *in l.* 1. *Cod. unde vi*, quem plures ſequuntur, quos refert Cald. *de reſolut. emphyt. cap.* 17. *numero* 40. & 43. ubi declarat.

Vſufructuarius poſt mortem facit fructus ſuos jam perceptos, & pertinent ad hæredes: non percepti verò, quamvis maturi, pertinent ad proprietarium. Molin. *de primog. lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 3 Cov. *var. lib.* 1. *cap.* 15. *num.* 14. plures alios citat Gam. *dec.* 308. *num.*6. qui ſic judicatum refert, & vide Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *fructus*. *à num.* 1. ubi latè.

Vſufructuarius deteriorans rem amittit jus ſuum, *leg. amplius.* 9. *§ fin. ad finem*, *ff. de damno infecto*, Iaſ. *in Auth. qui rem*, *num.* 4. *Cod. de ſacroſanct. Eccleſ.* Menoch. *de arbitrar. caſu* 78. *num.* 2. & eſt communis, teſte Pinel *in l.* 1. *Cod. de bonis maternis*, *p.* 2. *num.* 7. *ad finem*, *pag.* 291. Suar. *in theſauro receptar. ſentent.* verbo *uſufructuarius*, *pag.* 470. *colum.* 2. Roland. *conſult.* 40. *num.* 4. *vol.* 4. Et dicitur quis rem deteriorare, quando cædit arbores frugiferas, ut probat text. *in l. divortio*, *§. ſi fundum*, ubi Baldus notavit, *ff. ſoluto matrim.*

Vſufructuario non præjudicat proprietarius vendendo omne jus quod habet in re, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 36. *num.* 47. *cum ſequentibus* ubi alia adducit.

Vſusfructus non poteſt alienari & legari alteri, nec ſuper eo conſtitui cenſus, Menoch. *conſult.*161. *num.* 24. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 2. *dec.* 74. Et uſusfructus conſtitui & relinqui non poteſt in pecunia, ſive proprietate, Gratian. *Diſcept. forenſ. c.*543. *n.*9. & 10.

Vſufructuarius non tenetur debita ſolvere, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 585. *n.* 15.

Vſufructuario conveniunt omnes obventiones competentes ratione rei, *l. uſufructu legato* 7. *ff de uſufructu*, Barboſa *in l. divortio*, *§. ſi vir*, *n.* 38. *cum ſeqq. ff. ſoluto matrim.*

Vſufructuarius videtur conſtitutus procurator in rem ſuam, Garc. *de benefic. q.* 5. *cap.* 9. *n.* 2. Seſſe *Aragon. deciſ.* 127. *num.* 20. *cum ſequentibus*, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 55. *num.* 21. & poteſt ſine hærede exercere omnes actiones, *ibidem num.* 25. & 26. ubi intelligit, & quando diſtinguatur? Vide eundem Gratian. *cap.* 606. *num.* 7. Gabr. Pereira *dec.* 124. ubi diſtinguit quod ſi uſusfructus conſtituatur ad vitam uſufructuarii, cui conceditur, id eſt quoad vixeris, tunc uſusfructus non egreditur vitam illius, cui conceditur, & ſi uſusfructus conſtituatur ad vitam concedentis, id eſt quoad vixero, ſi donatarius in vita donatoris decedat, ad ipſius hæredes porrigitur, & Seſſe *ubi proximè*, *n.* 26. quod non poteſt renuntiare uſufructuà in præjudicium proprietarii.

Vſufructuarius rerum quæ uſu non conſumuntur, tenetur præſtare cautionem de utendo & fruendo arbitrio boni viri, id eſt, ſicut vir bonus rebus propriis uteretur, & de reſtituendo rem finito uſufructu, *l.* 1. *ff. de uſufruct. quemadmodum caveat*, *l.* 1. & *l. uſufructu*, *Cod. de uſufructu*, *cap. fin. de pignor.* Cald. *de poteſt. eligendi*, *cap.* 16. *num.* 35. idem in rebus quæ uſu conſumuntur, Surd. *de alim. titul.* 9. *quæſt.* 26. *num.* 17. & *deciſ.*67. *num.* 1. *cum ſequentibus*, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concluſ.*46. *conſiderat.* 1. & *concluſ.* 145. *num.* 6. *cum ſeq.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 185. *num.* 13. & *num.* 30. Quæ cautio adeo eſt neceſſaria, ut ſi uſufructuarius, quia pauper, nequeat illam præſtare ad uſumfructum, non admittatur cautio juratoria. Greg *l.* 19 *tit.* 31. *p.*3. verbo *que la coſa*, Surd. *deciſ.* 141. Græv. *dicto libro* 2. *concluſ.* 47. & *concluſ.* 145. *conſiderat.* 1. Seſſe Aragon. *deciſ.* 63. *n.* 6. *cum ſequentibus*, *tom.* 1.

Vſufructuario non poteſt teſtator remittere cautionem utendi & fruendi arbitrio boni viri, *l.* 1. *Cod. de uſufructu*, Clar. *§. teſtamentum*, *q.* 64. Surd. *de alim. tit.* 9. *q.* 26. *num.* 11. & 12. & *deciſ.*194. *n.* 4. *cum ſequentibus*, Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 12. Græv. *dicta concl.* 145. Cabed. *deciſ.* 136. *num.* 2. *p.* 1. Mathienz. *ad lib.* 5 *nova recopilat. tit.* 8. *gloſſ.* 2. *num.* 6. Et teſtator conſtituens uſumfructum inter vivos, poteſt remittere neceſſitatem ſatiſdandi, Surd. *de alim. tit.* 9. *q.*16. *num.*31. Vbi *q.* 4. *n.* 7. quod non tenetur cavere, ſi donavit uſufructu retento, de quo etiam *titul.*4. *q.* 18. *num.*46. Azeved. *l.* 1. *num.*3. *titul.* 6. *lib.* 5. *nova recopilat.* Et uſufructuarius interim dum non exhibetur cautio, non acquirit fructus, Græv. *dicto lib.* 2. *concluſ.* 46. Secus eſt ſi ſit bonæ fidei poſſeſſor, Surd. *de aliment. tit.* 7. *q.* 19. *num.* 17. idem eſt poſt petitam cautionem, & non præſtitam, Surd. *deciſ.* 57. *num.* 12. & *deciſ.* 18. *num.* 1.

num. 1. *&* *dec.*281. *num.* 1. Gexv. *dicta concl.* 49. *numero.* 4.

Vſufructuarius tenetur conficere inventarium de rebus quarum fructus perceptus eſt, Farin. *de delict. p.* 7. *in fragment. lit. D. num.* 179. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *laſit*, *num.* 135. *ad finem*, Cod. *de in integrum reſtitut. min.* Idem uxore relicta uſufructuaria omnium bonorum, Gexv. *dicto lib.* 2. *concluſ.*144. *conſiderat.* 1. Et idem in mobilibus, Molin. *de primog. lib.* 1. *cap.* 28. *n.* 11. *cum ſeqq.* De uſufructu vide multa per Menoch. *conſ.* 352.

Verbo Vsura, Vsurarius.

Vsuras ſcienter ſolvens poteſt repetere. Farin. *deciſ. noviſſima* 292. *num.* 6. *& dec.* 309. *num.* 5.

Vſuræ de uſuris non dantur, Phœb. *deciſ.* 102. *part.* 2. Vſura non committitur, quando aliquid ab ſponte dante accipitur. Surd. *de alim. tit.* 9. *q.* 18. *num.* 12.

Vſura non committitur in venditionibus, ſeu addictionibus, etiamſi res minori pretio addicantur quàm poſtea valituræ ſint, Phœb. *dec.*7.*p.* 1.

Vſura non committitur ex frumenti venditione facta dilata ſolutione, propter incertitudinem prætii futuri, *cap. in civitate, de uſuris.* Gabr. Pereira *p.* 2. *de manu Regia, cap.* 72. *num.* 2. *cum ſeqq.* ubi *num.*9. agit de intellectu Ordinat.*lib.*4.*tit.* 20.

Vſurarius non eſt dominus eorum, quæ per uſurariam pravitatem acquiſivit, Perez *tit.* 5. *lib.* 1. *ordinam. pag.* 126. Cald. *in l. unica, Cod. ex delict. defunct. p.*4. *num.*6.

Vſurarius mentalis quare reſtituere teneatur non ſic mentalis ſimoniacus? Vide Franciſc. Rip. *tract. de ſimonia, p.* 3 *art.* 1. *num.* 48. *uſque ad* 52. cum aliis citatis per Barboſ. *in cap. conſuluit* 10. *de uſuris, n.* 4. quibus adde Emmanuël Sà *in Aphoriſmis Confeſſariorum*, Verbo *ſimonia*, *n.* 8. Plura alia de uſura vide per Antonium Cardoſo de Amaya *in lib. cui titulus, ſumma ſeu Praxis Iudicum & Advocatorum*, Verbo *uſura*.

Verbo Vulnus, Vulnerans, Vulneratus.

Vulnus in facie, ex quo remanet cicatrix, eſt res inæſtimabilis, Farin. *de delict. p.* 1. *q.* 18. *num.*98. Valaſc. *allegat.* 99 *n.* 9.

Vulnerans tenetur vulnerato ad damna & intereſſe, & ad expenſas medicorum & medicinarum, Barboſ. *ad c.* 1. *de injur. n.* 2. Et minùs punitur ille qui provocatus facit, vel dolore commotus, idem *ad cap. ſignificavit* 3.*de pœnit. n.* 4.

Vulnus ſi dubitetur an fuerit lethale, poterit vulneratus exhumari ad videndum vulnus, Bald. *in l. ſi quis teſtibus, ad finem, Cod. de teſtibus*, Cald. *in l. ſi curatorem*: Verbo *minoribus*, *num.* 18. *ad finem, Cod. de integrum reſtitut. min.* Farinac. *de delict. part.* 5. *quaſt.* 127. *numero* 109. Cabed. *deciſ.* 174. *num.* 3. *part.* 1. Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi*; *part.* 2. *allegat.* 28. *num.* 32. *cum ſeq.* & dicit in ſupremo Senatu judicatum Phœb. *arreſto* 151. *p.* 1. Et anno 1615. facta fuit exhumatio Vliſſipone in cauſa cujuſdam Franciſci de Sylva, qui uxorem occiderat, prout refert Mendez *in praxi, lib.* 5.*cap.*1. *num.* 85. An Epiſcopus abſque irregularitatis metu poſſit concedere licentiam judici laico exhumandi corpus, ut inſpiciatur an vulnera illa fuerint lethalia, dubitat Ricc. *in praxi, deciſ.* 530. Sed fuiſſe permiſſum aſſerit, & securè tenet Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Curia Archiepiſcopat. Neapolit. c.* 34. *num.* 10. Et corpora mortuorum poſſunt dari medicis ad anatomiam faciendam, Fr. Emman. Roderic. *tom.* 3. *quaſt. Regular. q.* 62. *art.* 2. Cur. Philip. *p.* 3. §. 17.*num.*16.

Vulneratus quis dicatur mortiferè? vide Farin. *de delict. p.* 5. *q.* 127. *num.* 27. *cum ſequentibus*, ubi latiſſimè hanc materiam proſequitur, & ibidem *num* 104. *&* 165. quod creditur medico, qui curavit vulneratum, & mortuus eſt ex vulnere, & *num.*118. quod chirurgi debeant jurare. Et vulnus dicitur mortale, ſi eſt in inteſtinis, aut moriatur intra triduum, idem Farin. *p.* 4. *conſ.* 100. *num.* 15. *cum ſequentibus*, ubi *num.*22. quod ſtabitur judicio medicorum. Et percuſſio facta in capite præſumitur facta animo occidendi, ex Rebuffo *in l. licet, ff. de verbor. ſignificat.* quem refert Montan. *de tutelis*, *cap.*3 *num.*7.

Vulneratus ex longo tempore an præſumatur deceſſiſſe ex vulnere? Vide Barboſ. *in cap. praterea* 2. *de clerico percuſſore*, *num.* 3. Vbi aſſerit quod ex diuturnitate temporis, & ex longo intervallo vulneris non poteſt judex arbitrari vulneratum ex vulnere deceſſiſſe, etiam poſt octo menſes, quando vulnus eſt mortale, de quo etiam vide plures caſus per eundem Barboſ. *ad cap. presbyterum* 7. *num.* 3. *cum duobus ſeq. de homicidio, & ad cap: continebatur* 8. *eod. tit. num.* 3. *& ad cap. ſignificaſti* 18. *numero* 3. *cum ſequentibus, & numero* 17. *cum ſequenti, eodem tit.*

Vulnerati aſſertio perſiſtentis in ea uſque ad mortem non facit indicium ad torturam, ex citatis per Barboſ. *ad cap. litteras* 14.*num.* 12. *de præſumpt.* Nec in articulo mortis facit indicium ad torturam contra inculpatum, Farin. *in praxi crimin. tom.* 1. *tit.* 5. *de indiciis & tortura, quaſt.* 46. *num.* 7. *cum ſequentibus*, ubi *n.* 17. quod facit aliquam præſumtionem, & à *numer.* 18. quod facit indicium ad capturam: *& num.* 35. quod oritur indicium ad torturam concurrentibus adminiculis, & à *n.* 44. quod dicta aſſertio non facit indicium ad torturam, etiamſi ſit jurata, & *num. ſequentibus* ampliat, & limitat multipliciter.

Verbo Vxor, Vxoratus.

Uxor non poteſt alienare ſine marito quando matrimonium contrahitur per chartam medietatis, ſi agamus de immobilibus, & agendo de mobilibus bonis, licèt maritus tanquam caput domus poſſit quid dare ex bonis communibus, vel alienare, non tamen id poterit uxor. Barboſ. *in l.* 1. *ff. ſoluto matrim. p.* 1. *num.* 39 ubi *n.* 40. quod maritus non poteſt donare acquiſita conſtante matrimonio ſine conſenſu uxoris.

Vxor ſine marito an poſſit dare ad cauſam piam? Videtur quod ſic, ex Baldo *in l. generali, num.* 6. *&* 7. *Cod. de ſacroſanctis Eccleſiis*; cum aliis citatis per Palat. *in repetit. rub.*§. 48 *num.*4 *ad finem*, Matienz. *l.* 5. *gloſſ.* 6. *num.*8 *tit.*9. *lib.*5. *ad leg. Ordinam.* Spin. *de teſtam. gloſſ.* 10. *num.* 23. Cordub. *in l. ſi quis à liberis, §. ſi quis ex his, num.* 256. *cum ſeqq. ff. de liber. agnoſcendis.* Et uxor non poteſt dotare filiam ſine conſenſu mariti, Barboſ. *in l.* 1.*ff.ſoluto matrim.p.* 1. *n.* 27. *& p.* 4 *num.* 93. *&* 94. quod in Regno Portugalliæ ac Caſtellæ poteſt maritus ex bonis uxoris ſine illius conſenſu dotem filiabus conſtituere, & *num.* 59. quod maritus filiam ſuſceptam ex alio matrimonio ex bonis communibus dotare non poteſt, & *num.*97. quod uxor ſola non

poteſt

poteſt dotare filias ex bonis communibus, & *n.* 99. quod maritus ex bonis communibus etiam ſoluto matrimonio poteſt filiabus dotem conſtituere.

Vxor ſequitur forum mariti, Bernard. Græv. *in pract. Cam. imper. lib.* 2. *concl.* 80. *conſiderat.* 1. ubi *concl.* 91. quod veſtes, & jocalia, quæ miſit maritus uxori, videntur donata: & vide Surd. *de alim. tit.* 4. *q.* 2. *ad finem, & dec.* 166 *num.* 9. qui aſſerit relinqui judicis arbitrio, quæ veſtes feſtivæ dicantur, & de veſtium ſuperfluitate vide Rebuf. *de privil. ſcholar. privil.* 94.

Vxor non poteſt eſſe in judicio ſine marito, alias nulliter agit. Paz *in praxi, fol.* 30. *num.* 27. Phœb. *part.* 1. *arreſto* 62. *num.* 4. ubi *num.* 7. quod poteſt cum cautione de rato: & ſi habeat maritum abſentem, an ſit capax ſtandi in judicio? vide Reynoſo *obſervat.* 28.

Vxor non poteſt contrahere ſine marito. Palat. *in repetit. rub.* §. 68. *num.* 4 Peralta *in l. hæredem, num.* 7. *ff. de legat.* 2. Valdeſ. ad Soar. *p.* 2. *pag.* 45. Gutier. *de juram. confirmat. p.* 1. *c.* 13. *n.* 4. Barboſa *in l.* 2. *ff. ſoluto matrim. p.* 1. *n.* 31. Et proceſſus cum ſola uxore agitatus nullius roboris & momenti eſt, ubi bonorum immobilium quæſtio eſt, ut reſolvit Cald. *de extinct. emphyt. cap.* 1. *num.* 26. & non poteſt contractum, vel diſtractum facere, nec donare ſine marito, Spin. *de teſtam. ad gloſſ. rub. p.* 5. *numero* 3. & 4. ubi à *numero* 5. etiamſi talis contractus ſit utilis ipſi mulieri. Et non poteſt facere donationem cauſâ mortis abſque viri licentia, Molin. *de primog. lib.* 2. *c.* 9. *n.* 4. Et maritus nolens conſentire actui per uxorem expediendo, poteſt à judice compelli, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 47. *num.* 39. Matienz. *ad l.* 3. *gloſ.* 7. *n.* 11. *tit.* 6. *lib.* 5. *nova recopilat.*

Vxor poteſt accuſare nomine ſuo occiſorem mariti, Clar. *lib.* 5. §. *fin. quæſt.* 14. *numero* 8. Flor. *var. lib.* 1. *quæſt.* 7. *in princip.* Et ſi tranſivit ad ſecundas nuptias, non poteſt accuſare mortem mariti occiſi. Valaſc. *tom.* 1. *allegat.* 64. *num.* 8. & 9. Flor. *dicta q.* 7. *n. ult.* Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 5. *num.* 30.

Vxor in executione ſententiæ poteſt opponere de nullitate contractus ex defectu conſenſus, ſi antea non dixit in proceſſu, ut per Roderic. Soar. *in l. fin. tit. de las deudas, in fine*, Padil *in l.* 1. *num.* 50. *Cod. de juris & facti ignorantia*, Guter. *de juram. confirmat. p.* 1. *cap.* 1. *num.* 35.

Vxor in criminalibus ſine marito poteſt ſe defendere: ita Azeved. *leg.* 2. *tit.* 3. *lib.* 5. *nova recopilat. num.* 108.

Vxoris conſenſus debet intervenire in diviſione bonorum immobilium inter hæredes facta, Gam. *dec.* 390. *num.* 1.

Vxor contrahendo matrimonium, videtur omnia bona ſua in dotem dare, Bernard. Græv. *in pract. Cam. imper. lib.* 2. *concl.* 82.

Vxorem ex cauſa licitum eſt marito moderatè verberare, Aloyſ. Ricc. *dic. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 8 *num.* 10.

Vxorati in Republica habentes filios præferuntur non habentibus, Alciat. *de præſumpt. reg.* 1. *præſumpt.* 36. Menoch. *eod. tract. lib.* 5. *q.* 12. *n.* 6. Et indigenæ præferuntur exteris, Avend. *de exequendis mandat. p.* 1. *c.* 19. *n.* 17. Azeved. *ad leg.* 14. *tit.* 3. *novæ recopilat. n.* 10. quia indigenæ magis diligunt patriam, quàm exteri. Rebuf. *in Auth. habita, Cod. ne filius pro patre*, *pag.* 594. Menchac. *controverſ. illuſtr. c.* 5. *num.* 16. & *c.* 11. *num.* 11. Tiraq. *ad l.* 7. *connubial. num.* 65. *cum ſequenti.* Avil. *ad c.* 1. *prætor. fol.* 45. *n.* 713. *cum ſequentibus*, Flamin. *de reſignat: lib.* 5. *q.* 3. *n.* 142. *cum ſequentib.* Horozco *en ſus emblemas morales*, *lib.* 2. *emblem.* 29. Cened. *ad decretum, collect.* 20. *num.* 4.

INDEX

INDEX ABSOLUTISSIMUS,

IN QUO

Sedes Materiarum hujus Repertorii per paginas & columnas monſtrantur, & obſcuriores aliquot Authoris ſententiæ lucem accipiunt.

A

Abbas.

ABBAS eſt nomeo ſolictudinis. pag. 1. col. 1.

Abbas poteſt eſſe teſtis pro ſuo Monaſterio. ibid.

Abbates Regulares ſunt eoſtituti io dignitate Eecleſiaſtiea. ibid.

Abbates juriſdictionem ordinariam exercent in ſuis Monaſteriis. ibid.

Abbates Ordinom perpetui, non temporales. ibid.

Abbas exemptus habens juriſdictioneio quaſi Epiſeopalem, remiſſivè. ibid.

Abbatem aeeuſanti Monacho debentur expenſæ litis. p.7.c.1.

Abbatia.

Abbatia & Epiſcopatus in pluribus æquiparantur, p 1. c. 1.

Abbatiſſa.

Abbatiſſa eſſe non poteſt, quæ non ſit natalibus integris abſque diſpenſatione vel privilegio. p. 1. col 1.

Abbatiſſa eſſe poteſt Monialis ex genere maeulato, ibid.

Abbatiſſa minor quadraginta annorum, vel ante octo profeſſionis annos non admittitur. ibid.

Abbatiſſa poteſt habere aliqualem juriſdictionem. ibid.

Non poteſt tamen exeommunieare, nec abſolvere, judicare, velare Moniales, ſaera vaſa tangere regulariter. ibid.

Poteſt inſtituere & ſuſpendere ſubditos. ibid. col. 2.

Abſolutio.

Abſolutio ab exeommunicatione, illam præſupponit. p. 1, c. 2.

Abſolutio ab excommunieatione nulliter lata peti poteſt ad cautelam. ibid.

Quod explicatur & limitatur. ibid.

Abſolutio ab exeommunieatione dari poteſt abſenti ibid.

Et per procuratorem. ibid.

Unico teſte probari poteſt. Ibid.

Abſolutio unica oon ſufficit pro duabus excommunicationibus. p.1.c.2.

Abſolutio à peccatis fieri non poteſt per ſcripturam. ibid.

Abſolutio noo valet niſi ſatisfiat parti læſæ. p. 2. col. 1.

Abſolvendi faeultas per Jubileum non extenditur ad diſpenſationem io irregularitatibus ex delicto reſervatis. ibid.

Abſolutio à peccatis reſervatis virtute jubilæi non admittit conditionem ſuſpenſivam, vel reſolutivam. ibid.

Idem in Abſolutione à cenſuris, & commutatione vototum, licèt abſolutus opera jubilei non perficiat. ibid.

Abſolutio neceſſaria eſt ab excommunicatione lata ad tempus. Ibid.

Quod ampliatur & deelaratur. ibid.

Abſolvere non poteſt Ordinarius excommunicatum à delegato ſummi Pontificis. p.2.col.2.

Abſolutus ad excommunicatiooe io foro poli, non cenſetur abſolutus in foro fori. ibid.

Acta.

Acta eoram Judice ſeeulari facta non probant coram Eeeleſiaſtieo. p.2.c.2.

Niſi inter eaſdem perſonas. ibid.

Acta non probantur. Ibid.

Acta in judieio eivili facta fidem faciunt io criminali. Ibid.

Acta in judieio poſſeſſorio probant in peritorio. ibid.

Acta in judieio ſummario non faciunt fidem in plenatio. p.2.c.2.

Quod limitatur. ibid.

Acta facta in judiclo non noceot Tertio non citato. ibid.

Actio.

Actiones quando eompetunt ex diverſis eauſis, electione unius remedii non tollitur alterum. p. 2. col. 2.

Actio quando variatur, requiritur nova citatio ibid.

Ab Actione & reconventione diverſæ quantitatis an detur appellatio & gravamen. ibid.

Index Generalis

Actiones regulariter tranſeunt ad hæredes. ibid.

Actio perſonalis non datur contrà tertium poſſeſſorem p.3.c.1.

Quod declaratur. ibid.

Actiones mixtæ partim in rem, partim in perſonam, dantur contra tertios poſſeſſores. ibid.

Actio perſonalis perpetua præſcribi non poteſt. ibid

Actio realis intentatur in loco ubi res litigioſa ſita eſt. ibid.

Actio judicati non datur contra procuratorem. ibid.

Actio civilis & criminalis an cumulari poſſint. ibid.

Actiones pœnales an tranſeant ad hæredes. ibid.

Actiones regulariter ſpatio 30. annorum finiuntur. ibid.

Actiones prætoriæ regulariter ſunt annales ibid.

Actor.

Actor debet probare ſuam intentionem. pagina 3. col. 1.

Actor non poteſt trahere reum ultra unam dietam à fine Diœceſis per reſcriptum Papæ aut Principis. ibid.

Quod declaratur. ibid.

Actus.

Actuum pluralitas in dubio non eſt præſumenda. p. 3. c 1.

Actus duo eodem die & loco, & coram eiſdem teſtibus geſti, ſunt correſpectivi. ibid.

Actus qui debet præcedere, præſumitur præceſſiſſe ſi cum aliu ſimul factus reperiatur. ibid.

Quod declaratur. ibid. col.2.

Actus qui duplici capite nititur, ſuſtinetur ex altero. p.3.col.2.

Actus ſine ſolennitate geſtus, an valeat in favorem ejus pro quu ſolemnitas requiritur. ibid.

Actus in tempus mortis collatus, ſemper revocari poteſt. ibid.

Actus qui ſequitur, videtur factus in executionem præcedentis. ibid.

Actus diſpoſitio interpretari debet ut videâtur proviſum cauſæ magis neceſſariæ & utili. ibid.

Actus qui certo tempore non excluditur, cenſetur perpetuus. p 3.c.2.

Actus in dubio videtur factus nomine proprio, non alieno. ibid.

Actus omnis juſtificatur propter ſententiam & patientiam ſuperiorum. ibid.

Actus præſumitur geſtus ut valeat potiùs quàm pereat. ibid.

Actus à lege prohibitus non videtur per talem legem annullatus. ibid.

Actus qui præcedere debuit, cenſetur præceſſiſſe, licet præpoſterus ſit ordo ſcripturæ. ibid.

Actus in dubio debet trahi ad bonum. ibid.

Actus irritatio an ſit pœna. ibid.

Actus annullatio intelligitur ſi ille in cujus favorem facta eſt, ea uti velit. p.4.c 1.

Actus celebratus noctis tempore, præſumitur ſuſpectus. ibid.

Idem ſi quis contrahat in domo aliena. ibid.

Accuſatio, Accuſator.

Accuſatio non conceditur filio contra patrem. p 4. col. 1.

Accuſatio criminalis contra filiumfamilias non requirit patris citationem. ibid.

de Accuſatione minoris. ibid.

Accuſationes criminales poteſt filius fam. major. 14. annorum proſequi ſine patre. ibid.

Accuſationes criminales extinguntur ſpatio 20. annorum. ibid.

Accuſatio an & quando tranſeat ad hæredes. ibid.

Addictio.

Addictio eſt facienda ab eo in cujus commodum rendit. p 4.c. 1.

Addictio facta in haſta publica præſumitur juſto pretio facta. ibid.

Addictione dominium acquiritur, & traditione perficitur. ibid.

Adulterium.

Adulterii accuſatio ludibrio plerumque habetur in foro. p.4 c.2.

An liceat maritis adulterii pœnam propria authoritate repoſcere. ibid.

Adulterii pœna apud Ægyptios. ibid.

de Adulterio, remiſſivè. ibid.

Advocatus.

Advocatus cogi poteſt patrocinari. p.4.c.2.

Advocatis & Procuratoribus minas intentare non licet. ibid.

Advocatus conſultus in cauſa poterit contra conſulentem patrocinari. ibid.

Advocatus qui habet ſalarium à duobus clientulis, ſi litigent invicem, cui patrocinium ferre debeat. ibid.

Advocatus poteſt ſequi aliorum opinionem probabilem contra ſuam. ibid.

Advocatus poteſt conſulere die feſto. ibid.

Advocatus tenetur parti læſæ ex ignorantia ſua. ibid.

Advocatus fovens injuſtam cauſam peccat mortaliter, teneturque ad reſtitutionem. ibid.

Advocatus non tenetur pro clientulo patrocinari extra locum ubi hoc officium exercet. ibid.

Advocatus clientulos ad ſe retrahens in præjudicium aliorum Advocatorum, damnum reſarcire debet. p.5.c.1

de Advocato verboſo & dicace. ibid.

Advocatus invitus cogitur patrocinium ſuſcipere. ibid.

de Advocatis extorquentibus immoderata ſalaria. ibid.

De cavillatoribus. ibid.

Advocatus eſſe non debet qui laborat infamià. ibid.

Advocatus cui patrocinari prohibitum eſt, poteſt conſulere privatim. ibid.

Advocatus inimicus recuſari non poteſt. ibid.

Advocatus interdictus poteſt patrocinari in cauſa. ibid.

Advocati militibus æquiparantur. ibid.

Advocati ſunt nobiliores Medicis. ibid.

Advocati excuſantur ab onere hoſpitandi milites ibid.

Et gaudent immunitate Profeſſoribus conceſſa. ibid.

Advocati impedimentum ratione officii ſufficit ad petendam reſtitutionem ex clauſula generali edicti. ibid.

Advocatus non punitur ſi proteſtatus ſit nihil agere animo injuriandi. ibid.

Advocati non poſſunt patrocinari in propria cauſa p.5.c.2.

Advocati juvenes & mendici patrocinantur gratis ut ſibi clientes adquirant. ibid.

Advocatus qui iter egit extra provinciam pro cliente, ultra conventum honorarium conſequitur expenſas. ibid.

Advocatus accuſatoris non dicitur inimicus accuſati. ibid.

Advocatus poteſt ſua manu conſtituere procuratorem. ibid.

Advocati officio an fungi poſſit Clericus vel Monachus. ibid.

Ædi

Digitized by Google

Ædificare, Ædificium.

Ædificans ſcienter in re aliena, præſumitur donare, & amittit meliorationes. p.5 c.2
Ædificium dicitur pars rei cui adhæret, & ſolo cedit cum acceſſionibus. ibid.
Ædificia non deſtrui intereſt Reipublicæ. ibid.
Ædificio non poteſt quis adumbrare aream vicini, ita ut ſolem & ventum impediat. ibid.
Ædificium corruit fundamento deſtructo. ibid.

Æſtimatio.

Æſtimatio & intereſſe reputatur idem cum ipſa re, & facit emptionem. p.5 c.2
Æſtimatio ſuccedit loco rei. ibid.
Æſtimatio inducit emptionem. ibid.
Æſtimatio rei minuitur propter onus illi annexum. ibid.
Et propter pactum de retrovendendo. p 6 c.1
Æſtimatio debet fieri de toto, & non de ſingulis rebus in particulari. ibid.
Æſtimationem non poſſunt partes annullare poſt latam ſententiam. ibid.
Æſtimationem non recipit libertas, juriſdictio ratione honoris, vulnus ratione cicatricis. ibid.

Ætas.

Ætates hominum ſunt ſeptem. p.6 c.1.
Ætas quomodo probetur. ibid.
Ætas 25. annorum ad Dignitatem Eccleſiaſticam, aut beneficium curatum. ibid.
Ætss quatuordecim annorum ſufficit ad Canonicatum Eccleſiæ Collegiatæ. ibid. col.1.

Ager.

Agri limitati limitatum habent dominiom. p 6.c.2
Agrorum limitatio excludit jus accreſcendi: ibid.
in Agro alieno non licet frangere lapides contra domini voluntatem. ibid.col.2.
Agrum vel fundum ſuum poteſt quiſqoc muro vel vallo cingere. ibid.
Agri proprii cultura non derogat nobilitati. ibid.

Alapa.

Alapa reputatur gravis injuria regulariter. p.6 c.2.
Alapa dicitur gravis vel levis injuria ex facti & perſonarum qualitate, & communi opinione. ibid.
Alapam dans judici, tenetur pœnâ mortis. ibid.
Quid in ſyndicatu? remiſſivè. ibid.

Alienare, Alienatio.

Alienationis appellatione qoæ contineantur? p. 6. col. 2.
Alienationis apprllatione venit emphyteuſis ibid.
Alienare prohibitus quid poſſit facere, necne? p. 7. col.1.
Alienatione prohibita prohibetur omnis actus quo pervenitur ad illam. ibid.
Alienare prohibitus extra familiam, poteſt uni de cognatione dare gradu remotiori, vel etiam fœminæ. ibid.
Alienare videtur qui non acquirit cùm poteſt. ibid. col. 1.
Alienare qui non poteſt, nec poterit compromiſſum facere, nec tranſigere, nec dividere. ibid.
Quid de compromiſſo neceſſario. ibid.
Alienare poteſt Epiſcopus rem immobilem parvi valoris abſque ſolennitatibus. ibid.
Alienatio neceſſaria poteſt fieri lite pendente. ibid.
in Alienatione rerum Eccleſiæ præſumuntur ſolemnitatea interveniſſe ex antiquitate temporis. ibid.

Alimenta.

Alimenta & litis ſumptus an dives pendente lite teneatur inopi litiganti ſubminiſtrate. pag. 7. col.1.
Alimenta præſtantur poſſeſſori præbendæ ſuper fructibus, lite pendente. ibid.
Alimenta & expenſæ litis debentur Monacho accuſanti Abbatem, de bonis Monaſterii. ibidem.
Alimenta debentur filio & uxori reſpectivè litigantibus contra patrem & maritum. ibid.
Hæc repetuntur à ſuccumbente in lite. ibid.
Alimenta poteſt filius à patre exigere pendente cauſa filiationis. p 7.c.2
Quæ etiam non repetuntur à filio ſuccumbente. ibid.
Declaratur. ibid.col.1.
Alimenta debentur à patre filiis poſt trienniom, pro ſtatu & dignitate perſonæ. ibid.
Alimentorum materia, remiſſivè. ibid.
Alimenta debentur filiis naturalibus. ibid.
Alimenta præſtanda ſunt juxta parentum facultates & dignitatem perſonarum. ibid.
Alimenta ex quibus bonis, & ubi præſtari debeant. ibid.
Alimenta præſtanda ſunt in domo patris. ibid.
Alimenta non debentur filio habenti aliunde bona ex quibus ſe alere poſſit. ibid.col.1
Quid de ſocero erga nurum. ibid.
Quid de filio ſpirituali reſpectu ſuſceptoris. ibid.
Alere mater tenetur filios per triennium pag.7. col. a
Alimenta debentur ſpuriis inopibus. ibid.
Intellige ad neceſſitatem. p.8.c.1
Alimenta ſpurio debita petuntur coram Judice Eccleſiaſtico. ibid.
Alimenta debentur illi qui fuit bonis privatus. ibid.
Alimenta creditor præſtat debitori inopi incarcerato, dum lis pendet. ibid.
Alimentorum appellatione quæ continentur. p.8. col. 1.
Alimentorum ſpuriis præſtandorum obligatio tranſit ad hæredes. ibid.
Alimentorum cauſa eſt ſummaria & executiva. ibid.
Alimentorum cauſa dicitur pia & favorabilis. ibid.
In cauſa alimentorum an admittatur appellatio quoad effectum ſuſpenſivum. ibid.& p 11.c.1
Alimenta quibus debeantur, & in caſu neceſſitatis qui circa illa præferantur. ibid. & col 2.
Alimenta pendente accuſatione debentur accuſato. p.8. col. 2.
Alimenta debentur liberis lite pendente ſuper hæreditate paterna. ibid.
Alimentorum lite pendente, debentur alimenta. ibid.
Alimenta debentur ei cujus bona ſub ſequeſtro poſita ſunt. ibid.
Quod declaratur. ibid.
Alimenta debentur in principio, non in fine anni. ibid.
Alimenta quopacto taxanda. ibid.
Alimenta recipiens an teneatur dare fidejuſſorem. p.9.col. 1.
Alimenta præterita filius non repetit à patre. ibid.
Alimenta poſſunt denegari filio qui poteſt exhæredari. ibid.

Alimenta non imputantur in legitimam. ibid.
Quid de veſtimentis Monialis. ibid.
Alimenta quæ mater tutrix præbuit, repetere poteſt. p.9 c.1
Niſi cum ſervitiis matri præſtitis veniant compenſanda. ibid.
Alimenta frater dives debet fratri, vel ſorori inopi. ibid.
Alimenta priùs reſervantur aviæ quàm neptibus ibid.
Alimenta avus non debet nepotibus, niſi in ſubſidium. p.9.c.2.
Alimenta pendente cauſa divortii debentur uxori. ibid.
Alimenta Judex ſæcularis decernere poteſt mulieri poſt latam ſententiam contra eam a Judice Eccleſiaſtico. ibid.
Alimenta morte finiuntur. ibid.

Alternativa.

Alternativa Epiſcopis reſidentibus conceſſa, an & quando proſit Capitulo. p.9.c.2
Alternativa præſcriptione acquiritur. ibid.
Ea gaudent Epiſcopi abſentes Reipublicæ cauſa. ibid.
Ceſſat Sede vacante. ibid.
Alternativæ natura quæ ſit in contractibus. ibid.
Sufficit alteram partem eſſe veram. ibid.
in Alternativa remediorum civilium ad quem pertineat electio. ibid.
In pœnis alternativis an Judici, vel reo electio competat. ibid.

Amicitia, Amor.

Amicitia conſanguinitati confertur & aſſimilatur. p.10.c.1
Amor conjugalis vincit omnem amorem. ibid.
Idem de amore paterno. ibid.
Amore languidus æquiparatur ebrio. ibid.

Annata.

Annatæ à Bonifacio IX. introductæ. p.10.col.1
Annata non ſolvitur de Canonicatibus. ibid.
Nec de Vicariis perpetuis. ibid.
de Annatis & quindenniis. ibid.

Animal.

Animal captum alieno laqueo fit capientis. p.10 c 1
Animalia mea poſſum immittere in terram vacuam vicini. ibid.
Animalis in ſegetibus reperti retentio licita eſt, donec damnum ſarciatur. ibid
Quod declaratur & ampliatur. ibid.

Antiqua.

Antiqua quando probent, remiſſivè. p.10 col 2
Antiquum quid dicatur. ibid.
Antiquiores præſumuntur meliùs ſcire veritatem. ibid.

Appellare, Appellatio.

Appellationis remedium utiliſſimum, & ſummè neceſſarium. p.10 c.2
Appellans à ſententia juſta peccat mortaliter, & tenetur ad reſtitutionem damni & expenſarum. ibid.
Appellatio ad Principem an ſtatuto vel conſuetudine tolli poſſit? ibid.
Appellatio intra decennium interponenda. ibid.
Niſi ſententia habeat gravamen ſucceſſivum. ibid.
Appellationis proſequendæ tempus non currit agenti de nullitate. ibid.
Appellari poteſt coram probis viris, abſente Judice à quo. ibid.
Appellationi renuntiare non poteſt Procurator cum liberâ in præjudicium domini ibid.
Appellatione deſerta, ſententia tranſit in vim rei judicatæ. ibid. & ſeq.
Quod declaratur. ibid.& ſeq.
Appellatio à ſententia deſertæ appellationis non habet effectum ſuſpenſivum executionis. p.11. col. 1
Appellatione pendente nihil eſt innovandum. ibid.
Niſi res ſit tempore peritura. ibid.
Vel agatur de alimentis futuris. ibid.
Appellatione pendente fieri poſſunt omnes actus qui tendunt ad faciliorem cauſæ exitum. ibid.
Appellatione pendente poteſt Judex declarare ſuam ſententiam. ibid.col.1
Appellatione pendente innovatio facta revocatur. ibid.
Appellatione pendente fructus ſequeſtrari poſſunt, ſi timeatur diſſipatio. p.11.col.2.
Appellatione pendente cenſuræ fulminari non poſſunt. ibid.
Appellari poteſt judicialiter & extrajudicialiter à præcepto factu ſub pœna excommunicationis. ibid.
Appellatio non admittitur ſuper alimentis futuris, ut declaratur. ibid.
Appellatio recipitur quoad effectum devolutivum ſuper dote, vel alimentis. ibid col. 2.
Appellatio in cauſis poſſeſſoriis non habet effectum ſuſpenſivum de jure communi. ibid.
Quid de jure Regni. ibid.
Appellari non poteſt ab arbitro, vel officio judicis. p.11.col.2.
Appellatione prohibita à ſententia principali an poſſit appellari ab executione vel acceſſoriis. ibid.
Appellari non poteſt omiſſo medio, niſi ad ſummum Pontificem. ibid.
Appellare non licet à lege, nec ab executivis, ſeu decreto de exequendo, nec à pœna legis. ibidem.
Appellationis remedio ſublato non tollitur remedium nullitatis. ibid.col 1.
Appellatio ſuſpendit pronunciatum. ibid.&ſeq.
Appellatio datur à non admiſſione articulorum, probationum & exceptionum. p 12.col. 1
Appellationi deferens omnem à ſe juriſdictionem abdicare cenſetur: & ex quibus cenſeatur appellationi deferre. ibid.
Appellari poteſt à non condemnatione in expenſis. ibid.
Appellatio non datur ab interlocutoria non inferente damnum irreparabile ibid.
in Appellationis inſtantia quæ allegari poſſint, necne. ibid.c.1
Vide verbo *Articuli.*
Appellatio non datur à mero executore literarum Apoſtolicarum. ibid.
Niſi modum commiſſionis excedat. ibid.
Appellatio denegatur à præcepto de exequendo. p.12 col 2.
Appellationes ſunt interponendæ gradatim ab inferioribus ad ſuperiores Judices. ibid.
Appellatio nunquam prohibetur ob incompetentiam judicis. ibid.
Appellatio datur ab interlocutoria in qua judex ſuper juriſdictione ſua pronunciat. ibid.
Appellationis judex confirmat, vel infirmat. ibid.
Appellatio debet continere veram cauſam gravaminis. ibid.col.1.
Appellationis remedium amittit qui poſt appellationem ſpoliat adverſarium. ibid.

Appellatio non admittitur in cauſa penſionis aſſignatæ ioco aiimentorum. ibid.
Appellatio extrajudicialis non ſuſpendit executionem. ibid.
Appellatio frivola & calumnioſa non eſt admittenda. ibid.
Appellatione prohibita an ceſſet recurſus ad Regem. ibid.
Appellari non poteſt à futuro gravamine. ibid.
Sed iimitatur. ibid.
Appellatio non datur à reprobatione Examioatorum in beneficiis curatis, ſecus à mala ciectione Ordinarii. ibid.
Appellatio non datur à viſitatione Epiſcopi, & à correctiooe morum. ibid.
Quod declaratur & limitatur. ibid.
Appellans negiigens apoſtolos infrà 30. dies præſumitur reounciaſſe appellationi. ibid.

Aqua.

Aqua poteſt diverti ne fluat in fundum alicoum. p.13.co.1.
Aquam fontium & fluviorum ſpurcare nefas. ibid.
Aquæ proprietas ex quibus probetur. ibid.
Aqua currens oaturaliter, & quæ guttatim fluit, nuliam tribuit poſſeſſionum. ibid.
Aquarum poſſeſſio acquiri poteſt; ſi nec vi, nec clam, nec precariò habeantur. ibid.
Aqua pertinet ad dominum fundi ex quo oritur, & poteſt illam ducere quò voluerit. ibid.
Aquæ ducendæ cauſa ao liceat facere arcum, ſpecum vel pontem. ibid.

Arbiter

Arbitri non poſſunt deſtruere partitiones factas ab aliis arbitris. p.13.c.1
Arbitro negligente, vel non arbitrante, recurritur ad judicem. ibid.
Arbitrium judicis debet regulari ſecundùm legem, rationem, & æquitatem. ibid.c.2.
Nec extenditur ultra expreſſa in compromiſſo, ibid.

Arbor.

Arbor eſt pars fundi. p.13.col.a.
Arbores quæ, & à quibus cædi poſſunt. ibid.
Arbores & vioeas excidens quando dicatur rem deteriorem facere. ibid.
Arbores ſolo cedunt. ibid.
Arboribus legatis, quod juris habeat iegatarius. ibid.

Archiepiſcopus.

Archiepiſcopus vocatur Metropolitanus, & cur? p.13.col.2.
Archiepiſcopus & Metropolitanus an idem ſiot, ibid.
Archiepiſcopus eſt caput Conciiii provincialis quoad convocationem ibid.
Et quæ in tali Coocilio decerni poſſunt. ibid.
Archiepiſcopos Bracarenſis ratione Primatiæ citatur per literas Senatus. ibid.

Arma.

Armorum appellatione non veniunt cultelli, & alia innoxia. p.13.col 2.
Armorum ſtrepitus non ſinit leges audiri. ibid.
Arma deferens præſumitur aggreſſor. p.14.c.1.
Arma deferens noctu accenſo inmine, ea non amittit. ibid.
Armorum jus & militum congregatio ad ſolum Principem ſpectat. ibid.
Armorum affixio arguit dominium vel jus in loco vei Capeiia. ibid.

Articuli.

Articuli novi admittuntur in cauſa appellationis, etiam deducti io prima inſtantia, ratione cujuſdam qualitatis nondum deductæ. p.14.c.1
Articuli impertinentes non debent admitti. ibid.

Aſſecuratio

Aſſecurationis contractus eſt licitus quando quis ſuſcipit in ſe periculum mercium, nec promittitur in ſocietate quod capitale ſit ſaivum. p.14.c.1
Declaratur ampliùs. ibid.
Aſſecurationis causâ poſſunt aſſecuratores licitè lucrum capere. ibid col.2.
Aſſecurationis contractus eſt innomioatus, & alia remiſſivè. ibid.
Aſſecurationum alia vide per Gam. ibid.

Attentare, Attentatum.

Attentatum non punitur, niſi ſequatur effectus. p.14.c.2.
Limitatur in quibuſdam deiictis. ibid.
Attentati revocatio ceſſat ubi notoriè conſtat ſpoliatum nullum jus habere. ibid.
Attentare non dicitur qui capit poſſeſſionem beneficii reſignati, pendente appellatione à reſignante, cui fuit reſervata penſio. ibid.
Attentatorum remedium excludit cooclusio in cauſa. ibid.
Attentare non dicitur qui continuat ſuam poſſeſſionem. ibid.
Attentatum licitum non revocatur. ibid.
Attentatum non dicitur niſi lite vel appellatione pendente. ibid.
Attentatum ceſſat ubi appellatio non ſuſpendit executionem. ibid.
Attentatum non dicitur niſi præceſſerit inhibitio judicis ad qoem. p.15.c.1.
Attentare non dicitur qui acquirit novum titulum, ibid. c 2.
Attentatum dicitur ſi quid fuerit innovatum in præjudicium juris vel poſſeſſionis alterius partis, ibid.
Attentatum non datur ante litem. ibid.
Et quando de eo opponendum ſit. ibid.
Attentatum, pendente reſtitutionis in integrum auxilio, revocatur. ibid.
Attentati cauſa magis privilegiata eſt quàm cauſa ſpolii. ibid.col.2
Attentatis quando quis renunciare cenſeatur. ibid.
Attentatorum judicium ſummarium eſt. ibid.
Attentatorum judicium quando cenſeatur definitivum, ut ab eo appellari poſſit. ibid.
Attentata poſt appellatiouem à ſententia deſertionis revoeantur. p.15.c.2.
Attentata non revocaotur in his quæ procedunt ſummariè. ibid.
Attentatorum remedio quando agitur, non eſt neceſſe juſtificare poſſeſſionem ex titulò colorato, ibid.

Auditor Cameræ Apoſtolicæ, & Rotæ.

Auditor Cameræ Apoſtolicæ exercet ſuam juriſdictiooem per duos Vicarios. p.15.c.2.
Eſt generalis executor omnium gratiarum beneficialium quæ expediuntur in Curia. ibid.
Concurrit cum Ordinariis quos prævenire poteſt, ibid.
Cauſa ſuper obligatione Camerali formatas in partibus evocare poteſt. ibid.
Auditor Cameræ quando procedat in ſolutione penſionis. ibid.
Ab ejus mandatis non datur appellatio, nec recurſus ad Regem. ibid.
Auditores Rotæ Rom. ſunt Ordinarii, & habent poteſtatem ordinariam. ibid.

Index Generalis

B.

Bannitus.

BAnniti quæ jura amittant, quibus comparentur, & quando occidi poſſint. p.15.c.1.
Clericus bannitus occidi non debet. p.16.c.1.

Baptiſmus.

Baptiſmi materia & forma cum aliis ad eum pertinentibus, remiſſivè. p.16.c.1.
Baptiſmus non impedit accuſationem criminis in foro externo. ibid.
ad Baptiſmum non ſunt compellendi Judæi. ibid.
Baptiſmo ablui non debent parvuli Judæorum invitis parentibus. ibid.
Sed contradictio parentum non attenditur, ſi filii habentes uſum rationis decennes, imò ſeptennes petant baptizari. ibid.

Baſtardus.

Baſtardi propriè non ſunt de familia Nobilium, nec de jure licet eis Arma familiæ deferre. p.16.c.1.
Baſtardis nobilitas parentum non prodeſt. ibid.
Neque ſuccedunt in Majoratu & aliis ad familiæ dignitatem ſpectantibus. ibid.

Bellum.

Bellum inter caſus fortuitos recenſetur. p. 16.col.1.
Belli tempore an cives urbem ſuis ſumptibus munire debeant. ibid.
Belli tempore immunitates à collectis ceſſare ſolent, urgente publica neceſſitate, 16.c.2.
in Bello juſto capta efficiuntur capientium. Quod declaratur. ibid.
Bello capti Chriſtiani à Chriſtianis non fiunt ſervi capientium. ibid.c.2.
Bello capta redimens poteſt à repetentibus pretium exigere. ibid.
Bellum quando dicatur juſtum. ibid.

Beneficium, Beneficiatus.

Beneficii definitio, remiſſivè. p.16.c.2
Beneficii appellatione ſtricta quæ contineantur. ibid.
Beneficii appellatione latiore omnia tam majora, quàm minora comprehenduntur. ibid.
Beneficii appellatione non veniunt diſtributiones quotidianæ. p.17.c.1.
Beneficii appellatione an & quando contineantur dignitates, ut diſpenſari ad eas poſſint admitti, necne. ibid.
Beneficii appellatione in materia odioſa an canonica vel præbenda canonialis contineatur. ibid.
Beneficii appellatione veniunt Præceptoriæ. ibid.
Non tamen Penſio. ibid.
Beneficiarius Officium devotè recitare tenetur, prout explicatur. p.17.c.1.
Beneficiatus ad divinum officium obligatur ſolùm poſt pacificam beneficii poſſeſſionem. ibid.
Beneficiatus eſt quaſi dominus beneficii ſui, & de fructibus, ſeu bonis ex beneficio quæſitis teſtari poteſt. ibid
Beneficia omnia de jure præſumuntur libera. ibid.
in beneficiis conferendis, non ſanguinis, ſed meritorum ratio habenda eſt. p.17.c.1.
Beneficium curatum quod dicatur. ibid.
Beneficia duo ſimplicia abſque diſpenſatione obtineri poſſunt. ibid.
Quod limitatur. ibid
Beneficium ſufficiens ad congruam ſuſtentationem habentibus liceat aliud impetrare; & quale Beneficium dicatur ſufficiens. ibid.
Beneficium unitum excludit incompatibilitatem. ibid.
Beneficio proviſus in forma *Dignum*, non acquirit jus in re, ſed ad rem. p.18 c 1.
Idem ex electione, vel præſentatione. ibid.
Beneficii longa detentio non juſtificat titulum invalidum. ibid.
Licèt præſumatur titulus ex poſſeſſione decennali. ibid.
Beneficii jus acquiritur per titulum canonicum, non per nudam poſſeſſionem. p.17 c.1.
Beneficiatus an peccet mortaliter, ſi fructus beneficii in uſus non pios inſumat. ibid.
Beneficiatus quando cogi poſſit oſtendere titulum ſui Beneficii. p.18.c.1.
Beneficiatis concurrentibus ſuper uno beneficio, attenditur tempus datæ, non ſignatæ ſupplicationis. ibid.
Beneficiatus fructus perceptos tranſmittit ad hæredes & pendentes ad Eccleſiam vel ſucceſſores in beneficio. p.18.c.2.
Beneficium vacat ipſo jure, ſi poſſeſſor monitus oſtendere recuſet. ibid.c.1.
Beneficii poſſeſſio capienda eſt canonicè. ibid.
Beneficii ſtatus ultimus attenditur. ibid.
Beneficialia ultimis voluntatibus comparantur. ib.
in Beneficiis attenditur capacitas impetrantis tempore datæ, ſeu præſentationis. ibid.
Quæ ſit parva data, & ejus effectus. ibid.
Beneficiales cauſæ ſunt ſummariæ. p 18.c.2.
in cauſa beneficiali *poſſeſſor* vincit ex non jure actoris. ibid.
Beneficii poſſeſſor pacificus triennalis an ſit tutus in utroque foro. ibid.
Beneficia incolis potiùs quàm exteris conferenda. ibid.
Beneficium Eccleſiaſticum non poteſt conferri laïco p 19. col. 1.
Beneficii collatio facta illiterato non valet. ibid.
Beneficii ſucceſſor tenetur pro ſubſidio præterito. ibid.
Beneficiorum collatio reputatur inter fructus beneficii. ibid.
Beneficium impetrans ſuppoſito examine, excommunicatur, & illo privatur. ibid.
Ex Beneficio reſidentiam requirente domicilium adquiritur. ibid.
Beneficii ſucceſſor non tenetur ſtare locationi prædeceſſoris proprio nomine factæ. ibid.
In beneficii impetratione exprimi debet nomen Sancti in cujus honorem Eccleſia eſt fundata. ib.
Et penſio ex cauſa oneroſa impoſita. ibid.
Beneficium pingue ſi permutetur cum tenui, præſumitur fraus. ibid.
Beneficii ſucceſſor ſubjacet oneribus ex quaſi contractu. p 19.c.2.
Beneficii poſſeſſionem propria authoritate & vi occupans dicitur intruſus, & vacat ipſo facto. ibid.
Secus eſt ſi prædii ipſius beneficii poſſeſſionem tantùm occupet. ibid.
Beneficium dicitur ſpectare ad collationem Epiſcopi qui eſt in poſſeſſione conferendi illud. ibid.
in Beneficiis conferendis in menſibus Ordinariorum eſt præventioni locus. ibid.
Beneficium Papæ reſervatum an poſſit validè conferri ab Epiſcopo. ibid.
Beneficii ſucceſſor tenetur ad penſiones decurſas tempore prædeceſſoris. ibid.
Quod declaratur. ibid.
Et interdicto, *unde vi*, agi poteſt contra negantem ſolvere penſionem. ibid.
Beneficium ex quo penſio perſolvitur, cenſetur tacitè hypothecatum pro ſolutione penſionis. p.20. col. 1.

Beneficio

Beneficio privatus ob non ſolutam penſionem, non renetur ſolvete decurſas. ibid.

Beneficii qui non eſt capax, non eſt etiam penſionis. ibid.

Beneficii ad cujus titulum quis ordinatus eſt, reſignatio non valet, niſi id exprimatur. ibid.

Beneficium poteſt renuntiari à delinquente ante ſententiam, vel etiam poſt appellationem. ibid.

Beneficium litigioſum non poteſt renuntiari, vel permutari. ibid.

Beneficia vacant variis modis, remiſſivè. p.20.c.2.

Beneficium vacat per reſignationem, quâ admiſsâ, reſignans amittit jus, titulum & poſſeſſionem. ibid

Beneficium primum an & quando vacet per aſſecutionem ſecundi. Ibid.

Beneficium vacat per matrimonium. ibid.

Et per profeſſionem in Religione. ibid.

Beneficium vacans in Curia eſt reſervatum Papæ. ibid.

Beneficia Sede Epiſcopali vacante vacàntia, ſunt reſervata Summo Pontifici. ibid.

Beneficia reſignata in Curia, in illa vacant. Ibid.

Beneficia reſignata ſub conditione regreſſus, vacant in Curia. ibid.

Beneficia ob non publicatam reſignationem quomodo vacènt. ibid.

Beneficia promoti in Epiſcopum an vacent ipſo jure. ibid.

Beneficia vacantia debent conferri intra ſex menſes, aliàs eſt locus devolutioni. ibid.

Beneficiorum incapaces dicuntur bigami p.21. c.1. Vide *Bigamia*.

Beneficii fructus non cenſentur diſtributiones. p.58. col 2.

Vide *Diſtributio*. p.58.col.2.

Plura de beneficii valore & fructu. ibid.

Bigamia.

Bigamiæ definitio & diviſio. p.20 c 2.

Bigamia triplex eſt. ibid.

Bigamiam non contraxit qui uxorem propriam ante matrimonium corruperat. p.21.c.1.

Bigamia an inducatur ex matrimonio nullo? alii affirmant alii negant. Conſule authores citatos. ibid. col. 1.

in Bigamia vera vel interpretativa ſolus Papa diſpenſat. ibid.

Bigamus non admittitur ad Ordines & beneficia, nec potitur privilegiis Clericorum. ibid.

An poſſit diſpenſari ut fiat Cardinalis. ibid.

Bona.

Bona marito vel uxori quæſita ex legato vel hæreditate, non ſunt de ſocietate conjugali, nec inter ipſos communicantur. p.21.c.2.

Bona ad quorum titulum quis ordinatus eſt, an ſint Eccleſiaſtica. ibid.

Bonis privilegium conceſſum an extendatur ad bona poſtea quæſita. ibid.

Bonorum appellatione quæ contineantur. ibid.

Bonorum immobilium pretium juſtum quale ſit, & quomodo taxandum. ibid.col.1.

Bonorum appellatione veniunt emphyteutica. ibid.

Bona Eccleſiæ bona pauperum ſunt & patrimonium Chriſti. ibid.

Bona non ligantur ſtatuto municipali, quæ extra territorium ſunt. ibid.

Bona minorum vendi debent in publica ſubhaſtatione, præcedente judicis decreto. ibid.

Bona Regiæ coronæ non poſſunt relinqui Eccleſiæ. p 22 c. 1.

Bona hæreditaria per aditionem confunduntur cum bonis hæredis. ibid.col. 1.

Bona non dicuntur niſi deducto ære alieno. ibid.

Bona regulariter præſumuntur libera. ibid.col.1.

Bona quæ filiusfamilias acquirit ex pecunia patris, dicuntur profectitia. ibid.

in bonis Eccleſiæ quinque tempora ſunt conſideranda. ibid.

Bonus.

Bonus præſumitur qui ex bonis parentibus procreatus eſt. p 22.c.2.

Bonus præſumitur qui benè educatus eſt. ibid.

Bonus quilibet præſumitur donec contrarium probetur. ibid.

Bulla.

Bulla Cœnæ Domini punit impedientes executionem mandati Apoſtolici, id eſt Papæ, vel Rotæ Rom. non verò ſententiam inferiorum Judicum in partibus. p.22. c.2.

Bullæ Apoſtolicæ nunquam expediuntur ſine conſenſu. ibid.

Bullæ Apoſtolicæ publicatæ tenor quomodo probetur, ſi fuerit amiſſa. ibid.col 2.

Bullæ Apoſtolicæ habent executionem paratam, & reverenter eſt illis parendum. ibid.

Bulla Cruciatæ an ſit neceſſaria volentibus conſequi indulgentias. ibid.

C

Cambium.

Cambii literas ſcribens ut procurator interdum tenetur proprio nomine. p.23.n.1.

Cambii literas ſcribens remanet obligatus, ſi effectum non habeat. ibid.

Cambii literas ſcribens non poteſt illas revocare poſt acceptationem. ibid.

Et è converſo acceptans obligatur præſenti irrevocabiliter. ibid.

Cambii literas acceptans, ſi decoxit, damnum erit præſentantis. ibid.

Cambii literis amiſſis, poteſt recipiens adversùs ſcribentem agere, ceſſante fraude. ibid.

Cambii litteris probatur prenè receptio ſummæ in illis contentæ. ibid.col. 1

Et an poſſit agi ex epiſtola credentiali. ibid.

Cambii literas remittens ad illum qui ſtatim decoxit, an præſumatur id dolo feciſſe. ibid.

Cambii litteris acceptatis non datur actio contra ſcribentem, ſed tantùm contra acceptantem, licèt poſtea decoxerit. ibid.

Cambii litteras acceptans cenſetur fateri quæ in illis continentur. p 23.c.1.

Cambii literas acceptans tenetur, licèt qui miſit eas, decoxerit poſt acceptationem. ibid.

Canonicatus, Canonicus.

Canonicatus venit appellatione Dignitatis latiùs ſumptæ. p.23. c.2.

Canonicus Eccleſiæ Cathedralis poteſt eligi in judicem & conſervatorem. ibid.

Non tamen in conſervatorem Apoſtolicum. ibid.

Canonici Eccleſiæ Cathedralis dicuntur Clerici primi gradus. ibid.

Canonicus Regularis Eccleſiæ Cathedralis non poteſt eſſe Delegatus Papæ. ibid.

Neque Canonicus Eccleſiæ Collegiatæ, nec judex ſynodalis. ibid.

Canonici Eccleſiæ Collegiatæ non tenentur emittere profeſſionem fidei à Concilio Tridentino requiſitam. p.24.c.1.

Canonici non comprehenduntur Clericorum appellatione in odioſis. ibid.

ad Canonicatum Eccleſiæ Collegiatæ ſufficit ætas 14. annorum, & prima Tonſura. ibid.

Canonici Collegiatæ Eccleſiæ præcedunt poſt cathedralem. ibid.

Canonicatus poſſeſſio eget capitulari traditione. ibid.

Canonici qualiter ſedere debeant in Eccleſia. ibid.

Canonicorum documenta à S. Carolo Borromæo tradita, remiſſivè. ibid.

Canonicorum officium & prærogativæ ibid.

Canonici tenentur canere in Choro ſub mortali. ibid

Canonicatus Magiſtrales & Doctorales quomodo provideantur? p.24.c.2.

Canonicis vel Capitulo Eccleſiæ relictum quomodo ſit diſtribuendum. ibid. c.2.

Canonici qui vocem in capitulo habeant, & qui ea priventur. ibid.

Canonici an debeant vota ſua ſecretò ferre. ibid.

Canonico non licet frequenter abeſſe à Capitulis. ibid.

Canonici excommunicati aut interdicti non habent vocem in capitulo. ibid.

Canonici abſentes in quibus caſibus diſtributiones lucrentur. ibid.

Canonici docentes aut ſtudentes in publica Univerſitate quibus gaudeant privilegiis. ibid.

Canonici durante ceſſatione à divinis diſtributiones non percipiunt. ibid.

Canonicus Sede vacante Vicarius diſtributiones percipiat abſens à Choro. ibid.

Canonici an & quando optare poſſint. p.5.c 1

Canonici infirmi qui, & quomodo diſtributiones percipiant. ibid. c.1.

Quid de excommunicato injuſtè. ibid.

Canonicórum intereſſentia probatur ex libris Capituli. ibid.

Canonicorum citatio debet fieri in Capitulo. ibid.

Canonici in conſtitutione procuratoris debent ſua nomina exprimere. ibid.c.2

Canonicus judex cenſetur ſuſpectus in cauſa ſui Concanonici. ibid.

Canonici an poſſint eſſe teſtes in cauſa Capituli, vel Concanonici. ibid.

Canonici non poſſunt prorogare juriſdictionem ſine conſenſu Superioris. ibid.

Canonico defuncto an diſtributiones primi anni ejus hæredibus ex conſuetudine dari poſſint. ibid.

Canonicus Regularis qui non reſignavit proprium in mortis articulo, non debet ſepeliri in Eccleſia. p 25.c.2.

Canonicus junior debet publicare feſta mobilia, ut declaratur. ibid.

Canonicatus fructus de ſtylo Curiæ exprimuntur 24. Ducatorum, & quare. p. 58.c. 2.

Capella & Capellania.

Capellarum jus tranſit ad ſucceſſores univerſales. p. 25. c. 2.

Capellæ adminiſtratorem Rex eligere poteſt ad vitam electi, extinctis conſanguineis inſtituentis. ibid.

ad Capellaniam an requiratur Ordo ſacer. ibid

Capellania fundata ad alendum Clericum, ut ex redditibus tot Miſſæ celebrentur, non eſt ſacerdotalis. ibid.

Capellania inſtituta cum onere Miſſarum, dicitur ſpiritualizata & beneficium, ſi acceſſerit Epiſcopi authoritas. p 26.c.1.

Capellania amovibilis, non eſt proprium beneficium. ibid.

Capellania fundata in favorem familiæ, non admittuntur illegitimi, neque deſcendentes legitima ex illis. ibid.

Capella tranſactis triginta annis præſumitur intervenisse conſenſum adminiſtratoris. ibid

Capellam pro debito vendere non poteſt qui eam fecit ad ſepulturam. ibid.

Capellæ Regiæ Vliſſiponenſis Capellani ſunt Exempti. ibid.

Capitulum.

Capituli canonici authoritas quæ ſit. p.26.c.1.

Capituli appellatione ſoli Canonici continentur. ibid.

Capitulo præſidens in ſacris non conſtitutus, proponere ac reſolutiones accipere poteſt. ibid.

Capituli Prælatus non dicitur propriè. ibid.

in Capitulo vocem non habet Epiſcopus. ibid.

Capituli negotia capitulariter decerni debent. ibid.

Capitulum & Capitulares differunt, ut ſinguli ab univerſis. ibid.

Capitularis litigans cum Capitulo debet contribuere in expenſis. p.26.c.2.

Capitulum convocari non debet dum celebrantur divina officia. ibid.

Capitula Collegiatarum ſunt vocanda ad Synodum provincialem. ibid. col. 2.

Capituli libri cenſuales probant ſolutiones. ibid.

Capitulum habens menſam ſeparatam quid poſſit. ibid.

Capitulum non poteſt ſtatuere ſuper his quæ tangunt ſtatum Eccleſiæ generalem, vel jura Epiſcopi. ibid.

Capitulum Cathedralis Eccleſiæ Sede vacante poteſt condere ſtatuta quæ ad ſtatum ſuæ Eccleſiæ ſpectent. ibid.

Capitulum ſine Epiſcopo non poteſt facere nova ſtatuta, nec antiqua immutare. ibid.c.1.

Capitulum tenetur reddere rationem Epiſcopo ſucceſſori de omnibus quæ geſſit ad Eccleſiam pertinentibus. ibid.

Capitulum non poteſt revocare ſtatuta jurata, confirmata à Superiore. ibid.

Capituli conſenſus requiritur in diſtractu. ibid.

Capitulum non poteſt remittere aut donare diſtributiones amiſſas ob non reſidentiam. ibid.

Quod declaratur. ibid.

Capitulum Sede vacante fungitur vice Epiſcopi in his quæ ſunt juriſdictionis ordinariæ, exceptis caſibus in jure expreſſis. p. 27.c.1.

Capitulum Sede vacante poteſt facere uniones. ibid.

Capitulum Sede vacante poteſt conſtituere Oeconomum pro rebus Eccleſiæ adminiſtrandis ibid.

Captura.

Captura eſt meri imperii. p.27.c.1.

Captura perſonæ inducit citationem realem ibid.

Captura affert damnum irreparabile. ibid.

Et injuriam quæ aboleri non poteſt. ibid.

Carcer, Carceratus.

Carcer eſt mala manſio, & torturæ ſpecies p 27 c.1.

Morti æquiparatur, ſi eſt perpetuus. ibid.

Carcer facit pœnam diminui. ibid.

Carceratio dicitur afferre damnum & gravamen irreparabile. ibid.

Carceri qui ſponte ſe mancipat, innocentiæ præſumptionem habet. ibid.

Carceris cuſtos æquiparatur depoſitario. ibid.

Carceratus dicitur cui palatium, vel civitas pro carcere aſſignatur. ibid.

Carceratus exiens à carcere de licentia cuſtodis excuſatur, nec videtur fugere. ibid.

Carceratus dicitur qui in libera cuſtodia continetur. ibid.

Carceratum eximens per vim, majeſtatis reus eſt. ibid.

Carcerari non poteſt fœmina pro debito civili; quod tamen limitatur. ibid.
Neque pro tributis, gabellis, & debito fiſcali. ibid.
Carcerari non poteſt minor 25. annor, pro debito. p.28. col. 1
Quid de Clerico in minoribus conſtituto. ibid.
Quid de Judice. ibid.
Carcerari non poſſunt pro debito civili Nobiles, Doctor, & Clericus regulariter. ibid.
Carcerati juſtè non percipiunt chori diſtributiones. ibid.
Secus ſi injuſtè. ibid.

Cardinalis.

Cardinales ſucceſſerunt loco Apoſtolorum. pag.28. col. 1
Dicuntur fratres & coadjutores Papæ. ibid.
Eorum Inſignia quid ſignificent. ibid.
Ipſorum dignitas & prærogativæ. ibid.
Cardinalium primordialis inſtitutio eſt de jure divino. p.28.col.2.
Cardinales repræſentant Eccleſiam. ibid.
Cardinalium Collegium quid poſſit Sede vacante. ibid.
Cardinalis poteſt liberare occurrentem reum qui ducitur ad ſupplicium mortis. ibid.
Niſi reus ſit falſi damnatus. ibid.
Cardinales poſſunt habere carcerem privatum. ibid.
Cardinalis Religioſus, & alii non Religioſi, an & quomodo teſtari poſſint. ibid.

Caſus.

Caſus fortuitus quid? p.29.col.1.
Caſus fortuitus dicitur factum Principis. ibid.
Caſus fortuitus dicitur incendium, peſtis, incurſus latronum, & quandoque injuria judicis. ibid.
An & quando furtum ad caſum referatur. ibid.

Cauſa.

Cauſa quælibet excuſat à dolo. p.29 c.1.
Et à pœna. ibid.
Et à perjurio. p.29.c.2
Et à mora, aut contumacia. ibid c.2.
Cauſa civilis ardua æquiparatur criminali. ibid.
Cauſa civilis & criminalis quando cumulari poſſint, necne. ibid.
Cauſæ capitales ſunt periculoſæ, & difficiles conſultu. ibid.
Cauſa in dubio præſumitur impulſiva. ibid.
ad Cauſæ identitatem quæ requirantur, ut rei judicatæ exceptio allegari poſſit, necne. pag. 28. col. 2
Cauſæ cognitio quando dicatur adhiberi. ibid.
in Cauſis ſummariis debent partes citari. ibid.
Cauſarum avocatio eſt odioſa. ibid.
Cauſa quæ ſemel fuit ordinaria, ſemper remanet ordinaria & appellabilis. ibid.
Cauſa commiſſa in Curia Romana, ibi terminari debet, nec revertitur ad Ordinarium. ibid.
Cauſa non debet committi ultra duas dietas. ibid.
Cauſam malam fovere præſumitur qui diſtulit movere judicium ultrò. p.30.c 1
Cauſæ piæ privilegia remiſſivè. ibid.
Cauſa pia dicitur relictum pro anima. ibid.
Et pro pauperibus. ibid.
Cauſa dotis dicitur pia. ibid.
Cauſa dotis & ſtudii æquiparantur, ibid.

Cautio.

Cautio idonea requirit fidejuſſores, vel pignora. p. 30. col. 1
Cautione præſtita, non habet locum inhibitio. ibid.

Cenſura.

Cenſuræ non ligant non ſubditos. p.30 col. 1
Cenſuris ratò utendum, ne contemnantur. ibid.
Cenſuras an incurrat frangens januam Eccleſiæ. ib.
Cenſuras lacerantes poſſunt ab Inquiſitoribus puniri. ibid.
Cenſura ut incurratur, requiritur admonitio & citatio. ibid.
Cenſura lata poſt interpoſitam legitimam appellationem, eſt ipſo jure nulla. p.30. col. 2
Cenſura dicitur gravamen irreparabile. ibid.
Cenſura Bullæ Cœnæ Domini fertur ad defenſionem Eccleſiaſticæ immunitatis. ibid.
Cenſura Canonis incurritur abſque ſpeciali monitione. ibid.
de Cenſuris Papæ reſervatis, remiſſivè. ibid.

Cenſus.

Cenſus perpetuus ad rationem 20. Cenſus ad vitam, ad rationem 7. aut 8. conſtitui poteſt. p.30.c.2
Pro ſolutione Cenſus poteſt quilibet poſſeſſor partis fundi conveniri inſolidum. ibid.
Cenſus extinguitur fundo extincto. ibid.
Cenſus impoſitus ſuper molendino, eo deſtructo extinguitur, quamvis ex eiſdem tignis reædificetur. ibid.
Niſi culpâ & facto poſſeſſoris deſtrueretur. ibid.
Cenſum conſtituens ſuper re inſufficienti, tenetur dare aliam. ibid.
Cenſus qui ſolvitur ex fundo ad Miſſas celebrandas. fit individibile inter hæredes. ibid.
Cenſui res ſubjecta alienatur ſine ſolutione laudemii. ibid.
Cenſualis res in dubio præſumitur potiùs quàm emphyteutica. ibid.
Cenſualis res poteſt dimitti. p.31.c. 2
Cenſualis proprietas debet deſcribi in libro cenſuali. ibid.
Cenſus contrahendi forma traditur in motu proprio Pii V. ibid.
Sed hic motus non eſt ubique uſu receptus, ut declaratur. ibid.
Cenſualis reditus ſuper re fructuoſa conſtitui debet. p.31.col. 2
Cenſus conſtitutio, vera eſt emptio, venditio. ibid.
Cenſus annuus conſtitui non poteſt ſuper re cujus fructus non æquivaleant penſioni. ibid.
Cenſus creatus ex pretio debito ob merces venditas, quibus conditionibus ſit licitus. ibid.
Cenſus eſt invalidus quando illius reſolutio ponitur in voluntate emptoris. ibid.
Cenſus ſemper poteſt redimi, neque dominus amittit dominium & poſſeſſionem prædii cenſualis. ibid.
Cenſus redimibilis contractus quomodo celebrandus. ibid.
Cenſus annuus centum pro mille in vita accipientis valet. p.31.col. 2
Cenſus in bonis emphyteuticis non valet ſine domini directi licentia, etiam in vita emphyteutæ. ibid.
in Cenſu perpetuo Motus Pii V locum non habet, ex conſuetudine & rebus judicatis. ibid.

Ceſſatio à Divinis.

Ceſſatio à divinis non fertur directè in perſonas, ſed in loca tantùm. p.31.c.1
Et quomodo differat ab interdicto. ibid.
Ceſſatione à divinis durante, Canonici non recipiunt diſtributiones. ibid.

Citatio.

Citatio eſt baſis & fundamentum Ordinis judiciarii p.31 c.1

Citatio decerni debet ab eo qui juriſdictionem habet. ibid.col.2.

Citatio emiſſa à Judice incompetente noo eſt valida. ibid.

Citatio ad domum quibus caſibua noo ſufficiat. ibid.

Citari debent ii quos negotium tangit principaliter. ibid.

Citatio Monialium fieri debet collegialiter. ibid.

Citatio neceſſaria eſt ad ſeotentiam ferendam. ibid.

Citatio in proptia perſooa exequenda eſt quando agitur de privatione beneficii, vel cenſuris. ibid.

De citatione noo accuſata. ibid.

Citatio ſufficit ot res deſinat eſſe integra? ibid.

Citatus ad locum non tutum non tenetur comparere. p. 32.col.2.

Citatio non eſt neceſſaria ejus quo invito actus fieri poteſt. ibid.

Citatio illegitima ſuſtinerur ex comparitione partis. ibid.

Citatio omitti poteſt, ſi certum ſit quod citatus non debeat comparere. pag.33 col 1.

Et qui comparete debeant. ibid.

Citatio non expreſſis die, hora & loco, an valeat. ibid.

Citatio ad cettum terminom, ſi ultima dies feriata ſit, valet & tranſit in ſequentem. ibid.

Citatio nulla ſuppletur ex notitia citationis aliunde habita. ibid.

Citatus à nuntio non poteſt dicere quod non eſt citatus. ibid.

Citatio in quo Patris domicilio fieri debeat. ibid.

Citatio neceſſaria non eſt quando Judex procedit ex officio. ibid.

Citatio non poteſt tolli à Principe. ibid.

Citationem impediens habetur pro citato. pag. 33. col. 2.

Citatio neceſſaria eſt in his in quibus requiritur cauſæ cognitio. ibid.

Citatio realis fortior eſt verbali. ibid.

Citatio debet continere cauſam. ibid.

Citatio uxoris an requiratur quando agitur de ſpolio contra virum. ibid.

Civis.

Civis præſumitur illius loci in quo quis repetitur ſeu edocatos fuit. p.33.c.2.

Cives ex privilegio cæteris æquiparantur. ibid.

Civis qui deſerit civitatem tempore belli, amittit privilegiom Civis. ibid.

Cives Ulyſſiponenſes & Portuenſes quibus gaudeant privilegiis. ibid.

Clericus.

Clericorum appellatione qui veniant. p.33.c a

Clericorum appellatione veniunt Canonici in favorabilibus, ſecus in materia ſtricta. ibid.

Clerici non dicuntur forenſes. ibid.

Clericus in ſuſceptione ſacri Ordinis votum Caſtiſtatis emittit, ſaltem tacitè. ibid.

Clericus an peccet mottaliter miniſterium ſui Ordinis exercens in mortali. p.34.col.1.

Clerici perſonis illuſtribus æquiparantur. ibid.

Clerici litterati ſunt veluti ſtellæ & ſplendor Eccleſiæ. ibid.

Clericorum genus avariſſimum. ibid.

Clericus beneficiatos non recitans Officium, ad quid teoeatur. ibid.

Clericus non beneficiatus poteſt locare operas ſuas canonicas pro divinis celebrandis. ibid.

Clericus coram proprio Epiſcopo ſui domicilii debet convenire. ibid.

Clericus excuſatur à reſidentia, ſi eſt in ſervitio ſui Epiſcopi, vel Papæ, & in aliis caſibus. ibid.

Clericus poteſt cogi ad oſtendendum titulum beneficii. ibid.

Clericus per Clericatum non liberatur à patria poteſtate. ibid.

Clerici patrimonium gaudet privilegio bonorum Eccleſiæ. p.34 col.2

Clericorum ſpolia in Regno Portugalliæ non pertineut ad Sedem Apoſtolicam. ibid.

Clerico nobili inferioris gradus quale beneficium dicatur ſufficiens. ibid.

Clericus ſuſpenſus percipit ex ſuo beneficio fructus ad neceſſariam ſuſtentationem tantùm. ibid.

Clericus homicida non eſt incapax retinendi penſionem Eccleſiaſticam. ibid.

Clerici ſæculares ſunt domini fructuum ſuorum beneficiorum, & de illis liberè diſponere poſſunt. ibid.

Clerici ſunt veri domini quotidianarum diſtributionum. ibid.

Clerici ex conſuetudine poſſuot teſtari de acquiſitis intuitu Eccleſiæ. ibid.

Clericus ſi alia boua non habet ad ſatisfaciendum creditoribus, patitur executionem in diſtributionibus ſui beneficii. p.35.col.a

Quod declaratur. ibid.

Clericus turpiter cooſumens fructos beneficii graviter peccat, ſed non tenetur ad reſtitutionem. ibid.

Clericis ab ioteſtato decedentibus quis ſuccedat. ib

Clericus teoetur ex redditibus beoeficii ſororem inopem alere & dotare. ibid.

Clerici filius illegitimus eſt infamis. ibid.

Clericus non poteſt bona ſua donare concubinæ. ibid.

Clerici non poſſuot aliquid relinquere filiis ſuis ſpuriis etiam legitimatis, præter alimenta. ibid.

Clerico abſenti pro defenſione ſui beneficii debentur fructus & diſtributiones. ibid.

Clerici an ſint exempti à juriſdictione ſæculari jure divino. ibid.

Clericus recurrens ad poteſtatem ſæcularem pro juſtitia adminiſtranda, iocidit in caſum Bullæ Cænæ domini. ibid.

Clerici an poſſint à Papa ſubjici laicæ juriſdictioni. ibid.

Clericus turbans Regiam juriſdictionem & pacem publicam directè aut indirecte, poteſt à Judice laïco & à Regno expelli. p.35.col.2.

Clericos comprehendunt leges Regni ratione originis & domicilii. ibid.

Clerici tenentur ad collectas publicas propter famem & peſtem ingruentem. ibid.

Clerici tenentur ad reparationem ponti um, fontium & ſimilium. ibid.

Clericos non attigit pragmatica ob penuriam annonæ vel victualium. ibid.

Clericus admiſſus ad officium Regium, ſi in eo deliquerit, ab ipſo Rege puniri debet. p.36.c.1

Et ratione officii coram ſæculari judice convenitur. ibid.

Clericus miles factus amittit privilegium clericale. ibid.

Clerici variis negotiis ſæcularibus ſe implicantes ubi conveniri debeaot. ibid.

Clericos ligant ſtatuta pœnalia ad publicam utilitatem. ibid.

Clericus poteſt cogi per Judicem laïcum reddere depoſitum. ibid.

Clericus poteſt cogi à ſæculari Judice quoad onera realia. ibid.

Et ratione cenſus. ibid.

Et pro adminiſtratione publica. ibid.

Clericus io minoribus conjugatus poteſt eſſe tutor. ibid.

Clerici poſſunt citari ſuper confectione Inventarii coram Judice laico. p.35. c.2.

Clericus an & quando patrocinari poſſit in foro. ibid.

Clericus an poſſit armis ſpoliari per ſæcularem. ibid.

Clericus de fuga ſuſpectus an poſſit capi à Judice laïco. ibid.

Clerici pro debito civili incarcerari non poſſunt. ibid. col. 1.

Clericus in minoribus qui non fuit condignè punitus à Judice Eccleſiaſtico, poteſt iterum à ſeculari conveniri. ibid.

Clericus conjugatus quomodo gaudeat privilegio fori. ibid.

Clericus ordinatus poſt delectum ſine fraude, gaudet privilegio fori, aliàs non. ibid.

Clericus nemo præſumitur niſi probetur. ibid & p.37. col 1.

Clericus qui dimiſſo habitu clericali negotiis ſæcularibus ſe immiſcet, privilegio fori non gaudet. ibid.

Clericus poteſt conveniri coram Judice laïco, qui ſi fuerit condemnatus, quomodo fiet executio. ibid.

Clericus in cauſis poſſeſſoriis rerum ſpiritualium non potitur privilegio fori. p.37.col. 2

Clericus hæres laici tenetur coram Judice ſæculari litem cœptam cum defuncto proſequi. ibid.

Clericus hæres laïci coram quo Judice Inventarium conficere debeat. ibid.

Clericus & laïcus ſimul delinquentes, coram quo Judice conveniri debeant. ibid.

Clericus delinquens an poſſit à loco ſacro extrahi per miniſtros Eccleſiæ. ibid.

Clerico ſimplici nudum miniſterium mandari poteſt. ibid.

Clerici in favorem ſuæ Eccleſiæ teſtimonium admittitur. ibid.

Clerici non poſſunt eſſe teſtes in judicio ſæculari ſine licentia Ordinarii. ibid.

Clericus cogi non poteſt ad ferendum teſtimonium in cauſa criminali contra laicum. p 38.c 1.

Et caſu quo poſſit compelli, compulſio fieri debet per Judicem Eccleſiaſticum. ibid.

Clericus qua forma jurare debeat. ibid.

Clericus falſum teſtimonium dicens coram Judice ſæculari, ab eodem puniri non poteſt p 38.c 1.

Clericum percutiens excommunicationem incurrit Quod declaratur. ibid.

Clerici non graviter ſe percutientes invicem, à quo abſolvantur. ibid.

Quæ dicatur gravis, aut levis percuſſio & injuria. ibid.

Clericus percuſſor graviori pœna dignus, quàm laicus. p.38.c.2

Clericus à laïco percuſſus, aut injuriis laceſſitus, coram quo Judice agere poſſit. ibid.

Coadjutor, Coadjutoria

Coadjutores cum futura ſucceſſione non ſunt beneficiati dum vivunt coadjuti p.38.c.2.

Coadjutoria cum futura ſucceſſione continet duplicem gratiam, quarum una deficiente altera ſubſiſtit. ibid.

in Coadjutoriis cum futura ſucceſſione Gregoriana conſtitutio mandans publicari reſignationes, locum non habet. ibid.

Coadjutores in qua ætate debent eſſe conſtituti. p.39.col. 1

Coadjutor an poſſit ordinari ad titulum coadjutoriæ. ibid.

Coadjutoria conceſſa ob ſenectutem coadjuti vel infirmitatem, quæ ætas verificari debeat. ibid.

Coadjutor non tenetur ad reſidentiam præciſam. ibid.

Coadjutor cum futura ſucceſſione non tenetur ad profeſſionem fidei, niſi cum fuerit ſucceſſioni locus. p.39.c.1

Coadjutor indiget nova poſſeſſione poſt mortem coadjuti. ibid.

Coadjutor cum futura ſucceſſione quam ſedem occupare debeat in Eccleſia. ibid.

De clauſulis quæ apponi ſolent in coadjutoriis. p. 39. col. 2

de Coadjutore ægrotante vel canonicè impedito: quod gaudeat menſibus ad recreationem conceſſis. ibid.

De pactis & conventionibus licitis inter coadjutum & coadjutorem. ibid.

an Coadjutus poſſit optare novam & majorem præbendam, prout alii Canonici Coadjutoria carentes. ibid.

Collatio Beneficii.

Collatio beneficiorum ab Ordinariis eſt favorabilis. p.39.c.2.

Collatio beneficii pertinet ad Epiſcopum, qui illud conferre ſolitus eſt. ibid.

in Collationibus ſimultaneis Epiſcopi & Capituli, quomodo procedatur. ibid.

in Collationibus ad Capitulum ſpectantibus an & quomodo Epiſcopus votare poſſit. ibid.

Collatio beneficii accepta ante adeptam poſſeſſionem, quale jus conferat. p.40.n.1

Collatio beneficii an poſſit probari teſtibus ibid.

in Collatione ſimultanea Epiſcopi & Capituli ſe invicem impediunt, ſi diverſis conferant. ibid.

Collatio bonorum.

Collatio locum habet in rebus donatis ad Religionis ingreſſum. p.40.col 1

An Conferantur libri & alia quæ filius in ſtudiis expendit. ibid.

Quid de Officiis & Beneficiis. ibid.

non Conferuntur donata filio ob ſtudia, quia tranſeunt in pecuniam quaſi caſtrenſe. ibid.

Collecta.

Collecta non ſolvitur de alimentis. p 40.col.2

Neque à pauperibus. ibid.

Collecta augetur vel minuitur auctis vel diminutis fructibus. ibid.

Pro collectis bona ſunt tacitè hypothecata. ibid.

Et qui paſſus eſt deſcribi in collectis, amittit privilegium. ibid.

Collectam ſolvere an teneatur qui mutat incolatum. ibid.

Quid de forenſi. ibid.

Collectam faciliùs ſolvunt plures quàm unus. ibid.

Et uno excuſato, an reliqui cives id oneris ſuſtinere debeant. ibid.

Colonia, Colonus.

Colonus rem deteriorare dicitur, ſi fundum non colat: & tenetur finita locatione tradere prædia in eo ſtatu in quo reperit tempore conductionis. p. 40. col.2

Colonus qui malè colit fundum, expelli poteſt. p 41.col. 1

Colonus arbores excidere non debet. ibid.

Colonus privans dominum ſua poſſeſſione, vim committit & furtum. ibid.

Quid

Quid in emphyteuta finitâ emphyteuſi. ibid.
Colonus in poſſeſſione præjudicium domino inferre non poteſt. p.41.c.1.
Colonus vendens rem meam, non tollit jus meum, neque emptor præſcribere poteſt. ibid.
Colonus recuſans ſolvere penſionem domino, dicitur ſpoliare illum. ibid.
Colonus non eſt audiendus prætendens titulum, quando conſtat de initio poſſeſſionis. ibid.
Coloni allegantes præſcriptionem & titulum contrà dominum directum, regulantur pro tertia vita. p.41.col.2
Colonus longiſſimo tempore ſolvens uniformem penſionem præſcribit jus coloniæ. ibid.
Plura de Colonia perpetua & temporali, & quomodo differat ab emphyteuſi. ibid.
Coloniæ jus præſcribitur 40. annis, quod explicatur. ibid.
Coloniæ jus dari non poteſt in prædiis urbanis. p 42 col. 1 ibid.
deColonis partiariis, remiſſivè. ibid.
Colonus non poteſt cogi ſolvere pro prædio domini. ibid.
Colonus neutri penſionem ſolvit, quando duo de dominio contendunt ibid.
Colono anteceſſoris non tenetur ſtare ſucceſſor in majoratu. ibid.
Colonus Eccleſiæ tenetur ad gabellas, jugationes & collectas. ibid.

Commenda, Commendatarii.

Commendæ perpetuæ verum beneficii titulum conferunt. p.41.c.1
Commendatarii Ordinum Militarium ſunt veri Religioſi. ibid.
Commendatarii quibus permittitur matrimonium, teſtari poſſunt. ibid.
Commendatarii, ſive Milites cruce ſignati, an & quando fori privilegio gaudeant. ibid.

Compenſatio.

Compenſatio eſt ſolutio. p.42 c 2
In dubio præſumitur potiùs quàm donatio. ibid.
Compenſationem allegans videtur fateri debitum. ibid.

Concubinarius.

Concubinarii Clerici qui propriè dicantur, & quomodo ab Ordinariis puniantur. p 42.c.2
Concubinatus crimen eſt mixti fori, & qua ratione in utroque procedatur. p.43.c.1

Conditio.

Conditio formam inducit, qua non ſervata, corruit diſpoſitio. p.43.c.1
Conditio ſuſpendit actum, donec ipſa purificetur. ibid.
in Conditione poſitum an ſit in diſpoſitione. ibid.
Conditio debet impleri in forma ſpecifica, & totaliter, & quando cenſeatur impleta. ibid.
Conditio eſt individua. p 43 c 2
Conditio impedita an habeatur pro impleta. ibid
Conditio fruſtra expectatur, cujus eventus nihil debet opperari. ibid.
Conditione deficiente contractus reſolvitur. ibid.
Conditio ſemel extincta non reviviſcit. ibid.
Conditio non extenditur de una perſona ad aliam. ibid.
Conditione pendente diſpoſitio eſt in ſuſpenſo. ibid.
Conditionalis contractus, vel gratia nihil eſt, donec purificetur conditio. ibid.
In dubio contractus non præſumitur conditionalis, ſed modalis. p.44 c.1
Conditio purificata retrotrahitur ad tempus celebrati contractus. ibid.
Conditio quæ tacitè ineſt à jure, licèt exprimatur, non facit actum conditionalem. ibid.
Conditio inſtitutioni adjecta an cenſeatur repetita in ſubſtitutione. ibid.

Conductor.

Conductor qui fundos ſteriles cultura ſua fertiles reddidit, removeri non debet, nec penſio augeri. p 44 c.1.
Conductor non reſtituens rem domino, dicitur illum ſpoliare. ibid.
Conductor tenetur etiam de levi culpa. ibid.
Conductor non facit fructus ſuos, niſi ſoluta penſione. ibid.
Conductores fructuum Eccleſiaſticorum non poſſunt recurrere ad judicium ſeculare. p 44 c.2
Conductor quomodo probare debeat reconductionem. ibid.
Vide *Colonus.*

Confeſſio Sacramentalis.

Confeſſio Sacramentalis non poteſt fieri in ſcriptis. p 44 c 2
Confeſſionem & ſacram communionem omittentes ſaltem ſemel in anno, ſunt ſuſpecti de hæreſi. ibid.

Confeſſio, Confeſſus.

Confeſſio qualificata non poteſt pro parte acceptari. p 44.c.2
Confeſſionem in criminalibus poteſt judex acceptare, & rejicere qualitatem. ibid.
Confeſſio non acceptata non probat. ibid.
Confeſſio facta coram Tabellione, abſente Judice & parte, non dicitur facta in judicio. ibid.
Confeſſio non acceptata non nocet. ibid.
Confeſſio partis eſt fortior probatio, quàm quæ fit per teſtes vel inſtrumenta. ibid.
Confeſſio partis habet vim publicæ ſcripturæ. p.45 col.1
Confeſſio partis in judicio ut ſit valida quæ requirantur. ibid.
Confeſſio extrajudicialis non probat, niſi ſemiplenè. ibid.
Confeſſio quæ fit in charta ſecuritatis, an præjudicet. ibid.
Confeſſio dejecti facta in ſupplicatione nocet. ibid.
Confeſſio plenè probat in his quæ pendent à voluntate confitentis. ibid.
Confeſſio non præjudicat tertio. ibid.
Quod declaratur. ibid.
Confeſſio Procuratoris abſque ſpeciali mandato nocet domino. p 45.c.2
Confeſſio facta in articulis nocet confitenti: ſecus ſi in allegationibus juris. ibid.
Idem in libello vel poſitionibus. ibid.
Confeſſio facta in contractu inutili, vel in judicio invalido, non probat. ibid.
Confeſſio non veriſimilis non nocet. ibid.
Confeſſio facta in uno judicio non præjudicat in alio. ibid.
Confeſſio in una cauſa non nocet in alia inter alias perſonas, vel etiam eaſdem. ibid.
Confeſſio non nocet quando pro ſubſtantia actus ſolennitas requiritur. ibid.
Confeſſio ad unum finem facta, ad alium non debet operari. ibid.
Confeſſio incerta non eſt confeſſio. ibid.
Confeſſio tutoris, executoris, aut alterius adminiſtratoris, an præjudicet illis quorum negotia gerunt: ibid.
Confeſſio facta in uno actu nullo ex defectu juriſdictionis, non valet. ibid.
Confeſſio partis etiam poſt concluſum in cauſa admittitur. ibid.
Confeſſus habet pro judicato. ibid.

non

Digitized by Google

Confeſſus metu tormentorum crimen quod non commiſit, tenetur ſub pœna peccati mortalis revocare confeſſionem. ibid.

Confinia.

Confinia prædiorum quomodo probentur. p.46. col. 1.
Confinia probantur per probationes minùs perfectas. ibid.
Confinium diœceſum probatio poteſt fieri per libros antiquos, famam & adminicula. ibid.

Confirmationis Sacramentum.

in Confirmationis Sacramento ſuſceptores, ſive Patrini debent eſſe confirmati. p.46.c.1.
non Confirmatus ſuſcipiens Ordines non peccat mortaliter. ibid.
Suſcipiens confirmandum an teneatur illum erudire. ibid.

Confirmatio Actus.

Confirmatio in forma communi non tollit obſtaculum, ſi quod in actu reperiatur. p.46 c.1
Confirmatio a Rege facta cum cauſæ cognitione, de actu invalido facit validum. ibid.
Sed per confirmationem Princeps non cenſetur juri alterius tertii derogare. ibid.

Conjunctus.

Conjunctus admittitur pro conjuncto in judicio ſine mandato, data cautione de rato. p 46.c.1
Conjunctus, conſanguineus, vicinus præſumitur ſcire facta conjuncti, conſanguinei, vicini. ibid.

Conſervator.

Conſervatores ſunt Judices delegati, & qualem habeant juriſdictionem. p.46 c.2
Conſervatores qui eſſe poſſint. ibid.
Conſervatores Equitum Melitenſium ſunt Judices Ordinarii. ibid.

Conſtitutio.

Conſtitutio laïcorum etiam generaliter loquens non ligat Clericos. p 46.col.2
Conſtitutio pœnalis regulariter reſtringitur. ibid.
Conſtitutionum ſynodalium authoritas. ibid.

Conſuetudo.

Conſuetudo eſt optima legum interpres. p.47 c.1
Et contractuum. ibid.
Vim legis habet. ibid.
Conſuetudo eſt omnium juriſdictionum origo & forma. ibid.
Conſuetudo præſens attendi debet, & ſecunda tollit primam. ibid.
Conſuetudo Regni & loci vicini attenditur. ibid.
Conſuetudo unius provinciæ non extenditur ad alias. ibid.
Conſuetudo debet probari in ſpecie ibid.
Conſuetudo patriæ in judicando ſervanda eſt. ibid.
Conſuetudo in ſolvendis Decimis attendi debet. ibid.
Conſuetudo regionis in locationibus ſervanda eſt. ibid.
Et in ſolvendis Gabellis. ibid.
Conſuetudo privilegium & legem ipſam interpretatur. p.47.c.1
Conſuetudo eſt altera natura. ibid.
Conſuetudo mutari non debet. ibid.
Conſuetudo non excuſat à pœna & peccato. ibid.
Conſuetudo nautica tanquam lex ſervatur. ibid.
Conſuetudo eſt quid facti, & debet probari. ibid.
Conſuetudo antiqua & diuturna quæ dicatur, ibid.
Conſuetudo quæ dicatur immemorialis. ibid.
Et quomodo articuletur & probetur. ibid.
Habet vim privilegii. ibid.
Conſuetudo immemorialis nunquam cenſetur ſublata, niſi de ea fiat expreſſa mentio. ibid.
Quod declaratur. ibid.
Conſuetudo & obſervantia quomodo probetur p.48.c.1
Et ex quibus actibus inducatur. ibid.
Et per quod tempus reſolvatur. ibid.
Conſuetudo non extenditur de uno caſu ad alium. ibid.
Quod ampliatur & declaratur. ibid.
Conſuetudo in quo differat à præſcriptione. ibid.
Conſuetudo an introducatur per errorem. ibid.
Conſuetudo contrahentis attenditur. ibid.
Conſuetudo poteſt introduci ab una familia. ibid.
Conſuetudo communis excuſat à culpa. p.48.c.2
Conſuetudo mercatorum eſt ſervanda. ibid.
Conſuetudo in præcedentiis eſt attendenda. ibid.
Conſuetudo an introducatur per errorem. ibid.
Conſuetudo juriſdictionem dare poteſt. ibid.
Conſuetudo & ſtatutum à pari procedunt. ibid.
Conſuetudo rationalis valet etiam contra legem derogantem conſuetudini. ibid.
Conſuetudo legitimè præſcripta quando dicatur. ibid.

Contractus, Contrahere.

Contrahens cum aliquo ut tali, fatetur illum eſſe talem. p.49.c.1
Contrahentes cenſentur ſe conformare juri. ibid.
Contrahens in Regno extraneo ligatur ſtatutis illius Regni. ibid.
Contractus requirit acceptationem partis expreſſam vel tacitam. ibid.
Contractus qui debet fieri in ſcriptis, admittit pœnitentiam, donec ſcriptus ſit. ibid.
Contractus cenſetur talis qualem partes appellarunt. ibid.
Contractus verba & clauſulæ præſumuntur poni à partibus, non à Notario. p.49.c.2
in Contractibus mens potiùs quàm verba attendi debet. ibid.
Contractus eſt individuus, nec poteſt acceptari pro parte. ibid.
Contractus claudicare non debet. ibid.
Contractus cum uno celebratus non prodeſt aliis. ibid.
Contractus non præſumitur meticuloſus. ibid.
Contractus intelligitur rebus ſic ſtantibus. ibid.
Contractus ubi eſt nullus, pœna in eo poſita eſt etiam nulla. ibid.
Contractus in teſtamento factus, irrito teſtamento ſuſtinetur. ibid.
Contractus locationis eſt ultrò citroque obligatorius ibid.
Contractus emptionis cum pacto de retrovendendo quando præſumatur uſurarius? ibid.
Contractus bonæ fidei & ſtricti juris an differant jure Canonico. p.50.c.1
Contractus juſtitia eſt metienda ab eventu. ibid.
Contractus omnis præſumitur licitus. ibid.
Contractus in quo promittitur intereſſe legitimum, non eſt uſurarius. ibid.
Contractus juris gentium non ſubjiciuntur Principi ibid.
Contractus ex partium voluntate legem accipiunt. ibid
Contractui nullo ſtari non poteſt. ibid.
Contractus verba recipiunt interpretationem à conſuetudine regionis. ibid.
Contrahere non poteſt ebrius. ibid.

Contumacia.

Contumacia eſt delictum, p.50.c 1

Ea

Ea creſcente creſcit pœna. ibid.
Non datur ſine prævia monitione aut citatione. ibid.
Contumax habetur pro confeſſo. ibid.

Creditor.

Creditores quomodo agere poſſunt contra donatarium debitoris. p.50.c 2
Creditores chirographarii præferuntur creditoribus mercium ante traditionem. ibid.
Creditor invitus an cogatur facere apocham generalem. ibid.
Creditor ſuccedens debitori actionem confundit, niſi fecerit inventarium. ibid.

Culpa.

Culpa lata æquiparatur dolo in civilibus. p.50.c.2
Secus in criminalibus. ibid.
Culpâ vacare dicitur qui bono viro credit. ibid.

Curia.

Curia Romana an dicatur ubi Papa reperitur.p 50. col. 2
Curia ibi eſt ubi Rex, non tamen ubi eſt Senatus ſupplicationis. ibid.col. 2
Curia ſuprema poteſt judicare ultra allegata & probata. ibid.
Curia ſuprema admittere poteſt filium in judicio ſine patre. ibid.
Curia majorem honorem conſequitur ex abſolutione quàm ex condemnatione. ibid.

D.

Damnum.

Damnum nocet ei qui ſe conjecit in neceſſitatem. p.51.c.1
Damnum qui dat mandato domini, an teneatur ad reſtitutionem. ibid.

Datio in ſolutum.

Datio in ſolutum habet vim venditionis. p.51.c.2
Alia remiſſivè. ibid.

Debitor, Debitum.

Debitor ex pluribus cauſis, ex qua in dubio præſumatur ſolviſſe. p 51.c.1
Debitor condemnatus an & quando incarcerari poſſit, necne. ibid col.2
Debitor moroſus tenetur ad intereſſe etiam in foro conſcientiæ. p. 1 c. 1
Debitor in diem poteſt ſolvere ante tempus. ibid
Debitor in diem, ſi de fuga ſuſpectus fiat, poteſt incarcerari. ibid.
Debitor fiſci quando exigitur ante diem, deducit interuſurium medii temporis. ibid.
Debitor inops incarceratus alendus eſt à creditore. ibid.
Debitor relaxatur à carceribus data cautione. Ibid.
Debitor nullo tempore præſcribit adversùs actiones perſonales. ibid.
Debitor qui poteſt ſolvere, nec ſolvit, peccat. ibid.
Debitor qui non reſtituit dum poteſt, licèt injungat obligationem reſtituendi per teſtamentum, decedit in peccato. ibid.
Vide verbo *Defunctus*.
Debiti remiſſio non arguitur ex petitione partis, vel diſſimulatione petitionis. p.52.c.1
Neque ex reſtitutione pignoris. ibid.
Debitor ſpeciei, perempta ſpecie liberatur. ibid.
Debiti apocha ſine cauſæ expreſſione eſt nulla. ibid.
Debitum præſumitur ſolutum, vel extractum, vel indebitum, ſi per multum tempus actor diſtulit movere judicium. ibid.
Præſertim poſt mortem debitoris, cùm hæredes non ſint benè inſtructi. ibid.

Debitoris cadaver inſepultum relinqui non debet donec ſolvatur debitum. ibid.

Decima.

Decimarum fraudatores quibus pœnis à Deo puniantur. p.51.c.1
Poſſunt excommunicari. ibid.
An laïcus poſſit conveniri coram Judice ſeculari pro Decimis ? explicatur. ibid.
Decimas à laïcis Religioſi exigere non poſſunt ſine conſenſu Ep ſcopi. ibid.c.1.

Deciſio.

Deciſiones Rotæ Romanæ vim legis habent, & faciunt jus. p.52.c.2
Limitatur. ibid.
Deciſiones Neapolitanæ habent vim legis in ſuo Regno. ibid.

Decretum.

Decretum Judicis præſumitur juſtum. p.52.c.2
Decretum obreptitium nullum eſt. ibid.
Decretum in alienatione rerum minoris à quo judice interponi debeat. ibid.

Decurio.

Decuriones poſſunt taxare ſalaria legatis ſuis. pag. 52 col.2
Decuriones quando cum aliis judicibus judicant, an detur appellatio. p 53.c.1
Decuriones non poſſunt expendere bona civitatis ultra modum taxatum. ibid.
Decuriones revelantes ſecreta Concilii puniuntur. ibid.

Defunctus.

Defuncti anima an patiatur ob dilatam reſtitutionem hæredibus injunctam. p.53.c.1
Defunctorum Officium à Regularibus fit ſuper cadaveribus in eorum Eccleſiis ſepeliendis. ibid.

Delegatio debiti.

Delegatio debiti vim ſolutionis habet. p.53.col.1
ad Delegationem quæ requirantur. ibid.
Delegatio tollit exceptiones contra delegantem competentes. p 53.c.2

Delegatio juriſdictionis.

Delegati Judicis juriſdictio quomodo prorogetur. p.53 c 2
Delegatus inferioris à Principe, an & quando ſubdelegare poſſit. ibid.
Delegatus ad univerſitatem cauſarum quando dicatur. ibid.
Delegatus regulariter non poteſt ſubdelegare, quando e ſit electa induſtria perſonæ. ibid.
Delegatus accipit juriſdictionem à tempore datæ. ibid
Delegatus non admittitur, nec habet exercitium ante expeditionem & præſentationem literarum. ibid.
Delegatus in cauſa ſibi commiſſa major eſt Ordinario. ibid.
Delegata juriſdictio eſt ſtricti juris, nec extenditur ultra commiſſum expreſsè. ibid.
Delegatus excommunicare non poteſt, niſi copiam ſuæ commiſſionis dederit petenti. ibid.
Delegatus Papæ debet eſſe in dignitate conſtitutus. ibid. & ſeq.
Delegatio ſub nomine Dignitatis tranſit in ſucceſſorem, etiam re integra. p. 54 c.1
Delegatus poteſt implorare brachium ſeculare. ibid.
Delegatus poteſt ſententiam exequi. ibid.
Quod declaratur ibid.
Delegatus Principis dicitur Ordinarius, & poteſt ſubdelegare. ibid. col. 1
Delegatus Principis delinquens in territorio Judicis Ordinarii poteſt ab eo puniri. ibid.

Delega

Digitized by Google

Delegatus poteſt per ſe ſuam ſententiam mandare exequutioni uſque ad annum integrum. ibid.

Delictum, Delinquens.

Delictum non præſumitur. p.54 c.1
Delictum continuatum graviùs punitur. ibid. col.a
Delictum probatur ex fuga ibid.
Delictum extinguitur morte delinquentis. ibid.
Limitatur in pœna pecuniaria. ibid.
Delictum non præſumitur commiſſum mandato alicujus. ibid.
Quod limitatur. ibid.
Delictum præſumitur commiſſum ab eo cujus commodo cedit ibid.
Delinquenti parcitur interdum, ſi ſit vir inſignis & excellens in aliqua arte. ibid.
Delictum in omittendo levius eſt quàm in committendo. ibid & ſeq.
Delictum non imputatur ubi dolus non eſt. p.55.c.1
in Delictis ratificatio æquiparatur mandato. ibid.
Delicta puniri publicè intereſt. ibid.
Delicta ſpe impunitatis commiſſa acerbiùs puniri debent. ibid.
in Delictis animus attendi debet, non eventus. ibid.
Mandans, conſulens, auxilium præſtans eadem pœnâ puniuntur, quâ ipſe delinquens. ibid.
Delicta tam publica quàm privata ſpatio 20. annorum præſcribuntur. ibid.
Delictum ex quibus probetur commiſſum deliberato animo, & ex propoſito. ibid.
Delicti præſumptio & indicium oritur ex mala converſatione cum malis hominibus. p.55 c.2
Delinquens in una provincia an poſſit accuſari in alia ejuſdem Principis. ibid.
Delinquens obligatur ex conſenſu ad pœnam. ibid.
Delinquens excuſatur à communi æſtimatione quod non deliquerit. p.56.c.1
Delinquentes ſimul Clerici & Laïci, quilibet in ſuo foro accuſabitur. ibid.

Deportatio, Deportatus.

Deportatio eſt mors civilis. p 56.c.1
Eſt exilium perpetuum cum publicatione bonorum. ibid.
Deportatus non habet jus eligendi, nominandi, adeundi hæreditatem. ibid.
Deportatus in quo differat à relegato. ibid.

Denunciatio.

Denunciatio ſeu querela de crimine publico fieri poteſt per procuratorem. ibid.c.1
Denunciatio extrajudicialis ne quis emat, conſtituit aliquem in mala fide. ibid.
Denunciationes non ſunt de ſubſtantia matrimonii. ibid.

Depoſitarius, Depoſitum.

Depoſitum judiciale, ſive obligatio, obſignatio & depoſitio pecuniæ debitæ in loco tuto, vim habet ſolutionis, & liberat debitorem. p.56.c.2
modò Depoſitum ſit integrum. ibid.
Depoſitum quod fit per juramentum partis ante liquidationem, ad quid & de quo fiat. ibid.
Depoſitarius non poteſt uti compenſatione. ibid.
Depoſitarius qui lucratus eſt cum pecunia depoſita, tenetur reſtituere lucrum depoſitori. ibid.
Alii contrarium tenent. ibid.

Dignitas.

Dignitas quælibet habet ſua inſignia. p.56.c 2
Dignitas duplicata plus tribuit quàm una. ibid.
Dignitatis appellatione venit Canonicatus. ibid.
Dignitates Eccleſiæ Collegiatæ poſſunt conferri minoribus 22. annorum. p.57.c.1

Diſpenſatio.

Diſpenſationis definitio. p 56.col.1

Diſpenſatio ſine cauſa facta non valet, & ſine citatione eorum quorum intereſt. ibid.
Diſpenſatio inferioris in lege ſuperioris abſque cauſa legitima, nulla eſt. ibid.
Diſpenſatio irregularitatis, vel ſuſpenſionis provenientis ex delicto ad forum contentioſum deducto, non poteſt concedi ab Epiſcopo. ibid.
Neque ſuper decretis in Concilio generali. ibid.
Et Papa diſpenſans ſuper Concilio, debet facere mentionem de illo, ne gratia ſit ſubreptitia ibid.
Diſpenſatus ad Ordines non cenſetur diſpenſatus ad beneficia. ibid.
Diſpenſatur cum Viris eruditiſſimis circa pluralitatem beneficiorum. ibid.
Diſpenſatio vitiatur, tacitis circumſtantiis, veluti copula occulta. ibid.
Diſpenſatio faciliùs conceditur ubi unicum tantùm reperitur impedimentum. ibid.

Diſpoſitio.

Dipoſitio omnis intelligitur regulariter, rebus ſic ſtantibus, ut declaratur. p.57.c.1
Diſpoſitio intelligitur ut conveniat naturæ actus qui celebratur. ibid.col a
Diſpoſitio non habet locum ubi verba non conveniunt diſpoſitioni. ibid.
Diſpoſitio regulatur ſecundùm jus vigens tempore diſpoſitionis. ibid.
Diſpoſitione principali nulla exiſtente, corruunt acceſſoria. ibid.
Diſpoſitio non debet eſſe eluſoria, ſed debet intelligi omni meliori modo quo ſuſtineri poteſt. ibid.
Diſpoſitio aliquid ſupponens, non verificatur, niſi verificato ſuppoſito. ibid.
Diſpoſitio in caſo vero, an extendatur ad fictum. ibid.
Diſpoſitio una & eadem non debet diverſo jure cenſeri. ibid.
Diſpoſitio intelligitur ut verba ſonant. ibid.
Et de prima & unica vice. ibid.
Ampliatur & reſtringitur ſecundùm jus commune. ibid.
Diſpoſitio omnis ſemper intelligi debet de actu valido. ibid.
Diſpoſitio omnis an debeat intelligi de perſona habili. ibid.
Diſpoſitio generalis generaliter intelligenda eſt, p. 58.c.1
Niſi reſtringatur ex ratione particulari. ibid.
Diſpoſitio generalis non comprehendit caſus in ſpecie privilegiatos, vel de quibus diſponi non poteſt. ibid.
Diſpoſitio limitata limitatum producit effectum, ibid.
Diſpoſitio ſpecialis derogat generali. ibid.
Diſpoſitio legis & hominis an æquiparentur. ibid.
Diſpoſitio extenditur ad id quod eſt conſequens. ibid.
Diſpoſitio non operatur ultra intentionem diſponentis. ibid.
Diſpoſitio reſtringitur ſecundùm ſuam cauſam. ibid.
Et ad terminos rationis. ibid.
Diſpoſitio hominis intelligitur de præſentibos. ibid.
in Diſpoſitione voluntas & poteſtas requiritur, p 58.c.2
in Diſpoſitione generali cenſetur excepta perſona loquentis. ibid.
Diſpoſitionem non mutant quæ ſecundariò veniunt. ibid.
Diſpoſitio facta per nomina propria non extenditur ad alias perſonas. ibid.

Diſpoſitum in principali, cenſetur etiam in dependentibus diſpoſitum. ibid.
Diſpoſitum in uno ex æquiparatis, etiam militat in alio. ibid.

Diſtributiones.

Diſtributiones quotidianæ non computantur in valore beneficii. p.58 c.2
Sunt quodammodo loco alimentorum. ibid.
Diſtributiones quibus debeantur. p.59 c.1
Diſtributiones lucratur Lector Theologus. ibid.
Et abſens ex privilegio Pontificis. ibid.
Et infirmus, vel incarceratus injuſtè. ibid.
Vide *Carcer*.
Diſtributiones quotidianæ non obligantur pro debito. ibid.
Diſtributiones amittunt excommunicati, ſuſpenſi, & interdicti. ibid.

Diviſio.

Diviſio habet vicem emptionis & venditionis. p.59. col. 2
Et permutationis. ibid.
Diviſio fundi non præjudicat hypothecæ creditoris. ibid.
Diviſione facta inter condominos, vel cohæredes, an evictio locum habeat. ibid.

Doctor, Doctoratus.

Doctorum laudes, remiſſivè p.59 c.2
Doctor dicitur in dignitate conſtitutus. p 60 c.1
Doctores habent jus Annuli. ibid.
Doctor eſſe poteſt minor 25. annorum. ibid.
Doctores inter Nobiles cenſentur. ibid.
Doctores quaſi radii ſolis ſplendent. ibid.
Doctorari qui juravit nullibi, quàm Conimbricæ, intelligitur rebus ſic ſtantibus. p.60.c.1
Doctor creatus cum rigore examinis, præfertur aliis tantùm bullatis. ibid.
Et cæteris paribus, prior præfertur poſteriori. ibid.
Doctor utriuſque juris præfertur Doctori in uno tantùm. ibid.
Doctor præfertur militi. ibid.
Doctor in collatione beneficii, vel receptione Ordinis examinandus non eſt. ibid.
Doctor bullatus ſeu indoctus non gaudet privilegiis Doctorum. ibid.
Doctorum appellatione veniunt Magiſtri Artium. ibid.
Et Licentiati, in favorabilibus. ibid.
Doctorum privilegio gaudent Advocati Conſiſtorialis Curiæ, & Domus ſupplicationis. ibid.
Doctor pro debito civili incarcerari non debet. p 60 col.2
Doctorum authoritas plurimùm poteſt. ibid.
Doctoris opinio excuſat litigantem à calumnia & condemnatione expenſarum. ibid.
Doctori multùm prodeſt invenire deciſionem in terminis, nec reſpondere per regulas generales. ibid.
Doctori aliquid afferenti in conſiliis magis eſt credendum, quàm in lecturis. ibid.
Doctorum opiniones variæ faciunt rem ambiguam. ibid.

Dolus.

Dolus eſt delictum. p 60 c.2
Dolus ubi abeſt, non dicitur delictum pœnâ dignum. ibid.
Dolus non præſumitur donec probetur. ibid.
Præſumitur ex brevitate temporis. ibid.
Et in eo qui facit quod facere non debuit, & viciſſim. p.61.c.1
Dolus præteritus, aut futurus quando videatur remiſſus. ibid.
Dolum dolo repellere licet. ibid.col.1
Dolo facit qui petit quod reſtituere debet. ibid.
Dolus præponderat culpæ quod declaratur. ibid.
Dolo faciliùs circumvenitur mulier propter ſexus fragilitatem, & faciliùs probatur. ibid.
Dolus præſumitur ex interpoſitione perſonæ ad aliquid faciendum. ibid.

Domicilium.

Domicilium quid? & quot ſint ejus ſpecies? an pro libito mutari poſſit. p.61.c 1
Domicilium ex ſola decennali habitatione an præſumatur contrahi. ibid.
Domicilium originis eſt immutabile. ibid.

Dominium, Dominus.

Dominium quo pacto probetur. p.61 c.2
Dominium & poſſeſſio in rebus corporalibus per traditionem acquiritur. ibid.
Dominium vel poſſeſſionem importat genitivus. ibid.
Dominium an poſſit quæri ex pluribus cauſis. ibid.
Dominos plures habere oneroſum eſt. ibid.
Dominium probans ex emptione, debet etiam probare venditorem fuiſſe dominum. ibid.
Dominii quæſtionem non poteſt movere qui habet cauſam à me. ibid.
Domino ſi rem Princeps auferat, tenetur pretium reſarcire. ibid.
Dominii appellatione propriè venit directum, lato modo etiam utile. ibid.
Dominium directum tempore immemoriali acquiritur. p.62.c.1
Domini directi intereſt habere plures vaſſallos. ibid.
Domini non poſſunt collectam imponere vaſſallis. ibid.
Neque confiſcationem. ibid.
Neque revocare ab exilio. ibid.
Neque habere Senatum, ſed tantùm Auditores. ibid.
Neque creare nova Officia. ibid.

Domus.

Domus appellatione quæ veniant. p.62.c.1
Domus quæ reficitur mea pecunia, ut mihi tacitè hypothecata ſit, quæ requirantur. ibid.
Domus mobilia relinquens quid cenſeatur legaſſe. ibid. col. 2

Donatio, Donare.

Donatio filio legitimo facta à Clerico in vita, conferri non debet. p.62.c.2
Donatio dotis facta per avum nepti, non confertur, nec imputatur. ibid.
Donatio pro ingreſſu monaſterii an conferatur. ibid.
Donatarius certæ rei non tenetur ad debita defuncti. ibid.
Donator poteſt apponere conditiones quas voluerit in donatione. ibid.
Donatio præſumitur in viro nobili & divite aliquid concedente. ibid.
Donatio præſumitur inter affines & conjunctos in certis caſibus. ibid.
Donatio tertiæ inter vivos non valet. ibid.
Donatio inofficioſa non revocatur in totum. p. 62 c 2
Donatio venit appellatione contractus. ibid.
Donatio facta præſenti & tacenti valet. ibid.
Donare non præſumitur mulier. ibid.
Donatio an & quomodo fieri poſſit abſenti. ibid.
Donare prohibitus non poteſt in teſtamento relinquere. p.63 c.1

Donatio tranſit ad quoſcunque ſucceſſores. ibid.
Donatio facta cum pacto, quod poſt mortem donatarii tranſeat ad Tertium, ao poſſit revocari. ibid.
Donatio 1egulariter non præſumitur. ibid.
Donatio omnium bonorum eſt dilapidatio, nec valet regulariter. p 63.c 2
Quid ſi facta ſit Eccleſiæ? ibid.
Donatio Eccleſiæ facta à Conſtantino fuit valida & legitima. ibid.
Donatio facta Eccleſiæ non revocatur ob ingratitudinem Prælati, ſeu Rectoris. ibid.
Donatio ob ſervitia non revocatur. ibid.
Donatio ob benemerita præſumitur in dubio facta filio. ibid.
Donatio remuneratoria non videtur facta motu proprio, nec revocari poteſt. p.64.c.1
Donatio & nominatio in teſtamento facta valet, & an poſſit revocari. ibid.
Donatio ob cauſam dicitur quæ fit ſob conditione ferendi arma donatoris. ibid. col 1
Donatio ob cauſam non revocatur ex capite ingratitudinis. ibid.
Donatio ſimplex facta à patre filio in poteſtate exiſtenti, non valet. p.64 c.1
Donatio facta ab ægroto, ſi mortis mentio non fiat, præſumitur inter vivos. ibid.
Donatio causâ mortis præſumitur, ſi mortis mentio fiat. ibid.
Quid ſi adjiciatur pactum de non revocando in verbis diſpoſitionis. ibid.
Donationes Regiæ in Luſitania exſpirant morte concedentis. ibid.

Dos.

Dos eſt proprium mulieris patrimonium. p.64 c.2
Dotis titulus eſt oneroſus. ibid.
Dotis promiſſioni non poteſt imponi onus. ibid.
Dotis privilegia, remiſſivè. ibid.
Dotis cauſam non comprehendit diſpoſitio generalis. ibid.
Dos dicitur cauſa pia. ibid.col 2
Dotis in cauſa an ſufficiant leviores probationes. ibid.
Dos non debetur niſi ſequuto matrimonio. ibid.
Dotis appellatione venit promiſſa tantùm. ibid.
Dos & donatio propter nuptias pari paſſu ambolant. ibid.
Et pro ſolutione Dotis manet Tertia tacitè obligata. ibid.
Dotare tenetur pater filiam etiam emancipatam, etiam nuptam ſine ejus conſenſu. ibid.
Dotare an & quando teneatur pater iterum, priori dote amiſſa. p.65.c.1
Dos an poſſit revocari propter ingratitudinem. ibid.
Dos annullari poteſt ex capite doli. ibid.
Dos confeſſata à marito non habet jus probationis. ibid.
Dos æſtimata efficitor mariti. ibid.
Dotis fructus tenetur pater ſolvere à tempore dotis promiſſæ. ibid.
Dotata filia poteſt venire contra dotem, data enormiſſima læſione. ibid.
Dotis fructus augent dotem. ibid.
Dotare an poſſit maritus filiam alterius matrimonii ſine conſenſu uxoris de bonis communibus. ibid.
Dos à patre data præſumitur congrua. ibid.
Dos congrua quæ dicatur. ibid.
Dos major eſt conſtituenda propter nobilitatem. ib.
Dotem poteſt uxor repetere, divortio facto. p.65. col.2
Dotis commoda & incommoda. ibid.
pro Dote poteſt mulier ſoluto matrimonio retinere propria authoritate bona mariti. ibid.
Dotare qoando teneatur avus paternus vel maternus neptem. ibid.
Dotans frater ſororem an poſſit ſibi ſtipulari dotis reverſionem. ibid.
Dotare & alere tenetor Clericus ſororem inopem ex redditibus beneficii. ibid.c.2

E

Eccleſia.

Ecceſia eſt congregatio fidelium. p.66 col.1
Eccleſia indiget viris literatis ibid.
Eccleſia æquiparatur minori. ibid.
Eccleſia Romana eſt caput, mater & magiſtra omnium Eccleſiarum. ibid.
Eccleſiæ Bracharenſis prærogativæ. ibid.
Eccleſia Collegiata quæ dicatur p.67.c.2
Eccleſiæ Collegiatæ præbendas qois conferat. ibid.
Eccleſiæ Vimaranenſis præbendæ quomodo, & à quibus conferantur. ibid.
Eccleſiæ Parochialis Rector dicitur in ea Prælatus. p.67.c.1
Eccleſiæ Parochialis Rector oblationes omnes percipit. ibid.
Eccleſia Romana in his quæ ſunt fidei, errare non poteſt. ibid.
Eccleſia dicitur mater pauperum. ibid.
Eccleſia læſa ob negligentiam Prælati, an poſſit petere reſtitutionem. p.67.c.2
Eccleſiæ in utilitatem ſi motuum verſum ſit, obligatur. ibid.
Eccleſiæ unio quanto tempore præſcribatur. ibid.
Eccleſiæ Sede vacante ceſſat præſcriptio contra illam. ibid.
Eccleſia ſemper poſſidere dicitur ibid.
Eccleſiæ Operarius an poſſit eſſe laïcus. ibid.
Eccleſia dives tenetur alere Patronum. pagina 67. col.2
De ſedilibus quæ habentur in Eccleſiis, plura notatu digna traduntur. ibid.
Et quæ actio competat contra turbantes. ibid.
Eccleſiæ portam manu tenens, gaudet immunitate. ibid.
Eccleſia in dubio præſumitur libera à jurepatronatus. ibid.
Eccleſia an & quaodo teneatur ad onera realia. ibid.
Eccleſia quando cenſeatur pollota ſanguinis vel ſeminis effuſione. ibid.
Eccleſia polluta à quo reconciliari debeat. p.68.c 1
Eccleſia an debeat habere juriſdictionem. ibid.
Eccleſia habens temporalem juriſdictionem, venit appellatione Domini temporalis, & Iudex ab ea conſtitotus dicitur ſecularis. ibid.

Eccleſiaſticus

Eccleſiaſticus poteſt eſſe Conſiliarios Regis, & conſulere etiam in criminalibus, & facere ſtatuta quæ pœnam mortis irrogant, abſque irregularitate. p.68.c1
Eccleſiaſticus Iudex non poteſt laïcos incarcerare extra caſum hæreſis vel ſortilegii. ibid.
Eccleſiaſtici non debent cogi ſolvere exactiones abſque urgenti neceſſitate, & conceſſione Apoſtolica. p.68.c.2

Eccleſiaſtici quando poſſint cogi ad contribuendum pro ſumptibus belli. ibid.

Electio, Eligere.

Electione alicui commiſſa, ſi is nolit arbitrari, evaneſcit compromiſſum. p 68.c.2
Quod declaratur. ibid.
Eligens dignum ad beneficium, omiſſo digniore, an peccet mortaliter & teneatur ad reſtitutionem. ibid.
Electione canonicè facta, quæſitum eſt jus electo. ibid. & ſeq.
Electores excommunicati privantur activè & paſſivè, jure eligendi. p.69.c.1
Limitatur. ibid.
Electionem Officialis Civitatis non ritè factam poteſt quilibet de populo impugnare. ibid.
Eligere nemo poteſt ſeipſum. ibid.
Limitatur. ibid.c.1
ad Electionem canonicam requiritur major pars reſpectu totius Capituli. ibid.

Eleemoſyna.

de Eleemoſynæ obligatione, virtute, & effectu, remiſſivè. p.69.c.2
Eleemoſyna in extrema neceſſitate eſt de præcepto. ibid.
Eleemoſyna potiùs eſt danda conſanguineis indigentibus quàm extraneis. ibid.
Eleemoſynam an uxor facere poſſit ſine conſenſu mariti. ibid.

Emphyteuſis, Emphyteuta.

Emphyteuta & colonus in multis differunt. p.70. col. 1
Emphyteuſis requirit ſcripturam. ibid.
Emphyteuſis ex quibus præſumatur conceſſa, licèt inſtrumentum non oſtendatur. ibid.
Emphyteuta naturaliter poſſidet. ibid.
in Emphyteuſi bonorum Eccleſiæ nihil ſolvitur pro ingreſſu. ibid.
Emphyteuta nominatus ſtatim jus acquirit etiam ante poſſeſſionem. p.70.c.2
Emphyteutiens contractus non transfert dominium ante traditionem. ibid.
Emphyteuticus contractus eſt ſtrictijuris. ibid.
in Empbyteuſi quod ſolitum eſt attenditur. ibid.
Emphyteuſis eſt contractus. ibid.
Emphyteuta dici poteſt procurator in rem ſuam. ibid.
Emphyteuſis in dubio præſumitur antiqua. ibid.
Emphyteuſis ſimpliciter accepta intelligitur ſecundùm ejus naturam. ibid. & ſeq.
Emphyteuta non poteſt recedere à tenore contractus. p.71 c.1
in Emphyteuſi tenor primæ inveſtituræ ſervandus eſt. ibid.c.1
Emphyteuſis non poteſt transferri in eum qui non eſt vocatus ex forma inveſtituræ. ibid.
Emphyteuta non poteſt mutare rei formam, & deteriorem facere ſine domini conſenſu ibid.
in Emphyteuſi non habet locum jus accreſcendi. ibid.
Emphyteuſis non eſt donatio, nec requirit inſinuationem. ibid.
Emphyteuta tenetur recognoſcere novum dominum, & illi oſtendere titulum. ibid.
Emphyteutica conceſſio revocatur per ſupervenientiam liberorum. p.71.c.1
in Emphyteuſi locum habet remedium *legis* 2. C. *de reſcind. vend.* ibid.
Quod declaratur. ibid.
Emphyteuſis fit ad prædia melioranda. ibid.
Emphyteuſi conceſſa pro tribus perſonis, ſunt tres conceſſiones. ibid.
Et maritus, & uxor reputantur pro una vita & perſona. ibid.
Emphyteuſis jus durat in vita primi emphyteutæ, licèt transferat rem in alium. p 71.c.2
Emphyteoſis quando tranſit ad comprehenſos in inveſtitura, non requiritur conſenſus domini directi. ibid.
Emphyteuta non nominante ſucceſſorem, dominus eligit. ibid.
Emphyteuta non exhibens Inſtrumentum conceſſionis, expelli poteſt. ibid.
Emphyteuta Eccleſiæ in dubio præſumitur tertia perſona. ibid.
Emphyteuta non poteſt emphyteuſim pignori dare, niſi pro ſua vita. ibid.
Emphyteuta Eccleſiæ com poteſtate nominandi ſucceſſorem, an poſſit fratriam, vel Collegiom nominare. ibid.
Emphyteuſi conceſſa in dotem filiæ, an & quando requiratur conſenſus domini. p.72.c.1
Emphyteuta qui habèt poteſtatem nominandi in vita vel in morte, an poſſit variare. ibid.
Emphyteuſis non communicatur inter maritum & uxorem. ibid.
Emphyteuſi conceſſà alicui & filio, deficiente filio non poteſt nominari extraneus ibid.
Emphyteuſis perpetua non poteſt dividi per æſtimationem. ibid.
Emphyteuſi accepta pro ſe & uxore, & uno ex liberis, decedente uxore, ad quem pertineant fructus. p.72.c.2
Emphyteuſis conceſſa filiis, non comprehendit filias. ibid.
Emphyteuſis poteſt concedi alicui in remunerationem ſervitii de aliqua terrula Eccleſiæ cum parva penſione. ibid.
Emphyteuſis non poteſt fieri de manſo, ſeu paſſalibus Eccleſiæ ſine licentia Papæ. ibid.
in Emphyteuſim iterum concedi poteſt res emphyteuticari ſolita ſine ſolemnitate. ibid.
Emphyteuticari an poſſint bona beneficii patronati abſque conſenſu Patroni. ibid.
Emphyteuſis non poteſt vinculari in majoratu. ibid.
in Emphyteuſi poſſeſſio capta in prædio principali extenditur ad omnia. ibid.
in Emphyteuſi non admittuntur conditiones & gravamina. ibid. & ſeq.
Emphyteuſis vacans per mortem ſolùm conceditur proximioribus. ibid.
Emphyteuſis non poteſt alienari in potentiorem. ibid.
in Emphyteuſi non poteſt nominari Eccleſia. ibid.
Emphyteuſim Eccleſiaſticam, quæ ad fiſcum pervenit, poteſt Eccleſia intra biennium revocare. ibid.
Emphyteuta prædiorum fiſcalium poteſt liberè alienare, ſalvo canone fiſco debito ibid.
Emphyteuta primus an poſſit alienare, vel renunciare in manibus domini. ibid.
Emphyteuſi finita, finitur etiam ſubemphyteuſis. ibid.
Emphyteuſis renovatio poteſt legari. pagina 73. col. 2
Emphyteuſim poteſt revocare uſufructuarius. ibid.
Emphyteuſis renovata cenſetur eadem ibid.
Emphyteuſi extincta, eſt locus gratificationi inter conſanguineos. ibid.
Emphyteuta renuncians in manibus domini, an præjudicet ſubemphyteutæ. ibid.
Emphyteuſim ſibi renovari poteſt petere agnatus ultimi

timi poſſeſſoris intra 30. annos, & ad hoc compellere dominum directum. ibid.
Emphyteuta ſubemphyteuticans non cenſetur à ſe abdicare dominium utile, nec poſſeſſionem naturalem. ibid.
Emphyteuta vagabundo exiſtente, dominus directus rem alteri concedere poteſt. p 74.c.1
de Emphyteuſi Eccleſiaſtica lite mota, ad quem judicem eatur. ibid.
Emphyteuſi finita an poſſit dominus directus poſſeſſionem capere propria authoritate. ibid.
Emphyteuſi finita dominium utile cunſolidatur cum directo. ibid.
Emphyteutico titulo finito dominium utile conſolidatur. ibid.
Emphyteuta præſcribit utile dominium contra alium Emphyteutam ſpatio 10. annorum inter præſentes, & 20. inter abſentes. ibid.
Plura de præſcriptione. ibid. & ſeq.
Emphyteutico titulo nondum finito, non poteſt res in Emphyteuſim concedi. p.74.c.2
Emphyteuta emente emphyteuſim à domino directo, fit conſolidatio. ibid.
Emphyteuſim an poſſit dominus directus ſibi retinere, ut eam alteri det. ibid.col 1
in Emphyteuſi non poſſunt parentes filiis præjudicare. ibid.
Emphyteuticus titulus ex quibus præſumatur. ibid.
in Emphyteuſi ſeculari poſſunt ſuccedere legitimati a Principe ſeculari; in Eccleſiaſtica verò legitimati à Papa. p 75.col 1
Emphyteuſi conceſſa primò ſpuriis, in ea admittuntur. ibid.
De ſucceſſione illegitimorum in Emphyteuſi ſeculari vel Eccleſiaſtica. ibid.
Emphyteuſis Eccleſiaſtica poteſt tranſire ad extraneos hæredes. p.75 c.2
Non venit in confiſcatione bonorum. ibid.
in Emphyteuſi pater nominans in teſtamento unum ex filiis, juſtè ſolus habebit Emphyteuſim, cæteri agent ad æſtimationem. ibid.
Emphyteuſim capere poteſt filius, & repudiare hæreditatem patris. ibid.
Emphyteuſis accepta pro ſe & uxore & filiis utriuſque, an poſſit devenire ad filios ſecundi matrimonii. ibid. & ſeq.
Emphyteuſim de pacto & providentia ſi pater vendat, non cenſetur vendere jus filiorum. p 76.c.1
Emphyteuſi ex pacto & providentia cadente in commiſſum, præjudicatur ſucceſſoribus. ibid.
Emphyteuſim hæreditariam poteſt pater uni ex filiis prælegare, nec tunc locus erit incapitationi ibid.
Emphyteuſis acceptata pro ſe & filio, an poſſit alienari in præjudicium filii. ibid.
Emphyteuſis conceſſa pro deſcendentibus hæredibus utramque qualitatem requirit. ibid.
Emphyteuſis cum onere molendi pro domino directo, an obliget etiam pro illius hæredibus. p.76.col.2
Emphyteuſis unica ſufficit cum ſpatio 40. annorum, ut bona emphyteuticari ſolita dicantur. ibid.
Emphyteuſis dividi non debet ſine conſenſu Domini: quod declaratur. ibid.
Emphyteuta non poteſt tranſigere, vel compromittere ſuper emphyteuſi ſine conſenſu domini. ibid.
Emphyteuta alienans emphyteuſim irrequiſito domino, an amittat jus ſuum. p.77.c.1
Quid ſi addita ſit clauſula, *Si Domino placuerit*, vel *Salvo jure Domini*. ibid.
Quid ſi tertius ſolvat pro eo. ibid.
Emphyteuta poteſt donare jus ſuum ſine conſenſu domini. ibid.
Et conſtituere uſufructuarium. ibid.
Emphyteuta non ſolvens penſionem, an & quomodo cadat in commiſſum. ibid.
Emphyteuſis juſta penſio quæ dicatur. p 78 c.1
Emphyteuta an teneatur ſolvere tributa jam decurſa. ibid.
Emphyteuta dejecto per vim, poteſt dominus directus agere interdicto *unde vi*. ibid.
Emphteuta alienans per clauſulam conſtituti, non incidit in commiſſum. ibid.
Quod declaratur. ibid.
Emphyteutæ aſſerenti ſe ſolviſſe, incumbit onus probandi. p.78 c.2
Et ſufficit probare ſolutionem pro tribus annis proximè præteritis. ibid.
Emphyteuta cadit in commiſſum ob non ſervata pacta. ibid.
Emphyteuta alienans partem emphyteuſis, amittit tantùm illam partem. p.78.c.2
Emphyteutæ quomodo conveniri poſſint pro ſolutione penſionis. ibid.
Emphyteuta non ſolvens penſionem, non incidit in commiſſum ante ſententiam declaratoriam. ibid.
Emphyteuſi inter plures hæredes diviſa, ſi unus non ſolvat penſionem, an cæteri cadant in commiſſum. p.79 c.1
in Emphyteuſi hæreditaria teſtator poteſt præjudicare hæredibus. ibid.
Emphyteuſis fructus acceptæ pro ſe & uxore, & uno ex liberis. ibid.

Emptio, Emptor.

Emens ſcienter rem fideicommiſſo ſubjectam, non habet recurſum contra venditorem. p.79.c.1
Emptum ex pecunia mea, an ſit meum. ibid.
Emptio poteſt fieri in favorem alicujus perſonæ nominandæ intra annum. ibid.
Emptio in dubio præſumitur facta ex pecunia ſolventis. ibid.
Emptio per interpoſitam perſonam facit dolum præſumi. ibid.
Emptio cum pacto de retrovendendo quas conditiones requirat, ne dicatur uſuraria. ibid.
Emptionem non probat tractatus. ibid.c.1
Emptor an poſſit agere de evictione contra venditorem antequam res evincatur. ibid.
Emptor primus an & quando præferatur ſecundo, cui res tradita eſt. ibid & ſeq.

Epiſcopus.

Epiſcopus vocatur ſpeculator. p.79 c.2
de Epiſcopi dignitate, & officio. ibid.
Epiſcopus non poteſt eligi, niſi habeat ætatem 30. annorum. ibid.
Epiſcopi nominati per Reges non poſſunt adminiſtrare ante confirmationem ſummi Pontificis. ibid.
Epiſcopus ingrediens civitatem quomodo ſit recipiendus. ibid.
Epiſcopus qualiter & quando teneatur Synodum diœceſanam congregare. ibid.
Epiſcopus Canoniſta an & quando Theologo præferatur. p.80.c.1
Epiſcopus quaſi contrahit cum Eccleſia acceptando prælaturam. ibid.
Epiſcopus habet fundatam juriſdictionem ſuam in tota diœceſi. ibid.
Epiſcopus eſt ordinarius collator beneficiorum in ſua diœceſi. ibid.

Epiſcopi abutentes alternativa, eam mittunt. ibid.
Epiſcopus non poteſt diſpenſare contra Concilium generale. ibid.
Epiſcopus debet eſſe ſine genealogia. p.80 c.1
Epiſcopus prohibetur conferre beneficia conſanguineis uſque ad 4. gradum, & affinibus uſque ad 3. ibid.
Epiſcopus poteſt habere fiſcum. ibid.
Epiſcopus an & quando poſſit bona Eccleſiæ emphyteuticare. ibid.
Epiſcopo mortuo, exſpirant officia ab eo conceſſa. ibid.
Epiſcopus non habet vocem in Capitulo. p. 80. c.2
Epiſcopus an poſſit ſuſpendere Interdictum à jure vel ab homine poſitum. ibid.
Et abſolvere ſubditum à cenſuris. ibid.
Epiſcopo qui caſus ſint reſervati. ibid.
Epiſcopi authoritas circa diſpenſationes matrimoniales, & irregularitates. ibid.
Epiſcopus an poſſit diſpenſare cum illegitimo ut Beneficium obtineat. ibid.
Epiſcopus quid poſſit in Exemptos extra locum exemptum delinquentes, vel contrahentes p. 80. col 2
Epiſcopi illius loci, in quo Confeſſio Sacramentalis, approbatio neceſſaria eſt. ibid.
Epiſcopus recuſari non poteſt in caſibus vitationis & correctionis ibid.
Epiſcopus poteſt teſtari de patrimonialibus p.81 c 1
Et à judice ſeculari inventarium conficitur. ibid.
Epiſcopi ut poſſint teſtari de bonis intuitu Eccleſiæ quæſitis, quid requiratur. ibid.

Error.

Errans non amittit rem ſuam. p.81 c.1
Error in nomine, ſi de re conſtet, non vitiat diſpoſitionem. ibid.
Error excludit conſenſum. ibid.
Error in facto proprio non relevat. ibid.
Limitatur, ibid.
Error in facto alieno excuſat. ibid.

Exceptio.

Exceptio debet eſſe de Regula, cui ſtandum eſt ubi non datur exceptio, p.81 col.2
Exceptio tertii poſſeſſoris impedit executionem, ibid.
Exceptiones calumnioſas poteſt Iudex rejicere. ibid.
Exceptio poteſt opponi, ne quis poſſeſſionem capiat. ibid.
Exceptionem videtur judex rejicere procedendo ad ulteriora. ibid.
Exceptio impuritatis ſanguinis debet plenè probari. ibid col.1
Exceptio incompetentiæ an poſſit opponi poſt ſententiam. ibid.
de Exceptione oppoſita contra Regium reſcriptum. ibid.
Exceptio ſubreptionis ſuſpendit executionem reſcripti. ibid.
Exceptio non facit cauſam per ſe. ibid.
Exceptionem debet reus plenè probare. ibid.& ſeq.
Exceptio ſolutionis oppoſita ante ſententiam non poteſt opponi executioni illius. p 82.c 1
Exceptio rei judicatæ ut impediat curſum cauſæ, quæ requirantur. ibid.
Exceptio excommunicationis poſt concluſum in cauſa opponi poteſt. ibid col. 2
Exceptio nullitatis incontinenti probanda impedit executionem ſententiæ. ibid.
Exceptio ne quis conveniatur ultra quam facere poſſit, quando competat, necne. ibid.
Exceptione competentes principali, competunt fidejuſſori. ibid.col.2

Excommunicatio, Excommunicatus.

Excommunicatio probatur per famam. p.82.c.2
Excommunicare poſſunt qui habent juriſdictionem Eccleſiaſticam in foro exteriori. ibid.
Excommunicatus in dubio quis non præſumitur. ib.
Excommunicatus non poteſt aſſiſtere in Capitulo. ibid.
Excommunicationis nullitatem allegans probare debet. ibid.
Excommunicatio major ſupponit peccatum mortale. ibid.
ad Excommunicationis validitatem citatio neceſſaria eſt. ibid.
Excommunicato præſente prohibetur quis audire & celebrare Officia divina. ibid.col.2
Excommunicantur aſſaſſini. p 83.c.1
Excommunicatio lata à delegato nulla eſt, niſi det copiam ſuæ delegationis. ibid.
Excommunicatus poteſt quis declarari abſque monitione, data contumacia. ibid.
Excommunicationis mala, remiſſivè. ibid.
Excommunicatus poteſt iterum excommunicari per aggravationem. ibid.
Excommunicatus vitandus non poteſt reſignare beneficium. p.83.c.1
Excommunicatio non eximit à ſolutione penſionis. ibid.
Excommunicatus privatur fructibus beneficii, & diſtributionibus. ibid.
Quod declaratur. ibid.
Excommunicatus juſtè quomodo lucretur diſtributiones quotidianas. ibid.
Excommunicans injuſtè tenetur ad damnum & intereſſe. ibid.col.1
Excommunicatus injuſtè Clericus divinis ſe immiſcens, fit irregularis. p.83.c.2
Excommunicationis timor inducit metum gravem. ibid. col. 1
Excommunicatio, ſive juſta, ſive injuſta, ſemper timenda eſt. ibid.
Excommunicationem injuſtam contemnens peccat mortaliter. ibid.
Excommunicatio injuſta ligat. ibid.
Excommunicatus inſordeſcens per annum, de hæreſi ſuſpectus eſt. ibid.
Excommunicatus per annum & ultra pro cauſa merè civili, an privetur beneficiis. ibid.
Excommunicatus Iudicis officio fungi non poteſt. ibid.
Excommunicatus ut actor non auditur in judicio, nec per procuratorem. p.84.c.2
Excommunicatus poteſt ad ſui defenſionem omnes exceptiones allegare in judicio. ibid.
Excommunicationis majoris abſolutio quo ritu fiat. ibid.col.1
Excommunicationis minoris aliqua remiſſivè. ibid.
Excommunicatum ſe non fatetur petens abſolutionem ad cautelam. ibid.
Excommunicatus nominatim quando poſſit abſolvi virtute Iubilæi. ibid.
Excommunicatio lata contra aliquem donec ſatisfecerit, ſequuta ſatisfactione etiam requirit abſolutionem. ibid & ſeq.
Excommunicatus ab homine debet abſolvi ab excommunicatore. p.84.c 2
Excommunicatio ab homine per mortem judicis exſpirat. ibid.
de Excommunicatione lata cum reincidentia, aliqua remiſſivè. ibid.

Excom

Excommunicatum faciens promoveri ad Ordines Sacros ſuſpenſionem incurrit indiſpenſabilem. ibid.
Excommunicatus denuntiatus in una diœceſi, debet vitari in omnibus. ibid.
Excommunicatus poteſt petere teſtitutionem in integrum. ibid.
Excommunicatus non poteſt agere remediis reſtitutoriis. ibid.
Alia notabilia de his quæ Excommunicatus facere poteſt vel non. ibid.& ſeq.
Excommunicatus poteſt contrahere. p.85 c.1.
Et nominare ad emphyteuſim. ibid.
cum Excommunicato carcerato poteſt communicare cuſtos carceris ibid.
Excommunicatus teſtificari non poteſt. ibid,
An poſſit executor teſtamenti. ibid.
Excommunicatus poteſt teſtari. ibid.
Excommunicatus ob levem Clerici percuſſionem poteſt abſolvi ab Epiſcopo. ibid.
Excommunicatus poteſt appellare & proſequi ſuam appellationem. ibid.
Excommunicationis ſententia non ſuſpenditur per appellationem. ibid.
Excommunicatio poſt appellationem juſtam lata eſt ipſo jure nulla. ibid.

Executio, Executor.

Executio poteſt fieri contra Clericos in redditibus beneficiorum ibid.
Executionem literarum Apoſtolicarum impedientes incurrunt cenſuras Bullæ Cœnæ Dominicæ, ut declaratur. ibid.
Executor literarum Apoſtolicarum debet eſſe conſtitutus in dignitate Eccleſiaſtica. ibid.
Limitatur; niſi datus ſit tantùm ad compellendum. ibid.
Executor Apoſtolicus non poteſt exercere ſuam juriſdictionem, literis non præſentatis. ibid.
Executoris Apoſtolici poteſtas quando exſpiret. ibid. & ſeq.
Executores gratiarum poſſunt delegare p. 86. c. 2.
Executor gratiæ habens cauſæ cognitionem poteſt regulari. ibid.
Executor gratiæ Apoſtolicæ quando teneatur ſuperſedere, & remittere cauſam Ordinario in prima inſtantia. ibid.
Executor Apoſtolicus quo pacto procedere debeat ibid.
de Executoribus Executorialium Rotæ, remiſſivè. ibid.
Executor redditur mixtus ubi adeſt intruſus, vel comparet contradictor. ibid.
Executor non poteſt cognoſcere de exceptionibus quæ reſpiciunt merita cauſæ principalis. ibid.
Executione facta in re adjudicata victori, an Reus poſſit petere ſummam melioramentorum depoſitam, data cautione. ibid.
Executor juris dicitur Executor juſtitiæ. pag. 87. col. 1 ibid.
Executores ſententiarum variare poſſunt, nec eis opponitur litiſpendentia. ibid.
Executoris poteſtas pendet ex forma mandati. ibid.
Executoris mandato acta valida ſunt. ibid.
in Executivis an ſit ſuperſedendum mandato Principis. ibid.
Executio fieri non poteſt in emphyteuſi nominationis niſi vivente domino. ibid.
Executio ubi facta eſt à jure, non admittitur moræ purgatio
Executio non poteſt fieri per apocham non recognitam. ibid.
Executio fit pro cenſu, captis pignoribus. ibid.
Executio non fit pro tacita reconductione, ſed procedendum eſt viâ ordinariâ. ibid.
Executio non poteſt fieri ſine ſententia & citatione partis. ibid.
Executione ſententiæ debet citari pars principalis, etiamſi ſit abſens, & non poteſt citari procurator. ibid.
Executio differtur ubi Tertius appellat. ibid.
Executionis quis debeat eſſe Iudex à quo, vel ad quem. p.87.c.2.
Executio retardari non poteſt ex clauſula ſolita apponi, *ſine præjudicio executionis, &c.* ibid.
Executor an debeat citare intruſum, ſeu poſſeſſorem injuſtum notoriè. ibid.
in Executione non datur inſtantia, nec lis, nec judicium. ibid.
Executio poteſt ſuſpendi ſoper principali quouſque ſententia ſuper deſertione tranſeat in rem judicatam. ibid.
Executionem impedit exceptio nullitatis notoriæ. ibid.
Executionem ſententiæ poteſt impedire Tertius. ib.
Executio facta non præcedente ligitima liquidatione eſt nulla. ibid.
Executio pro delicto mariti non poteſt fieri in bonis mulieris. ibid.
Executio an fieri poſſit in peculio profectitio pro delicto filii vel patris ibid.& ſeq.
Executor merus nullam habet cauſæ cognitionem, ideo nec admittit exceptiones. p.87.c.1
Executor merus eſt nudus miniſter. ibid.
Executores meri debent tenaciter ſervare fines mandatæ commiſſionis. ibid.col.2
Executor merus non poteſt cognoſcere de juſtitia & injuſtitia cauſæ. ibid.
Executor merus non poteſt irrecuſari. ibid.
Executores teſtamentorum an & quando poſſint eſſe Regulares. ibid.
Executores teſtamentorum agere poſſunt contra hæredes, ut ſolvant legata. ibid.
Executor teſtamenti, ſi pauper ſit, poteſt ſibi retinere legatum pauperi relictum. ibid.
Executor teſtamenti negligens per annum adimplere voluntatem defuncti, an ſit privatus ipſo jure. ibid.
Et quando annus currere incipiat. ibid.
Executor teſtamenti, nullo dato hærede, hæredis loco eſt. ibid.
Executio debet fieri in bonis inventarii. ibid.
Executio trium ſententiarum conformium impeditur per injuſtitiam notoriam. p.88.c.2

Exemptus.

Exemptus ſi delinquat extra locum exemptum poteſt coram Ordinario loci conveniri. Quod magis declaratur. ibid.
Exemptus citatus non comparens an incurrat pœnam contumaciæ. ibid.
Exemptus non comprehenditur in ſtatuto generali. ibid.
Exemptus æquiparatur non ſubdito. ibid.
Exempti à juriſdictione ordinaria quomodo conveniri debeant ibid.
Exemptio Eccleſiaſticorum à juriſdictione ſeculari an impediat executionem in bonis ipſorum. ibid.
Exemptus non poteſt renunciare ſuo privilegio. ibid.

Expenſæ.

Expenſis alicujus quando aliquid videatur factum nomine alterius. p 89.c.1
Expenſas litis tenetur actor dives præbere reo pauperi. ibid.
Expenſæ factæ in lite contra Capitulum ab uno de

Digitized by Google

Capitulo quomodo deducantur. ibid.
Expcoſis ſuis debet facere qui tenetur ad aliquid faciendum. ibid.
Expenſas in prædio alicujus factas an & qnando teneatur dominus ſulvere. ibid.
Expenſus faciens ſcienter in re aliena, an poſſit eas repetere. ibid.

F

Factum.

FActum antiqnum quomodo probetur. p.89. col.1.
Factum dicitur antiqnum, ſi 100. annos excedat. ib.
Facto magis declaratur voluntas quàm verbis. ibid.
Facta verbis ſunt fortiora. ibid.
in Facto proprio admittitur probatio erroris. ibid.

Falſitas, Falſum.

Falſitas eſt mutatio veritatis. p.89.c.1
Falſitas concludere debet per neceſſe. ibid.
Falſitas non committitur in inſtrmmento nullo. p 89.c.2
Falſitas commiſſa in ſcriptura extra acta non facit amitti cauſam. ibid.
Falſi pœna tenetur is qui ſe facit procuratorem, cùm non ſit. ibid.

Fama.

Fama utplurimùm fallax eſt. p.89 c 2
Fama probatur per Scripturas. ibid.
Fama tam in civilibus, quàm in criminalibus non facit p'enam probationem. ibid.
Famæ probatio requirit duos teſtes. p.90.c.1
Fama ſola plenè probat in probatione nobilitatis. ibid.col.1
Fama circa puritatem ſanguinis quomodo probet. ibid.
Fama in antiquis probat. ibid.
Fama probatur, quamvis teſtes non deponant unde oriatur. ibid.
Fama ſola in probatione juriſpatronatus, juncta longiſſimâ præſentandi poſſeſſione ſufficit. ibid.
Famâ probatur furor, vel dementia. ibid.
Fama quando probet plenè, vel ſemiplenè. ibid.
Fama bona theſaurus inæſtimabilis eſt. p.90.col.2
Famæ ſuæ detrimentum ab alio datum poteſt quis remittere. ibid
Fama bona purgat ſuſpicionem. ibid.
Fama bona eſt præferenda malæ. ibid.
Famæ bonæ probatio prævalet malæ. ibid.
Fama cum uno teſte non probat in criminalibus. ibid.
Fama probat vacationem beneficii. ibid.
de Fama plura remiſſivè. ibid.

Familia, Familiares, Famulus.

Familiæ factum, utpote ſpolium, videtur factum de conſenſu Domini. p.90.c.2
Familiæ factum nocet Domino. p 91.c.1
Familiares qui dicantur. ibid.
Famuli Scholarium quibus datur tempus ad ſtudendum, non poſſunt de conſuetudine petere ſalarium. ibid.
Famulus infirmus infirmitate durante ſalarium non conſequitur. ibid.
Famuli non exigentes ſtipendium infra tres annos non habent actionem contra dominos. ibid.
Famulus alicujus quis dicatur. ibid.
Famulus quando noceat domino. ibid.
Famuli res inductæ in domum domini ſunt tacitè obligatæ domino pro ſervitio. ibid.
Famulus aufugiens præſumitur res amiſſas ſubtraxiſſe. ibid.

Fideicommiſſarius, Fideicommiſſum.

Fideicommiſſum non extare in dubio pronuntiandum; & non præſumitur niſi probetur. p.91 col. 1.
Fideicommiſſum ex conjecturis probatur. ibidem col. 2
Fideicommiſſi materia non dicitur favorabilis, ſed odioſa. ibid.
Fideicommiſſum quibus verbis videatur conſtitui & probari. ibid col.2
Fideicommiſſario an competat rei vendicatio, & adversùs quos. ibid.

Fidejubere, Fidejuſſio, Fidejuſſor.

Fidejuſſor non poteſt quis eſſe ſui ipſius. p.91. col. 2
Fidejuſſor pro capitali cenſetur etiam pro intereſſe, ibid.
Fidejuſſio ex enormi læſione judicatur nulla. ibid.
Fidejuſſio eſt ſtricti juris, & obligatio Fidejuſſoris ſtrictè interpretatur. ibid.
Fidejuſſor ſimpliciter acceptus tenetur ad uſuras, intereſſe vel damna. ibid.
Fidejuſſor condemnatus an poſſit petere diſcuſſionem bonorum rei principalis. ibid.
Fidejuſſoris indemnitates & prærogativæ, remiſſivè. ibid.& ſeq
Fidejuſſor videtur acceptus in omnem cauſam. p.92. col. s.
Fidejuſſor non poteſt accipere aliquid pro fidejuſſione. ibid.
Fidejubere denegans an peccet. ibid.
Fidejuſſionis grave onus. ibid.
Fidejuſſor qui dixit, *Si Titius non ſolverit, ego ſolvam*, ad quid teneatur. ibid.
Fidejuſſor quam habeat actionem contra confidejuſſorem, ſi ipſe fidejuſſorio nomine ſolverit. ibid.
Fidejuſſor acceptus in prima inſtantia non tenetur in ſecunda. ibid.
Fidejubere idem importat quod ſolvere. ibid.
Fidejuſſorem qui tenetur dare, an debeat dare in loco judicii. ibid.
Fidejuſſorem recipiens minùs idoneum, tenetur reficere parti damna. ibid.
Fidejuſſor qui ſe obligavit tanquam principalis, ad quid teneatur. ibid.
Fidejuſſoris obligatio non poteſt eſſe ſine principali. p.92.col. 2
Fidejuſſor ad tempus, finito tempore manet liberatus. ibid. col. 2

Filiatio, Filius.

Filiatio quomodo probetur. p.92.c.2.
Filiatio eſt difficilis probationis. ibid.
Filiatio probatur per conjecturas. ibid col.2.
Filiatio requirit varias præſumptiones, quæ referuntur. p.93.col. s
Filius regulariter ſequitur conditionem Patris, non autem matris. ibid.
Filius dicitur pars viſcerum matris. ibid.
Filius concubinarius præſumitur natus ex concubina domi retenta. ibid.
Filius ſpiritualis non excludit, quando vocatur quis ſub conditione *ſi deceſſerit filius*. p.91.c.1.
Filiusfamilias ex omnibus cauſis tanquam pater obligatur. ibid.
Filius poteſt petere legitimam in vita patris, ſi ſit diſſipator. ibid.
Filius ſuſceptus ex uxorato & concubina, non ſuccedit matri. ibid.

Filius Clerici in minoribus et'a'n habenti beneficium Eccleſiaſticinn, poterit ma'ri ſuccedere. ibid.
Filius Clerîci in ſacris conſtitu:i non ſuccedit matri. ibid.
Filiofamilias minori vigintiquinque annorum datur curator. ibid.
Filiusfamilias Clericus regulariter non poteſt ſtare in judicio nomine proprio ſine patris conſenſu ibid.
Filius plus diligitur quàm nepos. ibid.
Fi:iorum educatio eſt præceptum naturale uſque ad annos diſcretionis. ibid.
Filius non præſumitur is qui patrem verberibus affecit. p.94 c.2
Filius ſuccedens avo non tenetur debita patris ſolvere. ibid.
Filiusfamilias dicitur civis illius loci cujus pater civis eſt. ibid.
Filiorum appellatione an & quando veniant ſoli legitimi, vel admittantur naturales ſpurii. ibid.
Filiorum appellatione an & quando veniant nepotes. ibid.
Fili naturales qui dicantur. p.95.c.1
Filii naturales ſuccedunt matri ab inteſtato. ibid.
Filiii naturales non poſſunt ſuccedere in majoratu. ibid
Filius in dubio præſumitur legitimos. ibid.
Filius natus ex ſtupro, dicitur natus ex coïtu punibi i, attenta lege Regni. ibid.
Filii naturales & illegitimi ſequuntur originem ac domicilium matris. p.95.c.2
Filius poteſt conſentire vinculo bonorum in præjudicium legitimæ. ibid.
Filii confeſſio de recepta pecunia pro legitima, an ipſi præjudicet. ibid.
Filiusfamilias non poteſt teſtari, etiam de conſenſu patris. ibid.
Filius nubens ſine conſenſu patris, peccat mortaliter. ibid.
Filius licèt ſeparetur à patre ob ejus nequitiam, adhuc ei acquirit. ibid.
Filius poteſt renuntiare in vita patris ſupplemento legitimæ, præjudicare creditoribus. ibid.
Filil exhæredatio tol itur reconciliatione ibid.
Filiusfamilias poteſt eſſe fidejuſſor, ſi ſit legitimæ ætatis. ibid.
Filii bona caſtrenſia, & quaſi caſtrenſia proptur ejus delictum non confiſcantur, ſeq deferuntur patri. ibid
Filius Sacerdotis eſt infamis de facto. ibid.
Filii Clericorum illegitimi an poſſint habere beneficia in Eccleſiis, quibus eorum patres obtinuerunt ea p.76.c.1
Filius illegitimus non poteſt eſſe Monachus in Religione, in qua ejus pater eſt profeſſus; valebit tamen profeſſio. ibid.
Filius ſuſceptus ex moniali non ſuccedit. ibid.
Filius expoſitus poteſt admitti ad beneficia, etiamſi requiratur puritas ſanguinis. ibid.
Filiu expoſito vel educato in aliquo Hoſpitali, ſuccedit Hoſpitale, ſi non inveniatur hæres. ibid.

Fiſcus.

Fiſcus poteſt appellare à ſententia contra ſe lata. p 96.c.1
Fiſcus alienata à die criminis indiſtinctè revocat à poſſeſſoribus, pretio non reſtituto. ibid.
Fiſcus habetur loco hæredis. p 96.c.2
Fiſcus an teneatur ſtare locationi factæ à delinquente. ibid col 2
Fiſcus de bonis confiſcatis tenetur dotem dare filiæ condemnati. ibid.
Fiſcus reſtituitur adversùs contractum ſolenniter factum. ibid.

Forma.

Forma an dicatur ſubſtantialis, & quando aliquid dicatur forma. p.96 c.2
Forma quando vitiet actum. ibid.
Forma non inducitur ex modo tacito. ibid.
Forma eſt ſervanda. ibid.c.2
Forma poteſt adimpleri per æquipollentiam. ibid.
Forma alienationis & contractus non poteſt mutari. ibid.

Fœmina.

Fœmina eſt finis unius familiæ, & principium alterius. p.96.c.2
Fœmina poteſt eſſe procuratrix extra judicium. p.97.c.1
Fœmina ſemel excluſa ſemper eſt excluſa. ibid.
Fœmina ſpuria nupta legitimo viro fit legitima. ib.
Fœmina in cauſis criminalibus non poteſt eſſe teſtis. ibid.
Fœminæ poſſunt eſſe Canonicæ Regulares & ſæculares. ibid.

Frater.

Fratris appellatione fœmina continetur. p.97.c.1
Frater tenetur fratrem alere, vel ſororem. ibid.
Frater utrinque conjunctus in fratris defuncti ſucceſſione præfertur fratri uterino. ibid.
Fratres in ſucceſſione patris ſuccedunt æqualiter, licèt non ſint utrinque conjuncti. ibid.
Fratrum filii in patrui hæreditate an ſuccedant in ſtirpes, vel in capita. ibid.

Fraus.

Fraus & dolus probantur ex conjecturis. p 97.c.1
Fraus probatur ex temporis brevitate. ibid.
Fraudis præſumptionem coadjuvat conjunctio ſanguinis. ibid.

Fructus.

Fructus dividuntur in naturales, civiles & induſtriales. p.97.c.2
Fructus appellatione continetur palea. ibid.
Fructus ſpectant ad eum qui habet dominium. ibid.
Fructus ſunt illius qui eſt dominus fundi, etiamſi alius poſuerit ſemen. ibid.
Fructibus locatis non veniunt laudemia. ibid.
Fructus ſpectant ad poſſeſſorem bonæ fidei. ibid.
Fructus per triennium uſucapiuntur à bonæ fidei poſſeſſore. ibid.
Fructus tenetur reſtituere poſſeſſor malæ fidei ibid.
Fructificatio agri non eſt ſemper uniformis. ibid.
Fructus intelliguntur deductis expenſis. ibid.
Fructus pendentes tempore venditionis augent valorem rei. ibid.
Fructus à ſolo ſeparati, licèt nondum in horreo conditi, pertinent ad hæredes fructuarii. p.98.c 1
Fructus percepti, & à ſolo ſeparati ſunt conductoris. ibid.
Fructibus à ſolo ſeparatis, & nondum exactis, ſuccedunt beneficiatorum hæredes. ibid.
Fructus collecti, percepti, & ſeparati à ſolo ante obitum Prælati, ad hæredes ejus pertinent; pendentes verò, ad Eccleſiam vel ſucceſſorem in beneficio. ibid.

Frumentum.

Frumentum prohibetur extrahi extra territorium. p.98 c.1
Frumentum vel vinum qui tenetur ſolvere, & fuit in mora ſolvendi, debet ſolvere majori pretio quo valuit tempore præterito. ibid.c.2
Frumenti deſtructi herba æſtimatur tanti, quanti potuiſſet vendi tempore damni dati dubius eventus perceptionis. ibid.

Fuga.

Fuga quo pacto debeat probari. p.99.c.1
Fuga an probet delictum. ibid.

Fundus.

Fundi appellatione veniunt omnia quæ ſunt in fundo. p 99.c 1
Fundo vendito veniunt arbores quæ ſunt in fundo. ibid.
Fundus emptus nomine alieno ex pecunia mea, an ſit mihi obligatus, & poſſim fructus perceptos eum pecunia compenſare. ibid.

Funus.

Funeris expenſæ quæ ſint. p 99.c.1
Funeris expenſæ quæ fieri ſolent corporis ſepeliendi cauſa, ex quibus bonis deducantur. ibid.
Funeris impenſæ an poſſint taxari à lege & ſtatuto laicorum. p.99.c 2
Funeris impenſa fieri debet, inſpecta dignitate defuncti, & qualitate patrimonii. Ibid.
Funeris impenſa præcedit omne æs alienum, etiam in hypotheca expreſſa. ibid.

Furioſus, Furor.

Furor quo pacto probetur. p 99.c.2
Furor non præſumitur, niſi probetur. ibid.
Furor præſumitur durare, niſi conſtet de dilucidis intervallis. ibid.
Furoris tempore præſumitur factus contractus vel actus. ibid.
Furore ſuperveniente revocatur mandatum, & furioſus habetur pro mortuo. ibid.
Furioſus & mente captus æquiparantur. p.100.c.1.
Furioſus æquiparatur ebrio. ibid.
Furioſus habet privilegia collata minoribus. ibid.

Fur, Furtum.

Furtum eſt contrectatio rei alienæ invito domino. p.100 c 1.
Furtum an præſumatur commiſſum ab alio penes quem res furtiva reperitur. ibid.
Furtum probatur conjecturis. p.100.c.2
Furtum committit qui labores alterius ſibi adſcribit. ibid.
Furari quando quis poſſit propria authoritate rem ſibi debitam. ibid.
Fur nocturnus poteſt occidi impunè. ibid.
Furem non licet interficere pro defenſione rerum tantùm. ibid.

G

Gabella.

Gabellæ nomen unde originem traxit. p.100. col. 1
Gabellæ jus eſt odioſum, & ſtrictam recipit interpretationem. ibid.c.2
Gabella ubi ſolvi debeat. ibid.
Gabella ſolvi debet in loco in quo geſtum eſt negotium, non in quem confertur ſolutio. ibid.
Gabella ſolvenda eſt in loco ubi res eſt ſita. ibid.
Gabellæ exactoris libro an ſit adhibenda fides. ibid.
Gabella quibus caſibus ſit ſolvenda. p.101.c.1
Gabella non debetur ex donatione. ibid.
Gabella de armis non eſt ſolvenda. ibid.
Gabella non debetur ubi dominium nō transfertur.ib.
Gabella non debetur ex contractu conditionali, conditione pendente. ibid.
Gabella non debetur ex contractu nullo. p 101 c.2
Gabella annullato contractu non debetur; & ſi fuerit ſoluta, reſtituitur ſolventi. ibid.
Gabella non debetur ex revenditione, quando venditio fuit facta cum pacto de retro. ibid.
Gabella non ſolvitur pro acceſſoriis. ibid.
Gabella non debetur pro contractu qui non habuit effectum, vel qui perfectus non fuit. ibid.
Gabella non debetur ex quaſi contractu. p.101 c.2
Gabella non eſt bis ſolvenda. ibid
Gabella non ſolvitur ubi alienatio eſt neceſſaria. ibid
Gabella non ſolvitur ex redditibus Eccleſiaſticis ſequeſtratis, quæ habent œconomum. ibid.
Gabella non debetur ex re nondum tradita. ibid.
Gabellas percipiendi jus præſcribi non poteſt. ibid.
Gabella non debetur quando penſio transfertur de uno prædio ad aliud. ibid.
Gabellæ onus pertinet ad conductorem. ibid.
Gabella non ſoluta contractus remanet nullus ibid.
Gabella non debetur ex diviſione facta inter cohæredes. p.102.c.1
Contra non ſolventes Gabellam proceditur executivè. ibid.
Gabella non debetur ſi emphyteuta det pecuniam domino directo tempore conceſſionis pro ingreſſu. ibid.
Gabella imponitur pro publica utilitate. ibid.
à Gabellæ ſolutione ſocius privilegiatus excuſat ſocium. ibid.
Gabellam non fuiſſe ſolutam probatur per librum exactoris. ibid.
Gabella ſolvitur de eo pretio, quod venditor conſequitur deductis expenſis. ibid.
Gabella non debetur de his quæ quis portat proprii uſus cauſa. ibid.
Gabella debetur ex venditione, vel alio contractu bonorum *immobilium*. ibid.
Gabella debetur ex permutatione. p 102.c.2
Gabella non debetur ex datione in ſolutum voluntaria. ibid.
Gabellam non ſolvunt Eccleſiaſticæ perſonæ. ibid.
Gabellam non ſolvunt Commendatarii, cùm jubent colligi fructus ex ſuis commendis. ibid.
Gabellam ſolvit Clericus negotiator. ibid.

Generare, & generatio.

Generare regulariter quis poteſt poſt annum. 60. p.103.c.1
Generatio propriè intelligitur de deſcendentibus ex linea maſculina, non fœminina. ibid.

Gerundium.

Gerundium importat conditionem. ibid.

Gratia.

Gratiæ partem non licet acceptare, & partem impugnare, dividendo in hac parte judicium concedentis. p.103.c.1
Gratia à Summo Pontifice vel Rege facta ad beneplacitum, exſpirat morte concedentis. ibid.
Gratia non exſpirat quando literæ non fuerunt expeditæ, ſed ſola ſupplicatio ſignata fuit.p.103.c 2
Gratia videtur abſoluta, ſignatâ ſupplicatione per verbum *Fiat*. ibid.
Gratia dicitur facta, ſignatâ ſupplicatione, etiam literis non expeditis ibid.
Gratia literis nondum expeditis, dicitur informis & imperfecta. ibid.
Gratia quælibet Principis requirit ſcripturam ad ſui probationem. ibid.
Gratia ſimul ac conceſſa eſt per verbum *Fiat*, an valida ſit, vel requiratur ſcriptura. ibid.
Gratia dicitur perfecta, præſtito conſenſu. ibid.
Gratia eſt verificanda. ibid.
Gratia ſemper intelligitur facta ſine præjudicio tertij. ibid.
Gratiæ pars eſt narrativa, ibid.
Gratiæ narrativa debet probari, aliàs gratia erit nulla. ibid.
Gratia ſubreptitia eſt ipſo jure nulla. p 104.c.1.
Gratia dum nulla eſt, ipſo quoque jure datio executoris, & ejus juriſdictio nulla eſt. ibid.

Gratiæ

Digitized by Google

Gratiæ impetratio ut ſalvetur à ſubreptione, ſeu obreptione, omnes qualitates ſunt exprimendæ, quibus moveri poſſet Princeps ad non concedendum. ibid.
Gratia *perinde valere*, quid operetur. ibid.c.2

H

Hæres, Hæreditas.

HÆres videtur eodem modo poſſidere quo poſſedit defunctus. pag. 104 c 1
Hæreditatis confuſio cum debito habetur pro compenſatione, vel pro ſolutione. ibid.
Hæredes quando plures conveniuntur, tenentur unum procuratorem facere. ibid.
Hæres tenetur ex contractu defuncti, & inſtantia tranſit ad eum. ibid.
Hæreditas defertur inter patruum & conſobrinos in ſtirpes, non in capita. ibid.
Hæreditas dari non poteſt in donatione inter vivos ibid.
Hereditas augetur ex fructibus ibid.
Hæres defunctus cenſetur una & eadem perſona. pag. 104. col 2.
Hæres non eſt filii pater qui occidit uxorem, ſed frater mortui, excluſo patre. ibid.
Hæres an habeatur pro adeunte vel repudiante, pag. 105. c. 1
Hæres ubi deliberat utrum adire velit, poteſt per proclamationem facere citari omnes creditores; ut compareant. ibid.
Hæreditas non poteſt pro parte acceptari, & pro parte repudiari. ibid.
Hæres an poſſit hæreditatem repudiare, & legatum in teſtamento relictum acceptare. ibid.
Hærede proximiore repudiante, ſequens admittitur. ibid.
Hæreditatis aditio non præſumitur. ibid.
Hæreditatis aditio ex conjecturis & levibus indiciis probatur, & teſtes ſingulares ſufficiunt. ibid.
Hæreditatem acceptare præſumitur hæres qui ſe ingerit in bonis defuncti. ibid.& ſeq.
Hæres cenſetur inſtitutus in cæteris bonis per verbum *Relinquo* pag. 105. c. 2.
Hæreditas in ſuis non adita tranſmittitur ibid.
Hæreditas non adita, non tranſmittitur quoad extraneos. ibid.
Hæredes quis poteſt inſtituere extraneos citra peccatum, relictis conſanguineis divitibus, ſecus ſi ſint pauperes. ibid. col. 2
Hæredes extranei dicuntur omnes, filiis & nepotibus exceptis. ibid.
Hæres inſtitutus ſub conditione reſtituendi hæreditatem ſpurio teſtatoris, ad quid teneatur. ibid.
Hæreditati jacenti datur curator bonis ad inſtantiam creditorum. p. 106. c. 1
Hæres non poteſt arguere defunctum de mendacio ibid.
Hæres hæredis, teſtatoris eſt hæres. ibid.
Hæredis inſtitutione perficitur teſtamentum. ibid.
Hæres an poſſit rem ſubhaſtare, vel in ſolutum dare creditori. ibid.
Hæreditas acquiritur Monacho, & ex ejus perſona tranſit ad monaſterium. ibid.
Hæreditas adita conſideratur ut hæredis patrimonium. ibid.
Hæres non conficiens inventarium, an teneatur ultra vires hæreditarias. ibid.
Hæres poteſt deducere quartam Trebellianicam, etiamſi inventarium non fecerit. ibid.
Hæreditatem adeundi jus non durat ultra 39. annos. ibid.
Hæres non poteſt præſcribere legatum, ſtante notitia teſtamenti, etiam lapſis 40. annis. ibid.
Hæres tenetur & cogitur exonerare conſcientiam defuncti, & ſolvere ejus debita, & damna ab eo illata reſarcire. p. 105. c. 1
Hæreditas non intelligitur, niſi ære alieno deducto. ibid.
Hæreditas in filio emancipato non acquiritur ſine aditione. ibid.
De hæreditate Clerici: quibus gaudeat privilegiis, & apud quem Iudicem inventarium fieri debeat. ibid. & ſeq.
Hæredum appellatione qui veniant, dum princeps aliquid alicui concedit pro ſe, & hæredibus p. 106. col. 1.
Hæredis nomine fideicommiſſarius non venit. ibid.
Hæres ſemel, non poteſt deſinere eſſe hæres. ibid.
Hæres non poteſt præſcribere quando in mala fide defunctus fuit. ibid.
Hæredes tenentur dare veſtes lugubres viduæ ſecundùm perſonarum & mariti dignitatem. p. 107. col. 1

Hæreticus.

Hæretici ſunt hoſtes pejores Ethnicis, & deſtruunt fidem, quæ fundamentum eſt Eccleſiæ. p. 10[illegible]. c. 1
Hæretici bona fiſco applicantur à tempore commiſſi delicti poſt ſententiam declaratoriam. ibid.
Hæreticus eſt ipſo jure privatus beneficio. ibid.
Hæreticum patrem tenetur filius accuſare. ibid.
Hæretici aut proditoris filius qui ante patris hæreſim, vel crimen natus eſt, evadit pœnam jure præſcriptam. ibid.

Hypotheca.

Hypotheca non poteſt conſiſtere ſine obligatione principali. ibid.
Hypotheca datur in rebus comparatis ex pecunia propria, vel in rebus à ſe venditis, & eſt præferendus aliis creditoribus. ibid. c. 2
Hypothecata tacitè cenſentur pro mercede domus invecta & illata ad domum conductam. ibid.
Quid de prædiis ruſticis. ibid.
Hypotheca generali quæ comprehendantur. p. 107 col. 2
Hypotheca tacita nunquam cenſetur inducta, niſi in caſibus expreſſis à jure. ibid.
Hypotheca eſt onus reale, & tranſit in quemcunque poſſeſſorem cum ipſa re. ibid.
Hypothecans bona ſua videtur hypothecare tam præſentia quàm futura. ibid.
Hypotheca ſuper bonis communibus immobilibus facta à marito ſine uxore nulla eſt. ibid.
Hypotheca qui poteſt conveniri, dicitur debitor ibid.
Hypothecata ſunt bona tacitè pro ſolutione collectarum. ibid.
Hypotheca prior, ſive expreſſa, ſive tacita, ſemper poſteriori tacitæ vel expreſſæ præfertur ibid.

Homicidium.

Homicidium caſuale quando inducat irregularitatem. p. 107. c. 2
Homicidii pœnam incurrit percutiens data opera prægnantem, ſi mortuus ſit fœtus animatus, videlicet maſculus poſt 40. dies, fœmina poſt 70. p. 108. c. 1

Honor.

Honoris cauſa vitæ æquiparatur. ibid.
Honori ſuo detrahentes nemo tenetur pati. ibid.
Honorem debent impendere minores majoribus. ibid. 2.

Hoſpitale.

Hoſpitale dicitur locus pius. p. 108. c. 2.
Hoſpitale gaudet privilegiis Eccleſiæ. ibid.
Hoſpitali Regio urbis Ulyſſiponenſis ex cõceſſione

Apoſtolica

Digitized by Google

Apoſtolica applicantur em. lumenta Miſſarum, & alia onera pia non impleta. ibid.

I.

Ignorans, ignorantia.

IGnorantia præſumitur, niſi ſcientia probetur. pag. 109. col. 1
Ignorantia juris neminem excuſat. ibid.
Ignorans non dicitur ratificare. ibid.
Ignorans dicitur qui neſcit modum & qualitatem facti. ibid.

Immunitas.

de Immunitate Eccleſiaſtica. pag. 109. col. 1
Immunitatis privilegium ut quis habeat, ſufficit manu prehendere portam Eccleſiæ, ſeu Fremitorii clauſuram. ibid. col a

Incendiarius, Incendium.

de Incendii caſibus quando quis teneatur, & de aliis. pag. 109. col. 2.
Incendio contingente in domo ubi plures habitant familiæ, vel ubi viatores recipiuntur, quis tunc tenebitur. ibid.
Incendiarius dolo incendium faciens qua pœna puniatur. ibid.
Incendio diruta domo an teneantur alii contribuere in damno. ibid.
Incendium in dubio præſumitur cauſatum culpâ inhabitantium. ibid.
Incendiarii ab Epiſcopo excommunicati non poſſunt ab ipſo abſolvi, ſed abſolutio Papæ reſervata eſt. pag 110. col. 1

Indulgentia.

Indulgentiæ etymologia. pag. 110. col. 1
Indulgentia quid ſit. ibid.
Indulgentia quotuplex ſit. ibid.
Indulgentia plenaria idem valet quod plenior & pleniſſima. ibid.
Indulgentia plenaria, plenior & pleniſſima in quo differant à jubilæo ibid.
Indulgentia poteſt applicari defuncto per modum ſuffragii. ibid.
Indulgentias Iubilæi quæ à ſummis Pontificibus pro tempore concedi conſueverunt, ut quis conſequi valeat in regnis Hiſpaniarum, non eſt neceſſarium Bullam cruciatæ ante vel poſt ſuſcipere. pag. 110. col. 2
Indulgentia ex diplomate Iubilæi an proſit excommunicato & denuntiato nominatim. ibid.

Infamia, Infamis.

Infamis quis ſit, & quotuplex infamia. p 110 col. 2
Infamans ſeipſum peccat, ſicut ſi infamaret alium. ibid.
Infamia proveniens ex delicto læſæ majeſtatis divinæ vel humanæ, tranſit ad filios & nepotes natos poſt commiſſum delictum ibid.
Infamis manet condemnatus ad triremes. ibid.

Inimicitia, Inimicus.

Inimicus ſemper videtur habere animum ſumendi vindictam de inimico pag. 110. col. 2
Inimicus alicujus præſumitur converſans cum ejus inimico. ibid.
Inimicitia capitalis oritur ex injuria verbali, p. 111. col. 1
Inimicus poteſt dici qui noſtra bona tollit. ibid.

Injuria.

Injuria non tantum fit præſenti, ſed etiam abſenti; nec tantum illi qui eſt percuſſus, ſed etiam ſi manus ad illum ſit levata ad injiciendam alapam. pag 111. col. 1.
Injuria non fit perſonæ incertæ. ibid.
Injuria ſine dolo & animo injuriandi non committitur. ibid.
Injuriandi animus non præſumitur quando poteſt ſumi alia conjectura. ibid.
Injuria quandonam dicatur illata in judicio animo injuriandi. ibid.
Injurians an teneatur palinodiam recantare. ibid.
pro injuria debet ſatisfieri patri puellæ corruptæ. ibid.
Injuria facta alicui videtur facta aliis de illius ſanguine. ibid.
Injuriæ plures inferuntur ex pluribus verbis injurioſis. ibid.
Injuria pulſationis & verberationis eſt grandis. pag 111. col. 1
Injuria gravior eſt ratione loci. ibid.
Injuria gravis eſt ſi ad alicujus oſtium fuerunt cornua ſuſpenſa. ibid.
Injuria quando dicatur gravis, vel levis in percuſſione clerici. ibid.
Injuria facta Clerico graviori pænâ digna eſt. ibid. col. 2.
Injuria facta Officiali Regis videtur facta ipſi Regi. p 111 col. 2
Injuriam inferens an poſſit ſe excuſare, quia verum dixit. ibid.
Injuriarum actione tenetur ille qui teſti objecit aliquid injurioſum, & non probavit. ibid.
Injuriarum actio datur contra amoventem ſcamnū de loco in quo quis jus ſedendi habebat. ibid.
Injuriarum actio *exſpirat per lapſum anni.* ibid.
Injuriâ remiſſâ non videtur remiſſum damnum ib.
Injuria non videtur remiſſa, ſi duo inimici fuerunt invitati ad convivium, & fuerunt poſiti ad unam menſam. ibid.
Injuria non videtur remiſſa per allocutionem & ſalutationem. ibid.

Inſtrumentum.

Inſtrumentum qui ſemel habuit, illud ſemper habere præſumitur, donec caſu perditum fuiſſe conſtet: & ideò ad exhibendum præcisè tenetur. pag 111. col. 2
Inſtrumentum aut totum acceptandum eſt, aut totum repudiandum. p 112 col. 2
Inſtrumentum emancipationis probat patriam poteſtatem præceſſiſſe. ibid.
Inſtrumenti qui petit tranſumptum, tenetur ſolvere Tabellioni. ibid.
Inſtrumentum non poteſt pro parte acceptari, & pro parte repudiari. ibid.
Inſtrumenti verba obſcura poſſunt per Tabellionem & per teſtes in inſtrumento deſcriptos declarari. ibid.
Inſtrumentum celans, faciens de illo mentionem, præſumitur fovere malam cauſam. ibid.
Inſtrumenta facta de nocte ſuſpecta ſunt. ibid.
Inſtrumentum habet pro ſe præſumptionem, licèt veniat de longinquo. p. 112. col. 2
Inſtrumentis publicis extra regnum confectis an credatur. ibid.
Inſtrumenta confecta tempore antiquo excedente 100. annos ſufficiunt ſine recognitione. ibid.
Inſtrumenti laudes. ibid.
Inſtrumentum probat tantùm inter eos, *qui* Notarium rogarunt. ibid.
in Inſtrumentis non poſſunt ſpecificari nimis omnia ad tollendas malignorum calumnias. ibid.
Inſtrumentum publicum vel ſcriptura privata, licèt confeſſata ſit ab ſcribente, non præjudicat Tertio. ibid.
Inſtrumentum in parte verum, in toto præſumitur verum. ibid.
Inſtrumentum concernit probationem, non ſubſtantiam actus. pag. 112 col. 1

Inſtrumenta in antiquis præferuntur omni alii probationi. ibid.

Inſtrumentum & probatio per teſtes habent eandem vim. ibid.

Inſtrumento annullato, obligatio in eo contenta annullatur. ibid.

Inſtrumentum non recognitum non probat, parte tamen opponente. ibid.

Inſtrumenta non probant in eis contenta, niſi pro, vel contra rogantes. ibid.

Inſtrumento renuntiato non cenſetur contractui renuntiatum. ibid.

Inſtrumenti pars una per alteram declaratur. p. 113. col. 1

Inſtrumentum in dubio præſumitur bonum. ibid.

Inſtrumenta exemplata per Notarium qui illa confecit, an probent ſine citatione partis. ibid.

Inſtrumenta producens poterit illa revocare, ſi altera pars contradixit. ibid. col. 1

Inſtrumento quando quis uti non poſſit. ibid.

Inſtrumentum ſi quis à Judice edere præcipiatur, minari poteſt, ut in poſterum illo non poſſit ſe juvare. ibid.

Inſtrumenta poſt ſententiam reperta illam reſcindere non poſſunt. ibid.

Inſtrumentis repertis poſt tranſactionem, reſtitutio conceditur ex clauſula generali. ibid.

Inſtrumenta facta à Notario damnato non valent. ibid.

Inſtrumenti fides diminuitur quando confectum fuit à Notario malæ famæ. p. 113. c. 1.

Inſtrumentum in quo continetur jus donantis, tradens alicui, cenſetur rem donare. ibid.

Inſtrumentum debet eſſe liquidum & purum, ut in eo procedatur ſummariè. ibid.

Inſtrumentum non liquidum paratam non habet executionem. ibid.

Inſtrumentum an ſit totum edendum, aut purè ſufficiat. p. 113 c. 2

Inſtrumentum producens videtur approbare Tabellionem qui illud facit. ibid.

Inſtrumentum ſeu chirographum ſi reperitur cancellatum penes debitorem ſolutio debiti præſumitur facta. ibid. col 2.

Inſtrumentum productum ex archivo publico, habet plenum robur veritatis, etiamſi ſubſcriptionem non habeat. ibid.

Interdictum Eccleſiaſticum.

de Interdictis Eccleſiaſt. plura remiſſivè. p. 114 c. 1

Interdictum quid ſit. ibid.

Interdicti tempore miniſtrari poteſt Baptiſmus. ib.

Interdicti tempore & ceſſationis à divinis, Sacramentum pœnitentiæ conferri poteſt, tam ſanis quàm infirmis. ibid.

Interdictum Miſſam aut aliud divinum Officium celebrari prohibet ſub mortali ibid.

Interdictum non prohibet adorationem Crucis feria ſexta Paraſceve ſine publicis precibus. ibid.

Interdicti tempore licitum eſt celebrare Officia divina ſolemniter in quatuor feſtivitatibus privilegiatis. ibid.

Interdicti tempore feſtivitates Nativitatis, Paſchæ, & Pentecoſtes incipiunt à vigiliis. ibid.

Interdictum Civile.

de Interdicto *de ponte*, plura Iuriſconſulti tractant. p. 114. c. 2

Interdictum *unde vi*, competit habenti poſſeſſionem per clauſulam conſtituti, & reſervationem uſusfructus, & per alios modos poſſeſſionis civiliſſimæ & fictæ. ibid.

Interdictum *unde vi*, an detur colono contra dominum ibid. col. 2

Interdictum *unde vi*, datur hæredi, quando defunctus in vita ſpoliatus fuit. p. 115. c. 1

In interdicto *retinendæ poſſeſſionis* plena requiritur probatio, ſed unica tantùm dilatio. ibid.

Interdictum *recuperandæ poſſeſſionis* reſolvitur per cauſam ſummariam, cùm nullus adeſt contradictor. ibid.

Interdictum *recuperandæ poſſeſſionis* non poteſt intentari niſi ab eo, qui probat poſſeſſionem & dejectionem. ibid.

Interdictum reſtitutorium competit pro præſtationibus annuis, vel redditibus ſubtractis. ibid.

Intereſſe.

Intereſſe lucri ceſſantis quo pacto peti debeat. p. 115. col 1

Intereſſe lucri ceſſantis quo pacto ſit probandum. ibid. col. 1

Intereſſe lucri ceſſantis quomodo debeat articulari. ibid.

Intereſſe lucri ceſſantis cui debeatur. ibid.

Intereſſe lucri ceſſantis non debetur ſolùm uſque ad ſententiam, ſed etiam uſque ad executionem completam. p. 116. c. 1.

In intereſſe liquidationibus debet procedi ſummariè ibid.

Intereſſe juſtum pecuniæ ut poſſint habere mercatores debeant probare. ibid.

Intereſſe ceſſante nõ auditur agẽs vel excipiens. ib.

Inventarium.

Inventarium habet tantam virtutem quantam herba Betonica. p. 116. c 2

Inventarium conficiendum eſt in foro hæredis, cujus conditionem bona ſequuntur. ibid. & ſeq.

Inventarii confectio poteſt remitti in præjudicium legatariorum, ſed non creditorum. p. 116. c. 2.

Inventarium debet fieri in præſentia Notarii. ibid.

de Inventario plura, & contra partem non conficientem. ibid.

Inventarium non facere, vel non ritè facere, paria ſunt. ibid.

Inventarium non conficiens, eſt in dolo præſumpto. ibid.

ab Inventarii confectione ruſticus non excuſatur. ibid.

Adverſus non confectionem Inventarii minor reſtituitur. ibid.

Inventarium eximit hæredem ne conveniatur ultra vires hæreditarias. ibid.

Inventarium valet etiam rebus omnibus non deſcriptis. ibid.

Irregularis, Irregularitas.

Irregularis quid ſit. p. 116. c. 2

Irregularitas & depoſitio non eſt cenſura Eccleſiaſtica. ibid.

Irregularitas non includitur ſub abſolutione à cenſuris delegata in bullis Indulgentiarum & Iubilei. p. 117 c. 1

Irregularitas nulla eſt mentalis, quia non contrahitur abſque opere. ibid.

Irregularitas non incurritur, niſi in caſibus expreſſis in jure. ibid. col. 2

Irregularitas ex delicto ut incurratur, requiritur culpa mortalis, quia eſt pœna gravis. ibid.

Irregularitatem an contrahat exercens Ordinem ſacrum ſine ſolemnitate. ibid.

Irregularitatem incurrit ligatus majori excommunicatione, recipiendo ſcienter, vel cum ignorantia craſſa affectata Ordines ſacros. ibid.

Irregularis non eſt qui cenſura quacumque innodatur ſacramentum aliquod, excepto Ordine, recipit, etiamſi ſpeciatim à ſuſceptione ſacramentorum ſuſpendatur. ibid. & ſeq.

Irregularitatem incurrunt excommunicati miniſtrantes in aliquo Ordine. p.11 .c.2

Irregularis eſt excommunicatus, ſuſpenſus, vel interdictus Sacerdos, qui Officium celebrat ſolemniter in Matutinis, Veſperis, vel aliis horis in Eccleſia. ibid.

Irregularis eſt Eccleſiaſticus violando interdictum. ibid.

Irregularis efficitur ſuſpenſus ab ingreſſu Eccleſiæ, cui etiam divinorum celebratio eſt interdicta. ibid.

Irregularis an ſit, qui in Eccleſia polluta celebrat, quamvis mortaliter peccet. ibid.

Irregularis an habeat vocem in Capitulo? ibid.

Irregularis non privatur uſu juriſdictionis Eccleſiaſticæ, ſed ſola Ordinis ſuſceptione, vel uſu. ib.

Irregularis poteſt viſitare, judicare & excommunicare ſuos ſubditos. ibid.

Irregularitas an privet beneficiarium ſuo beneficio ipſo jure, vel requiratur ſententia. ibid. & ſeq.

Irregularis ante ſententiam privationis non amittit beneficium, nec fructus. p.118 c.1

Irregularis præſumitur ille qui fuit moralis cauſa abortus cum peccato mortali, ſi fœtus erat animatus. ibid.

Irregularis eſt qui membrum abſcindit, non verò qui debilitat. ibid.

Irregularis manet interficiens pro defenſione proximi. ibid.

Irregularis quandonam amittat fructus & diſtributiones beneficiorum. ibid.

Irregularis non eſt qui ſcienter omiſſo ſacramento Confirmationis Ordinem ſuſcepit, licèt peccet mortaliter. ibid.

Irregularitas non incurritur ob iteratam Confirmationem. ibid.

Irregularis eſt ſuſcipiens furtivè, Epiſcopo non advertente, unum ſacrum Ordinem cum aliquo ex minoribus. p.118.c.1

Irregularitas contrahitur per indebitam Baptiſmi ſuſceptionem. ibid.

Irregularitas contrahitur ex homicidio voluntario. ibid.

Irregularis fit teſtimonium dicens in cauſa criminali, ſequuto effectu. ibid.

Irregularitas contrahitur quando duplex matrimonium præceſſit Baptiſmum. ibid.

Irregularitas contrahitur ex propria bigamia, vel interpretativa, vel etiam ſimilitudinaria p.118 c.2

Irregulares ſunt illegitimi. ibid.

Irregularitas tollitur per Summum Pontificem quoad majores Ordines, & quoad minores per Epiſcopum. ibid.

Iudex, Iudicium.

Iudicem eſſe, eſt nomen honoris. p.118.c.2

Iudex ignaros debet habere Aſſeſſorem. ibid.

Iudices & advocati qui officium ſuum rectè adminiſtrant, multùm merentur apud Deum. ibid.

Iudex tenetur judicare ſecundùm magis communem Doctorum opinionem. ibid.

Iudex vocatur in jure bonus vir. ibid.

Iudex poteſt reducere partes ad concordiam p.119. col.1

Iudex in pœna imponenda debet inclinare in mitiorem partem. ibid.

Iudex ſi malitiosè & injuſtè inquirat contra aliquem, condemnabitur in expenſis. ibid.

Iudiciorum practica eſt obſervanda. ibid.

Iudex debet calumniis obviare. ibid.

Iudices debent reſiſtere potentibus. ibid.

Iudex tenetur pugnare pro ſua juriſdictione, & eam defendere. ibid.

Iudex utens majori juriſdictione quam habet, venit puniendus, & committit crimen læſæ majeſtatis. p.119 c.1

Iudex poteſt jus dicere in toto territorio ſuo ibid.

Iudex non poteſt ſe intromittere in alterius juriſdictione, nec judicare extra diſtrictum ſuum. ibid.

Iudex poteſt pro defenſione juriſdictionis ſuæ procedere contra exemptos. ibid.

Iudex non videtur facere violentiam, quando procedit ut judex. p.119 c.2

Iudex etiam ſpoliat. ibid.

Iudex nulliter procedens dicitur ſpoliare. ibid.

Iudex inferior non poteſt ſe intromittere in cauſa pendente in Curia Romana & Camera. ibid.

Iudex electus de partium conſenſu, non poteſt recuſari. ibid.

Iudex ut recuſetur, requiritur ſpeciale mandatum. ibid.

Iudices aliqui quando deputantur ad cognitionem cauſæ, mortuo uno non poſſunt alii cognoſcere. ibid.

Iudex dans depoſitarium non idoneum, tenetur. ib.

Iudex orphanorum poteſt cognoſcere de cauſa orphanorum, qui ſunt Auctores, licèt Rei ſint incolæ alterius juriſdictionis. ibid.

Iudex debet litigantibus præfinire diem quo peritus per eum electus rem ſit viſurus, & eos citare. ib.

Iudex Commiſſarius non poteſt excedere fines mandati. ibid.

Iudex poteſt declarare ſuam ſententiam obſcuram. p.119 c.2

Iudex poteſt reſervare in ſententia declarationem poſt liquidationem. ibid.col.2

Iudex qui tulit ſententiam in prima inſtantia, eſt ſuſpectus in ſecunda, & non poteſt eſſe judex in cauſa appellationis ibid.

Iudices Conſulatus qui de Mercatorum cauſis cognoſcunt, poſſunt cognoſcere de cauſis mercantiis quæ agitantur inter hæredes mercatorum. ibid.

Iudices tenentur exequi literas precatorias alterius judicis. p.120.c.1

Iudicis requirentis quando non conſtat de poteſtate, impleri non debet avocatoria. ibid.

Iudex delegatus fungitur vice delegantis, ſeu committentis. ibid.

Iudex poteſt præcipere parti ut offerat. & præſentet titulum beneficii cum comminatione. ibid.

Iudex Eccleſiaſticus non tenetur judicare ſuper proceſſu facto per Iudicem laicum. ibid.

Iudex Eccleſiaſticus an poſſit procedere contra laicum, quando fuit condemnatus à judice ſæculari. p.120 c.1

Iudex non debet canonizare regreſſum reſervatum ob non ſolutionem penſionis, niſi principali ſit facta literarum intimatio. ibid.

Iudex poſtquam executioni mandavit ſententiam ſuam, non poteſt illam revocare amplius. ibid.

Iudicium executivum eſt ſummarium ibid.

Iudicium criminale & civile an poſſint ſimul intentari. ibid.

Iudex ſecularis nec reſpectu violentiæ poteſt ſe intromittere in juriſdictione Eccleſiaſtica. ibid.

Iudicis præceptum executivum non eſt ſententia definitiva. p.122 c.1.

Iudex tenetur revocare ea quæ de facto, & juris ordine non ſervato fecit. ibid.

Iudices hodie ſyndicantur de furtis, non verò de ſententiis inique latis. ibid.

Iudex inhibitus nulliter facit, ſi ad ulteriora procedat. ibid.

Iudex debet providere ne judicium reddatur fruſtratorium ibid.

Iudex

Iudex debet judicare ſecundùm allegata & probata, quamvis ſit contra ſuam conſcientiam. ibid.
Iudex non poteſt proferre ſententiam ultra petita, nec procedere ex officio abſque petitione partis. p.120.col.2
Iudex poteſt committere examinationem teſtium, qui ad illum venire nequeunt. ibid.
Iudex Eccleſiaſticos poteſt compellere teſtes ad teſtificandum excommunicatione mediante, ſuſpenſione, & interdicto. ibid.
Iudex qui procedit ex præſomptione hominis, tenetur pœnam temperare. ibid.
Iudex poſt appellationem interpoſitam poteſt verba ſententiæ ſuæ declarare. ibid.
Iudex incompetens videtur procedere tanquam privatus. p.121.c.1
Iudex delegatus bullæ beneficialis an ſit competens ad cognoſcendum de impedimentis nullitatis illius. ibid.
Iudex delegatus ad cauſas criminales, non poteſt cognoſcere de civilibus. ibid.
Iudex delegatus, vel ſubdelegatus poteſt punire perturbantes juriſdictionem ſuam, licèt non ſint partes in reſcripto contentæ. ibid.
Iudex cauſarum Regis an procedere poſſit per diſtractionem bonorum temporalium, contra judices Eccleſiaſticos juriſdictionem ſæcularem impedientes. ibid.
Iudex Regius non poteſt abſolvere à cenſura. ib.
Iudex Regius declarare poteſt nullitatem cenſuræ. ibid. Et declaratur quæ ſunt neceſſaria ut judex talem ſententiam juſtè ferat. ibid.

Iuramentum, Iurans.

in Iuramento exigitur Evangeliorum tactus. p.121. col.1
Iuramentum præſtitum cum intentione jurandi, & non ſe obligandi, ex natura ſua non obligat. ib.
Iuramentum præſtitum ſolis exterioribus verbis abſque intentione jurandi & promittendi, non obligat, quamvis jurans teneretur juramentum præſtare. p.121.c.2
Iuramentum patris non obligat filium, ſi agatur de obligatione ſpirituali & religioſa, quæ ſolùm pendet ex proprio conſenſu ibid.
Iuramentum non obligat hæredem jurantis. ibid.
Iurans aſſiduè ſine cauſa an peccet mortaliter. ibid.
Iurans non habere rem quam alter ab eo petit, non peccat ſi non tenetur eam dare. ibid.
Iuramentum ſeu votum iracundiæ calore præſtitum non obligat. ibid.
Iuramentum deferens illi quem ſcit eſſe pejeraturum, peccat. ibid.
Iuramentum eſt res individua. ibid.
Iuramentum non venit in diſpoſitione generali, niſi de illo fiat ſpecialis mentio. p.121.c.2
Iuramentum non trahitur ad incogitata. ibid.
Iurans non aſſumere gradum licentiati niſi in uno ſtudio, poteſt in alio, ſi novum ſubeat examen, Doctoris inſignia ſumere. ibid.
Iuramentum habet vim clauſulæ, *rato manente pacto.* ibid.
Iuramentum non nocet Tertio. ibid.
Iuramentum judiciale retractatur propter inſtrumenta de novo reperta. ibid.
Iurans ſervare ſtatuta, non dicitur jurare contra jus ſuum. ibid.
Iuramentum per metum celebratum obligat in foro interiori, non in exteriori. ibid.
Iuramentum poteſt prohiberi à lege ſeculari in contractibus validis. p.122.c.1
Iuramento promittens vendere, præciſè non tenetur vendere, ad intereſſe tantùm tenebitur, ſi aliis vendat. ibid.
cum Iuramento datum ſpurio à patre poteſt vendicari. ibid.
Iuramento patris non poteſt cauſa relinqui poſt tempus probationis elapſum. ibid.col.1
Iuramentum in ſupplementum probationis non poteſt dari, niſi id pars petat & requirat. ibid.

Iuriſdictio, Ius.

Iuriſdictio una non debet perturbare aliam. p. 122. col. 1.
Iuriſdictionis turbatores poſſunt à judice Eccleſiaſtico excommunicari, & pœna pecuniaria mulctari. ibid.
Iuriſdictio data ignoranti non prodeſt illi, nec poteſt exerceri ante præſentationem reſcripti. ibid.
Iuriſdictio conceſſa non videtur, caſtro conceſſo. ibid.
Iuriſdictione ſuper aliquo caſtro conceſſa, cenſetur conceſſum merum imperium. p.122 c.2
Iuriſdictionem qui concedit, merum & mixtum imperium videtur concedere. ibid.
Iuriſdictione conceſſa, Regalia non videntur conceſſa. ibid.
Iuriſdictione conceſſa, videtur conceſſum territorium. ibid.
Iuriſdictio perpetuatur per ſolam citationem. ibid.
Iuriſdictio videtur præventa per capturam. ibid.
Iuriſdictio dicitur præventa per validam citationem. ibid. & ſeq.
Iuriſdictio non dicitur præventa per citationem nullam. ibid.
Iuriſdictionem Iudicis an poſſit declinare ille cujus juramento decidenda cauſa committitur. ibid.
Iuriſdictio judicis alterius prorogari non poteſt. ibid.
Iuriſdictio Iudicis data ad univerſitatem cauſarum etiam inter certas perſonas, poteſt prorogari de partium conſenſu. ibid.
Iuriſdictio Iudicis qui de cauſis fiſci cognoſcit, poteſt prorogari de partium conſenſu. ibid.
Iuriſdictio Prætoris, quæ eſt limitata ad certas cauſas, non poteſt prorogari. ibid.
Iuriſdictionem alterius Regni non poteſt quis prorogare. ibid.
Iuriſdictio cùm ſit honor, nullo pretio poteſt comparari. p.123.c.2
in Iuriſdictionis incompetentiæ materia nunquam prohibetur appellatio. ibid.
ob Iuriſdictionis defectum ſententia eſt nulla. ib.
Iuriſdictionis defectus dicitur inſanabilis. ibid.
Iuriſdictio Ædilium eſt conceſſa cumulativè, non privativè ad juriſdictionem Iudicis Ordinarii. ib.
Iuriſdictio judicis orphanorum eſt privativa ad alios judices. ibid.
Iuriſdictio limitatè conceſſa prorogari non poteſt, etiam de conſenſu partium. ibid.
Iuriſdictio regulariter cenſetur data & conceſſa cumulativè, non autem privativè. p.124.c.1
Iuriſdictio de jure communi præſcribi poteſt contra Principem, ſecus de jure Regni. ibid.
ad Iuriſdictionis præſcriptionem non ſufficit poſſeſſio, niſi doceatur de titulo, aut privilegio. ibid.
Iuriſdictionis non acquiritur poſſeſſio ſine ſcientia & patientia Prioris & Capituli. ibid.
Iura incorporalia non præſcribuntur, niſi data ſcientia & patientia illius contra quem præſcribitur. ibid.
Iurium Regalium occultatio poteſt probari per indicia. ibid.
Iura Regalia non videntur conceſſa, niſi exprimantur. ibid.& ſeq.

Iuris contra diſpoſitionem & probationem admiſſio facta valere nullo modo poteſt. p.124.c.2
Iuris dubii quæſtio periude eſt, ac ſi eſſet quæſtio facti. ibid.c.2
Iura tranſgredi licet in atrociſſimis propter caſum contingentem. ibid.
Ius piſcandi poteſt præſcribi. ibid.

Iuſpatronatus.

Iuſpatronatus eſt quædam Eccleſiæ ſervitus, & quid Eccleſiæ oneroſum. p.124.c.2
Iuſpatronatus eſt rei ſpirituali annexum. ibid.
Iuſpatronatus poteſt permutari. ibid.
Iuſpatronatus Eccleſiaſticum donari non poteſt. ibid.
Iuſpatronatus laicum vel Regium ubi donatum fuit Eccleſiæ, an reputetur Eccleſiaſticum. ibid.
Iuriſpatronatus laicalis derogatione non comprehenditur juſpatronatus quod ad Reges, vel Principes ſæculares pertinet. ibid.
Iuripatronatus Regio non derogatur, licèt beneficia & dignitates vacent in Curia per obitum. ib.
Iuripatronatus Eccleſiaſtico non tantum poteſt Summus Pontifex derogare, ſed etiam juripatronatus laicorum. ibid.
Iuripatronatus laicorum derogatur per ſimplicem collationem factam à Papa. ibid.
Iuſpatronatus mixtum aſſumit naturam Eccleſiaſtici. p.125.c.1
Iuriſpatronatus quæſtiones aliquot notabiles. ibid.
Iuſpatronatus quomodo probetur. ibid.
Iuriſpatronatus probatio inter partes non ita exactam probationem requirit, ſicut ſi cum Ordinario litigetur. p.125.c.2
Iuſpatronatus probant arma & inſignia. ibid.
Iuſpatronatus acquiritur ex ſola donatione ſine reſervatione. ibid.
in Iuriſpatronatus alienatione requiritur conſenſus Epiſcopi. ibid.
Iuſpatronatus tranſit cum univerſitate & confiſcatione bonorum. ibid.
in Iurepatronatus quadrimeſtre, ſive ſemeſtre currit à tempore veræ notitiæ vacationis beneficii. ib.
in Iurepatronatus mixto laicus propter Clericum potitur ſemeſtri. p.126.c.2
Ius præſentandi etiam in uno ex Patronis, qui non habuit ſcientiam, conſervari poteſt, aliis propter ſcientiam & negligentiam excluſis. ibid. & ſeq.
in Iurepatronatus laicali poteſt Patronus variare. ibid
Iuſpatronatus præſcribitur à laicis. ibid.

L

Laudemium.

de Laudemiis plura remiſſivè. p.126.c.1
Laudemium ſolvi debet ab emptore, modo tamen locorum conſuetudines attendantur ibid.
Laudemium an debeatur alienatis bonis ex cauſa dotis. ibid.
Laudemii obligatio non ſequitur fundi poſſeſſorem. ibid.
Laudemium debetur ex alienatione reali terrarum, & non de menſuris. ibid.
Laudemium debetur ex re vendita in publica ſubhaſtatione. ibid.

Legatum, Legatarius.

Legata non debentur niſi deducto ære alieno. p.126. col.1
Legatarius quotæ hæreditatis non tenetur ad debita creditorum. ibid.
Legatæ rei dominium ſtatim rectâ viâ & ipſo jure tranſit in Legatarium à morte teſtatoris. ibid.
Legatum poteſt præſcribi ab hærede contra legatarium tacentem. p.126.c.2
Legatarius impugnans teſtamentum amittit legatum. ibid.
Quod declaratur. ibid.
Legatum qui petit, videtur approbare teſtamentum. ibid.
Legatum acceptans videtur acceptare cum onere ſuo, etiamſi excedat vires legati. ibid.
Legatum in teſtamento relictum in ligitimam imputatur. ibid.
Legatum cenſetur revocatum per donationem factam inter vivos. ibid. & ſeq.
Legata excedentia vires hæreditarias debent pro rata diminui. p.127.c.1
in Legato bonorum mobilium non veniunt jura & actiones, & nomina debitorum. ibid.
Legatis bonis, an veniant nomina debitorum. ibid.
Legatum debet ſtrictè interpretari. ibid.
Legatum magnæ quantitatis pro Miſſis celebrandis converti debet in annuos redditus, non autem dividi. ibid.
Legatum an valeat factum adultero per adulteram. p.127 c.1
Legatum valet factú concubinæ in cauſam dotis ib.
Legatum rei alienæ factum cauſæ piæ præferri debet. ibid.
Legatarius debet implere onus legati. ibid.
Legatarius amittit rem in teſtamento ſibi relictam, ſi propriâ autoritate poſſeſſionem apprehendat. p.127.c.2
Legatum rei alienæ factum conjunctæ perſonæ valet, dummodo æſtimatio ſolvatur. ibid.
Legatum factum conſanguineo pauperi, cenſetur potiùs factum intuitu ſanguinis, quàm paupertatis. ibid.
Legati ademptio propter inimicitiam poteſt probari duobus teſtibus. ibid.
Legatum non poteſt pro parte acceptari, & pro parte repudiari. ibid.
Legatum ſi relinquatur pro virginibus maritandis, non poteſt dari intrantibus Religionem. ibid.
Legatum pro maritandis puellis intelligitur de majoribus 12. annorum. p.127 c.2
Legatarius eſt magis dilectus in re legata, quàm hæres, etiamſi hæres ſit conjunctus teſtatori. ib.
Legatum factum creditori, an & quando cenſeatur relictum animo compenſandi debitum. ibid.
Legatum relictum alicui in centum, ſi ingrediatur Religionem, & in mille ſi nupſerit, conſequitur mille ſi monaſterium ingrediatur. ibid.
Legata pia ſtatim debentur. ibid.
Legata pia non debentur niſi hæreditate adita. ibid.
Legata pia debentur ante aditam hæreditatem, quando non patiuntur dilationem. ibid.

Legitima.

Legitimæ privilegia. p.128.c.1
Legitimæ fructus debentur filio à die mortis patris. ibid.
Legitima debetur filio de omnibus rebus hæreditariis. ibid.
Legitima ut filio debeatur, requiritur mors naturalis patris, & non ſufficit civilis. ibid.
Legitima debetur patri in bonis filii ingredientes Religionem. ibid.
Legitima non recipit gravamen. ibid.
Quod declaratur. ibid.
Legitimam ubi filius aſſequitur, Patris hæres efficitur. ibid.
Legitima reſpectu patris habetur quaſi æs alienum, & pro ea bona hypothecata ſunt. ibid.
ad Legitimam petendam quæ & quot actiones competant. p.128 c.2

pro

pro legitima, quam filius habet à defuncta matre, bona patris hypothecata ſunt. ibid.
Legitima eſt quota bonorum ibid.
Legitimam non poteſt filius petere in bonis alii legatis, quando ſunt pretioſiora. ibid col 1
Legitima debetur in omnibus corporibus hæreditariis. ibid.
Legitima debet conſiderari ſecundum tempus mortis teſtatoris ibid.
Legitimæ ſupplementum 30. annorum tempore præſcribitur. ibid.
Legitima in vita patris non eſt debita filiis ibid.
Legitimam filio aſſignare poteſt pater vivens. ibid.
Legitima debetur filio in vita patris, ſi ſit diſſipator bonorum. ibid.& ſeq col.2
Legitima debet reſtitui cum fructibus à tempore mortis paternæ. p.129 c.1
Legitima non debetur ſpurio & naturali. ibid.
Legitimæ non præjudicat confeſſio patris. ibid.
Legitimæ non præjudicatur approbatione teſtamenti paterni. ibid.
Legitimæ renuntiare poteſt filius, invitis, creditoribus. ibid.
Legitima poteſt tolli pro parte, vel in totum, lege ſeu conſuetudine, dum tamen alimenta remaneant. ibid.
Legitima eſt relinquẽda filio titulo inſtitutionis. ib.
Legitima non poteſt relinqui titulo legati. ibid.

Legitimatio, Legitimatus, Legitimus.

Legitimatio eſt quædam alienatio p 119.c 1
Legitimatio probat quem non eſſe legitimum. ibid.
Legitimatio ſubreptitia, vel obreptitia, eſt nulla. ibid.
Legitimati qualitate non expreſsà, non corruit legitimatio. ibid.& ſeq.
in Legitimatione narrare debet pater alios extare filios legitimos. ibid.
Legitimatio præſumitur ex curſu temporis. p.129. col.1
Legitimus quis præſumitur, non verò ſpurius & baſtardus. ibid.
Legitimatio non poteſt præſcribi. ibid.
Legitimatus filius excludit ſubſtitutum. p.129 c.2
Legitimatus non excludit filias legitimas, ſtante ſtatuto quod extantibus maſculis filiæ non ſuccedant. ibid.
Legitimatus non poteſt ſuccedere in majoratu. ibid.
Legitimatio eſt invalida, ſi non fiat mentio filiorum, & nepotum, & ventris prægnantis. ibid.
Legitimatio ſpuriorum an favorabilis. ibid.
de Legitimatione à Principe facta, plura remiſſivè. p.130.c.1
Legitimatione in Regnis Caſtellæ, Galliciæ, & Luſitaniæ, ſunt potiùs diſpenſationes. ibid.
Legitimatio in quo differat à diſpenſatione. ibid.
Legitimationes à ſummis Pontificibus conceſſæ an & quando proſint legitimatis ad res temporales in locis non ſubditis Eccleſiæ in temporalibus. ibid.
Legitimare an poſſit Comes Palatinus. ibid.
Legitimandi proprios ſpurios facultatem an concedere poſſit Comiti Palatino Imperator. ibid.
Legitimare non poteſt Imperator Scholaſticos commorantes in terris ſubjectis Romano Pontifici, vel contra. ibid.
Legitimatus habetur pro vero legitimo. ibid.
Legitimatus non poteſt admitti ad Cardinalatum, vel Epiſcopatum. p.130 c.2
Legitimato tenetur pater alimenta præſtare. ibid.
in Legitimatis habet locum collatio. ibid.
Legitimatus conſequitur paternam nobilitatem. ib.
Legitimatus fit agnatus patri. p.130.c 2

Legitimati non inducunt tacitam donationis revocationem, ex *l. ſi unquam.* ibid.
Legitimatus patri ſuccedere poteſt vel ſecundum, vel contra ejuſdem voluntatem. ibid.
Legitimatus poteſt petere quod iterum legitimetur ad illius legitimationis confirmationem. ibid.
Legitimata eſt fœmina ſpuria nubens viro legitimo. ibid.
Legitimus fit quoad ſucceſſionem per ingreſſum Religionis filius ſpurius. ibid.
Legitimatus ex voluntate parentis an & quando excludat ſubſtitutum. ibid.
Legitimatio an poſſit fieri poſt mortem patris in præjudicium agnatorum ibid.
in Legitimatione infantis an requiratur acceptatio. ibid.
Legitimatio cùm impetratur, qualitas filii legitimandi narranda eſt. ibid col.2
à Legitimato non excluditur ſubſtitutus, quando ſubſtitutio facta fuit à viro nobili & illuſtri. ib.
in Legitimatione clauſula ſolita apponi, *Sine præjudicio legitimorum hæredum*, quid operetur. p.131. col 1
Legitimatio facta à Principe præjudicat filiis legitimis & naturalibus, ſi in legitimatione ponatur clauſula, *de plenitudine poteſtatis.* ibid.
Legitimatio facta cum clauſula *ſine præjudicio venientium ab inteſtato*, quid operetur. ibid.
Legitimatus principis reſcripto dicere poteſt teſtamentum nullum in quo prætetitur, & agere querela inofficioſi teſtamenti. ibid.
Legitimatus à Papa non ſuccedit in profana emphyteuſi. ibid.
Legitimatus à Rege Emphyteuſim Eccleſiaſticam non conſequitur. ibid.
Legitimari non poteſt filius Clerici à Laico Principe. p.131 c.1
Legitimatus à Principe ad obtinendam parentum hæreditatem, juſpatronatus hæreditarium conſequitur. ibid.
Legitimatos conſequitur emphyteuſim, ubi illius in legitimatione eſt facta mentio. ibid.
Legitimatus filius non ſuccedit in emphyteuſi Eccleſiaſtica. ibid.
Legitimati per ſubſequens matrimonium verè dicuntur legitimi, & excludunt ſubſtitutum. p.131 col 2
Legitimatus per ſubſequens matrimonium non excludit à ſubſtitutione illum qui priori loco natus eſt ex legitimo matrimonio. ibid.
Legitimationis per ſubſequens matrimonium fictio non operatur in præjudicium Tertii. ibid.
Legitimati per ſubſequens matrimonium admittuntur ad Emphyteuſim Eccleſiaſticam, ſecus in legitimatis per reſcriptum, qui admittuntur in præjudicium vocatorum. ibid.

Legitimatio judicialis.

Legitimari debet imprimis perſona cum qua litigatur in omni judicio, etiam ſummario & executivo. p.130.col 1
Legitimare debet perſonam ſuam qui petit aliquid tanquam filius, vel hæres. ibid.

Læſio.

Læſio quæ contingit in partitione, & diviſione rerum hæreditariarum, conſiderari debet reſpectu portionis, & non rerum ſingularium. p.131.c.2
Læſionem allegans probare debet. ibid.
Læſioni locus eſt venditione facta per addictionem ibid.
Læſio quandonam dicatur enormiſſima. ibid.
in Læſione enormiſſima habetur reſpectus ad totũ patrimonii, & non ad rẽ de qua agitur. p.131.c.2

Læſio enormiſſima annullat contractum. ibid.

Ob Læſionem enormem dos reſcinditur ibid.

Læſione enormiſſima data, manet dolus probatus re ipſa ibid.

Læſione enormiſſima data, abſolutio juramenti non eſt neceſſaria. ibid.

de Læſione enormiſſima agi non poteſt per remedium exceptionum poſt jam factam addictionem. ibid.

Læſio enormiſſima poteſt allegari uſque ad 30 annos. p.132 c 2

Læſione enormiſſima ſtante, etiam poſt quadriennium peti poteſt reſtitutio. ibid.

Lex.

Lex non ligat extra terminos juriſdictionis legiſlatoris. p.132.c.2

Lex exorbitans & correctoria non extendit ſuos effectus ad bona exiſtentia in alio regno. ibid.

Leges per quas receditur à jure communi, ſunt odioſæ. ibid.

Leges illæ ſunt favorabiles, per quas fit regreſſus ad jus commune. ibid.

Lex poſitiva etiamſi procedat fingendo, non poteſt fingere ſuper his quæ ſunt impoſſibilia de natura in genere. ibid.

Lex ubi hominis facit mentionem, intelligitur de adulto. p.131 c.2

Lex non obligat ignorantes. ibid.

Legis extravagantis non notæ ignorantia non poteſt allegari. ibid.

Legis de eſſentia nó requiritur ſcriptura. p.133.c.1

Lex non tollitur per non uſum, ſed per contrarium uſum. ibid.

Leges abrogantur per non uſum, ſi ſit uſus contrarius implicitus. ibid.

Lex ſuperveniens non tollit jus jam quæſitum ex contractu. ibid.

Lex correctoria tantum corrigit quantum loquitur, & ideo ſtrictè interpretanda. ibid.

Lex correctoria extenditur quando regreſſus fit ad jus commune. ibid.

Lex una quando loquitur diſtinctè, & eſt altera poſterior indiſtinctè loquens, tunc hæc ultima non tollit diſtinctionem legis anterioris. ibid.

Lex non eſt impoſita verbis, ſed rebus. ibid.

Lex generaliter loquens interpretationem recipit à ratione. ibid.

Legis ratio eſt anima ejus, & magis eſt ratio attendenda quàm verba. ibid.

Legem intelligere non poteſt qui non intelligit rationem dubitandi, & decidendi. ibid.

Legum appellatione non continentur privilegia. p.133.c.1 ibid.

Lex ubi requirit aliquid expreſſim fieri, non ſufficit conjecturatim. ibid.

Lex quando jubet aliquid expreſsè fieri, non ſufficit quod tacitè fiat. ibid.

Lex nova recipit interpretationem à lege antiqua. ibid.

Lex quoties aliquid ſtatuit de novo, omne quod ſtatuit, videtur eſſe de forma ſubſtantiali. ibid.

Leges quomodo ſunt interpretandæ. ibid.

Lex municipalis dubia recipit interpretationem à lege clara illius civitatis cui ſubeſt. ibid.

Leges hujus regni Luſitaniæ, & ordinationes illius ſunt jus commune. p 133.c 2.

Lege regni Luſitanorum deficiente, ſecundùm quas leges poſſint judicari. ibid.

Leges regni an comprehendant Clericos. ibid.

Leges humanæ mutari poſſunt. ibid.

Legem licet extendere ex identitate rationis. p. 144. col. 1.

Lex non extenditur ad præterita, ſed trahitur ad futura. ibid.

Leges humanæ juſtæ habent vim obligandi in foro animæ ad culpam mortalem, vel venialem, juxta materiæ gravitatem. ibid.

Lex humana neminem obligat priuſquam promulgetur, etiam data ſcientia. ibid.

Lex ſeu diſpoſitio Principis non acceptata, nec moribus utentium comprobata, non ligat ſubditos. ibid.

Lex pœnalis obligat in foro conſcientiæ ad culpam mortalem. ibid.

Libellus.

Libellus poteſt offerri contra plures, quando cauſa eſt eadem, & non poſſunt rei requirere, quod fiant libelli ſeparati. p.134 col.1

Libellus ante litem conteſtatam poteſt corrigi, & confeſſio in eo facta poteſt revocari. Ibid. col. 2

Libellus ſuſtinetur pro parte apta, licèt pro alia ſit ineptus. p.134. c.2

Libellus interpretari debet in eam partem quæ magis eſt utilis libellanti. ibid.

Libellus quo pacto ſit formandus, ubi res periit culpà moroſi. ibid.

Libellus quo pacto formandus, ubi petitur caveri de evictione. ibid.

Libellus generalis an ſuſtineatur. Ibid.

Libellus formatus contra ſtylum & conſuetudinem, an poſſit à *Iudice rejici.* ibid.

Libellum poteſt corrigere Procurator ſine ſpeciali mandato, & interpretari. p.134.col 2.

Libellus an concludat in rei vendicatione, ſi petatur rem reſtitui. ibid.

Libelli clauſula quâ petitur ſibi *jus, & juſtitiam miniſtrari, &c.* operatur, ut videatur remedium intentatum utilius petenti. ibid.

Libello debet ſententia conformari. ibid.

Liber.

Liber mercatoris probat. p.135.col.1

Liber rationum probat inter ſocios. ibid.

An habeat executionem paratam. ibid.

Liber in quo deſcripti ſunt qui ſolvere debent, probat. Ibid.col.2

Liber Pontificalis eſt authenticus. Ibid.

Liber Parochi in quo deſcripti ſunt baptizati, mortui, & matrimonia, fidem facit. ibid.

Libris Capituli circa Canonicorum Intereſſentiam ſtandum. ibid.

Libri centuales Capituli probant ſolutiones. ibid.

Liber cenſualis qui ex archivo publico profertur, facit integram fidem. ibid & ſeq

Liber cenſualis Eccleſiæ an probet cenſus, & reditus Eccleſiæ, canonis præſtationem, poſſeſſionem & dominium rerum ad Eccleſiam pertinentium. p.135.c.2

Libertas.

Libertas eſt res inæſtimabilis. p 135.col.2

Libertas probari non poteſt, niſi evidentibus probationibus, & documentis. ibid.

Libertas qualem requirat probationem. ibid.

Lis, Litigioſum.

Lites ſunt flagella hominum duriſſima. p.135.c.2

Lites ut finiantur, publica eſt utilitas. ibid.

Lite pendente diſpenſatio in præjudicium alterius facta non valet. ibid.& ſeq.

Liti renuntians an videatur fateri jus eſſe adverſario p.526 c.1

Litis pendentia non inducitur ex citatione, niſi ſit certa citatio, & in ea expreſſa ſint ea per quæ reus poſſit inſtrui. ibid.

Litis pendentiæ eſt facienda mentio in reſcriptis. ibid col.1

Lis dicitur mota ante conteſtationem. ibid.
Litis vera conteſtatio fit quando reus reſpondet libello contrariando ibid
Litis conteſtatio quomodo inducatur. ibid.
Litigium & litigioſa res tantùm arctat citatos. ibid.
Litigans facilè, calumnioſus præſumitur. ibid.
Litigans cum uno tanquam minore, vel cum uno tanquam hærede, videtur fateri illum minorem, vel hæredem. ibid.
Lite pendente non poteſt dominus ædificium demoliri, & cæmenta aliò transferre. ibid.
Lite pendente nihil poteſt innovari, nec aliquis à ſua poſſeſſione amoveri. p.136.c.1
Lite pendente non dicitur aliquid fieri, quando habuit ortum ex cauſa veteri, ut ſubjaceat vitio litigioſi. ibid.
Litis expenſas tenetur dives pauperi collitiganti miniſtrare. ibid.
Litigioſæ res non poſſunt alienari. p.136.col.2
Lis non dicitur finita, niſi elapſis triginta annis. ibid.

Litera.

Literas alienas aperire & legere, quibus caſibus ſit peccatum mortale, & quæ pœna incurratur. p 136.col 2
Literæ miſſivæ inter mercatores probant, & habent executionem paratam. ibid.

Locatio, Locator.

Locatori vel beneficiario an præjudicium fiat, ſi conductor diminutam penſionem pluribus annis recipit. p.136.c.2
Locatio redditnum non includit munera quæ offeruntur ob jucundum adventum beneficiati. ibid.
Locatio boum pro certis menſuris frumenti, ratione ſuſcepti periculi mortis, & deteriorationis, eſt licita. ibid.
Locans domum an poſſit prohibere conductori ne conductam alii non æquè idoneo locet. ibid.
Locator conductori debet remittere partem mercedis, ſi propter ſequeſtrationem fructus ſint diminuti. ibid.
Locator tenetur tradere rem liberam conductori. ib.
Locatione fructuum facta ad vitam alicujus pro certa ſumma, ſi vivat per multos annos, an poſſit prætendere læſionem, & actionem intentare. ibid. & ſeq.
Locatio ad duas vitas dicitur perpetua, & ad longum tempus. p.137.c.1
Locationi factæ à prædeceſſore non tenetur ſtare ſucceſſor in beneficio, vel majoratu. ibid.
Locatio beneficiati anteceſſoris non poteſt revocari à ſucceſſore, ſi fiat nomine Eccleſiæ, quæ nunquam moritur, ſecus ſi nomine proprio. ibid.
Locatio in dubio tantùm videtur extendenda ad decem annos. ibid.
Locatio facta de novennio in novennium valet. p.137 c.1
Locatio quando fuit facta cum juramento, tenetur ſucceſſor ſtare colono. ibid.
Locationis contractus eſt ultrò citroque obligatorius. ibid.
in Locatione bonorum Eccleſiæ penſiones ante diem ſolutæ in præjudicium ſucceſſorum non valent. ibid.
Locatio in dubio videtur facta pro uno anno. ibid.
Locatio facta ſimpliciter, intelligitur pro uno anno tantùm. ibid.
Locationis inſtrumentum poſſeſſionem locatoris probat. p 137.c.2

Ludus.

Ludo quæſita tenetur quis reſtituere. Quod tamen declaratur latiùs p.137 c 2
Ludus convivii non prohibetur. ibid.

M

Majoratus.

Majoratus inſtituuntur ad conſervationem familiarum. p.138 c.1
Majoratus novos erigere, vel antiquos augere & conſervare, licitum eſt. ibid.
Majoratum an plebeius poſſit inſtituere. ibid.
Major natu aliis præfertur, cùm ad unum pervenire res debet. ibid.
Major natu dicitur qui primò natus eſt, & majorem habet ætatem. p.138.c.1
Majoratus aſſimilatur in multis naturæ feudi. ibid.
Majoratus poſſeſſor eſt dominus. ibid.
in Majoratu non poteſt pater extante primogenito, ſecundogenitum, vel extante maſculo fœminam eligere. ibid.
Majoratus primogenito defertur. ibid.
Majoratus ex quibus verbis probetur. p.139.c.2
Majoratus inſtitutio probatur ex confeſſione poſſidentis bona. ibid.
in Majoratibus quando non adeſt expreſſa voluntas, ipſam ex argumentis colligimus. ibid.
Majoratus probantur eſſe bona, ſi per tempus 40. annorum ſunt poſſeſſa ut bona majoratus, licèt ſuâ naturâ non ſint talia. ibid.
Majoratus & Capella in quo cognoſcuntur p.139. col. 1
Majoratus bona ſunt individua, & non poſſunt fratres in iſtis bonis prætendere legitimam. ibid.
Majoratibus non poteſt imponi gravamen. ibid.
Majoratus adminiſtrator habet jus, & dominium. ibid.
in Majoratu jus primogenituræ an præſcribi poſſit. ibid.col.1
Majoratus bona quamvis non poſſint præſcribi tempore ordinario, currit tamen præſcriptio longiſſima 40. annorum, cum titulo & bona fide. p.139.c.1.
in Majoratu non poteſt intervenire tranſactio. ibid.
in Majoratu non poteſt conſtitui locatio ad longum tempus. ibid.
Majoratus bona an poſſint concedi in emphyteuſim, & an contractus emphyteuticus obliget ſucceſſorem in majoratu. ibid.& ſeq.
Majoratus poſſeſſor, ſeu Capellæ, an poſſit in bonis majoratus conſtituere uſumfructum in vita ſua. ibid.
Majoratus conſtitutiones ſunt favorabiles. p 139 c 2
Majoratus inſtitutus in pecunia, ſi redimatur, manet pecunia redempta cum eadem qualitate majoratus. ibid.
Majoratus extra deſcendentes admittit in ſucceſſione præſentationem, etiam inter tranſverſales, exceptis patruis, & ipſorum filiis. ibid.
Majoratus conſtitutio de bonis mariti & uxoris valet, accedente conſenſu uxoris. p.140.c.2
Majoratus inſtitutus à marito & uxore reputatur pro duobus majoratibus. ibid.
Majoratus inſtitutus per donationem inter vivos, vel per viam contractus, cum tranſlatione poſſeſſionis per clauſulam conſtituti, operatur effectum tranſlationis poſſeſſionis, & dominii. ibid.
Majoratus inſtitutus in contractu non poteſt revocari. ibid.
Majoratus poſſeſſor an teneatur alimentare fratres, conſobrinos, aut parentes tranſverſales ex fructibus majoratus. ibid.
Majoratus ſui vinculo bonorum poteſt conſentire filius in præjudicium legitimæ. ibid.
Majoratus poſſeſſor poteſt agere remedio legis *diffamari*. ibid.

§1 Majoratus conſtitutione non requiritur Regis licentia, quando fit ſine præjudicio Legitimæ, vel ab eo qui Legitimam non debet. ibid.
Majoratus ſeu Capellæ adminiſtratio à Rege concedi ſolet, deficientibus conſanguineis inſtituentis. p.140.c.2
Majoratus ſucceſſio fieri poteſt per electionem liberam. ibid
in Majoratus ſucceſſione poſiti in conditione cenſentur in diſpoſitione vocati. ibid.
Majoratus tenor diligenter inſpiciendus, & ſervandus eſt. ibid.
Majoratum lite pendente ſi unus poſſideat, quis debeat requiri. ibid.
in Majoratibus ſæcularibus pater uſumfructum habet. ibid.
Majoratus poſſeſſor ſi diſſipat bona, illius privandus eſt adminiſtratione, & majoratus transferri debet in ſequentem, qui juxta inſtitutionem ſuccedere debet. p.156.c 2
Majoratus ſucceſſor in vita poſſeſſoris habet actionem in bonis majoratus, ſuperveniente cauſa. ibid.
in Majoratu ſucceditur uſque ad milleſimum gradum. ibid.
Majoratus commoditas poteſt vendi ad vitam poſſeſſoris. ibid.
in Majoratus materia ut ſequeſtrationes fiant, non requiritur citatio partium. ibid.
in Majoratu poſita clauſula, quod ob delictum poſſeſſoris non tranſeat in fiſcum, ſed ſtatim tranſeat in ſequentem vocatum, valet. ibid.
in Majoratu poſtquam bona devenerunt ad unam lineam, non debent redire aliam. p.141.c.1
in Majoratus ſucceſſione aſſerenti ſe eſſe proximiorem incumbit probatio. ibid.col.2
in Majoratus ſucceſſione qui dicit ſe præferri debere, probare debet non eſſe alium proximiorem. ibid.
in Majoratu ſuccedit conſaugnineus proximior ultimo poſſeſſori ſucceſſionis tempore, ſi fuerit ex ſanguine inſtitutoris. ibid.
in Majoratu quis ſuccedit ex perſona propria, & non patris. ibid.
Majoratum nunquam conſequitur fœmina, niſi deficiente maſculo. p.142.c 1
in Majoratu poſſunt Clerici ſuccedere. ibid.
Majoratus prohibens Monachos & Presbyteros ſuccedere, valet. ibid.
in Majoratibus an locus ſit tranſmiſſioni, decedente proximè vocato in vita poſſeſſoris. ibid.
Majoratus ſucceſſorem petens declarari per obitum poſſeſſoris, quia eſt in gradu proximior, an ſit audiendus. ibid.
Majoratus ſucceſſor non tenetur ad debita inſtituentis majoratum, ſi ea contraxit poſt majoratum conditum in contractu. p. 42.c.2
Majoratus ſucceſſor non tenetur ſolvere debitum contractum pro impenſa funeris prædeceſſoris. ibid.
in Majoratu non ſuccedit filius naturalis. ibid.
in Majoratus ſucceſſione qualitas requiſita verificari debet tempore ſucceſſionis, nec ſufficit ſi poſtea ſuperveniat. ibid.

Mandans, Mandatum.

Mandans punitur eadem pœna quâ debet puniri mandatarius. p.143.c 1
Mandati forma eſt obſervanda. ibid.
Mandati fines ſunt diligenter obſervandi. ibid.
Mandatum ſtrictè interpretari debet, & nunquam nova perſona ſubintelligitur. ibid.
Mandatum non poteſt extendi ad alios caſus ultra expreſſos in eo. p 143.c 1
Mandata executorialia habent vim monitorii ibid.
Mandatum ad acceptandum beneficium ſufficit eſſe generale, ſecus eſt in mandato ad renunciandum. ibid.
in Mandato ſimplici ad providendum de beneficio non veniunt præbendæ, Canonicatus, Dignitates, & alia majora beneficia. ibid.
Mandatum non cenſetur revocatum per longitudinem temporis, niſi conſtet de mutatione voluntatis. p 143 c 1
Mandatum exſpirat morte mãdantis, re integra. ibid.
Mandatum de manutenendo requirit productionem actorum, & conceditur facta ſemiplena probatione. ibid.
Mandatum quandonam intelligatur conceſſum ad ſpecialia. ibid.
Mandatum ſpeciale requiritur in his quæ ſunt magni detrimenti. p 143 c.2
Mandatum ſpeciale requiritur ad hoc, ut procurator poſſit alium ſubſtituere. ibid.
Mandatum habens clauſulam, *cum plena & libera adminiſtratione*, quid operetur ibid.
Mandatum quantumcunque generale non extenditur ad ea per quæ Dominus cadat in commiſſum & delictum. ibid.
Mandatum procuratorium debet eſſe in actis, aliàs non ſufficit eſſe factum, ſi de eo non conſtat in actis. ibid.
Mandatum procuratorium non præſumitur ex longitudine temporis, *etiamſi lapſi ſint mille anni.* ibid.
Mandatum procuratorium ſi offeratur de longinquo, non debet juſtificari, & præſumitur quod ſit procurator ille, qui offert mandatum. ibid.
Mandatum procuratorium probatur præſentatione inſtrumenti debiti in judicio. ibid.

Maritus.

Maritus & uxor cenſentur eſſe una & eadem perſona. p.144.c.1
Maritus & uxor reputantur ſocii omnium bonorum, attenta conſuetudine, & legis Regiæ diſpoſitione. ibid.
Maritus poteſt præjudicare uxori in quærendis. ibid.
Mariti in exigendis dotibus diligentiſſimi ſunt. ibid.
Maritus non tenetur ſolvere debita uxoris, quæ contraxerat ſine ejus conſenſu. ibid.
Maritum non habere, vel habere inutilem, idem eſt. Ibid.
Maritus & uxor ſi ſimul fidejubeant, maritus in ſolidum remanet obligatus, & mulier propter Vellejanum conveniri non poteſt. ibid.
Maritus poteſt impunè occidere uxorem adulteram. ibid.
Maritus recipiens uxorem adulteram, non poteſt pro illo adulterio eam accuſare. ibid.
Maritus tenetur alere uxorem adulteram. ibid.

Matrimonium.

Matrimonium non præſumitur, niſi probetur. p 144 col.2
Matrimonium non præſumitur inter valde impares. ibid.
in Matrimonio ſufficit præſentia Parochi, etiamſi ad alium finem vocatus, & caſu præſens ſit ibid.
Matrimonium ſatius eſt cum virgine contrahere, quàm cum vidua. ibid.
Matrimonium conſummare ante Eccleſiæ benedictionem, ſublato ſcandalo, non eſt peccatum mortale. ibid.
Matrimonia non ſunt contrahenda cum infamibus & vitioſis. ibid.
Matrimonia cum hæreticis ſunt illicita & reprobata per Sacros Canones. ibid.

Matri

Matrimonium contractum cum infideli., eſt nullum. ibid.
in Matrimonio putativo mulier lucratur dimidiam partem bonorum, ubi agitur de favore dotis. p.145.c.1
Matrimonium quis poteſt contrahere in articulo mortis. ibid.
Matrimonii appellatione, ubi relinquitur aliquid pro virgine maritanda, venit matrimonium ſpirituale · ibid.
Matrimonium inter conſanguineos contractum, adveniente diſpenſatione non roboratur, niſi ex novo conſenſu. ibid.
Matrimonium metu contractum, quando ſit nullum. ibid.
Matrimonii Impedimenta. ibid.

Medicus.

Medici qui præcepta non obſervat, ſeipſum interimit. p 145.c.1
Medicus qui invitum infirmum curavit, poteſt petere ſalarium. ibid & ſeq.

Melioramenta.

Melioramenta debent probari, & ſunt difficilis probationis. p.145.c.2
Melioramenta non debentur, probata ſola poſſeſſione rei melioratæ, ſed requiritur probatio eorum quæ fuerunt facta à poſſidente. ibid.
Meliorationum æſtimatio facienda eſt ſecundùm præſentem ſtatum, in quo reſtitutio fieri debet; non ſecundùm expenſas factas à principio. ibid.
Melioramenta debent cumpenſari cum fructibus, & deteriorationibus· ibid col.2
Meliorationum pretium juratum à parte, & depoſitum, an debeat tradi parti ante liquidationem. p.146 c 1 ibid.
Meliorationes ſunt pars fundi. ibid.
In Meliorationibus articulandum eſt de communi valore. ibid.
Melioramenta quæ refici debeant? ibid.
Melioramentorum exceptio impedit executionem ſententiæ, & retentio datur pro illis. ibid.
Melioramenta facta in re emphyteutica, finiâ emphyteuſi pertinent ad emphyteutam quoad æſtimationem. ibid.col.1
Meliorationes emphyteuſi finita, repetunt à Domino directo hæredes emphyteutæ ibid.

Mendacium.

Mendacium eſt delictum, turpitudo, & dolus, & mendax præſumitur eſſe in dolo. p.146.c.1
Mendacium pernicioſum infamando proximum, eſt peccatum mortale. ibid. & ſeq.
Mendacium in judicio eſt peccatum mortale. ibid.
Mendacium in Confeſſione ſacramentali eſt peccatum mortale. ibid.

Mercator.

Mercatores utrum ſint nobiles p.146.c.2
Mercatorum cauſæ tractandæ ſunt ſimpliciter, & de plano, & bono & æquo. ibid.
Mercator an appelletur ille qui locat equos, & artifex. ibid.
Mercator poteſt plures mercaturas, & in diverſis rebus exercere. ibid.
Mercator dici ur piſtor. ibid.
Mercator ſemper præſumitur lucrari. p. 147.c.1
Mercatores exteri an poſſint prohiberi ab ingreſſu, & expelli à civitate. ibid.
Mercatores an poſſint eſſe Decuriones. ibid.
Mercator an poſſit licitè, & abſque labe uſuræ emere viliùs juſto pretio. ibid.
Mercator cogitur edere librum rationum. ibid.
Mercatorum libris quando credatur. ibid.

Metus.

Metus non præſumitur. p.147 c 1
Metus minor magis excuſat mulierem, quàm maſculum. ibid.
Metus cadens in conſtantem virum quis dicatur? relinquitur arbitrio Iudicis. ibid.
Metus juſtus cadens in conſtantem virum, quibus modis probetur. ibid.
Metus cadens in conſtantem virum excuſat. p 147. col.2
Metus juſtus ex quibus inducatur. ibid.
Metus cadens in conſtantem virum inducitur ex carceratione. ibid.
Metus cenſetur excluſus per geminationem actus. ibid.
Metus cenſetur durare durante cauſa ejuſdem, quamvis in exterioribus oſtendatur plena & omnimoda libertas. ibid.
Metus reverentialis an excuſet. ibid.

Milites, Militia.

Militum antiquorum privilegia competunt militibus noſtri temporis. p.147.c 2
Milites quâ ætate excuſentur ire ad bellum. p.148, col 1
Militare in qua ætate quis poſſit compelli. ibid.
Militia nobilitat. ibid.
Milites verè ſunt Duces & Comites. ibid.
Militiæ Ordinum militarium ſunt licitæ. ibid.
Militarium Ordinum hujus regni Magiſtri & adminiſtratores perpetui habent juriſdictionem ordinariam in omnibus cauſis, & perſonis Ordinum. ibid.
Milites Ordinum militarium Chriſti Domini, D. Benedicti, Sancti Stephani, & Sancti Lazari. D. Iacobi, Calatravæ, Alcantaræ, atque alii, an ſint verè Religioſi. ibid.
Milites Ordinum militarium habent beneficium regulare. ibid.
Milites Ordinum militarium gaudent fori privilegio, etiamſi profeſſi non ſint. ibid.
Milites commendatarii excuſantur à gabellis, portagiis, ſiza, & aliis tributis. p.148.c 2
Milites Chriſti poſſunt facere teſtamentum. ibid.

Minor.

Minor ætas probatur ex datione Tutoris & Curatoris. p.148 c.2.
Minori conceditur reſtitutio probando læſionem. ibid.
Minor an reſtituatur adverſus recognitionem. ibid.
Minor 25. annis mercator non reſtituitur adverſus contractus quos fecit. ibid.
Minor non eſt reſtituendus cum damno Tertii. ibid.
Minori conceditur reſtitutio adverſus Tertium poſſeſſorem, in quem res fuit alienata. ibid.
Minor 25. annis reſtituitur in revocatione emphyteuſis non poſtulata intra annum. ibid.
Minor reſtituitur ad appellationem omiſſam. ibid.
Minor in reſtitutione debet probare ſe eſſe intra quadriennium conceſſum ad reſtitutionem petendam. p 149.col 1
Minor quando puniatur in delictis. ibid.
Minor in renuntiatione beneficii an poſſit remedio reſtitutionis uti. ibid.
Minores de Obſervantia Capucini, ſunt incapaces hæreditariæ ſucceſſionis. ibid.

Miſſa.

Miſſam an & quando liceat extra Eccleſiam celebrare. p.149.c.1.
Miſſæ ſacrificium ut celebretur Dominicis & feſtis diebus, tenetur Parochus dare candelas. ibid.
Miſſa quando celebratur in diebus de præcepto, an teneatur Parochus eam applicare pro Parochianis. p.149.c.2
Miſſam celebrans ante matutini Officii recitationem, non peccat mortaliter. ibid.

Miſſa

Miſſa quando poſſit celebrari per ſubſtitutum ab illo qui tenetur celebrare. p.150 c.1
Miſſæ præcepto ſatisfacit qui Græcam Miſſam audit. ibid.
Miſſæ ſacrificium remittit peccata venialia. ibid.
Miſſæ ſacrificium exhibet levamen & ſubſidium aliquod certum pœnarum iis qui ſunt in Purgatorio. ibid.
Miſſarum ſuffragia non poſſunt impleri extra locum deſignatum à Teſtatore. p.150 c.1
Miſſæ pitantia utrum taxari poſſit. ibid.
Miſſarum reductio ad minorem numerum facienda eſt in Synodo. ibid.
Miſſarum onus impoſitum rei legatæ, an inducat Majoratum & prohibitionem alienationis. ibid.
Miſſam *de Requiem* melius eſt quàm de feſto, quod non ſit de præcepto, celebrare ad obſervandam inſtitutionem Capellæ, aut voluntatem defuncti. ibid.

Molendinum, Molendinarius.

Molendina æquiparantur navibus, & tanquam mobilia non veniunt appellatione poſſeſſionum, & terrarum. p.150 c.1
Molendina poſſunt alienari per Tutorem, & Prælatum ſine ſolemnitatibus. ibid.
Molendina duo quibus ſervit una cluſa, ambo tenentur contribuere in refectione. ibid.
Molendinum qui promiſit reficere, intelligitur de prima vice. p.150 c.2
Molendinum ex quo ſolvebatur penſio, ſi ſit destructum, emphyteuta non tenebitur reædificare, nec penſionem ſolvere. ibid.
Molendinarius qui tenetur alicui molere granum ſuum, non tenetur gratis, ſi poſtea aucta ſit familia. ibid.
Molendinum quis poteſt facere in parte ſuperiori, quando ex hoc nullum ſequitur præjudicium ib.

Monachus.

Monachorum appellatione veniunt Moniales. p.150.col.2
Monachus non poteſt eligi in Abbatem, ſeu Priorem monaſterii ſui, ſi non fuerit profeſſus, vel non attigerit annum vigeſimum quintum. ibid.
Monachus tranſlatus de Ordine uno ad alium, bona quæ habet debent pertinere durante ejus vita ad ſecundum monaſterium. ibid.
Monachus fratrum Minorum in ſucceſſione non facit partem, & habetur pro mortuo. p.151.c.1
Monachus an poſſit exire à monaſterio, ut Patri vel ſororibus indigentibus ſuccurrat. ibid.
Monachi ut poſſint conſequi legatum pro Miſſis relictum, quid debeant probare. ibid.
Monachus poteſt habere emphyteuſim donec vivet in monaſterio. ibid.
Monachus dum vivit naturaliter, uſusfructus bonorum, quæ antea poſſidebat, defertur monaſterio ib.
Monachi pro ſuo monaſterio reputantur teſtes idonei. ibid.
Monachus magis æquiparatur filiofamilias quàm ſervo. p.151 c.2
Monacho poſſunt pater, vel mater, vel aſcendentes ſuccedere. ibid.
Monachus ſi ante ingreſſum monaſterii facit teſtamentum, bona non pertinent ad monaſterium, ſed ad hæredem inſtitutum. ibid.
Quod declaratur. ibid.
Monachus profeſſus teſtamentum facere non poteſt. ibid.
Monachus factus Epiſcopus quidquid acquirit, Eccleſiæ acquirit. ibid.
Monachis Epiſcopis concedi poteſt privilegio Apoſtolico ut teſtari poſſint. ibid.

Monaſterium.

Monaſteria nova non poſſunt conſtrui abſque Ordinarii Loci expreſſa licentia. p.152.c.1
Monaſterio donata ob ingreſſum, poſſunt repeti, profeſſione non ſequuta. ibid.
Monaſterium capax ſucceſſionis non excludit ſubſtitutum vocatum ſub conditione, *ſi inſtitutus ſine liberis deceſſerit.* ibid.
Monaſterium excluſum, aut incapax bonorum in communi, non impedit filium naturalem à ſucceſſone majoratus. ibid.
Monaſterium an poſſit acquirere bona majoratus in vita monachi proximioris. ibid.
Monaſteria quædam habent priviligium trahendi ſuos adverſarios ad Curiam. ibid. & ſeq.

Moneta.

Monetæ valor juxta quod tempus ſit conſiderandus, contractuſne, an ſolutionis. p.152.c.2
Moneta debet ſolvi uſualis, & in loco frequentata. ibid.
Monetas formare, illiſque cudere, approbare, & reprobare, eſt de Regalibus. ibid.
Monetæ valorem an Princeps poſſit augere. ibid.

Mors.

Mors probatur per famam. p.153 c.1
Mortis articulus quando dicatur. ibid.
Mortuus præſumitur qui non reperitur ibid.
Moribundum qui vexaverit pro debito, jus ſuum amittit. ibid.
Moriens peregrinos *in* via ſepelitur in Cathedrali. ibid.
Moriens nunquam præſumitur immemor ſalutis æternæ. ibid.
Mortis appellatione an veniat mors civilis, ſicut naturalis. ibid.
Mortui pluſquam civiliter videntur damnati ad remos in perpetuum. ibid. & ſeq.

Mulier.

Mulieribus an & quando liceat unguentis & coloribus faciem fucare, & an eis pigmenta ſine peccato vendi poſſint. p.153 c.2
Mulier meretrix an tolerari debeat. ibid.
Mulier an poſſit concipere ex animali. ibid.
Mulier an phlebotomari poſſit cum periculo embrionis. ibid.
Mulieres quando excuſentur à cuſtodia. ibid.
Mulier an poſſit donare cauſa mortis, & teſtari. ibid.
Mulier quoad conſilii fragilitatem æquiparatur minori. ibid.
Mulierum genus avariſſimum. ibid.

N

Negativa.

NEgativam qui allegat, illam probare debet. p.153.c.1
Negativa ubi eſt fundamentum ſive agendi, ſive excipiendi, probanda eſt. ibid.
Negativa probatur variis modis. ibid. & ſeq.
Negativa quando non ſit probanda. p.154.c.1
Negativa magis negat, quàm affirmativa affirmat. ib.
Negativæ quæ affirmant. ibid.
Negativa præpoſita verbo *poteſt*, excludit omnem potentiam, ibid.
de Negativa coarctata, aliqua, remiſſivè. ibid.

Neophytus.

Neophytus quis dicatur, vel non dicatur. p.154.c.1
de Neophytis, & de trahentibus ab eis originem, & circa ſtatuta prohibentia ne illi admittantur ad Eccleſiaſtica beneficia. ibid.

Nobilis, Nobilitas.

Nobilitas eſt dignitas à parentibus derivata. p.154. col.2

Nobiles gravius puniendi quàm plebeii. ibid.
Nobiles immunes ſun. à muneribus publicis. ibid.
Nobilis pro debitu non eſt detinendus in carceribus. ibid.
Nobilibus pœna triremium infligi non poteſt. ibid.
Nobiles habent pro ſe præſumptionem integritatis, ne videantur delinquere. ibid. & ſeq.
Nobilitas antiqua præfertur modernæ. p.155.c.1
Nobilis eligi non poteſt ad officium Procuratoris conſularis, quando conſuetudine introductum fuit ne hujuſmodi perſonæ ad hoc munus eligantur. ibid.
Nobilitas quo pacto probetur. ibid.
Nobilior quis dicatur. ibid.
Nobilibus debetur reverentia. ibid.
Nobili dicenti ſe habere mandatum, abſque alia probatione creditur. ibid.
Nobilis non poteſt aliquid petere pro labore quem impendit in colligendis fructibus. ibid.
Nobilium habitus eſt equitandi. ibid.
Nobilitas pecuniâ acquiri poteſt. p.155 c.1
Nobilitas familiarum, & honeſtas ob inopiam perire ſolet. ibid.
Nobili utens officio vili amittit nobilitatem, ejúſque privilegium, ſecus eſt in Hiſpania. ibid.
Nobilis nemo præſumitur, ſed plebeius. p 155.c.2
Nobilitas, & puritas ſanguinis quomodo probetur. ibid.
Nobilem qui ſe facit, cùm non ſit, qua pœna teneatus. ibid.
Nobilitas filii poteſt patri ignobili prodeſſe. ibid.
Nobilitatem non amittunt filii nati ex patre nobili, licèt mater ſit ignobilis. ibid.
Nobilitas uxoris amittitur, ſi nubat viro ignobili. ibid. & ſeq.
Nobilis poteſt renunciare privilegiis nobilitatis. p 156.c.1

Nomen.

Nomina honeſta ab omnibus magni æſtimantur, & habere pulchrum nomen, eſt maxima res. p.156. c.1
Nomen, vel cognomen gentilitium alienæ familiæ prohibetur quis accipere. ibid.
Nominis error quando vitiet. ibid.
Nominis proprii expreſſio an recipiat extenſionem. ibid.
Nominis turpis effectus, remiſſivè. ibid.
Nomen arguit quem eſſe talem, vel talem rem eſſe quæ ſic nominatur. ibid.

Nominatio, Nominatus.

Nominatio emphyteutica inducitur, ſi quis donet, vel leget rem emphyteuticatam. p.156.c 1
Nominatus poteſt in integrum reſtitui contra nominationem. ibid.
Nominatus primò, cenſetur magis dilectus. p.156.c.1
Nominato ad emphyteuſim non poteſt imponi gravamen. ibid.
Nominare poteſt maritus aliquem in emphyteuſim, reſervato ſibi fructu ſine conſenſu uxoris. ibid.
Nominare poteſt pater filium in emphyteuſim, reſervato ſibi uſufructu, & legitima, & ad quid teneatur. ibid.
Nominatio emphyteutica in teſtamento facta, ſortitur naturam teſtamenti, & ab eo dependet, adeo quod infirmato teſtamento, nominatio quoque infirmetur. p.156.c.2
Nominatio emphyteutica valet, etiamſi hæreditas non adeatur. ibid.
in Nominatione emphyteotica domini conſenſus neceſſarius non eſt, quando in conceſſione nominandi, ſeu eligendi libera facultas emphyteutæ tributa eſt. ibid.

Notarius.

Notarius omittens ſolemnitates requiſitas à jure in teſtamento tenetur ad intereſſe. p.157 c.1
Notarius videtur poſuiſſe de voluntate teſtatoris quidquid legitur in teſtamento. ibid.
Notarius rogatus intelligitur cum clauſulis conſuetis. ibid.
Notario aſſerenti aliquem eſſe ſanæ mentis tempore teſtamenti, creditur ibid.
Notario uno abſente, poteſt actus fieri cum alio. ibid.
Notarium qui ſe dicit, probare debet. ibid.
Notarii authoritas habet vim duorum teſtium p.157.c 2
Notarii ignorantes ponunt multorum animas in magno diſcrimine: & in eis non præſumitur ignorantia, ſed peritia ſuæ artis. ibid.
Notarius an poſſit corrigere errorem ſuum. ibid.
Notarii officium non eſt nobile. ibid.
Notario creditur in iis quæ pertinent ad ejus officium, utpote quod fuerit rogatus. ibid.
Notarii ponunt clauſulas generales, & quid operentur. ibid.
Notarii de ſtylo multas clauſulas ponunt, quas Partes neſciunt. p.157.c.2
Notarius privatus officio, conficiens inſtrumenta, non punitur pœna mortis, ſicus puniendus eſſet ille qui nunquam fuiſſet notarius. ibid.
Notarii ſuſpenſi geſta quando ſunt valida. ibid.

Notorium.

Notorium inducitur & probatur per acta judicii; & notorium eſt, quando nullâ poteſt tergiverſatione celari. p.158.c.1
Notorium non indiget probatione. ibid.
in Notoriis non admittitur appellatio. ibid.

Nullitas, Nullum.

Nullitas non poteſt à Tertio allegari. p.158.c.1
Nullitas incompetentiæ ſemper allegari poteſt. ibid.
Nullitas contractus cenſetur repetita in ſententia. ibid.
Nullum quod eſt, nullum producit effectum, & paria ſunt non eſſe, vel eſſe nullum. ibid.

O

Obedientia.

de Obedientia aliqua remiſſivè. p 158 c.1
Obedientia melior quàm victima. ibid.

Obligatio.

Obligatio omnis cenſetur realis, & ad hæredes tranſmiſſibilis. p.158.c.1
Obligatio dubia interpretatur contra proferentem. ibid.
Obligationis origo ſemper attenditur. ibid.
Obligationis interpretatio ſemper fit ad favorem obligati contra ſtipulatorem. ibid.
Obligatio rei facta cum pacto de capiendo, & conſtitutum precarii, facit ut executio poſſit fieri contra tertium poſſeſſorem, etiam non citatum. ibid. & ſeq.

Obligatio tranſit ad hæredes. p.158.c 2
Obligationibus factis ſuccedit obligatio ad intereſſe. ibid. c. 1
Obligare ſe nemo poteſt reſpondere apud Iudicem exterum, & Eccleſiaſticum, ibid.
Obligatio in forma Cameræ, quam appellant obligationem banchariam, quos effectus producat: Vbi multa de obligatione camerali, ibid. & ſeq.

Occidere, Occiſor.

Occidere non poteſt aliquis ſeipſum directè, quia non eſt dominus vitæ & membrorum ſuorum p 159.c.1.
Occidere invaſorem quando liceat. ibid.
Occidere ob ſuam defenſionem an puniatur. ibid.
Occidens fratrem non poteſt ei ſuccedere. p.159 col 2
Occidens uxorem, vel alium, non poteſt illis ſuccedere, vel filio in bonis ab uxore haibtis. ibid.
Occiſor præſumitur is, in cujus conſpectu cadaver occiſi ſanguinen effundit, ſi adſint alia indicia. ibid.

Officialis, Officium.

Officiali creditur in rebus ſpectantibus ad ejus officium. p.159.c.1
Officiales architecturæ in rebus ad ſuam artem ſpectantibus non poſſunt uti remedio læſionis. ibid.
Officiali injurioſam executionem facienti licet reſiſtere. ibid.
Officialis qui petit ſe reſtitui ad poſſeſſionem officii, debet oſtendere titulum. ibid.
Officialis non condemnatur niſi pro præſumptionibus multùm evidentibus. p.160.c.1
Officialis deputatus ad unum banchum, non poteſt ſcribere in alio. ibid.
Officialis qui deponit pecunias penes Depoſitarium qui non eſt ſolvendo, tenetur, tanquam illius fidejuſſor. ibid.
Officialis non tenetur ſolvere prædeceſſoris debitum. ibid.
Officium Iudicis datur quando æquitas ſuggerit. ibid.
ad Officia publica non debent eligi ebrioſi. ibid. c.1
Officiis duobus qui fungitur utriuſque debet habere ſalarium. ibid.
Officium emptum filio ex pecuniis paternis, utrum ſit ei in legitimam imputandum ibid.
Officium emptum à marito communicari non poteſt inter eum & uxorem. ibid.
Officia & bona Regiæ coronæ poteſt Rex promittere antequam vacent. p.161.c.2
Officia conceſſa à Rege an exſpirent morte concedentis. ibid.
Officium coqui vel obſtetricis Reginæ habet dignitatem. ibid.
Officialium ſancti Officii privilegia remiſſivè. ibid.
Officiis majoribus qui inſervierunt, non debent cogi inſervire minoribus. ibid.

Onus.

Onus reale tranſit in poſſeſſorem fundi. p.160.c.2
Oneris ſola impoſitio non efficit rem indiviſibilem. ibid. c. 1.
Onus adjectum rei facit, ut res tranſeat cum illo, ibid. ubi multa de hac materia. ibid.
Onus reſtitutionis in teſtamentis non dicitur repetitum ab uno ſubſtituto in alterum. ibid.

Ordinarius

Ordinarii nomine intelligitur Vicarius Generalis Archiepiſcopatus. p 160.c 2
Ordinarius per delegationem ſibi factam à ſuperiore efficitur delegatus. p.161 c.1
Ordinarius abſolvere non poteſt excommunicatum à delegato Summi Pontificis. ibid.
Ordinarius remanet ſuſpenſus conferendo beneficium reſervatum. ibid.
Ordinarius non ſolùm poterit non obedire, ſed amplius contra delegatum inordinate procedentem procedere. ibid.

Ordo, Ordinare.

Ordo ſeſſionis dignitatis excellentiam indicat. p.161.col.1
Ordo verborum deſignat ordinem intellectus ibid.
Ordo ſcripturæ attendi debet quando aliter ſpecialiter diſpoſitum non invenitur. ibid.
Ordo juris non ſervatur in judiciis reddit proceſſum & ſententiam nullam. ibid.
Ordinis ſacramentum non confirmato dari prohibet Concilium: procedit tamen de neceſſitate præcepti, non de neceſſitate Sacramenti. ibid.
Ordines quatuor minores ſunt Sacramentum verè. ibid.
Ordinis characterem minimè recipit non baptizatus. ibid.
Ordinatus interſtitiis temporum non ſervatis, an contrahat cenſuram. ibid. & ſeq.
Ordinibus ſacris inſignitus circunſtantiam Ordinis ſacri in delictis carnis aperire debet in confeſſione. p 161.c.2
Ordinis ſacri actum exercens in peccato mortali peccat mortaliter. ibid.
Ordines ſuſcipiens ligatus cenſurâ, non propriè irregularitatem, ſed ſuſpenſionem incurrit ibid.
Ordinatus poſt *delictum commiſſum*, vel Monachus factus gaudet fori privilegio. ibid.
Ordinari non poſſunt, nec ad Eccleſiaſtica beneficia promoveri illiterati. ibid.
Ordinandorum patria eſt inveſtiganda, & cur? ibid. Vbi multa notatu digna. ibid. & ſeq.
Ordinis ſuſcepti probatio dicitur fieri ex literis ſigillatis. p 162.c.1

Originale.

Originale quis tenetur exhibere in redarguendo exemplum de falſo. p.162.c.1
Originali ſtabitur potius quàm exemplo. ibid.

Origo.

Origo ſeu initium eſt inſpiciendum. p.162.c.2
Originis propriæ ratione forum quis ſortitur. ibid. ubi alia de domicilio originis. ibid.

P

Pactum.

PActo quidquid poteſt acquiri, poteſt & præſcriptione. p.162.c.1
Pactum de non petendo quid operetur. ibid.
Pacta conventa in contractu emphyteutico ſunt obſervanda ad unguem. ibid.
Pactum inducitur per ſolam præſentiam cum taciturnitate. p.163.c.1
Pactum quod ob retardatam ſortis ſolutionem fructus à creditore percipiantur ex re pignorata, eſt validum, & fructus cedunt lucro poſſeſſoris, ubi licitæ ſunt uſuræ. ibid.
Pactum de ſtando juramento partis, tam ſuper damno emergenti, quàm ſuper lucro ceſſante, & expenſis, an valeat? ibid.
Pactum cum aliquo factum, quando ad ejus hæredem tranſeat. ibid, col. 1
Pactum de retrovendendo ex quibus arguatur, & probetur. ibid.
Pactum de retro, quo tempore præſcribatur. ibid.
Pactum de retro minuit valorem rei. ibid.
Pactum ſeu promiſſio de donando non continet donationem. ibid.
Pacto remitti non poteſt ingratitudo futura. ibid.

Palli…

Pallium.

de Pallio plura remiſſivè. p 163.c.1

Pallio ſemper & ubique utitur Papa in deſignationem plenitudinis poteſtatis Eccleſiaſticæ. ibid.c.2

Papa, Papatus.

Papa potuit à Conſtantino recipere temporalem adminiſtrationem Imperii Occidentalis. p.163.c.2

Papa an babeat utrumque gladium, ſive poteſtatem, Regalem ac Sacerdotalem. ibid.

Papa nullum in terris ſuperiorem habet, præter Deum. ibid.

Papa promovendo inhabilem, cenſetur cum eo diſpenſare. ibid.col.2

Papa expedire poteſt omnia, etiam gravia, ſine Cardinalibus. ibid.

Papa non poteſt errare in eis quæ ſunt fidei. p.164.col.1

Papa non poteſt diſpenſare in præceptis juris divini. ibid.

Papa non eſt abſolutè dominus rerum Eccleſiæ, ſed diſpenſator. ibid.

Papa & Imperator poſſunt ad libitum diſponere de his quæ ſunt Pontificii juris. ibid.

Papa ſolus poteſt Sanctos canonizare. ibid.

Papa non poteſt ſibi eligere ſucceſſorem in vita. ibid.

Papa ſolus poteſt irritare profeſſionem vitæ Regularis. ibid.

Papa ſolus poteſt diſpenſare in quinque votis, quæ declarantur. ibid.

Papa poteſt diſpenſare in voto ſolenni per profeſſionem emiſſo ex juſta & gravi cauſa. p 164.c.1

Papa diſpenſare poteſt ut promoti ad ſacros Ordines matrimonia contrahant. ibid.

Papa ſolus poteſt defunctorum voluntates commutare. ibid.

Papa ſi manum appoſuit in aliqua commiſſione ſignanda, per talem ſignaturam voluit totum negotium ad ſe evocare, & inferiorum manus ligare. ibid.

Papa ſolus beneficia reſervata conferre poteſt p.164. col.2

Papæ ſententia habet vim legis. ibid.

Papæ aliquid aſſerenti credendum eſt, ut declaratur. ibid.

Papa appellationes ad ſe interpoſitas omiſſo medio ſolet admittere ibid.

Papa habet pleniſſimam poteſtatem & diſpoſitionem in beneficialibus ibid.

Papa non poteſt ſine cauſa beneficiatum ſuo beneficio privare. p.165 c.1

Papa in beneficialibus non poteſt procedere parte non citata. ibid.

Papæ collatio vim habet reſervationis & decreti annullativi. ibid col.1

Papatus dicitur beneficium. ibid.

Parochus, Parochialis.

Parochus poteſt audire confeſſiones ſuorum ſubditorum in aliena parochia & diœceſi. p.165.c.1

Parochus poſt dimiſſum beneficium non remanet approbatus ad audiendas confeſſiones, etiam Jubilæi tempore. ibid.

Parochus qui carnaliter cognovit pœnitentem, non tenetur hanc circunſtantiam in confeſſione explicare. ibid.

Parochus dum audit confeſſiones, ſi ſit ſæcularis, ſuperpelliceum & ſtolam deferre tenetur, niſi fuerit Religioſus Societatis Ieſu. ibid.

Parochi non præcedunt Canonicos etiam Collegiatæ Eccleſiæ. ibid.

Parochialis Eccleſiæ collatio facta ſine examine per concurſum eſt nulla. ibid.& ſeq.

Paſcua.

Paſcua quomodo probentur, & quo tempore præſcribantur. p 165.c 2

Paſcendi jus in alieno agro quo tempore præſcribatur. ibid.

Paſcuorum uſum impedientibus unus ſolus poteſt reſiſtere, licèt alii conſentiant, quod terræ aſſignatæ ad paſcua occupentur. ibid.

Paſcua quando poſſint prohiberi ab una univerſitate adverſus aliam. ibid.c.2

Paſcua quis poteſt prohibere terræ vacuæ prope domum ſuam. ibid.

Pater.

Paterna pietas optimum conſilium capit pro filio. p 165.c.2

Patris ſævitia facit ut filius extra domum alimenta petere poſſit. ibid. & ſeq.

Patris & filii quæſtiones congruentiùs domi inter eos decidi debent. p 168.c.1

Pater quando poſſit alienare bona adventitia filii. ibid.

Pater non eſt adminiſtrator legitimus filiorum in cauſis criminalibus. ibid.

Pater ſine decreto Iudicis non poteſt facere diviſionem. ibid.

Pater in bonis filiorum, in quibus habet uſumfructum, eſt legitimus adminiſtrator, & procurator in re propria. ibid.

Pater non poteſt filium compellere, ut ei ſerviat. ibid.

Pater pro injuria facta filio agere poteſt nomine proprio. ibid.

Pater tenetur filiam maritare, & illi dotem præſtare, ſecundùm qualitatem, & facultates ipſius. ibid.

Pater tranſiens ad ſecundas nuptias privatus legato ſibi ab uxore relicto, & applicatur filiis, niſi tacitè vel expreſsè conſenſerint iſti matrimonio. ibid.

Pater pauper ſi contraxit debita pro filiorum alimonia, non datur creditoribus actio contra filios. ibid.

Pater non poteſt diſponere pluſquam de tertia parte ſuorum bonorum. ibid.

Pater non tenetur pro filio, & ideò ſi filius fuerit condemnatus pro aliquo delicto, non tenebitur pater ſolvere hujuſmodi condemnationem. p.169 col.1

Pater diſponens tantùm de tertia, videtur filium inſtituiſſe in reliquis duabus. ibid.col.1

Patrimonium.

Patrimonium Clerici gaudet privilegio Eccleſiæ. p.166 col.2

Patrimonii bona ad quorum titulum quis fuit Ordinatus, alienari non poſſunt ſine licentia Ordinarii pro ſolutione debiti. ibid.

Patronus.

Patronus debet præſentare Clericum in ſacerdotali Ordine conſtitutum, dum ab inſtituente Capellaniam fuit appoſita obligatio Miſſarum. p.166.c.2

Patronus ſæcularis poteſt variare, & præſentare pluries. ibid.

Patronus Eccleſiaſticus præſentans indignum privatur ipſo jure pro alia vice, poteſtate præſentandi. ibid.

Præſentatio pendente appellatione dicitur attentata. p.167. col. 1

Præſentatio Patroni excommunicati non admittitur. ibid.

Præſentatus vel electus à poſſeſſore præfertur proviſo à proprietario. ibid.

Pauper, Paupertas.

Pauper quis dicatur. p.167. c.1

Pauper dicitur qui renuntiavit bonis, ut admittatur ad Collegium pauperum. ibid.
Paupertas in dubio præſumitur. ibid.
Paupertas quomodo probetur. ibid.
Paupertas quibus caſibus excuſet. ibid
Pauperibus conſanguineis potiùs eſt ſuccorrendum quàm extraneis. p.167 c.2
Paupertatis privilegia, remiſſivè. ibid.

Pecunia.

Pecunia numeratur inter immobilia, vel mobilia pretioſa, etiam deſtinata ad emptionem prædii. p.167.c.1.
Pecunia cenſetur de his quæ uſu conſumuntur, & in ea uſusfructus non poteſt ſeparari à dominio & proprietate. ibid.
Pecunia affectionem non recipit. ibid.
Pecunia non eſt apta ad germinandum, & non eſt merx, ſed æſtimatio rerum. ibid.
Pecuniam retinere ſatius eſt, quàm ſolutam repetere. ibid.
Pecunia Iudices facilè corrumpit. ibid.

Pœna.

Pœna præſupponit culpam. p 168.c.1
Pœna non irrogatur, niſi expreſsè jure caveatur. ibid.
Pœnis alternativè appoſitis non datur optio reo, nec debitori, ſed Iudici. ibid.
Pœna impoſita contrahenti matrimonium non habet locum in contrahente ſponſalia. ibid.
Pœna poteſt duplicari ubi dantur plures actus ibid.
Pœna uno caſu appoſita non extenditur ad alium etiam omninò ſimilem. p.168 c.1
Pœna commiſſi non incurritur quando dubium vertitur, an contractus cenſuatius ſit, vel emphyteuticus. ibid.
Pœna conventionalis exigi poteſt, etiamſi nihil interſit. ibid.
Pœna commutata non cenſetur expetita. ibid.
Pœna impoſita maſculis an comprehendat fœminas. ibid.
Pœna comminatoria ſubſiſtit de jure, & parti applicatam Iudex remittere poteſt. ibid.
Pœna impoſita præſcribitur anno, ſi ſit comminatoria. ibid.
Pœnalis conſtitutio regulariter reſtringitur. ibid.
Pœna morte extinguitur. ibid.
Pœna per legem, vel jus commune impoſita delinquenti, locum habet in mandante ſimiliter. p.168 col. 1. & 2
Pœna talionis an ſit in uſu. ibid.

Pœnitentia, Pœnitentiarius.

Pœnitentiæ ſacramentum dicitur ſecunda tabula poſt naufragium. p.168.c.2
Pœnitentia in delictis conſummatis non prodeſt. ibid.
Pœnitens tenebitur pœnitentiam tolerabilem, & humanæ fragilitati accommodatam acceptare, & acceptatam adimplere, niſi adſit rationabilis cauſa non acceptandi. ibid.
Pœnitentiarii ſummi poteſtas, remiſſivè. ibid.

Penſio, Penſionarius.

Penſio eſt beneficium Eccleſiaſticum, & beneficii nomine intelligitur, ſi detur in titulum beneficii, ſecus ſi in ſtipendium. p.169.c.1
Penſio eſt ſervitus. ibid.
Penſio non poteſt reſervari in beneficio, niſi accedente Papæ authoritate. ibid.
Penſio quandoque ponitur ſuper diſtributionibus quotidianis, licèt ſecus regulariter. p.169.c 2
Penſio impoſita ſuper Canonicatu, dum Canonicus fuit ſuſpenſus, non debet ſolvi per Capitulum. ib.
Penſio ſolvi debet per Capitulum penſionario, abſente Canonico debitore penſionis. ibid.
Penſio ut exequatur debent præſentari literæ originales executori, & incipere per monitorium cum juſtificativa clauſula. p.170 c.1
de Penſionis ſolutione & modo circa eam procedendi, remiſſivè. ibid.
in Penſionis literis eſt facienda mentio de prima jam impoſita. ibid.
Penſio appoſita cum clauſula, *dummodo remaneant centum Rectori*, an ſit nulla, ſi non remaneant. ibid.
Penſionarius tenetur contribuere in collectis & ſubſidio charitativo. ibid.
Penſio ſolvi debet literis nondum expeditis, ubi quis ſe obligavit. ibid. & ſeq.
Penſionarius habet regreſſum contra non ſolventem, ut dimittat beneficium. p.170.c.2
Penſio reviviſcere non poteſt poſt regreſſum ad beneficium, quia per aſſecutionem tituli penſio extinguitur. ibid.
Penſionarius incedens in habitu & tonſura gaudet fori privilegio, quando penſio datur in titulum. p 171.c.1
Penſio non poteſt remitti, ſeu vendi ſine ſuperioris authoritate. ibid.
Penſionarius æquiparatur fructuario. ibid.
Penſio æquiparatur contractibus profanis. ibid.
Penſio Eccleſiaſtica poteſt aſſignari puero & minori *ſeptennio.* *ibid.*
Penſionis perceptio probat poſſeſſionem, & acquiritur ex unico actu. ibid.
Penſio ſuper beneficio poteſt aſſignari laico. ibid.
Penſio Eccleſiaſtica non poteſt illegitimo conferri. p.171.c.1
Penſionem qui petit, debet probare vitam penſionarii. ibid.
Penſionarii tenentur dicere qualibet die parvum officum Beatæ Mariæ Virginis. ibid.
Penſionem qui ſolvit, videtur habere mandatum. p.171 c 2
Penſio ut imponatur, requiritur ſpeciale mandatum, ibid.
Penſionem tenetur ſolvere beneficium poſſidens, etiamſi litiget ſuper eo. ibid.
Penſionario non poteſt præjudicare Titularis in conductionibus anticipatis. ibid.
Penſionarius agit hypothecaria contra fructuum perceptorem. ibid.
Penſionis Eccleſiaſticæ debitor non gaudet beneficio *cap Odoardus*. p.171.c.2
Penſionem impoſitam ſuper fructibus beneficii quis tenetur ſolvere. ibid.
Penſiones non poſſunt habere exteri. ibid.
Penſionario ſpoliato datur remedium poſſeſſionis reintegrandæ, quando petit ab eo penſionem qui illam ei ſolvere conſueverat. p.172.c.1
Penſionarius ſpoliatus poſſeſſione percipiendi penſionem, tenetur de titulo ſuo docere. ibid.
Penſionis nullitas non obſtat, ut penſionarius non ſit manutenendus. ibid.
Penſio ſubit vicem alimentorum. p.172.c.1
Penſionarius poteſt agere contra Tertium pro penſione ſolvenda. ibid.
Penſio niſi ſolvatur, non poteſt Titularis facere conductionem, nec fructus ſuos, quemadmodum colonus & emphyteuta. ibid.
Penſioni qui per procuratorum conſenſit, illam non ſolvendo an incurrat aliquam pœnam privationis, vel excommunicationis ibid.
Penſio eſt privilegiata, & præfertur aliis obligationibus. ibid.

Penſio antiqua extinguitur per translationem. ibid.
Penſionis tranſlatio non valet, niſi literis exhibitis coram executore, vel proceſſu fulminato. ibid.
Penſionis tranſlatio debet intimari intra tres menſes. ibid.
Penſionis tranſlatio non eſt res ſpiritualis, ſed ſpiritualibus annexa. ibid.
Et quomodo fieri debeat. ibid.
Penſione tranſlata fructus pertinent ad tranſlatarium. ibid.
Penſio an poſſit transferri per milites Lauretanos? Et quid de aliis militibus. ibid.
Penſio non poteſt imponi in beneficio juriſpatronatus ſine conſenſu Patroni. p. 173. c. 1
Penſio vacat per promotionem ad Epiſcopatum, niſi fuerit conceſſa retentio. ibid.
Penſionarius non indiget juſtificatione contra conſentientem penſioni. ibid.
Penſioni ſuper beneficio reſervatæ quis poteſt per alium conſentire, & acceptare, interveniente tamen ſpeciali mandato. ibid.
Penſio eſt onus reale, & ſequitur poſteſſorem beneficii, ſuper quo fuit reſervata. ibid. & ſeq.
Penſionarius non admittitur ad agendum contra ſucceſtorem in beneficio, niſi factis diligentiia contra prædeceſſorem. p. 173. c. 2
Penſio debet ſolvi juxta valorem monetæ tempore ſolutionis. ibid.
Penſio cùm ſit ſolvenda ex fructibus beneficii, & ſuper illis ſit aſſignata, an debeat ſolvi in loco ipſius beneficii. ibid.
Penſio eſt dividenda pro rata temporis penſionario mortuo. ibid.
Penſionum ſolutiones ad evitandas fraudes & colluſiones, probari non poſſunt niſi per inſtrumentum publicum à notario confectum cum teſtibus. p. 174 c. 1
Penſionis ſolutio probat poſſeſſionem. ibid.
Penſionis ſolutione à triennio, tribus ſolutionibus differentibus, præſumitur quis ſolviſſe cæteris præteritis annis. ibid.
Penſio debet eſſe uniformis in titulo præſumpto; nam difformes penſiones dicuntur extraordinariæ. ibid.
Penſionis pro ſolutione eſt obligata quælibet pars fundi. ibid.
Penſiones domorum ante exactionem à debitoribus dicuntur eſſe fructus, non ſic poſt. ibid.
Penſionum ſolutiones quomodo probentur. ibid.

Permutatio.

Permutata res aſſumit naturam ejus cum qua fuit permutata. p. 174. c. 1
ex Permutatione non oritur actio ante traditionem, vel implementum. ibid.
Permutationes beneficiorum poſſunt fieri coram Ordinario in omnibus menſibus. ibid.
Permutatione non ſortita effectum licet propria authoritate ad ſuum redire beneficium. ibid.

Peſtis.

Peſtis eſt bellum Dei. p 174. c 2
Peſtis tempore poſſunt bona infecta peſte comburi, nec dominus poteſt petere pretium. ibid.

Petitio.

Petitio loco libelli aſſumi poteſt. p 174. c 2

p. 174 c. 2
Pluralitas quando reſolvatur in ſingularitatem p. 175. c. 1
Pluralitas reſolvitur in ſingularitates ſuas, & ut tantùm dignitas intelligitur reſervata in Cathedralibus & Collegiatis Eccleſiis. ibi

Poſſeſſio, Poſſeſſor.

Poſſeſſio immemorialis quomodo probetur. p. 17 col. 1
Poſſeſſionis unicus actus inducit quaſi poſſeſſione jurium incorporalium. ibi
Poſſeſſio in corporalibus requirit ſcientiam & patientiam adverſarii. ibid. & col
Poſſeſſoria remedia ſunt periculoſa in conſcienti. p. 175. col. 2
Poſſeſſorium remedium in interdictis *uti poſſidetis* competit adversùs colonos, qui nolunt ſolvet penſionem. ibi
Poſſeſſio libera & expedita quæ dicatur. ibi
in Poſſeſſione clandeſtina poteſt quis expelli propria authoritate & incontinenti. ibi
Poſſeſſio quibus modis acquiratur. ibid col
Poſſeſſio quo pacto probetur. ibi
Poſſeſſio probatur eo ipſo quod quis fecit ſemina terram. ibi
Poſſeſſio probatur ex perceptione fructuum. p. 17 col 2
Poſſeſſori eſt facienda fructuum ſolutio. ibi
Poſſeſſio relevat poſſidentem ab onere proband ibid.
Poſſidere quis præſumitur uti dominus. ibi
Poſſeſſor olim, & hodie poſſeſſor præſumitur p 17 col. 1
Poſſeſſione probata præſumitur poſſeſſor percepiſt fructus. ibi
Poſſeſſio malæ fidei probatur per conjecturas & præſumptiones, & per unicum teſtem. ibi
Poſſeſſio amittitur per oblivionem, & per tempu decennii, etiam in beneficialibus. ibi
Poſſeſſio pacifica dicitur illa in qua non movetu controverſia judicialis, vel extrajudicialis ſupe beneficio. ibid
Poſſeſſor juſtus præferri debet injuſto. ibid
Poſſeſſio antiqua facit præſumi juniorem injuſtam ibid.
Poſſeſſionis turbatæ plures modi, remiſſivè. ibid
Poſſeſſio inſtrumentalis dicitur vera poſſeſſio, ali non exiſtente in poſſeſſione. ibid
Poſſeſſio transfertur per reſervationem uſusfructus ibid.
Poſſeſſio per clauſulam Conſtituti, an ſit vera, & quæ requiratur ut per eam transferatur. ib & ſeq
Poſſeſſionem qui petit alicujus rei quam habet, no videtur fateri ſe poſſeſſionem non habere. p. 176 col. 1
Poſſeſſor an poſſit opponere de utili dominio. ibid
Poſſeſſio probatur contra conductorem per inſtrumentum locationis. ibid
poſſeſſio penes duos inſolidum eſſe non poteſt ibid.
Poſſeſſionis ſuæ uſu regulariter nemo privandus e ſine citatione. ibid
Poſſeſſor licet injuſtus citandus eſt. ibid
Poſſeſſio anteceſſoris in beneficialibus non conti nuatur in ſucceſſorem. p. 177 c.
Poſſeſſor beneficii non poteſt ab eo expelli, done

August. Barboſa Repertor. Bb 2 ſio

Digitized by Google

ſint tres ſententiæ conformes, vel una quæ fecerit tranſitum in rem judicatam. ibid.
Poſſeſſor, beneficii etiam pro præteritis penſionibus convenitur. ibid.
Poſſeſſione ſtante, etiam ſine titulo, præſcriptio procedit. ibid.
Poſſeſſio unius rei an extendatur ad aliam rem. ibid.
Poſſeſſio non quæritur ex actibus merè voluntariis. ibid.
Poſſeſſores fundorum patrimonialium habent utile & directum dominium. p.177.2
Poſſeſſor prædii poteſt conveniri pro præteritis penſionibus. ibid.
Poſſeſſor fundi eſt conveniendus pro onere reali. ib.

Præbendæ.

Præbendarum nomine non comprehenduntur dimidiæ præbendæ. p.177.c.2
Præbendarum unio & ſuppreſſio fieri poteſt per Epiſcopum cum conſenſu Capituli. ibid.
Præbendarum proviſio ad Epiſcopum & Capitulum ſimul pertinet. ibid.
Præbendæ Lecturæ providentur ſemper per Epiſcopos & Capitula. ibid.

Prædicatio.

Prædicatio non eſt actus Ordini ſacro deputatus, nec Officium divinum. p.178.c.1
Prædicatio eſt officium Doctoris. ibid.

Prædium.

Si ex prædio emphyteutico ducatur aqua ad allodiale à domino, utriuſque finita emphyteuſi, redit aqua ad emphyteuticum. p.178.c.1
Prædium habens onus Miſſarum non poteſt dividi. ibid.
Prædium urbanum ſunt naves. ibid.

Prælatus.

Prælatus reputatur tanquam ſponſus Eccleſiæ. p.178.c.1
Prælati & adminiſtratores bonorum Eccleſiæ ſunt loco tutorum. ibid.
Prælatus propriè dicitur eſſe de Capitulo, vel Conventu. ibid.
Prælatus viſitans tanquam ſuſpectus recuſari poteſt, ſi modum exceſſerit in viſitando. ibid.
Prælatus per reſignationem admiſſam jus omne perdit. ibid.
Prælati Regulares benè poſſunt benedicere Eccleſiaſtica ornamenta. ibid.
Prælatus, ſive quicunque ſuperior poteſt dicere teſtimonium in cauſa ſuæ Communitatis. ibid.
Prælatus teſtimonium ferre non poteſt pro Eccleſia ſua in his quæ ſuum commodum concernunt. ib.
Prælatus in acquirendis poteſt præjudicare Eccleſiæ, ſeu Monaſterio: ſecus eſt in acquiſitis. p.178.c.2
Prælati an de bonis, de quibus teſtari non poſſunt, donare poſſint inter vivos? Et quid de majoratibus ab eis inſtitutis. ibid.
Prælatus excuſabitur à ſimonia, ſi beneficium conferat famulo propter obſequium exhibitum, dummodò ſit ſoluta merces pecuniaria. ibid.
Prælati omnes & beneficiati Eccleſiaſtici ad quid teneantur. ibid.
Prælati an poſſint bona Eccleſiæ cognatis ſuis in emphyteuſim concedere. ibid.

Præſcribere, Præſcriptio.

Præſcriptio in dubio non præſumitur, niſi probetur. p.179.c.1
Præſcriptionis exceptio in jure reputatur rigoroſa, & impium præſidium. ibid.
Præſcriptio habet vim pacti & contractus. ibid.
Præſcriptum tantum cenſetur, quantum poſſeſſum. ibid.
Præſcriptionem non poteſt inchoare hæres, ubi defunctus mala fide poſſidebat. ibid.
Præſcriptio in annuis præſtationibus, vel quibus fit ſolutio ſingulis diebus, quo tempore fiat. ibid.
Præſcriptio debet eſſe continuata, & non interrupta p.179.c.1.
Præſcriptio non interrumpitur per ſolam petitionem extrajudicialem. ibid.
Præſcriptio etiam longiſſimi temporis interrumpitur per citationem poſſidenti factam. ibid.
Præſcriptio contra privatum ſufficit temporis Ordinarii, quod aliàs contra Eccleſiam non ſufficeret. ibid. & ſeq.
Præſcriptionis in materia abſens vel præſens, quando quis dicatur. p.179.c.2
Præſcriptio 10. vel 20. annorum communis eſt Clericis & laïcis. ibid.
Præſcriptio centenaria requiritur contra Eccleſiam Romanam, contra civitates, Reſpublicas & Regna. ibid.
Præſcriptio non currit impedito agere. ibid.
Præſcriptio non currit contra pupillum. ibid.
Præſcribi poteſt jus piſcandi. ibid.
Præſcribi non poteſt jus percipiendi gabellas. ibid.
Præſcribi non poſſunt bona Regiæ Coronæ, quæ ſunt in patrimonio Regni. ibid.
Præſcribi non poſſunt ea, quæ conſiſtunt in mera voluntate. ibid. & ſeq.
Præſcriptio immemorialis obtinet vim privilegii. p. 180.c.1 ibid.
Præſcriptio 40. annorum cum titulo æquiparatur immemoriali. ibid.
Præſcriptio immemorialis non admittitur cum mala fide. ibid.
Præſcriptio immemorialis quomodo probetur. ibid.

Præſumptio.

Præſumptio cedit veritati. p.180.c.1
Præſumptio una tollit aliam. ibid.
Præſumptio eſt liquidiſſima probatio. ibid.
Præſumptio juris eſt patens probatio. ibid. & ſeq.
Præſumptio eſt contra illum qui habet malam faciem. p.180.c.2
Præſumptio eſt contra illum qui per multum tempus diſtulit movere judicium. ibid.

Pretium.

Pretium ſuccedit loco rei. p.180.c.2
Pretium juſtum rei conſideratur ſecundùm conſuetudinem regionis. ibid.
Pretium juſtum eſt quod in foro invenitur. ibid.
Pretium juſtum fit ex reditu 20. annorum. ibid.

Princeps.

Principis mores imitantur ſubditi. p.181.c.1
Principum virtus propria eſt liberalitas. ibid.
Principi non poteſt dici, cur ita facis? ibid.
Princeps non poteſt uti abſoluta poteſtate, quæ jure divino aut humano non regulatur, nec juſtis legibus ſubjicitur. ibid.
Principes, Duces & Marchiones, qui non recognoſcunt ſuperiorem, poſſunt in ſuis provinciis & civitatibus, quæ Rex in ſuo Regno. ibid.
Principis intereſt ne eligatur Prælatus ſibi ſuſpectus, qui ſecreta Regni revelet. ibid.
Principis coquus an ſit Nobilis? Vide Tiraquellus. ibid.
Principis ſuprema poteſtas non poteſt præſcribi. ibid. & ſeq.
Princeps Regiæ Coronæ res alienare non poteſt. p.181.c.2.
Principis & Pontificis aſſertioni creditur. ibid.
Principis ſupremi jubentis rem injuſtam, mandatum exequendum non eſt. ibid.
in Principe & Papa juſta cauſa præſumitur. ibid.
Princeps non poteſt diſpenſare contra leges ſuas,

nec

supplere def. ctum naturalem. ibid.
Princeps potest ſine cauſa ſubditis auferre Officia ſecularia. ibid.
Princeps ſecularis poteſt præjudicare Eccleſiæ in acquirendis. ibid.
Princeps ſolus poteſt remittere pœnam delictorum, & veniam concedere. p.181. c.2
Princeps tenetur ob ſervitia ſibi impenſa & collata à ſubditis,& non remunerata, ſatisfacere ſucceſſoribus. ibid.
Princeps poteſt uti bonis ſubditorum in bonum Reipublicæ. ibid.
Princeps poteſt cogere ſubditos ut ſibi mutuent pecunias pro defenſione patriæ. ibid.
Principis imperium ampliatur magis adjectione hominum quàm pecuniarum. ibid. & ſeq.
Princeps ſupremus cauſam motam cum inferiore ad ſe evocare poteſt. p.182.c.2
Princeps tenetur ſtare promiſſis. ibid.
Princeps ex ſuo pacto manet obligatus ibid.
Princeps agnato non poteſt nocere, cui jus eſt quæſitum. ibid.
Princeps non poteſt ſine cauſæ cognitione aliquem jure ſuo privare. p.183.c.1.
Princeps in dubio non cenſetur quæſito juri præjudicare. ibid.
Principis reſcripta & decreta in ſupremo tribunali, præcedente cauſæ cognitione, ſunt leges. ibid.

Prior.

Prior Eccleſiæ Collegiatæ habet juriſdictionem contentioſam & curam animarum,& tenetur reſidere,etiamſi cura juriſdictionalis ſit, & fori exterioris. p.183.c.1
Prior ac Capitulum habent collationem præbendarum, & dignitatum: Priórque habet unam vocem, & Capitulum vel major ejus pars aliam; & ſi diſcordent, neutra valet collatio. ibid. & ſeq.

Privilegium, & Privilegiatus.

Privilegium perſonale eſt quod nominat perſonam ſuo nomine. p.181.c.2
Privilegium conceſſum bonis alicujus, an extendatur ad bona poſteà acquiſita. ibid.
Privilegium conceſſum uxori extenditur ad maritum. ibid.c.2
Privilegium ubi quis admittit, intelligitur in his quæ ſunt ſibi utilia. ibid.
Privilegium acquiſitum per fraudem, nihil prodeſt acquirenti. p.184.c.1
Privilegium Collegii, vel matriculæ per quinquennium perditur. ibid.
Privilegio abutens, illius favore & commodo indignus eſt. ibid.
Privilegium immunitatis conceſſum à Principe, poteſt ſuperveniente cauſa modificari, vel revocari. ibid.
Privilegia clauſa in corpore juris, jus commune reputantur, & non cenſentur revocata. ibid.
Privilegium amittitur per actum eidem contrarium. p.184.c.2
Privilegium mutatur mutatione perſonæ. ibid.
Privilegium conceſſum perſonæ ſine temporis præfinitione, non durat, niſi in vita illius cui fuit conceſſum. ibid.
Privilegia conceſſa minoribus, cenſentur etiam conceſſa illis qui reguntur per curatores. ibid.
Privilegia immunitatis odioſa quando vergunt in detrimentum Reipublicæ, ſunt reſtringenda. ibid. & ſeq.
Privilegio fori an gaudeat Clericus in minoribus. p.184.c.2
Privilegio fori ſibi à lege vel Principe conceſſo poteſt quilibet renuntiare. ibid.
Privilegia non confirmata per Reges ſucceſſores, vim non habent. ibid.
Privilegii publici amiſſionem non inducit uſus contrarius privatorũ quoad tẽpus futurum. ib. & ſeq
Privilegium conceſſum à Principe venditori, cenſetur etiam conceſſum emptori. p.185.c.1
Privilegium ſubdito conceſſum poteſt ſine cauſa Princeps revocare. ibid.
Privilegia in remunerationem conceſſa laïcis patronis, ſcilicet ob fundationem, dotationem, aut conſtructionem Eccleſiarum, tranſeunt in contractum, & irrevocabilia ſunt. ibid.
Privilegiati ſub lege generali non comprehenduntur. p.185.c.2
Privilegiatis duobus concurrentibus, actor ſequitur forum rei. ibid.
Privilegia multa conceſſa in favorem redemptionis captivorum, remiſſivè. ibid.

Probare, Probatio.

Probationes ſunt arbitrariæ, & Judex poteſt non adhibere fidem teſtibus. p.185.c.2
Probari poſſunt quæ conſiſtunt in animo per juramentum. ibid.
Probatio in cauſis criminalibus debet eſſe apertiſſima, & luce meridiana clarior. ibid.
Probationum termini & dilationes non debent reſtringi, ſed ampliari quantum fieri poteſt, ne veritas lateat. ibid.
Probatio mixta requiritur in caſibus probationum per ſcripturas publicas ibid.
Probatio per viſum oculorum certior eſt quàm quælibet alia. ibid.
Probatio poteſt fieri per indicia & conjecturas, quando factum eſt contra prohibitionem legis. p.186 c.1
Probatio generis & parentelæ quo pacto facienda ſit. ibid.

Procuratio, Procurator.

Procuratio ſi deficiat, nemo auditur in judicio alieno nomine. p.186.c.1
Procuratio non extenditur ad alios caſus ultra expreſſos. ibid c.1
Procuratio intelligitur cum ſpeciali mandato, ſi habet clauſulam *de rato*. ibid.
Procuratoris conſtitutione in actis præſumitur conſtituens citatus. ibid.
Procurator nõ ſolvit ex propria crumena. p.186 c.2
per Procuratores noſtros id facere poſſumus, quod per noſmetipſos. ibid
Procurator adminiſtrans bona aliena, tenetur reddere rationem. ibid.
Procurator non obligatur, ſed dominus. p.186.c.2
Procurator in rem ſuam non eſt propriè procurator, quia adminiſtrat propria negotia. ibid.
Procuratorium mandatum debet oſtendi, nec ſufficit quod Notarius dicat ſe vidiſſe & legiſſe. ibid.
Procuratorium mandatum non præſumitur, ſi non oſtendatur. p.187.c.2

Procurator videtur revocatus, ſi factus ſit ribaldus. ibid.
Procurator revocatur ceſſione. ibid.
Procuratoris revocatio debet intimari parti, vel Judici. p.187. c.1
Procurator non poteſt ſubſtituere, niſi habeat ſpeciale mandatum. ibid.
Procurator conſtitutus cum plena & libera adminiſtratione, quid facere poſſit. ibid.
Procuratorium mandatum habens clauſulam, *prout bene viſum fuerit*, quid importet. ibid.
Procurator debet eſſe certus & nominatus, & qui acceptet mandatum. p 187. c.2
Procurator qui acceptavit mandatum, & non fecit diligenter, ad intereſſe tenetur. ibid.
Procurator ad exigendum non poteſt remittere debitum, ibid.
Procurator ad vendendum non taxato pretio, an poſſit per ſubſtitutum vendere. ibid.
Procurator ratione contractus quem fecit, poteſt conveniri. ibid.
Procurator ad emendum cenſetur emere conſtituentis nomine. p.187. c.2
Procurator qui eſt dominus litis, tenetur deponere. ibid.
Procurator debet habere mandatum ſpeciale ad acceptandam collationem & poſſeſſionē beneficii. ib.
Procurator non admittitur in criminalibus cauſis. p. 188.c.1
per Procuratorem falſum geſta domino præſente, eidem domino præjudicant. ibid.
Et poſſunt per dominum rata haberi, ſi anteà pars non oppoſuit de falſitate mandati. ibid.
Procurator quando teneatur ſolvere. ibid.
Procuratores plures conſtituti ſimpliciter, non poſſunt procedere, niſi omnes collectim. p 188. c.2
Procurator conſtitutus in qualibet materia cum juramento de non revocando, poteſt non obſtante juramento revocari. ibid.
Procurator ad recipiendum non poteſt agere in judicio. ibid.
Procurator poteſt ſe obligare ad ea quæ de conſuetudine poni ſolent in contractibus. ibid.
Procurator qui acceptavit pecuniam ad emendum mandantis nomine, & emit nomine proprio, committit furtum, ibid.
Procurator ſpecialis, licèt ignoret mandatum, valent tamen geſta ab eo. ibid.
Procuratoribus conſtitutis diverſis temporibus, an priores cenſeantur revocati per conſtitutionem poſteriorum. ibid.

Proditor.

Proditor quis dicatur. p. 188.c.1
De crimine proditionis ſolus Præſes cauſarum criminalium cognoſcit. ibid.

Promiſſio, Promittens.

Promiſſio facta per verba generalia & curialià non inducit obligationem. p 188 c 2
Promiſſio de facto alieno regulariter non valet ibid.
Promittens pro alio, videtur promittere tanquam fidejuſſor ibid.
Promittens ſe facturum & curaturum, conſtituitur in mora abſque interpellatione. ibid.

Proprietas.

Proprietatis, ſeu prædii pars dicitur, quod perpetuò in eo ſervit, & non poteſt auferri. p.188 c 2

Prorogatio.

Prorogatio intelligitur fieri cum omnibus ſuis qualitatibus, p 189.c.1
Prorogatio actuum non conſiſtit. ibid.
Prorogatio non datur in his quæ ſunt Principi reſervata. ibid.

Proteſtatio

Proteſtatio conſervat jus proteſtanti, ne pereat p 189 c.1
Proteſtatio contra jus non relevat proteſtantem. ibid.
Proteſtatio poſt factum non prodeſt, & contraria facto non ſuffragatur. ibid.
Proteſtatio & reclamatio non valet, niſi fiat notificatio & intimatio parti. p.189.c.2
Proteſtatio clandeſtina & abſque partis citatione juvat, maximè ſi fiat ex cauſa juſta. ibid.
Proteſtatio præcedens tollit conſenſum. ibid.

Protonotarii Apoſtolici.

Protonotarii extraordinarii fruuntur eiſdem privilegiis, quibus ſeptem ordinarii p.189.c.2
De origine Notariorum & Protonotariorum. ibid.
Protonotariorum beneficia, etiam non participantium, ſunt reſervata. ibid.

Q

Qualitas.

QValitas odioſa poſita in una parte, non cenſetur repetita in alia. p.189 c.1
Qualitas perſonæ inducit præſumptionem fraudis. ibid.
Qualitas certo tempore requiſita non ſufficit quod ſuperveniat. p.189.c.2
Qualitas in una ratione videtur in alia *repetita. ibid.*
Qualitas ab ſtatuto requiſita priùs debet probari. ibid.
Qualitas verbum reſpiciens, determinat uniformiter omnia quæ ab eodem verbo reguntur. p.190 c. 1
Qualitas mutatur per mutationem perſonæ. ibid.
Qualitas adjuncta per modum adjectionis, non qualificat diſpoſitionem. ibid.
Qualitas non poteſt ſeparari ab ipſa diſpoſitione. ibid.
Qualitas reſpiciens plura determinabilia, debet omnia æqualiter determinare. ibid.
Qualitas naturalis potiùs attenditur quàm accidentalis. ibid.
Qualitas quando in lege requiritur *pro forma*, ſemper illa debet adeſſe priùs, ut legis diſpoſitio locum habere poſſit. ibid.
Qualitas à lege requiſita, ubi ceſſat etiam in caſu particulari, ceſſat quoque legis diſpoſitio. ibid.
Qualitas verborum eſt mentis teſtimonium. ibid.
Qualitatem rei ſuæ quilibet præſumitur ſcire, & valorem bonorum ſuorum. ibid.
Qualitates plures quando ſimul debent concurrere, non ſufficit unam adeſſe. ibid & ſeq.
Qualitàs quæ in libello exprimitur & juriſdictionem tribuit, ſufficit ad fundandam juriſdictionem Iudicis citantis. ibid.col.2

Querela.

Querela quid ſit. p.190 c.1
In Querela debet fieri declaratio requiſita in accuſatione. ibid.c.2
Querela ut contra jurantem detur, à Rege impetrari poteſt, ne detur occaſio perjurii. ibid.

R

Ratificare, Ratificatio.

RAtificationis varii modi, remiſſivè p.190 c.1
Ratificatio ſolo temporis curſu præſumitur ib.
Ratificatio fieri poteſt abſente parte. ibid.
Ratificare non videtur ignorans. ibid.
Ratificatio retrotrahitur per fictionem, non tamen verè

verè ceoſetur factus contractus per ratificationem. p.190.c.2
Ratificatio non trahitur retrò, quando agitur de præjudicio Tertii. ibid.
Ratificatio actus meo nomine geſti, fingitur geſtus in loco ratificationis. ibid.

Ratihabitio.

Ratihabitio non trahitur ad incogitata. p.190.c.1
Ratihabitionis effectus non procedit in Tertii præjudicium. ibid.
Ratihabitio mandato æquiparatur. ibid.
Ratihabitio abſentis facit ut illi jus acquiratur per ſtipulationem Notarii. ibid. col.1

Ratio.

Ratio ubi eſt eadem, debet eſſe eadem, juris diſpoſitio. p.191 c.1
Rationem ſufficit allegare etiam ſine lege. ibid.
Ratio legis magis attenditur quàm diſpoſitio, & præfertur verbis. ibid.
Ratio bona debet omnes caſus reſpicere & includere de neceſſitate. ibid.
Ratiooes dum non ſunt approbatæ, nec judicatæ per ſententiam, ſemper poteſt tractari de errore illarum. ibid.
Rationibus ſemel redditis & calculatis, non poteſt quis denuò urgeri ad iterum calculandum. p 191. col.2
Rationem reddere quid ſt. ibid.
Rationem qui jubetur reddere, poteſt petere, ut dentur calculatores. ibid.
Rationem tenetur reddere qui de negotiis alterius agit. ibid.

Reconductio.

Reconductio tacita in prædiis ruſticis ſolùm cenſetur facta uſque ad annum. p.191.c.2
Et quid io prædiis urbanis. ibid.

Reconventio.

Reconventio fit coram Iudice conventionis. p.191. col.2
Reconventio & compenſatio æquiparantur. ibid.
Reconventio coram arbitro non datur. p.192.c.1
de Reconventione juxta ſtylum Regni Luſitaniæ. ibid.
Reconvenire non poteſt laicus Clericum ſuper re ſpirituali, & ſuper actione quæ infamat. ibid.

Recuſare, Recuſatio.

Recuſatio in ſcriptis proponenda eſt. p.191.c.1
Recuſationis exceptio eſt dilatoria, & quando debeat opponi. ibid.
Recuſari noo poteſt vir integerrimus, & in quo ſuſpiciu ceſſat. ibid.
Recuſari poteſt Iudex qui aperuit animi ſui motum. ibid.
Recuſari non poteſt Iudex electus de recuſantis conſenſu. ibid.
Recuſare poteſt minor Iudicem, etiam poſt ſententiam latam. ibid.
Recuſari non poteſt merus executor. ibid.
Recuſari non poteſt judex poſt latam ſententiam regulariter. ibid.col.1

Reditus.

Reditus qoid ſint. p 192 c.2
Reditus annui, vulgo *Cenſus*, liciti ſunt. ibid.
Reditus annui poſſunt vendi ad vitam. ibid.

Regnum.

Regno ſucceditur uſque ad gradum milleſimum. p.192 c.2 ibid.
Regni inſigniis utuntur Proreges. ibid.
de Regni Portugaliæ prærogativis & dignitate. ib.

Regulares.

Regularis ſacerdos non poteſt tempore paſchali miniſtrare Euchariſtiam ſæcularibus. p.193 c.1
Regulares Confeſſarii ab Ordinariis approbati ſemel an poſſint ſuſpendi ab ipſis officio audiendi pœnitentium confeſſiones. ibid.
Regulares celebrant Officium defunctorum ſuper cadaveribus in eorum Eccleſiis ſepeliendis. ibid.
Regulares an & quando poſſint eſſe teſtamentorum executores. ibid.

Religio, Religioſus.

Religio eſt quoddam pietatis vinculum, quo homo ſe Deo relegavit. p.193 c.1
Religionis perfectio non conſiſtit in Choro. ibid.
Religionem ingredientes non poſſunt ſtatuto privari ſucceſſione. ibid.
Religioſus præſumitur verax. ibid.
Religioſi fratres minores ſunt incapaces bonorum in particulari, & in communi. ibid.
Religioſi etiam per ſua privilegia non poſſunt abſolvere pœnitentes à caſibus Epiſcopo reſervatis. ibid.
Religionis favore non poteſt quis aperire feneſtras quibus Monaſteria Monachorum & Monialium inſpiciat. ibid.
Religioſi poſſunt adire ſuperiorem ob juſtum gravamen, & id habetur loco appellationis. ibid.
Religioſus profeſſus, & Epiſcopus Monachus poſſunt teſtari de licentia ſummi Pontificis. ibid.

Remedium

Remedium capitis *Redintegranda, 3. q. 1.* poteſt intentari io foro ſæculari. p 193 c.2
Quibus competat. ibid.
An ſit præſcriptibile. ibid.
Datur pro penſionibus denegatis. ibid.

Remiſſio.

Remiſſio cenſetur donatio. p 193.c.2
Remiſſio delinquentis cujus expenſis eſt facienda. ibid. & ſeq.

Renovare, Renovatio.

Renovatio emphyteutica in titulo præſumpto regulatur ſicot in titulo vero. p.194.c.1
Renovationem petendi jus tribuit jus in re. ibid.
Renovatio quando ceſſet. ibid.
Renovationis emphyteuticæ jus eſt hæreditarium. ibid.
Renovandi jus eſt perſonale, & cum ipſa perſona extinguitur. ibid.
Renovatio emphyteuſis poteſt legari in teſtamento ibid. & ſeq.
Renovare non tenetur dominus directus emphyteuſim hæredibus emphyteutæ, quando eam ſibi vult acquirere ob paupertatem. p.194.c 2
Renovatio re integra poteſt peti intra 30. annos contra dominum directum. ibid.
Renovandi jus competit proximiori, quando ultimus emphyteuta oeminem elegit. p.195.c.2
Renovatio an debeat fieri matri ultimi emphyteutæ, vel amitæ. ibid.
Renovationem qui petit, debet probare melioramenta. ibid.
Renovatio Emphyteutica fieri debat illi in quem emphyteuta jus ſuum tranſtulit, & donatarius ceſſit juri ſuo in manibus Domini ad prædictam renovationem. ibid.
Renovatio emphyteuſis petenda eſt à domino rei, non ab uſufructuario. ibid.
Renuntiatio emphyteuſis Eccleſiaſticæ peti debet coram Iudice Eccleſiaſtico. ibid.
Renovationem petens emphyteuſis finitæ, debet habere fructus à tempore litis conteſtatæ. ibid.
Renovatio emphyteuſis quando ceſſet. p.195.c.2
Renovare qoi tenetur emphyteuſim uni de familia emphyteutæ, intelligitur de deſcendentibus. ibid.

Renovationis petitio non habet locum in vita ultimi emphyteutæ. ibid.
Renovatio emphyteuſis an ſit facienda fratri utrinque conjuncto, an uterino, ſi emphyteuſis extincta eſt per obitum patris, vel matris utriuſque p.195.c.1.
Renovare tenetur Monaſterium emphyteuſim filio ultimi emphyteutæ, finitis generationibus. ibid.
Renovatio facta in tertiam generationem, data incapacitate in uno ex nominatis in contractu emphyteutico, in reliquis capacibus ſuſtinetur. ibid.
Renovatio debet dari ſub ea forma & pacto, quibus prima conceſſio data fuit. ibid.
Renovatio emphyteuſis aſſumit naturam antiquæ. ibid.
Renovandi jus ſolùm concedit actionem perſonalem contra dominum directum. p.195 c.1
Renovatur emphyteuſis. ibid.
io Renovatione petenda hæres extraneus inſtitutus præfertur conſanguineo. ibid.
Renovatio quando fit, non eſt augenda antiqua penſio. ibid.
Renovatio peti poteſt, non obſtante pacto expreſſo quod finitis generationibus res cum omnibus meliorationibus ad Eccleſiam revertatur. ibid.
Renovatio peti debet intra unum. ibid.

Renuntiare, Renuntiatio.

Renuntiatio eſt donatio. p.196.c.2
Renuntiatio eſt odioſa, & ſtrictiſſimè interpretanda. ibid.
Renuntiatio non trahitur ad ea quæ de novo ſupervenerunt. Ibid.
Renuntiatio beneficii eſt ſtricti juris. p.196.c.2
Renuntiatio beneficii quotuplex, & quos effectus operetur. ibid.
Renuntiare non poteſt quis reſcripto, vel privilegio impetrato poſt præſentationem in judicio. ibid
Renuntiatio non trahitur ad ignota. ibid.
Renuntiatio limitata non extenditur de uno caſu ad alium. ibid.
Renuntiare foro non poſſunt incolæ unius Regni ut reſpondeant in alio. ibid.
Renuntianti juri ſuo non eſt ad aliud dandus regreſſus. ibid.
Renuntians nulliter poteſt contravenire. ibid.
Renuntians juri quod habet, videtur renuntiare tantùm juri de præſenti & non de futuro. ibid.
Renuntians liti non videtur fateri jus eſſe adverſario. ibid.

Replicatio.

Replicatio eſt pars libelli. p 197.c.1

Res.

Rei appellatione contractus, actiones & obligationes veniunt. p 197 c.1
Re perempta perimuntur ipſius jura. ibid.
Res quælibet præſumitur libera. ibid.
Res ſolita concedi in emphyteuſim, poteſt iterum concedi ſine ſolemnitate. ibid. col. 1
Res propria poteſt ab alio recognoſci feudalis, cùm anteà fuerit allodialis. ibid.
Res præſumitur eſſe illius intra cujus fines eſt conſtituta. ibid.
Res tantum valet quantum in foro vendi poteſt. ibid col.2

Reſcriptum.

Reſcriptum antequam præſentetur Iudici, nec aufert nec tribuit juriſdictionem. p.197.c.2
Reſcripta Juſtitiæ ſunt annalia; gratiæ verò perpetua. ibid.
Reſcriptum ſubreptitium, & quidquid ab eo pendet, eſt ipſo jure nullum. ibid.
Reſcriptum quando debeat judicari nullum. ibid.
Reſcriptum nulli licet impetrare de jure novo, quo aliquem trahat ultra unam dietam à fine diœceſis. p. 198. c. 1
Reſcriptis injuſtis ſuperſedendum eſt quouſque ad Principem recurratur. ibid.
Reſcriptum contra ſententiam ipſo jure non valet. ibid.
Reſcriptum Papæ vel Regis intelligitur ſecundùm ſupplicationem. ibid.
Reſcripti forma eſt omninò ſervanda. ibid.
Reſcripti verba ſemper debent intelligi, ut aliquid operentur. ibid. col. 1
Reſcripta Principis ſtrictè interpretari debent. ibid.
Reſcripta & privilegia intelliguntur ſecundùm qualitatem perſonarum, & locorum conſuetudinem. ibid.
in Reſcripto debet attendi tempus datæ. ibid.
in Reſcripto ad lites debet exprimi conditio perſonæ privilegiatæ contra quam impetratur. ibid.

Reſervare, Reſervatio.

Reſervatio in ſententia nihil non juris tribuit. p.198.c.2.
Reſervationes ſunt odioſæ & reſtringendæ. ibid.
Reſervantur ad finem litis ea quæ merita cauſæ reſpiciunt. ibid.

Reſignans, Reſignatarius, Reſignatio.

Reſignatio non poteſt probari, niſi per literas. p 198. col 2
Reſignatio beneficii perficitur tempore præſtiti conſenſus. ibid.
Reſignatio debet intelligi rebus ſic ſtantibus. ibid.
Reſignans poſt admiſſam reſignationem jus omne amittit. ibid.
Reſignatio beneficii ab excommunicato vitando facta non eſt valida. p.199.c.2
Reſignati beneficii fructus pendentes ad reſignatarium pertinent. ibid.
Reſignans beneficium in favorem alicuius non idonei, an poſſit ad beneficium redire. ibid.
in Reſignatione in favorem ſufficit quod revocatio intimetur partibus principali. ibid.
Reſignatarius obtinens gratiam in forma *Dignum*, ſubire debet examen Ordinarii. ibid.
Reſignans debet habere jus, alioquin ceſſio nulla eſt. ibid.
Reſignatio facta metu nulla eſt. ibid.
Reſignatio non expreſſa lite eſt nulla. ibid.
Reſignatio beneficii non poteſt fieri à procuratore ſine ſpeciali mandato. ibid.
Reſignatio facta in favorem, reſervata penſione, eſt conditionalis, & ſi penſio non ſubſiſtat, an reſignans poſſit redire ad beneficium ibid.
Reſignans in favorem abſentis cum reſervatione penſionis, non requirit conſenſum. p.199.c.2
Reſignans liberatur ab onere ſolvendi penſionem impoſitam ſuper beneficio reſignato. ibid.
Reſignationes habent ſemper tacitam conditionem ſi pacta ſerventur. ibid.
Reſignatio eſt ſimoniaca, quæ fit cum pactione & modo. ibid.
Reſignationibus factis in Curia, eſt facienda publicatio intra novem menſes. ibid.
Et edictum de publicandis eſt favorabile. ibid.

Reſpublica.

Reſpublica illa cenſetur beata quam docti adminiſtrant ibid.
Reſpublica in aſſequutione honorum plus defert habentibus filios, quam non habentibus p 200. col. 1.

Reſpublica poteſt cogere cives omnes ad mutuandum pecunias tempore famis, vel belli, nec excuſatur ex privilegio. ibid.
Reipublicæ favore lex pœnalis & odioſa eſt ampIianda. ibid.
Reipublicæ gubernatio quibus committenda. ibid.

Reſtituere, Reſtitutio.

Reſtituere an & quando quis non teneatur. p.200.c.1
Reſtitutio debiti an & quando poſſit juſtè differri. ibid. & ſeq.
Reſtitutio in integrum denegatur Prælato quando Eccleſia non læditur, ſed ipſemet Prælatus damnum ſenſit. p.200.c.2
Reſtitutio una ſolùm conceditur minori. ibid.
Reſtitutio in integrum non conceditur minoribus niſi læſio appareat. ibid.
In Reſtitutione quadriennium incipit currere à die notitiæ præſcriptionis. ibid.
Reſtitutio in integrum competit illi qui Reipublicæ cauſa abeſt, contra omne damnum quod per abſentiam illi poteſt accidere. ibid.
Reſtitutio conceditur adversùs probationem omiſſam. p.200.c.2
Reſtitutio in integrum poſtulata impedit executionem ſenteotiæ, quouſque lis ſuper ea mota finiatur. ibid.
Reſtitutio rei inventæ debet pauperibus fieri, ſi dominus uon iovenitur. ibid.
Reſtitutio oon datur in tranſactione, niſi conſter de læſione enormi. ibid.
Reſtirutio in integrum, etiam minorum, tranſmittitur ad hæredes. ibid.
Reſtitutio non datur contra præſcriptionem 40 annorum, niſi juſta ignorantia allegetur. p.201.c.1
Reſtitutionis privilegio nunquam cenſetur derogatum, niſi de eo fiat ſpecialis mentio. ibid.
Reſtitutionem per interdictum *unde vi*, petens, debet oſtendere titulum, ubi agitur de reſtitutione officii ſæcularis. ibid.
Reſtitutio an concedatur, ſi notoriè conſtat de dominio ſpoliatoris, & notorio defectu proprietatis ex parte ſpoliati. ibid.
Reſtitutio denegatur illi qui ſua culpâ & facto poſſeſſionem amiſit. ibid.& ſeq.
Reſtitutionem petens ſpoliatus non eſt audiendus de proprietate, niſi actore conſentiere. p.201.c.2
Reſtitutio ſpoliati debet finiri cum fructibus. ibid.

Retentio.

Retentio facilliùs conceditur, quàm reſtitutio. p.201.c.2
Retentio datur pro expenſis factis in re conducta. ibid.

Rex.

Regem poteſt eligere populus legitima ſtirpe deficiente. p.202.c.1
Regi in qua ætate ſit regnum tradendum. ibid.
Reges Chriſtiani die natalitio veſtes tribuunt tot paoperibus quot ſunt anni elapſi à die ſuæ nativitatis. ibid.
Regem oportet eſſe liberalem. ibid.
Regi competit titulus majeſtatis. ibid.
Regi Hiſpaniarum competit titulus *Catholici*, & an ſit major titulo *Chriſtianiſſimi*. ibid.
Reges Hiſpaniarum habent jus præſentandi ad Epiſcopatus & prioratus in Eccleſiis Cathedralibus & Collegiatis ejuſdem Regni. p.202.c.2
Reges ſunt curatores regni, & tutores. ibid.
Regem adire poſſunt vaſſalli dominorum habentium terras eum juriſdictione pro querelis delictorum in prima inſtantia. ibid.
Regi competit evocatio cauſarum de uno judicio ad aliud. ibid.
Et facultas concedendi reviſiones. ibid.
Et jus nominandi ad Epiſcopatum. ibid.
Regis donatio eſt amplianda, non reſtringenda. ib.
Regis conſenſus in alienatione bonorum præſumitur ex diuturnitate temporis. ibid.
Regis aſſenſus non requiritur in conſtitutione majoratus. ibid.& ſeq.
Regis licentia probari debet in ſcriptis. p.203.c.1
Regis præceptum inducit juſtum metum. ibid.
Reges & Imperatores jus dicebant olim ſuis populis. ibid.
Reges & Iudices qui malè judicaverint, habent Deum Iudicem ſuum. ibid.
Regi expedit habere divites ſubditos. ibid.
Rex eſt lex viva & animata. ibid.
Rex eſt fons juriſdictionis. ibid.
Rex non poteſt abs ſe abdicare juriſdictionem, ut dimittat Eccleſiæ, niſi factis comitiis. ibid.
Rex fruitur jure minoris. ibid.
Rex habet fundatam intentionem ſuam quoad juriſdictionem in ſuo Regno. ibid.
Rex poteſt inhibere Epiſcopis & eorum Vicariis ne quemquam excommunicent, donec cauſa excommunicationis oſtendatur. p.203.c.2
Rex poteſt promittere officia antequam vacent. ibid.
Rex officia publica practicè vendere non poteſt. ibid.
Rex tenetur obſervare ſuos contractus. ibid.
Rex in donationibus quas fecit, immotus debet perſiſtere. ibid.
Regis contractus vim legis habent. ibid.
Rex non poteſt alienationes à prædeceſſoribus factas revocare. p.204.c.1
Rex poteſt legitimare naturalem in præjudicium agnatorum ante aditionem hæreditatis. ibid.
Rex non poteſt jus Tertio quæſitum auferre. ibid.
Rex ex cauſa dominium privato auferre poteſt propter utilitatem publicam. ibid.
Rex poteſt teſtamenta privatorum, & clauſulas ejus mutare, ſi id fiat cauſâ publicæ, non privatæ utilitatis. ibid.
Rex poteſt remittere damna facta ſingularibus perſonis pro bono pacis. ibid.
Rex poteſt jubere ut ſimul de poſſeſſorio & petitorio agatur. ibid.
Rex poteſt cogere partem, ut ſimul poſſeſſorio & peritorio agatur. p.204.c.2
Rex poteſt removere ſuſpicionem, & cauſas committere eâ remotâ, & valebit proceſſus, non obſtante recuſatione. ibid.
Rex quando poſſit cogere ſubditos ire ad bellum ſuis expenſis. ibid.
Rex tempore belli poteſt caſtrum, vel fortalitium vaſſallo auferre, ut ibi præſidia militum ponat. ibid.
Rex in præceptoriis Ordinum militarium an habeat liberam diſpoſitionem. ibid.

S

Sacerdos, Sacer Ordo.

Sacerdoti ordinato imprimitur character, & quæ poteſtas illi detur. p.205.c.1
Sacerdos omnis ſimplex quoſlibet pœnitentes à quibuſvis peccatis & cenſuris in articulo mortis abſolvere poteſt. ibid.
Sacerdotibus propter dignitatem ſacerdotalé ſemper & ubique ſumma debetur reverentia. ibid.
Sacer Ordo non liberat filium à patria poteſtate. ib.

Sacerdos recipiens à pluribus ſtipendia plura pro Miſſarum celebratione, non poteſt unica Miſſa omnibus ſatisfacere. ibid.
Sacerdos non poteſt, nec debet revelare ſibi expoſita per confitentem in ſacramentali confeſſione. ib.

Sacramenta.

Sacramenta adminiſtrans in peccato mortali, peccat lethaliter. p.205.c.2
Sacramentum Euchariſtiæ benè poterit miniſtrari infirmo non jejuno ſtante neceſſitate. ibid.
Sacramento Extremæ unctionis ungi poteſt organum ſenſus magis obvium, ſi periculum fuerit in mora. ibid col.2

Salarium.

Salaria petuntur extra ordinem, id eſt officio Judicis. p.205.col.2
Salarium conſuetum regulatur ab actu ultimo. ibid.
Pro ſalario quis præfertur creditoribus. ibid.

Scholaris.

Scholaris actor cogere poteſt reum, ut reſpondeat coram Judice Conſervatore ſuo. p.205.c.2
Scholaribus debitam habens hypothecam tacitam cum privilegio prælationis ad exemplum hypothecæ dotis. ibid.
Quid de ſalariis Doctorum, & advocaturum. ibid.

Scriptura.

Scriptura non eſt de ſubſtantia legis. p.206.c.1
Scriptura vel epiſtola obligationis, ſi dies deficiat, non ideirco vitiatur obligatio. ibid.
Scripturæ privatæ fides quibus adhibeatur caſibus. ibid.
Scriptura privata per confeſſionem partis non habet prælationem. ibid.
Scriptura privata facta in lapidibus aot columnis in loco publico & manifeſto, in antiquis plenè probat. ibid.
Scriptura quæ ex archivio publico Eccleſiæ profertur, teſtimonium publicum habet. ibid.
Scripturæ, quæ ex archivio Regis profertur, plena fides adhibetur. p.206.c.1
Scriptura debet legi ratificanti eam. ibid.
Scriptura propria extracta ex originali, vel ſaltem authenticum tranſumptum parte citata, debent edi, aliàs non probant. p.206.c.2
Scripturæ exemplum probat ſi extractum ſit à regiſtro authentico in forma. ibid.
Scripturæ falſitas arguitur ex atramenti diverſitate in apoſtilla. ibid.
Scripturæ mortui Tabellionis major fides datur, quàm ſi viveret. ibid.
ad Scripturæ declarationem admittitur probatio per teſtes. ibid.
Scripturarum editio denegari non debet pro veritate reperienda. ibid.
Scriptura quando eſt penes Tertium, poſſunt contenta in ea probari per teſtes ibid.& ſeq.
Scripturam offerens non poteſt impugnare contenta in ea, ſed cenſetur ea fateri. p.207.c.1
Scripturam qui penes ſe habet, præſumitur illius habere notitiam. ibid.

Senator.

Senator eſt illuſtris. p.207.c.1
Senatoris immunitates & prærogativæ. ibid.
Senatoris famulus gaudet immunitate in vita ſua. ibid.

Senectus, Senex.

Senectutis prærogativæ, remiſſivè. p.207.c.2
Senes præſumuntur prudentiores juvenibus. ibid.
Senectutis laudes, vitia, privilegia, & incommoda, remiſſivè. ibid.

Sententia.

Sententia habet vim legis. p.207.c.2
Sententia comminatoria non obligat, nec habet vim rei judicatæ, nec poteſt executioni mandari. ibid.
Sententiæ latæ per Reges pro lege ſervandæ ſunt. ibid.
Sententia etiam Principis ob citationem omiſſam non valet. ibid.
Sententia dicitur res judicata, quando ab ea non fuit appellatum. ibid.
Sententia an ſit neceſſe ut publicetur. ibid.
Sententia lata non publicatis atteſtationibus, eſt valida. p.208.c.1
Sententia prolata ex probationibus falſis, vel præcipitanter, non viſis actis, eſt nulla. ibid.
Sententia eſt ſtricti juris, & ſtrictè interpretanda. ibid.
Sententia debet intelligi ſecundùm juris intellectum. ibid.
Sententia recipit interpretationem à petitione & cauſa. p.208.c.1
Sententiam nemo poteſt mutare ad præjudicium juris alteri quæſiti. ibid.
Sententia quæ non tranſit per Cancellariam, vel non habet ſigillum ſolitum, non probat. ibid.
Sententia præſumitur definitiva. p.208.c.1
Sententia *definitiva adversùs hæreditatem* jacentem, non dato curatore, eſt nulla. ibid.
Sententia ſuper receptione impedimentorum habet vim definitivæ. ibid.
Sententia lata ſine probatione eſt nulla. ibid.
Sententia interlocutoria eſt quæ ſuper incidentibus & emergentibus cauſæ principalis profertur. ibid.& ſeq.
Sententia quâ præcipitur, appellatione pendente nihil eſſe innovandum, eſt interlocutoria p.208.c.2
Sententia interlocutoria eſt mandatum de citando. ibid.
Sententia lata ſuper attentatis, an ſit interlocutoria. ibid.
Sententia *interlocutoria* quibus caſibus habeat vim definitivæ. ibid.
Sententia interlocutoria habens vim definitivæ, dicitur quæ finem ponit controverſiæ principali. ibid.
Sententia deſertæ appellationis interlocutoria habet vim definitivæ, & ab ea datur appellatio. ibid.
Sententia non poteſt executioni mandari contra Tertium. ibid.
Sententia reſcinditur per reſtitutionem ex clauſula generali. ibid.
Sententia quæ tranſivit in rem judicatam, pro veritate habetur, & facit rem notoriam. ibid.
Sententia debet mandari executioni, quæ tranſivit in rem judicatam, aliàs nihil diceretur actum. ibid.
Sententia ultima mandatur executioni, non prima. p.209.c.1
in Sententiæ executione debet citari pars principalis, etiamſi ſit abſens, & non poteſt citari procurator. ibid.
Sententia lata in cauſa proprietatis abſorbet poſſeſſorium. ibid.
Sententiæ dicuntur conformes, quando una confirmat aliam. ibid.
Sententia per viam gravaminis, vel ſupplicationis, non poteſt reſcindi per viam appellationis, ſed per gravamen. ibid.

Sen

Sententia non afficit Eccleſiam Collegiatam, & oniverſalem, niſi fuerit legitimè convocata. ibid.
Sententiam latam à Laico in cauſa reconventionis contra Clericum non debet Iudex Laicos executioni mandare, ſed Eccleſiaſticus. p.209 c.1
Sententia favore piæ cauſæ dilationem non recipit. ibid.
Sententia nulla non parit exceptionem rei judicatæ. ibid.
Sententia lata ſuper eo, de quo lis non eſt conteſtata, eſt nulla. ibid.
Sententia nullum jus tribuit de novo, ſed declarat illud jam adeſſe de præterito. ibid.
Sententia lata per ſubornationem & ſordes eſt nulla. ibid.
Sententia ſine executione & traditione non transfert dominium. p.209.c.2
Sententiæ nomen non meretur quæ fertur ab eo, qui non habet juriſdictionem. ibid.
Sententia juſtè lata etiam ab incompetenti Judice poteſt ex eiſdem actis approbari. ibid.
Sententia juſta non retractatur prætextu nullitatis. ibid. ibid.
Sententia poteſt allegari nulla uſque ad 30. annos ibid.
Sententia uſque ad 30. annos poteſt mandari executioni. p 210.c.1
Sententia lata contra poſſeſſorem majoratus, vel Capellæ, ſucceſſoribus nocet. ibid.
Sententiam unam non ſufficit allegare, ſed plures in tribunalibus latas. ibid.
Sententia debet eſſe conformis libello, ſecus in criminalibus. ibid col.1
Sententia inducit notoriam probationem. ibid.
Sententiæ verba quæ referunt ſe ad acta, ſi poſtea non appareant acta, probant illorum tenorem. ibid.
Sententia lata contra Regem præjudicat ſucceſſori. ibid.
Sententia lata contra principalem non nocet fidejuſſori, ſi non fuit citatus. p.210.c.2
Sententia lata contra producentem falſos teſtes, non præjudicat teſtibus. ibid.
Sententia lata in favorem directi domini, an proſit emphyteutæ. ibid.
Sententia lata contra reſignantem, reſpectu beneficii reſignati, non nocet reſignatario. ibid.
Sententia inter alios lata nocet & prodeſt in cauſa ſtatus perſonæ. ibid.
Sententia non nocet, cui acta non nocent. ibid.
Sententia lata contra uſufructuarium, an noceat proprietario? & cujus expenſis lis facienda ſit. p.210.c.2
Sententia contra Prælatum lata an liget ſucceſſorem. ibid.
Sententia lata contra debitorem creditori non præjudicat in re pignorata in favorem Tertii. ibid.
Sententia lata in favorem prædeceſſoris in beneficio, an proſit ſucceſſori. ibid.
Sententia in cauſa Nobilitatis an & quomodo aliis noceat. ibid.

Sepulchrum, Sepultura.

Sepultura Eccleſiaſtica qui careant. p.210.c.2
Sepulchrum commune eſſe familiæ probatur ex inſpectione literarum. p.211.c.1
Sepulturæ uſus ſic concedi poteſt alicui, ut eo invito extraneus ibi ſepeliri non poſſit: & alia de jure ſepulturæ. ibid.

Sequeſtratio, Sequeſter.

Sequeſtrare poteſt Judex rem penes juſtitiam, ne partes deveniant ad arma. p.211.c.1
Sequeſtrum quando fieri poſſit. ibid.
Sequeſtrum regium decerni ſolet præcedente informatione, ſiue citatione partis. p.211 c 2
Sequeſtratio quibus caſibus admittatur. ibid.
Sequeſtrum ut fiat interim dum lis pendet, impetrari poteſt diploma regium. ibid.
Sequeſtratio non eſt decernenda, niſi de debito prius conſtet. ibid.
Sequeſtratio durabit quouſque controverſia in totum extincta ſit. ibid.
Sequeſtratio non revocatur, ſi fiat in executionem ſententiæ. ibid.
Sequeſtrantur fructus ubi quis habet primam ſententiam. ibid.
Sequeſtrum neceſſarium poſſeſſionem non aufert, ſecùs in voluntario. p 212.c.1
Sequeſtrum eſt in jure odioſum, & regulariter prohibitum, & non datur niſi in caſibus à jure expreſſis. p 211.c.2
Sequeſtri medicina eſt cautio. p.212 c.1
Sequeſter tradens de mandato Judicis alii quàm vero domino, liberatur. ibid.
Sequeſter poſt ſuſceptum officium non poteſt removeri, vel ſe abdicare ſine juſſu judicis, vel juſta cauſa. ibid.
Sequeſtratis bonis ſemper dominus rerum poſitarum ſub ſequeſtro ali debet de illis bonis. ibid.
Sequeſtratio diſtributionum & adjudicatio ita fieri debet credituri, ne Clericus egeat. ibid.
Sequeſtrarius repetit omnem impenſam à ſequeſtrante, quam fecit pro conſervatione rei ſequeſtratæ. ibid.
Sequeſter an debeat habere ſalarium. ibid.

Servitus, Servus.

Servitus alterari non debet. p.212.c.2
Servitus non cadit in re propria. ibid.
Servitus diſcontinua acquiritur ſi quis uſus eſt illa per 10. annos, & allegat illud tempus pro conceſſione domini. ibid.
Servitus diſcontinua ducendi aquam non præſcribitur minori tempore centum annorum, quod eſt immemoriale. ibid.
Servitutem habens eundi ad ſuum agrum per agrum alienum, ſi poſtea emat alicuum ad quem ire velit, an poſſit facere. ibid.
Servitutem aquæ ſi quis impediat intercipiendo eam in parte ſuperiori, poteſt conveniri ut opus deſtruatur. ibid.
Servitutem nemo poteſt concedere in re aliena. p 213.c.1
Servitutibus ruſticis non competit nuntiatio novi operis. ibid.col.1
Servitutem qui tenetur dare in uno loco, an poſſit in alio concedere. ibid.
Servitus extinguitur acquiſitione prædii ſervientis. ibid.
Servus partis intereſſatæ eſt ſuſpectus. ibid.
Servus uxoratus cum libera, non eſt legitimus filiorum adminiſtrator. ibid.
Servus qui dicit ſe liberum, non debet pendente lite reponi in libertate. ibid.
Servi dicto ſtatur circa morbum quo ſe laborare dicit. ibid.
Servus poteſt præjudicare domino in acquirendis. ibid.

Simile.

Similia ſunt illa quorum qualitas eſt una. p.213.c.1
Simile non eſt idem. ibid.c.2

Simonia.

Simonia quid ſit. p.213.c.2
Simoniæ crimen non committitur, niſi præcedente pactione. ibid.

Simo

Simonia non induceltur quando ſit renuntiatio in manibus Papæ cum clauſula *non aliter*. ibid.
Simonia realis contrahitur pecunias dando pro adipiſcendo beneficio, vel ejus poſſeſſione. ibid.
Simonia committitur dando aliquid pro redimenda vexatione in ſpiritualibus, ſi non habetur certum & plenum jus in re. ibid.
Simonia non committitur in donatione rei temporalis facta ex intervallo. p.214.c.1
Simonia contrahitur conſentiendo penſioni cum obligatione eam redimendi : ubi latè de hac materia. ibid.col.2
Simoniaca ſunt pacta adjecta in contractibus beneficialibus niſi confirmentur per Papam. p.214. co. 2
Simoniæ crimen quando eſt notorium, reddit ſimoniacum irregularem. ibid.

Societas, Socius.

Societas prava paulatim depravat, & corrumpit innocentem. p.214.c.2
Socii non obligantur ad ea quæ non ſunt compreheníſa in ſocietate, ſed ſeparata. ibid.
Socio adminiſtranti an ſit danda major pars lucri, attenta qualitate, & induſtria perſonæ. ibid.
Socius propter debitum ſocietatis, quod debet alii conſocio, carcerari non poteſt. ibid.
Socius in materia individua gaudet ſocii privilegio. ibid.
Societas non præſumitur, ſed debet probari. ibid.
Socii quando contrahunt ſocietatem, licèt non ſit limitatum tempus, poſſunt de anno in annum revidere ſuas rationes. ibid.
Socius mercator tenetur oſtendere libros accepti, & ſoluti, ut ſic poſſit conſtare quid fuerit lucratus. p.215.col.1
in Societatis contractu proceditur ſummariè. ibid.
Societas ad tempus contrahi poteſt. ibid.
Societas omnium bonorum eam habet conditionem, ut omnia æqualiter inter ſocios dividantur. p.215.c.2
Socius tenetur de levi culpa. ibid.
Societas poteſt contrahi cum pupillo. ibid.
Socius poteſt proſequi cauſam cœptam, poſt mortem ſocii. ibid.
Socius an adverſus ſocium poſſit agere remediis reſtitutoriis ad rem quam pro indiviſo poſſident. ibid.

Sodomia.

Sodomiæ crimen eſt caſus reſervatus. p.215 c.2
Sodomitæ omnes interierunt ſubitò in initio nativitatis Chriſti. ibid.
Sodomita non poteſt facere teſtamentum. ibid.
Sodomitæ an ſint privati beneficiis ipſo jure, vel ſint privandi. ibid.

Solemnitas.

Solemnitas à jure requiſita, ſi non obſervetur, corruit actus. p.216 c.1
Solemniter omnia interveniſſe præſumuntur ex longiſſimo temporis curſu. ibid.
Solemnia requiſita quando interveniſſe non præſumantur ex diuturnitate temporis. ibid.
Solemnitas extrinſeca præſumitur in actu interveniſſe ex diuturnitate temporis. ibid.
Solemnitas intrinſeca & extrinſeca quando & quomodo interveniſſe præſumantur. p.216 c.1
Solemnitas & titulus non præſumitur interveniſſe in alienatione rerum minoris, Eccleſiæ, & ſimilium. ibid.

Solvere, Solutio.

Solutio tributorum non poteſt probari, niſi per ſcripturam publicam. p.216 c.1
Solviſſe ſe aſſerenti incumbit probatio. ibid.
Solvere qui tenetur Romæ, non ſatisfacit ſolvendo alibi. ibid.
ſolvere qui tenetur, an ſatis faciat conſignando, vel deponendo. ibid.
Solvens in dubio videtur ſolvere de pecunia propria. ibid.c.2
Solutio videtur facta de reliqua ſumma, quando aliquid petitur *de reſto*. p.21·.c 1
Solutio facta Judici, aut apparitori exequenti liberat debitorem. ibid.
Solutio debiti facta à tutore nomine pupilli ſine Judicis mandato, valet. ibid.
Solvens Theſaurario Regis an liberetur, ſi non ſit ſolvendo. ibid.
Solutio debiti quocumque tempore poteſt allegari, etiam in executione ſententiæ. ibid.
Solutio debet fieri congruo loco, & tempore.p 217. col.1
Solutionem ſi quis tenetur facere certa die, & certo loco, ut conſtituatur in mora, quid probari debeat à creditore. ibid.
Solutionem diminutam creditor non tenetur recipere. p.217.c.2
Solvens in publica ſubhaſtatione de judicis mandato, non debet decipi. ibid.
Solutionem qui tenetur facere alicujus pecuniæ cum intereſſe, tenebitur ſolvere illud uſque ad executionem completam. ibid.
Solutio quo pacto probetur quando poſſunt intervenire conjecturæ *p.217.c 2*
Solvens præſumitur debitor. ibid.
Solvere recuſans, vel debitum negans, vim infert turbativam. ibid.
Solvere promittens cùm teneretur ex aliquo contractu invalido, ex promiſſione poteſt obligari. ibid.
Solvens alicui qui fuit præpoſitus ad contrahendum liberatur. ibid.
Solutio fieri poteſt ſocio. ibid.
Solvens alii quàm vero domino, vel creditori, an liberetur. p.218.c.1
Solvens alii quàm vero creditori non liberatur. ibid.
Solvere an quis compelli poſſit oblationes. ibid.
Solutio debiti præſumitur facta, ſi chirographum reperitur cancellatum per debitorem. ibid.

Spoliatio, Spoliatus.

Spoliato denegatur reſtitutio, quando lubens ſpoliatur beneficio, vel decimis. p 218.c.1
Spoliare non dicitur qui poſſeſſionem ſuam continuat. ibid.col.2
Spoliare non dicitur qui non ſinit poſſidentem uti re ſua. ibid.
Spoliationis exceptio eſt dilatoria, & poni poteſt in principio cauſæ. ibid.
Spoliatore acquirens dominium poſt ſpoliationem poteſt illo ſe juvare. ibid.
Spoliator poteſt opponere de melioramentis priùs ſolvendis, quibus res eſt facta melior. ibid.
Spoliatus ante omnia eſt reſtituendus. ibid.
Spoliatus reſtituitur quando conſtat de dominio ſpoliantis. ibid.
Spoliatus de facto debet de facto reſtitui, etiam ſine aliqua ſolemnitate juris. p.219.c.1
Spoliatus poteſt reſtitui ad poſſeſſionem ſine citatione. ibid.

Spurius.

Spurius quis non præſumitur. p.219.c.1
Spurius dicitur infamis infamiâ facti. ibid.
Spurius nec agnatus, neque cognatus dici poteſt ib.
Spurii & filii naturales à teſtimonio repelluntur. ibid.

Spurius

Spuius poteſt ſuccedere fratri etiam ex teſtamento. p. 219. c. 2.
Spurius à patre hætes inſtitutus non poteſt hæreditatem in foro conſcietiæ retinere. ibid.
Spurius non poteſt aliquid capere à patre per interpoſitam perſonam, ibid.
Spurius an ſit incapax fideicommiſſariæ inſtitutionis, ut ſcilicet alteri reſtituat. ibid.
Spurii poſſunt bona ſibi à Patre relicta præſcribere longi temporis præſcriptione ordinaria 10. vel 20. annorum. p. 259. c. 2
Spuriis quomodo pater poſſit præſtare alimenta, ibid. c. 1.
Spurius licèt à patre nihil capere poſſit tam ex teſtamento quàm ab inteſtato, poteſt tamen hæres inſtitui ab aliis. ibid. & ſeq.

Statutum.

Statutum excludens fœminas propter maſculos, eſt injuſtum. p. 220. c. 1
Statuti extenſio non fit de perſona ad perſonam. ibid.
Statuta puritatem ſanguinis requirentia in obtinentibus Canonicatus, odioſa ſunt. ibid.
Statutum excludens deſcendentes à ſtirpe novorum Chriſtianorum, non excludit deſcendentes à Chriſtianis novis ex patte fœminæ ibid.
Statuta jurata facta à Capitulo an poſſint ab eo tolli, ſi confirmata ſint à Superiore. ibid.
Statuta quando dicantur contra libertatem Eccleſiaſticam. ibid.
Statutum Laïcorum in re præjudicii modici ligat Eccleſiam, p. 220. c. 1
Statuta ligant forenſes domicilium habentes ibid.
Statuto loci ligatur forenſis ubi contrahit, quoad ordinem, & ſolemnitatem contractus. ibid.
Statuti formâ non ſervatâ, actus nullus eſt. ibid.
Statutum præcedens in quo certa forma requiritur cum annullatione actus in contrarium, non tollitur per aliud ſtatutum. ibid.
Statutum ſi imponit pœnam 100. aliud verò 10. corrigit prius ibid.
Statutum factum per Regem, & ab eo confirmatum ex certa ſcientia, manet firmum & validum. p. 220. c. 2.
Statuta populi confirmata à principe dicuntur leges Principis. ibid.
Statutum inter cives & incolas dicitur jus civile. ibid.
Statutum recipit interpretationem à lege clara illius civitatis cui ſubeſt. ibid.
Statutum debet interpretari, ut minus quàm fieri poſſit, lædat jus commune. ibid.
Statutum veniens ad jus commune corrigendum, recipit modificationem ab ipſo jure communi. ibid.
Statutum Epiſcopi ſub cenſura, eos non comprehendit, qui extra territorium ejus delinquunt. p. 221. c. 1
Statutum ligat extra territorium, quando aliquid fit in fraudem in loco vicino. ibid.

Stylus.

Stylus pro lege habetur. p. 221. c. 1
Stylus non poteſt prævalere contra legem ſcriptam, niſi ſententia, aut Senatuſconſulto approbatus fuerit. ibid.
Stylus judiciorum circa proceſſus ordinationem, pro lege in eodem judicio obſervandus eſt ibid.
Stylus Rotæ Romanæ non attenditur in lite vertente in partibus. ibid.

Stuprum.

Stuprum committens Clericus ad quid condemnetur. p. 221. c. 1

Subhaſtatio.

Subhaſtatio fieri debet, & præconia danda ſunt in loco ubi res quæ venditur ſita eſt. p. 222. c. 2

Subreptio.

Subreptio in quo differat ad obreptione. ibid.
Subreptio in quibus conſiſtat. ibid.

Subrogatus.

Subrogatus debet juſtificare jus ſubrogantis. p. 221. col. 2.

Subſtitutio

Subſtitutio non extenditur de caſu ad caſum, & de perſona ad perſonam. ibid.

Succeſſio, Succeſſor.

Succeſſionis prima cauſa eſt liberorum. p. 222. c. 1
in Succeſſione ab inteſtato attenditur tempus mortis. ibid.
in Succeſſione habilitas ad ſuccedendum requiritur tempore mortis teſtatoris. ibid.
Succeſſio ab inteſtato, & ex teſtamento æquiparantur. ibid.
Succedendi jus eſt reciprocum. ibid.
Succeſſores non debent eſſe melioris conditionis, quàm ipſorum auctor. ibid.
Succeſſor ſingularis regulariter non ſtat locationi prædeceſſoris. ibid.
Succeſſor æſtimatur pro prædeceſſoris perſona, cujus mutatione non variatur jus actoris. ibid.

Supplicare, Supplicatio.

Supplicationes ſeu proceſſiones fieri prohibentur ad Eccleſias quæ ab oppido unde egrediuntur diſtent ultra leucæ dimidium. p. 222. c. 1
Supplicatio interpoſita à lege, & conſtitutione generali, non ſuſpendit interim ejus executionem, donec ſecunda juſſio superveniat. ibid.
Supplicationi ſemel excuſatæ non defertur. ibid.
Supplicare non licet ad Regium tribunal ex eo quod Concilii Tridentini decretum ab Epiſcopo non obſervatur. ibid.

Suſpectus, Suſpicio.

Suſpicio ſuſpendit juriſdictionem Iudicis recuſati. p 222. c. 2
Suſpectus eſt Iudex qui facit facta per quæ intelligitur quod favet parti contrariæ. ibid.
Suſpicionis juſta cauſa eſt magna amicitia. ibid.
Suſpicionis cauſa ſi ſit manifeſtè frivola, poteſt index eam non admittere. ibid.

Suſpenſio, Suſpenſus.

Suſpenſio quid ſit. p. 222. c 2
Suſpenſus ab officio incurrit irregularitatem exercendo actum Ordinis. ibid. & ſeq.
Suſpenſus ab officio non privatur beneficio, nec ejus fructibus: ſecùs in quotidianis diſtributionibus. p. 223. c. 1 & 2

T

Tabellio.

Tabellio in conficiendis teſtamentis ſenum, vel infirmorum cautus eſſe debet. p 223. c. 1
Tabellio deſtitutus ſi facit ſcripturam, an puniatur. ibid.
Tabellio tenetur protocollum cuſtodire. ibid.
Tabellio quidquid reperitur ſcriptum, videtur ſcripſiſſe de voluntate partium. ibid.
Tabellio an poſſit aliquid ſcribere Iudice abſente, ad petitionem partis. ibid.
Tabellio an poſſit conficere inſtrumentum die feriata. ibid.
Tabellio non poteſt dare fidem, niſi de his de quibus eſt rogatus. ibid.
Tabelliones ſolent ponere clauſulas generales ex ſtylo potius quàm ex partium voluntate. ibid.
Tabellio poteſt inſtrumentum per alium ſcribere. ibid.

Tabellio tanquam publica perſona poteſt alteri ſtipulari ratione ſui officii. ibid.

Tempus.

Tempus legis qui non obſervat, dicitur legis formam non obſervare. p.223.c.1.& 2.
Tempus conditi reſtamenti conſideratur. ibid.col.2
Tempus certum ubi requiritur, non ſufficit dicere, *vel circa*. ibid.
in Tempore qui ſe fundat, illud probare debet.ibid.
Temporis curſu, decem ſcilicet annorum oblivio præſumitur. ibid.
Temporis deſignatio denotat conſummationem & complementum temporis. p.223.c.2
Tempus datæ circa habilitatem perſonæ attenditur, licèt rempore executionis gratiæ qualitas muretur. ibid.
Tempus omne aſſignatum à lege in dublo debet eſſe continuum. ibid.
Tempus non currit in gravamine quod habet tractum ſucceſſivum. ibid
Tempus præfinitum ad appellaudum non currit impedito legitimè. ibid.

Terminus.

Terminus probat fines prædiorum. p 224.c.1
Terminus aſſignatus tot dierum, vel menſium, deber eſſe continuus. ibid.

Teſtamentum, Teſtator.

Teſtamentum antea factum rumpitur per ingreſſum Religionis. p.224 c.2
Teſtamentum debet eſſe conditum cum inſtitutione hæredis, aliàs eſt nullum. ibid.
Teſtamentum quaudo ſuſtineatur ſine inſtitutione hæredis. ibid.
Teſtamentum amiſſum probari poteſt per duos teſtes. p.224.c.2
Teſtamentum factum inter liberos poteſt probari pèr duos teſtes. ibid.
Teſtamentum ignorante teſtatore factum, etiam lectum ipſi in articulo mortis & approbatum, non valet. ibid.
Teſtamenti publicationem impedit exceptio illius nullitatis. ibid.
Teſtamentum imperfectum ratione voluntatis, non valet etiam in favorem liberorum. ibid.
Teſtamentum primum babens clauſulam derogatoriam, cenſetur revocatum per ſecundum factum poſt decem annos. p. 224 c. 2
Teſtamenti quæſtio dirimi non poteſt, niſi viſo teſtamento. ibid.
Teſtamentum præſumitur validum. ibid.
Teſtamenti conditi tempus poteſt probarl per duos teſtes. ibid.
Teſtamentum ſuſtinetur quaod legara, & officium executoris. ibid.
Teſtamenti ex una parte declaratio, & volūtas ejuſdem teſtatoris quoad aliam deducitur.p. 225, c. 1
Teſtamentum ubi non oſtenditur, præſumitur quis ab inteſtato deceſſiſſe. ibid.
Teſtamenti productio arguit teſtatorem eſſe morſuum. ibid.
Teſtamentum & Codicilli dicuntur una & eadem diſpoſitio. ibid.
Teſtamentum an ſit totum edendum, an ſufficiat pars. ibid.
Teſtamento in eodem poſſunt inſtitui duo, maritus & uxor. ibid.
Teſtamentum diu occultatum, præſumitur falſum ibid.
Teſtamento nullo exiſtente, valent legata, & nominationes ad emphyteuſim. ibid.
Teſtamentum habet ſuum effectum à tempore mortis teſtatoris. ibid. col. 1
Teſtamentum factum de nocte non valet, non accenſis luminaribus. ibid.
de Teſtamentis Clericorum plura remiſſivè. p. 225. col. 2
Teſtandi actus eſt individuus. ibid.
Teſtator cenſetur ſe conformare cum legis diſpoſitione. ibid.
Teſtator videtur minùs quàm poſſit gravare hæredem. ibid.
Teſtator ſi de tertia bonorum diſponat per verbum *Relinquo*, hoc verbum non inducit inſtitutionem. ibid.
Teſtator volens teſtari ſolemniter in ſcriptis, ſi ſolemnitas deficiat, an ſuſtineatur teſtamentum tanquam nuncupativum. p. 225. c. 2
Teſtator poteſt imponere rebus ſuis legem quam voluerit. ibid.
Teſtator magis videtur dilexiſſe filios maſculos quàm fœminas. ibid.
à Teſtatore caſus omiſſus habetur pro omiſſo. ibid.
Teſtator jure poteſt ſuum hæredem liberare à confectione inventarii in præjudicium fideicommiſſarii. p. 225. c. 2
Teſtamentum an valeat dictatum à Teſtatore, qui paratus ad ſignandum, non potuit ſignare. ibid.
Teſtamentarii teſtes debent teſtificari de uno & eodem contextu. ibid.

Teſtis, Teſtimonium.

Teſtis qui refert ſe ad alium qui hoc non dicit, ſuſpectus eſt. p. 226. c. 1.
Teſtis qui deponit de venditione, ſed non de certo pretio, non probat. ibid.
Teſtis per verbum, *Credo*, vel *judicio meo*, non probat, niſi reddat rationem dicti ſui. ibid.
Teſtes aſſignantes rationem, præferuntur aliis non aſſignantibus. ibid.
Teſtibus de metu deponentibus magis creditur quàm deponentibus de mera voluntate. ibid.
Teſtibus deponentibus conformia naturæ, vel juri communi, magis creditur. ibid.
Teſtibus de bonitate teſtificantibus fides major adhibetur. ibid.
Teſtes teſtificantes de fama, etiam in cauſa hæreſis, debent eſſe omni exceptione majores. ibid.
Teſtes teſtificantes de bona fama, præferuntur deponentibus de mala. ibid.
Teſtes de auditu aliena non probant, niſi in antiquis ibid.
Teſtes deponentes de publica voce, fama, & communi hominum exiſtimatione, probant puritatem ſanguinis. p. 216. c. 2
Teſtis reſtificatus de veritate & fama, cum alin de fama plenam probationem facit. ibid.
Teſtibus deponentibus de affirmativa magis creditur, quàm de negativa. ibid.
Teſtium dicta ſunt adjuvanda, non calumnianda. ibid.
Teſtis qui tractat de ſe exoneraudo, fidem nullam facit. p 217. c.1
Teſtis omni exceptione major reputatur in jure, qui nulla exceptione legitima repelli poteſt. ibid.
Teſtis inſtrumentarius dicitur omni exceptione major licèt conjunctus ſit, & domeſticus. ibid.
Teſti dicenti ſe falſum dixiſſe non eſt fides adhibenda. ibid.
Teſtes præmeditato ſermone, & per eadem verba formalia deponentes reprobantur. ibid.
Teſtes inhabiles ad teſtificandum non admittuntur. ibid.
Teſtes parte non citata examinati, non probant in civilibus & criminalibus. ibid.
Teſtes examinari ſine juramento, non probant. ibid.

Teſtes

Digitized by Google

Teſtes poſt concluſionem in cauſa non poſſunt examinari ibid.

Teſtes non publicati non faciunt fidem. ibid.

Teſtes in cauſa matrimoniali poſſunt poſt publicationem examinari. p.227 c.2

Teſtes non poſſunt examinari in cauſa criminali ante litem conteſtatam. ibid.

Teſtium examinationem poteſt judex committere, quando ad illum venire nequeunt. ibid.

Teſtium examinatio, & juramentorum receptio poteſt committi Notario. ibid.

Teſti ſeni magis creditur quàm juveni. Ibid.

Teſtes tam Laici quàm Clerici, ſi coram judice Eccleſiaſtico agatur, poſſunt ad teſtificandum cogi per cenſurax Eccleſiaſticas p.217.c.2

Teſtis deponens de actu facto de nocte, non probat, niſi reddat caoſam ſcientiæ, & viſus. ibid.

Teſtis factus pubes poteſt teſtificari de his, quæ vidit in infantia. ibid.

Teſtis ſingularis deponens de valore, quomodo probet. ibid.&ſeq.

Teſtes deponentes de majori ſumma, non probant in minori. p 228 c.1

Teſtis qui teſtificatus fuit contra aliquem in cauſa criminali, non poteſt poſteà teſtificari in cauſa civili. ibid.col 1

Teſtes falſi in una re,in reliquis falſi cenſentur ibid.

Teſtes domeſtici repelluntur à teſtimonio. ibid.

Teſti non convenit judicare. p 228.c.2

Teſti non eſt eredendum deponenti contraria priori depoſitioni, cui ſtatur. ibid.

Teſtes qui ſunt contrarii dicto partis, an reducantur ad concordiam. ibid.

Teſtes ſingulares non probant, nec ad probationem faciendam conjunguntur. ibid.

Teſtes in dubio non præſumuntur ſingulares, ſed conteſtes. p.228.c.2

Teſtes ſingulares quibus caſibus probent, dum agitur de re probanda in genere. ibid.

Teſtes in ſpecie teſtificantes præferuntur teſtificantibus in genere. ibid.

Teſti non creditur ubi ex teſtimonio ſuo poteſt ei quæri laus, vel opprobrium. 229.c.1

Teſtis deponens de facto ſuo in cauſa, in qua habet intereſſe, & quando ei quæritur utilitas, nihil probat. ibid.

Teſtibus veriſimiliora teſtantibus ſtandum eſt ibid.

Teſti non idoneo creditur cùm veriſimilia deponit. ibid.

Teſti teſtificanti non veriſimilia ſtandum non eſt. ibid.& ſeq.

Teſtis offerens ſe ultrò examini, tanquam ſuſpectus non probat. p 229.c.2

Teſtis qui injuria ſe affectum dicit, ut inimicus non probat. ibid.

Teſti vario, & ſibi ipſi contrario, non eſt fides adhibenda. ibid.

Teſtibus repugnantibus fides non adhibetur. ibid.

Teſtes non poſſunt teſtificari de his quæ ſunt extra articulos. ibid.

Teſti nobili plus creditur quàm ignobili. p. 230.c.1

Teſtis Clericus præfertor teſtimonio Laici. ibid.

Teſtis eſſe non poteſt Clericus in cauſis criminalibus Laicorum coram judice ſæculari, ne ſit irregularis. ibid.

Teſtibus peritioribus major fides adhibetur. ibid.

Teſtis non poteſt eſſe alearor, & luſor, ſed ejus teſtimonium repellitur. ibid.

Teſtis debet teſtificari de identitate, & probatio debet eſſe concludens. ibid.

Teſti creditur ubi aliquid contra ſeipſum aſſerit. p.240.c.2

Teſti nimis animosè deponenti non creditur, & de illo quod ſciri non poteſt. ibid.

Teſti legaliſſimo, & Religioſo magna fides adhibetur. ibid.

Teſti teſtificanti de his quæ ſunt in animo, non creditur p.230 c.2

Teſtis pluries condemnatus de maleficiis, tanquam infamis non poteſt teſtificari. ibid.

Teſtis qui dixit quod vellet quod pars pro qua teſtificatur, obtineret, non eſt idoneus. ibid.

Teſtis qui non confitetur peccata ſua, nec recipit Corpus Domini in Quadrageſima, idoneus non eſt. p.230.c.2

Teſtis non admittitur qui eſt declaratus excommunicatus. ibid.

Teſtis indefinitè loquẽs, univerſaliter nõ probat. Ib.

Teſtis qui habet ſimilem cauſam, eſt ſuſpectus. ib.

Teſti dans alapam,ut ejus teſtimonium evitet, non per hoc excuſatur quin debeat teſtificari. ibid.

Teſtis non poteſt eſſe uſurarius p.231.c.1

Teſtibus teſtificantibus de ſana mente priùs ſtandum quàm de inſania. Ibid.

Teſtes non admittuntur mulieres in cauſis criminalibus, niſi quando veritas aliter haberi non poteſt. ibid.

Teſtes non poſſunt eſſe meretrices in cauſa criminali. ibid.

Teſtium dicta ſuper diverſis teſtificantium, non poſſunt conjungi ad fidem faciendam. ibid.

Teſtis an poſſit eſſe aliquis in cauſa in qua fuit Iudex. ibid.

Teſtes non cognoſcentes partes litigantes nihil probant. p.231.c.1

Teſtis non poteſt eſſe conſanguineus in cauſa injuriarum ſui conſanguinei. ibid.

Teſti creditur potiùs quàm Notario. Ibid.

Teſtis non poteſt eſſe uxor in cauſa mariti, vel è contra. p.231.c.2.

Teſtis non poteſt eſſe ſocer in cauſa generi, vel è contra. ibid.

Teſtis ratio declarat, & reſtringit dictum. ibid.

Teſtis mens potiùs eſt attendenda quàm verba. ib.

Teſtis teſtificatus de parte intelligitur de dimidia.ib.

Teſtis dictum eſt in mitiorem partem interpretandum. ibid.

Teſtis eſt ſuſpectus, quia pater vel filius ſpiritualis adverſarii. ibid.

Teſtis non poteſt eſſe nutrix in cauſa alumni ſui ib.

Teſtium dictis annullatis ob defectum Iudicis, debent noviter interrogari ibid.

Teſtis eſſe non poteſt proxeneta in negotio, in quo fuit mediator. p 232.c 1

Teſtis eſſe non poteſt colonus pro ſuo domino. ib.

Teſti objiciens aliquod crimen, & non probans, poteſt ab eo conveniri actione injuriarum. ibid.

Teſtibus ſi pars non opponat ante publicationem, videtur conſentire, & valida ſunt omnia. ibid.

Teſtis non poteſt ſe reportare, & tenetur extensè teſtimonium referre, dum in alia cauſa, & ſuper eadem materia teſtificatus eſt. p.232.c.1

Teſtis non poteſt eſſe contra me ille qui me accuſavit de barattaria, ibid.

Teſtes eſſe poſſunt Canonici & Religioſi in cauſa Communitatis. ibid.

Teſtis non admittitur perjurus. p 232.c.2

Teſtes ſi dicunt quod nõ ita depoſuerũt, prout Notarius ſcripſit, quibus fides eſt potiùs adhibẽda? ib.

Teſtis teſtimonium præbens pro jure & honore patriæ,ſuſpectus eſt. ibid.

Teſtes publicati atteſtationibus poſſunt iterum interrogati, ad verba dubia declaranda. p.232.c.2

Teſtis corruptus pecuniâ non probat. ibid.

Teſtium corruptio ſufficit ad reſciſſionem ſenteotiæ ibid.
Teſtis deponens de facto proprio, facit tantùm ſemiplenam probationem. ibid.
Teſtibus vicinis fides eſt adhibenda. ·ibid.
Teſtis contra eum teſtificans, qui eodem teſte in alia cauſa uſus fuerat, facit plenam probationem. ibid.
Teſtis falſum committens quando noo puniatur pœna ordinaria p.533.c.5
Teſtes ſucceſſivè videntes per foramen, non ſunt ſingulares, ſed conteſtes, & plenè probantes ibid.
Teſtis per ſcripta teſtificari oon poteſt. ibid.
Teſtimonium cæci quando admittatur. ibid.
Teſtis interrogatus in una cauſa, non facit fidem in alia inter alias perſonas, quando agitur de alia re. ibid.
Teſtes reperti poſt ſententiam quid operentur. ibid.
Teſtes de ætate intertogantur. ibid.
Teſtis ſocius itineris non poteſt eſſe ille qui fuit ſocius injuriati in itinere. ibid.
Teſtis non probat qui interfuit tractatui, & non concluſioni actus. ibid.
Teſtis ſi ſolus ſciat, non tenetur revelare in cauſis criminalibus. ibid.
Quod declaratur ibid.
Teſtiioonium unius non probat. ibid.
Teſtis non tenetur reddere rationem ſui dicti, ſi de ea oon fuit interrogatus. p.233 c 2
Teſtes de credulitate non probant. ibid.
Teſtis poteſt eſſe legatarius in teſtamento, in quo legatum eſt ſibi relictum. ibid.c.2.
Teſtis non poteſt eſſe tutor pro pupillo. ibid.
Teſtis non poteſt eſſe fidejuſſor pro debitore. p. 233. col.2
Teſtis poteſt eſſe creditor in cauſa ſui debitoris ib.
Teſtis non poteſt eſſe veoditor in cauſa emptoris. ibid.
Teſtis non poteſt eſſe donans pro donatario. ibid.
Teſtis non poteſt eſſe Advocatus in cauſa qua eſt Advocatus, propter præſumptam affectiooem. ibid.
Teſtium dicta intelliguntur ſecundùm communem uſum loquendi. ibid.
Teſtis infamiâ facti laborans non repellitur à teſtimonio in civilibus. ibid.
Teſtis eſſe non poteſt ſócius omnium bonorum in cauſa ſocii. p.234.c.1
Teſtis non admittitur ſocius criminis, oiſi per alios veritas probari non poſſit. Ibid.
Teſtis eſſe non poteſt cedens .pro ceſſionario ibid.
Teſtimooium ferre non poteſt Iudex in cauſa coram eo pendente. ibid.
io Teſtimonio non admitdtur inimicus. ibid.
Teſtis idoneus non eſt pauper, nee omni exceptione major. ibid.col.2
Teſtes indignos ao poſſit Iudex ex officio repellere. ibid.
Teſtibus cognatis fides non adhibetur. ibid.
Teſtes ſuſpecti admittuntur ad innocentiam probandam. ibid.
Teſtis eſſe non poteſt ſollicitator in eadem cauſa in qua ſollicitavit. ibid.
Teſtis eſſe non poteſt affinis pro affine. ibidem & ſeq.
Teſtis ſine manibus idoneus non eſt, quia jurare non poteſt. p 234.c 2
Teſtis inhabilis & minùs idoneus, cum aliis idoneis conjunctus fidem facit. ibid.
poſt Teſtimonium datum, optima practica eſt ut legatur dictum teſtis. ibid.

Titulus

Titulum ſeu inſtrumeotum poteſt Iudex ex officio eogere ut pars exhibeat io judicio, aliàs quod poſtea eo non poſſit juvari. p.234.c.2
Titulum beneficii, vel Ordinis non tenetur quis iterum oſtendere, nec eogendus eſt elapſis decem annis poſtquam vidit approbavit & Ordinarius. p 235.c.1
Titulus coloratus in materia beneficiali quando dicatur. ibid.
Titulum qui dicit habere in articulis, & poſtea quod non invenit, malam cauſam fovet. ibid.& ſeq.
Titulum non io poteſtate ſua habens, præſumitur habere ſcientiam rei alienæ. p 235.c.2
Tituli initiom obi appatet, omnia ſequentia videntur continuata ratione ejuſdem tituli. ibid.
Titulus non inducitur ex ſolo temporis curſu. ibid.
Titulus præſumptus ioduci non poteſt ubi conſtat de initio tituli, quod fuit ex locatione, & ſimplici colonia. ibid.

Tortura.

Torturæ indicia quæ ſint. p.235.c 2
Torturæ quando teſtes ſupponi poſſint. ibid.& ſeq.

Tranſactio.

Tranctio nulla eſt, ſi lis non extet, & partes fingendo litem, non faciunt quod ſuſtiocatur tranſactio. p.236.c.1
in Tranſactione noo habetur reſpectus ad valorem rei, ſed ad jus quod pars habere poteſt, quod requirit teſtimonium juriſperitorum. ibid.
Tranſactio facta ſuper bonis majoratus in præjudicium ſucceſſorum, non valet. ibid.
Tranſactione inducitur novatio. ibid.
Tranſactio non poteſt fieri ſuper alimentis futuris ſine ſuperioris authoritate. ibid.
Tranſactio & compromiſſum æquiparantur. p.236. col.2
Tranſactio ſuper diſtributionibus quotidianis prohibita eſt. ibid.

Tributa.

Tributa & onera realia quæ præſtantur à re, vel occaſione rei, ſolvere tenetur emphyteuta, non dominus. p.236.c.2

Tuitiva.

Tuitivæ judicium quid ſit. p.236.c.2
Tuitivæ chartæ conceduntur ratione voluntariæ juriſdictionis, & quomodo. p.237.c.1
Tuitivas chartas dare ad ſolum Regem pertinet, vel ad Officiales ab illo ad id deputatos. ibid.
Tuitiva veris poſſeſſoribus conceditur. ibid.
Tuitivam impetrans in cauſa beneficiali, manutenеri non debet, niſi de colore tituli doceat. ibid.

Tutela, Tutor.

Tutor de ſuo noo tenetur ſolvere pro pupillo. p.237 col.1
Tutor in rebus ſpectantibus ad pupillum videtur contrahere nomine pupilli. ibid.
Tutor tunc ſolvet de bonis ſuis qoando conſtiterit de debito à ſe contracto, & de pecunia pupilli, & impoteotia debitorum ad ſolvendum. ibid.
Tutor ſi extra territorium debitores convenerit, litigabit expenſis pupillorum. ibid.
Tutor res omnes deſcribere tenetur in inventario, aliàs ſi eas non appoſuit, dolu feciſſe videtur. ib.
Tutor non poteſt non deſcribere io inventario debita quorum non extant ſcripturæ. p.237 c.2
Tutori debent computari expenſæ neceſſariæ factæ pro pupillis. ibid.
Tutelam qui allegat interveniſſe debet probare ib.
Totor non poteſt emere res pupilli. ibid.
Tutor habet quinqoaginta dies ad ſe excuſandum à tutela. ibid.

Tutorem debet date Iudex domicilii defuncti. ibid.
Tutor excuſatur habens quinque filios naturales & legitimos, viventes, vel amiſſos in bello juſto. ibid.
Tutela debet probari ab inventario. ibid.
Tutor dandus eſt Clerico minori per Iudicem Eccleſiaſticum. ibid.
Tutor tenetur reddere rationem, tutelâ finitâ ibid.

V.

Valor.

VAlor rei quomodo probetur. p.238.c.1
Valor annuæ præſtationis debet calculari habito reſpectu ad fructus viginti annorum. ibid.

Vaſſallus.

Vaſſalli nomen unde ducatur. p 238.c.2
Vaſſalli tenentur aſſociare dominum ad bellum proficiſcentem, ſuis expenſis, non expenſis Domini. ibid.
Quod latiùs explicatur. ibid. & ſeq.

Vectigalia.

Vectigalia juſta defraudans tenetur ad reſtitutionem. p.238.c 2
Vectigalia ſunt nervi Reipublicæ. ibid.
Quid de vectigalibus injuſtis. ibid.

Venari, Venatio.

Venari qui poſſint, & venationem prohibere. p.238.col 2
Venatio non eſt omnibus permiſſa. p.239.c.1

Venditio, Venditor.

Venditio dicitur quando partes ſic appellant, & unicum eſt pretium. p.239.c.1.
Venditio quando dicatur ad corpus, non ad menſuram. ibid.
Venditor tenetur emptori ad conſignationem rei,& ad intereſſe quanti plurimi ob illam debito tempore non factam. ibid.
Venditionem fuiſſe factam juſto pretio, præſumptio juris eſt. ibid.
Venditâ vaccâ an videatur venditus vitulus lactens. p.239.c.2
Vendere cogitur quis domum ob publicam utilitatem, quam ob paupertatem non poteſt reficere. ibid.
Vendens modios frumenti, videtur vendere de modiis ubi contractus factus eſt, & non de modiis ubi res ſita eſt. ibid.
Venditor regulariter tenetur rem liberam tradere. ibid.
Venditio nulla non eſt venditio. ibid.
Venditionem reddit conditionalem pactum reſervativum dominii, & interim dicetur locatio, ibid.
Venditor non tenetur tradere inſtrumenta originalia emptori, pertinentia ad rem venditam. ibid.
Venditio cum pacto ut venditori res locetur vel emphyteuticetur cum pacto de retro, non eſt voluntaria. ibid.
Vendita res plus valet quando tota venditur, quàm ſi vendatur per partes. p.240.c.1
Venditio non reſolvitur, ſi intra terminum pretium non ſolvatur. ibid.
Vendita re, an debeatur emptori penſiones illius anni & præteritorum. ibid.
Vendere promittens liberatur ſolvendo intereſſe ibid.
Vendens agrum videtur vendere arbores quæ ſunt intra agrum. ibid.
Vendens vel donans rem abſenti Notario ſtipulante, & tranſlata poſſeſſione per clauſulam *Conſtituti*, ante ratificationem abſentis poteſt alii vendere. ibid.

Veriſimile.

Veriſimile quod non eſt, præſumitur falſum. p.240. col. 1
Veriſimilia quæ dicantur. ibid. & ſeq.

Verbum.

Verba non ſunt attendenda, ſed effectus, p.240.c.2
Verba privilegii intelliguntur de his quæ erant tempore privilegii. ibid.
Verba teſtatoris intelliguntur de his quæ erant tempore teſtamenti. ibid.
Verba referuntur ad tempus contractus, vel teſtamenti. ibid.
Verba generalia debent operari ſecundùm naturam contractus. p.2.0.c.2
Verba intelliguntur ſecundùm naturam contractus & ſubjectam materiam. ibid.
Verba geminata declarant plenam deliberationem. ibid. & ſeq.
Verbum *videtur*, importat fictionem. p.241.c.1
Verba novi juris inductiva quæ ſint. ibid.
Verbum *Statuimus*, jus novum inducit. ibid.
Verbum *Relinquere*, ſemper denotat per mortem. ibid.
Verbum *Relinquo*, adjectum certæ parti bonorum, vel hæreditatis, non inducit hæredis inſtitutionem, ſed fideicommiſſum, p.241.c.1
Verbum *Lego*, etiam adjectum univerſitati bonorum, non importat inſtitutionem hæredis, ibid.
Verba non mutant ſubſtantiam rei. ibid.
Verba demonſtrant voluntatem animi. ibid.
Verba debent aliquid operari, & non debent eſſe otioſa. p.241.c.2
Verbum teſtamenti obſcurum intelligitur per alia Verba ejuſdem. ibid.
Verba contractus habentia intellectum qui non conſonat auribus vulgi, tanquam extranea ſunt rejicienda. ibid.
Verba ſunt interpretanda ſecundùm propriam ſignificationem. ibid.
Verba intelligi debent ſecundùm uſum loquendi communem. ibid.
Verba debent intelligi ſecundùm ſubjectam materiam, & naturam contractus. ibid.
Verba debent intelligi cum effectu, ibid. & ſeq.
Verba debent accipi in eo ſignificatu qui utilior fuerit actori. p.242.c.1
Verba generalia & adulatoria non inducunt obligationem. ibid.
Verba generalia reſtringuntur ad habilia. ibid.
Verba indefinita teſtatoris referuntur ad tempus teſtamenti. ibid.
Verba negativa univerſalia debent operari univerſaliter. ibid.
Verba non ſufficiunt ubi opus eſt pacto. ibid.
Verba ubi ſunt clara, non eſt opus aliâ interpretatione. ibid.
Verba enuntiativa quando ſunt neceſſaria ad actum de quo agitur, tunc probant quoad illum. ibid.
Quod declaratur. ibid. & ſeq.
Verba narrativa intelliguntur de facto proprio. p.241.c.1
Verba contractus ſunt attendenda. ibid.
Verbum *ſum, es, fui*, ſubſtantiam rei perfectiſſimè includit. ibid. & ſeq.
Verba præſentis vel præteriti temporis ad futura non porriguntur. p 243 c.1
Verba reſcripti recipiunt interpretationem à ſupplicatione. ibid.
Verbum *do*, ſignificat tranſlationem dominii. ib.
Verba ambigua teſtium recipiunt interpretationem à libello, & verba obſcura libelli à verbis claris teſtium. ibid.

Verbum *concedo*, ſignificat donationem. ibid.
Verbum *transfero*, quid ſignificet. ibid.
Verba præcedentia declarant ſequentia, & è converſo. ibid.
Verba debent intelligi ne maneant ſine effectu. ibid.
Verba prolata à Tabellione in perſona contrahentium, videntur prolata ab ipſis contrahentibus. p. 243 c. 1.
Verba ſunt intelligenda non ſecundùm quod ſonant, ſed ſecundùm proferentis mentem. ibid.
Verba debent inſervire intentioni, non intentio verbis, ibid.
Verba hominis, etiam geminata, & univerſalia, nullam recipiuntreſtrictionem. ibid.
Verba contractus, ut aliquid operentur, debent in propriam ſignificationem trahi. p 243. c. 2
Verba *nullius valoris ac momenti*, inducunt canonem latæ ſententiæ. ibid.
Verbum *ſatisfacio*, prolatum ab homine, intelligitur de ſatisfactione pecuniæ. ibid.
Verba dicta in tractatu, videntur repetita in concluſione contractus. ibid.
Verba intelligi debent eo reſpectu quo prolata ſunt. ibid.
Verbum *intendere*, quid ſignificet. ibid.
Verba *in virtute ſancta obedientia*, &c. inducunt peccatum mortale. ibid.
Verbum *deſcendentes*, tam comprehendit maſculos, quàm fœminas. ibid.
Verba generalia ſimplicia habent vim ſpecialis expreſſionis, etiam in caſibus in quibus nominatio ſpecifica requiritur. ibid.
Verbum *intelligitur*, & Verbum *videtur*, arguunt præſumptionem. p 244.c.1
Verbum *debet*, relatum ad Iudicem, importat neceſſitatem. ibid.
Verba relativa non videntur diſponere, niſi quatenus in relato continentur. ibid.
Verba, *pro libito ſua voluntatis*, quid operentur. ibid.
Verba in dubio ſemper intelliguntur per prius, non per poſterius. ibid.
Verbum *ſendo*, reſolvitur in relativum. ibid.
Verba *ipſo jure*, important canonem latæ ſententiæ. ibid.
Verba ambigua non relevant. ibid.
Verba *donabo*, vel *promitto donare*, donationem non inducunt, ibid.
Verum *oportet*, inducit neceſſitatem. ibid.
Verba *volo relinquere*, non probant quod Teſtator fecerit teſtamentum. p.244.c.1
Verbum *Diſpono*, trahitur ad voluntates ultimas, & contractus inter vivos. ibid.
Verbum *prohibere*, vel *vetare*, nullitatem importat. ibid.
Verba non debent includere futura, ſed præſentia. ibid.
Verbis importantibus tractum ſucceſſivum, requiritur ad implementum quandiu durat tractus ſucceſſivus. ibid.
Verba *ut accepimus*, vel *ut aſſeritur*, quid ſignificent. ibid.
Verbum *teneatur*, inducit peccatum mortale. ibid.
Verbum *poteſt*, negativè prolatum, inducit neceſſitatem. ibid.
Verba *pleno jure*, quid ſignificent. p.244.c 2
Verba ablativi abſoluti important conditionem. ib.
Verba *modo & ordine ſuprà expreſſis*, repetunt omnes qualitates ſuperiùs narratas. ibid.
Verbum *vendicta*, intelligitur de jure, & non de facto. ibid.

Via.

Viæ ut mundentur, pertinet ad Ædiles. p.244.c.2
Via quæ jubetur refici ante fores alicujus ſuis expenſis, eſt deducenda expenſa ex pretio locationis, ſi domus locata ſit. ibid.
Viam non tenetur quis concedere per ſuum fundum, quando in diviſione aſſignata non fuit. ibid.

Vicarius.

Vicarius qui eſt Canonicus non poteſt cognoſcere de cauſis ſui Concanonici. p. 244. c.2
Vicarius generalis Epiſcopi diſpenſare poteſt, ut denuntiationes omittantur in matrimonio. ibid.
Vicarii Prælatorum inferiorum habent juriſdictionem ordinariam. ibid.
Vicarii Prælatorum habentium juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, non poſſunt eſſe Delegati Apoſtolici & executores Bullarum. p.245.c.1
Vicarius generalis Epiſcopi poteſt à Sede Apoſtolica dari Delegatus. ibid.
Vicarius ad nutum removibilis habet titulum in forma juris, ut de eo in impetratione fieri debeat mentio. ibid.
Vicarii congrua portio non debet eſſe major centum, nec minor 25. nummis. ibid.
Vicarius magni Prioris Eccleſiæ Vimaranenſis quam habeat poteſtatem. ibid. c. 1

Vicinus.

Vicinus dicitur ille qui proximus habitat. p.245. col. 2
Vicinus. *conjunctus & conſanguineus præſumitur* ſcire facta vicini conjuncti & conſanguinei ib.
Vicini boni ſicut ſingularis eſt commoditas, ita & mali incommoditas omnium maxima. ibid

Vidua.

Vidua ſi non petit alimenta intra annum, non poteſt elapſo anno illa petere pro tempore præterito. p. 245.c.2
Viduæ jam nuptæ intra annum luctus non debentur ex tunc alimenta, nec dos eſt reſtituenda donec labatur annus à morte viri. p 246.c.1
Viduæ ſoluto matrimonio non debentur fructus donationis propter nuptias. ibid.
Viduarum privilegio utitur mulier habens virum inutilem. ibid.
Vidua habet privilegium declinandi forum proprii domicilii, & petendi quod cauſa tractetur in Curia Regis. ibid.

Vinum

Vino uti non decet mulierem. p.146.c.1
Vino vendito ad menſuram, antequam menſuretur, an periculum pertineat ad emptorem. ibid.

Virgo.

Virginis defloratio probatur indiciis, conjecturis & teſtibus domeſticis, & aliàs ſuſpectis. p.246.c.1
In Virginis defloratione qui dicantur actus præparatorii ad copulam. ibid.c.2
Virgo poteſt concipere non ruptis clauſtris pudoris. ibid.

Vita

Vita hominis incerta eſt. p. 246.c 2
Viventes homines conſervare non minus intereſt Reipublicæ, quàm mortuos ſepelire. ibid.
Vivere quis præſumitur uſque ad centum annos. ibid.
Vita hominis eſt res inæſtimabilis. p.247.c.1

Unio.

Vnio non eſt ſignificanda illis qui beneficia poſſident. p.247.c. 1
Vnitum beneficium alteri perdit beneficii nomen ibid.
Vnitas corporis præſumitur, niſi pluralitas Probetur. ibid.

Volunta'.

Voluntas.

Voluntas teſtatoris probatur ex imperfecto teſtamento. p. 47. c. 1
Voluntas teſtatoris totum facit in teſtamento. ibid.
Voluntas teſtatoris præſumpta non impedit extenſionem. ibid.
Voluntaris mutatio non præſumitur. ibid.
Voluntates hominum variæ ſunt. ibid.
Voluntatem ſuam qui explet, ſatis lucratur. ibid.
Voluntas in maleficiis, non exitus, debet ſpectari. p 247. c. 2
Voluntas tacita quæ colligitur ex actu, non ultrà extenditur quàm ex ipſo actu de neceſſitate inferatur. ibid.
Voluntarius actus non dicitur cùm ab eo fit qui compelli poteſt. ibid.
Voluntatis captatoriæ plura remiſſivè. ibid.

Votum

in Voto continentiæ poteſt Epiſcopus diſpenſare ob paupertatem, vel aliam juſtam cauſam, ut declaratur. p. ·47. c. 2
Votum non ludendi, an obliget quoad ludum honeſtæ recreationis. ibid.
Votum non comedendi carnes in feria ſexta, frangitur ſi Natalis Domini in illam incidar, & comedantur. ibid.
Voti Clericatus vel Religionis ratione, an Laicus delinquens remittatur ad judicem Eccleſiaſticum. ibid.
de Votis D. Jacobo factis, remiſſivè. ibid. c. 2

Uſusfructus, Uſufructuarius.

Vſusfructus reputatur inter immobilia bona. p. 248. col. 1
Vſufructuarins poſſidet tantùm naturaliter, proprietarius civiliter. ibid.
Vſufructuarius poſt mortem facit fructus ſuos jam perceptos, & tranſmittit ad hæredes; non percepti verò, etiam maturi, pertinent ad proprietarium. ibid.
Vſufructuarius rem deteriorans amittit jus ſuum. ibid.
Vſufructuatio non præjudicat proprietarius, dum vendit omne jus quod habet in re. p. 248. c. 2
Vſusfructus non poteſt alienari, & legari alteri, nec ſuper eo conſtitui cenſus. ibid.
Vſufructuarius an teneatur debita defuncti ſolvere. ibid.
ad Vſufructuarium pertinent omnes obventiones competentes ratione rei. ibid.
Vſufructuarius videtur conſtitutus procurator in rem ſuam. ibid.
Vſufructuarius rerum quæ uſu non conſumuntur, tenetur præſtare cautionem de utendo & fruendo arbitrio boni viri. ibid.
Vſufructuario non poteſt teſtator remittere cautionem in rebus quæ uſu conſumuntur. ibid.
Vufructuarius tenetur conficere inventarium de rebus, quarum fructus percepturus eſt. p. 249. col. 1

Uſura, Uſurarius.

Vſuras ſcienter ſolvens poteſt repetere. p. 249. c. 1
Vſuræ de uſuris non dantur. ibid. c. 2
Vſura non committitur quando aliquid à ſponte dante accipitur ibid.
Vſura non committitur in venditionibus, ſeu addictionibus, etiamſi res minori pretio addicantur, quàm poſteà valituræ ſint. ibid.
Vſura non committitur ex frumenti venditione facta dilata ſolutione, propter incertitudinem pretii futuri. ibid.
Vſuratius non eſt dominus eorum quæ per uſurariam pravitatem acquiſivit ibid.
Vſurarius mentalis quare reſtituere teneatur, non ſic mentalis ſimoniacus. ibid.

Vulnus, Vulnerans, Vulneratus.

Vulnus in facie, ex quo remanet cicatrix, eſt res inæſtimabilis. p 249. c. 1
Vulnerans tenetur vulnerato ad damna, & expenſas Medicorum, & ad intereſſe. ibid.
Vulnus ſi dubitatur an fuerit lethale, poterit vulneratus exhumari ad vulnus videndum. ibid.
Vulneratus mortiferè quis dicatur. p. 249. c. 2
Vulneratus à longo tempore, an præſumatur deceſſiſſe ex vulnere. ibid.
Vulnerati aſſertio, etiam perſiſtentis in ea uſque ad mortem, non facit indicium ad torturam. ibid. Quod declaratur. ibid.

Uxor, Uxoratus.

Uxor an poſſit alienare ſine marito. p. 249. c. 2
Uxor ſine marito an poſſit donare ad piam cauſam. ibid.
Uxor ſequitur forum mariti. p. 250. c. 2
Uxor non poteſt eſſe in judicio ſine marito, aliàs nulliter agit. ibid.
Uxor non poteſt contrahere ſine marito. ibid.
Uxor poteſt accuſare nomine ſuo mariti occiſorem. ibid.
Uxor in executione ſententiæ opponere poteſt de nullitate contractus ex defectu conſenſus, ſi antea non dixit in proceſſu. p 250. c. 2
Uxor in criminalibus ſine marito ſe poteſt defendere. ibid.
Uxoris conſenſus debet intervenire in diviſione bonorum immobilium inter hæredes facta. ibid.
Uxor contrahendo matrimonium videtur omnia ſua bona in dotem dare. ibid.
Uxorem ex cauſa licitum eſt merito moderatè verberare. ibid.
Uxorati habentes filios præferuntur non habentibus in republica adminiſtranda. ibid.

F I N I S.

Digitized by Google